

~~Muisto kotimaasta~~

~~Heinäkuu 1899~~

~~Lue Joh. 14 l. ja Ps. 23~~

R. Cooper.

2223 A Meola St.

Berkeley,

Cal.

Uusi Testamentti.

Bible, N.T. Finnish. 1899

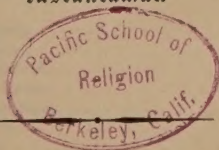
Meidän Herramme

Jesuksen Christuksen

Uusi Testamentti.

Englannin ja Ulkomaan Bibliaseuran
kustantamat.

Helsinki Helsinki

Mariankatu No 4.

1899.

CB.55.6

1899-

Berlinissä, Trowitzschin ja Pojan kirjapainossa.

Uuden Testamentin kirjain luetelo,

näyttävä, miltä sivulta kufin kirja alkaa ja kuinka monta
lufua kufjafin on.

	Sivu.	Luku.
Pyhän Mattheuksen Ewangeliumi	1.	28.
Pyhän Markuksen Ewangeliumi	62.	16.
Pyhän Lukaan Ewangeliumi	100.	24.
Pyhän Johanneksen Ewangeliumi	166.	21.
Apostolitten Teot, Pyhän Lukaan kirjoittamat	215.	28.
Pyhän Paawalin Epistola Romalaisille	278.	16.
Pyhän Paawalin 1 Epistola Korinthilaisille	306.	16.
Pyhän Paawalin 2 Epistola Korinthilaisille	332.	13.
Pyhän Paawalin Epistola Galatalaisille	350.	6.
Pyhän Paawalin Epistola Ephesiläisille	360.	6.
Pyhän Paawalin Epistola Philippiiläisille	369.	4.
Pyhän Paawalin Epistola Kolosfiläisille	376.	4.
Pyhän Paawalin 1 Epistola Thessalonikalaisille	382.	5.
Pyhän Paawalin 2 Epistola Thessalonikalaisille	388.	3.
Pyhän Paawalin 1 Epistola Timotheukselle	391.	6.
Pyhän Paawalin 2 Epistola Timotheukselle	398.	4.
Pyhän Paawalin Epistola Titukselle	403.	3.
Pyhän Paawalin Epistola Philemonille	406.	1.
Epistola Hebrealaisille	408.	13.
Pyhän Pietarin 1 Epistola	428.	5.
Pyhän Pietarin 2 Epistola	436.	3.
Pyhän Johanneksen 1 Epistola	441.	5.
Pyhän Johanneksen 2 Epistola	448.	1.
Pyhän Johanneksen 3 Epistola	449.	1.
Pyhän Jakobin Epistola	450.	5.
Pyhän Judan Epistola	457.	1.
Pyhän Johanneksen Almestys	459.	22.

Lukuin määrä 260.

Pyhän Mattheuksen Ewangeliumi.

1. Luku.

Christuksen polwituku Josephin puolesta, Abrahamista ruweten 3 kertaa 14 polwea. Josephille ilmoitetaan unessa Christuksen siittäminen ja syntymys neitseestä Mariasta.

Jesuksen Christuksen syntymäkirja, * Dawidin pojan, Abrahamin pojan. * Luf. 3: 23.

2. Abraham siitti Izaakia. * Mutta Izaak siitti Jakobin. + Jakob siitti Judan, ** ja hänen weljensä. * 1 Mos. 21: 2.

+ 1 Mos. 25: 26. ** 1 Mos. 29: 35.

3. Juda siitti Bhareksen ja Saramin Thamarista. * Bharez siitti Hezronin. + Hezron siitti Aramin. ** * 1 Mos. 38: 27.

+ 1 Aika R. 2: 5. ** Ruth. 4: 19.

4. Aram siitti Aminadabin. Aminadab siitti Rahassonin. Rahasson siitti Salmonin.

5. Salmon siitti Boaksen Rahabista. Boas siitti Dedin Ruthista. * Dede siitti Jessen.

* Ruth. 4: 13, 17. 1 Aika R. 2: 10, 11, 12.

6. Jesse siitti kuningas Dawidin. * Kuningas Dawid siitti Salomonin Urjan emännästä. +

* 1 Sam. 16: 11. 1. 17: 12. + 2 Sam. 12: 24.

7. Salomon siitti Roboamin. * Roboam siitti Abian. + Abia siitti Asan. ** * 1 Kun. 11: 43.

+ 1 Aika R. 3: 10. 1 Kun. 14: 31. ** 1 Kun. 15: 8.

8. Asa siitti Josaphatin. * Josaphat siitti Joramin. + Joram siitti Osian. ** * 1 Kun. 15: 24.

+ 2 Kun. 8: 18. ** 2 Kun. 8: 24.

9. Osia siitti Jothamin. * Jo-

tham siitti Achafen. + Achas siitti Ezechian. ** * 2 Kun. 15: 7.

2 Aika R. 26: 23. + 2 Aika R. 27: 9. ** 2 Kun. 16: 20.

10. Ezechia siitti Manassien. * Manasse siitti Amonin. + Amon siitti Josian. ** * 2 Kun. 20: 21.

+ 1 Aika R. 3: 14. ** 2 Aika R. 33: 25.

11. Josia siitti (Jojakimin. Jojakim siitti) Jechonian ja hänen weljensä, * Babelin wankudessa. * 2 Kun. 23: 30, 34.

1 Aika R. 3: 15, 16. 2 Aika R. 36: 1, 4, 8.

12. Mutta Babelin wankuuden jälkeen siitti Jechonia Sealthielin. * Sealthiel siitti Zorobabelin. + * 1 Aika R. 3: 17.

+ 1 Aika R. 3: 19. Ezer. 3: 2. 1. 5: 2. Sagg. 1: 1.

13. Zorobabel siitti Abiudin. Abiud siitti Eliachim. Eliachim siitti Asorin.

14. Asor siitti Zadochin. Zadoch siitti Achimin. Achim siitti Eliudin.

15. Eliud siitti Eleazarin. Eleazar siitti Mathanin. Mathan siitti Jakobin.

16. Jakob siitti Josephin, Marian miehen, josta (Mariasta) on syntynyt Jeesus, joka kutsutaan Kristus.

17. Niin owat kaikki polwet Abrahamista Dawidiin asti, neljätoistakymmentä polwea; Dawidista Babelin wankuteen, myös neljätoistakymmentä polwea: ja Babelin wankudesta Christukseen asti, neljätoistakymmentä polwea.

18. Jeesuksen Kristusksen syntymys oli näin: koska Maria hänen äitinsä oli Jusephiin kihlattu, ennen kuin he yhteen tulivat, löydettiin hän raskaaksi Pyhästä Hengestä. *Lut. 1: 27, 34, 35.*

19. Mutta että Juseph hänen miehensä oli hurstas, ja ei tahomut häntä huutoon saattaa, ajatteli hän salaisesti hyljätä hänen.

5 Mos. 24: 1.

20. Koska hän näitä ajatteli, katso, niin Herran enkeli ilmestyi hänelle unessa, ja sanoi: Juseph, Davidin poika, älä pelkää ottaaksesi Mariaa puolijotas tykö: sillä se, kuin hänessä on sinunut, on Pyhästä Hengestä.

21. Ja hänen pitää synttämän pojan, jonka nimen sinun pitää kutsuman Jeesus; * sillä hän on waipahtawa kansansa heidän synneistänsä. †

* Lut. 1: 31.

1. 2: 21. † Ep. 2: 4: 12. 1. 10: 49. 1. 13: 38, 39.

22. Mutta tämä on kaikki tapahtunut, että tähtettäisiin, kuin Herralta on sanottu propheetan kautta, joka sanoo:

23. Katso, neitseeseen pitää raskaaksi tuleman, ja synttämän pojan, ja hänen nimensä pitää kutsuttaman EmmanuEl: * se on niin paljo sanottu, Juma-la meidän kanssamme.

* Es. 7: 14.

24. Koska Juseph unesta heräsi, niin hän teki kuin Herran enkeli hänen täski: ja otti puolionsa tykönsä.

25. Ja ei tuntenut häntä, sihenasti kuin hän poikansa esi-

koisensa synnytti, ja kutsui hänen nimensä Jeesus.

2. Luku.

Tietäjät tulevat itäiseltä maalta, oppimaan pilttiä Jeesusta. Jeesus pakenee Herodeksen wi-
han edestä Egyptiin. Herodes antaa murhata Bethlehemin poikaiset. Jeesus palajaa Egyptistä, ja asuu Nazaretissa.

Koska siis Jeesus syntynyt oli * Bethlehemiissä Judan maalla, kuningas Herodeksen aikana, katso, tietäjät tulivat idästä Jerusalemiin, ja sanoivat: * *Lut. 2: 1, 2, 4, 6: 1c.*

2. Kuussa on se syntynyt Juutalaisten kuningas? Sillä me näimme hänen tähtensä * idässä, ja tulimme häntä kumartaen rufoilemaan.

* 4 Mos. 24: 17.

3. Koska kuningas Herodes sen kuuli, hämmästyi hän, ja kaikki Jerusalemin hänen kansansa.

4. Ja kokosi kaikki ylimmäiset papit, ja kirjanoppineet kansan seassa, ja kyseli heiltä, kuussa Kristusken syntymän piti.

5. Ja he sanoivat hänelle: Bethlehemiissä Judan maalla: sillä niin on propheetan kautta kirjoitettu:

6. Ja sinä Bethlehem Judan maassa, et sinä ole suinkaan wähin Judan pääruhtinasten seassa: sillä sinusta on tulewa se ruhtinas, jonka minun kansaani Israelia pitää hallitseman. *Mich. 5: 1. Joh. 7: 42.*

7. Silloin kutsui Herodes tietäjät salaa, ja tutusteli wifusti heiltä, millä ajalla tähti ilmestyi.

8. Ja lähetti heidän Bethlehemiin, ja sanoi: mentkää ja

työtykää misusti lapsesta: ja koska te löydätte, niin ilmoittakaat minulle, että minäkin tulisin ja kumartaisin häntä.

9. Koska he olivat kuminkaan kuulleet, menivät he matkansa, ja katso, tähti, jonka he olivat nähneet idässä, kävi heidän edellensä, niin kauvan kuin hän edellä käyden seisahdui sen paikan päälle, jossa lapsi oli.

10. Koska he tähden näkivät, ihastuivat he sangen suurella ilolla.

11. Ja menivät huoneeseen, löysivät lapsen äitinsä Marian kanssa: maahan lankeasivat ja rukoilivat häntä: ja arvasivat tavaransa, ja lahjoittivat hänelle kulta, ja pyhää savua, ja mirramia. Ps. 72: 10. Es. 60: 6.

12. Ja Jumala kielsi heitä unessa Herodeksen tykö palajamasta: ja he menivät toista tietä omalle maallensa.

13. Mutta koska he olivat menneet pois, katso, niin Herran enkeli ilmestyi Josephille unessa, sanoen: nouse ja ota lapsi äitinsä tykö, ja pakene Egyptiin, ja ole siellä siihenasti kuin minä sinulle sanon: sillä Herodes on etsivä lasta, hufutaaksensa häntä.

14. Kun hän nousi ja otti lapsen äitinsä nöllä tykönsä, ja pakeni Egyptiin.

15. Ja oli siellä Herodeksen tuolemaan asti, että täytettäisiin, kuin sanottu oli Herralta propheetan kautta, joka sanoo: Egyptistä tutsuin minä poikani. 2 Mos. 4: 22, 23. Ps. 11: 1.

16. Koska Herodes näki hänsä tietäjiltä mietellyksi, vihastui hän sangen kowin: ja lähetti tappamaan kaikki poikalapset Bethlehemissä ja kaikkissa sen ääriissä, jotka kaksivuotiset olivat taikka nuoremmat, sen ajan jälkeen, kuin hän oli tarkasti tietäjiltä tutkinut.

17. Silloin se täytettiin, kuin Jeremialta propheetalta sanottu oli, joka sanoo:

18. Rhamasja on ääni kuulunut, suuri walitus, itku ja iso parfu: Rahel * itkee lapsiansa, ja ei tahtonut itseänsä antaa lohduitettaa, etteivät he ole. †

* 1 Mos. 35: 19. L. 48: 7. † Jer. 31: 15.

19. Mutta koska Herodes oli kuollut, katso, niin Herran enkeli ilmestyi Josephille unessa Egyptissä, ja sanoi:

20. Nouse ja ota lapsi äitinsä, ja mene Israelin maalle: sillä ne ovat kuolleet, jotka lapsen hentä wärsivät. 2 Mos. 4: 19.

21. Niin hän nousi ja otti lapsen äitinsä, ja meni Israelin maalle.

22. Mutta koska hän kuuli, että Archelaus oli kuningas Judeassa, isänsä Herodeksen siassa, peltäsi hän sinne menä. Ja hän sai Jumalalta käskyn unessa, ja poiktesi Galilean ääriin.

23. Ja tuli ja asui kaupungissa, joka kutsutaan Nazaret, että täytettäisiin, kuin propheetain kautta sanottu oli: hän pitää Nazareutseksi kutsuttaman.

Luom. 13: 6. Es. 4: 2.

L. 11: 1. Jer. 23: 5. L. 23: 15. Sach. 3: 6.

3. Luku.

Johannes kastajan saarnaviran alku ja elämän muoto. Hän kastaa lukuvalta, nuhtelee ulkoisuuksia ja toistaa Christuksesta. Christus kastetaan Johannekselta Jordanin virrassa.

Niinä päivinä tuli Johannes kastaja, ja saarnasi Judean kormessa, Mark. 1: 4. Luk. 3: 3.

2. Ja sanoi: tehkäätkä parannus; sillä taivaan valtakunta on lähestynyt.

Matth. 4: 17. Mark. 1: 15.

3. Sillä tämä on se, josta sanottu on Esaialta propheetalta, joka sanoo: huutavan ääni on kormessa, valmistamaan Herran tietä, tehkäätkä hänen polkunsa oikaaksi.

Es. 40: 3. Mark. 1: 3. Luk. 3: 4. Joh. 1: 23.

4. Mutta Johanneksella oli vaate kamelin karvoista, ja hihmainen vyö hänen vyöllänsä, ja hänen ruokansa oli heinäsiikat ja metshunaja.

2 Kun. 1: 8. Matth. 11: 8, 18. Mark. 1: 6.

5. Silloin meni hänen tykönsä Jerusalemi, ja koko Judea, ja kaikki maakunta Jordanin ympäriltä,

6. Ja he kastettiin häneltä Jordanissa, ja tunnustivat heidän syntinsä. Mark. 1: 5.

7. Mutta koska hän monta Phariseuksista ja Sadduceuksista näki tulevan hänen kasteensa tykö, sanoi hän heille: te kyyrkärmeitten siikät, * kuka teitä neuvoi patenemaan tulevaista vihaa? †

* Matth. 12: 34. 1. 28: 33.

Luk. 8: 7. † Rom. 5: 9. 1. Thess. 1: 10.

8. Tehkäätkä siis parannuksen soveliaita hedelmiä.

Luk. 3: 8.

9. Ja älkäätkä ajatelko itsellänne janoa: Abraham on meidän isämme. * Sillä minä sanon teille: Jumala voi näistä tiivistä Abrahamille lapset heittää.

* Joh. 8: 39. Ap. 2: 26.

10. Mutta jo myös on kormessa panti puiden juurelle: sentähden jokainen puu, joka ei tee hyvää hedelmää, hakataan pois ja tuleen heitetään.

Matth. 7: 19. Luk. 13: 7. Joh. 15: 2, 6.

11. Minä tosin kastan teitä vedellä parannukseksi: mutta se, joka minun jälkeeni tulee, on väkivämpi minua, jonka kentiä en minä ole kelmollinen kantamaan, hän kastaa teitä Pyhällä Hengellä ja tulella.

Mark. 1: 8. Luk. 3: 16.

Joh. 1: 26. Ap. 2: 1: 5. 1. 2: 4. 1. 11: 16. 1. 19: 4.

12. Jotka viiskin on hänen tädesjansä, ja hän perkaa riihenjä, ja kattoo niunsa aittaansa, mutta riimenet polttaa hän sammumattomalla tulella.

Matth. 18: 30. Luk. 3: 17.

13. Silloin tuli Jeesus Galileasta Jordaniin Johanneksen tykö, kastettaa häneltä.

Mark. 1: 9. Luk. 3: 21.

14. Mutta Johannes kielsi hänet, sanoen: minä tarvitsen sinulta kastettaa, ja sinä tulet minun tyköni?

15. Niin vastasi Jeesus, ja sanoi hänelle: jalli nyt, sillä näin meidän sopii kaistaa vanhurskautta täyttää; ja hän jallei hänen.

16. Koska Jeesus kastettu oli, astui hän kohta ylös vedestä: ja katso, taivaat aukenivat hänelle, ja hän näki Jumalan hengen tulevan alas, niinkuin

tyhkyisen ja tulewan hänen pääl-
lenjä. *Marf. 1: 10. Luf. 3: 22. Joh. 1: 32, 33.*

17. Ja katso, ääni taivaasta
sanoi: tämä on se minun
rakas poikani, johon minä
mielistin.

Pf. 2: 7. Ef. 42: 1. Matth. 12: 18.

L. 17: 5. Luf. 9: 35. Kol. 1: 13, 19. 2 Piet. 1: 17.

4. Lufu.

Jesús kiufataan perfeleeltä. Kuultuansa Jo-
hannesten waukeuden, Jesús waeltaa Gali-
leaan ja asuu Kapernaumissa. Saarnaa pa-
rannusta ja tuiuin opetukslaasta. Waeltaa ym-
päri Galilean opettaen, ja parantaa sairaita.

Silloin wiettiin Jesús hengeltä
torpeen, kiufattaa perfeleeltä.

Marf. 1: 12. Luf. 4: 1.

2. Ja kosta hän oli paaston-
nut neljätyhmentä päivää ja
neljätyhmentä yötä, * sitte hän
isosi.

* 2 Mos. 34: 28. 1 Kun. 19: 8.

3. Ja kiufaja tuli hänen tykön-
sä * ja sanoi: jos sinä olet Zuma-
lan Poika, niin jano, että nämät
tiivet leiwitji tulewat. * 1 Thes. 3: 5.

4. Mutta hän wastasi ja sanoi:
kirjoitettu on: ei ihminen
elä ainoastaan leiwästä,
mutta jokaisesta sanasta,
kuin Jumalan suusta läh-
tee.

5 Mos. 8: 3. Luf. 4: 4.

5. Silloin otti perfele hänen
kansansa pyhään kaupunkiin, ja
asetti hänen templin harjalle,

6. Ja sanoi hänelle: jos sinä
olet Jumalan Poika, niin laske
sinus alesspään: sillä kirjoitettu
on: * hän antaa käskyn enfeleil-
lenjä sinusta, ja he käjissä kan-
*awat sinun, ettes jostus jalkaas
*ween louffaa.

* Pf. 91: 11.

7. Niin Jesús sanoi hänelle:
taas on kirjoitettu: ei sinun

pidä kiufamaan Herraa si-
nun Zumalatas. *5 Mos. 6: 16.*

8. Taas wei hänen perfele
sangen korkialle wuorelle, ja
osoitti hänelle kaikki maailman
waltakunnat, ja niiden kunnian,

9. Ja sanoi hänelle: nämät kaikki
minä annan sinulle, jos sinä lan-
teet maahan, ja rukoilet minua.

10. Niin sanoi Jesús hänelle:
mene pois, saatana: sillä kirjoitet-
tu on: * Herraa sinun Zuma-
latas pitää sinun kumar-
taman, ja häntä ainoata
palweleman. * 5 Mos. 6: 13. L. 10: 20.

11. Silloin jätti hänen perfele:
ja katso, enkelit tuliwat ja pal-
weliwat häntä.

12. Mutta kosta Jesús kuuli, että
Johannes oli waukeuteen annet-
tu ylö, poikkesi hän Galileaan.

Marf. 1: 14. Luf. 3: 20. L. 4: 14. Joh. 4: 43.

13. Ja jätti Nazaretin, tuli
ja asui Kapernaumissa, joka
on merikaupunki, Zebulonin ja
Naphhtalin ääressä,

14. Että täytettäisiin se, kuin
sanottu oli Esaian propheetan
fautta, joka sanoo:

15. Zebulonin maa ja Naphhta-
lin maa, läsnä meritietä, sillä
puolella Jordanin, patanain
Galilea:

16. Kansa, joka pimiässä istui,
näki suuren waukeuden, ja niille,
jotka kuoleman maassa ja war-
jossa istuivat, koitti waukeus.

Ef. 9: 1, 2.

17. Siitä ajasta rupesti Jesús
saarnaamaan ja sanomaan:
tehtäät parannus; sillä
taivaan waltakunta lä-
hestyi. *Matth. 3: 2. L. 10: 7. Marf. 1: 16.*

18. Mutta koska Jeesus käveli Galilean meren tykönä, näki hän katti weljestä, * Simonin, joka kutsutaan Pietariksi, † ja Andreaksen hänen weljensä, laskevan verkkoja mereen: (sillä he olivat kalamiehet.)

* Mark. 1: 16. † Joh. 1: 42.

19. Ja sanoi heille: seurakkaat minua, ja minä teen teidän ihmisten kalamiehtsi.

20. Niin he jättivät kohta verkot, ja seurasivat häntä.

21. Ja koska hän sieltä edemmä kävi, näki hän toiset katti weljestä, Jakobin Zebedeuksen pojan ja Johanneksen hänen weljensä, wenheessä isänsä Zebedeuksen kansia, parantavan verkkojansa: * ja hän kutsui heitä. * Luv. 6: 2.

22. Niin he kohta jättivät wenheen ja isänsä, ja seurasivat häntä.

23. Ja Jeesus waelsi ympäri kaiken Galilean, ja opetti heidän synagogissansa, ja saarnasi waltakunnan ewankeliumia, * ja paransi kaikkinaiset taudit ja kaiken sairauden kansan seassa. †

* Matth. 9: 35. † Mark. 1: 23. Luv. 4: 16, 33.

24. Ja sanoma kuului hänestä kaikkeen Syrian maahan. Ja he toivat hänen tykönsä kaikkinaisia sairaita, moninaisilla tandeilla ja liiwulla waiwatuita, ja piruilla riirwatuita, ja kuutaudillisia, ja halwatuita: ja hän paransi ne.

25. Ja häntä seurasi paljo wäkeä Galileasta, ja niistä tymmenestä kaupunkiista ja Jerusalemissa ja Judeasta, ja niistä maakunnista sillä puolella Jordanin.

Mark. 3: 7. Luv. 6: 17.

5. Luku.

Christus saarnaa wuorella: oikiaista autuudesta ja opetuslastensa käyristä, laista ja hywistä töistä. Selittää wiidettä käskyä, kuudentta käskyä, toista käskyä, taas wiidettä käskyä.

Mutta koska hän näki kansan, astui hän ylös wuorelle: ja kuin hän oli istunut, tulivat hänen opetuslastensa hänen tykönsä.

2. Niin hän awasi suunsa, opetti heitä ja sanoi:

3. Autuaat ovat hengellisesti waimaiset, sillä heidän on taivaan waltakunta. Luv. 6: 20.

4. Autuaat ovat murheelliset, sillä he saawat lohdutuksen. Es. 61: 2. Luv. 6: 21.

5. Autuaat ovat siwiät: sillä he saawat maan perriä. Ps. 37: 11.

6. Autuaat ovat, jotka rukoowat ja janoowat wanhurskautta: sillä he rawitaan. Es. 55: 1. L. 65: 13. Matth. 11: 28. Joh. 6: 35.

7. Autuaat ovat laupiaat: sillä he saawat laupeuden. Saf. 2: 13.

8. Autuaat ovat puhtaat sydämeistä: sillä he saawat nähdä Jumalan. Ps. 24: 4.

1 Kor. 13: 12. Hebr. 12: 14. 1 Joh. 3: 2.

9. Autuaat ovat rauhan tekiät: sillä ne pitää Jumalan pojiksi kutsuttaman.

10. Autuaat ovat, jotka wanhurskouden tähden wainotaan: sillä heidän on taivaan waltakunta. 2 Tim. 2: 12. 1 Piet. 3: 14.

11. Autuaat olette te, koska he pilkkaawat ja wainoowat teitä, ja puhuwat kaikkinaista pahunta teitä vastaan, waltetellen minun tähteni. Luv. 6: 22. 1 Piet. 4: 14.

12. **Iltoitkaat ja riemuittkaat:** * sillä teidän palkkanne on suuri taivaisissa. † Sillä näin he wai-
nosivat propheetaita, jotka tei-
dän edellänne olivat. ** * Jaf. 1: 2.

+ Luf. 6: 23. ** Matth. 23: 34. Ap. T. 7: 52.

13. Te olette maan suola: jos
fiis suola tulee mauttomaksi,
millä sitte suolataan? Ei se enää
telpaa mihinkään, mutta heitet-
tää pois, ja ihmisiltä tallattaa.

Marf. 9: 50. Luf. 14: 34.

14. Te olette maailman wal-
keus. * Ei sitä kaupunkia taideta
peittää, joka nuorella on.

* 2 Kor. 4: 6. Psil. 2: 15.

15. Eikä kynttilätä sytytetä, ja
panna wakan ala, mutta kynt-
tiläjaltaan, walaisemaan kai-
tia, jotka huoneessa ovat.

Marf. 4: 21. Luf. 8: 16. L. 11: 33.

16. Näin walistakoon tei-
dän walkeutenne ihmisten
edessä, että he nätisivät
teidän hyvät työne, ja
kunnioittaisivat teidän
Isäännä, joka on taivais-
sa.

1 Pet. 2: 12.

17. **Ilstää luo!** * minä
tulin laia ja propheetaita pääs-
tämään: en minä tullut pääs-
tämään, mutta täyttämään.

18. Sillä totisesti sanon minä
teille: siihenasti kuin taivas ja
maa katoa, ei pidä vähintään
piirto eikä joku rahtu laista ka-
tooman, * siihenasti kuin kaikki
tapahutwat.

* Luf. 16: 17. L. 21: 33.

19. Kuka fiis jonkun näistä
wähimmästä käskystä pääs-
tää, * ja näin ihmisiä opettaa,
hän pitää taivaaan waltakun-
nassa vähimmäksi kutsuttaman:

mutta joka sen tekee ja opettaa, se
pitää suureksi taivaaan walta-
kunnaissa kutsuttaman. * Jaf. 2: 10.

20. Sillä minä sanon teille:
ellei teidän wanhurskautenne ole
paljon enämpi kuin kirjanoppi-
neitten ja Phariseusten, * niin
ette tule taivaaan waltakuntaan.

* Matth. 23: 23. Luf. 11: 39.

21. Te kuulitte, mitä sanottu
oli wanhoille: ei sinun pidä
tappaman: * mutta jokainen,
joka tappaa, hänen pitää tuo-
miohon wikapää oleman.

* 2 Mos. 20: 13. 5 Mos. 17: 17.

22. Waan minä sanon teille:
että jokainen, joka tyhmästi wi-
hastuu weljellensä, * hänen pi-
tää tuomiohon wikapää oleman:
mutta jokainen, kuin sanoo wel-
jellensä: rha! *, hänen pitää neu-
won ala wikapää oleman: mutta
jokainen, joka sanoo: sinä tyh-
mä, hänen pitää helmetin tuleen
wikapää oleman.

* Ps. 4: 5. Eph. 4: 26. 1 Joh. 3: 11, 13.

23. Sentähden, jos sinä uhraat
lahjas alttarille, ja siellä muistat,
että weljellä on jotakin sinua
wastaan: Matth. 6: 14. Marf. 11: 25.

24. Niin jätä sinne lahjas alti-
tarin eteen, ja mene ensin so-
pimaan weljes kanssa, ja tule
sitten lahjas uhraamaan.

25. Sowi nopiasti riita-
weljes kanssa, koska vielä
hänen kanssansa tiellä
olet: * ettei riitaweljes sinua
anna joskus tuomarille, ja tuo-
mari antaa sinun palwelialle,
ja sinä heitetään torniin.

* Luf. 12: 58. Eph. 4: 26.

26. Totisesti sanon minä sinulle:

et sinä suinkaan pääse sieltä ulos, siihenasti kuin sinä mat-
sat viimeisen ropon.

27. Te kuulitte sanotuksi wan-
hoille: ei sinun pidä huorin
tekemän. 2 Mos. 20: 14. 5 Mos. 5: 18.

28. Mutta minä sanon teille:
jokainen, joka katsoo wai-
mon päälle, himoitaksen-
sa häntä, niin hän teki jo
huorin hänen kanssansa
sydämessänsä. Jos. 8: 1.

29. Jos sinun oikia filmäs pa-
hentaa sinun, niin puhkaise se
ulos, ja heitä pois työös: sillä
parempi on sinulle, että yksi si-
nun jäsenistä hukutetaan, kuin
koko sinun ruumiis pitäisi hei-
tettämän helwettiin.

Matth. 18: 9. Mark. 9: 47, ic.

30. Ja jos sinun oikia kätes
pahentaa sinun, niin hakkaa se
poikki, ja heitä pois työös: sillä
parempi on sinulle, että yksi
sinun jäsenistä hukutetaan, kuin
koko sinun ruumiis pitäisi hel-
wettiin heitettämän.

31. On myös sanottu: jokai-
nen, joka emäntänsä hylkää, hän
antakaan hänelle erofirjan.

5 Mos. 24: 1, ic. Matth. 19: 7. Mark. 10: 4.

32. Mutta minä sanon teille:
että joka emäntänsä hylkää, muu-
toin kuin huoriuden tähden, hän
saattaa hänen huorin tekemään:
ja joka nai sen hyljätyn, hän
tekee huorin. Matth. 19: 9.

Mark. 10: 11. Luv. 18: 18. 1 Kor. 7: 10.

33. Taas te kuulitte sanotuksi
wanhoille: älä wanno wäärin, *
mutta pidä walas Herralle.

* 2 Mos. 20: 7. 3 Mos. 19: 12.

4 Mos. 30: 3. 5 Mos. 5: 11. Es. 65: 16.

34. Waan minä sanon teille:
älkää ensinkään wanno: * ei
taiwaan kautta, sillä se on Ju-
malan istuin; † * Isak. 5: 12. + Es. 66: 1.

35. Eikä maan kautta, sillä se
on hänen astinlautansa: ei myös
Jerusalemiä kautta, sillä se on
suuren kuninkaan kaupunki:

Is. 48: 3.

36. Ei sinun myös pidä wan-
noman pääs kautta, sillä et sinä
voi yhtään hiusta walkeaksi eli
mustaksi tehdä.

37. Waan teidän puheenne
pitää oleman: on, on, ei, ei:
* mutta mitä siihen lisä-
tään, se on pahasta. * Isak. 5: 12.

38. Te kuulitte sanotuksi: filmä
filmästä, ja hammas hampaas-
ta. 2 Mos. 21: 24. 3 Mos. 24: 20. 5 Mos. 19: 21.

39. Mutta minä sanon teille:
älkää olko pahaa vastaan: *
waan joka sinua lyö oikialle pos-
telle, niin käännä myös hänelle
toinen. † * San. 1. 20: 22. 1. 24: 29.

+ Luv. 6: 29. 1 Thess. 5: 15. 1 Piet. 3: 9.

40. Ja joka sinua tahtoo oifen-
den eteen, ja ottaa sinun hamees,
niin salli myös hänelle muutin
waate. Rom. 12: 17, ic. 1 Kor. 6: 7.

41. Ja joka sinua waatii pe-
nintulman, niin mene hänen
kanssansa katki.

42. Anna sille, joka sinulta anoo:
ja älä käännä sinuas siltä pois,
joka lainan pyytää. 5 Mos. 15: 7, ic.

43. Te kuulitte sanotuksi: ra-
kasta lähimmäistä, ja vihaa
vihollista.

2 Mos. 34: 12. 5 Mos. 7: 2. Gal. 6: 10.

44. Waan minä sanon teille: ra-
kastatkaa vihollisianne, sumat-
kaat niitä, jotka teitä sadattawat:

tehtäät niille hyvin, jotka teitä vihaavat: ja rukoilkaat niiden edestä, jotka teitä vainoovat ja wahingoittawat.

2 Mos. 23: 4, 5.

3 Mos. 19: 18. Luf. 6: 27, 35. 1. 23: 34.

Ep. L. 7: 60. Rom. 12: 14, 20. 1 Kor. 4: 12.

45. Että te olisitte teidän J^sänne pojat, joka on taiwais^sa; sillä hän sallii aurinkonsa koittaa niin pahain ylitse kuin hywäin^sin, ja antaa sataa niin wä^rille kuin wanhur^skaillekin.

46. Sillä jos te rakastatte mitä, jotka teitäkin rakastawat, mitä teidän siitä palkkaa on? Eiwätkö publ^kanit myös niin tee?

Luf. 8: 32.

47. Ja jos te ainoastaan wel^jjeime kanssa soweliaat olette, mitä te sen kanssa erinomaista teette? Eiwätkö publ^kanit myös niin tee?

48. Olkaat siis te täydel^siset, niinkuin teidän tai^wvaallinen J^sänne täydel^sinen on.

3 Mos. 11: 44. 1. 19: 2. 1. 20: 7, 26. 1 Piet. 1: 16.

6. Lufu.

J^sespäin saarnaa Christus: antel^saisuuden muodosta, rukouksesta, jossa hän myös J^sä meidän rukouksen opettaa, paastoomisesta, pyhy^wäisten tawaran k^soomisesta, ahneuden ja lepinattoman elänt^sen mureen wä^rittä^simisestä.

Kawahtakaat, ettette anna al^mmijanne ihmisten edessä, että te heiltä nähtäisiin: * niin ette saa palkkaa teidän J^sältänne, joka on taiwais^sa. * Rom. 12: 8.

2. Koska siis al^mua annat, niin älä edelläs torwella soita, niin kuin ul^kokullatut synagogis^sa ja tujilla tekewät, että he ihmisiltä

kunnioitettaisiin. Totisesti sanon minä teille: he ovat saaneet palkkansa.

3. Mutta koska sinä al^mua annat, niin älköön sinun wasen t^setes tietäkö, mitä oikia kätes tekee.

4. Että sinun al^mus olisi salaisuudessa, ja sinun J^säs, joka salaisuudessa näkee, maksaisi sinulle julkisesti.

Luf. 14: 14.

5. Ja koska rukoilet, niin ei sinun pidä oleman niinkuin ul^kokullatut: sillä he mielellänsä seiso^wwat ja rukoilewat synagogis^sa ja tujain kulmissa, että he ihmisiltä nähtäisiin. Totisesti sanon minä teille: he ovat saaneet palkkansa.

6. Waan koska sinä rukoilet, niin mene sinun kammi^sohos, ja sulje sinun owes, ja rukoile sinun J^sääs, joka on salaisuudessa: * ja sinun J^säs, joka salaisuudessa näkee, maksaa sinulle julkisesti.

* 2 Kun. 4: 33. Ep. L. 10: 9.

7. Ja koska te rukoilette, niin älkää olko paljon puhu^waiset, niinkuin pakanat: sillä he luule^wat heitänsä paljon puheensa tähden kuultawan.

1 Kun. 18: 26.

8. Sentähden älkää olko hei^ddän kaltaisensa: sillä teidän J^sänne tietää kyllä, mitä te tar^wit^sette, ennen kuin te häneltä rukoilettekaan.

9. Näin teidän siis pitää rukoileman: * J^sä meidän, joka olet taiwais^sa: Pyhitetty olkoon sinun nimes^s. * Luf. 11: 2.

10. Lähestytköön sinun waltakuntas. Olkoon siⁿun tahtos niin maassa, kuin taiwaassa.

11. Anna meille tänä päiⁱ

wänä meidän jokapäiväisen leipämme.

12. Ja anna meille meidän welkamme anteeksi, niinkuin mekin anteeksi annamme meidän welvoitistemme.

13. Ja älä johdata meitä kiusaukseen. Mutta päästä meitä pahasta. Sillä sinun on waltakunta, ja woima, ja kunnia, ijankaikkisesti. * Amen! * 1 Tim. 6: 16. 2 Tim. 4: 18.

14. Sillä jos te anteeksi annatte ihmisille heidän rikoksensa, niin myös teidän taiwaallinen Isänne antaa teille anteeksi.

Matth. 6: 23, 24. Mark. 11: 25. Kol. 3: 13.

15. Baan joslette anteeksi antaa ihmisille heidän rikoksiansa, niin ei myös teidän Isänne anteeksi anna teidän rikoksianne.

Matth. 18: 35. Jaak. 2: 13.

16. Mutta koska te paastotte, niin älkää olko surulliset niinkuin ulkokullatut: sillä he muuttawat muotonsa, että he ihmisiltä nähtäisiin paastoowan. Totisesti sanon minä teille: he owat saaneet palkkansa.

17. Baan sinä koska paastoot, niin woitele * pääs, ja pese kasvos: *

* Dan. 10: 3.

18. Ettes ihmisiltä nähtäisi paastoowan, mutta sinun Isästä, joka on salaisuudessa: ja sinun Isäs, joka salaisuudessa näkee, maksaa sinulle julkisesti.

19. Älkää tawarata kootko maan päällä, * kusja koi ja ruoste raiskaawat, ja kusja warfaat kairawat ja warastawat. * San. 1: 23: 4.

20. Baan kootkaat teillenne ta-

waratatairwaassa, * kusja ei koi eikä ruoste raiskaa, ja kusja ei wät warfaat kairwa, eiwättä warasta. * Matth. 19: 21.

Luv. 12: 33. 1 Tim. 6: 6, 9, 18, 19.

21. Sillä kusja teidän tawaranne on, siellä on myös teidän sydämenne.

22. Silmä on ruumiin walkeus; jos siis sinun filmäs on yksitertainen, niin koko sinun ruumiis on walaistu.

23. Baan jos sinun filmäs on paha, niin koko sinun ruumiis on pimiä. Jos siis se walkeus, joka sinussa on, on pimeys, kuinka suuri on itse pimeys?

Luv. 11: 34.

24. Ei kenkään moi palwella kahta herraa: sillä taikka hän tätä vihaa, ja toista rakastaa: taikka hän tähän suostuu, ja toisen hylkää. Ette woipalwella Jumalata ja mammonata. Luv. 16: 13.

25. Sentähden sanon minä teille: älkää murhehtiko teidän henkennetähden, mitä te syötte ja mitä te juotte: eikä teidän ruumiinne tähden, millä te teitänne werhoitatte. * Eikö henki enämpi ole kuin ruoka? ja ruumiis parempi kuin waate? * Luv. 12: 22.

Psalm. 4: 6. 1 Tim. 8: 8. Hebr. 13: 5. 1 Piet. 5: 7.

26. Ratsokaat tairwaan lintuja, eiwät he kylvä, eiwättä niitä, eiwät myös kooko riiheen, ja teidän tairwaallinen Isänne ruoottaa heidän. * Ettekö te paljon enämpi ole kuin he?

* Job. 39: 3. Ps. 147: 9. Luv. 12: 24.

27. Mutta kuka teistä moi surullansa lisätä yhden kynärän hänen pituudellensa?

28. Ja mitä te surette waateista? Katsokaat kulkajia kedolla, kuinka he kaswawat: eivät he työtä tee, eiwätkä fehrää.

29. Kuitenkin sanon minä teille: ettei Salomon taikesja funniasansa ollut niin waatetettu, kuin yksi heistä.

30. Jos Jumala näin waatettaa pellon ruohon, joka tänä päivänä feisoo, ja huomienna päätän heitetään, eikö hän paljon enemmän teidän sitä tee, te wä hänstoiset?

31. Alkääät siis surulliset olto, sanoen: mitä me syömme, taikka mitä me juomme? eli millä me meitämme werhoitamme?

32. Sillä kaikkia näitä pakanat etsiwät: sillä teidän tairwaallinen Jsänne tällä tietää teidän kaikkia näitä tarwitsewan. Ps. 55: 29.

33. Waan etsikääten ensin Jumalan waltakuntaa, ja hänen wanhurskauttansa, ja niin kaikki nämät teille annetaan. 1 Kun. 8: 11, ic. Ps. 127: 2.

34. Alkääät sentähden sureko huomenijesta päivästä: sillä huomenijella päivällä on suru itfestäniä: tytökään kufin päivä surullensa.

7. Lufu.

Mielä waroitaa Christus tässä saarnassa lähimmäisen tuomitsemista ja parjaamista wäittämään, ja ettei pyhiä tappaleita halpana pidettäisi; olkein rukoilemaan, lähimmäistä rakastamaan, ja abtaasta portista sisälle pyrkimään. Wääriä propheetaita kartelemään. Wäättää tämän saarnansa opetuksella sanansa kuulemisesta.

Alkääät tuomitko, ettei teitä tuomittaisi:

Luf. 6: 37, ic. Rom. 9: 1. 1 Kor. 4: 8. Gal. 4: 11.

2. Sillä millä tuomiolla te tuomitsette, pitää teitä tuomittaman: ja sillä mitalla, jolla te mittaatte, pitää teille jälleen mitattaman.

Matf. 4: 24. Luf. 6: 38.

3. Miksi siis näet raiskan, joka on weljes filmässä, ja et ätkää malkaa omassa filmässä? Luf. 6: 41.

4. Taikka, kuinka sinä sanot weljelles: pidäs, minä otan raiskan filmästä: ja katso, malka on omassa filmässä?

5. Sinä ulkofullattu, heitä ensin malka ulos sinun filmästä, ja katso sitte, kuinka saisit raiskan ulos sinun weljes filmästä.

6. Alkääät antako foirille pyhää, ja alkääät teidän päärljämme heittäkö sitain eteen, etteiwät he niitä joskus tallaa jalwoillausa, je käännä itsjansä, ja repele teitä.

7. Anokaat, niin teille annetaan: etsikääten, niin te löydätte: kolkuttakaat, niin teille awataan.

Matth. 21: 22. Matf. 11: 24.

Luf. 11: 9. Joh. 14: 18. L. 15: 7. L. 18: 23. 1 Joh. 3: 22.

8. Sillä jokainen, joka anoo, hän saa,* ja joka etsii, hän löytää, ja kolkuttawalle awataan.* Gal. 1: 5, 6.

9. Eli onko teistä joku ihminen, jolta hänen poikansa anoiisi leipää, antaisiko hän hänelle kirwen?

Luf. 11: 11.

10. Eli jos hän kalaa anoiisi, antaisiko hän hänelle kärmeen?

11. Jos siis te, jotka pahat olette, taidatte hyviä lahjoja antaa teidän lapsillenne, kuinka paljon enää teidän Jsänne, joka on tairwaisja, antaa niille hyviä, jotka häneltä anowat?

12. Kaikki siis, mitä te tah-

dotte, että ihmisten pitää teille tekemän, niin te myös heille tehtäät: * sillä tämä on laki ja propheetat.†

* Lsk. 6: 31. + Matth. 22: 39, 40.

Rom. 13: 8, 10. Gal. 5: 14. 1 Tim. 1: 5.

13. Mentäät ahtaasta portista sisälle: * sillä se portti on larvia, ja avara tie, joka wie kadotukseen, ja niitä on monta, jotka siinä sisälle menevät. * Lsk. 13: 24.

14. Ja se portti on ahdas, ja tie kaita, joka wie elämähän, ja harvat ovat, jotka sen löytävät.

15. Mutta kavahtakaat teidän ne vääristä propheetaista, jotka teidän tyköne lammassten waatteilla tulewat, mutta sisältä he owat raatelewaiiset judet.

Mich. 3: 5. 2 Tim. 3: 5.

16. Heidän hedelmistänsä te tunnette heidän: hakeeko joku wiinamarjoja orjantappuroista, taikka siikunia ohdakkeista?

17. Niin jokainen hywä puu kasvaa hywät hedelmät: mutta mädäntynyt puu kasvaa häjyt hedelmät.

Matth. 12: 33. Lsk. 6: 43.

18. Hywä puu ei taida häjyä hedelmiä kasvaa, eikä mädäntynyt puu hyviä hedelmiä kaswa.

19. Jokainen puu, kuin ei kaswa hywää hedelmätä, hakataan pois, ja tuleen heitetään.

Matth. 3: 10. Joh. 15: 2, 6.

20. Sentähden tuntekaat heitä hedelmistänsä.

21. Ei jokaisen, kuin sanoo minulle: Herra, Herra, * pidä tuleman taiwaan valtakuntaan: mutta ioka

tekee + minun Isäni tahdon, kuin on taiwaisa.

* Jos. 8: 2. Lsk. 6: 46. + Rom. 2: 13. Isak. 1: 22.

22. Moni sanoo minulle sinä päivänä: Herra, Herra, emmekö me sinun nimes kautta ennustaneet, ja sinun nimelläs ajaneet ulos perkeleitä, ja olemme sinun nimes kautta monta wälewää työtä tehneet?

23. Ja silloin minä heille tunustan, en minä teitä isänä tuntenut: mentäät pois minun tyköäni, te wäärintetiät.

Is. 6: 9. Matth. 25: 12, 41. Lsk. 13: 26, 27.

24. Sentähden jokaisen, kuin minulta nämät puheet kuulee ja ne tekee, wertaan minä toimeliseen mieheen, joka huoneensa kalliolle rakensi.

Lsk. 6: 47, 48.

25. Ja sade lanfesi, ja wirrat tulivat, ja tuulet puhalsiwa, ja sitä huonetta syfäsiwät, joka ei kuitentaan kufistunut: sillä se oli kalliolle perustettu.

26. Ja jokainen, kuin kuulee minulta nämät puheet, ja ei tee niitä, hän werrataan tyhmään mieheen, joka huoneensa sammalle rakensi.

27. Ja sade lanfesi, ja wirrat tulivat, ja tuulet puhalsiwa, ja sitä huonetta syfäsiwät: joka kufistui, ja sen lankeemus oli suuri.

28. Ja se tapahtui, koska Jeesus oli lopettanut nämät puheet, että kansat hännästyiwät hänen oppiansa.

29. Sillä hän opetti heitä waimallisesti, * ja ei niinkuin kirjaneppineet.

Matk. 1: 22. Lsk. 4: 32. Joh. 7: 46.

8. Lufu.

Jesús puhdistaa spitallisen. Parantaa päämiehen palwelian, ja hylistää päämiehen uskoa. Tefee terweeffi Pietarin anopin ja monta munta sairasta. Puhuu seuraajistansa. Asettaa tuulen ja meren. Parantaa 2 riivattua, ja sallii perkeleet mennä sikalaumaan.

Koska hän astui alas vuorelta, seurasi häntä paljo kansaa.

2. Ja katso, niin tuli yksi spiritualinen mies, kumarasi häntä, ja sanoi: Herra, jos sinä tahdot, niin sinä voit minun puhdistaa. *Mark. 1: 40. Luf. 5: 12.*

3. Niin Jesús ojenfi kätensä, ja rupesti häneen, sanoen: minä tahdon, ole puhdas. Ja hän puhdistettiin kohta spitallistansa.

4. Ja Jesús sanoi hänelle: katso, ettes kenenkään sano: mutta mene ja näytä itses papille, ja uhraa lahjas, jonka Moses on täskenyt, heille todistukseksi.

3 Mos. 14: 2—4, 10. Mark. 1: 44.

5. Mutta koska Jesús meni Kapernaumiin,* tuli sadanpäämies hänen tykönsä, ja rukoi häntä,

* Luf. 7: 1, 8.

6. Ja sanoi: Herra, minun palweliani sairastaa kotona halwattuna, ja kowin waiwataan.

7. Jesús sanoi hänelle: minä tulen ja parannan hänen.

8. Niin sadanpäämies wastasi ja sanoi: Herra, en ole minä mahdollinen,* että sinä tulet minun kattoni ala: waan sano ainoastaan sana, niin minun palweliani paranee. ** Luf. 7: 6, 14.*

9. Sillä minä olen myös ihmisen toisen wallan alla, ja minun allani on sotamiehiä; ja sanon tälle: mene, ja hän menee; ja toijelle: tule, ja hän tulee;

ja minun palwelialleni: tee tämä, ja hän tekee.

10. Koska Jesús tämän kuuli, ihmetteli hän, ja sanoi heille, jotka seurasivat: totisesti sanon minä teille: en ole minä löytänyt senkaltaista uskoa Jsraelissä.

11. Mutta minä sanon teille: monta tulewat idästä ja lännestä,* ja pitää Abrahamin, Jsaaqin ja Jakobin kansja tawaan waltakunnassa istuman.

* Mat. 1: 11. Luf. 13: 29.

12. Mutta waltakunnan lapset heitetään* ulkonaiseen pimeyteen: siellä pitää oleman itku ja hammasten kiristys.†

* Matth. 21: 43. † Matth. 13: 42.

L. 22: 13. L. 24: 51. L. 25: 30. Luf. 13: 28.

13. Ja Jesús sanoi sadanpäämiehelle: mene, ja niinkuin sinä uskoit, niin sinulle tapahtuoon. Ja sillä hetkellä parani hänen palweliansa.

14. Ja koska Jesús tuli Pietarin huoneeseen, näki hän hänen anoppinsa makaawan ja sairastawan wilutautia.

Mark. 1: 30. Luf. 4: 38.

15. Niin hän tarttui hänen käteensä, ja wilutauti luopui hänestä: ja hän nousi, ja palweli heitä.

16. Mutta koska ehtoo tuli, niin he toivat hänen tykönsä monta pirulta riivattua: ja hän ajoi ulos sanalla henget, ja teki kaikkinaisia sairaita terweiksi.

Mark. 1: 32. Luf. 4: 40.

17. Että täytettäisiin, kuin sanottu oli Esaiain propheetan lauta, joka sanoo: hän on ottanut meidän heikkoutemme, ja hän kantoi meidän tautimme. *Es. 53: 4. 1 Piet. 2: 24.*

18. Koska Jeesus näki paljon kansaa ympärillään, käski hän mennä toiselle puolelle (merta).

19. Ja yksi kirjanoppinut tuli ja sanoi hänelle: Mestari, minä tahdon sinua seurata, kuhunka itänä sinä menet. Luk. 9: 57.

20. Niin Jeesus sanoi hänelle: Ketuilla ovat luolat, ja taivaan lintuilla ovat pesät: vaan Ihmisen Pojalla ei ole, kuhunka hän päänsä kallistaa.

21. Toinen hänen opetuslapsistaan sanoi hänelle: Herra, salli minun ensin mennä haudata omaani.

22. Niin Jeesus sanoi hänelle: seuraa minua, ja anna kuolleet haudata kuolleitansa.

23. Ja kuin hän oli haahteen astunut, * seurasivat häntä hänen opetuslapsensa.

* Mark. 4: 35. Luk. 8: 22.

24. Mutta katso, suuri ilma nousi merellä, niin että haakki aalloilta peitettiin: mutta hän makasi.

25. Niin tulivat hänen opetuslapsensa, ja herättivät hänen, ja sanoivat: Herra, auta meitä, me hukumme.

26. Ja hän sanoi heille: te heikkouksot, miksi te olette pelurit? Niin hän nousi ja asetti tuulen ja meren: * ja tuli juuri tyveneksi.

* Job. 26: 12.

27. Niin ihmiset ihmettelivät, sanoen: millinen tämä on; sillä tuulet ja meri ovat myös hänelle kuuliaiset.

28. Ja kuin hän tuli sille puolelle merta, Gergesenin maahan, niin häntä vastaan

juoksi kaksi pöytä riivattua, * jotta olivat haudoista lähteneet, ja olivat sängen hirmuiset, niin ettei kukaan taitanut sitä tietä vaeltaa. * Mark. 5: 1, 1c. Luk. 8: 26, 1c.

29. Ja katso, he huusivat, sanoen: Jeesus Jumalan Poika, mitä meidän on sinun kanssas? Oletkos tullut tänne meitä vaimaamaan ennen aikaa?

30. Ja kaupana heistä kävi sängen suuri fitalauma laituksella.

31. Niin perfeleet rukoilivat häntä, ja sanoivat: jos sinä ajat meidän ulos, niin salli meidän mennä fitalaumaan.

32. Ja hän sanoi heille: menkää. Niin he läksivät ulos ja menivät fitalaumaan: ja katso, koko fitalauma syöksi äristä itsensä jyrkältä mereen ja upposi.

33. Mutta paimenet pakenivat, ja menivät kaupunkiin, ja ilmoittivat kaikki, ja kuinka pöytä riivatuille oli tapahtunut.

34. Ja katso, koko kaupunki meni ulos Jeesusta vastaan. Ja koska he hänen näkivät, rukoilivat he häntä menemään pois heidän maan ääristänsä.

9. Luku.

Jeesus parantaa halvatun. Kutsuu Mattheuksen, ja atrioitsee hänen huoneensa. Wastaa Johanneksen opetuslapsia päästoomiehesta. Auttaa waimon punaisesta taudista ja herättää päämiehen tyttären kuolleista. Antaa lahjelle jotkalle näkönsä. Kijaa ulos perfeleen ihmiseistä. Saarnaa, parantaa, ja puhuu saarnawiran tarpeellisuudesta.

Ja hän astui haahteen, meni jälleen ylitse, ja tuli omaan kaupunkiinsa.

2. Ja katso, he toivat hänen eteensä halwaturu, * joka makasi ruoteella: ja koska Jeesus näti heidän uskonsa, sanoi hän halwaturulle: poikani, ole hyvässä turvasa, sinun syntis annetaan anteeksi sinulle. * *Mark. 2: 3. Luf. 5: 18.*

3. Ja katso, muutamat kirjanoppineista sanoivat keskenänsä: tämä pilkkaa (Jumalata).

4. Ja koska Jeesus näti heidän ajatustensa, sanoi hän: miksi te ajattelette pahaa teidän sydämissänne?

5. Sillä kumpi onmpi kewiämpi sanoa: synnit annetaan anteeksi sinulle; taikka sanoa: nouse ja täp?

6. Mutta että teidän pitää tämän Ihmisen Bojalla olevan vallan maan päällä synnit anteeksi antaa, (niin sanoi hän halwaturulle:) nouse ja ota ruotees, ja mene kotias.

7. Ja hän nousi ja meni kotiansa.

8. Ja koska kansa sen näti, ihmettelivät he ja kunnioittivat Jumalata, joka oli ihmisille antanut sentaltaisen vallan.

9. Ja kuin Jeesus sieltä kävi ohitse, näki hän ihmisen istuvan tullihuoneessa, nimeltä Mattheus; ja sanoi hänelle: seuraa minua. Niin hän nousi, ja seurasi häntä. *Mark. 2: 14. Luf. 5: 27.*

10. Ja tapahtui, koska hän atrioitsi huoneessa, katso, niin tuli monta publikania ja syntistä, ja atrioitsivat Jeesuksen ja hänen opetuslastensa kanssa.

11. Ja koska Phariseukset sen räivivät, sanoivat he hänen opetuslapsillensa: miksi teidän Mes-

tarinne syö publikanein ja syntisten kanssa?

12. Mutta koska Jeesus sen kuuli, sanoi hän heille: eivät terweet tarwitse parantajata, vaan fairaata.

13. Mutta mentäät ja oppiaat, mitä se on: laupeutta minä tahdon, ja en uhria: * sillä en minä tullut vanhurskaita kutsumaan, vaan syntisiä parantukseen. † ** Sof. 6: 6. Matth. 12: 7.*

† *Matth. 18: 11. 1 Tim. 1: 15.*

14. Silloin tulivat Johanneksen opetuslapset hänen tykönsä, ja sanoivat: mintätähden me ja Phariseukset niin paljon paastoimme, mutta eivät sinun opetuslapses paastoo?

Mark. 2: 18. Luf. 5: 33.

15. Niin Jeesus sanoi heille: taitaako hääjoukko niinkauvan murhehtia, kuin ylkä on heidän kansjansa? Mutta päivät tulevat, että ylkä otetaan heiltä pois, ja silloin heidän pitää paastooman.

16. Mutta ei kenties paikkaa vanhaa vaatetta uuden weran tilalla: sillä se paikka rewäisee hänenjä pois vaatteesta, ja läpi tulee pahemmaksi.

17. Ei myös pane kenties nuorta wiinaa vanhoiin leileihin: muutoin leilit pakahtuivat, ja wiina wuotaa pois, ja leilit turmellaan: mutta nuori wiina lastetaan uusiin leileihin, ja niin he molemmat tähteellä ovat.

18. Koska hän nämät heille puhunut oli, katso, niin yksi päämies tuli ja kunnarxi häntä, * sanoen: nyt on minun tyttäreni

kuolemassansa: mutta tule, ja pane kätes hänen päällensä, niin hän virkoo. †

* Mark. 5: 22.

Luk. 8: 41. + Mark. 5: 23. Luk. 8: 42.

19. Niin Jeesus nousi ja seurasi häntä, ja hänen opetuslapsensa.

20. Ja katso, vaimo, joka oli katsoistatunnimentä ajastaitaa pimaista tautia sairastanut; käwi takana, ja tarttui hänen vaatteensa liepeeseen:

21. Sillä hän oli itellänsä sanonut: jos minä ainoastaan rupeen hänen vaatteeseensa, niin minä tulen terveeksi.

22. Niin Jeesus käänsi hänsä, näki hänen ja sanoi: ole hyvässä turvassa, tyttäreni: sinun uskos on sinun terveeksi tehnyt. Ja vaimo tuli sillä hetkellä terveeksi.

23. Ja koska Jeesus tuli päämiehen huoneeseen, ja näki huiluin soittajat, ja kansan hymisevän:

24. Sanoi hän heille: mentäät pois: sillä ei piika ole kuollut, vaan hän makuu. Ja he nauruivat häntä.

25. Mutta koska kansa oli ajettu ulos, meni hän sisälle ja tarttui hänen käteensä, ja piika nousi.

26. Ja se sanoma kuului kaikkeen siihen maahan.

27. Ja koska Jeesus sieltä läksi, seurasi häntä kaksi sotiata, huntuain ja sanoen: Dawidin poika, armahda meitä!

28. Ja koska hän tuli huoneeseen, tulivat sotiat hänen tykönsä, ja Jeesus sanoi heille: uskotteko minun sen voivan teille tehdä? He sanoivat hänelle: Herra, me uskomme.

29. Niin hän ripesi heidän filmiinsä, sanoen: tapahtuoon teille teidän uskomme jälkeen.

30. Ja heidän filmänsä aukenivat: niin Jeesus haastoi heitä, sanoen: katsokaat, ettei kenkään tätä saa tietää.

31. Waan koska he menivät pois, niin he julistivat hänen sanomansa kaikessa siinä maassa.

32. Koska nämät olivat menneet ulos, katso, niin he toivat myttän ja puvulta riivatun ihmisen hänen eteensä. Luk. 11: 14.

33. Ja koska perfele oli ajettu ulos, niin myttä puhui: ja kansa ihmetteli, ja sanoi: ei sentaltaista ole itänä Israelissa nähty.

34. Mutta Phariseukset sanoivat: hän ajaa ulos perfeleet perfeleitten pääruhtinaan kautta.

Matth. 12: 24. Mark. 3: 22. Luk. 11: 15.

35. Ja Jeesus kävi kaikkea kaupungeita ja kyliä ympäri, ja opetti heidän synagogissansa, ja saarnasi waltakunnan ewangeliumia, ja paransi kaikkinaisia tunteja, ja kaikkea sairautta kansassa.

Matth. 4: 23. Mark. 6: 6.

36. Ja koska hän näki kansat, armahdi hän heidän päällensä, että he olivat niin nääntyneet ja hajoitetut kuin lampaat, joilla ei ole paimenta.

4 Mos. 27: 17.

Isa. 10: 2. Matth. 14: 14. Mark. 6: 34.

37. Silloin hän sanoi opetuslapsillensä: eloa on tosin paljo, mutta työwäkeä on vähä:

Luk. 10: 2. Job. 4: 35.

38. Rukoilkaat sentähden elon Herraa, että hän työwäkeä lähettäisi hänen eloonsa.

10. Lufu.

Kabdentolstafymmenen apostolin nimet, jotka Kristus tässä lähettää ulos, neuvoilla, kuin-
ka heidän siinä lähetysesssä piti itsensä menets-
tämän. Opettaa ja rohvaisee heitä siinä, hä-
nen jälkeensä, heitä kohtaawassa wainoessa,
wabwana pphymään hänen tunnustuksessaan.
Lupaa armon ristinkantajille, ja Jumalan
lasten bolhoojille.

Ja hän kutsui tykönsä kassitoista-
fymmentä opetuslastansa, ja
antoi heille wallan riettaisia hen-
kiä vastaan, niitä ajaa ulos, ja
parantaa kaikkinaisia tauteja, ja
kaikkei sairautta.

Marf. 8: 13. L. 6: 7. Luf. 9: 1.

2. Mutta nämät ovat kahden-
toistafymmenen apostolin ni-
met: * ensimmäinen Simon, joka
Pietariksi kutsutaan, ja Andreas
hänen weljensä: Jakob Zebedeu-
sen poika, ja Johannes hänen
weljensä: *Ap. T. 1: 13, 16.

3. Philippus, ja Bartholomeus:
ja Thomas, ja Mattheus, se publi-
kani: Jakob Alpheuksen poika, ja
Lebbeus, lualta nimeltä Taddeus:

4. Simon Kananeus, ja Judas
Iskariot, joka myös hänen petti.

5. Nämät kassitoistafymmentä
lähetti Jesus, joille hän oli läste-
nyt, sanoen: älkää menkö pata-
nam teille, ja Samaritanen kau-
punteihin älkää siälle menkö:

6. Mutta menkää paremmin
kadotettuihin lammasten tykö Is-
raelin huoneesta.

Matth. 9: 36. L. 15: 24. Ap. T. 13: 46.

7. Niin mentkää ja saarnatkaat,
sanoen: taivaan valtakunta on
lähestynyt.

Matth. 3. 2. L. 4: 17. Luf. 9: 2. L. 10: 9.

8. Sairaita parantakaat, spi-
talisia puhdistakaat, tuolleita

herättäkää, perkeleitä ajakaat
ulos. Lahjaksi te saatte, niin
myös lahjaksi antakaat.

9. Ei teidän pidä warustaman
itsiänne kullalla, eikä hopialla,
eikä waskella teidän wöylenne.

Marf. 6: 8. Luf. 9: 3. L. 10: 4. L. 22: 35.

10. Eikä ewäsäkällä matkalle,
eikä kahdella hameella, eikä ken-
gillä, eikä sauwalla; sillä työmies
on ruokansa ansainnut.

Luf. 10: 4, 7. 1 Kor. 9: 7. 1 Tim. 5: 18.

11. Waan kuhunka itänä kau-
punkiin taikka kylään te siälle me-
nette, niin kyseltkää, kuka siinä on
mahdollinen: ja olkaat siellä sii-
henasti kuin te lähdette. Luf. 10: 8.

12. Mutta koska te huoneeseen
siälle menette, niin tervehäkää
sitä, (ja sanoakaat: rauha olkoon
tälle huoneelle!)

13. Ja jos huone on mah-
dollinen, niin tulkaan teidän
rauhanne hänelle: jos ei hän ole
mahdollinen, niin teidän rau-
hanne teille palajaa.

14. Ja kussa ei kenkään ota teitä
vastaan eikä kuule teidän sano-
janne, niin menkää ulos siitä
huoneesta laikka siitä kaupungis-
ta, ja pudistakaat tomu teidän
jalwoistanne.

Marf. 6: 11.

Luf. 9: 5. L. 10: 11. Ap. T. 13: 51. L. 18: 6.

15. Totisesti sanon minä teille,
huotiampi pitää oleman Sodo-
man ja Homorran maalle tuo-
miopäiwänä, kuin sille kaupun-
gille.

Matth. 11: 24. Luf. 10: 12.

16. Katso, minä lähetän teidän
niinkuin lampaat sutten keskelle:
* olkaat sentähden taitawat niin-
kuin kärmeet, ja wakaat niinkuin
tyhkyiset. † * Luf. 10: 3. † Rom. 16: 12.

17. Mutta kawahtakaat ihmisiä: sillä he ylönantawat teidän heidän raastupiinsa, ja heidän synagogissansa he hosiuwat teitä.

Matth. 24: 9. Luf. 21: 12. Joh. 16: 2.

18. Te wiedään myös päämiesten ja kuningasten eteen minun tähteni, * heille ja pakanaille todistukseksi. * Ap. 1. 12: 11. I. 25: 23.

19. Koska he teitä ylönantawat, älkääät murhehtiko, kuinka eli mitä teidän pitää puhuman: sillä teille annetaan sillä hetkellä, mitä teidän pitää puhuman.

Marf. 13: 11. Luf. 12: 11. I. 21: 14. 2 Tim. 4: 17.

20. Sillä ette te ole, jotka puhutte, waan teidän Isänne Henki, joka teissä puhuu.

21. Mutta weli antaa ylönneljenjä kuolemaan, ja isä pojan: ja lapset karkaarwat vanhempia vastaan, ja antawat tappaat heitä.

Matth. 7: 5, 6. Luf. 21: 16.

22. Ja te tulette vihattawaksi kaikilta minun nimeni tähden: * mutta joka loppuun asti wahwana pysyy, hän tulee autuaksi. †

* Luf. 21: 17. † Matth. 24: 13. Marf. 13: 13.

23. Mutta koska he teitä siinä kaupungsissa wainoowat, niin paetkaat toiseen. Totisesti sanon minä teille: ette ehdi kaikkia Israelin kaupungeita toimittaa, sihenasti kuin Ihmisen Poika tulee.

24. Ei ole opetuslapsi parempi opettajansa, eikä palvelia parempi isäntätänsä.

Luf. 6: 40. Joh. 13: 16. I. 15: 20.

25. Siinä on opetuslapselle kyllä, että hän on niinkuin hänen opettajansa, ja palvelia niinkuin hänen isäntänsä. Jos he owat

itse isännän Beelzebubiksi kutsuneet, * kuinka paljon enemmän he hänen perheensä kutsuwat?

* Matth. 12: 24. Marf. 3: 22. Luf. 11: 15.

26. Älkääät sentähden heitä peljättö: sillä ei ole mitään peitetty, joka ei pidä ilmoitettaman; ja salattu, joka ei tule tiettäväksi.

Marf. 4: 22. Luf. 8: 17. I. 12: 2.

27. Joten minä teille pimeissä sanon, sitä sanokaat waleudessa: ja mitä te kowissanne kuulette, sitä saarnattaat kattoin päällä.

28. Ja älkääät peljättö niitä, jotka ruumiin tappawat, jaeiwät weisieluun tappaat: mutta peljättää enemmän sitä, joka voi sekä sielun että ruumiin helmetissä hukuttaa.

29. Eikö kaikki warpuista yhteen ropohon myydä? Ja yksi heistä ei putoo maan päälle, ilman teidän Isätänne.

30. Niin owat myös kaikki teidän pääanne hiukset luetut. 1 Sam. 14: 45.

2 Sam. 14: 11. Luf. 21: 18. Ap. 1. 27: 34.

31. Älkääät siis peljättö: te olette paremmat, kuin monta warpuista.

Luf. 12: 24.

32. Sentähden jokinainen, kuin minun tunnustaa ihmisten edessä, sen tunnustan myös minä minun Isäni edessä, joka on taivaissa.

Luf. 12: 8. 2 Tim. 2: 8: 5.

33. Mutta joka minun kieltää ihmisten edessä, hänen minä myös kiellän minun Isäni edessä, joka on taivaissa.

Marf. 8: 38. Luf. 9: 26. 2 Tim. 2: 12.

34. Älkääät luulko, että minä

olen tullut rauhaa lähettämään maan päälle: en ole minä tullut rauhaa, mutta miekkaa lähettämään.

Luf. 12: 49, 51.

35. Sillä minä tulin ihmistä isäänsä vastaan riitajeksi tefemään, ja tytärtä äitiänsä vastaan, ja miniötä anoppiansa vastaan.

Matth. 7: 6.

36. Ja ihmisen vihamiehet on hänen perheensä.

Ps. 41: 10. Ps. 55: 14. Joh. 19: 18.

37. Joka rakastaa isäänsä taikka äitiänsä enää kuin minua, ei se ole minulle sovelias: ja joka rakastaa poikaansa, taikka tytärtänsä enää kuin minua, ei se ole minulle sovelias.

Luf. 14: 26.

38. Ja kuka ei ota ristiansä, ja seuraa minua, ei se ole minulle sovelias.

Matth. 16: 24. Mark. 8: 34. Luf. 9: 23.

39. Joka löytää henkensä, hänen pitää sen hufuttaman: ja joka henkensä hufuttaa minun tähteni, hänen pitää sen löytämän.

Matth. 16: 25. Mark. 8: 35.

Luf. 9: 24. I. 17: 33. Joh. 12: 25.

40. Joka teitä holhoo, hän holhoo minua: ja joka minua holhoo, hän holhoo sitä, joka minun lähetti.

Matth. 18: 5. Luf. 10: 18. Joh. 13: 20.

41. Joka propheettata holhoo propheetan nimellä, hän saa propheetan palkan: ja joka wanhurstasta holhoo wanhurstaan nimellä, hän saa wanhurstaan palkan.

1 Kun. 17: 10. I. 18: 4. Hebr. 6: 10.

42. Ja kuka itkänä juottaa yhden näistä vähimmäistä kylmällä wesi-pitarilla ainoastaan, opetuslapsen nimellä, todisesti sanon minä teille, ei hänen pidä palkata oleman.

Matth. 23: 40. Mark. 9: 41.

11. Lufu.

Christus saarnaa kaupungeissa. Untaa Johanneksen opetuslapsille vastauksen, että hän töistä taibetaan tuta Messiaaksi. Ylistää Johannesta kansan edessä. Walittaa Juutalaisten epäuskoa, ja soimaa muutamia kaupungeita. Kättää Isää ewangeliumin ilmoituksen edestä, ja kutsuu murheellisia leppypisestä tytönä.

Ja se tapahtui, koska Jeesus läksi senkaltaisia kahdelletoistakymmenelle opetuslapsellensa käskemästä, meni hän sieltä edemmä opettamaan ja saarnamaan heidän kaupunkeihinsa.

2. Mutta koska Johannes wankteudessa kuuli Christuksen työt, lähetti hän kaksi opetuslastansa,

Luf. 7: 18, 19.

3. Sanomaan hänelle: oletko finä se tulewa, eli pitäätkö meidän toista odottaman?

4. Niin Jeesus wastasi, ja sanoi heille: menkää ja sanokaat jälleen Johannekselle ne, kuin te kuulette ja näette:

5. Sofiat saawat näkönsä, ja onturwat käywät, spitaliset puhdistetaan, ja kuurot kuulewat, * kuolleet herätetään, ja köyhille saarnataan ewangeliumi. †

* Es. 35: 5. † Es. 61: 1.

6. Ja autuas on se, joka ei pahene minusta.

7. Koska he meniwät pois, rupefi Jeesus sanomaan kansalle. Johanneksesta: mitä te läksitte korpeen katsomaan? Ruotoako, joka tuulelta häälytetään?

Luf. 7: 24.

8. Taikka mitä te läksitte katsoomaan? ihmistäkö, waatettettua pehmeillä waatteilla? Katso, jotta pehmeitä kantawat, ne owat tuningasten huoneissa.

9. Taitka mitä te läksitte katso-
maan? Propheettatako? Toti-
sesti sanon minä teille: tämä
on jaloimpi kuin propheetta.

10. Sillä tämä on se, josta kir-
joitettu on: katso, minä lähetän
minun enkeliäni sinun kasvois-
eteen, joka on valmistava si-
nun ties sinun etees.

Mat. 3: 1. Mark. 1: 2.

11. Totisesti sanon minä teille,
kaikkein niiden seasja, jotka wai-
moista syntyneet ovat, ei ole
yhtäkään suurempata kuin Jo-
hannes kastaja tullut: mutta tui-
tentin se, kuin vähin on taivaan
waltakunnaassa, on häntä suu-
rempi.

Luk. 7: 28.

12. Mutta hamasta Johannes
kastajan päivistä niin tähän
asti kärsii taivaan waltakunta
wäkiwaltaa, ja wälewät repi-
wät sen heillensä.

13. Sillä kaikki propheetat ja
laki ovat Johannekseen asti
ennustaneet.

Luk. 16: 16.

14. Ja jos te tahdotte ottaa
vastaan, hän on se Elias, joka
tulewa on.

Mat. 4: 5.

Matth. 17: 12. Mark. 9: 13. Luk. 1: 17.

15. Jolla on korwat kuulla, se
kuulkaan.

Matth. 13: 9. Jlm. 2: 7.

16. Waan minkä werraksi minä
tämän sutfukunnan wedän? Hän
on niiden lasten wertainen, jotka
turulla istuwat, ja huutawat
kumppaneillensa,

Luk. 7: 31.

17. Ja sanowat: me soitimme
huilua teidän edessäänne, ja ette
hypänneet: me olemme wai-
sanneet teille murhewirsiä, ja ette
itkeneet.

18. Sillä Johannes tuli ei

syöden, eikä juoden: ja he sano-
wat: hänellä on pertele.

19. Ihmisen Poika tuli syöden
ja juoden, ja he sanowat: katso
ihmistä syömäriä ja wiinan juo-
maria, publikanein ja syntisten
yhtämää. Mutta wiisains wan-
hurskautetaan lapsiltansa.

20. Silloin hän rupesti soimaa-
maan niitä kaupungeita, joissa
oliwat tehdyt usiammat hänen
wälewät työnsä, etteiwät he
heitänsä parantaneet.

21. Voi sinuas Chorazin, voi
sinuas Bethsaida! jos senkaltai-
set wälewät työt olisiwat tehdyt
Tyrossa ja Sidonissa, kuin
teissä tehdyt owat, niin he olisi-
wat aikaa sätissä ja tuhwaassa
tehneet parannuksen.

Luk. 10: 13.

22. Jontka tähden sanon minä
teille: Tyrolle ja Sidonille pitää
oleman huokiamman tuomio-
päivänä, kuin teille.

23. Ja sinä Kapernaum, joka
olet korotettu taivaaseen asti,
sinä pitää hamaan helwettiin
syfättämän: sillä jos Sodo-
massa olisiwat senkaltaiset wä-
lewät työt tehdyt, kuin sinussa,
niin he vielä tänä päivänä
seisoisiwat.

24. Jontka tähden sanon minä
teille: Sodomian maalle pitää
huokiamman oleman tuomiopäi-
wänä kuin sinulle.

Matth. 10: 15.

25. Sillä ajalla wastasi Jeesus,
ja sanoi: minä kiitän sinua
Isä, taivaan ja maan Herra,
että olet kätkenyt nämät wii-
sailta ja toimellisilta, ja olet
ne ilmoittanut pienille.

Luk. 10: 21.

26. Josin Jsa, sillä niin oli sinun hymä tahtos.

27. Kaikki owat minulle annetut minun Jsältäni: * ja ei kenkään tunne Poikaa, mutta Jsa: eikä Jsää tunne yksikään, mutta Poika, ja kenelle ikänä Poika tahtoo sen ilmoittaa. † * Ps. 8: 7. Matth. 28: 18.

Joh. 3: 35. I. 17: 2. + Joh. 1: 18. L. 6: 46. L. 10: 15.

28. Tulkaat minun tyköni kaikki, jotta työtä teette ja olette rasautetut, ja minä tahdon teitä wirvoittaa.

29. Ottakaat minun ikeeni teidän päällemme, ja oppikaat minusta, että minä olen siwiä ja nöyrä sydämestä: * ja telöydätte leroon teidän sieluillemme. †

* Zach. 9: 9. † Jer. 6: 16.

30. Sillä minun ikeeni on sovelias, ja minun fuormani on keriä.

12. Lufu.

Christus waistaa ispoowaisten tähtii nouk-
kimisesta sabbathina. Parantaa sabbathina
fuiwettuneen kaden. Bakenee Phariseusten
wäijymistä. Kuttaa riitwatur, ja osoittaa Pha-
riseusten pissan perustamattomaksi. Puhuu
synnistä P. Senkeä vastaan, ja Phariseusten
pahnuudesta. Waistaa merkin anomiseen. Pu-
huu waista-uudesta syntiin lankeemisen wa-
hingosta. Sengelliseistä Christuksen suwusta.

Siihen aikaan käwi Jesus sab-
bathina laihoin läpitse: niin
hänen opetuslapsensa isosiwat, ja
rupefiwattähfäpäitä noukkimaan
ja syömään. Marf. 2: 23. Luf. 6: 1.

2. Mutta koska Phariseukset sen
nätiwät, sanoiwat he hänelle:
katso, sinun opetuslapses tekewät
sitä, kuine ei sori sabbathina tehdä.

5 Mos. 22: 25.

3. Mutta hän sanoi heille: ettekö
te ole lufeneet, mitä Dawid teki,

koska hän isosi, ja ne jotta hänen
kanssansa oliwat? 1 Sam. 21: 6.

4. Kuinka hän meni Jumalan
huoneeseen, ja söi näkyleiwät, *
joita ei hänen sopinut syödä, ei
niidenkään, jotta hänen kans-
sansa oliwat, mutta ainoastaan
pappein? †

* 2 Mos. 25: 30.

+ 2 Mos. 29: 33. 3 Mos. 8: 31. I. 24: 9.

5. Taikka ettekö te laissa ole lufe-
neet, että sabbathina rikkowat *
papit templissä sabbathin, ja
owat kuitenkin nuhteettomat?

* 4 Mos. 28: 9, 11.

6. Mutta minä sanon teille:
tässä on se, joka on suurempi
kuin templi.

7. Mutta jos te tietäisitte, mikä
se on: laupeutta minä tahdon, ja
en uhria, * sitte ette suinkaan
tuomitfiisi wiattomia.

* Sof. 6: 6. Matth. 9: 13.

8. Sillä Ihmisen Poika on
myös sabbathin Herra.

9. Ja hän lähti sieltä, ja tuli
heidän synagogaansa.

Marf. 3: 1. Luf. 6: 6.

10. Ja katso, siellä oli ihminen,
jolla oli fuiwettunut käsi: * ja he
kysyiwät häneltä, sanoen: sopiiko
sabbathina parantaa? † että he
olisiwat saaneet kantaa hänen
päällensä. * Luf. 13: 14. I. 14: 3. + Joh. 9: 16.

11. Niin hän sanoi heille: kuka
on teistä ihminen, jolla olisi yksi
lammas, ja jos se sabbathina
putoisi kaimoon, eikö hän tart-
tuissi siihen, ja wetäissi ylös?

12. Kuinka paljon jalompi on
ihminen kuin lammas? Sen-
tähden sopii kyllä sabbathina
hyvwää tehdä.

13. Niin hän sanoi sille ihmiselle:

ojenna kätes: ja hän ojensi: ja se tuli terveeksi niinkuin toinenkin.

14. Mutta Phariseukset menivät, ja neuvoa pitivät häntä vastaan, kuinka he hänen hufutaisivat. *Matth. 3: 6. Joh. 10: 39. I. 11: 53.*

15. Mutta koska Jeesus sen huomasi, meni hän sieltä pois: ja paljo kansaa seurasi häntä, ja hän teki kaikki terveeksi.

16. Ja hän haastoi heitä häntä ilmoittamasta.

17. Että täytettäisiin, kuin sanottu oli Esaiian propheetan kautta, joka sanoo:

18. Katso, minun palveliani, jonka minä valitsin: minun rakkaani, johonka minun sieluni mielistyi: minä panen hänen päällensä minun Henteni, ja hänen pitää tuomion pakanoilta julistaman. *Es. 42: 1. Matth. 3: 17. I. 17: 5.*

19. Ei hän riitele, eikä huuda, eikä yhdentään pidä kuuleman hänen ääntänsä kujilla.

20. Särjettyä ruokoa ei hänen pidä murentaman, ja suitssevais-ta kynttilän sydäntä ei hänen pidä sammuttaman; * siihenasti kuin hän saattaa tuomion voitoksi. ** Es. 42: 8.*

21. Ja hänen nimensä päälle pitää pakanain toimoman.

22. Silloin tuotiin hänen tykönsä pirulta riivattu, sofia ja mytkä: ja hän paransi hänen, niin että sofia ja mytkä sekä puhui että näki. *Matth. 9: 33. Lnt. 11: 14.*

23. Ja kaikki kansa hämmästy, ja sano: olleeko tämä se Dawidin poika?

24. Mutta koska Phariseukset

sen kuuliivat, sanoivat he: ei tämä aja ulos perfeleitä, vaan Beelzebubin perfeleitten päämiehen kautta.

Matth. 9: 34. Mark. 3: 22. Lnt. 11: 15.

25. Mutta koska Jeesus tiesi heidän ajatuksensa, sanoi hän heille: jokainen waltakunta, itseänsä vastaan erinnyt, tulee tyhmille: ja jokainen kaupunki taikka huone, itseänsä vastaan erinnyt, ei seiso.

26. Ja jos saatana ajaa ulos saatanan, niin hän on erinnyt itseänsä vastaan: kuinka siis hänen waltakuntansa seisoo?

27. Ja jos minä Beelzebubin kautta ajaisin perfeleitä ulos, kenentä kautta siis teidän poitanne ajawat niitä ulos? Sentähden pitää heidän oleman teidän tuomarinne.

28. Mutta jos minä ajan ulos perfeleitä Jumalan Hengellä, niin Jumalan waltakunta tuli teidän tyköenne.

29. Taitta kuinka joku taitaa jonkun wäkerän huoneeseen menä, ja hänen kaluansa ryöstää, ellei hän ensin sido wälewätä, ja sitte ryöstää hänen huonetansa? *Lnt. 11: 22.*

30. Joka ei ole minun kansani, hän on minua vastaan: ja joka ei minun kansani tokoo, hän hajoittaa.

31. Sentähden sanon minä teille: kaikki synnit ja pilkka annetaan ihmisille anteeksi: mutta pilkkaa Hentä vastaan ei anneta ihmisille.

Mark. 3: 28, 29.

Lnt. 12: 10. Sebr. 6: 4. I. 10: 26. 1 Joh. 5: 16.

32. Ja kuka ikänä sanoo jonkun sanan Ihmisen Poikaa vastaan, se hänelle anteeksi annetaan: mutta joka sanoo jotakin Pyhää Henkeä vastaan, ei sitä hänelle anteeksi anneta, eikä tässä, eikä tulevaisessa maailmassa.

33. Taikka tehtäät hyvä puu, niin hänen hedelmänsä tulee hyväksi; taikka tehtäät mädäntynyt puu, niin hänen hedelmänsä tulee mädäntyneeksi: sillä hedelmästä puu tunnetaan.

34. Te tyhläremmetten sifiät, * kuinka te taidatte hyvää puhua, koska te itse pahat olette? Sillä sydämen tylläydestä suu puhuu. * Matth. 8: 7. 1. 23: 83.

35. Hyvä ihminen tuo edes hyvästä sydämentavarasta hyviä: ja paha ihminen tuo edes pahasta tavarasta pahoja. Luf. 6: 45.

36. Mutta minä sanon teille: jokaisesta turhasta sanasta, kuin ihmiset puhuvat, pitää heidän luuvun tekemän tuomiopäivänä.

37. Sillä sanoistas sinä hurskaaksi tehdään, ja sanoistas sinä tuomitaan.

38. Silloin vastasivat muutamit firjanoppineista ja Phariiseuksista, sanoen: Meštari, me tahdomme nähdä sinulta merkkiä. Matth. 16: 1. Mark. 8: 11. 1 Kor. 1: 22.

39. Niin hän vastasi ja sanoi heille: tämä häyn ja huorintekijä sukun etsii merkkiä: ja ei hänelle pidä annettaman, vaan Jonaan propheetan merkki.

Matth. 16: 4. Luf. 11: 29.

40. Sillä niinkuin Jonas oli walaskalan watsassa kolme päivää ja kolme yötä: niin pitää myös Ihmisen Pojan maan sydämessä kolme päivää ja kolme yötä oleman. Jon. 2: 1, 1c.

41. Niniven miesten pitää nouseman tuomiolle tämän sunnunkanssa, ja hänen tuomitseman: sillä he paransivat heittänsä Jonaan saarnasta: * ja katso, tässä on enämpi kuin Jonas. * Jon. 3: 5.

42. Drotningin etelästä pitää nouseman tuomiolle tämän sunnunkanssa, ja hänen tuomitseman: sillä hän tuli maan ääristä kuulemaan Salomonin wiisautta: * ja katso, tässä on enämpi kuin Salomon.

* 1 Kun. 10: 1. 2 Knta R. 9: 1. Luf. 11: 31.

43. Mutta koska rietas henki on lähtenyt ihmisestä, niin hän waelttaa läpitse kuuwia paikkoja, etsein lepoa, ja ei löydä. Luf. 11: 24.

44. Silloin hän sanoo: minä palajan jälleen minun huoneeseen, kusta minä läksin. Ja kuin hän tulee, niin hän löytää sen tyhjäksi, käreäistykksi, ja kauristetuksi.

45. Silloin hän menee, ja ottaa kansansa seitsemän muuta henkeä, itseänsä pahempata, ja ne sijalle menewät ja asuwat siellä: ja sen ihmisen viimeiset tulewat pahemmatki kuin ensimmäiset. * Näin myös tapahtuu tälle pahalle sukukunnalle. * 2 Piet. 2: 20.

46. Koska hän vielä kansalle puhui, katso, hänen äitinsä ja welsijänsä seisoiwat ulkona ja pyysiwät häntä puhutella.

47. Niin yhä sanoi hänelle: katso, sinun äitisi ja sinun veljes seisovat ulkona, ja tahtovat sinua puhutella.

48. Niin hän vastasi, ja sanoi sille, joka hänelle sitä sanoi: tuka on minun äitini, ja tuka ovat minun veljeni?

49. Ja hän ojensi kätensä opetuslastensa puoleen, ja sanoi: katso minun äitini, ja minun veljeni. Matth. 13:55. Mark. 3:31. Luf. 8:19.

50. Sillä jokainen, kuin tekee minun Isäni tahdon, kuin on taimaisissa, hän on minun veljeni, ja sisareni, ja äitini.

13. Luku.

Christus tuo edes meren tyhjänä wertausket kylväjästä, selityksen kanssa, ohdakkeista ni-
suiin seassa, sinapin siemenestä, ja hapatus-
sesta. Kotia tuluaansa selittää wertausket oh-
dakkeista, ja panee edes toiset wertausket kät-
ketyistä tavarasta, kauppaneijästä, pöör-
lystä, verkosta, ja perheenisännästä. Opettaa
isänsä maalla ja ylönsätköötään.

Mutta sinä päivänä lähti Jeesus huoneesta, ja istui meren tyhjänä.

Mark. 4:1.

2. Ja hänen tyhkönsä kotoontui paljo kansaa, niin että hän meni haahteen, ja istui: ja kaikki kansa seisoi rannalla.

3. Ja hän puhui heille paljon wertauskilla, sanoen: katso, kylväjä* meni kylvämään. * Luf. 8:4.

4. Ja hänen kylväisjensä lankefiivat muutamit tien oheen, ja linnut tulivat, ja söivät ne.

5. Muutamit taas lankefiivat kivistööhön, kussa ei heillä ollut paljo maata, ja nousivat pian päälle, ettei heillä ollut syvää maata.

6. Mutta koska aurinko nousi,

niin he poudittiin: ja ettei heillä ollut juurta, niin he kuivettui-
vat.

7. Mutta muutamit lankefiivat orjantappuroihin, ja orjantapurat kävivät ylös, ja tufahut-
tivat ne.

8. Muutamit taas lankefiivat hyvään maahan, ja tekivät he-
delmän, muutama satakertaisen, muutama tuudentymmenen ker-
taisen, ja muutama kolmentym-
menen kertaisen.

9. Jolla on korvat kuulla, se kuulkaan.

Matth. 11:15.

10. Niin opetuslapset tulivat, ja sanoivat hänelle: miksi sinä puhut heille wertauskilla?

Mark. 4:10.

11. Mutta hän vastasi, ja sanoi heille: teille on annettu tuta taimaan valtakunnan salai-
siudet, * vaan ei heille ole annettu.

* 1 Kor. 2:10. 1 Joh. 2:27.

12. Sillä jolla on, hänelle pitää annettaman, ja hänellä pitää kyllä olemat: mutta siltä, jolla ei ole, pitää sekin otettaman pois, kuin hänellä on.

Matth. 25:29. Mark. 4:25. Luf. 8:18. 1:19:26.

13. Sentähden minä puhun heille wertauskilla, etteivät he nähden näe, eivätkä kuullen kuule, eivätkä myöskin ymmärrä.

14. Ja heissä täytetään Esaiain ennustus, joka sanoo: korvillan-
ne pitää teidän kuuleman, ja ei ymmärtämän: ja nähden näke-
män, ja ei äkkäämän. Esai. 6:9. 1:29:10.

Mark. 4:12. Luf. 8:10.

Joh. 12:40. Ap. T. 28:26. Rom. 11:8.

15. Sillä tämän kansan sydän on korvettunut, ja he korvillansa

työläästi kuulivat, ja silmänsä panivat umpeen: etteivät he joskus nähtisi silmillänsä, ja kuulisi korvillansa, ja ymmärtäisi sydämellänsä, ja palajaisi, ja minä parantaisin heitä.

16. Mutta autuaat ovat teidän silmänne, sillä he näkewät: ja teidän korvanne, sillä he kuulevat.

Matth. 16: 17. Luf. 10: 23.

17. Sillä totijesti sanon minä teille: monta propheettata ja wanhurstaasta pyysiwät nähdä, joita te näette, ja eiwät nähneet: ja kuulla, joita te kuullette, ja eiwät kuulleet.

18. Niin kuulkaat siis te kylwäjän wertaus: Marf. 4: 3, 14. Luf. 8: 11.

19. Koska joku kuulee waltakunnan sanan, ja ei ymmärrä, niin tulee pahuus, ja tempaa pois sen, kuin hänen sydämehensä kylwettiin: tämä on se, joka tien oheen oli kylwetty.

20. Mutta tiivistöhön kylwetty on se, joka kuulee sanan, ja kohta ilolla sen vastaan ottaa.

21. Mutta ei ole hänellä juurta itsessänsä, waan ajan pyssy: koska siis waiwa eli waino tulee sanan tähden, niin hän kohta pahenee.

22. Mutta orjantappurain sekään kylwetty on se, joka sanan kuulee: ja tämän maailman suru ja rikkaiden petos tulahttaa sanan ja hän tulee hedelmättömäksi.

23. Mutta hywään maahan kylwetty on se, joka kuulee sanan, ja ymmärtää: joka tosin tuottaa hedelmän ja tekee, muutama sata kertaisen, muutama tuidentymmenen kertaisen, muutama kolmentymmenen kertaisen.

24. Toisen wertauksen pani hän heidän eteensä, sanoen: taiwaan waltakunta on ihmisen wertainen, joka kylwi hywän siemenen peltoonsa.

25. Mutta ihmisten maatesa tuli hänen wihollisensa, ja kylwi ohdakkeita niuiin sekaan, ja meni pois.

26. Mutta koska oras rupefi kaswamaan, ja hedelmän kantoi, silloin nätyiwät myös ohdakkeet.

27. Mutta perheenisäimän palveliat tulivat, ja sanoivat hänelle: herra, etkös hywää siementä kylwänyt peltoos? kusta siis sille ovat ohdakkeet?

28. Niin sanoi hän heille: wihamies sen tefi. Mutta palveliat sanoiwat hänelle: tahdotkos, että me menemme, ja kokoomme ne?

29. Mutta hän sanoi, en: ettette ohdakkeita kootessanne myös tempaisi ynnä heidän kanssansa nisuja pois.

30. Sallikaat kaswaa molemmat elon aikaan asti: ja elon ajalla sanon minä elomiehille: kootkaat ensin ohdakkeet, ja sitokaat heitä lyhteisiin poltettaa: mutta nisut kootkaat minun aittaani.

Matth. 3: 12.

31. Toisen wertauksen pani hän heidän eteensä, sanoen: taiwaan waltakunta on sinapin siemenen wertainen, * jonka ihminen otti ja kylwi peltoonsa.

* Marf. 4: 30, 31. Luf. 13: 18, 19.

32. Joka on pienin kaiffia siemeniä: mutta koska se kaswanut on, niin hän on suurin kaalein seassa: ja tulee puutsi, niin että taiwaan linnut tule-

mat, ja tekewät pesänsä sen oksille.

33. Toisen wertauksen sanoi hän heille: taiwaan valtakunta on hapatuksen wertainen, * jonka waimo otti, ja sekoitti kolmeen wakkaan jauhoja, siihenasti kuin kaikki happani. * Luf. 13: 20, 21.

34. Nämät kaikki puhui Jhesus kansalle wertauksilla, ja ilman wertauksita ei hän mitään puhunut heille: * Marf. 4: 33, 34.

35. Että täytettäisiin, kuin oli propheetan kautta sanottu, joka sanoo: minä awaan suuni wertauksiin: ja puhun ulos salatut maailman alusta. * Ps. 78: 2.

36. Silloin lasti Jhesus kansan, ja tuli kotia. Ja hänen opetuslapsensa tulivat hänen tykönsä, sanoen: selitä meille se wertaus pellon ohdakkeista.

37. Niin hän wastasi, ja sanoi heille: joka kylvää hyvän siemenen, se on Ihmisen Poika.

38. Mutta pelto on maailma: waan hyvä siemen, ne owat waltakunnan lapset: mutta ohdakkeet owat pahan * lapset. * 1 Mos. 3: 14.

Joh. 8: 44. Ap. 17: 10. 1 Joh. 3: 8.

39. Bihollinen, joka ne kylvä, on perkele: elonaita on maailman loppu: mutta elomiehet owat enkelit.

Joel. 3: 13. Jlm. 2. 14: 15.

40. Niinkuin siis ohdakkeet haetaan tokoon, ja tulella poltetaan, niin pitää myös tämän maailman lopulla oleman.

41. Ihmisen Poika lähettää enkelinsä, ja heidän pitää kotooman hänen waltakunnastan-

ja kaikki pahemmukset, ja ne, jotta wäärnyttä tekewät.

42. Ja heittävät heidän tuliseen pätsiin; siellä pitää oleman itku ja hammasten kiristys. * Mattb. 8: 12.

43. Silloin pitää wanhurskasten tiiltämän, niinkuin aurinko heidän Jsänsä waltakunnassa. * Jolla on korwat kuulla, se kuulkaan. * Dan. 12: 3. 1 Kor. 15: 41.

44. Taas on taiwaan waltakunta tarwaran wertainen, joka on peltoon tätketty: jonka ihmisen löysi, ja tähti sen: ja ilon tähden, kuin hänellä siitä oli, meni hän pois, ja myi kaikki, mitä hänellä oli, ja osti sen pellon. * Phil. 3: 7.

45. Taas on taiwaan waltakunta kaupiamiehen wertainen, joka etsii hyviä päärlyjä:

46. Ja koska hän löysi yhden talliin päärlyn, meni hän pois, myi kaikki, mitä hänellä oli, ja osti sen.

47. Taas on taiwaan waltakunta werton wertainen, joka on mereen heitetty, ja kaikenlaisia kokosi:

48. Koska se tänteen tuli, wetiwät he sen rannalle, ja istuivat ja eroittivat hyvät astiohinsa, mutta mädäntyneet he heittiwät pois.

49. Näin on tapahtuma maailman lopulla: enkelit menewät ulos, ja eroittawat pahat wanhurskasten keskeltä: * Mattb. 25: 32.

50. Ja heittävät heidän tuliseen pätsiin: siellä pitää oleman itku ja hammasten kiristys.

51. Sanoi Jhesus heille: nymär-

sittetö te nämät kaikki? He sanoivat hänelle: ymmärrimme, Herra.

52. Mutta hän sanoi heille: sentähden jokainen kirjanooppinut, joka on taivaan valtakuntaan oppinut, se on perheenisännän vertainen, joka hänen tavarastansa tuo edesuuksia ja vanhoja.

53. Ja tapahtui, koska Jeesus lopetti nämät vertaukset, läksi hän sieltä.

54. Ja kuin hän tuli isänsä maalle, * opetti hän heitä heidän synagogassansa: niin että he hämmästyivät, ja sanoivat: kusta tällä on tämä viisauts, ja nämät wälewät työt? * Matth. 6: 1. Luf. 4: 16.

55. Eikö tämä ole se sepän poika? Eikö hänen äitinsä kutsuta Mariaksi, ja hänen weljensä Jakob ja Joses, ja Simon ja Judas? Matth. 12: 46. Joh. 6: 42.

56. Ja hänen sisarensa, eivätkö ne kaikki ole meidän tytönämme? kusta siis tällä owat nämät kaikki?

57. Ja he pahenivat hänessä. Kun sanoi Jeesus heille: ei propheettata kussakaan halwempaa pidetä, kuin isänsä maalla ja kotonansa. Matth. 6: 4. Luf. 4: 24. Joh. 4: 44.

58. Ja ei hän siellä monta wälewätä työtä tehnyt, * heidän epäuskonsa tähden. * Matth. 6: 6.

14. Lufu.

Herodes, kuullessaan sanoman Christuksesta, luulee Johanneksen nousneeksi ylös, jonka kaulan hän antoi wiatoinna sefata. Jeesus ruoottaa erämaassa 5000 miestä 5 leivällä ja 2 kalalla. Käy weden päässä, ja auttaa Betanin, joka rupefi wajoamaan. Parantaa sairaita Genegaretin maalla.

Siihen aikaan kuuli Herodes tetrarcha Jeesuksen sanoman.

2. Ja sanoi palmelioillensä: tämä on Johannes kastaja: hän on noussut kuolleista, ja sentähden tekee hän senkaltaisia wälewäitä töitä. Matth. 6: 14. Luf. 9: 7.

3. Sillä Herodes oli ottanut Johanneksen kiinni, * sitonut ja wankenteenpannut, Herodiasen, weljensä Philippuksen emännän tähden. †

* Matth. 4: 12. † Matth. 6: 17. Luf. 3: 19, 20.

4. Sillä Johannes oli hänelle sanonut: ei sinulle ole luwallinen häntä pitää.

5. Ja kuin hän tahtoi hänen tappaa, pelkäsi hän kansaa: sillä he pitivät hänen propheettana.

Matth. 21: 26. Luf. 20: 8.

6. Mutta koska Herodeksen syntymäjuhlaa pidettiin, * hyppäsi Herodian tytär heidän edessängsä: ja se kelpasi Herodekselle.

* 1 Mos. 40: 20. Matth. 6: 21.

7. Sentähden lupasi hän hänelle wannotulla walalla antaa, mitä itänä hän anoi.

8. Mutta niinkun hän äititänsä ennen neuwottu oli, anna minulle, sanoi hän, tässä wadissa Johannes kastajan pää.

9. Ja kuningas tuli murheelliseksi: mutta kuitenkin walan tähden, ja niiden, jotka ynnä atriottsiwat, käski hän antaa hänelle.

10. Ja lähetti leikkaamaan Johanneksen kaulaa tornissa.

11. Ja hänen päänsä kaimetun wadissa, ja annettiin piialle: ja hän wei sen äitillensä.

12. Ja hänen opetuslapsensa tulivat, ja ottivat pois hänen ruumiinsa, ja hautasivat sen:

ja menivät ja ilmoittivat Jesusille.

13. Ja koska Jesus sen kuuli, meni hän sieltä pois haahdella erämaahan yksinänsä. Ja koska kansa sen kuuli, noudattivat he häntä jalkaisin kaupungeista.

14. Ja Jesus meni ulos, ja näki paljon kansaa: ja armahti heidän päällensä, ja paransi heidän sairaitansa.

15. Mutta koska ehtoop tuli, tulivat hänen opetuslapsensa hänen tykönsä, ja sanoivat: tämä on erämaa, ja aika on jo kulunut, laske kansa, että he menisivät kylliin, itsellensä ruokaa ostamaan.

Mark. 6: 35. Luk. 9: 12. Joh. 6: 5.

16. Niin Jesus sanoi heille: ei tarvita heidän menemään pois: antakaat te heidän syödä.

17. Mutta he sanoivat hänelle: ei meillä ole tässä enää kuin viisi leipää ja kassi kalaa.

Mark. 6: 38. Joh. 6: 9.

18. Hän sanoi: tuokaat minulle ne tänne.

19. Ja käski kansan istua ruohon päälle, ja otti ne viisi leipää, ja kassi kalaa, katsohti ylös taivaaseen, kiitti:* ja mursi, ja antoi leivät opetuslapsille, ja opetuslapset antoivat kansalle.†

* 1 Tim. 4: 3. 1. 6: 17. † Matt. 15: 38.

20. Ja he söivät kaitti, ja ravittiin. Niin he kokosivat tähteistä muruja kassitoistakymmentä foria täyteen.

21. Mutta niitä, kuin olivat syöneet, oli lähes viisi tuhatta miestä, ilman vaimoita ja lapsita.

22. Ja kohta maati Jesus opetuslapsiansa haahteen astumaan, ja menemään hänen edellänsä toiselle rannalle, niin-kauvan kuin hän kansan olisi tykönsä lastenut.

Mark. 6: 45. Joh. 6: 16, 17.

23. Ja koska hän oli kansan lastenut, astui hän yksinänsä nuorelle rukoilemaan. Ja koska ehtoop joutui, oli hän siellä yksinänsä.

24. Mutta haaksi oli jo keskellä merta, ja ahdistettiin aalloilta: sillä vastatuuli oli.

25. Mutta yöllä neljännessä wartiossa, tuli Jesus heidän tykönsä, käyden merellä.

26. Ja koska opetuslapset näkivät hänen merellä käyvän, peljästyivät he, ja sanoivat: työpeli se on: ja huusivat pelvon tähden.

27. Niin Jesus puhui kohta heille, ja sanoi: olkaat hyvässä turvassa: minä olen: älkää peljästykö.

28. Niin vastasi Pietari häntä, ja sanoi: Herra, jos sinä olet, niin käske minun tulla tykösi wetten päällä.

29. Niin hän sanoi: tule. Ja Pietari astui ulos haahdesta, ja kävi wetten päällä, että hän meni Jesusen tykö.

30. Ja koska hän näki ankaran tuulen, niin hän peljästy: ja ruusui wajaan, huusi sanoen: Herra, auta minua!

31. Niin Jesus ojensi kohta kätensä, ja tarttui häneen, ja sanoi hänelle: o sinä heikko-uskoinen, missis epäilit?

32. Koska he astuivat haahteen, niin tuuli tyveni.

33. Mutta ne, jotka olivat haahdesja, tulivat ja fumarfiwat häntä, ja sanoivat: totisesti olet sinä Jumalan Poika.

34. Ja koska he olivat menneet ylitte, tulivat he Genezaretin maalle.

* Mark. 6: 53.

35. Ja koska sen paikan miehet tunsiwat hänen, lähettiwät he ympäröi kaitsea sitä maata, ja toivat hänen tykönsä kaikkein fii fairaita.

36. Ja rukoilivat häntä, että he annoastaan hänen waatteensa palteejeen faifiwat ruveta. Ja kaitfi, jotka siihen rupefiwat, tulivat terveiksi.

Matth. 9: 21. Mark. 8: 10. Luf. 6: 19.

15. Luku.

Chriſtus waſtaa Pharifeufia ifän fäädyſtää. Oſoitaa, mitkä ihmifen faaſtuttaa. Koettelee fananean waimoa ja antaa hänelle alun. Parantaa monta fairaſta. Ruokki 4000 mieſtä 7 leiwällä ja muutamilla kaſaifiſſa.

Silloin tulivat Jeſufſen tyköfiranoppineet ja Pharifeufſet Jeruſalemifta, * ja fanoiwat:

* Mark. 7: 1.

2. Mitſi finun opetuſlapies rifetowat wanhiuten fäädyn? Sillä eiwät he peſe käſiänſä leipää pyödeſſänſä.

3. Niin hän waſtaten fanoi heille: mitſi myöſ te rifotte Jumalan käſtyn, teidän fäädynne tähden?

4. Sillä Jumala käſti, fanoen: fimmuita ifääs ja äitiäſ: * ja jota firoilee ifää eli äitiſ, hänen pitää fuolemallä fuoleman +

* 2 Moſ. 20: 12. 5 Moſ. 5: 16. Eph. 6: 2.

+ 2 Moſ. 21: 17. 3 Moſ. 20: 9. San. 1. 20: 20.

5. Mutta te fanotte: jokainen fanofaan ifälle taitſa äitiſſe: ſe on uhrattu, jolla finua piti minulta autettaman: * ja ei enſinkään fimmioittaifi ifäänſä eikä äitiänſä.

* Mark. 7: 11.

6. Ja te olette rikoneet Jumalan käſtyn teidän fäädynne tähden.

7. Te ulkokullatut, Eſaiäſ ennuſti teiſtää oikein, fanoen:

8. Tämä kanſa läheſtyn minua fuullaanſa, ja fimmioittaa minua huuliſſaanſa; mutta heidän ſydämenſä on kaukana minuiſta.

Eſ. 29: 13. Mark. 7: 6.

9. Waan turhaan he minua palwelewat, opettain niitä opetuſſia, jotka owat ihmiften käſtyn.

Mark. 7: 7.

10. Ja hän kufui kanſan tykönsä, ja fanoi heille: fuullaat ja ymmärtätää.

11. Ei ſe ihmifſtää faaſtuta, fuin fuuſta menee fiſälle, mutta ſe, fuin fuuſta tulee ulof, faaſtuttaa ihmifen.

12. Niin tulivat hänen opetuſlapienſa, ja fanoiwat hänelle: tieſitköſ, että Pharifeufſet paheniwat, koſka he tämän puheen fuuſiwa?

13. Mutta hän waſtaſi ja fanoi: jokainen iſtutus, jota ei minun tawaaſſinen Jhani ole iſtuttanut, pitää juurineuſa rewittämän ylöſ.

Joh. 16: 2.

14. Mitäkaat heidän olla: he owat ſofiat ſofiaim taluttajat: * joſ ſofia ſofiaita taluttaa, niin he molenmat fuoppaan lautewat.

* Matth. 23: 16. Luf. 6: 29.

15. Niin waſtaſi Pietari ja

sanoi hänelle: selitä meille tämä vertaus.

Mark. 7: 17.

16. Niin Jeesus sanoi: vieläkö te myöskin olette ymmärtämättömät?

17. Ettetkö te vielä ymmärrä, että kaikki, mitä suuhun sisälle menee, se menee watsaan, ja sillä on luonnollinen uloskäyminen.

18. Mutta jotta sinusta tulowat ulos, ne lähtewät sydämeistä ulos, ja saastuttawat ihmisen.

19. Sillä sydämeistä * tulewat ulos pahat ajatukset, murhat, salawuoteudet, huoruudet, waraudet, wäärät todistukset, pilkat.

* 1 Mos. 6: 5. 1. 8: 21.

20. Nämät ovat ne, jotka saastuttawat ihmisen: nuutta pese-mättömillä käsillä syödä, ei saastuta ihmistä.

21. Ja Jeesus läksi sieltä ja poikkesi Tyron ja Sidonin maan ääriin.

Mark. 7: 24.

22. Ja katso, Kananean waimo, joka niistä maan ääristä oli tullut, huusi häntä, sanoen: Herra, Dawidin poika, armahda minun päälleni, minun tyttäreni waiwataan hirmuisesti perifeleeltä.

23. Mutta ei hän sanaakaan häntä vastannut. Niin hänen opetuslapsensa tulivat, ja rukouliwat häntä, sanoen: eroita häntä sinustas: sillä hän huutaa meidän jälkeemme.

24. Niin hän wastaten sanoi: en ole minä lähetetty, waan kadotettuini lammasten tykö Israelin huoneesta. Math. 10: 5, 6. Ap. 13: 46.

25. Mutta se tuli ja kumarjshäntä, sanoen: Herra auta minua.

26. Niin hän wastaten sanoi: ei ole somelias, ottaa lasten leipää, ja heittää penikoille.

27. Niin se wastasi: totta, Herra, syöwät kuitenkin penikatkin niistä muruista, jotka heidän herrainsa pöydältä putoowat.

28. Silloin Jeesus wastaten sanoi hänelle: o waimo, suuri on sinun uskos, tapahtukoon sinulle niinkuin sinä tahdot. Ja hänen tyttärensä tuli sillä hetkellä terweeksi.

29. Ja Jeesus läksi sieltä, ja tuli Galilean meren tykö: * ja astui wuorelle, ja istui siihen.

* Mark. 7: 31.

30. Ja paljo kansaa tuli hänen tykönsä, ja toiwat kansansa ontuvia, sofioita, mykkiä, raajarikkoja, ja paljon muita: ja lastivat Jeesuksen jalkain eteen: ja hän paransi heidän.

Es. 35: 5. Mark. 7: 32.

31. Niin että kansa ihmetteli, koska he näkiwät mykiä puhuvan, raajarikot terweinä, ontuivat kännän, ja sofiat näkewän: ja kunnioittiwat Israelin Jumalaa.

32. Ja Jeesus kutsui opetuslapsensa tykönsä, ja sanoi: minä armahdan kansaa, että he ovat jo kolme päivää minun tyköni wiipyneet, ja ei ole heillä mitään syötäwätä: ja en minä tahdo heitä tyköni syömätä laskea pois, etteiwät he tiellä wai-puifi.

Mark. 8: 1.

33. Niin sanoiwat hänen opetuslapsensa hänelle: tusta me

jaamme tässä erämaassa niin monta leipää, kuin me ravitsemme niin paljon kansaa?

34. Ja Jeesus sanoi heille: montako leipää teillä on? He sanoivat: seitsemän, ja vähä kalaisia.

35. Niin hän käski kansan maan päälle istua atrioitsemaan.

36. Ja hän otti ne seitsemän leipää, ja kalat, kiitti, mursi, ja antoi opetuslapsillensa: ja opetuslapset antoivat kansalle.

Matth. 14: 19.

37. Ja he söivät kaikki, ja ravittiin: ja ottivat ylös, mitä liiaksi jäi, seitsemän täysinäistä koria muruja.

38. Mutta niitä, kuin söivät, oli neljä tuhatta miestä, ilman waimoita ja lapsita.

39. Ja kuin hän oli kansan tykönsä laskenut, astui hän haahteen, ja tuli Magdalan rajoille.

16. Luku.

Christus nuhtelee merkin pyytäjiä Phariseuksia ja Sadduceuksia. Waroittaa opetuslapsiansa heidän hapatuksestaan. Pietari tekee tunnustuksen Christuksesta, ja Christus perustaa seurakuntansa sen päälle. Christus rupee ilmoittamaan tärsimistensä, ja nuhtelee Pietaria. Puhuu itsensä kielämisestä, ja Ihmisen Pojan tulemisesta.

Niin tulivat hänen tykönsä Phariseukset ja Sadduceukset ja kiusaten anoivat häneltä, että hän merkin taiwaasta osoittaisi heille.

Matth. 12: 38. Marc. 8: 11.

2. Niin hän vastasi ja sanoi heille: koska ehtoo tulee, niin te sanotte: seijes tulee; sillä taiwas ruskoittaa.

Suf. 12: 54.

3. Ja huomeneltain: tänä päivänä tulee kova ilma; sillä taiwas ruskoittaa, ja on walju.

Te ulkofullatut, te taidatte taiwaan muodon tuomita, mutta aikain merkkejä ette taida tuomita?

4. Tämä häijy ja huorintekijä jutukunta etsii merkkiä: ja ei hänelle pidä merkkiä annettaman, waan Jonaan propheetan merkki. * Ja hän jätti heidän, ja meni pois. * Jon. 2: 1. Matth. 12: 39.

5. Ja koska hänen opetuslapsensa olivat tulleet ylitse toiselle rannalle, olivat he unhottaneet ottaa leipiä myötänsä. Marc. 8: 14.

6. Mutta Jeesus sanoi heille: katsokaat ja kawahtakaat teitänne Phariseusten ja Sadduceusten hapatuksesta. Suf. 12: 1.

7. Niin he ajattelivat itselänsä, sanoen: se on, ettemme ottaneet leipiä myötämme.

8. Mutta koska Jeesus sen ymmärsi, sanoi hän heille: te wähänskoiset, mitä te ajattelette kestenänne, ettette leipiä myötänne ottaneet?

9. Ettkö vielä ymmärrä, taikka ettkö te muista niitä wiittä leipää wiidelle tuhannelle, ja kuinka monta koria te korjasitte?

Matth. 14: 17. Joh. 6: 9.

10. Niin myös niitä seitsemää leipää neljälle tuhannelle, ja kuinka monta koria te korjasitte?

Matth. 15: 34.

11. Kuinka ette ymmärrä, etten minä leiwästä teille sitä sanonut, että teidän pitäisi kawahtaman teitänne Phariseusten ja Sadduceusten hapatuksesta?

12. Silloin he ymmäršiwät, ettei hän käskennyt heitä itjiänsä kawahtaa leiwän hapatuksesta,

mutta Phariseusten ja Sadduceusten opista.

13. Mutta koska Jeesus tuli Cesarean maan ääriin, joka kutsutaan Philippuksen, kysyi hän opetuslapsiltaan, ja sanoi: kenenkä sanovat ihmiset minun, Ihmisen Pojan, olevan?

Marf. 8: 27. Luf. 9: 18.

14. Niin he sanoivat: monet tahdat Johannes kastajan: * mutta muutamat Elian: muutamat taas Jeremian, taikka jonkun propheetaista. * Matth. 14: 2.

15. Sanoi hän heille: mutta kenenkä te sanotte minun olevan?

16. Vastasi Simon Pietari ja sanoi: sinä olet Kristus, sen elävän Jumalan Poika.

Joh. 6: 69. I. 11: 27.

Ap. T. 8: 37. I. 9: 20. 1 Joh. 4: 15. I. 5: 5.

17. Ja Jeesus vastaten sanoi hänelle: autuas olet sinä, Simon Jonaan poika, sillä ei liha eikä veri ilmoittanut sitä sinulle, mutta minun Isäni, joka on taivaissa.

1 Kor. 2: 10.

18. Mutta minä myös sanon sinulle: sinä olet Pietari, * ja tämän kallion päälle + tahdon minä raketa minun seurakuntani: ja helvetin portit ei pidä häntä voittaman.

* Joh. 1: 43.

+ Ef. 28: 16. 1 Kor. 3: 11. Eph. 2: 20.

19. Jaminä annan sinulle taivaan valtakunnan aivaimet: ja mitä sinä maan päällä sidot, sen pitää sidotun oleman taivaissa: ja mitä sinä päästät maan päällä, sen pitää oleman päästetyn taivaissa.

Matth. 18: 18. Joh. 20: 23.

20. Niin hän haastoi opetuslapsiansa, kellenkään sanomasta, että hän oli Jeesus Kristus.

Matth. 17: 9. Marf. 8: 30. Luf. 9: 21.

21. Siitä ajasta rupesti Jeesus julistamaan * opetuslapsillessa, että hänen piti Jerusalemiin menemän, ja paljon vanhimmilta ja pappien päämiehiltä ja kirjanoppineilta kärsimän, ja tapettaman, ja kolmantena päivänä ylösnouseman.

* Matth. 20: 17, 18. Marf. 8: 31.

22. Ja Pietari otti hänen erinänsä, rupesti häntä nuhtelemaan, sanoen: armahda itseäs, Herra: älköön sinulle se tapahtuko!

23. Niin hän käänsi itsensä ympäri ja sanoi Pietarille: mene pois minun tyköäni, saatana, sinä olet minulle pahennukseksi: ettes ymmärrä mitä, jotka Jumalan ovat, mutta ne, jotka ihmisten ovat.

24. Silloin Jeesus sanoi opetuslapsillessa: jos joku tahtoo minun perässäni tulla, hän kieltä käänsä itsensä, ja ottakaan ristinsä, ja seurattaan minua.

Matth. 10: 38. Marf. 8: 34. Luf. 9: 23. I. 14: 27.

25. Sillä joka tahtoo henkensä wapahtaa, hän hukuttaa sen: mutta joka henkensä hukuttaa minun tähdeni, hän löytää sen.

Matth. 10: 39. Marf. 8: 35. Luf. 17: 33. Joh. 12: 25.

26. Sillä mitä se antaa ihmistä, jos hän kaiken maailman voittaisi, ja sielullensa saisi wahingon? Taikka mitä antaa ihminen sielunsa lunastukseksi?

Marf. 8: 36. Luf. 9: 25.

27. Sillä Ihmisen Poika on tulewa Isänsä kunniassa, en-

keleinsä kanssa: * ja silloin hän matjaa kullenkin töidensä jälkeen. †

* Matk. 14: 5. Matth. 25: 31.

1. 26: 64. Mark. 8: 38. Jud. Ep. 10. 14.

+ Ps. 62: 13. Rom. 2: 8. 1. Tim. 2: 23.

28. Totisesti minä sanon teille: muutammat seijovat tässä, joiden ei juinkaan pidä kuolemata mais-taman, siihenästi tuun he näke-vät Ihmisen Pojan tulewan hänen waltakunnassansa.

Mark. 9: 1. Luf. 9: 27.

17. Lufu.

Christus kirkastetaan nuorella. Wastaa opetuslasten kysymykseen Eliasta. Parantaa tuntuudillisen, jota eivät opetuslapset woineet parantaa. Puhuu piinastansa. Matjaa weron kalon juusta otetulla rahalla.

Ja kuuden päivän perästä otti Jeesus Pietarin, ja Jakobin ja Johanneksen hänen weljensä: ja wei heidän erinänsä forttalle nuorelle.

Mark. 9: 2. Luf. 9: 28.

2. Ja kirkastettiin (a) heidän edesiänsä, ja hänen kaswonsa paistivat niinkuin aurinko: ja hänen waatteensa tulivat wal-tiaaksi niinkuin walkeus.

(a) Gr. muutettiin.

3. Ja katso, heille näkyivät Moses ja Elias, jotka puhuivat hänen kanssansa.

4. Niin wastasi Pietari, ja sanoi Jeesukselle: Herra, meidän on tässä hywä olla: jos sinä tahdot, niin me teemme tähän kolme maa-jaa, sinulle yhden, ja Moseselle yhden, ja Elialle yhden.

5. Vielä hänen puhuissansa, katso, paistawa pilwi ympäri warjosi heidän: ja katso ääni pilwestä sanoi: tämä on se minun rakas poikani, jo-

hon minä mielistyin: kuul-kaat häntä.

Matth. 3: 17.

Mark. 1: 11. 1. 9: 7. Joh. 1: 34. 2. Piet. 1: 17.

6. Ja tuun opetuslapset sen kuulivat, lankeiwat he kas-woillensa, ja peljästyivät san-gen kowin.

7. Ja Jeesus tuli, ja rupesti heihin, ja sanoi: nouskaat, ja alkää peljätkö.

8. Mutta koska he filmänsä nostivat, eivät he ketään näh-neet, waan Jeesuksen yksinänsä.

9. Ja tuun he meriwät wuo-relta alas, haastoi Jeesus heitä, sanoen: alkää kellenkään tätä nähtyä sanoko, * siihenästi tuun Ihmisen Poika kuolleista nousee.

* Matth. 16: 20.

10. Niin hänen opetuslapsensa kysyiwät häneltä, sanoen: miksi siis kirjanoppineet sanowat, että Elian pitää ennen tuleman?

11. Niin Jeesus wastaten sanoi heille: Elias tosin tulee ennen, * ja kohentaa kaikki.

* Mat. 4: 5. Matth. 11: 14. Mark. 9: 11, 12.

12. Mutta minä sanon teille: Elias on jo tullut: ja eivät he tunteneet häntä, mutta tekivät hänelle, mitä he tahtoivat: niin myös Ihmisen Poika on heiltä kärsimä.

13. Silloin ymmärsiwät opetuslapset hänen Johannes kas-tajasta sanoneen heille.

14. Ja tuun he kansan tykö tu-liwät, tuli yksi mies * hänen tykönsä, ja lankei polwillaan hänen eteensä, * Mark. 9: 17. Luf. 9: 38.

15. Ja sanoi: Herra, armahda minun poikaani, sillä hän on tiutaudillinen, ja kowin waimo-

taan; sillä hän lankee usein tuleen, ja usein meteen.

16. Ja minä toin hänen sinun opetuslastes tykö, ja eivät he voineet häntä parantaa.

17. Niin Jeesus vastaten sanoi: o epäuskoisen janurja sukukunta, kuinka kauvan minun pitää teidän kanssanne oleman? kuinka kauvan minun pitää teitä kerssimän? Tuokaat häntä minulle tänne.

18. Ja Jeesus rankaisi sitä, ja perfele meni hänestä ulos: ja poika parani sillä hetkellä.

19. Silloin menivät opetuslapset Jeesuksen tykö erinänsä, ja sanoivat: miksi emme voineet sitä ajaa ulos?

20. Niin Jeesus sanoi heille: teidän epäuskonne tähden. Sillä totisesti minä sanon teille: jos teillä olisi uskonniinkuin sinapinsiemen, niin te taitaisitte sanoa tälle wuorelle: siirrä sinus tästä sinne, niin se siirtyisi: ja ei teille mitään olisi mahdotointa.

Matth. 21: 21.

Mark. 11: 23. Luf. 17: 6. 1 Kor. 13: 2.

21. Waan tämä suku ei mene muutoin ulos, kuin rukouksella, ja paastolla.

22. Koska he asuivat Galileassa, sanoi Jeesus heille: tapah-tuma on, että Ihmisen Poika annetaan ylönn ihmisten käsiin.

Matth. 16: 21. I. 20: 18.

Mark. 9: 31. Luf. 9: 22, 44. I. 18: 31. I. 24: 26.

23. Ja he tappawat hänen, ja kolmantena päivänä hän nousee ylös. Ja he tulivat fangen murheellisetfi.

24. Mutta koska he menivät Kapernaumiin, tulivat werora-

han ottajat Pietarin tykö, ja sanoivat: eikö teidän Mestarinne ole tottunut werorahaa maksamaan?

25. Sanoi hän: on. * Ja kuin hän tuli huoneeseen, ennätti hänen Jeesus, ja sanoi: mitäs luulet, Simon? kuilta maan kuninkaat ottawat tullin eli weron? omilta lapsiltansa, taikka wierailta? *Matth. 22: 21. Rom. 13: 7.

26. Pietari sanoi hänelle: wierailta. Sanoi Jeesus hänelle: niin lapset owat wapaat.

27. Mutta ettemme heitä pahentaissi, niin mene merelle, heitä onteksi, ja ota se kala, kuin ensin tulee ylös: ja awaa hänen suunsa, niin sinä löydät rahan: ota se, ja anna heille minun ja sinun edestäs.

18. Luku.

Christus opettaa laittamaan hlpeyttä ja pa-hennusta. Weljeä rikoksesta ojentamaan. Mle-luisti anteesi antamaan, jonka hän wertaut-sella melassa oserwaasta palweliasta selittää.

Sillä hetkellä tulivat opetuslapset Jeesuksen tykö, sanoen: kuka siis on suurin taiwaan waltakunnassa? Mark. 9: 33, 34. Luf. 9: 46.

2. Ja Jeesus kutsui tykönsä lapsen, ja asetti sen heidän kes-kellensä.

3. Ja sanoi: totisesti minä sanon teille: ellette käännä, ja tule niinkuin lapset, * niin ette suinkaan tule sisälletaiwaan waltakuntaan. *Matth. 18: 14. 1 Kor. 14: 20.

4. Sentähden joka itsensä alenta-niinkuin tämä lapsi, se on suurin taiwaan waltakunnassa.

5. Ja joka holhoo sentaltaisen lapsen minun nimeeni, hän holhoo minun.

Matth. 10: 42.

6. Mutta joka pahentaa yhden näistä pienimmistä, jotka uskovat minun päälleni, parempi hänen olisi, että myllyn kivi ripustettaisiin hänen kaulaansa, ja hän upotettaisiin meren syvyyteen.

Mark. 9: 42. Luf. 17: 1, 2.

7. Voi maailmaa pahemmusten tähden, sillä pahemmutet kumminkin tulevat! * Voi kuitenkin sitä ihmistä, jonka kautta pahemus tulee!

* 1 Kor. 11: 19.

8. Mutta jos sinun kätes, taikka jalkas pahentaa sinun, niin leikkaa ne pois, ja heitä pois työköös. Parempi on sinun elämään sijalle mennä ontuvana, taikka raajariffona, kuin että sinulla olisi kaikki kättä eli kaikki jalkaa, ja heitettäisiin ijankaikseen tuleen.

Matth. 5: 30. Mark. 9: 43. Kol. 3: 5.

9. Ja jos sinun silmäs pahentaa sinun, niin puhtaije se ulos, ja heitä pois työköös: parempi on sinun silmäpuolena elämään sijalle mennä, kuin että sinulla olisi kaikki silmää, ja heitettäisiin helmetin tuleen.

10. Katsokaat, ettette katso ylönn yhtäkään näistä pienimmistä; sillä minä sanon teille: heidän enkelinsä * taiwaisa näkewät aina minun Jhani kaswot, joka on taiwaisa.

* Ps. 34: 9.

11. Sillä Jhmisen Poika tuli autuaaksi tekemään sitä, kuin kadonnut oli.

Luf. 19: 10.

12. Mitä te luulette? Jos jollakin ihmisellä olisi sata lammasa, ja yksi heistä efsynyi: eikö hän jättäisi yhdeksänkymmentä

ja yhdeksän, ja menisi nuorille, ja etsiji sitä efsynnyttä? Luf. 15: 4.

13. Ja jos niin tapahtuu, että hän löytää sen, totisesti sanon minä teille: hän iloitsee enemmän siitä, kuin yhdeksästäkymmenestä ja yhdeksästä, jotka eivät efsyneet.

14. Niin ei ole myös teidän Jänne tahto, joka on taiwaisa, että joku näistä pienimmistä hukkuisi.

15. Mutta jos sinun weljes rikkoo sinua vastaan, niin mene ja mihtele * häntä kahden kesken yffinänsä: jos hän sinua kuulee, niin sinä olet weljes woittanut.

* 3 Mos. 19: 17. Luf. 17: 3.

Gal. 6: 1. + 1 Kor. 9: 19. Jak. 5: 19, 20.

16. Mutta jos ei hän sinua kuule, niin ota vielä yksi eli kaikki kausjas: että kaikki asia kahden eli kolmen todistajan suussa olisi.

5 Mos. 19: 15.

Joh. 8: 17. 2 Kor. 13: 1. Hebr. 10: 28.

17. Mutta ellei hän niitä tahdo kuulla, niin sano seuratuimalle: ellei hän seuratuimta tottele, niin pida häntä pakanana ja publikanina.

Rom. 16: 17.

1 Kor. 5: 9. 2 Thess. 3: 14. 2 Joh. 10: 10.

18. Totisesti sanon minä teille: kaikki, mitä te maan päällä sidotte, pitää myös oleman sidotut taiwaassa: ja kaikki, mitä te päästätte maan päällä, pitää myös oleman päästetyt taiwaassa.

Matth. 18: 19. Joh. 20: 23.

19. Taas sanon minä teille: missä itänä asiassa kaikki teistä sopiwat maan päällä, jota he rukoilewat, sen heidän pitää

saaman * minun Isältäni, joka on taivaissa. * Matth. 21. 22.

1 Joh. 3: 22. L. 5: 14. Jak. 4: 3.

20. Sillä kussa kaikkitaik-
ka kolme tulevat kokoon
minun nimeeni, siinä mi-
nä olen heidän keskellensä.

21. Silloin Pietari tuli hänen
tykönsä, ja sanoi: Herra, kuinka
usein minun pitää weskjelleni,
joka rikko minua vastaan, an-
taman anteeksi? Onko seitsemäs-
sä kerrassa kyllä? Luk. 17: 4.

22. Sanoi Jeesus hänelle: en
minä sano sinulle ainoastaan
seitsemän kertaa, mutta seitse-
mänkymmentä kertaa seitsemän.

23. Sentähden on taivaan
valtakunta kuminkaaahan verrat-
tu, joka tahtoi lufua lastea pal-
weliainsa kanssa.

24. Ja kuin hän rupefi laske-
maan, tuli yksi hänen eteensä,
joka oli hänelle welkaa kymme-
nen tuhatta leiwistä.

25. Mutta ettei hänellä ollut
waraa maksaa, käski hänen
herransa hänen myytää, ja hä-
nen emäntänsä, ja lapsensa, ja
kaikki mitä hänellä oli; ja mak-
settaa.

26. Niin se palwelua lankefi
maahan ja rukoi häntä, sanoen:
herra, ole kärsiwällinen minun
kanssani, ja minä maksan kaikki
sinulle.

27. Niin armahdi herra sitä
palwelua, päästi hänen, ja
antoi hänelle welan anteeksi.

28. Niin se palwelua meni ulos,
ja löysi yhden kansjapalweltois-
tansa, joka hänelle oli welkaa
sata pennintia: ja hän tarttui

häneen, ja kirišti häntä kurtusta,
sanoen: maksajani welkasi.

29. Niin hänen kansjapalwe-
liansa lankefi maahan hänen
jalkainsa juureen, ja rukoi
häntä, sanoen: ole kärsiwällinen
minun kanssani, ja minä maksan
kaikki sinulle.

30. Mutta ei hän tahtonut:
waan meni ja heitti hänen tor-
niin, sihenasti kuin hän welan
maksajsi.

31. Mutta koska muut hänen
kansjapalweliansa näkivät, mitä
tehtiin, murhehtivat he sangen
kowiin, tulivat ja ilmoittivat
herrallensa kaiken, mitä tehty oli.

32. Silloin kutsui herra hänen
eteensä, ja sanoi hänelle: sinä
paha palwelua, minä annoin si-
nulle anteeksi kaiken sen welan,
että minua rukoilit:

33. Eikö myös sinun pitänyt
armahdaman sinun kansjapal-
weliatas, niinkuin minäkin ar-
mahdin sinua?

34. Ja hänen herransa wihas-
tui, ja antoi hänen pyöweleille,
sihenasti, kuin hän maksajsi kait-
ti, mitä hän oli hänelle welkaa.

35. Niin myös minun taivaal-
linen Isäni tekee teille, jollette
tulin weskjellenä teidän sydämis-
tämme anna anteeksi heidän ri-
koksiansa. Matth. 6: 14. Mark. 11: 26.

19. Luku.

Jeesus parantaa kansaa. Puhuu awioparin
crosta ja awiosäädystä. Siunaa lapsia. Ueu-
woo yhtä rikasta nuorukaista, ja puhuu rik-
tauden waarallisuudesta. Rohduttaa niitä, jo-
ka ewangeliumin tähden jotakin kärsiwät.

Ja tapahtui, koska Jeesus oli
lopettanut nämät puheet, läksi

hän Galileasta, ja tuli Judean maan rajoille, * sille puolelle Jordanin.

* Mark. 10: 1.

2. Ja paljo kansaa seurasi häntä: ja hän paransi heitä siellä.

3. Ja Phariseukset tulivat hänen tykönsä, kiusasivat häntä, ja sanoivat hänelle: saako mies eritä waimostansa kaikkinaisen synn tähden?

4. Niin hän vastasi, ja sanoi heille: ettekö te ole lufeneet, joka alusta ihmisen tefi, mieheksi ja waimoksi hän heidän tefi?

1 Mos. 1: 27. 1. 5: 2. Mat. 2: 14.

5. Ja sanoi: sentähden pitää ihmisen luopuman itsästensä ja äitistensä, ja waimoonsa sidottu oleman: ja ne kaksi tulewat yhdeksi lihaksi:

1 Mos. 2: 24.

Mark. 10: 7. 1 Kor. 6: 16. 1. 7: 10, 11. Eph. 5: 31.

6. Niin etteivät he ole enää kaksi, mutta yksi liha. Jonka siis Jumala yhteen soriitti, ei pidä ihmisen sitä eroittaman.

7. He sanoivat hänelle: miksi Moyses käski antaa erotirjan, ja hyljätä hänen?

5 Mos. 24: 1. Matth. 5: 31.

8. Sanoi hän heille: teidän sydämenne soriunden tähden sallai Moyses eritä teitä teidän waimoistanne: waan ei alusta niin ollut.

9. Mutta minä sanon teille: kuka itänä hylkää waimonsa nuutoin kuin huorinuden tähden, ja nai toisen, hän tekee huorin: ja jota sen hyljätyn ottaa, hän tekee huorin.

Matth. 5: 32. Mark. 10: 11. Luf. 16: 18.

10. Hänen opetuslapsensa sanoivat hänelle: jos miehen asia

niin on waimon kanssa, ei sitte ole hywä naida.

11. Niin hän sanoi heille: ei wät tätä sanaa kaikki käsittä, mutta ne, joille se annettu on.

1 Kor. 7: 2, 7, 9, 17.

12. Sillä muutamat owat fuohitut, jotka äitinsä kohdusta niin syntyneet owat: ja owat fuohitut, jotka ihmisiltä fuohitut owat: ja owat fuohitut, jotka taiwaan waltakunnan tähden itse heitänsä fuohinneet owat. * Joka sen taitaa käsittää, se käsittäään.

* 1 Kor. 7: 32, 34. 1. 9: 5.

13. Silloin wiettiin hänen tykönsä lapsia, että hän lastisi kätensä heidän päällensä ja ruikoilisi: mutta opetuslapset nuhtelimat heitä. Mark. 10: 13. Luf. 18: 15.

14. Waan Jeesus sanoi: sallikaat lasten olla, ja älkäätki kielitäkö heitä tulemaasta minun tyköni; sillä senkaltaisten on taiwaan waltakunta. Matth. 18: 3.

15. Ja kuin hän oli pannut kätensä heidän päällensä, meni hän sieltä pois.

16. Ja katso, yksi tuli ja sanoi hänelle: hywä Mestari, mitä hywää minun pitää tekemän, että minä saisin ijankaikkisen elämän?

Mark. 10: 17. Luf. 18: 18.

17. Niin hän sanoi hänelle: miksi sinä kutsut minun hywäksi? Ei ole kenkään hywä, waan yksi Jumala. Mutta jos sinä tahdot elämääsi sijalle tulla, niin pidä käskyt.

18. Hän sanoi hänelle: kuka? Jeesus sanoi: ei sinun pidä tappaman: ei sinun pidä huorin tekemän: ei sinun

pidä warastaman: eisinun
pidä wäärin todistaman.

2 Mos. 20: 13, 1c. 5 Mos. 5: 17, 1c.

19. Runnioita isäas ja
äitiäs: * ja sinun pitää
rakastaman lähimmäis-
täs niinkuin itse sinuas.†

* Matth. 15: 4. Eph. 6: 2. † 3 Mos. 19: 18.

Matth. 22: 39. Rom. 13: 9. Gal. 5: 14. Jak. 2: 8.

20. Sanoi nuorukainen hänelle:
kaikki nämät olen minä pitänyt
nuoruudestani: mitä vielä mi-
nulta puuttuu?

21. Sanoi Jeesus hänelle: jos
finä tahdot olla täydellinen, niin
mene ja myy, mitä sinulla on,
ja anna waiwaisille: ja sinun
pitää saaman tawaran taiwaas-
sa: * ja tule ja seuraa minua.

* Matth. 8: 20. Luf. 12: 33.

22. Mutta koska nuorukainen
kuuli sen puheen, meni hän pois
murheissansa; sillä hänellä oli
paljo tawarata.

23. Mutta Jeesus sanoi opetus-
lapsillensa: totisesti sanon minä
teille: rikas tulee työläästi tai-
waan waltakuntaan.

Mark. 10: 24. 1 Tim. 6: 9, 10.

24. Ja taas sanon minä teille:
huokiampi on kamelin käydä neu-
lan silmän läpitse, kuin rikkaan
tulla Jumalan waltakuntaan.

25. Mutta koska hänen opetus-
lapsensa sen kuuliwat, peljäs-
tyiwät he sangen kowin, sanoen:
inka siis taitaa autuaaksi tulla?

26. Niin Jeesus katsahti heidän
päällensä, ja sanoi heille: ihmis-
ten tykönä on se mahdolloin, mut-
ta Jumalan tykönä owat kaikki
mahdolliset.

Jer. 32: 17. Zach. 4: 6. Luf. 1: 37. 1. 18: 27.

27. Silloin wastasi Pietari, ja
sanoi hänelle: katso, me luo-
wimme kaifista, ja seuraamme
sinua: mitä siis meidän siitä on?

Mark. 10: 28. Luf. 18: 28.

28. Niin sanoi Jeesus heille:
totisesti sanon minä teille, te
jotka minua olette seuranneet,
siinä uudessa syntymisessä, koska
Ihmisen Poika istuu hänen kun-
nansa istuimella, pitää myös
teidän istuman kahdellatoista-
kymmenellä istuimella, tuomiten
kahdatoistakymmentä Israelin
sukukuntaa.

Luf. 22: 29, 30.

29. Ja jokainen, kuin luopui
huoneista, taikka weljistä, taikka
sijarista, taikka iästä, taikka
äitistä, taikka emännästä, taikka
lapsista, taikka pellosta, minun
nimeni tähden, hänen pitää sa-
tafertaisesti saaman, ja ijankaif-
tisen elämän perimän.

5 Mos. 33: 9. Joh. 42: 12. Mark. 10: 30.

30. Mutta monta ensimmäistä
tulee viimeiseksi, ja viimeistä
ensimmäiseksi.

Matth. 20: 16. Mark. 20: 31. Luf. 13: 30.

20. Lufu.

Jeesus panee edes wertaufsehtöwästä wiina-
mäessä. Puhuu lähimiseistänsä. Ruhteelee Be-
bedeussen poikia kunnan pyhynön tähden; ja
neinoo kaikkia opetuslapsiansa nöyryhteen.
Barantaa 2 sokiata Jerichon tykönä.

Sillä taiwaan waltakunta on
perheenijännän wertainen,
joka warhain huomenneltain lässi
ulos palkkaamaan työwäkeä wi-
namäkeensä.

2. Ja kuin hän oli sopinut
työmiesten kanesa päiwäpen-
ningistä, lähetti hän heidän
wiinamäkeensä.

3. Ja hän meni ulos lii kolmannella hetkellä, ja näti muita seisovan turulla joutilaina:

4. Ja sanoi heille: menkää myös te viinamäkeen: ja mitä kohtuullinen on, niin minä annan teille. Niin he menivät.

5. Taas hän meni ulos lii kuudennella ja yhdeksännellä hetkellä, ja teki myös niin.

6. Mutta yhdeksätoistakymmenennellä hetkellä läksi hän ulos, ja löysi muita joutilaina seisomasta: ja sanoi heille: miksi te tässä kaiken päivän joutilaina seisotte?

7. He sanoivat hänelle: sillä ei ole kukaan meitä palkannut. Hän sanoi heille: menkää te myös minun viinamäkeen, ja mitä kohtuus on, pitää teidän saaman.

8. Mutta koska ehto tuli, sanoi viinamäen isäntä perheensä haltialle: kutsu työmäki, ja maksaa heidän palkkansa, ruveten viimeisistä ensimmäisiin asti.

9. Ja kuin ne tulivat, jotta lii yhdeksätoistakymmenennellä hetkellä tulleet olivat, saivat he kutsun penninkinsä.

10. Mutta koska ensimmäiset tulivat, huusivat he enemmän saavansa: ja he myös saivat kutsun penninkinsä.

11. Ja kuin he saivat, napaisivat he perheenisäntätä vastaan,

12. Sanoen: nämät viimeiset ovat yhden hetken työtä tehneet, ja sinä teit heidän meidän verraksemme, jotta olemme kautaneet päivän tuorman ja helteen.

13. Niin hän vastasi ja sanoi yhdelle heistä: ystäväni, en tee

minä sinulle väärin: etkös sopinut minun kanssani määrätystä penningistä?

14. Ota se, kuin sinun tulee, ja mene matkaas: mutta minä tahdon tälle viimeiselle antaa niinkuin sinullentkin.

15. Vai etkö minä saa tehdä minun kalustani, mitä minä tahdon? taikka katsotkos sen tähden karsaasti, että minä hyvä olen?

16. Niin viimeiset tulevat ensimmäisiksi ja ensimmäiset viimeisiksi. * Sillä monta ovat kutsutut, mutta harvat valitut. †

* Matth. 19: 30.

Marck. 10: 31. Luv. 13: 30. + Matth. 22: 14.

17. Ja Jeesus meni ylös Jerusalemiin, jo otti kaksitoistakymmentä opetuslastansa erinänsä tiellä tykönsä, ja sanoi heille:

18. Katso, me menemme ylös Jerusalemiin, ja Ihmisen Poika ylönnämetään pappein päämiehille, ja kirjanoppineille: ja he tuomitsevat hänen kuolemaan:

Matth. 16: 21. Marck. 10: 32. Luv. 18: 31.

19. Ja antavat ylönn hänen pakanoille pilkattaa, ja ruoskittaa, ja ristiin naulittaa: * ja kolmantena päivänä on hän nousseva ylös.

* Joh. 18: 32.

20. Silloin tuli hänen tykönsä Zebedeuksen poikain äiti poikainensa, kumarfi ja anoi jotain häneltä.

Matth. 1: 21. Marck. 10: 35.

21. Waan hän sanoi hänelle: mitä tahdot? Sanoi hän hänelle: sano, että nämät kaksi minun poikaani istuisivat, yksi sinun oikalla kädellä, ja toinen vasemmalalla, sinun valtakunnassas.

22. Niin Jeesus wastaten sanoi: ette tiedä, mitä te anotte. Voitteko juoda sen kaljin, * jonka minun pitää juoman, ja kastettaa sillä kasteella, jolla minä kastetaan? He sanoivat hänelle: me voimme.

* Matth. 26: 39, 42. Joh. 18: 11.

23. Ja hän sanoi heille: minun kalssini tosin te juotte, ja sillä kasteella, jolla minä kastetaan, te kastetaan: mutta istua minun oikaisella kädelläni, taikka wase-malla, ei ole minun antamissellani, vaan joille se on valmistettu minun Isältäni.

24. Ja koska ne kymmenen sen kuuliwat, närkästyiwät he niistä kahdesta weljeksestä.

Mark. 10: 41. Luf. 22: 24.

25. Mutta Jeesus kutsui heidän tykönsä, ja sanoi: te tiedätte, että lausain päämiehet waltitsewat heitä, ja ylimmäisillä on walta heidän yllitsensä. Mark. 10: 42. Luf. 22: 26.

26. Waan ei niin pidä oleman teidän keskenänne: mutta joka tahtoo teidän seassanne suurin olla, se olkoonteidän palvelianne.

27. Ja joka tahtoo teidän seassanne ensimmäinen olla, se olkoon teidän palvelianne.

28. Minkuin ei Jhmisen Poika tullut, että häntä piti palvel-taman, mutta että hän palwe-lisi, * ja antaisi henkensä lunastukseksi monen edes-tä.† * Luf. 22: 27. Mark. 10: 45. Psal. 2: 7.

† 1 Tim. 2: 6. Tit. 2: 14. 1 Piet. 1: 19, 21.

29. Ja heidän lähteisjansä Jerichoosta seurasi häntä paljo kansaa.

30. Ja katso, kaikki sofiata istui-

wat tien ohessa, * koska he kuuli-wat, että Jeesus käwi ohitse, hui-siwaat he, sanoen: Herra, Dawidin poika, armahda meitä!

* Mark. 10: 46, 47. Luf. 18: 36.

31. Niin kansa torui heitä waihenemaan. Mutta he hui-si-wat enemmän, sanoen: Herra, Dawidin poika, armahda meitä!

32. Ja Jeesus seisahdui, ja kutsui heidän tykönsä, ja sanoi: mitä te tahdotte, että minun pitää teille tekemän.

33. Sanoiwat he hänelle: Herra, että meidän silmiämme aukeni-si-wat.

34. Niin Jeesus armahti heitä, ja tarttui heidän silmiinsä: ja he saivat kohta näkönsä ja seura-si-wat häntä.

21. Lufu.

Jeesus ajaa Jerusalemiin. Karsoittaa kaupantekijät temppelissä, ja parantaa wirtailijia. Kiitoo siunapun. Puhuu ylimmäisten pappein kansa wiraustansa, ja nuhtee heitä wertautuksella.

Ja kuin he lähestyiwät Jerusalemiin, ja tuliwat Betphagen Ojimmäen tykö, lähetti Jeesus kaksi opetuslasta, Mark. 11: 1. Luf. 19: 29.

2. Sanoen heille: menkääት ty-lään, joka on teidän edessänne: ja te löydätte kohta aasintamman sidottuna, ja waraan hänen kans-sansa: päästälääት ne, ja tuokaat minulle.

3. Ja jos joku teille jotakin sanoo, niin sanokaat: Herra niitä tarwitsee: ja kohta hän lastee heidän.

4. Mutta tämä kaikki tapahtui, että tähtettäisiin, kuin sanottu oli propheetan kautta, joka sanoo:

5. Sanoikaat Sionin tyttäreille: katso, sinun Runinkaastrulee sinulle siinä, istuen aasintamman päällä, ja ifeen alaisen aasin varsan päällä.

Es. 62: 11. Sach. 9: 9. Job. 12: 15.

6. Niin opetuslapset menivät, ja tefivät minkuin Jeesus heille käskent oli,

7. Ja taluttivat aasintamman ja varsan, ja panivat niiden päälle heidän vaatteensa, ja istuttivat hänen niiden päälle.

8. Niin ensin oja kansasta hajoitti vaatteensa tielle: ja ne nuut karjeivat ofia puista ja hajoittivat tielle.

Job. 12: 13.

9. Mutta kansa, joka edellä kävi, ja jotta seurasivat, huusivat, sanoen: hosianna Davidin pojalle! kuitetty olkoon se, joka tulee Herran nimeen! hosianna korkeudessa!

Ps. 118: 26.

Matth. 23: 39. Mark. 11: 9. Luf. 19: 38.

10. Ja kuin hän tuli Jerusalemin, nousi koko kaupunki, sanoen: kuka on tämä?

11. Nun kansa sanoi: tämä on Jeesus, se propheetta Galilean Nazaretistä.

Matth. 2: 23.

12. Ja Jeesus meni siälle Jumalan templiin, ja ajoi ulos taitti, jotta myivät ja ostivat templsia, ja vaihettajain pöydät ja tyhtyisten kaupitsiain istuimet hän kufisti.

8 Dios. 14: 25.

Mark. 11: 15. Luf. 19: 45. Job. 2: 13, 14.

13. Ja sanoi heille: kirjoitettu on: minun huoneeni pitää rukoushuoneeksi kutsuttaman: * mutta te olette sen tehneet ryöväriten luolaksi. †

* Es. 26: 7. † Jer. 7: 11.

14. Ja hänen tytönsä tulivat jofiat ja ontuvat templsia: ja hän paransi heidän.

15. Mutta koska pappein päemiehet ja kirjanooppiheet näkivät ne ihmeet, kuin hän teki, ja lapset templsia huutawan, ja sanowan: hosianna Davidin pojalle! närkästyivät he,

16. Ja sanoivat hänelle: kuuletkos, mitä nämät sanovat? Niin Jeesus sanoi heille: kuulen tyllä. Ettetö te koskaan ole lufeneet: lasten ja imewäisten suusta olet siinä kiitoksen valmistanut?

Ps. 8: 3.

17. Ja hän luopui heistä, ja meni ulos kaupungista Bethaniam, ja oli siellä yönä.

18. Mutta huomeneltain kaupunkihin palatesansa ifosi hän.

Mark. 11: 12.

19. Ja koska hän näki yhden siifunapuum tien oheffa, meni hän sen tykö, ja ei löntänyt siinä mitään muuta kuin lehdetainoastaan: ja hän sanoi sille: alkoon ifänä tästätkään edes sinusta hedelmätä laswako. Ja siifunapuu kohta kuivettui.

20. Ja kuin opetuslapset sen näkivät, ihmettelivät he, sanoen: kuinka se siifunapuu niin kohta kuivettui?

21. Jeesus vastaten sanoi heille: tottisesti sanon minä teille: jos teillä olisi usko, ja ette epäilisi, niin ette ainoastaan tätä tetisi, kuin siifunapuulle tapahtui, mutta myös jos te sanoisitte tälle ruorelle: jirrä itseäs, ja kufistu mereen, niin se tapahtuisi.

Matth. 17: 20. Luf. 17: 6.

22. Ja taikki, mitä te anotte rukouksessa, uskoen, sen te saatte.

Matth. 7: 7, 8. L. 18: 19.

Marf. 11: 24. Luf. 11: 9. Joh. 15: 7.1 Joh. 3: 22.

23. Ja kuin hän meni templiin, kuulivat hänen opettaisiansa hänen tykönsä pappein päämiehet ja kansan vanhimmat, sanoen: millä voimalla sinä näitä teet? taikka kuka sinulle antoi sen voiman? Marf. 11: 27, 28. Luf. 20: 1, 2.

24. Niin Jeesus vastaten sanoi heille: minä tahdon myös teiltä kysyä yhden sanan: jos te sen minulle sanotte, niin minä myös teille sanon, millä voimalla minä näitä teen:

25. Kusta Johanneksen kaste oli, taiwaasta, taikka ihmisistä? Niin he ajattelivat itsellensä, sanoen: jos me sanomme, taiwaasta: niin hän sanoo meille: miksi ette siis häntä uskoneet?

26. Mutta jos me sanomme: se oli ihmisistä, niin me pelkäämme kansaa: sillä taikki pitivät Johanneksen propheettana.

Matth. 14: 5. Marf. 6: 20. Luf. 20: 8.

27. Ja he vastaten sanoivat Jeesukselle: emme tiedä. Sanoi hän heille: en minä myös sano teille, millä voimalla minä näitä teen.

28. Mutta kuinka te luulette? Yhdellä miehellä oli kaksi poikaa, ja hän meni ensimmäisen tykö, ja sanoi: poikani, mene tänä päivänä tekemään työtä minun viinamäkeeni.

29. Niin hän vastaten sanoi: en tahdo. Mutta sitte katui hän, ja meni.

30. Niin hän meni toisen tykö, ja sanoi myös niin. Mutta hän vastaten sanoi: kyllä minä menen, herra, ja ei mennyt-kään.

31. Kumpi näistä kahdesta iefi isänsä tahdon? He sanoivat hänelle: ensimmäinen. Sanoi Jeesus heille: totisesti sanon minä teille: publitanit ja portot kätivät teidän edellämme Jumalan valtakuntaan. Luf. 7: 29, 30.

32. Sillä Johannes tuli teidän tyköenne vanhurskauden tiesjä,* ja ette häntä uskoneet: mutta publitanit ja portot uskoivat hänen. Mutta te, jotka sen näitte, ette fittekään parannusta tehneet, että te häntä olisitte uskoneet. Luf. 3: 11, 13.

33. Kuulkaat toinen vertaus: oli yksi perheenisäntä, joka istutti viinamäen,* ja pani aidan sen ympärä, ja kairvoi siihen viinakuurnan, ja rakensi tornin, ja pani sen vuorolle peltomiehille, ja maelsi muille maille.

* Ps. 80: 9. Korf. iv. 9: 11, 12.

Es. 5: 1. Jer. 2: 21. Marf. 12: 1. Luf. 20: 9.

34. Mutta koska hedelmän aika lähestyi, lähetti hän palveliansa peltomiesten tykö, ottamaan sen hedelmiä.

35. Ja peltomiehet ottivat kiinni hänen palveliansa, ja yhden he pieksivät, toisen he tappoivat, kolmannen he kivitivät.

36. Taas hän lähetti toiset palveliat, ufsiammat kuin ensimmäiset, ja he tekivät heille myös niin.

37. Mutta viimein lähetti hän heidän tykönsä poikansa, sanoen: he karttavat minun poikaani.

38. Mutta koska peltomiehet näkivät pojan, sanoivat he keskenään: tämä on perillinen, tulkaat, tappakaamme häntä, * ja niin me saamme hänen perintönsä. * Matt. 23: 3, 4. L. 27: 1. Joh. 11: 53.

39. Ja he ottivat hänen kiinni, syjäsiwät ulos wiinamäestä, ja tappoivat.

40. Koska siis wiinamäen isäntä tulee, mitä hän niiden peltomiesten tekee?

41. He sanoivat hänelle: ne pahat hän pahasti hufuttaa: ja antaa wiinamäensä toisille wiinamäen miehille, jotka hänen antamat hedelmät ajallansa.

42. Sanoi Jeesus heille: ettetö teikänä raamatussa ole lufeneet: jonka kiwenrakentajat hyljäsiwät, se on tullut kulkamiksi. * Herralta on se tapahtunut, ja on ihmellinen meidän silmäimme edessä. * Ps. 118: 22.

Es. 8: 14. I. 28: 16. Mark. 12: 10.

Luf. 20: 17. Ap. T. 4: 11. Rom. 9: 33. 1 Piet. 2: 7.

43. Sentähden sanon minä teille: Jumalan waltakunta pitää teiltä otettaman pois, ja annettaman pakanoille, jotka sen hedelmän tekewät.

44. Ja joka lankee tähän kiween, hän rimmellaan. * Mutta jonka päälle hän lankee, sen hän murentaa.

Es. 8: 16. Dan. 2: 34. Zach. 12: 3. Luf. 20: 18.

45. Ja kuin pappein päämiehet, ja Phariseukset kuuliwät hänen wertaustensa, ymmärsiwät he, että hän heistä sanoi.

46. Ja kuin he pyyhkiwät häntä ottaa kiinni, peltäsiwät he kansaa,

sillä he pitiwät hänen propheettana.

22. Lufu.

Jeesus sanoo wertaustsen kuninkaan pojan häistä. Opettaa Phariseuksia weron antamisesta. Sabbuceuksia kuolleitten nousemisesta. Taas Phariseuksia ylimmäisestä lästystä; ja kutsua Christus on Dawibin poika ja Herra.

Ja Jeesus wastaten puhui taas heille wertaustilla, sanoen:

2. Taimaan waltakunta on kuninkaan wertainen, joka teli häitä * pojallensa.

* Luf. 14: 18. Jim. 8: 19: 7, 9.

3. Ja lähetti palveliansa kutsumaan kutsutuita häihin, ja eiwät he tahtoneet tulla.

4. Taas hän lähetti toiset palveliat, sanoen: sanokaat kutsutuille, katso, minä valmistin minun atriani, minun härkäni ja syöttilääni owat tapetut, ja kaikki owat valmistetut: * tulkaat häihin.

* San. I. 9: 2.

5. Mutta he katsoiwat ylös, ja meniwät pois, yksi pellollensa, toinen kaupallensa.

6. Mutta muut ottivat kiinni hänen palveliansa, ja pilkkasiwat heitä, ja tappoivat.

7. Mutta koska kuningas sen kuuli, wihastui hän: ja lähetti sotawäensä, ja hufutti ne murhamiehet, ja heidän kaupunkinsa poltti.

8. Silloin hän sanoi palvelioillensa: häät tosin owat valmistetut, mutta kutsutut eiwät olleet mahdolliset.

9. Mentäätkä siis teiden haaroihin, ja kaikki, jotka te löydätte, kutsukaat häihin.

10. Ja ne palveliat meniwät

ulos teille, ja kotosivat kaikki, kuin he löysivät, pahat ja hyvät: ja häähuone täytettiin vieraista.

11. Niin kuningas meni katso-
maan vieraita, ja näki siellä
yhden ihmisen, joka ei ollut maa-
tetettu häävaatteilla.

2 Kor. 5: 8. Eph. 4: 24.

Kol. 3: 10, 12. Jim. 3: 4, 5. I. 18: 15. I. 19: 8.

12. Niin hän sanoi hänelle:
ystäväni, kuinka tänne tulit,
ja ei sinulla ole häävaatteita?
Mutta hän vastasi.

13. Silloin sanoi kuningas pal-
velioille: sitokaat hänen tätensä
ja jalkansa, ottakaat ja heittäkää
häntä ulkonaiseen pimenteen:
siellä pitää oleman itku ja ham-
mausten kiristäys.

Matth. 8: 12. I. 13: 41, 42. I. 25: 30.

14. Sillä monta on kut-
suttu, mutta harvat ovat
valitut.

Matth. 20: 16.

15. Silloin Phariseukset meni-
vät pitämään neuvoa, kuinka
he hänen sanoissaan solmeisivat.

Mark. 12: 13. Luk. 20: 20.

16. Ja he lähettivät hänen
tykönsä heidän opetuslapsensa
Herodianein kanssa, sanoen:
Mestari, me tiedämme sinun
totisestii, ja sinä opetat Jumalan
tien totuudessa, et myös tottele
fetaän: sillä et sinä katso ihmis-
ten muotoa.

17. Sano siis meille, kuinka
luulet? sopiiko keisarille antaa
veroa taikka ei?

18. Mutta koska Jeesus ymmärsi
heidän pahuuksensa, sanoi hän:
mitä te ulkokullatut sinjaatte
minua?

19. Osoittakaat minulle vero-

raha. Niin he antoivat hänelle
verorahan.

20. Ja hän sanoi heille: ke-
nenä on tämä kuva ja päälle-
kirjoitus?

21. He sanoivat hänelle: kei-
sarin. Niin hän sanoi heille:
antakaat keisarille, kuin keisarin
ovat, * ja Jumalalle, kuin Ju-
malan ovat.

* Rom. 13: 7.

22. Ja koska he nämät kuuli-
vat, ihmettelivät he ja luopui-
vat hänestä, ja menivät pois.

23. Sinä päivänä tulivat
Sadduceukset hänen tykönsä, jot-
ka sanovat, ettei ylösnousemus-
ta ole; * ja kysyivät häneltä,

* Mark. 12: 18. Luk. 20: 27. Ap. T. 23: 8.

24. Sanoen: Mestari, Moses
sanoi: jos joku kuolee lapsittomina,
niin hänen veljensä pitää hänen
emäntänsä naiman, ja herättä-
män veljellensä siemenen.

5 Mos. 25: 5.

25. Niin oli meidän seasjamme
seitsemän veljestä, ja koska ensi-
mäinen nai, niin se kuoli: ja
ettei hänellä ollut siementä, jätti
hän emäntänsä veljellensä.

26. Niin myös toinen ja kolmas,
hamaan seitsemänteen asti.

27. Mutta kaikkein viimein
kuoli myös se vaimo.

28. Kenenä emännän siis niis-
tä seitsemästä pitää hänen ylös-
nousemisessa oleman? Sillä
kaikki ovat häntä pitäneet.

29. Niin Jeesus vastaten sanoi
heille: te eksytte, ja ette tiedä
raamatuita, ettekä Jumalan
voimaa.

30. Sillä ylösnousemisessa ei
naida eikä huolta, mutta he

owat niinkuin Jumalan enkelit taimaassa.

31. Mutta ettekö te ole luke-
neet fuolleitten ylösnousemises-
ta, jota teille on Jumalalta sa-
nottu, jota sanoo:

32. Minä olen Abrahamin Ju-
mala, ja Isaakin Jumala, ja
Jakobin Jumala? * Ei ole Ju-
mala fuolleitten Jumala, mut-
ta eläwitten.

* 2 Mos. 3: 6, 16.

Mark. 12: 26. Ap. T. 7: 32. Hebr. 11: 16.

33. Ja kuin kansa sen kuuli,
hämmästyivät he hänen oppi-
ansa.

Matth. 7: 28.

34. Mutta koska Phariseukset
sen kuuliwat, että hän oli Saddu-
ceusten suun tufinnut, kotoon-
tuivat he yhteen.

35. Ja yksi lain opettaja heistä
kyhy häneltä, kiusaten häntä, ja
sanoi:

36. Mestari, kuka on suurin
täsky laisja?

Mark. 12: 28. Luf. 10: 25.

37. Niin Jeesus sanoi hänelle:
sinun pitää rakastaman
Herraa sinun Jumalatas,
taikesta sinun sydämes-
täs, ja taikesta sinun sie-
lustas, ja taikesta sinun
mielestäs: 5 Mos. 6: 5. Luf. 10: 27.

38. Tämä on ensimmäinen ja
suurin täsky.

39. Toinen on tämän kaltainen:
sinun pitää rakastaman
sinun lähimmäistäs niin-
kuin itse sinuas. 3 Mos. 19: 18.

Matth. 19: 19. Mark. 12: 31. Luf. 10: 27.

Rom. 13: 9. Gal. 5: 14. 1 Tim. 1: 5. Jak. 2: 8.

40. Näisjä kahdessa täskysjä
taikki laki ja propheetat rippu-
wat.

Matth. 7: 12.

41. Koska Phariseukset koossa
olimat, kyhy heistä Jeesus,

42. Sanoen: mitä teille näkyn
Christuksesta, kenenkä poika hän
on? He sanoimat hänelle: Dami-
din.

Mark. 19: 35. Luf. 20: 41.

43. Hän sanoi heille: kuinka siis
David kutsuu hengesä hänen
Herraksi? sanoen:

44. Herra sanoi minun Her-
ralleni: istu minun oitiale fä-
delleni, siihenästi kuin minä pa-
nen sinun vihollises sinun jal-
kais astinlaudaksi.

Ps. 110: 1. Ap. T. 2: 34.

1 Kor. 15: 25. Hebr. 1: 13. 1. 10: 12, 13.

45. Jos siis David kutsuu
hänen Herraksi, kuinka hän on
hänen poikansa?

46. Ja ei kenkään taitanut
häntä mitään vastata: ei myös
yksikään rohjennut sen päivän
perästä häneltä enää kyhyä.

23. Lufu.

Jeesus opettaa kansaa kuulemaan Phariseusten
oppia, waan ei seuraamaan heitä elämässä.
Suuttaa kahdessaan lertaa walitusta heidän
yltisensä. Ennustaa Jerusalemin ja templin
häwitystä.

Silloin Jeesus puhui kansalle,
ja hänen opetuslapsillensa,

2. Sanoen: Moiksen istui-
mella * istuwat firjanoppineet,
ja Phariseukset:

* Neh. 8: 4.

3. Raikki siis, mitä he tei-
dän täskewät pitää, se pitä-
kää, ja tehtää: mutta heidän
töidensä jälkeen älkää te teh-
kö: sillä he sanowat, ja eiwät
tee:

4. Sillä he sitowat rasfaat
huormat, joita ei woida fantaa,
ja panewat ihmisten olille, mutta

eivät he formellansakaan itse tahdo niitä liikuttaa.

Luf. 11: 48. Ap. T. 15: 10. Gal. 8: 13.

5. Mutta kaikki heidän työnsä tekewät he, että ne ihmisiltä nähtäisiin. * Selawittelewät heidän muistokirjansa, + ja tekewät suureksi heidän waatteensa liepeet. **

* Matth. 6: 1, 2, 5, 16.

+ 5 Mos. 8: 8. ** 4 Mos. 15: 38. 5 Mos. 22: 12.

6. Ja rakastawat ylimmäisiä sioja pidoissa, ja ylimmäisiä istuimia synagogissa,

Marf. 12: 38, 39. Luf. 11: 43. I. 20: 46.

7. Ja termehdyksiä turulla, ja tahtowat kutsuttaa ihmisiltä rabbi, rabbi.

8. Mutta älkää te antako itsiänne kutsuttaa rabbiksi: * sillä yksi on teidän Mehtarinne, joka on Kristus: mutta te olette kaikki weljekset.

* Jof. 3: 1.

9. Ja älkää ketäkään kutsuko isäksenne * maan päällä: sillä yksi on teidän Isänne, joka on tawaisssa.

* Mat. 1: 6.

10. Ja älkää antako teidänne kutsuttaa mestariksi: sillä yksi on teidän Mehtarinne, joka on Kristus.

11. Joka teistä suurin on, se olkoon teidän palwelianne.

Matth. 20: 26, 27.

12. Mutta joka itsensä ylentää, se aletaan: ja joka itsensä alentaa, se yletään.

Joh. 22: 29.

San. I. 29: 23. Luf. 14: 11. I. 18: 14. 1 Piet. 5: 5.

13. Mutta woi teitä kirjanoppineet ja Phariseutset, te ulkokullatut! jotka suljette tawaan waltakunnan ihmisten edestä: sillä et te itse sinne mene,

ettekä salli menewäisiä sinne mennä.

Luf. 11: 52.

14. Woi teitä kirjanoppineet ja Phariseutset, te ulkokullatut! jotka syötte leskein huoneet, ja muodoksi pidätte pitkät rukoukset: sentähden te saatte sitä to-
wemman kadotuksen.

Marf. 12: 40. Luf. 20: 47.

15. Woi teitä kirjanoppineet ja Phariseutset, te ulkokullatut! jotka merta ja mannerta ympäri waellatte, tehdäkseenne pyhtä mitta Juutalaista: ja koska se tehty on, niin te hänestä teette kaksikertaa enemmän helwetin lapsen, kuin te itse olette.

16. Woi teidänne, te sofiat taltuttajat, * jotka sanotte: joka wannoio templin kaulta, ei se mitään ole: mutta joka wannoio templin kullan kaulta, se on welwoellinen.

* Matth. 15: 14. + Matth. 5: 38, 39.

17. Te hullut ja sofiat, sillä kumpi on suurempi, kulta, eli templi, joka kullan pyhittää?

18. Ja joka wannoio alttarin kaulta, ei se mitään ole: mutta joka wannoio sen lahjan kaulta, kuin sen päällä on, se on welwoellinen.

19. Te hullut ja sofiat, sillä kumpi on suurempi, lahja, eli alttari, joka lahjan pyhittää?

2 Mos. 29: 37.

20. Joka siis wannoio alttarin kaulta, hän wannoio sen kaulta, ja kaikkein, kuin sen päällä on.

21. Ja joka wannoio templin kaulta, se wannoio hänen kaultansa, ja sen kaulta, joka siinä asuu.

1 Run. 8: 18. 2 Wisa R. 6: 2.

22. Ja joka wannoo taimaan kautta, se wannoo Jumalan istuimen kautta, ja hänen kauttansa, joka sen päällä istuu.

23. Voi teitä kirjanoppineet ja Phariseukset, te ulkofullatut! jotta kymmenekset teette * mintuista, tilleistä, ja fuminoista, ja jätätte pois ne raskaammat laista, tuomion, laupeuden, ja uskon: näitä piti tehtämän, ja toisia ei jätettämän. †

* 4 Mos. 18: 21. † Luf. 11: 42. I. 18: 12.

24. Te sotiat taluttajat, te kurnitsette hyttysen, ja kameelin nielette.

25. Voi teitä kirjanoppineet ja Phariseukset, te ulkofullatut! jotka puhdistatte juoma-astian ja ruoka-astian ulkoiselta puolelta, * mutta sisältä ovat ne täynnä raatelemista, ja tyty-mättömyyttä.

* Matth. 15: 20. Mark. 7: 4. Luf. 11: 39.

26. Sinä sofia Phariseus, puhdistista ensin juoma-astia ja ruoka-astia sisältä, että myös ulkonaintin puoli puhtaaksi tulisi.

27. Voi teitä kirjanoppineet, ja Phariseukset, te ulkofullatut! sillä te olette walfiaksi sinuttuun hautain kaltaiset, * jotta ulkoa kauniit ovat, mutta sisältä ovat he täynnä fuolleitten luita, ja kaikkea riettautta. * Luf. 11: 44.

28. Niin myös te olette ulkoa tosin nähdä ihmisten edessä hurstaa, mutta sisältä te olette täynnä ulkofullaisuutta ja wäärnyttä.

29. Voi teitä kirjanoppineet ja Phariseukset, te ulkofullatut! jotka rakennatte propheettain

hautoja, ja kaunistatte wanhurskastein hautoja. Luf. 11: 47.

30. Ja sanotte: jos me olimme olleet meidän isäimme aikoina, emme olisi olleet osalliset heidän kanssansa propheettain weressä.

31. Niin te siis itse teidän päälenne tunnustatte, että te olette niiden lapset, jotka tappoivat propheetat.

32. Niin tekin täyttäkää teidän isänne määrää.

33. Tefärmeet, te kynnärmeitten sikiät, kuinka te wältätte helwetin kadotuksen? Matth. 23: 7. I. 12: 34.

34. Sentähden, katso, minä lähetän teille propheetat, ja wisaajat, ja kirjanoppineet; ja niistä te muutamats tapatte, ja ristiin naulitsette, ja muutamats te pielsätte teidän synagogissanne, ja wainootte kaupungiasta kaupunkiin. Luf. 11: 49.

Ep. X. 5: 40. I. 22: 19. 2 Kor. 11: 24, 25.

35. Että teidän päälenne pitää tuleman kaiffi wanhurskas weri, joka wuodatettu on maan päälle hamasta wanhurskaan * Abelin werestä, † niin Zacharian Barachian pojan wereen asti, jonka te tapoitte templin ja alttarin waiheella. ** * Hebr. 11: 4.

† 1 Mos. 4: 8. ** 2 Aika R. 24: 21, 22.

36. Totisesti sanon minä teille: kaiffi nämäts pitää tuleman tämän surun päälle.

37. Jerusaleem, Jerusaleem, sinä joka tapats propheetat, ja kirwilla surmaat ne, jotka sinun tyköts lähetetyt ovat, kuinka usein minä tahdoin toota sinun lapses, niinkuin kana kotoo poikansa

siipeinsä ala? * ja et te tahtoneet. †

* Ef. 31: 5. † Ef. 65: 2. Jer. 7: 13. Luf. 13: 34.

38. Katso, teidän huoneenne pitää teille jäämän kylmille.

Ef. 1: 7. Mich. 3: 12.

39. Sillä minä sanon teille: ette suinkaan minua tästede näe, siihenasti kuin te sanotte: tiitetty olkoon se, joka tulee Herran nimeen!

Ps. 118: 26. Matth. 21: 9.

24. Lufu.

Jesus saarnaa templin ja koto Jerusalemin hävityksestä ja sen edellä täyväisistä merkeistä. Maailman lopusta, ja tuomiopäivän edellä harvaintawista merkeistä. Puhuu wiimeisten aikain suruttomuudesta ja neuwoo waltvomuiseen.

Ja Jesus meni ulos, ja läksi pois templistä: ja hänen opetuslapsensa tulivat osoittamaan hänelle templin rakennuksia.

Marf. 13: 1. Luf. 21: 5.

2. Niin sanoi Jesus heille: ettetkö te kaikkea näitä näe? Totisesti sanon minä teille: ei pida tässä jätettämän tiwä tiwen päälle, jota ei maahan jaoteta.

Luf. 19: 44.

3. Mutta koska hän istui Eljymäellä, menivät opetuslapset hänen tykönsä erinänsä ja sanoivat: sano meille: koska tämä tapahtuu, ja mikä sinun tulemises, ja maailman lopun merkki ollee?

4. Ja Jesus wastasi, ja sanoi heille: katsokaat, ettei kenties teitä wiettele.

Marf. 13: 5. Eph. 5: 6. Kol. 2: 8. 2 Thess. 2: 3.

5. Sillä monta tulewat minun nimeeni, sanoen: minä olen Kristus: ja wiettelewät monta.

6. Niin te saatte tiulla sotia,

ja sanomia sodista. Katsokaat, ettette peljästy: sillä kaikki nämät pitää tapahtuman: mutta ei vielä ole loppu.

7. Sillä kansan pitää kansaa vastaan nouseman, ja waltakunnan waltakuntaa vastaan: ja tulee ruttotauti ja nälkä ja maan järistys moneen paikkaan.

8. Mutta kaikki nämät owat murheitten alku.

9. Silloin he plönantawat teitä waiwaan ja tappawat teidän: ja te tulette wihattawaksi kaikilta pakanoilta, minun nimeni tähden.

Matth. 10: 17.

Marf. 13: 9. Luf. 21: 12. Joh. 15: 20. 1. 16: 2.

10. Ja silloin monta pahenevat: ja keskenänsä pettäwät toinen toisensa, ja wihaawat toinen toistansa keskenänsä.

11. Ja monta wäärää propheettaa nousewat, ja wiettelewät monta.

12. Ja että wääräys saa wallan, niin rakkaus monessa kylmenee.

13. Mutta joka wahwana pysyy loppuun asti, se tulee autuaaksi.

14. Ja tämä waltakunnan ewangeliumi pitää saarnattaman kaikessa maailmassa, kaikille pakanoille todistukseksi: ja silloin tulee loppu.

15. Koska te siis näette häwi tyksen kaubistutjen, * josta sanottu on Daniel propheetan lautta, † seisowan siinä pyhässä siassa (joka tämän lukee, hän ymmärtäköön):

* Marf. 13: 14.

Luf. 21: 20. † Dan. 9: 27. 1. 12: 11.

16. Silloin ne, kuin Judeassa owat, paettaan muorille:

17. Ja joka taton päällä on,

alköön astuko alas ottamaan jotakin huoneestansa.

18. Ja joka pellolla on, alköön palatto waatteitanja ottamaan.

19. Voi raskaita ja imettäwäisiä niinä päiwinä!

20. Mutta rufoilkaat, ettei teidän pafonne tapahtuifi talwella, eikä sabbathina.

21. Sillä filloin pitää suuren waiwan oleman, jonka kaltaista ei ole ollut maailman alusta niin tähänasti, ei myös tule.

22. Ja elleiwät ne päiwät olisi lyhennetyt, niin ei yksitään liha tulisi autuaaksi: mutta walittuin tähden pitää ne päiwät lyhetämän. Marf. 13: 20.

23. Silloin jos joku teille sanoisi: katso, tässä on Kristus, taikka siellä: älkääät uskoko.

Marf. 13: 21. Luf. 17: 23. 1. 21: 8.

24. Sillä wäärät christitset, ja wäärät propheetat nousewat, ja tekewät suuria ihmeitä ja merkkejä: niin että myös, jos taitaisi tapahtua, walittuin esytettäisiin. Marf. 13: 22.

25. Katso, minä olen teille sen ennen sanonut.

26. Jos he siis teille sanovat: katso, hän on forwessa: niin älkääät menkö ulos: katso, hän on sammioissa: älkääät uskoko.

27. Sillä niinkuin pitkäisen tuli leimahtaa idästä ja näkyn haamaan länteen, niin on myös Jhmisen Bojan tulemus.

28. Sillä kuusa raato on, siihen totkat kokoontuwa.

Job. 39: 33. Luf. 17: 37.

29. Mutta kohta sen ajan waiwan jälkeen aurinko pimenee,

ja kuu ei anna walonsa, ja tähdet putoowat taimaasta, ja taimaan woimat pitää liikutetaman. Es. 13: 10. Hes. 32: 7. Joef. 2: 31. 1. 9: 15. Marf. 13: 24. Luf. 21: 25. Ap. 1. 2: 20.

30. Ja filloin näkyn Jhmisen Bojan merkki taimaassa: ja filloin kaikki sukutumat maassa partuwa, ja saawat nähdä Jhmisen Bojan tulewan taimaan pilwissä, suurella woimalla ja funnialla.

Matth. 25: 31. Marf. 13: 26. Jim. 2. 1: 7.

31. Ja hän lähettää enkelinsä suurella pafunan äänellä, ja he kokoowat hänen walittunja neljästä tuulesta, yhdestä taimasten äärestä niin toiseen.

Matth. 13: 41. 1 Kor. 15: 52. 1 Thess. 4: 16.

32. Mutta oppikaat siituna puusta wertaus: koska sen oksa on tuores, ja lehdet puhkeewat, niin te tiedätte surwen läsnä oleman:

33. Niin myös te, koska te näette nämät kaikki, tietäkää, että se on läsnä orwen edessä.

Matf. 6: 9.

34. Totisesti sanon minä teille: ei suinkaan tämän sukutuman pidä hukkuman, ennen kuin kaikki nämät tapahtuwa.

Marf. 13: 30. Luf. 21: 32.

35. Taimas ja maa pitää hukkuman, mutta minun sanani ei pidä suinkaan hukkaantuman.

Marf. 13: 31. Luf. 21: 33.

36. Waan siitä päivästä ja hetkestä ei tiedä kenkään, eiwa taimaan enkelitkään, waan minun Jhani yksinänjä. Marf. 13: 32.

37. Mutta niinkuin Noan ajat

olivat, niin pitää myös Jhmi-
sen Pojan tulemuksen oleman.

Luf. 17: 26. 1 Piet. 3: 20.

38. Sillä niinkuin he niinä
päivinä wedenpaisumisen edellä
olivat, söivät ja joivat, naitivat
ja huolivat, * hamaan siihen
päivään asti, jona Noah arkkiiin
sijalle meni: † *1 Mos. 6: 2. †1 Mos. 7: 7.

39. Ja eivät tietäneet ennen
tuin wedenpaisumus tuli, ja otti
pois kaikki: niin pitää myös
Jhmisen Pojan tulemus oleman.

40. Silloin on kaikki kedolla: yksi
otetaan ylös, ja toinen jätetään.

Luf. 17: 34, 35.

41. Kaikki jantawat myllyssä:
yksi otetaan ylös, ja toinen
jätetään.

42. Walwokaat siis, sillä ette
tiedä, millä hetkellä teidän Her-
ranne on tulewa.

Matth. 25: 13. Mark. 13: 33, 35.

43. Mutta se tietäkää, jos
perheenisäntä tietäisi, millä het-
kellä waras * on tulewa, kaifeti
hän walwoisi, ja ei sallisi tainvaa
huonettansa. * Luf. 12: 39. 1 Thes. 5: 2.

2 Piet. 3: 7, 10. 3 sm. R. 3: 3. 1. 16: 15.

44. Sentähden olkaat te myös
valmiit: sillä millä hetkellä ette
luulekaan, tulee Jhmisen Poika.

45. Kuka siis on uskollinen ja
toimellinen palwelija, jonka Herra
pani perheensä päälle, antamaan
heille ruokaa ajallansa? Luf. 12: 42.

46. Mutuas on se palwelija,
josta Herra löytää niin teh-
neeksi, koska hän tulee.

47. Totisesti sanon minä teille:
Hän panee hänen kaiken hyvyy-
tensä päälle.

Matth. 25: 21, 23. Luf. 22: 29, 30.

48. Mutta jos se paha palwe-
lia sanoo sydämessänsä: minun
Herrani wiipyy tulemaasta,

49. Ja rupee pieksämään leipä-
weljiänsä, niin myös syömään
ja juomaan juomarein kanssa:

50. Niin sen palwelijan Herra
tulee sinä päivänä, jona ei hän
luulekaan, ja sillä hetkellä, jolla
ei hän tiedä:

51. Ja hän eroittaa hänen, ja
antaa hänelle osan ulkofullattuun
kansa: siellä pitää oleman itku
ja hammausten kiristys.

Matth. 8: 12. 1. 13: 42. 1. 25: 30.

25. Lufu.

Christus panee edes merittuitten 10 neitseet-
tä, joista 5 oli taitawaa ja 5 tyhmää. Pal-
welioista, joille heidän herransa jakoi tain-
vansa kaivoille. Opettaa viimeisen tuomion
menoista.

Silloin pitää tainvaan walta-
kunnan oleman hymmenen
neitsien kaltainen, jotka ottivat
lamppunsa, ja menivät ulos
yltää vastaan.

2. Mutta wiisi heistä oli tai-
tawata, ja wiisi tyhmää.

3. Ne tyhmät ottivat lamp-
punsa, ja eivät ottaneet öljyä
myötänsä.

4. Mutta taitawat ottivat ölj-
yä astioihinsa, ynnä lamppuih-
sa kanssa.

5. Koska yltä wiipyi, tulivat he
kaikki meljaiksi, ja mafasivat.

6. Mutta puolivönä tuli huuto:
katjo, yltä tulee, menkää ulos
häntä vastaan.

7. Niin nousivat kaikki nämät
neitseet, ja valmistivat lamp-
punsa.

8. Mutta tyhmät sanoivat tai-

tawille: antafaat meille teidän öljystäanne: sillä meidän lamp-
pumme sammuvat.

9. Niin wastasivat taitawat, sanoen: ei suinkaan, ettei meiltä ja teiltä piutuiji: mutta men-
käätkäät paremmin niiden tykö, jotka myyiwät, ja ostakaat itsellemme.

10. Mutta koska he meniwät ostamaan, tuli ylkä: ja jotta walmiit oliwat, ne meniwät hä-
nen kansansa häihin, ja owi suljettiin. Luf. 13: 25.

11. Wiimein tulivat nefin toi-
set neitseet, ja sanoiwat: herra, herra, awaa meidän eteemme.

12. Mutta hän wastasi, ja sanoi: totisesti sanon minä teille: en tunne minä teitä. Matth. 7: 23.

13. Walwokaat sentähden, sillä ette tiedä päivää ettekä hetkeä, jona Ihmisen Poika tulee.

Matth. 24: 42, 44. Mark. 13: 33, 35. Luf. 21. 36.

1 Kor. 16: 13. 1 Piet. 5: 8. Jlm. R. 16: 15.

14. Sillä niinkuin ihminen matkusti kauwas ja kutsui pal-
weliansa, ja antoi heille tawa-
ransa: Luf. 19: 12, 16.

15. Ja niin yhdelle antoi wiisi leiwiskätä, toiselle kaks, ja kol-
mannelle yhden: jokaiselle wa-
ransa jälkeen: ja meni kohta matkaansa;

16. Niin meni se, joka wiisi leiwiskätä oli ottanut, teki niillä kauppaa, ja voitti toiset wiisi leiwiskätä.

17. Niin myös se, joka kaks oli ottanut, voitti myös toiset kaks.

18. Mutta joka yhden oli otta-
nut, hän meni pois ja laivoi maahan, ja kätti herransa rahan.

19. Niin pitän ajan perästä

tuli niiden palwelian herra, ja lasi lutua heidän kansjansa.

20. Ja tuli se, joka oli ottanut wiisi leiwiskätä, ja toi toiset wiisi leiwiskätä, sanoen: herra, wiisi leiwiskätä sinä annoit minulle, katso, minä olen toiset wiisi lei-
wiskätä niillä woittanut.

21. Sanoi hänen herransa hä-
nelle: hywin, sinä hyvä ja us-
kollinen palwelia: vähän päällä sinä olit uskollinen, minä panen sinun paljon päälle: * mene sinun herras iloon. * Matth. 24: 47. Luf. 19: 17.

22. Niin tuli se, joka oli kaks leiwiskätä ottanut, ja sanoi: herra, kaks leiwiskätä sinä annoit minulle, katso, toiset kaks olen minä niillä woittanut.

23. Sanoi hänen herransa hä-
nelle: hywin, sinä hyvä ja us-
kollinen palwelia: vähän päällä sinä olit uskollinen, minä panen sinun paljon päälle: mene sinun herras iloon.

24. Niin myös se tuli, joka yhden leiwiskän oli ottanut, ja sanoi: herra, minä tiesin sinun kowaksi mieheksi, sinä niität siitä, kuhunka et kylwänyt, ja siitä sinä kotoot, kuhunka sinä et ha-
joittanut:

25. Ja minä peljäten menin pois ja kättin sinun leiwiskäs maahan: katso, tässä on sinun omas.

26. Mutta hänen herransa wastasi, ja sanoi hänelle: sinä paha ja laiska palwelia, tiesit-
köös minun siitä niittävän, ku-
hunka en minä kylwänyt, ja sieltä kotoowan, johonka en mi-
nä ole hajoittanut;

27. Niin sinun siis olisi tullut antaa minun rahani vaihettajille: ja minä tulvani olisin omaksi jälleen saanut kassan kanssa.

28. Ottakaat siis häneltä se leiviskä, ja antakaat sille, jolla on kymmenen leiviskätä.

29. (Sillä jokaiselle, jolla on, pitää annettaman, ja hänellä pitää tyllä oleman: mutta jolla ei ole, sekin, kuin hänellä on, pitää häneltä otettaman pois).
Matth. 13: 12. Mark. 4: 25. Luv. 8: 18. 1. 19: 26.

30. Ja heittäkää se kelmotoinpalmelia ulkonaiseen pimenteen: siellä pitää oleman itku ja hammaisten kiristys. Matth. 8: 12. 1. 22: 13. 1. 24: 51.

31. Mutta koska Jhmisen Poika tulee kunniasansa, ja kaikkipyhät enkelit hänen kanssansa, silloin hän istuu kunniansa istuimella.

Isa. 66: 1. Matth. 24: 27.

1 Thes. 4: 16. 2 Thes. 1: 7. Jud. Ep. w. 14.

32. Ja hänen eteenjä kootaan kaikki kansat: * ja hän eroittaa toiset toisistansa, niinkuin paimen eroittaa lampaat vuohista. †

* Rom. 14: 10. 2 Kor. 5: 10.

† Korf. w. 2: 17. Ps. 84: 17, 20.

33. Ja asettaa lampaat tosin oikialle puolellessa, mutta vuohet vasemmalle.

34. Silloin sanoo kuningas niille, jotka hänen oikialla puolellansa ovat: tulkaat, minun Isäni siunatut, onnistakaat se valtakunta, joka teille on valmistettu maailman alusta.

35. Sillä minä isofin, ja te ruotitte minun: minä janofin, ja te juotitte minun: minä olin outo, ja te minun huoneeseen otitte;

Ps. 68: 7. Ps. 118: 7.

36. Alasti, ja te vaatetitte minun: sairaana, ja te opitte minua: minä olin wanfina, ja te tulitte minun tyköni. Sat. 1: 27.

37. Silloin vanhurskaat hantä vastaavat, ja sanovat: Herrra, koska me näimme sinun iisowan, ja ruotimme sinun? taikka janoowan, ja annoimme sinun juoda?

38. Mutta koska me näimme sinun outona, ja huoneeseen otimme sinun? taikka alastoinna, ja vaatetimme sinua?

39. Eli koska me näimme sinun sairaana, taikka wanfina, ja tulimme sinun tykösi?

40. Niin vastaa kuningas, ja sanoo heille: totisesti sanon minä teille: sen kuin te olette tehneet yhdelle näistä vähimmäistä minun veljistäni, sen te teitte minulle.

San. 1. 19: 17. Hebr. 6: 10.

41. Silloin hän myös sanoo niille, jotka vasemmalla ovat: menkää pois minun tyköäni, * te kirotut, siihen ijankaattiseen tuleen, joka valmistettu on perteleelle ja hänen enfeleillensä.

* Ps. 6: 9. Matth. 7: 23. Luv. 13: 27.

42. Sillä minä isofin, ja ette minua ruotfineet: minä janofin, ja ette minua juottaneet:

43. Minä olin outo, ja ette minua huoneeseen ottaneet: alastoin, ja ette minua vaatettaneet: sairaas, ja wanfina, ja ette minua oppineet.

44. Silloin nefin häntä vastaavat, sanoen: Herrra, koska me näimme sinun iisowan, taikka janoowan, taikka outona, eli alastoinna, eli sairaana, taikka

wantua, ja emme sinua palkelle?

45. Silloin hän vastaa heitä, sanoen: totijesti sanon minä teille: mitä ette tehneet yhdelle näistä vähimmistä, sitä ette tehneet minulle.

46. Ja niiden pitää mennän iankaikkiseen waiwaan: mutta wanhurskaat iankaikkiseen elämään.

Dan. 12: 2. Joh. 5: 29.

26. Luku.

Jesús puhuu tärsimifestänsä, ja Juutalaiset pitävät neuvoa häntä tappaaksensa. Woihelaaan yhdeltä waimolta, mutta myhdään Jubaalta. Jesús syö pääsiäislampaan, puhuu pettäjästänsä, ja asettaa ehtoollisen. Mattuksen Oihymäelle, ennustaa opetuslapsistansa, alkaa tärsimifestä Bethsemaneesa. Kiinni otetaan, wiesdään hengellisen oikeuden eteen, tuomitaan, ja piskataan. Petarin sanneemus ja kääntymys.

Ja se tapahtui, koska Jesús oli lopettanut kaikki nämät puheet, sanoi hän opetuslapsille:

2. Te tiedätte, että kahden päivän perästä tulee pääsiäinen,* ja Ihmisen Poika ylönnetaan ristinnaulittua. *Matth. 14: 1. Luf. 22: 1.

3. Silloin kotoontuivat pappein päämiehet ja kirjanooppineet ja kanaan wanhimmat ylimmäisen papin salin, joka kutsuttiin Kaiphas.

4. Ja neuvoa pitivät,* kuinka he Jesúsien kavaluudella tiinni ottaisivat, ja tappaisivat.

* Joh. 11: 47.

5. Mutta he sanoivat: ei juhlapäivänä, ettei kansassa tule meteli.

6. Koska Jesús oli Bethaniasa, spitalisen Simonin huoneessa;

7. Tuli yksi waimo hänen ty-

könsä, jolla oli klasi kallista woidetta, ja kaasi sen hänen päähänsä päälle * atrioitesansa.

* Matth. 14: 8. Joh. 11: 2. I. 12: 3.

8. Mutta koska hänen opetuslapiensa sen näkivät, närkästyivät he, ja sanoivat: mihintä telpaa tämä haastaus?

9. Sillä tämä woide olisi kallisti taidettu myytää, ja annettaa waiwaisille.

10. Mutta koska Jesús sen ymmärksi, sanoi hän heille: mitä te waiwaatte tätä waimoa? Sillä hän tefi hywän työn minun kohtaani.

11. Sillä teidän tykönnanne ovat aina waiwaiset: * mutta en minä teillä aina ole. †

* 5 Mos. 15: 11. + Joh. 12: 8.

12. Sillä että hän kaasi sen woiteen minun riumiini päälle, sen on hän tehnyt minun haastamiseksi.

13. Totijesti sanon minä teille: kusja itänä tämä ewangeliumi saarnataan kaikessa maailmassa, niin tämä myös, kuin hän tefi, pitää mainittaman hänen muistoksensa.

14. Silloin läksi pois yksi kahdestatoistakymmenestä, jota kutsuttiin Judas Iskariot,* pappein päämiesten tykö: †

* Matth. 10: 4. + Matth. 14: 10. Luf. 22: 3, 4.

15. Ja sanoi: mitä te tahdotte minulle antaa, ja minä teille hänen saatan? Ja he määräsiwät hänelle kolmekymmentä hopiappennunkia.

Jaoh. 11: 12.

16. Ja siitä ajasta ettei hän sorweliasta aittaa pettäätjensä häntä.

17. Mutta ensimmäisen matian leivän päivänä tulivat opetuslapset Jeesuksen tykö, sanoen hänelle: kusjas tahdot, että meidän pitää sinulle valmistaman pääsiäislampaan syötää?

Marf. 14: 12. Luf. 22: 7.

18. Niin hän sanoi: mentäätkäumpunkin yhden tykö, ja sano-
faat hänelle: Mestari sanoo: minun aikani on läsnä, sinun tykö-
näs tahdon minä pääsiäistä pitää minun opetuslasteni kanssa.

19. Ja opetuslapset tekivät niin: tuin Jeesus oli heitä käskenyt: ja valmistivat pääsiäislampaan.

20. Mutta koska ehto tuli, istui hän pöydän tykönä kahden toistakymmenen kanssa.

21. Ja heidän syödessänsä sanoi hän: totisesti sanon minä teille: yksi teistä minun pettää.

Marf. 14: 18. Luf. 22: 14, 21. Joh. 13: 21.

22. Ja he tulivat sangen murheelliseksi, ja rupesti jokainen heistä sanomaan hänelle: Herra, liehenkö minä se?

23. Mutta hän vastasi, ja sanoi: joka minun kansani pistää kätensä watiin, se pettää minun.

Marf. 14: 20.

24. Ihmisen Poika tosin menee, niinkuin hänestä on kirjoitettu: * mutta voi sitä ihmistä, jonka kautta Ihmisen Poika petetään! parempi olisi sille ihmiselle ollut, jos ei hän olisi syntynyt. * Ps. 41: 10.

25. Niin vastasi Judas, joka hänen petti, ja sanoi: Mestari, olenko minä se? Hän sanoi hänelle: sinäpä sen sanoit.

26. Mutta koska he söivät, otti Jeesus leivän, ja kiitti,

murssi ja antoi opetuslapsille, ja sanoi: ottakaat, syötkää: tämä on minun ruumiini.

Marf. 14: 22. Luf. 22: 19. 1 Kor. 11: 23.

27. Ja hän otti kalkin, ja kiitti, antoi heille, ja sanoi: juokaat tästä kalkki:

28. Sillä tämä on minun wereni, sen uuden testamentin, joka monen tähden wuodatetaan * syntein anteeksi antamiseksi.

* Matth. 20: 28. Rom. 5: 15.

29. Mutta minä sanon teille: en suinkaan minä silleen juo tästä wiinapuin hedelmästä, siihen päivään asti, kuin minä juton teidän kanssanne sen uuden minun Isäni waltakunnassa.

Marf. 14: 25. Luf. 22: 18.

30. Ja koska he olivat kiitoswirren wisauneet, menivät he ulos Oljymäelle.

31. Silloin sanoi Jeesus heille: tänä yönä te kalkki pahenette minussa; * sillä kirjoitettu on: minä lyön paimenta, ja lam-paat laumasta pitää hajoitettaman. † * Marf. 14: 27. Joh. 16: 32. † Sach. 13: 7.

32. Mutta sitte kuin minä nousen ylös, läyn minä teidän edellänne Galileaan.

Matth. 28: 6, 7. Marf. 14: 28. 1. 16: 7.

33. Niin vastasi Bietari ja sanoi hänelle: jos vielä kalkki sinussa pahenisivat, en minä itänä pahene.

34. Jeesus sanoi hänelle: totisesti sanon minä sinulle: tänä yönä, ennen kuin tukko laulaa, kolmasti sinä minun kiellät.

Luf. 22: 34. Joh. 13: 38.

35. Pietari sanoi hänelle: ja waikka minun pitäisi sinun kanssas kuoleman, en tiellä minä sinua. Niin sanoivat myös kaikki opetuslapset.

36. Silloin tuli Jeesus heidän kanssansa tylään, joka kutsutaan Gethsemaneksi: ja sanoi opetuslapsillensä: istukaat tässä, niin tauvan kuin minä menen ja rukoilen tuolla.

Mark. 14: 32. Luf. 22: 39. Joh. 18: 1.

37. Ja hän otti tykönsä Pietarin, ja katsoi Zebedeuksen poikaa, * rupeesi nurehtimaan ja wapisemaan. * Matth. 4: 21.

38. Niin sanoi Jeesus heille: minun sieluni on suuresti nurehtaisansa * kuolemaan asti; olkaat tässä, ja walwokaat minun kanssani. * Joh. 12: 27.

39. Ja hän meni wähää taamma, lanteji kaswoillensa, rukoillen ja sanoen: minun Isäni, jos mahdollinen on, niin mentään pois minulta tämä kalffi: ei kuitenkaan niinkuin minä tahdon, mutta niinkuin sinä. Hebr. 5: 7, 8.

40. Ja hän tuli opetuslasten tykö, ja löysi heidän makaamasta, ja sanoi Pietarille: niin et te voimeet yhtä hetkeä walwoa minun kanssani?

41. Walwokaat ja rukoilkaat, * ettette tuijautteen lanteisi. Henki tosin on altis, mutta liha on heikko. * 1 Piet. 4: 7.

42. Taas meni hän toisen terran, ja rukoili sanoen: minun Isäni, ellei tämä kalffi taida mennä pois minulta, muutoin jos en minä sitä juo, niin tapahtukoon sinun tahtosi.

43. Ja hän tuli ja löysi taas heidän makaamasta; sillä heidän silmänsä olivat rasfaat.

44. Ja hän jätti heidän, meni taas, ja rukoili kolmannen terran, ja sanoi entisen sanan.

45. Silloin hän tuli opetuslastensa tykö, ja sanoi heille: maatkaat vielä ja lewättäät: katso, hetki on lähestynyt, ja Ihmisen Poika annetaan yllön syntisten käsiin.

46. Nouskaat, käykäämme: katso, se lähestyi, joka minun pettää.

47. Ja vielä hänen puhuesanssa, katso, Judas, yksi tahdestatoistatymmenestä, tuli, ja hänen kanssansa paljo wäkeä miekoilla ja seipäillä, pappein päämiehiltä ja kansan manhimmilta.

Mark. 14: 47. Luf. 22: 47. Joh. 18: 3.

48. Mutta se, joka hänen petti, oli antanut heille merkin, sanoen: kenenkä minä suuta annan, se on: kiinni ottakaat häntä.

49. Ja hän astui lohta Jeesuksen tykö, ja sanoi: terve Rabbi! Ja suuta antoi hänen.

50. Niin sanoi Jeesus hänelle: ystävänä, mitä warten sinä tulit? Silloin ne astuivat edes, ja lastivat kätensä Jeesuksen päälle, ja ottivat hänen kiinni.

51. Ja katso, yksi niistä, jotka olivat Jeesuksen kanssa, ojensi kätensä, weti miekkansa: ja löi ylimmäisen papin palveliata, ja hakasi pois hänen korwansa. Joh. 18: 10.

52. Niin Jeesus sanoi hänelle: pistä miekka siiallensa; sillä kaikki, jotka miekkaan rupeewat, ne miekkaan hukkuwat.

1 Moos. 9: 6. Jlm. 2. 18: 20.

53. Taikka luuletkos, etten minä woisi vielä rukoilla minun Jääni, lähettämään minulle enemmän kuin kaksitoistakymmentä legiota enkeleitä?

54. Kuinka siis raamatut täytetään, * että niin pitää tapahtuman?

* Es. 53: 7, 8, 10.

55. Sillä hetkellä sanoi Jeesus joukko: niinkuin ryövärien tykö te läksitte miekoilla ja seipäillä minua kiinni ottamaan: minä istuin teidän tykönänne joka päivä opettain templissä, ja et te minua kiinni ottaneet.

56. Mutta tämä on kaikki tapahtunut, että propheettain kirjoitukset täytettäisiin. Silloin kaikki opetuslapset jättivät hänen, ja pakenivat.

Mat. 23: 4: 20.

57. Mutta ne, jotka Jeesuksen olivat kiinni ottaneet, veivät hänen kaiphaan ylimmäisen papin tykö, kuussa kirjanoppineet ja vanhimmat olivat heittänyä koonneet.

Marf. 14: 53. Luf. 22: 54. Joh. 18: 24.

58. Mutta Pietari seurasi häntä taampana, hamaan ylimmäisen papin salin porstuaan. Ja meni sisälle, ja istui palveliain sekään, näkemään loppua.

59. Mutta pappein päämiehet ja vanhimmat, ja kaikki raati etseivät wäärää todistusta Jeesusta vastaan, saadaksenja häntä tappa:

Marf. 14: 55.

60. Ja eivät löytäneet. Ja waikka monta wäärää todistajata tuli, niin eivät he sittelään löytäneet. Mutta viimein tulivat kaks wäärää todistajata,

61. Ja sanoivat: tämä on

sanonut, minä woin maahan jaottaa Jumalan templin, ja kolmena päivänä sen rakentaa ylös.

Matth. 27: 40. Joh. 2: 19.

62. Ja pappein päämies nousi, ja sanoi hänelle: etkös mitään vastaa, mitä nämät sinua vastaan todistawat?

63. Mutta Jeesus oli ääneti. Ja pappein päämies vastasi, ja sanoi hänelle: minä wannotan sinua sen elävän Jumalan kautta, että s sanot meille, jos sinä olet se Christus, Jumalan Poika.

64. Sanoi Jeesus hänelle: sinäpä sen sanoit: kuitenk in sanon minä teille: tästedes pitää teidän näkemän Ihmisen Pojan istuvan woiman oisalla puolella, * ja tuleman taimaan pilvisissä.

* Ps. 110: 1. Matth. 16: 27. L. 24: 30.

L. 25: 31. Rom. 14: 10. 1 Thes. 4: 16. Tim. 2: 17.

65. Silloin rewäisi pappein päämies waatteenja, sanoen: hän on pilkannut (Jumalata); mitä me silleen todistajita tarwitsemme? Katso, nyt te kuulitte hänen pilkkansa.

66. Mitä te luulette? Mutta he vastasivat ja sanoivat: hän on wikapää kuolemaan.

67. Silloin he syljeskelivät hänen kaswoillensa, ja löiwät häntä poskelle: ja muutamat pieksivät häntä sauwoillansa,

Es. 50: 6. Matth. 27: 30.

68. Sanoen: arwaa meille, Christus, kuka on, joka sinua löi?

69. Mutta Pietari istui ulkona salissa: ja hänen tykönsä tuli yksi piita, ja sanoi: sinä

olit myös Jeesuksen kansja Galileasta.

Mark. 14: 66. Luf. 22: 55. Joh. 18: 17, 25.

70. Mutta hän kielsi kaikkein edessä, ja sanoi: en minä tiedä, mitä sanot.

71. Koska hän lässi ulos ovesta, näki hänen toinen piika, ja sanoi niille, jotta siellä olivat: ja tämä oli Jeesuksen Nazarenin kansja.

72. Ja hän kielsi taas wammulla walalla: en tunne minä sitä ihmistä.

73. Mutta wähän hetken perästä tulivat ne, jotka siellä seisoivat, ja sanoivat Pietarille: totijesti olet sinä myös yksi heistä: * sillä sinun puheesi ilmoittaa sinun.

* Luf. 22: 50.

74. Niin hän rupesti itseänsä sadattelemaan, ja wammomaan: en tunne minä sitä ihmistä. Ja kohta sukko lauloi.

75. Niin Pietari muisti Jeesuksen sanan, joka oli hänelle sanonut: ennen kuin sukko laulaa, kolmasti sinä minun kiellät. Ja hän meni ulos, ja itki katkerasti.

Mark. 14: 30, 72. Luf. 22: 61.

27. Lufu.

Jesús annetaan maallisen esivaalan bastuun ja Judas hirttä itensä epäilyksestä. Jesús tu-
kitaan Pilatuksesta, ja löydetään wlatomaksi,
tuitenkin ruoskitaan, ja tuomitaan kuolemaan.
Wistataan, wlebään Golgathaan, riistin nauli-
taan, kuolee: ihmeet tapahtumat. Gaudataan
ja hauta kistään ja waruistetaan wartioilla.

Mutta koska aamu tuli, pitivät kaikki pappein päämiehet ja kansan wanhimmat neuvoa Jeesusta vastaan häntä kuole-
taaksensa.

Mark. 15: 1. Luf. 22: 66.

2. Ja jitoivat hänen, weivät pois, ja plönantoivat hänen

maanherralle Pontius Pilatuf-
selle.

Luf. 23: 1. Joh. 18: 28.

3. Koska Judas, joka hänen petti, näki hänen kuolemaan tuomituksi, katui hän, ja toi jälleen ne kolmekymmentä hopiappenninkiä pappein päämiehille ja wanhimmille,

4. Sanoen: minä pahasti tein, että minä petin wiattoman woren. Mutta he sanoivat: mitä meidän siihen tulee? katso itseäs.

5. Ja hän heitti ne hopiappenningit templiin: läski sieltä, meni pois ja hirtti itsensä. Ap. 1. 1: 18.

6. Mutta pappein päämiehet ottivat ne hopiappenningit, ja sanoivat: ei näitä sori panna uhriarkkuihin, sillä se on woren hinta.

7. Niin he pitivät neuvoa, ja ostivat niillä savenwalajan pellon, wierasten hautaamiseksi.

8. Sentähden se pelto on kutsuttu tähän päivään asti weri-
pelloski.

Ap. 1. 1: 10.

9. Silloin täytettiin se, kuin sanottu oli Jeremialta propheetalta, * joka sanoo: ja he ottivat kolmekymmentä hopiappenninkiä, sen armatun hinnan, jonka he arvasivat Israelin lapsilta:

* Joh. 11: 12.

10. Ja antoivat ne savenwalajan pellostä, niinkuin Her-
ra on minun käskent.

11. Mutta Jesús seisoi maanherran edessä: niin maanherra kysyi häneltä, sanoen: oletko sinä Juutalaisten kuningas? * Jesús sanoi hänelle: sinäpä sen sanot. †

* Mark. 15: 2.

Luf. 23: 8. Joh. 18: 28, 37. † 1 Tim. 6: 13.

12. Ja kuin hänen päällensä kannettiin pappein päämiehiltä ja vanhimmilta, ei hän mitään vastannut.

13. Silloin sanoi Pilatus hänelle: etkös kuule, kuinka paljon he sinua vastaan todistavat?

14. Ja ei hän vastannut häntä yhtätään sanaa; niin että maanherra suuresti ihmetteli.

15. Mutta juhlanan oli maanherra tottunut päästämään kansalle jonkun vangin irralle, josta he tahtoivat.

Mark. 15: 6. Luv. 23: 17. Joh. 18: 39.

16. Niin oli heillä silloin yksi kuuluisa wanki sidottuna, joka kutsuttiin Barabbas.

17. Koska he siis kooşa olivat, sanoi Pilatus heille: kumman te tahdotte, että minä päästän teille? Barabban, taikka Jeesuksen, joka kutsutaan Kristus?

18. Sillä hän tiesi, että he hänen kateuden tähden olivat antaneet ylö.

19. Mutta kuin hän tuomioistuimella istui, lähetti hänen emäntänsä hänen tykönsä, sanoen: älä sinä mitään tee sille vanhurskaalle: sillä minä olen paljon kärsinyt tänä päivänä unesjani hänen tähtensä.

20. Mutta pappein päämiehet ja vanhimmat ylsyttivät kansaa anomiaan Barabbasta, mutta Jeesusta hukkaamaan.

Mark. 15: 11. Luv. 23: 18. Joh. 18: 40.

21. Niin vastasi maanherra, ja sanoi heille: kumman näistä kahdesta te tahdotte, että minä päästän teille? Mutta he sanoivat: Barabban.

Ap. 23: 14.

22. Pilatus sanoi heille: mitäs siis minun pitää tekemän Jeesukselle, joka kutsutaan Kristus? Sanoivat he kaikki hänelle: ristiinnaulittakaan.

23. Niin sanoi maanherra: mitäs hän pahaa teli? Mutta he huusivat sitä enemmän ja sanoivat: ristiinnaulittakaan.

24. Koska Pilatus näki, ettei hän mitään auttaa taitanut, mutta enä pauhina tuli, otti hän wettä ja pesi kätensä kansan edessä, sanoen: viatoin olen minä tämän vanhurskaan wereen: katsokaat teitänne.

25. Ja kaikki kansa vastasi, ja sanoi: hänen werensä tulkaax meidän päällemme ja meidän lastemme päälle.

26. Silloin päästi hän heille Barabban: mutta Jeesuksen, koska hän hänen ruostinut oli, antoi hän ylö ristiinnaulittaa.

Mark. 15: 15. Luv. 23: 24, 25. Joh. 19: 16.

27. Silloin maanherran huorit weivät Jeesuksen raastupaan, ja kokosivat hänen tykönsä kaisen joukon.

28. Ja kuin he olivat hänen riisuneet, puettivat he hänen purpuraiseen kaapuun.

29. Ja tekivät orjantappuroista frumun ja painivat hänen päähänsä, ja ruowon hänen oikiaan käteenä; ja kumarjivat polwiansa hänen edessänsä, pillasivat häntä, ja sanoivat: terve Juutalaisten kuningas!

30. Ja kuin he olivat jolleneet hänen päällensä, ottivat he ruowon, ja löivät häntä päähän.

Es. 50: 6. Matth. 26: 67.

31. Ja sitte kuin he olivat häntä pilkanneet, riisuiwat he häneltä kaapun, ja puettirivat hänen omiin waatteisiinsa: ja weiwät hänen ristiinnaulittaa.

32. Mutta koska he meniwät ulos, löysiwät he yhden miehen Kyreenistä, nimeltä Simon: jen he waateiwat hänen ristiänsä kantamaan. *Mark. 15: 21. Luf. 23: 26.*

33. Ja tulirwat siihen paikkaan, joka kufutaan Golgatha, se on pääkallion paikka.

Mark. 15: 22. Luf. 23: 33. Joh. 19: 17.

34. He antoiwat hänelle etikkaa juoda, sapella setoitettua: * ja kuin hän maisti, niin ei hän tahtonut juoda. ** Ps. 69: 22.*

35. Mutta sitte kuin he olivat hänen ristiinnaulinneet, jakoiwat he hänen waatteensa, ja heittiwät arpaa: * että täytettäisiin, kuin sanottu oli prophetaan lautta: † he owat heilensä minun waatteeni jakaneet, ja minun waatteistani owat he heittäneet arpaa. ** Mark. 15: 24.*

Luf. 23: 34. Joh. 19: 23, 24. † Ps. 22: 19.

36. Ja istuen he wartioitsiwat häntä siinä.

37. Ja he panirwat hänen päätänsä päälle hänen synnä firjoitetun: tämä on Jeesus Juutalaisten kuningas.

Mark. 15: 26. Luf. 23: 38. Joh. 19: 19.

38. Silloin ristiinnaulittiin kaksi ryöwäriä hänen kanssansa: * yksi oikealle puolelle, ja toinen wajemmalle. ** Ef. 53: 12. Luf. 23: 32.*

39. Mutta ohitsekäywäiset pilkasirwat häntä, wääntelirwat päätänsä: *

* Ps. 22: 8.

40. Ja sanoirwat: sinä, joka

maahan jaotat Jumalan tempelin, ja kolmena päivänä sen rakennat, * auta itseäs: jos sinä olet Jumalan Poika, niin astu alas rististä. ** Matth. 26: 61. Joh. 2: 19.*

41. Niin myös pappein päämiehet, firjanoppineitten ja wanhimmitten kanssa, pilkasirwat häntä, ja sanoirwat:

42. Muita on hän auttanut, itseänsä ei hän woi auttaa. Jos hän on Israelin kuningas, niin astutaan nyt alas rististä, niin me uskomme hänen.

43. Hän turwasi Jumalaan: päästäköön nyt hänen, jos hän mielistyy häneen. Sillä hän sanoi: Jumalan Poika minä olen. *Ps. 22: 9. Matth. 2: 13, 18.*

44. Sitä myös ryöwärit hänelle soimasiwat, jotka olirwat ristiinnaulitut hänen kanssansa. *Luf. 23: 39.*

45. Mutta kundennefta hetkeftä hamaan yhdeksänteen asti, oli pimiä laikesfa maassa.

46. Ja liiti yhdeksättä hetkeä huufi Jeesus suurella äänellä, sanoen: Eli, Eli, lama sabach-tani: se on: minun Jumalani, minun Jumalani, miksis minun ylönnannoit? *Ps. 22: 2.*

47. Mutta muutamast niistä, jotka siinä seifoiwat, koska he sen kuulirwat, sanoirwat: Eliasta hän huutaa.

48. Ja kohta juotfi yffi heistä ja otti sienen, ja täytti sen etikalla, pani sen ruowon päähän, ja antoi hänen juoda.

Mark. 15: 36. Joh. 19: 29.

49. Mutta muut sanoirwat: pidäs, katjokaamme, jos Elias tulee häntä päästämään.

50. Niin Jeesus taas huusi suurella äänellä, ja antoi henke-
jä. *Mark. 15: 37. Luf. 23: 46. Joh. 19: 30.*

51. Ja katso, templin esi-
waate * repeşi kahtia ylhäältä
hamaan alas: ja maa järifi, ja
talliot halkeşivat.

* 2 Moş. 28: 31. 1. 38: 35. 2 Kifa. 8: 14.

52. Ja haudat aukeniwat: ja
monta pyhain ruumista, jotta
maanneet olivat, nousiwat ylös,

53. Ja läşiwät ulos haudoista,
hänen ylösnousemisenja jälkeen,
tulivat pyhään kaupunkiin, ja
ilmeştyiwät monelle.

54. Mutta koşka sadanpäämies,
ja ne, jotta hänen kanssansa oli-
wat wartioitsemassa Jeesusta, nä-
kewät maan järinän ja ne kuin ta-
pahtuivat, pelkäşiwät hejuresti,
ja sanoivat: totişesti oli tämä Ju-
malan Poika. *Mark. 15: 39. Luf. 23: 47.*

55. Mutta siellä oli paljo
waimoja * taampana katselemaş-
sa, jotta Jeesusta olivat seuran-
neet Galileasta, palwellen hän-
tä.

* *Mark. 15: 40. Luf. 23: 49.*

56. Joiden seasşa oli Maria
Magdalena, ja Maria se Jakobin
ja Josen äiti, ja Zebedeuksen
poikain äiti.

57. Mutta koşka ehtoö tuli,
tuli yşşi ritas mies Armathiaşta,
jonka nimi oli Josph, joka myöş
itse oli Jeesuksen opetuslapşi.

Mark. 15: 42. Luf. 23: 50. Joh. 19: 38.

58. Tämä meni Pilatuksen tykö, ja
pyyşi Jeesuksen ruumista. Silloin
Pilatus käşki annettaa ruumiin.

59. Ja koşka Josph oli ruu-
miin ottanut, käärei hän sen
puhtaaseen liinaan.

60. Ja pani omaan nuteen

hautaanşa, * jonka hän oli ha-
kannut kalliohon: ja wieritti
suuren kiven haudan owelle, ja
meni pois.

* *Es. 53: 9.*

61. Silloin olivat siellä Maria
Magdalena, ja toinen Maria,
ja istuivat haudan kohdalla.

62. Mutta toijena päivänä
walmistuksen päivästä, kotoon-
tuivat pappein päämiehet, ja
Phariseukset Pilatuksen tykö,

63. Sanoen: herra, me muis-
tamme sen wiettelän sanoneen
eläisjansä: kolmen päivän pe-
rasta minä nousem.

64. Käşte siis warjeltaa hautaa
kolmanteen päivään asti: ettei-
wät hänen opetuslapsenia tulisi
yöllä ja warastaisi häntä, ja ja-
noisi kansalle: hän nousi kuolleis-
ta: janiin jälkimäinen wilitys tu-
lee pahemmaksi kuin ensimmäinen.

65. Pilatus sanoi heille: teillä
on wartiat: menkää, wartioit-
kaat, niinkuin te tiedätte.

66. Mutta he menewät pois,
ja wahwiştiwat haudan wartian
kansja, ja lukitşivat kiven sinetil-
länsä.

28. Lufu.

Waimot, mentyänşä woiwtelemaan Jeesusta, saa-
wat enşeişitä luulla hänen nousneeksi, ja toh-
taawat hänen. Wartiat juttelawat, mitä tapah-
tut, ja lahjoittaan waillemaan. Jeesus il-
moittaa itşenşä Galileasşa opetuslapsienşä,
ja antaa käşşyn käşteestä ja opetuswirassta.

Mutta sabbathin päivän lo-
pulla, jota rupeşi walaşe-
maan toista sabbathia (a), tu-
li Maria Magdalena, ja toinen
Maria, katşomaan hautaa.

Mark. 16: 1, 2. Luf. 24: 1. Joh. 20: 1.

(a) s. o. koşka edellinen wiişko oli loppunut,
ja toinen alkoi.

2. Ja katso, suuri maan järjestyks tapahtui: sillä Herran enkeli astui alas taivaasta, tuli ja wieritti tiiven owelta, ja istui sen päälle.

3. Ja hän oli nähdä niinkuin pittäisen tuli, ja hänen waatteensa olivat walkeat niinkuin lumi.

4. Mutta hänen pelwoستانsa hännästyivät wartiat, ja tulivat niinkuin he olisivat kuolleet.

5. Mutta enkeli wastasi, ja sanoi wainoille: älkää te peljättö, sillä minä tiedän teidän etsiwän ristiinnaulittua Jeesusta.

6. Ei hän ole täsiä: sillä hän nousi ylös, niinkuin hän sanoi. * Tulkaat, katjokaat siaa, kuhunka Serra pantu oli.

* Matth. 12: 40. L. 16: 21. L. 17: 23.

7. Ja menkää pian ja sano: kaat hänen opetuslapsillensa: että hän nousi kuolleista. Ja katjo, hän menee teidän edellänne (Galileaan: * siellä teidän pitää hänen näkemän, katjo, minä sen teille sanoin.

* Matth. 20: 32.

8. Ja he menivät nopiaasti haudalta juurella pelwolla ja ilolla, ja juoksivat ilmoittamaan hänen opetuslapsillensa.

9. Mutta heidän mennessänsä ilmoittamaan hänen opetuslapsillensa, * katjo, niin tuli Jeesus heitä vastaan, ja sanoi: terve teille! Niin he tulivat ja rupeivät hänen jalkoihinsa, ja kumar: taen rukoilivat häntä. * Marc. 16: 9.

10. Silloin sanoi Jeesus heille: älkää peljättö: menkää, ilmoit: takaan minun weljilleni, * että he meniwät Galileaan, siellä he saawat minun nähdä. + * Job. 20: 17.

+ Ap. T. 1: 3. L. 13: 31. 1 Kor. 15: 5.

11. Mutta koska he menivät pois, katjo, niin tulivat muutamat wartioista kaupunkihin, ja ilmoittivat ylimmäisille papeille kaikki, mitä tapahtunut oli.

12. Niin he kokoontuivat wanhimpain kanssa, ja neuwoa pitivät, ja antoivat sotamiehille paljon rahaa,

13. Sanoen: sanokaat, että hänen opetuslapsensa tulivat yöllä, ja warastivat hänen meidän maatessamme.

14. Ja jos se tulee maanherran kormille, niin me tahdomme hänen lepyttää, ja saattaa teidän suruttomiksi.

15. Ja he ottivat rahan, ja tekivät niinkuin he olivat opetetut. Ja tämä puhe on ääneksi otettu Juutalaisten seassa ha: maan tähän päiwään asti.

16. Mutta ne yfritoistakymmentä opetuslasta menivät (Galileaan, sille määle, jonka Jeesus oli heille määrännyt.

17. Ja koska he näkivät hänen, kumar: sivat he häntä, mutta muutamat epäilivät.

18. Ja Jeesus tuli ja puhutteli heitä, sanoen: minulle on annettu kaikki woima * taivaassa ja maan päällä.

* Ps. 8: 7. Matth. 11: 27. Job. 3: 35.

L. 13: 3. L. 17: 2. Eph. 1: 22. Hebr. 1: 2. L. 2: 8.

19. Menkää siis ja opet: takaan (a) kaikkea kansaa, * ja kastakaan heitä nimeen Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen. * Marc. 16: 15. Lsk. 24: 47.

(a) Gr. Tehtää opetuslapsiksi.

20. Ja opettakaan heitä pitämään kaikki, kuin minä

olen teille käskenyt: ja katso, minä olen teidän kanssanne jokapäivä, maailman loppuun asti. Amen!

P. Mattheuksen Ewangeliumin loppu.

Pyhäin Markuksen Ewangeliumi.

1. Luku.

Johannes kastajan wirasta. Jeesus kaste-
taan, kiusataan, saarnaa, kutsuu 4 opetus-
lasta, opettaa synagogasssa. Parantaa sat-
kaita monentaltaisista taudeista.

Jesuksen Christuksen, Jumalan
Pojan, ewangeliumin alkua.

2. Niinkuin propheetaisja kir-
joitettu on: katso, minä lähe-
tän minun enkelini sinun
kastamiseteen, joka on wal-
mistama sinun ties sinun
etees. Mat. 3: 1. Matth. 11: 10. Luf. 7: 27.

3. Suutaran ääni on formessja:
valmistakaat Herran tietä, teh-
kää hänen polkunsja oikeitsi.

Es. 40: 3. Matth. 3: 3. Luf. 3: 4. Joh. 1: 23.

4. Johannes kasti formessja, ja
saarnasi parannuksen kastetta
syntein anteeksi antamiseksi.

Matth. 3: 1. Luf. 3: 3.

5. Ja hänen tykönsä meni ulos
koko Judean maakunta, ja Jeru-
salemmin asuwait, ja kastettiin
kaikki häneltä Jordanin wirras-
sa, tunnustain heidän syntinsä.

Matth. 3: 5.

6. Ja Johannes oli puetettu
kamelin karvoilla, * ja ympäröi
hän suoliansja oli hihnaime-
nen wyö, ja söi heinäsiirkoja + ja met-
sähunajaa. * Matth. 3: 4. + 3 Moos. 11: 22.

7. Ja saarnasi, sanoen: se tulee
minun jälkeeni, joka on minua
wälewämpi, jonka en minä ole
kelwollinen kumarruksissa ten-
kään rihmaa päästämään.

Matth. 3: 11. Luf. 3: 16. Joh. 1: 26, 27.

8. Minä tosin kastan teitä
wedellä; mutta hän kastaa teitä
Pyhällä Hengellä.

Ap. T. 1: 5. I. 11: 16. I. 19: 3, 4.

9. Ja se tapahtui minä päi-
winä, että Jeesus tuli Galilean
Nazaretistä, ja kastettiin Jo-
hannekselta Jordanissa.

Matth. 3: 14. Luf. 3: 21.

10. Ja kohta kuin hän astui
wedestä ylös, näti hän taivaat
aukenevan, ja Hengen tulewan
alas hänen päällensä niinkuin
kyhkyisen.

Joh. 1: 32.

11. Ja ääni tuli taivaasta:
sinä olet se minun rakas
poikani, johon minä mie-
listyn.

Ps. 2: 7. Es. 42: 1.

Matth. 3: 17. I. 17: 5. Mark. 9: 7. 2 Piet. 1: 17.

12. Ja henki ajoi hänen kohta
torpeen.

Matth. 4: 1. Luf. 4: 1.

13. Ja hän oli siellä formessa
neljätyhmentä päivää, ja kiu-
sattiin perteleeltä, ja oli petoin
seassa: ja enkelit palveliwat
häntä.

Matth. 4: 11.

14. Mutta sitte kuin Johannes
oli wankenteen annettu ylös,
tuli Jeesus Galileaan, * saarnaten
Jumalan waltakunnan ewan-
geliumia. * Matth. 4: 12. Luf. 4: 14. Joh. 4: 43.

15. Ja sanoi: aika on täytetty,
ja Jumalan waltakunta on lä-
hestynyt: tehkää parannus,
* ja uskokaat ewan-
geliumi.

* Matth. 3: 2.

16. Ja koska hän käweli Ga-
lilean meren tykönä, näti hän

Simonin ja Andreasksen hänen weljensä lastewan werkkoa meereen: (sillä he olivat kalamiehet:)

Matth. 4: 18. Luf. 5: 2.

17. Ja Jeesus sanoi heille: seurattaat minua, ja minä teen teidän, että te tulette ihmisten kalamiehiksi.

18. Ja he jättivät kohta werktonsa, ja seurasivat häntä.

19. Ja kuin hän sieltä vähää edemmä kävi, näki hän Jakobin Zebedeuskien pojan ja Johanneksen hänen weljensä, parantawan wenheesjä heidän werkkojansa.

Matth. 4: 21.

20. Ja hän kutsui kohta heitä: ja he jättivät isänsä Zebedeuskien wenheeseen palkkolisten kanssa, ja seurasivat häntä.

21. Ja he menivät sijälle Kapernaumiin: ja hän meni kohta lepopäivinä synagogaan, ja opetti.

Matth. 4: 13, 23. Luf. 4: 31.

22. Ja he hämmästyivät hänen opetuksansa: sillä hän opetti heitä voimallisesti, ja ei niin kuin kirjanooppineet.

Matth. 7: 28, 29. Luf. 4: 32.

23. Ja heidän synagogaasansa oli yksi ihminen riivattu saastaiselta hengeltä, * ja hän huusi,

* Luf. 4: 33.

24. Sanoen: voi! mitä meidän on sinun kanssas, Jeesus Nazarens: tulitko meitä huttamaan? * Minä tunnen sinun, kukas olet, Jumalan pyhä.

* Matth. 8: 29.

25. Ja Jeesus nuhteli häntä, sanoen: waitene, ja mene ulos hänestä.

26. Ja kuin se saastainen henti

remäisi häntä ja huusi suurella äänellä, niin hän läksi ulos hänestä.

27. Ja he hämmästyivät kaikki, niin että he tuskeliwät keskenään, sanoen: mitä tämä on? mikä uusi oppi tämä on? Sillä hän täskää myös voimalla niitä saastaisia henkiä, ja he kuulewat häntä?

28. Ja hänen sanomansa kuului kohta ympäri kaiken Galilean lähimaakunnan.

29. Ja he menivät kohta ulos synagogaista, ja tulivat Simonin ja Andreasksen huoneeseen, * Jakobin ja Johanneksen kanssa.

* Matth. 8: 14. Luf. 4: 38.

30. Mutta Simonin anoppi mafasi wilutaudiissa: ja he sanoivat hänestä kohta hänelle.

31. Ja hän meni, ja nosti häntä, ja rupesti hänen käteensä: ja wilutauti jätti hänen kohta: ja hän palweli heitä.

32. Mutta ehtoona, koska aurinko laski, toivat he hänen tykönsä kaikkinaisia sairaita ja perfeleitä riivatuita.

Matth. 8: 16. Luf. 4: 40.

33. Ja koko kaupunki tuli toon oven eteen.

34. Ja hän paransi monta, jotka sairastivat moninaisia tauteja: ja hän ajoi ulos paljon perfeleitä, eikä sallinut perfeleitten puhua: sillä he tunsivat hänen.

Luf. 4: 41. Ap. 1: 16: 17, 18.

35. Ja huomeneltain sangen warhain ennen päivää, kuin hän nousi, meni hän ulos: ja Jeesus meni erinäiseen siaan, * ja rukoili siellä.

* Luf. 4: 42.

36. Ja Simon riensi hänen

perässänsä, ja ne jotta hänen kanssansa olivat.

37. Ja koska he löysivät hänen, sanoivat he hänelle: jokin etsi sinua.

38. Ja hän sanoi heille: menkäämme lähimmäisiin kyliin, että minä sielläkin saarnaisin; sillä sitä varten olen minä tullut.

Luk. 4: 43.

39. Ja hän saarnasi heidän synagogiansa, koko Galileassa, ja ajoi ulos perkeleitä.

40. Ja hänen tykönsä tuli yksi spitalinen, * rukoili häntä, lankeesi polvillensa hänen eteensä, ja sanoi hänelle: jos sinä tahdot, niin sinä voit minun puhdistaa.

* Matt. 8: 2. Luk. 5: 12.

41. Ja Jeesus armahdi häntä, ja ojensi kätensä, rupeesi häneen, ja sanoi hänelle: minä tahdon, ole puhdas.

42. Ja kuin hän sen oli sanonut, niin spitali läksi hänestä kohta pois, ja hän tuli puhtaaksi.

43. Ja Jeesus haastoi häntä, ja lähetti hänen kohta pois tykönsä.

44. Ja sanoi hänelle, katso, ettes kellenkään mitään sano: mutta mene, osoita itjes papille, * ja uhraa puhdistukses edestä ne, kuin Moses käski, heille todistukseksi.

* 3 Mos. 14: 2—4, 10. Matt. 8: 4. Luk. 5: 14.

45. Mutta koska hän meni ulos, rupeesi hän paljon saarnaamaan ja ilmoittamaan sitä asiata, * niin ettei hän sitte taitanut julkisesti kaupunkiin mennä; mutta oli ulkona erinäisissä paikoissa, ja joka tahvolta tultiin hänen tykönsä.

* Luk. 5: 15.

2. Luku.

Jeesus parantaa halvatun. Kutsuu Berin, ja atrioitsee syntisten kansa. Puhuu paastomuksesta. Vastaa opetuslastensa puolesta, jotta tähtäpäitä poimivat sabbathina.

Ja taas muutamain päivän jälkeen, meni hän Kapernaumiin: * ja se kuultiin, että hän huoneessa oli.

* Matt. 9: 1.

2. Ja kohta kokoontuivat monta, niin ettei enää sija ollut, ei omentaan tykönä: ja hän puhui heille sanan.

3. Ja hänen tykönsä tulivat, jotka toivat yhtä halvattua, jota neljältä kannettiin.

Luk. 5: 18.

4. Ja kuin eivät he saaneet häntä lähestyä kansan tähden, niin he kiskoivat huoneen katon, jossa hän oli: ja tainvoivat läpittää, ja laskiivat vuoteen alas, jossa halvattu makasi.

5. Mutta koska Jeesus näki heidän uskonsa, sanoi hän halvatulle: poikasi, sinun syntis annetaan sinulle anteeksi.

6. Niin siellä olivat muutamat firjanoppineista, jotka istuivat ja ajattelivat sydämisjansä:

7. Mitä tämä näin pilttaa puhuu? Kuka voi synnit antaa anteeksi paitsi ainoata Jumalata?

Job. 14: 4. Ps. 32: 5. Es. 43: 25.

8. Ja kohta kuin Jeesus tunsi hengesjansä, että he niin itselänsä ajattelivat, sanoi hän heille: mitä te näitä ajattelette teidän sydämisjanne?

9. Kumpi on kewiämpi, sanoa halvatulle: synnit annetaan sinulle anteeksi, taikka sanoa: nouse, ja ota sinun vuotees, ja käy?

10. Mutta että teidän pitää

tietämän Ihmisen Pojalla olevan vallan maan päällä synnit anteeksi antaa, (sanoi hän halvatulle:)

11. Minä sanon sinulle: nouste ja ota vuotees, ja mene kotias.

12. Ja hän nousi kohta, ja otti vuoteen ja meni ulos kaitkein nähden: että he saikfi hämmästyivät ja kunnioittivat Sumalata, sanoen: emme ole ikänä sen muotoista nähneet.

13. Ja hän läksi taas ulos meren puoleen, ja kaitti kansa tuli hänen tykönsä, ja hän opetti heitä.

14. Ja kuin hän meni ohitse, näki hän Zewin, Alphein pojan, istuvan tullihuoneessa, ja sanoi hänelle: seuraa minua. * Ja hän nousi, ja seurasi häntä.

* Matth. 9: 9. Luf. 5: 27.

15. Ja se tapahtui, koska hän atrioitsi hänen huoneensa, atrioitsi myös monta publikania ja syntistä Jesuksen ja hänen opetuslastensa kanssa: sillä niitä oli paljo, kuin häntä olivat seuranneet.

16. Ja kuin kirjanoppineet ja Phariseukset näkivät hänen syövänsä publikanein ja syntisten kanssa, sanoivat he hänen opetuslapsilleen: miksi hän syö ja juo publikanein ja syntisten kanssa?

17. Ja koska Jeesus sen kuuli, sanoi hän heille: eivät terweet tarvitse parantajata, mutta sairast: en minä ole tullut kutsumaan vanhurskaita, mutta syntisiä parannukseksi.

Matth. 9: 12, 13. Luf. 5: 31, 32. 1 Tim. 1: 15.

18. Ja Johanneksen ja Phariseusten opetuslapset paastotivat: niin he tulivat ja sanoivat hänelle: miksi Johanneksen ja Phariseusten opetuslapset paastoovat, mutta eivät sinun opetuslapses paastoo?

Matth. 9: 14. Luf. 5: 33.

19. Ja Jeesus sanoi heille: kuinka hääjoukko taitaa paastota, niinkauvan kuin ylkä on heidän kansansa? Niinkauvan kuin ylkä on heidän kansansa, eivät he voi paastota.

20. Mutta ne päivät tulevat, että ylkä heiltä otetaan pois, ja niinä päivinä pitää heidän paastooman.

21. Ja ei umpele kenkään uutta paikkaa vanhaan vaatteeseen, sillä uusi paikka rewäisee itsensä kuitentii siitä vanhasta, ja läpi tulee pahemmaksi. Matth. 9: 16. Luf. 5: 36.

22. Ja ei pane kenkään nuorta wiinaa vanhoin leileihin: muutoin nuori wiina särkee leilit, ja niin wiina vuotaa pois, ja leilit turmellaan: mutta nuori wiina pitää uusiin leileihin pantaman.

23. Ja se tapahtui, että hän kävi sabbathina laihoin läpitse, niin hänen opetuslastensa rupeivat täydessäniä tähtäpäitä tatkomaan.

Matth. 12: 1. Luf. 6: 1.

24. Ja Phariseukset sanoivat hänelle: katso, miksi he tekewät sabbathina, jota ei sori?

5 Mos. 23: 26.

25. Ja hän sanoi heille: ettekö te ole ikänä lufeneet, mitä David teki hädillänsä, koska hän njoosi ja ne, jotta hänen kansansa olivat?

1 Sam. 21: 6. Matth. 12: 8.

26. Kuinka hän meni Jumalan huoneeseen, ylimmäisen papin Abjatharin aikana, ja söi näky-leivät, * joita ei sopinut syödä, vaan ainoastaan pappein, ja hän antoi myös niille, jotka hänen kanssansa olivat.

* 2 Moj. 28: 32. 3 Moj. 8: 31. 1. 24: 5, 9.

27. Ja hän sanoi heille: sabbathi on ihmistä warten tehty, ja ei ihminen sabbathia warten.
28. Niin on myös Ihmisen Poika sabbathin Herra. Matth. 12: 8. Luf. 6: 5.

3. Luku.

Jesús parantaa kuivettuneen käden. Ajaa ulos perkeleitä. Valitsee 12 apostolia ja antaa heille nimet. Osoittaa Jerusalemin pilkan perustamattomaksi. Puhuu hengellisestä suvustansa.

Ja hän meni sisälle jälleen synagogaan, ja siellä oli yksi ihminen, jolla oli kuivettunut käsi. Matth. 12: 9. Luf. 6: 6.

2. Ja he ottivat hänestä waarin, jos hän hänen sabbathina parantaisi, tantaaksensa hänen päällensä.

3. Ja hän sanoi sille ihmiselle, jolla kuivettunut käsi oli: astu edes.

4. Ja hän sanoi heille: sopiiko sabbathina hywää tehdä eli pahaa tehdä? henteä wapahtaa taikka tappaa? Mutta he waihenivat.

5. Niin hän katsoi heidän päälensä wihaisesti, ja oli murheisansa heidän sydämensä kowuuden tähden, ja sanoi ihmiselle: ojenna kätes: ja hän ojensi, ja se käsi tuli terveeksi, niinkuin toinenkin.

6. Ja Phariseukset menivät

ulos, ja pitivät kouta Herodianein kanssa neuwoa häntä was-taan, * kuinka he hänen hufut-taisivat. * Matth. 12: 14. 1. 22: 16.

7. Mutta Jesús poikkesi opetuslastensa kanssa meren tykö: ja paljo kansaa seurasi häntä Galileasta ja Judeasta, Matth. 4: 25.

8. Ja Jerusalemistä, ja Judeasta, ja tuolta puolen Jordanin, ja jotka Tyron ja Sidonin ympärillä asuivat, suuri joukko, jotka hänen tefonsa kuulivat, ne tulivat hänen tykönsä.

9. Ja hän sanoi opetuslapsil-lensa, että wenhe olisi aina häntä läsnä kansan tähden, etteivät he häntä ahdistaisi.

10. Sillä hän oli monta parantanut, niin että kaikki, joita wai-mattiin, tunkivat hänen pääl-lensä rupeemaan häneen.

11. Ja kuin saastaiset henget näkivät hänen, lanke-sivat he hänen eteenjamaahan, huusivat, sanoen: sinä olet Jumalan Poika.

12. Ja hän haastoi heitä kowin häntä ilmoittamasta. Mark. 1: 25.

13. Ja hän astui ulos wuorelle, ja kutsui tykönsä, jotka hän itse tahtoi: ja he tulivat hänen tykönsä. Matth. 10: 1. Mark. 6: 7. Luf. 6: 12. 1. 9: 1.

14. Ja hän sääsi ne kaksitoistakymmentä olemaan tykönsä, että hän heitä lähettäisi saarnaamaan;

15. Ja että heillä piti woima oleman taudit parantaa, ja perkeleitä ajaa ulos.

16. Ja pani Simonille sen nimen Pietari. Joh. 1: 42, 43.

17. Ja Jakobille Zebedeuksen pojalle, ja Johannekselle Jakobin

weljelle: (ja antoi heille nimet Boanerges, se on, pittäisen pojat).

18. Ja Andreaksen, ja Philip-puksen, ja Bartholomeuksen, ja Mattheuksen, ja Thomaan, ja Jakobin Alphein pojan, ja Lad-deuksen, ja Simonin Kananeuksen,

19. Ja Judas Iskariotin, joka myös hänen petti.

20. Ja he tulivat huoneeseen: ja kansa taas kokoontui, niin ettei heillä ollut tilaa syödäkään.

21. Ja koska hänen omaijensa sen kuuliwat, meniwät he ulos otta-maan häntä kiinni: sillä he sanoi-wat: hän on mielettömäksi tullut.

22. Mutta firjanoppineet, jotka Jerusalemissa oliwat tulleet a-ias, sanoiwat: hänellä on Beelzebub, ja perfeleitten pääruhtinaan kautta hän ajaa ulos perfeleitä.

Matth. 9: 34. Joh. 7: 20. I. 8: 48, 52. I. 10: 20.

23. Ja hän kutsui heidän tykönsä, ja sanoi heille wertaufilla: kuinka taitaa saatana saatanan ajaa ulos?

24. Ja jos waltakunta erkanees itseänsä vastaan, niin ei se waltakunta taida seisoa:

25. Ja jos huone erkanees itseänsä vastaan, niin ei se huone taida seisoa. Matth. 12: 25. Luf. 11: 17.

26. Ja jos saatana tarkaa ja eroittaa hänenä itseänsä vastaan, niin ei hän taida seisoa, mutta saa lopun.

27. Ei taida kenties wälewän huoneeseen mennä ja hänen kalsuansa ryöstää, ellei hän ensin sitä wälewätä sido kiinni, ja sitte ryöstä hänen huonettansa.

Matth. 12: 29.

28. Totijesti sanon minä teille: taitfi synnit annetaan anteeksi ihmisten lapsille, pillattin, joilla he Jumalata pillkaawat;

Matth. 12: 31. Luf. 12: 10. Hebr. 6: 4. 1 Joh. 5: 16.

29. Mutta joka puhuu pillkaa Pyhää Henkeä vastaan, ei hän saa iankaikijesti anteeksi, mutta hän on wikapää iankaikkiseen tuomioon.

30. Sillä he sanoiwat: hänellä on saastainen henki.

31. Niin tuliwat hänen weljensä ja äitinsä, * ja seisoiwat ulkona, ja lähettiwät hänen tykönsä kutsumaan häntä.

* Matth. 12: 46. Luf. 8: 19.

32. Ja kansa istui hänen ympärillensä, ja sanoiwat hänelle: katso, sinun äitis ja weljes kysywät sinua ulkona. Luf. 8: 20.

33. Ja hän wastasi heitä, sanoen: kuka on minun äitini taitka minun weljeni?

34. Ja koska hän oli ympäri katsonut niiden päälle, jotka hänen ympärillensä istuiwat, sanoi hän: katso minun äitini ja minun weljeni.

35. Sillä joka tekee Jumalan tahdon, hän on minun weljeni ja minun sisareni ja äitini.

4. Luku.

Christus juttalee wertaufen kyswäjästä, kymtiästä, iyyän siemenestä, ja sinapin siemenestä, musten wertausten kanssa. Asettaa rajuilman mereellä.

Ja hän rupesti taas opettamaan meren tyfönä, ja paljo kansaa kokoontui hänen tykönsä, niin että hänen piti astuman haahteen, ja istuman mereellä, * ja

kaikki kansa oli maalla meren tykönä.

* Matt. 13: 1.

2. Ja hän opetti heitä paljon vertauksilla, * ja sanoi opettaiskansa:

* Luk. 8: 4.

3. Kuulkaat: katso, kylwäjä meni ulos kylwämään;

4. Ja kylwäisjä tapahtui, että muutama lankefi tien oheen, niin tulivat tairvaan linnut ja söivät sen.

5. Muutama lankefi kivistöhön, jossa ei paljo maata ollut; joka kohta nousi päälle, ettei sillä ollut syvää maata.

6. Koska aurinko nousi, niin se poudittiin; ja ettei sillä ollut juurta, niin se kuivettui.

7. Ja muutama lankefi orjantappuroihin; ja orjantappurat kävivät ylös ja tufahuttivat sen; eikä kantanut hedelmää.

8. Ja muutama lankefi hyvään maahan, ja kantoi hedelmän, joka kävi ylös ja kasvoi. Ja muutama kantoi kolmekymmenen kertaiset, ja muutama kymmenen kertaiset, ja muutama sadan kertaiset:

9. Ja hän sanoi heille: jolla on korvat kuulla, se kuulkaan.

10. Mutta kuin hän yksinänsä oli, kysyivät ne, jotka hänen ympärillänsä kahdentoiستakymmenen kansja olivat, häneltä sitä vertausta.

* Matt. 13: 10.

11. Ja hän sanoi heille: teille on annettu tuta Jumalan valtakunnan salaisuus: mutta niille, jotka ulkona ovat, tapahtuvat kaikki vertausten kautta:

12. Että he nähden näkisivät, ja eivät huomaitisi: ja kuullen

kuulisivat, ja eivät ymmärtäisi.* etteivät he joskus palajaisi, ja heille annettaisiin jynnit anteeksi.

* Ef. 6: 9. 1. 28: 10.

Luk. 8: 10. Joh. 12: 40. Ap. 1. 28: 26.

13. Ja sanoi heille: ettekö te tiedä tätä vertausta? ja kuinka te kaikki vertaukset ymmärtäisitte?

14. Kylwäjä kylwää sanan.

15. Mutta nämät ovat ne, jotka tien viereissä ovat, kussa sana kylwetään, ja kuin he sen ovat kuulleet, tulee kohta saatana ja ottaa pois sanan, joka heidän sydämiinsä kylwetty oli.

* Matt. 13: 19.

16. Ja ne ovat senkaltaiset, jotka kivistöhön kylwetyt ovat: koska he sanan kuulleet ovat, ottavat he sen kohta ilolla vastaan:

17. Ja ei ole heissä juurta, mutta ovat ajalliset: sitte koska murhe taikka waino tulee sanan tähden, niin he kohta pahenewat.

18. Ja muutamat ovat, jotka orjantappuroihin kylwetyt ovat: ne kuulevat sanan:

19. Ja tämän maailman suru, ja rikkauden wietelys, ja muut himot * tulewat ja tufahuttawat sanan, ja saatetaan hedelmättömäksi.

* 1 Tim. 6: 17.

20. Ja ne ovat, jotka hyvään maahan kylwetyt ovat, jotka kuulewat sanan, ja ottawat sen vastaan, ja hedelmän kantawat, muutama kolmekymmenin, ja muutama kuusikymmenin, ja muutama sadoin kerroin.

21. Ja hän sanoi heille: sytötetäänkö kynttilä pantaa wakan

ala, eli pöydän ala? eikö, että se pantaisiin kynttiläjalkaan?

Matth. 5: 15. Luf. 8: 16. I. 11: 33.

22. Sillä ei ole mitään peitetty, jota ei ilmoiteta, eikä ole salaista, vaan että se julki tuli.

Matth. 10: 26. Luf. 8: 17. I. 12: 2.

23. Jos jollakin on korvat kuulla, se kuullaan.

Matth. 11: 15. Mark. 7: 16.

24. Ja hän sanoi heille: katso-
faat, mitä te kuulette. Jolla mitalla te mittaatte, pitää teille mitattaman, * ja vielä lisätään teille, jotta kuulette.

* Matth. 7: 2. Luf. 6: 38.

25. Sillä jolla on, hänelle annetaan: ja jolla ei ole, sekin, kuin hänellä on, otetaan häneltä pois.

Matth. 13: 12. I. 25: 29. Luf. 8: 18. I. 19: 26.

26. Ja hän sanoi: niin on Jumalan valtakunta, kuin jos ihmisen heittäisi siemenen maahan:

27. Ja maksi, ja nousi yöllä ja päivällä: ja siemen puhkei ulos ja kasvasi ylös, koska ei hän tiedäkään.

28. Sillä maa kantaa hedelmän itiestänsä, ensin oraksen, sitte tähtäpään, ja niin täyden jyvän tähtäpäässä.

29. Mutta koska hedelmä tulee edes, lähettää hän kohta sinne siirpin: sillä elon aika on läsnä.

30. Ja hän sanoi: mihintä me Jumalan valtakunnan wertaamme? eli millä wertausjella me sen wertaamme?

31. Niinkuin sinapin siemenen, * koska se maahan kylvetään, on se wähin kaikkia siemeniä, kuin maasja on:

* Matth. 13: 31. Luf. 13: 18.

32. Ja kuin hän kylvetty on, niin hän nousee, ja tulee suuremmaksi kaikkia kaaleja, ja tekee suuret oksat, niin että taimaan linnut hänen warjonsa alla taitavat pesät tehdä.

33. Ja sen muotoisilla monilla wertausjilla * puhui hän heille sanan: sen perästä kuin he wertaivat kuulla.

* Matth. 13: 34.

34. Mutta ei hän ilman wertausta mitään heille puhunut: vaan selitti kaikki opetuslapsiensä erinänsä.

35. Ja hän sanoi heille sinä päivänä, koska ehtoosi tuli: men-
täämme ylitse.

Matth. 8: 18, 23. Luf. 8: 22.

36. Ja he laskiwat kausan, ja ottiwat hänen, kuin hän oli haahdesja: oli myös muuta wenheitä hänen kansansa.

37. Ja suuri tuulispää nousi, ja aallot löiwät sijälle haahteen, niin että se jo täytettiin.

38. Ja hän oli perällä ja maksi päänalaijen päällä. Ja he herättiwät hänen, ja sanoiwat hänelle: Mestari, etkös sitä tottele, että me hukumme?

39. Ja kuin hän herätettiin, mihteli hän tuulta, ja sanoi merelle: waikene, ole ääneti. Niin tuuli ajettui ja tuli juuri tyveneksi.

40. Ja hän sanoi heille: mitä te niin pelkurit olette? kuinka ei teillä ole uskoa?

41. Ja he peljästyiwät sangen suuresti, ja sanoiwat keskenänsä: kuka tämä on; sillä tuuli ja meri owat hänelle kuuliaiset?

5. Luku.

Jesus ajaa ulos perkeleet ihmisestä, ja sallii heidän mennä fitalaumaan. Parantaa yhden vaimon punatjesta taubista, ja herättää Jairuksen tyttären kuolleista.

Ja he tulivat ylitse meren Gadarenein maakuntaan.

Matth. 8: 28. Luv. 8: 26.

2. Ja kuin hän läksi haahdesta, kohtasi häntä kohta haudoista ihmisen, jossa oli jaastainen henki,

3. Jolla oli maja haudoissa, ja ei voinut kentään häntä kahleilla sitoa:

4. Sillä hän oli usein jalkapuiissa ja kahleissa sidottuna, ja hän oli särkenyt kahleet, ja jalkapuu rikkonut, ja ei kentään voinut häntä ajattaa.

5. Ja hän oli aina yötä ja päivää vuorisijaja haudoissa, ja parkui, ja hosui itseänsä kiviillä.

6. Mutta koska hän näki taampana Jesuksen, juoksi hän, ja lantesi maahan hänen eteensä.

7. Ja huutain suurella äänellä sanoi: mitä minun on sinun kanssas, Jesus, sen korkeimman Jumalan Poika? Minä wannotan sinua Jumalan kautta, ettes minua waiwaissi.

8. (Sillä hän sanoi hänelle: lähde ulos, jaastainen henki ihmisestä.)

9. Ja hän kysyi häneltä: mikä nimes on? ja hän vastasi, sanoen: legio (a) on minun nimeni: sillä meitä on monta.

(a) Legiossa oli enämpi kuin 6000 sotamiestä.

10. Ja hän rukoili häntä suuresti, ettei hän lähettäisi heitä ulos siitä maakunnasta.

11. Niin oli siinä vuorten

tykönä suuri fitalauma * laitu-
mella.

* Matth. 8: 30. Luv. 8: 32.

12. Ja kaitfi ne perkeleet rukoilivat häntä, sanoen: laske meitä sitoihin, että me heihin menisimme sisälle.

13. Ja Jesus sallii kohta heidän. Ja jaastaiset henget läksivät ulos, ja menivät sitain sisälle: ja lauma syöksi itsensä kohtastansa mereen (mutta heitä oli lähes kassi tuhatta), ja he upposivat mereen.

14. Mutta sitain kaitsiat pakenivat, ja saattivat sanoman kaupunkihin ja kyliin. Ja he menivät ulos katsomaan, mitä se oli, kuin tapahtui.

15. Ja tulivat Jesuksen työ, ja näkivät sen, joka perkeleeltä riivattu oli, istuvan ja waate-tettuna, ja toimellijena, jossa legio oli ollut: ja he pelkäsiivät.

16. Ja ne juttelivat heille, jotta sen nähneet olivat, kuinka sille perkeleeltä riivatulle tapahtunut oli, ja sioista.

17. Ja he rupeivät häntä rukoilemaan menemään pois heidän maaltansa. Luv. 7: 16: 39.

18. Ja kuin hän astui haahteen, niin se, joka perkeleeltä riivattu oli, rukoili, että hän saisi hänen kansjansa olla. Luv. 8: 38.

19. Mutta ei Jesus häntä sallinut, waan sanoi hänelle: mene kotias omaistes työ, ja ilmoita heille, kuinka suuret työt Herra on sinulle tehnyt, ja on sinua armahthanut.

20. Ja hän meni, ja rupeesi saarnaamaan niissä kymmenesjä kaupungissa, kuinka suuret työt

Jesús oli hänelle tehnyt: ja he taikki ihmettelivät.

21. Ja kuin Jesús taas meni haahdella ylitse, kotoontui paljo fanjaa hänen tykönsä, ja hän oli läsnä merta. Matth. 9: 1.

22. Ja katso, yksi synagogan päämies tuli, Jairus nimeltä, * ja kuin hän näti hänen, lankefi hän hänen jalkainja tykö: * Matth. 9: 18. Luf. 8: 41.

23. Ja rukoi häntä suuresti, sanoen: minun wäjä tyttäreni on viimeisillänj; tule, ja pane itätes hänen päällensä, että hän parani ja eläisi.

24. Niin hän meni hänen kanssanja: ja paljo fanjaa seurasi häntä, ja ahdistivat häntä.

25. Ja yksi waimo, joka oli sairastanut pumaista tautia * taksiitoistakymmentä ajastaitaa, * 3 Mos. 15: 25. Matth. 9: 20. Luf. 8: 43.

26. Ja oli paljon kärsinyt monelta parantajalta, ja oli kuluttanut kaiken hywytyensä, eikä mitään apua tuntenut, waan tullut paljon pahem maksi;

27. Koska hän kuuli Jesufiestä, tuli hän kansan seasja tafia, ja rupefi hänen waatteisiinja:

28. Sillä hän sanoi: jos minä ainoastaan jaan ruweta hänen waatteisiinja, niin minä paranen.

29. Ja hänen werilähteenjä kohta kuivettui, ja hän tunji ruumiisjanja, että hän oli hänen witsaufjestansa parattu.

30. Ja Jesús tunsi kohta itsesiänjä woiman, joka hänestä lähtenyt oli, * ja käänsi hänenjä

kansan seasja, ja sanoi: kuka rupefi minun waatteisiini? * Luf. 6: 19.

31. Ja hänen opetuslapsensa sanoivat hänelle: sinä näet, että kansa sinua ahdistaa ympäri ja sinä sanot: kuka minun rupefi?

32. Ja hän katsoi ympärinsä, että hän sen näkisi, joka sen tefi.

33. Mutta waimo pelkäfi ja wapifi, että hän tiesi, mitä hänen kohtaansa tapahtunut oli, tuli ja lankefi hänen eteenjä, ja sanoi hänelle kaiken totuuden.

34. Mutta hän sanoi hänelle: tyttäreni, sinun uskos parani ja sinun, * mene rauhaan, ja ole terve witsaufjestas.

* Matth. 9: 22. Mark. 10: 52.

35. Koska hän vielä puhui, tulivat muutamat synagogan päämieheltä, jotka sanoivat: sinun tyttäres on kuollut: mitäs silleen Mestaria waiwaat?

Luf. 8: 49.

36. Mutta Jesús kohta kuuluanja sen sanan sanottawan, sanoi synagogan päämiehelle: älä pelkää, ainoastaan usko.

37. Ja ei hän sallinut kenenkään häntänjä seurata, waan Pietarin ja Jakobin, ja Johannelsen Jakobin weljen.

38. Ja hän tuli synagogan päämiehen huoneeseen, ja näti pauhinan, ja ne, jotta itkiwät ja porasivat paljon.

39. Ja hän meni sisälle, ja sanoi heille: mitä te pauhaatte ja itfette? Lapsi ei ole kuollut, waan makaa. Matth. 9: 24. Joh. 11: 11.

40. Ja he naurowat häntä. Mutta koska hän oli taikki aja-

nut ulos, otti hän lapsen isän ja äitin kanssansa, ja ne, jotka hänen kanssansa olivat, ja meni sisälle, kussa lapsi makasi.

41. Ja tarrtui lapsen käteen, ja sanoi hänelle: talitha kumi, ie on sanottu, piikainen, (sinulle minä sanon,) nouste ylös.

42. Ja kohta piika nousi, ja kävi: sillä hän oli kahdentoistakymmenen ajastaikainen. Ja he hämmästyivät suurella hämmästyksellä.

43. Ja hän haastoi heitä towin, ettei kenkään sitä saisi tietää, ja hän käski antaa hänelle syötävättä.

6. Luku.

Jesús pidetään halpona isänsä maalla. Lähetää ulos ne 12 apostolia. Herodes kuulee hänen Johannekseksi, jonka kaulan hän antoi leikata. Jesús opettaa, ja ruoottaa 5000 miestä erämaassa. Kutsuu; käy meren päällä; parantaa monta Genezareetin maalla.

Ja hän läksi sieltä ja meni isänsä maalle: * ja hänen opetuslapsensa seurasivat häntä.

* Matth. 13: 54.

2. Ja kuin sabbathi tuli, rupeesi hän synagogassa opettamaan: * ja monta, jotka kuuliivat, hämmästyivät, sanoen: kusta tällä nämät ovat? ja mitä viisauts hänelle annettu on, että myös senkaltaiset wälewät työt hänen kätensä kautta tapahtuivat?

* Luf. 4: 16.

3. Eikö tämä ole se seppä, Marian poika, * Jakobin ja Josen ja Judan ja Simonin weli? eikö myös hänen sisarensa ole tässä meidän kanssamme? Ja he pahenivat hänessä. * Joh. 6: 42.

4. Mutta Jesús sanoi heille: ei propheetta muualla ole katsottu ylös kuin isänsä maalla, ja lankoinsa seassa, ja kotonansa.

Matth. 13: 57. Luf. 4: 24. Joh. 4: 44.

5. Ja ei hän woinut siellä nyhtään wälewätä työtä tehdä, * waan ainoastaan pani kätensä harvain sairasten päälle, ja paransi heitä; * Matth. 13: 58.

6. Ja ihmetteli heidän epäuskoansa. Ja hän waelsi ympäri tyliä, opettain ympäristöllä.

Matth. 8: 35. Luf. 13: 22.

7. Ja kutsui ne kaksitoistakymmentä, ja rupeesi niitä kaksin ja kaksin lähettämään: ja antoi heille woiman saastaisia hentä vastaan.

Matth. 10: 1.

Mark. 3: 13, 14. Luf. 8: 13. I. 9: 1.

8. Ja kielsi heitä mitään ottamasta tielle, mutta ainoastaan jauwan, ei erwäsäkkiä, ei leipää, ei rahaa kulkaroon.

Matth. 10: 9, 10. Luf. 9: 3.

9. Mutta olemaan tengäsä: * ja etteivät he pufisi kahta hametta yllensä. * Ap. X. 13: 8.

10. Ja hän sanoi heille: kussa isänä te huoneeseen menette sisälle, niin olkaat siinä, niinkauwan kuin te sieltä menette pois.

Matth. 10: 11. Luf. 9: 4.

11. Ja jotka eivät teitä wastaanota, eiwättä kuule teitä, niin mentäkät pois sieltä, ja pyhtikät tomu, * heille todistukseksi. Totijesti sanon minä teille: Sodomalle ja Gomorralle on tuomiopäiwänä huofiampi, kuin sille kaupungille.

* Matth. 10: 14, 15. Luf. 9: 5.

I. 10: 10, 11, 12. Ap. X. 13: 51. I. 18: 6.

12. Ja he läksivät ulos ja saarnasivat, että he parantuisen tekisivät.

Matth. 9: 2.

13. Ja ajoivat ulos monta perkelettä, ja voitelimat öljyllä monta sairasta,* ja paransivat.

* Jof. 5: 14.

14. Ja kuningas Herodes sai sen kuulla; (sillä hänen nimensä oli jo julistettu,) ja sanoi: Johannek, joka kasti, on noussut kuolleista,* ja sentähden voimat waituttavat hänessä.

* Matth. 14: 1. Luf. 9: 7, 19.

15. Muut sanoivat: se on Ehas: mutta toiset sanoivat: se on prophetta, taikka niinkuin joku prophettaista.

Matth. 16: 14.

16. Mutta koska Herodes sen kuuli, sanoi hän: se on Johannes, jonka kaulan minä annoin leikata, hän on kuolleista noussut.

17. Sillä Herodes oli lähettänyt Johannesta ottamaan vaimi, ja pani hänen tornihin, Herodiasen, hänen welsensä Philippuksen emännän tähden, jonka hän oli nainut.

Luf. 3: 19, 20.

18. Sillä Johannes oli Herodokselle sanonut: ei sinulle ole luwallinen pitää wies emäntätä.

3 Mos. 19: 16. 1. 20: 21.

19. Ja Herodias wäijyi häntä, ja tahtoi häntä tappa: mutta ei hän saanut.

20. Sillä Herodes pelkäsi Johannesta,* että hän tiesi hänen hurskaaksi ja pyhäksi mieheksi: ja otti waarin hänestä, ja kuuli häntä monessa ajassa, ja kuunteli häntä mielellänsä.

* Matth. 14: 6. 1. 21: 26.

21. Ja koska somelias päivä tuli, että Herodes syntymäpäivänänsä * teli ehtoollisen ylämäisillensä, ja päämiehille, ja esimiehille Galileassa,

* 1 Mos. 40: 20. Matth. 14: 6.

22. Ja Herodiasen tytär tuli sisälle, ja hyppäsi, ja se kelpasi Herodokselle ja ynnä atrioitselle, sanoi kuningas piialle: ano minulta, mitä tahdot, ja minä annan sinulle.

23. Ja hän wannoï hänelle: mitä itänä sinä minulta anot, niin minä annan sinulle, puoleen minun waltakuntaani asti.

24. Mutta se meni ulos ja sanoi äitillensä: mitä minun pitää anoman? Waan se sanoi: Johannes kastajan pää.

25. Ja hän kohta meni sisälle kiiruusti kumintaan tykö, anoi, sanoen: minä tahdon, että sinulle annat juuri nyt Johannes kastajan pään wadissa.

26. Niin kuningas tuli sangen murheelliseksi; kuitenkin walan tähden ja niiden, jotka ynnä atrioitsivat, ei tahtonut hänestä kieltää.

Matth. 14: 9.

27. Ja kuningas lähetti kohta murhaajan, ja kasti hänen päänsä tuoda.

28. Niin se meni ja leikkasi hänen kaulansa tornissa: * ja toi hänen päänsä wadissa, ja antoi sen piialle: ja piika antoi sen äitillensä.

* Matth. 14: 10.

29. Ja koska hänen opetuslapsensa sen kuuliwat, tuliwat he ja ottiwat hänen ruumiinsa, ja paniwat sen hautaan.

30. Ja apostolit kotoontuivat

Jesuksen tytö, ja ilmoittivat hänelle kaikki, sekä ne kuin he tekivät, ja ne, kuin he opettivat.

Luk. 9: 10.

31. Ja hän sanoi heille: tulkaat te yksinänne erinäiseen paikkaan, ja levätkää vähän: sillä monta oli, jotka tulivat ja menivät: niin etteivät he syödäkään joutaneet.

Matth. 9: 20.

32. Ja he menivät korkeen haahdella erinänsä.

Matth. 14: 13. Joh. 6: 1.

33. Ja kansa näki heidän menewän, ja moni tunsi hänen: ja juoksivat sinne jalkaisin kaifista kaupungeista, ja he ennättivät heitä, ja he kokoontuivat hänen tykönsä.

34. Ja Jeesus läksi ulos, ja näki paljon kansaa, ja hän armahti heitä: * sillä he olivat niinkuin lampaat, joilla ei ole paimenta: † ja rupeji heitä opettamaan paljon.

* Matth. 14: 14.

+ Jer. 23: 1. Jes. 54: 2. Matth. 9: 36.

35. Ja koska päivä paljon kulunut oli, tulivat hänen opetuslapsensa hänen tykönsä, sanoen: tämä on erämaa, ja aika on jo kulunut:

Matth. 14: 15. Luk. 9: 12.

36. Laske heitä, että he menisivät ympäri kuluihin ja majoihin, ostamaan heille niä leipiä: sillä ei heillä ole syötävätä.

37. Mutta hän vastaten sanoi heille: antakaat te heille syötävätä. * Ja he sanoivat hänelle: pitääkö meidän menemän kahdella sadalla penningillä leipiä ostamaan, ja antamaan heidän syödä?

* Joh. 6: 5.

38. Mutta hän sanoi heille:

montako leipää teillä on? menkää ja katsokaat. Ja koska he katsoivat, sanoivat he: viisi, ja kaksi kalaa.

Matth. 14: 17. Luk. 9: 13. Joh. 6: 9.

39. Ja hän käski heidän kaikki istuttaa atrioitjemaan eri joukkoihin wiheriätsien ruohonpäälle.

40. Ja he istuivat joukoissa sadoin ja wiisinkymmenin.

41. Ja kuin hän otti ne viisi leipää ja kaksi kalaa, katsoi hän taivaaseen, * tiitti † ja murssi leivät: ja antoi opetuslapsillensä pantaan niiden eteen: ja ne kaikki kalaa jakoi hän kaikille.

* Joh. 17: 1. † 1 Sam. 9: 13.

42. Ja he söivät kaikki, ja ravittiin.

43. Ja he korjasivat kaksitoistakymmentä täysinäistä koriamurua, ja myös kaloista.

44. Ja niitä, kuin söivät, oli lähes viisi tuhatta miestä.

45. Ja hän ajoi kohta opetuslapsensa astumaan haahteen, ja edellä menemään meren ylitse Bethsaidaan, siihenasti kuin hän päästäisi kansan.

Matth. 14: 22. Joh. 6: 16.

46. Ja koska hän oli päästänyt heidän, meni hän nuorelle rukoilemaan.

Matth. 14: 23.

47. Ja koska ehtoö tuli, oli haaksi keskellä merta, ja hän yksinänsä maalla.

Matth. 14: 24. Joh. 6: 17.

48. Ja hän näki heidän olewan hädässä joutamisessa: (sillä heillä oli vastainen:) ja liifi neljäntenä yönä wartiona tuli hän heidän tykönsä käyden meren päällä: ja tahtoi mennä heidän ohitsensa

49. Mutta tuin he näkivät hänen käyvän meren päällä, luulivat he olevan työpelin, ja huusivat.

50. (Sillä kaikki näkivät hänen ja hämmästyivät.) Ja hän puhui heitä heidän kansiansa, ja sanoi heille: olkaat hyviä turvasia, minä olen, älkää peljättö.

51. Ja hän astui heidän tykönsä haahteen, ja tuuli heikeni: ja he paljon enemmän tuskien hämmästyivät, ja ihmettelivät:

52. Sillä eivät he ymmärtäneet leivistäkään: vaan heidän sydämensä oli paatunut.

53. Ja tuon he olivat menneet ylitse, tulivat he Genesaretin maalle: * ja laskevat satamaan.

* Matth. 14: 34.

54. Ja tuon he menivät ulos haahdesta, niin he kohta tunsiwat hänen:

55. Ja juoksivat ympäri kaiken sen ympäristön, ja rupeesivat sairaita viemään vuoteissiansa, tusia he kuulsivat hänen olevan.

56. Ja kuhunka hän meni siälle tylihin eli kaupunkeihin, taikka majoihin, niin he panivat kysille sairaita, ja ruksilivat häntä, että he ainoastaan hänen waattein ja palteeseen saivat ruveta: ja niin monta tuon hänen neen rupefi, ne paraniwat.

7. Lufu.

Jesús osoittaa, mitä ihmisen saastuttaa, ja muuttaa Phariseiden ulkoisuuksia. Wa-paataa pahanallisten waamon sisältä peite-leetä. Parantaa tuon.

Ja hänen tykönsä kokoontuivat Phariseukset, ja muutamat

kirjanoppineista, jotka Jerusale-mista tulleet olivat. Matth. 16: 1.

2. Ja tuon he näkivät muuta-mat hänen opetuslapsistansa yhteisillä käfillä (se on, pesemät-tömillä,) syöwän leipää, laittivat he sitä:

3. Sillä Phariseukset ja kaikki Juutalaiset eivät syö, elleivät he usein pese käsiänsä, pitäin wanhempain säätyä:

4. Ja tuon he turulta tulewat, eivät he syö pesemättä. Ja monta muuta on, jotka he owat ottaneet pitääksensä, tuon on: juoma-astiat, kiviastiat, ja waski-astiat, ja pöytäin pesemiset.

5. Sitte kysyivät Phariseukset ja kirjanoppineet häneltä: miksi ei sinun opetuslapses waella wan-hempain säädyn jälkeen, vaan syöwät pesemättömillä käfillä leipää?

6. Mutta hän wastaten sanoi heille: Esaias on hywästi teistä ulkoisuuksista muustanut, niin-tuon kirjoitettu on: tämä kan-sa kunnioittaa minua huulilla, vaan heidän sydämensä on kau-kana minusta. Es. 29: 13.

7. Mutta turhaan he minua palwelewat, opettain sitä oppia, tuon on ihmisten käskyt.

Matth. 16: 9. Kol. 2: 22. Eft. 1: 14.

8. Sillä te hyljätte Jumalan käskyn, ja pidätte ihmisten sää-dyn, kiviastiat ja juoma-as-tiat pesemiset: ja muita sen-kaltaisia te paljon teette.

9. Ja hän sanoi heille: hywin te hyljätte Jumalan käskyn, että te teidän säätynne pitäi-sitte.

10. Sillä Moyses sanoi: kunnioita isääs ja äitiäs: * ja joka kiroilee isää eli äitiä, hänen pitää kuolemassa kuoleman. †

* 2 Mos. 20: 12. 5 Mos. 5: 16.

Epß. 6: 2. † 2 Mos. 21: 17. 3 Mos. 20: 9.

5 Mos. 27: 16. San. I. 20: 20. Matth. 15: 4.

11. Mutta te sanotte: jos ihmisen sanoo isälle taikka äitille: torban, (se on, uhrattu) jolla finua piti minulta autettaman.

12. Ja ette salli hänen mitään tehdä isällensä taikka äitillensä.

13. Ja hyljääte Jumalan sanan teidän jäädyllänne, jonka te säätäneet olette: * ja senkaltaisia paljon te teette.

* Matth. 15: 6.

14. Ja hän kutsui tykönsä kaiken kansan, ja sanoi heille: kuulkaat kaikki minua, ja ymmärtäkää.

Matth. 15: 10.

15. Ei ole ulkona ihmisestä mitään, joka häneen menee sisälle, ja taitaa hänen saastuttaa: mutta ne, kuin hänestä tulevat ulos, ne ovat, jotta saastut-tawat ihmisen.

Ap. T. 10: 15. Rom. 14: 17, 20. Tit. 1: 15.

16. Jos jollakin on korvat kuulla, se kuulkaan. Matth. 11: 15. Mark. 4: 23.

17. Ja koska hän kansan tyköä meni huoneeseen, kysyivät hänen opetuslapsensa häneltä tästä vertauksesta.

Matth. 15: 16.

18. Ja hän sanoi heille: oletteko tekin niin ymmärtämättömät? ettekö ymmärrä, että kaikki, kuin ulkoa menee ihmiseen, ei se häntä taida saastuttaa?

19. Sillä ei se mene hänen sydämeensä, mutta watjaan: ja menee luonnollisesti ulos, kaikki ruuat puhdistain.

20. Ja hän sanoi: mitä ihmisestä tulee ulos, se saastuttaa ihmisen.

21. Sillä sisältä ihmisten sydämeestä * tulevat ulos pahat ajatukset, huoruudet, salamuu-teudet, miestapot, *

* 1 Mos. 6: 6.

I. 8: 21. San. I. 6: 14. Jer. 17: 9. Matth. 15: 19.

22. Waraudet, ahneudet, pahat juonet, petos, irtaisuus, pahan-suomus, Jumalan pilkka, ylpeys, hulluus.

23. Kaikki nämät pahudet sisältä tulevat ulos, ja saastuttavat ihmisen.

24. Niin hän nousi, ja meni sieltä Tyron ja Sidonin maan ääriin: * ja meni sisälle huoneeseen, eikä tahtonut sitä kenellekään antaa tietää: ja ei hän taitanut salaa olla.

* Matth. 15: 21.

25. Sillä kuin yksi waimo kuuli hänestä, jonka vähällä tyt-tärellä oli saastainen henki, niin se tuli ja lankefi hänen jalkainsa juureen.

26. (Mutta se waimo oli Grekiläinen, Syrophenisiasja syntynyt ja hän rukoili häntä ajamaan pois perkelettä hänen tyttärestänsä.

27. Niin Jeesus sanoi hänelle: salli ensin lapset ravittaa: sillä ei ole se kohtuullinen, ottaa lasten leipää, ja heittää peni-toille.

Matth. 15: 26.

28. Mutta hän vastasi ja sanoi hänelle: tosin Herra: syövät penikatkin pöydän alla lasten muruista.

29. Ja hän sanoi hänelle: tämän puheen tähden mene: perkele läkfi ulos sinun tyttärestäs.

30. Ja tuin hän meni kotiania, löysi hän perkeleen lähteneeksi ulos, ja tyttärensä mafaarwan vuoteessa.

31. Ja taas tuin hän läksi Tyron ja Sidonin maan ääristä, tuli hän Galilean meren tykö, kymmenen kaupungin maan äärten keskitse. Matth. 15: 29.

32. Ja he toivat hänen tykönsä kuoron, joka myös myttyä oli, * ja herukoilivat häntä panemaan tätensä hänen päällensä.

* Matth. 9: 32. Luf. 11: 14.

33. Ja hän otti hänen erinänsä kansasta, ja pisti formenja hänen forviinsa: sylki * ja rupesti hänen kieleensä.

* Mark. 8: 23. Joh. 9: 6.

34. Ja katiachtain taiwaaseen, huotasi, * ja sanoi hänelle: ephphata, se on, aukene.

* Joh. 11: 41. L. 17: 1.

35. Ja kohta aukenivat hänen formanja: ja hänen kielenjä side pääsi wallallensa, ja puhui selkästi.

36. Ja hän haastoi heidän kellenään sanomasta: mutta jota enämmin hän haastoi, sitä enämmin he ilmoittivat.

37. Ja he suuresti hännästyivät, sanoen: hywästi hän laitti tefi: kuurot hän tekee kuulemaan, ja mykät puhumaan.

8. Lufu.

Jesús ruokki 4000 mteistä. Kieltää merkin Phariseuksilla, ja wavoittaa heidän hapattus-tansa. Parantaa soflan. Bletarin tunnustus Gberituksesta. Opetus itsensä tieltämisestä.

Minä päiwinä, koska saangen paljo kansaa oli, eikä ollut

heillä mitään syömistä, kutsui Jesús opetuslapsensa tykönsä, ja sanoi heille:

2. Minä surkuttelen kansaa; sillä he owat ja kolme päivää wiipyneet minun tyköni, ja ei ole heillä, mitä he söisivät:

Matth. 15: 32.

3. Ja jos minä päästän heidän kotiansa syömätä, niin he wai-puovat tiellä; sillä monetamat heistä olivat kaukaa tulleet.

4. Niin wastasivat häntä hänen opetuslapsensa: kusta joku woi näitä rawita leirillä tässä erämaassa?

5. Ja hän kysyi heiltä: montato leipää teillä on? He sanoivat: seitsemän.

6. Ja hän käski kansan istua atriotsemaan maan päälle: ja hän otti ne seitsemän leipää, tuin hän kiittänyt oli, murssi ja antoi opetuslapsillensa, että he olisivat panneet eteen: ja he panivat kansan eteen.

7. Ja heillä oli myös wähä kalaisia: ja hän kiitti, ja käski ne myös pantaa eteen.

8. Niin he söivät, ja rawittiin: ja he korjasivat tähteet, tuin jääneet olivat, seitsemän koria muruja.

9. Ja niitä, tuin söivät, oli liki neljätuhatta: ja hän päästi heidän.

10. Ja hän astui kohta opetuslastensa kansa haachteen, ja tuli Dalmanuthan maan ääriin.

Matth. 16: 39.

11. Ja Phariseukset tulivat ja rupestiwat kamppailemaan hänen kansansa, pyntäen hä-

neltä merkkiä taivaasta, kuusen häntä.

Matth. 12: 38. I. 16: 1. Luf. 11: 29. Joh. 6: 30.

12. Ja hän huokasi hengesjansä ja sanoi: miksi tämä juku merkkiä pyytää? Totisesti sanon minä teille: ei tälle jukutunnalle anneta merkkiä.

Matth. 16: 4.

13. Ja hän jätti heidän, ja astui taas haahteen, ja meni ylitse.

14. Ja he olivat unhohtaneet ottaa leipiä: eikä ollut heillä enää kuin yksi leipä haahdesja heidän myötänsä.

Matth. 16: 6.

15. Ja hän käski heitä, sanoen: katsokaat ja karttakaat teitänne Phariseusten hapatuksesta, ja Herodeksen hapatuksesta.

Matth. 16: 8. Luf. 12: 1.

16. Ja he ajattelivat keskenänsä, sanoen: ei meillä ole leipiä.

17. Ja kuin Jeesus sen ymmärsi, sanoi hän heille: mitä te ajattelite, ettei teillä ole leipää? ettekö te vielä huomaitse, ettekä ymmärrä? vieläkö teillä nyt on paatunut sydän?

Mark. 6: 52.

18. Silmät teillä on, ja ette näe? ja korvat teillä on, ja ette kuule? ettekö myös muista?

19. Koska minä viijä leipää mursin niidelle tuhannelle, kuinka monta täysinäistä koria te tähteitä korjasitte? He sanoivat: kaksitoistakymmentä.

Matth. 14: 19, 20.

Mark. 6: 41. Luf. 9: 13, 14. Joh. 6: 11, 12.

20. Niin myös koska minä ne seitsemän mursin neljälle tuhannelle, kuinka monta täysinäistä koria tähteitä te korjasitte? He sanoivat: seitsemän.

Matth. 15: 34.

21. Ja hän sanoi heille: miksi ette siis ymmärrä?

22. Ja hän tuli Bethsaidaan, ja he toivat yhden sorian, ja rutoilivat häntä, että hän rupeisi häneen.

23. Ja hän tarttui sen sorian käteen, ja vei ulos hänen kylästä: ja sylki* hänen silmiinsä, ja pani kätenjään hänen päälleen, ja kysyi häneltä, jos hän jotakin näkisi.

* Mark. 7: 32, 33.

24. Niin hän katsoi ylös ja sanoi: minä näen ihmiset niin kuin puut käyskentelemän.

25. Sitte hän taas pani kätenjään hänen silmiinsä päälle, ja antoi hänen taas katsoa: ja se tuli parannetuksi, niin että hän näti kaikki kaukaa ja selkiästi.

26. Ja hän lähetti hänen kotiansa, sanoen: älä mene kylään sisälle, älä myös kellenkään tätä kylästä sano.

27. Ja Jeesus meni ulos ja hänen opetuslapsensa Cesarean tyliin, joka kutsutaan Philippi: ja hän kysyi tiellä opetuslapsiltaan, sanoen heille: kenenkä sanovat ihmiset minun olevan?

Matth. 16: 13. Luf. 9: 18.

28. Niin he vastasivat: Johannes kastajan: ja muutamat Elian: waan muutamat jonkun propheetaista.

29. Ja hän sanoi heille: kenenkäs te sanotte minun olevan? Pietari vastasi, ja sanoi hänelle: sinä olet Kristus.

30. Ja hän haastoi heitä kellenkään hänestä sanomasta.

31. Ja hän rupeisi heitä opettamaan, että Ihmisen Pojan pitää paljon kärsimän, ja hyljättä-

män wanhimmita ja ylinmäistiltä papeilta, ja firjanoppineilta, ja tapettaman: ja kolmantena päivänä ylösnoujeman.

Matth. 16: 21. I. 17: 22. Mark. 9: 31.

I. 10: 33. Luf. 9. 22, 44. I. 18: 31. I. 24: 6.

32. Ja hän puhui sen puheen julki robtiasti. Ja Pietari otti hänen tykönsä, rupefi häntä nuhtelevaan.

33. Mutta hän käänsi itsensä, ja katsoi opetuslastensa puoleen, nuhteli Pietaria, sanoen: mene pois minun tyköäni, jaatana: * sillä et sinä ymmärrä niitä, kuin Jumalan ovat, waan niitä, kuin ihmisten ovat.

* 2 Sam. 19: 22.

34. Ja hän kutui tykönsä kansan ja opetuslapsensa, ja sanoi heille: kuka ikänä tahtoo tulla minun peräkseni, hän kieltäköön itsensä, ja ottaoon ristinsä, ja seurakkaan minua.

Matth. 10: 38. I. 16: 24. Luf. 9: 23. I. 14: 27.

35. Sillä kuka ikänä tahtoo hentenjä wapahtaa, hän hukuttaa sen; mutta joka ikänä hentenjä hukuttaa minun ja ewankeliumin tähden, hän wapahtaa sen.

Matth. 10: 39. I. 16: 25.

Luf. 9: 24. I. 17: 33. Joh. 12: 25.

36. Sillä mitä se auttaa ihmistä, jos hän woittaisi kaiken maailman, ja saisi sielullensa wahingon?

Matth. 16: 26.

37. Eli mitä ihminen antaa sielunsa lunastukseksi? Ps. 40: 9.

38. Sillä joka häpee minua ja minun sanojani tässä huorintelessä ja syntisessä suvussa, * sitä myös pitää Ihmisen Pojan häpeemän, + koska hän tulee

Jhänsä kunnassa niiden pyhäin enkelein kanssa. ** * Matth. 12: 39.

+ Matth. 10: 33. Luf. 9: 26. I. 12: 8, 9.

Rom. 1: 16. 2 Tim. 2: 12. ** Matth. 26: 31.

9. Lufu.

Christuksen kirkastamisesta. Perseleestä riivatun pelastuksesta. Christuksen kirkastamisesta ja opetuslasten riidasta. Rahennuksen kirkastamisesta.

Ja hän sanoi heille: totisesti sanon minä teille: muutamain näistä, jotka tässä seisowat, ei pidä fuolemata maistaman, siihenasti kuin he nälewät Jumalan waltakunnan woimalla tulewan.

Matth. 16: 28. Luf. 9: 27.

2. Ja kuuden päivän perästä otti Jeesus tykönsä Pietarin ja Jakobin ja Johanneksen, ja wei heidän erinänsä forkialle wuorelle yksinänsä: ja hän kirkastettiin (a) heidän edessänsä.

(a) Gr. Muutettiin. Matth. 17: 1. Luf. 9: 28.

3. Ja hänen waatteensa tuliwat kiltawiksi ja sängen walkeiksi niinkuin lumi, ettei yksitään waatteen painaja taida niin waltiaaksi painaa maan päällä.

4. Ja heille ilmestyi Elias Mojesen kanssa: jotka puhuiwat Jeesuksen kanssa.

5. Ja Pietari wastaten sanoi Jeesukselle: Rabbi, hywä on meidän tässä olla: tehtäämme siis tähän kolme majaa, sinulle yhden, Mojeselle yhden, ja Elialle yhden.

6. Waan ei hän tietänyt, mitä hän puhui: sillä he olivat hämmästyneet.

7. Ja pilwi tuli, joka ympäri warjosi heidän: ja ääni tuli pilwestä, sanoen: tämä on se

minun rakas Poikani, kuul-
kaat häntä.

5 Mos. 18: 18, 19.

Es. 42: 1. Matth. 3: 17. L. 17: 5.

Mark. 1: 11. Luv. 3: 22. L. 9: 35. 2 Piet. 1: 17.

8. Ja kohta kuin he ympäri
tatsahitivat, eivät he enää ketään
nähtäneet, mutta Jeesuksen yksi-
nänsä heidän kanssansa.

9. Mutta koska he menivät
alas vuorelta, kielsi hän heidän
kellenkään niitä sanomasta, kuin
he näkivät, vaan sitte koska
Jhmisen Poika on kuolleista
noussut.

Matth. 17: 9. Luv. 9: 36.

10. Ja he pitivät saman mie-
lessänsä, ja tutkivat leskenänsä,
mitä se olisi, nousta ylös kuol-
leista.

11. Ja he kysyivät häneltä,
sanoen: mitä kirjanoppineet sa-
nowat, että Elian pitää ensin
tuleman?

Mal. 4: 5. Matth. 17: 10.

12. Mutta hän vastaten sanoi
heille: Elias tosin tulee ensin
ja ojentaa kaikki: ja niinkuin on
Jhmisen Pojasta kirjoitettu, että
hänen pitää paljon kärsimän, ja
tatsottaman ylö.

Ps. 22: 7. Es. 53: 3. Dan. 9: 26.

13. Mutta minä sanon teille,
että Elias on myös tullut, * ja
he tekivät hänelle, mitä he tah-
toivat, niinkuin hänestä kirjai-
tettu oli.

* Matth. 11: 14. Luv. 1: 17.

14. Ja kuin hän tuli opetus-
lasten tykö, näti hän paljon
kansaa heidän ympärillänsä, ja
kirjanoppineet kamppailen
heidän kanssansa.

15. Ja kohta kuin kaikki kansa
näti hänen, hämmästyivät he,
ja juosten tykö tervehtivät
häntä.

16. Ja hän kysyi kirjanoppineil-
ta: mitä te kamppaillette keske-
nänne?

17. Min yski kansan seasta
vastasi, ja sanoi: Mestari, mi-
nä toin sinun tykö poikani,
jolla on mytty henki.

Matth. 17: 14. Luv. 9: 37, 38.

18. Ja koska hän rupee hänen
kimppuunsa, niin hän repelee
häntä: ja hän wahtui, ja tiris-
telee hampaitansa, ja kuivettuu.
Ja minä sanoin sinun opetus-
lapsilles, että he ajaisivat hä-
nen ulos, ja eivät he voineet.

19. Min hän vastasi ja sanoi:
o sinä uskotoin sukutunta! kuinka
kauvan minun pitää oleman
teidän kanssanne? kuinka kau-
van minä teitä kärsin? tuokaat
häntä minun tyköni.

20. Ja he toivat sen hänen
tykönsä. Ja kuin hän näki hänen,
repäsi kohta henki häntä,* ja hän
lankefi maahan, ja kieritteli it-
seänsä ja wahtui.

* Mark. 1: 26.

21. Ja hän kysyi hänen isäl-
tänsä: kuinka paljo aikaa sitte
on, kuin tämä on hänelle tullut?
Hän sanoi: lapsuudesta.

22. Ja hän heitti hänen usein
tuleen ja wesiin, että hän hu-
tuttaisi hänen. Mutta jos sinä
jotakin voit, niin auta meitä, ja
armahda meidän päällemme.

23. Min sanoi Jeesus hänelle:
jos sinä sen voit uskoa, kaikki
ovat uskowaiselle mah-
dolliset.

Luv. 17: 6.

24. Ja kohta pojan isä huusi
itkein, ja sanoi: Herra, minä
uskon, auta minun epäus-
koani.

25. Mutta koska Jeesus sen näki, että tanta uunä juoksi tykö, mih teli hän sitä saastaista henkeä, sanoen hänelle: sinä myytä ja tuuro henki, minä käsen sinua, mene ulos hänestä, ja älä tästedes hänen sijallensa mene.

26. Niin se huusi, ja repeli kovan häntä, ja läksi ulos: ja se tuli nimen suollut, niin että moni sanoi: hän on kuollut.

27. Mutta Jeesus tarttui hänen läteensä, ja nosti hänen: ja hän nousi.

28. Ja kuin hän oli huoneeseen mennyt sijalle, tussuivat hänen opetuslapsensa häneltä erinänsä: mistä emme voineet häntä ajaa alos?

Matth. 17: 19.

29. Ja hän sanoi heille: tämä suku ei tarda mitään muilla kuin rukouksella ja paastolla mennä ulos.

30. Ja he läksivät ulos sieltä ja matkivat Galilean läpi: ja ei hän tahtonut sitä lenenään tietää.

31. Sillä hän opetti opetuslapsiansa, ja sanoi heille: Ihmisen Porra annetaan ylös ihmisten lään, ja he tappawat hänen: * ja kuin hän on tapettu, niin hän kohoantena päivänä nousee ylös.

* Matth. 16: 21.

L. 17: 22. Mark. 8: 31.

Luuk. 9: 22, 44. L. 18: 31. L. 24: 7.

32. Mutta eivät he ymmärtäneet sitä, kuin hän sanoi: ja pelkäsivät häneltä tyyä.

33. Ja hän tuli Kapernaumiin, ja kotona ollessa kysyi hän heiltä: mutta te tiellä keskustanne lampailitte?

34. Mutta he wailenivat: sillä he olivat lampailleet tiellä keskustansa, kuka heistä suurin olisi.

Matth. 18: 1. Luuk. 9: 48. L. 22: 24.

35. Ja kuin hän istui, kutsui hän ne katsojista kymmentä, ja sanoi heille: jos joku tahtoo ensimmäinen olla, sen pitää oleman kaikkein viimeisen, ja kaikkein palvelian.

Matth. 20: 26. Mark. 10: 43.

36. Ja hän otti lapsen, ja ajetti sen heidän keskustensa: ja kuin hän otti sen syliinsä, * sanoi hän heille:

* Mark. 10: 16.

37. Kuka ikänä yhden taimen tai sen lapsen torjaa minun niemeen, se torjaa minun: * ja jola minun torjaa, ei hän minua torjaa, mutta sen, jola minun lähetti.

* Matth. 10: 40.

L. 18: 5. Luuk. 9: 48. Joob. 13: 20.

38. Mutta Johannes vastasi häntä, sanoen: Mestari, me näimme yhden sinun nimellä keskustetta ajaman ulos, jola ei seuraa meitä: ja me kielsimme häntä, ettei hän seuraa meitä.

Luuk. 9: 49.

39. Niin Jeesus sanoi: älkää häntä kieltä: sillä ei ole ketään, jola tekee voimallisen työn minun nimen kautta, ja taitaa kosta pahasti puhua minusta.

Luuk. 12: 3.

40. Sillä jola ei ole meitä vastaan, se on meidän edes tämme.

Matth. 12: 30.

41. Sillä kuka ikänä juottaa tettä wespitarilla minun nimeäni, että te olette Kristuksen, totisesti sanon minä teille: ei hän jouta kadota palstaansa.

Matth. 10: 42.

42. Ja kuka ikänä pahentaa *

nyhden niistä vähimmäistä, jotka uskowat minun päälleni, parempi olisi hänelle, jos myllyn kivi pantaisiin hänen faulaansa, ja heitettäisiin mereen.

* 5 Mos. 19: 6. Matth. 18: 6. Luf. 17: 1, 2.

43. Jos sinun kätes on sinulle pahennutseksi, niin hakttaa se pois: parempi on sinun käsi puolena elämään mennä, kuin jos sinulla olisi kaksi kättä, ja menisit helwettiin, siihen sammumattomaan tuleen;

Matth. 5: 29. 1. 18: 8.

44. Rukka ei heidän matonsa tuole, eikä tuli sammuteta. Ef. 6: 24.

45. Ja jos sinun jalkas on sinulle pahennutseksi, hakttaa se pois: parempi on sinun, ettäs ontuwana elämään menet, kuin jos sinulla olisi kaksi jalkaa, ja heitettäisiin helwettiin, siihen sammumattomaan tuleen;

46. Rukka ei heidän matonsa tuole, eikä tuli sammuteta.

47. Ja jos sinun silmä on sinulle pahennutseksi, niin heitä se pois: parempi on sinun silmäpuolena Jumalan valtakuntaan siijalle mennä, kuin jos sinulla olisi kaksi silmää, ja heitettäisiin helwetin tuleen;

48. Rukka ei heidän matonsa tuole, eikä tuli sammuteta.

49. Sillä kaikki pitää tulella suolattaman: ja jokainen uhri pitää suolalla suolattaman.

3 Mos. 2: 13.

50. Suola on hyvä: mutta jos suola tulee mauttomaksi, millä te sen höystätte? * Pitäkää itse teidän suola, ja rauha teidän keskenänne. †

* Matth. 5: 13. Luf. 14: 34. † Rom. 12: 18. Hebr. 12: 14.

10. Lufu.

Jesús puhuu erofirjasta. Siunaa lapsia. Opettaa rikkauden hyljäämisestä, seuraajittensa onnesta, ja hänen tärsimiseistään. Nubreee kunian pyytäjistä. Parantaa solian Bartimentsen.

Ja kuin hän sieltä läksi, tuli hän Judan maan ääriin, sen maan maan kautta, joka on sillä puolella Jordanin: * ja kansa kootuntui taas hänen tykönsä; ja niinkuin hän oli tottunut, niin hän taas opetti heitä. * Matth. 19: 1.

2. Ja Phariseutit tulivat ja kysyivät häneltä, jos mies saa waimonsa hyljätä? kiusaten häntä.

3. Mutta hän wastaten sanoi heille: mitä Moses teille käski?

4. He sanoivat: Moses sallii erofirjan kirjoittaa ja hyljätä.

5 Mos. 24: 1. Matth. 5: 31.

5. Ja Jesús wastaten sanoi heille: teidän sydämenne kowuuden tähden kirjoitti hän teille sen käskyn.

6. Mutta luomisen alusta on Jumala heidän luonut mieheksi ja waimoksi.

1 Mos. 1: 27. 1. 5: 9. Matth. 19: 4.

7. Sentähden pitää ihmisen eriaman isästään ja äitistään, ja pitää itsensä waimoonsa yhdistämän:

1 Mos. 2: 24.

8. Ja niin tulewat kaksi yhdeksi lihaksi: niin etteiwät he ole silleen kaksi, mutta yksi liha:

1 Kor. 6: 16. Eph. 5: 31.

9. Mitä siis Jumala on yhteen sormittanut, ei ihmisen pidä sitä eroittaman.

Matth. 19: 6.

10. Ja hänen opetuslapsensa kysyivät taas häneltä kotona siitä asiasta.

11. Ja hän sanoi heille: kuka ifänä hyljää waimonsa, ja nai toisen, se tekee huorin häntä vastaan.

Matth. 5: 32.

I. 19: 9. Luf. 16: 18. 1 Kor. 7: 10, 11.

12. Ja jos waimo hyljää miehenjä, ja huolee toiselle, hän tekee huorin.

13. Ja he toivat hänen tykönsä lapsia, että hän heihin rupeisi: niin opetuslapset mihtelivät heitä, jotta niitä toivat.

Matth. 19: 13. Luf. 18: 15.

14. Mutta koska Jeesus sen näki, närkästyi hän, ja sanoi heille: sallitaat lasten tulla minun tyköni, ja älkäätki kieltäkö heitä: sillä senkaltaiisten on Jumalan valtakunta.

Matth. 18: 3. I. 19: 14. 1 Kor. 14: 20.

15. Totisesti sanon minä teille: jokainen, kuin ei Jumalan valtakuntaa ota vastaan niinkuin lapsi, ei hän suinkaan siihen tule sisälle.

16. Ja hän otti heitä syliinsä, ja pani kätensä heidän päällensä, ja junnasi heitä.

Matth. 19: 15. Mark. 9: 36.

17. Ja kuin hän oli lähtenyt ulos tielle, tuli yksi juosten, lankefi polmillensa hänen eteensä, ja kyyni häneltä: hywä Mess-tari, mitä minun pitää tekemän, että minä ijanikaikkisen elämän perisin?

Matth. 19: 16. Luf. 18: 18.

18. Niin Jeesus sanoi hänelle: miksiis sanot minun hywäksi? Ei tentkään ole hywä, waan yksi Jumala.

19. Kylläs lästyt * tiedät: ei sinun pidä huorin tekemän: ei sinun pidä tappaman: ei sinun pidä warastaman: ei sinun pidä

wäärää todistusta sanoman: ei sinun pidä pettämän: kunnioita isääs ja äitiä.

* 2 Mos. 20: 12, 13.

I. 21: 12. 5 Mos. 5: 16. Rom. 13: 9.

20. Mutta se wastasi, ja sanoi hänelle: Mess-tari, nämät kaikki olen minä pitänyt hamasta minun nuoruudestani.

21. Mutta koska Jeesus katsahti hänen päällensä, rakasti hän häntä, ja sanoi hänelle: yksi sinulta puuttuu: mene, myy kaikki, mitä sinulla on, ja anna waiwaisille: ja sinulla pitää oleman tawara taiwaassa: * ja tule, seuraa minua, ottaen risti.

* Matth. 8: 19. Luf. 12: 33. I. 18: 9.

22. Mutta hän tuli siitä puheesta murheelliseksi, ja meni pois murheissansa; sillä hänellä oli paljo tawarata.

23. Ja kuin Jeesus katsahti ympärinsä, sanoi hän opetuslapsillensa: kuinka työläästi ne, joilla tawarata on, tulewat Jumalan valtakuntaan.

Matth. 19: 23. Luf. 18: 24.

24. Mutta opetuslapset hämmästywät näistä hänen sanoissansa. Niin Jeesus taas wastaten sanoi heille: rakkaat pojat, kuinka työläs on niiden tulla Jumalan valtakuntaan, jotta tawaroihinsa uskaltawat.

Jos. 31: 24.

Ps. 62: 12. San. I. 11: 28. 1 Tim. 6: 17.

25. Suoikiampi on kamelin käydä noulun filmän läpitse, kuin rikkaan Jumalan valtakuntaan sisälle tulla.

26. Mutta he hämmästywät vielä sitte sangen suuresti, sanoen keskenänsä: ja kuka taitaa autuaaksi tulla?

27. Niin Jeesus katsahi heidän päällensä, ja sanoi: ihmisten tykönä on se mahdotoin, mutta ei Jumalan tykönä: sillä kaikki ovat Jumalan tykönä mahdolliset. *Joh. 42. 2.*

Ser. 32: 17. Sach. 8: 6. Luf. 1: 37.

28. Niin Pietari rupefi sano-
maan hänelle: katso, me olemme
saatit antaneet ylönn, ja seuraneet
sinua. *Matth. 4: 20.*

L. 19: 27. Luf. 5: 11. I. 18: 28.

29. Mutta Jeesus vastasi, ja sanoi: totisesti sanon minä teille: ei ole kenkään, joka jätti huoneen, taikka weljet, eli sisaret, taikka ijän eli äitin, taikka waimon eli lapset, taikka pellot, minun ja ewangeliumin tähden;

30. Ellei hän saa jälleen sata-
kertaisesti nyt tällä ajalla, huo-
neita, ja weljiä, ja sisaria, ja
äitejä, ja lapsia, ja peltoja, was-
toinkäymisillä(a), ja tulevaisessa
maailmassa iankaikkisen elä-
män. (a) s. o. wainoin alla. *Matth. 19: 20.*

31. Mutta monta ensimmäistä
tulee jälkimäiseksi: ja jälkimäistä
ensimmäiseksi.

Matth. 19: 30. I. 20: 16. Luf. 13: 30.

32. Mutta he olivat tiellä
menemässä ylös Jerusalemiin: *
ja Jeesus käwi heidän edellänsä,
ja he hämmästyivät, ja joutu-
wat häntä ja pelkäsiwät. Ja hän
otti taas ne kaksitoistakymmentä
tykönsä, ja rupefi heille sano-
maan, mitä hänelle tapahtuwa
oli.

* *Matth. 16: 21. I. 17: 22.*

L. 20: 17, 18. Mark. 8: 31. I. 9: 31.

Luf. 9: 22. I. 18: 31. I. 24: 7. Joh. 18: 32.

33. Katso, me menemme ylös
Jerusalemiin, ja Ihmisen Poika

annetaan ylönn pappein päämie-
hille ja kirjanoppineille, ja he
tuomitsewat hänen kuolemaan,
ja antawat ylönn hänen paka-
noille:

34. Ja he pilkkaawat häntä, ja
piekšawät hänen, ja syllewät hä-
nen päällensä, ja tappawat hä-
nen: ja kolmantena päivänä hän
nousee ylös.

35. Niin tuli hänen tykönsä
Jakob ja Johannes, Zebedeufsen
pojat, sanoen: Meštari, me tah-
domme, ettäs meille tetisit, mitä
me anomme. *Matth. 20: 20.*

36. Niin hän sanoi heille: mitä
te tahdotte minun teilleme teke-
mään?

37. Waan he sanoivat hänelle:
anna toisen meistä istua sinun
oifialla, ja toisen wasemmalla
puolellas sinun kiumiasias.

38. Mutta Jeesus sanoi heille:
ette tiedä, mitä te annotte. Voit
teko juoda sen kaltin, kuin minä
juon, ja sillä kasteella kastettaa,
jolla minä kastetaan?

Matth. 20: 22. Luf. 12: 50.

39. Waan he sanoivat hänelle:
woimme. Niin sanoi Jeesus heille:
sen kaltin tosin te juotte, jonka
minä juon: ja sillä kasteella te
kastetaan, jolla minä kastetaan:

40. Mutta istua minun oifialla
ja wasemmalla puolellani, ei ole
minun antamisellani, mutta
niille, joille se valmistettu on.

Matth. 20: 23. I. 25: 34.

41. Ja kuin ne kymmenen sen
kuuliwat, rupefiwat he närkäs-
tymään Jakobin ja Johannefsen
tähden.

Matth. 20: 24.

42. Mutta koska Jeesus kutsui

heidän tykönsä, sanoi hän heille: te tiedätte, että ne, jotka ovat asetetut kansain päämiehiksi, haluttuivat heitä: ja heidän ylimmäisillensä on valta heidän ylitseä. Matth. 20: 25. Luf. 22: 25.

43. Mutta ei niin pidä oleman teidän keskenänne: vaan joka teidän seasanne tahtoo suurin olla, se olkaan teidän palvelianne.

44. Ja joka teistä tahtoo tulla ensimmäiseksi, hän olkaan kaikkein orja. Mark. 9: 35. 1 Piet. 5: 3.

45. Sillä ei myöskään Jhnuksen Poika ole tullut, että häntä palveltaiisiin, mutta palvelemaan,* ja antamaan henkensä lunastuksen hinnaksi monen edestä.† * Joh. 13: 14. Psal. 2: 7. † Eph. 1: 7. Kol. 1: 14. 1 Tim. 2: 6. Tit. 2: 14.

46. Ja he tulivat Jerichoon: ja kuin hän läksi Jerichoosta, ja hänen opetuslapsensa, ja paljo kansaa,* niin istui tien oheessa yksi sofia, Bartimeus Timein poika, kerjäten.

* Matth. 20: 30. Luf. 18: 35.

47. Ja koska hän kuuli, että se oli Jeesus Nazaretista, rupesti hän huutamaan ja sanomaan: Jeesus Dawidin poika, armahda minua!

48. Ja moni nuhteli häntä, että hän olisi ollut ääneti. Mutta hän huusi paljon enemmän: Dawidin poika, armahda minua!

49. Ja Jeesus seisautui ja käänti kutsua häntä. Ja he kutsuivat sen sofian, ja sanoivat hänelle: ole hyvällä mielellä, nousi: hän kutsuu sinua.

50. Niin hän heitti pois vaat-

teensa yltänsä, nousi, ja tuli Jeesuksen tykö.

51. Ja Jeesus vastaten sanoi hänelle: mitäs tahdot, että minä sinulle tekisin? Niin sofia sanoi hänelle: Rabboni, että minä saisin näköni.

52. Mutta Jeesus sanoi hänelle: mene, sinun uskos vapautti sinun.* Ja hän sai kohta näkönsä jälleen, ja seurasi Jeesusta tiellä.

* Matth. 9: 22. Mark. 5: 34.

11. Luku.

Jeesus ajaa Jerusalemiin. Kiroo siltunapua, ja puhdistaa temppelin. Panee ehdon ylimmäisten eteen, jos he tahtoisivat vastauksia.

Ja kuin he lähestyivät Jerusalemia, Bethphageen, ja Bethaniaan, Olymään tykö, lähetti hän kaksi opetuslapsistaan.

Matth. 21: 1. Luf. 19: 29.

2. Ja sanoi heille: menkäätkylään, joka on teidän edessäänne: ja kohta koska te siihen tulette sisälle, löydätte te warjan sidottuna, jonka päällä ei yksikään ihminen istunut ole: päästäkäätkä se, ja tuokaat tänne.

3. Ja jos joku teille sanoo: miksi te sen teette? niin sano: taat: Herra sitä tarvitsee; ja kohta hän laskee hänen tänne.

4. Niin he menivät, ja löysivät warjan sidottuna ulkona oven tykönä tien haarassa, ja he päästivät sen mullallensa.

5. Ja muutamat niistä, jotka siellä seisoiivat, sanoivat heille: mitä te teette, että te warjan päästätte?

6. Mutta he sanoivat heille, niinkuin Jeesus oli käskennyt: niin he päästivät heidän.

7. Ja he toivat warsan Jesuksen tykö, ja heittiwät waatteensa* sen päälle, ja hän istui sen päälle. †

* 2 Sam. 9: 13. † Joh. 12: 14.

8. Mutta moni hajoitti waatteensa tielle: ja ne muut karseivat oksia puista, ja hajoittivat tielle.

9. Ja jotka edellä käwivät, ja myös seurasiwat, huusiwat sanoen: hosianna, hywästi siunattu olkoon se, joka tulee Herran nimeen!

Ps. 118: 26. Matth. 21: 9. I. 23: 39.

10. Hywästi siunattu olkoon Davidin meidän isän valtakunta, joka tulee Herran nimeen: hosianna korkeudessa!

11. Ja Jeesus meni Jerusalemiin, ja templiin: ja kuin hän käikki ympäri katseli, koska jo ehtooaika oli, läksi hän ulos Bethaniaan kahdentoistakymmenen kanssa.

12. Ja toisena päivänä, koska he Bethaniasta läksiwät, isosi hän.

Matth. 21: 18.

13. Ja näki taampana siikunapuun, jolla olivat lehdet, niin hän meni lähes, jos hän jotakin hänestä löytänyt olisi: ja kuin hän tuli tykö, ei hän muuta löytänyt kuin lehdet: sillä ei ollut vielä siikunain aika.

14. Ja Jeesus wastaten sanoi hänelle: älköön tästedeskään kukaan sinusta syökö hedelmätä ijanikäkkisesti. Ja hänen opetuslapsensa kuuliwat sen.

15. Ja he tulivat Jerusalemiin: ja Jeesus meni templiin, rupesti ajamaan ulos kaupitsioita ja ostajita templissä: ja waihet-

tajain pöydät, ja tyktyläisten myyjäin istuimet hän tukiisti.

Matth. 21: 12. Luk. 19: 45. Joh. 2: 14.

16. Ei hän myös sallinut jonkun kantaa astiata templin läpitse.

17. Ja hän opetti, sanoen heille: eikö kirjoitettu ole: minun huoneeni pitää kutjuttaman ruokahuoneeksi kaikille kansoille? * mutta te olette sen tehneet ryömäritten luolaksi. †.

* 1 Sam. 8: 41. Es. 56: 7. † Jer. 7: 11.

18. Ja kirjanooppineet ja pappein päämiehet kuuliwat sen, ja etseiwät, kuinka he olisiwat hänen hukuttaneet: * sillä he pelkäsiwät häntä, että käikki kansa hämmästyä hänen oppiansa.

* Joh. 7: 19.

19. Ja koska ehtoo tuli, meni Jeesus ulos kaupungista.

20. Ja kuin he aamulla käwivät ohitse, näkiwät he siikunapuun kuivettuneen juurineensa.

21. Ja Pietari muisti, ja sanoi hänelle: Rabbi, katso, se siikunapuu, jotas kirosit, on kuivettunut.

Matth. 21: 20.

22. Niin wastasi Jeesus ja sanoi heille: pitäkää usko Jumalan päälle.

23. Sillä totisesti sanon minä teille: jokainen, kuin tälle ruorelle sanoisi: siirrä itses, ja tustistu mereen: eikä epäilisi sydämessänsä, mutta uskoisi ne tapahtuwan, * kuin hän sanoo; niin hänelle tapahtuu, mitä hän sanoo.

* Matth. 17: 20. I. 21: 21. Luk. 17: 6.

24. Sentähden sanon minä teille: käikki, mitä te ru-

toillen anotte, se uskokaat saamanne: niin se tapahuu teille.

Matth. 7: 7. I. 21: 22.

Luf. 11: 9. Joh. 14: 18. I. 15: 7.

I. 16: 24. 1 Joh. 3: 22. I. 5: 14. Jaf. 1: 5, 6.

25. Ja koska te seisotte ja rukoulette, niin anteesi antakaat, jos teillä on jotakin jotakuta vastaan: että myös se teidän Jänne, joka on taimaisa, antaisi teille anteesi teidän rikoksenne. Matth. 6: 14. Eph. 4: 32. Kol. 3: 18.

26. Mutta jos ette anteesi anna, ei myös teidän Jänne, joka on taimaisa, anna anteesi teidän rikossianne.

27. Ja he tulivat taas Jerusalemiin: ja kuin hän käveli templissä, tulivat hänen tykönsä pappein päämiehet, firjanoppineet ja wanhimmat:

Matth. 21: 23. Luf. 20: 1.

28. Ja sanoivat hänelle: millä voimalla sinä näitä teet? ja kuka antoi sinulle sen voiman, * että näitä teet?

* 2 Mos. 2: 14. Ap. T. 4: 7. I. 7: 27.

29. Mutta Jeesus vastaten sanoi heille: minä myös kysyn teiltä yhden sanan: vastatkaat siis minua, niin minäkin sanon teille, millä voimalla minä näitä teen:

30. Johanneksen kaste, oliko se taimaasta, eli ihmisiltä? vastatkaat minua.

31. Niin he ajattelivat keskenään, sanoen: jos me sanomme: taimaasta, niin hän janoo: miksi ette siis häntä uskoneet?

Luf. 7: 30.

32. Mutta jos me sanomme: ihmisiltä: niin me pelkäämme

kansaa: sillä kaikki pitivät Johanneksen totisena propheettana.

Matth. 14: 5. Mark. 6: 20.

33. Ja he vastasivat, sanoen Jeesukselle: emme tiedä. Ja Jeesus vastasi, ja sanoi heille: en minä myös sano teille, millä voimalla minä näitä teen.

12. Luku.

Jeesus juttee vertausen wiinamäen miehistä. Puhuu werorahasta, ylösnousemuksesta, suurimmasta tästästä, Messiaasta, Phariseusten karittamuksesta, uhriin antamisesta.

Ja hän rupesti heille puhumaan vertauksilla: yksi ihminen istutti wiinamäen, * ja pani aidan sen ympärille, ja kaimoi kuopan, ja rakensi tornin, ja pani sen vuorolle peltomiehille: ja matkusti muille maille.

* Ps. 80: 9. Es. 5: 1.

Jer. 2: 21. I. 12: 10. Matth. 21: 33. Luf. 20: 9.

2. Ja lähetti ajallansa palveliansa peltomiesten tykö, ottaen peltomiehiltä wiinamäen hedelmistä.

3. Mutta he ottivat hänen kiinni, hosuivat hänen, ja lähettivät hänen pois tyhjänä.

4. Ja taas lähetti hän heidän tykönsä toisen palvelian: ja sen he kiwittivät ja pään särkivät, ja lähettivät hänen pois pilkattuna.

5. Ja hän lähetti taas toisen: sen he tappoivat: ja monta muuta, muutamit he hosuivat, ja muutamit tappoivat.

6. Niin hänellä oli vielä hänen rakas ainoa poikansa, hän lähetti myös sen viimeiseksi heidän tykönsä, sanoen: he karittawat minun poikaani.

7. Mutta ne peltomiehet sa-

noivat keškenänjä: tämä on perillinen: * tulkaat, tappa-
kaamme häntä, † niin perintö
jää meille: * Ps. 2: 8.

+ 1 Mos. 37: 18. Matth. 26: 4. Joh. 11: 53.

8. Ja he ottivat hänen, ja tappoivat, ja heittivät ulos viinamäestä.

9. Mitäs viinamäen Herra on tekemä? Hän tulee ja hukkaa ne peltomiehet, ja antaa viinamäen muille.

10. Ettkö te ole lufeneet tätä firjoitusta: jonka kiven rakentajat hyljäsiwät, se on tullut nurkkakivieksi:

Ps. 118: 22, 23. Es. 28: 16. Matth. 21: 42.

Suf. 20: 17. Ap. 1. 4: 11. Rom. 9: 33. 1 Piet. 2: 7.

11. Herralta on tämä tullut, ja on ihmeellinen meidän silmissämme.

12. Ja he etseiwät häntä kiinni ottaaksensa: ja pelkäsiwät kausaa: sillä he ymmärsiwät, että hän heidän tykönsä tämän wer-
tauksen sanonut oli: ja he jättiwät hänen ja meniwät pois.

13. Ja he lähettiwät hänen tykönsä muutamat Phariseut-
tista ja Herodianeista, solmee-
maan häntä sanoissa.

Matth. 22: 15. Suf. 20: 20.

14. Ja he tulivat ja sanoivat hänelle: Mestari, me tiedämme, että olet totinen, ja et tottele fetään: sillä et sinä katso ihmisten muotoa, mutta opetat Jumalan tien totuudessa. Sopiiko keisarille antaa weron, taikka ei? Pitääkö meidän antaman, taikka ei antaman?

15. Niin hän tiesi heidän wiet-
tautensa, ja sanoi heille: mitä

te tiusaatte minua? Tuokaat minulle raha nähdäkseni.

16. Niin he toivat. Ja hän sanoi heille: kenenkä on tämä kuva, ja päällefirjoitus? He sanoivat hänelle: keisarin.

17. Niin Jeesus wastasi ja sanoi heille: antakaat keisarille, kuin keisarin ovat: ja Jumalalle, kuin Jumalan ovat. * Ja he ihmetteliwät häntä.

* Matth. 17: 25. 1. 22: 21. Rom. 13: 7.

18. Niin hänen tykönsä tulivat Sadduceukset, jotka sanovat, ettei nousumusta ole: * ja kysyiwät häneltä, sanoen:

* Matth. 22: 23. Suf. 20: 27. Ap. 1. 23: 8.

19. Mestari, Moses firjoitti meille: jos jonkun weli kuoli, ja jättäisi waimon, ja ei lapsia, niin hänen weljensä pitää otta-
man sen hänen waimonsa, ja herättämän weljellensä siemenen.

5 Mos. 25: 5, 6.

20. Niin olivat seitsemän wel-
jeä. Ja ensimmäinen otti waimon, ja eijättänyt kuoltuansajasiementä.

21. Ja toinen otti hänen, ja kuoli, ja ei hänkään jättänyt siementä. Niin myös kolmas:

22. Ja hänen ottiwat ne seitsemän, ja eiwät jättäneet siementä: kaikkein viimein kuoli se waimo.

23. Sentähden ylösnousemi-
sessa, koska he nousewat ylös, kenenkä heistä sen waimon pitää oleman? Sillä hän oli niille seitsemälle emäntänä.

24. Ja Jeesus wastaten sanoi heille: ettkö te sentähden eliy, ettette tiedä firjoituksia, eikä Jumalan woimaa?

25. Sillä koska he kuolleista noussevat ylös, eivät he nai, eivätkä huole: mutta ovat niinkuin enkelit, jotka ovat tainvaisia.

Matth. 22: 30. Luf. 20: 35, 36.

26. Mutta kuolleista, että he noussevat, ettekö te ole lufeneet Mojesen raamatussa, kuinka Jumala penjaassa hänelle puhui, sanoen: minä olen Abrahamin Jumala, ja Jsaakin Jumala, ja Jakobin Jumala? 2 Moj. 3: 6.

Matth. 22: 31, 32. Ap. T. 7: 82. Hebr. 11: 16.

27. Ei Jumala ole kuolleitten, vaan elävitten Jumala: te sentähden suuresti eksytte.

28. Ja kuin yksi kirjanoppi-neista tuli, joka kuuli heidän kamppailewan keskenänsä, ja näki, että hän hywästi wastasi heitä, tysi hän häneltä: kuka on kaikkein suurin käsky?

Matth. 22: 34, 35. Luf. 10: 25.

29. Mutta Jeesus wastasi häntä: tämä on kaikkein suurin käsky: kuule Israel, Herra meidän Jumalamme on yksi Herra:

5 Moj. 6: 4.

30. Ja sinun pitää rakastaman Herraa sinun Jumalatas, kaikesta sinun sydäimestäs, ja kaikesta sinun sielustas, ja kaikesta sinun mielestäs, ja kaikesta sinun voimastas. * Tämä on suurin käsky.

* 5 Moj. 10: 12. Luf. 10: 27.

31. Ja toinen sentaltainen on tämä: sinun pitää rakastaman sinun lähimmäistäs niinkuin itse sinias. * Ei ole näitä suurempata käskyä.

* 8 Moj. 19: 18.

Matth. 22: 39. Rom. 13: 9. Gal. 5: 14. Gal. 2: 8.

32. Ja kirjanoppiinut sanoi hänelle: oikein, Mestari, sinä ja-

noit totuuden: sillä yksi on Jumala, ja ei ole toista paitsi häntä:

33. Ja rakastaa häntä kaikesta sydäimestä, ja kaikesta ymmärryksestä, ja kaikesta sielusta, ja kaikesta mäestä, ja rakastaa lähimmäistä niinkuin itseänsä, se on enää kuin kaikki polttouhrit, ja muut uhrit.

34. Ja koska Jeesus näki, että hän toimellisesti wastasi, sanoi hän hänelle: et sinä ole kukaan Jumalan waltakunnasta. Ja ei tohtinut kentkään sitte häneltä enämpätä tysiä.

35. Ja Jeesus wastasi, ja sanoi, opettain templissä: kuinka sanovat kirjanoppineet, että Kristus on Dawidin poika?

Matth. 22: 41, 42. Luf. 20: 41.

36. Sillä Dawid sanoi itse Pyhän Hengen kautta: Herra sanoi minun Herralleni, istu minun oisialle kädelleni siihen: asti kuin minä panen sinun wihollises sinun jalkais astinlaudaksi.

Ps. 110: 1. Ap. T. 2: 34.

1 Kor. 15: 25. Hebr. 1: 13. I. 10: 13.

37. Itse siis Dawid sanoo hänen Herraksi: kuinka hän siis on hänen poikansa? Ja paljo kansas kuuli häntä mielellänsä.

38. Ja hän opetti heitä, ja sanoi heille: kawahtakaat teitänne kirjanoppineista, * jotka mielellänsä pittisjä waatteisja täywät, ja antawat heitänsä turulla tervehtää.

* Matth. 23: 3, 4. Luf. 11: 43. I. 20: 46.

39. Ja rakastawat ylimmäisiä istuimia tokouksissa, ja ensimmäisiä sioja ehtoollisissa.

40. Jotta syöwät leskein huo-

neet, * ja muodoksi pitävät pit-
kät rukoukset: nämät saavat sitä
raskaamman kadotuksen.

* Matth. 23: 14. Tit. 1: 11.

41. Ja kuin Jeesus istui uhriar-
kun kohdalla, * ja katseli, kuinka
kansia pani rahaa uhriarttium:
ja monta rikasta panivat pal-
jon;

* 2 Tim. 12: 9. Luf. 21: 1.

42. Niin tuli yksi köyhä leski,
ja pani kaikki ropoa, se on tuu-
sinainen.

43. Niin hän kutsui opetus-
lapsensa tykönsä, ja sanoi heille:
totisesti sanon minä teille: tämä
köyhä leski pani enemmän uhri-
arttium, kuin kaikki ne, jotka
siihen panivat.

2 Kor. 8: 12.

44. Sillä he ovat kaikki pan-
neet siitä, kuin heillä liiaksi oli:
mutta tämä hänen köyhyydes-
tänsä pani kaiten, mitä hänellä
oli, kaiten tavaransa.

13. Luku.

Jeesus puhui templin ja koko Jerusalemin
hävityksestä, varoittaen karkittamaan wietel-
ystä; maailman lopusta, neuvoen waltwo-
misella sitä odottamaan.

Ja kuin hän meni ulos temp-
listä, sanoi yksi hänen ope-
tuslapsistansa: Mestari, katso,
minkälaiset kivet ja minkä-
kalaiset rakennukset ovat nä-
mät.

Matth. 24: 1. Luf. 21: 5.

2. Ja Jeesus vastaten sanoi
hänelle: näetkös nämät suuret
rakennukset? Ei näistä jätetä
kiveä kiven päälle, jota ei maa-
han jaoteta.

1 Kun. 9: 7, 8. Mich. 3: 12. Luf. 19: 44.

3. Ja koska hän istui Olij-
mäellä, templin kohdalla, sy-
nyivät häneltä erinänsä Pietari

ja Jakob, ja Johannes ja An-
dreas:

4. Sano meille, koska nämät
tapahtuivat? Ja mikä merkki on,
koska nämät kaikki päätetään?

Matth. 24: 3. Luf. 21: 7.

5. Niin Jeesus, vastaten heitä,
rupefi sanomaan: katsokaat, ettei
joku teitä petä: Jer. 29: 8. Matth. 24: 4.
Luf. 21: 8. Eph. 5: 6. 2 Thess. 2: 3. 1 Joh. 4: 1.

6. Sillä monta tulewat minun
nimeeni, sanoen: minä olen (a),
ja pettävät monta.

(a) Nimittäin Kristus. Jer. 14: 14. I. 23: 21.

7. Mutta koska te kuulette sotia,
ja sotain sanomia, niin älkää
hämmästykö: sillä niiden pitää
tapahtuman; waan ei vielä
loppu ole.

8. Sillä kansan pitää nouseman
kansaa vastaan, ja waltakun-
nan waltakuntaa vastaan: * ja
maan järistysten pitää oleman
jotaisessa paikassa, ja tulee näl-
tä, ja metelit.

* Es. 19: 2.

9. Nämät ovat murheitten
alut. Mutta kawahtakaat itse
teitänne; sillä he antawat ylö-
n teidän raastupiin ja synago-
giin. Ja te pieksetään ja joh-
datetaan päämiehen ja kunin-
gasten eteen minun tähteni, *
heille todistukseksi.

* Matth. 10: 17, 18. I. 24: 9.

Luf. 21: 12. Joh. 15: 19. I. 18: 2. 3im. 2: 10.

10. Ja ennen pitää jaarnat
taman ewankeliumi kaikessa kan-
sassa.

Matth. 24: 14.

11. Koska he niin teitä wiewät
ja antawat ylö, niin älkää
edellä murhehtikö, mitä teidän
puhuman pitää, älkää myös
ennen ajatelko: waan mitä teille

sillä hetkellä annetaan, se puhuaat: * sillä et te ole, jotka puhutte, vaan Pyhä Henki.

* Matth. 10: 19. Luk. 12: 11. I. 21: 14.

12. Niin on weli antawa yllön welsensä fuolemaan, ja isä pojan; ja lapset nousewat wanhempia vastaan, ja antawat tappa heitä.

Hei. 38: 21. Mtch. 7: 5, 6.

13. Ja te tulette wihattawaksi kaikilta minun nimeni tähden: vaan joka wahwana pyjny loppuun asti, se tulee autuaaksi.

Matth. 10: 22. I. 24: 9, 13.

Luk. 21: 12, 17. Jlm. R. 2: 7. I. 8: 10.

14. Mutta koska te saatte nähdä häwityksen kauhistuksen, * joista Daniel propheetan kautta sanottu on, seijowan kussa ei pitäisi: (joka sen lukee, hän ymmärtääköön;) silloin, jotka Judeassa owat, ne paettaan muorille.

* Dan. 9: 27. I. 12: 11. Matth. 24: 15. Luk. 21: 20.

15. Ja joka faton päällä on, älköön astuko alas huoneeseen, ja älköön mentö sijalle jotakin ottamaan huoneestaan.

16. Ja joka pellolla on, älköön palatto takaisin ottamaan waa tettaansa.

17. Wi rastaita waimoja ja imettäwäisiä niinä päiwinä!

18. Mutta rufoilkaat, ettei teidän pafonne tapahtui talwella.

19. Sillä niinä aikoina pitää oleman senkaltaijen waiwan, jonkafaltaista ei ole ollut luomien alusta, kuin Jumala luonut on, niin tähän asti, eikä tuleman pidä.

20. Ja ellei Herrä olisi lyhentänyt niitä päiwä, niin ei yksiäkään liha tulisi autuaaksi: mutta

walittuin taywen, jotka hän on walinnut, lyhenä hän ne päiwät.

21. Ja silloin, jos joku sanoo teille: katso, tässä on Kristus: taikka, katso siellä: niin älkää usko. Matth. 24: 23. Luk. 17: 23. I. 21: 8.

22. Sillä wäärät chriistukset ja wäärät propheetat nousewat; ja merkkejä ja ihmeitä tekewät, * pettääkseen, † jos mahdollinen olisi, walituitatin.

* 5 Mos. 18: 1. † 2 Thess. 2: 11.

23. Mutta te kawahtakaat: katso, minä olen teille kaikki ennen sanonut.

2 Piet. 3: 17.

24. Mutta niinä päiwinä, sen waiwan jälkeen, pitää auringon pimenemän, ja kuu ei anna waloansa.

Hei. 18: 10. Hei. 82: 7.

Joel. 2: 10, 31. I. 3: 15.

Matth. 24: 29. Luk. 21: 25. Jlm. R. 6: 12.

25. Ja taivaan tähdet pitää putooman, ja taiwasten woimat pitää liikutettaman.

26. Ja silloin heidän pitää näkemän Ihmisen Pojan tulewan pilwisä suurella woimalla ja kunnialla. Dan. 7: 10. Matth. 16: 27. I. 24: 30. Mark. 14: 62. Luk. 21: 27. Ap. T. 1: 11.

1 Thess. 4: 16. 2 Thess. 1: 10. Jlm. R. 1: 7.

27. Ja silloin hän lähettää enkelinsä, ja kokoo walittunsa neljästä tuulesta, hamasta maan äärestä, niin taivaan ääreen asti.

28. Mutta siitunapiinusta oppikaat wertaus: koska sen oksa on tuores, ja lehdet puhkeewat, niin te tiedätte, että syvi on läsnä.

Matth. 24: 32. Luk. 21: 29.

29. Niin myös te, koska te nämät näette tapahtuvan, niin tietäkää, että se on läsnä oven edessä.

30. Totifesti sanon minä teille: ei suinkaan tämän sukutunnon pidä hukkuman ennen kuin kaitfi nämät tapahtumat.

Matth. 24: 34. Luf. 21: 32.

31. Taiwas ja maa pitää hukkuman; mutta minun sanani ei pidä suinkaan hukkuman.

Ps. 102: 27. Es. 40: 8. I. 51: 6. Gebr. 1: 11.

32. Mutta siitä päivästä ja hetkestä ei tiedä kentään, ei enkelistään, jotka ovat taiwaassa, ei Boikataan, vaan Jsa.

Matth. 24: 36. Ap. T. 1: 7.

33. Kawahtakaat, walwokaat ja rukoilkaat, sillä ette tiedä, koska se aika tulee. Matth. 24: 42.

I. 25: 13. Luf. 12: 40. I. 21: 36. 1 Thesf. 5: 6.

34. Niinkuin ihminen, joka muille maille maelsi, jätti huoneensa, ja antoi palveliainsa haltuun, ja kullenkin hänen asfareensa, ja käski owen wartian walwoa.

35. Niin walwokaat siis: (sillä ette tiedä, koska huoneen Herra tulewa on, ehtoona, taikka puoliyönä, eli kufon laulaissa, eli aamuilla:)

36. Ettei hän äkisti tullessansa löytäisi teitä makaamasta.

37. Mutta mitä minä teille sanon, sen minä kaitfille sanon: walwokaat.

14. Lufu.

Jesus wähytään surmattaa. Jesus woibellaan waimolta, mutta myhäään Judasta. Ehyä pääsiäslampaan, ja asettaa ehtoollisen. Ennustaa opetuslapstansa, rukoilee sielunsa ahdistuksessa. Petetään, kiinni otetaan, tutkitaan hengellistä, syötetään, pilkataan. Pietari rikkoo rastaaksi, waan myöntyykohta kääntymyksen.

Niin oli kahden päivän perästä pääsiäinen, ja matian leivän

päivät. * Ja ylimmäiset papit ja kirjanoppineet etseiwät, kuinka he kawaluudella hänen kiinni ottaisivat, ja tappaisivat.

* Matth. 26: 1—4.

Luf. 22: 1. Joh. 11: 55. I. 13: 1.

2. Mutta he sanoivat: ei juhlapäivänä, ettei kapina nousisi kansassa.

3. Ja kuin hän oli Bethaniasa, sen spitalisen Simonin huoneessa, ja atrioitsi, niin tuli yksi waimo, jolla oli klasi turmelamatointa ja kallista nardufien woidetta: ja hän särki klasin, ja wuodatti hänen päänsä päälle.

Matth. 26: 6, 7. Luf. 7: 37. Joh. 11: 2. I. 12: 3.

4. Niin muutamat närkästyivät itsellensä, ja sanoivat: minkä on tapahtunut tämä woi-teen haaskaus?

5. Sillä tämä olisi taidettu myytää enämpään kuin kolmeen sataan penninkiin, ja annettaa waiwaisille. Ja he napisimat häntä.

6. Niin Jesus sanoi: kallikaat hänen olla rauhasa: miksi te häntä waiwaatte? Hän teki hywän työn minun kohtaani:

7. Sillä teillä owat aina waiwaiset, * ja koska ikänä te tahdotte, niin te saatte heille hywin tehdä. Mutta en minä teillä aina ole: * 5 Mos. 15: 11.

8. Tämä teki, mitä hän woi, ja ennatti woitelemaan minun ruumistani hautaamijetfi.

9. Totifesti sanon minä teille: kusja ikänä tämä ewangeliumi saarnataan kaikessa maailmassa, niin myös tämä, kuin hän teki,

pitää mainittaman hänen muistossensa.

10. Ja Judas Iskariot, yksi kahdestatoistakymmenestä, meni ylimmäisten pappein tykö, että hän pettäisi hänen heille.

Matth. 26: 14. Luf. 22: 3, 4.

11. Koska he sen kuuliivat, ihastuivat he: ja lupasivat hänelle rahaa antaa: ja hän etsei, kuinka hän jomeliaalla ajalla hänen pettäisi.

12. Ja ensimmäisenä mafian leivän päivänä, koska pääsiäislammasta teurastettiin, sanoivat hänelle hänen opetuslapsensa: kussas tahdot, että me menemme, ja valmistamme syödäsiessäsi lampaan?

3 Mos. 12: 17.

5 Mos. 16: 5, 6. Matth. 26: 17. Luf. 22: 7.

13. Ja hän lähetti kaksi opetuslapiistania, ja sanoi heille: menkää kaupunkiin: ja yksi ihminen kohtaa teidän, kantain vesiaatiata: noudattakaat häntä.

14. Ja kuhunka hän menee siälle, sanokaat perheenisännälle: Meistä janoo: kussa on vierasten huone, jossa minä opetuslasteni kanssa söisin pääsiäislampaan?

15. Ja hän osoittaa teille suuren salin, rakettun ja valmistettun; valmistakaat siellä meille.

16. Ja hänen opetuslapsensa menivät, ja tulivat kaupunkiin, ja löysivät niinkuin hän oli heille sanonut: ja valmistivat pääsiäislampaan.

17. Ja koska ehtoo tuli, tuli hän niiden kahdentoistakymmenen kanssa. Matth. 26: 20. Luf. 22: 14.

18. Ja kuin he istuivat pöydän tykönä ja söivät, sanoi Jeesus: totijesti sanon minä teille: yksi teistä, joka syö minun kanssani, on minun pettävä.

Ps. 41: 10. Joh. 13: 18, 21. Ap. 1: 16.

19. Mutta he rupešivat murhehtimaan ja yksi toisen jälkeen sanomaan: ollenko minä se? Ja toinen: ollenko minä se?

20. Hän vastasi, ja sanoi heille: yksi kahdestatoistakymmenestä, joka minun kanssani watiin rupee.

Luf. 22: 21.

21. Ihmisen Poika tosin menee, niinkuin hänestä on firjoitettu: mutta moi sitä ihmistä, jonka kautta Ihmisen Poika petetään! se olisi hänelle parempi, jos ei se ihminen olisi syntynyt.

Matth. 26: 24. Luf. 22: 22.

22. Ja heidän syödessänsä otti Jeesus leivän, kiitti, mursi, ja antoi heille, ja sanoi: ottakaat, syötkää: tämä on minun ruumiini.

Matth. 26: 26. Luf. 22: 19. 1 Kor. 11: 23.

23. Ja hän otti kalkin, kiitti ja antoi heille: ja he joivat siitä kaikki.

24. Ja hän sanoi heille: tämä on minun wereni, sen uuden testamentin, joka monen edestä wuodataan.

25. Totijesti sanon minä teille: en minä suinkaan silleen juo wiinapuun hedelmästä, siihen päivään asti kuin minä sen juon uuden Jumalan valtakunnassa.

26. Ja kuin he kiitoswirren olivat sanoneet, menivät he ulos Olymälle. Matth. 26: 30. Joh. 13: 1.

27. Ja Jeesus sanoi heille: kaitki tetänä yönä pahenette minussa: * niinkuin kirjoitettu on: minä hyön paimenta, ja lampaat hajoitetaan. †

* Matth. 26: 31.

Luk. 22: 31. Joh. 18: 32. † Zach. 13: 7.

28. Mutta sitte kuin minä nousen ylös, niin minä käyn teidän edellänne Galileaan.

Matth. 26: 32. 1. 28: 10. Mark. 16: 7.

29. Niin Pietari sanoi hänelle: ja jos vielä kaitki muut pahenisivat, en kuitenkaan minä pahene.

Matth. 26: 33.

30. Ja Jeesus sanoi hänelle: totisesti sanon minä sinulle: tänä päivänä, tänä yönä, ennen kuin kukko kahdesti laulaa, sinä kolmasti minun kiellät.

Matth. 26: 34. Luk. 22: 34. Joh. 13: 38.

31. Mutta hän sanoi vielä enämmin: jos minun pitäisi kuoleman sinun kanssasi, * en minä itänä kiellä sinua. Niin sanoivat myös kaitki.

* Luk. 22: 33. Joh. 13: 37.

32. Ja he tulivat kylään, jonka nimi oli Gethsemane: ja hän sanoi opetuslapsillessa: istukaat tässä, niinkauvan kuin minä rukoilen.

Matth. 26: 36. Luk. 22: 39.

33. Ja hän otti Pietarin ja Jakobin ja Johanneksen kanssansa: ja rupesti wapijemaan ja tauhistumaan.

Luk. 22: 44.

34. Ja sanoi heille: minun sieluni on suuresti murheissansa kuolemaan asti: olkaat tässä ja walwokaat.

Matth. 26: 38. Joh. 12: 27.

35. Ja hän kävi vähää edemmä, lantesi maahan, ja rukoili, jos mahdollinen olisi, että aika hänen ohitsensa kävisi.

Luk. 22: 41.

36. Ja sanoi: Abba minun Jkäni, kaitki ovat sinulle mahdolliset: ota pois minulta tämä kaitki: ei kuitenkaan niinkuin minä tahdon, mutta niinkuin sinä.

Joh. 8: 38.

37. Ja hän tuli ja löysi heidän makaamasta: ja sanoi Pietarille: Simon, makaatkos? Ettös woinut yhtä hetkeä walwoa?

Matth. 26: 40. Luk. 22: 45, 46.

38. Walwokaat, ja rukoilkaat, ettette tulisi kiusaukseen. Henki tosin on altis, mutta liha on heikko.

Gal. 5: 17.

39. Niin hän taas meni pois ja rukoili, sanoen entisen sanan.

40. Ja palatesjansa löysi taas heidän makaamasta, (jillä heidän filmänsä olivat rasfaat,) eivätkä tietäneet, mitä heidän piti häntä vastaaman.

41. Ja hän tuli kolmannen kerran, ja sanoi heille: maatkaat vielä ja lewättäät: jo nyt kyllä on, se hetki on tullut: katso, Ihmisen Poika annetaan ylönsyntisten käsiin.

42. Nouskaat, käyntäämme: katso, joka minun pettää, se lähestyi.

43. Ja kohta vielä hänen puhuisjansa tuli Judas, joka oli yksi kahdestatoistakymmeestä, ja hänen kanssansa paljo wäkeä mieoilla ja seipäillä, ylimmäisiltä papeilta ja firjanoppineilta ja wanhinmilita.

Matth. 26: 47. Luk. 22: 47. Joh. 18: 3.

44. Mutta se, joka hänen petti, oli antanut heille yhteisen merkin, sanoen: tenentä minä suuta annan, se on: kiinni ot-

takaat häntä, ja wietää pois wifusti.

45. Ja tuin hän tuli, astui hän kohta hänen tykönsä, ja sanoi: Rabbi, Rabbi, ja antoi hänen suuta.

2 Sam. 20: 9.

46. Mutta ne panivat tätensä hänen päällensä, ja ottivat hänen kiinni.

47. Niin yksi niistä, jotka siinä läsnä seisoivat, weti ulos miekkansa, ja löi ylimmäisen papin palwelialta, ja hakkasi pois hänen kormansa.

48. Ja Jeesus wastaten sanoi heille: niinkuin ryöväriin tykö te tulitte ulos miekoilla ja seipäillä minua kiinni ottamaan.

49. Minä olen joka päivä ollut teidän tykönänne, ja opettanut templissä, ja ette minua otaneet kiinni. Mutta nämät tapahutuivat, että raamattu täytetäisiin.

Ps. 22: 7. Ps. 69: 9.

Ef. 53: 12. Matth. 26: 56. Luf. 24: 25.

50. Ja kaikki antoivat ylönsä hänen, ja pakenivat. Joh. 19: 13. Ps. 88: 9.

51. Ja yksi nourukainen seurasi häntä, jolla oli liinainen waate paljaan ihon päällä: ja nuoret miehet ottivat hänen kiinni.

52. Mutta hän jätti sen liinaisen waatteen, ja pakeni alasti heiltä.

53. Ja he weivät pois Jeesuksen ylimmäisen papin tykö: jonka tykö kaikki ylimmäiset papit ja wanhimmat ja kirjanooppineet olivat kotoon tulleet.

Matth. 26: 57. Luf. 22: 54. Joh. 18: 13, 24.

54. Mutta Pietari noudatti häntä taampana, hamaan ylim-

mäisen papin salin porstuaan; ja istui ynnä palweliamin kanssa, ja lämmitteli waltian tykönä.

55. Mutta ylimmäiset papit, ja kaikki raati etseivät todistusta Jeesusta vastaan, että he hänen tuolemanhan saattaisivat: ja eivät löytäneet. Matth. 26: 59. Ap. T. 6: 13.

56. Sillä moni todisti wäärin häntä vastaan; mutta eivät heidän todistuksensa olleet sorweliaat.

57. Ja muutamat nousivat, ja todistivat wäärin häntä vastaan, sanoen:

58. Me olemme kuulleet hänen sanovan: minä tahdon tämän templin, joka käsiillä tehty on, maahan jaottaa, ja kolmena päivänä toisen rakentaa ylös, joka ei ole käsiillä tehty.

Matth. 26: 61. Mark. 16: 29. Joh. 2: 19.

59. Ja ei niinkään ollut heidän todistuksensa sorwelias.

60. Ja ylimmäinen pappi astui edes, ja kysyi Jeesukselta, sanoen: etkös mitään wastaa, mitä nämät sinua vastaan todistawat?

Matth. 26: 62.

61. Mutta hän oli ääneti, eikä mitään wastannut.* Taas ylimmäinen pappi kysyi häneltä, ja sanoi hänelle: oletkos sinä Kristus, sen sinun Boita?

* Ef. 53: 7. Ap. T. 8: 32

62. Niin Jeesus sanoi: minä olen. Ja teidän pitää näkemän Ihmisen Bojan istuvan woiman oikialla puolella, ja tulewan taivaan pilwisä. Dan. 7: 10. Matth. 16: 27.

I. 24: 30. I. 25: 31. I. 28: 64. Mark. 13: 26.

Luf. 21: 27. I. 23: 69. Joh. 6: 62. Ap. T. 1: 11.

1 Thes. 4: 16. 2 Thes. 1: 10. Tim. R. 1: 7.

63. Niin ylimmäinen pappi remäisi waatteensa, ja sanoi: mitä me silleen todistuksia tarwitsemme?

64. Te olette kuulleet Jumalan pilkan: mitä te luulette? Niin he kaikki tuomitsivat hänen olevan rikapään kuolemaan.

65. Ja muutamat rupešivat sylkemään hänen päällensä, ja peittämään hänen kasvojaansa, ja lyömään häntä postelle, ja sanomaan hänelle: arwaa. Ja palveliat pieksivät häntä sauvoilla.

Joh. 18: 10, 11.

Es. 50: 6. Matth. 26: 67. Joh. 19: 3.

66. Ja Pietari oli alhaalla salissa, * niin tuli yksi ylimmäisen papin piioista:

* Matth. 26: 58, 69. Luf. 22: 55. Joh. 18: 16, 17.

67. Ja koska hän näki Pietarin lämmittelewän, katsahti hän hänen päällensä, ja sanoi: ja sinä fin olit Jeesuksen Nazarenuksen kanssa?

68. Mutta hän kielsi sanoen: en tunne minä häntä, enkä tiedä, mitäs sanot. Ja hän meni ulos porstuaan: ja kufko lauloi.

69. Ja se piika näki taas hänen, ja rupefi sanomaan niille, jotta sinä seisoiwat: tämä on yksi heistä.

Matth. 26: 71. Luf. 22: 58. Joh. 18: 25.

70. Mutta hän kielsi jälleen. Ja taas wähän hetken perästä janoiwat ne Pietarille, jotta läsnä seisoiwat: totisesti olet sinä yksi heistä: sillä sinä olet Galilealainen, ja sinun puhees on sentkaltainen.

71. Niin hän rupefi itseänsä sadattelemaan, ja wannomaan:

en tunne minä sitä ihmistä, jota te sanotte.

72. Ja kufko lauloi toisen kerran. Niin Pietari muisti sen sanan, kuin Jeesus hänelle sanonut oli: ennen kuin kufko kahdesti laulaa, sinä kolmasti minun kiellät. Ja hän kiiruusti läfsi ulos, ja itki.

Matth. 26: 75. Luf. 22: 61. Joh. 18: 27.

15. Luku.

Jeesus seisoo maailmallisen oikeuden edessä, tuomitaan kuolemaan, pilkataan ja wiehdään Golgathaan. Kristiinnaulitaan, soimitaan, kuolee, ihmeet harwaitaan. Jeesus haudataan Jofephilta.

Ja kohta aamulla warhain pitivät ylimmäiset papit neuwoa vanhimpain ja kirjanoppineitten kanssa, ja kaikki raati, ja weivät pois Jeesuksen sidottuna, ja antoiwat yllön Pilatukselle.

Pf. 2: 2. Matth. 27: 1.

Luf. 22: 66. I. 23: 1. Joh. 18: 28. Ap. 4: 13.

2. Ja Pilatus kysyi häneltä: oletko sinä Juutalaisten kuningas? Hän wastasi ja sanoi hänelle: sinäpä sen sanot.

Matth. 27: 11. Luf. 23: 3. Joh. 18: 33.

3. Ja ylimmäiset papit kantoiwat hänen päällensä paljon.

4. Niin Pilatus kysyi taas häneltä, ja sanoi: etkös mitään wastaa? * Katsjo, kuinka paljon he sinua vastaan todistawat.

* Matth. 27: 13. Joh. 19: 10.

5. Mutta ei Jeesus sitte ensinkään wastannut, niin että Pilatus ihmetteli.

6. Mutta juhlanan päästi hän heille yhden wangin irralle, tenenkä he anoiwat.

Matth. 27: 15. Luf. 23: 17. Joh. 18: 39.

7. Niin oli yksi nimeltä Barab-

bas, joka oli sidottu kapinan nostajitten kansja, jotta kapinassa murhan tehneet olivat.

Matth. 27: 18. Luf. 23: 19. Joh. 18: 40.

8. Ja kansja huusi ja rupesti häntä rukoilemaan, että hän tekisi, niinkuin hän aina heille tehnyt oli.

9. Niin Pilatus vastasi heitä, sanoen: tahdotteko, että minä päästän teille Juutalaisten kuninkaan?

10. (Sillä hän tiesi, että ylimmäiset papit olivat hänen katteudesta antaneet ylö.)

11. Mutta ylimmäiset papit ylläyttivät kansaa, että hän heille ennen päästäji Barabban.

Matth. 27: 20. Luf. 23: 18. Ap. T. 3: 14.

12. Niin Pilatus vastasi, ja taas sanoi heille: mitä te siis tahdotte, että minun pitää tälle tekemän, jonka te Juutalaisten kuninkaaksi kutsutte?

13. Niin he taas huusivat: ristiinnaulitse häntä.

14. Mutta Pilatus sanoi heille: mitäs hän pahaa on tehnyt? Mutta he huusivat vielä kovemmin: ristiinnaulitse häntä.

15. Mutta Pilatus tahtoi kansan mielen noutaa ja päästi heille Barabban. Ja Jeesuksen, koska hän hänen ruoskinut oli, antoi ylö ristiinnaulittaa.

Matth. 27: 26. Joh. 19: 1.

16. Niin huorit weivät hänen raastupaan, ja kutsuivat kokuon taiten joukon.

Matth. 27: 27.

17. Ja puettivat hänen purppuraan, ja panivat hänen päähänsä väännetyn orjantappuraisen kruunun.

Joh. 19: 2.

18. Ja rupestivat häntä tervehdämään: terwe Juutalaisten kuningas!

19. Ja he löivät hänen päähänsä ruovolla, ja sylkivät hänen päälleen, panivat polwillensa ja kumartaen rukoilivat häntä.

20. Ja kuin he olivat häntä pilkanneet, riisuiwat he häneltä purppuran, ja puettivat hänen omiin vaatteisiinsa; ja weivät hänen ulos ristiinnaulittaa.

Matth. 27: 31.

21. Ja niin he waateivat yhden, joka ohitse kävi (ja tuli pellolta, Simonin Kyreeniläisen, Aleksanderin ja Rufin isän), kansamaan hänen ristiänsä.

Matth. 27: 32. Luf. 23: 26.

22. Ja he weivät hänen siihen paikkaan, joka kutsutaan Golgatha, * se on niin paljo kuin pääkallon paikka.

* Matth. 27: 33. Luf. 23: 33. Joh. 19: 17.

23. Ja he antoivat hänelle wiinaa juoda myrrhamilla sekoitettua. Waan ei hän ottanut.

24. Ja koska he olivat hänen ristiinnaulinneet, jakoivat he hänen vaatteensa,* ja heittivät niistä arpaa, mitä kunkin piti saaman.

* Ps. 22: 19.

Matth. 27: 35. Luf. 23: 34. Joh. 19: 23.

25. Mutta se oli kolmas hetki, kuin he hänen ristiinnaulitsivat.

26. Ja oli päällekirjoitettu hänen synsä kirjoitus: Juutalaisten kuningas.

Matth. 27: 37. Luf. 23: 38. Joh. 19: 19.

27. Ja he ristiinnaulitsivat taksi ryöväriä hänen kansjansa:

yhden hänen oitiale, ja toisen wasemmalle puolellessa.

Matth. 27: 38. Luf. 23: 32.

28. Ja niin täytettiin se kirjoitus, joka sanoo: ja hän on pahantekijän setaan luettu.

Es. 53: 12. Luf. 22: 37.

29. Ja ne, jotka siitä ohitse kävivät, pilkkasivat häntä, ja wääntelivät päätänsä,* sanoen: woi sinuas, joka templin maahan jaotat, ja kolmena päivänä rakennat ylös! † * Ps. 22: 8. Ps. 109: 25.

Matth. 27: 39. † Mark. 14: 58. Joh. 2: 19.

30. Wapahda itses, ja astu alas ristiistä.

Luf. 23: 35.

31. Niin myös ylimmäiset papit pilkkasivat häntä keskenänsä kirjanoppineitten kanssa, sanoen: muuta hän autti, ei hän woi itseänsä auttaa.

32. Christus se Israelin kuningas astukaan nyt alas ristiistä, että me näkisimme, ja uskoisimme. Ja ne, jotka hänen kanssansa ristiinnaulitut olivat, pilkkasivat häntä.

33. Mutta koska kuudes hetki tuli, tuli pimeys kaiken maan päälle hamaan yhdeksänteen hetkeen asti.

Matth. 27: 45. Luf. 23: 44.

34. Ja yhdeksännellä hetkellä huusi Jeesus suurella äänellä, sanoen: Eli, Eli, lamma sabach-tani! se on niin paljo kuin: minun Jumalani, minun Jumalani, nukkis minun annoit ylös!

Ps. 22: 2. Matth. 27: 46.

35. Ja kuin muutamat, jotka siinä seisoiwat, sen kuuliwat, sanoiwat he: katso, hän huutaa Eliasta.

36. Niin juoksi yksi ja täytti

sienen etikalla, ja panisen ruowon ympärille, taritsi hänen juoda,* sanoen: pidäs, katsokaamme, jos Elias tulee häntä ottamaan pois.

* Ps. 69: 22. Joh. 19: 29.

37. Mutta Jeesus huusi suurella äänellä, ja antoi henkensä.

Matth. 27: 50. Luf. 23: 46. Joh. 19: 30.

38. Ja templin esiwaate * repeksi kahtia, ylhäältä hamaan alas. †

* 2 Riisa 2. 3: 14.

† Matth. 27: 51. Luf. 23: 45.

39. Mutta koska päämies, joka siinä hänen kohdallansa seisoi, näki, että hän niin huutain henkensä antoi, sanoi hän: totisesti oli tämä ihminen Jumalan Poika.

Matth. 27: 54. Luf. 23: 47.

40. Ja siellä oli myös waimoja, jotka taampaa katseliwat;* joiden seassa oli Maria Magdalena ja Maria vähemmän Jakobin ja Josen äiti, ja Salome:

* Ps. 88: 12. Matth. 27: 55. Luf. 8: 2, 3.

41. Jotta myös häntä Galileassa seuranneet ja palwelleet olivat; ja monta muuta, jotka hänen kanssansa Jerusalemiin menneet olivat.

Luf. 23: 49.

42. Ja koska jo ehtoo tuli (että valmistuspäiwä oli, joka on esisabbathi),

43. Tuli Joseph Arimathiaista, kunniallinen raatimies, joka myös odotti Jumalan waltakuntaa, hän rohkeni mennä Pilatuksen tykö, ja anoi Jeesuksen ruumista.

Matth. 27: 57. Luf. 23: 50. Joh. 19: 38.

44. Niin Pilatus ihmetteli, että hän jo kuollut oli: ja kutsui tykönsä päämiehen, ja kysyi häneltä, jos hän jo aikaa kuollut oli.

45. Ja kuin hän asian päämieheltä ymmärsi, antoi hän Josefille ruumiin.

46. Ja hän osti linawaatteen, otti hänen alas, ja täärei linawaatteeseen: ja pani hänen hautaan, * joka kalliohon hakattu oli, ja wieritti firven haudan owelle.

* Matth. 12: 40. 1. 28: 12.

1. 27: 60. Luf. 23: 53. Joh. 19: 41, 42.

47. Mutta Maria Magdalena, ja Jojen Maria katselivat, tuhunka hän pantiin.

16. Luku.

Eneli saarnaa Christuksen ylösnousemuksesta. Jeesus ilmestyy omiensa. Antaa kästyn saarnawirasta, ja otetaan ylös talwaaseen.

Ja koska sabbathi tulunut oli, osti Maria Magdalena ja Maria Jakobin ja Salome hywän hajullisia voiteita, tullaksensa voitelemaan häntä.

Matth. 28: 1. Luf. 24: 1. Joh. 20: 1.

2. Ja tulivat handalle ensimmäisenä sabbathin päivänä sangen warhain, auringon noustessa.

3. Ja puhuivat keskenänsä: kuka meille wierittää firven haudan owelta?

4. Ja kuin he katsoivat, näkivät he firven wieritetyn: sillä se oli sangen suuri.

5. Ja kuin he olivat hautaan menneet sisälle, näkivät he yhden muorutaisen * istuvan oikalla puolella, joka oli waatetettu pitkällä walfialla waatteella: ja he hämmästyivät.

* Matth. 28: 2—4. Joh. 20: 12.

6. Mutta hän sanoi heille: älkää hämmästelkö: te etitte Jeesusta Nazarennista, joka ristiinnaulittu oli: hän nousi ylös,*

ei hän ole täällä: katso sias, tuhunka he hänen panivat:

* Matth. 28: 5. Luf. 24: 6.

7. Mutta mentäät ja sanokaat hänen opetuslapsillensa, ja Pietarille, että hän tän teidän edellänne Galileaan: siellä te hänen näette, * niinkuin hän sanoi teille.

* Matth. 28: 82. 1. 28: 10.

Marf. 14: 28. Ap. 1: 3. 1. 13: 31. 1. Kor. 15: 5.

8. Ja he menivät nopiasti ulos, ja pakenivat haudalta: * sillä wapistus ja suuri hämmästys oli heidän päällensä tullut, eiwät he myös kellenkään mitään sanoneet: sillä he pelkäsiwät.

* Matth. 28: 8. + Luf. 24: 9.

9. Mutta kuin Jeesus oli warhain ensimmäisenä sabbathin päivänä noussut ylös, ilmestyi hän ensin Marialle Magdalanalle, * josta hän seitsemän perfelettä oli ajanut ulos. +

* Joh. 20: 14, 16. + Luf. 8: 2.

10. Se meri ja ilmoitti niille, jotta hänen kansansa olleet olivat, jotta murhehtiivat ja itkiwät.

Joh. 20: 18.

11. Ja kuin he kuuliwat hänen elävän, ja että hän häneltä nähty oli, eiwät he uskoneet.

12. Sitte koska katji heistä waelsi, ilmestyi hän heille toisennuotoisena, koska he maan kylään meniwät.

Luf. 24: 13.

13. Ne myös meniwät ja julistiwat muille: ja eiwät he nitätään uskoneet.

14. Wiimein, koska ykfitoistakymmentä * atriottiwät, ilmestyi hän, ja soimasi heidän epäuskoansa, ja heidän sydämensä kankeutta: etteiwät he uskoneet

niitä, jotka hänen nähneet olivat nousneeksi ylös.

* Lnt. 24: 38. Joh. 20: 19. 1 Kor. 15: 5, 7.

15. Ja sanoi heille: menkäätkäikkeen maailmaan, ja saarnatkaat ewankeliumia kaikille luoduille.

Matth. 28: 19. Joh. 15: 18.

16. Joka uskoo ja kastetaan, se tulee autuaaksi: mutta joka ei usko, se kadotetaan.

Joh. 3: 18, 36. I. 12: 48.

17. Mutta nämät ovat ne merkit, jotka niitä seuraavat, kuin uskovat: minun nimeni kautta pitää heidän perkeleet ajaman ulos: * uusilla kielillä puhuman: †

* Lnt. 10: 17. Ap. T. 5: 16. I. 8: 7. I. 16: 18.

† Ap. T. 2: 4. I. 10: 48. I. 19: 6. 1 Kor. 12: 10, 28.

18. Kärmeet ajaman pois: * ja jos he jotakin myrkyä juovat, niin ei heille mitään vahingoita: sairasten päälle pitää heidän kätensä pane-
man, ja ne paranemat. †

* Lnt. 10: 19.

Ap. T. 28: 3—5. † Ap. T. 28: 8.

19. Ja Herra, sitte kuin hän oli heille puhunut, otettiin ylös tairaaseen, ja istui Jumalan oikealle kädelle.

Pj. 110: 7. Lnt. 24: 50, 51. Ap. T. 1: 2, 3, 9.

20. Mutta he menivät, ja saarnasivat joka paikassa, ja Herra waitutti heidän kansiansa, ja wahuisti sanan seura-
waisten merkein kautta.

Ap. T. 14: 3. Hebr. 2: 4.

B. Markuksen Ewankeliumin loppu.

Pyhän Lukaan Ewankeliumi.

1. Luku.

Lukaan Ewankeliumikirjan esipuhe. Johannes kastajan siittämissen ilmoitus Zachariaalle. Jesuksen siittämissen ilmoitus Mariaalle. Maria oppii Elisabethia. Johannes kastaja syntyy. Zacharias ennustaa. Johannes kasvaa.

Että moni on ruvennut järjestransä kirjoittamaan niistä asioista, joista meillä täydellisen tieto on,

2. Niinkuin ne meille sanoneet ovat, jotka sen alusta itse nähneet, * ja sanan palwelijat olleet ovat:

* Hebr. 2: 3. 1 Joh. 1: 1.

3. Näkyi myös minulle se hywäkki, sitte kuin minä alusta kaikki wiisusti tutkinut olen, että minä niitä järjestänsä sinulle kirjoittaisin, hywä Theophilus:

Ap. T. 1: 1.

4. Ettäs ymmärtäisit selkiästi

niiden asiain, joista sinä opetettu olet, wahan totuuden.

5. Herodeksen sen Judean tunkinaan aikana oli yksi pappi Zacharias nimeltä, Abian wuorosta; * ja hänen emäntänsä Aronin tyttäristä, ja hänen nimensä Elisabeth.

* 1 Kisa R. 24: 10, 19. Neh. 12: 4, 17.

6. Ja he olivat molemmat hurksaat Jumalan edessä, waelta waiset kaikkissa Herran käskynissä ja säädyissä laittamattomasti.

7. Ja ei heillä ollut lasta: sillä Elisabeth oli hedelmätön, ja he olivat jo molemmat iäälliset.

8. Ja tapahtui, koska hän wuorollansa papin wirtaa toimitti Jumalan edessä,

9. Bapin miran tawan jälkeen, lauseli arpa hänelle, että hänen piti suitsuttaman, * sitte kuin hän oli mennyt sisälle Herran templiin. * 2 Mos. 30: 7. Hebr. 9: 6.

10. Ja lauseli kansan paljous rukoili ulkona * suitsutuksen aikana. * 3 Mos. 16: 17.

11. Mutta hänelle ilmeystyi Herran enkeli, seisoin suitsutusalttarin oitalla puolella.

2 Mos. 30: 1.

12. Ja kuin Zacharias hänen näti, hämmästyti hän, ja pelko lauseli hänen päällensä.

13. Mutta enkeli sanoi hänelle: älä peltää Zacharias: sillä sinun rukoukses on kuultu: ja sinun emäntäs Elisabeth synnyttää sinulle pojan, ja sinun pitää kutsuman hänen nimensä Johannes.

14. Ja sinulle tulee ilo ja ihastus, ja monta iloitsawat hänen syntymisestänsä.

15. Sillä hän tulee suureksi Herran edesiä: ja viinaa ja wäkewätä juomaa ei hän juo: * ja hän täytetään Pyhällä Hengellä jo äitinsä kohdusta. †

* 4 Mos. 6: 3.

Tuom. 13: 4. † Jer. 1: 5. Gal. 1: 15.

16. Ja hän kääntää * monta Israelin lapista Herran heidän Jumalansa tykö.

Mat. 4: 6.

17. Ja hän käy edellä hänen edesiänsä Elian hengellä ja waimalla, * kääntäen isäin sydämet lasten tykö, ja tottelemattomat hurstasten toimen tykö, toimittaaksien Herralle valmistetun kansion. * Mat. 1: 5. Matth. 3: 1. Mark. 9: 12.

18. Ja Zacharias sanoi enkelille: mistä minä sen ymmärrän?

sillä minä olen wanha, ja minun emäntäni on jo ijällinen.

1 Mos. 17: 17.

19. Niin enkeli wastasi, ja sanoi hänelle: minä olen Gabriel, * joka seison Jumalan edesiä: † ja olen lähetetty puhumaan sinun tykö, ja saattamaan näitä iloisia sanomia sinulle.

* Dan. 8: 15. I. 9: 21. † Matth. 18: 10.

20. Ja katso, sinä tulet kieletömäksi, ja et saa puhua, hamaan siihen päivään asti, jona nämät tapahtuwat: ettes uskonut minun sanojani, jotka ajallansa täytetään.

21. Mutta kansa odotti Zachariasta: ja ihmetteliwät, että hän niin templissä wiipyi.

22. Waan kuin hän tuli ulos, niin ei hän saanut puhua heille: ja he ymmärsiwät, että hän oli näyn templissä nähnyt. Ja hän wiittasi heille: ja jäi mykäksi.

23. Ja tapahtui, että hänen wirransa päivät olivat täytetyt, niin hän meni kotiansa.

24. Mutta niiden päivän jälkeen tuli hänen emäntänsä Elisabeth raskaaksi: ja salasi itsensä wiiksi kuukautta, sanoen:

25. Ja näin on Herra minulle tehnyt minä päivänä, kuin hän minun profetia katsoi, että hän ottaisi pois minun ylönkärseni* ihmisten seasia.

Matth. 23: 35. Cf. 4: 1, 2.

26. Mutta kuudentena kuukautena lähetettiin enkeli Gabriel Jumalalta Galileen kaupunkiin, jonka nimi oli Nazaret,

27. Neitseeseen tykö, joka oli kihlattu miehelle, jonka nimi oli

Joseph, Davidin huoneesta: ja neitse nimeni oli Maria. Matth. 1: 18.

28. Ja enkeli tuli sijalle hänen tykönsä, ja sanoi: terve armoitettu! Herra on sinun kanssas: siunattu sinä waimoin seas! 29. Mutta kuin hän näki hänen, hämmästyi hän hänen puhees-
tansa: ja ajatteli, millinen se tervehdys oli.

30. Ja enkeli sanoi hänelle: älä pelkää, Maria: sillä sinä löysit armon Jumalan tykönä.

31. Ja katso, sinä siität kohdus-
sas, ja synnyttät pojan: * ja si-
nun pitää kutsuman hänen ni-
mensä Jhesus. †

* Es. 7: 14. † Matth. 1: 21. Luf. 2: 21.

32. Sen pitää oleman suuren, ja pitää kutsuttaman ylimmäisen Pojaksi: ja Herra Jumala antaa hänelle Davidin hänen isänsä istuimen: 2 Sam. 7: 12, 14, 16.

Ps. 132: 11. Es. 9: 5, 6. I. 18: 5.

33. Ja hänen pitää Jakobin huoneen kuminkaan iankaikkises-
ti oleman, ja hänen waltakunnal-
lansa ei pidä loppua oleman.

1 Kefa 2. 17: 14. Ps. 45: 7. Ps. 89: 37.

Es. 9: 7. Jer. 23: 5. Dan. 2: 44. I. 6: 26.

I. 7: 14, 27. Wilt. 4: 7. 1 Kor. 15: 24. Hebr. 1: 8.

34. Niin sanoi Maria enkelille: kuinka tämä tulee, sillä en minä miehestä mitään tiedä?

35. Ja enkeli wastasi ja sanoi hänelle: Pyhä Henki tulee sinun päälles, ja ylimmäisen woima warjoo sinun: sentähden myös se Pyhä, kuin sinusta syntyy, pitää kutsuttaman Jumalan Pojaksi.

36. Ja katso, Elisabeth sinun lankos siitti myös pojan wan-

halla ijällänsä, ja tämä on kuudes kuukausi hänelle, joka kutsuttiin hedelmättömäksi.

37. Sillä ei Jumalan edessä ole yhtään asiata mahdotointa.

Joh. 42: 2. Jer. 32: 17.

Joh. 8: 6. Matth. 19: 26. Luf. 18: 27.

38. Niin sanoi Maria: katso, Herran piita (a): tapahtuoon minulle sinun sanas jälkeen. Ja enkeli läksi hänen tykönsä.

(a) Minä olen.

39. Mutta Maria nousi niinä päiwinä, ja meni kiiruusti ylös mäkityliin Judan kaupunkiin.

40. Ja tuli Zacharian huoneeseen, ja terwehti Elisabethia.

41. Ja tapahtui, sitte kuin Elisabeth kuuli Marian terwehdyksen, hyppäsi lapsi hänen kohdusjansa: ja Elisabeth täytettiin Pyhällä Hengellä:

42. Ja huusi suurella äänellä, ja sanoi: siunattu olet sinä waimoin seas, ja siunattu on sinun kohtus hedelmä.

43. Ja kusta se minulle tulee, että minun Herrani äiti tulee minun tyköni?

44. Sillä katso, sitte kuin sinun terwehdykses ääni tuli minun korwihini, hyppäsi lapsi iloista minun kohdusfani.

45. Ja autuas sinä, joka uskoit: * sillä ne täytetään, kuin sinulle owat sanotut Herralta. * Luf. 1: 28.

46. Ja Maria sanoi: minun sieluni suuresti ylistää Herraa:

47. Ja minun henkeni iloittaa Jumalassa, minun Wapahtajasani;

48. Että hän katsoi piitansa nöyryyttä: * sillä katso, tästedes

pitää kaikkein futukuntain minua autuaaksi kutsuman: †

* 1 Sam. 1: 11. † 1 Mos. 30: 18.

49. Sillä se voimallinen on suuria ihmeitä tehnyt minun kohtaan, ja hänen nimensä on pyhä.

50. Ja hänen laupeutensa pysyy iuvusta futuhun * niille, jotka häntä peltäävät.

* 1 Mos. 17: 7. 2 Mos. 20: 6. Ps. 103: 17.

51. Hän osoitti voiman käsiwarrellansa: ja hajoitti * koriat heidän sydämensä mielestä.

* Ps. 33: 10.

Gf. 29: 5. I. 51: 9. I. 52: 10. 1 Piet. 5: 5.

52. Voimalliset on hän kutsunut istuimelta, ja korotti nöyrät.

1 Sam. 2: 7, 8.

Job. 5: 11. I. 12: 18, 19, 21. Ps. 118: 6, 7.

53. Jsoomat täytti hän hyvyydellä, ja rikkaat jätti tyhjäksi.

1 Sam. 2: 5. Ps. 34: 10, 11.

54. Hän korjasi Israelin hänen palveliansa, muistain omaa laupeuttansa,

Gf. 30: 18. I. 41: 8. I. 54: 5. Jer. 31: 3, 20.

55. Niinkuin hän on puhunut meidän isillemme, Abrahamille ja hänen siemenellenä * ijan kaikkisesti.

* 1 Mos. 17: 7, 19. I. 22: 18.

56. Ja Maria oli hänen tykönsä lähes kolme kuukautta, ja palasi kotiansa.

57. Mutta Elisabethin synnyttämisen aika täytettiin, ja hän synnytti pojan.

58. Ja hänen kylälisensä ja lankonsa kuuliivat, että Herra oli tehnyt suuren lapeuden hänen kansansa: ja he iloitsivat hänen kansansa.

59. Ja tapahtui kahdeksantena päivänä, että he tulivat lasta

ympäri leikkaamaan, * ja kutsuivat hänen, isänsä nimeltä Zacharias.

* 1 Mos. 17: 12. 3 Mos. 12: 3.

60. Niin vastasi hänen äitinsä, ja sanoi: ei suinkaan: vaan hän pitää kutsuttaman Johannes.

61. Ja he sanoivat hänelle: ei ole fetään sinun futukunnas-
sas, joka kutsutaan sillä nimellä.

62. Niin he wiittasivat hänen isällensä, miksi hän tahtoi hänen nimitettää.

63. Ja hän anoi taulua, ja kirjoitti: Johannes on hänen nimensä: ja kaikki ihmettelivät.

64. Niin kohta aukeni hänen suunsa ja hänen tielensä: ja puhui kiittäin Jumalata.

65. Ja pelko tuli kaikkein heidän kylälisensä päälle: ja kaikissa Judean mäkitylisissä ilmoitettiin kaikki nämät sanat.

66. Ja kaikki, jotka tämän kuuli-
vat, panivat sydämiinsä, sanoen: minkäs luulet tästä lapsesta tulewan? sillä Herran käsi oli hänen kansansa.

67. Ja Zacharias hänen isänsä täytettiin Pyhällä Hengellä: ja ennusti sanoen:

68. Kiitetty olkoon Herra, Israelin Jumala! sillä hän on etsinyt ja lunastanut hänen kansansa.

Luf. 2: 30.

69. Ja on meille korottanut autuuden sarven, Davidin hänen palveliansa huoneessa.

Ps. 132: 17, 18.

70. Niinkuin hän on muuten puhunut hänen pyhän propheettainsa suun kautta:

Ps. 72: 12.

Jer. 23: 5, 6. I. 30: 9, 10. Dan. 9: 27.

71. Wapahthaaksensa meitä meidän vihollisiltamme, ja kaikkein kädestä, jotka meitä vihaavat:

72. Osoittaaksensa laupeutta meidän isillemme ja muistaaksensa hänen pyhää liittoansa,

Jer. 31: 31.

73. Ja sitä walaa, jonka hän wannoï * Abrahamille meidän isällemme, meille antaaksensa,

* 1 Mos. 22: 16.

Ps. 105: 9. Jer. 31: 33. Hebr. 6: 13, 17.

74. Että me, wapahdetut meidän vihollistemme kädestä, hantä pelkäämätä palvelisimme,

Hebr. 9: 14.

75. Pyhyydessä * ja hurskauksessa hänen edessänsä kaikkina meidän elinaikanimme. * 1 Piet. 1: 15.

76. Ja sinä, poikainen, pitää kutsuttaman ylimmäisen prophetaaksi: sillä sinun pitää käymän Herran kaswain edessä, walmistamaan hänen teitänsä,

Matl. 3: 1.

77. Ja antamaan autuuden tunnon hänen kansallensa, heidän synteinsä anteeksi saamiseksi:

Lut. 3: 3.

78. Meidän Jumalan sydämeellisen laupeuden kautta, jolla meitä on etsinyt koitto * ylhäältä:

* Zach. 3: 8. L. 6: 12. Matl. 4: 9.

79. Walaijemaan * niille, jotka pimeissä ja tuolon warjossa istuivat, ja ojentamaan meidän jalkanne rauhan tielle. * Ef. 9: 1, 2.

L. 42: 7. L. 43: 8. L. 49: 9. L. 60: 1. Matth. 4: 16.

80. Mutta lapsi kaswoi ja wahiwistui hengesä: * ja oli kormessa siihen päiwään asti, jona hänen piti Jsraelin kansan eteen tuleman.

* Lut. 2: 40.

2. Luku.

Jesús syntyi ja opitaan paimenista. Ympäristetään. Wiedään templiin, kussa Simeon ja Hanna puhuwat hänestä. Kaswatetaan Nazaretissä, kadotetaan Jerusalemissä, löydetään templissä, on wanhemmillaan luultuina; kaswaa.

Mutta niinä päiwinä tapahtui, että käsky käwi ulos keisarilta Augustukselta, että kaikki maailma piti werolliseksi laskeettaman.

2. Ja tämä weron lastemus oli ensimmäinen, joka tapahtui silloin, koska Kyrenius oli maanherra Syriassa.

3. Ja kutin meni kaupunkihinsa antamaan itseänsä arwattaa.

4. Niin myös Joseph Galileasta, Nazaretin kaupungista, meni ylös Judeaan, Dawidin kaupunkiin, joka kutsutaan Bethlehem, * (sillä hän oli Dawidin huoneesta ja suwusta,) †

* 1 Sam. 16: 4. L. 17: 12.

Mich. 5: 1. Joh. 7: 42. † Matth. 1: 1, 1c.

5. Antamaan itseänsä arwattaa, Marian hänen kihlatun emäntänsä kanssa, joka raskas oli.

6. Niin tapahtui heidän siellä ollessansa, että hänen synnyttämisenä päiwät tulivat täytenä.

7. Ja hän synnytti pojan, hänen esikoisensa * ja kapaloitti hänen, ja pani seimeen: ettei heille ollut sias majassa. * Matth. 1: 25.

8. Ja paimenet walwoivat siinä paikkatunnaissa, ja wartioitsivat yöllä heidän laumaansa.

9. Ja katso, Herran enkeli seisoi heidän tykönänsä, ja Herran kirkkaus ympärivalaisi heitä: ja he suuresti peljästyivät,

10. Ja enkeli sanoi heille: älkää peljättö: sillä katso, minä ilmoitan teille suuren ilon, joka tulema on taikelle kansalle:

11. Teille on tänä päivänä syntynyt Wapahtaja, joka on Christus Herra, Dawidin kaulungissa.

12. Ja tämä on teille merkitfi: te löydätte lapsen kapaloituna, makaaman seimesä.

13. Ja kohta oli enkelin kanssa suuritaiwaallisen sotawäen joukko, * jotka kiittivät Jumalata, ja sanoivat: * Dan. 7: 10. Alm. R. 5: 11.

14. Kiinnia olkoon Jumalalle korkeudessa, * ja maassa rauha, † ja ihmisille hyvä tahto! **

* Luf. 19: 28. † Ef. 57: 19.

Rom. 5: 1. Eph. 2: 17. ** Eph. 1: 5.

15. Ja tapahtui, että enkelit menivät heidän työnsä taiwaaseen, niin ne paimenet puhuivat keskenänsä: käykäämme Bethlehemiin, ja katsokaamme sitä, kuin tapahtunut on, jonka Herra meille ilmoitti.

16. Ja he tulivat kiiruhtain, ja löysivät Marian, ja Josephin, niin myös lapsen, joka makasi seimesä.

17. Koska he tämän nähneet olivat, julistivat he sen sanoman, kuin heille tästä lapsesta sanottu oli.

18. Ja kaikki, jotka sen kuulivat, ihmettelivät niitä, kuin heille paimenilta sanottu oli.

19. Mutta Maria katki kaikki nämät sanat, tutkistellen sydämessänsä.

20. Ja paimenet palasivat, ylistäin ja kunnioittain Juma-

lata kaifista, kuin he kuulleet ja nähneet olivat, niinkuin heille sanottu oli.

21. Ja sitte kuin kahdeksan päivää kulunut oli, että lapsi piti ympärileikattaman, * kutsuttiin hänen nimensä Jesus, joka niin oli enkeliltä jo ennen kutsuttu, kuin hän sifisi äitinsä kohdussa. † * 1 Mos. 17: 12. 3 Mos. 12: 3.

Job. 7: 22. † Matth. 1: 21. Luf. 1: 31.

22. Ja sitte kuin heidän puhdistuspäivänsä * olivat täytetyt Moseksenlain jälkeen, weivät he hänen Jerusalemiin, asettaaksensa häntä Herran eteen,

* 3 Mos. 12: 2, 3.

23. (Niinkuin kirjoitettu on Herran laissa: kaikki miehen puoli, joka ensin amaa äitinsä kohdun, pitää kutsuttaman Herralle pyhäksi.)

2 Mos. 13: 2.

L. 34: 19. 4 Mos. 3: 13. L. 8: 16, 17.

24. Ja uhrataksensa, niinkuin sanottu on Herran laissa: * parimettisiä, eli kaksi kyhtyläisen poikaa.

* 3 Mos. 12: 6, 8.

25. Ja katso, yksi mies oli Jerusalemissa, jonka nimi oli Simeon: tämä oli hurskas ja jumalinen mies, odottain Israelin lohdutusta: ja Pyhä Henki oli hänessä.

26. Ja hänelle oli sanottu Pyhäältä Hengeltä, ettei hänen pitänyt ennen kuolemata näkemän, kuin hän näkisi Herran Christuksen.

27. Ja hän tuli hengen kautta templiin: ja kuin vanhemmat lapsen Jesuksen toivat sisälle, tehdäkseenä hänen edestänsä lain tawan jälkeen,

28. Niin hän otti hänen syliinsä, ja tiitti Zumalata ja janoi:

29. Nyt sinä lastet, Herrä, palwelias rauhaan menemään, * ja nas jälkeen: * 1 Mos. 48: 30. Psal. 1: 23.

30. Sillä minun silmäni ovat nähneet sinun autuutes;

Ps. 98: 2, 3. Es. 52: 10. Luuk. 3: 6.

31. Jonka sinä valmistit kaifein kansain eteen,

32. Walkeudeksi valistamaan pakanoita, * ja sinun kansas Israelin kunniaksi.

* Es. 42: 6. I. 49: 6. Ap. T. 13: 47. I. 28: 28.

33. Ja Joseph ja hänen äitinsä ihmettelivät niitä, kuin hänestä sanottiin.

34. Ja Simeon sinasi heitä, ja janoi Marialle hänen äitilensä: katso, tämä on pantu laukeemiseksi, * ja nousemiseksi monelle Israelissa, ja merkiksi, jota vastaan sanotaan: † * Es. 8: 14.

Matth. 21: 44. Rom. 9: 32. 1 Kor. 1: 23, 24.

2 Kor. 2: 16. 1 Piet. 2: 6—8. † Ap. T. 28: 22.

35. (Ja sinunkin sielus läpitse pitää miehen käymän: *) että monen sydämen ajatukset ilmoitettaihin.

* Job. 19: 25.

36. Ja Anna propheetisja Bhamuelin tytär, Asferin suvusta: se oli joutunut pitkälle iälle, ja elänyt miehenä kanssa seitsemän ajastaitaa hänen neitsyydestänsä.

37. Ja oli leskenä lähes neljä yhdeksättäkymmentä ajastaitaa, ja ei lähtenyt templistä * palvelemasta Zumalata, paastoisja ja rukoussissa yötä ja päivää.

* 1 Sam. 1: 22.

38. Ja tämä tuli sillä hetkellä siihen, ja kunnioitti myös Her-

raa, ja puhui hänestä kaikille, kuin lunastusta Jerusalemissa odottivat.

39. Ja sittekuin he olivat kaikki tehneet Herran lain jälkeen, palasivat he Galileaan, heidän kaupunkinsa Nazaretiin.

40. Mutta lapsi kasvoi ja vahvistui hengesj, ja täytettiin wiisaudella, ja Zumalan armo oli hänen kanssansa. Luuk. 1: 80.

41. Ja hänen vanhempansa waelsivat jota vuosi pääsiäisjuhla Jerusalemiin.

2 Mos. 23: 15, 17.

I. 34: 23. 3 Mos. 23: 5. 5 Mos. 16: 1.

42. Ja kuin hän kahdentoista kymmenen ajastajan vanha oli, menivät he Jerusalemiin juhlapäivän tavan jälkeen:

43. Ja kuin ne päivät olivat kuluneet, siinä kuin he palasivat, jäi poikainen Jesus Jerusalemiin: jota eivät Joseph ja hänen äitinsä huomainneet,

44. Baan luuliivat hänen olevan seurassa. Ja he kävivät yhden päivän matkan: ja etsivät häntä lantoin ja tutta-main seassa.

45. Ja kuin eivät he häntä löytäneet, palasivat he Jerusalemiin, etsien häntä.

46. Ja tapahui kolmen päivän perästä, että he löysivät hänen templissä istuvan opettajain keskellä, kuuntelewan heitä, ja kysyvän heiltä.

47. Ja kaikki, jotka hänen kuulivat, hämmästyivät hänen ymmärrystänsä ja vastauksiansa.

Matth. 7: 28.

Mark. 1: 22. Luuk. 4: 22, 32. Job. 7: 15, 46

48. Ja kuin he hänen näkivät, niin he hämmästyivät: ja hänen äitinsä sanoi hänelle: poikani, miksi meille näin teit? katso, sinun iäs ja minä olemme murhehtien etäneet sinua.

49. Ja hän sanoi heille: mitäs te minua etteitte? ettetö tietäneet, että minun pitää niissä oleman, jotka minun Isäni ovat?

50. Ja eivät he ymmärtäneet * sitä sanaa, kuin hän heille sanoi.

* Luf. 9: 45. 1. 18: 34.

51. Ja hän meni alas heidän kansjansa, ja tuli Nazaretiin: ja oli heille alammainen. Ja hänen äitinsä tatti kaikki nämät sanat sydämeheensä.

52. Ja Jeesus menestyi wiisaudessa, ja iässä, ja armossa Jumalan ja ihmisten edessä.

1 Sam. 2: 26.

3. Luku.

Johannes kastaja rupee saarnaamaan, ja neuwo kutakin welwoittisunbestania. Heitetään wanfuteen, sitte kuin hän oli Christuksen kastanut. Christuksen poiwiluku Marian puolesta.

Mutta wiidennellä toistakymmenennellä keisari Tiberiuksen hallituksen wuodella, koska Pontius Pilatus Judean maan herra oli, ja Herodes Galileassa tetrarcha oli, ja hänen weljensä Philippus oli tetrarcha Itureassa ja Trachonitin maassassa, ja Syriassa oli tetrarcha Abilenessä,

2. Koska Hannas ja Kaiphas ylimmäiset papit olivat: * silloin taphtui Jumalan sana Johannekselle Zacharian pojalle forwessa.

* Joh. 11: 49, 51. 1. 18: 18. Ap. T. 4: 6.

3. Ja hän tuli kaittiin maan paikkoihin Jordanin ympäri, ja saarnasi * parannuksen kastetta syntein anteesi antamiseksi.

* Matth. 3: 1, 5. Mark. 1: 4.

4. Niinkuin kirjoitettu on Esaiain propheetan saarnaraamatussa, * joka sanoo: huutawan ääni on forwessa: valmistakaat Herran tietä, ja tehkää hänen polkunsa oiksiaksi.

* Es. 40: 3. Matth. 3: 3. Mark. 1: 3. Joh. 1: 23.

5. Kaitti laaksojot pitää täytetämän, ja kaitti wuoret ja mäet alettaman, wäärät pitää ojetman, ja koliat tasaiseksi tietfi tehtämän.

6. Ja kaitti liha pitää näkemän Jumalan autuuden.

Ps. 98: 2, 3. Es. 52: 10. Luf. 2: 30.

7. Niin hän sanoi kansalle, joka tuli antamaan itseensä kastaa häneltä: te kyyfärmetten sifiät, kuka teitä neuvoi wälttämään tulewaista wihaa?

Matth. 3: 7. 1. 23: 33.

8. Tehkääät siis sorweliaat parannuksen hedelmät: ja älkääät ruwetko sanomaan itsellänne: Abraham on meidän iäimme: * sillä minä sanon teille, että Jumala taitaa näistä kivistä herättää Abrahamille lapset.

* Matth. 3: 9. Joh. 8: 39. Ap. T. 13: 26.

9. Mutta jo myös on kiewes pantu puiden juurelle; sentähden jokainen puu, joka ei tee hywää hedelmätä, hakataan pois, ja tulee heitetään. Matth. 3: 10. 1. 7: 19.

10. Ja kansa kysyi häneltä, sanoen: mitäs meidän pitää tehemän?

Ap. T. 2: 37.

11. Niin hän wastaten sanoi

heille: jolla on kassi hametta, antakaan sille, jolla ei yhtään ole: * ja jolla on ruokaa, hän tehtään myös niin.

* 1 Joh. 3: 17. I. 4: 20. Jak. 2: 15, 16.

12. Mutta publikanit tulivat myös antamaan heitänsä kastaa, ja sanoivat hänelle: Mestari, mitä meidän pitää tekemän?

13. Waan hän sanoi heille: älkää enäämpi waatiko, kuin teille säättö on.

14. Niinkyspiwät myös häneltä sotaniehet, sanoen: mitä myös meidän pitää tekemän? Ja hän sanoi heille: älkää kenenkään wäkiwaltaa taikka wääräyhttä tehtö: ja tytykää teidän palikkaanne.

15. Mutta kuin kansa odotti, ja kaikki ajattelivat sydämisjansä Johanneksesta: lieneekö hän Christus:

16. Wastasi Johannes, sanoen kaikille: minä tosin kastan teitä wedellä: waan minua wäkewämpi tulee, jonka kengän nauhoja en minä ole keliwollinen päästämään: hän kastaa teitä Pyhällä Hengellä ja tuella.

Es. 44: 3. Joel. 2: 28. Matth. 3: 11.

Marf. 1: 7, 8. Joh. 1: 26, 27. Ap. 1: 5.

I. 2: 2, 4. I. 11: 15, 16. I. 13: 25. I. 19: 3, 4.

17. Jotka wistin on hänen tädesjansä, ja hän perkaa riihensä, ja kotoo nisunsa aittaansa, mutta ruumenet polttaa hän sammumattomalla tuella.

Matth. 3: 12.

18. Monta tosin myös muuta hän neuwoi ja saarnasi kansalle.

19. Mutta koska Herodes tetrarcha mihdeltiin häneltä, Herodiasen hänen weljensä Phi-

lipputsen emännän tähden, * ja taitesta pahuudesta, kuin Herodes tefi;

* Matth. 14: 3. Marf. 6: 17.

20. Niin hän ylitse kaikkein tefi myös sen, että hän salpasi Johanneksen wankuteen.

21. Ja tapahtui, koska kaikk kansa kastettiin, ja Jesus myös oli kastettu, * ja hän rutoili, niin taiwas aukeni:

* Matth. 3: 16. Marf. 1: 9.

22. Ja Pyhä Henti tuli alas ruumiillisella muodolla hänen pääl lensä niinkuin kyhtyinen, ja ääni tuli taiwaasta, joka sanoi: sinä olet se minun rakas Poikani, * sinuun minä mielistyin.

Es. 42: 1.

Matth. 3: 17. I. 17: 5. Joh. 1: 32. Kol. 1: 13.

23. Ja Jesus oli lähes kolmenkymmenen wuotinen, joka oli (niinkuin luultiin) Josephin poika, * Elin pojan,

* Matth. 13: 55. Marf. 6: 3. Joh. 6: 42.

24. Joka oli * Matthatin poika, joka oli Berwin poika, joka oli Melchin poika, joka oli Jannan poika, joka oli Josephin poika,

* Matth. 1: 1, 1c.

25. Joka oli Mattathian poika, joka oli Amosin poika, joka oli Naumin poika, joka oli Eslin poika, joka oli Naggen poika,

26. Joka oli Matthin poika, joka oli Mattathian poika, joka oli Semein poika, joka oli Judan poika,

27. Joka oli Joannen poika, joka oli Abesjan poika, joka oli Zorobabelin poika, joka oli Salathielin poika, joka oli Merin poika,

28. Joka oli Melchin poika,

joka oli Uddin poika, joka oli Rosamin poika, joka oli Elmodamin poika, joka oli Herin poika,

29. Joka oli Josen poika, joka oli Eliezerin poika, joka oli Jorimin poika, joka oli Matthanin poika, joka oli Lewin poika,

30. Joka oli Simeonin poika, joka oli Judan poika, joka oli Josephin poika, joka oli Jonan poika, joka oli Eliachimmin poika,

31. Joka oli Melean poika, joka oli Mainan poika, joka oli Matathahan poika, joka oli Nathanin* poika, joka oli Davidin poika,

* 2 Sam. 5: 14. 1 Aika R. 8: 5. Bas. 12: 12.

32. Joka oli Jessen poika, joka oli Obedin poika, joka oli Boozin poika, joka oli Salmonin poika, joka oli Naassonin * poika,

* Ruth. 4: 17, sc. 1 Aika R. 2: 10, 11.

33. Joka oli Aminadabin poika, joka oli Uramin poika, joka oli Esromin poika, joka oli Pharesin poika, joka oli Judan poika,

34. Joka oli Jakobin poika, joka oli Jaaatin poika, joka oli Abrahamin poika, joka oli Tharan poika, joka oli Nachorin poika,

1 Mos. 11: 24.

35. Joka oli Saruchin poika, joka oli Raqaun poika, joka oli Phalekin poika, joka oli Heberin poika, joka oli Salan poika,

36. Joka oli Rainan poika, joka oli Arphaksadin poika, joka oli Semin poika, * joka oli Noan poika, joka oli Lamechin poika,

* 1 Mos. 11: 10.

37. Joka oli Mathusalalan poika, joka oli Enochin poika, joka oli Jaredin poika, joka oli Malaleelin poika, joka oli Rainan poika,

38. Joka oli Enoksen poika, joka oli Sethin poika, joka oli Adamin poika, * joka oli Jumalan.

* 1 Mos. 5: 3.

4. Luku.

Jesus kiusataan perkeleestä. Saarnaa Nazaretiissa, jonka tähden hän tahdotaan teloittaa. Opettaa Kapernaumissa, ja tekee ihmeitä.

Niin Jesus täynnänsä Pyhää Hengeä palasi Jordaniasta, ja vietiin hengeltä torpeen.

Matth. 4: 1. Mark. 1: 12.

2. Ja kiusattiin neljäkymmentä päivää * perkeleestä: eikä syönyt mitään niinä päivinä: mutta koska ne kuluneet olivat, sitte hän ışı. * 2 Mos. 34: 28. 1 Kun. 19: 8.

3. Niin pertele sanoi hänelle: jos sinä olet Jumalan Poika, niin sanos tälle kivelle, että se leiväksi tulisi.

4. Ja Jesus vastasi, sanoen hänelle: kirjoitettu on: ettei ihminen elä ainoastaan leivästä, vaan jokaisesta Jumalan sanasta.

5 Mos. 8: 3. Matth. 4: 4.

5. Ja pertele wei hänen korialle nuorelle, ja oioitti hänelle taikki maan piirin waltatunnat, silmän räpäyksellä: Matth. 4: 8.

6. Ja pertele sanoi hänelle: taiken tämän walled, ja heidän tinniansa minä annan sinulle: sillä minun haltuuni owat ne annetut, ja minä annan ne tenelle minä tahdon.

7. Jos sinä siis kumarrat ja rukoulet minua, ne taikki pitää sinun omas oleman.

8. Ja Jesus wastaten sanoi hänelle: mene matkaas minun työäni, saatana: sillä kirjoitettu

on: * Herraa sinun Juma-
lata pitää sinun kumar-
taman, ja häntä ainoata
palveleman.

* 5 Mos. 6: 13. 1. 10: 20. 1 Sam. 7: 3.

9. Ja hän wei hänen Jerusa-
lemiin, ja asetti hänen templin
harjalle, ja sanoi hänelle: jos
sinä olet Jumalan Poika, niin
laske tästä itses alas: Matth. 4: 5.

10. Sillä kirjoitettu on: * hän
antaa kästyn enkeleillensä sinus-
ta marjelemaan sinua: * Ps. 91: 11.

11. Ja että he käsisä fantawat
sinua, ettes jostus jalkaas ki-
ween loukkaa.

12. Ja Jeesus wastaten sanoi
hänelle: sanottu on: ei sinun
pidä kiusaaman Herraa
sinun Jumalata. 5 Mos. 6: 16.

13. Ja kuin kaikki kiusaus oli
päätetty, meni perkele pois het-
tetfi hänen työnsä.

14. Ja Jeesus palasi hengen
väessä taas Galileaan: * ja
sanoma kuului hänestä ympäri
kaiken lähimaakunnan. †

* Matth. 4: 12.

Mark. 1: 14. Joh. 4: 43. † Ap. 1. 10: 37.

15. Ja hän opetti heidän syna-
gogisjansa, ja kunnioitettiin kai-
tilta.

16. Ja tuli Nazaretiin, * kussa
hän kasvatettu oli, ja meni ta-
pansa jälkeen sabbathin päivänä
synagogaan, ja nousi+lukemaan.

* Matth. 2: 23. 1. 13: 54. Mark. 6: 1. † Neh. 8: 5, 6.

17. Ja hänelle annettiin Esaian
propheetan raamattu. Ja kuin
hän raamattun awasi, löysi hän
sen paikan, kussa kirjoitettu on:

18. Herran Henki on minun
päälläni, sentähden on hän mi-

nun woidellut, * ja lähettänyt
minun saarnaamaan köyhille hy-
wää sanomata, parantamaan
järjetyitä sydämiä, saarna-
maan wangeille lumaustusta, ja
fokeille näkönsä jälleen saamista,
järjetyitä wapauteen saatta-
maan: †

* Ps. 45: 8.

Ap. 1. 10: 38. † Es. 61: 1, 2. Matth. 11: 5.

19. Saarnaamaan Herran otol-
lista vuotta. 3 Mos. 25: 10. 2 Kor. 6: 2, 3.

20. Ja kuin hän pani raama-
tun kiinni, antoi hän sen pal-
welialle, ja istui: ja kaikkein
ilmät, kuin synagogaassa olivat,
katjelivat hänen päällensä.

21. Ja hän rupefi heille sano-
maan: tänä päivänä on tämä
kirjoitus täytetty, kuin te nyt
kuulette.

22. Ja kaikki antoivat hänelle
todistuksen, ja ihmettelivät niitä
armon sanoja, * kuin hänen juus-
tansa läksivät ulos; ja he sanoi-
wat: eikö tämä ole Josephin
poika?

* Ps. 45: 8. Es. 60: 4.

Mark. 6: 2, 3. Luf. 2: 47. Joh. 6: 42. 1. 7: 46.

23. Ja hän sanoi heille: sano-
kaat kaiketi minulle tämä sanan-
lastu: parantaja paranna itses:
ne, kuin me kuulimme tapahtu-
neen Kapernaumissa, tee myös
tässä isäs maalla.

24. Mutta hän sanoi: totisesti
sanon minä teille: ei yffi-
kään propheetta ole isänsä
maalla otollinen.

Matth. 13: 57. Mark. 6: 4. Joh. 4: 44.

25. Waan minä sanon teille
totuudessa: monta leskeä oli
Israelissa Elian ajalla: koska
taiwas oli suljettu kolme vuotta
ja kuusi kuukautta, * niin että

suuri nätkä tapahtui kaikessa
maafunnassa: * Jof. 5: 17.

26. Ja ei Elias lähetetty yhden-
kään heidän tykönsä, vaan les-
kivaimon tykö Sidonin Sarep-
taan. 1 Kun. 17: 9.

27. Ja monta spitalista oli
Israelissa Eliseus propheetan
ajalla; ja ei ykfitään heistä puh-
distettu, vaan Naeman se Sy-
rialainen. 2 Kun. 5: 14.

28. Ja kaikki, kuin synagogassa
olivat, tulivat wihoja täyteen
koska he nämät kuuliwat.

29. Ja he nousiwat ylös, ja
ajoiwat hänen ulos kaupungis-
ta: ja weiwät hänen hamaan
nuoren tukfulalle, jonka päälle
heidän kaupunginsa rakettu oli,
synostänsä häntä alas.

2 Aika R. 25: 12.

30. Mutta hän käwi ohitse hei-
dän keskeltänsä, ja meni pois.
Joh. 8: 59.

31. Ja meni alas Kaperna-
umiin * Galilean kaupunkiin, ja
opetti heitä siellä sabbathin päi-
wiinä. * Matth. 4: 13. Mark. 1: 21.

32. Ja he hämmästyiwät hä-
nen opetustansa: sillä hänen
puheenja oli voimallinen.

Matth. 7: 28. Mark. 1: 22.

33. Ja synagogassa oli yksi
ihminen, jolla oli riettaisten per-
feleen henki, * ja hän huiji suu-
rella äänellä, * Mark. 1: 23.

34. Sanoen: woi! mitä finim
on meidän kanssamme, Jeesus
Nazareni? tulitkos meitä hu-
kutamaan? minä tiedän, tutas
olet, se Jumalan pyhä.

35. Ja Jeesus nuhteli häntä,
sanoen: waikene, ja mene ulos

häneestä. Ja kuin perfele oli
hänen heidän keskellensä heittä-
nyt, niin hän meni ulos häneestä,
ja ei häntä wahingoittanut mi-
tään.

36. Ja pelto tuli kaikkein päälle,
ja puhuiwat keskenänsä, sanoen:
mitä tämä lieneekään? sillä hän
haastaa wäellä ja waimalla
riettaisia henkiä, ja he lähtewät
ulos.

37. Ja se synoma häneestä
kuului ympäri kaikkiin sen maa-
funnan lähipaikeihin.

38. Mutta kuin hän läksi sy-
nagogasta, meni hän Simonin
huoneeseen sijalle: mutta Si-
monin anoppi sairasti korin
wilutautia: * ja he rukoiliwat
häntä hänen edestänsä.

* Matth. 8: 14. Mark. 1: 29, 30.

39. Ja hän seijoi hänen tykö-
nänsä, ja nuhteli wilutautia, ja
se luopui häneestä: ja hän nousi
kohta ja palweli heitä.

40. Mutta kuin aurinko laski,
niin kaikki, joilla oli sairaita
moninaisissa tandeissa, weiwät
ne hänen tykönsä: ja hän pani
jokaisen päälle kätensä, ja pa-
ransi heidän.

Matth. 8: 16. Mark. 1: 32. L. 7: 32.

41. Ja monesta läksiwät myös
perfeleet huntain, ja sanoen:
jina olet Christus se Jumalan
Poika. Niin hän nuhteli niitä,
että jallinut heidän puhua, sillä
he tiejiwät hänen olewan Chris-
tuksen.

Mark. 1: 34. L. 8: 11.

42. Mutta kuin päivä tuli,
meni hän erämaahan, * ja kansa
etsi häntä, ja he meniwät hänen
tykönsä, ja pidäyttiwät hänen,

ettei hän heidän tyköänsä olisi mennyt pois.

* Mark. 1: 35, 45.

43. Baan hän sanoi heille: minun pitää myös muillinkin kaupungeille ewangeliumia Jumalan valtakunnasta saarnaa: sillä sitä warten minä olen lähetetty.

44. Ja hän saarnasi Galilean synagogissa.

5. Luku.

Jesús opettaa wenheessä, ja siunaa Pietarin talastaimisen. Parantaa spitaisien, ja myös muita, menee forpeen rufoilemaan. Parantaa halwatun. Kutsuu Lewin, syö publikanein kansja. Puhuu paastoomisesta.

Miin tapahtui, koska kansa tunti hänen tykönsä, tulemaan Jumalan sanaa, että hän seijoi Genezaretin meren tykönä,

Matth. 13: 2. Mark. 4: 1.

2. Ja näki kassi wenhettä olewan meren tykönä: mutta kalamiehet olivat niistä lähteneet ja pesiwät werkkoja.

Matth. 4: 18. Mark. 1: 16.

3. Miin hän meni yhteen wenheeseen, joka oli Simonin, ja lästi (a) hänen wähan maasta lastea ulos: ja hän istui, ja opetti kansjaa wenheestä.

(a) Gr. Pysyi.

4. Mutta kuin hän lakkasi puhunnasta, sanoi hän Simonille: wie sywälle, ja heittäkää teidän werkkonneapajalle. Joh. 21: 6.

5. Ja Simon wastaten sanoi hänelle: Mestari, me olemme taiken yön työtä tehneet, ja emme mitään saaneet: mutta sinun käskystä minä heitän ulos werkon.

6. Ja kuin he sen tekivät,

sulkivat he suuren kalain paljouden: ja heidän werkkonsa repesi.

7. Ja wiittasivat kumppaneillensa, jotka olivat toisesja wenheessä, tulemaan ja auttamaan heitä: ja he tulivat, ja täyttiwät molemmat wenheet, niin että he rupesiwat wajoamaan.

8. Koska Simon Pietari sen näki, lankesi hän Jesuksen polwen tykö, sanoen: Herra, mene pois minun tyköäni, sillä minä olen syntinen ihminen:

9. Sillä hämmästyks oli hänen käjittänyt, ja kaikki, jotka hänen kansjansa olivat, kalan saaliin tähden, jonka he saaneet olivat:

10. Miin myös Jakobin ja Johanneksen, Zebedeuksen pojat, jotka olivat Simonin kumppanit. Ja Jesús sanoi Simonille: älä pelkää, tästedes sinä saat ihmisiä.

Jer. 16: 16.

Jes. 47: 9. Matth. 4: 19. Mark. 1: 17.

11. Ja he wetiwät wenheet maalle ja antoiwat ylönn kaikki, ja seurasiwat häntä.

Matth. 4: 20. L. 19: 27. Mark. 10: 28. Luf. 18: 28.

12. Ja tapahtui, koska hän oli yhdessä kaupungeissa, katso, niin sinä oli yksi mies spitallia täynnä: ja kuin hän näki Jesuksen, lankesi hän taswoillensa, rufoili häntä, sanoen: Herra, jos sinä tahdot, niin sinä voit minun puhdistaa.

Matth. 8: 2. Mark. 1: 40.

13. Ja hän ojenäi kätensä ja rupesti häneen, sanoen: minä tahdon, ole puhdas. Ja kohta spitalli läksi häneestä.

14. Ja hän kielti hänen kellen-

kään sanomasta: waan mene (sanoi hän), ja osoita itses päpille, ja uhraa sinun puhdistukses edestä, * niinkuin Moses käski heille todistukseksi.

* 3 Mos. 13: 2. I. 14: 21, 22. Matth. 8: 4.

15. Niin sanoma lewisi enämmin hänestä: ja paljo kansaa kokoontui kuulemaan, ja että he parattaisiin häneltä heidän taudeistansa.

16. Mutta hän meni korpeen, ja rukoili.

17. Ja tapahtui yhtenä päivänä, koska hän opetti: ja Phariseukset myös istuivat ja lainopettajat, jotka tulleet olivat jokaisesta Galilean ja Judean kylästä ja Jerusalemistä: ja Herran woima oli parantamaan heitä.

18. Ja katso, miehet kantoivat ruoteessa ihmisen, joka oli halwattu: * ja he pyysivät häntä wiedä sisälle, ja panna hänen eteenjää.

* Matth. 9: 2. Mark. 2: 3. Ap. T. 9: 33.

19. Ja kuin eivät he löytäneet kausan tähden, kusta puolesta he olisivat hänen saaneet sisälle, astuivat he katon päälle, ja lastivat hänen läpitse katon ruoteineensa juuri Jeesuksen eteen.

20. Ja kuin hän näki heidän ustonja, sanoi hän sille: ihmisen, sinun syntis anteeksi annetaan sinulle.

21. Ja kirjanoppineet ja Phariseukset rupesivat ajattelemaan, sanoen: kuka tämä on, joka pilkkaasanoja puhuu? kuka voi synnit antaa anteeksi, paitsi ainoa Jumala?

Ps. 32: 5. Ef. 48: 25.

22. Mutta koska Jeesus tunsi heidän ajatuksensa, vastasi hän ja sanoi heille: mitä te ajattelette teidän sydämissänne?

23. Kumpi on kewiämpi? sanoa: sinun syntis anteeksi annetaan sinulle, taikka sanoa: nouste ja käy?

Matth. 9: 5.

24. Waan että te tietäisitte Ihmisen Pojalla olewan vallan maan päällä synnit anteeksi antaa, (sanoi hän halwatulle:) minä sanon sinulle: nouste ja ota ruotees, ja mene kotias.

25. Ja hän nousi kohta heidän nähdensä, ja korjasi ruoteensa, jossa hän maannut oli, ja meni kotiansa, kunnioittain Jumalata.

26. Ja suuri hämmästyks tuli kaikkii, ja kunnioittivat Jumalata: ja he täytettiin pelvolla, sanoen: me näimme tänä päivänä kamalia.

27. Sitte läksi hän ulos ja näki publikanin nimeltä Lewin istuwan tullihuoneessa, ja sanoi hänelle: seuraa minua.

Matth. 9: 9. Mark. 2: 14.

28. Ja hän antoi ylös kaikki, nousi ja seurasi häntä.

29. Ja Lewi teki hänelle kokonansa suuren pidon: ja paljo publikaneja, ja muita atrioitsivat heidän kanssansa.

Matth. 9: 10. Mark. 2: 15. Luf. 15: 1, 2.

30. Ja heidän kirjanoppineensa ja Phariseukset napisivat hänen opetuslapsiansa, sanoen: miksi te publikanein ja syntisten kanssa syötte ja juotte?

31. Ja Jeesus vastaten sa-

noi heille: eivät terweet tarwitse parantajaa, vaan sairaut.

Matth. 9: 12, 13. Mark. 2: 17. Luf. 19: 10.

32. En ole minä tullut vanhurskaita kutsumaan, vaan syntisiä parannukseen.

1 Tim. 1: 15.

33. Niin he sanoivat hänelle: miksi Johanneksen opetuslapset usein paastoivat, ja rukouksia pitivät, niin myös Phariseusten (opetuslapset), mutta sinun syöwät ja juomat?

Matth. 9: 14. Mark. 2: 18.

34. Mutta hän sanoi heille: ette voi hääjoukkoa niinkauvan paastomaan waatia, kuin ylkä on heidän kansansa.

Es. 62: 5. 2 Kor. 11: 2.

35. Mutta päivät tulewat, että ylkä otetaan heiltä pois, silloin pitää heidän paastooman niinä päivinä.

36. Mutta hän sanoi myös heille wertausen: ei paikkaa kentään uuden werau tilalla vanhaa waatetta: * muutoin myös se uusi remäisee, ja uusi paikka ei sori wanhaan.

* Matth. 9: 16, 17. Mark. 2: 21.

37. Ja ei pane kentään nuorta wiinaa vanhoin leileihin: muutoin nuori wiina rikoo leilit, ja se wuotaa ulos, ja leilit turmellaan.

38. Mutta nuori wiina pitää pantaman uusiin leileihin: niin he molemmat tallella owat.

39. Ja ei tahdo kentään, joka juo vanhaa wiinaa, kohta nuorta juoda: sillä hän sanoo: wanha on parempi.

6. Lufu.

Opetuslapset katsoiwat tähtäpäitä sabbathina. Jeesus parantaa kiiwettuneen käden. Ruksollee, kutsuu 12 apostolia, parantaa lauttisia. Saarnaa autuaallisuudesta ja kadottawaisesta tilasta, rakkauden ja laupeuden töistä. Kuinka hyvät ja pahat tunnetaan hebelmistä ja perustuksesta.

Ja tapahtui jälkisabbathina, että hän käwi laihon läpitse: ja hänen opetuslapsensa kattoiwat tähtäpäitä * ja hiersiwät käpäillensä, ja söiwät.

* 5 Mos. 23: 25. Matth. 12: 1. Mark. 2: 23.

2. Niin muutamia Phariseuksia sanoiwat heille: miksi te teette, jota ei sori sabbathina tehdä?

2 Mos. 20: 10. 1. 23: 12. 1. 31: 15. 1. 35: 2.

3. Ja Jeesus wastaten sanoi heille: ettekö te ole lufeneet, mitä Dawid teki, koska hän ijsi, ja ne, jotka hänen kansansa olivat?

1 Sam. 21: 6.

4. Kuinka hän meni Jumalan huoneeseen, ja otti näkyleiwät, ja söi, ja antoi myös niille, jotka hänen kansansa olivat: joita ei muiden kuin pappein syödä sopinut.

2 Mos. 29: 32, 33. 3 Mos. 8: 31. 1. 24: 9.

5. Ja hän sanoi heille: Ihmisen Poika on myös sabbathin Herra.

Matth. 12: 8. Mark. 2: 28.

6. Niin tapahtui myös toisena sabbathina, että hän meni synagogaan sijalle ja opetti: ja siellä oli yksi ihminen, jonka oikia käsi oli kiiwettunut.

Matth. 12: 9, 10. Mark. 3: 1.

7. Niin kirjanoppineet ja Phariseukset wartioitsiwat häntä, jos hän sabbathina parantaisi; että he olisiwat löytäneet tanteen häntä vastaan.

8. Mutta hän tiesi heidän ajatusensa: ja sanoi sille ihmiselle, jolla kuivettunut käsi oli: nouhe ja tule edes. Niin hän nousi ja seisoi.

9. Niin Jeesus sanoi heille: minä kysyn teiltä: mitä sabbahtina sopii, hyvää tehdä, taikka pahaa tehdä? henkeä vapahtaa eli kadottaa?

10. Ja kuin hän katsahti ympärillä heidän kaikkein päällensä, sanoi hän sille ihmiselle: ojenna kätesi: ja se teki niin: ja hänen kätensä tuli terveeksi, niinkuin toinenkin.

1. Run. 13: 6.

11. Mutta he tulivat tyyntä täyteen, ja puhuivat keskenänsä, mitä heidän pitäisi Jeesukselle tekemän.

12. Mutta niinä päivinä tapahtui, että hän meni vuorelle rukoilemaan: * ja hän oli yli yötä Jumalan työtä rukouksessa.

* Matth. 14: 23.

13. Ja kuin päivä tuli, kutsui hän opetuslapsensa, ja valitsi heistä kaksitoistakymmentä, * jotta hän myös apostoleiksi nimitti:

* Matth. 10: 1, 1c.

Mark. 8: 13, 1c. L. 6: 7. Luf. 9: 1, 1c.

14. Simonin, jonka hän myös Pietariksi kutsui, * ja Andrean, hänen veljensä, Jakobin ja Johannelin, Philippuksen, ja Bartholomeuksen,

* Joh. 1: 42.

15. Mattheuksen ja Thomaan, Jakobin Alphein pojan, ja Simonin, joka kutsutaan Zelotes,

16. Judan Jakobin pojan, ja Judas Iskariotin, joka myös oli pettäjä.

17. Ja koska hän meni alas

heidän kansansa, seisoi hän lafialla paikalla; ja hänen opetuslastensa joukko, ja suuri kansan paljouus kaifefta Judeafta ja Jerufalemitfta, ja rantalaifet Tyrofta ja Sidonifta, * jotta olivat tulleet häntä kuulemaan, ja että he parattaijin heidän taudeiftansa. * Matth. 4: 25. Mark. 8: 7.

18. Ja jotta waiwattiin riettaifilta hengiltä: ja he paraniwat.

19. Ja kaiffi kansa pyysi häneen ruveta: fillä woima läffi häneftä ja paransi kaiffi.

Matth. 14: 36. Mark. 5: 30.

20. Ja hän nofti filmänsä opetuslastensa puoleen, ja sanoi: * autuaat te waiwaiset: fillä teidän on Jumalan waltafunta.

* Matth. 5: 2, 1c.

21. Autuaat, jotta nyt ifootte: fillä te rawitaan. * Autuaat, jotta nyt itfette: fillä teidän pitää nauraman. †

* Ef. 5: 1. + Ef. 6: 2. L. 6: 10.

22. Autuaat olette te, kofta ihmiset mihaawat teitä, ja eroitawat teidän, ja pilkkaawat teitä, ja hyljääwät teidän nimenne niinkuin felwottoman, Ihmifen Bojan tähden.

Matth. 5: 11.

1. Pict. 2: 19. L. 3: 14. L. 4: 14.

23. Illoitfaat finä päivänä, ja riemuuttaa: * fillä katfo, teidän palftanne on suuri tairwaaffa: niin tefiwät myös heidän ifänsä † propheetaille.

* Ap. 2: 41. + Ap. 2: 7: 61.

24. Mutta woi teitä rikkaita! fillä teillä on teidän lohduituffenne.

Pl. 17: 14. Pl. 49: 19.

Am. 6: 1, 6. Luf. 16: 26. Jak. 5: 1.

25. Voi teitä, jotka ravitut olette! sillä teidän pitää isoman. * Voi teitä, jotka nyt nauratte! sillä teidän pitää murhehtiman ja itkemän. †

* Ef. 6: 13. † Jaf. 4: 9. San. I. 14: 13.

26. Voi teitä, koska kaikki ihmiset teitä kiittävät! sillä niin tekivät myös heidän isänsä wäärille propheetaille.

27. Mutta minä sanon teille, jotka huulette: rakastakaat vihollisianne: * tehkää hyvää niille, jotka teitä vihaavat:

* 2 Mos. 23: 4. San. I. 25: 21.

28. Siunatkaa niitä, jotka teitä kiroilevat: rukoilkaa niiden edestä, jotka teitä wahingoittawat.

Luf. 23: 34. Ap. I. 7: 60. Rom. 12: 14, 20. 1 Kor. 4: 12.

29. Ja joka sinua lyö poskelle, taritse myös hänelle toinen: * ja joka sinulta wie kaapun, älä myös häneltä kiellä hametta.

* San. I. 20: 22. I. 24: 29. Matth. 5: 39.

Rom. 12: 17. 1 Kor. 6: 7. 1 Theß. 5: 15.

30. Waan anna jokaiselle, kuin sinulta anoo: * ja siltä, joka sinun omas ottaa, älä jälleen ano.

* 5 Mos. 15: 7. San. I. 3: 27.

Matth. 5: 42. 2 Kor. 8: 14. 1 Joh. 3: 17.

31. Ja niinkuin te tahdotte, että ihmisten pitää teille tekemän, niin tehkää te heillenkin. Matth. 7: 12.

32. Ja jos te rakastatte niitä, jotka teitä rakastawat, mitä kiitos teille siitä on? sillä syntisetkin rakastawat niitä, joilta he rakastetaan.

Matth. 5: 46.

33. Ja jos te teette hyvää teidän hywintekijillenne, mitä kiitos teille siitä on? sillä syntiset sen myös tekewät.

34. Ja jos te lainaatte * niille, joilta te toivotte jälleen saawanne, mikä kiitos teille siitä on? sillä syntisetkin lainaawat syntisille, että he tasan jälleen saaisivat.

* 5 Mos. 15: 8. Matth. 5: 42.

35. Kuitenkin rakastakaat teidän vihollisianne * ja tehkää hyvää, ja lainatkaa, ja älkää mitään siitä toivoko: niin teidän palkkanne on suuri, ja teidän pitää oleman ylimmäisen pojat: sillä hän on laupias kiittämättömiä ja pahoja kohtaan.

* Matth. 5: 44.

36. Olkaa sentähden laupiaat, niinkuin teidän Isännekin laupias on.

Matth. 5: 48.

37. Älkää tuomitko, ettei teitä tuomitaisi: * älkää sadatelko, ettei teitä sadateltaisi: anteeksi antakaat, niin teille anteeksi annetaan. Matth. 7: 1. Rom. 2: 1. 1 Kor. 4: 5.

38. Antakaat, ja teille annetaan: * hyvän mitan, likistetyin ja sullotun, ja ylitse vuotawan he antawat teidän helmaanne: sillä juuri sillä mitalla, jolla te mittaatte, pitää teille jälleen mitattaman. †

* San. I. 10: 22.

I. 19: 17. † Matth. 7: 2. Mark. 4: 24. Gal. 6: 7.

39. Mutta hän sanoi heille wer-
tauksen: taitaako jokia jokiata taluttaa? * eivätkö he molemmat hautaan lankee?

* Ef. 42: 19. Matth. 15: 14.

40. Ei ole opetuslapsi ylitse mestarinsa: mutta jokainen on täydellinen, koska hän on niinkuin hänen mestarinsa.

Matth. 10: 24. Joh. 13: 16. I. 15: 20.

41. Mutta kuinka näet raiskan, joka on weljes filmäsä;

maan et hawaitse malkaa, joka on omassa filmäsäs? Matth. 7: 3.

42. Eli kuinka taidat sanoa weljelles: weljeni, pidä, minä otan raistan,* joka on filmäsäs, ja et itse näe malkaa, joka on omassa filmäsäs? Sinä ulko-kullattu, ota ensin malka omasta filmästä: ja katso sitte, jos taidat ottaa raistan, joka on weljes filmäsä.

* San. 1. 18: 17.

43. Sillä ei ole se hyvä puu, joka tekee pahan hedelmän, eikä paha puu, joka tekee hyvän hedelmän.

Matth. 7: 17. 1. 12: 33.

44. Sillä jokainen puu tunnetaan hedelmästänsä: sillä ei o-jantappuroista koota siikunia, eikä ohdakkeista haeta wiinamarjoja.

Matth. 7: 16.

45. Hyvä ihminen tuottaa edes sydämensä hyvästä tavarasta hyvää: ja paha ihminen sydämensä pahasta tavarasta tuottaa edes pahaa. Sillä sydämen tyhlyydestä hänen suunsa puhuu.

Matth. 12: 34.

46. Mitä te siis minua kutsutte Herra, Herra: * ja ette tee, mitä minä sanon?

* Mat. 1: 6. Matth. 7: 21.

1. 26: 11. Luf. 13: 25. Rom. 2: 13. Jak. 1: 22.

47. Kuka itänä tulee minun tyköni, ja kuulee minun sanani, ja tekee ne, sen minä osoitan teille, kenen kaltainen hän on.

Matth. 7: 24.

48. Hän on sen ihmisen kaltainen, joka huoneensa rakensi, ja laivoi syvään, ja pani perustuksen kallion päälle. Koska siis wuot tuli, syväsi wirta sitä huonetta, ja ei woinut häntä lii-

kuttaa: sillä se oli perustettu kallion päälle.

49. Mutta joka kuulee ja ei tee, se on sen ihmisen kaltainen, joka huoneensa rakensi maan päälle ilman perustusta: jota wirta syväsi: ja se koki kutsutui, jonka huoneen lankeemus oli suuri.

7. Lufu.

Jesüs parantaa sadanpäämiehen palvelian. Herättää Nain lesken pojan kuolleista. Pu-huu Johanneksen opetuslapsille Messian tun-tomerkeistä, ja kansalle Johannes kastajasta, ja heidän epäuskoista. Wastaa puolestaan Phariseuksen huoneesta, ja kohduttaa syntistä waimoa.

Mutta koska hän kansan kuullen oli päättänyt kaikki sanansa, meni hän Kapernaumiin.

2. Ja yhden sadanpäämiehen palvelia* sairasti kuolemallaan- ja, josta hän paljon piti.* Matth. 8: 5.

3. Koska hän siis Jesuksesta kuuli, lähetti hän Juutalaisten vanhimmat hänen tykönsä rukoukseen häntä, että hän tulisi ja parantaisi hänen palveliansa.

4. Koska he tulivat Jesuksen tykö, rukoukivat he häntä hartaasti, ja sanoivat: hän on mahdollinen, että hänelle sen teet:

5. Sillä hän rakastaa meidän kansaamme, ja rakensi meille synagogan.

6. Niin Jesüs meni heidän kansansa. Ja kuin ei hän silleen ollut kaukana huoneesta, lähetti sadanpäämies ystäviensä hänen tykönsä, sanoen hänelle: Herra, älä waiwaa siunias: sillä en ole minä mahdollinen, että minun katonni ala tulisi:

7. Sentähden en minä myös

itseäni lusenut mahdollisesti tulemaan sinun tytös: mutta sano sanalla, niin minun palveliani paranee.

8. Sillä minä olen myös ihminen wallan alle asetettu, ja minun allani on sotamiehiä: ja sanon tälle: mene, niin hän menee: ja toiselle: tule, ja hän tulee: ja minun palveliailleni: tee se, ja hän tekee.

9. Mutta koska Jeesus sen kuuli, ihmetteli hän häntä: käänsi hänenjä, ja sanoi kansalle, joka häntä seurasi: minä sanon teille: en ole minä Israelissa sentaltaista uskoa löytänyt.

10. Ja kuin ne, jotka lähetetyt olivat, kotia palasivat, löysivät he palvelian terveenä, joka sairastanut oli.

11. Ja tapahtui sen jälkeen, että hän meni kaupunkiin, joka Nain kutsutaan: ja hänen kansansa meni monta hänen opetuslastansa, ja paljo väkeä.

12. Mutta koska hän kaupungin porttia lähestyi, katso, kuollut kannettiin ulos, joka oli äitinsä ainoa poika, ja se oli leski. Ja paljo kaupungin kansasta kävi hänen kansansa.

13. Koska Herra hänen näki, armahti hän hänen päällensä, ja sanoi hänelle: älä itke.

14. Ja meni ja rupeesi paa-riin: (ja kantajat seisahdivat,) ja hän sanoi: nuorukainen, minä sanon sinulle: nouste ylös.

Ap. T. 9: 40.

15. Ja kuollut nousi istualle, ja rupeesi puhumaan: ja hän antoi sen äitillensä.

16. Ja pesto tuli kaitille, ja tunnioittivat Zumalata, * sanoen: suuri propheetta + on noussut meidän selsamme, ja Zumala on hänen kansaansa etsinyt.**

* Mark. 7: 37. + Luf. 24: 19.

Joh. 4: 19. I. 6: 14. I. 9: 17. ** Luf. 1: 68.

17. Ja tämä sanoma kuului hänestä kaitteen Judeaan, ja kaiten sen lähimaatunna ym-päri.

18. Ja Johannekselle ilmoitti wat hänen opetuslapsensa näistä kaitista. Ja Johannes kutsui tykönsä katso opetuslastansa,

19. Ja lähetti Jeesuksen tykö, * sanoen: oletkos se tulewa, eli pitääkö meidän toista odotta-man?

* Matth. 11: 2, 3.

20. Koska nämät miehet tulivat hänen tykönsä, sanoivat he: Johannes kastaja lähetti meidän sinun tykö, sanoen: oletkos se tulewa, eli pitääkö meidän toista odottaman?

21. Sillä hetkellä paransi hän monta tandeista ja wiitsauksista ja pahoista hengistä: ja antoi monelle sotielle näön.

22. Ja Jeesus vastasi, ja sanoi heille: mentää ja sanokaat jälleen Johannekselle, mitä te näh-neet ja kuulleet olette: sokiatsaawat näkönsä, ontuivat käywät, spitaliset puhdistetaan, kuurot kuulewat, kuolleet herätetään, köyhille saarnataan ewangeliumi.

W. 20: 18. I. 35: 5. I. 61: 1.

23. Ja autuas on se, joka ei pahene minusta.

24. Ja koska Johanneksen sanansaattajat menivät pois, rupeesi hän sanomaan Johanneksen-

ta fanjalle: mitä te läksitte for-
peen katjomaan? ruokoako, joka
tuulelta häällytetään? *Matth. 11: 7.*

25. Eli mitä te läksitte katjo-
maan? ihmistäkö pehmeisiin
waatteisiin puuetettua? Katjo,
ne jotka koreisia waatteisja
owat, ja herkkullisesti elävät,
owat himinlaallisja karta-
noisja.

26. Taikka mitä te menitte
katjomaan? Propheettatako?
minä sanon teille: ja enää kuin
propheetta.

27. Tämä on se, josta kirjoi-
tetui on: Katjo, minä lähetän
minun enkeliin sinun kaswois
eteen, valmistamaan sinun tie-
täs sinun etees:

Mal. 3: 1. Matth. 11: 10. Mark. 1: 2.

28. Sillä minä sanon teille:
niden iässä, jotka wainoista
syntyneet owat, ei ole yhtään
nuurempata propheettata, kuin
Johannes kastaja: kuitenkin se,
joka wähempi on Jumalan wal-
tatunnaasia, on nuurempi häntä.

29. Ja teillä kania, kuin hänen
sint, ja publitanit antowat
Jumalalle ostenden, ja kastet-
tiin Johanneksen kasteella.

30. Mutta Phariseutit ja
luterovinit katjowat wlen Ju-
malan nimen tie heitäniä
kostaan, ja ei heitä kastettu
haueltä.

31. Niin Herro sanoi: keneen
sits minä tämän jufutunman
tämiet wertaan? Ja kenenkä
kaltatiet he owat? *Matth. 11: 16.*

32. Ne owat niden lasten
kaltatiet, jotka turulla istuwat,
ja huutawat toinen toisellenä,

ja sanowat: me olemme huilua
soittaneet teidän edessäanne, ja
et te hypänneet: me olemme teille
weijanneet murhewirjää, ja et te
itteneet:

33. Sillä Johannes kastaja
tuli, ja ei syönyt leipää, eikä
juonut wiinaa: * ja te sanotte:
hänellä on perkele.

* Matth. 3: 4. Mark. 1: 6. Luc. 1: 15.

34. Ihmisen Poika on tullut,
syö ja juo, ja te sanotte: katjo,
ihmistä syömäriä ja wiinan juo-
maria, publitanien ja syntisten
pöstämätä:

35. Ja wiisauz on wanhus
kastettu kaikilta hänen lapsil-
tanja. *Matth. 11: 19.*

36. Niin nti Phariseutista
rufoi häntä ruualle tansjanja:
ja hän meni Phariseutjen huo-
neeseen, ja atrioutti.

37. Ja katjo, nti waino oli
kaupungisja, joka oli syntinen:
ja kuin hän sai sinulla, että hän
atrioutti Phariseutien huonees-
ja, toi hän klasin kallista woi-
detta:

Matth. 20: 6. Mark. 14: 3. Job. 11: 2. 1. 12: 3.

38. Ja seioi takana hänen
jalkainja juuresja ittein: ja ru-
peli kumuleellänjä kastamaan
hänen jalkojanja, ja niitä pään-
jä huilulla sinuani, ja sinua
antoi hänen jalkainja, ja woi-
teli ne woiteella.

39. Mutta kosta Phariseus sen
näti, joka hänen kutunut oli,
sanoi hän itsellänjä: jos tämä
olii propheetta, niin hän tie-
täni, mikä ja millinen tämä
waino on, joka häneen rupee:
että hän on syntinen. *Luc. 10: 2.*

40. Ja Jeesus vastaten sanoi hänelle: Simon, minulla on jotakin sinulle sanomista. Hän sanoi: Mestari, sanos.

41. Raksi weliämiestä oli yhdellä lainaajalla: yksi oli weliä wiihi sataa penninkii, ja toinen wiihi kymmentä.

42. Koska ei heillä ollut waraa maksaa, antoi hän molempain anteeksi: sanos siis, kumpi näistä häntä enemmän rakastaman pitää?

43. Simon vastaten sanoi: minä luulen, että se, jolle hän enemmän anteeksi antoi; hän sanoi hänelle: oikein sinä tuomitit.

44. Ja hän käänsi itsensä waimoa päin, ja sanoi Simonille: näetkö tämän waimon? minä tulin sinun huoneeseen, et sinä antanut wettä minun jalwoileni: * mutta tämä kynneleillä kasti minun jalkani, ja ne hiutellansa kuivasi. * 1 Mosk. 18: 4.

45. Et sinä minun suuta antanut: mutta tämä, sittekuin hän tähän tuli, ei ole lakannut minun jalkaini suuta antamasta.

46. Et sinä minun päättäni öljyllä woideellut: mutta tämä woiteella minun jalkani woiteli.

47. Minä sanon sinulle: sentähden että hänelle paljo syntiä anteeksi annettiin; niin hän paljon rakasti: mutta jolle vähempi anteeksi annetaan, se vähemmän rakastaa.

48. Niin hän sanoi hänelle: sinun syntis ovat anteeksi annetut.

49. Niin rupešiwat ne, jotka myös atrioitšiwat, sanomaan

keskenänsä: kuka tämä on, joka synnitkin anteeksi antaa?

Matth. 9: 2, 3. Mark. 2: 7.

50. Niin hän sanoi waimolle: sinun uskos on sinun wapaaksi tehnyt: * mene rauhaan. * Matth. 9: 29.

Mark. 5: 34. I. 10: 52. Luk. 8: 48. I. 18: 42.

8. Luku.

Jeesus waeltaa hmpäri saarnaten, ja opetuslapset niin myös muutamit waimot seuraawat häntä. Pance edes wertaufen kylwäjästä, ja kyttiläjalasta. Puuhuu suwustansa. Waiſentaa rajuilman mereellä. Kjaa ulos perkeleet, ja jalkii mennä sikaumaan. Auttaa waimon punaisesta taubista.

Ja sitte tapahtui, että hän waelši läpitse kaupungeita ja kyliä saarnaten ja ilmoittain ewankeliumia Jumalan waltakunnasta: ja ne kaksitoistakymmentä hänen kansjansa,

2. Ja muutamit waimot, jotka oliwat parannetut pahoista heinistä, ja taudeista, nimittäin: Maria, joka kutjuttiin Magdalenä, * josta seitsemän perkelettä oli lähtenyt ulos: †

* Matth. 27: 55, 56. † Mark. 16: 9. Joh. 19: 25.

3. Ja Johanna Chusan Herodesfen woudin emäntä, ja Eufaima, ja monta muuta, jotka häntä heidän tawarastansapalweliwat.

4. Mutta koska paljo kansaa kokoontui, ja rienšiwät jokaisesta kaupungista hänen tylönj, sanoi hän wertaufen kautta:

Matth. 13: 3. Mark. 4: 1, 2.

5. Kylwäjä meni ulos siementänsä kylwämään: ja kuin hän kylwi, lantesi muutama tien oheen, ja se tallattiin, ja tawaan linnut šöiwät sen.

6. Ja muutama lankesi kivi-
tööhön, ja koska se tuli ylös, kui-
vettui se, ettei ollut märkynyttä.

7. Ja muutama lankesi orjan-
tappuroihin, ja orjantappurat
ynnä kävivät ylös ja tufahut-
timat sen.

8. Ja muutama lankesi siihen
hyvään maahan, ja kuin se kävi
ylös, tefi se satafertaifen hedel-
män. Koska hän tämän sanoi,
huusi hän: jolla on korvat kuulla,
se kuulkaan.

9. Niin hänen opetuslapsensa
kysyivät häneltä, sanoen: mikä
olisi tämä vertaus?

Matth. 13: 10. Mark. 4: 10.

10. Niin hän sanoi: teille on
annettu tuta Jumalan valta-
kunnan salaudet: * mutta muille
vertausten kautta, ettei heidän
sitä pitäisi näkemän, waikka he
näkiivät, eikä ymmärtämän,
waikka he kuuliivat. †

* Matth. 11: 25, 26. 2 Kor. 3: 5, 14.

† Ef. 6: 9. Hes. 12: 2. Matth. 13: 14.

Mark. 4: 12. Joh. 12: 40. Ap. 1: 28: 26. Rom. 11: 8.

11. Mutta tämä on se vertaus:
siemen on Jumalan sana:

Matth. 13: 18. Mark. 4: 13.

12. Mutta jotka tien oheen,
ovat ne, jotka kuulevat: sitte
tulee perfele, ja ottaa sanan
heidän sydämiästänsä, etteivät
he uskoisi ja wapaiksi tulisi.

13. Mutta jotka kivistööhön,
ovat ne, koska he kuulevat,
ottawat he sanan ilolla vastaan:
ja ei heillä ole juurta, hetkeffi
he usowat, ja kiusauksen ajalla
lanteewat pois. Matth. 13: 20. Mark. 4: 16.

14. Mutta se, kuin orjantap-
puroihin lankesi, ovat ne, jotka

kuulewat, ja menewät pois, ja
tufahutetaan surusta, rikkau-
desta, * ja elämän hefumasta,
eiwättä kanna hedelmätä.

* Matth. 19: 23.

Mark. 10: 23. Luf. 18: 24. 1 Tim. 6: 9.

15. Mutta jotka hyvään ma-
han, ovat ne, jotka sanan kuule-
wat ja tätkewät hyvällä ja toi-
mellisella sydämellä, ja saatta-
wat hedelmän kärsiwällisyy-
destä.

16. Niin ei kentyään, jota kyt-
tilän sytyttää, peitä sitä astialla,
eli pane pöydän ala: mutta panee
sen kyttiläjalkeaan, että sisälle-
tulewai set näkiivät waken den.

Matth. 5: 15. Mark. 4: 21. Luf. 11: 33.

17. Sillä ei ole mitään salattu,
joka ei ilmi tule: eikä peitetty,
joka ei tiettäwäffi ja julki tule.

Joh. 12: 22. Matth. 10: 26. Mark. 4: 22. Luf. 12: 2.

18. Katsokaat siis, kuinka te
kuulette: sillä jolla on, hänelle
pitää annettaman: jolla taas ei
ole, sefin, kuin hänellä näkhy
olewan, otetaan häneltä pois.

Matth. 13: 12. 1: 25: 29. Mark. 4: 25. Luf. 19: 26.

19. Niin tulivat hänen äitinsä
ja weljensä * hänen tytönsä, ei-
wättä saaneet häntä puhutella
kansalta. * Matth. 12: 46. 1: 13: 55. Mark. 3: 31.

20. Ja se ilmoitettiin hänelle,
sanoen: sinun äitis ja weljes
seisowat ulkona, ja tahtowat
finua nähdä.

21. Niin hän wastasi, ja sanoi
heille: minun äitini ja weljeni
ovat ne, jotka Jumalan sanan
kuulewat, ja tekewät sen.

Joh. 15: 14. 2 Kor. 5: 16.

22. Ja yhtenä päivänä tapah-
tui, että hän haahteen astui ja

hänen opetuslapsensa; ja sanoi heille: mentäämme ylitse toiselle rannalle; ja he menivät.

Matth. 8: 23. Mark. 4: 35, 36.

23. Mutta koska he purjehtivat, niin hän nukkui, ja tuulispää nosti aallon meressä: ja he laineilta täytettiin, ja olivat fuuressa hädässä.

24. Niin he menivät, ja herättivät häntä, sanoen: Mestari, Mestari, me hukumme. Niin hän nousi ylös, nuhteli tuulta ja veden aaltoa; ja ne lakkasivat, ja tuli tyvenäkki.

25. Niin hän sanoi heille: kussa teidän uskomme on? mutta he peljästyivät ja ihmettelivät, sanoen keskenänsä: * kuka siis tämä on? sillä hän käsknee myös tuulta ja wettä, ja netin ovat hänelle kuuliaiset. * Joh. 26: 12. Ps. 107: 25, 29.

26. Ja he purjehtivat Gadarealaisten maan puoleen, joka on Galilean kohdalla.

Matth. 8: 28. Mark. 5: 1.

27. Ja kuin hän maalle meni, kohtasi hänen kaupungista yksi mies, jolla olivat perfeleet jo kauvan aikaa olleet, ja ei pakenut waatteita yllensä, eikä ollut huoneessa, waan hautoissa.

28. Mutta kuin hän näki Jesuksen, huusi hän ja lantesi hänen eteenpä maahan, ja sanoi fuurella äänellä: mitä minun on sinun kanssas Jeesus, sen ylimmäisen Jumalan Poika? Minä rukoilen sinua, älä minua waiwaa.

29. Sillä hän oli käskennyt riettisen hengen ihmisestä mennä uos; joka kauvan aikaa oli häntä waiwannut: ja hän oli

tahleilla sidottu, ja jalkarauodoissa pidetty: ja rikoi siteet, ja wiettiin perfeleeltä korpeen.

30. Mutta Jeesus kysyi häneltä ja sanoi: mitä sinun nimes on? Hän sanoi: legio: sillä monta perfelettä oli häneen mennyt sisälle.

31. Ja he rukoilivat häntä, ettei hän käskisi heitä syvyyteen mennä.

32. Niin siellä oli suuri lauma fikojä syömässä wuorella: ja he rukoilivat häntä, että hän sallisi heidän niihin mennä. Ja hän sallui heidän.

33. Niin perfeleet läksivät ulos siitä ihmisestä, ja menivät fikoihin: ja lauma syöksi itsensä äkistä jyrkältä mereen, ja lähtähtyi.

34. Mutta koska paimenet näkivät mitä tapahtui, pakenivat he: menivät pois ja ilmoittivat sen kaupungissa ja kylissä.

35. Niin he menivät ulos katsonaan sitä, kuin tapahtunut oli: ja tulivat Jesuksen tykö, ja löysivät sen ihmisen, josta perfeleet lähteneet olivat, istuvan waatetettuna, ja taidossansa Jesuksen jalkain juuressa: ja he pelkäsiwät.

36. Mutta myös ne, jotka sen nähneet olivat, ilmoittivat heille, kuinka se perfeleeltä riivattu oli terweeksi tullut.

37. Ja taikki Gadarealaisten lähimaakunnan joukko rukoili häntä menemään pois heidän tyköänsä; * sillä heidän päällensä oli tullut suuri pelko: niin hän meni haahteen, ja tuli jälleen takaisin.

* Ap. 18: 29.

38. Mutta se mies, josta per-
seleet olivat lähteneet ulos, ru-
koili häntä, että hän saisi olla
hänen kanssansa: * mutta Jeesus
laski hänen pois, sanoen:

* Mark. 5: 18.

39. Balaja kotias, ja ilmoita,
kuinka suuret työt Jumala si-
nulle tefi. Ja hän meni pois,
ja saarnasi ympäri kaiken kau-
pingin, kuinka suuret työt Jeesus
hänelle tefi.

40. Ja tapahtui, koska Je-
sus palasi, otti kansa hänen
vastaan; sillä kaikki odottivat
häntä.

41. Ja katso, yksi mies tuli,
jonka nimi oli Jairus, ja se oli
synagogan päämies: ja laulefi
Jeesuksen jalkain juureen, ja ru-
koili häntä tulemaan hänen hu-
oneeseensa: Matt. 9: 18. Mark. 5: 22.

42. Sillä hänellä oli ainoa
tytär lähes kahdentoistavuorok-
sen vanha, ja se kuoli. Mutta
hänen menessensä ahdisti kan-
sa häntä.

43. Ja yksi vaimo, joka oli
punaista tautia kaksitoistavuorok-
sentä vanha sairastanut, ja
oli kaiken saatunsa parantajille
kuluttanut, ja ei voitu keltään
parannettaa,

3 Mos. 15: 24, 25. Matt. 9: 20. Mark. 5: 25.

44. Kuin hän kävi takana, ja
rupefi hänen waatteensa paltee-
seen: niin kohta hänen veren-
sä juoksi asettui.

45. Ja Jeesus sanoi: kuka on
se, joka minun rupefi? Mutta
koska he kaikki tielsivät, sanoi
Pietari ja ne, jotka hänen kans-
sansa olivat: Mestari, kansa

ahdistaa ja tuntee sinua, ja sinä
sanot: kuka minun rupefi?

46. Mutta Jeesus sanoi: joku
minun rupefi: sillä minä tunsin
voiman minustani lähteneen
ulos.

47. Mutta koska vaimo näki,
ettei se salaa ollut, tuli hän
vapisten, ja maahan lankefi
hänen eteensä, ja julisti kai-
telle kansalle, minkä syyn täh-
den hän oli häneen ruvennut,
ja kuinka hän niin äkisti ter-
weeksi tuli.

48. Mutta hän sanoi hänelle:
ole hyvässä turvassa, tyttäreni,
sitten uskos on sinua auttanut:
mene rauhaan.

49. Koska hän vielä puhui,
tuli yksi synagogan päämieheltä,
sanoen hänelle: sinun tyttäres
on kuollut: älä Mestaria wai-
waa. Mark. 5: 35.

50. Waan koska Jeesus sen
kuuli, wastasi hän häntä, sanoen:
älä pelkää: usko ainoastaan,
niin hän paranee.

51. Mutta kuin hän huoneeseen
tuli sisälle, niin ei hän sallinut
kukaan tulla sisälle, waan Pieta-
rin ja Jakobin ja Johanneksen,
ja sen lapsen isän ja äitin.

52. Ja he kaikki itkivät ja
parhuivat häntä. Waan hän sa-
noi: älkää itkellä: ei hän ole
kuollut, waan makuu.

53. Ja he nauroivat häntä,
tietäen, että se kuollut oli.

54. Niin hän ajoi kaikki ulos,
rupefi hänen käteensä, ja huusi,
sanoen: piikainen, nouse ylös!

Joh. 11: 11, 43.

55. Ja hänen henkensä palasi

ja hän kofta noufi ylös: ja hän kaski hänelle antaa ruokaa.

56. Ja hänen vanhempansa hämmästyivät: mutta hän haastoi heitä kellenään sano-
mafta fitä, kuin tapahtui.

9. Lufu.

Jefus lähettää apoftolinsa faarnaamaan; ja Herodes tabtoo nähkö häntä. Apoftolit pala-
jamat, ja Jefus ruokki 5000 mieftä. Apofto-
lein tunnustus Chriftoffesta; Chriftoffen
kärfimifen ilmoitus, ja opetus itsensä tieftä-
mifestä. Chriftoffen kirkastamifesta, ja ri-
walun parantamifesta. Chriftus puhuu taas
kärfimifestänsä, ja waroittaa opetuftapfia yl-
peydeftä, fateudefta, ja ajattomasta kiivaus-
defta. Opettaa munitamla feuraamifestaansa.

Mutta hän kutsui kotoon ne
kaskitoiftakymmentä opetus-
laftansa, ja antoi heille woiman
ja wallan kaikkein perfeleitten
ylitse, ja taudit parantaa:

Matth. 10: 1. Mark. 8: 13, 15. L. 6: 7. Luf. 6: 13.

2. Ja lähetti heitä faarna-
maan Jumalan waltakuntaa, *
ja parantamaan fairaita.

* Matth. 10: 7, 8.

3. Ja fanoi heille: älkää ottako
mitään myötämme tielle, eikä sau-
voja, eikä myös fäkkiä, eikä
leipää, eikä rahaa: älkää myös
kafhta hametta pitäkö.

Matth. 10: 9. Mark. 6: 8. Luf. 22: 35.

4. Ja johon huoneeseen te tu-
lette fijälle, * fiinä te olkaat, ja
fiitä lähtekää ulos. †

* Luf. 10: 5—7. † Mark. 6: 10.

5. Ja kuka ifänä ei teitä ota
wastaan, niin mentää pois fiitä
kaupungifta, ja pudiftakaaat to-
mu teidän jalwoiftanne, todis-
tufseffi heitä vastaan. Matth. 10: 14.

Mark. 6: 11. Luf. 10: 11. Ap. X. 13: 51. L. 18: 8.

6. Ja he menivät ulos ja wael-
fiwat kyllifä, faarnaten ewan-

geliumia, ja paransivat joka pai-
kassa.

7. Mutta Herodes tetrarcha
kuuli kaitfi, mitä häneltä tehty
oli: ja hän epäili, että muutamit
fanoivat Johanneffen nous-
neeffi kuolleifta,

Matth. 14: 1. Mark. 6: 14.

8. Muutamit taas Elian il-
maantuneen, ja muut, että joku
wanhoifta propheetaifta oli
noussut ylös.

9. Ja Herodes fanoi: Johan-
neffen kaulan minä leikkafin:
waan kuka tämä lienee, josta
minä feufaltaifta kuulen? Ja
hän pyysi nähdä häntä.

10. Ja apoftolit palasivat, ja
juttelivat hänelle kaitfi, mitä
he olivat tehneet: ja hän otti
heidän tykönsä, ja meni erinänsä
Bethsaidan kaupungin erämaa-
han.

Matth. 14: 13. Mark. 6: 30—32.

11. Koska kansa fen ymmärffi,
feurasivat he häntä, ja hän otti
heitä vastaan, ja puhui heille
Jumalan waltakunnasta, ja jot-
ta parannufta tarwitfiwat, teki
hän terweeffi.

12. Mutta päivä rupefi jo
lafkemaan: ja ne kaskitoiftakym-
mentä tulivat ja fanoivat hä-
nelle: päästä kansa menemään
lähikyliin, ja majoihin poiffee-
maan ruokaa faamaan: sillä me
olemme täällä erämaassa.

Matth. 14: 15. Mark. 6: 35. Joh. 6: 5.

13. Niin hän fanoi heille: anta-
kaat te heille fyötämätä: mutta
he fanoivat: ei meillä enäämpi
ole kuin wiiffi leipää, ja kaffi
kalaa, elleimme mene, ja osta
ruokaa kaitelle tälle kansalle.

14. Sillä heitä oli lähes wiisi tuhatta miestä. Niin hän sanoi opetuslapsillensa: pankaat heitä istumaan kuhunkin joukkoon wiisikymmentä.

15. Ja he tekivät niin: ja asettivat heidän kaffi atrioitsemaan.

16. Niin hän otti ne wiisi leipää ja kaffi kalaa, ja katsoi taivasaan, ja siunasi niitä: ja mursi ja antoi opetuslapsille panna kansan eteen.

17. Ja he söivät kaffi ja ravittiin: ja foottiin tähteitä, kuin jäi, kaffitoistakymmentä toria muruja.

18. Ja tapahtui, koska hän yksinänsä rukoilemassa oli, olivat myös opetuslapset hänen kanssansa, ja hän kysyi heiltä, sanoen: kenentä sanoo kansa minun olewan?

Matth. 16: 13. Mark. 8: 27.

19. Mutta he vastasivat, ja sanoivat: Johannes kastajan,* ja muutamat Elian, muutamat taas joutui wanhoista propheetaista nousneen ylös.

*Matth. 14: 2. Mark. 8: 14.

20. Niin hän sanoi heille: kenentäs se sanotte minun olewan? Vastasi Pietari, ja sanoi: sinä olet Jumalan Kristus.

Joh. 6: 69.

21. Ja hän haastoi heitä, ja kelsi heidän kellenkään sitä sano-
maasta.

22. Ja sanoi: Ihmisen Pojan pitää paljo karsimän,* ja hyljättämän wanhimmita ja pappein päämiehiltä ja kirjanoip-
neilta, ja tapettaman, ja kol-

mantena päivänä hän on nou-
sewa ylös.

*Matth. 17: 22. Mark. 8: 31. L. 10: 33. Luuk. 18: 31.

23. Niin hän sanoi kaffille: jos joku tahtoo minun perässäni tulla, hän kieltäkään itsensä, ja ottakaan ristinsä joka päivä, ja seuratkaan minua. Matth. 10: 38.

L. 16: 24. Mark. 8: 34. Luuk. 14: 27.

24. Sillä joka henkensä tähteellä pitää tahtoo, hänen pitää sen kadottaman: mutta joka henkensä kadottaa minun tähteni, hän pitää sen tallella. Matth. 10: 39.

L. 16: 25. Mark. 8: 35. Luuk. 17: 33. Joh. 12: 25.

25. Sillä mitä se hyödyttää ihmistä, jos hän kaffen maailman voittaisi, ja itsensä kadot-
taisi, eli wahinkoon saattaisi?

26. Sillä kuka itänä minua häpee, ja minun sanojani, sitä Ihmisen Pojan pitää häpeemän,* koska hän on tulewa hänen ja Isän, ja pyhäin enfelein kunniaassa. *Matth. 10: 33. Mark. 8: 38.

Luuk. 12: 9. 2 Tim. 2: 12. 1 Joh. 2: 23.

27. Mutta minä totisesti sanon teille: muutamat ovat, jotka tässä seisovat, jotka eivät mais-
ta kuolemata, siihen asti kuin he näkevät Jumalan walta kunnan.

Matth. 16: 28. Mark. 9: 1.

28. Ja tapahtui kahdeksan päivän perästä, näiden sanain jälkeen, että hän otti tykönsä Pietarin ja Johannessen ja Jakobin, ja meni ylös vuorelle rukoilemaan.

Matth. 17: 1. Mark. 9: 2.

29. Ja kuin hän rukoili, muutui hänen kaswonsa, ja hänen waatteensa tulivat walkeiksi ja kiiltäviksi.

30. Ja katso, kaffi miestä puhui

hänen kansansa, jotka olivat Mooses ja Eliäs:

31. Jotka näkivät kunniasa, ja puhuivat hänen menostaansa, jonka hän täyttävä oli Jerusalemissa.

32. Mutta Pietari, ja jotka hänen kansansa olivat, olivat unesta raaskautetut: * mutta koska he heräsivät, näkivät he hänen kunniansa, ja ne katsoi miestä, jotka seisoi hänen tykönsä.

* Dan. 8: 18. I. 10: 9.

33. Ja tapahtui, koska he läksivät hänen tykönsä, sanoi Pietari Jeesukselle: Mestari, hyvä on meidän tässä olla, tehtäämme tähän kolme majaa sinulle yhden, Moosesille yhden ja Elialle yhden: eikö tietänyt, mitä hän sanoi.

34. Ja hänen näitä puhuisansa, tuli pilvi ja warjosi ympärillä heidän: mutta he peljäsivät, koska he tulivat pilven sisälle.

35. Ja ääni tuli pilvestä, sanoen: tämä on se minun rakas Poikani, * kuultaat häntä. †

* Ef. 42: 1. Matth. 9: 17.

I. 17: 5. Mark. 1: 11. I. 9: 7. Euf. 3: 22. Kol. 1: 18.

3 Piet. 1: 17. † 5 Mos. 18: 19. Ap. T. 3: 22.

36. Ja kuin ääni parhaallansa kuului, löysivät he Jeesuksen yksinnsä. Ja he waitenivat, eivätkä mitään kellenään niinä päivinä jutelleet niistä, kuin he nähneet olivat.

37. Mutta se tapahtui toisena päivänä, koska he menivät alas vuorelta, kohtasi heitä paljo väkeä.

Mark. 9: 14.

38. Ja katso, yksi mies huusi tanhasta, * sanoen: Mestari,

minä rukoilen sinua, katso minun poikani puoleen: sillä hän on minulle ainokainen. * Matth. 17: 14.

39. Ja katso, henki ottaa hänen, ja hän huutaa kohta, ja se repii häntä, niin että hän wahtui, ja se luopui tuskalla hänestä, koska hän häntä runtelee.

40. Ja minä rukoilin sinun opetuslapsias häntä ajamaan ulos, mutta eivät he voineet.

41. Niin Jeesus vastasi, ja sanoi: o uskomatoin ja miria sukutunta, kuinka kauvan minun pitää teidän tyköänne oleman, ja teitä kärsimän? tuo pois tänne.

42. Ja koska hän vielä tulossa oli, repeli häntä perkele, ja muserteli: mutta Jeesus nihteli sitä rietasta henteä, ja paransi pojan, ja antoi hänen jälleen isällensä.

43. Niin he kaikki hämmästyivät Jumalan kunniallista voimaa. Mutta koska kaikki ihmetelivät kaikkia niitä, kuin Jeesus teli, sanoi hän opetuslapsilensa:

44. Pantaat te nämät puheet forviinne: sillä tulewa on, että ihmisen Poika annetaan yllön ihmisten käsiin.

Matth. 16: 21. I. 17: 22. Mark. 9: 31. Euf. 24: 7.

45. Mutta eivät he ymmärtäneet sitä sanaa, ja se oli heiltä peitetty, niin etteivät he sitä ymmärtäneet: ja he pelkäsivät tyydyä sitä sanaa häneltä.

Mark. 9: 32. Euf. 9: 50. I. 18: 34.

46. Niin tuli myös kamppaus heidän keskenänsä, kuka heistä suurin olisi.

Matth. 18: 1. Mark. 9: 33, 34. Euf. 22: 24.

47. Koska siis Jeesus näki heidän sydämensä ajatuksen, otti hän lapsen, ja asetti tykönsä.

48. Ja sanoi heille: kuka ikänä tämän poikaisen ottaa vastaan minun nimeeni, hän ottaa vastaan minun; * ja kuka ikänä minun ottaa vastaan, hän ottaa vastaan sen, joka minun lähetti: sillä joka vähin on teidän keskenämme, sen pitää oleman suurimman.†

* Matth. 18: 5.

Mark. 9: 37. Luf. 10: 16. Joh. 13: 20.

† Matth. 23: 11. Luf. 14: 11. I. 18: 14.

49. Niin Johannes vastasi, ja sanoi: Mestari, me näimme yhden sinun nimes kautta perleitä ajaman ulos; ja me kielsimme häntä; sillä ei hän seuraa meitä.

Mark. 9: 38.

50. Ja Jeesus sanoi hänelle: älkää tieteäkö; sillä joka ei ole meitä vastaan, hän on meidän puolestamme.

Matth. 12: 30. Mark. 9: 40. Luf. 11: 23.

51. Mutta tapahtui, koska aika täytetty oli, että hän piti täältä otettaman ylös, * käänsi hän kasvosensa menemään Jerusalemin puoleen.

* Mark. 16: 19. Ap. T. 1: 2.

52. Ja lähetti sanansaattajat edellänsä, ja he menivät yhteen Samarialaisten tylään, majaa hänelle valmistamaan.

53. Ja eivät ne häntä ottaneet vastaan, että hänen kasvosensa oli käännetty menemään Jerusalemia päin.

Joh. 4: 4, 9.

54. Mutta koska hänen opetuslapsensa Jakob ja Johannes sen näkivät, sanoivat he: Herra,

tahdotkos, niin me sanomme, että tuli tulee taivaasta, ja kadottaa heidän, niinkuin Elias'kin teki?

2 Kun. 1: 10, 18.

55. Mutta Jeesus käänsi hänsä ja nuhteli heitä, sanoen: et te tiedä, minkälaisen hengen te olette.

56. Sillä Ihmisen Poika ei ole tullut kadottamaan ihmisten sieluja, mutta vapauttamaan. * Ja he menivät toiseen tylään.

* Joh. 3: 17. I. 12: 47.

57. Ja tapahtui heidän waeltaissansa, että yksi tiellä sanoi: minä seuraan sinua, kuhunka ikänä menet, Herra.

Matth. 8: 19.

58. Ja Jeesus sanoi hänelle: ketuilla ovat luolat, ja taivaan linnuilla pesät; mutta ei Ihmisen Pojalla ole, kuhunka hän päänsä kallistaa.

59. Mutta hän sanoi toiselle: seuraa minua: niin se sanoi: Herra, sallii minun ensin mennä hautaamaan isääni.

Matth. 8: 21, 22.

60. Niin Jeesus sanoi hänelle: anna kuolleiden haudata kuolleitansa; mutta mene sinä ja julista Jumalan waltatuntaa.

61. Ja toinen myös sanoi: Herra, minä seuraan sinua, mutta sallii minun ensin mennä hywästi jättämään niitä, jotka fotonani ovat.

1 Kun. 18: 20.

62. Mutta Jeesus sanoi hänelle: kuka ikänä tätensä auran laskee, ja takansa katsoo, ei se ole sowelias Jumalan waltafuntaan.

10. Lufu.

Jesús lähettää ulos 70 opetuslastansa, ja puhun niiden rangalstuksesta, jotka eivät heittä vastaanota. Ne 70 palajavat koiien, joita Jesús ojentaa, kiittää Jsaan, ja ylistää opetuslastiansa autuaksi. Opettaa kirjanoppineelle, tuka hänen lähimmäisensä oli. Kuinka Martha ja Maria kohtauvat Jesta.

Niin asetti Herrä toiset seitsemänhymmentä, ja lähetti heistä kaksin ja kaksin edellensä joka kaupunkiin ja paikkaan, tuhunka hän itse oli tulema.

2. Niin hän sanoi heille: eloa kosin on paljo, vaan työväkeä on vähä: ruikoilkaat siis elon Herraa, työväkeä lähettämään eloon.

Matth. 9: 37. Joh. 4: 35. 2 Thess. 3: 1.

3. Menkää: katso, minä lähettän teidän niinkuin karitsat sutten kesteille.

Matth. 10: 16.

4. Älkää ottako saktia, eikä kulkarota, eikä kensia: * ja älkää tetaän tervehdäkö tiellä. +

* Matth. 10: 9, 10.

Marf. 6: 8. Luf. 9: 3. I. 22: 35. + 2 Kun. 4: 29.

5. Mutta kuhunka huoneeseen te menette sisälle, niin sanokaat ensisti: rauha olkoon tälle huoneelle!

Matth. 10: 12. Marf. 6: 10.

6. Ja jos siellä on rauhan lapsi, niin teidän rauhanne jää hänen päällensä; mutta jos ei, niin se palajaa teille.

7. Mutta sinä huoneessa viipyykää, syökää ja juokaat siitä, kuin heillä on: sillä työmies on palkkansa ansiollinen. * Älkää huoneesta huoneeseen käykö.

* 3 Mos. 19: 13. 5 Mos. 24: 14. I. 25: 4.

Matth. 10: 10. 1 Kor. 9: 4, sc. 1 Tim. 5: 18.

8. Mutta kuhunka kaupunkiin te tulette sisälle, ja he teitä

ottavat vastaan, niin syökää, mitä teidän eteenne pannaan:

9. Ja parantakaat sairaita, kuin siinä on, ja sanokaat heille: Jumalan valtakunta on teitä lähestynyt.

Matth. 8: 2. I. 4: 17.

10. Mutta kuhunka kaupunkiin te tulette sisälle, ja eivät he teitä ota vastaan, niin menkää ulos * sen kaduille, ja sanokaat:

* Matth. 10: 14. Marf. 6: 11.

Luf. 9: 5. Ap. 13: 51. I. 18: 6.

11. Tomunkin, joka teidän kaupungistanne tarttui meihin, me pudistamme teille: kuitenkin se tietäkää, että Jumalan valtakunta oli teitä lähestynyt.

12. Minä sanon teille: Sodomalle pitää sinä päivänä huotiampi oleman, kuin sille kaupungille.

13. Voi sinuas Chorazin! moi sinuas Bethajaida: sillä jos Tyrossa ja Sidonisissa olisivat senkalaiset voimalliset työt tehdyt, kuin teidän tykönänne ovat tehdyt, niin he olisivat jo aikaa sätissä ja tuhvasja istuneet ja paramuksien tehneet.

14. Kuitenkin Tyrolle ja Sidonille pitää huotiampi tuomiolla oleman kuin teille.

15. Ja sinä Kapernaum, joka olet taivaaseen asti korotettu, sinä pitää hamaan helwettiin alas syöttämän.

16. Joka teitä kuulee, se minua kuulee: ja joka teidän katsoo yllön, se katsoo yllön minun: mutta joka minun katsoo yllön, sen, joka minun lähetti.

Matth. 10: 40. Marf. 9: 37.

Luf. 9: 48. Joh. 13: 20. 1 Thess. 4: 8.

17. Niin ne seitsemänkymmentä palasivat ilolla, sanoen: Herra, perkeleetkin ovat sinun nimesä kautta meidän alanne annetut.

18. Niin hän sanoi heille: minä näin saatanan taivaasta lankeewan * niinkuin pitkäisen tulen.

Jfm. 8. 12: 8, 9.

19. Katso, minä annan teille vallan tallata härmeitä ja storpioneja ja kaikkea vihollisen voimaa, ja ei teitä mitään ole wahingoittewa. *Marf. 16: 18. Ap. T. 28: 5.*

20. Kuitenkin alkääät siitä iloitto, että henget teidän alanne annetaan: waan iloittaat paremmin, että teidän nimenne ovat kirjoitetut taivaisissa. *2 Mos. 32: 32.*

Ef. 4: 9. Psäl. 4: 8. Jfm. 8. 13: 8.

21. Sillä hetkellä riennuiti Jeesus hengessä, ja sanoi: minä kiitan sinua Isä, taivaan ja maan Herra, että nämät salafit wiijailta ja toimellisilta, * ja olet ne ilmoittanut pienille (a): tosin, Isä, niin oli sinun hyvä tahtos. (a) s. o. ykkösfertalsille. * *Ef. 20: 14.*

Matth. 11: 25. 1 Kor. 1: 19, 26. 1. 2: 8, 7.

22. Kaikki ovat minulle annettut Jäältäni: * ja ei tiedä kenkään, kuka on Poika, waan Isä: ja kuka on Isä, waan Poika, ja tälle Poika tahtoo ilmoittaa. †

* *Ps. 8: 7. Matth. 11: 27. 1. 28: 18. Joh. 8: 35.*

1. 17: 2. 1 Kor. 15: 27. Eph. 1: 21, 22. Psäl. 2: 9.

Hebr. 2: 8. † Joh. 1: 18. 1. 6: 46. 1. 14: 8, 9.

23. Ja hän käänsi hänensä opetuslastensa puoleen erinänsä, ja sanoi: autuaat ovat ne silmät, jotka näkewät, joita te näette:

Matth. 13: 16.

24. Sillä minä sanon teille: monta propheettata ja kuningas-

ta tahtoivat * nähdä, joita te näette, ja eiwät nähneet, ja kuulla, joita te kuulette, ja eiwät kuulleet.

* *1 Piet. 1: 10.*

25. Ja katso, yksi lainoppinut nousi, ja kiufasi häntä, sanoen: Mestari, mitä minun pitää tekemän, että minä ijanikaattisen elämän perisin?

Matth. 23: 35. Marf. 12: 28.

26. Mutta hän sanoi hänelle: mitä laissa kirjoitettu on? kuin-
kas luet?

27. Ja hän wastasi, ja sanoi: sinun pitää rakastaman Herraa sinun Jumalatas kaikesta sinun sydämes-
täs, ja kaikesta sinun sie-
lustas, ja kaikesta sinun
voimastas, ja kaikesta si-
nun mielestäs: * ja sinun
lähimmäistäs, niinkuin it-
seäs. †

* *5 Mos. 6: 5.*

1. 10: 12. 1. 30: 6. † 3 Mos. 19: 18.

Rom. 13: 9. Gal. 5: 14. Jak. 2: 8.

28. Niin hän sanoi hänelle: oikein sinä wastasit: tee se, niin sinä saat elää. *3 Mos. 18: 5. Ps. 20: 11, 13.*

29. Mutta hän tahtoi itsensä wanhurstaaksi tehdä, ja sanoi Jeesukselle: kukas minun lähimäiseni on?

30. Jeesus wastasi, ja sanoi: yksi ihminen meni alas Jerusalemiesta Jerichoon, ja tuli ryöväriten käsiin, jotka hänen alasti riisuiwat, ja haavoittiwat, meniwät pois, ja jättiwät hänen puolikuolleeksi.

31. Niin tapahtui, että yksi pappi sitä tietä waelsti, ja kuin hän hänen näki, meni hän ohitse.

32. Niin myös lewüitta, kuin

hän tuli sille paikalle, ja näki hänen, ja meni ohitse.

33. Mutta yksi Samaritani maelsi, ja tuli hänen tykönsä, ja kuin hän näki hänen, armahti hän häntä.

34. Ja tuli ja sitoi hänen haavansa, ja vuodatti siihen öljyä ja viinaa: ja pani juhtansa päälle, ja wei hänen matiaan, ja korjasi häntä.

35. Ja toisena päivänä matkusti hän, ja otti kaksi penninkää, ja antoi isännälle, ja sanoi hänelle: korjaa häntä: ja jos sinä enemmän kulutat, niin minä palateskani matkan sinulle.

36. Luka siis näistä kolmesta oli sinun nähdäksesi hänen lähimmäisensä, joka ryöväritien käsiin oli tullut?

37. Niin hän sanoi: joka laupeuden teki hänen kohtaansa. Niin sanoi Jeesus hänelle: mene, ja tee sinä myös niin.

38. Niin tapahtui, koska he maelsivat, meni hän yhteen kylään: ja yksi waimo, Martha nimeltä, otti hänen huoneeseensa.

Joh. 11: 1. L. 12: 2.

39. Ja hänellä oli sisar, joka kutsuttiin Maria, joka myös istui Jeesuksen jalkain juureen,* ja kuulteli hänen puhettansa.

* Ap. 2. 22: 3.

40. Mutta Martha teki paljon askareita, palwellen heitä: hän tuli ja sanoi: Herra, etkös tottele, että minun sisareni jätti minun yksinani askaroitsemaan? sano siis hänelle, että hän minua auttaisi.

41. Niin Jeesus vastasi ja

sanoi hänelle: Martha, Martha, paljon sinä suret ja pyrit.

42. Waan yksi on tarpeellinen: Maria on hyvän osan walinut, joka ei häneltä pidä otettaman pois.

11. Luku.

Jeesus opettaa opetuslapsiansa rukoilemaan, ja tehoittaa wertaustilla ahferunteen sitä. Waa ulos perkeleen, ja puolustaa tyhnsä pilkkaajia vastaan. Saarnaa usottomia Juutalaisia vastaan. Huhtelee ja walittaa Phariseusten ja kirjanoppineitten ulkokuulaisuutta, josta he rupeewat häntä enämmin wäijymään.

Ja tapahtui, että hän rukoili yhdesä paikassa. Ja kuin hän lakkasi, sanoi hänelle yksi hänen opetuslapsistansa: Herra, opeta meitä rukoilemaan, niinkuin Johanneskin opetti opetuslapsensa.

2. Niin hän sanoi heille: koska te rukoilette, niin sanokaat: * Isä meidän, joka olet taivaissa. Pyhitetty olkoon sinun nimes. Lähestytköön sinun waltakuntas. Tapahtukoon sinun tahtosi, niin maassa kuin taivaassa.

* Matth. 6: 5, 9, 10.

3. Anna meille tänä päivänä (a) meidän jokapäiväinen leipämme.

(a) Gr. joka päivä.

4. Ja anna meille meidän syntimme anteeksi, sillä mekin taikille meidän welvollisillemme anteeksinamme. Ja älä johdata meitä kiusaukseen. Mutta päästä meitä pahasta.

5. Ja hän sanoi * heille: kulla teistä on ystävä, ja menee

puolijööstä hänen tykönsä, ja sanoo hänelle: ystäväni, lainaas minulle kolme leipää: * *Luf. 18: 1.*

6. Sillä minun ystäväni tuli matkasta minun tyköni, ja ei minulla ole, mitä minä panen hänen eteensä.

7. Ja hän vastaa huoneestansa ja sanoo: älä minua waiwaa: owi on jo suljettu, ja minun lapseni minun kansjani owat vuoteesja: eu minä woi nousta sinulle antamaan.

8. Minä sanon teille: ellei hän nouse ja anna hänelle, että hän on hänen ystävänsä: niin hän kuitenkin hänen ahleruutensa tähden nousee, ja antaa hänelle niin monta kuin hän tarwitsee.

9. Ja minä myös sanon teille: anokaat, niin teille annetaan: etsilää, niin te löydätte: kolkuttakaat, niin teille awataan.

Matth. 7: 7. L. 21: 22.

Marf. 11: 24. Joh. 14: 13. L. 15: 7.

L. 18: 23, 24. 1 Joh. 3: 22. Jañ. 1: 5, 6.

10. Sillä jokuainen, kuin anoo, se saa: ja joka etsii, se löytää: ja joka kolkuttaa, sille awataan.

11. Kuka teistä on isä, jolta poika anoo leipää, antaaako hän hänelle kirven? * eli jos hän anoo kalaa, antaaako hän kalan edestä hänelle kärkeen? * *Matth. 7: 9.*

12. Eli jos hän anoo mumaa, antaaako hän hänelle skorpionin?

13. Jos siis te, jotka pahat olette, taidatte hyviä lahjoja antaa teidän lapsillenne, paljon enemmän teidän taimaallinen Isämme antaa Pyhän Hengen jita anomaisille.

14. Ja hän ajoi ulos perfeleen,

joka oli myrkä: * ja tapahtui, koska perfele oli ajettu ulos, niin myrkä puhui: ja kansa ihmetteli. * *Matth. 9: 32. L. 12: 22.*

15. Mutta muutamat heistä sanoivat: hän ajaa ulos perfeleitä Beelzebubin, perfeleitten päämiehen kautta.

Matth. 12: 24. Marf. 3: 22.

16. Mutta muut kiusasivat häntä, ja anoiwat häneltä tunustähteä taimaasta:

Matth. 12: 38. L. 18: 1.

17. Mutta että hän tiesi heidän ajatuksensa, sanoi hän heille: jokuainen waltakunta, joka erkanee itseänsä vastaan, se tulee kylmille, * ja huone lankee huoneen päälle. * *Matth. 12: 25. Marf. 3: 24.*

18. Jos myös saatana on erinnyt itseänsä vastaan, kuinka hänen waltakuntansa on seisowainen? että te sanotte minun perfeleitä Beelzebubin kautta ajawan ulos.

19. Mutta jos minä perfeleitä Beelzebubin kautta ajan ulos, tenenkä kautta teidän poikanne niitä ajawat ulos? Sentähden heidän pitää oleman teidän tuomarinne.

20. Mutta jos minä Jumalan formella perfeleitä ajan ulos, niin tosin on Jumalan waltakunta teidän tyköenne tullut.

21. Koska wäfewä harniskoittu hänen kotonja warjelee, niin hänen omanja owat rauhassa.

Matth. 12: 29.

22. Mutta koska häntä wäfewampi tulee ja woittaa hänen, niin hän ottaa pois kaitti hänen jota aseensa. joihin

hän turvasi, ja jatkaa hänen faaliinsa.

Ef. 59: 12. Kol. 2: 15.

23. Joka ei ole minun kanssani, se on minua vastaan; ja joka ei minun kanssani kokoo, hän hajottaa.

Matth. 12: 30.

24. Koska rietas henki lähtee ihmisestä, niin hän waelttaa karkeitä paikkoja, ja etsii lepoa: ja kuin ei hän löydä, * niin hän sanoo: minä palajan minun huoneeseeni, josta minä läksin.

* Matth. 12: 43.

25. Ja kuin hän tulee, löytää hän sen luudilla lakaistuksi ja launistetuksi.

26. Silloin hän menee ja ottaa kanssansa seitsemän muuta häntänsä pahempata henkeä, ja kuin he sinne tulevat, asuvat he siellä: ja sen ihmisen viimeiset tulevat pahemmiksi kuin ensimmäiset.

Joh. 5: 14. Hebr. 6: 4. 1. 10: 26. 2 Piet. 2: 20.

27. Ja tapahtui, koska hän näitä janoi: korotti yksi vaimo kansan seasta äänensä, ja sanoi: autuas on se kohtu, joka sinun tantanut on, ja ne niset, joita sinut.

28. Niin hän sanoi: ja tosin, autuaat ovat ne, jotka luulevat Jumalan sanan ja kätkevät sen.

Matth. 7: 21. Rom. 2: 13. Jak. 1: 22.

29. Mutta koska kansa kokoon tuli, rupefi hän sanomaan: tämä futukunta on paha: etsii merkkiä, ja ei hänelle anneta merkkiä, vaan Jonaan propheetan merkkiä.

Jon. 2: 1. Matth. 12: 39.

30. Sillä niinkuin Jonas oli Niniväläisille merkkisi, niin pitää

myös Jhmisen Pojan oleman tälle futukunnalle.

31. Etelän drotningin pitää nouseman tuomiolle tämän futukunnan miesten kanssa, ja heitä tuomitseman; sillä hän tuli maan ääristä kuulemaan Salomonin viisautta: * ja katso, tässä on enämpi kuin Salomon.

* 1 Kun. 10: 1. 2 Aika R. 9: 1. Matth. 12: 42.

32. Niniven miesten pitää tuleman tuomiolle tämän futukunnan kanssa, ja sen kadottaman: sillä he tekivät parannuksen Jonaan saarnasta: ja katso, tässä on enämpi kuin Jonas.

Jon. 3: 5.

33. Ei sytytä kenkään kynttilätä, ja pane kätköön, eikä wakan ala, mutta kynttiläjalakaan, että siisille tulevaiset walkeuden näkivät.

Matth. 5: 15. Mark. 4: 21. Luk. 8: 16.

34. Silmä on ruumiin walkeus: koska siis sinun silmäs on yksikertainen, niin myös koko sinun ruumiis on walaistu: mutta koska se paha on, niin myös sinun ruumiis on pimiä.

Matth. 6: 22.

35. Katso siis, ettei se walkeus, kuin sinusja on, olisi pimeys.

36. Sentähden jos koko sinun ruumiis on walaistu, ja ei ole siinä yhtään pimiätä paikkaa, niin se tulee kokonaan walaistuksi, koska walkeus niinkuin kirkaalla leimauskella sinun walaistaa.

37. Ja hänen puhuissansa, ruikoili häntä yksi Phariseus ruualle kanssansa: niin hän meni ja atrioitfi.

38. Mutta koska Phariseus näki, ihmetteli hän, ettei hän ensin

itseänjä pesnyt ennen ruuan aikaa.

Matth. 7: 2—5.

39. Niin sanoi Herra hänelle: nyt te Phariseukset, ulkoa te maljan ja wadin puhdistatte; mutta sisälliset teistä ovat täynnä raatelusta ja pahuutta.

Matth. 23: 26, 28. Lk. 1: 15.

40. Te hullut, eikö se, joka ulkoisen puolen tefi, tehnyt myös sisälmäistä puolta?

41. Kuitenkin antakaat alnna * niistä, kuin teillä on: ja katso, niin teille ovat kaikki puhtaat.

* Ef. 58: 7. Lk. 12: 33.

42. Mutta moi teitä, te Phariseukset! että te kymmenekset teette mintusta ja ruutasta, ja kaikkinaisista kaaleista, ja jätätte pois tuomion ja Jumalan rakauden: * näitä piti tehtämän, ja toisia ei jätettämän.

* 1 Sam. 15: 22. Jos. 6: 6.

Mich. 6: 8. Matth. 9: 13. L. 12: 7. I. 28: 23.

43. Moi teitä, te Phariseukset; * jotka rakastatte ylimmäisiä is-tuimia synagogissa, ja tervehdyksiä turulla.

* Matth. 23: 6. Mark. 12: 38. Lk. 20: 46.

44. Moi teitä, te kirjanoppineet ja Phariseukset, te ulkokullatut! sillä te olette niinkuin peitettyt haudat, * joiden päällä ihmiset tietämättä käyvä.

* Matth. 23: 27.

45. Niin vastasi yksi lainoppineista, ja sanoi hänelle: Mes-tari, näillä sanoilla sinä myös meitä pilkkaat.

46. Niin hän sanoi: moi myös teitä, te lainoppineet! sillä te rakastatte ihmiset niillä fuor-milla, jotka ovat työläästä kanta, ja ette itse yhdellä formellanne-

kaan tahdo niihin fuorniihin ruweta.

Ef. 10: 1. Matth. 23: 4. Ap. T. 15: 10.

47. Moi teitä, että te rakennatte propheetain hautoja, mutta teidän isänne tappoivat ne.

Matth. 23: 29.

48. Niin te tosin todistatte ja suostutte teidän isänne töihin: sillä he tappoivat ne, mutta te rakennatte niiden haudat.

49. Sentähden myös Jumalan wiisaus sanoi: minä lähetän heidän tykönsä propheetat ja apostolit, ja muutamat niistä he tappawat ja wainoowat:

Matth. 10: 16. I. 23: 34. Lk. 10: 3. Jos. 16: 2.

Ap. T. 7: 51, 52. 2 Kor. 4: 8, 10. Hebr. 11: 36.

50. Että tältä sukufunnalta pitää etsittämän * kaikkein propheetain meri, joka on wuodattettu maailman alusta:

* Matth. 23: 35.

51. Abelin * werestä, hamaan Zacharian wereen asti, joka huttattiin alttarin ja templin waiheella: + tosin sanon minä teille: se pitää etsittämän tältä sukufunnalta.

* 1 Mos. 4: 8. + 2 Alfa R. 24: 20, 21.

52. Moi teitä lainoppineet! sillä te olette ottaneet taidon awaimen: itse ette menneet sisälle, ja sisälle menewäisiä te kielsitte.

Matth. 23: 13.

53. Mutta koska hän oli nämät heille sanonut, rupeiwat lainoppineet ja Phariseukset kowin häntä ahdistamaan, ja wiettemään häntä puhumaan monesta.

54. Ja wäjnivät häntä ja pyysiwät jotakin onkia hänen juustansa, kantaaksensa hänen päällensä.

12. Lufu.

Jesüs waroittaa Phariseusten hapatuksesta, ja ihmisiä pelkäämästä. Saarnaa ahneutta ja elatusten murhetta vastaan. Neuvoo waimoisissa ja uskoollisuudessa odottamaan Herran tuloa. Ennustaa eripuraisuudesta seurakunnassa, ja täskee armonajasta waaria otamaan.

Koska monta tuhatta ihmistä kokoontuivat, niin että he toinen toistansa tallasivat, rupeesi hän sanomaan opetuslapsillessa: kawahtakaat ensisti teitä tänne Phariseusten hapatuksesta, * kuin on ulkokullaisuus:

* Matth. 16: 6. Mark. 8: 15.

2. Sillä ei ole mitään peitetty, joka ei ilmi tule; eikä ole salattu, kuin ei tietäväksi tule. Job. 12: 22.

Matth. 10: 26. Mark. 4: 22. Luf. 8: 17.

3. Sentähden ne, kuin te piimenedessä sanotte, pitää waltuudessa kiultaman: ja mitä te kormaan puhuneet olette kammioissa, se pitää saarnattaman kattoin päällä.

4. Mutta minä sanon teille, minun ystäwilleni: älkää mitä peljätö, jotka ruumiin tappawat, ja ei ole heidän sitte enempätä tekemistä.

Jer. 1: 8. Matth. 10: 28. 1 Piet. 3: 14.

5. Mutta minä tahdon osoittaa teille, ketä teidän tulee peljätä: peljättäät sitä, jolla on walta, sitte kuin hän tappanut on, myös helwettiin jysätä: totta minä sanon teille: sitä te peljättäät.

6. Eikö wiisi warpuista myydä tahteen ropohon? Ja ei yksitään heistä ole Jumalan edessä uuhdettu.

Matth. 10: 29.

7. Owat myös kaikki teidän pääanne hiukset luetut. * Älkää

siis peljättö: te olette paremmat kuin monta warpuista.

* 1 Sam. 14: 45. 2 Sam. 14: 11.

1 Kun. 1: 52. Luf. 21: 18. Ap. T. 27: 34.

8. Mutta minä sanon teille, jokainen, kuin minun tunnustaa ihmisten edessä, sen myös Jhmisen Poika on tunnustawa * Jumalan enfelein edessä.

* Matth. 10: 32. Mark. 8: 38.

9. Mutta joka minun kieltää ihmisten edessä, se pitää kiellet tämän Jumalan enfelein edessä.

Luf. 9: 26. 2 Tim. 2: 12. 1 Joh. 2: 23.

10. Ja joka puhuu sanan Jhmisen Poikaa vastaan, se hänelle anteeksi annetaan: mutta joka Pyhää Henkeä pilkkaa, ei sitä anteeksi anneta.

Matth. 12: 31. Mark. 8: 38. 1 Joh. 5: 16.

11. Koska he teitä wetävät synagogiin, esiwallan ja waltamiesten eteen, niin älkää murhehtiko, kuinka taikka mitä teidän edestänne vastaaman pitää, eli mitä teidän pitää sanoman: Matth. 10: 19. Mark. 13: 11. Luf. 21: 14.

12. Sillä Pyhä Henki opettaa teitä sillä hetkellä, mitä teidän tulee sanoa.

13. Minä sanoin hänelle yksin kansasta: Meštari, sanois minun weljelleni, että hän jakaisi minun kanssani perimön.

14. Mutta hän sanoin hänelle: ihminen, kuka panii minun tuomariksi eli jakomieheksi teidän wälillänne?

15. Ja hän sanoin heille: katso-kaat ja kawahtakaat ahneutta: sillä ei jonkun elämä siinä seisjo, että hänellä paljo kalua on.

1 Tim. 6: 7—10.

16. Niin hän sanoi heille wer-
tauksen, sanoen: yhden rikkaan
miehen maa kasvoi hywin:

17. Ja hän ajatteli itsellensä,
ja sanoi: mitä minä teen? ettei
minulla ole, kuhunka minä ko-
foon eloni.

18. Ja sanoi: sen minä teen:
minä maahan jaotan minun
aittani, ja rakennan suuremmat:
ja kokoon sinne kaiken minun
tuloni, ja minun hywynyteni.

19. Ja sanon minun sielulleni:
sielu, sinulla on pantu paljon
hywynyttä moneksi vuodeksi: le-
pää, syö, juo, riemuitse.

Saarn. R. 11: 9. 1 Kor. 15: 32. Gal. 5: 5.

20. Mutta Jumala sanoi hä-
nelle: sinä tyhmä, tänä yönä
sinun sielu sinulta pois otetaan:
kuka ne sitte saa, kuin sinä
valmistanut olet? Joh. 20: 22.

L. 27: 8. Ps. 39: 7. Ps. 52: 7. Jer. 17: 11.

21. Niin on myös se, joka
itsellensä tavarata koo, ja ei
ole ritas Jumalassa. 1 Tim. 6: 18.

22. Niin hän sanoi opetus-
lapsillensa: sentähden sanon mi-
nä teille: älkää murhehtiko tei-
dän elämästänne, mitä teidän
pitää syömän: eikä ruumiistan-
ne, millä te teitänne werhoitatte.

Ps. 55: 23. Matth. 6: 25. Ps. 147: 9. 1 Piet. 5: 7.

23. Sentä on enämpi kuin ruoka,
ja ruumis parempi kuin waate.

24. Katjelkaat saarneita, eivät
he kulu, eivätkä niitä: ei heillä
ole myös tellaria, eikä aittaa,
ja Jumala elättää heidän: * kuin-
ka paljon paremmat te olette
kuin linnut? †

* Joh. 39: 3. Ps. 147: 9. † Matth. 10: 31.

25. Mutta kuka teistä mur-

heellansa voi liätä warrellen-
sa yhden kynärän? Matth. 6: 27.

26. Sentähden ellette siis voi
sitä, kuin wähin on, miksi te
muista murhehditte?

27. Katjelkaat kukkaisia, kuinka
he kasvavat: eivät he työtä
tee, eivätkä tehrää: ja minä
sanon teille: ettei Salomon kai-
tessa kunniasansa niin ollut
waatetettu kuin yksi heistä.

28. Jos siis ruohon, joka tänä
päivänä kedolla seisoo ja huo-
mennä pätisiin heitetään, Ju-
mala niin waatettaa, eikö hän
paljon enemmän teidän sitä tee,
te wähäuskoiset?

29. Sentähden älkää te etsikö,
mitä teidän syömän eli juoman
pitää: ja älkää surulliset olko.

30. Sillä näitä kaikkea pakanat
maailmassa pyytävät: mutta
teidän Jänne tietää, että te
näitä tarwitzette.

31. Waan paremmin etsikää
Jumalan waltakuntaa, niin nä-
mät kaikki teille annetaan.

1 Kun. 3: 13. Ps. 37: 25.

32. Älä pelkää, piiskuinen lau-
ma: sillä teidän Jällänne on
hyvä tahto * antaa teille wal-
takunnan.

* Matth. 11: 25, 26.

33. Myytkää, mitä teillä on,
ja antakaat almuja. Tehkää
teillen se, jotka eivät wan-
hene, puuttumatoim tawara *
taiwaisja: kuhunka ei waras
ulotu, ja kussa ei koi raiskaa.

* Matth. 6: 20. L. 19: 21. Luf. 16: 9.

Ap. 2: 45. L. 4: 34. 1 Tim. 6: 19.

34. Sillä kussa teidän tawa-
raanne on, siellä on myös teidän
sydämenne.

35. Olkoon teidän kupeenne myötetty,* ja teidän kynttilämme sytytetty: * Eph. 6: 14. 1 Piet. 1: 13.

36. Ja olkaat te niiden ihmisten kaltaiset, jotka heidän herraansa odottavat häistä palajawan: että koska hän tulee ja kolkuttaa, niin he kohta hänelle amaavat.

37. Mutuaat omat ne palveliat, jotka Herra tultuansa löytää valvomasta. Totisesti sanon minä teille: hän sonnustaa hänenä ja asettaa heidän atrioitsemiin, ja tulee ja palvelee heitä.

38. Ja jos hän tulee toisessa martiossa, eli kolmannessa martiossa tulee, ja näin löytää, autuaat ovat ne palveliat.

Matth. 24: 42.

39. Mutta se tietäkää, että jos perheenisäntä tietäisi, millä hetkellä waras* on tulewa, tosin hän walwoisi, eikä sallisi huolettansa kairvettaa. * Matth. 24: 43.

1 Theßf. 5: 2. 2 Piet. 3: 10. Jsm. 8: 3: 3. 1. 16: 16.

40. Sentähden olkaat te myös valmiit: sillä millä hetkellä etteluulekaan, tulee Jhmisen Poika.

Matth. 24: 44. 1. 26: 13.

Mark. 13: 33. Luf. 21: 34. 1 Theßf. 5: 6.

41. Niin sanoi Pietari hänelle: Herra, sanotkos tämän wertaufsen meille, eli myös kaikille?

42. Mutta Herra sanoi: kuka on uskollinen ja toimellinen perheen haltia,* jonka herra asettaa perheensä päälle, oikialla ajalla määrättyä osaa antamaan: * Matth. 24: 46. 1. 25: 14, 21. 1 Kor. 4: 2.

43. Mutuas on se palvelia, jonka Herra tultuansa niin löytää tehneen.

44. Totisesti sanon minä teille: hän asettaa hänen kaiken tarwansa päälle.

45. Mutta jos se palvelia sanoo sydämessänsä: minun herani wiipyy tulemasta: ja rupee palkollisia hofumaan, ja syömään ja juomaan ja juopumaan:

46. Niin tulee sen palvelian herra sinä päivänä, jona ei hän luulekaan, ja sillä hetkellä, kuin ei hän tiedä: ja eroittaa hänen, ja antaa hänelle osan uskomattomain kanssa.

Matth. 24: 51.

47. Mutta sen palvelian, jota tiefi herransa tahdon, ja ei itseänsä walmuistanut, eikä tehnyt hänen tahdonsa jälkeen, tähtyy paljo haawoja kärsiä. Jof. 4: 17

48. Joka taas ei tietänyt, ja kuitenkin tefi haawain ansion, sen pitää vähemmän haawoja kärsimän: sillä kenelle paljo annettu on, siltä paljo etsitään, ja jonka haltium paljo on annettu, siltä enämpi anotaan.

49. Minä tulin sytyttämään tulta maan päälle, ja mitä minä tahdon, waan että se jo palaisi?

50. Mutta minun pitää las-teella kastettaman,* ja kuinka minä ahdistetaan siihenaesti että se täytetään? * Matth. 20: 22. Mark. 10: 38.

51. Luuletko, että minä tulin rauhaa lähettämään maan päälle? En, sanon minä teille, mutta eripuraisuutta.

Matth. 10: 34.

52. Sillä tästedeß pitää wiiden oleman erotetun yhdesä huoneessa, kolme kahta vastaan, ja kaksi kolmea vastaan.

53. Jä eroitetaan poikaansa vastaan, ja poika isää vastaan: äiti tytärtä vastaan, ja tytär äitiä vastaan: anoppi miniä: tänsi vastaan, miniä anoppian: ja vastaan. *Mich. 7: 8. Matth. 10: 35.*

54. Niin hän sanoi myös kansalle: koska te näette pilven lännestä nousewan, niin te kohta sanotte: sade tulee: * niin myös tuleekin. ** Matth. 16: 2.*

55. Ja koska te näette etelän tuulewan, niin te sanotte: helle tulee: niin myös tuleekin.

56. Te ulkofullatut, maan ja taiwaan muodon te taidatte koetella, miksi ette siis tätä aikaa koettele?

57. Minkätähden siis ette myös itsestänne tuomitse, mikä oikia on?

58. Sillä koska sinä menet riitalaveljes kanssa esiwallan eteen, niin pyydä tiellä hänestä päästä: * ettei hän sinua tuomarin eteen wetäisi, ja tuomari antaisi sinua ylönn pöwelille, ja pöweli heittäisi sinut torniin.

* San. 1. 25: 8. Matth. 5: 25.

59. Minä sanon sinulle: et sinä sieltä ennen pääse ulos, kuin sinä viimeisen ropon maksat.

13. Lufu.

Christus neuvoo kääntymyksen, tahdella tapautfella, ja wertautfella siikunapuusta. Muttaa yhden ramman walmon terwepteen. Wertaa Jumalan wastatunnan sinapin semenehen ja hapautfseen. Waroittaa pyrkimään ahteruudella taiwaan wastatuntaan. Ei pelkkä Herodesia; ennustaa Jerusalemin perilabosta.

Ja olivat muutamat sillä ajalla siinä, jotka ilmoittivat hänelle Galilealalaisista, joiden we-

ren Pilatus oli heidän uhreinsa kanssa sekoittanut.

2. Ja Jeesus wastasi, ja sanoi heille: luuletteko, että nämät Galilealaiset olivat syn-tiset kaikkein Galilealaisten suhteeseen, että heidän sentaltaista täytyi kärsiä?

3. Ei suinkaan, sanon minä teille: waan ellette paranna teitänne, niin te kaikki niin hukkaan tulette.

4. Taikka luuletteko, että ne tahdeksantoištatynmentä, joiden päälle Silohan torni lankefi ja tappoi heidän, olivat maailiset kaikkein ihmisten suhteen, kuin Jerusalemissa asuvat?

5. Ei suinkaan, sanon minä teille, waan ellette paranna teitänne, niin te kaikki niin hukkaan tulette.

6. Mutta hän sanoi tämän wertautfen: yhdellä oli siikunapuu hänen wiinamäesfensä istutettu: * ja hän tuli itsein hedelmätä hänestä, ja ei löytänyt. †

* Ef. 5: 2. † Matth. 21: 19.

7. Niin hän sanoi wiinamäen rakentajalle: katso, minä olen kolme vuotta tullut, ja etsinyt hedelmätä tästä siikunapuusta, ja en löydä: hakkaa se pois: miksi hän myös maata tuemelee?

8. Mutta hän wastasi, ja sanoi hänelle: herra, anna hänen vielä tämä vuosi olla, niin fairwan kuin minä fairwan hänen ympäriensä ja sonnitaa.

9. Jos hän sittäfin hedelmän telfi, jollei, niin hakkaa se sitte pois.

10. Mutta hän opetti sabba-thina yhdessä synagogassa.

11. Ja katso, siellä oli yksi vaimo, jolla oli sairauden henki kahdeksantoistakymmentä vuotta ollut: ja kävi kumarruksissa, eikä voinut itänä itseänsä ojentaa.

12. Mutta koska Jeesus sen näki, kutsui hän hänen tykönsä, ja sanoi hänelle: vaimo, sinä olet päässyt taudistasi.

13. Ja hän pani kätensä hänen päällensä: ja kohta se ojensi ylös itsensä ja kiitti Jumalata.

14. Niin vastasi synagogan päämies ja närkästyi, että Jeesus paransi sabbathina, ja sanoi kansalle: kuusi päivää ovat, joina sopii työtä tehdä: * niin te tulkaat ja antakaat teitänne parantaa, ja ei sabbathin päivänä.

* 2 Mos. 20: 9. 5 Mos. 5: 13. Hes. 20: 12.

15. Niin vastasi häntä Herra, ja sanoi: sinä ulkofulsettu, etkö kufin teistä päästä nautaanfa eli aasianfa sabbathina seimes-tä, ja johdata juomaan?

2 Mos. 23: 12. Matth. 12: 11.

Marf. 8: 2. Luf. 6: 7. I. 14: 5. Joh. 7: 23.

16. Etkö myös pitäisi tämä Abrahamin tytär sabbathina päästettämän tästä siteestä, jonka katso, saatana on kahdeksantoistakymmentä vuotta sitonut?

17. Ja kuin hän näitä sanoi, niin häpesivät kaikki, jotka häntä vastaan olivat: ja kaikki kansa iloitfi kaikista kummiallisista töistä, kuin häneltä tehtiin.

18. Niin hän sanoi: kenentä wertainen on Jumalan valta-
-unta, ja kenentä kaltaiseksi minä sen teen?

19. Se on sinapin siemenen

wertainen,* josta ihminen otti, ja kylvi yrttitarhaansa: ja se kasvoi ja tuli suureksi puuksi, ja tainwaan linnut tekivät pekin-sä sen oksilla. *Matth. 13: 31. Marf. 13: 31, 32.

20. Ja hän taas sanoi: kenentä wertaiseksi minä Jumalon valtakunnan teen?

21. Se on hapatusen kaltaisen, jonka vaimo otti, ja pani sen kolmeen jauhowakkaan, siihenästi kuin se kaikki happani. Matth. 13: 33.

22. Ja hän waelsti kaupunkien ja kyläin kautta opettain,* ja matkusti Jerusalemia päin.

* Matth. 9: 35. Marf. 8: 6.

23. Niin sanoi yksi hänelle: Herra, vähätös niitä on, kuin autuaiksi tulewat? Ja hän sanoi heille:

24. Pyytäkää ahtaasta portista mennä sisälle:* sillä monta on, sanon minä teille, jotka pyytävät mennä sisälle, ja eivät taida.

* Matth. 7: 13.

25. Koska perheenisäntä on noussut, ja owen sulkenut, ja te rupeette ulkona seisomaan ja owen päälle folkuttamaan ja sanomaan: Herra, Herra, awaa meille: ja hän vastaa ja sanoo teille: en minä teitä tunne, kusta te olette; Matth. 25: 11, 12. Luf. 8: 46.

26. Niin te rupeette sanomaan: me olemme syöneet ja juoneet sinun edessä, ja meidän kaduilamme sinä opetit.

27. Ja hän on sanowa: minä sanon teille, en minä teitä tunne, kusta te olette: menkää pois minun työäni kaikki, te wäärintekiät. Ps. 6: 9. Matth. 7: 23. I. 25: 41.

28. Siellä pitää oleman itku ja hammausten firistys, * koska te näette Abrahamin ja Iſaakin ja Jakobin, ja kaikki propheetat Jumalan valtakunnassa, mutta teitänne ajettaman ulos.

* Matt. 8: 12. l. 13: 42. l. 24: 51.

29. Ja heidän pitää tuleman idästä ja lännestä, pohjaifesta ja etelästä; ja Jumalan valtakunnassa istuman.

ſf. 2: 2, 3. Mat. 1: 11. Matt. 8: 11.

30. Ja katso, ne ovat viimeiset, jotka tulevat ensimmäiſſi, ja ne ovat ensimmäiset, jotka tulevat viimeiſſi.

Matt. 13: 30. l. 20: 16. Mark. 10: 31.

31. Sinä päivänä tulivat muutamat Pharifeutset, ja sanoivat hänelle: lähde ulos, ja mene täältä pois: sillä Herodes tahtoo sinua tappa.

32. Ja hän sanoi heille: menkää ja sanokaat sille ketulle: katso, minä ajan ulos perkeleitä, ja parannan tänä päivänä ja huomenna, ja kolmantena päivänä minä lopetetaan.

33. Kuitenkin pitää minun tänä päivänä ja huomenna ja toisena huomenna waeltaman: sillä ei tapahdu, että propheetta muualle hufataan, kuin Jerusalemissa.

34. Jerusalemi, Jerusalemi, joka tapat propheetat, ja kivität niitä, jotka sinun tyköſ lähetetään, kuinka usein minä tahdoin foota sinun lapses, niinkuin kana kooko poisansa ſiipeinſä ala, * ja et te tahtoneet? †

* ſf. 17: 8. ſf. 91: 4. † Matt. 23: 37.

35. Katso, teidän huoneenne jätetään teille kylmille: * toti-

ſesti ſanon minä teille: ei teidän pidä minua näkemän, ſiihenasti kuin ſe aika tulee, koſka te ſanotte: ſiunattu olkoon ſe, joka tulee Herran nimeen! †

* ſf. 69: 26. ſf. 1: 7. Jer. 7: 34.

Mat. 3: 12. Matt. 23: 38. † Luf. 19: 38.

14. Lufu.

Chriſtus parantaa weſtautſien ſabbathina. Kieltää pyhittämiſtä ylönnä iſtua, ja opettaa, ſettä wieraiſſi pitää kutsuttaman. Juttelee wertautſen ſuureſta ehtoollifeſta. Opettaa, kuinka teiſtittihin pitää itſenſä kieltämän.

Ja tapahtui, että hän tuli yhden Pharifeuſten päämiehen huoneeseen ſabbathina ruualle: ja he wartioitſivat häntä.

2. Ja katso, ſiinä oli weſitautinen ihminen hänen edeſjänſä.

3. Niin Jeſus waſtaten ſanoi lainoppineille ja Pharifeuſille: ſopiiko ſabbathina parantaa? Niin he waikenivat. Matt. 12: 10.

4. Mutta hän rupeſi häneen, ja paransi hänen, ja pääſti menemään.

5. Ja hän waſtaten ſanoi heille: kenenkä teiſtä nauta eli aafi putoo kairoon, eiſö hän kohta ſabbathin päivänä häntä ota ylöſ? 2 Moſ. 28: 12. Luf. 13: 15.

6. Ja eiwät he taitaneet häntä tähän waſtaa.

7. Mutta hän ſanoi wierahille wertautſen, koſka hän ymmärſi, kuinka he walitſivat ylimmäiſiä iſtuimia, ſanoen heille:

8. Koſkaſ joltakulta häihin kutsuttu olet, niin älä iſtu ylimmäiſeen ſiaan: * ettei joku ſunnialliſempi ſinua ole häneltä kutsuttu:

* ſan. 1: 25: 6, 7.

9. Ja tulee ſe, joka ſinun ja

hänen on kutsunut, ja sanoo sinulle: anna tälle sias: ja niin sinä häpiällä menet alemma is-
tumaan.

10. Mutta koskas kutsuttu olet, niin mene ja istu alenmais-
siaan, että se, joka sinun kut-
sumut on, tulisi ja sanoisi sinulle:
ystäväni, nouse ylemmä: silloin
on sinulle kunnia niiden edessä,
jotta ynnä kansjas atrioitsewat.

11. Sillä jokainen, joka
itsensä ylentää, se ale-
taan: ja joka itsensä alen-
taa, se yletään. Job. 22: 29.

San. I. 29: 23. Matth. 23: 12.

Luf. 18: 14. 1 Piet. 5: 5. Jak. 4: 10.

12. Mutta hän sanoi myös
sille, joka hänen kutsunut oli:
koskas päivällistä taikka ehtool-
lista teet, niin älä kutsu ystä-
viä, eli weljiäs, ei lanfojas,
taikka rikkaita kylänmiehiäs: ett-
eivät he joskus sinua myös
jälleen kutsu, ja sinulle maks-
ta.

13. Mutta koskas pidon teet,
niin kutsu köyhiä, raajarikkoja,
ontuvia, sokeita:

Reb. 8: 12. San. I. 3: 27.

14. Niin sinä olet autuas:
sillä ei heillä ole waraa sinulle
maksaa: sillä sinulle pitää mak-
settaman wanhurskasten ylös-
nousemisessa.

15. Mutta koska yksi niistä
ynnä atrioitsewista nämät kuuli,
sanoi hän hänelle: autuas on
se, joka syö leipää Jumalan
waltakunnassa.

16. Niin hän sanoi hänelle:
yksi ihminen teli suuren ehtool-
lisen, * ja kutsui monta.

* Ef. 25: 6. Matth. 22: 2. 3. Sm. 2. 19: 9.

17. Ja lähetti palveliansa
ehtoollisen hetkellä sanomaan
kutsutuille: tulkaat, sillä kaikki
ovat valmistetut. San. I. 9: 2, 5.

18. Ja he rupesivat järjestänsä
kaikki heitänsä estelemään: ensi-
mäinen sanoi hänelle: minä ostin
pellon, ja minun pitää menemän
sitä katsomaan: minä rukoilen
sinua, sano minun esteeni.

19. Ja toinen sanoi: minä
ostin wiisi paria härkiä, ja
menen niitä koettelemaan: minä
rukoilen sinua, sano minun es-
teeni.

20. Ja kolmas sanoi: minä
olen emännän nainut, ja en
taida sentähden tulla.

21. Ja kuun se palwelia tuli,
sanoi hän nämät herrallensa.
Silloin perheenisäntä wihausti,
ja sanoi palweliassensa: mene
nopiaasti kaupungin kaduille ja
kujille, ja saata tänne waimaiset
ja raajarikot, ontuvat ja sokeat.

22. Ja palwelia sanoi: herra,
minä olen tehnyt niinkuin sinä
käskit, ja vielä nyt sias on.

23. Ja herra sanoi palwelialle:
mene maanteille ja aidoille, ja
waadi heitä sisälle tulemaan, et-
tä minun huoneeni täytettäisiin.

24. Sillä minä sanon teille,
ettei yhdenkään niistä miehistä,
kuin kutsuttiin, pidä maistaman
minun ehtoollistani.

25. Niin waelji paljo wäkeä
hänen kansjansa: ja hän käänsi
hänen, ja sanoi heille:

26. Jos joku tulee minun ty-
köni, ja ei wihaa isäänsä, ja
äitiänsä, ja emäntätänsä, ja
lapsiansa, ja weljiänsä, ja sias-

riansa, ja päällisefi omaa hen-
teänsä, ei se taida olla minun
opetuslapseni.

2 Mof. 32: 27. 5 Mof. 32: 9. Matth. 10: 37.

27. Ja joka ei kannu ristiänsä,
ja seuraa minua, ei se taida
olla minun opetuslapseni.

Matth. 10: 38. L. 16: 24. Mark. 8: 34. Luf. 9: 23.

28. Sillä kuka teistä on, joka
tahtoo tornia raketa, eikö hän
ennen istu ja laske kulutusta,
jos hänellä on waraa sitä täyt-
tää?

29. Etteivät, koska hän perus-
tusten laskenut on, ja ei voi
sitä täyttää, kaitfi, jotta sen näke-
vät, rupee pilkkaamaan häntä,

30. Sanoen: tämä ihminen
rupefi rakentamaan, ja ei voi-
nut täyttää.

31. Taitka kuka kuningas tahtoo
mennä sotimaan toista kuni-
gasta vastaan, eikö hän ennen
istu ja ajattele, jos hän voi
kymmenellä tuhannella kohdata
sen, joka häntä vastaan tu-
lee kahdella kymmenellä tuhan-
nella?

32. Muutoin, koska hän vielä
kaufana on, niin hän lähettää
hänelle sanan, ja rukoilee rauhaa.

33. Niin siis jokainen teistä,
joka ei luovu kaitista, kuin
hänellä on, ei se taida olla minun
opetuslapseni.

34. Suola on hyvä: mutta
jos juola tulee mauttomaksi,
milläs sitte suolataan?

Matth. 5: 13. Mark. 9: 50.

35. Eitä se maahan, eitä son-
taan ole sorvelias: he heittävät
sen pois. Jolla on korvat
kuulla, se kuulkaan.

15. Lufu.

Jesús osoittaa itsensä katuvaisten syntisten
häätäväksi, wertauksilla kadonneista lampaa-
sta, kadotetuista penningistä, ja tuhlaaja-
pojasta.

Mutta hänen tyfönsä tulivat
kaitfi publikanit ja syntiset,*
kuulemaan häntä.

* Matth. 9: 10. Mark. 2: 15. Luf. 5: 29.

2. Ja Phariseukset ja kirjan-
oppineet napisivat ja sanoivat:
tämä syntisiä vastaan ottaa,
ja syö heidän kanssansa.

3. Niin hän sanoi heille tä-
män wertauksen, sanoen:

4. Kuka on teistä se ihminen,
jolla on sata lammaista, ja jos
hän yhden niistä kadottaa, eikö
hän jätä yhdeksänkymmentä ja
yhdeksän korpeen, ja mene sen
jälkeen, joka kadonnut on, sii-
henasti että hän sen löytää?

Sej. 34: 11, 16. Matth. 18: 12.

5. Ja kuin hän sen löytää, niin
hän panee sen olallensa, iloiten.

6. Ja koska hän tulee kotian-
sa, niin hän kutuu kokoon ys-
tävänsä ja kylänsä miehet, ja
sanoo heille: iloitkaat minun
kanssani: sillä minä löysin lam-
paani, joka kadonnut oli.

Sej. 53: 6. 1 Piet. 2: 25.

7. Minä sanon teille: niin
pitää ilon oleman taivaassa
yhdestä syntisestä, joka hänen-
sä parantaa, enämmin kuin yhde-
sästä kymmenestä ja yhdeksästä
hurskaasta, jotka eivät paran-
nusta tarvitse.

Luf. 5: 32.

8. Taitka kuka vaimo on, jolla
on kymmenen penninkiä, jos
hän yhden niistä kadottaa, eikö
hän sytytä kynttilätä, ja lataise

huonetta, ja etsi wifusti niin kauwan, kuin hän sen löytää?

9. Ja koska hän sen löytänyt on, kutsuu hän kotoon ystävänsä ja kylänsä waimot, ja sanoo: iloittkaat minun kanssani: sillä minä löysin penninkini, jonka minä kadotin.

10. Niin myös, sanon minä teille, pitää ilon oleman Jumalan enkeleillä yhdestä syntisestä, joka itsensä parantaa.

11. Ja hän sanoi: yhdellä miehellä oli kassi poikaa.

12. Ja nuorempi heistä sanoi isälleen: isä, anna minulle osa tavarasta, kuin minun tulee. Ja hän jakoi heille tavarat.

13. Ja ei kauwan sen jälkeen, koska nuorempi poika oli kайtti koonnut, meni hän kautaiselle maakunnalle: ja hukkasi siellä tavaransa irstaisuudessa.

14. Mutta koska hän kайtti oli tuhlanut, niin tuli suurinälkä kайtteen siihen maakuntaan: ja hän rupesti hätänyntymään.

15. Ja meni pois, ja suostui yhteen sen maakunnan kaupapamieheen: joka hänen lähetti maantylinsä kайtfemaan sikojansa.

16. Ja hän pyysi watsaansa rawalla täyttää, jota sivat söivät; ja ei senkään hänelle sitäkään antanut.

17. Mutta kuin hän mieltensä maltti, sanoi hän: kuinka monella minun isäni palkollisella on kyllä leipää, ja minä kuolen nälkään!

18. Minä nousen, ja käyn minun isäni tykö, ja sanon hä-

nelle: isä, minä olen syntiä tehnyt taiwasta vastaan, ja sinun edessä:

19. Ja en ole silleen mahdollinen sinun pojakses kutsuttua: tee minun niinkuin yhden sinun palkollisistasi.

20. Ja hän nousi, ja tuli isänsä tykö. Mutta koska hän vielä taampana oli, näki hänen isänsä hänen, ja armahetti hänen päälensä: * ja juosten lankehti hänen taulaansa, ja suuta antoi hänen.

* Hes. 33: 11. Ap. T. 2: 39. Eph. 2: 12, 17.

21. Mutta poika sanoi hänelle: isä, minä olen syntiä tehnyt taiwasta vastaan ja sinun edessä, ja en ole mahdollinen tästä edes sinun pojakses kutsuttua.

22. Niin sanoi isä palvelioilensa, tuokaat tänne ne parhaat waatteet, ja pukakaat hänen yllensä, ja antakaat formus hänen kateensä, ja kengät hänen jalkoihinsa:

23. Ja tuokaat se syötetty wafikka, ja tappakaat se, ja syökäämme, ja riemuittaamme:

24. Sillä tämä minun poikani oli kuollut, ja wirtoksi jälleen: hän oli kadonnut, ja on taas löydetty: ja he rupestiwat riemuittamaan.

25. Mutta se hänen vanhempi poikansa oli pellolla: ja kuin hän tuli, ja huonetta lähestyi, kuuli hän laulun ja hyppyä.

26. Niin hän kutsui yhden palvelioistansa ja kysyi: mikä se on?

27. Niin se sanoi hänelle: sinun welses tuli: ja isäs antoi tappaa sen syötetyn wafikan, että hän sai hänen terveenä jälleen.

28. Niin hän vihastui, eikä tahtonut mennä sijnälle: hänen isänsä meni siis ulos, ja neuvoi häntä.

29. Mutta hän vastasi, ja sanoi isälleen: katjo niin monta vuotta minä palwelen sinua, ja en ole koskaan sinun käskys kätynyt ylitse, ja et sinä ole minulle wohlaakaan antanut, riemuitajeni ystäväini kanssa.

30. Mutta että tämä sinun poikas tuli, joka tawaransa on tuhlanut porttoin kanssa, tapoit sinä hänelle sen syötetyn wasitan.

31. Mutta hän sanoi hänelle: poikani, sinä olet aina minun tykönäni, ja kaikki, mitä minun on, se on sinun;

32. Niin piti sinunfin riemuitseman ja iloitseman; sillä tämä sinun weljes oli kuollut, ja wirkosi jälleen: hän oli kadonnut, ja on taas löydetty.

16. Luku.

Jesüs sanoo wertausten wäärästä huoneenhaltiasta, ja waroitaa ahneudesta. Ruhtesee Phariseuksia luulowanhurskauden ja lain hymmärtämättömyyden tähden. Puuhuu rikasta miehestä ja Lazaruksesta.

Mutta hän sanoi myös opetuslapsillensa: oli yksi rikas mies, jolla oli huoneen haltia: ja hänen edesjänsä kaunettiin hänen päällensä, että hän oli hukuttanut hänen hyvyytensä.

2. Ja hän kutsui hänen, ja sanoi hänelle: miksi minä sinusta sen kuulen? tee luku hallitustas; sillä et sinä saa tästedes hallita.

3. Niin huoneen haltia sanoi itsellensä: mitä minä teen, sillä

minun herrani ottaa minulta pois hallituksen? en minä woi tuiwaa, häpeen minä terjätä.

4. Minä tiedän, mitä minä teen: että koska minä wiralta pannaan pois, niin he korjaawat minun huoneeseensa.

5. Ja hän kutsui tykönsä kaikki herransa welwolliset, ja sanoi ensimmäiselle: kuinka paljo sinä olet minun herralleni welkaa?

6. Mutta se sanoi: sata tynnyriä öljyä. Ja hän sanoi hänelle: ota kirjasi ja istu pian, ja kirjoita wiisikymmentä.

7. Sitte hän sanoi toiselle: paljoko sinä olet welkaa? Ja se sanoi: sata puntaa nifuja. Hän sanoi hänelle: ota kirjasi, ja kirjoita kahdeksankymmentä.

8. Ja herra kiitti sitä wäärää huoneen haltiaa, että hän toimellisesti tefi: sillä tämän maailman lapset ovat toimellisemmat kuin walkeuden lapset, * heidän sukukunnassansa.

* Eph. 5: 8. 1 Thefs. 5: 5.

9. Ja minä myös sanon teille: tehkää teille ystäviä wäärästä mammonasta: * että koska te tarwitsette, niin he korjaawat teitä ijanlaittisiin majoihin.

* Matth. 6: 19. L. 19: 21. Luf. 18: 22. 1 Tim. 6: 18.

10. Joka vähemmässä on uskollinen, * se on myös paljossa uskollinen: ja joka vähemmässä on wäärä, se myös paljossa on petollinen.

* Luf. 19: 17.

11. Jollatte siis ole olleet uskolliset siinä wäärässä mammonassa, tuka teille sitä usko, kuin oikia on?

12. Ja ellette ole olleet toisen

omassa uskolliset, kuka teille antaa sen, kuin teidän omanne on?

13. Ei yksikään palvelia taida tahtaa herraa palvella: sillä taikka hän yhtä mihaa, ja toista rakastaa: eli yhdesä hän kiinni rippii, ja toisen katsoo ylös: ette taida palvella Jumalata ja mammonata.

Matth. 6: 24.

14. Mutta kaikki nämät kuuliwat neliin Phariseukset, jotka ahneet olivat, * ja pilkkasivat häntä.

* Matth. 23: 14.

15. Ja hän sanoi heille: te olette ne, jotka itsenne hurskaiffi teette ihmisten edessä: mutta Jumala tuntee teidän sydämenne: * sillä se kuin ihmisille on korkia, se on Jumalan edessä lauhistus.

* 1 Sam. 16: 7. Ps. 7: 10.

16. Saki ja profeetat ovat Johannekseen asti: ja siitä ajasta ilmoitetaan Jumalan valtakunta, ja jokainen siihen itseänsä väellä tuntee.

Matth. 11: 12, 13.

17. Pitemmin taivas ja maa huttuu, kuin rahtukaan laista putoo.

Ps. 102: 27. Es. 40: 8. I. 51: 6. Matth. 5: 18.

18. Joka emäntänsä hyljää, ja nai toisen, hän tekee huorin: ja joka sen mieheltä hyljätyn nai, hän tekee huorin.

Matth. 5: 32.

I. 19: 9. Mark. 10: 11. 1 Kor. 7: 10.

19. Niin oli yksi rikas mies, joka vaatettihänensä purpuralla ja kalliilla linawaatteella, ja eli joka päivä ilossä herkullisesti.

20. Oli myös yksi kerjääjä, nimeltä Lazarus, joka makasi hänen owensa edessä täynnänsä paisumia;

21. Ja pyysi ravittaa niistä muruista, jotka rikkaan pöydältä putosivat: mutta koirat myös tulivat, ja nuolivat hänen paisumansa.

22. Niin tapahtui, että kerjääjä kuoli ja wiettiin enkeleiltä Abrahamin helmaan: niin kuoli myös rikas, ja haudattiin.

23. Ja koska hän helvetissä waiwassa oli, nosti hän silmänsä, ja näki Abrahamin taampana, ja Lazaruksen hänen helmassansa.

24. Ja hän huusi, sanoen: isä Abraham, armahda minun pääläni, ja lähetä Lazarus kastaamaan sormensa pää weteen, että hän jäähdyttäisi minun kieleni; sillä minä kowin waiwataan tässä liekissä.

Es. 66: 24. Zach. 14: 12. Mark. 9: 44.

25. Niin sanoi Abraham: poikani, muista, että sinä sait sinun hywäs elämäsiäs, * niin myös Lazarus pahaa: mutta nyt hän lohdutetaan, ja sinä waiwataan.

* Job. 21: 13.

26. Ja paitsi kaikkia näitä, on meidän ja teidän välillä suuri juopa kiinnitetty, että ne, jotka tahtowot täältä sinne teidän työnnönnö mennä, eiwät he woi, eikä sieltä tännekään tulla.

27. Niin hän sanoi: minä rukoilen siis sinua, isä, että lähetät hänen minun isäni kotoon:

28. Sillä minulla on wiifi weljeä, todistamaan heille: ett eiwät hekään tulisi tähän waiwan siaan.

29. Sanoi hänelle Abraham:

heillä on Moses ja propheetat; kuulkaan niitä.

Es. 8: 20. I. 34: 16.

Joh. 5: 39, 45. Ap. T. 13: 21. I. 17: 11.

30. Mutta hän sanoi: ei, isä Abraham: vaan jos joku kuolleista menisi heidän tykönsä, niin he parannuksen tekisivät.

31. Hän sanoi hänelle: elleivät he Mosesista ja propheetaita kuule, niin eivät he myös usko, jos joku kuolleista nousisi ylös.

17. Luku.

Christus neuvoo karittamaan pahennusta, sovimattomuutta, ja omaa iäiden ansioon luotamista. Puhdistaa 10 spitalista miestä. Opettaa tulemistansa, ja ihmisten käytöskäsiä siihen aikaan.

Niin hän sanoi opetuslapsilleen: ja: se on mahdotoin, etteivät pahennukset tule. * Mutta voi häntä, josta kautta ne tulevat!

* Matth. 18: 6, 7.

2. Se oli hänelle parempi, että myllyn kivi ripustettaisiin hänen kaulaansa, ja heitettäisiin mereen, kuin että hän jonkun näistä pienistä pahentaisi. Mark. 9: 42.

3. Karahatakaat teitänne. Jos weljes rikkoo sinua vastaan, niin muhtelevä häntä: ja jos hän itsensä parantaa, niin anna hänelle anteeksi.

3 Mos. 19: 17. San. I. 17: 10.

Matth. 18: 15, 21. Jak. 5: 19, 20.

4. Ja jos hän seitsemän kertaa päivässä rikkoo sinua vastaan, ja seitsemän kertaa päivässä sinun tykösi palajaa, sanoen: minä tadun: niin anna hänelle anteeksi.

Matth. 18: 22.

5. Ja apostolit sanoivat Herralle: lisää meille uskoa.

6. Mutta Herra sanoi: jos teillä

olisi usko niinkuin sinapin siemen, ja te sanoisitte tälle metsäsiivuna puulle: nouhe ylös juurineis, ja istuta sinus mereen: niin se kuulisi teitä. Matth. 17: 20. I. 21: 21. Mark. 11: 23.

7. Mutta kenellä teistä on palvelia, joka kyntää, taikka karjaa kaitsee, ja koska hän metsästä kohtia tulee, että hän sanoo kohta hänelle: mene ruualle?

8. Vaaan eikö hän pikemmin sano hänelle: valmista minulle ehtoollista, sonnuista itjes, ja palwele minua, niin kauvan kuin minä syön ja juon: ja syö ja juo sinä sitte?

9. Vai kiittäkö hän palveliaansa, että hän teki, mitä hänelle käsketty oli? En luule.

10. Niin myös te, koska te olette kaikki tehneet, kuin teille käsketty on, niin sanokaat: me olemme velvottomat palveliat: me teimme sen, kuin meidän piti tekemän.

11. Ja tapahtui, kuin hän meni Jerusalemaa päin, että hän matkusti keskeltä Samarian ja Galilean.

12. Ja kuin hän tuli yhteen kylään, kohtasivat häntä kymmenen spitalista miestä, jotka taampana seisoiivat:

13. Ja korottivat äänensä, sanoen: Jeesus rakas Meštari, armahda meidän päällemme!

14. Ja koska hän ne näki, sanoi hän heille: mentäkät, ja osoitatakaat teitänne papeille. * Ja tapahtui, että he mennessänsä tulivat puhtaaksi.

* 3 Mos. 12: 8. I. 14: 2. Matth. 8: 4. Luk. 5: 14

15. Niin ylsi heistä, koska hän näti, että hän parannettu oli, palasi jälleen ja kunnioitti Jumalata suurella äänellä,

16. Ja lankefi kasvoilensa hänen jalkainsa juureen, ja kiitti häntä. Ja se oli Samarialainen.

17. Mutta Jeesus vastaten sanoi: eikö kymmenen puhdistettu? kuska yhdeksän ovat?

18. Ei ole muuta löydetty, jotta palašivat Jumalata kunnioittamaan, kuin tämä muusalainen.

19. Ja hän sanoi hänelle: nouste ja mene: sinun uskos on sinun vapahtanut.

Matth. 9: 22. Mark. 5: 34. L. 10: 52. Luv. 7: 50. I. 8: 48. I. 18: 42.

20. Ja Phariseukset kysyivät häneltä: koska Jumalan valtakunta olisi tulewa? Vastasi hän heitä, ja sanoi: ei Jumalan valtakunta tule niin, että se taidettaisiin nähtää:

21. Ei myös heidän pidä sanoman: katso tässä, katso siellä; sillä katso, Jumalan valtakunta on teidän keskelänne.

22. Niin hän sanoi opetuslapsille: se aika tulee, että te halajatte nähdä yhtäkin Ihmisen Pojan päivää, ja ette saa nähdä:

23. Ja he sanovat teille: katso tässä, katso siellä: alkäätkä mentä ulos, alkäätkä myös seuratko.

Matth. 24: 28. Mark. 13: 21. Luv. 21: 8.

24. Sillä niinkuin pitkäisen tuli taimaan alla leimahtaa, ja paistaa kaikkein päälle, kuin taimaan alla ovat: niin on myös Ihmisen Poika päivänänsä oleva.

Matth. 24: 27.

25. Mutta ennen tulee hänen

paljo kärsiä, * ja hyljättää tältä sukufunnalta. * Matth. 16: 21. L. 17: 22.

I. 20: 18. Mark. 8: 31. I. 9: 31.

I. 10: 33. Luv. 9: 22. I. 18: 31. I. 24: 7, 26.

26. Ja niinkuin tapahtui Noan päivinä, niin myös tapahtuu Ihmisen Pojan päivinä.

Matth. 24: 37. 1 Piet. 3: 20.

27. He söivät, joivat, naiivat ja huolivat, * hamaan siihen päivään asti, kuin Noah arkkiiin menisijälle: ja vedenpaisumus tuli, ja hukutti kaikki.

* 1 Mos. 6: 2. + 1 Mos. 7: 7.

28. Niin myös tapahtui Lothin päivinä: he söivät, joivat, ostivat, myivät, istuttivat, rakensivat.

1 Mos. 19: 14.

29. Mutta sinä päivänä, kuin Loth Sodomasta lätsi, * satoi tulta ja tulifeveä taimaasta, ja hukutti kaikki.

* 1 Mos. 19: 24.

E Mos. 29: 23. Es. 18: 19. Jer. 50: 40.

Jos. 11: 8. Am. 4: 11. Jub. Ep. v. 7.

30. Niin pitää myös sinä päivänä oleman, jona Ihmisen Poika ilmoitetaan.

31. Joka sinä päivänä katon päällä on, ja hänen kalunsa ovat huoneessa, niin älköön astuko alas niitä ottamaan: ja joka pellolla on, niin älköön myös palatko tatarin.

Matth. 24: 17.

32. Muistataat Lothin emäntätä.

1 Mos. 19: 26.

33. Jokainen, kuin pyytää henkensä vapahtaa, hän sen kadottaa: ja jokainen, kuin sen kadottaa, hän saattaa sen elämään.

Matth. 10: 39. I. 16: 25.

Mark. 8: 35. Luv. 9: 24. Jos. 12: 26.

34. Minä sanon teille: sinä yönä ovat kaikki yhdellä vuo-

teella: yksi otetaan ylös, ja toinen jätetään. *Matth. 24: 10. 1 Thess. 4: 17.*

35. Kaksi ynnä jauhawat: yksi otetaan ylös, ja toinen jätetään.

Matth. 24: 41.

36. Kaksi ovat kedolla: yksi otetaan ylös, ja toinen jätetään.

37. Ja he vastaten sanoivat hänelle: Herra, tusja siis? Niin hän sanoi heille: tusja raato on, sinne myös kottat kokoontuvat.

Job. 39: 33. Matth. 24: 28.

18. Luku.

Jesüs neuvoo vertauksella ahleruuteen rukouksessa. Phariseusten ja publitanin esimerkitä nöyryyteen Jumalan palveluksessa. Ottaa vastaan lapsia. Vastaa yhiä rikasta, niin myös opetuslapsia autuuteen tulemisesta. Ilmoittaa kärsimysensä, ja parantaa yhden sotian.

Niin hän sanoi myös heille vertauksen, että aina tulee rukoilla ja ei väsyä,

Luf. 11: 5, 8. 1. 2: 36. Rom. 12: 12.

Eph. 6: 18. Kol. 4: 2. 1 Thess. 5: 17.

2. Sanoen: yksi tuomari oli yhdesjä kaupungissa, joka ei peljännyt Jumalata, eikä hävennyt ihmisiä.

3. Niin oli myös yksi leski sinä kaupungissa, joka tuli hänen tykönsä, sanoen: auta minua riitaweljeltäni.

4. Ja ei hän tahtonut kauwan aikaa: mutta viimein sanoi hän itsellensä: waiikka en minä Jumalata pelkää, enkä häpee ihmisiä:

5. Kuitenkin että tämä leski wauwaa minua, tahdon minä häntä auttaa, ettei hän viimein tulisi, ja murisi minua.

6. Niin Herra sanoi: kuulkaat, mitä tämä wäärä tuomari sanoo:

7. Sitös Jumalan pitäisi hänen walituitansa auttaman, jotta

yötä ja päivää häntä huutawat, * pitäisikö hänen sitä kärsimän? ** Jlm. R. 6: 10.*

8. Minä sanon teille: hän auttaa heitä pian. Kuitenkin koska Ihmisen Poika on tulewa, löytäneekö hän uskoa maan päältä? *1 Tim. 4: 1. 2 Tim. 3: 1, 2.*

9. Niin hän myös sanoi muutamille, jotka itse päällessä uskalsivat, että he olivat hurskaat, ja muuta katsoivat ylös, tämän wertausten:

10. Kaksi ihmistä menivät ylös templiin rukoilemaan: yksi Phariseus, ja toinen publitan.

11. Phariseus seisoi ja rukoili * näin itsellensä: minä kiitan sinua, Jumala, etten minä ole niinkuin muut ihmiset, ryöwäri, wäärä, huorinteliä, taikka myös niinkuin tämä publitan:

* Es. 1: 16. 1. 58: 2. Jlm. R. 3: 17.

12. Kahdesti viikossa minä paastoon, ja annan kymmenet set kaitista, kuin minulla on.

13. Ja publitan seisoi taampana, eikä tahtonut silmiänsäälään nostaa ylös taivaaseen päin: * mutta löi rintoihinsa, ja sanoi: Jumala armahda minun syntisen päälleni. ** Esr. 9: 6. Dan. 9: 7, 8.*

14. Minä sanon teille: tämä meni sotiana hurskaampana kuin se toinen; sillä jokuain, kuin itsensä ylentää, se aletaan: ja joka hänenä alentaa, se ylettään. *Job. 22: 29.*

San. 1: 29: 23. Matth. 23: 12.

Luf. 14: 11. 1 Piet. 5: 5. Jak. 4: 6, 10.

15. Niin he toivat myös hänen tykönsä lapsia, että hän heihin rupeisi: mutta koska ope-

tuslapset sen näkivät, nuhtelivat he niitä. Matth. 19: 13. Mark. 10: 13.

16. Mutta kuin Jeesus oli heitä kutsunut tykönsä, sanoi hän: jallitkaat lasten tulla minun tyköni, ja älkää heitä kieltäkö; sillä senkaltaisten on Jumalan valtakunta. Matth. 18: 8. L. 19: 14. Mark. 10: 15.

17. Totisesti sanon minä teille: joka ei ota vastaan Jumalan valtakuntaa niinkuin lapsi, * ei hän itänä siihen tule sijalle.

* 1 Kor. 14: 20. 1 Piet. 2: 2.

18. Ja häneltä kysyi yksi päämiehistä ja sanoi: hyvä Messtari, mitä minun pitää tekemän, että minä iankaikkisen elämän saisin (a)? (a) Gr. persijn.

Matth. 19: 16. Mark. 10: 17.

19. Niin Jeesus sanoi hänelle: mitäs minua hyväksi kutsut? Ei ole kenkään hyvä, vaan yksi Jumala.

20. Käskysanat sinä tiedät: ei sinun pidä huorin tekemän: ei sinun pidä tappaman: ei sinun pidä varastaman: ei sinun pidä väärää todistusta sanoman: kunnioita isääs ja äitiäs.

2 Moos. 20: 12, 1c. 5 Moos. 5: 16, 1c.

Rom. 13: 9. Epf. 6: 2. Kol. 3: 20.

21. Niin hän sanoi: nämät kaikki olen minä minun nuoruudestani pitänyt.

22. Koska Jeesus sen kuuli, sanoi hän hänelle: yksi sinulta vielä puuttuu: myy kaikki, mitä sinulla on, ja ja'a waiwaille, niin sinulla pitää oleman tarwara taiwaassa: * ja tule, seuraa minua.

* Matth. 8: 19. L. 19: 21. 1 Tim. 6: 19.

23. Waan koska hän sen kuuli,

tuli hän murheelliseksi; sillä hän oli sangen rikas.

24. Mutta koska Jeesus näki hänen murheissansa olewan, sanoi hän: kuinka työläästi rikkaat tulewat Jumalan valtakuntaan: San. 1. 11: 28.

Matth. 19: 23. Mark. 10: 24. 1 Tim. 6: 9, 10.

25. Sillä huotiampi on taimelin käydä neulan filmän läpitse, kuin rikkaan tulla Jumalan valtakuntaan.

26. Niin ne sanoivat, jotta sen kuuliwat: ja kuka taitaa autuaaksi tulla?

27. Mutta hän sanoi: ne kuin ovat mahdollomat ihmisten tykönä, ne ovat mahdolliset Jumalan tykönä.

Joh. 42: 2. Jer. 32: 17. Zach. 8: 6. Luf. 1: 37.

28. Niin Pietari sanoi: katso, me jätimme kaikki, ja seurasimme sinua.

Matth. 4: 20.

L. 19: 27. Mark. 10: 28. Luf. 5: 11.

29. Waan hän sanoi heille: totisesti sanon minä teille: ei ole kenkään, joka jätti huoneen, taikka vanhemmat, taikka weljet, taikka emännän, taikka lapset Jumalan valtakunnan tähden, 5 Moos. 33: 9.

30. Joka ei paljon enämpätä saa tällä ajalla jälkensä, * ja tulewaisessa maailmassa iankaikkisen elämän. * Joh. 42: 12.

31. Ja hän otti tykönsä ne kaksitoistakymmentä, ja sanoi heille: katso, me menemme Jerusalemiin, ja kaikki pitää täytettämän * kuin propheetailta Ihmisen Pojasta kirjoitetut ovat. †

* Matth. 18: 21. 1. 17: 22. L. 20: 18.

Mark. 8: 31. L. 9: 31. L. 10: 33. Luf. 9: 22.

L. 17: 25. L. 24: 7, 20, 27. † Ps. 22: 7. Ef. 53: 7.

32. Sillä hän annetaan ylönpatanoille, * ja pilkataan, ja häväistään, ja syljetään: * Matth. 27:2.

Luf. 23: 1. Joh. 18: 28. Ap. T. 3: 13.

33. Ja kuin he ovat hänen ruoskineet, tappawat he hänen: ja kolmantena päivänä on hän noustawa ylös.

34. Ja eivät he mitään näistä ymmärtäneet: ja tämä puhe oli heiltä niin peitetty, etteivät he ymmärtäneet, mitä sanottiin.

35. Niin tapahtui, koska hän Jerichoa lähestyi, että yksi sofia istui tien vieressä kerjäten.

Matth. 20: 30. Mark. 10: 46.

36. Ja kuin hän kuuli kansan täynnä ohitse, kysyi hän mitä se olisi?

37. He sanoivat hänelle: Jeesus Nazaremus tästä meni.

38. Ja hän huusi, ja sanoi: Jeesus Davidin poika, armahda minua!

39. Niin ne, jotka menivät ohitse, toruivat häntä waikenemaan: mutta hän huusi sitä enämmin: Davidin poika, armahda minua!

40. Niin Jeesus seisahdui, ja läski häntä taluttaa tykönsä. Ja kuin hän lähestyi, kysyi hän häneltä,

41. Sanoen: mitäs tahdot, että minun pitää sinulle tekemän? Hän sanoi: Herra, että minä näköni jälleen saisin.

42. Ja Jeesus sanoi hänelle: ole näkövä: sinun uskos autti sinua.

Luf. 17: 19.

43. Ja hän sai kohta näkönsä, ja seurasi häntä, ja tunnioitti

Jumalata: ja kaikki kansa, kuin sen näkivät, kiittivät Jumalata.

19. Lufu.

Jeesus johdattaa Zacheuksen kääntymykseen. Sanoo wertauksen 10 seiwistästä. Ajaa Jerusalemiin, ja itsein wälittää sen surkiata tilaa. Puhibistaa temppelin.

Ja hän meni sisälle, ja waelsi Jerichon läpitse.

2. Ja katso, yksi mies oli nimeltä Zacheus, joka oli publikaanin päämies, ja hän oli rikas.

3. Ja hän pyysi nähdä Jeesusta, kuka hän olisi: eikä saanut kansalta; sillä hän oli wartansa wähäinen.

4. Ja hän samosi edelle, meni ylös yhteen metsäsiikunapiuhun, että hän olisi saanut hänen nähdä; sillä sen kautta oli hän waeltawa.

5. Ja kuin hän tuli siihen paikkaan, katsoi Jeesus ylös, ja näki hänen, ja sanoi hänelle: Zacheus, astu nopiasti alas: sillä minun pitää tänä päivänä oleman sinun huoneesjas.

6. Ja hän astui nopiasti alas, ja otti hänen iloiten vastaan.

7. Ja kuin he sen näkivät, napisivat he kaikki, että hän meni sisälle syntisen miehen tykö olemaan.

8. Mutta Zacheus seijoi, ja sanoi Herralle: katso, Herra, puolen minun tawaratani annan minä waiwaisille: ja jos minä jonkun pettänyt olen,* sen minä neljäkertaisesti jälleen annan. +

* Luf. 8: 14. + 2 Mos. 22: 1.

9. Niin Jeesus sanoi hänelle: tänä päivänä on tälle huoneelle autuus tapahtunut, että häntin on Abrahamin poika.

10. Sillä Ihmisen Poika tuli etsimään ja wapah-
tamaan sitä, kuin kadon-
nut oli.

Matth. 10: 6. L. 15: 24. L. 18: 11. Ap. T. 13: 48.

11. Mutta koska he nämät kuul-
leet olivat, sanoi hän vielä yh-
den wertautsen: että hän oli
juuri läsnä Jerusalemlia, ja että
he luulivat Jumalan walta-
kunnan kohta ilmoitettawan.

12. Sanoi hän siis: yfsi herras-
mies matkusti kautaiseen maa-
kuntaan, * itsellensä waltakuntaa
ottamaan, ja antoi jälleen pa-
lata: * Matth. 25: 14. Mark. 13: 34.

13. Niin hän kutsui tykönsä
kymmenen palveliatansa, ja an-
toi heille kymmenen leiwiskätä,
ja sanoi heille: tehkää kauppa
niinkauwan, kuin minä tulen.

14. Mutta hänen kylänsä asu-
jat wihasivat häntä, ja lähetti-
wät sananjoattajat hänen jäl-
keensä, sanoen: emme tahdo, et-
tä tämä meitä wallitsee.

15. Ja tapahtui, koska hän pa-
lasi, sitte kuin hän sai waltakun-
nan, käski hän kutsua ne palveliat
tykönsä, joille hän oli rahansa
antanut: tietääksensä, mitä kukin
kaupallansa toimittanut oli.

16. Niin tuli ensimmäinen, ja sanoi:
herra, sinun leiwiskäs on kymme-
nen leiwiskätä kaswattanut.

17. Ja hän sanoi hänelle: oikein,
hywä palvelia: että wähässä
olit uskollinen, * sinulla pitää
walta kymmenen kaupungin
päälle oleman. * Luf. 16: 10.

18. Toinen myös tuli, ja sanoi:
herra, sinun leiwiskäs on wiifi
leiwiskätä kaswattanut.

19. Niin hän myös sanoi
hänelle: ole sinäkin wiiden kau-
pungin haltia.

20. Ja kolmas tuli, ja sanoi:
herra katso, tässä on sinun lei-
wiskäs, joka minulla hiifiliinas-
sa tättetty oli:

21. Sillä minä peltäfin sinua,
että kowa mies olet: sinä otat,
jota et tallelle pannut, ja nii-
tät, jota et kylwänyt.

22. Hän sanoi hänelle: sinun
suustas * minä sinun tuomitsen,
sinä paha palvelia: sinä tiedit
minun kowaksi mieheksi, jota o-
tan, jota en minä tallelle pan-
nut, ja leikkaan, jota en minä
kylwänyt: * 2 Sam. 1: 16. Matth. 12: 37.

23. Ja miksi et sinä antanut
minun rahaani waihetuspöy-
dälle? Ja minä olisin tultuani
sen kaswotuksensa jälleensaanut.

24. Niin hän sanoi tykönä seiso-
wille: ottakaat pois se leiwiskä
häneltä, ja antakaat sille, jolla
kymmenen leiwiskätä on.

Matth. 25: 28.

25. Niin he sanoivat hänelle:
herra, hänellä on kymmenen
leiwiskätä.

26. Sillä minä sanon teille:
jolla on, hänelle pitää annetta-
man: ja häneltä, jolla ei ole,
sefin, kuin hänellä on, pitää
otettaman pois. Matth. 13: 12.

L. 25: 29. Mark. 4: 25. Luf. 8: 18.

27. Kuitentkin ne minun wi-
holliseni, jotka eiwät tahtoneet
minun antaa wallita heitä, tuo-
kaat tänne, ja mestatkaat heitä
minun edessäni.

28. Ja kuin hän nämät pu-
hunut oli, meni hän edellä,

ja waelji ylös Jerusalemania päin.

Marf. 10: 32.

29. Ja tapahtui, koska hän lähestyi Bethphageta ja Bethanias, ja tuli sen nuoren tytö, joka Olymäeksi kutsutaan, lähetti hän kaffi opetuslapsistaan:

Matth. 21: 1. Marf. 11: 1.

30. Sanoen: menkäätkä kyllään, joka on teidän edessäänne: ja kuin te siihen tulette siialle, niin te löydätte warjan sidottuna, jonka päällä ei yksikään ihminen koskaan istunut ole: päästäkäätkä se, ja tuokaat tänne.

31. Ja jos joku teiltä kysyy: miksi te sitä päästätte? niin sanokaat hänelle: Herra tätä tarvitsee.

32. Niin lähetetyt menivät, ja löysivät niinkuin hän oli heille sanonut.

33. Koska he nyt päästivät warjaa, sanoi sen isäntä heille: miksi te päästätte warjaa?

34. Baan he sanoivat: Herra tätä tarvitsee.

35. Ja he weivät sen Zeiuksen tytö, ja panivat waatteensa warjan päälle, * ja istuttivat Zeiuksen sen päälle.

* Zach. 9: 9. Joh. 12: 14, 15.

36. Ja koska hän matkusti, lewittivät he waatteensa tielle.

2 Kun. 9: 13.

37. Ja kuin hän jo lähestyi menemään alas Olymäeltä, rupefi koto opetuslasten joukko iloiten kiittämään Jumalata suurella äänellä kaitista niistä voimallijista töistä, kuin he nähneet olivat,

38. Sanoen: sinattu olkoon

se, kuin tulee, kuningas Herran nimeen! * rauha + taimaassa, ja kunnia korkeuksissa! **

* Ps. 118: 26. + Eph. 2: 14. ** Ruf. 2: 14.

39. Ja muutamats Phariseutista, kansan seasta, sanomat hänelle: Mestari, mihtelet opetuslapsias.

40. Ja hän wastaten sanoi heille: minä sanon teille: jos nämät waikenewat, niin kiwein pitää huutaman.

Sab. 2: 11.

41. Ja kuin hän lähemmä tuli, katsoi hän kaupungin päälle, itki häntä,

42. Ja sanoi: jos sinäkin tietäisit, niin sinä ajattelisit tosin tällä sinun ajallas, mitä sinun rauhaas sopisi. Mutta nyt owat ne kätetyt sinun silmäis edestä.

43. Sillä niiden päiwäin pitää tuleman sinun ylitse, että sinun wihollijes skantsaawat (a) sinun, ja ympäri piirittävät sinun, ja ahdistawat sinun jota kulumalta:

(a) s. o. saartawat.

44. Ja maahan tasoittawat sinun, ja sinun lapses, jotka sinussa owat, ja eivät jätä sinussa kiweä kiwen päälle; * ettes sinun etsikkös aikaa tuntenut.

* 1 Kun. 9: 7, 8. Mich. 3: 12.

Matth. 24: 1, 2. Marf. 13: 2. Ruf. 21: 6.

45. Ja hän meni siialle templiin, rupefi ajamaan siitä ulos ostajita ja myyriä.

Matth. 21: 12. Marf. 11: 15.

46. Sanoen heille: kirjoitettu on: minun huoneeni on rukoushuone: * mutta te olette sen tehneet ryöväritien luolaksi.

* 1 Kun. 8: 29, 30.

Es. 56: 7. Jer. 7: 11. Matth. 21: 13. Marf. 11: 17.

47. Ja hän opetti joka päivä templissä, mutta pappein päämiehet ja kirjanoppineet, ja kansan vanhimmat etseivät häntä surmataksensa.

Mark. 11: 18. Joh. 7: 19. I. 8: 37.

48. Ja eivät tietäneet, mitä heidän piti tekemän; sillä kaikki kansa rippui hänessä, ja kuuliwat häntä.

20. Luku.

Jesus vastaa Juutalaisten kysymykseen kysymyksellä. Tutteelevertausten viinamäen miehistä. Opettaa Juutalaisia werorahan maksamisesta, Sadduceuksia kuolleitten ylösnousemisesta. Osoittaa Christuksen Jumalan Pojaksi. Waroittaa kirjanoppinein ylöspettä ja ahneutta karttamaan.

Ja tapahtui yhtenä niistä päivistä, koska hän kansaa opetti templissä, ja saarnasi ewankeliumia, tulivat ylimmäiset papit, ja kirjanoppineet ja vanhimmat,

Matth. 21: 23. Mark. 11: 27.

2. Ja puhuiwat hänen tykönsä, sanoen: sano os meille, millä wallalla sinä tätä teet? Eli kuka sinulle tämän wallan on antanut?

Ap. L. 4: 7. I. 7: 27.

3. Niin Jesus wastaten sanoi heille: minä kysyn myös teiltä yhtä asiata, wastatkaat minua.

4. Oliko Johanneksen kaste taimaasta, taikka ihmisiltä?

Matth. 21: 25. Mark. 11: 30.

5. Niin he ajattelivat itsellensä, sanoen: jos me sanomme: taimaasta, niin hän sanoo: miksi ette siis häntä uskoneet?

6. Mutta jos me sanomme: ihmisiltä, niin kaikki kansa tiwittää meidän: sillä he uskoivat, että Johannes oli propheetta.

7. Ja he wastasivat, etteivät he tietäneet, kusta se oli.

8. Niin sanoi Jesus heille: en minä myös sano teille, millä waimalla minä näitä teen.

9. Niin hän rupesti sanomaan kansalle tämän wertausten: yksi mies istutti wiinamäen, * ja pani sen vuorolle peltomiehille, ja meni muille maille kauwaksi aikaa.

* Es. 5: 1. Jer. 2: 31.

I. 12: 10. Matth. 21: 33. Mark. 12: 1.

10. Ja ajallansa lähetti hän palvelian peltomiesten tykö, että he antaisivat hänelle wiinamäen hedelmistä. Mutta ne peltomiehet pieksiwät sen, ja lähettiwät pois tyhjänä.

11. Ja hän lähetti vielä toisen palvelian: mutta he myös sen pieksiwät ja pilkkasivat, ja lähettiwät pois tyhjänä.

12. Ja hän lähetti vielä kolmannen: mutta he myös sen haavoittiwat, ja syöksiwät ulos.

13. Niin wiinamäen isäntä sanoi: mitä minä teen? minä lähetan minun rakkaan poikani: koska he hänen näkewät, niin he karttavat häntä.

14. Mutta koska peltomiehet sen näkivät, ajattelivat he itsellänsä, sanoen: tämä on perillinen: * tulkaat, tappakaamme häntä, + että perintö tulisi meidän omaksemme.

* Ps. 2: 8. Hebr. 1: 2. + 1 Mos. 37: 18.

Matth. 26: 4. I. 27: 1. Joh. 11: 53.

15. Ja he syöksiwät ulos hänen wiinamäestä ja tappoivat. Mitästä wiinamäen isäntä on tekewä heille?

16. Hän tulee, ja hirttaa nämät

peltomiehet, ja antaa wiinamäen muille. Kuin he sen kuulivat, sanoivat he: pois se!

17. Mutta hän katsahti heidän päällensä, ja sanoi: mitä se on, kuin kirjoitettu on: se kivi, jonka rakentajat hylkäsivät, on tullut nurkkakiveksi? Ps. 118: 22. Es. 8: 14, 15.

I. 28: 16. Matth. 21: 42. Mark. 12: 10.

Ap. T. 4: 11. Rom. 9: 33. 1 Piet. 2: 4, 7.

18. Jofainen, kuin lankee sen kiven päälle, se rummellaan: mutta jouta päälle se lankee, sen hän musertaa. Zach. 12: 8.

19. Ja pappein päämiehet ja kirjjanoppineet pyysivät häntä sillä hetkellä kiinni ottaa: waan he pelkäsivät kansaa: sillä he ymmärsivät, että hän heille tämän wertaustsen sanonut oli.

20. Ja he wartioitsivat häntä, ja lähettivät wäryjät, joiden piti heitänsä hurstakiksi teettelemän: että he hänen puheessa saisivat kiinni, * ja antaisivat ylös esiwallalle ja maanwanhinnan haltuun. * Matth. 22: 17. Mark. 12: 13.

21. Ja he kysyivät häneltä, ja sanoivat: Mestari, me tiedämme, että sinä olet oikein sanot ja opetat, ja et katso ihmisen muotoa, waan opetat Jumalan tien totuudessa. Matth. 22: 16.

22. Sopiiko meidän antaa keisarille weroa, taikka ei?

23. Mutta kuin hän ymmärsi heidän kavaluutensa, sanoi hän heille: mitä te minua kysaatte?

24. Ojottakaat minulle wero- raha, kenentä kuwa ja päällekirjoitus siinä on? He wastasivat ja sanoivat: keisarin.

25. Niin hän sanoi heille: a-

takaat keisarille, kuin keisarin owat,* ja Jumalalle, kuin Jumalan owat.

* Matth. 17: 25. I. 22: 21. Rom. 13: 7.

26. Ja eivät he taitaneet hänen puhettansa kansanedessä laittaa, waan ihmettelivät hänen wastaustansa, ja waihenivat.

27. Niin tulivat muutamat Sadduceuksista, (jotka kieltävät ylösnousemisen,) * ja kysyivät häneltä,

* Matth. 22: 23. Mark. 12: 18. Ap. T. 23: 8.

28. Sanoen: Mestari, Mooses kirjoitti meille, jos jonkun weli kuolee, jolla emäntä oli, ja se kuolisi lapsitoimna, niin hänen weljensä pitää sen waimon ottaman, ja weljellensä siemenen herättämän. 5 Mos. 25: 5.

29. Niin olivat seitsemän weliä: ensimmäinen otti emännän, ja kuoli lapsitoimna.

30. Ja toinen otti sen waimon, ja se myös kuoli lapsitoimna.

31. Ja kolmas otti myös sen: ja niin kaikki seitsemän, eiwätkä jättäneet lapsia, ja kuolivat.

32. Kaikkein viimein kuoli myös se waimo.

33. Sentähden ylösnouseksesja, kenentä heistä se waimo pitää oleman? Sillä kaikki seitsemän owat sen waimonansa pitäneet.

34. Ja Jesus wastaten sanoi heille: tämän maailman lapset naimat ja huolewat.

35. Mutta ne, jotka otollisiksi tulawat jille maailmalle, ja ylösnousemiselle kuolluista, eivät he nai, eiwätkä huole:

36. Sillä eivät he enää kuolla

taida; sillä he ovat enkelein kaltaiset: ja he ovat Jumalan lapset, * että he ovat ylösnousemisen lapset. * 1 Joh. 3: 2.

37. Mutta että ne kuolleet ylösnousevat, sen on myös Moses perjaan tykönä osoittanut, koska hän sanoi Herran Abrahamin Jumalaksi, ja Isaakin Jumalaksi, ja Jakobin Jumalaksi.

2 Mos. 3: 6. Matth. 22: 32.

Marf. 12: 28. Ap. T. 7: 32. Hebr. 11: 16.

38. Mutta ei Jumala ole kuolleitten Jumala, vaan elävitten; sillä kaikki hänelle elävät.

39. Niin vastasivat muutamat kirjanoppineista, ja sanoivat: Mestari, oikein sinä sanoit.

40. Ja eivät he rohjenneet häneltä mitään enämpätä kysyä.

41. Niin hän sanoi heille: kuinka he sanovat Christuksen Daviddin pojaksi?

Matth. 22: 41, tc. Marf. 12: 35.

42. Ja Dawid itse sanoo psal-tari-raamatussa: Herra sanoi minun Herralleni, istu minun oikealle kadelleni, Ps. 110: 1.

Ap. T. 2: 34. Hebr. 1: 13. 1. 10: 12.

43. Siihenasti kuin minä panen sinun vihollises sinun jalkais astinlaudaksi.

1 Kor. 15: 25.

44. Koska siis Dawid kutsuu hänen Herraksensa, kuinka hän on hänen poikansa?

45. Mutta koska kaikki kansa sen kuuli, sanoi hän opetuslapsillensa:

46. Kawahtakaat teitännä kirjanoppineista, jotka tahtovat tändä pittiä waatteisia, ja ottawat hymäkki tervehdykset turulla, ja ylimmäiset istuimet

synagogisja, ja ylimmäiset siat ehtoollisissa. Matth. 23: 5, 6.

Marf. 12: 38, 39. Luf. 11: 43.

47. Jotka syömät lestein huoneet, ja muodoksi pitävät pittää rukoukset: heidän pitää saaman sitä raskaamman tuomion.

Matth. 23: 14. Marf. 12: 40. Tit. 1: 11.

21. Luku.

Christus puhuu yhden köyhän lesken lahjan otollisuudesta, templin ja Jerusalemin häviytystä, maailman lopun eellä käyväisistä merkeistä waroituksesta. Opettaa jota päivä temppelissä.

Mutta kuin hän katsoi, näki hän rikkaat panewan lahjojansa uhriarkkuihin. 2 Kun. 12: 9. Marf. 12: 41.

2. Hän näki myös yhden köyhän lesken panewansiihen katfiropoa.

3. Ja sanoi: totisesti sanon minä teille: tämä köyhä leski pani enemmän kuin nämä kaikki.

4. Sillä kaikki nämät panivat siitä, kuin heillä liiaksi oli, Jumalan uhritsi: vaan tämä pani köyhyydestänsä kaiken hänen tarauansa, kuin hänellä oli. 2 Kor. 8: 12.

5. Ja kuin muutamat sanoivat hänelle templistä: kuinka kauneilla kiviillä ja kappaleilla se kaunistettu oli, * niin hän sanoi: * Matth. 24: 1. Marf. 13: 1.

6. Näitäkö te katselette? Ne päivät pitää tuleman, joina ei pida kiiveä kiiven päälle jätettämän, jota ei maahan jaoteta.

1 Kun. 9: 7, 8. Jer. 26: 18. Matth. 3: 12. Luf. 19: 43.

7. Niin he kysyivät häneltä, ja sanoivat: Mestari, koska nämät tapahtuivat? ja mitä merkki on, koska nämät tulevat?

8. Hän sanoi: katsookaat, ettei teitä petetä: sillä moni tulee minun nimeeni, * ja sanoo: minä

se olen: aika on tyllä läsnä, alkää tuitentaan heitä seuratto.

* Jer. 14: 14. I. 23: 16, 21. I. 29: 8. Matth. 24: 4.

Eph. 5: 6. Kol. 2: 8. 2 Thes. 2: 2, 3. 1 Joh. 4: 1.

9. Mutta koska te kuulette sotia ja kapinoita, niin alkää peljestyä; sillä näiden pitää ensin tapahtuman; waan ei kohta loppu ole.

10. Niin hän sanoi heille: kansa noussee kansaa vastaan, ja waltatunta waltatuntaa vastaan:

Ef. 19: 2.

11. Ja suuret maan wapiistukset pitää joka paikassa tuleman, nälkä ja rutto, kauhistukset ja suuret ihmeet taivaasta tapahtumat.

12. Mutta ennen näitä kaikkia heittäwät he kätensä teidän päälenne, * wainoowat ja antawat ylöns teitä synagogiin ja wanseuteen, ja wetäwät teitä sinin gasten ja esimiesten eteen, minun nimeni tähden. * Matth. 10: 17. I. 24: 9.

Mark. 13: 9. Joh. 15: 20. I. 16: 2. Ap. 1: 4: 3. I. 5: 18. I. 12: 4. I. 16: 24. I. 25: 23. Jlm. 2: 10.

13. Mutta se tapahtuu teille todistukseksi.

14. Niin pankaat nyt se teidän sydämiinne, ettette ennen ajattele, kuinka teidän pitää edestänne wastaaman:

Matth. 10: 19. Mark. 13: 11. Luf. 12: 11.

15. Sillä minä annan teille suun ja wiisauden, * jota ei wät he woi puhua vastaan, ei wätkä seisoa vastaan, kaikki, jotka teitä vastaan owat:

* 2 Mos. 4: 12. Ef. 54: 17. Ap. 1: 6: 10.

16. Niin te myös annetaan ylöns wanhinimilta, weljiltä, laangoilta, ja ystäwiltä, * ja muutamamat teistä he tappawat. †

* Matth. 7: 6. † Ap. 1: 7: 59. I. 12: 2.

17. Ja te tulette mihattawaksi kaikilta, minun nimeni tähden:

Matth. 10: 22. Mark. 13: 13.

18. Waan ei hiuskarwaakaan pidä teidän päästänne hukuttaman.

1 Sam. 14: 45.

2 Sam. 14: 11. 1 Kun. 1: 52. Matth. 10: 30.

19. Pitäkää teidän sielunne kärsiwällisyydessä.

20. Mutta koska te näette Jerusalemin sotawäeltä piiritettävän, niin tietäkää, että hänen perikatonsa * on lähestynyt.

* Dan. 9: 27. Matth. 24: 15. Mark. 13: 14.

21. Silloin ne, jotka Judeassa owat, paettaan wuorille: ja jotka hänen keskellänsä owat, ne läheteään sieltä ulos: ja jotka maalla owat, alkääns häneen mentö sijalle.

22. Sillä ne owat kostopäiwät, * että kaikki täytettäisiin, kuin kirjoitetut owat. * Dan. 9: 26.

23. Mutta woi raskaita ja imettäwäisiä niinä päiwinä! Sillä suuren waiwan pitää maan päällä oleman, ja wiha tämän kansan päällä.

24. Ja heidän pitää lankeeman miehen terään, ja he wiedeään wangiiksi kaikkinaisen kansan sekaan: ja Jerusalemi pitää taltataman pakanoilta, siihen asti kuin pakanain aika täytetään.

Rom. 11: 25.

25. Ja merkit pitää oleman auringossa ja kuussa ja tähdissä: * ja maassa kansalla ahdistus epäilyksen tähden. Ja meri ja aallot pitää pauhaaman. * Ef. 13: 10.

Jes. 32: 7. Joel 2: 10. I. 8: 15. Matth. 24: 29.

Mark. 13: 24. 2 Piet. 3: 10, 12. Jlm. 2: 8: 12.

26. Ja ihmiset maassa pitää nääntymän pelwon ja odottami-

sen tähden niitä, kuin maan pörrin päälle tulevat: sillä taivaan voimat pitää liikutettaman.

27. Ja silloin heidän pitää näkemän Ihmisen Pojan tulewan pilviissä suurella voimalla ja kunnialla. Dan. 7: 10. Matth. 16: 27. L. 24: 30. L. 25: 31. L. 26: 64. Mark. 13: 26. L. 14: 62.

Ap. T. 1: 11. 2 Thes. 1: 10. Am. 9: 1: 7.

28. Mutta koska nämät rupeewat tapahtumaan, niin katsokaat, ja nostakaat päämme ylös; sillä teidän lunastuksemme silloin lähestyy. Rom. 8: 23.

29. Ja hän fanoi heille wertausten: * katsokaat siitunapiuta, ja kaikkia puita:

* Matth. 24: 32. Mark. 13: 28.

30. Koska ne jo puhkeewat, niin te näette, ja itse teistämme ymmärrätte, että survi on jo läsnä.

31. Niin myös te, koska te näette nämät tapahtuman, tietäkää, että Jumalan waltakunta on läsnä.

32. Totisesti sanon minä teille: ei tämän sukukunnan pidä juonkaan hukkuman, siihenasti kuin nämät kaikki tapahtumat.

33. Taiwas ja maa on hukkuma, waan minun sanani ei pidä ikänä hukkaantumman. Ps. 102: 27. Es. 51: 6.

Matth. 24: 35. Hebr. 1: 11. 2 Piet. 3: 7.

34. Mutta kawahtakaat teidänne, ettei teidän sydämenne koskaan raskauteta ylönsyömisestä, ja juopumisesta, * ja elatuksen murheesta, ja se päivä tulee äkisti teidän päällemme,

* Rom. 13: 13. 1 Thes. 5: 6. 1 Piet. 4: 7. L. 5: 8.

35. Sillä se tulee niinkuin

Paula * kaikkein ylitse, jotta koko maan päällä asuwat.

* 1 Thes. 5: 2. 2 Piet. 3: 10. Am. 9: 3: 3. L. 16: 16.

36. Sentähden walwokaat, ja aina rufoilkaat, * että te mahdolliset olisitte kaikkia näitä wälttämään, joiden pitää tapahtuman, ja seisomaan Ihmisen Pojan edessä. * Matth. 24: 42.

L. 25: 13. Mark. 13: 33. Luf. 12: 40. L. 18: 1.

37. Ja hän opetti päiwällä templissä: mutta yöllä meni hän ulos, ja oli yötä sillä wuorella, jota kutsutaan Oljymäeksi.

Joh. 8: 1, 2.

38. Ja kaikki kansa tuli warhain hänen tykönsä templiin, häntä kuulemaan.

22. Lufu.

Juutalaisten neuwonpito Jesuksen surmoamisesta ja liitto Jubaan kanssa. Jeesus syö pääsiäislampaan, ja säätää altarin sakramentin. Buhui pettäjästänsä, ja neuwoo opetuslapsiansa nöyryyteen, loibutuksella. Buhui Pietarin lankeemuksesta, ja niille toisillekin lähestyväisistä kiusauksista. Rufoilee Jumalan wihan alla, petetään, ja kiinni otetaan. Vietarin lankeemus ja katumus. Jeesusta pilkataan, ja hän tuomitaan hengellisesä olkeudessa.

Niin lähestyi malkan leiwän juhlapäiwä, jota pääsiäisesä kutsutaan.

2 Mos. 12: 15. Matth. 26: 2. Mark. 14: 1.

2. Ja ylimmäiset papit ja firjanoppineet esseiwät, kuinka he olisiwat hänen saaneet tappaa: * mutta he pestäsiwat kansaa.

* Ps. 2: 2. Joh. 11: 47. Ap. T. 4: 27.

3. Niin saatana oli mennyt Jubaan sisälle, josta liisanimi oli Istariot, * jota oli kahden toistakymmenen luwusta.

* Matth. 26: 14. Mark. 14: 10. Joh. 13: 2, 27.

4. Ja hän meni pois, ja puhuteli ylimmäisiä pappeja ja pää-

miehiä, kuinka hän oli hänen heille pettävä.

5. Ja he ihastuivat: ja lupasivat hänelle rahaa.

6. Ja hän lupasi sen heille: ja etsei soveliasista aittaa, saadaksensa häntä pettää ilman häsytä.

7. Niin matian leivän päivä tuli, jona pääsiäislammasta piti teurastettaman.

Matth. 26: 17. Mark. 14: 12, 13.

8. Ja hän lähetti Pietarin ja Johanneksen, sanoen: mentäkät valmistamaan meille pääsiäislammasta pyödyksemme.

9. Niin he sanoivat hänelle: kussas tahdot meitä valmistamaan?

10. Hän sanoi heille: katso, koska te kaupunkiin tulette siinä, kohtaa teitä yksi ihminen, taitain vesiastiasta: seuratkaat häntä siihen huoneeseen, johonka hän menee:

11. Ja sanokaat sen huoneen perheenijännälle: Meštari sanoo sinulle: kusia on maja, jossa minä syön pääsiäislampaan ope-
tuslasteni kanssa?

12. Ja hän osoittaa teille suuren salin raketun: valmistatkaa siellä.

13. Niin he menivät, ja löysivät niinkuin hän heille sanonut oli: ja valmistivat pääsiäislampaan.

14. Ja kuin jo aita tullut oli, istui hän pöydän tykönä ja kassitoistakymmentä apostolia hänen kanssansa.

Matth. 26: 20. Mark. 14: 17.

15. Ja hän sanoi heille: minä olen halulla halajanut pyödyttä

pääsiäislammasta teidän kanssanne, ennen kuin minä kärsin.

16. Sillä minä sanon teille: etten minä juinkaan silleen siitä syö, siihenesti kuin se täytetään Jumalan valtakunnassa.

17. Ja hän otti kalkin, tiitti, ja sanoi: ottakaat ja jatkataat keskenänne.

18. Sillä minä sanon teille: etten minä juinkaan juo viina-puun hedelmästä siihenasti kuin Jumalan valtakunta tulee.

Matth. 26: 29. Mark. 14: 25.

19. Ja hän otti leivän, tiitti ja murssi, ja antoi heille, * sanoen: tämä on minun ruumiini, joka teidän edestänne annetaan: setehtäkät minun muistokseni. * Matth. 26: 26. Mark. 14: 22. 1. Kor. 11: 23.

20. Niin myös kalkin ehtoollisen jälkeen, sanoen: tämä kalkki on se uusi testamentti, minun weressäni, joka teidän edestänne wuodatetaan.

21. Kuitentfin katso, minun pettäjäni käsi on minun kansjani pöydällä:

Matth. 26: 21, 23. Mark. 14: 18. Joh. 13: 18, 21.

22. Ja tosin Ihmisen Poika menec niinkuin päätetty on: * kuitentfin, woi sitä ihmistä, jolta hän petetään!

* Ps. 41: 10. Joh. 13: 18. Ap. 1: 16.

23. Ja he rupešivat kyslemään keskenänsä: kuka olisi se heistä, joka sen tekewä olisi?

24. Mutta heidän välillänsä tuli myös riita, * kuka heistä näkyisi suurin olewan.

* Matth. 20: 24. Mark. 10: 41.

25. Niin hän sanoi heille: kansasain kuninkaat vallitsewat heitä, ja joilla valta on heidän plitsensjä, ne kutsutaan armollisiksi herroiksi.

26. Mutta et te niin; vaan joka teistä suurin on, se olkoon niinkuin nuorin: * ja joka ylimäinen on, se olkoon niinkuin se, joka palwelee:

* Luf. 9: 48. 1 Piet. 5: 3.

27. Sillä kumpi suurempi on? se, joka atrioitsee, taikka se, joka palwelee? eikö se, joka atrioitsee? mutta minä olen teidän kestelänne niinkuin se, joka palwelee.

Matth. 20: 28. Joh. 13: 14. Phil. 2: 7.

28. Mutta te olette ne, jotka minun kiusauksisani minun kanssani pysytte.

29. Ja minä säädän teille, niinkuin minun Isäni sääsi minulle, valtakunnan:

Luf. 12: 32.

30. Että teidän pitää syömän ja juoman minun pöydälläni, minun valtakunnassani, ja istuman istuimilla, * ja tuomitseman tahtatoistakymmentä Israelin sukutuntaa.

* Matth. 19: 28. Jlm. 2: 3: 21.

31. Niin sanoi myös Herra: Simon, Simon, katso, saatana on teitä pyytännyt * seuloaksensa niinkuin njsuja.

* 1 Piet. 5: 8.

32. Vaa minä rukoilin sinun edestäs, ettei sinun uskos puuttuman pidä. Ja kuin sinä terran palajat, niin wahwista weljiäs.

33. Niin hän sanoi hänelle: Herra, minä olen valmis sinun kanssas sekä wankeuteen että tuolemaan menemään.

34. Mutta hän sanoi: Pietari, minä sanon sinulle, ei laula tänä päivänä hukko ennen, kuin sinä kolmasti kiellät tuntewas minua.

Matth. 26: 34. Mark. 14: 30. Joh. 13: 38.

35. Ja hän sanoi heille: koska minä lähetin teidän ilman sätitä, ja kuttarota ja fengitä, puuttuiko teiltä mitään? He sanoivat: ei mitään.

Matth. 10: 9.

Mark. 6: 8. Luf. 9: 3. 1. 10: 4.

36. Niin hän sanoi heille: vaan nyt, jolla sätki on, ottakaan sen, niin myös kuttaron: ja jolla ei ole, se myytään hameensa, ja ostakaan miekan.

37. Sillä minä sanon teille: vielä sekin, kuin kirjoitettu on, pitää minussa täytettämän: hän on pahantekiiin sekaan luettu: * sillä ne, kuin minusta kirjoitetut ovat, pitää loppuman.

* Es. 53: 12. Mark. 15: 28.

38. Niin he sanoivat: Herra, katso, tässä on katso miekkaa. Hän sanoi heille: kyllä siinä on.

39. Ja hän läksi ulos, ja meni niinkuin hänen tapansa oli, Oljümäelle: * niin seurasivat myös häntä hänen opetuslapsensa.

* Matth. 26: 30, 31.

Mark. 14: 28, 32. Joh. 8: 1. 1. 18: 1.

40. Ja kuin hän siihen paikkaan tuli, sanoi hän heille: rukoilkaat, ettette tulisi kiusaukseen.

Matth. 26: 41. Mark. 14: 38.

41. Ja hän erkani heistä lähes tiwellä heittää, ja laski polwilensä, rukoili, Matth. 26: 39. Mark. 14: 35.

42. Sanoen: Isä, jos sinä tahdot, niin ota pois minulta tämä kalffi, kuitenkin ei minun tahtoni, mutta sinun olkoon.

43. Niin enkeli taimaasta ilmestyi hänelle, ja wahiwihti häntä.

44. Ja kuin hän sangen suuressa ahdistuksessa oli, rukoili hän hartaammin. * Ja oli hänen hienjä niinkuin werenpi-sarat, jotka maan päälle puto-sivat. † * Joh. 12: 27. † Hebr. 5: 7.

45. Ja kuin hän nousi rukoile-masta, ja tuli opetuslastensa tykö, löysi hän ne murheen tähden mafaamasta.

46. Ja sanoi heille: mitä te mafaatte? nouškaat ja rukoil-laat, ettette siusautseen lankeisi.

47. Vielä hänen puhuisansa, katso, joutko, * ja se, joka kutsu-tiin Judas, yksi kahdestatoista-kymmenestä, käwi heidän edel-länjä, ja lähestyi Jesusta suuta antamaan hänen.

* Matth. 26: 47. Mark. 14: 43. Joh. 18: 3.

48. Niin Jeesus sanoi hänelle: Judas, suun antamisellako sinä ihmisen Pojan petät?

49. Kosta ne, jotka hänen ym-pärillänjä olivat, näkiwät, mitä tulewa oli, sanoiwat he hänelle: Herra, emmekö me lyö miekalla?

50. Ja yksi heistä löi pappein päämiehen palveliata, ja hakkasi pois hänen oitian korwanja.

Matth. 26: 51. Mark. 14: 47. Joh. 18: 10.

51. Mutta Jeesus wastaten sa-noi: sallikaat tähän asti tulla. Ja kuin hän rupesti hänen kor-waansa, paransi hän sen.

52. Mutta Jeesus sanoi niille, jotka häntä vastaan olivat tulleet, ylimmäisille papeille, ja templin haltioille ja wanhim-mille: niinkuin ryöwärin tykö

te läksitte miekoilla ja seipäil-lä.

Matth. 26: 56. Mark. 14: 48.

53. Minä olin joka päivä tei-dän kanssanne templissä, ja et te ojentaneet kättä minun pääl-leni: mutta tämä on teidän het-kenne, ja pimen den walta.

54. Niin he finni ottiwat hä-nen ja taluttiwat, ja weiwät si-sälle hänen ylimmäisen papin huoneeseen. * Mutta Pietari seu-rasi taampana.

* Matth. 26: 57. Mark. 14: 53. Joh. 18: 13, 24.

55. Ja niin he wirittiwät wal-tian keskelle kartanoa ja ynnä yhdesjä istuiwat, istui myös Pietari heidän seassansa.

Matth. 26: 59. Mark. 14: 66. Joh. 18: 16, 25.

56. Mutta koska yksi piika näki hänen waltian tykönä istuwan, katsoi hän hänen päällensä, ja sanoi: tämä oli myös hänen kanssansa.

57. Waan hän kielsi hänen, ja sanoi: waimo, en minä tunne häntä.

58. Ja wähän hetken perästä näki toinen hänen, ja sanoi: sinä myös olet yksi heistä. Pie-tari sanoi: ihminen, en ole.

59. Ja lähes yhden hetken perästä todisti myös toinen, sanoen: totisesti tämä oli myös hänen kanssansa: sillä hän on Galileasta.

60. Niin Pietari sanoi: ihminen, en minä tiedä, mitäs sanot. Ja kohta, vielä hänen puhuisansa, lauloi tukko.

61. Ja Herra käänsi itsensä, ja katsoi Pietarin päälle: ja Pietari muisti Herran puheen, * kuin hän hänelle sanoi: ennen-

kuin kutto laulaa, kolmasti sinä minun kiellät.

* Matth. 26: 75. Mark. 14: 72. Joh. 18: 27.

62. Ja Pietari meni ulos, ja itki katteraasti.

63. Mutta ne miehet, jotka Jeesusta kiinni pitivät, pilkkasivat häntä, ja löivät häntä:

Joh. 18: 10. Es. 50: 6.

Matth. 26: 67. Mark. 14: 65. Joh. 14: 22.

64. Beittivät hänen filmänsä, ja löivät häntä poskelle, ja kysyivät häneltä, sanoen: arvaa, kuka se on, joka sinua löi.

65. Ja paljon muuta pilkkaa sanoivat he häntä vastaan.

66. Ja kuin päivä tuli, kokoontuivat kansan vanhinmat. ja ylimmäiset papit ja kirjjanoppi-neet ja weivät hänen oikeuten-sa eteen,

Jp. 2: 2. Matth. 27: 1. Mark. 15: 1.

67. Sanoen: oletkos Kristus? jano meille. Niin hän sanoi heille: jos minä sanon teille, et te usko:

68. Ja jos minä myös kysyn, niin et te vastaa minua, ette myös päästä minua.

69. Tästedes istuu Jhmisen Poika Jumalan voiman oikialla kädellä.

Dan. 7: 10. Matth. 10: 27.

I. 24: 30. I. 26: 64. Mark. 14: 62.

Ap. 1: 11. 1 Thess. 1: 10. Jlm. R. 1: 7.

70. Niin he sanoivat kaikki: sinäkö siis olet Jumalan Poika? Hän sanoi heille: tepä sen sanotte, että minä olen.

71. Niin he sanoivat: mitä me silleen todistusta tarvitsemme? sillä me olemme sen kuulleet hänen omasta suus-tansa.

23. Luf.

Jeesus annetaan ylös Pilatukselle, joka hänen lähettää Herodeksen tykö. Pilatus tunnustaa Jeesuksen viattomaksi, ja tuomitsee kuitenkin kuolemaan. Jeesus riistii nautitaan kahden pahanteriän kestelle, rukoilee vihamiestensä edestä, ja pilkataan. Yksi pahanteriköistä pilkkaa myös häntä, mutta toinen läänthy ja saa armon. Jhmeitten tapaturmissa antaa Jeesus hentesä. Jeesus haudataan.

Ja kaikki heidän joukkonsa nousi ylös, ja he weivät hänen Pilatuksen tykö.

Matth. 27: 2. Mark. 15: 1. Joh. 18: 28.

2. Niin he rupeasivat kanta-maan hänen päälleen, sanoen: tämän me löysimme kansaa wietelewän, ja kieltävän keisarille weroa antamasta, * ja sano-wan hänenjä olewan kinnittään Christuksen. †

* Matth. 17: 25.

I. 22: 21. Mark. 12: 17.

Luf. 20: 25. Rom. 13: 7. † Ap. 1: 17: 7.

3. Niin Pilatus kysyi häneltä, sanoen: oletkos Juutalaisten kuningas? * Hän vastasi häntä, ja sanoi: sinäpä sen sanot.

* Matth. 27: 11. Mark. 15: 2. Joh. 18: 33.

4. Mutta Pilatus sanoi pap-pein päämiehille ja kansalle: en minä löydä yhtään wikaä tässä ihmisesssä.

5. Mutta he käiwät päälle, sanoen: Hän lehoittaa kansan, opettain koko Judeassa, ja on ruwenmut Galileasta hamaan tähän asti.

6. Mutta koska Pilatus kinki Galileata mainittawan, kysyi hän, jos hän Galileasta oli.

7. Ja kuin hän ymmärsi, että hän Herodeksen läänistä oli, lähetti hän hänen Herodeksen tykö: * joka myös silloin oli Jerusalemissa.

* Luf. 3: 1.

8. Koska Herodes näki Jeesuksen, ihastui hän jangen juuresti: sillä hän oli jo kauvan aikaa häntä halajanut nähdäksensä, että hän oli paljon hänestä kuullut: * ja toivoi häneltä jonkun ihmeen näkemänsä. * Matth. 14: 1. Luf. 9, 7.

9. Ja tysi häneltä moninai-
sista, mutta ei hän mitään häntä
vastannut.

10. Niin ylimmäiset papit ja
firjanoppineet seisoiwat ja kan-
toiwat kowin hänen päällensä.

11. Mutta Herodes huovinen-
sa katjoi hänen ylö, ja pilkkasi
häntä, pani hänen päällensä
walfian waateen, ja lähetti
jälleen Pilatuksen tykö.

12. Siinä päivänä tuliwat Pi-
latus ja Herodes ystäwissi les-
kenänsä: * sillä he olivat ennen
wihamiehet olleet keskenänsä.

* Ap. 2: 27.

13. Niin Pilatus kutsui kokoon
ylimmäiset papit, ja waltamiehet
ja kanjan,

14. Ja sanoi heille: te olette
tämän ihmisen minulle tuoneet,
niinkuin kanjan häiritänsä: ja
katjo, minä olen häntä tutkinut
teidän edesjänne, ja en löydä
yhtään wifaa tässä ihmiesjässä, *
joista te kannatte hänen pääl-
lensä. * Matth. 27: 23.

Matth. 15: 12—14. Joh. 18: 38, 1. 19: 4.

15. Mutta eikä Herodeskaan:
sillä minä lähetin teidän hänen
tykönsä, ja katjo, ei häneltä yh-
tään hengen rikosta ole tehty.

16. Sentähden tahdon minä
hänen rangaistuna * päästää.

* Matth. 27: 26. Joh. 19: 1.

17. Mutta hänen piti joka juh-

lana päästämän heille yhden
wallallensa.

Matth. 27: 15. Mark. 15: 6. Joh. 18: 39.

18. Niin koko joukko huusi, ja
sanoi: ota tämä pois, ja päästä
meille Barabbas, Ap. 2: 14.

19. Joka oli kapinan ja mies-
tapon tähden, kuin kaupungis-
sa tapahtunut oli, wankuteen
heitetty.

20. Niin Pilatus taas puhui
heille, ja tahtoi Jeesuksen päästää.

21. Mutta he huusiwat sitä
wastaan, sanoen, ristiin nau-
litse, ristiin naulitse häntä!

22. Mutta hän sanoi kolman-
nen kerran heille: mitäs hän
pahaa tefi? En minä löydä yh-
tään hengen rikosta hänesjässä:
sentähden tahdon minä hänen
rangaistuna päästää.

23. Mutta he käiwät päälle
suurella äänellä, pyytäin häntä
ristiin naulittaa: ja heidän ja
ylimmäisten pappein ääni sai
wallan.

24. Ja Pilatus tuomitsi heidän
anomijensa jälkeen.

Matth. 27: 26. Mark. 15: 15.

25. Ja päästi sen heille, joka
kapinan ja miestapon tähden
oli wankuteen heitetty, jota he
anoiwat; mutta Jeesuksen antoi
hän heidän haltuunsa. Joh. 19: 16.

26. Ja kuin he hänen weiwä-
ulos, käsitteiwät he yhden, Si-
monin Kyrenistä, joka maalta
tuli, ja paniwat hänen päällen-
sä ristin, sitä Jeesuksen jäljesjää
kantamaan. Matth. 27: 32. Mark. 15: 21.

27. Mutta häntä seurasi suur-
joukko kanjaa ja waimoja, jotka
häntä itkiwät ja parhauwat.

28. Niin Jeesus käänsi itsensä heidän puoleensa, ja sanoi: Jerusalemin tyttäret, älkääät minua itkeä, vaan itkeäkää itse teitänne, ja teidän lapsianne:

29. Sillä katso, päivät tulevat, joina he sanovat: autuaat ovat ne hedelmättömät, ja ne kohdut, jotka eivät synnyttäneet, ja ne nisät, jotka eivät imettäneet.

30. Silloin he rupeevat sano-
maan vuorille: langetkaat meidän päällemme, ja kulkuloille: peittäkää meitä.

Es. 2: 19. Jos. 10: 8. Jlm. 2. 6: 18. I. 9: 6.

31. Sillä jos he nämät tekevät tuoreessa puussa, mitä sitte kuivassa tapahtuu?

Jer. 25: 29. 1 Piet. 4: 17.

32. Niin wiettiin myös hänen kansansa kaikki muuta pahante-
kiätä surmattaa.

33. Ja kuin he siihen siaan tulivat, joka pääkallon paisaksi kutsutaan, * siinä he hänen riis-
tiin naulitsivat, ja ne pahante-
kiät, yhden oisialle ja toisen wa-
semmalle puolelle. † * Matth. 27: 33.

Marf. 15: 22. Joh. 19: 17. † Es. 53: 12. Joh. 19: 18.

34. Niin sanoi Jeesus: Jää, anna heille anteeksi: sillä eivät he tiedä, mitä he tekewät. * Ja he jakoivat hänen waatteensa, ja heittivät niistä arpaa. †

* Ap. 1. 8: 17. I. 7: 60. 1 Kor. 4: 12. † Ps. 22: 19.

Matth. 27: 35. Marf. 15: 24. Joh. 19: 23.

35. Ja kansa seisoi ja katseli, mutta päämiehet pilkkasivat häntä heidän kansansa, * ja sanoivat: muuta hän wapahti, wapahtakaan itsensä, jos hän on Kristus, se Jumalan wa-
littu.

* Matth. 27: 39. Marf. 15: 29.

36. Ja huowit myös pilkkasivat häntä, menivät ja kottasivat hänelle etikkata:

37. Ja sanoivat: jos sinä olet Juutalaisten kuningas, niin wapa-
hda itse sinus.

38. Oli myös hänestä päälle-
kirjoitus Grekan, Latinan, ja Hebrean puustaweilla kirjoitet-
tu: tämä on Juutalaisten kuningas.

Matth. 27: 37. Marf. 15: 26. Joh. 19: 19.

39. Niin yksi pahantetiöistä, jotka ripustetut olivat, pilkkasi häntä ja sanoi: jos sinä olet Kristus, niin wapa-
hda sinus, ja meitä.

40. Mutta toinen wastasi, ja nuhteli häntä, sanoen: etkö sinä-
kään Jumalata pelkää, ettäs olet
yhdessä kadotuksessa?

41. Ja tosin me olemme oikein siinä: sillä me saamme meidän töidemme ansion jälkeen: mutta ei tämä mitään pahaa tehnyt.

42. Ja sanoi Jeesukselle: Herra, muista minua, koskas tulet wal-
tafuntaas.

43. Niin Jeesus sanoi hänelle: totisesti sanon minä sinulle: tänä päivänä pitää sinun oleman mi-
nun kanssani paradisiissa.

44. Ja se oli lähes kundes hetki, ja pimeys tuli kaiten maan pääl-
le, hamaan yhdeksänteen hetkeen
asti.

Matth. 27: 45. Marf. 15: 33.

45. Ja aurinko pimeni, ja templin esiwaate * repesi kah-
tia.

* Matt. 27: 51. Marf. 15: 38.

46. Ja Jeesus huusi suurella äänellä, ja sanoi: Jää, sinun täsiis minä annan henteni. * Ja

kuin hän sen oli sanonut, antoi hän henkensä. * Ps. 31: 6. Matth. 27: 50.

Mark. 15: 37. Joh. 19: 30. Ap. 7: 59.

47. Mutta koska sadanpäämies näki, mitä tapahtui, funnioitti hän Jumalata ja sanoi: tosin oli tämä ihminen hurskas.

Matth. 27: 54. Mark. 15: 39.

48. Ja kaikki kansa, kuin sinne katselemaan meni, koska he näkivät, mitä siellä tapahtui, löivät rintoihinsa, ja palasivat kotiansa.

49. Mutta kaikki hänen tuttavansa seisoiwat taampana, ja waimot, jotka häntä Galileasta seuranneet olivat, näkivät nämät.

50. Ja katso, yksi raatimies, nimeltä Joseph, * joka oli jalo ja hurskas mies:

* Matth. 27: 57. Mark. 15: 42, 43. Joh. 19: 38.

51. Joka ei ollut mieltynyt heidän neuvoonsa ja tekoonsa, syntyynyt Arimathiasa Juutalaisten kaupungissa: joka myös itse odotti Jumalan valtakuntaa:

Luf. 2: 25, 38.

52. Tämä meni Pilatusen tykö, ja anoi Jesuksen ruumista.

53. Ja otti sen alas, ja käärei linawatteeseen, ja pani sen hautaan, * joka kalliohon hakattu oli, johonka ei yksitään ennen pantu ollut.

* Matth. 12: 40.

1. 28: 12. 1. 27: 59. Mark. 15: 46.

54. Ja se oli valmistuspäivä, ja sabbathi lähestyi. Matth. 27: 62.

55. Niin waimot seurasivat jäljestä, * jotka hänen kanssansa tulleet olivat Galileasta, ja katseleivat hautaa, ja kuinka hänen ruumiinsa pantu oli. * Luf. 8: 2.

56. Mutta he palasivat ja walmistivat hywänhajuisia yrtejä ja woiteita; waan sabbathina he lepäsivät lain käskyn jälkeen.

2 Mos. 20: 10. 5 Mos. 5: 14.

24. Lufu.

Enkelit ilmoittawat waimoille Christuksen ylösnousemisen; Pietari katselee myös hautaa. Jeesus ilmaantuu Emauksen tiellä kahdelle opetuslapselle. Ja sitte 10 apostolille Jerusalemissa. Astuu ylös taitvaaseen.

Mutta ensimmäisenä sabbathin päivänä sangen warhain, tulivat he haudalle ja kantoiwat hywänhajuisia yrtejä, jotka he olivat walmistaneet, ja muutamat heidän kanssansa.

Matth. 28: 1. Mark. 16: 1. Joh. 20: 1.

2. Niin he löysivät kiven haudalta wieritetynki pois:

3. Ja menivät siihen sijalle, eivätkä löytäneet Herran Jesuksen ruumista.

4. Ja se tapahtui, koska he siitä epäilivät, katso, kaksi miestä seisoiwat heidän tykönänsä tiilitämissä waatteissa.

5. Niin he peljästyivät, ja löivät kaswonsa maata päin: he sanoivat heille: miksi te eläwätä kuolleitten seassa etsitte?

6. Ei hän ole täällä, mutte nousi ylös: muistakaat, kuinka hän teille sanoi, * koska hän vielä Galileassa oli, * Matth. 16: 21. 1. 17: 23.

1. 20: 18, 19. Mark. 8: 31. 9: 31.

1. 10: 33, 34. Luf. 9: 22. 1. 18: 33.

7. Sanoen: Ihmisen Poika pitää annettaman ylösnousemisen ihmisten käsiin, ja ristiin nautittaman: ja kolmantena päivänä nouseman ylös.

8. Ja he muistivat hänen sanansa. Joh. 2: 22.

9. Ja palasivat jälleen haudatta, ja ilmoittivat * kaikki nämät yhdelletoistakymmenelle, ja kaikille muille. * Matth. 28: 8. Mark. 16: 10.

10. Ja ne olivat Maria Magdarena, ja Johanna, ja Maria Jakobin, ja muita heidän kanssansa, * jotka näitä apostoleille ilmoittivat. * Luk. 8: 3.

11. Ja heidän puheensa näkyi heille hourautseksi, eivätkä uskoneet heitä.

12. Mutta Pietari nousi ja juoksi haudalle: * ja kuin hän kurtisti sisälle, näki hän ainoastaan linawaatteet pantuina: ja meni pois ihmehdellen itsellensä sitä, kuin tapahtunut oli. * Joh. 20: 3, 6.

13. Ja katso, katso * heistä menivät sinä päivänä yhteen tylään, joka oli Jerusalemissa kuudenkymmenen wakomitan päässä, Emans nimeltä. * Mark. 16: 12.

14. Ja puhuivat keskenänsä taikista niistä, kuin tapahtunut oli.

15. Ja tapahtui heidän puhuisjansa ja tutkistellesjansa keskenänsä, että Jeesus itse heitä lähestyi, * ja matkusti heidän kanssansa. * Matth. 18: 20.

16. Mutta heidän silmänsä pidettiin, etteivät he häntä tunneneet.

17. Niin hän sanoi heille: mitkä puheet ne ovat, kuin te pidätte keskenänne käydesjänne, ja olette murheelliset?

18. Niin vastasi yksi, Kleophas nimeltä, ja sanoi hänelle: oletkos ainoa muitalainen Je-

rusalemissa, joka et tiedä, mitä siellä näinä päivinä tapahtui?

19. Ja hän sanoi heille: mitä? He sanoivat hänelle: siitä Jeesuksesta Nazarenille, joka oli wäkevä propheetta * töissä ja sanoissa, Jumalan ja kaiken kansan edessä. * Matth. 21: 11.

Luk. 7: 16. Joh. 4: 19. I. 8: 14.

20. Kuinka meidän ylimmäiset papit ja päämiehet antoivat ylös hänen kuoleman kadotukseksi, ja ristiin nautitsivat hänen.

21. Mutta me luulimme hänen fiksi, joka Israelin piti lomas-taman: * ja paitsi kaikkia näitä on jo kolmas päivä tänä päivänä, kuin nämät tapahtuivat. * Ap. T. 1: 6.

22. Mutta myös muutamat waimot meistä ovat meitä peljättäneet, jotka warahin aamulla tulivat haudalle.

Matth. 28: 8. Mark. 16: 10. Joh. 20: 18.

23. Ja kuin eivät he löytäneet hänen ruumistansa, tulivat he ja sanoivat, että he enfeleinkin näyn nähneet olivat, jotka sanoivat hänen elävän.

24. Ja muutamat niistä, jotka meidän kanssamme olivat, menivät haudalle, ja lönsivät niin: waimot olivat sanoneet; mutta eivät he häntä nähneet.

25. Ja hän sanoi heille: o te tompellit ja hitaat sydämeistä uskomaan niittä kaikkia, kuin propheetat puhuneet ovat.

26. Eikö Christuksen pitänyt näitä kärsimän, * ja hänen tunniaansa käymän sisälle? * Es. 53: 6. I. 53. Psll. 2: 7, 1c. Hebr. 12: 2. I. Psll. 1: 11.

27. Ja hän rupesti Mosetsesta ja taifiista propheetaista, ja se-
litti heille taifi kirjoitukset, kuin
hänestä olivat. 1 Mos. 3: 15. 1. 12: 3.

1. 22: 18. 1. 28: 4. 1. 49: 10. 2 Sam. 7: 12.

Pf. 16: 8—10. Pf. 22. Pf. 132: 11. Dan. 9: 24, 25.

28. Ja he lähestyivät kylää
johontsa he menivät; ja hän teet-
teli hänenjä edemmä käymään.

29. Ja he waateivat häntä, *
sanoen: ole meidän kansjamme,
sillä ehtoo jontuu, ja päivä on
laskenut: ja hän meni olemaan
heidän kanssansa.

* 1 Mos. 19: 3. Ap. T. 16: 15. Hebr. 13: 2.

30. Ja se tapahtui, koska hän
atrioitfi heidän kanssansa, otti
hän leivän, kiitti, mursi ja an-
toi heille.

31. Niin heidän silmänsä auke-
niivat, ja he tunsiivat hänen. Ja
hän katosi heidän edestänsä.

32. Ja he sanoivat keskenän-
jä: eikö meidän sydämemme
meissä palanut, koska hän tiellä
meitä puhutteli, ja selitti meille
kirjoitukset?

33. Ja he nousivat sillä het-
kellä ja palasivat Jerusalemiin,
ja löysivät ne yksitoistakymmen-
tä koossa, ja ne, jotka niiden
kanssa olivat:

34. Ja sanoivat: Herra on
totisesti noussut ylös, ja il-
maantui Simonille. 1 Kor. 15: 5.

35. Ja he jutteliivat heille,
mitä tiellä tapahtunut oli; ja
kuinka hän heiltä oli tuttu lei-
vän murtamisessa.

36. Mutta koska he näitä puhui-
wat, seisoi itse Jeesus heidän kes-
kellänsä, * ja sanoi heille: rauha
olkoon teille! * Marf. 16: 14. Joh. 20: 19.

37. Niin he hämmästyivät, ja
peljästyivät, ja luulivat hengen
näkemänsä.

38. Ja hän sanoi heille: mitä
te pelkäätte? Ja mitfi senkal-
taiset ajatukset tulevat teidän
sydämiinne?

39. Katsokaat minun käsiäni ja
jalsojani: * että minä itse olen:
ruvetkaat minuihin, ja katsokaat;
sillä ei hengellä ole lihaa eikä
luuta, niinkuin te näette mi-
nulla olevan. * Joh. 20: 20, 27.

40. Ja kuin hän nämät sano-
nut oli, osoitti hän heille kä-
tensä ja jalkansa.

41. Mutta koska eivät he vielä
uskoneet ilon tähden, waan ih-
mettelivät, sanoi hän heille: on-
ko teillä tässä mitään syötä-
wätä? Joh. 21: 5.

42. Niin he panivat hänen eteen-
sä kappaleen paistettua kalaa, ja
wähän kimalaisen humajata.

43. Ja hän otti sen, ja söi
heidän nähdensä.

44. Niin hän sanoi heille: nä-
mät ovat ne sanat, kuin minä
puhuin teille, * koska minä vielä
teidän kanssamme olin, sillä taifi
pitää täytettämän, mitä kirjai-
tettu on Mosetse laissa, ja
propheetaisissa, ja psalmeissa, mi-
nusta. * Matff. 16: 21. 1. 17: 22.

1. 20: 18. Marf. 8: 31. 1. 9: 31.

1. 10: 33. Luf. 9: 22. 1. 18: 31—33.

45. Silloin hän awasi heidän
ymmärryksensä, kirjoituksia ym-
märtämään.

46. Ja sanoi heille: niin on kirjai-
tettu, ja niin tuli Christuksen tär-
fiä, ja nousta kuolleista tolmän-
tena päivänä, Pf. 16: 10. Ap. T. 17: 3.

47. Ja saarnattaman hänen nimeensä parannusta, ja syntein anteeksi antamusta* kaikissa kansoissa, ruveten Jerusalemissa.

* Ap. 2: 38. 1. 13: 38. 1 Joh. 2: 12.

48. Mutta te olette näiden todistajat. Joh. 15: 27. Ap. 1: 8.

49. Ja katso, minä lähetän minun Isäni lupauksen teidän päällenne: mutta te olkaat Jerusalemissa, siihenasti kuin te puetetaan voimalla korkeudesta.

Joh. 14: 26. 1. 15: 26. 1. 16: 7. Ap. 1: 4. 1. 2.

50. Niin hän wei heidän ulos

P. Lukaan Ewangeliumin loppu.

hamaan Bethaniaan;* ja nosti tätensä, ja siunasi heitä.

* Ap. 1: 12.

51. Ja se tapahtui, koska hän heitä siunannut oli, erkani hän heistä, ja meni ylös taivaaseen.

Mark. 16: 19. Ap. 1: 9.

52. Mutta koska he häntä kumartaneet ja rukouilleet olivat, palasivat he Jerusalemiin juurella ilolla.

53. Ja olivat aina templissä, kiittivät ja kunnioittivat Jumalata. Amen!

Pyhän Johanneksen Ewangeliumi.

1. Luku.

Jesüs osoitetaan olewan totinen Jumala, josta tuli ihmiseksi. Johannes kastaja todistaa neljä erinomaista kertaa Kristusjesta. Wiisi opetuslasta tulewat kutsutuiksi Kristusjenseuraan.

Alussa oli Sana, ja se Sana oli Jumalan tytlönä, ja Jumala oli se Sana.

San. 1. 8: 22, 1c.

Joh. 10: 38, 39. 1 Joh. 1: 1, 2. Jim. 2: 19: 13.

2. Tämä oli alussa Jumalan tytlönä.

3. Kaikki owat sen kautta tehty: * ja ilman sitä ei ole mitään tehty, joka tehty on.

* Eph. 3: 9. Kol. 1: 15, 16. Hebr. 2: 10.

4. Hänessä oli elämä, * ja elämä oli ihmisten walkeus:

* Joh. 5: 26. 1 Joh. 5: 11.

5. Ja se walkeus pimeydessä paistaa, jota ei pimeys käsittänyt.

Ef. 50: 10. 1. 80: 1. Joh. 8: 12. 1. 12: 46.

6. Msi mies oli lähetetty Jumalalta, jonka nimi oli Jo-

hannes. Mat. 4: 5. Matth. 3: 1. 1. 11: 14, 1. 17: 10, 11. Mark. 1: 2. Luk. 1: 13. 1. 3: 2. 1. 7: 20.

7. Se tuli siitä walkeudesta todistamaan, että kaikki uskoisivat hänen kauttansa.

8. Ei hän ollut se walkeus, mutta hän oli lähetetty walkeudesta todistamaan.

9. Se oli totinen walkeus, * joka valistaa kaikki ihmiset, jotka maailmaan tulewat.

* Joh. 3: 19. 1. 9: 5. 1. 12: 35.

10. Se oli maailmassa, ja maailma on hänen kauttansa tehty: * ja ei maailma häntä tuntenut.

* Hebr. 1: 2.

11. Hän tuli omillensa, ja eivät hänen omansa häntä ottaneet vastaan.

12. Mutta niille, jotka hänen ottivat vastaan, antoi hän voiman Jumalan lapsiksi tulla, * jotka uskowat hänen nimensä päälle.

* Rom. 8: 15, 16.

Gal. 3: 26. 2 Piet. 1: 4. 1 Joh. 3: 1.

13. Jotka eivät werestä, eivätkä lihan tahdosta, eivät myöskin miehen tahdosta, mutta Jumalasta syntyneet ovat.

Joh. 3: 5. 1 Piet. 1: 23. Jak. 1: 18.

14. Ja Sana tuli lihaksi, * ja asui meidän seassamme, (ja me näimme hänen kunniansa + niin kuin ainoan Pojan kunnian Jhs: tä,) täynnä ** armoa ja totuutta:

* Matth. 1: 16, 18. Luk. 1: 31. 1. 2: 7.

1 Tim. 3: 16. + Matth. 17: 2. ** Kol. 1: 19.

15. Johannes todisti hänestä, ja huusi, sanoen: tämä oli se, josta minä sanoin: minun jälkeeni on tuleva, * joka minun edelläni on ollut; sillä hän oli ennen kuin minä.

* Matth. 3: 11. Mark. 1: 7. Joh. 3: 26, 31.

16. Ja me olemme kaikki hänen täydellisydestänsä * saaneet, ja armon armosta. * Joh. 3: 34. Kol. 2: 3, 9.

17. Sillä laki on Moosesen kautta annettu: * armo ja totuus on Jeesuksen Kristusen kautta tullut.

* 2 Mos. 20: 1, 1c. 5 Mos. 5: 6, 1c.

18. Ei ole kenties koskaan Jumalata nähnyt: ainokainen Poika, * joka on Jhs: n helmassa, hän ilmoitti meille.

* 2 Mos. 33: 20.

Matth. 11: 27. Luk. 10: 22.

Joh. 6: 46. 1 Tim. 6: 16. 1 Joh. 4: 12.

19. Ja tämä on Johanneksen todistus, koska Juutalaiset lähettivät Jerusalemissa papit ja leviitat kysymään häneltä: kuka olet?

Joh. 6: 33.

20. Ja hän todisti ja ei kieltänyt: ja hän todisti, sanoen: en minä ole Kristus.

Joh. 3: 28. Ap. T. 13: 25.

21. Ja he kysyivät häneltä:

kuka siis? oletkos Elias? Hän sanoi: en. Oletkos propheetta? * Hän vastasi: en.

* 5 Mos. 18: 15.

22. Niin he sanoivat hänelle: kuka olet? että me antaisimme niille vastauksen, jotka meidän lähettivät: mitäs sanot itsestäsi?

23. Hän sanoi: minä olen huutawan ääni korvessa, valmis takaan Herran tietä, * niinkuin Esaus propheetta sanoi.

* Es. 40: 3. Matth. 3: 3. Mark. 1: 3. Luk. 3: 4.

24. Ja jotka lähetetyt olivat, olivat Phariseuksista.

25. Ja he kysyivät häneltä, ja sanoivat hänelle: miksi siis sinä fastat, jos et sinä ole Kristus, että Elias, että propheetta?

26. Johannes vastasi heitä, ja sanoi: minä fastan vedellä; mutta teidän keskellämme seisoo, jota ette tunne: Matth. 3: 11. Luk. 3: 16.

27. Hän on se, joka minun jälkeeni tulee, joka minun edelläni on ollut; jonka kengän rihoja en minä ole keivollinen päästämään.

28. Nämät tapahtuivat Bethabarassa, sillä puolella Jordanin, kussa Johannes fasti.

29. Toisena päivänä näki Johannes Jeesuksen tykönsä tulewan, ja sanoi: katso, se Jumalan karitsa, * joka pois ottaa maailman synnin.

* 2 Mos. 12: 3.

Es. 63: 7. 1 Kor. 5: 7. 1 Piet. 1: 19.

30. Tämä on se, josta minä sanoin: minun jälkeeni tulee mies, joka minun edelläni on ollut; sillä hän oli ennen kuin minä.

31. Ja en minä häntä tuntenut; mutta että hän ilmestyi Jhs: ae

lisja, sentähden tulin minä wedellä kastamaan. * Mat. 3. 11: 5.

32. Ja Johannes todisti, sanoen: minä näin hengen tulewan alas niinkuin tyhkyisen,* ja seisahdun hänen päällensä. * Matth. 3. 16.

Matth. 1. 10. Luf. 3. 22.

33. Ja en minä häntä tuntenut; mutta joka minun lähetti wedellä kastamaan,* se sanoi minulle: josta päälle sinä näet hengen tulewan alas ja seisahdun hänen päällensä, hän on se, joka kastaa Pyhällä Hengellä. * Matth. 3. 11.

34. Ja minä näin sen, ja todistin hänen olewan Jumalan Pojan.

35. Toisena päivänä seisoi Johannes taas, ja katsoi hänen opetuslapsistaan.

36. Ja kun hän näki Jeesuksen käyvän, sanoi hän: katso, Jumalan karitsa.

37. Ja ne katsoi opetuslasta kuulivat hänen puhuvan, ja seurasivat Jeesusta.

38. Mutta Jeesus käänsi itsensä ja näki ne häntä seuraavan, ja sanoi heille:

39. Mitä te etsitte? Niin he sanoivat hänelle: Rabbi, (se on niin paljon sanottu, opettaja,) kussas asut?

40. Hän sanoi heille: tulkaat ja katsokaat: ja he tulivat ja näkivät, kussas hän asui, ja olivat sen päivän hänen tykönänsä: ja se oli lähes kymmenes hetki.

41. Andreas, Simon Pietarin weli, oli yffi niistä kahdesta, jotta sen Johannekselta kuulleet olivat, ja häntä seurasivat.

42. Tämä löysi ensin weljensä Simonin,* ja sanoi hänelle: me löysimme Messian, se on niin paljo kuin woideltu. * Matth. 4. 18.

43. Ja hän toi hänen Jeesuksen tykö. Mutta kosta Jeesus katsoi hänen päällensä, sanoi hän: sinä olet Simon Zinaan poika: ja sinä pitää kututtaman Kephas, se on niin paljo kuin kallio.

Matth. 16. 18.

44. Toisena päivänä tahtoi Jeesus mennä Galileaan: ja löysi Philippuksen, ja sanoi hänelle: seuraa minua!

45. Mutta Philippus oli Bethsaidasta, Andreaksen ja Pietarin kaupungista.

46. Philippus löysi Nathanaelin, ja sanoi hänelle: me olemme sen löytäneet, josta Moses kirjoitti laisja, ja propheetat,* Jeesuksen, sen Josephin pojan Nazaretista. † * 1 Mos. 3. 15. I. 22. 18.

I. 49: 10. 5 Mos. 18: 18. 2 Sam. 7: 12.

Es. 7: 14. I. 9: 6. I. 40: 10, 11. I. 45: 8.

I. 53: 1, 10. Jer. 23: 5. I. 83: 14. Hes. 34: 23.

I. 37: 24. Dan. 9: 24. Mich. 5: 1. Zach. 6: 12.

I. 9: 9. † Matth. 2: 23. Luf. 2: 4. Joh. 7: 41, 42.

47. Ja Nathanael sanoi hänelle: tulleetko Nazaretista jostain hyvää? Philippus sanoi hänelle: tule ja katso. Joh. 11: 34.

48. Jeesus näki Nathanaelin tykönsä tulewan, ja sanoi hänestä: katso, totisesti oikia Israelitta, jossa ei petosta ole.

49. Nathanael sanoi hänelle: mistäs minun tunnet? Jeesus vastasi, ja sanoi hänelle: ennen kuin Philippus kutsui sinua siunapöydän alla ollessas, näin minä sinun.

50. Vastasi Nathanael, ja sanoi hänelle: Rabbi, sinä olet Jumalan Poika: sinä olet Israelin kuningas.

51. Jeesus vastasi, ja sanoi hänelle: sinä uskot, että minä sanoin sinulle: minä näjin sinun siikunapiium alla: sinä saat vielä suurempia nähdä.

52. Ja sanoi hänelle: totisesti, totisesti sanon minä teille: tästä edes pitää teidän näkemän taiwaan avoi ja Jumalan enkelit astuvan ylös ja tulevan alas Ihmisen Pojan päälle.

1 Mos. 28: 12. Matth. 4: 11.

Euf. 22: 43. 1. 24: 4. Ap. T. 1: 10.

2. Luku.

Jeesus kutsutaan ja tulee Kanaan häihin, ja nauttaa siellä veden viinaksi. Maestaa sitte Kapernaumiin, ja siellä pääsiäiselle Jerusalemiin, kussa hän puhdistaa templin, ja ennustaa ylösnousemistaan. Moni usko hänen päällensä, mutta ei hän usko itseänsä heille.

Ja kolmantena päivänä olivat häät Galilean Kanaassa: ja Jeesuksen äiti oli siellä.

2. Niin Jeesus ja hänen opetuslapsensa kutsuttiin myös häihin.

3. Ja koska wiina puuttui, sanoi Jeesuksen äiti hänelle: ei heillä ole wiinaa.

4. Jeesus sanoi hänelle: waimo, mitä minun on sinun kanssas? Ei minun aikani ole vielä tullut.

5. Hänen äitinsä sanoi palvelioille: mitä hän teille sanoo, se tehkää.

6. Niin siellä oli kuusi kivistä wefiastiata pantuna Juutalaisten puhdistamisen tavan jälkeen, * ja tulin weti katti eli kolme mittaa.

* Mark. 7: 2.

7. Jeesus sanoi heille: täyttäkäät wefiastiat vedellä. Ja he täyttivät ne ylönn täyteen.

8. Ja hän sanoi heille: pan-kaat nyt sisälle, ja wietkää edeskäywälle. Ja he wiewät.

9. Mutta koska edeskäywä maisti sitä wettä, joka wiinaksi tullut oli, (eikä tietänyt, kusta se tuli, mutta palveliat tiesiwät, jotka weden ammensiwat,) kutjui edeskäywä yljän,

10. Ja sanoi hänelle: jokainen antaa ensisti hywää wiinaa, ja kuin juowutaan, niin sitte huonompata: sinä kätit hywän wiinan tähänasti.

11. Tämä on ensimmäinen tunnustähti, jonka Jeesus teli Galilean Kanaassa, ja ilmoitti kunnianja. Ja hänen opetuslapsensa uskoivat hänen päällensä.

12. Sitte meni hän alas Kapernaumiin, ja hänen äitinsä, ja hänen weljensä, ja hänen opetuslapsensa; eiwättä siellä kukaan wiipyneet.

13. Ja Juutalaisten pääsiäinen oli läsnä, ja Jeesus meni ylös Jerusalemiin:

14. Ja löysi templissä istuvan ne, jotka farjaa, lampaista ja tyhkyläisiä myystenteliwät, ja waihettajat.

15. Ja hän teli ruoskan löysistä, ja ajoi ulos ne kaikki templistä, ja lampaat ja farjan. Ja heitti pois waihettajain rahan ja maahan kusti pöydät.

Matth. 21: 12. Mark. 11: 15. Euf. 19: 45.

16. Ja sanoi niille, jotka tyhkyisiä myiwät: wietkää nämät

täältä pois, ja alkäätkö tehkö minun Jäni huonetta kauppa-uoneeksi.

17. Mutta hänen opetuslapsensa muistivat kirjoitetuksi: sinun huonees kiivaus on minun syönyt.

Ps. 69: 10.

18. Niin vastasivat Juutalaiset, ja sanoivat hänelle: mitä merkkiä sinä meille osoitat, * etkäs näitä teet?

* Matt. 12: 38.

I. 16: 1. Mark. 8: 11. Luk. 11: 29. Joh. 6: 30.

19. Jeesus vastasi ja sanoi heille: jaottakaat maahan tämä templi, ja minä tahdon sen kolmantena päivänä raketa ylös.

Matt. 26: 61.

I. 27: 40. Mark. 14: 58. I. 15: 29.

20. Niin Juutalaiset sanoivat: tätä templiä on rakettu kuusi viidettäkymmentä ajastaitaa, ja sinä rakennat sen kolmena päivänä?

21. Mutta hän sanoi ruumiinsa templistä.

22. Koska hän siis oli kuolleista noussut, muistivat hänen opetuslapsensa hänen sen heille sanoneeksi: * ja uskoivat raamattun, ja sen puheen, kuin Jeesus oli puhunut.

* Luk. 24: 8.

23. Mutta koska hän pääsiäisjuhlapäivänä oli Jerusalemissa, uskoi monta hänen nimensä päälle, koska he näkivät ne tunnustahdet, kuin hän tefi.

24. Mutta ei Jeesus uskonut itseänsä heille: sillä hän tunsi heidän laiffi.

25. Ja ei tarvinnut, että joku olisi ihmisestä todistanut; sillä hän tiesi, mitä ihmisessä oli.

Joh. 6: 64. Ap. 1: 24. Jlm. 2: 23.

3. Luku.

Christuksen kansapuhe Nikodemuksen kanssa vastaudesta syntyisestä, uskosta, autuudesta ja kadotuksesta. Jeesus kastaa opetuslastensa lautta; Johannes kastaa myös Enonissa. Johannes kastajan viimeinen todistus Christuksesta.

Niin oli yksi mies Phariseuksista, Nikodemus nimeltä, * Juutalaisten ylimmäinen.

* Joh. 7: 50. I. 19: 39.

2. Se tuli yöllä Jeesuksen tykö, ja sanoi hänelle: Mestari, me tiedämme, että sinä olet Jumalasta opettajaksi tullut; sillä ei taida kukaan niitä tunnustahdetja tehdä, kuin sinä teet, jollei Jumala ole hänen kansansa.

Joh. 9: 13, 33. Ap. 1: 10: 38.

3. Jeesus vastasi ja sanoi hänelle: totisesti, totisesti sanon minä sinulle: ellei joku vastaudesta synny, * ei häntäida Jumalan waltakuntaa nähdä.

* Mt. 3: 5.

4. Nikodemus sanoi hänelle: kuinka taitaa ihminen vanhana syntyä? taitaako hän äitinsä kohtuun jälleen mennä, ja syntyä?

5. Jeesus vastasi: totisesti, totisesti sanon minä sinulle: ellei joku synny uudesta ja Hengestä, ei häntäida Jumalan waltakuntaan sijalle tulla. Mark. 16: 16.

6. Mitä lihasta syntynyt on, se on liha: ja mitä Hengestä syntynyt on, se on Henki.

7. Mä ihmettele, että minä sanoin sinulle: teidän pitää uudesta syntyvän.

8. Tuuli puhaltaa, kussa hän tahtoo, ja sinä kuulet hänen

humunsa, ja et tiedä,* kusta hän tulee taikka kuhunka hän menee: näin on jokin, kuin hengestä syntynyt on.* Saarn. 11: 5. 1 Kor. 2: 11.

9. Vastasi Nikodemus ja sanoi hänelle: kuinka ne taitavat tapahtua? Joh. 6: 52, 60.

10. Jeesus vastasi, ja sanoi hänelle: sinä olet mestari Israelilaisissa, ja et näitä tiedä?

11. Totisesti, totisesti sanon minä sinulle: me puhumme, mitä me tiedämme, ja todistamme, mitä me näemme: * ja et te ota vastaan meidän todistustamme. * Joh. 7: 16. I. 8: 28. I. 12: 49. I. 14: 24.

12. Jos minä maallisia teille sanoin, ja ette usko: kuinka te uskoisitte, jos minä taiwaallisia teille sanoisin?

13. Ei astu kenkään ylös taiwaaseen, vaan joka taimaasta astui alas, Ihmisen Poika, joka on taimaassa. Joh. 6: 62. Eph. 4: 9.

14. Ja niinkuin Moses yleni tärmeen korkeessa,* niin myös Ihmisen Poika pitää ylettämän: † * 4 Mos. 21: 9.

2 Kun. 18: 4. † Joh. 8: 28. I. 12: 32.

15. Että jokainen, kuin uskoو hänen päällensä, ei pidä hukuttaman, mutta ijanikaikkisen elämän saaman. Luk. 10: 10. Joh. 6: 27, 40, 54.

16. Sillä niin on Jumala maailmaa rakastanut, että hän antoi hänen ainoan Poikansa, että jokainen, kuin uskoو hänen päällensä, ei pidä hukuttaman, mutta ijanikaikkisen elämän saaman. Rom. 5: 8. I. 8: 38, 39. 1 Joh. 4: 9.

17. Sillä ei Jumala lähettänyt Poikaansa maail-

maan, tuomitsemaan maailmaa, mutta että maailma piti hänen kauttansa vapahdettaman.

Luk. 9: 56. Joh. 9: 39. I. 12: 47. 1 Joh. 4: 14.

18. Joka hänen päällensä uskoو, ei häntä tuomita:* mutta joka ei usko, se on jo tuomittu; sillä ei hän uskonut Jumalan ainoan Pojan nimen päälle.

Joh. 5: 24. I. 6: 40. I. 20: 31. Ap. 1. 4: 12.

19. Mutta tämä on tuomio: että valkeus tuli maailmaan, ja ihmiset rakastivat enemmän pimeyttä kuin valkeutta; sillä heidän työnsä olivat pahat.

Joh. 1: 5, 10, 11.

20. Sillä jokainen, joka pahaa tekee, se vihaa valkeutta,* eikä tule valkeuteen, ettei hänen töitensä pitäisi laitettaman.* Joh. 24: 13, 15, 16.

21. Mutta joka totuuden tekee, se tulee valkeuteen, että hänen työnsä nähtäisiin; sillä ne ovat Jumalassa tehdyt.

22. Sitte tuli Jeesus ja hänen opetuslapsensa Judean maahan, ja asui siellä heidän kanssansa, ja lästi. Joh. 4: 1.

23. Mutta Johannes lästi myös Enonissaläsnä Salimia,* sillä siellä oli paljo wettä; ja he tulivat ja kastettiin. †

* 1 Sam. 9: 4. † Matth. 3: 6. Luk. 3: 7.

24. Sillä ei Johannes ollut vielä silloin wankuteen heitetty.

Matth. 14: 3.

25. Niin tuli kysymys Johanneksen opetuslasten ja Juutalaisten välillä puhdistuksesta.

26. Ja he tulivat Johanneksen tykö, ja sanoivat hänelle: opet-

taja, se joka sinun kanssas oli toisella puolella Jordania, josta sinä todistit,* katso, hän kastaa, ja jokainen menee hänen tykönsä.

*Matth. 3: 11. Mark. 1: 7. Luk. 3: 16. Joh. 1: 16.

27. Johannes vastasi, ja sanoi: ei ihminen taida mitään ottaa, ellei hänelle anneta taiwaasta.

1 Kor. 4: 7. 2 Kor. 4: 7. Jak. 1: 17.

28. Te olette itse minun todistajani, että minä olen sanonut: en minä ole Kristus, vaan minä olen hänen edellensä lähetetty.

Mat. 8: 1. Matth. 11: 10. Mark. 1: 2. Luk. 1: 17. I. 7: 27. Joh. 1: 6, 20, 30.

29. Jolla on morsian, se on yltä: mutta yljän ystävä, joka seisoo ja kuulutelee häntä, se iloitsee itseänsä yljän äänestä saangen suuresti: sentähden on tämä minun iloni täytetty.

30. Hänen tulee kasvaa, mutta minun pitää vähenemän.

31. Joka ylhäältä tulee, se on kaikkein päällä: ja joka maasta on, se on maasta, ja puhuu maasta. Joka taiwaasta tulee, hän on kaikkein ylin.

32. Ja mitä hän nähnyt ja kuulut on, sen hän todistaa:* ja eifekään ota vastaan hänen todistustansa.* Joh. 5: 20. I. 8: 26. I. 12: 49. I. 14: 10.

33. Joka hänen todistustensa otti vastaan, se päätti Jumalan oleman totisen. Rom. 3: 4. I Joh. 5: 10.

34. Sillä jonka Jumala lähetti, se puhuu Jumalan sanoja: sillä ei Jumala anna henkeä mitalla.

Rak. 4: 5. Ef. 1: 11. 2. Joh. 1: 16. Ap. 2: 10. 38. Eph. 4: 7.

35. Jsa rakastaa Poikaa, ja antoi kaikki hänen käteensä.

Matth. 11: 27. I. 28: 18.

2. Tim. 1: 22. Joh. 8: 20, 22. I. 17: 2. Hebr. 2: 8.

36. Joka uskoo Pojan päälle, hänellä on iankaikkinen elämä:* mutta joka ei usko Pojan päälle, ei hänen pidä elämätä näkemän,* mutta Jumalan miha pysyy hänen päällensä.*

* Joh. 6: 47.

+ I Joh. 5: 11, 12. ** 6 Moos. 29: 20. I. 32: 22.

4. Luku.

Jesús matkustaa Judeasta Galileaan, Samarian kautta. Puhuu Samarian waimon kanssa elämästä webestä, sen waimon tilasta, oiklaasta rukoilemisesta, ja ilmoittaa itsensä Messiasiksi. Opetuslastensa kanssa oiklaasta ruuasta, ja elonajasta. Kääntää monta Samarialaista. Kutsuunsa Galileaan, menee Kanaaseen ja parantaa päämiehen pojan.

Koska siis Herra ymmärsi Phariseusten kuulleet, että Jesús teli enemmän opetuslapsia ja kasti* kuin Johannes;* Joh. 3: 22, 26.

2. (Waikka ei Jesús itse kastanut, mutta hänen opetuslastensa.)

3. Jätti hän Judean, ja meni jälleen Galileaan.

4. Mutta hänen piti Samarian kautta waeltaman.

5. Niin hän tuli Samarian kaupunkiin, joka kutsutaan Sichar, lähes sitä maantartanoa, jonka Jakob oli pojallensa Josephille antanut.

1 Moos. 33: 19. I. 48: 22. Jos. 24: 32.

6. Niin siellä oli Jakobin lähde. Koska Jesús matkasta oli väsynyt, istui hän lähteen päälle: ja se oli liki kuudetta hetkeä.

7. Niin tuli yksi Samarian waimo wettä ammuttamaan: ja Jesús sanoi hänelle: anna minun juodakseni:

8. Sillä hänen opetuslastensa

olivat menneet kaupunkiin ruo-
taa ostamaan:

9. Sanoi Samarian waimo
hänelle: kuinka sinä minulta juo-
da anot, joka olet Juutalainen,
ja minä olen Samarialainen?
Sillä eivät Juutalaiset pidä
yhään kanssakäymistä Sa-
marialaisten kanssa. 2 Kun. 17: 24.

Luf. 9: 52, 53. Joh. 8: 48. Ap. T. 10: 28.

10. Jeesus vastasi, ja sanoi
hänelle: jos sinä tietäisit Juma-
lan lahjan, ja tuka se on, joka
sinulle janoo: anna minun juo-
dakseni: niin sinä anoisit häneltä,
ja hän antaisi sinulle elävätä
wettä: Ps. 23: 2. Ef. 12: 3.

11. Sanoi waimo hänelle:
Herra, eipä sinulla ole, milläs
ammunnat, ja lähde on syvä;
tusta siis sinulla on sitä elä-
wätä wettä? Jer. 2: 13.

12. Oletkos sinä suurempi kuin
meidän isämme Jakob, joka meil-
le tämän kaimon antoi? ja hän
joi itse siitä, ja hänen lapsensa,
ja hänen karjansa?

13. Jeesus vastasi, ja sanoi
hänelle: jokainen, kuin juo tästä
wedestä, hän janoo jälleen:

Joh. 6: 58.

14. Mutta joka siitä wedestä
juo, kuin minä hänelle annan, ei
hän janoo ijantaijiksi: * waan
se wesi, jonka minä hänelle an-
nan, tulee hänessä sen weden
lähteeksi, joka tuohuu ijantaijii-
seen elämään. †

* Ef. 55: 1. Joh. 6: 27, 35. † Joh. 7: 38.

15. Sanoi waimo hänelle:
Herra, anna minulle sitä wettä,
etten minä janoisi, enkä tarwit-
si tulla tänne ammuntamaan.

16. Jeesus sanoi hänelle: mene,
tutju sinun miehes, ja tule tänne.

17. Waimo vastasi, ja sanoi
hänelle: ei minulla ole miestä.
Sanoi Jeesus hänelle: oikein sinä
sanoit: ei minulla ole miestä.

18. Sillä miisi miestä on si-
nalla ollut, ja se, kuin sinulla
nyt on, ei ole sinun miehes: sen
sinä oikein sanoit.

19. Waimo sanoi hänelle: Her-
ra, minä näen, että sinä olet pro-
pheetta. Luf. 7: 16. I. 24: 19. Joh. 6: 14.

20. Meidän isämme ovat täällä
wuorella kunnartaneet ja rufoil-
leet, ja te sanotte: Jerusalemissa
on se sia, jossa pitää rufoilta-
man.

5 Mos. 12: 5, 11. 1 Kun. 9: 3. 2 Aika R. 7: 12.

21. Jeesus sanoi hänelle: wai-
mo, usko minua, se aika tulee,
ettette täällä wuorella, ettekä Je-
rusalemissa Jää rufoile.

22. Et te tiedä, mitä te rufoi-
lette, * mutta me tiedämme; mitä
me rufoilemme; sillä antius on
Juutalaisista. †

* 2 Kun. 17: 29.

† Ef. 2: 3. Luf. 24: 47. Rom. 3: 2. I. 9: 4.

23. Mutta hetki tulee, ja jo
nyt on, että totiset rufoiliat ru-
foilewat Jää hengesä ja totuu-
dessä: sillä Jää tahtoo myös sen-
kaltaisia, jotka häntä rufoilewat.

24. Jumala on Henki: * ja
jotka häntä rufoilewat,
niiden pitää hengesä ja
totuudessa häntä rufoile-
man.

* 2 Kor. 8: 17.

25. Waimo sanoi hänelle: mi-
nä tiedän, että Messias on tu-
lewa, joka kutjutaan Kristus:
koska se tulee, niin hän ilmoit-
taa meille kaikki.

26. Jeesus sanoi hänelle: minä olen se, joka sinun kansas pu-
hun. Joh. 9: 37.

27. Silloin tulivat hänen ope-
tuslapsensa ja ihmettelivät, että
hän sitä vaimoa puhutteli: ei kui-
tenkaan kenkään sanonut: mitäs
töyryt? eli mitäs häntä puhuttelet?

28. Niin vaimo jätti vesias-
tiansa, ja meni kaupunkiin, ja
sanoi niille ihmisille:

29. Tulkaat katsomaan sitä
ihmistä, joka minulle sanoi
kaikki, mitä minä tehnyt olen:
olleeo hän Kristus?

30. Niin he läksivät kaupungis-
ta, ja menivät hänen työnsä.

31. Mutta sillä välillä rufoi-
liwat opetuslapset häntä, sa-
noen: Rabbi, syö.

32. Waan hän sanoi heille:
minulla on ruokaa syödäkseni,
jota et te tiedä.

33. Niin opetuslapset sanoivat
keskenänsä: lieneekö joku hänelle
syötävästä tuonut?

34. Jeesus sanoi heille: minun
ruokani on se, että minä teen
hänen tahtonsa, joka minun
lähetti, ja täytän hänen tefonsa.

35. Ettekö te sano: vielä ovat
neljä kuukautta ja elon aika tulee?
Katsjo, minä sanon teille: nost-
kaat silmänne ylös, ja katsokaat
wainioita; sillä ne ovat jo wal-
liat elonajaksi. Matth. 9: 37. Luf. 10: 2.

36. Ja joka niittää, hän saa
palkan, ja kotoo hedelmän ijan-
kaikkiseen elämään; että kylwäjä
ja niittäjä ynnä iloitseivät.

37. Sillä tässä on se sana tosi:
toinen on, joka kylwää, ja toi-
nen, joka niittää.

38. Minä lähetin teidän niittä-
mään, jossa ette ole työtä tehneet:
mutt owt työtä tehneet, ja te o-
lette heidän työnsä päälle tulleet.

39. Mutta monta Samaria-
laista siitä kaupungista usko-
wat hänen päällensä, sen wai-
mon puheen tähden, joka sanoi:
hän on minulle kaikki sanonut,
mitä minä tehnyt olen.

40. Koska siis Samarialaiset
tulivat hänen työnsä, rufoili-
wat he häntä wiipymään heidän
työnsä: ja hän wiipyi siellä
kaikki päivää.

41. Ja paljon usiammat usko-
wat hänen sanansa tähden.

42. Ja sanoivat sille waimolle:
emme nyt silleen usko sinun
puhees tähden; sillä me olemme
itse kuulleet, ja tiedämme, että
hän on totisesti Kristus, maail-
man Wapahtaja. Joh. 17: 8.

43. Mutta kahden päivän
perästi läksi hän sieltä ja meni
Galileaan.

44. Sillä Jeesus todisti itse,
ettei propheetta maissa
isänsä maalla mitään.

Matth. 13: 57. Mark. 6: 4. Luf. 4: 24.

45. Koska hän siis tuli Gali-
leaan,* ottivat Galilealaiset hä-
nen vastaan, jotta olivat näh-
neet kaikki ne, kuin hän Jeru-
salemisssa juhlanan tehnyt oli;
sillä he olivat myös juhlaalle tul-
leet.

* Matth. 4: 12. Mark. 1: 14.

46. Niin Jeesus tuli taas Gali-
lean Kanaaseen, jossa hän weden
wiinaksi tehnyt oli.* Ja oli yksi
tunintaan mies, jonka poika sai-
rasti Kapernaumisssa.* Joh. 2: 1, 11.

47. Koska hän kuuli, että Jeesus

oli tullut Judeasta Galileaan, meni hän hänen tykönsä, ja ruokoi häntä tulemaan alas ja parantamaan hänen poikaansa, joka oli kuolemallaan.

48. Sanoi siis Jeesus hänelle: ellette näe tunnustähtiä ja ihmisiä, niin ette usko. 1 Kor. 1: 22.

49. Sanoi kuninkaan mies hänelle: Herra, tule alas ennen kuin minun poikani kuolee.

50. Jeesus sanoi hänelle: mene, sinun poikas elää. Ja mies uskoi sanan, jonka Jeesus sanoi hänelle, ja meni.

51. Niin hänen mennessänsä, kohtasivat hänen palveliansa hänen ja ilmoittivat hänelle, sanoen: sinun poikas elää.

52. Niin hän tutki heiltä hetkeä, jolla hän parani: ja he sanoivat hänelle: eiläin seitsemänellä hetkellä antoi wilutauti hänen ylös.

53. Niin isä ymmärsi sen siksi hetkeksi, jolla Jeesus sanoi hänelle: sinun poikas elää. Ja hän uskoi ja koko hänen huoneensa.

54. Tämä on toinen tunnus-tähti, jonka Jeesus teki, tullessansa Judeasta Galileaan.

5. Luku.

Jeesus menee taas pääsiäiselle Jerusalemiin, ja parantaa yhden miehen Betthesdan tyköä. Neuvoo sitä ja puolustaa tykönsä Juutalaisia vastaan. Osottaa persoonansa ja wirtansa torleuden. Isän Jumalan, Johannes kastajan, ja Pyhän Raamatun todistuksia.

Sitte oli Juutalaisten juhla-päivä: * ja Jeesus meni ylös Jerusalemiin. * 3 Mos. 23: 2. 5 Mos. 16: 1.

2. Mutta Jerusalemissa on lammasportin tyköä yksi lammitko, joka Hebrean kielellä kut-

sutaan Betthesda, jossa oli wiisi wajaa,

3. Joissa makasi suuri joukko sairaita, fokeita, ontuvia, halwatuuta, jotka weden liikutusta odottivat:

4. Sillä enkeli tuli alas määrättyllä ajalla lammitkoon, ja sekoitti weden: joka siis ensimmäisenä weteen astui, koska se sekoitettu oli, niin se parani, ehkä misjälkeenä taudissa hän oli.

5. Niin oli siellä yksi mies, joka kahdeksan neljättäkymmentä ajastatkaa oli sairastanut.

6. Koska Jeesus hänen näki makaavan, ja tunsi hänen jo kauvan sairastaneen, sanoi hän hänelle: tahdotko tulla terveeksi?

7. Sairas wastasi häntä: Herra, ei ole minulla sitä ihmistä, joka minun wie, koska wesi sekoitettu on, lammitkoon; mutta koska minä tulen, niin on toinen minun edelläni siihen astunut.

8. Jeesus sanoi hänelle: nouse, ota wuotees ja käy.

Matth. 9: 6. Mark. 2: 11. Luk. 5: 24.

9. Ja kohta parani se ihminen: ja otti wuoteensa ja kävi. Ja se päivä oli sabbathi. Joh. 9: 14.

10. Sanoivat siis Juutalaiset paratulle: nyt on sabbathi, ei sinun sori * wuodetta kantaa.

* 2 Mos. 20: 10. 5 Mos. 5: 12. Reh. 18: 19.

Jer. 17: 21, 22. Matth. 12: 2. Mark. 2: 24. Luk. 6: 2.

11. Hän wastasi heitä: joka minun paransi, se sanoi minulle: ota wuotees ja käy.

12. Niin he tsysyivät häneltä: kuka on se ihminen, joka sinulle sanoi: ota wuotees ja käy?

13. Mutta ei se parattu tietänyt, kuka se oli; sillä Jeesus oli mennyt pois kansan tähden, jota siinä paikassa oli.

14. Sitte löysi Jeesus hänen templissä, ja sanoi hänelle: katso, sinä olet parattu: älä silleen syntiä tee, ettei jotain pahempata sinulle tapahtuisi. *Matth. 12: 45. Joh. 8: 17.*

15. Niin se ihminen meni pois, ja ilmoitti Juutalaisille, että Jeesus oli se, jota hänen parantanut oli.

16. Ja Juutalaiset mainosivat sentähden Jeesusta, ja etsivät häntä tappaaksensa, että hän sentaltaisia teki sabbathina.

17. Niin Jeesus vastasi heitä: minun Isäni tekee työtä hamaan tähän asti, ja minä myös teen työtä. *Joh. 9: 4. I. 14: 10.*

18. Sentähden etsivät Juutalaiset häntä vielä enemmän tappaaksensa, ettei hän ainoastaan sabbathia rikkonut, mutta myös sanoi Jumalan Isänsä, ja teki itsensä Jumalan kaltaiseksi.

Matth. 26: 65. Joh. 7: 29, 30. I. 10: 33. Psal. 2: 6.

19. Niin Jeesus vastasi, ja sanoi heille: totisesti, totisesti sanon minä teille: ei taida Poika itsensä mitään tehdä, ellei hän näe Isän tekewän; sillä mitä isä näin hän tekee, sitä myös Poika niin tekee. *Joh. 8: 38.*

20. Sillä Isä rakastaa Poikaa,* ja osoittaa hänelle kaikki, mitä hän itse tekee: ja hän on vielä suurempia töitä hänelle osoittawa, kuin nämät ovat, että teidän pitää ihmettelemän.

* *Joh. 3: 35.*

21. Sillä niinkuin Isä herättää ja wirvoittaa kuolleita: niin myös Poika wirvoittaa, joita hän tahtoo.

22. Sillä ei Isä ketaan tuomitse, vaan antoi taisen tuomion Pojalle. *Matth. 11: 27.*

I. 28: 18. Joh. 17: 2. Ap. 17: 31.

23. Että kaikki Poikaa kunnioittaisivat, niinkuin he Isää kunnioittawat. Joka ei Poikaa kunnioita, ei se kunnioita Isää,* joka hänen lähetti.

* *1 Joh. 2: 23.*

24. Totisesti, totisesti sanon minä teille: joka kuulee minun sanani, ja usko sen, joka minuun lähetti, hänellä on iankaikkinen elämä: ja ei hän tule tuomioon,* vaan menec fuolemasta elämään.†

* *Luk. 23: 43. Joh. 3: 18.*

I. 8: 40, 47. I. 8: 51. † Eph. 2: 8. 1 Joh. 3: 2.

25. Totisesti, totisesti sanon minä teille: hetki tulee, ja nyt jo on, että kuolleet* saawat kuulla Jumalan Pojan äänen: ja jotka sen kuulevat, ne saawat elää.

* *Rom. 8: 4. Gal. 2: 20.*

Eph. 2: 1, 5. 1 Tim. 5: 6. 1 Tim. 2: 3: 1.

26. Sillä niinkuin Isällä on elämä itsensä, niin antoi hän myös elämän Pojalle itsensä olemaan.

27. Ja on hänelle myös antanut wallan tuomita, että hän on Ihmisen Poika.

28. Uskää tätä ihmetelkö; sillä hetki tulee, jona kaikki ne, jotka hautoissa ovat, saawat kuulla hänen äänensä:

Dan. 12: 2. 1 Kor. 15: 52. 1 Thess. 4: 16.

29. Ja pitää tuleman edes, ne, jotka hywää tehneet o-

mat, elämän ylösnousemi-
seen; mutta jotta pahaa
tehneet ovat, tuomion
ylösnousemiseen.

Matth. 25: 48.

30. En minä itsestäni taida
mitään tehdä: niinkuin minä
kuulen, niin minä tuomitsen: ja
minun tuomioni on oikia; sillä
en minä etsi minun tahtoani,
waan Isän tahtoa, joka minun
lähetti.

Joh. 6: 38.

31. Jos minä itsestäni todis-
taisin, niin ei minun todistuf-
teni olisi tosi.

32. Toimen on, joka todistaa
minusta, * ja minä tiedän, että
hänen todistuksensa on tosi, kuin
hän minusta todistaa.

* Ef. 42: 1. Matth. 17: 5. Joh. 8: 14, 18.

33. Te lähetitte Johanneksen
tykö, ja hän todisti * totuuden.

* Joh. 1: 19.

34. Mutta en minä ihmiseltä
todistusta ota: waan minä sa-
noin näitä, että te autuaaksi
tulisitte.

35. Hän oli palamainen ja
paistamainen kynttilä: mutta
te tahdoitte ainoastaan vähän
aikaa riemuittaa hänen walkeudes-
sansa.

36. Mutta minulla on suu-
rempi todistus * kuin Johan-
neksen: sillä ne työt, jotka Isä
antoi minulle tähttäakseni, ne
työt, jotka minä teen, todista-
wat minusta, † että Isä minun
lähetti.

* Matth. 3: 17. Joh. 1: 32, 33. † Joh. 10: 25.

37. Ja Isä, joka minun lähetti,
hän todistaa minusta. * Et te
ole koskaan hänen ääntänjään kuul-

leet, eli hänen muotoansa näh-
neet. † * Mark. 1: 11. L. 9: 7. Luf. 3: 22. L. 9: 35.
Joh. 6: 27. 1. 12: 28. 2 Piet. 1: 17. † 2 Mos. 33: 20.

5 Mos. 4: 12. 1 Tim. 6: 16. 1 Joh. 4: 12.

38. Ja ei teillä ole hänen sa-
nansa pysyväinen; sillä et te
usko sitä, jonka hän lähetti.

39. Tutkikaat * raama-
tuita; † sillä niissä te luu-
lette teillen ne ijanlaski-
sen elämän oleman: ja ne
omat, jotka todistawat mi-
nusta. ** * Luf. 16: 29. Ap. 17: 11.

† Ef. 8: 20. ** 5 Mos. 18: 15. Ef. 84: 18. 1. 45: 8.

Jer. 28: 5. Dan. 9: 24. Luf. 24: 27. Joh. 1: 45.

40. Ja et te tahdo tulla minun
tyköni, että te saisitte elämän.

41. En minä pyydä kunniaa
ihmisiltä:

42. Waan minä tunnen teidän,
ettei teissä ole Jumalan rakkaus.

43. Minä tulin Isäni nimeen,
ja et te minua ota vastaan: jos
joku tulee omalla nimellänjään,
niin te sen otatte vastaan.

44. Kuinka te taidatte uskoa,
jotka otatte kunnian toiseltanne,
ja sitä kunniaa, joka ainoalta
Jumalalta tulee, et te etsi?

Joh. 12: 43. Rom. 2: 29.

45. Mitäät luulko, että minä
kannan Isän edessä teidän pääl-
lenne: se on, joka teidän pääl-
lenne fantaa, Moses, johonka te
turvaatte.

46. Sillä jos te olisitte Mo-
sesin uskoneet, niin te olisitte
minun uskoneet; sillä minusta
on hän kirjoittanut.

1 Mos. 3: 15. 1. 22: 18. 1. 49: 10. 5 Mos. 18: 15, 16.

47. Jos ette hänen kirjoituf-
siansa usko, kuinkas te minun
sanani uskotte?

6. Lufu.

Kolmannen pääsiäisen lähestyisä ruoitti Jeesus 5000 miestä korvessa. Käyvetten päällä. Saarnaa Kapernaumisfa uskosta, ja elämän leivästä. Moni opetuslapsista pahenee tästä saarnasta ja luopuu hänestä, mutta ne 12 rippuivat hänessä, waikka yhti niistäkin oli pettäjä.

Sitte meni Jeesus Galilean meren ylitse, joka on Tyberian.

2. Ja häntä seurasi paljo kansaa, että he näkivät hänen mereltinsä, kuin hän tefi sairaisfa.

3. Niin Jeesus meni ylös wuorelle, ja istui siellä opetuslastensa kanssa.

4. Ja lähestyi pääsiäinen, * Juutalaisten juhla. * 2 Mos. 12: 18.

3 Mos. 23: 5. 4 Mos. 28: 18. 5 Mos. 16: 1.

5. Koska siis Jeesus nosti silmänsä, ja näki tulewan paljon kansaa tykönsä, sanoi hän Philippukselle: kusta me ostantme leipiä näiden syödä?

Matth. 14: 15. Mark. 6: 37. Luf. 9: 12.

6. (Mutta sen hän sanoi, kiusaten häntä; sillä hän tiesi, mitkä hän tekewä oli.)

7. Wastasi Philippus häntä: kahden sadan penningin leiwät eiwät täytnisi heille, että kufin heistä wähänkin saisi.

8. Sanoi yhti hänen opetuslapsistansa hänelle, Andreas, Simon Pietarin weli:

9. Tässä on yhti poikainen, jolla on wiisi ohraista leipää ja kaffi kalaista; waan mitä ne owat näin paljolle?

10. Mutta Jeesus sanoi: asetakaat kansa atrioitsemaan. Ja siinä paikassa oli paljo ruohoa. Niin atrioitsi lähes wiisi tuhatta miestä.

2 Kun. 4: 43.

11. Ja Jeesus otti leiwät, kiitti* ja antoi opetuslapsille, mutta opetuslapset jakoivat atrioitselle; niin myös kaloista niin paljon kuin hän tahtoi. * 1 Sam. 9: 13.

12. Mutta koska he rawitut olivat, sanoi hän opetuslapsillensa: kootkaat murut, kuin jäiwät, ettei mitään hukkuisi.

13. Niin he kokosivat, ja täyttywät kassitoistakymmentä koriamuruilla, wiidestä ohraisesta leivästä, jotta niiltä liiatfi olivat, kuin atrioitsivat.

14. Koska siis ne ihmiset sen merkin näkivät, kuin Jeesus tefi, sanoivat he: tämä on totisesti se propheetta, * joka maailmaan tulewa oli.

* 5 Mos. 18: 15, 18.

Zuf. 7: 16. I. 24: 19. Joh. 1: 21. I. 4: 19. I. 7: 40.

15. Koska Jeesus ymmärfsi, että he tahtoivat tulla ja wäriwallalla tehdä hänen kunninkaaftsi, meni hän pois taas wuorelle ystfinänsä.

Matth. 14: 23. Mark. 6: 47.

16. Mutta koska ehtoo tuli, meniwät hänen opetuslastensa alas meren tykö,

17. Ja astuivat haahteen, ja meniwät ylitse meren Kapernaumia päin. Ja jo oli pimiä tullut, ja ei Jeesus tullut heidän tykönsä.

18. Niin meri nousi, että suuri tuuli puhalsi.

19. Ja koska he olivat soutaneet lähes wiisikolmattakymmentä eli kolmekymmentä wakomitaa, näkivät he Jeesuksen käywan meren päällä, ja lähenerwan haahtea: ja he peljästyiwät.

20. Niin hän sanoi heille: minä olen: ällää peljättö.

21. Niin he tahtoivat ottaa hänen haahteen: ja haaksi oli jo sen maan tykönä, johonka he menivät.

22. Toisena päivänä, koska kansa, joka sillä puolella merta oli, näki, ettei siellä muuta wenhettä ollut kuin se yksi, johonka hänen opetuslapsensa olivat astuneet, ja ettei Jeesus ollut astunut haahteen opetuslastensa kanssa, waan hänen opetuslapsensa olivat ainoastaan matkaan lähteneet;

23. Mutta muut wenheet tulivat Tyberiaasta, lähes sitä paikkaa, jossa he olivat leipää syöneet, sitte kuin Herra oli kiittänyt;

24. Koska kansa sen näki, ettei Jeesus siellä ollut, eikä hänen opetuslapsensa, astuivat he myös haaksiin, ja menivät Kapernaumiin, etsien Jeesusta.

25. Ja kuin he hänen siltä puolen merta löysivät, sanoivat he hänelle: Rabbi, koska tänne tulit?

26. Jeesus vastasi heitä, ja sanoi: totisesti, totisesti sanon minä teille: et te etsi minua, että te näitte ihmeen, waan että te saitte leipää syödä, ja olette ramitut.

27. Mikä teidän tekö sitä ruokaa, joka on katoowainen, waan sitä ruokaa, joka pysyy ijankaikkiseen elämään, jonka Ihmisen Poika teille antawa on; * sillä Isä Jumala on sen wahwistanut. †

* Joh. 11: 26. † Matth. 3: 17. l. 17: 5.

Matth. 1: 11. l. 9: 7. Luk. 3: 22. l. 9: 35.

Joh. 1: 82, 83. l. 5: 37. l. 8: 18. 2 Piet. 1: 17.

28. Niin he sanoivat hänelle: mitä meidän pitää tekemän, että

me taitaisimme Jumalan töitä tehdä?

29. Jeesus vastasi, ja sanoi heille: se on Jumalan työ, että te usotte sen päälle, jonka hän lähetti.

1 Joh. 3: 23.

30. Niin he sanoivat hänelle: mitä ihmettä * siis sinä teet, että me näkisimme ja uskoisimme sinun päälles? Mitä työtä sinä teet?

* Matth. 12: 38. l. 16: 1.

Matth. 8: 11. Luk. 11: 29. 1 Kor. 1: 22.

31. Meidän isämme söivät mannaa korwessa, niinkuin kirjoitettu on: hän antoi heille leipää taimaasta syödäksensä.

2 Mos. 16: 4. Ps. 78: 24. 1 Kor. 10: 3.

32. Niin Jeesus sanoi heille: totisesti, totisesti sanon minä teille: ei Moses sitä leipää antanut teille taimaasta; * mutta minun Isäni antaa sen totisen leiwän taimaasta. * 4 Mos. 11: 7.

33. Sillä se Jumalan leipä on se, joka taimaasta tulee alas, ja antaa maailmalle elämän.

34. Niin he sanoivat hänelle: Herra, anna meille aina sitä leipää.

35. Jeesus sanoi heille: minä olen elämän leipä: joka tulee minun tyköni, ei hän suinkaan isoo: ja joka uskoo minun pääläni, ei hän koskaan janoo:

Ex. 56: 1. Matth. 11: 28. Joh. 4: 14. l. 7: 37.

36. Mutta minä sanoin teille, että te näitte minun, ja ette sittelkään usko.

37. Kaikki, mitä minun Isäni antaa minulle, se tulee minun tyköni: ja joka minun tyköni tulee, sitä en minä heitä ulos.

38. Sillä minä tulin taivaasta alas, en tefemään minun tahtoani, vaan sen tahtoa, joka minun lähetti.

* Matth. 26: 39. Mark. 14: 36.

... Ruf. 22: 42. Joh. 4: 34. I. 5: 30.

39. Mutta se on Isän tahto, joka minun lähetti, ettei minun pidä yhtäkään niistä kaitista kadottaman, * kuin hän minulle antoi, mutta olen ne herrättävä viimeisenä päivänä.

* Ps. 109: 8.

Joh. 10: 28. I. 17: 12. I. 18: 9. Ap. 2: 1: 20.

40. Tämä on sen tahto, joka minun lähetti, että jokainen, kuin näkee Pojan, ja uskoo hänen päälleen, hänellä pitää iankaikkinen elämä olemassa; * ja minä herätän hänen viimeisenä päivänä.

* Joh. 3: 15, 16.

41. Niin Juutalaiset napitsivat sitä, kuin hän sanoi: minä olen se leipä, joka taivaasta tuli alas:

42. Ja sanoivat: eikö tämä ole Jeesus, Josephin poika, jonka isän ja äitini me tunnemme? * Kuinkas hän sanoo: minä olen tullut taivaasta alas?

* Matth. 13: 55. Mark. 6: 3. Ruf. 4: 22. Joh. 7: 27.

43. Niin Jeesus vastasi, ja sanoi heille: älkää napisko keskenänne.

44. Ei taida kenties minun tyköni tulla, ellei Isä, joka minun lähetti, wedä häntä, ja minä herätän hänen viimeisenä päivänä.

45. Se on propheetaisissa kirjoitettu: heidän pitää kaitfi Jumalalta opetetuffi tuleman. * Sentähden jokainen, kuin sen

on Isältä kuullut ja oppinut, hän tulee minun tyköni.

* Es. 54: 13. Jer. 31: 34. Joh. 1: 18.

1 Thes. 4: 9. Hebr. 8: 10, 11. I. 10: 16.

46. Ei niin, että joku on Isän nähnyt, * vaan joka on Jumalasta, se on Isän nähnyt.

* Matth. 11: 27. Ruf. 10: 22.

47. Totisesti, totisesti sanon minä teille: joka uskoo minun päälleeni, hänellä on iankaikkinen elämä. Joh. 3: 18, 36.

48. Minä olen elämän leipä.

49. Teidän isänne söivät mannaa korvessa, * ja kuolivat. +

* 2 Mos. 16: 15. + Hebr. 9: 16, 19.

50. Tämä on se leipä, joka taivaasta tuli alas, ja joka siitä syö, ei hänen pidä kuoleman.

51. Minä olen se elävä leipä, joka taivaasta tuli alas: * se kuin tästä leivästä syö, hän elää iankaikkinen: ja se leipä, jonka minä annan, on minun lihani, jonka minun pitää antaman maailman elämän edestä. Joh. 3: 13.

52. Niin Juutalaiset riitelivät keskenänsä, sanoen: kuinka * tämä taitaa antaa lihansa meille syödä? Joh. 3: 9.

53. Jeesus sanoi heille: totisesti, totisesti sanon minä teille: elleitte syö Ihmisen Pojan lihaa, ja juo hänen vertansa, niin ei ole elämä teissä.

1 Mos. 15: 8. Mark. 16: 16. Joh. 1: 12.

54. Joka syö minun lihani ja juo minun wereni, hänellä on iankaikkinen elämä: ja minä olen herättävä hänen viimeisenä päivänä.

55. Sillä minun lihani on totinen ruoka, ja minun wereni on totinen juoma.

56. Joka syö minun lihani, ja juo minun wereni, hän on minussa, ja minä hänessä.

57. Niinkuin elävä Isä minun lähetti, ja minä elän Isäni tähden; niin myös se, joka minua syö, hän elää minunkin tähteni.

58. Tämä on se leipä, joka taivaasta tuli alas: * ei niinkuin teidän isämme söivät mannaa, ja kuolivat. Joka tätä leipää syö, hän saa elää iankaatuisesti. * Joh. 8: 12.

59. Näitä sanoi hän synagogassaan, opettaissansa kapernaumisissa.

60. Niin monta hänen opetuslapsistansa, kuin he tämän kuulivat, sanoivat: tämä on kova puhe: kuka voi sitä kuulla?

61. Mutta kuin Jeesus tiesi itsestänsä, että hänen opetuslapsensa siitä napisiivat, sanoi hän heille: pahoittaako tämä teitä?

62. Mitä sitte, jos te näette Ihmisen Pojan sinne menewän ylös, kussa hän ennen oli?

Matth. 16: 19.

Enf. 24: 51. Joh. 8: 18. Ap. T. 1: 9. Eph. 4: 8.

63. Henki on se, joka eläväksi tekee, ei liha mitään auta: ne sanat, kuin minä teille puhun, ovat henki ja elämä. * 2 Kor. 8: 6.

64. Mutta muutamat teistä ovat, jotka eivät usko. Sillä Jeesus tiesi * alusta, kuka ovat, jotka eivät uskoneet, ja kuka hänen oli pettävä. * Joh. 2: 25. 1. 13: 11.

65. Ja hän sanoi: sentähden sanoin minä teille: ei taida

sentään tulla minun tyköni, ellei se ole annettu hänelle minun Isältäni.

66. Siitä ajasta luopuivat monta hänen opetuslastansa hänestä ja menivät pois, eiwättä hänen kansansa enää waeltaneet.

67. Niin Jeesus sanoi niille kahdelletoistakymmenelle: ettekö te myös tahdo mennä pois?

68. Simon Pietari vastasi häntä: Herra, tenentäs työ me menemme? sinulla on iankaatuisen elämän sanat. Ap. T. 5: 20.

69. Ja me uskomme ja olemme ymmärtäneet, että sinä olet Kristus, elävän Jumalan Poika. Matth. 16: 16.

Mark. 8: 29. Enf. 8: 20. Joh. 11: 27.

70. Jeesus vastasi heitä: entö minä ole teitä kahdetoistakymmentä valinnut, * ja yksi teistä on perfele? * * Enf. 6: 13. + Joh. 8: 44.

71. Mutta sen hän sanoi Judasta Simonin pojasta Iskariotista; sillä hän oli hänen pettävä, ja oli yksi niistä kahdetoistakymmenestä.

7. Luku.

Jeesus menee hiljaisuudessa lehtimajan juhlaan. Opettaa ja ojentaa leskijuhlana niillä, joilla oli eripuraisia ajatuksia hänestä. Oppi juhlaa wastuttua hän puheellansa tiimoittajan ja tohistaamaan hänestänsä, ja Mikoberius myös wastaa hänen puolestansa.

Ja sitte waelksi Jeesus Galileassa: sillä ei hän tahtonut waelttaa Judeassa, että Juutalaiset pyyhkivät häntä tappaan.

2. Niin Juutalaisten lehtimajan juhla oli läsnä. 3 Mos. 23: 34.

3. Ja hänen weljensä sanoivat * hänelle: lähde täältä ja

mene Judeaan, että myös sinun opetuslapses näkisivät sinun työs, joita sinä teet. * Matt. 12: 46.

Mark. 8: 31. Luf. 8: 19. Ap. T. 1: 14.

4. Sillä ei kenties tee mitään salaa, ja tahtoo itse julki olla. Jos siis sinä näitä teet, niin julista itses maailman edessä.

5. Sillä eivät hänen weljensä kukaan uskoneet hänen päälleen.

Mark. 8: 21.

6. Niin Jeesus sanoi heille: ei ole minun aikani vielä tullut: vaan teidän aikanne on aina valmis.

7. Ei maailma taida teitä vihata: mutta minua hän vihaa,* sillä minä todistan hänestä, että hänen työnsä ovat pahat.†

* Joh. 15: 18. † 1. 8: 19. 1. 14: 17.

8. Mientäät te ylös juhlaan: en minä vielä tälle juhlaan mene, sillä ei minun aikani ole vielä tähtetty.

Joh. 8: 20.

9. Ja koska hän näitä heille puhunut oli, niin hän jäi Galileaan.

10. Mutta koska hänen weljensä olivat menneet ylös, meni hän myös juhlaan, ei julki, vaan niinkuin salaa.

11. Niin Juutalaiset etseivät häntä juhlaan, ja sanoivat: kussa hän on?

Joh. 11: 56.

12. Ja suuri napina oli hänestä kansan seassa; sillä muutamat sanoivat: hän on hyvä: mutta toiset sanoivat: ei; vaan hän wiettee kansan.

* Matt. 21: 46. Luf. 7: 16. Joh. 8: 14.

13. Ei kuitenkään ystävään hänestä julkisesti puhunut; sillä he pelkäsivät Juutalaisia.

Joh. 9: 22. 1. 12: 42. 1. 19: 38.

14. Mutta koska jo puoli juh-

laa oli kulunut, meni Jeesus ylös templiin, ja opetti.

15. Ja Juutalaiset ihmettelivät, sanoen: kuinka tämä taitaa kirjaa, joka ei ole oppinut?

16. Vastasi Jeesus, ja sanoi heille: ei minun oppini ole minun, mutta sen, joka minun lähetti.

Joh. 8: 28. 1. 12: 49. 1. 14: 10, 24.

17. Jos joku tahtoo tehdä hänen tahtonsa, niin hänen pitää tietämän tästä opista, jos se on Jumalasta, eli jos minä itsestäni puhun.

18. Joka itsestänsä puhuu, se etsii omaa kunniansa; mutta joka etsii sen kunniaa, joka hänen lähetti, se on wakaa * ja ei hänessä ole wääräyttä. * Joh. 8: 41.

19. Eikö Moses antanut teille lakia,* ja ei kenties teistä lakia tähtä?† Miksi te etitte minua tappaaksenne? **

* 2 Mos. 20: 1, 17.

† 2 Mos. 24: 3. Ap. T. 7: 53. ** Matt. 12: 14.

Mark. 8: 8. Joh. 5: 16, 18. 1. 10: 39. 1. 11: 53.

20. Vastasi kansa, ja sanoi: sinulla on perkele: * kuka sinua etsii tappaaksensa? * Joh. 8: 48, 52. 1. 10: 20.

21. Jeesus vastasi, ja sanoi heille: yhden työn minä tein, ja te kaikki ihmettelette.

22. Sentähden antoi Moses teille ympärileikkauksen, (ei, että se Mosekselta oli, vaan isiltä,) ja te ympärileikkaatte * sabbathina ihmisen.

* 1 Mos. 17: 10.

3 Mos. 12: 3. Ap. T. 7: 8. Rom. 4: 11.

23. Jos ihminen sabbathina ympärileikataan, ettei Moseksen lakia rikottaisi: närkästytkö te minusta, että minä koto ihmisen sabbathina paransin?

24. Mientäät tuomitto näke-

misen jälkeen, vaan sano-
taat oikia tuomio.

5 Mos. 1: 16, 17. San. I. 24: 28. Jaf. 2: 1.

25. Sanoivat siis muuttamat
Jerusalemiin asuvaisista: eikö
tämä se ole, jota he etseivät
tappaaksensa?

26. Ja katso, hän puhuu roh-
kiasti, ja eivät he hänelle mi-
tään puhu: tietänevätkö ylim-
mäiset oikein, että hän on toti-
sesti Kristus?

27. Mutta me kyllä tiedämme,
kusta tämä on: * vaan kusta
Christus tulee ja kusta hän on,
ei kenkään tiedä. * Matth. 13: 35.

Marf. 6: 3. Luf. 4: 22. Joh. 6: 42.

28. Niin Jeesus huusi temp-
liä, opetti ja sanoi: ja te tun-
nette minun, ja tiedätte, kusta
minä olen: ja en minä ole tullut
itse minustani, mutta hän on
wakaa, joka minun lähetti,* jota
et te tunne. * Joh. 8: 26, 42, 55. Rom. 3: 4.

29. Mutta minä tunnen hänen;*
sillä minä olen hänestä, ja hän lä-
hetti minun. * Matth. 11: 27. Joh. 10: 15.

30. Niin he etseivät häntä
käsitteäksensä; vaan ei kenkään
lastenut kättänsä hänen pääl-
lensä, * sillä ei hänen aitasia
ollut vielä tullut. * Marf. 11: 18.

Luf. 19: 47, 48. I. 20: 19. Joh. 8: 37.

31. Mutta paljo kansasta us-
koivat hänen päälensä,* ja sa-
noivat: koska Kristus tulee,
tehneekö hän enemmän ihmeitä
kuin tämä on tehnyt? * Joh. 8: 30.

32. Phariseukset kuulivat kan-
san hänestä senkaltaisia napise-
wan, ja Phariseukset ja ylim-
mäiset papit lähettivät palve-
liat häntä ottamaan kiinni.

33. Niin Jeesus sanoi heille:
minä olen vielä vähän aikaa
teidän kanssanne, ja menen sitte
hänen tykönsä, joka minun lä-
hetti. Joh. 16: 16.

34. Teidän pitää minua etsi-
män ja ei löytämän: ja kussa
minä olen, et te taida sinne
tulla. Joh. 8: 21. I. 13: 33.

35. Niin Juutalaiset sanoivat
keskenänsä: kuhunkas hän men-
nee, ettemme häntä löydä? men-
neekö hän Grekiläisten sekaan,
jotka sinne ja tänne hajoitettut
ovat, Grekiläisiä opettamaan?

36. Mitä puhe se on, kuin hän
sanoi: teidän pitää etsimän mi-
nua, ja ei löytämän: ja kussa
minä olen, et te taida sinne
tulla?

37. Mutta viimeisenä suurena
juhlapäivänä * seisoi Jeesus, ja
huusi, sanoen: joka janoo, se
tulkaan minun tyköni ja juo-
kaan. † * 3 Mos. 23: 36. † Ef. 5: 1.

Joh. 4: 14. I. 6: 35. Jm. 2: 22: 17.

38. Joka usko minun pääl-
leni, niinkuin raamattu sanoo,
hänen lohduksansa pitää wuo-
taman elämän weden wirrat.

Ef. 12: 3. I. 44: 3.

39. (Mutta sen hän sanoi siitä
hengestä, jonka niiden piti saa-
man, jotka uskovat hänen pääl-
lensä; * sillä ei Pyhä Henki wie-
lä silloin saapuilla ollut, † ettei
Jeesus ollut vielä kirkastettu.)

* Joef. 2: 28. Ap. 2: 17. † Joh. 16: 7.

40. Monta siis kansasta, jotka
tämän puheen kuulivat, sanoi-
wat: tämä on totisesti propheet-
ta.

5 Mos. 18: 15, 18.

Matth. 21: 46. Luf. 7: 16. Joh. 4: 43. I. 6: 14.

41. Muut sanoivat: tämä on Kristus: mutta muutamat sanoivat: tulkeeko Kristus Galileasta? *Joh. 1:46.*

42. Eikö raamattu sano Davidin siemenestä, ja Bethlehemin kaupungista, * kussa David oli, Kristuksen tulevan?

* 1 Sam. 16: 1.

Pf. 132: 11. Mtch. 5: 1. Matth. 2: 6. Luv. 3: 4.

43. Niin nousi riita kansan seassa hänen tähtensä.

Joh. 9: 16. L. 10: 19.

44. Mutta muutamat tahtoivat hänen ottaa kiinni, ja ei kuitenkaan kentään laskenut käsiänsä hänen päällensä.

45. Niin palveliat tulivat Phariseusten ja ylinnäisten pappein tykö: ja he sanoivat heille: miksi ette häntä tänne tuoneet?

46. Palveliat vastasivat: ei ole ihminen itänä niin puhunut kuin se ihminen.

47. Phariseukset vastasivat heitä: oletteko te myös wietellyt?

48. Onko joku päämiehistä taikka Phariseuksista uskonut hänen päällensä? *Joh. 12: 42. 1 Kor. 1: 20. L. 2: 8.*

49. Waan tämä kansa, joka ei tiedä lakia, on kirottu.

50. Niin sanoi heille Nikodemus, joka yöllä oli hänen tykönsä tullut, * ja oli yksi heistä:

* *Joh. 3: 2.*

51. Tuomitseeko meidän lafinme jonkun ihmisen, ennenkuin kuullaan, eli tietää saadaan, mitä hän tefi?

2 Mos. 23: 1. 3 Mos. 19: 15.

5 Mos. 1: 17. L. 17: 4, 8. L. 19: 15.

52. He vastasivat, ja sanoivat hänelle: oletko sinä myös

Galilealainen? Tutki ja näe, ettei Galileasta ole yhtään prophettata tullut.

53. Ja niin kutsu meni kotiansa.

8. Luv.

Jesus päästää salavuoteudessa tawatun waimon tuomitsemata. Todistaa itsestänsä Jhän kanssa, Phariseusten ja Juntalaisten kaupaisista ja epäuskoa vastaan. Eioittaa Juntalaisten luuloonkon perusteellisesti ja heidän waskuspabeensa kauhia, josta he tahtowat häntä kiwoittaa.

Mutta Jeesus meni Olymälle.

2. Ja tuli warahin huoneesta jälleen templiin, ja taikfi kansa tuli hänen tykönsä; ja hän istui ja opetti heitä.

3. Mutta kirjanoppineet ja Phariseukset toiwat yhden waimon hänen tykönsä, huoruudessa otetun kiinni. Ja kuin he olimat sen hänen eteensä asettaneet,

4. Sanoivat he hänelle: Mes-tari, tämä waimo on löydetty itse tykössä, kuin hän tefi huorin.

5. Mutta Mooses on laissa meitä käskennyt, että sentaltaiset kiwillä surmattaisiin: * mitäs sinä sanot?

* *3 Mos. 20: 10. 5 Mos. 22: 29.*

6. Mutta sen he sanoivat, kiwsaten häntä kantaaksensa hänen päällensä. Mutta Jeesus kumar-si itsensä, ja kirjoitti sormellansa maahan.

7. Mutta koska he seisoiwat tykönsä päälle, ojensi hän itsensä, ja sanoi heille: joka teistä on synnitöin, se heittäköön ensin häntä kiwellä.

5 Mos. 17: 7.

8. Ja hän kumar-si taas itsensä ja kirjoitti maahan.

9. Koska he tämän kuulivat,

ja olivat omatta tunnolta voitettut, läksivät he ulos ystävään, ruveten vanhimmiista, viimeisiin asti: ja Jeesus jäi ystävänsä, ja vaimo seisoi siinä.

10. Mutta koska Jeesus itsensä ojesi, ja ei nähnyt ketään paitsi vaimoa, janoi hän hänelle: vaimo, kussa ovat ne sinun pääläntäjä? onko sinua kenkään tuominut?

11. Hän sanoi: Herra, ei kenkään. Niin Jeesus sanoi: en minä myöskin sinua tuomitse: mene, ja älä silleen syntiä tee.

12. Niin Jeesus puhui taas heille, ja sanoi: minä olen maailman valkeus: *joka minua seuraa, ei hän pimeydessä waella, mutta jää elämän valkeuden.

* Joh. 1: 9, 10. I. 12: 35, 46.

13. Phariseukset sanoivat hänelle: sinä todistat itsestäsi: ei sinun todistusties ole tosi.

14. Jeesus vastasi, ja sanoi heille: waikka minä itsestäni todistan, niin minun todistustieni on tosi: * sillä minä tiedän, kusta minä tuln, ja kuhunka minä menen: mutta et te tiedä, kusta minä tuln, ja kuhunka minä menen.

* Joh. 8: 32.

15. Te tuomitsette lihan jälkeen, en minä ketään tuomitse.

16. Ja waikka minä tuomitsoin, niin minun tuomioni on tosi: sillä en minä ole ystäväni, vaan minä ja Jää, joka minun lähetti.

17. Ja teidän laisjanne on

myös kirjoitettu, että kahden ihmisen todistus on tosi.

5 Mos. 17: 6. I. 19: 15.

Matth. 18: 16. 2 Kor. 13: 1. Hebr. 10: 28.

18. Minä olen se, joka itsestäni todistan, ja Jää, joka minun lähetti, todistaa myös minusta.

19. Niin he sanoivat hänelle: kussa sinun Jääs on? Jeesus vastasi: et te tunne minua, ettekä minun Jääni: jos te tuntisitte minun, niin te tuntisitte myös minun Jääni.

20. Nämät sanat puhui Jeesus uhriarhun tykönä opettain temppelisä: ja ei häntä kenkään ottanut kiinni: sillä ei hänen aikansa ollut vielä tullut.

Joh. 7: 8, 30.

21. Niin Jeesus sanoi taas heille: minä menen pois, ja te etsite minua, ja teidän pitää fuoleman teidän synnissänne. Kuhunka minä menen, et te sinne taida tulla.

Joh. 7: 34. I. 13: 33.

22. Niin sanoivat Juutalaiset: tappaneeko hän itsensä, sillä hän sanoo: kuhunka minä menen, et te sinne taida tulla.

23. Ja hän sanoi heille: te olette alhaalta, ja minä olen ylhäältä: te olette maailmasta, en minä ole maailmasta.

Joh. 8: 31.

24. Sentähden sanoin minä teille: teidän pitää fuoleman teidän synneissänne: sillä jos ette usko, että minä se olen, niin teidän pitää fuoleman teidän synneissänne.

25. Niin he sanoivat hänelle: kuka sinä olet? Jeesus sanoi heille: se kuin minä alusta puhun teille.

26. Minulla on paljo teistä puhumista ja tuomitsemista, vaan se on totinen,* joka minun lähetti: ja mitä minä olen haneltä kuulnut, niitä minä puhun maailmalle. * Joh. 7: 28.

27. Mutta eivät he ymmärtäneet, että hän puhui heille Jhästä.

28. Sanoi siis Jeesus heille: koska te olette Jhmisen Pojan ylentäneet,* niin te ymmärrätte, että minä se olen, ja etten minä tee itsestäni mitään, vaan niin kuin Jhä on minun opettanut, niitä minä puhun. * Joh. 12: 32.

29. Ja se, joka minun lähetti, on minun kanssani. Ei Jhä jättänyt minua yksinäksi: sillä minä teen aina niitä, kuin hänelle kelvolliset ovat.

30. Koska hän näitä puhui, niin moni uskoi hänen puolelensa.

31. Niin Jeesus sanoi niille Juutalaisille, jotka hänen uskoiwat: jos te pysytte minun puheessani, niin te totisesti minun opetuslapseni olette.

32. Ja teidän pitää totuuden ymmärtämän, ja totuuden pitää teidän vapahtaman. Rom. 6: 18.

33. Niin he vastasivat häntä: me olemme Abrahamin siemen, ja emme ole koskaan kenenkään orjana olleet: kuinka siis sinä sanot: teidän pitää vapaaksi tuleman?

34. Jeesus vastasi heitä, ja sanoi: totisesti, totisesti sanon minä teille: jokainen, kuin tekee syntiä, hän on synnin orja.

Rom. 6: 16. Psal. 2: 19.

35. Mutta ei orja pysy iankaikkisesti huoneessa; vaan poika pysyy iankaikkisesti.

36. Jos siis Poika teidän vapaaksi tekee, niin te totisesti olette vapaat.

37. Minä tiedän, että te olette Abrahamin siemen, vaan te etsitte kuolettaaksenne minua; sillä ei minun puheellani ole teissä sias.

38. Minä puhun, mitä minä olen Jhäni tykönä nähnyt, ja te teette, mitä te olette nähneet teidän isänne tykönä.

39. He vastasivat, ja sanoivat hänelle: Abraham on meidän isämme: Jeesus sanoi heille: jos te olisitte Abrahamin lapset, niin te tekisitte Abrahamin töitä.

40. Mutta nyt te etsitte minua tappaaksenne, sitä ihmistä, joka totuuden on teille puhunut, jonka hän on Jumalalta kuullut: sitä ei Abraham tehnyt.

41. Te teette teidän isänne tekoja. Niin he sanoivat hänelle: emme ole äpäriä syntyneet: meillä on yksi Jhä, Jumala.

42. Jeesus sanoi heille: jos Jumala olisi teidän Jhäanne, niin te tosin rakastaisitte minua; sillä minä läsin ja tulin Jumalasta, en minä itsestäni tullut, vaan hän lähetti minun.

43. Miksi ette ymmärrä tätä minun puhettani? Ette taida kuulla sitä minun sanaani.

44. Te olette isästä perteleestä, ja teidän isänne himoja te tahdotte tehdä. Hän on ollut murhaaja alusta, ja ei pysynyt totuudessa; sillä ei totuus ole

hänessä. * Koska hän puhuu walhetta, niin hän puhuu omastansa: sillä hän on walehtelia, ja sen isä. * 1 Joh. 3: 8. Jub. Ep. b. 6.

45. Mutta että minä sanon totuuden, niin et te usko minua.

46. Kuinka teistä nuhtelee minua symin tähden? jos minä sanon teille totuuden, miksi et te usko minua?

47. Joka on Jumalasta, se kuulee Jumalan sanat; sen tähden et te kuule, ettette Jumalasta ole. 1 Joh. 4: 6.

48. Niin wastasivat Juutalaiset, ja sanoivat hänelle: emmekö me oikein sano, että sinä olet Samarialainen, ja sinulla on perfele? Joh. 7: 20. I. 10: 20.

49. Jeesus wastasi: ei minulla ole perfele, vaan minä kunnioitan minun Isääni, ja te häwäisette minua.

50. En minä etsi omaa kunniani, yksin on, joka sitä kysyy ja tuomitsee.

51. Totisesti, totisesti sanon minä teille: joka kätkee minun sanani, ei hänen pidä näkemän kuolemata iankaikkisesti.

52. Niin Juutalaiset sanoivat hänelle: nyt me ymmärsimme, että sinulla on perfele. Abraham on kuollut, ja propheetat, ja sinä sanot: joka kätkee minun sanani, ei hänen pidä maistaman kuolemata iankaikkisesti.

53. Oletkos sinä suurempi kuin meidän isämme Abraham, joka kuollut on? ja propheetat owat kuolleet: miksi sinä itses teet?

54. Jeesus wastasi: jos minä

itseäni kunnioitan, niin ei minun kunniani ole mitään: minun Isäni on se, joka kunnioittaa minua, jonka te teidän Jumalaksenne sanotte.

55. Ja et te tunne häntä: mutta minä tunnen hänen: ja jos minä sanoisin, etten minä häntä tuntisi, niin minä olisin walehtelia kuin tekin: mutta minä tunnen hänen, ja kätken hänen sanansa.

56. Abraham teidän isänne iloitsi, nähdäksensä minun päivääni; hän näki sen, ja ihastui.

57. Niin Juutalaiset sanoivat hänelle: et sinä ole vielä wiidenkymmenen ajastajan vanha, ja olet nähnyt Abrahamin?

58. Jeesus sanoi heille: totisesti, totisesti sanon minä teille, ennenkuin Abraham olikaan, olen minä.

59. Niin he poimivat kiviä, laskettaaksensa häntä. * Mutta Jeesus hymyi, ja läksi ulos templistä, käyden heidän keskeltänsä: ja niin hän pääsi ulos. * Joh. 10: 31.

9. Luku.

Jeesus parantaa sabbathina yhden sotiana syntyneen. Se parannettu tutkitaan, tunnustaa parantajansa, ja voittaa wihat Juutalaisilta. Wähivistetaan Jeesuksesta uskossa. Jeesus osoittaa Phariseukset soteiksi.

Ja Jeesus, käyden ohitse, näki ihmisen, joka oli sotiana syntynyt.

2. Ja hänen opetuslapsensa kysyivät häneltä, sanoen: Mes-tari, kuka syntiä tefi, tämä, eli hänen vanhempansa, että hänen piti sotiana syntymän?

3. Jeesus wastasi: ei tämä

syntiä tehnyt, eikä hänen vanhempansa; mutta että Jumalan työt hänessä ilmoitettaisiin.

4. Minun tulee tehdä hänen töitänsä, joka minun lähetti, niin lauvan kuin päivä on. Näkö tulee, koska ei kenkään taida työtä tehdä.

5. Niinkauvan kuin minä olen maailmassa, niin olen minä maailman valkeus.

Joh. 1: 5, 9. I. 8: 12. I. 12: 35, 48.

6. Koska hän tämän sanonut oli, sylki hän maahan, ja tefi loan syljestä, ja woiteli sen sofian filmät loalla:

7. Ja sanoi hänelle: mene ja pese itjes siinä lammikossa Siloan, se on niin paljon kuin lähetetty. Niin hän meni ja pesi itsensä, ja tuli näkemään.

8. Niin kylän miehet, ja ne, jotta hänen ennen olivat nähneet sofiana, sanoivat: eikö tämä se ole, joka istui ja kerjäs?

9. Muuttamat vastasivat: hän se on. Mutta muut sanoivat: hän on sen nuotoinen: waan hän itse sanoi: minä se olen.

10. Niin he sanoivat hänelle: kuinka sinun filmäs aukenivat?

11. Vastasi hän, ja sanoi: se ihminen, joka Jeesus tefi kutsutaan, tefi loan, ja woiteli minun filmäni, ja sanoi minulle: mene ja pese Siloamin lammikossa. Ja kuin minä menin, ja pesin, niin minä sain näköni.

12. Niin he sanoivat hänelle: kussa hän on? Hän sanoi: en minä tiedä.

13. Niin he weivät sen, ioka

ennen sofiana ollut oli, Phariseusten tytö.

14. Ja se oli sabbathin päivä, jona Jeesus tefi loan, ja awasi hänen filmänsä.

15. Niin kysyivät taas häneltä Phariseukset, kuinka hän näkönsä saanut oli. Hän sanoi heille: hän pani loan minun filmäni päälle, ja minä pesin, ja näen.

16. Niin muuttamat Phariseuksista, sanoivat: ei se ihminen ole Jumalasta, ettei hän pidä sabbathia. Muut sanoivat: kuinka taitaa joku syntinen ihminen senkaltaisia ihmeitä tehdä? Ja riita oli heillä keskenänsä.

17. He sanoivat taas sofialle: mitä sinä hänestä sanot, joka sinun filmäs awasi? Hän sanoi: hän on propheetta.

18. Mutta eivät Juutalaiset sitä uskoneet, että hän oli sofiana ollut, ja näkemään tullut, siihenasti kuin he kutsuivat sen vanhemmat, joka näkönsä saanut oli.

19. Ja he kysyivät heiltä, sanoen: tämäkö teidän poikamme on, jouta te sanotte sofiana syntyneen? kuinka siis hän nyt näkee?

20. Hänen vanhempansa vastasivat heitä, ja sanoivat: me tiedämme tämän meidän poikamme, ja että hän sofiana syntynyt on;

21. Mutta kuinka hän nyt näkee, sitä emme tiedä, ja kuka hänen filmänsä awasi, emme tiedä; hänellä on kyllä itä, kysytään häneltä, puhutaan itse hänestänsä.

22. Näin sanoivat hänen vanhempansa; sillä he pelkäsivät Juutalaisia: * sillä Juutalaiset olivat jo niin keskenään päätäneet, että jos joku hänen tunnistaisi Kristusseksi, sen piti synagogastä oleman suljettu ulos.

* Joh. 12:42.

23. Sentähden sanoivat hänen vanhempansa: hänellä on kyllä itää, kysykää häneltä.

24. Niin he kutsuivat toisen kerran sen ihmisen, joka sopiaa oli ollut, ja sanoivat hänelle: anna Jumalalle kunnia: me tiedämme sen ihmisen syntiseksi.

25. Hän vastasi, ja sanoi: jos hän on syntinen, sitä en minä tiedä: waan sen minä ainoasti tiedän, että minä, joka sopia olin, nyt näen.

26. He sanoivat taas hänelle: mitä hän sinulle teki? kuinka hän sinun filmäs awasi?

27. Hän vastasi: jo minä sanoin teille, ettetö te kuulleet? Missi te taas sitä tahdotte kuulla? tahdotteko te myös hänen opetuslapsiksensa?

28. Niin he kirosiivat häntä, ja sanoivat: sinä olet hänen opetuslapsensa; mutta me olemme Moosesen opetuslapset.

29. Me tiedämme Jumalan Moosessta puhutelleen: mutta kusta tämä on, emme tiedä.

Joh. 8:14.

30. Niin se ihminen vastasi, ja sanoi heille: se on tosin ihmeellinen, ettette tiedä, kusta hän on, ja kuitenkin hän awasi minun filmäni.

31. Mutta me tiedämme,

ettei Jumala kuule syn-tisiä: waan joka on Jumalan palwelija ja tekee hänen tahtonsa, sitä hän kuulee. San. 1. 15:29. 1. 29:9. Ef. 1:16.

32. Ei ole maailman alusta kuultu, että joku on sen filmät awannut, joka sopiaa syntynyt on.

Ef. 35:5.

33. Ellei hän olisi Jumalas-ta, niin ei hän taitaisi mitään tehdä.

34. He vastasivat, ja sanoivat hänelle: sinä olet pääänänsä synnissä syntynyt, ja sinä opetat meitä? Ja he ajoivat hänen ulos.

35. Ja Jeesus sai sen kuulla, että he olivat hänen ajaneet ulos: ja kuin hän löysi hänen, sanoi hän hänelle: uskotko sinä Jumalan Pojan päälle?

36. Hän vastasi, ja sanoi: Herra, kuka se on, että minä hänen päällensä uskoisin?

37. Niin Jeesus sanoi hänelle: sinä olet hänen nähnyt, ja hän on se, joka puhuu sinun kanssas.

38. Niin hän sanoi: Herra, minä uskon. Ja hän kumarasi ja rukoi häntä.

39. Ja Jeesus sanoi: minä tul-in tuomiolle * tähän maailmaan: että ne, jotka eivät näe, pitää näkemän, ja ne, jotka näkevät, pitää sokeiksi tuleman.

* Joh. 8:19. 1. 12:47.

40. Ja muutamat Phariseuk-sista, jotka hänen tykönänsä olivat, kuuliivat nämät, ja sanoivat hänelle: olemmeko mekin sokiat?

41. Jeesus sanoi heille: jos te sokiat olisitte, niin ei olisi teillä

syntiä: mutta että te sanotte: me näemme, sentähden teidän syntinne pyyh.

Joh. 15: 22.

10. Lufu.

Jesús kutsuu itsensä lammashuoneen oveksi, ja hyväksi paimeneksi. Vastaa Jerusalemlaisa Juutalaisten kysymykseen, ja osoittaa wävoilla perustuksilla itsensä Messiaaksi. Juutalaiset pyytävät häntä käsitellä, mutta hän menee toiselle puolelle Jordanin.

Totisesti, totisesti sanon minä teille: joka ei ovesta mene sisälle lammashuoneeseen vaan astuu siihen muualta, se on waras ja ryöväri.

2. Mutta joka oven kautta sisälle menee se on lammasen paimen.

3. Sille oven wartia awaa, ja lampaat kuulewat hänen äänensä: ja onia lampaitansa kutsuu hän nimeltänsä, ja wie heidän ulos.

4. Ja kuin hän omat lampansa päästää ulos, kán hän heidän edellänsä: ja lampaat seuraawat häntä, sillä he tuntewat hänen äänensä.

5. Mutta eivät he muukalaista seuraa, vaan pakenerwat häntä: sillä eivät he tunne muukalaisen ääntä.

6. Tämän tapauksen fanoi Jesús heille: mutta eivät he niitä ymmärtäneet, kuin hän heille fanoi.

7. Niin Jesús fanoi taas heille: totisesti, totisesti sanon minä teille: minä olen lammasen owi.

8. Raikki, jotta minun edelläni owat tulleet, owat warkaat ja ryövärit: vaan eivät lampaat kuulleet heitä.

9. Minä olen owi: jos joku minun kautta menee sisälle, setulee autuaaksi: ja menee sisälle ja ulos, ja löytää laitumen.

10. Ei waras tule muuta kuin warastamaan, ja tappamaan, ja kadottamaan: minä tulin, että heillä pitää elämä oleman, ja yltäkyllä oleman.

11. Minä olen se hyvä paimen: * hyvä paimen antaa henkensä lamasten edestä.

* Ef. 40: 11. Ef. 34: 23. I. 37: 24.

12. Mutta palkollinen, joka ei ole paimen, eiwätkä lampaat ole hänen omansa, koska hän näkee suden tulewan, niin hän jättää lampaat, ja pakenee: ja susi raatelee ja haaska lampaat.

13. Mutta palkollinen pakenee, sillä hän on palkollinen, eikä tottele lampaista.

14. Minä olen se hyvä paimen, joka tunnen omaani, ja minä tunnetaan myös omiltani.

15. Niinkuin Jsa minun tuntee, ja minä tunnen Jsän: * ja panen henkeni lamasten edestä.

* Joh. 7: 29.

16. Minulla on myös muita lampaita, jotka eivät ole tästä lammashuoneesta: ne pitää minun myös tänne saattaman: ja he saawat kuulla minun ääneni: ja pitää oleman yski lammas-huone, ja yski paimen.

Ef. 37: 22. Matt. 28: 19. Ap. 10: 35.

17. Sentähden Jsa minua rakastaa, sillä minä panen henkeni, * että minä sen jälleen otan.

* Ef. 53: 7.

18. Siota kentään sitä minulta, waan minä panen sen itsestäni. Minulla on walta sitä panna, ja minulla on walta sitä taas ottaa. Sen käskyn minä sain Jhaltäni.

19. Niin tuli taas riita Juutalaisten keskellä näiden puheiden tähden.

20. Ja moni heistä sanoi: hänellä on perkele,* ja hän on mieletöin: mitä te häntä kuulatte? * Joh. 7: 20. L. 8: 48, 52.

21. Mutta muut sanoivat: eivät ne ole riivatuin puheet: taitaako perkele sorian silmät awata?

22. Ja Jerusalemissa oli kirkkomešsu, ja talwi oli.

23. Ja Jeesus käweli templissä Salomonin esihuoneessa.

24. Niin Juutalaiset piirittiwät hänen, ja sanoivat hänelle: kuinka kauwan sinä meitä pidät ylös? Jos sinä olet Kristus, niin sano meille selkiästi.

25. Jeesus wastasi heitä: minä olen sen teille sanonut, ja et te usko: ne työt, kuin minä teen Jhäni nimeen, todistawat minusta. Joh. 5: 38.

26. Mutta et te usko; sillä et te ole minun lampaistani,* niin kuin minä teille sanoin. * Joh. 8: 19.

27. Minun lampaani kuulewat minun ääneni, ja minä tunnen heidän, ja he seuraawat minua:

28. Ja minä annan heille ijan-kaikkisen elämän, ja ei heidän pidä hukutuman ijankaikkisesti, eikä pidä yhäntään rewäisemän heitä minun kädestäni.

29. Minun Jhäni, joka ne mi-

nulle antoi, on suurempi kaiffia:* ja ei kentään taida heitä rewäistä minun Jhäni kädestä. * Joh. 14: 28.

30. Minä ja Jhä olemme yhtä. Joh. 17: 11, 22.

31. Niin Juutalaiset poimivat taas kiviä häntä kivittääk-sensä. Joh. 8: 59.

32. Jeesus wastasi heitä: minä osoitin teille Jhaltäni monta hywää työtä: kuinka työn tähden niistä te siis minun kivitätte?

33. Juutalaiset wastasivat häntä, sanoen: emme sinua hywän työn tähden kivitä, waan pilkan tähden, ja että sinä, joka ihmisen olet, teet itses Jumalaksi.

34. Jeesus wastasi heitä: eikö teidän laisjanne ole kirjoitettu: minä sanoin, te olette jumalat? Ps. 82: 6.

35. Jos hän ne kutsui jumaliksi, joille Jumalan sana tapahtui: ja ei kirjoitus taida rikottaa:

36. Ja te sanotte hänelle, jonka Jhä on pyhittänyt ja lähettänyt maailmaan: sinä pilkkaat Jumalata,* että minä sanoin: minä olen Jumalan Poika. * Matth. 26: 65.

37. Ellen minä tee minun Jhäni töitä, niin älkää minua uskoko:

38. Mutta jos minä niitä teen, ja jos ette minua usko, niin uskokaat ne työt: että te tuntisitte ja uskoisitte Jhän olewan minussa, ja minun hänessä.

Joh. 14: 10, 11. L. 17: 21, 22.

39. Niin he etseiwät taas häntä kiinni ottaaksensa, mutta hän läksi heidän käsiöstänsä,

40. Ja meni jälleen toiselle

puolelle Jordania siihen paikkaan, jossa Johannes ensin kästi: ja wiipyi siinä.

41. Ja monta tuli hänen tykönsä, ja sanoivat: ei Johannes yhtäkään ihmettä tehnyt: mutta kaikki, kuin Johannes tästä sanoi, ne ovat todet.

42. Ja monta uskoi siellä hänen päällensä.

11. Luku.

Bazarus kuolee, mutta Jeesus herättää hänen kuolluista. Kaiphas antaa neuvon, että Jeesus piti tapettaman. Jeesus menee ja oleskelee Ephraimissa.

Niin yffi mies sairasti, nimeltä Bazarus, Bethaniasta, Marian ja hänen sisarensa Marthan kylästä.

2. Mutta Maria oli se, joka voiteli Herran voiteella, ja hänen jalkansa hiuksillansa kuivasi: * jonka weli Bazarus sairasti.

* Matth. 26: 7. Mark. 14: 9. Joh. 12: 3.

3. Niin hänen sisarensa lähettivät hänen tykönsä, ja sanoivat: Herra, katso, se sairastaa, josta rakastat.

4. Koska Jeesus sen kuuli, sanoi hän: ei tämä tauti ole kuolemassi, vaan Jumalan kunniaaksi, että Jumalan Poika sen kautta kunnioitettaisiin.

5. Mutta Jeesus rakasti Marthaa, ja hänen sisartansa, ja Bazarusta.

6. Kun hän siis kuuli hänen sairastaman, niin hän wiipyi siinä paikassa kaksi päivää.

7. Sitte sanoi hän opetuslapsilensa: menkäämme jälleen Juudeaan.

8. Sanoivat hänelle opetuslapset: Rabbi, ästen etseivät Juutalaiset sinua kiwittääksensä, ja sinä menet taas sinne.

9. Vastasi Jeesus: eikö kaksitoistakymmentä ole päivän hetkeä? Jos joku päivällä waeltaa, ei hän loukkaa itseänsä; sillä hän näkee tämän maailman walkeuden:

10. Mutta jos joku yöllä waeltaa, hän loukkaa itsensä; sillä ei walkeus ole hänestä.

11. Näitä hän puhui: ja sanoi sitte heille: meidän ystäwämme Bazarus makaa; mutta minä menen häntä unesta herättämään.

12. Niin sanoivat hänen opetuslapsensa: Herra, jos hän makaa, kyllä hän paranee.

13. Mutta Jeesus sanoi hänen kuolemaستانsa: waan he kuuliwat hänen sanowan unen maakaamisesta.

14. Niin Jeesus sanoi heille selkiästi: Bazarus on kuollut.

15. Ja minä iloitsen teidän tähtenne, etten minä siellä ollut, että te uskoitte: mutta menkäämme hänen tykönsä.

16. Niin sanoi Thomas, joka kutsutaan kaksoiseksi, muille opetuslapsille: täytäämme myös me, että me kuolisimme hänen kanssansa.

17. Niin Jeesus tuli, ja löysi hänen jo neljä päivää maanseen haudassa.

18. Mutta Bethania oli läsnä Jerusalemia, lähes wiisitoistakymmentä wakomittaa.

19. Ja monta Juutalaisista

oli tullut Marthan ja Marian tykö, lohduttamaan heitä heidän weljensä tähden.

20. Koska Martha kuuli Jesuksen tulewan, juoksi hän häntä vastaan: mutta Maria istui kotona.

21. Niin Martha sanoi Jesukselle: Herra, jos sinä olisit täällä ollut, niin ei minun weljeni olisi kuollut.

22. Mutta minä tiedän vielä, että kaikki, mitä sinä anot Jumalalta, ne Jumala sinulle antaa.

23. Jeesus sanoi hänelle: sinun weljes on noustawa ylös. *Joh. 6: 33.*

24. Martha sanoi hänelle: minä tiedän hänen noustawan ylös: nousemisessa * viimeisenä päivänä. ** Luk. 14: 14. Joh. 6: 29.*

25. Sanoi Jeesus hänelle: minä olen ylösnousumus ja elämä: joka uskoo minun päälleni, hän elää, ehtä hän olisi kuollut.

26. Ja jokainen, joka elää ja uskoo minun päälleni, ei hänen voida kuoleman iankaikkisesti: * uskotkos sen? ** Joh. 6: 27, 35, 40, 54.*

27. Hän sanoi hänelle: jaa, Herra, minä uskon sinun Christukseksi, Jumalan Pojaksi, * joka tulwaa oli maailmaan.

* Matth. 16: 16. Joh. 4: 42. 1. 6: 69.

28. Ja kuin hän näitä sanonut oli, meni hän pois, ja kutsui sisarensa Marian salaa, sanoen: Mestari on tullut, ja kutsuu sinua.

29. Koska hän sen kuuli, nousi hän kohta ja tuli hänen tykönsä.

30. (Eillä ei Jeesus ollut vielä tylään tullut: waan oli siinä

paikassa, jossa Martha oli hänen lohdannut.)

31. Koska siis Juutalaiset, jotka hänen kansansa huoneessa olivat lohduttamassa häntä, nähtiwät Marian nopeasti noustawan ja menewän ulos, seurasivat häntä, sanoen: hän menee haudalle itkemään.

32. Koska Maria sinne tuli, kussa Jeesus oli, ja näki hänen, lausui hän hänen jalkainsa juureen, ja sanoi hänelle: Herra, jos sinä olisit täällä ollut, ei olisi minun weljeni kuollut.

33. Koska Jeesus näki hänen itsevän, ja Juutalaisten, jotka hänen kansansa tulleet olivat, itsevän, kauhistui hän hengesjää, ja tuli sangen murheelliseksi.

34. Ja sanoi: kuhunka te hänen panitte? He sanoivat hänelle: Herra, tule ja katso.

35. Ja Jeesus itki.

36. Niin sanoivat Juutalaiset: katso, kuinka hän rakasti häntä.

37. Mutta muutamat heistä sanoivat: eikö tämä, joka soitan filmät awasi, * taitanut tehdä, ettei tämäkään kuollut olisi?

* Joh. 6: 6.

38. Niin Jeesus kauhistui taas itsesjäänsä, ja tuli haudan tykö. Mutta siinä oli kuoppa, ja kiwi sen päälle pantu.

39. Jeesus sanoi: ottakaat kiwi pois. Sanoi hänelle Martha, sen sisar, joka kuollut oli: Herra, jo hän hailee; sillä hän on neljä päivää kuolleena ollut.

40. Jeesus sanoi hänelle: entö minä sinulle sanonut; jos sinä

uskositt, niin sinä näkisit Jumalan kunnian.

41. Ja he ottivat kiven pois sieltänsä, johon kuollut pantu oli. Niin Jeesus nosti silmänsä ylös, ja sanoi: Isä, minä kiitän sinua, ettäs minua kuulit.

42. Mutta minä tiedän myös, ettäs aina minua kuulet: vaan kansan tähden, joka tässä ympärillä seisoo, sanon minä, että he uskoisivat sinun minua lähettäneeksi.

43. Ja kuin hän nämät sanonut oli, huusi hän suurella äänellä: Eazarus, tule ulos!

44. Ja se kuollut tuli ulos sidottuna käsiä ja jalvoja kääreillä, ja hänen kasvoinsa olivat sidottu ympärillä hiilimalla. Jeesus sanoi heille: päästäkää häntä ja antakaat hänen mennä.

45. Niin monta Juutalaista, jotka olivat Marian tykö tulleet, ja näkivät ne, kuin Jeesus tefi, uskoivat hänen päälleen.

46. Mutta muutamat heistä menivät Phariseusten tykö, ja ilmoittivat heille, mitä Jeesus oli tehnyt.

47. Niin ylimmäiset papit ja Phariseukset kokosivat neuvon,* ja sanoivat: mitä me teemme? sillä tämä ihminen tekee monta ihmettä.

* Matth. 26: 3. Mark. 14: 1. Luk. 22: 2.

48. Jos me sallimme hänen niin olla, niin kaikki uskovat hänen päälleen: ja Romalaiset tulevat ja ottavat pois sekä meidän maamme että kansamme.

49. Mutta yksi heistä, Kaiphas nimeltä, joka oli sinä vuonna

ylimmäinen pappi, sanoi heille: et te mitään tiedä:

50. Ette myös ajattele, että se on meille tarpeellinen, että yksi ihminen kuolee kansan tähden,* ettei laifi ki kansa hukkuisi. * Joh. 18: 14.

51. Mutta ei hän sitä itsetänsä sanonut: vaan että hän oli sinä vuonna ylimmäinen pappi, niin hän ennusti, että Jeesuksen piti kuoleman kansan tähden.

52. Ja ei ainoastaan kansan tähden, mutta että hänen piti ne Jumalan lapset, jotka haioitetut olivat, yhteen kokooman.

53. Mutta siitä päivästä pitivät he yhteen neuvoa, tuoletaaksensa häntä.

54. Ei siis Jeesus vaeltanut enää Juutalaisten seassa julisti, vaan meni sieltä yhteen maan paikkaan lähes korpea, siihen kaupunkiin, joka kutsutaan Ephraim: ja oleskeli siellä opetuslastensa kanssa.

55. Mutta Juutalaisten pääsiäinen lähestyi: ja monta siitä maatumasta meni pääsiäisen edellä Jerusalemiin, puhdistamaan itsiän.

56. Niin he etseivät Jeesusta ja puhuivat keskenänsä, seisoen templissä: mitä te luulette, ettei hän ole juhalle tullut?

57. Ja ylimmäiset papit ja Phariseukset olivat käskyn antaneet, että jos joku tietäisi, kussa hän olisi, niin hänen piti sen ilmoittaman, että he ottaisivat hänen kiinni.

12. Luku.

Jesús atriioitsee Bethaniasa ja woidellaan Marialta. Kijaa viimeisen kerran Jerusalemiin pääsiäiselle. Saarnaa siellä kansalle kääntämisenä hyödytyksestä, rukoilee Isäänsä, saa waastauksen talwaasta. Neuwoo taas kansaa, ja sanoo epäuskoisille tuomion.

Kuutta päivää ennen pääsiäistä tuli Jesús Bethaniaan, * jossa ja Lazarus oli, joka kuollut oli, jonka hän kuolleista herätti.

* Matth. 26: 6. Mark. 14: 3.

2. Niin he valmistivat hänelle siellä ehtoollisen, ja Martha palveli; mutta Lazarus oli yksi niistä, kuin hänen kansansa atriioitsivat.

3. Niin Maria otti naulan woidetta turmelematointa, ja kallista nardusta, ja woiteli Jesuksen jalat, ja kuivasi hänen jalkansa hiutksillansa: * ja huone täytettiin woiteen hajusta.

* Joh. 11: 2.

4. Niin sanoi yksi hänen opettuslapsistaan, Judas Simonin poika Iskariot, joka hänen sitte petti:

5. Miksi ei tätä woidetta myyty kolmeen sataan penninksihin, ja annettu waiwaisille?

6. Mutta hän sanoi sen, ei, että hän murhetta piti waiwaisista, waan että hän oli waras, ja hänellä oli taskaro, * jossa hän sen fantoi, kuin siihen pantu oli.

* Joh. 13: 29.

7. Niin Jesús sanoi: anna hänen olla, hän on sen kätkenyt minun hautaamiseni päiwäksi.

8. Sillä teidän tykönnäme owat aina waiwaiset, * mutta en minä aina teillä ole.

* 5 Mos. 15: 11. Matth. 26: 11. Mark. 14: 7.

9. Niin paljo kansaa Juutalaisista ymmärsi hänen siellä olewan: ja tulivat sinne, ei ainoastaan Jesuksen tähden, waan että he olisivat myös Lazaruksen nähneet, jonka hän oli kuolleista herättänyt.

10. Mutta ylimmiäiset papit pitivät neuwoa myös Lazarusta tappaaksensa:

11. Sillä monta Juutalaisista menivät sinne hänen tähtensä, ja uskoivat Jesuksen päälle.

12. Toisena päivänä, koska paljo kansaa, joka juhalle tullut oli, kuuli Jesuksen tulleen Jerusalemiin,

Matth. 21: 8. Mark. 11: 7. Luf. 19: 35.

13. Ottivat he palmuoksia, menivät häntä vastaan ja huusivat: hosanna! sinattu on se, joka tulee Herran nimeen, * Israelin kuningas!

* Ps. 118: 26.

14. Mutta Jesús sai yhden aasin, ja istui sen päälle, niin kuin kirjoitettu on:

15. Älä pelkää, Sionin tytär, katso, sinun kuningas tulee ja istuu aasin warjan päällä.

Es. 62: 11. Sach. 9: 9. Matth. 21: 5.

16. Mutta eivät hänen opetuslapsensa näitä ensisti ymmärtäneet: waan sittekuin Jesús oli kirkastettu, silloin he muistivat, että nämät owat hänestä kirjoitetut, ja että he näitä hänelle tehneet olivat.

17. Mutta se kansa todisti, kuin hänen kansiansa oli, että hän Lazaruksen haudasta kutsui, ja kuolleista herätti

18. Sentähden myös kansa meni häntä vastaan, että he kuulivat hänen sen ihmeen tehneeksi.

19. Niin Phariseukset sanoivat keskenänsä: te näette, ettette mitään aikoin saa; katso, koko maailma juoksee hänen peränsä.

20. Mutta muutamat Grekiläiset olivat niistä, jotka menivät ylös juhlanan rukoukseen.

21. Niin ne menivät Philippuksen tykö, joka oli Galilean Bethsaidasta, ja rukoukivat häntä, sanoen: herra, me tahdomme nähdä Jesusta.

22. Philippus meni ja sanoi sen Andreakselle: ja Andreas taas ja Philippus sanoivat sen Jeesukselle.

23. Mutta Jeesus vastasi heitä, ja sanoi: aika on tullut, että Ihmisen Poika pitää kirkastettaman.

24. Totisesti, totisesti sanon minä teille: ellei maahan pudonnut nisun jyvää kuole, niijse jää yksinänsä; mutta jos se kuolee, niin se tuo paljon hedelmätä.

25. Joka rakastaa henteänsä, hän kadottaa sen: mutta joka tässä maailmassa vihaa henteänsä, hän tuottaa sen iankaikkiseen elämään. Matt. 10: 39.

I. 16: 25. Mark. 8: 35. Luk. 9: 24. I. 17: 33.

26. Jos joku minua palvelee, hän seurakkaan minua: ja kussa minä olen, siellä pitää myös minun palveliani oleman: * ja jos joku minua palvelee, häntä on Jsa kunnioittava.

* Joh. 14: 3. I. 17: 24. 1 Thess. 4: 17.

27. Nyt on minun sieluni suuresti murheisjansa: ja mitä minun pitää sanoman? Jsa, vapahda minua tästä hetkestä: kuitentim olen minä sentähden tähän hetkeen tullut.

28. Jsa, kirkasta sinun nimes. Niin ääni tuli taivaasta, ja sanoi: minä olen sen kirkastanut, ja tahdon vielä nyt kirkastaa.

29. Niin kansa, joka läsnä seiso i ja sen kuuli, sanoi pittäisen jylsneen. Muut sanoivat: enkeli puhutteli häntä.

30. Jeesus vastasi, ja sanoi: ei tämä ääni tullut minun, vaan teidän tähtenne.

31. Nyt tämä maailma tuomitaan: nyt tämän maailman päämies pitää heitettämän ulos.

Joh. 14: 30. I. 16: 11.

32. Ja koska minä maasta nostetaan ylös, * niin minä vedän kaikki minun tyköni.

* Joh. 5: 14. I. 8: 28.

33. (Mutta sen hän sanoi, muistuttain, millä kuolemalla hänen piti kuoleman.)

34. Niin kansa vastasi häntä, ja sanoi: me olemme laista kuuleet Kristuksen pyhymän iankaikkisesti: * ja kuinka sinä sanot, että Ihmisen Poika pitää nostettaman ylös? Kuka on se Ihmisen Poika?

* 2 Sam. 7: 13.

Ps. 89: 30, 37. Ps. 110: 4. Es. 9: 6, 7.

Gef. 37: 25. Dan. 3: 44. I. 7: 14, 27.

35. Niin Jeesus sanoi heille: valkeus on vielä vähän aikaa teidän kansanne, * waeltafaat niin kauvan kuin teillä valkeus on, ettei pimeys teitä käsittäisi.

Joka pimeydessä waelttaa, ei hän tiedä, kuhunka hän menee. †

* Joh. 1: 9. † Joh. 11: 10.

36. Uskokaat walkeuden päälle, niinkauvan kuin teillä walkeus on, että te tulisitte walkeuden lapsiksi. Näitä puhui Jeesus ja meni pois, ja lymyi heiltä.

37. Ja vaikka hän teki monta ihmettä heidän nähdensä, eivät he kuitenkaan uskoneet hänen päällensä.

38. Että Esaian propheetan puhe täytettäisiin, jonka hän sanoi: Herra, kuka uskoi meidän saarnamme? ja kenelle on Herran käsiwarssi ilmoitettu?

Ef. 53: 1. Rom. 10: 16.

39. Sentähden eivät he tahtaneet uskoa, sillä Esaias on taas sanonut:

40. Hän sorwaisi heidän silmänsä, ja paadutti heidän sydämensä: etteivät he näkisi silmillä, * eivätkä ymmärtäisi sydämellä, ja tääntäisi itseänsä, ja minä parantaisin heitä.

* Ef. 6: 10. I. 29: 10. Matt. 13: 14. Mark. 4: 12.

Luf. 8: 10. Ap. T. 28: 26. Rom. 11: 8.

41. Nämät sanoi Esaias, koska hän näki hänen tunniansa, ja puhui hänestä.

42. Kuitenkin monta myös ylimmäisistä uskoivat hänen päällensä: waan eivät he Phariseusten tähden sitä tunnustaneet, etteivät he olisi pannaan kuulutetut:

43. Sillä he rakastivat enemmän ihmisten tunniata, kuin Jumalan tunniata.

Joh. 5: 44.

44. Mutta Jeesus huusi, ja

sanoi: joka uskoo minun päälleni, ei se usko minun päälleni, waan sen päälle, joka minun lähetti.

1 Piet. 1: 21.

45. Ja joka minun näkee, hän näkee sen, joka minun lähetti.

46. Minä tulín walkeudeksi maailmaan, * että jokainen, joka uskoo minun päälleni, ei pidä pimeissä olemassa.

* Joh. 1: 5. I. 8: 12. I. 9: 5. 1 Joh. 1: 5.

47. Mutta jos joku minun sanani kuulee, ja ei usko, en minä häntä tuomitse: sillä en minä tullut maailmaa tuomitsemaan, waan wapahtamaan. Joh. 3: 17.

48. Joka minun katsoo ylös, ja ei ota vastaan minun sanani, hänellä on se, joka hänen tuomitsee: sen puheen, jonka minä puhuin, pitää hänen tuomitseman viimeisenä päivänä.

Mark. 16: 16.

49. Sillä en minä ole itseltäni puhunut: waan Isä, joka minun lähetti, hän on minulle käskyn antanut, mitä minun tekemän ja puhuman pitää.

Joh. 14: 10.

50. Ja minä tiedän, että hänen käskynsä on ijantaittinen elämä. Sentähden mitä minä puhun, sen minä puhun, niinkuin Isä on minulle sanonut.

13. Luku.

Ehtoollisen jälkeen pöjse Jeesus opetuslastensa jaksat, ja neuvoo heitä festinäkseen nöyryyteen. Puhuu pettäjästänsä. Uskaa hywästä jättö-puheensa opetuslapsille, waroittaen heitä festinäkisen rakkauden harjoittukseen, ja ennistää Pietarille lankeamuksen.

Mutta ennen pääsiäisjuhlaa, * kuin Jeesus tiesi hetkenä tulleeksi, että hänen piti tästä

maailmaſta Jſän tykö mene-
män, niinkuin hän oli rakas-
tanut oniansa, jotka olivat
maailmaſſa, niin hän loppium
aſti rakasſi heitä.

* Matth. 28: 2. Marf. 14: 1. Luſ. 22: 1.

2. Ja ehtoollijen jälkeen, (koſta
perkele oli jo Judan Simonin
Jſkariotin ſydämehen lykäännyt,
että hänen piti hänen pettämän.)

3. Tieſi Jeſus Jſän kaiſſi hä-
nen käſiinsä antaneen, * ja että
hän oli Jumalaſta lähtenyt ulos
ja oli Jumalan tykö menewä:

* Matth. 28: 18. Joſ. 3: 36. 1. 17: 2.

4. Nousi hän ehtoollijelta ja
riiſui waatteenſa: ja otti lü-
naisen, ja wyötti itsenſä.

5. Pani ſitte wettä maljaan,
ja rupeſi peſemään opetuſlaſten
jalſoja, ja kuivafi ne ſillä lü-
naisella, jolla hän wyötetty oli.

6. Niin hän tuli Simon Pietä-
rin tykö, joka ſanoi hänelle: Her-
ra, ſinäkö minun jalſani peſet?

7. Jeſus waſtaſi, ja ſanoi
hänelle: mitä minä teen, et ſinä
ſitä nyt tiedä, mutta täſtedes
ſaat ſinä ſen tietää.

8. Pietari ſanoi hänelle: ei
ſinun pidä itänä peſemän minun
jalſojani; waſtaſi häntä Jeſus:
ellen minä ſinua peſe, niin ei
ſinulla ole oſaa minun kanſ-
ſani.

9. Simon Pietari ſanoi hä-
nelle: Herra, ei ainoaſtaan
minun jalſojani, mutta myös
kädet ja pää.

10. Sanoi Jeſus hänelle: joka
peſty on, ei ſe muuta tarvitſe,
waan että jalat peſtään, ja
niin hän on kokonansä puhdas:

ja te olette puhtaat, * ette kui-
tentaan kaiſſi.

* Joſ. 15: 3. Ap. T. 15: 9.

11. Sillä hän tieſi pettäjänsä;
ſentähden hän ſanoi: ette kaiſſi
ole puhtaat.

12. Sittekuin hän oli peſenyt
heidän jalſanſa, ja waatteenſa
ottanut, iſtui hän taas ja ſanoi
heille: tiedättekö, mitä minä
teille tehnyt olen?

13. Te kutſutte minun Meſ-
tariffi ja Herraffi: * ja te ſa-
notte oikein: ſillä minä myös
olen.

* Matth. 28: 8, 10. 1 Kor. 8: 6.

14. Sentähden joſ minä, joka
olen Herra ja Meſtari, olen
teidän jalſanne peſenyt: niin
pitää myös teidänkin toinen
toifenne jalat peſemän.

15. Sillä minä annoin teille
eſituvan, * että te niin tekijitte,
kuin minä tein teille. * 1 Piet. 2: 21

16. Totiſeſti, totiſeſti ſanon
minä teille: ei ole palwelia
ſuurempi herraanſa, eikä ſanan-
ſaattaja ſuurempi kuin ſe, joka
hänen lähetti.

Matth. 10: 24. Luſ. 8: 40. Joſ. 15: 20.

17. Joſ te nämätt tiedätte,
te olette autuaat, joſ te
niitä teette.

18. En minä kaiſſiſta teiſtä
puhu: minä tiedän ne, jotka
minä walitſin: mutta että raa-
mattu täytettäiſiin: joka ſyö
leipää minun kanſſani, hän tal-
laſi minun jalallanſa.

Wf. 41: 10. Ap. T. 1: 16.

19. Nyt minä ſanon teille
ennen kuin ſe tapahtuu, että
ſitte kuin ſe tapahtunut on, te
uſtoifitte minun ſiſſi.

20. Totisesti, totisesti sanou minä teille: joka korjaa sen, kuin minä lähetän, hän korjaa minun: mutta joka minun korjaa, hän korjaa sen, joka minun lähetti. Matth. 10: 40. Luk. 10: 16.

21. Koska Jeesus nämät oli sanonut, tuli hän murheelliseksi hengessä, ja todisti ja sanoi: totisesti, totisesti sanon minä teille: yksi on teistä minun petävä.

Matth. 26: 21. Mark. 14: 18. Luk. 22: 21.

22. Niin opetuslapset katelivat toinen toisensa päälle, ja epäilivät, keneestä hän sanoi.

23. Ja yksi hänen opetuslapsistaan istui pöydän tykönä Jeesuksen helmassa, jota Jeesus rakasti. Joh. 21: 20.

24. Niin Simon Pietari viittasi sille, wijusti tyhjään, kuka se olisi, josta hän sanoi.

25. Koska hän nojasi Jeesuksen rintaa vastaan, sanoi hän hänelle: Herra, kuka se on?

26. Jeesus vastasi: se on se, jolle minä kastetan palan antan. Ja kuin hän oli kastanut leivän, antoi hän sen Judaalle Simon Iskariotille.

27. Ja sen palan jälkeen meni silloin hänehen perhele. Niin Jeesus sanoi hänelle: mitäs teet, niin tee pitemmin.

28. Mutta sitä ei yksikään atrioitiewista ymmärtänyt, mitä warten hän sen hänelle sanoi.

29. Sillä muutamat luulivat, että Judaalla oli tukkaro, * Jeesuksen hänelle sanowan: osta, mitä me juhlapäiwätsi tarwit-

semme: eli, että hän waiwaisille jotakin antaisi. * Joh. 12: 6.

30. Koska hän siis sen palan ottanut oli, meni hän kohta ulos: ja yö oli.

31. Koska hän oli mennyt ulos, sanoi Jeesus: nyt on Ihmisen Poika firfastettu, ja Jumala on firfastettu hänessä.

32. Jos Jumala on firfastettu hänessä, niin on myös Jumala firfastawa hänen ijesjansä, ja firfastaa hänen pian.

33. Rakkaat lapsukaiset, minä olen vielä wähän aikaa teidän kanssanne: teidän pitää minua etsimän, ja niinkuin minä sanoin Juutalaisille: et te taida sinne tulla, kuhuunka minä menen; * niin minä sanon myös nyt teille. * Joh. 7: 34. 1. 8: 21.

34. Uuden käskyn minä teille annan, että te rakastaisitte teitänne keskenänne: * niinkuin minä teitä rakastin, että te myös toinen toistanne rakastaisitte.

* 3 Mos. 19: 18. Matth. 22: 39. Mark. 12: 31. Joh. 15: 12. Rom. 13: 8. Gal. 5: 14. 1 Piet. 1: 22.

1 Joh. 3: 11. 1. 4: 16, 17, 21. 1. 4: 20.

35. Siitä pitää kaikkein tunteman teidän minun opetuslapsieni, jos te keskenänne rakauden pidätte.

36. Sanoi Simon Pietari hänelle: Herra, kuhuunkas menet? Jeesus vastasi häntä: kuhuunka minä menen, niin et sinä taida nyt minua seurata, mutta tästä lähin sinä olet minua seuraawa.

37. Pietari sanoi hänelle: Herra miksiä en minä nyt taida sinua seurata? Minä panen henkeni sinun edestäs,

38. Jeesus vastasi häntä: sinä panet henkes minun edestäni? Totisesti, totisesti sanon minä sinulle: ei laula kukko ennen kuin sinä olet kolmasti minun fieltänyt.

Matth. 26: 34. Mark. 14: 30. Luk. 22: 34.

14. Luku.

Edeespäin äsköin aljetusja hyvästiäättö-puheessa niin Jeesus lohduttaa opetuslapsia, että heillä oli sia valmistettu Jhän tykönä; että hän itse oli tie oleva Jhän tykö, ja yfsi Jhän kansja; että hän tahtoo ilmoittaa itsensä omiensa, lähettää heille Pyhän Hengen ja antaa totisen rauhan.

(Ja hän sanoi opetuslapsillensa) älköön teidän sydämenne murheellinen olko, jos te uskotte Jumalan päälle, niin uskotaat myös minun päälleni.

2. Minun Jhäni huoneessa on monta asuinijaa: jos ei niin olisi, niin minä sanoisin teille: minä menen valmistamaan teille sija:

3. Ja waikka minä menen pois valmistamaan teille sija, niin minä tulen jälleen, ja otan teidän tyköni: että kussa minä olen, siellä pitää myös teidän oleman. Joh. 12: 28. I. 17: 24.

4. Ja kuhuinka minä menen, te tiedätte, ja tien te myös tiedätte.

5. Sanoi Thomas hänelle: Herra, emme tiedä, kuhuinkas menet: kuinka siis me taidamme tietää tien?

6. Jeesus sanoi hänelle: minä olen tie, totuus ja elämä: ei kenkään tule Jhän tykö, vaan minun kauttani.

7. Jos te tuntisitte minun, niin te tosin myös tuntisitte

minun Jhäni: ja nyt te tunnette hänen, ja te näette hänen.

8. Philippus sanoi hänelle: Herra, osoita meille Jhä, niin me tydymme

9. Jeesus sanoi hänelle: minä olen niin kauvan aikaa teidän tykönäme, ja et sinä minua tunne? Philippus, joka näki minun, hän näki myös Jhän: * kuinka siis sinä sanot: osoita meille Jhä? * Joh. 12: 45. I. 17: 21, 23.

10. Etköös usko minua olevan Jhässä, ja Jhää minussa? Ne sanat, kuin minä teille puhun, en minä itsestäni puhu: mutta Jhä, joka minussa on, hän tekee työt.

11. Uskotaat minua, että minä olen Jhässä, ja Jhä minussa: mutta jos ei, niin niiden töiden tähden uskotaat minua.

12. Totisesti, totisesti sanon minä teille: joka usloo minun päälleni, ne työt, kuin minä teen, hän on myös tekewä, ja suurempia kuin ne ovat, on hän tekewä; sillä minä menen Jhäni tykö.

13. Ja mitä ikänä te anotte minun nimeeni, sen minä teen: * että Jhä kunnioitettaisiin Bojan kautta. * Matth. 7: 7. Mark. 11: 24.

Joh. 15: 7, 16. I. 16: 23, 24. Jak. 1: 5.

14. Mitä te anotte minun nimeeni, sen minä teen.

15. Jos te rakastatte minua, niin pitäkää minun käskyi.

16. Ja minä olen rukoilewa Jhää, ja hän antaa teille toisen lohduttajan, että hän teidän kanssanne olisi ijankaikkisesti:

17. Totuuden Sengen, jota ei maailma taida ottaa vastaan, sillä eivät he näe häntä, eivätkä tunne häntä: mutta te tunnette hänen, sillä hän pysyy teidän tykönänne, ja on teissä olewa.

18. En minä jätä teitä orvoiksi; waan minä tulen teidän tykönnne.

19. Vielä on vähä aikaa, ja ei maailma silleen minua näe, mutta te näette minun; sillä minä elän, ja te myös elätte.

20. Sinä päivänä pitää teidän ymmärtämän, että minä olen Jäsä, ja te minussa, ja minä teissä.

21. Jolla minun käskyni ovat, ja ne kätkee, se rakastaa minua: mutta joka minua rakastaa, hän rakastetaan minun Jäältäni: ja minä tahdon häntä rakastaa, ja ilmoitan itseni hänelle.

22. Sanoi hänelle Judas: (ei se Iskariot, Herra, kuinka se tulee, ettäs tahdot meille itses ilmoittaa, ja et maailmalle?)

23. Jesus vastasi, ja sanoi hänelle: joka minua rakastaa, se pitää minun sanani*; ja minun Jäni rakastaa häntä, ja me tulemme hänen tykönsä, ja asumme hänen tykönsä.

* Joh. 15: 10.

24. Joka ei minua rakasta, ei se minun sanojani kätke: ja se sana, kuin te kuulette, ei ole minun, waan Jän, joka minun lähetti.

25. Näitä olen minä teille puhunut, ollessani teidän kanssanne.

26. Mutta Rohduttaja, se Pyhä Henki, jonka Jä on lähettäwä* minun nimeeni, hän opettaa teille kaikki, ja muistuttaa teille kaikki, kuin minä teille sanonut olen.

* Luf. 24: 49. Joh. 15: 26. I. 16: 7.

27. Rauhan minä jätän teille, minun rauhani minä annan teille: en minä anna teille: niinkuin maailma antaa. Alkään teidän sydämenne murheellinen olko, alkään myös peljättö.

28. Te kuulitte minun sanowan: minä menen pois, ja tulen jälleen teidän tykönnne. Jos te minua rakastaisitte, niin te toisin iloitsisitte, että minä sanoin: minä menen Jän tykö; sillä Jä on suurempi (a) minua.

Joh. 10: 29.

(a) Tämä on hymärrettävä Christuksen ihmisyöden luonnon puolesta.

29. Ja nyt minä sanon teille: ennen kuin se tapahtui; että te uskoisitte, koska se tapahtunut on.

Joh. 13: 19.

30. En minä tästedeS puhu paljo teidän kanssanne: sillä tämän maailman päämies tulee, jolla ei ole mitään minussa.

Joh. 12: 31. I. 18: 11.

31. Mutta että maailma ymmärtäisi minun Jää rakastawan, ja niinkuin Jä minulle käski, niin minä myös teen.*

Koussaat, lähtekäämme täältä.

* Joh. 10: 19.

15. Luku.

Jesús jattaa hyvästijättö-puheensa waroituk-
silla opetuslapsille. Että he, niinkuin oksi
viinapuuksa, kiinnittäisivät itsensä uskolla
Jesukseen; pysyisivät wahvana Jumalan rak-
kaudessa; olisivat kärsivälliset ja rohkeat
maailman wainoa vastaan.

Minä olen se totinen wiina-
puu, * ja minun Jhäni on
peltomies. * Rom. 8: 5. 1. 11: 24.

2. Jokaisen oksan minussa, joka
ei kannu hedelmätä, hän karsii
pois: ja jokaisen, kuin hedelmän
kantaa, hän puhdistaa, että se
kantaisi runsaan hedelmän.

3. Te olette nyt puhtaat * sen
sanan tähden, kuin minä teille
puhuin. * Joh. 13: 10. Ap. 1. 15: 9.

4. Pysykää te minussa, ja
minä teissä: niinkuin ei oksa
taida itsestänsä hedelmätä kan-
taa, ellei hän viinapuuksa kiinni
ole; niin et te myös, jollette
minussa pysy.

5. Minä olen viinapuu, te
olette oksat: joka minussa py-
syy, * ja minä hänessä, hän
kantaa paljon hedelmätä; sillä
ilman minuta et te voi mi-
tään tehdä. * Ro1. 1: 23.

6. Jos ei joku minussa pysy,
se heitetään ulos niinkuin oksa,
ja kuivettuu, ja ne sidotaan
kotoon, ja heitetään tuleen, * ja
palawat. * Matt. 8: 10. 1. 7: 19.

7. Jos te minussa pysytte, ja
minun sanani pysyvät teissä, mi-
tä ikänä te tahdotte, niin anokaat,
ja te saatte. Joh. 10: 23, 24. 1 Joh. 3: 22.

8. Siinä minun Jhäni kun-
nioitetaan, että te paljon hedel-
mätä kantaisitte: * ja tulette
minun opetuslapsiksi.

* Matt. 5: 18. 1 Piet. 2: 12.

9. Niinkuin Jhä rakasti mi-
nua, niin minä myös rakastin
teitä: pysykää siinä minun rak-
kaudessaani.

10. Jos te minun käskyni pi-
dätte, niin te pysytte minun
rakkaudessaani: niinkuin minä
pidin Jhäni käskyn, ja pysyn
hänen rakkaudessaansa.

11. Näitä olen minä teille
puhunut, että se minun iloni
teissä pysyisi, ja teidän ilonne
tulisi täydelliseksi.

12. Se on minun käskyni,
että te rakastatte teitä anne-
keskenänne*, niinkuin mi-
nä teitä rakastin.

* Joh. 13: 34. Ep. 6.

1 Thes. 4: 9. 1 Joh. 3: 11: 1. 4: 21.

13. Ei ole kellään sitä suu-
rempata rakkautta, kuin että jo-
ku panisi henkensä ystävänsä
edestä.

14. Te olette minun ystäväni,
jos te teette, mitä minä teidän
käsken.

15. En minä tästedeä sano
teitä palvelioiksi; sillä ei pal-
velia tiedä, mitä hänen herransa
tee: mutta minä kutsun teitä
ystäviksi, sillä kaikki, kuin minä
Jhästäni kuuln, ne minä teille
ilmoitin.

16. Et te minua valinneet,
vaan minä valitsin teidän, ja
sääsin teidän, että te menisitte *
hedelmätä tekemään, ja teidän
hedelmänne pysyisi: että mitä
te anotte Jhältä minun nimeeni,
sen hän antaa teille. * Matt. 28: 19.

17. Näitä minä käsken teille,
että te toinen toistanne rakas-
taisitte.

18. Jos maailma teitä vihaa, niin tietäkööt hänen ennen minua vihanneen kuin teitä.

19. Jos te maailmasta olisitte, niin maailma omaansa rakastaisi; mutta et te ole maailmasta, vaan minä valitsin teidän maailmasta, sentähden maailma vihaa teitä. 1 Joh. 4: 5, 6.

20. Muistakaat sitä sanaa, kuin minä teille sanoin: ei ole palvelia juurempi herreaansa.* Jos he minua wainosivat, niin he myös teitä wainoivat: jos he minun sanani kättiwät, niin he teidänkin sananne kättewät.

* Matth. 10: 24. Luk. 6: 40. Joh. 13: 16.

21. Mutta kaikkia näitä tekevät he teille minun nimeni tähden, sillä eiwät he tunne sitä, joka minun lähetti.

Matth. 24: 9. Joh. 16: 3.

22. Jos en minä olisi tullut, ja heitä puhutellut, niin ei heillä olisi syntiä: mutta nyt ei heillä ole, millä he syntinsä werhovat. Joh. 9: 41.

23. Joka minua vihaa, hän vihaa myös minun Jääni.

24. Ellen minä olisi niitä töitä heidän jeassansa tehnyt, joita ei sentään muu ole tehnyt, niin ei heillä olisi syntiä: mutta nyt he näkiwät, ja vihasiwat sekä minua, että minun Jääni.

25. Waan (se tapahtui) että se kätettäisiin, kuin heidän lais-
sania on kirjoitettu: he vihasi-
wat minua ilman syytä.

Ps. 35: 19. Ps. 69: 5.

26. Mutta koska Lohduttaja tulee, josta minä teille Jäältä lähetän, totuuden Henti, joka

Jästä käy ulos, se on minusta todistawa. Luk. 24: 49. Joh. 14: 26. I. 16: 7.

27. Ja teidän pitää myös todis-
taman, sillä te olette alusta
minun kanssani. Ap. 1: 21. I. 5: 32.

16. Luku.

Jesús lopettaa hywästi jättö-puheensa opetus-
lastensa tykö, warustain heitä wainoa was-
taan. Wakuuttaa heitä Pyhän Hengen saa-
misesta, hänen poismenemisensä jälkeen; hei-
dän murheen ja muuttumisesta iloksi; hei-
dän rukouksensa woimasta ja kuusemisesta.
Nohwaisee heitä voitollansa.

Näitä olen minä puhunut teille,
ettette paheni.

2. He panewat teitä pannaan:
ja aika tulee, että jokainen, joka
teidän tappaa, se luulee teke-
wänsä Jumalalle palveluksen.

3. Ja näitä he tekevät teille,
etteiwät he tunne Jää eikä
minua. Joh. 15: 21.

4. Waan minä puhuin näitä
teille, että koska se aika tulee,
te niistä muistaisitte, että minä
teille sanonut olen: mutta en
minä ole teille näitä alusta sa-
nonut, sillä minä olin teidän
kanssanne.

Matth. 9: 15. Mark. 2: 19. Luk. 5: 34.

5. Mutta nyt minä menen
sen tykö, joka minun lähetti, ja
ei teistä minulta sentään kysy:
kuhunkas menet?

6. Waan että minä olen näitä
teille puhunut, niin murhe täy-
tää teidän sydämenne.

7. Kuittenkin sanon minä teille
totuuden: se on teille tarpeelli-
nen, että minä menen pois: sillä
ellen minä mene pois, niin ei
Lohduttaja tule teidän tyköenne:
mutta jos minä menen pois, niin
minä hänen teille lähetän.

8. Ja koska hän tulee, niin hän nuhtelee maailmaa synnin tähden, ja vanhurskauden tähden, ja tuomion tähden.

9. Synnin tähden tosin, etteivät he usko minun pääsleni.

10. Mutta vanhurskauden tähden, että minä menen Jhani tykö, ja ettette minua silleen näe.

11. Mutta tuomion tähden, että tämän maailman päämies on tuomittu.

Joh. 12: 81.

12. Minulla on vielä paljo sanomista, mutta et te voi nyt fantaa.

13. Waan koska se tulee, totunden Henki, hän johdattaa teitä kaikehen tunteen: * sillä ei hän puhu itsestänsä, waan mitä hän kuulee, sitä hän puhuu, ja tulevaisia hän teille ilmoittaa. * Joh. 14: 26. I. 15: 26.

14. Hän on minua kunnioittawa; sillä hän ottaa minun omastani, ja ilmoittaa teille.

15. Kaiikki, mitä Jhällä on, ne ovat minun; * sentähden minä sanoin, että hän ottaa minun omastani, ja ilmoittaa teille.

* Joh. 17: 10.

16. Wähän ajan perästä, ja et te näe minua: ja taas vähän ajan perästä, te näette minun, sillä minä menen Jhan tykö.

17. Niin muutamat hänen opetuslapsistansa puhuivat keskenänsä: mikä se on, kuin hän sanoo meille: vähän ajan perästä, ja et te näe minua: ja taas vähän ajan perästä, ja te näette minun; ja, että minä menen Jhan tykö?

18. Niin he sanoivat: mikä

se on, kuin hän sanoo, vähän ajan perästä? Emme tiedä, mitä hän puhuu.

19. Niin Jhesus ymmärsi, että he tahtoivat kysyä häneltä, ja sanoi heille: sitä te kysytte keskenämme, että minä sanoin: vähän ajan perästä, ja et te näe minua: ja taas vähän ajan perästä, ja te näette minun.

20. Totisesti, totisesti sanon minä teille: teidän pitää itsemän ja parfuman, mutta maailma iloitsee: te tulette murheelliseksi, mutta teidän murheenne kätätään iloksi.

21. Koska waimo synnyttää, niin hänellä on kipu, sillä hänen hetkensä tuli: mutta koska hän on lapsen synnyttänyt, niin ei hän enää muista wainvaansa ilon tähden, että ihminen on syntynyt maailmaan.

22. Niin teillä on myös nyt murhe: mutta minä tahdon teitä jällensä nähdä, ja teidän sydämenne on iloitsewa, ja ei kenenkään pidä teidän iloanne teiltä ottaman pois.

23. Ja sinä päivänä et te mitään kysy minulta. Totisesti, totisesti sanon minä teille: mitkä ikänä te anotte Jhaltä minun nimeeni, niin hän antaa teille.

Matth. 7: 7. I. 21: 22. Mark. 11: 24.

Luf. 11: 9. Joh. 14: 13. I. 15: 16. Jaf. 1: 5.

24. Et te ole mitään minun nimeeni tähän asti anoneet: rufoilkaat, niin te saatte, että teidän ilonne olisi täydellinen.

25. Näitä olen minä teille puhunut tapauksissa: mutta aika tulee, etten minä silleen puhu teille tapauksissa, vaan ilmoitan julkisesti teille minun Jhs-täni.

26. Sinä päivänä pitää teidän rukoileman minun nimeeni: ja en minä sano teille, että minä rukoilen Jhsä teidän tähdenne:

27. Sillä Jhä rakastaa itse teitä, että te minua rakastitte, ja uskoitte minun Jumalasta lähteneen.

Joh. 17:8.

28. Minä läffin Jhsästä, ja tulin maailmaan: taas minä jätän maailman, ja menen Jhsän tykö.

29. Sanoivat hänen opetuslapsensa hänelle: katso, nyt sinä julkisesti puhut, ja et yhtään tapausta sano.

30. Nyt me tiedämme sinun kaikki tietävän, ja et sinä tarvitse, että joku sinulta kysyy: sentähden me uskomme sinun Jumalasta lähteneen. Joh. 17:25.

31. Jhesus vastasi heitä: nyt te uskotte.

32. Katso, aika tulee, ja nyt tuli, että te jokainen hajoitetaan omiensa, ja minun te yksinäni jätätte. * En minä kuitenkaan yksinäni ole, sillä Jhä on minun kanssani.

* Matth. 26:31. Mark. 14:27.

33. Näitä olen minä teille puhunut, että teillä minussa rauha olisi. Maailmassa on teillä tusta: mutta olkaat hyviä ja turvassa, minä voitin maailman.

17. Luku.

Nyt täääntää Jhesus itsensä Jhsänsä puoleen ja rukoilee: kirkastamisestaan, opetuslastensa edestä, toso uskovainsten seurakunnan edestä.

Näitä puhui Jhesus, ja nosti silmänsä taivasta päin, ja sanoi: Jhä, hetki tuli, * kirkasta sinun Poikas, että sinun Poikas kirkastaisi myös sinun. * Joh. 12:23.

2. Niinkuin sinä annoit hänelle vallan * kaiken lihan päälle, antaa ijankaikkisen elämän kaikille, kuin sinä hänelle annoit.

* Matth. 28:18. Joh. 5:27.

3. Mutta tämä on ijankaikkinen elämä, että he sinun ainoan totisen Jumalan tunti-sivat, ja jontas lähetit Jhesuksen Christsuksen.

4. Minä kirkastin sinun maan päällä: minä täytin sen työn, jontas minulle annoit tehdäkseni.

5. Ja nyt Jhä, kirkasta sinä minua itse tykönäs sillä kirkkautella, jota minulla sinun tykönäs oli, eunentuin tämä maailma olikaan.

6. Minä ilmoitin sinun nimes ihmisille, jontas minulle maailmasta annoit: he olivat sinun, ja minulle sinä ne annoit, ja sinun sanas he kättivät.

7. He tiesivät nyt kaikki olewan sinusta, kuin sinä minulle annoit.

8. Sillä ne sanat, kuin sinä minulle annoit, annoin minä heille: ja he ne ottivat vastaan, ja totisesti tunsiivat minun sinusta lähteneen, ja uskoivat, että sinä minun lähetit. Joh. 16:27, 30.

9. Minä rukoilen heidän edestän­sä: en minä maailman edestä rukoile, vaan niiden edestä, kuin sinä minulle annoit, että he ovat sinun omas.

10. Ja kaitfi minun omani ovat sinun, ja sinun omas ovat minun: * ja minä olen kirkas­ tettu heissä. * Joh. 16: 15.

11. En minä silleen ole maail­ massa, mutta he ovat maail­ massa, ja minä tulen sinun työ­ kös. Pyhä Jsa, kätke niitä, kuin sinä minulle annoit, sinun nimes tähden, että he olisivat yksi niin­ kuin mekin! Joh. 10: 30.

12. Koska minä olin heidän kanssansa maailmassa, niin mi­ nä kätkin heitä sinun nimes­ sä: ne, jotka sinulle annoit, kätkin minä, ja ei niistä kenkään ka­ domut, vaan se kadotuksen lapsi: että raamattu täytettäisiin.

Ps. 109: 8. Joh. 18: 9.

13. Mutta nyt minä tulen sinun työkö, ja puhun näitä maailmassa, että heissä olisi minun iloni täydellinen.

14. Minä annoin heille sinun sanas, ja maailma vihasi heitä, sillä eivät he ole maailmasta, niinkuin en minäkään maail­ masta ole.

15. En minä rukoile, että heitä ottaisit pois maailmasta, vaan että heitä pahasta war­ jelisit.

16. Eivät he ole maailmasta, niinkuin en minäkään maail­ masta ole.

17. Pyhitä heitä totuu­ des­ sä. Sinun puhees on totuus.

18. Niinkuin sinä minun lähe­ tit maailmaan, niin minä myös lähetin heidän maailmaan.

19. Ja minä pyhitän itseni heidän tähtensä, että hekin oli­ sivat totuudessa pyhitetyt.

20. Mutta en minä ainoastaan heidän edestän­sä rukoile, vaan myös niiden edestä, jotta heidän sanansa kautta uskovat minun päässeni:

21. Että he kaitfi yhtä olisi­ wat, niinkuin sinä Jsa minussa olet, ja minä sinussa, että hekin meissä niin yhtä olisivat: että maailma uskoisi sinun minua lähettäneeksi. Joh. 10: 38. I. 14: 10.

22. Ja minä annoin heille sen kunnian, kuin sinä minulle an­ noit: että he yhtä olisivat, niin­ kuin mekin yhtä olemme.

23. Minä olen heissä, ja sinä minussa, että he niin yhdes­ sä täydelliset olisivat. * ja maai­ ma tietäisi, että sinä minun lä­ hetit, ja että sinä heitä raka­ sit, niinkuin sinä minua raka­ sit. * 1 Joh. 1: 3. I. 3: 24.

24. Jsa, minä tahdon, että tussa minä olen, siellä nekin olisivat minun kanssani, * kuin sinä minulle antanut olet; että he minun kunniani nätisivät, jonas minulle annoit, sillä sinä rakastit minua ennen kuin maa­ ilman perustus asetettu oli.

* Joh. 12: 26. I. 14: 8.

25. Banhurskas Jsa, ei maa­ ilma sinua tuntemut, mutta mi­ nä tunsin sinun, ja nämät ym­ märsivät, että sinä minun lä­ hetit.

26. Ja minä julistin heille

sinun nimes, ja vielä julistan; että se rakkaus, jolla sinä minua rakastit, heisjä olisi, ja minä myös heisjä.

18. Lufu.

Jesus otetaan kiinni yrttitarhasa, siotaan ja vietään ylimmäisen papin tykö, johon Pietari ja Johannes myös häntä noudattavat. Tutkitaan ylimmäiseltä papilta, saa forwapuustin palvelialta; kielletään Pietarilta. Vietään maailmalliseen kääjähuoneeseen, tutkitaan Pilatuksesta, joka tunnustaa hänen wiattomaksi.

Koska Jesus nämät oli sanonut, meni hän ulos opetuslastensa kanssa Kedron ojan ylitse, * siellä oli yrttitarha, johon hän meni sijalle ja hänen opetuslapsensa. † * 2 Sam. 15: 23.

† Matth. 26: 36. Mark. 14: 32. Luf. 22: 39.

2. Mutta Judas, joka hänen petti, tiesi myös sen paikan: sillä Jesus tuli sinne usein opetuslastensa kanssa.

3. Koska siis Judas * oli joukon kansiansa ottanut, ja palveliat ylimmäisiltä papeilta ja Phariseuksilta, tuli hän sinne lyhdyillä, tulisoitoilla, ja sotaaseilla. * Ps. 41: 10. Matth. 26: 47.

Mark. 14: 43. Luf. 22: 47. Ap. 1: 16.

4. Koska siis Jesus tiesi kaikki, mitä hänelle tapahtuman piti, niin hän läksi ulos ja sanoi heille: ketä te etsitte?

5. He vastasivat häntä: Jesususta Nazareenusta. Sanoi Jesus heille: minä olen. Mutta Judas, joka hänen petti, seisoi myös heidän kansiansa.

6. Kun siis Jesus sanoi heille: minä olen, astuivat he takaperin, ja lankesivat maahan.

7. Niin hän taas kysyi heiltä:

ketä te etsitte? Mutta he sanoivat: Jesususta Nazareenusta.

8. Jesus vastasi: minä sanoin teille, että minä olen. Jos te siis minua etsitte, niin antakaat näiden mennä.

9. Että se puhe täytettäisiin, kuin hän oli sanonut: en minä niistä yhtään kadottanut, kuin sinä minulle annoit. Joh. 17: 12.

10. Niin Simon Pietarilla oli miekka, jonka hän weti ulos, ja löi ylimmäisen papin palveliata, ja hakkasi pois hänen oikian forwanja; jonka palvelian nimi oli Malchus.

11. Niin Jesus sanoi Pietarille: pistä miekka tuppeen: eikö minun pidä juoman sitä talkkia, kuin Jä minulle antoi?

12. Niin joukko, ja ylimmäisen päämies, ja Juutalaisten palveliat ottivat kiinni Jesusen ja sitoivat hänen.

Matth. 26: 50. Mark. 14: 46. Luf. 22: 54.

13. Ja weivät ensin Hannaksen tykö; sillä hän oli Kaiphaan appi, joka oli sinä vuonna ylimmäinen pappi. Luf. 3: 2.

14. Ja Kaiphas oli se, joka Juutalaisille oli neuwoa antanut, että yhtä ihmistä olisi tarpeellinen luolettaa kansan edestä. Joh. 11: 50.

15. Ja Simon Pietari seurasi Jesususta, ja toinen opetuslapsi. Mutta se opetuslapsi oli ylimmäisen papin tuttava, ja meni sijalle Jesusen kanssa ylimmäisen papin saliin.

16. Mutta Pietari jäi ulos owen eteen. Niin se toinen opetuslapsi, joka ylimmäisen pa-

pin tuttava oli, meni ulos ja puhui owenwartialle, ja toi Pietarin sisälle.

17. Niin sanoi owenwartaapiika Pietarille: etkö sinä myös ole tämän miehen opetuslapsista? Hän sanoi: en ole.

18. Mutta palveliat, jotka hiilistä olivat tulen tehneet, sillä kylmä oli, seisoiwat ja lämmittelivät. Ja Pietari seisoi myös heidän kanssansa ja lämmitteli.

19. Niin ylimmäinen pappi kysyi Jeesukselta hänen opetuslapsistansa ja opetuksestansa.

20. Jeesus vastasi häntä: minä olen maailman edessä julkiesti puhunut: minä olen synagogassa opettanut, ja templissä, johonka Juutalaiset jokapaikasta kotoon tulewat, ja en ole mitään salaisuudessa puhunut.

21. Mitäs minulta kysyt? kysy niiltä, jotka kuuliwat, mitä minä heille puhunut olen: katso, ne tietävät, mitä minä sanonut olen.

22. Mutta kuin hän näitä puhui, antoi yksi niistä palvelioista, kuin läsnä seisoiwat, Jeesukselle korvapuustin, ja sanoi: niinkö sinä vastaan ylimmäistä pappia?

23. Jeesus vastasi häntä: jos minä pahasti puhuin, niin tunnusta se pahaksi: mutta jos minä oikein puhuin, miksi minua lyöt?

24. Niin Hannas lähetti hänen sidottuna ylimmäisen papin Raiphaan tykö.

25. Mutta Simon Pietari

seisoi ja lämmitteli: niin he sanoiwat hänelle: etkö sinä ole myös hänen opetuslapsistansa? * Hän kielsi, ja sanoi: en ole.

* Matth. 26: 69. Mark. 14: 67, 69. Luv. 22: 55.

26. Sanoi hänelle yksi ylimmäisen papin palvelioista, sen lantv, jonka korvan Pietari hakasi pois: etkö minä sinua nähnyt yrttitarhasja hänen kanssansa?

27. Niin Pietari taas kielsi, ja kohta kukko lauloi.

28. Niin he weivät Jeesuksen Raiphaan tyköä raastupaan. Mutta se oli aamu: * ja eiwät he menneet raastupaan, etteivät he itsiänsä saastuttaisi, + waansöijiwät pääsiäislampaan.

* Matth. 27: 1, 2.

Mark. 15: 1. Luv. 23: 1. + Ap. T. 10: 28. 1. 11: 3.

29. Niin Pilatus meni ulos heidän tykönsä, ja sanoi: mitä kannetta te tuotte tätä miestä vastaan?

30. He vastasiwat, ja sanoiwat hänelle: ellei hän pahan tekiä olisi, emme olisi häntä sinun haltuus antaneet.

31. Niin Pilatus sanoi heille: ottakaat te häntä, ja tuomittakaat häntä teidän lakinne jälkeen. Juutalaiset sanoiwat siis hänelle: meidän ei sowi ketään tappa.

32. Että Jeesuksen puhe täytettäisiin, kuin hän sanoi, * merkiten, millä kuolemalla hänen piti kuoleman.

* Matth. 20: 19. Mark. 10: 33. Luv. 18: 32.

33. Niin Pilatus taas meni raastupaan, kutsui Jeesuksen, ja sanoi hänelle: oletkos sinä Juutalaisten * kuningas?

* Matth. 27: 11. Mark. 15: 2. Luv. 23: 3.

34. Jeesus wastasi häntä: sanotko sinä sen itsestäsi, eli owatko muut sen minusta sinulle sanoneet?

35. Pilatus wastasi: olenko minä Juutalainen? Sinun kansas ja ylimmäiset papit antoivat ylönn sinun minulle: mitä tehnyt olet?

36. Jeesus wastasi: ei minun waltakuntani ole tästä maailmasta; jos minun waltakuntani olisi tästä maailmasta, niin tosin minun palveliani olisivat sotineet, etten minä olisi tullut annettuffi ylönn Juutalaisille; mutta ei minun waltakuntani ole täältä.

37. Niin Pilatus sanoi hänelle: niin sinä olet kuningas? Jeesus wastasi: sinä sen sanot, että minä olen kuningas. Sitä warten olen minä syntynyt, ja sitä warten maailman tullut, että minä totuuden tunnustan. Jotain, joka on totuudesta, se kuulee minun ääneni.

38. Pilatus sanoi hänelle: mikä on totuus? Ja kuin hän sen sanonut oli, meni hän taas ulos Juutalaisten tykö, ja sanoi heille: en minä löydä yhtään syötä hänessä.

39. Mutta teillä on tapa, että minun pitää teille päästämänn yhden pääsiäisenä: tahdotteko siis, että minä päästän teille Juutalaisten kuningaan?

Matth. 27: 16. Mark. 15: 6. Luf. 23: 17.

40. Niin he huusivat taas kaikkii, sanoen: ei tätä, waan Barab-

bastä: * mutta Barabbas oli ryöwäri.

* Ap. T. 3: 14.

19. Lufu.

Jeesus ruoskitaan ja pistetään. Tuomitaan Juutalaisten anomuksen jälkeen kuolemaan. Ristiin naulitaan, waatteet jaetaan; lohduttaa äitiänsä, luotetaan etikalla, kuolee: tyhjiä awataan keuhkollä. Haudataan Joesphista ja Nifodemuksesta.

Niin Pilatus otti silloin Jeesuksen, ja ruoskitfi hänen.

Matth. 27: 26. Mark. 15: 15.

2. Ja sotamiehet wäänäsiwät krumun orjantappuroista, painivat sen hänen päähänsä, ja puettiin hänen purppurawaatteeseen.

3. Ja sanoivat: terwe Juutalaisten kuningas. Ja antoivat hänelle korwapiuisteja.

4. Taas tuli Pilatus ulos, ja sanoi heille: katsookaat, minä tuon hänen teille ulos, että te tietäisitte, etten minä löydä yhtään syötä hänessä.

5. Niin Jeesus meni ulos, kantain orjantappuraisista krumua ja purppuraisista waatetta. Ja hän sanoi heille: katso ihmistä!

6. Mutta koska ylimmäiset papit ja palveliat hänen näkimät. huusiwat he, sanoen: ristiin: naulitse, ristiin naulitse häntä. Pilatus sanoi heille: ottakaat te häntä ja ristiin naulitkaat; sillä en minä löydä yhtään syötä hänessä.

7. Wastasiwat häntä Juutalaiset: meillä on laki, ja meidän lakimme jälkeen pitää hänen kuoleman, että hän tefi itsensä Jumalan Pojaksi.

8. Koska siis Pilatus tämän

puheen kuuli, peltäsi hän vielä enämmin.

9. Ja meni taas raastupaan, ja sanoi Jeesukselle: kusta sinä olet? Mutta ei Jeesus vastannut häntä.

10. Niin Pilatus sanoi hänelle: etkös mitään minulle puhu? etkös tiedä, että minulla on valta sinua ristiin naulita, ja valta sinua päästää?

11. Jeesus vastasi: ei sinulla olisi yhtään valtaa minua vastaan, jos ei se olisi sinulle annettu ylhäältä: sentähden on hänellä suurempi synti, joka minun sinulle antoi yllön.

12. Ja siitä ajasta pyysi Pilatus häntä päästää: mutta Juutalaiset huusivat, sanoen: jos sinä hänen päästät, niin et sinä ole keisarin ystävä; sillä jokainen, joka itsensä tekee kuninkaaksi, hän on keisaria vastaan.

13. Koska siis Pilatus tämän puheen kuuli, vei hän Jeesuksen ulos, ja istui tuomioistuimelle, siihen paikkaan, joka kutsutaan Lithostrotos, mutta Hebreaksi Gabbatha.

14. Mutta se oli pääsiäisen valmistuspäivä, lähes kuudenella hetkellä. Ja hän sanoi Juutalaisille: katso, teidän kuninkaanne.

15. Mutta he huusivat: ota pois, ota pois, ristiin naulitse häntä. Pilatus sanoi heille: pitääkö minun ristiin naulitsemien teidän kuninkaanne? Ylimmäiset papit vastasivat: ei meillä ole kuningasta, vaan keisari.

16. Niin silloin hän antoi hänen heille ristiin naulittaa. * Mutta he ottivat Jeesuksen ja veivät pois.

* Matth. 27: 31. Mark. 15: 20. Luf. 23: 25.

17. Ja hän kantoi ristiänsä, ja meni siihen paikkaan, joka kutsutaan pääkallon paikaksi, mutta Hebreaksi Golgatha.

18. Siellä he ristiin naulitsivat hänen, ja kassi muuta hänen kanssansa kahden puolen, mutta Jeesuksen keskelle.

19. Niin Pilatus kirjoitti myös päällekirjoituksen, ja pani ristin päälle; ja oli näin kirjoitettu: Jeesus Nazarenius Juutalaisten kuningas.

Matth. 27: 37. Luf. 23: 38.

20. Tämän päällekirjoituksen luki monta Juutalaisista: sillä se paikka oli läsnä kaupunkia, jossa Jeesus ristiin naulittiin. Ja oli kirjoitettu Hebreaksi, Greaksi ja Latinaksi.

21. Niin sanoivat Juutalaisten ylimmäiset papit Pilatukselle: älä kirjoita: Juutalaisten kuningas; vaan että hän on sanonut: minä olen Juutalaisten kuningas.

22. Pilatus vastasi: mitä minä kirjoitin, sen minä kirjoitin.

23. Koska siis sotamiehet olivat Jeesuksen ristiin naulinneet, ottivat he hänen vaatteensa, (ja tekivät neljä osaa,* kullinkin sotamiehelle osan.) ja hameen: mutta hame ei ollut ommeltu, vaan kokonansa ylhäältä (alaspäin) kudottu.

* Matth. 27: 35. Mark. 15: 24. Luf. 23: 34.

24. Niin he sanoivat keskenään: älkäämme tätä rikkoto,

waan heittäfäämmetästä arpaa, kenenlä sen pitää oleman: että raamattu täytettäisiin, joka sanoo: he ovat minun waatteeni itsellensä jakaneet, ja ovat heittäneet minun hameestani arpaa*. Ja sotamiehet tosin näin tekivät.

* Ps. 22: 19.

25. Mutta Jeesuksen ristin tykönä seijoi hänen äitinsä, ja hänen äitinsä sisar Maria, Kleophan emäntä, ja Maria Magdarena.

26. Koska siis Jeesus näki äitinsä, ja opetuslapsensa siinä seijowan, jota hän rakasti, sanoi hän äitillensä: waino, katso sinun poikaas.

27. Sitte sanoi hän opetuslapselle: katso sinun äitiäs. Ja siitä hetkestä otti opetuslapsi hänen tykönsä.

28. Sitte kuin Jeesus tiesi jo kaikki täytetyksi, ja että raamattu täytettäisiin, sanoi hän: minä janoon.

Ps. 69: 22.

29. Oli siis yksi astia pantu etikkata täyteen. Ja he täyttivät siemen etikalla, ja panivat sen ympärille ijoppia, ja panivat sen hänen suunsa eteen.

Matth. 27: 48.

30. Koska siis Jeesus oli etikkata ottanut, sanoi hän: se on täntetty: ja kallisti päänsä ja antoi henkensä.

31. Mutta että valmistuspäivä oli, ja ei ruumiisten pitänyt ristisjälkeä oleman sabbathina, (sillä se sabbathin päivä oli iuri,) rukoilivat siis Juutalaiset Pilatusta, että heidän

jäärilunsa piti rikottaman, ja he otettaman alas.

32. Niin sotamiehet tulivat ja rikkoivat ensimmäisen luut, ja toisen, joka hänen kansansa oli ristiin naulittu.

33. Mutta koska he tulivat Jeesuksen tykö, ja näkivät hänen jo kuolleetksi, niin eivät he rikoneet hänen luitansa:

34. Waan yksi sotamiehistä awasi hänen kylkensä keihäällä, josta kohta wuoti veri ja wesi.

35. Ja joka tämän näki, hänen onsen todistanut, ja hänen todistuksensa on tosi: ja hän tietää hänensä totta sanowan, että te myös uskoisitte.

36. Eillä nämät ovat tapahuneet, että raamattu täytettäisiin: ei teidän pidä luuta rikkomman hänessä.

2 Mos. 12: 46. 4 Mos. 9: 12.

37. Ja taas toinen kirjoitus sanoo: he saawat nähdä, ketä he ovat pistäneet. Sach. 12: 10.

38. Mutta sen jälkeen rukoili Pilatusta Joseph Arimathias, * (joka oli Jeesuksen opetuslapsi, waan salaa Juutalaisten pelwon tähden, †) että hän olisi saanut ottaa Jeesuksen ruumiin: ja Pilatus jallei sen. Niin hän tuli ja otti Jeesuksen ruumiin.

* Matth. 27: 57. Mark. 15: 42, 43.

Luf. 23: 50—53. † Joh. 12: 42.

39. Niin tuli myös Nikodemus, joka oli ensin yöllä Jeesuksen tykö tullut, * ja toi mirramia ja aloeta sekoitettua, lähes sata naulaa.

* Job. 3: 1, 2.

40. Niin he ottivat Jeesuksen ruumiin, ja kääreivät sen lii-

naiseen, hywänhajullisten yrtteihin kansja, niinkuin Juutalais-ten tapa on haudata.

41. Mutta siinä paikassa, kuin hän ristiin nautittiin, oli yrttitarha, ja yrttitarhas-ja uusi hauta, johonka ei vielä kenkään ollut pantu.

42. Siihen he panivat Jeesuksen Juutalaisten valmistus-päivän tähden, että se hanta oli läsnä.

20. Luku.

Maria Magdalena, Pietari ja Johannes katselewat Kristuksen hautaa. Enfelit puhuttelevat Mariaa Magdalena, Jeesus myös ilmoittaa itsensä hänelle nousneeksi ylös. Jeesus ilmestyy 10 opetuslapselle, koska owet suljetut olivat. Sitte taas miikon perästä tulee hän heidän tykönsä Thomaan läsnä ollessa.

Teele monta tunnuksiahteä.

Mutta ensimmäisenä päivänä miikossa tuli Maria Magdalena * warahin, koska vielä pimiä oli, haudalle, ja näki tiiven otetuksi pois haudalta.

* Matth. 28: 1. Mark. 16: 1. Luf. 24: 1, 2.

2. Niin hän juoksi ja tuli Simon Pietarin tykö, ja sen opetuslapsen tykö, jota Jeesus rakasti, ja sanoi heille: he owat Herran ottaneet pois haudasta, ja enme tiedä, kuhunka he hänen panivat.

3. Niin Pietari meni ulos, ja se toinen opetuslapsi, ja tulivat haudalle.

Luf. 24: 12.

4. Mutta he juoksivat kahden ynnä, ja se toinen opetuslapsi juoksi edellä nopeemmin kuin Pietari, ja tuli ensin haudalle.

5. Ja kuin hän itsensä kumarfi, näki hän liinaiset pantuina: mutta ei hän kuitenkään mennyt sisälle.

6. Niin Simon Pietari tuli seuraten häntä, ja meni hautaan, ja näki kääriiliinat pantuina:

7. Ja sen hiiliiliinan, joka hänen päänsä päällä oli ollut, ei kääriiliinan kansja, vaan erinänsä käärittynä yhteen paikkaan.

8. Niin meni myös toinen opetuslapsi sisälle, joka ensin haudalle tullut oli, ja näki sen ja usko.

9. Sillä eiwät he vielä raamattua ymmärtäneet, että hän oli noussewa kuolluista.

10. Niin ne opetuslapset menivät taas yhteen.

11. Mutta Maria seisoi ulkona haudan edessä, ja itki. Ja koska hän niin itki, kumarfi hän itsensä hautaan.

Mark. 16: 8.

12. Ja näki takfi enkeliä walkeissa waatteissa istuwan, * yhden pään puolessa, ja toisen jalkain puolessa, siinä kuin Jeesuksen ruumis pantu oli. * Matth. 28: 2, 3.

13. Ne sanoivat hänelle: waimo, mitäs itket? Hän sanoi heille: he owat minun Herrani ottaneet pois, ja en tiedä, kuhunka he hänen owat panneet.

14. Ja koska hän nämät sanonut oli, käänsi hän itsensä taapäin, ja näki Jeesuksen seisowan eitä tietänyt, että se oli Jeesus.

Matth. 28: 19. Mark. 16: 9.

15. Sanoi Jeesus hänelle: waimo, mitäs itket? ketäs etsit? Mutta hän luuli sen yrttitarhan haltiaaksi, ja sanoi hänelle: herra, jos siinä hänen lannoit pois, niin sano minulle, kuhunkas hänen panit, ja minä tahdon hänen ottaa.

16. Jeesus sanoi hänelle: Maria; niin hän käänsi itsensä, ja sanoi hänelle: Rabboni, se on, Mestari.

17. Jeesus sanoi hänelle: älä minun rupee: sillä en minä ole vielä mennyt ylös minun Isäni tykö: vaan mene minun veljeini tykö, * ja sano heille: minä menen ylös minun Isäni tykö, ja teidän Isänne tykö, ja minun Jumalani tykö, ja teidän Jumalanne tykö. Ps. 22: 23.

18. Maria Magdalena tuli ja ilmoitti opetuslapsille, että hän oli nähnyt Herran, ja että hän näitä hänelle sanoi.

19. Koska siis sen sabbathin päivän ehtoo oli, ja ovet olivat suljetut, jossa opetuslapset koostuneet olivat Juutalaisten pelmon tähden, tuli Jeesus, ja seisoi heidän keskellensä, * ja sanoi heille: rauha olkoon teille.

* Mark. 16: 14. Luf. 24: 36. 1 Kor. 15: 5.

20. Ja kuin hän sen sanonut oli, osoitti hän heille kätensä ja tylkensä: niin opetuslapset ihastuivat, että he näkivät Herran.

21. Ja Jeesus taas sanoi heille: rauha olkoon teille: niinkuin Isä minun lähetti, niin minä myös lähetän teidän.

22. Ja kuin hän nämät sanonut oli, puhalsi hän heidän päällensä, ja sanoi heille: otatkaa Pyhä Henki:

23. Joille te synnit anteeksi annatte, niille ne anteeksi annetaan; ja joille te ne pidätte niille ne ovat pidetyt. Matt. 16: 19. L. 18: 18.

24. Mutta Thomas ylsi kahdestatoistakymmenestä, joka katsoi: seksi kutsutaan, ei ollut heidän kanssansa, koska Jeesus tuli.

25. Niin muut opetuslapset sanoivat hänelle: me näimme Herran. Mutta hän sanoi heille: ellen minä näe hänen käsisjansä naulan reitää, ja pistä formeani naulain siaan, ja pistä kättäni hänen kylkeensä, en minä usko.

26. Ja kahdeksan päivän perästä olivat opetuslapset taas siellä, ja Thomas heidän kanssansa: niin Jeesus tuli, kuin ovet suljetut olivat, ja seisoi heidän keskellensä, ja sanoi: rauha olkoon teille!

27. Sitte sanoi hän Thomaalle: pistä formes tänne, ja katso minun käsiäni: ja ojenna tämme kätes, ja pistä minun kylkeeni, ja älä ole epäuskoinen, vaan uskomainen.

28. Thomas vastasi, ja sanoi hänelle: minun Herrani, ja minun Jumalani!

29. Jeesus sanoi hänelle: ettäs näit minun, Thomas, niin sinä uskoit: autuaat ovat ne, jotka eivät näe, ja fuitenfin uskovat! 1 Piet. 1: 8.

30. Niin tefi myös Jeesus monta muuta merkkiä opetuslastensa nähden, jotka eivät tässä kirjassa ole kirjoitetut. Joh. 21: 25.

31. Mutta nämät ovat kirjoitetut, että te uskoisitte, että Jeesus on Kristus Jumalan Poika, ja että te saisitte elämän, uskon kautta hänen nimeensä.

21. Luku.

Jesús ilmestyi seitsemälle opetuslapselle Tiberian meren tyfönä, ja syö heidän kanssansa. Waroittaa Pietaria ruokkimaan lampaitansa, ja seuraamaan häntä. Väärösketä osoitetaan, etteivät kaikki Kristusfen työt ole kirjotetut.

Sitte ilmoitti Jesús taas itsensä opetuslapsille Tiberian meren tyfönä: ja hän ilmoitti itsensä näin:

2. Simon Pietari ja Thomas, joka katsoisiksi kutsutaan, olivat ynnä, ja Nathanael, joka oli Galilean Kanaasta, ja Zebeduksen pojat, ja kaikki muuta hänen opetuslapsistansa.

3. Sanoi Simon Pietari heille: minä menen kalaan; ne sanoivat hänelle: me menemme myös kanssasi. Niin he menivät ja astuivat kohta wenheeseen, ja eivät he sinä yönä mitään saaneet.

4. Mutta koska jo aamu oli, niin Jesús seisoi rannalla: mutta eivät opetuslapset tietäneet, että se oli Jesús.

5. Niin sanoi Jesús heille: lapset, onko teillä mitään syötävää? He vastasivat häntä: ei.

6. Hän sanoi heille: lastekaat verkko oikialle puolelle wenhettä, niin te löydätte. Niin he lastivat, ja tuli niin paljo kaloja, etteivät he woineet wetää.

7. Niin sanoi se opetuslapsi, jota Jesús rakasti, * Pietarille: Herra se on. Koska Simon Pietari sen kuuli, että se oli Herra, wyötti hän hameen ympärillensä, (sillä hän oli alasti,) ja heitti itsensä mereen.

* Joh. 13: 23.

8. Mutta muut opetuslapset tulivat wenheellä, (sillä eivät

he olleet kausana maalta, vaan lähes kaikki sataa kynnärätä,) ja wetivät verkon kaloinensa.

9. Koska he siis olivat maale tulleet, näkivät he hiilet ja kalan niiden päällä pantuna, ja leivän.

10. Jesús sanoi heille: tuokaat tänne niistä kaloista, kun te nyt faitte.

11. Simon Pietari meni ja weti verkon maalle, täynnä suuria kaloja, sata ja kolme tuudentakymmentä: ja waikka niitä niin monta oli, ei kuitenkaan verkko rewennyt.

12. Jesús sanoi heille: tulkaat ruualle: mutta ei ystävään opetuslapsista uskaltanut häntä tyhjä: kutas olet? Sillä he tiesivät sen olevan Herran.

13. Niin Jesús tuli, otti leivän ja antoi heille, niin myös kalan.

14. Tämä on kolmas kerta, kuin Jesús opetuslapsillensa ilmestyi, sitte kuin hän oli nousnut ylös kuolluista.

15. Koska he siis syöneet olivat, sanoi Jesús Simon Pietarille: Simon Zonaan poika, rakastatko minua enämpi kuin nämät? Hän sanoi: jaa, Herra, sinä tiedät, että minä sinua rakastan. Hän sanoi hänelle: ruoki minun karitsojani.

16. Ja sanoi taas toisen kerran hänelle: Simon Zonaan poika, rakastatko minua? Hän vastasi: jaa, Herra, sinä tiedät, että minä sinua rakastan. Sanoi hän hänelle: kaitse minun lampaitani.

17. Hän sanoi kolmannen kerran hänelle: Simon Jonaan Poika, rakastatko minua? Pietari tuli murheelliseksi, että hän kolmannen kerran sanoi hänelle: rakastatko minua? ja sanoi hänelle: Herra, sinä tiedät kaiikki: sinä tiedät, että minä rakastan sinua. Jeesus sanoi hänelle: ruosi minun lampaitani.

18. Totijesti, totijesti sanon minä sinulle: koska sinä olit nuori, niin sinä wyötit itjes, ja menit, kuhunka tahdoit: mutta koskas wanhenet, niin sinä ojennat kätes, ja toinen wyötää sinun, ja wie, kuhunka et sinä tahdo.

2 Piet. 1: 14.

19. Mutta sen hän sanoi, antain tietä, millä kuolemalla hänen piti kunnioitfeman Jumalata. Ja kuin hän sen sanonut oli, sanoi hän hänelle: seuraa minua.

20. Pietari käänsi itsensä, ja näki sen opetuslapsen seuraavan, jota Jeesus rakasti, jota myös oli Jeesuksen rinnolla

B. Johanneksen Ewangeliumin loppu.

ehtoollisessa maannut, ja sanonut: Herra, kuka se on, jota sinun pettää?

21. Koska siis Pietari hänen näki, sanoi hän Jeesukselle: Herra, mitästä tämä?

22. Jeesus sanoi hänelle: jos minä tahtoisin hänen siihenasti olewan kuin minä tulen, mitä sinun siihen tulee? Seuraa sinä minua.

23. Niin weljesten seasfa käwi ulos se puhe, ettei sen opetuslapsen pitänyt kuoleman. Mutta ei Jeesus hänelle sanonut: ei hän kuole, vaan: jos minä tahdon hänen siihenasti olewan kuin minä tulen, mitä sinun siihen tulee?

24. Tämä on se opetuslapsi, jota todistaa näistä, ja on nämät kirjoittanut: ja me tiedämme hänen todistuksensa todeksi.

25. On myös monta muuta, kuin Jeesus teki, * jos ne erinänsä kirjoitettaisiin, en minä huijisi koko maailman käsittävän niitä kirjoja, kuin pitäisi kirjoittaman. Amen!

* Joh. 20: 30.

Pyhäin Apostolein Teot.

1. Luku.

Lukas alkaa apostolein teko-raamatun esipuheella. Kirjoittaa Christuksen viimeisen puheen apostolein kansa, ja Christuksen talwaaseen astumisen muodon; apostolein paljastamisen Jerusalemiin; Pietarin puheen, ja Mattiaksen valitsemisen apostoliksi.

Ennen olen minä tosin, o Theophilus, puhunut kaiikista niistä, kuin Jeesus rupesti sekä tekemään että opettamaan,

2. Hamaan siihen päivää asti, jona hän otettiin ylös, sitte kuin

hän apostoleille, jotka hän valinnut oli, Pyhän Hengen kautta oli käskyn antanut,

Matt. 28: 19. Mark. 16: 15.

3. Joille hän myös tärsimisenä jälkeen oli itsensä eläväksi osoittanut moninaisilla merkeillä, ja nähty heille * neljätymmentä päivää, ja puhui heille Jumalan waltatumasta.

* 1 Kor. 15: 8.

4. Ja kuin heidän oli toonut, tiesi hän heitä lähte-

mästä Jerusalemistä, waan et-
tä he Jän lupauستا odottaifi-
wat, josta te olette (sanoi hän)
kuulleet minulta.

Luf. 24: 49. Joh. 14: 16. I. 15: 26.

5. Sillä Johannes tosin fasti
wedellä, mutta te kastetaan
Pyhällä Hengellä *, ei monen
päivän perästä. * Matth. 3: 11.

Mark. 1: 8. Luf. 3: 16. Joh. 1: 26. Ap. T. 11: 16.

6. Koska he siis kokoontuneet
olivat, kysyivät he häneltä, sa-
noen: Herra, tällä ajallakos Jä-
raelille waltakunnan jälleen ra-
kennat?

7. Mutta hän sanoi heille:
ei teidän tule tietää aikaa
eli hetkeä, jotka Jä on
hänen woimaansa pannut.

8. Waan teidän pitää saaman
Pyhän Hengen woiman, * joka
on tulewa teidän päällemme. Ja
teidän pitää minun todistajani
oleman, + sekä Jerusalemissa,
että koko Judeassa ja Sama-
riassa, ja sitte maailman ääreen.

* Ap. T. 2: 4. I. 19: 8. + I. 9: 15.

9. Ja kuin hän nämät sanonut
oli, otettiin hän ylös heidän
nähtensä, * ja pilwi wei hänen
ylös heidän silmänsä edestä.

* Mark. 16: 19. Luf. 24: 51.

10. Ja kuin he katseliwat tai-
waaseen, hänen mennessänsä,
katso heidän tykönsä seisoi kaks-
 miestä walkeissa waatteissa,

11. Jotka myös sanowot: Sa-
lilean miehet, mitä te seisotte
ja katsotte taiwaaseen? Tämä
Jesuz, joka teiltä otettiin ylös
taiwaaseen, on niin tulewa,
kuin te hänen taiwaaseen mene-
wänfin näitte.

12. Silloin he palasivat Je-
rusalemiin wuorelta, joka Eljy-
mäeksi kutsutaan, ja on läsnä
Jerusalemia sabbathin mattan.

13. Ja kuin he tulivat siälle,
niin he astuiwat ylös siihen
saliin, kussa he oleskeliwat:
Pietari ja Jakob, ja Johannes
ja Andreas, Philippus ja Tho-
mas, Bartholomeus ja Mat-
theus, Jakob Alphein poika ja
Simon Zelotes, ja Judas Ja-
kobin.

Matth. 10: 2, 3, 4.

14. Nämät kaikki olivat yksi-
mielisesti pysyväiset rukoukses-
sa ja anomisessa, waimoin kans-
sa, * ja Marian, Jesuksen äitin,
ja hänen weljeinsä kanssa.

* Matth. 27: 55. Mark. 15: 40, 41.

Luf. 8: 2, 3. I. 23: 55. I. 24: 10.

15. Ja niinä päiwinä nou-
si Pietari opetuslasten keskellä, ja
sanoi: (ja joukko oli nimiltä
yhteen lähes kaksikymmentä tois-
ta jataa:)

16. Te miehet ja weljet, se
firjoitus piti täytettämän, * jonka
Pyhä Henki oli Dawidin suun
lautta Judasta ennen sanonut:
joka niiden johdattajaksi + tuli
kuin Jesuksen ottiwat kiinni:

* Ps. 41: 10. Joh. 13: 18. + Matth. 26: 47.

Mark. 14: 43. Luf. 22: 47. Joh. 13: 3.

17. Sillä hän oli meidän lu-
kumme luettu, ja oli tämän
wiran meidän kanssamme saa-
nut.

18. Hän siis on ansainnut
pellon wäärnyden palkasta: * ja
kuin hän pudotettiin alas, + on
hän keskeltä kahtia pakahtunut,
että kaikki hänen sisällyksensä lä-
sivät ulos. * Matth. 26: 15. + Matth. 27: 5.

19. Ja se oli tiettävä kaikille, kuin Jerusalemissä asuivat, että se pelto heidän kielellänsä kutjataan afeldama, se on, weripelto.

Matth. 27: 8.

20. Sillä se on kirjoitettu Pjaltari raamatussa: hänen kotonsa tultoon kylmille, eikä siinä pidä asujanta oleman: * ja toisen pitää hänen pispautensa saaman. †

* Ps. 69: 26. Matth. 23: 38. † Ps. 109: 8.

21. Niin pitää näistä miehistä, jotka meidän kanssamme olleet ovat kaiken sen ajan, kuin Herra Jesus meidän kanssamme ulos ja sisälle kävi,

22. Kuweten Johanneksen kasteesta, hamaan siihen päivään asti, jona hän meiltä otettiin ylös, yksi tuleman hänen ylösnousemisen sa todistajaksi, ynnä meidän kanssamme.

23. Ja he asettivat kaikki ehdoille, Josephin, joka kutsuttiin Variabas, ja lialta nimeltä Justus, ja Matthian.

24. Ja he rukoilivat, ja sanoivat: sinä Herra, joka kaikkein yhämet tiedät, ojoita, kumman siinä näistä kahdesta olet valinnut,

25. Saamaan tämän palveluksen ja apostolin wiran arpa, josta Judas on wilpistynyt pois, menemään pois salensa.

26. Ja he heittivät heistä arvan, ja arpa lanfesi Matthian päälle, ja hän walittiin yksimielisesti yhdentoistakymmenen apostolin jekaan.

2. Lufu.

Pyhä Henki muodatetaan apostolein päälle heluntaina. Pietari vastaa piitkaajita, saarnaa Jesulsesta, ja kääntää 3000 sielua. Ensimmäisten uskovaisten pyhä yhteys ja kanssakäyminen.

Ja kuin wiideskymmenes (a) päivä täytettiin, olivat he kaikki yksimielisesti koossa.

(a) s. o. heluntai.

2. Ja ihmäys tapahtui äkisti taivaasta, niinkuin suuri tulispää olisi tullut, ja täytti koko huoneen, kussa he olivat istumassa.

3. Ja heille näkyivät wiileskellyt kielet, niinkuin tulijet, * ja istuivat kunkin heidän päälensä.

* Matth. 3: 11.

Marf. 1: 8. Luf. 9: 18. Ap. T. 1: 5, 8.

4. Ja he täytettiin kaikki Pyhällä Hengellä, * ja rupešivat puhumaan muilla kielillä, † sen jälkeen kuin Henki antoi heidän puhua.

* Ap. T. 1: 8. † Marf. 16: 17. Ap. T. 10: 46.

5. Niin Jerusalemissä asui juutalaisia, jumalata pelkääväisiä miehiä, kaikkinaisesta kansasta, kuin taivaan alla on.

6. Ja koska tämä ääni tapahtui, niin kokoontui suuri kansanpaljous, ja hämmästyivät: sillä kunkin kuuli niiden puhuvan heidän omalla kielellänsä.

7. Ja he ihmyistyivät kaikki, ja ihmettelivät, sanoen keskenään: katso, eivätkö nämä kaikki, jotka puhuvat, ole Galilealaiset?

8. Ja kuinka me kunkin kuulemme heidän puhuvan meidän omalla kielellämme, joska me syntyneet olemme?

9. Barthilaiset ja Mediläiset ja

Elamilaiset, ja jotka asumme Mesopotamiasa, ja Judeassa ja Kappadociassa, Pontossa ja Afiasa,

10. Phrygiassa ja Pamphiliassa, Egyptissä ja Libian maan rajoilla, lii Kyreeniä, ja muukalaiset Romista, Juutalaiset ja mudet Juutalaiset,

11. Kretalaiset ja Arabialaiset, me kuulemme heidän puhuvan meidän kielillämme Jumalan suuria tekoja.

12. Niin he kaikki tyhmiistyivät, ja epäilivät, sanoen toinen toisellensa: mitäs luulet tämän olevan?

13. Waan muut nauroivat heitä, ja sanoivat: he ovat täynnänsä mafiata wiinaa.

14. Niin Pietari seisoi yhdentoistakymmenen kanssa, korrutti äänensä, ja puhui heille: te Judan miehet, ja kaikki, jotka asutte Jerusalemissa, tämä olkoon teille tiettävä, ja ottakaat minun sanani teidän korviinne.

15. Sillä eivät nämät juonutjissa ole, niinkuin te luulette; sillä nyt on kolmas hetki päivästä.

16. Waan tämä on se, kuin ennen sanottu on Joelin prophetaan kautta:

Joel 2: 28.

17. Ja pitää tapahtuman wiimeisinä päivinä (sanoo Jumala), että minä tahdon ruodattaa minun Hengestäni kaiken lihan päälle: ja teidän poikanne, ja tyttärenne pitää ennustaman, ja teidän nuorukaisenne pitää näkyä näkemän, ja teidän wan-

himpanne pitää unia uneksuman.

Es. 44: 3. Sach. 12: 10.

18. Ja myös minun palveliaini päälle, ja minun piikaini päälle niinä päivinä ruodatan minä minun Hengestäni, ja heidän pitää ennustaman.

19. Ja minä annan tunnuksia tähtejä ylhäällä taivaassa, ja merkkejä alhaalla maan päällä, weren ja tulen ja sawun suitsun.

Joel 2: 30.

20. Uuringon pitää muuttaman pimeydesti, ja tuun wereksti, ennen kuin se suuri ja julkinen Herran päivä on tulewa.

21. Ja pitää tapahtuman, että jokainen, kuin awuksi huutaa Herran nimeä, se tulee autuaaksi.

Joel 2: 32. Rom. 10: 13.

22. Te Israelin miehet, kuulkaat näitä sanoja: Jesuksen Nazaremtsen, sen miehen, joka teidän tykönnä on Jumalalta wahuistettu,* waimallisten tekoin, ihmeitten, ja merkkein kanssa, jotta Jumala hänen kauttansa teidän keskellänne tefi, niinkuin te itsekin tiedätte,

* Ap. 2. 10: 38.

23. Sen, joka Jumalan aiwoitun neuwon ja säännön jälkeen oli annettu ulos, te otitte, ja wääräin miesten kätten kautta ristiin nautitsitte ja surmasitte.

24. Jotka Jumala herätti ylös,* ja päästi kuoleman kiwuiista, että se oli mahdotoin, että hän piti siltä pidettämän.

* Ap. 2. 3: 15. I. 4: 10. I. 10: 40. I. 13: 30, 34.

25. Sillä Dawid sanoo hänestä: minä olen aina Herran

minun kasvoini eteen pannut: sillä hän on minun oifialla puolellani, etten minä horjahtaisi.

Ps. 18: 8.

26. Sentähden iloitfi minun sydämeni, ja minun fieleni riemuitsi, ja minun lihani on myös lepäävä toivosja.

27. Sillä et sinä anna ylönn minun sieluani helmetissä, että salli sinun Pyhästä näkemän turmelusta.

28. Sinä olet minulle tietäväksi tehnyt elämän tiet: sinä täytät minun ilolla sinun kasvoini edessä.

29. Te miehet, rakkaat weljet, oltkoon luparohkiasti teille puhua patriarchasta Dawidista, hän on sekä kuollut että haudattu, * ja hänen hautansa on meidän tykönnämme hamaan tähän päivään asti.

* 1 Run. 2: 10. Ap. T. 13: 36.

30. Että hän siis oli propheetta, ja tiesi Jumalan hänelle valalla wannoneen, että hän oli hänen supeensa hedelmästä lihan jälkeen herättävä Kristus, hänen istuimellansa istumaan, *2 Sam. 7: 12. Ps. 132: 11.*

31. Näki hän ennen ja puhui Kristuksen ylösnousemuksesta, ettei hänen sieluansa annettu ylönn helmetissä, eikä hänen lihansa nähnyt turmellusta.

Ps. 16: 10. Ap. T. 13: 36.

32. Tämän Jesuksen on Jumala herättänyt, * jonka todistajat me kaikki olemme.

* Ap. T. 10: 40. Rom. 4: 24. 1. 8: 11.

1 Kor. 6: 14. 1. 15: 15. 2 Kor. 4: 14. Gal. 1: 1.

33. Hän on siis Jumalan oifialle kädelle korotettu, ja on yhältä saanut lupauksen Pyhästä Hengestä, hän on tämän muodattanut, kuin te nyt näette ja kuulette.

34. Sillä ei Dawid ole taivaaseen astunut; vaan hän sanoo: Herra sanoi minun Herralleni: istu minun oifialle kädelleni, *Ps. 110: 1. 1 Kor. 15: 26.*

35. Siihenästi kuin minä panen sinun vihollises sinun jalkais astinlaudaksi.

36. Niin pitää siis totisesti kaiken Jsraelin huoneen tietämän, että Jumala on tämän Jesuksen, jonka te ristiin nautittu, Herraksi ja Kristusksi tehnyt.

37. Mutta kuin he nämät kuulivat, kävi se läpi * heidän sydämensä, ja sanoivat Pietarille, ja muille apostoleille: te miehet, rakkaat weljet, mitä meidän pitää tekemän? ** Hebr. 4: 12.*

38. Vaa Pietari sanoi heille: tehkää parannus, ja antakaan jokainen hänsä kastaa Jesuksen Kristus nimeen syntein anteeksi antamiseksi; * niin te saatte Pyhän Hengen lahjan. ** Mat. 24: 47.*

39. Sillä teille ja teidän lapsillenne on tämä lupaus annettu, * ja kaikille, jotka taampana ovat, kutka ikänä Herra meidän Jumalamme kutsuu. † ** 1 Mos. 17: 7. † Jos. 10: 16.*

40. Ja monilla muillakin sanoilla todisti hän, ja neuvoit heitä, sanoen; antataat teitänne

autettaa tästä pahanellisesta surusta.

41. Jotka siis mielellänsä hänen sanansa ottivat vastaan, ne kas-tettiin: ja sinä päivänä lisääntyi lähes kolme tuhatta sielua.

42. Ja he pysyivät alati apos-tolein opissa ja osallisuudessa, ja leivän murtamisessa ja ru-kouksissa.

43. Mutta jotaiselle sielulle tuli pelko: ja tehtiin apostolein kautta monta ihmettä ja merkkiä.

44. Mutta kaikki, jotka uskoi-wat, olivat yhdessä, ja pitivät kaikki yhteisenä. Ap. T. 4: 32.

45. Ja he myivät heidän hy-vyytensä ja tavaransa, ja ja-toivat ne kaikille, sen jälkeen kuin kukaan tarvitsi.

46. Ja he pysyivät joka päivä yksimielisesti templissä, ja mur-sivat joka huoneessa leipää, * ja ottivat ruokaa, riemulla ja sydämen yksifertaisuudella. * Ap. T. 20: 7.

47. Ja kiittäin Jumalata, oli-wat kaiken kansan suosiossa. * Ja Herra lisäsi jokapäivä au-tuaaksi tulevaisia seurakunnalle. * Ap. T. 4: 33.

3. Luku.

Pietari, templiin mennessänsä Johanneksen seurassa, parantaa yhden ohimutso-ramman ihmisen. Saarnaa Kristuksesta sille kokoon tulleelle kansalle, ja neuvoa kääntymyksen.

Niin Pietari ja Johannes meni-wät ynnä ylös templiin, yh-deksännellä rukouksen hetkellä.

2. Ja yksi mies, saattamaton hamasta äitinsä kohdusta, kan-nettiin; jonka he panivat joka päivä sen templin oven eteen,

joka kutsutaan kaunis, anomaan niiltä almuja, jotka templiin menivät.

3. Koska hän näki Pietarin ja Johanneksen tahtowan mennä templiin, anoi hän heiltä almuja.

4. Niin Pietari Johanneksen kanssa katsoi hänen päällensä, ja sanoi: katso meidän pääl-lemme.

5. Ja hän katseli heidän pääl-lensä, toivoin heiltä jotakin saamansa.

6. Niin Pietari sanoi: hoiata ja kulta ei minulla ole; vaan sitä, kuin minulla on, annan sinulle: Jeesuksen Chris-tuksen Nazarenuksen nimeen nou-se ja käy.

7. Ja hän tarttui hänen ottiaan käteensä ja ojensi hänen: ja koh-ta hänen säärensä, ja kantansa wahvistuivat.

8. Ja hän karkasi ylös, seisoi ja kävi, ja meni heidän kans-saan templiin, käyden ja hy-päten, ja kiittäin Jumalata.

9. Ja kaikki kansa näki hänen käyvän ja kiittävän Jumalata:

10. Ja tunsi hänen siisti, joka almun tähden istui templin kauniin oven edessä: ja he oli-wat täynnänsä peltoa ja suur-ta hämmästystä siitä, kuin hä-nelle tapahtunut oli.

11. Mutta koska tämä saatta-maton, joka parannettu oli, piti itsensä Pietarin ja Johanneksen työ, juoksi kaikki kansa hämmäs-tyksissä heidän työnsä porstu-aan, *joka kutsutaan Salomonin.

* 1 Kun. 6: 3. Jos. 10: 23. Ap. T. 5: 12.

12. Koska Pietari sen näki,

vastasi hän kansalle: Israelin miehet, mitä tetätä ihmettellette? eli mitä te meidän päällemme katsotte, niinkuin me olisimme meidän omalla voimallamme eli jumalijuudellamme tämän käymään saattaneet?

13. Abrahamin ja Issaatin ja Jakobin Jumala, * meidän isäimme Jumala, on hänen Poikansa Jeesuksen kirkastanut, jonka te annoitte plön ja kielsitte Pilatuksen edessä, koska hän tuomitši, että hän piti päästettämän. †

* 2 Moos. 3:6. † Luv. 23:16, 20, 21. Joh. 19:12, 15.

14. Mutta te kielsitte sen Pyhän ja Hurstaan, ja anoitte teillen murhamiestä annettaa.

Matth. 27:20.

... Mark. 15:11. Luv. 23:18. Joh. 18:40.

15. Mutta elämän Päärustiinaan te tapoitte: sen on Jumala kuolluista herättänyt, * jonka todistajat me olemme.

* Ap. 2:24, 32. Eph. 1:20.

16. Ja uskon kautta hänen nimensä päälle, on hän tässä, jonka te näette ja tunnette, hänen nimensä vahvistanut: ja se usko * hänen kauttansa antoi tälle terveytensä, kaikkein teidän nähdenne.

* Luv. 17:19.

17. Ja nyt, rakkaat weljet, minä tiedän, että te sen tyhmyydestä tehneet olette, niinkuin teidän ylimmäisennekin.

18. Mutta Jumala, mitä hän kaikkein propheetainsa suun kautta oli ennustanut, että hänen Christuksensa piti kärsimän, sen näin täytti.

19. Niin tehkää parannus ja palatkaat, että teidän

synninne pyhittäisi pois: koska wirwoittamisen ajat tulevat Herran kasvoin edestä,

20. Ja hän lähettää sen, josta teille ennen saarnattu on, Jeesuksen Christuksen.

21. Jotka tosin tulee taitvas omistaa, niihin aikoin asti kuin ne kaitfi jälleen asetetaan, kuin Jumala on puhunut kaikkein pyhän propheetainsa suunkautta, hamasta maailman alusta.

22. Sillä Mooses tosin on isille sanonut: Herra teidän Jumalanne on teille herättävä propheetan teidän weljistänne, niinkuin minun: kuulkaat häntä taitissa, mitä hän teille sanoo.

5 Moos. 18:15, 18. Ap. 1:7, 32.

23. Ja pitää tapahtuman, että jokainen sielu, joka ei tätä propheetata kuule, pitää hävitettämän pois kansasta.

24. Ja kaitfi propheetat hamasta Samuelista, ja sitte edespäin, niin monta kuin puhunut on, ovat myös kaitfi näitä päiviä ennustaneet.

25. Te olette propheetain, ja sen liiton lapset, jonka Jumala meidän isäimme kansa tefi, sanoen Abrahamille: ja sinun siemenessäs pitää kaitfi kansatmaan päällä siunattaman.

1 Moos. 12:2.
1. 18:18. 1. 22:18. 1. 26:4. Gal. 3:8.

26. Teille on Jumala ensin Poikansa Jeesuksen herättänyt, ja on hänen lähettänyt teitä siunaamaan, * että te kufin teidän pahuudestanne palajaisitte.

* Ap. 1:13, 48.

4. Luku.

Pietari ja Johannes pannaan kiinni. Tultuaan sa oikeuden eteen, vastaa Pietari heidän puolestaan ja tunnustaa Kristuksen. Se kielletään saarnaamasta Kristuksesta, mutta eivät he sitä tottele. Pitävät pyhäin kansa rukouksia wainoa vastaan. Uskottajset pitävät tawaransa yhteisenä.

Mutta koska he kansalle puhuivat, niin papit ja templin esimies, ja Sadduceukset tulivat sinne,

2. Ja närtästyivät, että he kansaa opettivat, ja ilmoittivat Jesuksen kautta ylösnousemisen kuolluista; Dan. 12: 2.

3. Ja heittivät kätensä heidän päällensä, ja panivat heidän huomeneksi kiinni; sillä jo oli ehto.

4. Mutta monta niistä, jotka sanan kuulivat, uskoivat: ja miesten luku tuli lähes wiisi tuhatta.

5. Mutta toisena päivänä tapahtui, että heidän ylimmäisensä ja wanhimpansa kokoon tuivat, ja kirjanoppineet Jerusalemissa;

6. Ja Hannas ylimmäinen pappi, ja Kaiphas,* ja Johannes, ja Aleksander, ja niin monta kuin ylimmäisten pappein suvusta oli. * Luf. 3: 2. Joh. 18: 13.

7. Ja asettivat heidän kätensä, ja kysyivät heiltä: millä voimalla taikka tenenkä nimeen te olette tämän tehneet?

8. Niin Pietari, täynnänsä Pyhää Hengeä, sanoi heille: te kansan ylimmäiset, ja Israelin wanhimmat,

9. Jos me tänä päivänä tuomitaan sen hyvän työn edestä

sille sairaille miehelle, jonka kautta hän parannettu on:

10. Niin olkoon teille ja kaikille Israelin kansalle tiettävä, että Jesuksen Kristuksen Nazerenuksen nimeen, jonka te ristitiin nautitsitte, jonka Jumala kuolleista herätti,* sen kautta tämä seisoo teidän edessänsä terveenä. * Ap. 2. 17: 31.

11. Hän on se kiwi, joka teiltä ratentajilta hyljätty on, joka on nurktaivoksi tullut: Ps. 118: 22.

Ef. 2: 16. Matth. 21: 42. Mark. 12: 10.

Luf. 20: 17. Rom. 9: 33. 1 Piet. 2: 4, 6, 7.

12. Ja ei yhdesäkään toisessa ole autuutta: sillä ei myöskään ole muuta nimeä taivasaan alla ihmisille annettu, jossa meidän pitää autuaaksi tuleman. Matth. 1: 21.

13. Mutta kuin he näkivät Pietarin ja Johanneksen puheen rohkeuden, sillä he ymmärsivät heidän oppimattomiksi ja kirjan taitamattomiksi miehiksi, ihmetelivät he, ja tunsivat heidän, että he Jesuksen kansa olleet olivat.

14. Mutta kuin he näkivät sen ihmisen seisovan heidän kansansa, joka parannettu oli, eivät he tainneet mitään sitä vastaan puhua.

15. Mutta he käskivät heitä ulos raadista mennä pois, ja pitivät neuvoa keskenänsä,

16. Sanoen: mitä me näille miehille teemme? Sillä jultin merkki on heidän kauttansa tehty, joka kaikille Jerusalemin asuwaisille tiettävä on, ja emme taida kieltää:

17. Mutta ettei se enämpi kansan keskelle hajoisi, niin haastamaan heitä kowin, etteivät he tästedes yhdellementään ihmiselle tästä nimestä puhuisi.

18. Ja he kutsuivat heidän, ja kaiteti kielsivät heitä puhumasta ja opettamasta Jesuksen nimeen.

Ap. X. 5: 28.

19. Mutta Pietari ja Johannes vastasivat heitä, ja sanoivat: tuomittkaat itse, jos se on oikia Jumalan edessä, että me teitä enemmän kuulemme kuin Jumalata.

Ap. X. 5: 29.

20. Sillä en me taida niitä puhumata olla, kuin me nähneet ja kuulleet olemme.

21. Mutta he uhkasivat heitä, ja antoivat heidän mennä, ja eivät löyneet mitään, josta he olisivat heitä wanneet, kansan tähden; sillä kaikki kiittivät Jumalata sen edestä, kuin tapahtunut oli.

22. Sillä se ihminen oli ylitse neljäntymmenen ajastajan vanha, jossa tämä parantamisen tunnusmerkki tehty oli.

23. Mutta kuin he päästetty olivat, tulivat he omaisensa tykö, ja ilmoittivat, mitä pappein päämiehet ja wanhimmat heille sanoneet olivat.

24. Kosta he sen kuulivat, korottivat he yksimielisesti äänensä Jumalan tykö, ja sanoivat: Herra, sinä olet Jumala, josta tullaan ja maan, ja meren ja kaikki, mitä niissä on, tehnyt olet:

25. Joka Davidin sinun palvelias suun kautta puhunut olet: miksi pakanat kiukutsevat, ja kansat turhaa aikovat? Ps. 2: 1.

26. Maan kuninkaatt yhteen menervät, ja päämiehet kokoovat heitänsä, Herraa vastaan ja hänen Christustansa vastaan?

27. Sillä he ovat tosin koonnut neet sinun pyhää Boikaa Jesusta vastaan, jonka sinä voitelit, sekä Herodes että Pontius Pilatus pakanain ja Israelin kansan kanssa,

28. Tekemään, mitä sinun kätes ja neuros ennen aikonut oli, että tapahtuman pitäisi.

29. Ja nyt, Herra, katso heidän uhkaustansa, ja anna sinun palveliais kaitella uskalluksella sinun sanaas puhua.

30. Ja ojemma kätes parantamaan, ja että merkit ja ihmeet sinun pyhän Boikas Jesuksen nimen kautta tehtäisiin.

31. Ja kuin he rutoilleet olivat, liikkui se paikka, jossa he koossa olivat, ja he täytettiin kaikki Pyhällä Hengellä, ja puhuivat Jumalan sanaa uskalluksella.

Ap. X. 2: 4, 7.

32. Ja niiden paljouudessa, jotka uskoivat, oli yksi sydän ja yksi sielu: ei myös kenkään heistä sanonut mitään omaksensa, kuin hänellä oli, vaan kaikki olivat heillä yhteiset.

Ap. X. 2: 44.

33. Ja apostolit todistivat suurella voimalla Herran Jesuksen ylösnousemisesta, ja sinun ri armo oli kaikkein heidän päälänsä.

34. Ja ei myös ollut yhtään tarwittawata heissä: sillä niin monta, joilla pellot eli huoneet olivat, ne he myivät ja toivat myyntiin hinnan:

35. Ja panivat apostolein jalkain eteen: ja jokaiselle jaettiin niinkuin kutin tarwitti.

36. Mutta Joses, joka liialta nimeltä apostoleilta kutjutaan Barnabas (se on niin paljon sanottu kuin lohdutuksen poika) lermiitta, Cypriistä sukuisin,

37. Hänellä oli pelto, sen hän myi, ja toi hinnan, ja pani apostolein jalkain eteen.

5. Luku.

Ananias emäntinensä walehtee ja rangastetaan kuolema. Apostolit tekewät suuria ihmetöitä. He pannaankiinni, mutta Herran enkeli päästää heidän ulos. He löybetään temppelissä, tuodaan oikeuden eteen, ja waastawat puolestaan. Gamaliel estää Juutalaiset murha-aitomisesta; ja apostolit päästetään pleksettyhinä, waan he saarnaawat haastoa waastaan.

Mutta yksi mies, Ananias nimeltä Saphiran hänen emäntänsä kanssa, myi tawaransa:

2. Ja kätki jotain hinnasta emäntänsä tietten: ja toi osan edes, ja pani apostolein jalkain eteen.

3. Niin Pietari sanoi: Ananias, miksi saatana täytti sinun sydämes, Pyhän Hengen edessä walhettelemaan, ettäs jotakin pellon hinnasta kätkit?

4. Ettös olisi saanut sitä pitää, koska se sinulla oli, ja se myyntiin oli sinun hallussas? missis senkaltaista olet sydämees päästännyt? Et sinä ole ihmisten,

waan Jumalan edessä walehdellut.

5. Koska Ananias nämät sanat kuuli, lanfesi hän maahan, ja antoi henkensä. Ja suuri pelko tuli kaikkein niiden päälle, jotta tämän kuulivat.

6. Niin nuoret miehet nousivat ja korjasivat hänen, weivät pois ja hautasivat hänen.

7. Mutta tapahtui liki kolmen hetken perästä, että myös hänen emäntänsä tuli sisälle, eikä tietännyt, mitä tapahtunut oli.

8. Niin Pietari waastasi häntä: sanos minulle, oletteko sen pellon siihen hintaan myyneet? Mutta hän sanoi: olemme niinkin siihen hintaan.

9. Sanoi Pietari hänelle: miksi te olette mielistyneet keskenänne Herran Henkeä tiusaamaan? Katso, niiden jalat, jotta sinun miehes hautasivat, owat owen edessä, ja wiewät pois sinun.

10. Ja hän kohta lanfesi maahan hänen jalkainsa eteen, ja antoi henkensä. Niin nuoret miehet tulivat sisälle, ja löysivät hänen kuolleena, ja he weivät hänen ulos, ja hautasivat miehenä tykö.

11. Ja suuri pelko tuli koko seurakunnalle, ja kaikille niille, jotta tämän kuulivat.

12. Ja apostolein kätten kautta tehtiin monta merkkiä ja ihmettä kansan seassa: ja he olivat kaikki yksimielisesti Salomonin esihuoneessa.

13. Mutta ei niistä muista uskaltanut yksitään itseänsä an-

taa heidän setaansa: waan kansa piti paljon heistä.

14. Ja joukko paljon enäni miehistä ja waimoista, jotka Herran päälle uskoivat:

15. Niin että he kantoivat sairaita kaduille, ja paniwat niitä ruoteille ja paareille, että Pietarin tullessa ainoastaan hänen warjonja jontum heistä olisi warjonnut.

16. Ja tuli myös suuri joukko kotoon lähimmäisistä kaupungeista Jerusalemiin, ja toiwat jairaita, ja saastaifilta hengiltä waimatuuta: jotka kaikki paranettiin.

17. Niin nousi ylimmäinen pappi, ja kaikki, jotka hänen kansansa oliwat, Sadduceusten lahko, ja oliwat täynnänsä kiwautta:

18. Ja paistafiwat kätensä apostolein päälle, ja paniwat heidän yhteiseen wanfihuoneeseen.

19. Mutta Herran enkeli awasi ylölä tornin owen, ja wei heidän sieltä ulos, ja sanoi:

20. Mentäät, seisokaat ja puhutaat templissä kansalle kaikki tämän elämän sanat.

21. Mutta koska he sen kuuliwat, meniwät he warhain aamulla templiin ja opettiwat. Niin ylimmäinen pappi tuli, ja ne, jotka hänen kansansa oliwat, kutsuiwat raadin kotoon, ja kaikki Israelin lasten wanhimmat, ja lähettiwät wanfihuoneen tykö heitä noutamaan.

22. Koska palweliat meniwät, eiwättä heitä tornista löntäneet, niin he palasiwat ja ilmoittiwat,

23. Sanoen: tornin me tosin lönsimme kyllä wiijusti suljetuffi, ja wartiat ulkona owen edessä seisowan: mutta koska me sen awasimme, emme ketään siellä löntäneet.

24. Koska ylimmäinen pappi, ja templin esimies, ja pappein päämiehet nämät kuuliwat, epäliwät he heistä, miksi se wiimeintin tulifi.

25. Niin tuli yksi ja ilmoitti heille, sanoen: katso, ne miehet, jotka te torniin panitte, owat templissä, ja seisowat opettamassa kansaa.

26. Niin esimies meni palwelioinensa, ja toi heidän suosiolla sieltä: (sillä he pelkäsiwät kansan heitä kiwittämän.)

27. Ja kuin he toiwat heidän, asettiwat he heidän raadin eteen: ja ylimmäinen pappi kysyi heiltä,

28. Sanoen: emmekö me ole kowasti teitä kieltäneet puhumasta kansalle tähän nimeen? * Ja katso, te olette Jerusalemin täyttäneet teidän opetuksellanne, ja tahdotte tämän ihmisen weren wetää meidän päällemme.

* Ap. X. 4: 18.

29. Mutta Pietari ja muut apostolit wastasiwat, ja sanoiwat: enää tulee kuulla Jumalalta kuin ihmisiä. * Ap. X. 4: 19.

30. Meidän isämme Jumala herätti * Jesuksen, jonka te tapoitte ja ripustitte puuhun.

* Ap. X. 2: 24, 32. I. 8: 15. I. 10: 39,

31. Sen on Jumala korottanut oisialle kadellensa Päämieheksi * ja Wapahtajaksi, antamaan Israelille

parannusta ja synlein anteesi antamusta.†

* Hebr. 2: 10. † Luf. 24: 47.

32. Ja me olemme näiden sain todistajat,* ja myös Pyhä Henki, jonka Jumala on niille antanut, jotka häntä kuulevat.

* 3os. 7: 39. I. 15: 26, 27.

33. Mutta koska he nämät kuulivat, kävi se läpitse heidän sydämensä, ja pitivät neuvoa tappaussensa heitä.

34. Niin nousi raadista yffi Phariseus, nimeltä Gamaliel,* lainopettaja, josta kaikki kansa paljon piti, se käski apostoleita pitimältänsä wiedä ulos.

* Ap. L. 22: 3.

35. Ja sanoi heille: Israelin miehet, kawahtakaat itse teitä, mitä te mielitte tehdä näille miehille.

36. Sillä ennen näitä päiviä nousi Theudas,* ja sanoi hänen: jostakin, niin hänen tykönsä tuli lähes neljä sataa miestä: joka sitte tapettiin, ja kaikki, jotka häneen mielistyivät, ne hajoitettiin ja hävitettiin.

* Ap. L. 21: 38.

37. Tämän jälkeen nousi Judas Galileasta weronlaskemisen päiwinä, ja käänsi paljon kansaa jälkeensä: hän myös hukkui ja kaikki, jotka häneen mielistyivät, hajoitettiin.

38. Ja nyt sanon minä teille: lafatkaat näistä miehistä, ja sallitkaat heidän olla: sillä jos tämä neuvo eli teko on ihmisistä, niin se tyhjään raukee;

39. Waan jos se on Jumalalta, niin et te voi sitä

tyhjäksi tehdä, ettette myös löydettäisi sotineen Jumalata vastaan.

40. Niin kaikki mielistyivät hänen neuvoonsa: ja kuin he apostolit sisälle kutsuivat, niin he hosuivat heitä, ja kielsivät heitä Jeesuksen nimeen puhumasta, ja päästivät heidän menemään.

41. Niin he menivät iloiten pois raadin edestä, että he olivat mahdolliset pilkkaa kärsimään hänen nimensä tähden.

Matth. 5: 10, 11, 12. Rom. 5: 3.

42. Ja eivät lakanneet joka päivä templissä ja joka huoneessa opettamasta ja saarnaamasta ewankeliumia Jeesuksesta Kristusesta.

6. Luku.

Seitsemän toimittajata walitaan köyhiä warten. Stephanus, yffi niistä, wainotaan töltensä ja wiisautensa tähden usottomilta, wäärällä päälläkanteella.

Mutta niinä päiwinä, koska opetuslasten luku enäni, napsivat Grekiläiset Hebrealaisia vastaan, että heidän leskensä katsottiin yllön jokapäiwäisessä palveluksessa.

2. Niin ne katsitoistatymmentä kutsuivat kotoon opetuslasten joukon, ja sanoivat: ei se ole kohtuullinen, että me annamme yllön Jumalan sanan, ja pöytäin edessä palvelemme.

3. Sentähden, rakkaat weljet, walitkaat teistänne seitsemän miestä, joista hywä todistus on, jotka ovat Pyhää Hengeä ja wiisautta täynnänsä, joiden haltuun me tämän wiran annamme.

4. Mutta me tahdomme rukou-

sessä ja sanan palveluksessa pysyväiset olla.

5. Ja se puhe kelpasi kaikelle joukolla: ja he valitsivat Stephanin, miehen täynnä uskoa ja Pyhää Hengeä, ja Philippuksen,* ja Prochoron, ja Nikanorin, ja Timonin, ja Parmenan, ja Nifolain, sen uuden Juutalaisen Antiochiaasta. * Ap. 13: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100.

6. Nämät he asettivat apostolein eteen: ja rukoilivat, ja paniivat kätensä heidän päällensä.

7. Ja Jumalan sana kasvoi, ja opetuslasten luku tuli sängen suureksi Jerusalemissa: ja suuri joukko pappeja oli myös uskolla täynnä.

8. Mutta Stephanus, joka oli uskoa täynnänsä ja wälewyyttä, teli ihmeitä ja suuria tunnuksia kansan seassa.

9. Niin nousivat muutamat Libertinein synagogasta, ja Kyreneusten, ja Aleksandrinein, ja jotka Ciliciasta ja Asiaasta olivat, ja riitelivät Stephanin kanssa.

10. Ja eivät he voineet sitä wiisautta vastaan olla, ja sitä Hengeä, jonka kautta hän puhui.

11. Niin he jääsivät miehiä, jotka sanoivat: me olemme hänen kuulleet puhuvan pilkkaanoja Mosesa ja Jumalata vastaan.

12. Niin he nlyttivät kansan ja vanhimmia ja firjanoppineet, ja menivät ja ottivat hänen kiinni, ja weivät hänen raadin eteen.

13. Ja asettivat wäärät todistajat sanomaan: ei tämä mies laakaa puhumasta pilkkaanoja tätä Pyhää siä ja laia vastaan.

14. Sillä me olemme kuulleet hänen sanovan: Jeesus Nazaremus häwittää tämän siän, ja muuttaa säädnyt, jotka Moses meille antoi.

15. Ja kaikki ne, jotka raadissa istuivat, katsoivat hänen päälensä, ja näkivät hänen kaswonsa niinkuin enkelin kaswot.

7. Luku.

Stephanus juttellee oikeuden edessä Jumalan hyviä töitä kansaansa kohtaan, Abrahamista niin Salomoniin asti. Kuhtelee Juutalaisien uppiniskaisuutta. Kiwitetään sentähden, ja kuolee autuaasti.

Niin ylimmäinen pappi sanoi: lienerwätkö nämät näin?

2. Waan hän sanoi: miehet, rakkaat weljet ja isät, kuulkaat: kun nian Jumala ilmestyi Abrahamille meidän isällemme, koska hän oli Mesopotamiasa, ennen kuin hän Haranisä asui:

3. Ja sanoi hänelle: lähde sinun maaltas ja siurustas, ja tule siihen maahan, kuin minä sinulle osoitan. 1 Mos. 12: 1.

4. Silloin hän läksi Chaldeasta,* ja asui Haranisä. Ja koska hänen isänjä kuollut oli, toi hän hänen sieltä tähän maahan, jossa te nyt asutte.

* 1 Mos. 11: 81. + 1 Mos. 12: 7.

5. Ja ei antanut hänelle siinä perintötä, ei jalaantaan lewentyä: ja hän lupasi hänelle sen antaa asuaksensa, ja hänen siemenellensä hänen jälkeensä, koska ei hänellä vielä lasta ollut.

6. Ja Jumala puhui hänelle näin: sinun siemenes pitää oleman muukalainen wieraalla maalla, ja heidän pitää sen

orjaksi tekemän, ja pahaisti sen kanssa menemän neljä sataa ajastaitaa.

1 Mos. 15: 13.

7. Ja sen kansan, jota he palwelivat, tahdon minä tuomita, sanoi Jumala: ja sitte pitää heidän lähtemän, ja minua tässä siassa palveleman.

8. Ja hän antoi hänelle ympärileikkauksen liiton: * ja niin hän siitti Isaakin, † ja ympäri-leikkasi hänen tahdeksantena päivänä: ja Isaak siitti Jakobin, ** ja Jakob kaksitoistakymmentä patriarchaa. ††

* 1 Mos. 17: 9—12.

† 1 Mos. 21: 2. ** 1 Mos. 25: 24.

†† 1 Mos. 29: 32. 1. 30: 5. 1. 35: 23, 1c.

9. Ja ne patriarchat myivät kateudesta Josephin Egyptiin: * ja Jumala oli hänen kanssansa:

* 1 Mos. 37: 23.

10. Ja pelasti hänen kaitista tustistansa, ja antoi hänelle armon ja wiisauden Pharaon Egyptin kuninkaan kaswain edessä, ja hän pani hänen Egyptin waltamieheksi, ja kaiten hänen huoneensa päälle. 1 Mos. 41: 40.

11. Mutta nälkä tuli * kaitteen Egyptiin ja Kanaan maahan, ja suuri tusta: ja eivät meidän isämme löytäneet ravintoa.

* 1 Mos. 41: 54.

12. Mutta koska Jakob kuoli Egyptissä jwviä oleman, lähetti hän sinne meidän isämme ensimmäisen kerran.

1 Mos. 42: 1, 2.

13. Ja koska hän toistamiseen heidän lähetti, tunnettiin Joseph weljiltänsä: * ja Josephin suku tuli Pharaolle tiettäväksi. †

* 1 Mos. 45: 4. † 1 Mos. 45: 4, 16.

14. Niin Joseph lähetti ja antoi

tuoda isänsä Jakobin, ja kaiten hänen sukunsa, wiisi sielua tahdeksattakymmentä.

1 Mos. 46: 8, 27. 2 Mos. 1: 5.

15. Ja Jakob meni alas Egypttiin, ja hän kuoli, * niin myöös meidän isämme.

* 1 Mos. 49: 33.

16. Ja he wiettiin Sichemiin, * ja pantiin siihen hautaan, jonka Abraham oli Emmotin lapsilta rahalla ostanut † Sichemisissä.

* 1 Mos. 47: 30.

1. 50: 13. † 1 Mos. 33: 19. Jos. 24: 32.

17. Mutta koska lupauksen aika lähestyi, * josta Jumala oli Abrahamille wannonut, kaswoi ja enäni kansa Egyptissä, †

* 1 Mos. 13: 16. 1. 15: 5. 1. 22: 17. † 2 Mos. 1: 7.

18. Siihenasti kuin toinen kuningas tuli, joka ei Josephista mitään tietänyt.

2 Mos. 1: 8.

19. Tämä meidän sukuaamme kavalasti juonitteli, ja meni pahaisti meidän isämme kanssa, niin että heidän piti nuoret lapsensa heittämän pois, etteivät he olisi saaneet elää.

2 Mos. 1: 10, 11, 22.

20. Siihen aikaan syntyi Moses, ja hän oli Jumalalle otollinen, ja elätettiin kolme kuukautta isänsä huoneessa.

2 Mos. 2: 2. Hebr. 11: 23.

21. Mutta koska hän heitetty oli ulos, otti Pharaon tytär hänen ja kaswatti itsellensä pojaksi.

2 Mos. 2: 3, 5, 7, 10.

22. Ja Moses opetettiin kaitessa Egyptiläisten wiisaudessa: ja oli woimallinen sanoissa ja töissä.

23. Mutta koska hän oli neljäkymmenen ajastajan wanhajoukshui hänen sydämeensä mennä katsomaan weljiänsä Israelin lapsia.

24. Ja kuin hän näki yhdele wäärnyttä tehtävän, auttoi hän häntä, ja kosti hänen puolestaan, joka wäärnyttä kärsei, ja löi Egyptin miehen. ^{2 Mos. 2: 11, 12.}

25. Mutta hän luuli weljeinsä sen ymmärtävän, että Jumala hänen kätensä kautta oli heille wapauden antawa; waan eivät he ymmärtäneet.

26. Ja hän tuli toisena päivänä heidän tykönsä, jotka keskenensä riitelivät, ja sowingit heitä, sanoen: rakkaat miehet, te olette weljetset: miksi te toisen toisellenne wäärnyttä teette? ^{2 Mos. 2: 13.}

27. Mutta se, joka lähimmäisellensä wäärnyttä teki, lykkäsi häntä, sanoen: kuka sinun on pannut päämieheksi ja tuomariksi meidän ylitsemme?

28. Wai tahdotkos sinä minua niin tappaa, kuin sinä Egyptiläisen eiläin tapoit?

29. Niin Moses pateni tämän puheen tähden, ja oli Madian maatummaassa muukalainen, jossa hän katki poikaa siitti.

30. Ja neljäntymmenen ajastajan perästä, ilmestyi hänelle Herran enkeli kornessa, Sinain vuorella, pensaan tulen liekissä. ^{2 Mos. 3: 2.}

31. Mutta kuin Moses sen näki, ihmetteli hän sitä nähtyä: ja kuin hän meni lähes katsomaan, niin tapahtui Herran ääni hänelle:

32. Minä olen sinun isäis Jumala, Abrahamin Jumala, ja Jsaakin Jumala, ja Jakobin Jumala: niin Moses wapisi, eikä tohtinut sinne katsoa.

33. Ja Herra sanoi hänelle: riisu kengäs jalvoistasi; sillä sia, jossa seisot, on pyhä maa.

34. Minä olen nähden nähnyt minun kansani tustan Egyptissä, ja olen heidän huokauksensa kuullut, ja tulin alas heitä ottamaan ulos: tule siis nyt tänne, minä lähetän sinun Egyptiin. ^{2 Mos. 3: 7, 8, 10.}

35. Tämän Mosesen, jota he kielsivät, sanoen: kuka sinun on pannut päämieheksi ja tuomariksi: tämän on Jumala lähettänyt päämieheksi ja wapahtajaksi, enkelin käden kautta, joka hänelle pensaaassa ilmestyi.

36. Tämä johdatti heitä ulos, ja teki ihmeitä ja merkkejä Egyptin maassa, ja Punaisessa meressä * ja kornessa, neljäntymmentä ajastaitaa.†

* 2 Mos. 7. † 2 Mos. 16.

37. Tämä on se Moses, joka sanoi Jsraelin lapsille: Herra teidän Jumalanne herättää teille teidän weljistänne yhden propheetan, niinkuin minun: jota teidän pitää kuuleman.

5 Mos. 18: 15, 18. Ap. 7: 3: 22.

38. Tämä oli seuratuudessa enkelin kanssa kornessa, joka puhui hänen kansansa Sinain vuorella, * ja meidän isämme kanssa. Tämä sai elämän puheen meille antaaksensa. * 2 Mos. 19: 3, 20.

39. Jota eivät meidän isämme totelleet, waan syysivät pois sen heidän tykönsä, ja palasivat sydämesänsä Egyptiin:

40. Sanoen Aaronille: tee meille jumalia, jotka meidän

edellämme kävivätkin; sillä en me tiedä, mitä Mooselle, joka meidän Egyptin maasta toi ulos, on tapahtunut.

2 Mos. 32: 1.

41. Ja niinä päivinä tekivät he masikan, ja uhraivat epäjumalalle uhria, ja riemuitsivat kätensä töistä.

1 Kor. 10: 7.

42. Niin Jumala käänsi hänenä, ja antoi ylönsä heidän palvelemaan tairaansa sotajoukkoa, * niinkuin propheettain raamatussa on kirjoitettu: + oletteko te Israelin huoneesta minulle teurasuhria ja ruoka-uhria tehneet neljänäkymmenä ajastaitana korvessa?

* Jer. 4: 4, 1. 19: 18. + Am. 5: 25.

43. Ja te kannoitte Molochin majaa, ja teidän Jumalanne Kemphan tähteä, joita kuvia te teitte kumartaaksenne niitä, ja minä tahdon teidän viedä pois edemmä Babelia.

44. Meidän isillä oli todistuksen maja korvessa, niinkuin se oli säätännyt, joka Moosksen kanssa puhui, että hänen piti sen tekemän sen esikuovan perään, jonka hän nähnyt oli. 2 Mos. 25: 40. Hebr. 8: 5.

45. Jonka myös meidän isämme vastaan ottivat, * ja weivät Josuan kanssa siihen maahan, jossa pakanat asuivat, jotta Jumala hävitti meidän isämme kasvoihin edestä, hamaan Dawidin aikaan asti.

* Jos. 3: 14.

46. Joka löysi armon Jumalan tykönä, ja anoi, että hän olisi majan löytänyt Jakobin Jumalalle. 2 Sam. 7: 2. 1 Nisa R. 17: 1. Ps. 132: 4, 5.

47. Mutta Salomon rakensi hänelle huoneen. 1 Kun. 6: 1. 1. 8: 13, 19.

48. Waan se kaikkein ylimmäinen ei asu täsillä tehdöissä * tempelissä, niinkuin propheetta sanoo:

* 1 Kun. 8: 27. Es. 66: 1. Ap. T. 17: 24.

49. Tairas on minun isäni, ja maa jalkaini astinlauta. Minä huoneen te siis tahdotte minulle raketa, sanoo Herrä: eli, kuka on minun leposiani?

50. Eikö minun kätteni ole kaikkia näitä tehnyt?

51. Te niskurit ja ympäri-leikkaamattomat sydämetä ja kormista, * te olette aina Pyhää Henkeä vastaan, niinkuin teidän isänne, niin myös tekin.

* Jer. 6: 10. 1. 9: 25. Hes. 44: 9.

52. Kuka propheetaista eivät teidän isänne vaimonneet? ja he tappoivat ne, * jotka sen vanhurskaan tulemisen ennustivat, + jonka pettäjät ja murhaajat te nyt olitte. * 1 Kun. 18: 10.

Matth. 23: 29, 31, 32. + Ap. T. 3: 14.

53. Jotka saitte lain enkelein asetuksen kautta, * jota ette pitäneet. * 2 Mos. 19: 3, 10. Gal. 3: 19. Hebr. 2: 2.

54. Mutta koska he nämät kuulivat, kävi se läpi heidän sydämensä, ja kiristelivät hampaitansa hänen päällensä.

55. Mutta että hän oli täynnä Pyhää Henkeä, katsahi hän ylös tairaaseen, näki Jumalan kunian, ja Jeesuksen seisovan Jumalan oikialla kädellä.

56. Ja sanoi: katso, minä näen tairaat arvoi, ja Jhmisen Bojan seisovan Jumalan oikialla kädellä.

57. Niin he huusivat suurella

äänellä, ja tufitsivat kormian-
sa, ja tarkasivat kaikki ykfimie-
lifesti hänen päällensä.

58. Ja ajoivat hänen ulos
kaupungista, ja kiovittivät: ja
todistajat panivat waatteensa
yhden muorukaisen jalkain juu-
reen, jota kutsuttiin Saulus.

Ap. T. 9: 1. L. 22: 20.

59. Ja he kiovittivät Step-
hanin, joka rukoili, ja sanoi: Herra
Jesús, ota minun henkeni.

60. Niin hän pani polwillensa,
ja huusi suurella äänellä: Herra,
älä lue heille tätä syntiä.*
Ja kuin hän tämän sanonut oli,
niin hän nukkui.* Matt. 5: 44. Luf. 8: 27.

8. Lufu.

Saulus wainoo seurakuntaa. Philippus saar-
taa Samariassa, jossa Simon welho antaa
myös itsensä lastaa, ja pyytää rahalla ostaa
Yhden Kenten, waan saa kowan wastauksen.
Philippus kääntää Ethiopian drotningin sa-
mari palwestaan.

Ja Saulus oli myös mielisty-
nyt hänen kuolemaansa.*
Niin sinä päivänä nousi suuri
waino seurakuntaa vastaan, jo-
ka oli Jerusalemissa: ja hajosi-
wat kaikki ympäri Judan ja Sa-
marian maakuntaa, paitsi apos-
toleita.

* Ap. T. 22: 20.

2. Ja muutamat Jumalata
pelkääväiset miehet forjasivat
Stephanin, ja walittivat häntä
suuresti.

3. Mutta Saulus raateli seura-
kuntaa, ja kävi huone huoneelta,
otti miehet ja waimot ja panetti
wanteuteen. Ap. T. 22: 4, 19. L. 26: 10, 11.

4. Ja ne hajonneet waelsivat
ympäri, ja saarnasivat Juma-
lan sanaa.

5. Niin Philippus tuli Sama-

rian kaupunkiin, ja saarnasi
heille Christuksesta.

6. Mutta kansa otti waarin
ykfimielifesti ja wifusti Philip-
puksen sanoista, kuullen ja näh-
den ne merkit, kuin hän tefi:

7. Sillä rumat henget läksivät
ulos monesta, huutaen suurella
äänellä: ja monta halwattua ja
saattamatointa parani.

8. Ja suuri ilo tuli siihen
kaupunkiin.

9. Mutta siellä oli yfci mies,
Simon nimeltä, joka sinä kau-
pungissa ennen noituuden wir-
kaa piti, ja oli Samarian kan-
san willinnyt, sanoen itsensä
oleman jonkun suuren.

10. Jota kaikki sekä pienet et-
tä suuret kuuliwat, sanoen: tä-
mä on Jumalan woina, joka
suuri on.

11. Mutta he kuulteliwat hän-
tä mielellänsä, että hän kauwan
aikaa oli heitä noituudellansa
willinnyt.

12. Mutta koska he uskoivat Phi-
lippuksen, joka saarnasi Juma-
lan waltakunnasta, ja Jesuksen
Christuksen nimestä, niin he kas-
tettiin, sekä miehet että waimot.

13. Niin Simon myös itse
uskoi, ja kuin hän kastettu oli,
wiipyi hän Philippuksen tykönä:
ja kuin hän näki ne merkit ja
suuret waimalliset tytöt tapah-
tuwan, niin hän hämmästy.

14. Mutta koska apostolit, jotka
Jerusalemissa oliwat, kuuliwat
Samarian Jumalan sanan otta-
neen vastaan, lähettivät he
heidän tykönsä Pietarin ja Jo-
hannksen,

15. Jotka, koska he finne tulivat alas, rukoilivat niiden edestä, että he olisivat saaneet Pyhän Hengen:

16. (Sillä ei hän ollut vielä yhdenkään niiden päälle lausuttu alas, vaan olivat ainoastaan Herran Jeesuksen nimeen kastetut.)

17. Niin he panivat kätensä heidän päälleen, ja he saivat Pyhän Hengen.

18. Mutta koska Simon näki, että apostolein kätten päälle panemisen kautta Pyhä Henki annettiin, taritsi hän heille rahaa,

19. Sanoen: antataat minullekin se voima, että kenenkä päälle minä käteni panen, se saisi Pyhän Hengen.

20. Vaa Pietari sanoi hänelle: sinun rahasi olkoon sinun kansjasi kadotuksessa, ettäs Jumalan lahjan luulet rahoilla ostettavan.

21. Ei sinun ole osaa eikä arpaa tässä sanassa; sillä ei sinun sydämes ole oikia Jumalan edessä.

22. Sentähden tee parannus sinun pahuudestas, ja rukoile Jumalata, että sinun sydämes ajatukset sinulle anteeksi annettaisiin.

23. Sillä minä näen sinun olevan katkerassa sapessa, ja vääryyden solmuissa.

24. Niin Simon vastasi, ja sanoi: rukoilkaat te Herraa minun edestäni, ettei mitään näistä, kuin te sanoitte, minun päälläni tulisi.

25. Mutta koska he olivat todistaneet ja puhuneet Herran sanan, palasivat he Jerusalemiin, ja saarnasivat evankeliumia monessa Samarian kylässä.

26. Mutta Herran enkeli puhui Philippukselle, ja sanoi: nouste ja mene lounaaseen päin sitä tietä, kuin Jerusalemiästä menee alas Gazan puoleen, joka kylässä on.

27. Niin hän nousi ja meni: ja katso, yksi Ethiopian mies, Ethiopian drotningin Kandafen vaimallinen kamaripalvelia, joka oli pantu kaiten hänen tavaran sa päälle, se oli tullut Jerusalemiin rukoilemaan.

28. Ja palasi sieltä, istuen vaunuissansa, ja luki Esaiata propheettata.

29. Niin Henki sanoi Philippukselle: käy ja mene lähemmä tätä vaunua.

30. Niin Philippus juoksi lähemmä, ja kuuli hänen lukevan Esaiata propheettata, ja sanoi: ymmärrätkös, mitäs luet?

31. Mutta hän sanoi: kuinka siis minä taidan ymmärtää, ellei joku minua johdata? ja hän rukoili Philippusta, että hän tulisi ja istuisi hänen kanssansa.

32. Mutta se, kuin hän raamatussa luki, oli tämä: hän on niinkuin lammas teuraaksi talutettu: ja niinkuin karitsa keritsijänsä edessä on ääneti, niin ei hänkään awannut suutaan sa.

33. Hänen nöyryydessänsä on hänen tuomionsa otettu pois, mutta kuka taitaa sanoa ulos hänen elämänsä pituuden? Sillä hänen elämänsä otetaan pois maasta.

34. Niin kamaripalvelia vastasi Philippusta: minä rukoilen sinua, sanos, keneestä propheetta näitä puhuu? itsestänsäkö eli jostakin toisesta?

35. Niin Philippus avasi suunsa ja rupesti tästä kirjoituksista hänelle saarnaamaan ewangeliumia Jeesuksesta.

36. Ja kuin he tiellä waelsimat, tulivat he weden tykö: ja kamaripalvelia sanoi: katso, tässä on wesi: mikä estää minua kastamasta?

37. Mutta Philippus sanoi: jos sinä taiteista sydäimestä uskot, niin tapahtuukoon. Hän vastasi, ja sanoi: minä uskon Jeesuksen Christuksen Jumalan Pojaksi.

38. Niin hän kästi seisahtaa waunun: ja he astuivat molemmat weteen: Philippus ja kamaripalvelia: ja hän kästi hänen.

39. Mutta koska he wedsellä astuivat ylös, tempasi Herran Henki Philippuksen, ja ei kamaripalvelia häntä enää nähnyt: waan meni iloiten tietänsä myöten.

40. Mutta Philippus löydettiin Azotiassa: ja waelsi ympärillä ja saarnasi jota kaupungissa ewangeliumia, siihen asti kuin hän tuli Cesareaan.

9. Luku.

Saulus wainotesansa fristittyä käännetään ihmeellisesti Damaskun tiellä. Opitaan Damaskusta Ananialta ja kastetaan. Saarnaa Jeesuksesta, wainotaan ja palenee. Pietari parantaa Eneaksen, ja herättää Tabithan tuolleista.

Mutta Saulus puskui vielä uhkauksia ja murhaa* Herran opetuslapsia vastaan, ja meni ylimmäisen papintykö,* Ap. 1. 7: 68.

1. 8: 1, 9. L. 26: 10. Gal. 1: 18. 1 Tim. 1: 13.

2. Ja anoi häneltä kirjaa Damaskuun synagogain tykö, että kutka itänä hän sen tien miehistä eli wainoista löytäisi, ne hän olisi wienyt sidottuina Jerusalemiin.

Ap. 1. 23: 5. L. 26: 12.

3. Mutta kuin hän matkusti, tapahtui, että hän Damaskua lähestyi: ja äkisti leimahti walkeus taivaasta ympäri häntä.

Ap. 1. 22: 6. L. 26: 13.

4. Ja hän lantesi maahan, ja kuuli äänen hänelle sanovan: Saul, Saul, miksi wainoot minua?

5. Mutta hän sanoi: kuka sinä olet, Herra? Ja Herra sanoi: minä olen Jeesus, jota sinä wainoot: työläs on sinun potkia tutkainta vastaan.

6. Niin hän wapisi, hämmästyti, ja sanoi: Herra, mitä minua tahdot tekemään? Ja Herra sanoi hänelle: nouse ja mene kaupunkiin, siellä sinulle sanotaan, mitä sinun pitää tekemän.

7. Mutta ne miehet, jotka hänen seurasansa olivat, seisoiwat hämmästyksissä: he kuuliwat tosin äänen, mutta eiwät he ketään nähneet.

Ap. 1. 23: 9. L. 26: 13.

8. Niin Saulus nousi maasta,

ja ei nähnyt ketään avoimilla filmillä: mutta he taluttivat häntä kädestä, ja weivät Damaskuun.

9. Ja hän oli kolme päivää näkemätä, ja ei syönyt eikä juonut.

10. Niin yksi opetuslapsi oli Damaskuksessa, Ananias nimeltä, jolle Herra sanoi näyssä: Ananias! Hän sanoi: Herra, tässä minä olen.

11. Herra sanoi hänelle: nouse ja mene sille kadulle, joka oitiaksi tutsutaan, ja kysy Judan huoneesta sitä, joka Saulus Tarfilaiseksi tutsutaan; sillä katso, hän rukoilee.

12. Ja hän näti näyssä yhden miehen, nimeltä Ananias, tulewan sisälle ja paneman kätensä hänen päällensä, että hän saisi näkönsä jälleen.

13. Niin Ananias vastasi: Herra, minä olen kuullut monelta tästä miehestä, kuinka paljon pahaa hän sinun pyhilles on tehnyt Jerusalemissa;

14. Ja hänellä on nykyin valta ylimmäisiltä papeilta täällä kiinni sitoa kaikki ne, jotka sinun nimeäs rukoilevat.

15. Niin sanoi Herra hänelle: mene; sillä hän on minulle valittu ase, kantamaan minun nimeäni pakanain, ja kuningasten, ja Israelin lasten eteen.

16. Sillä minä tahdon hänelle näyttää, kuinka paljon hänen pitää kärsimän minun nimeni tähden.

17. Niin Ananias meni sinne,

ja tuli huoneeseen sisälle: ja pan. kätensä hänen päällensä, ja sanoi: rakas weljeni, Saul, se Herra lähetti minun (Jesús, joka sinulle ilmestyi tiellä, josta waelsit,) että sinä saisit näkösi jälleen, ja Pyhällä Hengellä täytettäisiin.

18. Ja hänen filmistänsä putoivat kohta niinkuin suomukset, ja hän sai sillä hetkellä näkönsä jälleensä: nousi ja kastettiin.

19. Ja tuin hän otti ruokaa, niin hän wanhvistui. Ja Saulus oli muutamat päivät opetuslasten kanssa, jotka olivat Damaskuksessa.

20. Ja saarnasi kohta synagogaassa Kristusjesta, että hän on Jumalan Poika.

21. Niin kaikki, jotka sen kuuliwat, hämmästyivät ja sanoivat: eikö tämä ole se, joka kaikkia niitä häwitti Jerusalemissa, jotka sitä nimeä rukoilivat? * Ja tuli myös tänne sitä warten, että hän ne sidottuina weisi ylimmäisille papeille? * Ap. T. 26: 9, 10, 11.

22. Mutta Saulus tuli aina jalommaksi, ja ajoi Juutalaisia takaperin, jotka Damaskuksessa olivat, täydellisesti wanhvistain, että tämä on Kristus.

23. Ja monen päivän perästä pitivät Juutalaiset neuvoa keskenänsä, tappaaksensa häntä.

24. Mutta Saulukselle ilmoitettiin heidän wäijymisensä. Ja he wartioitsivat portissa yötä ja päivää, tappaaksensa häntä.

25. Niin opetuslapset ottivat hänen yöllä, päästivät alas ylitse murin, ja lastivat korissa maahan.

26. Mutta koska Saulus tuli Jerusalemiin, * tahtoi hän itseänsä antaa opetuslasten sekaan, mutta he peltäsiwät kaikki häntä, eivätkä uskoneet häntä opetuslapsiksi. * Gal. 1:18.

27. Waan Barnabas otti hänen, ja wei apostolein tykö, ja jutteli heille, kuinka hän tiellä Herran nähnyt oli, ja että hän oli puhunut hänen kanssansa, ja kuinka hän oli rohkeasti Damaskuksessa Jesuksen nimestä puhunut.

28. Ja niin hän oli heidän kanssansa Jerusalemissa, kävi siijälle ja ulos, ja saarnasi peltäsmätä Herran Jesuksen nimeen.

29. Hän puhui myös ja kamppaili Grekiläisiä vastaan: mutta ne pyysiwät häntä tappaa.

30. Koska weljet sen ymmärsiwät, niin he weiwät hänen Cesaaraan, ja lähettiwät Tarsumiin.

31. Ja niin seurakunnilla oli rauha kaikessa Judeassa, ja Galileassa, ja Samariassa, ja enäniwät waeltain Herran pelwoissa, ja täytettiin Pyhän Hengen lohdutuksella.

32. Niin tapahtui, koska Pietari waelsi jokapaikassa, että hän myös tuli niiden pyhän tykö, jotta Lyddassa asuiwat.

33. Niin hän löysi siellä yhden miehen, Eneas nimeltä, joka jo kahdeksan ajastaikaa oli wuoteessa halwattuna maannut.

34. Ja Pietari sanoi hänelle: Eneas, Jeesus Christus sinun paratsoon! nouse ja tee itse wuotees: ja hän kohta nousi.

35. Ja kaikki Lyddan ja Saro-

nan asuwaiset näsivät hänen, jotta tuliwat käännetyiksi Herran tykö.

36. Mutta Joppessa oli yksi opetuspiika, nimeltä Tabitha, joka tulkiten on niin paljon sanottu kuin metsäwuohi (a), tämä oli täynnänsä hyviä töitä ja almuu, kuin hän teki. (a) Or. Dorcas.

37. Niin tapahtui niinä päiwinä, että se sairasti, ja kuoli: jonka he pesiwät ja paniwat salliin.

38. Ja että Lydda oli läsnä Joppeta, niin opetuslapseset, kuin he kuuliwat Pietarin siellä olevan, lähettiwät hänen tykönsä kaikki miestä rukoilemaan, ettei hän wiiryyttelisi heidän tykönsä tulla.

39. Niin Pietari nousi ja tuli heidän kanssansa: ja kuin hän sinne tuli, weiwät he hänen salliin: ja hänen ympärillänsä seisoiwat kaikki lesket, jotta itsiwät ja osoittiwat hänelle niitä hameita ja waatteita, kuin Dorcas heille tehnyt oli, ollessansa heidän kanssansa.

40. Mutta koska Pietari oli heidän kaikki ajanut ulos; laskei hän polwillensa, ja rukouli: ja käänsi itsensä ruumiin puoleen, ja sanoi: Tabitha, nouse ylös: niin se awasi silmänsä: ja kuin hän Pietarin näki, nousi hän istuualle.

41. Ja hän antoi hänen kättä ja ojensi hänen, ja kutsui pyhät ja lesket, ja antoi hänen heille eläwänä.

42. Ja se tuli kaikelle Joppelle tiettäwäksi: ja moni uskoi Herran päälle.

43. Ja tapahtui, että hän wiipyi Joppeessa kauvan aikaa Simon parikkarin tykönä.

10. Luku.

Kornelius saa näyssä tästyn kutsua Pietaria häntä neuvomaan. Pietari neuvotaan myös näyssä mieheksi tähän toimitukseen. Tultuansa Korneliuksen tykö, Pietari saarnaa Jeesuksesta. Pyhä Henki antee hänen sanansa kuuliais palkanin päälle, ja he kastetaan.

Niin oli Cesareassa yksi mies, nimeltä Kornelius, sadanpäämies, Italian joukosta,

2. Jumalinen ja Jumalata pelkääväinen kaiken hänen huoneensa kanssa, joka jakoi paljon almuja kansalle, ja rukoili alati Jumalata.

3. Hän näki julkisesti näyssä, liki yhdeksättä hetkeä päivästä Jumalan enkelin tulewan hänen tykönsä, ja sanovan hänelle: Kornelius.

4. Ja hän katseli hänen päälensä, peljästyi ja sanoi: Herra, mitä on? Hän sanoi hänelle: sinun rukouksesi ja almuksowat tulleet muistoon Jumalan edessä.

5. Ja nyt läheta miehiä Joppehen, ja anna noutaa Simon, joka Pietariksi kutsutaan.

6. Hän pitää majaa Simon parikkarilla, jonka huone on meren tykönä: hän sanoo sinulle, mitä sinun pitää tekemän.

7. Ja kuin enkeli, joka Korneliusta puhutteli, meni pois, kutsui hän kaffi hänen palveliatansa, ja yhden Jumalata pelkääväisen sotamiehen niistä, jotka hänen tykönensä oleskeliwat.

8. Ja hän jutteli kaikki nä-

mät niille, ja lähetti ne Joppehen.

9. Toisena päivänä tosta he matkassa olivat, ja kaupunkia lähestyivät, meni Pietari ylös katon päälle rukoilemaan, liki kuudetta hetkeä.

10. Ja kuin hän iso, tahtoi hän suurstaa. Mutta tosta he hänelle valmistivat, tuli hän horrokseen:

11. Ja näki taimaan auki, ja tulewan alas tykönsä yhden astitian, niinkuin suuren liinaisen, neljältä kulmalta sidotun, joka laskettiin alas taimaasta maan päälle.

12. Jossa oli kaikkinaisia neljalkaisia maan eläimiä ja metisilliä, ja matelylaisia, ja taimaan lintuja.

13. Ja yksi ääni tuli hänen tykönsä: Pietari, nouse, tapa ja syö.

14. Pietari sanoi: en suinka, Herra; sillä en ole minä itänä syönyt mitään yhteistä eli saastaista.

15. Ja ääni sanoi taas toisen kerran hänelle: mitä Jumala on puhdistanut, älä sinä sano sitä yhteiseksi.

16. Ja se tapahtui kolme kertaa: ja astia otettiin jälleen ylös taimaaseen.

17. Ja kuin Pietari itsellensä epäili, mitä näty se olisi, kuin hän näki, niin katso, miehet, jotka lähetetyt olivat Korneliukselta, kyselivät Simonin huonetta, ja seisoivat oven edessä.

18. Ja kutsuivat yhden ulos, ja kysyivät, jos Simon, joka

liialta nimeltä Pietariksi kutsutaan, siellä majaa pitäisi.

19. Mutta kuin Pietari sitä näkyä ajatteli, sanoi Hentti hänelle: katso, kolme miestä etsii sinua:

20. Nouse siis, astu alas ja mene ilman epäilemätä heidän kanssansa; sillä minä lähetin heidän.

Ap. 2. 15: 7.

21. Niin Pietari astui alas miesten tykö, jotka hänen tykönsä Korneliustelta lähetetyt olivat, ja sanoi: katso, minä se olen, jota te etsitte: mitä warten te tulleet olette?

22. Mutta he sanoivat: sadanpäämies Kornelius, hurskas ja Jumalata peltääväinen mies, jolla on todistus kaikelta Judan kansalta, on pyhältä enkeliltä täskyn saanut, että hänen piti sinun antaman kutsua huoneeseensa, sinulta sanoja kuullaksensa.

23. Niin hän kutsui heitä sisälle, ja otti heidän majaan. Toisena päivänä meni Pietari heidän kanssansa, ja muuttamat weljet Joppesta seurasiwat myös häntä.

24. Ja toisena päivänä tulivat he Cesareaan: ja Kornelius odotti heitä, ja oli kutsunut kokoon lantonsa ja parhaat ystävänsä.

25. Mutta koska Pietari tuli sisälle, meni Kornelius häntä vastaan, ja lantesi hänen jalkainsa juureen, ja rukouli häntä.

26. Mutta Pietari nosti häntä, ja sanoi: nouse ylös, sillä minä olen myös ihminen.

27. Ja kuin hän oli häntä puhutellut, meni hän sisälle, ja löysi monta tulleen kokoon.

28. Ja hän sanoi heille: te tiedätte, ettei ole ollut luvallinen Jumalaisen olla jonkun muukalaisen tykönä eli hänen tykönsä mennä: * mutta minulle osoitti Jumala, etten minä ketaän ihmistä yhteisenä eli saastaisena pitäisi: *

* Joh. 4: 9.

29. Sentähden minä myös epäilemätä tulin, teiltä kutsuttu. Niin mintä siis teiltä kysyn: mitä warten te minua kutsuitte?

30. Ja Kornelius sanoi: minä olen neljä päivää sitten paastonnut tähän hetkeen asti, ja rukoilin huoneessani yhdeksänellä hetkellä, ja katso, yffi mies seisoi liiltäwiissä waatteissa minun edessäni,

31. Ja sanoi: Kornelius, sinun rukoukses on kuultu, ja sinun almus owat Jumalan edessä muistetut;

32. Niin lähetä Joppehen, ja kutsuta Simon, jota Pietariksi kutsutaan: hän pitää majaa Simon parikarin huoneessa, meren tykönä: se puhuttelee sinua, koska hän tulee.

33. Niin minä lähetin kohta sinun tykö: ja sinä teit hyvin, että tulit. Ja me olemme siis kaikki nyt Jumalan edessä, kuulemassa kaikkia, kuin sinulle on Jumalalta täsketty.

34. Niin Pietari awasi suunsa, ja sanoi: nyt minä todeksi löydän, ettei Jumala katso ihmisen muotoa: Mos. 10: 17.

2 Aika 2. 19: 7. Job. 34. 19. Rom. 2: 11.

Gal. 2: 6. Eph. 6: 9. Kol. 3: 25. 1 Piet. 1: 17.

35. Waan taikissa kansoissa, joka häntä pelkää ja tekee wanhurskautta, se on Jumalalle otollinen.

36. Sen sanan, jonka Jumala Israelin lapsille lähetti, ja julisti rauhan Jeesuksen Christuksen kautta: jota kaikkein Herrana on.

37. Te tiedätte sen sanan, kuin on tapahtunut ympäri kaiken Judean, ensin alkain Galileasta, sen lähteen jälkeen, josta Johannes saarnasi: Luf. 4: 14.

38. Kuinka Jumala oli mahdollut Jeesuksen Nazaretistä Pyhällä Hengellä ja voimalla, jota waelsi ympäri, tefi hywää ja paransi kaikki, jotka perifeleeltä wainwattiin; sillä Jumala oli hänen kanssansa. Luf. 4: 18.

39. Ja me olemme kaikkein niiden todistajat, kuin hän Judean maatummaassa ja Jerusalemissa tefi: jonka he tappoiwat, ja ripustiwat puuhun.

40. Sen Jumala herätti * kolmantena päivänä, ja ilmoitti hänen; * Ap. T. 2: 24, 32.

41. Ei kaikelle kansalle, waan meille, jotta Jumala oli ennen todistajiksi walinnut, * me jotta söimme ja joimme hänen kanssansa, sitte kuin hän nousi kuolleista. * Ap. T. 13: 31.

42. Ja hän käski meitä kansalle saarnaamaan, ja todistamaan, että hän on se, joka Jumalalta on säädetty eläwitten ja kuolleitten tuomariksi. Ap. T. 17: 31.

Rom. 14: 10. 2 Kor. 5: 10.

43. Hänestä kaikki pro-

pheetat * todistawat, että jokaisen, + kuin uskoo hänen päällensä, pitää hänen nimensä ** kautta synnit anteeksi saaman. * Jer. 31: 34. Mich. 7: 18. + Ap. T. 16: 9. ** Matt. 28: 19.

44. Koska Pietari vielä näitä puhui, lankesi Pyhä Henki kaikkein niiden päälle, jotta puheen kuuliwat.

45. Niin ne uskowaiset ympäri-leikkautsesta, jotta Pietarin kansa tulleet oliwat, hämmästyiwät, että pakanainkin päälle Pyhän Hengen lahja wuodatettiin.

46. Sillä he kuuliwat heidän kielillä puhuvan, * ja Jumalata ylistävän. Niin wastasi Pietari: * Mark. 16: 17. Ap. T. 2: 4.

47. Taitaako joku kieltää näitä, jotka owat niin Pyhän Hengen saaneet kuin mekin, wedellä lastamasta? Ap. T. 16: 9.

48. Ja hän käski heitä kastaa Herran nimeen: niin he rukoiliwat häntä siellä muutamia päiviä wiipymään.

11. Lufu.

Pietari juttelee ja puolustaa hänen menemisenä pakanain tyld. Antiochiaassa saarnataan ewangeliumia, ja opetuslapsia ruwetaan kutsuamaan Kristityiksi. Agabus ennustaa towaa aikaa.

Mutta apostolit ja weljet, jotta Judeassa oliwat, kuuliwat, että pakanatkin Jumalan sanan ottiwat vastaan.

2. Ja kuin Pietari tuli ylös Jerusalemiin, riiteliwät ne hänen kanssansa, jotta ympärileikkautsesta oliwat,

3. Sanoen: sinä olet mennyt niiden miesten tyld, joilla esinahka on, ja söit heidän kanssansa.

4. Niin Pietari rupesti heille järjestyksensä luettelemaan, sanoen:

5. Minä olin Joppen kaupungissa rukouksissa: ja tulin hermostiin, ja näjin yhden näyn, yhden astian tulevan alas, niin kuin suuren liinaisen neljältä kulmalta lasketun alas taivaasta, joka tuli juuri minun tyköni.

Ap. T. 10: 10, 11.

6. Kuin minä katsoin sen päälle, astäsin minä, ja näjin maan neljälajaisia eläimiä, ja petoja, ja matalia eläimiä, ja taivaan lintuja.

7. Mutta minä kuulin äänen minulleni sanovan: Pietari, nouste, tapa ja syö.

8. Mutta minä sanoin: ei suinkaan Herra: sillä ei ole mitään yhteistä eli saastaista minun suuhuni koskaan tullut.

9. Mutta ääni vastasi minua toisen Herran taivaasta: mitä Jumala on puhdistanut, älä sinä sano yhteiseksi.

10. Ja se tapahtui kolmasti, ja vietiin taas kaikki ylös taivaaseen.

11. Ja katso kolme miestä seisoiivat kohta sen huoneen edessä, jossa minä olin, jotka Cesareasta olivat minun perääni lähetetyt.

12. Mutta henki käski minun epäilemättä mennä heidän kanssansa: ja nämät kuusi veljeä seurasiivat myös minua, ja me menimme sen miehen huoneeseen.

13. Ja hän jutteli meille, kuinka hän oli enkelin nähnyt huoneessansaan* seisovan ja sanovan hänelle: lähetä miehiä Joppehen,

ja anna noutaa Simon, joka Pietariksi kutsutaan. Ap. T. 10: 3.

14. Hän on sanoma sinulle ne sanat, joiden kautta sinä autuaaksi tulet, ja kaikki sinun huonees.

15. Mutta koska minä rupestin puhumaan, lankei Pyhä Henki heidän päälleen, niinkuin hän alussa meidänkin päällemme lankei.

Ap. T. 2: 4. I. 19: 6.

16. Niin minä muistin sen Herran sanan, kuin hän sanonut oli: Johannes tosin kästi vedellä, mutta te kastetaan Pyhällä Hengellä.

Matth. 3: 11. Mark. 1: 8.

Luk. 3: 16. Joh. 1: 26. Ap. T. 1: 5. I. 19: 3, 4.

17. Että nyt Jumala yhdenkaltaisen lahjan heille antoi kuin meidänkin, jotta Herran Jeesuksen Kristusen päälle uskoimme: mitäs minä olisin, joka voisin kieltää Jumalata?

18. Koska he nämät kuuliivat, waiteniivat he ja kunnioittivat Jumalata, sanoen: niin on siis Jumala antanut pakanoillemkin kääntymyksen elämähen.

19. Ja ne, jotka siitä wainosta hajonneet* olivat, kuin Stephanin tähden tapahtui, waelsiivat ympäri hamaan Pheniciaan ja Cypriin ja Antiochiaan asti, ei-wätkä kellenkään sitä sanaa puhuneet, waan ainoastaan Jumalaisille.

* Ap. T. 8: 1.

20. Ja oli muutamia miehiä heidän seassansa Cypriasta ja Kyrenestä: koska ne tulivat Antiochiaan, puhuiivat he Grekiläisille, ja saarnasiivat ewankeliumia Herrasta Jeesuksesta.

21. Ja Herran täsi oli heidän kanssansa: ja suuri joukko uskoi ja kääntyi Herran tykö.

22. Niin tämä sanoma heistä tuli seurakunnan kormille, joka Jerusalemissa oli, ja he lähettivät Barnaban Antiochiaan.

23. Koska hän sinne tuli, ja näti Jumalan armon, ihastui hän, ja neuvoi kaikkia mahdollisella sydämellä Herrassa pysymään:

24. Sillä hän oli jalo mies, ja täynnänsä Pyhää Henkeä ja uskoa, ja suuri joukko kansaa enäni Herralle.

25. Niin Barnabas meni Tarfiin Saulusta etsimään: ja kuin hän löysi hänen, toi hän hänen Antiochiaan.

26. Ja tapahtui, että he koko ajastajan kokoontuivat seurakunnassa, ja opettivat paljon kansaa: ja opetuslapsia ruvettiin ensin Antiochiassa Kristittyniksi kutsumaan.

27. Ja niinä päivinä tuli prophettaita Jerusalemistä Antiochiaan.

28. Ja yksi heistä, Agabus nimeltä,* nousi ja ilmoitti heille hengen kautta, kaikkien maailmaan suuren näljän tuleman: joka myös Klaudius keisarin alla tapahtui.

* Ap. X. 21: 10.

29. Mutta opetuslapset jääsivät jotakin lähettää, kuin kullakin waraa oli, niiden weljein avuksi, kuin Judeassa asuivat:

Rom. 15: 25, 26. 1 Kor. 16: 1.

30. Niinkuin he tekivätkin, ja lähettivät vanhimmille Barna-

ban ja Sauluksen kätten kautta.

Ap. X. 12: 25.

12. Luku.

Herodes tappaa Jakobin miekalla ja panee Pietarin kiinni. Enfeli päästää Pietarin tornista. Herodes syöhdään madoista ja kuolee.

Mutta sillä ajalla otti kuningas

Herodes muutamia seurakunnasta kiinni, waiwataksensa.

2. Ja mestasi Jakobin, Johanneksen weljen, miekalla.

3. Ja kuin hän näti sen Juutalaisille kelpaawan, pyysi hän myös Pietaria käsittää: (ja se oli mafian leiwän päivänä):

4. Jonka hän myös käsitti, ja pani wankeuteen, ja antoi hänen neljän sotamiesten neljänneksen haltuun wartioita häntä: ja ajatteli hänen pääsiäisen jälkeen asettaa kansan eteen.

5. Niin Pietari pidettiin tornissa: mutta seurakunnassa tapahtuivat rukoukset hartaasti hänen edestänsä Jumalan tykö.

6. Ja kuin Herodes tahtoi hänen ottaa edes, mafasi Pietari sinä yönä kahden sotamiehen waiheella, fidottuna katkilla kahleilla, ja wartiat owen edessä wartioitsivat tornia.

7. Ja katso, Herran enfeli seisoi hänen tykönsä, ja kirkeaus paisti huoneessa: lytkäsi Pietaria tykseen, herätti hänen, ja sanoi: nouse nopiasti. Ja kahleet puto-sivat hänen käsistään.

8. Niin enfeli sanoi hänelle: sommusta ja fengitä sinus. Ja hän teki niin. Ja hän sanoi vielä hänelle: pue itses waateisiis, ja seuraa minua.

9. Ja hän meni ulos, ja seurasi häntä, eikä tietänyt sitä todeksi, kuin enkelistä tehtiin: waan luuli näyn näkevänsä.

10. Mutta kuin he menivät ensimmäisen ja toisen wartion läpitse, ja tulivat rautaiseen porttiin, joka wie kaupunkiin, niin se aukeni heille itsestänsä: ja he menivät siitä ulos, käyden yhtä katua myöten, ja kohta erkani enkeli hänestä.

11. Ja kuin Pietari tointui entisellensä, sanoi hän: nyt minä totisesti tiedän, että Herra on enkelinsä lähettänyt, ja minun Herodeksen täristä päästännyt, ja laisesta Judan kansan toivosta.

12. Ja kuin hän tätä ajatellut oli, tuli hän Marian, Johanneksen äitin, huoneen tykö, joka Markuseksi kutsuttiin, jossa monta oli koossa, ja rukoilivat.

13. Mutta koska Pietari pors-tuan oween kolkutti, tuli piika, Rhode nimeltä, kuultelemaan.

14. Ja kuin hän Pietarin äänen tunsi, ei hän owea ilon tähden awannutkaan, waan juoksi sisälle ja ilmoitti heille Pietarin pors-tuan edessä seisovan.

15. Niin he sanoivat hänelle: oletkos hullu? Waan hän sanoi totisesti niin olevan. Niin he sanoivat: se on hänen enkelinsä.

16. Mutta Pietari kolkutti lais-kaamata. Koska he awasivat, niin he näkivät hänen ja hämmästyivät.

17. Mutta hän wiittasi kädel-länsä heitä waihenemaan, ja jutteli heille, kuinka Herra oli hänen

wankeudesta johdattanut ulos: ja sanoi: ilmoittakaat näitä Jakobille ja weljille. Ja läksi ulos ja meni toiseen paikkaan.

18. Mutta koska päivä tuli, niin ei sotamiehillä ollut wä-hin tapina, kühunka Pietari tullut oli.

19. Ja kuin Herodes piti sanan hänen perässänsä, eikä häntä löytänyt, antoi hän wartiat tutkia ja käski heitä rangaista. Ja meni Judeasta alas Cesareaan, ja wiipyi siellä.

20. Ja Herodes oli wihoissansa Tyrou ja Sidonin asuwaisille: mutta he tulivat yksimielisesti hänen tykönsä, ja lepyttivät kuninkaan kamaripalvelian Blas-tuksen, ja anoiwat rauhaa; sillä heidän maakuntansa sai kinn-taan maasta elatuksensa.

21. Mutta määrättynä päivänä oli Herodes puutettu kuninkaallisissa waatteissa, istuen tuomioistuimella, ja piti puheen heidän tykönsä.

22. Mutta kansa huusi: Jumalan ääni, ja ei ihmisen.

23. Ja Herran enkeli löi kohta häntä, ettei hän kummiata Jumalalle antanut. Ja hän syötiin madoilta, ja antoi henkensä.

24. Mutta Jumalan sana kaswoi ja enäni.

Es. 55: 11. Ap. 2. 6: 7. 1. 19: 20. Kol. 1: 6.

25. Mutta Barnabas ja Saulus palasivat Jerusalemistä, koska he olivat palveluksen * päättäneet, ja ottiwat Johanneksen kanssansa, joka myös Markuseksi kutsuttiin.

* Ap. 2. 6: 1. 1. 11: 29, 30.

13. Lufu.

Barnabas ja Saulus tulivat kutsuttiin saarnaamaan pakanaille. He saarnaavat Salaminassa ja Baphosissa, jossa Sergius tulee käännettynä, ja Elijas rangaistuksi. Johannes paljoo Jerusalemiin, ja Saulus, joka tästä lähtien Paavaliksi kutsutaan, saarnaa Antiochiaassa. Juutalaisten mahdottomuuden tähden käännetään sanan saarna pakanain tykö.

Mutta Antiochian seurakunnassa oli muutamia propheetaita ja opettajita, Barnabas ja Simeon, joka Nigerriksi kutsuttiin, ja Lucius Cyrenaeus, ja Manahen, joka Herodes tetrarchan kanssa kaivattu oli, ja Saulus.

2. Koska siis nämät Herraa palvelivat japaastosiivat, sanoi Pyhä Henki: eroittakaat minulle Barnabas ja Saulus * siihen työhön, kuin minä heidän olen kutsunut. * Ap. T. 9: 15. Rom. 1: 1. Gal. 1: 15. Eph. 3: 8. 1 Thm. 2: 7. 2 Thm. 1: 11. * Ap. T. 14: 26.

3. Ja kuin he olivat paastonneet ja rukoilleet, ja täten heidän päällensä panneet, * päästivät he heidän menemään.

* Ap. T. 6: 6. 1. 8: 17.

4. Ja kuin he Pyhästä Hengeltä lähetetyt olivat, menivät he Seleuciaan, ja purjehtivat sieltä Cyprin.

5. Ja kuin he Salaminassa olivat, ilmoittivat he Jumalan sanan Juutalaisten synagogissa: ja heillä oli myös Johannes palveliana.

6. Ja kuin he sen luodon läpitse matkustaneet olivat, hamaan Baphoon asti, löysivät he yhden welhon, * määrän propheetan,

Juutalaisen, jonka nimi oli Barjesu.

* Ap. T. 8: 9

7. Joka oli maanherran Sergius Pauluksen, sen toimellisen miehen, kanssa. Se kutsui Barnaban ja Pauluksen tykönsä, ja halasi kuulla Jumalan sanaa.

8. Mutta heitä vastaan seisoi Elijas se welho (sillä niin tulkitaan hänen nimensä) ja pyysi kääntää maanherraa pois uskosta.

9. Mutta Saulus, (joka myös Paavaliksi kutsutaan,) oli täynnä Pyhää Henkeä, katsoi hänen päällensä,

10. Ja sanoi: o sinä perfeleen poika, täysi kaikkea wilppiä ja petosta, ja kaiken vanhurskautten vihamies, et sinä lakkaa wääntelemästä Herran oikeita teitä.

11. Ja nyt katso, Herran käsi on sinun päällä: ja sinun pitää sofiana oleman, ja ei näkemän aurinkota hetkessä aikaa. Ja hänen päällensä lankefi kohta synkeys ja pimeys: ja hän lävi ympärillä, etsein, kuka häntä tädestä taluttaisi.

12. Koska maanherra näki, mitä tapahtui, uskoi hän ja ihmetteli Herran opetusta.

13. Mutta koska Paavali, ja ne, jotka hänen kanssansa olivat, Baphosta purjehtivat, tulivat he Pamphilian Bergeen; mutta Johannes * erkani heistä, ja palasi Jerusalemiin. * Ap. T. 13: 39.

14. Mutta he waelisivat Bergeestä ja tulivat Antiochiaan, Bisdian maakuntaan, ja menivät sabbathina synagogaan ja istuivat.

15. Ja sitte kuin laki ja propheetat olivat luetut, lähettivät synagogan päämiehet heidän tykönsä, sanoen: miehet, rakkaat weljet, onko teillä mitään kansaa neuvomista, niin sanoikaat.

16. Niin Baawali nousi ja viitafi * kädellensä heitä waikene-
maan, ja sanoi: Israelin miehet, ja jotta Jumalata pelkätte, kuul-
faat: * Ap. T. 12: 17. I. 19: 38. I. 21: 40.

17. Tämän kansan Israelin Jumala walitsi meidän isämme, ja korotti tämän kansan, muuka-
laisena ollessa Egyptin maalla,* ja toi heidän sieltä ulos kirkkialla läsiwarrella. † * 2 Moos. 1: 1.

+ 2 Moos. 6: 8. I. 12: 31, 10. I. 13: 14.

18. Ja kärsi heidän tapojansa kornessa lähes neljäkymmentä ajastaikaa.

2 Moos. 16: 8. 4 Moos. 14: 34. Ps. 95: 10.

19. Ja peräti kadotti Ranaan maalla seitsemän kansaa,* ja ar-
walla jakoi heille niiden maan. †

* 5 Moos. 7: 1. + Jos. 14: 1, 2.

20. Ja sitte lähes neljä sataa ja viisikymmentä ajastaikaa an-
toi hän heille tuomarit,* Samuel propheettaan asti. * Luom. 2: 16. I. 3: 9.

21. Ja he pyysivät sitte kuni-
gasta,* ja Jumala antoi heille Saulin, † Kisin pojan, yhden miehen BenJaminin suvusta, neljäskymmeneksi vuodeksi.

* 1 Sam. 8: 5.

+ 1 Sam. 9: 15. I. 10: 1, 21. Jos. 13: 11.

22. Ja kuin hän oli sen pannut pois, herätti hän Dawidin heidän kuniinkaatsensa: josta hän myös todisti, ja sanoi: minä löysin Dawidin, Jessen pojan, miehen minun sydämeni jälkeen,* jota

on kaikki minun tahtoni teke-
mä.

* 1 Sam. 13: 14.

I. 15: 28. I. 16: 1, 18. Ps. 89: 21.

23. Tämän siemenestä on Ju-
mala lupauksensa perään herät-
tänyt Jesuksen Israelille Wa-
pahtajaksi.

2 Sam. 7: 12. Ps. 132: 11.

Es. 11: 1. Jer. 23: 5. Hes. 34: 23. Matth. 1: 1, 21.

24. Niinkuin Johannes saar-
nasi hänen tulemisen ja edellä
kaikele Israelin kansalle, paran-
muksen kastetta.

Mat. 3: 1. Matth. 3: 1, 2.

Mark. 1: 2, 4. Luk. 3: 3. Joh. 1: 29.

25. Mutta koska Johannes juo-
sun täyttänyt oli, sanoi hän: ke-
nentä te luulette minun olevan?
En minä se ole, mutta katso, hän
tulee minun jälkeeni,* jonka
kentiä en minä ole kelmollinen
jalvoista riisumaan. * Matth. 3: 11.

Mark. 1: 7. Luk. 3: 16. Joh. 1: 20, 26, 27.

26. Miehet, rakkaat weljet,
Abrahamin suvun lapset, ja jotta
teissä ovat Jumalata pelkää-
väiset, teille on tämän autuuden
sana lähetetty. Matth. 10: 6. Ap. T. 3: 26.

27. Sillä Jerusalemin asuwa-
iset ja heidän ylimmäisensä, ettei-
vät he tätä tunteneet,* ovat
he myös propheettain äänet, joita
kunakin sabbathina luetaan, †
tuomitesansa täyttäneet.

* Ap. T. 3: 17. I. Kor. 2: 8. I. Tim. 1: 13. + Ap. T. 15: 21.

28. Ja waikka eivät he yhtään
fuoleman syystä löytäneet, anoi-
wat he kuitenkin Pilatukselta, että
hän piti tapettaman.

Matth. 27: 20.

Mark. 15: 11. Luk. 23: 16. Joh. 19: 6.

29. Ja kuin he kaikki olivat täyt-
täneet, mitä hänestä kirjoitettu
oli, ottivat he hänen puun päältä,
ja panivat hautaan.

Matth. 27: 50.

Mark. 15: 46. Luk. 23: 53. Joh. 19: 38

30. Mutta Jumala herätti hänen kuolluista. Ap. T. 2: 24, 32.

31. Ja hän on niiltä nähty * monta päivää, jotka hänen kansansa Galileasta Jerusalemiin olivat menneet ylös, jotka ovat hänen todistajansa kansan edessä. *Matth. 28: 16. Mark. 16: 8, 14. Luc. 24: 36. Joh. 20: 19. I. 21: 1. Ap. T. 1: 3. I Kor. 15: 5, 6.

32. Ja me ilmoitamme myös teille sen lupauksen, * kuin isille luvattiin, että Jumala on sen meille heidän lapsillensa täyttänyt, herättäin Jeesuksen.

* I Moſ. 3: 15. I. 29: 18. I. 26: 4.

I. 49: 10. 5 Moſ. 18: 15, 18. Ef. 4: 2.

I. 7: 14. I. 9: 5. Jer. 33: 14. Dan. 9: 24, 25.

33. Niinkuin toisessa psalmissa kirjoitettu on: sinä olet minun poikani, tänä päivänä minä sinun synnytin. Ps. 2: 7. Hebr. 1: 5. I. 5: 5.

34. Mutta siitä, että hän hänen kuolluista herätti, eikä silleen tule turmellukseen, sanoi hän näin: minä tahdon teille antaa neljä Davidin armoa. (a) Ef. 5: 3.

(a) s. o. Davidille tehdyt lupaukset.

35. Sentähden hän myös sanoo toisessa paikassa: et sinä salli sinun Pyhästä turmellusta näkemään. Ps. 18: 10. Ap. T. 2: 27.

36. Sillä David, koska hän ajallansa oli Jumalan tahtoa palvellut, nukkui, * ja pantiin isäinensä tykö, ja näki turmelluksen.

* I Run. 2: 10. Ap. T. 2: 29.

37. Mutta se, jonka Jumala herätti, ei ole nähnyt turmellusta.

38. Sentähden olkoon teille tietävä, miehet, rakkaat weljet: että teille tämän kautta ilmoitetaan syntein anteeksi antamus:

Luc. 24: 47. I Joh. 2: 19.

39. Ja laitiista niistä, joista ette voineet Moſeksen lain kautta vanhurskaaksi tulla, tämän kautta jokainen, kuin usko, tulee vanhurskaaksi.

Rom. 3: 24. I. 10: 4. Gal. 2: 16. Hebr. 9: 15.

40. Katsokaat siis, ettei teidän päällemme se tule, kuin propheettain kautta sanottu on:

41. Katsokaat, te plöntätsöjat, ja ihmeteltäät ja huffukaat; sillä minä teen yhden työn teidän aikananne, sen työn, jota ei teidän pidä usdoman, jos joku sanoisi teille. Ef. 2: 14. Hab. 1: 5.

42. Koska Juutalaiset synagasta läksivät, rukoilivat pakanat, että sabbathin välissä heille niitä sanoja puhuttaisiin.

43. Ja koska synagogan joukko erkani, seurasi Paawalia ja Barnabasta monta Juutalaista, ja myös monta jumalista uutta Juutalaista, jotka heille puhuivat, ja heitä neuvoivat Jumalan armoissa pysymään.

44. Mutta sitte lähimmäisenä lepopäivänä kokoontui lähes kaikki kaupunki Jumalan sanaa kuulemaan.

45. Koska Juutalaiset näkivät kansan, täytettiin he kateudesta, ja sanoivat vastaan niitä, kuin Paawalilta sanottiin, sanoen vastaan ja pilkaten.

46. Niin Paawali ja Barnabas puhuivat rohkeasti, ja sanoivat: teille piti ensin Jumalan sanaa puhuttaman: * waan että te sen hyljääte, ja luette itsenne mahdottomaksi ijanlaittiseen elämään, katso, niin me lään-

nämme meitämme pakanain
tykö. †

* Matth. 10: 6. Ap. 1. 3: 25, 26.

1. 18: 6. † 5 Mos. 32: 21. Ef. 55: 5.

Matth. 8: 12. 1. 21: 43. Rom. 10: 19.

47. Sillä niin on Herra meitä
täskent: minä panin sinun paka-
nain waltendeksi, * ettäs olisit
autuus, maan ääriin asti.

* Ef. 43: 6. 1. 49: 6. Ruf. 2: 32.

48. Ja kuin pakanat sen kuuli-
wat, iloitsivat he, ja kunnioit-
tivat Herran sanaa: ja niin
monta uskoi, kuin ijanlaskiiseen
elämään säättöy oli.

49. Ja Herran sana lewitettiin
taitteen siihen maafuntaan.

50. Mutta Juutalaiset pölytti-
wät jumalasia ja kunniallisia
waimoja, niin myös kaupungin
ylimmäisiä, ja kehoittivat wai-
non * Baawalia ja Barnabasta
vastaan: ja he syösiwät heidän
ulos maanääristänsä. * 2 Tim. 3: 11.

51. Mutta he pudistivat tomun
jalwoistansa * heidän päällensä,
ja tulivat Jkonioon. * Matth. 10: 14.

Mark. 6: 11. Ruf. 9: 5. Ap. 1. 18: 6.

52. Niin opetuslapset täytettiin
ilolla ja Pyhällä Hengellä.

14. Luku.

Apostolit saarnaawat Jkoniossa ja Lystraassa.
Baawali parantaa rannan, jonka tähden
apostoleille tahdotaan uhrata, mutta he es-
tävät sen. Baawalia kiwitetään; sitte oppi-
hän Barnaban kansja mutta seurakuntia, ja
palajawat Antiochiaan.

Niin Jkoniossa tapahtui, että
he ynnä meniwät sisälle Juu-
talaiden synagogaan, ja niin
puhuivat, että suuri joukko uskoi
Juutalaisista ja Grekiläisistä.

2. Mutta uskomattomat Juuta-
laiset pölyttiwät ja pahoittiwat
pakanain sielut weljiä vastaan.

3. Niin he olimat siellä kauwan
aikaa, ja puhuiwat rohliasti
Herrassa, joka antoi todistuksen
hänen armonsa sanoihin, ja antoi
merkit ja ihmeet * heidän kätten-
sä kautta tapahtua.

* Mark. 16: 20. Ap. 1. 19: 11. Hebr. 2: 4.

4. Niin sen kaupungin wäti
erkani: muutamat pitivät Juu-
talaiden kanssa ja muutamat
apostolein kanssa.

5. Koska siis pakanoilta ja
Juutalaisilta kapina nousi, ynnä
heidän päämiestensä kanssa,
pilkkamaan ja kiwittämään
heitä:

2 Tim. 3: 11.

6. Ja kuin he sen ymmärsiwät,
pakeniwat * he Lykaonian kau-
pungeihin Lystraan ja Derbe-
niin, ja ympäri sitä lähimaa-
kuntaa:

* Matth. 10: 23.

7. Ja saarnasiwat niissä ewan-
geliumia.

8. Ja yksi mies Lystraassa,
fairas jalwoista, istui, rampa
hamasta äitinsä kohdusta, joka
ei ikänänsä ollut käynyt.

9. Tämä kuuli Baawalin pu-
huwan: ja kuin hän katsoi
hänen päällensä, ja näki hänellä
uskon olewan terveeksi tulla,

10. Sanoi hän suurella äänel-
lä: ojenna sinis jalkais päälle.
Ja hän tartasi ylös * ja käwi.

* Ef. 36: 6.

11. Koska kansa sen näki, mitä
Baawali tehnyt oli, korottiwat
he äänensä Lykaonian kielellä,
sanoen: jumalat owat ihmisten
hahmolla alas meidän tykömme
tulleet.

Ap. 1. 28: 6.

12. Ja he kutsuivat Barnaban
Jupiteriksi, ja Baawalin Merku-

riutseksi; sillä hän oli sanan-
saattaja.

13. Ja Jupiterin pappi, joka
heidän kaupunkinsa edessä oli,
toi härkiä ja seppeleitä oven
eteen, ja tahtoi ynnä kaupungin
väen kanssa uhrata.

14. Koska apostolit Barnabas
ja Paavali sen kuulivat, reväi-
sivät he vaatteensa* ja karja-
sivat kansan sekaan, huutain,

* Matth. 26: 65.

15. Ja sanoen: miehet, missi
te tätä teette? Me olemme myös
ihmiset, niin puuttuwaiset kuin
tekin.* Ja me saarnaamme teille
ewankeliumia, että te teitänne
näistä turhista kääntäisitte elä-
män Jumalan tykö, joka teki tai-
waan, ja maan, ja meren ja kaikki,
mitä niissä on. †

* Ap. X. 10: 26.

† 1 Mos. 1: 1. Ps. 88: 6. Ps. 146: 6. Nlm. R. 14: 7.

16. Joka entisillä ajoilla antoi
kaikki pakanat maeltaa omilla
teillensä.

Ps. 81: 18. Ap. X. 17: 30.

17. Waikka ei hän itseänsä
antanut olla ilman todis-
tuksesta, tehden hywää, an-
tain meille taimaasta sa-
teen ja hedelmälliset ajat,
tähttäin meidän sydämem-
me ruualla ja ilolla.

Ps. 104: 27, 28.

18. Ja kuin he näitä sanoivat,
saiwat he kansan tuskalla hilli-
tyksi, etteiwät he heille uhranneet.

19. Niin sinne myös tuli muu-
tamia Juntalaisia Antiochiasta
ja Ikonioista; ja kuin he kansan
olivat saattaneet Paawaliala-
kittamaan,* riepoittivat he hä-
nen ulos kaupungista, ja luuli-
wat hänen kuolleetksi. * 2 Kor. 11: 25.

20. Mutta koska opetuslapset
hänen ympärillensä seisoiwat,
nouxi hän* ja meni kaupunkihin:
ja waelssi toisena päivänä Bar-
naban kanssa Derbeniin.

* 2 Tim. 3: 11.

21. Ja kuin he olivat saar-
nanneet siinä kaupungissa ewan-
keliumia, ja monta opettaneet,
palasivat he Lystraan ja Iko-
nioon, ja Antiochiaan:

22. Wahvistain opetuslasten
sieluja, ja neuwoivat heitä us-
kossa pysymään,* (sanoen) että
meidän pitää monen wai-
wan kautta Jumalan mal-
takuntaan tuleman sisäl-
le. †

* Ap. X. 11: 28. I. 18: 43.

† Matth. 10: 38. Rom. 8: 17. 2 Tim. 3: 12.

23. Ja kuin he olivat walin-
neet* wanhimmat jokaiselle seu-
rakunnalle, ja rukoilleet ja paas-
tonneet, antoiwat he heidän sen
Herran haltuun, jonka päälle he
uskoivat.

* Ap. X. 1: 23. Tit. 1: 5.

24. Ja he waelssivat läpitse
Pisidian ja tulivat Pamphi-
liaan;

Ap. X. 18: 18.

25. Ja kuin he olivat saarnan-
neet sanaa Bergessä, meniwät
he alas Attaliata päin.

26. Ja purjehtiwat sieltä An-
tiochiaan, jossa he olivat Juma-
lan armoin haltuun annetut,*
siihen työhön, kuin he toimitta-
neet olivat.

* Ap. X. 18: 2, 3.

27. Mutta kuin he sinne tuli-
wat ja seurakunnan kokosivat,
ilmoittivat he, kuinka paljon
Jumala oli heidän kanssansa
tehnyt; * ja pakanoille uskon
oven awannut.

* Ap. X. 15: 4.

1 Kor. 16: 9. 2 Kor. 2: 12.

28. Ja he wiipyivät siellä opetuslasten kanssa hetken aikaa.

15. Luku.

Antiochiaassa noussee eripuraisuus ympärileikattautesta; jonka tähden apostolit pitävät kokousta Jerusalemissa, ja ratkaisewat riidan. Elettävät kokouksen päätöksen kirjallisesti Antiochiaan. Paawali ja Barnabas närkästyvät leskenänsä ja erkanewat toinen toisestansa.

Ja muutamat tulivat alas Judeasta ja opettivat weljiä: ellei teitä ympärileikata Moseksen tavan jälkeen, * niin ette taida autuaaksi tulla.

* 1 Mos. 17: 10. 3 Mos. 12: 3. Gal. 5: 1, 2.

2. Koska siis kapina nousi, ja ei ollut wähin kamppaus Paawalilla ja Barnaballa heitä vastaan: sääsivät he, että Paawali ja Barnabas, ja muutamia muita heistä piti menemän apostolein ja vanhimpain tykö ylös Jerusalemiin, tämän kysymyksen tähden.

Gal. 2: 1.

3. Ja he saatettiin seurakunnalta, ja waelisimat Phenician ja Samarian läpitse, julistain pakanain kääntymystä; ja saattivat suuren ilon kaikille weljille.

4. Koska he tulivat Jerusalemiin, otettiin he vastaan seurakunnalta ja apostoleilta ja vanhimmilta, ja he ilmoittivat, kuinka suuria töitä Jumala heidän kansjansa tehnyt oli.

5. Niin nousivat muutamat Phariseusten lahkokunnasta, jotka uskoneet olivat, sanoen: että he pitää ympärileikattaman ja käskettämän Moseksen lakia pitää.

6. Niin apostolit ja vanhimmat tulivat kokoon, tätä puhetta tuttimaan.

7. Mutta koska suuri kamppaus ollut oli, nousi Pietari, ja sanoi heille: miehet, rakkaat weljet, te tiedätte, että Jumala, kauman ennen tätä aikaa, walitsi meidän seasamme, että pakanain piti minun suuni kautta ewangeliumin sanan kuuleman ja uskomman.

Ap. 13: 10. 20. 1. 11: 1, 2, 18.

8. Ja Jumala sydänten tutkia * todisti heille, ja antoi heille Pyhän Hengen niinkuin meidänkin: †

* 1 Krla 2. 28: 9. 1. 29: 17. Ps. 7: 10.

Jer. 11: 20. 1. 17: 10. † Ap. 13: 10: 45.

9. Ja ei tehnyt yhtään eroitusta * meidän ja heidän välillä, puhdistain uskolla heidän sydämensä. * Ap. 13: 48. 1 Kor. 1: 2.

10. Miksi te siis nyt kiusaatte Jumalata, että te tahdotte opetuslasten laulaan panna sen ikeen, jota ei wät meidän isämme, emmekä me woineet kantaa?

Matth. 23: 4. Luv. 11: 46.

11. Waan me uskomme Herran Jesuksen Christuksen armon kautta * autuaaksi tulewamme niinkuin hekin. †

* Eph. 2: 4, 8. Tit. 3: 5. † Rom. 4: 3.

12. Ja kaikki joukko wakeni, ja kuulteli Barnabasta ja Paawalia, jotka juttelivat, kuinka suuret merkit ja ihmeet oli Jumala heidän kauttansa pakanaisissa tehnyt.

13. Waan sitte kuin he wakenivat, wastasi Jakob, ja sanoi: miehet, rakkaat weljet, kuultaat minua:

14. Simeon jutteli, kuinka Jumala ensin on etsinyt omistaaksensa yhtä kansaa hänen nimelensä pakanaisista.

Ap. 13: 10: 25.

15. Ja tämän kanssa propheetain sanat pitävät yhtä, niin kuin kirjoitettu on:

16. Senjälkeen tahdon minä palata, ja Davidin kaatuneen majan jälleen raketa, ja hänen reikänsä paikata, ja sen ojeta ylös:

17. Että ne, jotka ihmisistä jääneet ovat, pitää Herran perään kysymän, niin myös kaikki pakanat, joissa minun nimeni aruiksi huudettu on, sanoo Herra, joka nämät kaikki tekee. Am. 9: 11, 12.

18. Jumalalle ovat kaikki hänen työnsä tiettävät maailman alusta.

19. Sentähden minä päätän, ettemme niitä häiritä, jotka pakanaisista Jumalan työ kääntyvät:

20. Waan kirjoitaisimme heidän työnsä, että he wälttäisivät epäjumalan saastaisuutta, * ja salamuoteutta, † ja läkähtynyttä ja werta. **

* 1 Kor. 8: 1. L. 10: 14, 20, 21. † 1 Thess. 4: 3. ** 1 Mos. 9: 4.

3 Mos. 3: 17. L. 17: 10, 14. 5 Mos. 12: 23.

21. Sillä Moseskella on muinaiselta jokaisessa kaupungissa niitä, kuin häntä saarnaawat, koska se joka sabbathina synagogassa luetaan. Neh. 8: 1. Ap. 13: 27.

22. Silloin kelpasi apostoleille ja vanhimmille, koko seurakunnan kanssa, walita heistä miehiä ja Antiochiaan lähettää, Baawalin ja Barnaban kanssa: nimittäin Judaan, joka kutsuttiin Barsabas, ja Silaan, ylimmäiset miehet weljesten seassa:

23. Ja kirjoittivat heidän kätensä kautta, tällä tarwalla: me apostolit ja vanhimmat, ja wel-

jet, toivotamme niille weljille, jotka pakanaisista Antiochiassa ja Syriassa ja Ciliciassa ovat, tervettä!

24. Että me olemme kuulleet, kuinka muutamat meiltä lähteneet * ovat teitä opillansa estytäneet, ja teidän sielujanne waiwanneet, sanoen: teidän pitää itsenne antaman ympärileikata, ja lain pitämän: joille emme ole käskeneet: †

* 1 Joh. 2: 19. † Gal. 2: 4.

25. Niin kelpasi meille yksimielisesti kokoontuneille walita miehiä ja teidän työnnä lähettää, meidän rakkaan Barnaban ja Baawalin kanssa,

26. Jotka miehet ovat heidän sielunsa meidän Herramme Jeesuksen Christuksen nimen tähden alttiiksi antaneet.

27. Niin me olemme lähettäneet Judaan ja Silaan, jotka myös sen suusanalla teille ilmoittivat.

28. Sillä niin kelpasi Pyhälle Hengelle ja meille, ettei yhtään enämpätä raskautta pidä teidän päällenne pantaman, kuin nämät tarpeelliset:

29. Että te wältätte epäjumalitten uhria, ja werta, ja läkähtynyttä, ja salamuoteutta: jos te niitä wältätte, niin te teette hywin. Olkaat hywästi!

Ap. 15: 20. L. 21: 25.

30. Koska he siis olivat lähteneet, tulivat he Antiochiaan; ja kokosivat kansan paljouden, ja antoivat heille kirjan.

31. Kuin he sen olivat lufeneet, ihastuivat he siitä lohdutuksesta.

32. Mutta Judas ja Silas, että hekin olivat propheetat, neuvoivat monilla sanoilla weljiä, ja wahvistivat heitä.

33. Ja kuin he siellä hetken aikaa wiipyivät, lähetettiin he weljiltä jälleen rauhassa apostolein tykö.

34. Niin Silaan telpasi siellä olla.

35. Mutta Baawali ja Barnabas wiipyivät Antiochiaassa opettamassa ja ilmoittamassa Herran sanaa monen muun kanssa.

36. Mutta muutamain päivän perästä sanoi Baawali Barnaballe: palatkaamme taas takaperin weljiä katsomaan kaikkiin kaupunkiin, joissa me Herran sanaa ilmoittaneet olemme, kuinka he itsensä pitävät.

37. Mutta Barnabas neuvoi heitä Johannesta ottamaan kansansa, jota Markuseksi kutsuttiin.

Ap. T. 12: 12, 25. I. 18: 5.

38. Mutta Baawali päätti sen kohtuulliseksi, ettei sitä pitänyt kanssa otettaman, joka oli luopunut heistä Pamphiliassa, * eikä tullut heidän kanssansa työhön.

* Ap. T. 18: 18.

39. Ja he riitelivät niin koviin keskusteluksi, että he toinen toiseltaan erkanivat; ja Barnabas otti Markuksen kanssansa, ja purjehti Cyprin.

40. Mutta Baawali valitsi Silaan ja matkusti Jumalan armon haltium annettu weljiltä.

41. Ja waelsi ympäri Syrian ja Cilician, ja wahvisti seurakunnat.

16. Lufu.

Baawali ympärileikkaa Timotheuksen. Waeltaa seuroinensa Pyhän Hengen neuvoista Macedoniaan, jossa Lybia tulee käännettyksi. Ajaoikos noituuden hengen, plestään ja pannaan torniin. Torni aukeee itsestänsä; tornin waria tulee käännettyksi, ja Baawali lastetaan irraansa.

Niin hän tuli Derbeniin ja Lystraan: * ja katso, siellä oli yksi opetuslapsi Timotheus + nimeltä, uskovanisen Judan waimon poika; ** mutta isä oli Grekiläinen; * *Ap. T. 14: 8. + Ap. T. 17: 14.*

I. 19: 22. I. 20: 4. Rom. 16: 21. 1 Kor. 4: 17.

Phil. 2: 19. 1 Thes. 3: 2. 1 Tim. 1: 2. ** 2 Tim. 1: 5.

2. Sillä oli hyvä todistus weljiltä, jotka Lystrassa ja Ikoniossa olivat.

3. Tätä tahtoi Baawali kanssansa waeltaman: otti ja ympärileikkasi hänen Juutalaisten tähden, * jotka niissä paikoissa olivat; sillä he tiesivät kaikki, että hänen isänsä oli Grekiläinen.

* 1 Kor. 9: 20. Gal. 2: 3.

4. Mutta kuin he kaupungeita läpitse waelsiivat, antoivat he heille pitääksensä ne jäädyt, kuin asetetut olivat apostoleilta ja wanhimmilta, jotka Jerusalemissä olivat.

Ap. T. 15: 29.

5. Niin seurakunnat wahvistuivat uskoissa, ja heidän lukunsa enäni joka päivä.

6. Mutta koska he Phrygian ja Galatian maakunnan läpitse waelsiivat, kiellettiin heitä Pyhäältä Hengeltä puhumasta Jumalan sanaa Asiassa.

7. Koska he olivat tulleet Mysiaan, tiusasiivat he waeltaa Bithynian läpitse; mutta ei Pentti sitä sallinut.

8. Koska he siis Myfian ohitse waeltaneet olivat, menivät he alas Troadaan.

Ap. T. 20: 6. 2 Kor. 2: 12. 2 Tim. 4: 13.

9. Ja Baawali näki näyn yöllä: yksi Macedonian mies seisoi, ruikoili häntä ja sanoi: tule Macedoniaan ja auta meitä.

10. Ja sitte kuin hän näyn näki, hankitsimme me kohta Macedonian menemään, tietäen tähdellisesti Herran meitä kutsuneen heille ewankeliumia saarnamaan.

11. Koska me siis Troadasta purjehdimme, niin me juoksimme kohdastansa Samothraciaan, ja toisena päivänä Neapoliin,

12. Ja sieltä Philippiin, josta on Macedonian maakunnan pääkaupunki, ja on vapaa kaupunki: ja siinä kaupungissa me muutamia päiviä oleskelimme.

13. Ja me menimme lepopäivänä ulos kaupungista, wirran tykö, kussa tapa oli ruikoilla: jossa me istuimme ja puhuttelimme waimoja, jotka sinne tulleet olivat.

14. Ja yksi waimo, Lydia nimeltä, purppurain myyjä Tyatiron kaupungista, Jumalata palvelelainen, kuulteli; jonka sydämen Herra awasi ottamaan waaria niistä, kuin Baawalilta sanottiin.

15. Ja kuin hän ja hänen huoneensa kastettu oli, ruikoili hän meitä, sanoen: jos te minun Herralle uskollisena pidätte, niin tulkaat minun huoneeseeni ja olkaat siinä. Ja hän waati meitä.

16. Ja tapahtui, koska me ru-

koukseen menimme, kohtasi meitä yksi piika, jolla noituuden henki oli,* jota isännillensä saatti suuren saaliin + noitumisellansa.

* 1 Sam. 28: 7. + Ap. T. 19: 24.

17. Tämä noudatti alati Baawalia ja meitä, ja huusi, sanoen: nämät miehet ovat sen korkeimman Jumalan palvelijat, jotka meille autuuden tien ilmoittawat.

18. Ja sitä hän teki monta päivää. Mutta Baawali otti sen pahaksi, käänsi itsensä, ja sanoi sille hengelle: minä käsken sinun Jesuksen Kristusen nimeen * hänestä mennä ulos: ja hän läksi ulos sillä hetkellä.* *Mar. 16: 17.*

19. Mutta koska hänen isäntänsä sen näkivät, että heidän saaliinsa tuli pois, ottivat he Baawalin ja Silaan kiinni, ja weivät heidän turulle päämiehten tykö,

Phil. 1: 13. 1 Thess. 2: 2.

20. Ja weivät heidän esivalan eteen, ja sanoivat: nämät miehet meidän kaupungin häiritsevät,* jotka ovat Juutalaiset,

* Ap. T. 17: 6.

21. Ja opettawat niitä tapoja, joita ei meidän sowi ottaa vastaan, eikä tehdä, sillä me olemme Romalaiset.

22. Ja kansa nousi ynnä heitä vastaan, ja esivalta antoi heidän waatteensa repiä, ja kästi heitä piestä.

2 Kor. 11: 25.

23. Koska he olivat heidän juuri pahoin piezneet, heittivät he heidän torniin, ja käskiivät wartian wijusti heitä wartioita.

24. Joka, kuin hän senkaltaisen käskyn sai, heitti hän heidän

sisämmäiseen torniin, ja pani heidän jalkapuihun.

25. Mutta puolison aikana oli Paawali ja Silas rukouksissa, ylistäin Jumalata kiitoswirjilla: ja wangit, jotka siellä olivat, sen myös kuuliwat.

26. Niin tapahtui äkisti suuri maanjäristys, * niin että tornin perustus wapii: ja kohta kaikki ovet aukeniwa, † ja jokaisen siiteet pääsivät. ** *Ap. T. 4: 31.

† Ap. T. 5: 19. ** Ap. T. 12: 7.

27. Koska wartia heräsi, ja näki tornin ovet awoi olewan, weti hän ulos miekansa, ja tahtoi itsensä surmata, ja luuli wangit paenneen pois.

28. Niin Paawali huusi surmalla äänellä, ja sanoi: älä sinulles mitään pahaa tee; sillä me olemme kaikki täällä.

29. Niin hän anoi kynttilätä, meni siälle ja lankei peljästyksissä Paawalin ja Silaan jalkain juureen.

30. Ja toi heidän ulos, ja sanoi: herrat, mitä minun pitää tekemän, * että minä autuaaksi tulisin?

* Ap. T. 2: 37. 1. 9: 6.

31. Mutta he sanoiwat: usko Herran Jesuksen Christuksen päälle, niin sinä ja sinun huonees autuaaksi tulee. Joh. 3: 16, 36. 1. 6: 47. 1 Joh. 5: 10.

32. Ja he puhuiwat hänelle Herran sanaa ja kaikkille, kuin hänen huoneesansa olivat.

33. Ja hän otti heidän sillä hetkellä yöstä tykönsä, ja pesi heidän haawansa: ja hän kohta kastettun, ja kaikkii hänen perheensä;

34. Ja wei heidän kotiansa, ja walmisti heille pöydän, * ja iloitui, että hän koko huoneensa kanssa tuli Jumalan päälle uskowaiseksi. * Luk. 5: 29. 1. 19: 6.

35. Ja tuin päivä tuli, niin esiwalta lähetti kylänlapset sanoomaan: päästä ne miehet.

36. Niin tornin wartia ilmoitti nämät sanat Paawalille, sanoen: esiwalta on käskenyt teidän päästää; mentäät siis nyt ulos rauhassa.

37. Mutta Paawali sanoi heille: he ovat meidän julkisesti tuomitsemata piesneet, jotka olemme Romalaiset, * ja heittäneet torniin, ja nyt salaa tah toisiwat meidän sysätä ulos? Ei niin, waan tulkaan he itse meitä ottamaan täältä ulos.

* Ap. T. 22: 25.

38. Niin kylänlapset ilmoittiwat nämät sanat esiwallalle jälkensä: ja he peltäsiwät, että he heidän Romalaisiksi kuuliwat:

39. Ja tuliwat ja rukoiliwat heitä, ja weiwät heidän ulos, ja käskiwät heidän mennä pois kaupungista. Matth. 8: 34.

40. Niin he läksiwät tornista, ja meniwa Lydian tykö: ja tuin he weljet nähneet olivat, ja heitä lohduuttaneet, waelsiwat he matkansa.

17. Luku.

Paawali saarnaa Thessalonikossa, ja wainotaan. Sitte saarnaa hän Bereassa, jossa häntä myös wainotaan. Sen jälkeen waeltaa hän Athenaan, saarnaa siellä epäjumalaisuutta wainotaan, opettaa Jesuksesta, ja saa muutamat lääntymyksiin.

Mutta koska he Amphipolin ja Apollonian läpitse waelta-

neet olivat, tulivat he Thessalonikaan, jossa Juutalaisten synagoga oli.

2. Ja Baawali, tapansa jälkeen, meni sisälle heidän tykönsä, ja jutteli heille kolme lepopäivää raamatuista,

3. Selitti ne, ja todisti, että Kristus tuli färssiä,* ja nousi ylös kuolluista: ja että tämä Jeesus, jota minä (sanoi hän) teille ilmoitan, on Kristus.

* Ps. 22: 7.

Gf. 53. Matth. 16: 21. Luf. 24: 26, 46.

4. Ja muutamat suostuivat heihin,* antain itsensä Baawalin ja Silaan seuraan, niin myös suuri joukko jumalifiista Grefiläifiistä, ja ei vähä ylimmäifiistä waimoista.

* Ap. 2. 28: 24.

5. Mutta ne epäuskoiset Juutalaiset kadehtivat sitä, ja saattoivat tykönsä muutamia pahanehtifiä miehiä joutowäestä, ja kokosivat heitänsä yhteen joukkoon, nostivat kapinan kaupungissa; ja tunkivat heitänsä Jasonin huoneen eteen, ja etsivät heitä wiedäksensä kansan eteen.

Rom. 10: 2.

6. Ja etteivät he heitä löytäneet, riepoittivat he Jasonin ja muutamia weljiä kaupungin päämiesten eteen, ja huiusivat: nämät koko maan piirin wieteliät ovat myös täällä,

Ap. 2. 16: 20.

7. Jotta Jason otti vastaan: ja nämät kaikki tekivät keisarin käskyä vastaan, sanoen toisen kinnikaan olewan, nimittäin Jeesuksen.

Luf. 23: 2. Joh. 19: 12.

8. Ka he kehoittivat kansan,

ja kaupungin päämiehet, jotta näitä kuulitelivat.

9. Ja kuin he Jasonilta ja niiltä muilta olivat puhdistuksen ottaneet, päästivät he heidän.

10. Mutta weljet lähettivät ulos kohta yöllä * Baawalin ja Silaan Bereaan: koska he sinne tulivat, menivät he Juutalaisten synagogaan.

* Ap. 2. 9: 25.

11. Sillä he olivat jalomasta sumusta kuin ne, jotta Thessalonikassa olivat, jotta ottivat juuri mielellänsä sanan vastaan, ja tutkiwat jokapäivä raamattuita,* jos ne niin olisivat.

* Gf. 34: 16. Joh. 5: 39.

12. Niin monta heistä uskoivat, niin myös kunniallifiista Grefin waimoista ja miehistä ei harwat.

13. Koska Juutalaiset Thessalonikassa ymmäršivät, että Jumalan sana oli myös Bereassa Baawalilta ilmoitettu, tulivat he sinnekin, ja kehoittivat kansan.

14. Mutta weljet lähettivät ulos kohta Baawalin menemään hamaan mereen asti; waan Silas ja Timotheus jäivät sinne.

15. Ja ne, jotta Baawalia saattoivat, johdattivat hänen hamaan Atheniin: ja kuin he saivat käskyn Silaan ja Timotheuksen tykö, että he rientäšivät heitänsä hänen tykönsä, läksivät he matkaan.

16. Ja koska Baawali heitä odotti Athenissa, syttyi hänen henkensä hänessä, että hän näki kaupungin aiwan epäjumaliseksi.

17. Niin hän jutteli Juutalaisten ja muiden jumalisten kanssa synagogassa, niin myös turulla jokapäiväniiden kanssa, iotta tulivat hänen tykönsä.

18. Ja muutamat epifureit ja stoici philosophi riitelivät hänen kanssansa: ja muutamat sanoivat: mitä tämä lipilaari tahtoo sanoa? Mutta muut sanoivat: hän näkyy tahtovan outoja jumalia ilmoittaa: että hän saarnasi heille ewangeliumia Jesusta, ja ylösnousemisen kuulista.

19. Ja he ottivat hänen ja weivät oikeuden paikkaan, ja sanoivat: emmekö me mahda tietää, mitä nusi opetus tämä on, josta sinä puhut?

20. Sillä sinä tuotat jotakin outoa meidän korwislemme: sen tähden tahdomme me tietää, mitä ne ovat.

21. Mutta kaikki Athenista ja muualaiset wieraat eivät olleet mihintään muuhun soveliaat, kuin jotakin mutta sanomaan ja kuultelemaan.)

22. Niin Paawali seisoi keskustella oikeuspaikkaa, ja sanoi: Athenan miehet, minä näen teidän kaikkien kappaleissa epäjumaliskiksi:

23. Sillä minä kävelin tässä ympäri, ja katselin teidän Jumalan palvelustanne, ja löysin yhden alttarin, jossa oli kirjoitettu: tuntemattomalle Jumalalle. Jota te siis tietämättä palvelette, sen minä teille ilmoitan.

24. Jumala, joka maailman teli ja kaikki, mitä siinä on, *

hän on taivaan ja maan Herra, ei hän asu käfillä raketuissa templeissä. † * 1 Moos. 1: 1. Ps. 33: 6. Ap. 2: 14: 15.

Jlm. R. 14: 7. † Ef. 6: 1. Ap. 2: 7: 48.

25. Etä ihmisten käfillä palwella, että hän jotakin tarwitsi; * sillä hän antaa ylitse kaikkia jokaiselle elämän ja heugen. †

* Ps. 50: 8, 9, 10. † 1 Moos. 2: 7.

26. Ja hän on tehnyt kaiken ihmisten sukukunnan yhdestä werestä kaiken maan piirin päälle asumaan, ja määräsi aiwoituttu ajat, ja heidän asumisensa rajat,

5 Moos. 32: 8.

27. Että heidän piti Jumalata etsimän, jos he hänen taitaisivat tuntea ja löytää; waikka ei hän tosin ole kaukana yhdestätkään meistä.

Rom. 1: 20.

28. Sillä hänessä me elämme, ja liikumme, ja olemme, * niinkuin muutamat teidän poetaistamme sanoneet ovat: sillä me olemme myös hänen sukunsa.

* Job. 12: 10.

29. Että me siis Jumalan sukua olemme, niin ei meidän pidä luuleman, että Jumala on kullan eli hopian eli liiven kaltainen, sen kumman, joka ihmisen taidon ja ajatuksen jälkeen on kairwettu.

Ef. 40: 18.

30. Niin on tosin Jumala nämät esinytysen ajat sallinut, * ja ilmoittaa kaikille ihmisille jokapaikassa, että he parannuksen tefisiwät. † * Ro. 2: 14: 16. † Tit. 2: 11, 12.

31. Sillä hän on sen pään sätännyt, jona hän on maan piirin tuomitsewa

wanhurstaudessa, sen miehen kautta, jonka hän on sääntänyt, * ja jokaiselle ilmoittaa uskon, siinä, että hän hänen kuolluista herätti. † * Ap. 2. 10: 42. † Ap. 2. 4: 10.

32. Koska he kuulivat kuolleitten ylösnousemisen, niin muutamat nauroivat sitä, vaan toiset sanoivat: me tahdomme sinua siitä vielä kuunnella.

33. Ja niin Baawali läksi heidän keskeltänsä.

34. Ja muutamat miehet ripuivat hänessä, ja uskoivat: joidenka seassa myös Dionisius oli, yksi raadista, ja yksi waimo nimeltä Damaris, ja muita heidän kanssansa.

18. Luku.

Baawali tulee Korinthoon, pitää majaa Akulan tykönä, saarnaa, kääntää pilkkaa, neuwotaan Herralta. Mattustaa Jerusalemiä tohden monikastain paikkakuntain läpi, ja wahvistaa iwejiä. Apollos tulee Ephesoon, opettaa, neuwotaan Akulasta, saattaa paljon hyödytystä.

Sen jälkeen läksi Baawali Athenasta, ja tuli Korinthoon.

2. Ja löysi siellä yhden Juutalaisen, Akula * nimeltä, Bontosta sukuisin, joka äskes Italiasta tullut oli, ja Priskillan hänen emäntänsä, (että Klaudius oli käskentynyt kaikki Juutalaiset Roomista mennä pois,) joiden tykö hän meni.

* Rom. 16: 8. 1 Kor. 16: 19. 2 Tim. 4: 19.

3. Ja että hän oli yhdessä wirassa, wiipyi hän heidän tykönsä, ja teki työtä; * sillä heidän wiransa oli teltoja tehdä.

* Ap. 2. 20: 34.

1 Kor. 4: 12. 1 Thess. 2: 9. 2 Thess. 3: 8.

4. Mutta hän opetti synagogaissa joka lepopäivä, ja sai uskomaan sekä Juutalaiset että Grekiläiset. Ap. 2. 14: 1. 1. 17: 17, 18, 34.

5. Mutta kuin Silas ja Timotheus * Macedoniasta tulivat, oli Baawali hengeltä wadittu, ja todisti Juutalaisille, että Jeesus on Kristus.

* Ap. 2. 17: 14, 15.

6. Koska he puhuivat vastaan ja pilkkasivat, * pudisti hän waatteensa, † ja janoi heille: teidän werenne olkoon teidän päännne päälle: ** tästede minä menen wiatoinna pakanain tykö.

* Ap. 2. 18: 46. † Matth. 10: 14.

Ap. 2. 18: 51. ** 2 Sam. 1: 18. Hes. 33: 4.

7. Ja hän siirsi itsensä sieltä, ja meni yhden huoneeseen, jonka nimi oli Justus, se oli Jumalata palwelewainen, jonka huone oli läsnä synagogata.

8. Mutta Krispus * synagogan ylimmäinen uskoi Herran päälle kaiken hänen huoneen kanssa. Ja monta Korinthiläisistä, jotka kuulivat, uskoivat ja kastettiin.

* 1 Kor. 1: 14.

9. Mutta Herra sanoi yöllä Baawalille näyn kautta: älä pelkää, * vaan puhu, ja älä waitene,

* Ap. 2. 23: 11.

10. Sillä minä olen sinun kanssasi, ja ei yhdenkään pidä karkaaman sinun päälles wahingoittamaan sinua; sillä minulla on paljo kansaa tässä kaupungissa.

Job. 10: 16.

11. Niin hän istui siellä ajastajan ja kuusi kuukautta, ja opetti heille Jumalan sanaa.

12. Mutta koska Gallio oli maanvankiin Achaiaassa, tarkasivat Juutalaiset yksimielisesti Paavalin päälle, ja weivät hänen tuomioistuimen eteen,

13. Sanoen: tämä neuroo kansaa palvelemaan Jumalata vastoin lakia.

14. Koska Paavali rupeesi suuttansa awaamaan, sanoi Gallio Juutalaisille: jos olisi jotakin wäärnyttä, eli jotakin hirmuista työtä tehty, o Juutalaiset, niin olisi kohtuullinen, että minä teitä kuulisin;

15. Mutta jos kysymys on opista, ja sanoista, ja teidän laistanne, niin katsokaat itse: en minä tahdo niiden tuomari olla.

16. Ja ajoi pois heidän tuomioistuimen edestä.

17. Niin kaikki Grekiläiset ottivat kiinni Soſthenen, * synagogan päämiehen, ja pieksivät hänen tuomioistuimen edessä: ja ei Gallio niitä mitään totellut.

* 1 Kor. 1: 1.

18. Mutta Paavali oli vielä siellä pitkän ajan, ja jätti weljet hyvästi, ja purjehti Syriaan, ja hänen kansjansa Bristilla ja Atula, ja hän ajeli päänsä Aenchreissä; sillä hänellä oli lupaus. * 2 Mos. 6: 2, 9, 18. Ap. T. 21: 23, 24.

19. Ja tuli Ephesoon, ja jätti ne sinne; mutta itse hän meni synagogaan, ja puhui Juutalaisien kanssa.

20. Ja he rukoilivat häntä, että hän enemmän aikaa viipyisi heidän tykönsä; waan ei hän tahtonut;

21. Mutta jätti heidän hy-

wästi, sanoen: minun tulee kai-feti mennä Jerusalemiin tälle juhalle, kuin nyt lähestyy: mutta sitte minä palajan, jos Jumala suo, * teidän tykönnne. Ja niin hän läksi matkaan Epheos-ta.

* Ap. T. 19: 21.

1 Kor. 4: 19. Hebr. 6: 3. Jak. 4: 15.

22. Ja tuli Cesareaan, meni ylös, ja tervehti seurakuntaa, ja meni alas Antiochiaan.

23. Ja vietti siellä hetken aikaa, ja meni sitte matkaansa, ja waelsi järjestänsä Galatian ja Phrygian maatumman läpitse, wawistain kaikkia opetuslapsia.

24. Niin tuli Ephesoon yffi Judan mies, Apollo * nimeltä, Aleksandriasta sukuisin, puhelias mies, ja taitawa raamatuissa.

* 1 Kor. 1: 12.

25. Tämä oli opetettu Herran tielle: ja oli palawa hengesä, puhui ja opetti wisusti Herras-ta, ja tiesi ainoastaan Johan-neksen kasteen.

Ap. T. 19: 3.

26. Tämä rupeesi rohasti synagogassa opettamaan. Koska Atula ja Bristilla * hänen kuulivat, ottivat he hänen tykönsä, ja selittivät tarkemmin hä-nelle Jumalan tien. * Rom. 16: 3.

27. Mutta kuin hän tahtoi mennä Achaiaan, kirjoittivat weljet ja neuroivat opetus-lapsia häntä torjaamaan. Ja koska hän sinne tuli, auttoi hän paljon niitä, jotka uskoivat armon kautta.

1 Kor. 3: 6.

28. Sillä hän woitti miehuul-lisesti Juutalaiset, ja osoitti jul-tisesti raamatuista, että Jeesus on Kristus.

19. Luku.

Baawali, tullessaan Ephesoon, opettaa kasteesta, ja saarnaa siellä kaikki ajastaitaa. Roibat häväistään pahalta hengeltä. Jumalan sana menestyy; Baawali hankitsee Jerusalemiin. Sopiaiseppä Demetrius nostaa metelliin, joka tuskin häikytetään.

Niin tapahtui, koska Apollo oli Korinthossa, että Baawali matkusti läpitse ylimaakuntain, ja tuli Ephesoon: ja löysi muutamia opetuslapsia.

2. Ja sanoi heille: oletteko te saaneet Pyhän Hengen, sittekuin te uskoitte? * He sanoivat hänelle: emme ensinkään ole kuulleet, jos Pyhä Henki lieneekään.

* Joh. 7: 39. Ap. 1. 10: 44.

3. Ja hän sanoi heille: missä te olette kastetut? He sanoivat: Johanneksen kasteella.

Matth. 3: 11. Mark. 1: 4, 8.

Luk. 9: 16. Joh. 1: 26. Ap. 1. 1: 5. L. 11: 16.

4. Niin sanoi Baawali: Johannes tosin kasti parannuksen kasteella, sanoen kansalle, että heidän piti uskomman sen päälle, jota hänen jälkeensä tuleva oli, se on, Kristus, Jeesuksen päälle.

5. Niin ne, jotka sen kuuliivat, kastettiin Herran Jeesuksen nimeen.

6. Ja kuin Baawali pani kätensä heidän päällensä, tuli Pyhä Henki heidän päällensä, ja he puhuivat kielillä ja ennustivat.

Ap. 1. 8: 4.

L. 8: 6. L. 8: 17. L. 10: 44, 46. L. 11: 15.

7. Ja kaikki ne miehet olivat lähes kaksitoistakymmentä.

8. Niin hän meni synagogaan, ja saarnasi rohkeasti, kolme kuukautta, opetti ja neuvoi heitä Jumalan valtakunnasta.

9. Mutta kuin muutamat heistä paatuivat, ja eivät usko-neet, * waan panettelivat Herran tietä yhteisen kausan edessä, meni hän pois heidän tykönsä, ja erotti opetuslapset, ja puhui joka päivä yhden miehen koulussa, jota kutsuttiin Tyrannus.

* 2 Tim. 1: 16.

10. Ja sitä tehtiin kaikki ajastaitaa, niin että kaikki ne, jotka Aasiassa asuivat, saivat kuulla Herran Jeesuksen sanan, sekä Juutalaiset että Grekiläiset.

11. Ja Jumala teki Baawalin kätten kautta ei vähää voimallista töitä; Mark. 16: 20. Ap. 1. 14: 8.

12. Niin että hiihtäminen ja esi-
liinat hänen iholtansa sairasten päälle tuotiin, * ja taudit luopuivat heistä, ja pahat hengen heistä läksivät ulos. * Ap. 1. 5: 16.

13. Niin muuttamat Juutalaiset waelsivat ympäri, jotka olivat lumojat, ja kuusasiivat mainita Herran Jeesuksen nimeä niiden päälle, joilla pahat hengen olivat, ja sanoivat: me wannottamme teitä Jeesuksen puolesta, jota Baawali saarnaa.

14. Ja muuttamat niiden seas-
sa, kuin tätä tekivät, olivat seitsemän Stewan, Juutalaisten ylimmäisen papin, poika.

15. Mutta paha henki vastasi, ja sanoi: Jeesuksen minä tunnen, ja Baawalin minä tiedän, mutta mitkä te olette?

16. Ja se ihminen, josja paha henki oli, tarkasi heidän päällensä, ja voitti heidän, ja paiskasi heidän alansa, niin että he alasti ja haavoitettui-

na pääjivät siitä huoneesta ulos patenemaan.

17. Ja tämä tuli tietäväksi sekä kaikille Juutalaisille että Grekiläisille, jotka Ephesossa asuivat: ja pelko tuli kaikkein päälle, ja Herran Jesuksen nimi suuresti ylistettiin.

18. Ja tuli myös monta niistä, jotta uskoivat, tunnustivat ja ilmoittivat heidän tekonsa.

19. Ja monta niistä, jotka hempeitä juonia harjoitelleet olivat, toivat kirjot, ja polttivat kaikkein nähden: ja koska niiden hinta laskettu oli, niin löydettiin viisikymmentä tuhatta hopeapenninkiä.

20. Niin voimallisesti kasvoi Herran sana, ja vahvistui.

Ep. 5: 11. Ap. T. 8: 7. I. 12: 24.

21. Koska nämät toimitetut olivat, aikoi Paawali hengessä* Macedonian ja Achajan läpitse waelttaa Jerusalemiin, + sanoen: sittäkuin minä siellä ollut olen, tähtyy minun myös Romiin mennä.

* *Ap. T. 18: 21. + Rom. 15: 25. Gal. 2: 1.*

22. Niin hän lähetti Macedoniam kaiki niistä, jotka häntä palveluivat, * Timotheuksen ja Erastuksen, mutta itse hän jäi hetkeksi aikaa Asiaan.

* *Ap. T. 18: 5.*

23. Mutta sillä ajalla nousi ei wähin kapina siitä tiestä.

24. Sillä yksi hopiasseppä, Demetrius nimeltä, teli Dianalle hopiaisia templiä, josta niille oli ei vähin voitto,* jotka sitä wirtaa pitivät.

* *Ap. T. 18: 18.*

25. Ne hän kutsui kokoon, ja

jotta senkaltaista työtä tefiwät, ja sanoi: miehet, te tiedätte, että meillä on tästä wiraasta jalo voitto:

26. Ja te näette ja kuulette, ettei ainoastaan Ephesossa, mutta lähes kaikessa Asiaassa on tämä Paawali uskottanut ja kääntänyt pois paljon kansaa, sanoen, etteivät ne ole jumalat, kuin ihmisten käsillä tehdään.

Ps. 115: 4. Jer. 10: 3.

27. Niin ei ainoasti meidän wiraastamme waara ole, ettei se meille häpiäksi tulisi, mutta myös sen suuren naisjumalan Dianan templi ei minäkään pidetä, ja hänen kirkia kunniansa on hukkiwa, jota koko Asia, ja kaikki maailma palwelee.

28. Mutta koska he nämät kuulivat, tulivat he täyteen wihaa ja huusivat, sanoen: suuri on Ephesiläisten Diana!

29. Ja kaikki kaupunki tuli meteliä täyteen, ja he karjasivat yksimielisesti katselluspaikkaan, ja ottivat kiinni Sajakien ja Aristarchuksen, jotka olivat Macedoniasta Paawalin matkakumppanit.

30. Mutta kuin Paawali tah toi kansan selaan mennä, niin eivät opetuslapset häntä laskeneet.

31. Ja muutamat päämiehet Asiasta, jotka hänen ystävänsä olivat, lähettivät hänen tykönsä, ja rukoilivat, ettei hänen pitänyt katselluspaikkaan itseänsä antaman.

32. Ja muutamat muuta huusivat; niin että joukko oli pe-

räti setaseuraisiin, ja enin osa ei tietänyt, niinkätähden he olivat tulleet kokoon.

33. Niin muutamat kansasta wetiwät edes Aleksanderin, jonka Juutalaiset eteen syöksiwät. Niin Aleksander wiittasi kädellänsä,* ja tahtoi edestänsä vastata kansan edessä. *Ap. T. 12: 17.

34. Koska he siis ymmärsiwät, että hän Juutalainen oli, huusiwat he kaikki yhteen suuhun, lähes kaikki hetkeä, ja sanoivat: sinuri on Ephesiläisten Diana!

35. Mutta kuin kansleri oli hillinnyt kansan, sanoi hän: Epheson miehet, kuka on se ihmisen, joka ei tiedä, että Epheson kaupunki palwelee sitä suurta naisjumalata Dianata, ja sitä tairwaallista kuvaa?

36. Nyt, ettei taideta sanoa sitä vastaan, niin asettaka atsiis teitänne ja alkää mitään tyhmästi tehtä.

37. Sillä te olette nämät miehet wetäneet edes, jotka ei-wät kirkon warfaat, eivätkä teidän naisjumalanne pilkkaajat ole.

38. Jos siis Demetriuksella ja niillä, jotka hänen kanssansa wirtamiehet ovat, on jonkun kanssa tekemistä, niin pidetään lafi ja oikeus, ovat myös maanwanhimmat; kantakaan toinen toisensa päälle.

39. Mutta jos teillä on muuta kantamista, niin ratkaistakaan toimellisessa kokouksessa:

40. Sillä waara on, ettemme nuhteeseen tule tämänpäiwäisen kapinan tähden, kuin ei yhtään

syntä ole, josta me taitaisimme tämän metelin tähden tilin tehdä. Ja kuin hän nämät sanonut oli, lasti hän kansan menemään.

20. Lufu.

Sitte waeltaa Paarwali muutamain maakuntain läpitse ja tulee Troadaan. Herättää siellä Gaiyhuffen suoluista. Senjälkeen tulwansa Miletoon, hän kutsuttaa Epheson seurakunnan wanhimmat eli papit sinne, neuwoo heitä tiitwauteen, ja jättää heidän ystäwällisyydessä hywästi.

Sitte kuin kapina lakkasi, kutsui Paarwali opetuslapset tykönsä ja terwehti heitä, ja läksi matkaansa Macedoniaan.

1 Tim. 1: 3.

2. Ja kuin hän ne maakunnat waelsi, ja oli heitä monilla sanoilla neuwonut, tuli hän Grekan maalle.

3. Ja wiipyi siellä kolme kuukautta, ja että Juutalaiset wäijiwät häntä, koska hänen piti Syriaan menemän, aikoi hän palata Macedonian kautta.

4. Mutta Sopater Bereasta seurasi häntä Asiaan asti: waan Thesjalonikasta Aristarchus* ja Sekundus, ja Gajus + Derbenistä, ja Timotheus; ** mutta Asiasta Tychicus ++ ja Trophimus. *** *Ap. T. 19: 29. + 1 Kor. 1: 14.

** Ap. T. 16: 1. ++ Eph. 6: 21. Kol. 4: 7.

2 Tim. 4: 12. Tit. 3: 12. *** Ap. T. 21: 29.

5. Nämät läksiwät edellä, ja odottiwat meitä Troadassa.

6. Mutta me purjehdimme jälkeen pääsiäisen Philippiistä, ja tulimme heidän tykönsä Troadaan wiitenä päiwänä, ja wiivyimme siellä seitsemän päiwää.

7. Mutta ensimmäisenä lepopäiwänä, koska opetuslapset kokoon-

tulivat leipää taittamaan, *jaar-
nafi heille Baawali, ja toisena
päivänä tahtoi hän matkustaa;
ja pitenä jaarnan puolinöhön
asti.

*Ap. T. 2: 42, 46.

8. Ja monta kynnätilätä olivat
sytytettyt salisja, josja me olim-
me koosja.

9. Niin nfi nuorukainen, ni-
meltä Eutyhus, istui attimalla,
ja raukesi syvään uneen, ja Ba-
walin tauwan puhuesja tuli hän
unelta moitetuksi, ja lankesi alas
kolmannesta ullakosta: ja otet-
tiin kuolleena ylös.

10. Niin Baawali astui alas,
ja lasi itienjä hänen päällensä*
ja otti syliinjä, ja sanoi: älkää
kapinoitko, sillä hänen sielunja
on miekä hänessä.

* 1 Kun. 17: 21. 2 Kun. 4: 34.

11. Niin hän nousi, ja taitti
leipää, ja söi, ja puheli tauwan
heidän kansjanja, päivän koitta-
maan asti, niin hän läksi mat-
kaansa.

12. Niin he toivat sen nuoru-
kaisen elävänä, ja tulivat siitä
siuresti lohdutetuksi.

13. Mutta me astuimme haah-
teen, ja purjehdimme Asioniin,
ja tahdoimme siellä Baawalin
ottaa sijalle; sillä hän oli niin
läskent, ja tahtoi itse maata
myöten mennä.

14. Koska hän Asionissa mei-
dän kanssamme yhteen tuli,
otimme me hänen sijalle, ja tu-
limme Mitylenään.

15. Sieltä me purjehdimme, ja
tulimme toisena päivänä Thion
lohdale. Ja taas päivää jälkeen
tulimme me Samoon ja wii-

ryimme Trogylliossa. Ja päi-
vää jälkeen tulimme me Mile-
toon.

16. Sillä Baawali oli aifo-
nut purjehtia Ephejon ohitse,
ettei hän Afiasja aikaa kulut-
taisi; sillä hän kiiruhti, jos hä-
nelle olisi mahdollinen ollut, *
heluntaitfi Jerusalemiin.

* Ap. T. 21: 4, 12.

17. Mutta hän lähetti Mile-
tosta janana Ephesoon, ja kut-
utti seurakunnan vanhimmat.

18. Koska he tulivat hänen
tykönsä, janoi hän heille: te
tiedätte, kuinka minä olen ol-
lut kaiken ajan teidän tykö-
nänne ensimmäisestä päivästä,
kuin minä Afiaan tulin,

Ap. T. 19: 10.

19. Balwellen Herraa kaikella
sydämen nöyryydellä, ja monilla
kynneillä, ja tiusautsilla, jotka
minulle Juutalaisten wäijymi-
sistä tapahtuivat:

20. Etten minä ole mi-
tään tarpeellista teiltä
jalannut, jota en minä ole
teille ilmoittanut, ja olen
teille opettanut julkisesti
ja huone huoneelta,

21. Todistain sekä Juutalai-
sille että Grekiläisille sitä kään-
tymystä, kuin Jumalan tykö
on, ja sitä uskoa, joka meidän
Herran Jesuksen Kristusien
päälle on.

Marl. 1: 15. Euf. 24: 47.

22. Ja nyt katso, minä sidot-
tuna hengesjä matkustan Jeru-
salemiin, enkä tiedä, mitä mi-
nulle siellä tapahtuman pitää,

23. Waan että Pyhä Henki
jokaisessa kaupungissa tunnus-

taa, ja sanoo siteet ja murheet minun edessäni olewan.

Ap. T. 21: 4, 11, 33.

24. Mutta en minä siitä lufua pidä, enkä tottele paljon hengettäni; * että minä juoksemi päättäisin ilolla, ja sen wiran, jonka minä olen Herralta Jeesukselta saanut, † todistaaokseni ewankeliumia Jumalan armosta.

* Ap. T. 21: 13. Tim. R. 12. 11. † Gal. 1: 1. Tit. 1: 3.

25. Ja nyt katso, minä tiedän, ettette silleen saa nähdä minun kasvojani, kaikki te, joidenka kautta minä olen waeltanut, ja Jumalan waltakuntaa saarnannut.

26. Sentähden minä todistan teille tänä päivänä, että minä olen wiatoin kaikkein werestä;

27. Sillä en minä ole esittänyt itseäni ilmoittamasta teille kaikkea Jumalan neuwoa.

28. Niin ottakaat siis itsestänne waari, ja kaikesta laumasta, * johon Pyhä Henki on teidän poispoiksi pannut, † kaitsemaan Jumalan seurakuntaa, jonka hän omalla werellänsä ansainnut on. **

* 1 Tim. 4: 16. 1 Piet. 5: 2.

† 1 Tim. 3: 1, 2. ** Eph. 1: 7. Kol. 1: 14.

29. Sillä minä tiedän minun lähtemiseni jälkeen tulewan teidän sekaanne hirmuiset sudet, * jotka eivät laumaa jäästä,

* 2 Piet. 2: 1.

30. Ja itse teistäanne * noussewat miehet, jotka wäärnyttä puhuwat, wetääksensä pois opetuslapsia peräänsä.

* 1 Joh. 2: 19.

31. Sentähden malwokaat, muistain, etten minä kolmena ajastaikana * ole laannut nollä ja päiwällä teitä kyyneleillä neuwomasta itsekutafin. * *Ap. T. 18: 10.*

32. Ja nyt, rakkaat weljet, minä annan teidän Jumalan ja hänen armonsa sanan haltuun, joka wälewä on teitä rakentamaan, ja antamaan teille perinnön kaikkein pyhitetyin seassa. *Ap. T. 9: 31. Eph. 1: 18.*

33. En minä ole yhdenkään hopena eli kultaa elikkä waatteita pyytännyt. *1 Sam. 12: 3. 1 Kor. 9: 12. 2 Kor. 11: 9. I. 12: 13.*

34. Waan te itse tiedätte, että nämät kädet ovat minua tarpeissani, * ja niitä, jotka minun kansani olivat, palvelleet.

* Ap. T. 18: 3.

1 Kor. 4: 12. 1 Thess. 2: 9. 2 Thess. 3: 8.

35. Kaikki olen minä teille osoittanut, että niin pitää työtä tehtämän: heikkoja korjattaman, ja muistettaman Herran Jeesuksen sanoja, kuin hän sanoi: antuaampi on antaa kuin ottaa.

36. Ja kuin hän nämät sanonut oli, lankesi hän polwiensa, ja rukoili kaikkein heidän kansansa. *Ap. T. 21: 5.*

37. Ja suuri itku tuli heille kaikille, ja lankesiwat Baawalin laulaan, ja suuta antoivat hänen;

38. Murhehtien suuresti sen sanan tähden, kuin hän oli sanonut, ettei heidän pitänyt enämpi hänen kaswojansa näkemän. Ja he saattoiwat häntä haahteen.

21. Luku.

Baawali waeltua Miletosta, monikastain paikkaintain läpitse, wastoin waroituksia, Jerusalemiin, jossa hän, weljein neuvosta, puhdistaa itseänsä templissä. Juntalaiset tappavat hänen tappaa, mutta sobanpäämies pelastaa hänen siitä.

Koska siis tapahtui, että me lasimme ulos ja heistä luovuinme, menimme me kohdastansa koon, ja toisena päivänä Rhodoon, ja sieltä Pataraan.

2. Ja kuin me sieltä haahden löysimme, joka Pheniciaan hantui, siihen me astuinme, ja läksimme matkaan.

3. Ja kuin Cyprus rupefi nähtymään, ja me sen wasemmalle puolelle jättäneet olimme, purjehdimme me Syriaan, ja tulimme Tyroon; sillä siellä piti se haakfi tyhjennettämän.

4. Ja kuin me löysimme opeustulapia, niin me olimme siellä seitsemän päivää. Ja ne sanoivat Baawalille hengen kautta, ettei hänen pitänyt Jerusalemiin menemän.

Ap. T. 20: 23.

5. Ja tapahtui, koska me ne päivät olimme viettäneet, niin me läksimme matkaan, ja he saatoivat katki meitä waimoin ja lasten kanssa ulos kaupungista, ja me laulemme rannassa polwillemme ja rukoilimme.

Ap. T. 20: 26.

6. Ja sitte kuin me toinen toistamme tervehdimme, niin me astuinme haahteen: waan he palasivat kotiansa.

7. Mutta me päätimme meidän purjehdus retkemme, tulimme Tyrosta Ptolomaidaan:

tervehdimme weljiä, ja olimme päivän heidän tykönsä.

8. Toisena päivänä läksimme me matkaan, jotta Baawalir kanssa olimme, ja tulimme Cesareaan: ja menimme Philippus * ewankelistan huoneeseen (joka oli yksi niistä seitsemästä). Ja jäimme hänen tykönsä.

* Ap. T. 8: 5. I. 8: 26, 40.

9. Ja hänellä oli neljä tytärtä, neitsyttä, jotka emustivat.

10. Ja että me olimme siellä monta päivää, tuli alas Judeasta yksi propheetta, Agabus nimeltä:

Ap. T. 11: 28.

11. Koska hän tuli meidän tykömme, otti hän Baawalin wyön, sitoi jalkansa ja kätensä, ja sanoi: niin sanoo Pyhä Henki: sen miehen, jonka tämä wyö on, pitää Juntalaisten niin Jerusalemissa sitoman, ja antaman yllön pakanain käsiin.

Ap. T. 20: 23.

12. Mutta koska me sen kuulimme, rukoilimme sekä me että muut, jotta siinä olivat, ettei hänen pitänyt Jerusalemiin menemän.

13. Niin Baawali wastasi: mitä te teette, että te itsette, ja raskautatte minun sydäntäni? Sillä minä olen walmis, en ainoastaan sidottaa, mutta myös kuolemaan Jerusalemissa, Herran Jesuksen nimen tähden.

Ap. T. 20: 24.

14. Ja ettei hän antanut itseänsä puhuttaa ylitse, niin me siihen tydyimme, sanoen: tapahtukoon Herran tahto!

Wilt. 6: 40. Suf. 11: 2. I. 22: 42.

15. Ja niiden päivän jälkeen tulimme me valmiiksi, ja menimme Jerusalemiin.

16. Ja tulivat muutamat opetuslapset Gefareaasta meidän kanssamme, ja toivat yhden vanhan opetuslapsen Cypristä, nimeltä Mnason, jonka meitä piti huoneeseensa ottaman.

17. Waan koska me tulimme Jerusalemiin, niin weljet miehellänsä meidän ottivat vastaan.

18. Toisena päivänä meni Baarwali meidän kanssamme Jakobin * tytö, ja kaikki vanhimmat olivat läsnä.

* Ap. T. 15: 13. Gal. 1: 19.

19. Koska hän heitä oli tervehdänt, jutteli hän järjestänsä, mitä Jumala oli hänen Wirkansa kautta pakanain seassa tehnyt.

20. Mutta kuin he nämät kuulivat, kunnioittivat he Herraa; ja sanoivat hänelle: sinä näet, rakas weli, kuinka monta tuhatta Juutalaista ovat uskoneet, ja ne kaikki lain puolesta liivaat * ovat.

* Rom. 10: 2. Gal. 1: 14.

21. Mutta he ovat sinusta kuulleet, että sinä opetat luopumista Moseksesta kaikille Juutalaisille, jotka pakanain seassa asuivat, ja sanot: ei heidän pidä ympärileikkaaman heidän lapsiansa, eikä niiden säätyin jälkeen waeltaman.

22. Mitä siis on? kaifeti pitää kansan tuleman tokoon; sillä heidän pitää saaman tietää sinun tulleetksi.

23. Niin tee siis se, kuin me sinulle sanomme. Meillä on täs-

sä neljä miestä, joilla on lupaus heissänsä.

4 Mos. 6: 2, 13, 18.

1. 30: 3. Ap. T. 18: 18.

24. Ota ne tykö, ja puhdistus sinus heidän kanssansa, ja kulu totakin heidän tähtensä, että he ajelisivat päänsä, ja siitä he kaifeti ymmärtävät, ettei se mitään ole, kuin he sinusta kuulleet ovat, mutta että sinäkin waletaitit, niinkuin sinä olisit lain pitävä.

25. Mutta niistä, jotka uskoivat pakanoinsta, olemme me kirjoittaneet ja päättäneet, ettei heidän tarwita näistä mitään pitämään. Waan että he niitä wälittäisivät, jotka epäjumalille ovat uhratut, ja werta, lähetyntä, ja salawuoteutta.

Ap. T. 15: 20, 29.

26. Niin Baarwali otti ne miehet tykönsä, ja puhdisti itsensä * toisena päivänä heidän kanssansa, ja meni templiin, ja ilmoitti, että puhdistuksen päivät olivat tähtetyt, siihenasti kuin jokaisen edestä heidän seassansa uhri oli uhrattu.

* Ap. T. 24: 18.

27. Mutta koska jo lähes seitsemän päivää kulumut oli, nähtivät hänen ne Juutalaiset, jotka Uusiasta olivat templissä, ja kehoittivat kaiken kansan, paistafivat kätensä hänen päälensä,

28. Huutain: Israelin miehet, auttakaat! tämä on se mies, jota kaiffia kaiffissa paikoissa opettaa, waastoin tätä kansaa, ja lafia, ja tätä siaan. Ja semmentkin hän on wienyt Grekiläiset templiin, ja riirwasi tämän pyhän sian.

29. (Sillä he olivat ennen nähneet Trophimon* Ephefoſta hänen kansansa kaupungissa, ja he huilivat, että Baawali oli hänen templiinwienyt.)*Ap. 1. 20: 4.

30. Niin koko kaupunki nosti metelin, ja wäki juoksi kokoon: ja he ottivat Baawalin kiinni,* ja riepoittivat hänen ulos tempelistä, ja kohta owet suljettiin.

*Ap. 1. 20: 21.

31. Ja kuin he tahtoivat hänen tappaa, niin ylimmäinen sotajoukon päämies sai sanan, että koko Jerusalemin oli tehottettu.

32. Se otti kohta sotawäkeä ja sadanpäämiehiä, ja tuli juosten heidän tykönsä. Mutta koska he näkiwät sadanpäämiehen ja sotawäen, lakkasivat he Baawalia hofumasta.

33. Koska päämies lähestyi, otti hän hänen kiinni ja käski sitoa kassilla kahleilla: ja kyäsi, kuka hän olisi, eli mitä hän oli tehnyt?

34. Mutta kansasta huusi yksi sitä, toinen tätä: koska ei hän oikein taitanut ymmärtää himinan tähden, käski hän hänen wietää leiriin.

35. Ja kuin hän astumitten eteen tuli, kannettiin hän sotamiehiltä kansanwäkiwarrantähden:

36. Sillä paljo kansaa nousdattiwat häntä, hmutain: ota pois häntä!

Suf. 23: 18.

Joh. 19: 15. Ap. 1. 22: 22.

37. Ja koska Baawali oli leiriin tulemallansa, sanoi hän sadanpäämiehelle: onko minulla

lupa sinulle jotakin sanoa? Hän sanoi: taidatkos Grekan kielen?

38. Etkösinä ole se Egyptin mies, joka ennen näitä päiviä kapinan nostit, ja weit korpeen neljä tuhatta murhamiestä?

39. Niin Baawali sanoi: minä olen Juutalainen Tarsosta,* yksi kuulusan kaupungin asuainen Ciliciasta, minä rukoilen sinua, jalli minun puhua kansalle.

*Ap. 1. 9: 11, 30. 1. 22: 3.

40. Ja kuin hän jallei, niin Baawali seisoi astuttawilla, ja wiittasi kädellensä kansan puoleen. Koska suuri waiheneminen tuli, puhui hän heille Hebrean kielellä, ja sanoi:

22. Luku.

Baawali, luvun saatiansa, pitiä puheen Juutalaisien tykö, jutellen heille hänen tähtymisensä muodon, ja kutsujensa. Juutalaiset kuulisewat häntä vastaan, ja hän otetaan julmuudesta kuulestetkaa.

Miehet, rakkaat weljet ja isät, kuulkaat minun edeswastauštani, kuin minä teille sanon.

2. (Koska he huilivat hänen Hebrean kielellä heille puhuvan, waiheniwat he enämmin. Ja hän sanoi:)

3. Minä olen Judan mies, Tarsossa* Ciliciassa syntynyt, ja tässä kaupungissa kaswatettu Gamalielin† jalkain juuressa, opetettu wiinusti vanhimpain laissa, ja olin Jumalan puolesta kiivas,** niinkuin tekin kaiffi olette tänä päiwänä,

*Ap. 1. 21: 39. 2 Kor. 11: 22.

†Ap. 1. 5: 34. **Rom. 10: 2. Gal. 1: 14.

4. Ja olen tätä tietä wainonnut fuolemaan asti, sitoin ja

antain yllön wankautsiin sekä miehiä että waimoja. Ap. T. 8: 3.

1 Kor. 15: 9. Gal. 1: 13. 1 Tim. 1: 13.

5. Niinkuin myös ylimmäinen pappi, ja koko wanhimpain joukko minun todistajani ovat, joilta minä otin lähestystkirjan weljein työ, ja waelsin Damaskium,* että minä ne, jotka siellä olivat, olisin sidottuina tuonut Jerusalemiin rangaista.

* Ap. T. 9: 2. 1. 26: 12.

6. Niin tapahtui minun matkassa ollessani, ja lähestyisjani Damaskua puolipäivän aikaan, että suuri firrkaus walaifi äkiltä * taivaasta minua ympärä.

* Ap. T. 9: 3. 1. 26: 13. 1 Kor. 15: 8.

7. Ja minä lanfesiin maahan, ja kuulin äänen minulleni sanowan: Saul, Saul, miksiis minua wainoot?

8. Niin minä wastasin: kuka sinä olet, Herra? Hän sanoi minulle: minä olen Jesus Nazeretista, jota sinä wainoot.

9. Mutta ne, jotka minun kanssani olivat, näkivät kyllä firrtauden, ja peljästyivät: waan eivät he hänen ääntänsä kuulleet, jota minua puhutteli.

Don. 10: 7. Ap. T. 9: 7.

10. Niin minä sanoin: Herra, mitä minun pitää tekemän? Mutta Herra sanoi minulle: nouhe ja mene Damaskium, ja siellä sinulle sanotaan kaiffi, mitä sinun on sääetty tehdäkses.

11. Ja koska en minä nähnyt sen walefenden firrtauden tähden, talutettiin minä käjistä niiltä, kuin minun kanssani olivat, ja tulin Damaskium.

12. Ja siellä oli yksi jumalinen mies lain jälkeen, Ananias * nimeltä, hänellä oli hywä todistus kaiftilta Juutalaisilta, jotta siellä asuivat.

* Ap. T. 9: 10, 17.

13. Hän tuli minun tyköni, seisoi ja sanoi minulle: ratas weljeni Saul, saa sinun näkösi jälleen. Ja minä totsoin sillä hetkellä hänen päällensä.

14. Niin hän sanoi: meidän isäimme Jumala on sinun walmistanut,* että sinun pitää tuhteman hänen tahtonsa, ja nätemän sen wanhurskaan, ja kuuleman ääntä hänen suustansa;

* Ap. T. 26: 16.

15. Sillä sinun pitää oleman hänen todistajansa kaikkein ihmisten edessä niistä, kuin sinä nähnyt ja kuullut olet.

16. Ja mitäs nyt wiinwytelet? Nouhe, ja anna sinus kastettaa ja pestää pois sinun syntis,* ja hunda awuksi Herran nimeä.

* Ap. T. 2: 38.

17. Niin tapahtui, koska minä Jerusalemiin palasin,* ja rukoilin templissä, että minä tulin horrokfiin,

* Ap. T. 9: 26.

18. Ja näjin hänen minulle sanowan: riennä ja lähde kiiruusti Jerusalemista; sillä eivät he ota vastaan sinun todistustas minusta.

19. Ja minä sanoin: Herra, itse he tietävät, että minä painin torniin ja pieksiin jokaisessa synagogassa niitä, kuin sinun päälles uskoivat.

20. Ja koska Stephanin sinun palvelias weri wuodatettiin,

olin minä myös siinä läsnä, ja mielistyin hänen kuolemaansa, ja wartioitsin niiden vaatteita, kuin hänen tappoivat.

Ap. X. 7: 58. I. 8: 1.

21. Ja hän sanoi minulle: mene! sillä minä lähetän sinun kaivos pahanain tykö.

Ap. X. 9: 15. I. 19: 2.

Gal. 1: 15. I. 2: 8. Eph. 3: 8. 2 Tim. 1: 11.

22. Ja he kuuliivat häntä tähän sanaan asti, niin he korottivat äänensä ja sanoivat: ota pois* sentaltainen ihminen maan päältä: sillä ei hänen ole luovallinen elää.

* Ap. X. 21: 36.

23. Ja kuin he niin huusivat, heittelivät vaatteitaan ja paiskasivat tomua tuuleen,

24. Untoi sodanpäämies hänen wiedä leiriin, ja käski piestä ja tutkia, että hän olisi saanut tietää, minfätähden hänen päälleen* siä niin huudettiin.

25. Koska hän häntä nuorilla sitoi, sanoi Baawali sadanpäämiehelle, joka läsnä seiso: onkos teidän kohtuullinen Romalaista hofua ilman tuomitsemata?

Ap. X. 16: 37.

26. Koska sadanpäämies sen kuuli, meni hän sodanpäämiehen tykö, ilmoitti hänelle, ja sanoi: mitäs tahdot tehdä? sillä tämä mies on Romalainen.

27. Niin sodanpäämies meni hänen tykönsä, ja sanoi hänelle: sanos minulle, jos siinä olet Romalainen? Hän sanoi: olen niintin.

28. Ja sodanpäämies vastasi: minä olen suurella rahalla tämän kaupungin oikeuden voit

taut. Mutta Baawali sanoi: minä olen myös syntynyt (Romalainen).

29. Ja he läksivät kohta hänen tykönsä tuttimasta: ja sodanpäämies rupesti pelkäämään, sitetuin hän sai tietää hänen Romalaisen olevan, että hän hänen sitonut oli.

30. Mutta toisena päivänä tahtoi hän visummaasti tietää, minfätähden hänen päälleen* siä Juutalaisilta kaimettiin, ja päästi hänen siteistä, ja käski ylimmäiset papit, ja kaiken heidän raatin* sa tulla kokoon ja antoi Baawalin tulla heidän eteen* siä.

23. Luku.

Baawali vastaa puolestaan* sa oikeuden edessä, josta Phariseukset ja Sadduceukset tulewateripuralseksi kesken* siä. Baawali lohdutetaan Gerralta; saa tietää häntä wähyttävän, ja antaa sen ilmoittaa sodanpäämiehelle. Sodanpäämies lähetää hänen maanherran tykö, kirjallisen tiebon kans* sa.

Niin Baawali katsahti raadin päälle, ja sanoi: miehet, rakkaat weljet, minä olen kaikel* la hywällä tuu* no* lla * waeltanut Jumalan edessä tähän päivään asti.

* Ap. X. 24: 16. 2 Tim. 1: 3.

2. Niin ylimmäinen pappi Ananias käski niitä, kuin läsnä seisoivat, lyödä häntä wasta suuta. 1 Kun. 22: 24. Jer. 20: 2. Jos. 18: 22.

3. Baawali sanoi hänelle: lyököön sinua Jumala, siinä waltak* si tehty seimä! * istutko siinä ja tuomitset minua lain jälkeen, ja käsket minua lyödä wastoin latia? †

* Matt. 23: 27. † 8 Mos. 19: 15, 35.

4. Mutta ne, kuin läsnä seisoivat, sanoivat: kiroiletko sinä ylimmäistä Jumalan pappia?

5. Baawali sanoi: en minä tietänyt, rakkaat weljet, häntä ylimmäisefsi papiksi; sillä kirjoitettu on: sinun kansas ylimmäistä ei sinun pidä kiroileman.

2 Moos. 22: 28.

6. Koska Baawali tiesi, että heitä oli yksi osa Sadduceuksista, ja toinen osa Phariseuksista, huijasi hän raadin edessä: miehet, rakkaat weljet, minä olen Phariseus ja Phariseuksen poika, minun päälleni kannetaan toivon ja kuolluitten ylösnousemisen tähden. Ap. T. 24: 15, 21. 1. 26: 5, 6. Psal. 3: 5.

7. Ja kuin hän sen sanonut oli, tuli riita Phariseusten ja Sadduceusten välille; ja joukko erkani.

8. Sillä Sadduceukset sanoivat: ettei kuolluitten ylösnousemista,* eikä enkeliä, eikä henkeä ole: mutta Phariseukset tunnustavat molemmat olevan.

* Matt. 22: 23. Mark. 12: 18. Luf. 20: 27.

9. Niin tuli suuri huuto, ja kirjanoppineet Phariseusten laumoista nousiivat, kilvoittelivat ja sanoivat: en me mitään pahaa löydä tässä mieheessä: * jos Henki taikka enkeli on hänelle puhunut, niin emme mahda Jumalata vastaan sotia. †

* Ap. T. 26: 25. 1. 26: 31. † Ap. T. 5: 39.

10. Ja että suuri kapina nousi, pelkäsi sodanpäämies, etteivät he Baawalia rikki repäisi, ja käski sotawaen mennä alas, ja temmata pois häntä heidän seastansa, ja leiriin wiedä.

11. Mutta yöllä sen jälkeen, sei-

soi Herra hänen tykönsä, ja sanoi: ole wahwassa turwassa,* Baawali: sillä niinkuin sinä olet minusta Jerusalemissa todistanut, niin sinun pitää Romisjakin todistaman.

* Ap. T. 18: 9.

12. Ja koska päivä tuli, kokosivat heitänensä muutamatsa Juutalaisista, ja sadattelivat itsiänsä, sanoen, ettei heidän pitänyt ennen syömän eikä juoman, kuin he Baawalin olisivat tappaneet.

b. 20, 30.

13. Ja niitä oli enämpi kuin neljäkymmentä miestä, jotka tämän walan tehneet olivat.

14. Ne menivät ylimmäisten pappein, ja vanhimpain tykö, ja sanoivat: me olemme sadatut sillä meitämme kiroimeet, ei ennen einettä maistawamme, kuin me Baawalin tapamme.

15. Nyt siis ilmoittakaat sodanpäämiehelle ja raadille, että hän huomenna toisi hänen teidän eteenne, niinkuin te tahtoissitte jotakin todempata häneltä tiedustaa; mutta ennenkuin hän lähestyy, olemme me walmiit häntä tappamaan.

16. Koska Baawalin sisaren poika heidän wäijymisensä kuuli, meni hän leiriin, ja ilmoitti nämät Baawalille.

17. Niin Baawali kutsui yhden sodanpäämiehistä tykönsä, ja sanoi: wie tämä nuorukainen sodanpäämiehen tykö; sillä hänellä on jotakin hänelle sanomista.

18. Niin hän otti sen, ja saattoi hänen sodanpäämiehen tykö, ja sanoi: sidottu Baawali kutsui mi-

nun tykönsä, ja rukoili minua tätä nuorukaista sinun tyköksä saattaa, jolla on sinulle jotakin sanomista.

19. Niin sodanpäämies rupefi hänen täteensä, ja wei hänen erinänsä, ja kyseli häneltä: mitä se on, kuin sinulla on minulle ilmoittamista?

20. Niin hän sanoi: Juutalaiset ovat päättäneet sinua rufoilla, ettäs huomenna tuottaisit Baawalin raadin eteen, niinkuin he jotakin todempata häneltä kuulutelsivat.

21. Mutta älä heitä tottele; sillä enämpi kuin neljäkymmentä miestä wäijyy häntä, jotka ovat heidänjäsä sadattaneet, ei ennen jöwöwänsä eikä juowansa, kuin he hänen tappaisivat: ja he ovat nyt valmiit, odottamassa sinun lupaamisista.

22. Niin sodanpäämies laski nuorukaisten matkansa, ja haastoi häntä kellenkään sanomasta, että hän nämät hänelle ilmoittanut oli.

23. Ja hän kutsui tykönsä kaksijadonpäämiestä, ja sanoi: valmistakaat kaksijataa sotamiestä menemään Cesareaan, ja seitsemänkymmentä ratsasmiestä, ja kaksijataa leijäsmiestä kolmannella hetkellä yöstä:

24. Ja valmistakaat muutamia juhtia, että he Baawalin niiden päälle istuttawat, ja wiewät terveenä Felixen maanwanhimman tykö.

25. Ja kirjoitti kirjan tällä tavalla:

26. Klaudius Eufias, sille ja

solle maanwanhimmalle Felixelle terweyttä!

27. Tämän miehen olivat Juutalaiset ottaneet kiinni, ja tahtoivat hänen tappaa. Niin tulin minä parhaallansa sota-wäellä sekaan, ja tempasin hänen pois,* että minä ymmärfin hänen Romalaisen olewan.

* Ap. T. 21: 30—34.

28. Ja koska minä pyysin syytä tietää, mistä he häntä nuhtelivat, niin minä wein hänen heidän raatinsa eteen;

29. Ja löysin kannettawan hänen päällensä heidän lakinsa kysymyksistä. Ja ei kuitenkään heillä ollut yhtään tuoleman eli sidetten syytä.

30. Ja kuin minulle siitä wäijmisestä ilmoitettiin, jota Juutalaiset hänelle valmistivat, lähetin minä kohta hänen sinun tykö, ja sanoin hänen päälle kantajillensa: mitä teillä on häntä vastaan, niin sanokaat maanwanhimman edessä. Ole hywästi!

31. Ja sotamiehet ottivat Baawalin, niinkuin heille käsketty oli, ja wiewät hänen yöllä Antipatrideen.

32. Ja toijena päivänä antoivat he ratsasmiesten häntä seurata: ja palasivat leiriin.

33. Koska he tulivat Cesareaan, ja antoivat kirjan maanwanhimmalle, niin he asetivät myös Baawalin hänen eteensä.

34. Koska maanwanhin oli kirjan lusenut, ja kysynyt, kusta maatumnasta hänen piti ole-

man; ja että hän ymmärsi hänen Ciliciasta olewan,

35. Minä tahdon sinua kuulla, fanoi hän, koska myös sinun päällekantajasi tulevat edes. Ja käski hänen kätteä Herodetsen raatihuoneeseen.

24. Luku.

Juutalaiset kantavat Baatvalin päälle maanherran Jeliksen edessä. Baatvali vastaa rohkeasti puolestaan. Toisella erällä kuuntelee Jeliks Baatvalin saarnaa ja pelkästyy siitä. Baatvali jää wantuteen.

Viiden päivän perästä meni Ananias, ylimmäinen pappi, vanhimpain ja sen selväkielisen Tertulluksen kanssa maanvanhimmien tykö, Baatvalia vastaan.

2. Ja kuin hän oli eteen kutsuttu, rupefi Tertullus kantaamaan, sanoen:

3. Me elämme hyvässä rauhassa sinun kauttas, ja ne asiat, kuin tässä kansassa oikein ja hyvin tehdyt ovat sinun toimellas, voimallinen Jeliks, me aina ja jokapaikassa hyväksi otamme kaitella kiitoksella.

4. Waan etten minä sinua kauwan viivyttäisi, rukoilen minä sinua, että pikimmältä meitä kuulisit, sinun wakuutes tähden.

5. Sillä me olemme löytäneet tämän miehen wahingolliseksi, joka nostaa kapinan kaikille Juutalaisille ympäri koko maan piirin, ja on Nazareusten eriseurvan päämies:

6. Hän on kiusannut templiäkin riivata;* jonka tähden me otimme hänen kiinni, ja tah-

doimme tuomita hänen meidän lakimme jälkeen. *Ap. T. 21: 28.

7. Mutta jodanpäämies Elyfias tuli suurella wäellä siihen sekaan, ja päästi hänen meidän käsiimme. Ap. T. 21: 32. I. 23: 10.

8. Ja käski hänen päällekantajansa tulla sinun tykö: josta sinä taidat itse tutkien ymmärtää kaikista niistä, kuin me hänen päällensä kannamme.

9. Ja Juutalaiset tähän myös mielistyivät, sanoen niin olewan.

10. Niin Baatvali wastasi, koska maanvanhin häntä wiittasi puhumaan: että minä tiedän sinun monta ajastaitaa olleen tämän kansan tuomarina, tahdon minä pelkäämätä edestäni wastata.

11. Sillä sinä taidat ymmärtää, ettei enämpi ole kuin kaksitoistakymmentä päivää, sitten kuin minä menin ylös Jerusalemiin rukoilemaan.

12. Ja eivät he ole minua templissäkään löntäneet kampaillemasta yhdenkään kanssa, ei kapinata nostamasta kansan seasssa, ei synagogisssa, eikä kaupungisssa. Ap. T. 25: 8. I. 28: 17.

13. Eivät he myös taida niitä wahvistaa, kuin he nyt minun päälleni kantawat.

14. Mutta sen minä sinulle tunnustan, että minä tämän tien kautta, jonka he eriseuraksi kutsuwat, niin palwelen minun isäini Jumalata, että minä uskon kaikki, kuin laissa ja propheetaisssa kirjoitetut ovat,

15. Ja pidän sen toiwon

Jumalan puoleen, jota hekin itse odottamat, että kuolluitten ylösnousumisen pitää oleman, sekä vanhurskasten että wääräin.

Dan. 12: 2. Joh. 5: 28, 29.

16. Ja sentähden minä harjoitan itseäni aina pitämään pahentamattoman omantunnon Jumalan ja ihmisten edessä.

Ap. T. 23: 1. 1 Piet. 3: 16.

17. Mutta koska minä monen ajastajan perästä tulin almuja * ja uhria kansalleni tekemään:

* Ap. T. 11: 29. Rom. 15: 25. Gal. 2: 10.

18. Joissa muutamat Juutalaiset Nasiasta löysivät minun puhdistettuna templissä,* ilman yhdetäkään kapinata ja metelitä,

* Ap. T. 21: 28, 27.

19. Joidenta tulisi sinun tykönäs läsnä olla, ja kantaa, jos heillä jotakin on minua vastaan.

20. Eli sanokaan nämät itse, jos he jotakin wäärnyttä ovat minussa löytäneet, koska minä seisoin raadin edessä.

21. Mutta tämän yhden sanan tähden, kuin minä, heidän seurasenja seisoissani, kuolluitten ylösnousumisesta huusin, minä teiltä tänä päivänä tuomitaan.

Ap. T. 23: 6. 1. 28: 20.

22. Koska Feliks tämän kuuli, viivotti hän heitä; sillä hän tieji hyvin tämän tien menon; ja sanoi: koska Dyfias sodan päämies alas tulee, niin minä tahdon tutkia teidän asianne.

23. Ja käski sadanpäämiehen tärteä Baawalin, ja antoi hänen

saada lewon,* ja ettei yhtäkään hänen omistansa kiellettäisi häntä palvelemasta, taikka täymästä hänen tykönsä.

* Ap. T. 27: 3. 1. 28: 16.

24. Mutta muutamain päivän perästä tuli Feliks emäntänsä Drusillan kanssa, joka Juutalainen oli, ja kutsutti Baawalin eteensä, ja kuulteli häntä uskosta Kristuksen päälle.

25. Mutta kuin hän puhui vanhurskaudesta ja puhtaasta elämästä, ja tulevaisesta tuomiosta, peljästyivät Feliks, ja vastasi: mene tällä haavalla matkaas: waan koska minä saan tilan, niin minä sinun tyköni kutsutan;

26. Toivoi myös Baawalilta hänellensä rahaa annettavan, että hän olisi hänen päästänyt: jonkatahden hän myös usein hänen tykönsä kutsutti, ja puheli hänen kansansa.

27. Koska kaffi ajastaitaa tullut oli, tuli Porcius Festus Feliksen siaan. Mutta Feliks tahtoi Juutalaisten mieltä nousta, ja jätti Baawalin sidottuna.

Ap. T. 26: 14.

25. Luku.

Festuksen tultua maanherraksi, saa Baawali taas tilan vastata Juutalaisten kanteeseen. Festus tahtoo hänen lähtetä Jerusalemiin tulkittaa, mutta hän tykkää asiansa seisarua ala. Festus juttelee Baawalinasian gripalle; jota tahtoo itse Baawalla kuulla.

Koska siis Festus oli tullut maakuntaan, meni hän Cesareasta kolmannen päivän perästä ylös Jerusalemiin.

2. Niin ylimmäinen pappi, ja ylimmäiset Juutalaisistat tulivat

hänen eteensä Paawalia vastaan, ja rukoilivat häntä,

3. Ja pyysivät häneltä suosiota häntä kohtaan, että hän kutsutaisi hänen Jerusalemiin: ja wäijywät häntä tappaaksensa tiellä.

4. Niin Festus wastasi, että Paawali piti hywin kätettämän Cesareaassa, ja että hän tahtoi itje pian sinne waeltaa.

5. Jotka siis teidän seassanne, sanoi hän, voimalliset ovat, ne tulkaan alas meidän kanssanne; ja jos jotakin wäärnyttä on tässä mieheissä, niin kantaan he hänen päällensä.

6. Koska hän siis oli heidän tykönsä wiipynyt enää kuin kymmenen päivää, lähti hän alas Cesareaan: ja toisena päivänä istui hän tuomioistuimelle, ja käksi Paawalin tuotaa edes.

7. Koska hän oli tullut edes, seisoiwat ne Juutalaiset ympärillä, jotka olivat Jerusalemissa tulleet alas, ja toivat edes monta ja suurta wifaa Paawalia vastaan, joita eiwät he woineet wahwistaa:

8. Sillä hän wastasi edestänsä: en minä ole mitään rikkonut Juutalaisten lakia, en templiä, enkä keisaria vastaan.

Ap. T. 24: 5, 12.

9. Niin Festus tahtoi Juutalaisten mieltä noutaa, wastasi Paawalia, ja sanoi: tahdotkos mennä ylös Jerusalemiin, ja siellä näistä oikeudella seisoa minun edessäni?

10. Mutta Paawali sanoi: minä seison keisarin oikeuden edessä, ja siinä tulee minua tuomita:

en minä ole Juutalaisille mitään wäärnyttä tehnyt, kuin sinä itsekin paremmin tiedät.

11. Sillä jos minä olen jonkun wahingoittanut, eli minun henkeni rikkonut, niin en minä tahdo wälittää fuolemata: jos ei taas mitään niistä ole, kuin he minun päälleni kantawat, niin ei yksikään taida minua antaa heidän käsiinsä: * minä turwaan keisarihin.

* Ap. T. 18: 14.

12. Silloin Festus puhutteli raatia, ja wastasi: keisarihin sinä turvasit, keisarin tykö pitää myös sinun menemän.

13. Mutta kuin muutamat päivät olivat kuluneet, tuli kuningas Agrippa ja Bernice alas Cesareaan Festusta terwehtämään.

14. Ja kuin he siellä monta päivää wiipywät, jutteli Festus Paawalin asian kunkaalle, ja sanoi: yksi mies on jäännyt Jeliseltä sidottuna, Ap. T. 24: 27.

15. Josta, kuin minä Jerusalemissa olin, ylimmäiset papit, ja Juutalaisten vanhimmat tulivat ja ilmoittivat minulle, pyytäin tuomiota hänen yllensä.

16. Joille minä wastasin: ei se ole Romalaisten tapa, että joku ihminen ennen annetaan surmata, kuin se, jonka päälle kannetaan, saa päällekantajat rinnallensa, ja saa tilan edestänsä wastata kanteesta. 5 Mos. 17: 4.

17. Sentähden, koska he tänne kokoon tulivat, istuin minä kohtaa toisena päivänä wiinyyttelemätä tuomioistuimelle, ja käksi miehen tuotaa edes.

18. Koska päällefantajat tulivat, niin eivät he yhtään syntä tuoneet edes niistä, kuin minä luulin:

19. Mutta heillä oli muutamia kysymyksiä häntä vastaan heidän taifauksistansa, ja yhdestä kuolleesta Jeesuksesta, jonka Paawali todisti elävän.

20. Vaan että minä siitä kysymyksestä epäilin, kysyin minä, jos hän olisi tahtonut mennä Jerusalemiin, ja siellä näistä tuomittaa.

21. Mutta koska Paawali lykkäsi asianja keisarin tutkimisen ala, annoin minä hänen tähtettää siihenasti kuin minä hänen keisarin tykö lähettäisin.

22. Niin Agrippa sanoi Jeesukselle: minä kuulisin myös mielelläni sitä miestä. Hän sanoi: huomenna saat sinä häntä kuulla.

23. Ja toisena päivänä tuli Agrippa ja Bernice suurella koreudella: ja menivät raastupaan, päämiesten ja kaupungin ylimmäisten kansja, ja Paawali tuotiin edes Jeesuksen kätyn jälkeen.

24. Ja Jeesus sanoi: kuningas Agrippa, ja kaikki miehet, jotta tässä meidän kanssamme olette, te näette sen, josta kaikki Juutalaisten joukko on minua rukoillut Jerusalemissa ja myös täällä, huutain, ettei hänen pitäisi enäämpi elämän.

25. Mutta kuin minä ymmärsin, ettei hän ollut mitään kuoleman ansiota tehnyt: * ja että hän myös itse turvasti keisariin,

niin, niin minä aivoin hänen siunne lähettää. * Ap. T. 23: 9. l. 26: 31.

26. Josta ei minulla ole mitään wahvaa herralle kirjoittaa: sentähden tuotin minä hänen teidän eteenne, ja enimmitten sinun etees, kuningas Agrippa, että koska hänen asianja wisummaasti tutkittaisiin, minulla olisi jotakin kirjoittamista:

27. Sillä se on minun nähdäkseni toimetoin, että hän sirottuna lähetetään, ja ei hänen syntänsä ilmoiteta.

26. Luku.

Paawali juttelee Agripalle elämänsä, kääntymisensä, kutsumisensa, niin myös wainon itseänsä vastaan, ja pelastuksen siitä. Jeesuksen ja Agripan vastaus Paawalille; hän toivoottaa heille kääntymystä, ja he tunnustawat hänen wiattomaksi.

Niin Agrippa sanoi Paawalille: sinun on lupa puhua edestäs. Silloin Paawali ojensi kätensä ja vastasi edestänsä:

2. Minä pidän itseni onnellisena, ratas kuningas Agrippa, että minä tänä päivänä saan sinun edessäs wastata kaifista niistä, kuin minun päälleni Juutalaisilta kannetaan;

3. Liitatenkin, että sinä tiedät kaikki tarwat ja Juutalaisten kysymykset: sentähden rukoilen minä sinua, että kärsiwällisesti minua kuulisit.

4. Kaikki tosin Juutalaiset tietävät minun elämäni hamaasta nuoruudesta, niin kuinka se alusta on ollut minun kansani seassa Jerusalemissa,

5. Jotta minun ennen ovat

tunteneet, (jos he tahtoisivat todistaa), että minä sen meidän jumalanpalveluksen taikkein ahkeramman eriseuran jälkeen olin Phariseus.

Ap. T. 23: 6.

6. Ja minä seison nyt tässä oikeuden edessä toivon tähden sen lupauksen päälle, joka Jumalalta on meidän isillemme tapahtunut,

Ap. T. 13: 32.

7. Johonka ne meidän taikistoistakymmentä sutukuntaa toivovat tulewansa, palvelleen Jumalata yötä ja päivää. Tämän toivon tähden lausutaan Juutalaisilta minun pääläni, rafas kuningas Agrippa.

8. Mitä se luetaan mahdottomaksi uskoa teidän tykönämme, että Jumala kuolleet herättää?

9. Minä tosin luulin itselläni, että minun piti paljo vastaanhafoisuutta tekemän, Jeesuksen Nazarenuksen nineä vastaan.

Ap. T. 8: 3. 1. 9: 2. 1. 22: 4.

10. Niinkuin minä myös tein Jerusalemissa: ja salpasin monta pyhää wankeuksiin, kuin minä ylimmäisiltä papeilta olin saanut wallan: ja koska he tapettiin, mielistyin minäkin heidän tuomioonsa:

11. Ja rankaisin heitä usein jokaisessa synagogassa, ja waadin heitä pilkkaamaan: ja olin heitä vastaan ylönpalttisesti wimmattu, ja wainosin heitä hamaan ulkokaupunkiin.

12. Jontatähden minä myös matkustin Damaskuun ylimmäisten pappein waimalla ja tästyllä.

13. Puolipäiwän aikaan, ra-

fas kuningas, näjin minä tiellä yhden kirkkauuden taimaasta, * kirkkauksen kuin auringon paisteen, jota walkeus ympäri walaisi minun ja ne, jotka minun kanssani waelswat.

* Ap. T. 9: 3. 1. 22: 6.

14. Koska me siis taikimme, kuulin minä äänen puhuvan minulleni ja sanowan: Hebrean kielessä: Saul, Saul, miksis minua wainoot? työläs on sinun tutkainta vastaan pottia.

15. Niin minä sanoin: Herra, kukas olet? Hän sanoi: minä olen Jeesus, jota sinä wainoot;

16. Mutta nouse ylös, ja seis jalwoillas: sillä sitä warten minä sinulle ilmestyin, että minä asetan sinun palveliaksi, ja niiden todistajaksi, kuin sinä näjit, niin myös niiden, kuin minä vielä sinulle ilmoittawa olen;

17. Ja tahdon sinun päästää tästä kansasta ja pakanoista, joiden tykö minä nyt sinun lähetan,

18. Heidän filmiänsä aawaaman, * ja heitä pimeydestä walkeuteen kääntämään, † että he eriaisimat saatanan wallasta Jumalan tykö, ** saamaan synlein anteeksi antamista, ja perimistä ynnä niiden kanssa, jotka pyhitetään uskon kautta minun pääläni.

* Ef. 35: 5. † Ef. 42: 7. ** Ef. 60: 1.

Eph. 1: 18. Kol. 1: 13. 1 Piet. 2: 25.

19. Niin siis, rafas kuningas Agrippa, en minä ollut sille

taiwaallijelle näylle kowakorwainen:

20. Waan ilmoitin ensin niille, jotka Damaskusja ja Jerusalemissa * owat, ja kaikessa Judan maakunnassa, ja myös pakanoil-le, + että he parannuksen tekisivät, ja kääntyisivät Jumalan puoleen, ja tekisivät parannuksen kelvollisia töitä. ** * Ap. T. 9: 20, 29.

+ Ap. T. 13: 14. ** Ap. T. 22: 21. Mattb. 8: 8.

21. Tämän tähden owat Juutalaiset minun templissä otaneet kiinni, ja tahtoivat minun surmata. Ap. T. 21: 30, 31.

22. Mutta Jumalan arvon olen minä saanut, ja seisunut tähän päivään asti, todistain sekä pienille että suurille, enkä mitään muuta sanoen kuin propheetat ja Mooses owat sanoneet tulewaksi,

23. Että Kristus piti kärsimän, ja oleman ensimmäisen * kuolluitten ylösnousemuksesta julistamassa walehtia tälle kansalle ja pakanoille.

* 1 Kor. 15: 20. Kol. 1: 18.

24. Kosta hän näin edestänjä wastasi, sanoi Festus suurella äänellä: Paawali, sinä hulluttelet, se juuri oppi hulluttaa sinua.

25. Niin hän sanoi: en minä hulluttele, waimallinen Festus, waan totuuden ja toimen sanoja puhun.

26. Sillä kyllä kuningas nämät tietää, jonka tykönä minä myös rohkeasti puhun: ja en minä huule näistä mitään olewan häneltä salatuksi: sillä ei tämä ole loukkaassa tapahtunut. Jos. 18: 20.

27. Uskotkos, kuningas Agrip-

pa, propheetat? minä tiedän, että's uskot.

28. Niin Agrippa sanoi Paawalille: ei paljo puutu, ettes minua saa Christityksi.

29. Paawali sanoi: minä toivoisin Jumalalta, joko siitä puuttuisi vähä eli paljo, että et ainoastaan sinä, mutta myös kaikki, jotka minua tänä päivänä kuulewat, tulisivat sentkaltaiseksi kuin minäkin olen, * paitsi näitä siteitä.

* 1 Kor. 7: 7.

30. Ja kuin hän nämät sanonut oli, nousi kuningas ylös, ja maanwanhin, ja Bernice, ja jotka heidän kanssansa istuneet olivat;

31. Ja kuin he menivät pois, puhuivat he keskenänsä, sanoen: eipä tämä mies ole mitään tehnyt, kuin kuoleman, eli siteet ansainnut on. Ap. T. 23: 9. 1. 25: 25.

32. Mutta Agrippa sanoi Festukselle: kyllä tämä mies olisi taidettu päästää, ellei hän olisi keisarihin turvannut. Ap. T. 25: 11.

27. Lufu.

Paawali lähetetään, ja purjehtii Romia lohden. Neuvoo haaksirwäkeä Kreikan luodon tykönsä ottamaan talvisiaa, waan ei oteta hänen neuvonsa. Gaaffi tulee meren hätään, ja Paawali lohduttaa ja neuvoo haaksirwäkeä. Gaaffi loukkaantuu, mutta wäli pääsee kuitenkin hengissä maalle.

Mutta sittekuin päätetty oli, että meidän piti Italiaan purjehtimaan, antoivat he Paawalin muiden wankein kanssa yhden sadanpäämiehen haltuun, joka kutsuttiin Julius, keisarin sotajoukosta. Ap. T. 25: 12.

2. Kosta me siis astuimme

Adramytin haahteen, ja meidän piti purjehtiman Afian ohitse, lastimme me ulos maalta. Ja meidän kanssamme oli Aristarchus. * Macedonian mies, Thesalonikasta.

* Ap. T. 19: 29. I. 20: 4. Kol. 4: 10.

3. Ja me tulimme toisena päivänä Sidoniin. Ja Julius meni hyvästi Paavalin kansja, ja sallei hänen mennä ystäväinsä tykö, ja heiltä holhottaa.

Ap. T. 24: 23. I. 28: 16.

4. Ja kuin me sieltä lastimme ulos, niin me purjehdimme Syprin ohitse; että vastatuulet olivat.

5. Ja kuin me sen meren, josta Cilician ja Pamphilian kohdalla on, ylitse purjehdimme ja tulimme Myraan, josta Lyciasa on,

6. Niin löysi sadanpäämies siellä yhden Aleksandrian haahden, jota Italiaan purjehti, ja pani meidän siihen.

7. Koska me monta päivää hitaasti purjehdimme, ja tuskalla Knidon saavutimme, ettemme pääsneet tuulelta, niin me purjehdimme Kretan ala, Salomonen tykönä.

8. Ja kuin me tuskin sen ohitse pääsimme, niin me tulimme yhteen paikkaan, jota kaniitiksi satamakki kutsutaan, jota läsnä oli Basean kaupunki.

9. Koska paljon aikaa oli kulunut, ja purjehdus oli jo vaarallinen, ja paaston aika oli jo kulunut, neuvoi Paavali heitä,

10. Sanoen: armaat miehet, minä näen, että purjehdus tulee

vaaralliseksi, ja vahingolliseksi, ei ainoastaan kalulle ja haahdelle, mutta myös meidän hengenllemme.

11. Mutta sadanpäämies uskoi enämmin haahdenhaltiata ja peränpitäjätä, kuin Paavalin sanoja.

12. Ja kuin ei satama ollut sowliaa yli talvea olla, niin he enimmitten mielistyivät siihen neuvoon, että sieltä piti lastettaman pois, jos he jollakin muotoa olisivat voineet tulla Pheniciaan talvea pitämään: joka on Kretan satama, eteläläntä ja luodepohjaa päin.

13. Mutta kuin etelätuuli rupefi puhaltamaan, luulivat he aikomisensa käyvän edes, ja koska he lähtivät Afrosta, purjehdivat he Kretan ohitse.

14. Mutta ei kauvan aikaa jälkeen, löi sen päälle ankara puuskatuuli, joka itäpohjakki kutsutaan.

15. Ja kuin haaksi tuli valtaan, eikä voinut tuulta vastaan seisoa, lastimme me sen tuulen haltuun kulkemaan.

16. Ja kuin me tulimme yhden vähän saaren tykö, jota kutsutaan Klauda, saimme me tuskalla wenheeseen ruveta,

17. Jonka me otimme avuksiemme ja sidoimme haahteen, peljäten ettei sen pitänyt kariin sattuman; ja he lastivat aless purjeen, ja antoivat tullea.

18. Mutta koska suuri ilma kävi päälle, heittivät he toisena päivänä kalun ulos.

19. Ja kolmantena päivänä heitimme me omilla käsillämme ulos haahden kaluja.

20. Mutta kuin emme monena päivänä aurinkoa emmekä tähteä nähneet, eikä vähin ilma meidän päällemme käynyt, niin meidän elämämme toivo oli jo kaikki pois.

21. Ja koska me kauvan aikaa olimme syömätä, silloin seisoi Baawali heidän keskelläänä, ja sanoi: o miehet, teidän olisi tullut minua kuulla, ja ei Kretasta laskea ulos, että me olisimme välttäneet tainfaltaijen tuskan ja wahingon.

22. Ja nytkin minä neuvon teitä, olkaat hyvässä uskallusessa, ei teistä ystävään huku, mutta ainoastaan haaksi.

23. Sillä minun tykönäni seisoi tänä yönä Jumalan enkeli, jonka oma minä olen, jota minä myös palwelen,

24. Ja sanoi: älä pelkää Baawali, sinä pitää keisarin eteen ajettaman: ja katso, Jumala on sinulle lahjoittanut ne kaikki, kuin sinun kansjas pysehtivät.

25. Sentähden, miehet, olkaat hyvässä uskallusessa! sillä minä uskon Jumalan päälle, että se niin tapahtui, kuin minulle sanottu on.

26. Mutta yhteen luotoon * pitää meidän tulkeman.

* Ap. T. 28: 1.

27. Koska neljästoistakymmenes yö joutui, tulimme me puoliyön aikaan Adriaan, ja haaksimiehet luuliivat saa-

wuttawansa jonkun maakunnan;

28. Ja he heittivät ulos luotirihman, ja löysivät katiskymmentä tyynärätä syväksi; koska he tulivat vähää edemmä, heittivät he taas ulos luotirihman, ja löysivät viisitoistakymmentä tyynärätä.

29. Niin he pelkäsiwät loukkaantuwansa johontuhun karihin, ja heittivät ulos neljä ankuria perältä haahda, ja toivoimat päivän koittawan.

30. Mutta kuin haaksimiehet pyysivät haahdesta paeta, lytkäsiwät he wenheen mereen, sillä ajatuksella, että he tahtoivat ankuria wiedä ulos haahden teulasta.

31. Niin Baawali sanoi sadanpäämiehille, ja sotamiehille: elleiwät nämät haahdesja pyysy, ette suinkaan henkeämme päästä.

32. Niin sotamiehet hakkasiwat pois wenheen pestin, ja antoiwat sen pudota.

33. Ja kuin päivä rupesti waltenemaan, neuvoi Baawali taitkia heitä ruokaa ottamaan, sanoen: tänä päivänä on neljästoistakymmenes päivä, kuin te odottaneet olette, ja syömätä olleet, ja ette mitään ole tykönne ottaneet.

34. Sentähden neuvon minä teitä ruokaa ottamaan: joka on teille terveydeski; sillä ei yhdenkään teidän päästänne pida hiuskarvoja putooman.

35. Ja koska hän sen oli sanonut, otti hän leivän, ja kiitti

Jumalata * kaitkein nähden, mursi, ja rupefi syömään.

* Joh. 6: 11.

36. Ja kuin he kaitfi itsensä wahwistiwat, rupefiwat he myös syömään.

37. Mutta meitä oli haahdesja, kaitfi yhteen, kaitfi sataa ja kuusi kahdeksattakymmentä henkeä.

38. Ja koska he olivat ravitut, lewenfiwät he haahden, ja heittiwät jiwät mereen.

39. Mutta koska päivä oli, niin eiwät he tunteneet maata, mutta hawaitfiwat yhden lahden, jossa ranta oli, josta päälle he mieleiwät antaa haahden ajaa, jos he olifiwat taitaneet.

40. Ja kuin he ankurit olivat ottaneet ylös, läfsiwät he mereen, ja päästiwät perälautainfiiteet, ja ajettiwat purjeen tuuleen, ja antoiwat juosta rantaa kohden.

41. Waan koska me tulimme yhden niemen tykö, loukkaantui haaksi, ja sen keula tarttui kiinni ja jäi seisomaan, mutta kastari tuli wallallensa aaltain wäestä.

42. Mutta jotamiesten neuwo oli wankeja tappaa, ettei joku uiden olisi karannut pois.

43. Mutta sadanpäämies tahtoi Paawalia wapahtaa, ja esti heidänfiitä neuwoista, ja kaitfi niitä, kuin uida taifiwat, että he ensin itsensä antaifiwat ulos ja maalle pääfsiwät.

44. Mutta muuta lautain päällä, muutamia taas haahden kapaleilla (fullea). Ja niin tapahui, että jokin tuli terweenä maalle.

28. Luku.

Melitaluiset kohtaawat Paawalia ystävällifesti, ja ei karmekään häntä wahingoitse. Hän parantaa Meliteissa sairaita. Purjehtii sieltä ja tulee Romiin. Puhuttelee siellä Juutalaisia ja saarnaa heille. Wiipyy kaitfi ajastaitaa Roomissa, jaarnaten Jesuksesta.

Ja koska he terweenä pääsneet olivat, tunfiwat he, että se luoto * Meliteksi kutsutaan.

* Ap. T. 27: 26.

2. Mutta ei se kausa osoittanut meille wahintä rakkauden halua: sillä he tekivät meille walkian, ja kaitfi ottiwat vastaan meidän, sen sateen ja wilun tähden, kuin meidän päällemme tuli.

3. Mutta koska Paawali kofosi kasan rifuja ja pani walkialle, tuli yffi karmie palawuudesta, ja karkasi hänen käteensä.

4. Koska se kausa näfi karmeeseen rippuwan hänen kädesjäsä, sanoiwat he keskenänsä: kaiteti tämä ihminen on miehentappaja, jota ei kosto salli elää, waikka hän on meren hädästä pääsnyt.

5. Mutta hän pudisti karmeeseen tuleen, eikä mitään tipua tuntenut.

Mark. 16: 18. Luv. 10: 19.

6. Mutta he odottiwat hänen ajettuwan, eli kohta maahan lankeewan ja kuolewan: waan kuin he kauwan sitä odottiwat, ja näfiwät, ettei hänen mitään wahinkota tapahtunut, saiwat he toisen mielen, ja sanoiwat hänen jumalaksi.

Ap. T. 14: 11.

7. Mutta wahan matkan takanafiitä olivat sen luodon päämiehellä, jonka nimi oli Publius, maankartanot, joka meitä otti vastaan, ja piti meidän kuin-

niällisesti vierainansa kolme päivää.

8. Niin tapahtui, että Publiuksen jä sairasti vilutautia ja watsankipua. Jonka tykö Baawali meni, rukoili ja pani kätensä hänen päällensä, ja paransi hänen. Gal. 5: 14, 15.

9. Koska siis se oli tehty, tulivat myös muut sairaat siitä luodosta, ja parannettiin.

10. Jotta myös meille tefiwät paljon kiiniata, ja kuin me sieltä purjehdimme, panivat he meidän myötämme, mitä me tarvoitsimme.

11. Mutta kolmen kuukauden perästä purjehdimme me sieltä Aleksandrian haahdessa, joka sen luodon tykönä oli talvea pitänyt, jolla oli lipun merkki taksoinen.

12. Ja kuin me tulimme Syrakusaan, olimme me siellä kolme päivää.

13. Ja kuin me sieltä ympäri purjehdimme ja tulimme Rhegioon, ja päivää jälkeenpuhalsi lounatuuli, niin että me toijena päivänä tulimme Pu-teoliin.

14. Koska me sieltä löysimme weljet, niin meitä rukoiltiin olemaan heidän tykönänsä seitsemän päivää: ja niin me tulimme Romiin.

15. Ja koska siellä weljet kuulsivat meistä, tulivat he meitä vastaan hamaan Appiforiun ja Tretaberniin. Koska Baawali heidän näti, kiitti hän Ju-malata, ja sai uskalluksen.

16. Mutta kuin me Romiin

tulimme, antoi sadanpäämies wangit sodanpäämiehen hal-tuun. Mutta Baawali sallittiin olevan itsellänj * yhden sotamiehen kanssa, joka hänestä otti waarin. * Ap. X. 24: 23. I. 27: 3.

17. Niin tapahtui kolmen päivän jälkeen, että Baawali tulsui kokoon ylimmäiset Juutalaisista. Ja koska he tulivat kokoon, sanoi hän heille: miehet, weljet, waikka en minä ole mitään tehnyt kansaa, eli isäin säätyjä vastaan, * kuitenkin olen minä sidottuna + annettu Jerusalemissa Romalaisten käsiin;

* Ap. X. 24: 12. I. 25: 8. + Ap. X. 21: 33.

18. Jotta, koska he olivat minun tutkineet, * tahtoivat minua päästää, ettei yhtään hengen rikosta minussa ole. +

* Ap. X. 22: 24. + Ap. X. 23: 9. I. 26: 31.

19. Mutta koska Juutalaiset sitä vastaan sanoivat, täytyi minun turwata keisariin, * ei niin, että minulla olisi jotakin tantamista minun kansani päälle. * Ap. X. 25: 11.

20. Tämän syyn tähden olen minä kutsunut teitä, että minä saisin teitä nähdä ja puhutella; sillä minä olen Jsraelin toivon* tähden näillä kahleilla sidottu. +

* Ap. X. 23: 6. I. 24: 21.

I. 28: 6, 7. + Ep. 5: 20. 2 Tim. 1: 16.

21. Niin he sanoivat hänelle: emme ole kirjaa saaneet sinusta Judeasta, ei myös yksikään weljistä ole sieltä tullut, ja meille ilmoittanut, eikä jotakuta puhutta sinusta puhunut.

22. Mutta me tahdomme sinulta kuulla, mitä sinun mielesjäs

on; sillä tästä seurasta on meille tietävä, että sitä vastaan joksapaifassa sanotaan.

Luf. 2: 34. Ap. T. 24: 5, 14.

23. Ja kuin he olivat hänelle päivän määränneet, niin tuli monta hänen tykönsä majaan, joille hän selitti ja todisti Jumalan valtakunnasta, ja opetti heille Jeesuksesta, Moosesen laista ja propheetaista,* huomenesta ehtoon asti.

* Luf. 24: 27.

24. Ja muutamat uskoivat* ne, kuin sanottiin, mutta muutamat eivät uskoneetkaan.

* Ap. T. 17: 4.

25. Mutta kuin he tulivat riitaiseksi keskenänsä, menivät he matkansa, että Paawali oli yhden sanan sanonut: Pyhä Henki on oikein meidän isillemme Esaan propheetan kautta puhunut,

26. Sanoen: mene tämän kansan työ, ja sano: kormillanne pitää teidän kuuleman, ja ei ymmärtämän, ja silmillänne pitää teidän näkemän, ja ei tunteman;

Es. 6: 9, 10. Hes. 12: 2. Matt. 13: 14.

Mark. 4: 12. Luf. 8: 10. Joh. 12: 40. Rom. 11: 8.

Apostolein tekojen loppu.

27. Sillä tämän kansan sydän on kowettunut, ja he kuulevat rastaasti kormillansa, ja panewat silmänsä umpeen. Etteivät he joskus silmillänsä näkisi, eivätkä kormillansa kuulisi, eivätkä ymmärtäisi sydämiensä, eivätkä kääntäisi heitän, että minä heitä parantaisin.

28. Niin olkoon se teille tietävä, että tämä Jumalan autuus on lähetetty pakanoilta,* ja he myös sen kuulevat.

* Luf. 24: 47. Ap. T. 13: 46. I. 18: 6.

29. Ja kuin hän näitä puhunut oli, läksivät Juutalaiset pois, ja riitelivät paljon keskenänsä.

30. Mutta Paawali oli täyttä kaffi ajastaitaa omassa palkahuoneessaan: ja otti kaffi vastaan, kuin hänen tykönsä tulivat;

31. Ja saarnasi Jumalan valtakunnasta, ja opetti Herrasta Jeesuksesta Christuksesta taikella uskalluksella, ja ei häntä yksikään kieltänyt.

Apostolin p. Paawalin Epistola Romalaisten työ.

1. Lufu.

Paawali puhuu wirtansa häädyllisyydestä, ja toiwottaa uskottaville Romalaisille armoa ja rauhan. Ilkoo, että tulla heidän tykönsä saarnaamaan sitä autuaakstitekoisista ewankeliumia. Osoittaa pakanat, jotka luonnollisen tietonsa Jumalasta väärin tähtäivät, olevan riidan alaiset, ja heidän himoihinsa laastetut.

Paawali, Jeesuksen Christuksen palwelija, kutsuttu apostoliksi, eroitettu* Jumalan ewankeliumiin,

* Ap. T. 9: 15. I. 13: 2. Gal. 1: 15.

2. (Jonka hän on ennen prophettaansa kautta pyhisä raamatussa luvannut,)

1 Mos. 2: 15. I. 22: 18. I. 26: 4.

I. 48: 10. 5 Mos. 18: 15. Ps. 132: 11. Es. 4: 2.

I. 7: 14. I. 9: 6. I. 40: 10. Dan. 9: 24. Mich. 7: 20.

3. Hänen Bojastansa (joka on Dawidin siemenestä lihan puolesta syntynyt,

Matt. 1: 1, 1c.

Luf. 1: 32. Ap. T. 2: 30. I. 13: 28. 2 Tim. 2: 8.

4. Ja on wälewästi ilmoitettu Jumalan Bojaksi* pyhityksen

hengen jälkeen, että hän on nous-
nut ylös kuolluista,)+ se on,
Jeesus Kristus meidän Herram-
me,

* Joh. 10: 30, 1c.

Hebr. 1: 5. I. 5: 5. + Ap. T. 13: 32, 33.

5. Jonka kautta me olemme
armon* ja apostolin wiran saa-
neet, uskon kuuliaisuudeksi, +
taitkein pakanain seasssa, hänen
nimensä päälle, Rom. 12: 3. I. 15: 15.

1 Kor. 15: 10. Eph. 3: 8. + Rom. 16: 26.

6. Joista tekin olette, Jeesuksen
Christuksen kutsutut:

7. Kaitille, jotka Romissa ovat,
Jumalan rakkaille, ja kutsu-
tuille pyhille:* armo olkoon tei-
dän kansjanne, ja rauha Juma-
lalta meidän Ylätämme, ja Her-
ralta Jeesuselta Christukselta!

* 1 Kor. 1: 2. Eph. 1: 1.

8. Ensin kiitän minä Jumala-
tani, Jeesuksen Christuksen kaut-
ta, teidän taitkein tähdenne, että
teidän uskoanne kaikessa maail-
massa mainitaan.

9. Sillä Jumala on minun to-
distajani, jota minä hengessäni
hänen Poikansa ewankeliumis-
sa palwelen, että minä laakaa-
mata teitä muistan,

Eph. 1: 16. Phil. 1: 8.

10. Rukoillen aina minun ru-
kousisjani, että minä saisin jol-
lakin tavalla viihdoin joskus,
jos Jumala tahtoo, onnellisen
tien tulla teidän tyköenne.

Rom. 15: 23. 1 Theßf. 2: 18. I. 3: 10.

11. Sillä minä ikäwoitsen teitä
nähdä, että minä jotain hengel-
listä lahjaa teille jakaisin, että
te wähwistetuksi tulisitte;

12. Se on, että minä saisin
ynnä teidän kansjanne lohdutuf-

sen,* uskon kautta, kuin meillä
teskenämme on, sekä teidän että
minun.

* Rom. 15: 32.

13. Mutta en minä tahdo teil-
tä salata, rakkaat weljet, että
minä olen usein aikoinut tulla
teidän tyköenne, (ja olen tähänas-
ti estetty,*) että minä teidänkin
seasanne jonkun hedelmän sai-
fin, niinkuin muidentkin paka-
nain seasssa.

* Rom. 15: 29.

14. Minä olen welkapää* Gre-
kiläisille ja muukalaisille, wiisail-
le ja tyhmille; * 1 Kor. 9: 18. 2 Kor. 11: 28.

15. Sentähden niin paljon kuin
minussa on, olen minä teillen-
kin, jotka Romissa olette, walmis
ewankeliumia saarnaamaan.

16. Sillä en minä häpee*
Christuksen ewankeliu-
mia; sillä se on Jumalan
woima + itsekullenkin us-
kowaiselle autuudeksi. En-
sin Juutalaiselle niin myöös
Gretiläiselle.**

Ps. 40: 11. 2 Tim. 1: 8.

+ 1 Kor. 1: 18. ** Ap. T. 13: 46.

17. Sillä siinä se wanhurs-
taus, jota Jumalan edessä kel-
paa, ilmoitetaan* uskosta us-
kohon: + niinkuin kirjoitettu on:
wanhurskaan pitää elämän us-
kosta.**

* Rom. 9: 21. + Phil. 3: 9.

** Saß. 2: 4. Gal. 3: 11. Hebr. 10: 38.

18. Sillä Jumalan wiha il-
mestyy taiwaasta kaiken ihmis-
ten jumalattomuuden ja wää-
ryyden tähden, jotka totuuden
wääryydessä pitävät.

19. Sentähden se, kuin taide-
taan Jumalasta tuta, on heille
tiettäwä; * sillä Jumala il-
moitti sen heille.

* Ap. T. 14: 15, 1c. I. 17: 24, 1c.

20. Sillä hänen näkymättömät menonsa, nimittäin, ijankaikkinen voimansa ja Jumaluutensa nähdään hamaasta maailman luomisesta, jotka ymmärretään niistä, kuin tehdyt ovat: * etteivät he taitaisi heitänjää syöttömiksi sanoa. * Ps. 19: 2, 10.

Ps. 148: 3, 10. Ap. T. 14: 17. I. 17: 26, 27.

21. Että he tunsiwat Jumalan, ja eivät ylistäneet häntä niinkuin Jumalata, eivätkä kiittäneet; vaan wilpistelivät omisssa ajatuksissansa, ja heidän järjetön sydämensä on pismennyt. Eph. 4: 17, 18.

22. Koska he itsensä wiijaaksi luulivat, niin he ovat tyhmyksi tulleet, 1 Kor. 1: 20.

23. Ja ovat katoomattoman Jumalan kunnian muuttaneet katoomaisen ihmisen, ja lintuin ja neljäjalkaisten ja matalomaisien kuwan muotoiseksi.

5 Mos. 4: 15. 2 Kun. 17: 29.

Ps. 106: 20. Ef. 40: 18. Jer. 2: 11. Ap. T. 17: 29.

24. Sentähden on myös Jumala heidän laskenut * sydämensä himoihin, saastauteen, häväisemään keskenänsä omaa ruumistansa. * Ps. 81: 13. Ap. T. 14: 16. 2 Thes. 2: 11.

25. Jotka Jumalan totuuden ovat walheeksi muuttaneet, ja ovat kunnioittaneet ja palvelleet enemmän luontokappaletta kuin Luoja, joka on siunattu ijankaikkisesti, amen!

26. Sentähden on Jumala heidän antanut ylönsä häpeällisiin himoihin; että myös heidän waimonsa ovat muuttaneet luonnollisen tawan luontoa vastaan; 3 Mos. 18: 23. Eph. 5: 11, 12.

27. Niin myös miehet ovat antaneet ylönsä waimon luonnollisen pitämisen, toinen toisensa puoleen himoissansa palaneet, miehet miesten kanssa * rietauden tehneet, ja saaneet, niinkuin pitikin, eksumisensä palkan itse heissänjää. * 3 Mos. 18: 22.

28. Ja niinkuin eivät he tahoneet Jumalata tuta, niin Jumala laski heidän häjyyyn miehen tekemään niitä, kuin ei sori tehdä,

29. Täynnänsä kaikkea wäryyttä, salawuoteutta, koiruutta, ahneutta, pahuuutta: täynnä teutta, murhaa, riitaa, petosta, pahan suomuutta;

30. Korumankuisutteliat, pannetteliat, Jumalata wihaajat, häwäisiät, ylpiät öykkärit, pahain neuwain pesät, wanhemmillensa tottelemattomat,

31. Lomppelit, liiton rikkojat, haluttomat, soriittamattomat, armottomat.

32. Jotka Jumalan oikeuden tietävät (että ne, kuin näitä tekewät, ovat kuoleman ansainneet) eivät ainoastaan niitä tee, mutta myös suoistuvat niihin, jotka niitä tekewät. Sof. 7: 3.

2. Lufu.

Tässä osotetaan, ettei röyhkiät mielesänjää mahda Jumalan pirkamielisyttä katsoa ylönsä; että seä kirjotetun että luonnon lain rikkojissa on ankara rangaistus odotettavana; että Juutalaisien uskoisuus kerskaus laisista ja ympäriksellauksesta on turha.

Sentähden, o ihminen, et sinä taida itseäsi syöttömäksi tehdä, waitka kuka sinä olet, joka tuomitset: sillä josja sinä toista tuo-

mitset, sinä sinä itsek tuomitset, *
 etäs mitä teet, kuin sinä tuo-
 mitset.

* 2 Sam. 12: 5. 1 Kor. 4: 5.

2. Mutta me tiedämme, että
 Jumalan tuomio on oikia niiden
 ylitse, jotka senkaltaisia tekewät.

3. Eli huuletos, o ihminen, si-
 nä, joka niitä tuomitset, jotka sen-
 kaltaisia tekewät, ja sinä myös
 niitä teet, että sinä wältät Ju-
 malan tuomion?

4. Eli katiotkos ylöän hänen
 hywynytensä, kärsiwäisyytensä ja
 pitkämielisyytensä rikkauden, et-
 tes tiedä, että Jumalan hywisyys
 wetää sinua parannukseeseen?

Ef. 30: 18. 2 Piet. 3: 9, 15.

5. Mutta sinun kornuutes ja
 katumattoman sydämes jälkeen,
 kartutat sinä wihan itselles wi-
 han päiwänä, * koska Jumalan
 oikia tuomio ilmaantuu;

* 5 Mos. 32: 35. Rom. 9: 22.

6. Joka antaa itsekullenkin hä-
 nen töidensä jälkeen:

Joh. 34: 11. Ps. 62: 13. Jer. 17: 10.

1. 32: 19. Matth. 16: 27. Rom. 14: 12.

1 Kor. 3: 8. 2 Kor. 5: 10. Tim. R. 22: 12.

7. Mille, jotka pyytävät ylis-
 tystä, kunniaa ja katoomatointa
 menoa kärsiwäisyydellä hywis-
 jä töisiä, ijanlakkien elämän,

8. Mutta mille, jotka riitaihet
 owat, eiwättä kuule totuutta, *
 waan kuulewat wäärnyttä, on
 tulewa närtästys ja wiha:

* Sof. 4: 4. 2 Thesf. 1: 8.

9. Murhe ja waiwa kunkin
 ihmisen sielun päälle, joka pahaa
 tekee, ensisti Juutalaisen niin
 myös Gretiläisen;

10. Mutta ylistys, kunnia ja
 rauha jokaiselle, kuin hywää te-

kee, ensisti Juutalaiselle niin
 myös Gretiläiselle.

11. Sillä ei Jumala katso ih-
 misen muodon jälkeen. 5 Mos. 10: 17.

2 Alfa R. 19: 7. Joh. 34: 19. Ap. T. 10: 34.

Gal. 2: 6. Eph. 6: 9. Kol. 3: 25. 1 Piet. 1: 17.

12. Kaikki, jotka ilman laita
 owat syntiä tehneet, niiden pi-
 tää myös ilman laita hukkiunan:
 ja kaikki, jotka laissa owat syntiä
 tehneet, ne pitää lain kautta
 tuomittaman.

13. Sillä eiwät ne ole Juma-
 lan edessä vanhurskaat, jotka
 lain kuulewat: mutta ne, jotka
 lain töillänsä täyttävät, ne pi-
 tää vanhurskaaksi tuleman;

Matth. 7: 21. 1 Joh. 3: 7. Gal. 1: 22, 25.

14. Sillä koska pakanat, joilla
 ei lakia ole, tekewät luomostan-
 ja sitä, kuin laki anoo, niin he,
 waikka ei heillä lakia ole, owat
 itse heillensä laki,

15. Että he osoittawat lain
 työn olewan kirjoitetun heidän
 sydämihiensä, ja niin heidän oma-
 tuntuonsa nnnä todistaa, ja hei-
 dän ajatuksensa keskenänjä itse
 päällensä kantawat eli myös
 heitänjä syöttömäksi tekewät;

16. Sinä päiwänä, koska Ju-
 mala ihmisten salaisiudet on
 tuomitsewa, * minun ewankeliu-
 mini perästä Jesuksen Christu-
 sen kautta.

* Matth. 26: 31. Ap. T. 17: 31. 1 Kor. 4: 5.

17. Katso, sinä kutsutaan Juu-
 talaiseksi, ja sinä luotat itsek la-
 tiin, ja kerskaat sinuas Juma-
 lasta,

Joh. 8: 33, 41.

18. Ja tiedät, hänen tahtonsa
 ja että sinä olet laista neuwottu,
 niin sinä koettelet ne parhaat,

19. Ja luulet itsepä jotiain johdattajaksi, ja niiden waleudeksi, jotka pimeissä ovat,

20. Ja tyhmiä kuitattajaksi, ja lasten opettajaksi, ja sinuläs olewan tunnon ja totuuden muodon laissa;

21. Sinä joka siis opetat toista, ja et itseäs opeta; *joka saarnaat: ei pidä warastaman, ja sinä itse warastat; * Ps. 50: 16. Matth. 23.

22. Joka sanot: ei pidä huorin tehtämän, ja sinä itse teet huorin; joka kauhistut epäjumalia, ja raatelet sitä Jumalalta, kuin hänen tulee;

23. Joka kerskaat itseäs lais- ta, * ja häväiset Jumalata lain ylitsefänymisellä. * Rom. 9: 4.

24. Sillä teidän tähtenne tulee Jumalan nimi pilkattuksi paka- nain seasja, niinkuin kirjoitettu on. 2 Sam. 12: 14. Es. 52: 5. Hes. 36: 20, 23.

25. Sillä ympärileikkaus tel- paa, jos sinä lain pidät: mutta jos sinä olet lain rikkoja, niin sinun ympärileikkaukses on esi- nahaksi tullut.

26. Jos siis esinahka lain oi- tenden pitää, eikö hänen esinah- kansa pidä luettaman hänelle ympärileikkaukseksi?

27. Ja se, joka luomostansa esinahka on ja täyttää lain, pitää sinua tuomitseman, joka puustarwin ja ympärileikkau- sen lain täht ylitse.

28. Sillä ei se ole Juutalai- nen, joka ulkonaisesti (Juuta- lainen) on: * ei myös se ole ym- pärileikkaus, kuin ulkonaisessa lihas- ja tapahtuu; †

* Joh. 8: 39. Rom. 9: 7. † Gal. 6: 15.

29. Mutta se on Juutalainen, joka sisällisesti salattu on, ja sy- dämän ympärileikkaus * on ym- pärileikkaus, joka henges- ja ta- pahtuu, ei puustarwis- ja; jonka ylistys ei ole ihmisiltä, waan Jumalalta. † * 5 Mos. 10: 16. 1. 30: 6.

Jer. 4: 4. Kol. 2: 11. † Phil. 3: 2, 9.

3. Luku.

Selitetään Juutalaisten edus, ja siitä seuraa- waiset ajatukset Jumalan totuudesta ja wan- hurstaudesta. Perustetaan kaikki ihmiset ole- wan syntiset, ja wialliset Jumalan edessä. Osoitetaan lain töiden woi- mattomuus, ja uskon woi- ma, wanhurstaaksi tekemisessä.

Missästä siis Juutalainen on parenipi? Eli mitä ympäri- leikkaus auttaa?

2. Tosin sangen paljon. Sillä ensin on se, että heille on us- kottu, mitä Jumala puhunut on.

5 Mos. 4: 7, 8. 1. 31: 24, 25. Jos. 24: 26.

Es. 80: 8. Jer. 30: 2. Rom. 2: 18. 1. 9: 4.

3. Mutta etteiwät muutamat niitä uskoneet, * mikä siitä on? Pitäisikö heidän epäuskonsa Ju- malan uskon turhaksi tekemän? †

* Hebr. 4: 2.

† 4 Mos. 23: 19. Rom. 9: 6. 2 Tim. 2: 13.

4. Pois se! Waan parem- min, olkoon Jumala toti- nen, * waan jokainen ih- minen walehtelia: † niin- kuin kirjoitettu on: ettäs olisit oikia sanoissas, ja voittaisit, koska sinä tuo- mitaan. **

* Joh. 3: 33.

† Ps. 62: 10. Ps. 116: 11. ** Ps. 51: 6.

5. Jos siis meidän wäärnytem- me Jumalan oikentta ylistää, mitästä me sanomme? Onko Jumala wäärä, että hän siitä wihastuu? (Minä puhun ih- misten tarwalla.)

6. Pois se! Kuinka Jumala sitte taitaisi maailmaa tuomita?

1 Mos. 18: 25. Job. 8: 3. I. 34: 17.

7. Sillä jos Jumalan totuus minun walheeni kautta kunniallisemmaksi tulisi, hänen ylistyksensä, mintätähden pitäisi vielä sitte minä niinkuin syntinen tuomittaman?

8. Ja ei, (niinkuin meitä pilkataan, ja niinkuin muutamat puhuvat meidän sanovan,) että meidän pitäisi tekemän pahaa, että siitä hyvää tulisi? Joiden kadotus on oikia.

9. Mitästä siis? Olemmeko me paremmat kuin he? Emme ensinäkään: sillä me olemme ennen osoittaneet, että sekä Juutalaiset, ja Gretiläiset ovat kaikki synnin alla,

Gal. 3: 22.

10. Niinkuin kirjoitettu on: ei ole kenkään vanhurskas, ei yksikään;

Ps. 14: 3. Ps. 53: 4.

11. Ei ole yhtäkään ymmärtäväistä, ei ole tietään, joka etsii Jumalata;

12. Kaikki ovat poikenneet pois, ja ymmä selvottomaksi tulleet: ei ole yhtään, joka hyvää tekee, ei yhtäkään.

13. Heidän surkkinsa on arvoihauta: heidän tielillänsä he pettäivät: * kysärmeeen myrky on heidän huultensa alla; †

* Ps. 5: 10. † Ps. 140: 3, 4.

14. Joiden suu on täynnänjä fiirousta ja haikunta.

Ps. 10: 7.

15. Heidän jalkansa ovat nopiat werta wuodattaman.

San. 1: 16. Es. 59: 7.

16. Heidän teijänsä on sula tuska ja sydämen kipu.

17. Ja eivät he rauhan tietä tunteneet.

18. Ei ole Jumalan pelko heidän silmäinsä edessä.

Ps. 36: 2.

19. Mutta sen me tiedämme, että kaikki, kuin laki sanoo, sen hän sanoo niille, jotka lain alla ovat; että jokainen suu pitää tukittaman, * ja kaiken maailman pitää Jumalan edessä wikapään oleman.

* Ps. 16: 83.

20. Sentähden ettei yksikään liha taida lain töiden kautta hänen edessään wanhurskautetuksi tulla; * sillä lain kautta synnin tunto tulee.

* Gal. 2: 16. † Rom. 7: 7.

21. Mutta nyt on se wanhurskaus, joka Jumalan * edessä telpaa, ilman laita julistettu, lain ja propheettain kautta todistettu. †

* 1 Mos. 15: 6.

Es. 53: 11. Jer. 23: 6. Ap. 13: 15: 10, 11.

Rom. 1: 17. † Job. 5: 46. Ap. 13: 26: 22.

22. Se Jumalan wanhurskaus (sanon minä,) joka tulee Jeesuksen Kristusien uskon kautta, kaikkein tykö ja kaikkein päälle, jotka uskowat: sillä ei ole yhtään eroitusta.

Rom. 10: 12. Gal. 3: 28. Kol. 3: 11.

23. Sillä kaikki ovat he syntiä tehneet, * ja ei heillä ole mitään kerskattawata Jumalan edessä.

* Rom. 11: 32. Gal. 3: 22.

24. He tulewat ilman ansionsa wanhurskaaksi, hänen armostansa, * sen lunastuksen kautta, kuin on Jeesuksessa Kristusessa; †

* Eph. 2: 8. Tit. 3: 5, 7. † Matth. 20: 28.

Eph. 1: 7. 1 Tim. 2: 6. 1 Piet. 1: 18, 19.

25. Jotka Jumala on armoistui melksi asettanut, uskon kautta

hänenuwerešjänjä,*osoittaaksensa sitä wanhurskautta,kuin hänen edesjänjä kelpaa,edelläkäymäisten syntein anteeksi antamisen kautta,†

* Kol. 1: 20. Hebr. 4: 16.

† Ap. X. 13: 38, 39. 2 Kor. 5: 19. 1 Joh. 2: 2. 1. 4: 10.

26. Joita Jumala tärsuut on,* osoittaaksensa hänen wanhurskauttansa tällä ajalla: että hän itse wanhurskas olisi, ja sen wanhurskaaksi tekisi, joka Jesuksen uskosta on.

* Ap. X. 17: 30.

27. Kusja siis on kerskaus? Se on suljettu ulos: minkä lain kautta? Töidentö lain kautta? Ei, vaan uskon lain kautta.

28. Niin me siis sen fiksi pidämme, että ihminen tulee wanhurskaaksi uskon kautta, ilman lain töitä.

Gal. 2: 16.

29. Eli onko Jumala ainoastaan Juutalaisten Jumala? eikö hän ole myös pakanain Jumala? Tosin pakanainkin Jumala.

30. Että yfsi on Jumala, joka ympärileikkautsen tekee wanhurskaaksi uskosta, ja esinahan uskon kautta.

31. Teenmekö me lain tyhjäksi uskon kautta? Pois se! vaan me wahvistamme lain.

4. Luku.

Edespäin osoitetaan uskon wanhurskaus, ilman lain töitä, Abrahamin esimerkillä, ja Dawidin todistuksella. Että se esimerkki ulottuu sekä Juutalaisiin että pakanoihin: sillä Abraham tuli wanhurskautetuksi ennen ympärileikkausta. Ylistetään Abrahamin uskoa, meille esikuvaaksi.

Mitästä me siis sanomme meidän isämme * Abrahamin lihan puolesta löytäneen?

* G. 51: 2.

2. Sillä jos Abraham on töiden kautta wanhurskaaksi tullut, niin hänellä on kerskaamista, vaan ei Jumalan edessä.

3. Mutta mitä raamattu sanoo: Abraham uskoi Jumalan, ja se luettiin hänelle wanhurskaudeksi.

1 Mos. 15: 6. Gal. 3: 6. Jak. 2: 23.

4. Mutta sille, joka työtä tekee, ei lueta palikkaa armosta, vaan ansioista;

Rom. 11: 6.

5. Mutta joka ei työtä tee, vaan usko sen päälle, jota jumalattoman wanhurskaaksi tekee, hänen uskonsa luetaan hänelle wanhurskaudeksi.

6. Niinkuin myös Dawid sanoo: autuus on sen ihmisen, jolle Jumala wanhurskauden lukee ilman töitä:

7. Autuaat ovat ne, joidenka wäärnydet ovat anteeksi annetut, ja joidenka synnit peitettyt ovat;

Ps. 32: 1, 2.

8. Autuas on se mies, jolle Jumala ei syntiä lue.

9. Eieneekö siis tämä autuus ainoastaan ympärileikkautselle tullut, elikkä myös esinahalle? Niinpä me sanomme: Abrahamille luettiin usko wanhurskaudeksi.

10. Kuinka se hänelle luettiin? kosta hän oli ympärileikkautsessa, eli esinahassa? Ei ympärileikkautsessa, vaan esinahassa.

11. Ja sai ympärileikkautsen

merkin * wahvistukseksi, että hän oli uskon kautta vanhurskaaksi tehty, joka hänellä esinahassa oli: että hänen piti oleman kaikkein uskovaisten isä esinahassa, + että se niillenkin vanhurskaudeksi luettaisiin:

* 1 Mos. 17: 11. + Gal. 3: 7.

12. Ja hän tulisi myös ympärileikkautsen isäksi, ei ainoastaan niiden, jotka ympärileikatuista syntyneet ovat, mutta myös niiden, jotka sen uskon jälkiä waeltavat, joka meidän isän Abrahamin esinahassa oli.

13. Sillä se lupaus, että hänen piti maailman perilliseksi tuleman, * ei ole Abrahamille, eikä hänen siemenellensä lain kautta tapahtunut, vaan uskon vanhurskauden kautta. + * 1 Mos. 17: 2.

+ 1 Mos. 15: 6. Gal. 3: 18.

14. Sillä jos ne, jotka laista ovat, ovat perilliset, niin usko on turha, ja lupaus on hukkaan tullut.

15. Sillä laki kehoittaa wihan; * sillä kusja ei laia ole, ei siellä ole myös ylitseäynnistää. +

* 1 Kor. 15: 56. + Joh. 15: 22.

Rom. 3: 20. I. 5: 13, 20. I. 7: 8, 10.

16. Sentähden tulee se uskosta, että sen pitää armosta oleman; että sen lupauksen pitää wahvan oleman kaikelle siemenelle, ei sille ainoastaan, kuin lain alla on, mutta myös sille, joka Abrahamin uskosta on, joka on meidän kaikkein isämme,

Gal. 3: 16, 18, 28, 29.

17. Niinkuin kirjoitettu on: minä asetin sinun monen pakanan isäksi *) Jumalan edessä,

jotka hän uskonut on, joka kuolleet eläväksi tekee, ja kutsuu ne, jotka eivät ole, niinkuin ne olisivat.

* 1 Mos. 17: 5.

18. Ja hän uskoi sen toivon, jossa ei toivoa ollut, että hänen piti oleman monen pakanan isän, sen jälkeen kuin hänelle sanottu oli: niin pitää sinun siemenes oleman;

1 Mos. 15: 4, 5. Hebr. 11: 12.

19. Ja ei hän tullut heikoksi uskossa, eikä katsonut kuollutta ruumistansa, ehtä hän jo lähes sadan ajastajan wanha oli, eikä Saaran kuollutta kohtua;

1 Mos. 17: 17. I. 18: 11.

20. Mutta ei hän epäillyt enkään Jumalan lupauksesta epäuskolla: vaan oli wahwa uskossa, * ja antoi Jumalalle kunian,

* Hebr. 11: 17, 18.

21. Ja oli täydellisesti wahwa siitä, että mitä Jumala lupaa, sen hän myös voi tehdä.

Ps. 115: 3. Luf. 1: 37.

22. Sentähden se on myös hänelle vanhurskaudeksi luettu.

23. Niin ei se ole ainoastaan hänen tähtensä kirjoitettu, * että se hänelle luettu oli, * Rom. 15: 4.

24. Mutta myös meidän tähtemme, joille se myös pitää luettaman, koska me sen päälle uskomme, joka meidän Herran Jeesuksen kuolleista herätti,

Ap. 2: 24, 32.

25. Joka meidän synteimme tähden on annettu ulos, * ja meidän vanhurskauttamisemme tähden herätetty ylös. +

* Rom. 8: 33.

1 Joh. 1: 7. I. 3: 2. + 1 Kor. 15: 17.

5. Luku.

Julistetaan wanhurskauttamisen hyödytys ja hehdelmä Jumalan rakkaus Christuksen sowinnon tähden meitä kohtaan. Osoitetaan, että niinkuin Adam saati synnin ja kuoleman kaikkein ihmisten päälle, niin tuotti Kristus wanhurskanden ja elämän kaikille.

Että me siis olemme uskosta wanhurskaaksi tulleet, niin meillä on rauha Jumalan kanssa, meidän Herran Jesuksen Christuksen kautta, *Eph. 2: 14, 15.*

2. Jonka kautta myös meillä oli tyköäymys * uskosja tähän armohon, jossa me seisomme, ja kerstkaamme meitä Jumalan kunnian toivosta. * *Job. 10: 9. 1. I. 14: 8. Eph. 2: 18. I. 3: 12. Hebr. 10: 19.*

3. Mutta ei ainoastaan siitä, vaan me kerstkaamme myös meitä wainwoisja; * sillä me tiedämme, että wainwa jaattaa kärsiwällisyyden, † * *Piet. 1: 29. † Gal. 1: 3.*

4. Mutta kärsiwällisyys koettelemuksen, koettelemus toivon,

5. Mutta toivo ei anna häpiään tulla, että Jumalan rakkaus on muodatettu meidän sydämiimme, Pyhän Hengen kautta, joka meille annettu on.

6. Sillä Kristus, koska me vielä heikot olimme, on ajallansa jumalattomaine edestä kuollut.

Eph. 2: 1. Kol. 2: 13. Hebr. 9: 15. 1 Piet. 3: 18.

7. Tusalla nyt joku kuolisi wanhurskaan edestä, ehkä hyvän edestä mitämäks joku tohtisi kuolla.

8. Mutta Jumala ylistää rakauttansa meidän kohtaamme, että koska me vielä syntiset olimme, on Kristus meidän edestämme kuollut. *Job. 15: 13.*

9. Niin me siis paljon enämmin warjellaan hänen kauttansa wihan edestä, * että me nyt hänen werensjä kautta wanhurskaaksi tulleet olemme. * *1 Thes. 1: 10.*

10. Sillä jos me Jumalan kansja olimme sowitetut * hänen Poikansa kuoleman kautta, koska me vielä hänen wihollijensa olimme, † paljon enämmin me autuaaksi tulemme hänen elämänsjä kautta, että me sowitetut olemme. * *2 Kor. 5: 18. † Kol. 1: 21, 22.*

11. Mutta ei ainoastaan siitä, vaan me kerstkaamme myös meitä Jumalasta, meidän Herran Jesuksen Christuksen kautta, jonka kautta me nyt olemme sowinnon saaneet.

12. Sentähden, niinkuin yhden ihmisen kautta on synti maailmaan tullut, * ja synnin kautta kuolema, † niin on kuolema tullut kaikkein ihmisten päälle, että kaikki ovat syntiä tehneet. * *1 Mos. 3: 6.*

† 1 Mos. 2: 17. Rom. 6: 23. 1 Kor. 15: 21.

13. Sillä latiin asti oli synti maailmassa: mutta kussa ei latia ole, ei siellä syntiä lueta.

Rom. 4: 15.

14. Waan kuolema waltitsi Adamista Mosekseen asti niitäkin, jotka eivät syntiä tehneet olleet senkaltaisella ylitseäymisellä kuin Adam, joka on sen esikurwa, kuin jälkeen tulewa oli.

1 Kor. 15: 22, 45.

15. Mutta ei niin lahjan kanssa ole kuin synnin; sillä jos monta ovat sen yhden synnin tähden kuolleet, niin on paljon enämmin Jumalan armo ja lahja sen yhden ihmisen Jesuk-

sen Christuksen armossa monen päälle runsaasti tullut.

16. Ja ei niinkuin (se tuli) yhden kautta, joka syntiä tefi, niin myös lahja; sillä tuomio on tosin yhdestä kadotukseen: mutta lahja monesta synnistä vanhurskauteen.

17. Sillä jos kuolema on yhden synnin tähden wallinnut, sen yhden kautta, paljon enemmän, jotka saavat armon ja vanhurskauden lahjan yltäkylläisyhden, pitää wallitseman elämässä yhden Jesuksen Christuksen kautta.

18. Niinkuin siis yhden synnin kautta on kadotus tullut kaikkein ihmisten päälle, niin on myös yhden vanhurskauden kautta elämän vanhurskaus tullut kaikkein ihmisten päälle.

Rom. 8: 29.

19. Sillä niinkuin yhden ihmisen kuolemattomuuden tähden monta ovat syntiseksi tulleet, niin myös monta tulevat yhden kuolaisuuden tähden vanhurskaaksi.

20. Mutta lafi on myös tähän tullut, * että synti suuremmaksi tutattiin; mutta kusja synti on suureksi tuttu, siinä on armo ylönpalittiseksi tuttu: †

* Rom. 7: 8. Gal. 3: 19. † Luf. 7: 47.

21. Että, niinkuin synti on wallinnut kuolemaan, niin myös armo on wallitseva vanhurskauden kautta ijankaikkiseen elämään, Jesuksen Christuksen meidän Herramme kautta.

6. Lufu.

Opetetaan, kuinka vanhurskautettu on pitää Christuksen kuoleman voimalla syntille kuoleman, ja Christuksen ylösnousemisen voimalla elämän uudistuksessa waeltaman, synnin waltaa hämmentämän, ja niinkuin synnin orjuudesta wapahtetut, vanhurskauden palveluksessa pyhymän.

Mitästä siis meidän pitää sanoman? Pitääkö meidän vielä synnissä olemalla, että armo suuremmaksi tulisi?

2. Pois se! Me, jotka syntille kuolleet olemme, kuinka meidän vielä pitäisi siinä elämän?

3. Ettäkö te tiedä, että me kaikki jotka olemme Jesuksessa Christuksessa kastetut, * me olemme hänen kuolemahan sa kastetut?

* Gal. 3: 27.

4. Niin me olemme siis hänen kansansa haudatut kasteen kautta * kuolemahan: että niinkuin Kristus on kuolluista Isän kunnian kautta herätetty; † niin pitää meidänkin uudessa elämässä waeltaman: **

* Kol. 2: 12.

† 1 Kor. 6: 14. ** Eph. 4: 22, 23, 24.

Rom. 8: 10. 1 Piet. 2: 1. I. 4: 2.

5. Sillä jos me ynnä hänen kansansa olemme istutetut yhdenkaltaiseen kuolemaan, niin me myös tulemme yhdenkaltaiseksi ylösnousemisessa:

Rom. 8: 11. Psal. 8: 10, 11.

6. Tietäen sen, että meidän vanha ihminen on ristiin nautittu hänen kansansa, * että synnin ruumis pitää turmeltaman, ettemme tästeden syntiä palvelisi.

* Gal. 5: 24.

7. Sillä se, joka kuollut on,

hän on synnistä wanhurskaaksi tehty.

1 Piet. 4: 1.

8. Mutta jos me olemme Christuksen kanssa kuolleet, niin me uskomme, että me saamme myös elää hänen kanssansa, 2 Tim. 2: 11.

9. Ja tiedämme, ettei Kristus, jota kuolluista herätetty on, silleen kuole; eikä kuolema saa tästä edes hänen päällensä valtaa.

Tim. 2: 18.

10. Sillä sen, kuin hän kuollut on, sen hän synnille kuoli yhden Herran; * vaan sen, kuin hän elää, sen hän elää Jumalalle.

* Hebr. 9: 27, 28. 1 Piet. 2: 24. 1. 3: 18.

11. Niin myös te siksi teitänne pitäkää, että te olette kuolleet synnille, mutta elätte Jumalalle, Jesuksen Christuksen meidän Herran kautta.

12. Niin alkää sallito synnin vallita teidän kuolemaisessa ruumiissanne, niin että te häntä kuulisitte hänen himoisiansa;

13. Ja alkää antako teidän jäseniänne wääräyden sota-aseiksi synnille: mutta antakaat teidänne Jumalalle, * niinkuin kuoleista eläväksi tulleet, ja teidän jäsenenne Jumalalle wanhurskauden sota-aseiksi.

* Euf. 1: 74.

Rom. 12: 1. Gal. 2: 20. 1 Piet. 4: 2.

14. Sillä ei synnin pidä teitä wallitteman, ettette ole lain, vaan armon alla.

15. Kuinka siis? Pitääkö meidän syntiä tekemän, ettemmelain alla ole, * vaan armon? Pois se!

* 1 Kor. 9: 21. Gal. 2: 18, 19.

16. Ettetkö te tiedä, että jolle te annatte itsenne palvelioiksi luulemaan, sen palveliat te olette,

jolle te kuuliaiset olette,* taitka synnille kuolemaksi, eli kuuliaisuudelle wanhurskaudeksi?

* Joh. 8: 34. 2 Piet. 2: 19.

17. Mutta Jumalan olkoon kiitos, että te olitte synnin palveliat, mutta nyt te olette sydämeistänne kuuliaiset, sen opin esikuvalle, johonka te annetut olette.

18. Ja että te olette wapaadetut synnistä, niin te olette wanhurskauden palvelioiksi tulleet.

Joh. 8: 32. 1 Piet. 2: 16.

19. Minä puhun ihmisten tavalla, teidän lihanne heikkouden tähden. Sillä niinkuin te ennen annoitte teidän jäsenenne saastaisuutta ja wääräyttä palvelemaan wääräyteen, niin antakaat nyt teidän jäsenenne wanhurskautta palvelemaan pyhitykseen.

20. Sillä koska te olitte synnin palveliat, niin te olitte wapaat wanhurskaudesta.

21. Mitä hedelmiä siis teidän silloin niistä oli, joita te nyt häpeette? Sillä niiden loppu on kuolema.

Rom. 7: 5.

22. Mutta että te nyt olette synnistä wapaudetut, ja Jumalan palvelioiksi tulleet, niin teillä on teidän hedelmänne pyhyyteen: mutta lopuksi iankaikkinen elämä:

23. Sillä kuolema on synnin palkka, * mutta iankaikkinen elämä on Jumalan lahja Jesuksessa Christuksessa meidän Herrassamme.†

* 1 Kor. 15: 55. † 1 Kor. 15: 16.

† Rom. 6: 12, 13. 1 Kor. 15: 22.

7. Luku.

Paavali opettaa: että uskomaiset ovat Christuksen kautta vapahdetut lain vaatimisesta ja kirouksesta; ettei laki ole synti, vaan se ilmoittaa synnin ja nuhtelee sitä; kuinka lihan ja hengen välillä on riita, niin että vastauksista syntyneetkin ovat vajawat.

Ettekö te tiedä, rakkaat weljet, (sillä minä puhun lain taitaville), että laki wallitsee ihmistä, niinkauvan kuin hän elää?

2. Sillä waimo, joka miehen hallusja on, niinkauvan kuin mies elää, on häneen lailla sidottu: mutta jos mies kuolee, niin hän on miehen laista vapaa.

1 Kor. 7: 2, 10, 39.

3. Sentähden jos hän toisen miehen kansja on mi-hensä eläisjä, niin hän huoraksi tultutaan: * mutta jos mies kuolee, niin hän on laista vapaa, ettei hän huoraksi tule, jos hän toisen miehen kansja on.

* Matt. 5: 32.

4. Niin olette te myös, minun weljeni, laille kuoletetut, * Christuksen ruumiin kautta: että teidän pitää toisen kansja oleman, joka on nousnut kuoluista, että me Jumalalle hedelmän kantaissimme.

* Rom. 6: 2. Gal. 2: 19, 20. I. 5: 18.

5. Sillä koska me lihassa olimme, niin ne syntein himot, jotka lain kautta olivat meidän jäsenissämme, waihattiwaat kuolemalle hedelmätä saattamaan.

Rom. 6: 21.

6. Mutta nyt me olemme laista vapahdetut, ja hänelle kuoleet, jossa me pidettiin fiinni: että me palvelissimme Hengen iudistuksessa, ja ei puustawin wanhuudessa.

2 Kor. 5: 6, 7.

7. Mitästä me siis sanomme? Onko laki synti? Pois se! Mutta en minä muutoin syntiä olisi tuntenut, ellei lain kautta. * Sillä en minä olisi himostakaan mitään tietänyt, ellei laki olisi sanonut: ei sinun pidä himoitseman. †

* Rom. 3: 20.

† 2 Mos. 20: 17. 5 Mos. 5: 21.

8. Mutta synti otti tilan käskystä, ja kehoitti minussa kaikkein himon: sillä ilman laita oli synti kuollut.

Job. 15: 22. Rom. 4: 15. I. 5: 13, 20.

9. Mutta minä elin muinen ilman laita: koska siis käsky tuli, niin synti taas wirtosi.

10. Ja minä kuolin: ja niin löydettiin, että se käsky, kuin minulle oli elämäksi, * tuli minulle kuolemaksi.

* 3 Mos. 18: 5. Hes. 20: 11.

11. Sillä synti, joka otti tilan käskystä, petti minun, ja tappoi sen kautta.

12. Laki on kuitenkin itsestänjä pyhä, ja käsky on myös pyhä, oikia ja hywä.

1 Tim. 1: 8.

13. Onko siis se, kuin hywä on, minulle kuolemaksi tullut? Pois se! Mutta että synti synniksi nähtäisiin, on hän minulle sen hywän kautta kuoleman saattanut, että synti ylitse määrän synniksi tulisi, käskyn kautta.

14. Sillä me tiedämme, että laki on hengellinen; vaan minä olen lihallinen, synnin ala myyty.

1 Run. 21: 20, 25. Es. 50: 1.

15. Sillä en minä tiedä, mitä minä teen, etten minä tee sitä, kuin minä tahdon, vaan sitä, kuin minä wihaan, teen minä.

Gal. 5: 17.

16. Mutta jos minä teen, jota en minä tahdo, niin minä suostun lakiin, että se on hyvä.

17. Niin en minä sitä enää tee, waan synti, joka minuussa asuu.

18. Sillä minä tiedän, ettei minuussa (se on minun lihasjani) mitään hyvää asu.* Sillä tahto minulla on, waan täyttää hyvää, en minä sitä löydä.

* 1 Mos. 6: 5. I. 8: 21.

19. Sillä sitä hyvää, jota minä tahdon, en minä tee: waan pahaa, jota en minä tahdo, teen minä.

20. Mutta jos minä teen, jota en minä tahdo, niin en minä sitä enää tee, waan synti, joka minuussa asuu.

21. Niin minä löydän itsessäni lain, joka tahtoo hyvää tehdä, että minuussa pahuus rippuu kiinni.

22. Sillä minulla on halu Jumalan lakiin,* sisällisen ihmisen puolesta.

* Ps. 1: 2.

23. Mutta minä näen toisen lain minun jäsenissäni, joka sotii minun mieleni lakia vastaan,* ja ottaa minun wangitsi synnin laissa, joka minun jäsenissäni on.

* 1 Piet. 2: 11.

24. Minä wihelijäinen ihminen: kuka päästää minun tästä kuoleman ruumiista?

25. Minä kiitan Jumalata Jeesuksen Christuksen meidän Herramme kautta. Niin minä itse palwelen nyt mielellä Jumalan lakia, mutta lihalla synnin lakia.

8. Luku.

uskowaisilla on, lihan ja hengen riidan alla, urhoollinen, hengellinen mieli. Pyhä Henki wahvistaa, rohkaisee, ja antaa heidän heikouttansa. He owat siis lohdutetut ja robbiat ristintin alla, wakuutetut Jumalan rakkautesta Christuksessa.

Niin ei ole nyt yhtään kadotusta niissä, jotka Jeesuksessa Christuksessa owat, ja eivät waella lihan, waan hengen jälkeen.

2. Sillä hengen laki, joka eläwäsi tekee Christuksessa Jeesuksessa, on minun synnin ja kuoleman laista wapahtanut.

Joh. 8: 36. Rom. 6: 18, 22. Gal. 5: 1.

3. Sillä se, kuin laille oli mahdotoin, että hän lihan kautta oli heikoksi tullut,* sen Jumala teki, ja lähetti Poikansa syntisen lihan hahmossa, ja tuomitsi synnin lihasa, synnin kautta,† * Hebr. 7: 18, 19.

† 2 Kor. 5: 21. Gal. 3: 13. Eph. 2: 14, 15.

4. Että lain wanhurskaus täytetty si tulisi meissä, jotka emme lihan jälkeen waella, waan hengen jälkeen.

5. Sillä ne, jotka lihan jälkeen owat, ajattelewat niitä, kuin lihan orvat: mutta ne, jotka hengen jälkeen owat, ajattelewat hengellisiä.

1 Kor. 2: 14.

6. Sillä lihan halu on kuolema: ja hengen halu on elämä ja rauha.

Rom. 6: 21. Gal. 5: 22. I. 6: 8.

7. Että lihan halu on wiha Jumalata vastaan, ettei se ole Jumalan laille kuuliainen; sillä ei se woikaan.

8. Mutta jotka lihasa owat,

eivät ne taida olla Jumalalle otolliset:

9. Mutta et te ole lihasa, vaan hengesä, jos muutoin Jumalan Henki ajuu teissä,* mutta jolla ei ole Christuksen henkeä, ei se ole hänen omansa.

* 1 Kor. 3: 16. Gal. 4: 6.

10. Jos siis Kristus teissä on, niin ruumiis tosin on kuollut synnin tähden; mutta Henki on elämä vanhurskauden tähden.

11. Jos nyt sen Henki, joka Jesuksen kuolluista herätti, ajuu teissä; niin myös se, joka Christuksen kuolluista herätti,* on teidän kuolevaiset ruumiinne elävisiä tekevä,† sen teissä asuwaisen Hengen kautta.

* Ap. 2: 24, 32. † Rom. 6: 4, 5.

1 Kor. 6: 14. 2 Kor. 4: 14. Eph. 2: 5. Kol. 2: 13.

12. Niin emme nyt ole, rakkaat weljet, welkapääät lihalle, lihan jälkeen elämään.

Rom. 6: 7, 18.

13. Sillä jos te lihan jälkeen elätte, niin teidän pitää kuoleman; mutta jos te lihan työt Hengen kautta kuuletatte,* niin te saatte elää.

* Eph. 4: 22. 1. 5: 3, 10. Kol. 3: 5, 6.

14. Sillä kaikki, jotta Jumalan Hengeltä waitutetaan, ne ovat Jumalan lapset. Gal. 5: 18.

15. Sillä et te ole saaneet orjuuden henkeä, että teidän vielä pitäisi pelkäämän,* mutta te olette saaneet walittuin lasten hengen,† jossa me huudamme: Abba, rakas Isä. ** 2 Tim. 1: 7.

† Gal. 3: 26. 1. 4: 6, 8. ** Mark. 14: 36.

16. Se Henki todistaa* meidän

henkemme kanssa, että me olemme Jumalan lapset.

* 2 Kor. 1: 22. Eph. 1: 13. 1. 4: 30.

17. Jos me olemme lapset, niin me olemme myös perilliset: niimitäin Jumalan perilliset, ja Christuksen kansaperilliset: jos me muutoin ynnä kärsimme, että me ynnä hänen kansansa kunniaan tulisimme.

Ap. 1. 14: 22. 2 Tim. 2: 5, 11, 12.

18. Sillä sifsi minä sen pidän, etteivät tämän nykyisen ajan waiwat ole sen kunnian werta, kuin meille ilmoitetaan.

Matth. 5: 12. 2 Kor. 4: 17.

Phil. 3: 20, 21. 1 Piet. 1: 6. 1. 4: 13. 1 Joh. 3: 1, 2.

19. Sillä itävä luontokappaleen itäwöitsenmys odottaa Jumalan lasten ilmoitusta.

20. Että luontokappale on turmeluksen ala annettu, ei mielelänsä, vaan sen tähden, joka ne ala antanut on,

21. Toiwossa, että myös itse luontokappaleen pitää turmeluksen orjuudesta wapaaksi tuleman, Jumalan lasten kunnian wapauteen.

22. Sillä me tiedämme, että jokainen luontokappale huotaa ja ahdistetaan aina tähän asti meidän kanssamme.

23. Mutta ei ainoastaan ne, vaan myös itse me, joilla Hengen wutiset ovat, huotaamme itsellämme, odottain sitä lapsesi ottamista, meidän ruumiimme lunastusta.

Ruf. 21: 28. 2 Kor. 5: 2, 4.

24. Sillä me olemme toiwossa wapaahdetut. Mutta jos toivo näkyn, niin ei se ole toivo; sillä

kuinka joku taitaa toivoa, jonka hän näkee?

2 Kor. 5: 7.

25. Mutta jos me sitä toivomme, jota emme näe, * niin me odotamme sitä kärsivällisyydessä.

* 2 Kor. 4: 18. Hebr. 11: 1.

26. Mutta niin myös Henki auttaa meidän heikkouttamme: sillä emmepä tiedä mitään rufoilla, * niinkuin tulisi, vaan Henki rufoilee meidän edestämme sanomattomilla huokauksilla.

* Rom. 12: 10. Matth. 20: 22. Gal. 4: 3.

27. Mutta joka sydämet tuttii, * hän tietää, mitä hengen mielessä on; sillä hän rufoilee pyhän edestä Jumalan tahdon jälkeen.

* Ps. 7: 10. Jer. 11: 20. L. 17: 10.

28. Mutta me tiedämme niille, jotka Jumalata rakastavat, kaikkein kappalein ynnä parhaaksi kääntymään, niille, jotka aiwoituksen jälkeen kutsutut ovat.

29. Sillä jotka hän on kutsunut edes, ne hän on Poikaansa kuivan kaltaiseksi säätänyt, * että hän olisi esikoinen monen weljen keskellä.

* Eph. 1: 5, 11.

30. Mutta jotka hän on säätänyt, ne hän on myös kutsunut: ja jotka hän kutsunut on, ne hän on myös vanhurskaaksi tehnyt: ja jotka hän vanhurskaaksi tefi, ne hän on myös kunnialliseksi tehnyt.

31. Mitästä me siis näihin sanomme? Jos Jumala on meidän edestämme, kuka voi meitä vastaan olla?

4 Mos. 14: 8. Ps. 56: 12. Ps. 118: 6.

32. Joka ei omaakaan Poikaansa armahthanut, *

vaan antoi hänen kaikkein meidän edestämme, eikös hän myös lahjoita meille kaikkia hänen kanssansa?

* 1 Mos. 22: 12. Es. 53: 5.

Joh. 3: 16. Rom. 4: 25. I. 5: 6, 9.

33. Kuka tahtoo Jumalan walttuin päälle kantaa? Jumala on, joka tekee vanhurskaaksi.

Es. 50: 8, 9.

34. Kuka on, joka tahtoo kadottaa? * Kristus on kuollut. Ja, hän on myös herätetty ylös, on myös Jumalan oitalla kädellä, + joka myös rufoilee meidän edestämme.

* Joh. 34: 29. + Ps. 110: 1.

Mark. 16: 19. Hebr. 1: 3. I. 8: 1.

I. 12: 2. 1 Piet. 3: 22. 1 Joh. 2: 1.

35. Kuka pitää meitä Kristuksen rakkaudesta eroittaman? waiwako, eli ahdistus, eli waino, eli nälkä, eli alastomuus, eli hätä, eli miekka?

36. Niinkuin tirjoitettu on: sinun tähtes me kuuletetaan yli päivää: me pidetään niinkuin teurastettawat lampaat.

1 Kor. 4: 9. 2 Kor. 4: 11.

37. Mutta niissä kaikissa me voitamme * hänen kauttansa, joka meitä on rakastanut.

* 1 Kor. 15: 57. 2 Kor. 2: 14.

1 Joh. 4: 4. I. 5: 4, 5. Jsm. R. 12: 11.

38. Sillä minä olen waiwa siitä, ettei kuolema, eikä elämä, eikä enkelit, eikä esiwallat, eikä wäfewyhydet, eikä nykyiset, eikä tulewaiset,

39. Eikä korkeus, eikä sywyys, eli joku muu luontokappale taida meitä Jumalan rakkaudesta eroittaa, joka on Jeesuksessa Kristuksessa, meidän Herrassamme.

9. Lufu.

Paatwaki suree Juutalaisten hylkäystä. Opettaa autuuden järjestyksen ei tarcoittaman futua ja anstota, waan olewan armošta. Roh-
taa monikahjoja erilunsoja, ja osoittaa Juuta-
laiset hylkätyiksi epäuskon tähden, ja pakanat
armoön otetuiksi uskon juhtein.

Minä sanon totuuden Chris-
tuksessa, ja en walehte-
(niinkuin minun oma tuntu-
ni minun kanssani Pyhässä Hen-
geissä todistaa.)

2. Että minulla on suuri mur-
he, ja alinomainen tipu sydä-
messäni.

Rom. 10: 1.

3. Minä olen pyntännyt kirot-
tuna olla Christukselta minun
weljeini tähden, * jotka lihan
puolesta minun lankoni owat:

* 2 Mos. 32: 32.

4. Jotka owat Israelitat, joi-
den on lasten oiteus, ja kunnia,
ja liitot, ja laki, ja Jumalan
palvelus, ja lupaukset,

2 Mos. 4: 22. 5 Mos. 7: 6. Ps. 147: 19.

Jer. 31: 9. Rom. 9: 17. 1. 3: 2. Eph. 2: 12.

5. Joiden myös iät owat, *
joista Christus lihan puolesta
syntynyt on, joka on Juma-
la + ylitse kaikkein ylistet-
ty ijanikaikkisesti, amen!

* Matth. 1: 1. Luf. 3: 23.

+ Joh. 1: 1. Rom. 1: 26. Hebr. 1: 8, 9.

6. Mutta ei niin, että Juma-
lan sana on hukuttanut; * sillä
eiwät ne ole kaikki Israelitat,
jotka Israelista owat. +

* 4 Mos. 23: 19. Rom. 9: 3.

2 Tim. 2: 13. + Joh. 8: 39. Rom. 2: 28. Gal. 6: 16.

7. Eiwät myös ne ole kaikki
lapset, jotka Abrahamin siemen
owat; waan Jsaakissa pitää si-
mulle siemen kutsuttaman;

1 Mos. 21: 12. Gal. 4: 23. Hebr. 11: 18.

8. Se on, eiwät ne ole Juma-
lan lapset, jotka lihan puoles-
ta lapset owat; mutta ne, jotka
lupauksen lapset owat, * ne sie-
meneksi luetaan.

* Gal. 4: 28.

9. Sillä tämä on lupauksen
sana: tällä ajalla minä tulen,
ja Saralla pitää poika oleman.

1 Mos. 18: 10.

10. Mutta ei se ainoastaan,
mutta myös Rebekka siitti yhdes-
tä Jsaakista meidän iästämme.

1 Mos. 25: 21.

11. Sillä ennen kuin lapset syn-
tyiwättään, ja koska eiwät he wie-
lä hywää eiwättä pahaa tehneet
olleet, että Jumalan aiwoituksen
pitäisi walitsemisen jälkeen sei-
jowaisen oleman, ei toiden täh-
den, waan kutsujan armošta,

12. Sanottiin hänelle: suurem-
man pitää vähempätä palwe-
leman.

1 Mos. 25: 23.

13. Niinkuin kirjoitettu on:
Jakobia minä rakastin, mutta
Ejauta wihasin.

Mal. 1: 2.

14. Mitäs me siis sanomme?
Onko Jumalan tykönä wäärnyt-
tä? Pois se!

5 Mos. 32: 4. 2 Nita 2. 19: 7. Job. 8: 3. 1. 34: 10.

15. Sillä hän sanoo Moosetsele:
jota minä armahdan, sitä minä
tahdon armahda, ja tahdon olla
laupias, jolle minä laupias olen.

2 Mos. 33: 19.

16. Niin ei se nyt ole sen, joka
tahtoo, eikä sen, joka juotsee,
waan sen, joka armahdaa, ni-
mittäin Jumalan.

17. Sillä raamattu sanoo Pha-
raolle: juuri ientät den olen minä
sinun herättänyt, osoittaakseni
minun woimani sinussa, että

minun nimeni kaikessa maassa julistettaisiin.

2 Mos. 9: 16.

18. Niin hän siis armahtaa, ketä hän tahtoo, ja paaduttaa, kenenkä hän tahtoo.

2 Mos. 4: 21.

19. Niin sinä sanot minulle: mitä hän siis nuhtelee? sillä kuka taitaa hänen tahtoansa vastaan olla?

20. Ja tosin, o ihminen, kuka sinä olet, joka Jumalata vastaan riitelet? Sanooko työ tekiänsä: miksi minun tainkaltaiseksi tehnyt olet?

Ef. 46: 9. I. 04: 8. Jer. 18: 6. Wiis. 15: 7.

21. Eli eikö samenväläällä ole samenväläällä valtaa yhdestä lappaleesta tehdä yhtä astiata kunniallisesti, ja toista huonoksi?

2 Tim. 2: 20.

22. Sentähden, jos Jumala tahtoo vihanza osoittaa, ja vihanza ilmoittaa, on hän suurella kärsivällisyydellä kärsinyt* hänen vihanza astioita, jotka ovat kadotukseen valmistetut,

* Rom. 2: 4.

23. Ja että hän tietäväksi teki kunniansa rikkauden laupeutensa astioille, jotka hän kunniaan on valmistanut; 2 Tim. 2: 21.

24. Jotka hän myös kutsunut on, nimittäin meitä, ei ainoastaan Jumalalaisista, vaan myös pakanaisista;

25. Niinkuin hän myös Hosean lautta sanoo: minä tahdon kutsua sen minun kansani, joka ei ollut minun kansani,* ja minun rakkaakseni, joka ei minun rakkaani ollut.

* Hos. 2: 23. 1 Piet. 2: 10.

26. Ja pitää tapahtuman, että

siinä paikassa kuin heille sanottiin: et te ole minun kansani, siellä pitää heitä elävän Jumalan lapsiksi kutsuttaman. Hos. 1: 10.

27. Mutta Esaiaa huutaa Israelin edestä: jos Israelin lasten luku olisi niinkuin santa meressä, niin kuitenkin tähteet autuaaksi tulevat. Ef. 10: 22. Rom. 11: 5.

28. Sillä kulluttamus ja lyhentämys pitää tapahtuman vanhurskaudeksi, että Herra tekee hävityksen maan päällä.

29. Ja niinkuin Esaiaa ennen sanoi: ellei Herra Zebaoth olisi meille siementä jättänyt, niin me olisimme olleet kuin Sodoma, ja senkaltaiset kuin Gomorra.

1 Mos. 19: 24. Ef. 1: 9. Jer. 50: 40. Hes. 18: 46.

30. Mitästä me siis sanomme? (Me sanomme:) pakanat, jotka eivät ole vanhurskautta etsineet, ovat saaneet vanhurskauden, mutta sen vanhurskauden, joka uskosta on;

31. Mutta Israel, joka vanhurskauden lakia on etsinyt, ei ole vanhurskauden lakia saanut.

Rom. 10: 2, 3. I. 11: 7.

32. Minkätähden? Etteivät he sitä uskosta, mutta niinkuin lain toista etseivät. Sillä he ovat loukanneet itensä loukkausiween,

1 Kor. 1: 23.

33. Niinkuin kirjoitettu on: katso, minä panen Siionin loukkausiween ja pahanuksen kallion: * ja jostainen, kuin hänen päälensä usko, ei pidä häpiään tuleman.†

* Ps. 118: 22.

Ef. 8: 14. I. 28: 16. Matth. 21: 42.

Luf. 2: 34. 1 Piet. 2: 6, 7, 8. † Ps. 9: 12.

10. Luku.

Edespäin on Jumalalaisten hylkäys siitä, että he etsivät vanhurskautta laista, jota ainoastaan uskon kautta Jeesuksessa löydetään. Yhteinen kutsuminen uskoon tapahtuu ewangeliumin saarnan kautta. Luettelossa ennustukset Jumalalaisten hyljäämisestä ja pakanain kutsumisesta.

Weljet, minun sydämeni halu ja rufous on Jumalan tykö Israelinedestä, että he autuaaksi tulisivat.

2. Sillä minä annan heille todistuksen, että heillä on riittävä * Jumalan puoleen, mutta ei taidon jälkeen.

* Ap. T. 21: 20. I. 22: 3. Gal. 1: 14.

3. Sillä eivät he ymmärrä Jumalan vanhurskautta, vaan pyytävät omaa vanhurskaustansa wanhwistaa, eivätkä ole Jumalan vanhurskaudelle kiitollaiset: Rom. 9: 31.

4. Sillä Christus on lain loppu, * jokaiselle usko-
waiselle vanhurskaudeksi. * Matth. 5: 17.

Ap. T. 13: 38. 2 Kor. 3: 13. Gal. 3: 24.

5. Sillä Moises kirjoittaa siitä vanhurskaudesta, kuin laista on, että kuka ihminen ne tekee, hänen pitää niissä elämän.

3 Mojs. 18: 5. Hes. 20: 11. Gal. 3: 12.

6. Mutta se vanhurskaus, kuin uskosta on, sanoo näin: älä sano sydämesias: kuka tahtoo astua ylös taiwaaseen? se on, Christusta tänne tuoda alas?

5 Mojs. 30: 11, 12.

7. Eli, kuka tahtoo astua alas syvyyteen? se on, Christusta kuolluista jälleen tuoda?

8. Waan mitä hän sanoo? Se sana on juuri sinun tykönäs, ni-

mittäin sinun suussas ja sydämesias: * tämä on se sana uskosta, jota me saarnaamme.

* 5 Mojs. 30: 14.

9. Sillä, jos sinä suillas tunnustat Herran Jeesuksen, * ja uskot sydämesias, että Jumala on hänen kuolluista herättänyt, niin sinä tulet autuaaksi: * Matt. 10: 32.

10. Sillä sydämen uskolla me vanhurskaaksi tulemme, ja suun tunnustuksella me autuaaksi tulemme.

11. Sillä raamattu sanoo: jokainen, kuin uskoohänen päällensä, ei pidä häntä kuolluina.

Es. 28: 16. Rom. 9: 33.

12. Ei ole yhtään eroitusta * Jumalaisen ja Grekiläisen välillä: sillä: yksi on kaikkein Herra, rikas + kaikkein kohtaan, jotta häntä rufoilewat. * Ap. T. 10: 34, 35.

I. 15: 9. Rom. 3: 22, 23. + Eph. 1: 7. I. 2: 4, 7.

13. Sillä jokainen, kuin Herran nimeä awuksensa huutaa, tulee autuaaksi.

Joel. 2: 32. Ap. T. 2: 21.

14. Mutta kuinka he sitä awuksensa huutawat, jonka päälle eivät he uskoneet? Ja kuinka he sen uskowat, josta eivät he ole kiilleet? Mutta kuinka he kiulewat ilman saarnaajata?

15. Ja kuinka he saarnaawat, ellei heitä lähetetä? Niinkuin kirjoitettu on: o kuinka suljet owat niiden jalat, kuin rauhaa julistawat, niiden, kuin hywää julistawat.

Es. 62: 7. Mat. 1: 15.

16. Mutta eivät he ole kaikki ewangeliumille kiitollaiset: sillä

Esaías sanoo: Herra, kuka uskoo meidän saarnamme?

Ef. 53: 1. Joh. 12: 38.

17. Niin tulee siis usko kuulosta, mutta kuulo Jumalan sanan kautta.

18. Mutta minä sanon: eivätkö he sitä ole kuulleet? Heidän äänensä tosin on lähtenyt kaikkeen maailmaan, ja heidän sanansa maailman ääriin.

Pf. 19: 5. Ef. 49: 6. Kol. 1: 23.

19. Baan minä sanon: eikös Jsrael tietänyt? Ensimmäinen Moses sanoo: minä tahdon teitä vyllyttää katuteen sen kansan kautta, joka ei minun kansani ole, ja tyhmän kansan kautta tahdon minä teitä härsyttellä.

5 Mos. 32: 21.

20. Mutta Esaías on rohkea ja sanoo: minä olen niiltä löydetty, jotka eivät minua etsineet, ja olen niille ilmaantunut, jotka eivät minua tyyneet.

Ef. 65: 1.

21. Mutta Jsraelille hän sanoo: koko päivän olen minä kätteni ojentanut tottelemattoman ja vastahakoisen kansan tykö.

Ef. 65: 2.

11. Luku.

Apostoli osoittaa, etteivät kaikki Juutalaiset ole hyljätty; että Juutalaisten lankeemus oli tika pakanain kutsumiseen, josta Juutalaiset mahtavat selvoitettua lääntymyksen jälleen. Varoittaa pakanoita kerskaamisesta ja suruttomuudesta. Ihmettelee Jumalan armoa ja tuomioita.

Niin minä siis sanon: onko Jumala kansansa hyljännyt?

Vois se! * sillä minä olen myös Jsraelita, Abrahamin siemenestä, BenJaminin suvusta. +

* Jer. 31: 37. + 2 Kor. 11: 22. Psal. 3: 5.

2. Ei Jumala ole kansaansa hyljännyt, jonka hän ennen on tuntenut. * Ettekö te tiedä, mitä raamattu Eliasta sanoo? Kuinka hän rukoilee Jumalata Jsraelia vastaan, sanoen:

* Rom. 8: 29, 30.

3. Herra, he ovat tappaneet sinun propheettas, ja sinun alttaris kutsistaneet, ja minä yksinäni jäin, ja he etsivät minunkin henteäni.

1 Run. 19: 10, 14.

4. Mutta mitä Jumalan vastaus sanoo hänelle? Minä olen itselleni jättänyt seitsemän tuhatta miestä, jotka eivät ole Baalin edessä polveansa taivuttaneet.

1 Run. 19: 18.

5. Niin ovat jääneet tälläkin ajalla * armon valitsemisen jälkeen.

* Rom. 9: 27.

6. Mutta jos se armosta on, niin ei se ole enää töistä; * sillä ei armo muutoin armo olisikaan. Mutta jos se on töistä, niin ei se silleen armo ole; muutoin ei työ enää ole työ.

* 5 Mos. 9: 4. Rom. 4: 4, 5.

7. Kuinka siis? Jota Jsrael etsii, sitä ei hän ole saanut; * mutta valitut sen ovat saaneet, ja ne muut ovat paatuneet, *

* Rom. 9: 31.

8. (Niinkuin kirjoitettu on: Jumala on antanut heille uppiniiskaisen hengen, filmät, etteivät he näkisi, ja korvat, etteivät he kuulisi) tähän päivään asti.

Ef. 6: 9. I. 29: 10.

Matth. 13: 14. Joh. 12: 40. Ap. 28: 26.

9. Ja David sanoo: heidän pöytänsä tulkoon heille paulaksi, ja satimeksi, ja pahemmiksi, * ja kostoksi;

* Ps. 69: 23.

10. Heidän filmänsä soetkoon, etteivät he näfisi, ja taita aina heidän feltänsä.

11. Niin minä siis sanon: ovatko he sentähden heitänfä loufanneet, että heidän piti lanfeeman? Pois fe! waan heidän lanfeemisestänfä tapahtui pafanoille autuus, * että hän saifi heitä kiwaakfi heidän tähtenfä.

* Matth. 21: 43. Ap. 1. 13: 46.

12. Mutta jos heidän lanfeemisenfä on maailman rikkaus, ja heidän wähemöksenfä on pafanain rikkaus; kuinka paljon enemmän heidän täydellisyhtenfä?

13. Sillä teille pafanoille minä puhun: että minä pafanain apofstoli olen, * ylistän minä minun wirkaani, * Ap. 1. 9: 15. 1. 13: 2.

1. 22: 21. Rom. 15: 16. Gal. 1: 16.

1. 2: 2, 8. Eph. 3: 8. 1 Tim. 2: 7. 2 Tim. 1: 11.

14. Jos minä taitaisin jollakin tavalla niitä, jotka minun lihani ovat, kiwaakfi saada, ja muutamattin heistä autuaakfi faattaa.

Jud. Ep. v. 22, 23.

15. Sillä jos heidän hyljäämisenfä on maailman sorwinto, mitä heidän korjaamisenfä muuta on, kuin elämä kuolluista?

16. Sillä jos alku on pyhä, niin on myös koko taifina: ja jos juuri on pyhä, niin ovat myös ofsat.

17. Mutta jos muutamatt ofsista ovat murtuneet, * ja finä, joka metsäöljyyn oli, olet niihin jälleen istutettu, ja olet siitä juuresta ja sen öljyynliharwudesta ofallijeksi tullut,

* Jer. 11: 16.

18. Niin älä ylpeile ofsia vastaan: mutta jos finä heitä vastaan ylpeilet, niin tiedä, ettet finä juurta kannu, waan juuri tantaa sinua.

19. Niin finä sanot: ofsat ovat murtuneet, että minun piti siihen jälleen istutettaman.

20. Oikein: he ovat murtuneet heidän epäuskonfä tähden, mutta finä pysyt uskon kautta: älä ole röykkiä, waan pelkää.

San. 1. 28: 14. Ef. 66: 2. Rom. 12: 16. Psal. 2: 12.

21. Sillä jos ei Jumala luonnollisia ofsia armahthanut, katso, ei hän sinuutaan armahda.

22. Sentähden katso tässä Jumalan hywyyttä ja ankaruutta: ankaruuttaniissä, jotka lanfesivat: mutta hywyyttäitse sinussas, jos finä ainoastaan hywyydessä pysyt; muutoin sinäkin leikataan pois. Joh. 15: 2.

23. Ja ne jälleen istutetaan, elleivät he heidän epäuskoftanfa pysy; sillä Jumala on woiallinen heitä jälleen istuttamaan.

24. Sillä jos finä olet luonnollisesta metsäöljyynusta farfittu, ja olet wastoin luontoa hywään öljyynhun istutettu, kuinka paljon enemmän ne, jotka luonnolliset ovat, heidän omaan öljyynhunfä istutetaan?

25. Sillä en minä tahdo salata teiltä, rakkaat weljet, tätä salaisuutta, (ettette itsellänne ylpeilisi) että paatumus on puoltittain Israelille tullut, siihen asti kuin pafanain täydellisyhtulisi,

Gal. 21: 24.

26. Ja niin taiken. Israelin pitää antuaaksi tuleman. Niin-
kuin kirjoitettu on: se tulee
Sionista, joka päästää, ja juma-
lattoman menon Jakobista kään-
tää pois. : : : : : Ef. 59: 20.

27. Ja tämä on minun liit-
toni * heidän kansansa, koska
minä otan pois heidän syntinsä. †

* Jer. 31: 31, 32.

Hebr. 8: 8. I. 10: 16, 17. † Ef. 27: 9.

28. Ewangeliumin puolesta to-
sin ovat he viholliset teidän
tähtenne; mutta valitsen puolesta rakastetaan heitä isän
tähdän.

29. Sillä ei Jumala lahjojansa
ja kutsunnistansa kadu.

30. Sillä niinkuin ette tekään
niinen Jumalan päälle usko-
neet, waan nyt te olette lau-
penden heidän epäuskonja kautta
saaneet; : : : : : Gal. 4: 8.

31. Niin eivät he ole myös
nyt uskoneet sitä laupeutta,
kuin teille on tapahtunut, että
heillekin laupeus tapahtui.

32. Sillä Jumala on kaikki
epäuskon ala sulkenut, * että
hän kaikkia armahda.

* Rom. 8: 9, 19, 23. Gal. 3: 22.

33. O sitä Jumalan riis-
kauden, ja wiisauden, ja
tunnon sywyttä! kuinka
tutkimattomat ovat hä-
nen tuomionsa, ja käsittä-
mättömät hänen tiensä!

Joh. 11: 7. I. 36: 22.

34. Sillä kuka on Herran
mielen tietänyt? Eli kuka on
hänen neuvonantajansa ollut?

Ps. 92: 6.

Ef. 49: 13. Jer. 23: 18. Wilt. 9: 13. 1 Kor. 2: 16.

35. Eli kuka on hänelle jotakin
ennen antanut, jota hänelle pitäisi
jälleen maksettaman? Joh. 41: 2.

36. Sillä hänestä, ja hä-
nen kauttansa, ja hänes-
sä ovat kaikki: * hänelle
olkoon kunnia iankaikkis-
sesti, amen!

* San. I. 16: 4. 1 Kor. 8: 6. Kol. 1: 16.

12. Luku.

Apostoli neuvoa taas uskovaisia, yhteisesti,
uuteen ja Jumalalle otolliseen elämään;
erinomattain nöyryyteen, palvelemissuuteen,
rakkauteen, ja muihin kristillisiin avuihin,
kunin säädyn, lahjain ja tilan jaksen.

Niin neuvon minä teitä, rak-
kaat weljet, Jumalan sydä-
mellisen laupuden kautta, että
te antaisitte teidän ruumiinne
eläväksi, pyhäksi, ja Jumalalle
otolliseksi uhriksi, * joka on tei-
dän toimellinen Jumalan pal-
veluksenne. †

* Rom. 6: 13, 16. 1 Piet. 2: 5. † 1 Joh. 2: 15.

2. Ja alkää sitte toimittaa
teidänne tämän maailman
muodon jälkeen, waan
muuttakaat teidänne tei-
dän mielenne uudistuksen
kautta, että te koettelisitte,
mikä Jumalan hyvä, otol-
linen ja täydellinen tahto
olisi.

Wilt. 9: 10. Eph. 1: 16.

I. 4: 23. I. 5: 10, 17. 1 Thes. 4: 3. I. 5: 5—19.

3. Sillä minä sanon siitä ar-
mosta, * kuin minulle annettu
on, jokaiselle, kuin teidän seas-
sanne on, ettei yksikään itjes-
tänsä enämpi pitäisi kuin hänen
tulee pitää; waan pitäään koh-
tuullisesti itsestänsä sen jälkeen
kuin Jumala on kullenkin uskon
mitan jakanut. †

* Rom. 1: 5.

1 Kor. 3: 10. † 1 Kor. 12: 7, 11. Eph. 4: 7.

4. Eillä niinkuin meillä on yhdessä ruumiissa monta jäsentä, mutta ei kaikilla jäsenillä ole yhtäläinen työ, 1 Kor. 12: 12. Eph. 4: 16.

5. Niin mekin olemme monta yksi ruumiis Kristusessa; * mutta keskenämme olemme me toinen toisemme jäsenet;

* 1 Kor. 12: 27. Eph. 1: 23. I. 5: 23. Kol. 1: 24.

6. Ja meillä ovat moninaiset lahjat siitä armosta, kuin meille annettu on. * Jos jollakin on prophetia, niin olkoon uskon kanssa yhteinen;

* 1 Kor. 12: 4. 2 Kor. 10: 13. 1 Piet. 4: 10.

7. Jos jollakin on joku virka, * niin pitäkään virastansa waarin. Jos joku opettaa, niin otta-
kaan opetustestansa waarin;

* 1 Kor. 12: 28. Eph. 4: 11. 1 Piet. 4: 11.

8. Jos joku neuvoa, niin pitäkään * neuvostansa waarin. Jos joku antaa, niin antakaan yksitertaijuudessa. † Jos joku hallitsee, niin pitäkään siitä nurheen. Jos joku armahtaa, niin tehkään sen ilolla. **

* Ap. 1. 20: 28. 1 Tim. 5: 17.

1 Piet. 5: 2. † Matth. 6: 1, 10.

** 5 Mos. 15: 7. 2 Kor. 8: 2. I. 9: 7.

9. Olkoon rakkaus wilpitöin. * Wibatkaa pahaa, ja rippukaat kiinni hymästä. †

* 1 Tim. 1: 5.

1 Piet. 1: 22. I. 4: 8. 1 Joh. 4: 7. † Ps. 34: 15.

Ps. 37: 27. Ps. 97: 10. Ps. 139: 21. Am. 5: 15.

10. Weljellinen rakkaus olkoon sydämellimentedänkeskenämme. * Ennättäkään toinen toisensa kiinnata tekemässä. †

* Eph. 1: 3. Hebr. 13: 1.

2 Piet. 1: 7. † Ps. 1. 2: 2. 1 Piet. 2: 17.

11. Älkää olko hitaat töissäänne. Olkaat palawat * Hengesjä. Palwelkaat Herraa.

* Jim. 2: 15.

12. Olkaat toivosja iloiyet; * kärsiwällisjet † nurheessa. Olkaat alati rukouksissa. **

* Rom. 15: 13.

† Hebr. 10: 38. I. 12: 1. Jak. 5: 7.

** Luk. 18: 1. Eph. 6: 18. Kol. 4: 2. 1 Thes. 5: 16, 17.

13. Jakakaatomannepyhäintarpeeksi. * Ottakaat mielellämme huoneeseen. †

* 1 Kor. 16: 1. † Hebr. 13: 2. 1 Piet. 4: 9.

14. Siunatkaa wainollisianne: siunatkaa ja älkää sadatelko.

Matth. 5: 44. Luk. 6: 28. 1 Kor. 4: 12.

15. Oloitkaa iloiisten kanssa, ja itketkää itkewäisten kanssa.

16. Älkää itsestänne paljo pitkö, † waan pitkää teitänne nöyräin kaltajena. Älkää itsiänne ylön wiisaana pitkö. **

* 1 Kor. 1: 10.

Ps. 2: 2. † Ps. 131: 1. ** San. 1. 8: 7. Ef. 5: 21.

17. Älkää kellenkään pahaa pahalla kostako. * Ahferoitkaa siitä, kuin kunniallinen on kaikkein ihmisten edessä. †

* San. 1. 20: 22. Matth. 5: 39.

1 Kor. 6: 7. 1 Thes. 5: 15. † 2 Kor. 8: 21.

18. Jos mahdollinen on, niin paljon kuin teissä on, niin pitkää rauha kaikkein ihmisten kanssa.

Marf. 9: 50. Hebr. 12: 14.

19. Älkää itse kostako * minun rakkaani, waan antakaat (Ymmärlän, wihan sias saada. Eillä kirjoitettu on: minun on kosto, minä tahdon kostaa, sanoo Herra. †

* 3 Mos. 19: 18.

Luk. 6: 29. † 5 Mos. 32: 35. Hebr. 10: 30.

20. Sentähden, jos sinun wi-
hollises isoo, niin syötä häntä: ja jos hän janoo, niin juota häntä; * sillä koskas tämän teet, niin sinä tuliset hiilet hänen päänsä päälle kotoot. * San. 1. 25: 21. Matth. 5: 44.

21. Älä anna sinuas voitetta pahalta, vaan voita sinä paha hyvällä.

13. Lufu.

Varoitus kunniaisuuteen esivaltaa kohtaan, rakkauteen lähimmäistä kohtaan, pyhään ja raittiiseen elämään.

Jokainen olko onnesivallalle, jolla valta on, alamainen; sillä ei esivalta ole muutoin kuin Jumalalta: * ne wallat, jotka ovat, Jumalalta ne säätyt ovat.

* San. I. 8: 15, 16.

Dan. 4: 22. Wiis. 6: 4. Tit. 3: 1. 1 Piet. 2: 13.

2. Sentähden jokainen, kuin itsensä esivaltaa vastaan asettaa, se on Jumalan sääntä vastaan: mutta ne, jotka vastaan ovat, saavat tuomion päällensä.

3. Sillä ne, jotka wallan päällä ovat, eivät ole hywintekijöille, vaan pahoille pelwoffi. * Elles tahdo esivaltaa peljätä, niin tee hyvää, ja sinä saat häneltä kiitoksen.

* 1 Piet. 2: 14.

4. Sillä hän on Jumalan palvelia sinun hywätjes. Waan jos sinä pahaa teet, niin pelkää; sillä ei hän miekkaa hukkaan tanna; sillä hän on Jumalan palvelia ja kostaja sille rangaistukseksi, joka pahaa tekee.

5. Sentähden tulee alamainen olla, ei ainoastaan wihan tähden, vaan myös omantunnon tähden.

6. Sillä sentähden te myös weron maksatte; sillä he ovat Jumalan palveliat, joiden sentaltaisista tulee lufua pitää.

7. Niin antakaat siis kaitille, mitä te welvolliset olette: sille

weron, jolle weron tulee: * sille tulli, jolle tulli tulee: sille pelko, jolle pelko tulee: sille kunnia, jolle kunnia tulee.

* Matth. 22: 21. Mark. 12: 17. Luf. 20: 25.

8. Älkää tullenkään welvolliset olko, vaan ainoastaan että te toinen toistanne rakastatte; sillä joka toista rakastaa, se on täyttännyt lain.

Gal. 5: 14.

9. Sillä se: * ei sinun pidä huorin tekemän: ei sinun pidä tappaman: ei sinun pidä warastaman: ei sinun pidä wäärää todistusta sanoman: ei sinun pidä himoitseman: ja mitä muuta käsktä on, se tähän sanaan suljetaan: sinun pitää rakastaman lähimmäistä, niin kuin itseä. †

* 2 Mos. 20: 14, 16.

5 Mos. 5: 17, 18. Matth. 19: 18.

† 3 Mos. 19: 18. Matth. 22: 39. Mark. 12: 31.

10. Ei rakkaus tee lähimmäiselle mitään pahaa; sentähden on rakkaus lain täyttämys.

Matth. 22: 40. 1 Tim. I: 5. Jak. 2: 8.

11. Ja että me sen tiedämme, nimittäin ajan, että nyt on aika unesta nousta; * sillä meidän autuutemme on nyt lähempänä kuin silloin, koska me uskoimme,

* 1 Kor. 15: 34. Eph. 5: 14. 1 Thes. 5: 6.

12. Öö on tullut, ja päivä on tullut; sentähden hyljättäämme pimenden työt, ja pukeammme meidän meidän walkeuden sota-aseilla. †

* Eph. 5: 11.

Rol. 8: 8. † Eph. 6: 13, 14. 1 Thes. 5: 5.

13. Waeltafamme sowliaasti: * niinkuin päiwällä: ei ylönpyömisessä, eikä juopumisessa, † ei

hammioissa, eikä haureudessa. **
ei riidassa ja kateudessa. ††

* Psil. 4: 8.

† Can. I. 23: 20. Luf. 21: 34. Gal. 5: 21.

** 1 Kor. 6: 9, 10. Eph. 5: 5. †† Jak. 3: 14.

14. Vaan pufekaat * pää-
lenne Herra Jeesus Chris-
tus, † ja älkää holhot-
ko ruumistanne haureu-
teen. ** * Jim. 2. 18: 15. † Gal. 3: 27.

** Gal. 5: 16. 1 Piet. 2: 11. 1 Joh. 2: 16.

14. Lufu.

Paavali neuvoo ehdoittaisissa asioissa kris-
tillistä vapautta, heikkoin tähden, oikein
käyttämään Herran kunniaa; niiden nautin-
nosia omantunnon pahennusta karttamaan.

Seikkoustoista korjatkaat, * ei
kamppauksen riidoissa. †

* Rom. 15: 1, 7. † 1 Kor. 8: 9, 11. I. 9: 22.

2. Msi tällä usko saavansa
kaikkinaista syödä, vaan heikko
syö kaalia.

3. Joka syö, älkään sitä katso-
ko ylö, joka ei syö: ja se, jo-
ka ei syö, älkään tuomitko sitä,
kuin syö; * sillä Jumala on hä-
nen ottanut vastaan. * Kol. 2: 16.

4. Kuka sinä olet, joka toisen
palveliata tuomitset? * Omalle
isännälensä hän seisoo eli lan-
tee: mutta hän taidetaan ojet-
taa ylös; sillä Jumala on voi-
mallinen häntä ojentamaan.

* Jak. 4: 12.

5. Msi eroittaa yhden päivän
toisesta, * toinen pitää kaikki
päivät yhtäläisenä: jokin ol-
toon vahva omaassa mielessän-
sä.

* Gal. 4: 10.

6. Joka päivää tottelee, sen
hän Herralle tekee: ja joka ei
päivää tottele, se myös sen
Herralle tekee. Joka syö, hän

syö Herralle: sillä hän kiittää
Jumalata: ja joka ei syö, se ei
syö Herralle, ja kiittää Juma-
lata.

1 Kor. 10: 30, 31. 1 Tim. 4: 3, 4

7. Sillä ei yffikään meistä
itsellensä elä, * eikä yffikään it-
sellensä kuole.

* 1 Piet. 4: 2.

8. Sillä jos me elämme,
niin me Herralle elämme:
jos me kuolemme, niin me
Herralle kuolemme; sen-
tähden joko me elämme
eli kuolemme, niin me
Herran omat olemme.

Gal. 2: 20.

9. Sillä sentähden on myös
Christus kuollut ja noussut y-
lös, ja jälleen eläväksi tullut,
että hän olisi kuolleitten ja elä-
witten Herra.

2 Kor. 5: 15.

10. Mutta miksi sinä weljes
tuomitset? Eli miksi sinä weljes
katsot ylö? Sillä me asetetaan
kaikki Christuksen tuomioistui-
men eteen.

Matth. 25: 32. 2 Kor. 5: 10.

11. Sillä kirjoitettu on: niin
totta kuin minä elän, sanoo
Herra, minua pitää kaikki pol-
wet kunnartaman, * ja kaikki kielet
pitää Jumalan tunnustaman.

* Es. 45: 23. Psil. 2: 10.

12. Sentähden jokaisen meistä
pitää edestänsä Jumalalle lu-
wun tekemän.

Matth. 12: 36. 1 Kor. 3: 8. Gal. 6: 5.

13. Mtkäämme siis tästedes toi-
nen toistamme tuomitko, vaan
tuomitkaat paremmin niin, ettei
yffikään weljensä eteen pane louk-
kausta eli pahennusta.

Matth. 18: 7, 8, 9. 1 Kor. 10: 32. 2 Kor. 6: 3.

14. Minä tiedän, ja olen vah-
wa Herrassa Jeesuksessa, ettei mi-

tään itsestänsä yhteistä ole, *
 vaan joka jotakin yhteiseksi luu-
 lee, hänelle se on yhteinen. †

* Ap. X. 10: 14, 15. 1 Tim. 4: 4. † 1 Kor. 8: 7. Tit. 1: 15.

15. Mutta jos sinun weljes
 sinun ruuastas surulliseksi tulee,
 niin et sinä enää waella rakkau-
 desssa. Älä sitä ruuallast kadota,
 jonka tähden Kristus on kuollut.

1 Kor. 8: 10, 11.

16. Sentähden sowingataat
 niin, ettei teidän hywynyttänne
 laitettaisi.

17. Sillä ei Jumalan malta-
 kunta ole ruoka ja juoma, * mut-
 ta wanhurskaus, ja rauha, ja
 ilo Pyhässä Hengeessä. * 1 Kor. 8: 8.

18. Sillä joka niissä Chris-
 tusta palwlee, hän on Juma-
 lalle otollinen, ja ihmisille kel-
 wollinen.

19. Sentähden noudattakaam-
 me niitä, kuin rauhaan sopivat,
 ja sitä, kuin keskenämme paran-
 nukseksi tulee.

20. Älä ruuan tähden Juma-
 lan työtä turmele. Kaikki tosin
 ovat puhtaat: * vaan sille ihmi-
 selle on se paha, joka syö oman-
 tuntonsa pahennuksen kanssa.

* Matth. 15: 11. Tit. 1: 15.

21. Se on hyvä, ettes lihaa
 joiisi, että viinaa joiisi eli jota-
 kin, josta weljes loukkaantuu,
 taikka pahenee, * elikkä heikoksi
 tulee.

* 1 Kor. 8: 23.

22. Jos sinulla on usko, niin
 pidä je itesessä Jumalan edessä.
 Mutuas on, joka ei tee itsellen-
 sä omaatuntoa niissä, kuin hän
 koettelee.

23. Mutta joka siitä epäilee
 ja kuitenkin syö, se on kadotet-

tu; sillä ei hän syönyt uskossa,
 mutta kaikki, kuin ei us-
 kosta ole, se on synti.

15. Lufu.

Wielä waroittaa Paawali heikkoja hoshoo-
 maan Christuksen esimerkillä. Puuhuu tä-
 män lähetyksirjansa syhtä. Supaa myös itse
 Ruomitu tulla, koska hän asiansa Jerusale-
 missa oli toimittanut. Sillä wälillä pyytää
 heitä rukoilemaan edestänsä.

Mutta meidän, jotka wälewät
 olemme, tulee heikkoin woi-
 mattomuutta färsiä, * eikä itsel-
 lemme kelmata.

* 1 Kor. 9: 22. Gal. 6: 1, 2.

2. Niin jokainen meistä kel-
 wattaan lähimmäisellensä sinä,
 kuin hyvä on, parannukseksi:

1 Kor. 9: 19. 1. 10: 24, 32. 1. 13: 5. Phil. 2: 4, 5.

3. Sillä ei Christustaank it-
 sellensä kelmannut, vaan niin-
 kuin firjoitettu on: heidän pill-
 kansa, jotka sinua pilltasivat,
 lankeasivat minun päälleni.

* Ps. 68: 10.

4. Sillä mitä ennen fir-
 joitettu on, se on meille
 opiksi firjoitettu, * että
 meillä färsiwällisyyden ja raa-
 mattuihin lohduitujen kautta toi-
 mo olisi.

* Rom. 4: 23, 24.

1 Kor. 10: 11. 2 Tim. 3: 16.

5. Mutta färsiwällisyyden ja
 lohduitujen Jumala antakoon
 teille, että te keskenänne yfsi-
 mieliset olisitte, * Jesuksen Chris-
 tuksen perään,

* Rom. 12: 16.

1 Kor. 1: 10. Phil. 2: 2. 1. 3: 15, 16.

6. Että te yfsimielisesti yhdestä
 sinusta kiittäisitte Jumalata, ja
 meidän Herran Jesuksen Chris-
 tuksen Isää.

7. Sentähden torjatkaat toinen
 toistanne, * niinkuin Kristus-

kin on meitä Jumalan kunniaksi korjannut. * Rom. 14: 1, 3.

8. Mutta minä sanon: Jeesus Kristus on ollut ympärileikkauksen palvelia Jumalan toivun tähden, vahvistamaan sitä lupausta, kuin isille tapahtunut oli;

Matth. 15: 24. Ap. T. 3: 25, 26.

9. Mutta että pakanat lauppuuden edestä Jumalata kiittäisivät, * niinkuin kirjoitettu on: sentähden kiitän minä sinua pakanain seassa, ja weijaan sinun nimelles. †

* Rom. 11: 30. † Sam. 22: 50. Ps. 18: 50.

10. Ja taas hän sanoo: iloitaat, pakanat, hänen kansansa kanssa! 5 Mos. 32: 43.

11. Ja taas: kiittäkää Herä, kaikki pakanat, ja kaikki kansa ylistätään häntä! Ps. 117: 1.

12. Ja taas sanoo Esaias: sen pitää oleman Jeesen juuren, * joka on nouseva pakanoita hallitsemaan, jonka päälle pakanain toivoman pitää. †

* Jsm. R. 5: 5. I. 22: 16. † Es. 11: 1, 10.

13. Mutta toivon Jumala täyttämään teitä kaikella riemulla ja rauhalla, uskoissa, että teillä Pyhän Hengen voiman kautta yltätylläinen toivo olisi.

14. Mutta minä tiedän hyvästi, rakkaat veljeni, teistä, että te olette hywynyttä täynnä, kaikella tuntemisella täytetyt, * että te voisitte toinen toistanne neuvoa. †

* 1 Kor. 1: 5.

1 Joh. 2: 21. † 2 Piet. 1: 12.

15. Minä olen kuitenkin puolittain rohkeasti teidän tyköne, rakkaat veljet, kirjoittanut, niin-

kuin muistuttain teille sen armon * puolesta, kuin minulle Jumalalta on annettu.

* Rom. 1: 5.

16. Että minun pitää oleman pakanain seassa * Jeesuksen Kristuksen palvelian, Jumalan ewankeliumia uhraamassa, että pakanatkin olisivat Jumalalle otollinen uhri, Pyhän Hengen kautta pyhitetty. * Ap. T. 9: 15. I. 13: 2. Rom. 11: 13. Gal. 2: 7. 1 Tim. 2: 7. 2 Tim. 1: 11.

17. Sentähden minulla on se, josta minä Jeesuksessa Kristusessa kerstään, niissä, kuin Jumalan ovat.

18. Sillä en minä rohkeni mitään puhua niistä, kuine ei Kristus minun kauttani vaikuttanut pakanain kuuliaisuuksiksi, sanalla ja työllä, Rom. 1: 5. I. 18: 26.

19. Merkein ja ihmeitten voimalla, Jumalan Hengen wäellä. Niin että minä hamasta Jerusalemiista ja niissä ympäri Kallirikoon asti olen kaikki Kristusjen ewankeliumilla täyttännyt;

20. Ja minä olen ollut ahte- ra ewankeliumia saarnaamaan, joissa Kristusjen nimi ei mainittu ollut, etten minä muka- laisten perustuksen päälle rakentaisi; 2 Kor. 10: 15.

21. Waan niinkuin kirjoitettu on: joille ei ensinkään hänestä julistettu ollut, niiden pitää sen näkemän: ja jotka eivät kuulleet ole, niiden pitää ymmärtämän.

Es. 52: 15.

22. Sentähden myös minä olen usein estetty teidän tyköne tule- masta. Rom. 1: 13. 1 Thes. 2: 1, 18.

23. Mutta nyt, ettei minun

ole näissä maafunneissa enää
sua, ja minä olen jo monta
vuotta halainnut teidän tyköne
tulla,

Rom. 1: 10. 1 Thess. 3: 10.

24. Sentähden koska minä His-
paniaan vaellan, niin minä tu-
len teidän tyköne; sillä minä
toivon, että koska minä sen kaut-
ta matkustan, niin minä saan
teidän nähdä, ja niin teiltä sinne
saatettaisiin; tuitenkin, että minä
ennen saisin kerran minun teis-
tä ilahuttaa.

25. Mutta nyt minä vaellan
Jerusalemiin, * pyhille palve-
lusta tekemään. †

* Ap. T. 19: 21. † Ap. T. 24: 17.

26. Sillä ne Macedoniasta ja
Achajasta ovat mielellänsä Je-
rusalemiin kōnhia pyhiä warten
yhteisen arvon koonneet. 1 Kor. 16: 1.

2 Kor. 8: 1. I. 9: 2, 12. Gal. 2: 9, 10.

27. He ovat sen mielellänsä
tehneet, niinkuin he siihen heille
welpapäättin ovat: sillä jos pa-
kanat ovat heidän hengellisestä
tawarastansa osalliseksi tulleet,
niin on kohtuullinen, että he
myös heitä heidän ruumiillisella
tawarallansa palwelowat.

1 Kor. 9: 11. Gal. 6: 6.

28. Koska minä siis sen asian
päättänyt olen, ja heille tämän
hedelmän lufinnut, tahdon minä
teidän kauttanne Hispaniaan pa-
lata.

29. Mutta minä tiedän, koska
minä teidän tyköne tulen, että
minä tulen Christuksen ewange-
liumin täydellisellä juunauksella.

Rom. 1: 11.

30. Mutta minä neuwon teitä,
rakkaat weljet, meidän Herran

Jesuksen Christuksen kautta, ja
Hengen rakkauden kautta, että
te minun kansjani tilwoittelisitte
rukouksissa minun edestäni Ju-
malan tykö,

2 Kor. 1: 11.

31. Että minä Judeassa epäus-
koisista pelastettaisiin: * ja että
minun palwelukseni Jerusale-
missa olisi pyhille otollinen;

* 2 Thess. 3: 2.

32. Että minä ilolla teidän
tyköne tulisin Jumalan tahdon
kautta, * ja minunani ynnä teidän
kansjanne wirwoittaisin.

* Ap. T. 18: 21. 1 Kor. 4: 19.

33. Mutta rauhan Jumala *
olfoon teidän kaikkein kansjanne,
amen! * Phil. 4: 9. 1 Thess. 5: 23. 2 Thess. 3: 16.

16. Lufu.

Paawali pyhittää Ruomalaisilta sempeä Rhe-
belle, ja läsketeiwehtää nimenomattain moni-
kahtoja kristityitä Ruomissa. Waroittaa heitä
wiettelivästä, ja lähettää terweisiä muutamain
puolesta, armon toiwotuksella. Päättää tämän
lähetykskirjansa kiitoksella Jumalan tykö.

Minä annan teidän haltuunne
Rheben, meidän sisaremmme,
joka on Kenchrean seurakunnan
palweluspiika,

2. Että te häntä ottaisitte was-
taan Herrassa, niinkuin pyhain
fopii: ja olkaat hänelle kaifissa
asioissa amulliset, joissa hän tei-
tä tarvitsee: sillä hän on monelle
amullinen ollut, ja itse minulle.

3. Terwehtäkää Briskillata ja
Akulata, * minun auttajitani
Christuksessa Jesusessa.

* Ap. T. 18: 2, 26. 1 Kor. 16: 19. 2 Tim. 4: 19.

4. (Kotka ovat kaulansa minun
henkeni tähden altiiksi antaneet:
joita en minä ainoastaan kiitä,
waan kaikki pakanainkin seura-
kunnat.)

5. Niin myös sitä seurakuntaa, joka heidän huoneesjansa on. Terwehtäkää Epenetusta, minun rakkaistani, joka on Acha-
jasta uutinen Christuksessa.

6. Terwehtäkää Mariata, joka paljon waiwaa meistä näti.

7. Terwehtäkää Andronifusta ja Juniaata, minun lankoani ja kanssawankejani, jotka ovat kuulijat apostolein seassa, jotka myös olivat ennen minua Christuksessa.

8. Terwehtäkää Ampliata, minun rakastani Herrassa.

9. Terwehtäkää Urbanusta, meidän auttajatamme Christuksessa, ja Stachyniä, minun rakastani.

10. Terwehtäkää Apellesta, joka on koeteltu Christuksessa. Terwehtäkää Aristobulin perhettä.

11. Terwehtäkää Herodionia, minun lankoani. Terwehtäkää Narcisuksen perhettä, jotka ovat Herrassa.

12. Terwehtäkää Tryphenata ja Tryphojata, jotka työtä tekevät Herrassa. Terwehtäkää Perfidata, minun rakastani, joka paljon työtä tehnyt on Herrassa.

13. Terwehtäkää Rufusta, walittua Herrassa, ja hänen ja minun äitiäni.

14. Terwehtäkää Asyncritusta ja Phlegontata, Hermania, Batrobata, Hermestä, ja weljiä, jotka heidän kanssansa ovat.

15. Terwehtäkää Philologusta ja Juliata, Nereusta ja hänen sijartansa, ja Olympata, ja kait-

fia pyhiä, jotka ovat heidän kanssansa.

16. Terwehtäkää teitänne keskenämme pyhällä suunantamisella. * Christuksen seurakunnat terwehtäwät teitä. * 1 Kor. 16: 20.

2 Kor. 13: 12. 1 Thess. 5: 28. 1 Piet. 5: 14.

17. Mutta minä neumon teitä, rakkaat weljet, että te kawahtaisitte eripuraisuuden ja pahenuksen matkaansaattajita, jita oppia vastaan, kuin te oppineet olette: ja wälttäkää niitä.

Gal. 1: 8, 9. Kol. 2: 8.

1 Tim. 6: 3. 2 Tim. 3: 2, 5, 6. 2 Joh. b. 10.

18. Sillä eiwät senkaltaiset Herraa Jesusta Christusta palwele, waan omaa watsaansa: * ja wiettelewät makeilla puheil-
lansa † ja liehakoitsemisellansa yhsikertaisten sydämet.

* Psal. 3: 18, 19. 2 Piet. 2: 8. † Hes. 13: 18.

19. Sillä teidän kuuliaisuutenne on kaikille julistettu, jonkatähden minä iloitsen teidän ylitse: * nuutta minä tahdon, että teidän pitää hywässä witsaat oleman, ja pahuudessa yhsikertaiset. †

* Rom. 1: 8.

† Matth. 10: 16. 1 Kor. 14: 20.

20. Mutta rauhan Jumala * on tallaama saatanan pian teidän jalkainne ala. Meidän Herran Jesuksen Christuksen armo olkoon teidän kanssanne, † amen!

* Rom. 15: 33. † 1 Kor. 16: 23. 2 Kor. 13: 13.

21. Teitä terwehtäwät Timotheus, * minun auttajani, ja Lucius, † ja Jason ** ja Sosipater, †† minun lankoni.

* Ap. 2. 18: 1. Psal. 2: 19. 1 Thess. 3: 2.

† Ap. 2. 13: 1. ** Ap. 2. 17: 5. †† Ap. 2. 20: 4.

22. Minä Tertius, joka tämän lähetykskirjan kirjoitin, tervehdän teitä Herrassa.

23. Teitä tervehtää Gajus,* minun ja kaiken seurakunnan holhooja. Teitä tervehtää Grastus,† kaupungin rahanhaltia, ja Dwartus weli.

* 1 Kor. 1: 14.

† Ap. T. 19: 22. 2 Tim. 4: 20.

24. Meidän Herran Jeesuksen Kristusken armo olkoon teidän kaikkein kansjanne, amen!

1 Thesf. 5: 28. 2 Thesf. 3: 18.

25. Mutta hänelle, joka woi teitä wahwistaa minun ewangeliumini ja Jeesuksen Kristus-

Romalaisten tykö, kirjoitettu Korinthosta, Kenchrean seurakunnan palveluspiian Phoben kanssa.

P. Paawalin edellinen Epistola Korinthilaisten tykö.

1. Lufu.

Paawali tervehtää Korinthilaisia, ja kiittää Jumalata heidän fastwamisensa tähden kristillisyydessä. Neuwoo heitä yksimielisyyteen Kristusken opissa, ilman eroituksen tekemättä opettajain ulkonaisessa muodossa. Osoittaa, että ewangeliumin yksikertainen saarnaaminen, jonka maallman miehiset wiisaat pitävät tyhmyytenä, on Jumalan woiina, ja hänelle otoolinen.

Paawali, kutsuttu Jeesuksen Kristusken apostoliksi, Jumalan tahdon kautta, ja Sosthenes * weli,

* Ap. T. 18: 27.

2. Sille Jumalan seurakunnalle, joka on Korinthossa, pyhitetyille Kristusjessa Jeesuksessa, kutsutuille pyhille,* ymmä kaikkein† ja niiden kanssa, jotka meidän Herran Jeesuksen Kristusken nimeä arwufsensa huutawat, jokaisessa heidän ja meidän siassamme:*

1 Thesf. 4: 7. 2 Tim. 1: 9. † Ap. T. 15: 9.

sen saarnan jälkeen, sen salaisuuden ilmestystsen jälkeen,* joka ijäisiin aikoiin on salattu ollut,

* Eph. 1: 9. 1. 3: 9, 20. Kol. 1: 26. 2 Tim. 1: 10.

26. Mutta nyt ilmoitettu ja tiettäwäksi tehty * propheetain raamattuun kautta, ijanaittisen Jumalan käskyn jälkeen, uskon kuuliaisuudeksi† ja kaikkein pakanain seasja;

* Mt. 1: 3.

1 Joh. 1: 1. † Rom. 1: 5. 1. 15: 18.

27. Jumalalle, joka yksinänsä wiisas on, olkoon kunnia Jeesuksen Kristusken kautta ijanaittisesti,* amen!

* 1 Tim. 1: 17. Jud. Ep. v. 25.

3. Armo olkoon teille ja rauha Jumalalta, meidän Isältämme, ja Herralta Jeesukselta Kristusjelta.

Rom. 1: 7. 2 Kor. 1: 2. Eph. 1: 2.

4. Minä kiitan Jumalatani aina teidän tähtenne,* sen Jumalan armon edestä, kuin teille Jeesuksessa Kristusjessa annettu on,

* Rom. 1: 8.

5. Että te olette kaikissa rikkaaksi tehdyt hänessä, kaikessa opissa ja kaikessa tuntemissessa;

1 Kor. 12: 8. 2 Kor. 8: 7. Kol. 1: 9.

6. Sillä todistus Kristusjesta on teissä wahvistettu,

7. Niin ettei teiltä jossakussa lahjassa mitään puutu, jotta odotatte meidän Herran Jeesuksen Kristusken ilmoitusta;

Phil. 3: 20. Tit. 2: 13.

8. Joka myös teitä loppuun asti wahvistaa,* että te olisitte

nuhteettomat + meidän Herran Jesuksen Kristuksen päivänä.

* 2 Thes. 3: 3. + Kol. 1: 22. 1 Thes. 3: 13. I. 5: 23.

9. Sillä Jumala on uskollinen, * jonka kautta te kutsutut olette hänen Poikansa Jesuksen Kristuksen meidän Herran yhteyteen. †

* 1 Thes. 5: 24.

2 Thes. 3: 3. + Joh. 15: 5.

10. Mutta minä neuvon teitä, rakkaat weljet, meidän Herran Jesuksen Kristuksen nimen kautta, että te kaikki yhdenlaisten puheen pitäisitte, * ja ettei teidän seasanne eriseuroja olisi, vaan olkaat sovitettut yhdessä mielessä ja yhdessä neuvoossa.

* Rom. 12: 16. I. 15: 5.

Eph. 4: 3. Phil. 2: 2. I. 3: 15, 16. 1 Piet. 3: 8.

11. Sillä minun korvilleni on tullut teistä, rakkaat weljet, Chloen perheen kautta, että riidat ovat teillä keskenänne.

12. Niin minä sanon sitä, että kufin teistä sano: minä olen Paavalin, minä olen Apollon, * minä Kephaksen, † minä Kristuksen.

* Ap. 17: 24. 1 Kor. 3: 4. + Joh. 1: 42.

13. Tienekö Kristus jaettu? vai onko Paavali teidän edes tänne ristiin naulittu? Eli oletteko te Paavalin nimeen kastetut?

14. Minä kiitan Jumalata, etten minä ole yhtään teistä kastanut, vaan Krispuksen, * ja Bajuksen: † * Ap. 17: 24. + Rom. 16: 23.

15. Ettei kenties saa sanoa, että minä minun nimeeni teidän kastin.

16. Minä kastin myös Stephanan * perheen: sitte en minä

tiedä, jos minä jonkun muun kastanut olen.

* 1 Kor. 16: 15, 17.

17. Sillä ei Kristus minua lähettänyt kastamaan, vaan ewankeliumia saarnaamaan; ei sanan wiisaudella, * ettei Kristuksen risti turhaan menisi.

* 1 Kor. 2: 1, 4, 13. 2 Piet. 1: 16.

18. Sillä se puhe ristikä on uille hulluus, * jotka kadotetaan: mutta meille, jotka autuaaksi tulomme, on se Jumalan voima. †

* 1 Kor. 4: 10. + Rom. 1: 16.

19. Sillä kirjoitettu on: minä kadotan wiisasten wiisauden, ja ymmärtäväisten ymmärryksen minä hyljään.

Joh. 5: 12, 13. Ef. 29: 14.

20. Kussasta on wiisas? Kussasta on kirjanoppinut? Kussasta tämän maailman tutkia on? * Eikä Jumala ole tämän maailman wiisautta hulluudeksi tehnyt? †

* Ef. 3: 18. + Joh. 12: 17. Rom. 1: 22.

21. Sillä että Jumalan wiisaudessa ei maailma tuntenut Jumalata wiisauden kautta, * niin kelpasi Jumalalle tyhmän saarnan kautta niitä vapahtaa, jotka sen uskovat.

* Matth. 11: 25. Lut. 10: 21. Rom. 1: 21, 28.

22. Sentähden että Juutalaiset merkkiä anowat, * ja Grekiläiset wiisautta etsiwät;

* Matth. 12: 38. I. 16: 1. Joh. 4: 48. I. 6: 80.

23. Mutta me saarnaamme ristinnaulitun Kristuksen Juutalaisille pahennukseksi, ja Grekiläisille hulluudeksi,

Joh. 8: 60, 66. 1 Kor. 2: 14.

24. Mutta kutsutuille sekä

Juutalaisille että Grekiläisille saarnaamme me Christuksen Jumalan voimaksi * ja Jumalan wiisaudefsi.

* Rom. 1: 16.

25. Sillä Jumalan hulluus on wiijaampi kuin ihmiset: ja Jumalan heikkous on wäkevämpi kuin ihmiset.

26. Te näette, rakkaat weljet, teidän kutsumisenne, ettei monta lihallista wiisasta, ei monta voimallista, ei myös monta suuresta surusta:

Joh. 7: 48. 1 Kor. 2: 8.

27. Baan ne, kuin maailman edessä hullut ovat, on Jumala valinnut, että hän wiisaat häpiään saattaisi: ja ne, kuin heikot ovat maailman edessä, on Jumala valinnut, että hän wälewät häpiään saattaisi:

Matth. 11: 25. Jaf. 2: 5.

28. Ja ne alimmaisesta surusta ja ylönsatjotut maailmassa on Jumala valinnut: ja ne, kuin eivät mitään ole, että hän ne, jotka jotakin ovat, turhaksi tekisi;

29. Ettei hänen edessänsä ylitäkään liha kerskaifi.

Rom. 3: 27. Eph. 2: 9.

30. Mutta te olette hänestä Christuksessa Jesuksessa, joka meille on Jumalalta tehty wiisaudefsi, * ja wanhurskaufesi, † ja pyhitykseksi, ** ja lunastukseksi: ††

* Kol. 2: 3. † Jer. 23: 5.

** Joh. 17: 19. †† Rom. 4: 25. Eph. 1: 7.

31. Että niinkuin firjoitettu on: joka itseänsä kerskaa, hän kerskatkaan itseänsä Herrassa.

Ef. 6: 16. Jer. 9: 23, 24. 2 Kor. 10: 17.

2. Luv.

Apostoli näyttää: kuinka hän saarnasi yksiteltä; kuitenkin voimallisesti Christuksessa; että ewangeliumi ei ole maailmallinen, vaan salainen Jumalalta ilmoitettu wiisaus, jota maailman mielinen ja luonnollinen ihminen ei talba käsittää.

Ja, rakkaat weljet, koska minä teidän tykönnö tulin, * en minä tullut korkeilla sanoilla, enkä sywällä wiisauksella, † ilmoittamaan teille Jumalan todistusta.

* Ap. T. 18: 1. † 1 Kor. 1: 17.

2. Sillä en minä itseäni pitänyt teidän seassanne mitäkään tietäväni, vaan ainoastaan Jesuksen Christuksen, ja sen riistiinnaulitun;

Gal. 6: 14.

3. Ja minä olin teidän kanssanne heikkoudesta, * ja pelwossa, ja suuressa wapistuksessa; †

* 2 Kor. 10: 10. † 1. 11: 30.

1. 12: 5, 9. Gal. 4: 13. † Psil. 2: 12.

4. Ja minun puheeni ja saarnani ei ollut kunnistetuissa sanoissa ihmisten wiisauden jälkeen, mutta Hengen ja woi-man osoituksessa;

5. Ettei teidän uskonne olisi, ihmisten wiisaudesta, mutta Jumalan woiassa.

2 Kor. 4: 7.

6. Mutta me puhumme siitä wiisaudesta, kuin on täydellisten tykönnö: ei tämän maailman wiisaudesta, eikä tämän maailman päämiesten, * jotka hukkuwat;

* Jaf. 8: 16.

7. Baan me puhumme siitä salatusta * Jumalan wiisaudesta, jonka Jumala on ennen maailman alkua † säättänyt meidän kunniaksenne, * Job. 28: 21. Rom. 16: 25.

1 Kor. 4: 1. Eph. 3: 9. Kol. 1: 26. † 2 Tim. 1: 9.

8. Jota ei ymmärrä tämän maailman päämiehistä tunteut; * sillä jos he olisivat tunteneet, niin eivät he olisi kunnian Herraa ristiin nautineet; †

* Matt. 11: 25.

Joh. 7: 48. Ap. 1. 13: 27. 2 Kor. 3: 14.

+ Joh. 16: 3. Ap. 1. 3: 17. 1 Tim. 1: 13.

9. Waan niinkuin kirjoitettu on: joita ei silmä ole nähnyt, eikä korwa ole kuulut, ja ei ihmisen sydämeen ole astunut, * joita Jumala on niille valmistanut, jotka häntä rakastavat,

* Ef. 6: 4. 1 Kor. 1: 23.

10. Mutta meille on Jumala sen ilmoittanut * Henkensä kautta: † sillä Henti kaikkii tutkistelee, Jumalan synnydetkin.

* Matt. 13: 11.

1. 16: 17. + 2 Kor. 3: 13. 1 Joh. 2: 27.

11. Sillä kuka ihminen tietää, mitä ihmisessä on, * waan ihmisen henki, † joka hänessä on? Niin myös ei ymmärrä tiedä, mitä Jumalassa on, waan Jumalan Henki.

* Jer. 17: 10. † San. 1. 20: 27.

12. Mutta en me ole saaneet tämän maailman henkeä: waan sen Hengen, joka Jumalasta on, * että me tietäisimme, mitä meille Jumalalta annettu on;

* Rom. 8: 15.

13. Jota me myös puhumme, ei niillä sanoilla, kuin ihmisen wiisauus opettaa, * waan niillä, kuin Pyhä Henki opettaa, ja me tuomitsemme hengelliset asiat hengellisesti.

* 2 Piet. 1: 16.

14. Mutta ei luonnollinen ihminen ymmärrä

niitä, kuin Jumalan Hengen omat; sillä ne ovat hänelle hulluus, ja ei taida käsittää, * sillä ne hengellisesti tuomitaan.

* Rom. 8: 7.

15. Mutta hengellinen tuomitsee tosin kaikkia, waan ei hän teltäkään tuomita.

16. Sillä kuka on tietänyt Herran mielen, * joka tahtoo hänelle neuvoa antaa? Mutta meillä on Kristusken mieli.

* Joh. 15: 8.

Ef. 40: 13. Jer. 23: 18. Rom. 11: 34.

3. Luku.

Baawasi nauttee Korinthilaisia heidän riittautensa tähden opettajistansa. Neuvoa heitä yhden perustuksen Kristusken tykö. Waroi heitä turmelomasta Jumalan templiä, se on, itseänsä, maailman mielillä wiisaudella, ja kerstäamillä ihmisestä.

Ja, rakkaat weljet, en minä taitanut teille puhua niinkuin hengellisille, waan niinkuin lihallisille, niinkuin lapsille Kristusken.

2. Riekkää minä olen teille juoda antanut, ja en ruokaa; sillä et te sitä vielä woineet: * ja et te vielä nytkään woi;

* Hebr. 5: 12, 13.

3. Sillä te olette vielä lihalliset; sillä niin kauan kuin teidän seassanne kateus, ja riita, ja eripuraisuus on, * ettekö te ole lihalliset, † ja waella ihmisten tawan jälkeen?

* 1 Kor. 1: 11. † Gal. 5: 19, 20. Jak. 3: 18.

4. Sillä koska joku sanoo: minä olen Baawalin: ja toinen: minä Apollon: * ettekö te siis ole lihalliset?

* 1 Kor. 1: 12

5. Mitäs Baawali on, ja mitä Apollo, * muuta kuin palveliat,

joiden kautta te olette usko-
neet, ja niinkuin Jumala kul-
lenkin antanut on?

* Ap. T. 18: 24. 1 Kor. 16: 12.

6. Minä olen istuttanut,
Apollo on kastanut; * mutta
Jumala on kasvoin antanut.

* Ap. T. 18: 28. 1. 19: 1.

7. Niin ei se mitään ole, joka
istuttaa, eikä se, joka kastaa,
vaan Jumala, joka kasvoin
antaa.

8. Mutta se, joka istuttaa, ja
se, joka kastaa, ovat yhtä: kum-
pikin saa palkkansa työnsä jäl-
keen.

Ps. 82: 13.

Jer. 17: 10. 1. 32: 19. Matth. 16: 27.

Rom. 2: 6. Gal. 6: 5. 1 Tim. R. 2: 23. 1. 22: 12.

9. Sillä me olemme Jumalan
apulaiset: * te olette Jumalan
pelto, ja Jumalan rakennus. †

* 2 Kor. 6: 1. † Eph. 2: 20, 21.

10. Sen Jumalan armon * jäl-
keen, kuin minulle annettu on,
olen minä perustuksen laskenut,
niinkuintaitamarakentaja, vaan
toinen sen päälle rakentaa: †
mutta katsokaan jokainen, kuinka
hän sen päälle rakentaa.

* Rom. 1: 5. † Rom. 15: 20.

11. Sillä muuta perus-
tusta * ei taida yksikään
panna, vaan sen, kuin
pantu on, joka on Jeesus
Christus.

* Ef. 28: 16.

Matth. 16: 18. Eph. 2: 20. 1 Piet. 2: 6.

12. Jos nyt joku rakentaa tä-
män perustuksen päälle, kulta,
hopiata, kalleita kiviä, puita,
heiniä, olkia,

13. Jokaisen teko tulee julki-
seksi: sillä se päivä on sen selit-
tävä, joka tulesa ilmaantuu:

ja minkälainen kunkin teko
on, sen tuli koettelee.

Ef. 48: 10. 1 Piet. 1: 7. 1. 4: 12.

14. Jos jonkun teko pysyy,
kun hän sen päälle rakentanut
on, niin hän saa palkan.

15. Jos jonkun teko palaa, niin
hän saa wahingon: mutta hän
tulee itse autuaaksi, kuitenkin
niinkuin tulen kautta.

16. Ettekö te tiedä teitäme
Jumalan templitä, * ja että
Jumalan Henki asuu teissä?

* 1 Kor. 6: 19.

2 Kor. 6: 16. Eph. 3: 21, 22. Hebr. 3: 6. 1 Piet. 2: 5.

17. Jos joku Jumalan temp-
lin turmelee, sen Jumala tur-
melee: sillä Jumalan templi on
pyhä, niinkuin tekin olette.

18. Älkään kenties itsensä pet-
täkö: jos joku teistä itsensä luulee
viisaaksi * tässä maailmassa, se
tulfoon tyhmäksi, että hän vii-
saaksi tulisi.

* San. 1. 3: 7. Ef. 5: 21.

19. Sillä tämän maail-
man viisaus on hulluus
Jumalan tykönä. Sillä fir-
joitettu on: hän kääntää taita-
wat kavaluudessaansa. Job. 5: 13.

20. Ja taas: Herra tietää vii-
lasten ajatukset, että ne turhat
ovat.

Ps. 94: 11.

21. Sentähden älkään yksikään
ihmisistä kerskatko. Sillä kaikki
ovat teidän omanne:

22. Joko se olisi Paawali eli
Apollo, eli Kephas, taikka maail-
ma, eli elämä, eli fuolema,
taikka nykyiset eli tulervaiset:
kaikki ovat teidän:

23. Mutta te olette Christuk-
sen; * vaan Kristus on Ju-
malan.

* 1 Kor. 11: 3;

4. Luku.

Apostoli opettaa, minä uskolliset opettajat pitää pidettämän; minä maailma heidän pitää; neuvoa Korinthilaisia, ja uskaa tultuansa rangaista paitsuneita.

Jokainen pitääköön meitä Christuksen palmeloina,* ja Jumalan salaisuuten huoneenhaltioina.†

* 2 Kor. 4: 5. I. 8: 4. Kol. 1: 25. † Tit. 1: 7.

2. Mutta ainoastaan se huoneenhaltiaisen seassa etsitään, että joku uskollijeksi löydetäisiin.

Luf. 12: 42.

3. Mutta vähän minä sitä tottelen, että minä teiltä tuomitaan, eli ihmimillijeltä päiwältä: ja en minä itseään tuomitse minuaani;

4. Sillä en minä tiedä mitään kansani: mutta en minä sentähden vanhurskauteksi ole.* waan Herra on se, joka minun tuomitsee. * 2 Moos. 34: 7. Job. 9: 2.

Pf. 130: 3. Pf. 143: 2. Rom. 4: 2.

5. Sentähden alkää tuomitko ennen aikaa, * siihenasti kuin Herra tulee; † joka neliin walkeuteen saattaa, kuin pimeydessä peitettyt ovat, ja ilmoittaa sydänten aivoitukset: ja silloin tulin jaa kunnian Jumalalta.

* Matth. 7: 1.

Rom. 2: 1, 5. † Dan. 7: 10. Jlm. 2: 20: 12.

6. Mutta näitä, rakkaat weljet, olen minä minustani ja Apolosta ulostoimittanut teidän tähden; että teleistä oppisitte, ettei kensään enämpätä itsestänsä ajatteli,* kuin firjoitettu on, ettei yksilään teistä toistanse vastaan pidä jonkun tähden itseänsä puijuttaman. * San. 1: 3: 7. Rom. 12: 3.

7. Sillä kuka sinun eroittaa? Taikka mitä sinulla on, jota et sinä ole saanut? * Jos sinä siis saanut olet, mitäs kerskaat, niin: kuin et sinä saanut olisi?

* Joh. 3: 27. Rom. 12: 3. 1 Piet. 4: 10. Jak. 1: 17.

8. Jo te olette ravitut, jo te olette rikaistuneet, ilman meitä te wallisette: ja o joska te tosin wallisitte! että mekin teidän kansanne wallisimme.

9. Sillä minä luulen, että Jumala on meitä viimeisiä apostoleita * ajettanut eteen niinkuin surmattavia: † sillä me olemme maailmalle, ja enkeleille, ja ihmisille ihmeeksi ** tulleet.

* 1 Kor. 15: 8, 9, 10. Eph. 3: 8.

† Pf. 44: 23. Rom. 8: 36. ** Hebr. 10: 33.

10. Me olemme tomppelit Christuksen tähden, mutta te toimelliset * Christuksessa: me heikot, † mutta te wälewät: te humialliset, mutta me katsotut yllön. * 2 Thess. 3: 7. † 1 Kor. 2: 3. 2 Kor. 13: 9.

11. Samaa tähän hetkeen asti kärsimme me nälkää ja janoa, ja olemme alasti, ja meitä lyöään kowalle,* ja ei meillä ole wahvaa asuinsiaa:

* Ap. T. 23: 2. 2 Kor. 4: 8. I. 11: 23.

12. Ja me näemme waiwaa, työtä tehden omilla käsillemme:* koska meitä toimataan, niin me hywästi lausomme: † koska meitä wainotaan, niin me kärsimme;

* Ap. T. 18: 3. I. 30: 34.

1 Thess. 2: 9. 2 Thess. 3: 8. † Matth. 5: 44. Luk. 6: 28. I. 23: 34. Ap. T. 7: 60. Rom. 12: 14.

13. Koska meitä pillataan, niin me rukoilemme: me olemme tulleet niinkuin maailman

tunfioifsi, * ja kaikkein faastai-
fuudeksi tähän päiwään asti.

* Gal. iv. 3: 45.

14. En minä näitä kirjoita
häväistäkseni teitä, vaan minä
neuvon teitä niinkuin minun
rakkaita lapsiani.

1 Thefs. 2: 11.

15. Sillä ehtä teillä olisi
kymmenen tuhatta opettajata
Christuksessa, niin ei teillä
kuitenkaan ole monta isää; sillä
minä olen teitä Christuksessa
Jesuksessa siittänyt * ewankeliu-
min kautta.

* Ap. X. 18: 11. Gal. 4: 19. Phil. v. 10.

16. Sentähden neuvon minä
teitä, olkaat minun tawoit-
tani.

1 Kor. 11: 1.

Phil. 3: 17. 1 Thefs. 1: 6. 2 Thefs. 3: 9.

17. Sentähden lähetin minä
teille Timotheuksen, joka on
minun rakas ja uskollinen poi-
tani * Herrassa, jonka pitää
muistuttaman teille minun
tieni, jotta ovat Christuksessa,
niinkuin minä jokapaikassa kai-
tissa seurakunnissa opetan.

* 1 Tim. 1: 2, 18. 2 Tim. 1: 2.

18. Mutta muutamat ovat
teistä paisuneet, niinkuin en
minä teidän tyköne tulewa
oliskaan;

19. Mutta ennen paljoa aikaa
tulen minä teidän tyköne, jos
Herra tahtoo, * ja tahdon tietää,
ei niiden paisuneitten sanoja,
mutta voimaa.

* Ap. X. 18: 21. Rom. 15: 32. Gal. 4: 15.

20. Sillä Jumalan wal-
takunta ei ole puheessa,
vaan voimassa.

1 Kor. 2: 4.

21. Kunnan te tahdotte? että
minä tulen witsalla * teidän

tyköne, taitta rakkaudella, ja
hengen siwenhellä?

* 2 Kor. 10: 2. I. 13: 10.

5. Luku.

Paawali muistelee heitä, että he kärsivät su-
turuttaista seassansa, jonka hän sulkee ulos
seurakunnasta, ja näyttää syyn siihen wertauf-
sella hapatusesta. Neuvoo heitä eroittamaan
sulkihyntisiä pois joukostaan.

Täydellisesti kuuluu teidän
seassanne huoruus, ja senkal-
tainen huoruus, josta ei wät
pakanattaan sanoa tiedä, niin
että joku isänsä emäntätä pitää.

3 Mos. 18: 7, 8. 5 Mos. 27: 20.

2. Ja te olette paisuneet, ja
mitä ette enämmin murhehti-
neet, että se, joka senkaltaisen
työn tehnyt on, teidän seassanne
otettaisiin pois?

3. Mutta minä tosin, joka
niinkuin ruumiin puolesta
poissa ollen, kuitenkin hengesä
tykönä ollen, * olen jo niinkuin
tykönä olewa sen tuominnut,
että hän, joka sen niin tehnyt
on,

* Kol. 2: 5.

4. Meidän Herran Jesuksen
Christuksen nimeen, * teidän ko-
toontulemisessanne, ynnä minun
henkeni kanssa, meidän Herran
Jesuksen Christuksen woimalla,

* Matth. 16: 19. Joh. 20: 23.

5. Annetaan saatanan haltuun
lihan kadotukseksi, * että henki
autuaaksi tulisi Herran Jesuksen
päiwänä.

* 1 Tim. 1: 20.

6. Ei ole teidän kerskauksenne
hyvä: * ettekö te tiedä, että
wähä hapatus kaiken tai-
finan hapattaa? †

* Gal. 4: 18. † Gal. 5: 9.

7. Sentähden perattaat se wan-

ha taifina, että te olisitte uusi taifina, niinkuin te happamatomat olette; sillä meidän pääsiäislampaamme * on meidän edestämme uhrattu, joka on Kristus. †

* Ef. 5: 7.

3oh. 1: 29, 36. 1 Piet. 1: 19. † 1 Kor. 15: 8.

8. Sentähden pitäkäämme juhlaa, ei vanhasja hapatusessa, eikä pahuuden ja wäärnyden hapatusessa, vaan wafuuden ja totuuden happamattomassa* taitinaassa.

* 2 Mos. 12: 3, 15. 5 Mos. 16: 3.

9. Minä olen teille lähetyksissä kirjoittanut, * ettei teidän pitäisi sekaantuman huorintefiäin kanssa. †

* 2 Theß. 3: 14.

† 2 Kor. 6: 14. Eph. 5: 11.

10. Ja ei taifeti tämän maailman huorintefiäin kanssa, eli ahneitten, eli raateliain, eli epäjumalten palvelioitten; sillä niin tulisi teidän maailmasta paeta pois.

11. Mutta nyt minä olen kirjoittanut, ettei teidän pidä heihin sekaantuman, jos joku, joka weljetji kutsutaan, olii huorintefiä, taikka ahne, eli epäjumalten palvelia, taikka pilkkaaja, eli juomari, taikka raatelias: älkää sentkaltaisen kanssa syökö.

Matth. 18: 17. Rom. 16: 17. 2 Theß. 3: 6.

12. Sillä mitä minun tulee tuomita niitä, jotka ulkona ovat? Ettekö te niitä tuomitse, jotka sisällä ovat?

13. Mutta Jumala ne tuomitsee, jotka ulkona ovat. Ajakaat itsetin paha pois tyköänne.

5 Mos. 19: 15. 1. 22: 21, 22, 24.

6. Lufu.

Paatwoli toruu Korinthilaisia, että he riiteivät toinen toisensa kanssa, semmentkin pannaisten tuomarein edessä, muistuttain heille, mikä wäärintefiäin palffa on. Waroitetaan heitä haureudesta.

Miksi joku teistä, jolla on toisen kanssa jotakin asiata, rohkenee riidellä wääräin, ja ei pyhäin edessä?

2. Ettekö te tiedä, että pyhät pitää maailmaa tuomitseman? * Ja jos maailma pitää teidän kauttanne tuomittaman, ettekö te siis kelpaa pienimpiä asioita tuomitsemaan?

* Matth. 19: 28. Luf. 22: 30.

3. Ettekö te tiedä, että meidän pitää enfeleitäin tuomitseman? Kuinka siis ei ajallisia asioita?

4. Koska siis teillä on jotakuta asiata ajallijesta hywyydestä, niin te otatte ne, jotka seurainnassa katjotut ylöön ovat, ja asetatte tuomariksi.

5. Teille minä sanon näitä häpiäksi: eikö niin yhtään wiisasta ole teidän seasanne, joka taitaisi tuomita weljensä välillä?

6. Waan meli riitelee weljensä kanssa, ja sittekin uskotoman edessä.

7. Niin on siis taifeti wita teidän seasanne, että te toinen toisemme kanssa käytte oikeuden eteen. Miksi ette paremmin wäärnyttä färji? Miksi ette ennen suo teitänne wahingoittaa?

San. 1. 20: 22. Matth. 5: 39. Luf. 6: 29.

Rom. 12: 17, 19. 1 Theß. 4: 8. 1. 5: 15.

8. Waan te itse wäärnyden ja wahingon teette, ja semmentkin teidän weljillenne.

9. Ettekö te tiedä, ettei wäärin pidä Jumalan waltakuntaa perimän? Alkäätkä epäjumalten palweliain, eikä salarwoteisten, eikä pehmiäin, eikä miesten kanssa määjitten,

10. Eikä warasten, eikä ahneitten, eikä juomaritten, eikä pilkkaajitten, eikä raateliain pidä Jumalan waltakuntaa perimän.

1 Tim. 1: 9. Gal. 5: 19, 20, 21. Eph. 5: 5.

11. Ja senkaltaiset te muuttamat olitte; * mutta te olette pestyt, te olette pyhitetyt, te olette wanhurskaaksi tulleet Herran Jesuksen nimen kautta, ja meidän Jumalamme Hengen kautta.

* Eph. 2: 1, 2, 3. I. 5: 8. Kol. 3: 7. Tit. 3: 3.

12. Kaikissa on minulla walta, waan ei kaikki ole hyväksi: * kaikissa on minulla walta, mutta en minä kenenkään alamainen ole.

* 1 Kor. 10: 23.

13. Ruoka on watsalle säättö, ja watsa ruualle: * mutta Jumala on tämän ja sen hufuttawa. † Ei ruumis ole säättö huoruuteen, waan Herralle, ja Herra ruumiille.

* Matth. 15: 17. † Rom. 14: 17.

14. Mutta Jumala on Herran herättänyt, * niin hän on myös meitäkin woimallansa herättäwä. †

* Ap. 1: 24, 22.

† Rom. 6: 5, 8. I. 8: 11. 2 Kor. 4: 14.

15. Ettekö te tiedä, että teidän ruumiinne ovat Kristusfen jäsenet? * Pitäisikö siis minun Kristusfen jäsenet ottaman ja

porton jäseniksi tekemän? Pois se!

* 1 Kor. 12: 27.

Eph. 4: 12, 15, 16. I. 5: 30.

16. Taikka ettekö te tiedä, että se, joka porttohon ryhtyy, niin hän on yksi ruumis sen kanssa? Sillä he tulewat, sanoo hän, kaikki yhdeksi lihaksi.

1 Mos. 2: 24.

Matth. 19: 5. Mark. 10: 8. Eph. 5: 31.

17. Mutta joka Herraan ryhtyy, se on yksi henki hänen kanssansa.

Joh. 17: 21, 22, 23. Eph. 4: 4.

18. Wälttäätkä huoruutta. Kaikki synnit, kuin ihminen tekee, ovat ulkona ruumiista; waan joka huorin tekee, tekee syntiä omassa ruumiissansa.

19. Wai ettekö te tiedä, että teidän ruumiinne on Pyhän Hengen templi, * joka teissä on, jonka te Jumalalta saitte, ja ettepä te ole teidän omanne?

* 1 Kor. 3: 16. 2 Kor. 6: 16. Hebr. 3: 6. 1 Piet. 2: 5.

20. Sillä te olette kalliisti ostetut: * kunnioittakaat siis Jumalata teidän ruumiissanne, ja teidän hengesänne, jotka Jumalan omat. * 1 Kor. 7: 23. Gal. 3: 13.

Hebr. 9: 12. 1 Piet. 1: 18, 19. 2 Piet. 2: 1.

7. Luku.

Paawalin wastaus Korinttilaisten kirjoittuun awioparin keskinäisestä welwoituksesta, naimattomain ja leskein wapaudesta, awioparin erämissä suwattomuudesta, kunfin tutsumisesansa pyhyimisestä, neitsyitten ja leskein tilan eudesta ja wapaudesta.

Mutta niistä, kuin te minulle kirjoititte, hyvä on miehelle, ettei hän waimoon ryhdy.

2. Mutta huoruden tähden pitääköön kukaan oman waimonsa, ja jokin pitääköön oman miehensä.

3. Mies antakaan waimolle welhvollisen mielisuosion: *niin myös waimo miehelle.

* 1 Piet. 3: 7.

4. Ei ole waimolla valtaa omalle ruumiillensa, waan miehellä: ei myös miehellä ole valtaa ruumiillensa, waan waimolla.

5. Älkää toinen toistanne wälittäkö, jollei se ole molempain suosiosta heille, että teillä jouto olisi paastota ja rufoilla: ja tulkaat jälleen yhteen, ettei satana teitä tuisaifi teidän himonne hillimättömyyden puolesta.

6. Mutta sen sanon minä teille suomien, ja ei kästyn jälkeen.

7. Sillä minä tahtoisin, että kaikki ihmiset niin olisivat kuin minäkin olen; mutta jokaisella on oma lahja Jumalalta, * yhdellä niin, ja toisella näin.

* Matth. 19: 12. 1 Kor. 12: 11.

8. Waan minä sanon naimattomille ja leskille: se on heille hyvä, jos he ovat niinkuin minäkin.

9. Waan elleivät he voi tätä pidättää, niin naitaan: sillä parempi on naida, kuin palaa.

10. Mutta naineelle kästen, en minä, waan Herra, ettei waimon pidä miehensä eriaman;

Mat. 2: 14. Matth. 5: 32.

1. 19: 6, 9. Mark. 10: 11, 12. Luf. 16: 18.

11. Mutta jos hän erää, niin olkoon naimata, taikka sopitaan miehensä kanssa: ja älköön mies hyljättä waimoansa.

12. Waan muille sanon minä, ja ei Herra: jos jollakin weljellä

on uskotoin waimo, ja se mielistyy hänen kansansa asumaan, älköön sitä itsestänsä eroittaa;

13. Ja jos jollakin waimolla on uskotoin mies, ja hän tahtoo sen kanssa asua, älköön häntä itsestänsä eroittaa.

14. Sillä uskotoin mies on waimonsa kautta pyhitetty, ja uskotoin waimo on pyhitetty miehenä kautta: muutoin olisi wat teidän lapsenne saastaiset, waan nyt ne ovat pyhitetyt.

15. Mutta jos uskotoin itsensä eroittaa, niin olkaan eroitettut. Eipä weli taikka sisar ole sidottu orjuuteen sen muotoisissa menoissa; mutta rauhassa on Jumala meitä kutsunut.

16. Sillä kuinka tiedät, waimo, jos sinä miehes taidat autuaaksi saattaa? * Eli, sinä mies, kuinka tiedät, jos sinä taidat waimos autuaaksi saattaa?

* 1 Piet. 3: 1.

17. Kuitenkin niinkuin Jumala kullenkin on jalamu: jokainen niin waeltakaan, kuin Herra on hänen kutsunut: ja niin minäkin taitsija seuratuksissa jäädän.

18. Jos joku ympärileikattu on kutsuttu, älkään se esinahlaa pyytävä: jos joku on esinahassa kutsuttu, älkään se antako itseänjä ympärileikata.

19. Ympärileikkaus ei ole mitään, eikä esinahla mitään ole, waan Jumalan kästyn pitää myös.

Gal. 5: 6. 1. 6: 16.

20. Jokin pyhyyteen siinä kutsumisessa, johonka hän kutsuttu on.

Ep. 4: 1. Heb. 1: 27.

21. Jos sinä olet orjaksi kutsuttu, älä sitä murhehdi; kuitenkin jos sinä taidat vapaaksi tulla, niin nautitse sitä paremmin.

22. Sillä joka orjaksi on Herrassa kutsuttu, se on Herran vapaa: niin myös joka vapaaksi on kutsuttu, hän on Kristusfen orja.

Rom. 6: 18, 22.

Gal. 5: 13. Eph. 6: 8. 1 Piet. 2: 16.

23. Te olette kalliisti ostetut: * älkääät ihmisten orjat olko. †

* 1 Kor. 6: 20. Hebr. 9: 12.

1 Piet. 1: 18, 19. 2 Piet. 2: 1. † 2 Kor. 11: 20.

24. Jtskeutin, rakkaat weljet, jossa hän kutsuttu on, olkaan sinä Jumalan tykönä.

25. Mutta neitseistä ei ole miulla Herran täsknä; kuitenkin sanon minä minun neuwoni, niinkuin laupeuden saanut Herralta uskollisena ollakseni.

26. Minä luulen siis sen hywäksi, nykyisen tuskän tähden, että ihmisen on niin hywä olla.

Jer. 16: 2.

27. Jos sinä olet waimoon fidottu, älä pyydä eroa: jos sinä olet waimotoin, niin älä pyydä waimoa.

28. Mutta jos sinä myös olet nainut, et sinä syntiä tehnyt: ja jos neitsy huoli, ei häntään syntiä tehnyt: kuitenkin senkaltaiset saawat waiwan ruumiiseensa. Mutta minä säästäisin mieleläni teitä.

29. Mutta sen minä sanon, rakkaat weljet, aika on lyhetty. Mitä enää? joilla waimot ovat, olkaan niinkuin ei heillä olisi-kaan;

30. Ja jotka itkewät, niinkuin eiwät he itkisitään; ja jotka iloitsewat, niinkuin eiwät iloitsisikaan, ja jotka ostawat, niinkuin eiwät nautitsisikaan;

31. Ja jotka tätä maailmaa wiljelewät, etteiwät he sitä wäärin käyttäisi; sillä tämän maailman meno on menemä.

Ej. 40: 6. 1 Joh. 2: 17.

32. Mutta minä tahtoisin, että te ilman murheeta olisitte. Naimatoin tottelee niitä, kuin Herran owat, kuinka hänen pitää Herralle kelpaaman.

33. Mutta joka nai, hän suree maailmallisista, kuinka hän emännällensä kelpaifi.

34. Nämät owat eroitetut, waimo ja neitsy: joka ei naitu ole, se murhehtii niitä, kuin Herran owat, että hän pyhä olisi sekä ruumiilla että hengellä: mutta se, joka naitu on, murhehtii maailmallisista, kuinka hänen pitää miehellensä kelpaaman.

35. Mutta senkaltaista sanon minä teidän tarpeeksenne: ei, että minä paulan teidän päällemme heittäisin, waan että te soweliaasti ja hywin Herrassa rippuisitte kiinni, ilman eroitamata.

36. Mutta jos joku luulee, ettei se sowi hänen neitseellensä, sitte kuin hän jo naitawissa on, eikä saa toisin olla, niin tehtään, mitä hän tahtoo, ei hän syntiä tee; sallitaan hänen huolla.

37. Mutta joka seisoo wahwana sydämesjäsnsä, ja ei ole waadittu, waan hänellä on oma ehtonja,

ja päättää sen sydämesfänsä, että hän tahtoo hänen neitseensä pitää, se tekee hyvin.

38. Sentähden joka naittaa, se tekee hyvin; mutta joka ei naita, hän tekee paremmin.

39. Vaimo on sidottu lakiin, niinkauran kuin hänen miehensä elää: * waan koska hänen miehensä kuollut on, niin hän on vapaa toiselle huolemaan, felle hän tahtoo, ainoastaan että se Herrassa tapahtuu. * Rom. 7:2.

40. Baan hän on autuaampi, minun luullakseni, jos hän sil-länsä pysyy; sillä minä luulen, että minullakin on Jumalan Genki.

8. Lufu.

Ei yhdenkään pidä, tiedollansa epäjumalain uhrista, heikkoja pahentaman, eikä wapaut-tansa ehdollisissa asloissa wäärin käyttämän, heikoille kadotukseksi.

Epäjumalten uhreista * me tie-dämme, että kaikilla meillä on tieto. Tieto paisuttaa, mutta rakkaus rakentaa. †

* Ap. 1. 15: 20, 29. † Rom. 14: 8, 10, 22.

2. Mutta jos joku luulee hä-nensä jotakin tietävän, ei hän vielä mitään tiedä, kuin hänen tulisi tietää. Gal. 6: 3. 1 Tim. 6: 4.

3. Mutta jos joku Jumalata rakastaa, se on tuttu häneltä.

4. Niin me nyt tiedämme siitä rimasta, * kuin epäjumalille uh-rataan, ettei yhtään epäjumala-ta † maailmassa olekaan, ja ettei yhtään muuta Jumalata ole, kuin yksi. **

* Rom. 14: 14.

† 1 Kor. 10: 19. ** 5 Mos. 4: 39.

1. 6: 4. Mark. 12: 29. Eph. 4: 6. 1 Tim. 2: 5.

5. Ja waikka muutamat ovat,

jotka jumaliksi kutsutaan, olkoon se taivaassa eli maan päällä: (niinkuin monta jumalata, ja monta herraa on:)

6. Niin on kuitenkkin meil-lä yksi Jumala, * Jsa, jos-ta kaikki owat, ja me hänes-jä: † ja yksi Herra Jesus Christus, jonka kautta kaikki owat, ja me hänen kauttansa. **

* Mat. 2: 10.

Eph. 3: 9. 1. 4: 5, 6. † Ap. 1. 17: 28.

Rom. 11: 36. ** Joh. 1: 3. 1. 13: 13.

1 Kor. 12: 3. Phil. 2: 11. Kol. 1: 16. Hebr. 1: 2.

7. Mutta ei jokaisella ole tie-toa; sillä muutamat tekevät heilleniä omantunnon epäju-malista, ja syöwät niinkuin se olisi epäjumalille uhrattu: ja että heidän omantuntonsa on heikko, niin se saastutetaan.

Rom. 14: 23. 1 Kor. 10: 28.

8. Mutta ei ruoka meitä saata otolliseksi Jumalan edessä: * jos me syömme, emme siitä rikkaami-maksi tule; ellemme taas syö, empä me sentähden köyhemmäksi tule.

* Rom. 14: 17.

9. Baan katsokaat, ettei tämä teidän wapautenne tulisi heikoille pahemmukseksi. Rom. 14: 13, 29. Gal. 5: 13.

10. Sillä jos sinun, jolla tiete on, joku näkee atrioitsewan epä-jumalten huoneissa, eikö siitä omantunto, joka heikko on, vllly-tetä epäjumaltenuhria syömään?

11. Ja niin sinun tietos kautta sinun weljes hukkaantui, joka heikko on, jonkatähden Christus on kuollut.

Rom. 14: 15.

12. Mutta koska te niin syntiä teette weljiämme vastaan, ja jär-jette heidän heikon omantunton-

ja, niin te Christusta vastaan syntiä teette.

13. Sentähden, jos ruoka minun weljeni pahentaifi, niin en minä itäniä söisi lihaa, etten minä weljeäni pahentaifi.

Rom. 14: 21. 2 Kor. 11: 29.

9. Lufu.

Paawali wahvistaa kristillisen vapouden ehdollisissa esimerkinsä. Eikä hänellä oikeus oli, ei hän kuitenkään ota pakkaa saarnaustansa, että hän saati kaikille olisi, ja muutamakin woltaifi. Nennoo hengelliseen ilmoitteluun.

Entö minä ole apostoli? Entö minä vapaa ole? Entö minä meidän Herraa Jesusta Christusta nähnyt? * Ettekö te ole minun työni Herrassa? †

* Ap. 1. 9: 3, 17. I. 28: 17, 18. I. 28: 11.

1 Kor. 15: 8. 2 Kor. 12: 2. † 1 Kor. 4: 15.

2. Ellen minä ole muille apostoli, niin minä tosin teille olen; sillä te olette minun apostolin wirtani sinetti Herrassa.

3. Niille, jotka minulta kysywät, on tämä minun edeswastaukseni:

4. Eikö meillä ole valtaa syödä ja juoda? 1 Kor. 9: 14. 1 Thes. 2: 7.

5. Eikö meillä ole valtaa siarata waimoksi kansjamme ympärillä, * niinkuin muillakin apostoleilla, ja Herran weljillä, † ja Kephalla? * Matth. 8: 14.

† Matth. 12: 46. Mark. 6: 8. Gal. 1: 19.

6. Eli minulla yksin ja Barnaballa ei ole valtaa ei työtä tehdä? 2 Thes. 9: 8, 9.

7. Kuka sotii koskaan omalla luteruksellaan? Kuka istuttaa wii-natarhan, ja ei syö sen hedelmästä? Eli kuka karjaa kaitsee, ja ei syö karjan riestästä? 1 Piet. 5: 2.

8. Puhunenko minä näitä ihmisten tavalla? Eikö myös lausita sano?

9. Sillä Moseksen laissa on kirjoitettu: ei sinun pidä sitoman kiinni riistä tappaman härjän suuta. * Sureneeko Jumala härkiä?

* 5 Mos. 25: 4. 1 Tim. 5: 18.

10. Taikka, eikö hän sitä kaiteti meidän tähtemme sano? Sillä meidän tähtemme on se kirjoitettu: että se, joka kyntää, hänen pittää toivosssa kyntämän, ja joka riistä tappaa, hänen pittää toivosssa riistä tappaman, että hän toivostansa osalliseksi tulisi.

2 Tim. 2: 6.

11. Jos me olemme teille hengellisiä kylwäneet, paljoko se on, jos me teidän ruumiillisiamme niitämme? Rom. 15: 27. Gal. 6: 6.

12. Jos muut ovat tässä vallassa osalliset teidän tykönämme, miksi en me siis paljon enämmin? Mutta empä me ole sitä valtaa pitäneet, * vaan me kärsimme kaikkinaisia, ettemme Christuksen ewangeliumille mitään estettä tekisi. * Ap. 1. 20: 39.

2 Kor. 11: 9, 12. I. 12: 13. 1 Thes. 2: 7.

13. Ettekö te tiedä, että ne, jotka uhraawat, ne syöwät uhrista? * Ja ne, jotka alttaria walmistawat, ne alttarista osalliseksi tulewat? * 3 Mos. 2: 3.

I. 6: 16, 17, 18. 4 Mos. 18: 8. 5 Mos. 16: 1.

14. Niin on myös Herra jättänyt, että niiden, jotka ewangeliumia ilmoittawat, pitää ewangeliumista elatusensa saaman. 5 Mos. 25: 4. Matth. 10: 10. Luuk. 10: 7. 1 Tim. 5: 18.

15. Mutta en minä ole kui-

tenkaan mitään näistä tehnyt. *
 Waan en minä sentähden sitä
 turjota, että niin pitäisi minun
 kansani tapahtuman. Parempi
 olisi minun tuolla, kuin että joku
 minun kerskaamiseni tähjäksi te-
 fiji. † * Ap. 2. 18: 3. 1, 20: 34. 1 Kor. 4: 12.

1 Thes. 2: 9. 2 Thes. 3: 8. † 2 Kor. 11: 10.

16. Mutta että minä ewan-
 geliumia saarnaan, niin ei minun
 tarwita siitä öytkäämän; sillä
 minun tulee se tehdä. * Voi
 minua, ellen minä ewangeliumia
 ilmoita! * Rom. 1: 14.

17. Sillä jos minä sen miehel-
 läni teen niin minulla on palkka;
 mutta jos minä ylönniemen sen
 teen, niin on se wirta kuitenkin
 minulle uskottu. 1 Kor. 4: 1.

18. Mitästä siis minun palk-
 kani on? että minä Christuksen
 ewangeliumia saarnaan, ja teen
 sen ilman mitäkään, etten minä
 turmeliji wapauttani ewangelii-
 misja.

19. Sillä ehtä minä olen
 vapaa jostaiesta, niin minä
 olen kuitenkin minuni teh-
 nyt jostaisen palveliaksi, että
 minä siitä uisiammat woittai-
 jin.

20. Ja olen juutalaisille tehty
 niinkuin juutalainen, * että
 minä juutalaiset woittaisin:
 nulle, kuin lain alla ovat, niin-
 kuin lain alainen, että minä ne,
 jotka lain alla ovat, woittaisin.

* Ap. 2. 18: 3. 1, 21: 23, 1c.

21. Niille, kuin ilman laita
 ovat, niinkuin minä ilman laita
 olen * warkka en minä ilman
 laita Jumalan edessä ole, waan
 olen Christuksen laisja, että

minä ne, jotka ilman laita ovat,
 woittaisin. * Gal. 2: 3.

22. Heikoille olen minä tehty
 niinkuin heikko, * että minä hei-
 kot woittaisin. Minä olen
 kaikille tehty kaikki, että
 minä kaiketi muutamat
 autuaaksi saattaisin. †

* Rom. 15: 1.

2 Kor. 11: 29. † 1 Kor. 10: 33. Gal. 6: 1.

23. Mutta sen minä teen ewan-
 geliumin tähden, että minä siitä
 osalliseksi tulisin.

24. Ettekö te tiedä, että ne,
 jotka liistassa juoksawat, kaikki
 tosin he juoksawat, waan yksi
 palkan ennättää? * Juoskaat
 siis niin, että te käsittäisitte.

* Phil. 3: 14. 2 Tim. 4: 7. Hebr. 12: 1.

25. Mutta jokainen, kuin kil-
 woittelee, kaikista hän itsensä
 pitää pois. Ne tosin sitä war-
 ten, että he katoowaisen kiumun
 saisiwat: mutta me katoomatto-
 man. 1 Tim. 6: 12. 2 Tim. 2: 5. 1. 4: 8.

26. Mutta en minä niin juokse,
 kuin tietämättömän puoleen: ja
 minä kilwoittelen, ei niin kuin
 tuulta pieksäin.

27. Waan minä kuitan
 ruumistani, ja painan sitä
 alas, etten minä, joka muille
 saarnaan, itse hyljättävästi
 tuliji.

10. Lufu.

Waanasti muistuttaa isäin neuwoa, ja neuwoe
 toisten wahingosta wilsaaksi tulemaan. Kiel-
 tää osallisuuden epäjumalten uhrista, Herran
 ehtoollisen osallisuuden mieleen johdattami-
 sella. Monikahdat osennusmuorat kristillisestä
 wapaudesta ruuassa ja juomassa.

Mutta en minä tahdo sitä tei-
 tä, rakkaat weljet, salata, että
 meidän isämme ovat kaikki pil-

wen alla olleet; * ja kaikki meren läpitsä waeltaneet, † * 2 Moof. 13: 21.

4 Moof. 9: 18. 5 Moof. 1: 33. Ps. 105: 39.

† 2 Moof. 14: 22. 3 Moof. 4: 23. Ps. 78: 13, 14.

2. Ja kaikki Moofeksehen kasteut pilwessä ja meressä,

3. Ja ovat kaikki yhtäläistä hengellistä ruokaa syöneet,

2 Moof. 16: 14. Ps. 105: 40.

4. Ja kaikki yhtäläistä hengellistä juomaa juoneet; * sillä he joivat siitä hengellisestä kallios-
ta, † joka heitä seurasi; mutta se kallio oli Kristus; * 2 Moof. 17: 6.

4 Moof. 20: 10. 1. 21: 16. Ps. 78: 15. † Es. 43: 20.

5. Mutta eivät heistä monta olleet Jumalalle otolliset; sillä he maahan lyötiin kornessa.

4 Moof. 26: 65.

6. Mutta nämät olivat meille esitunvaksi, ettemme pahaa himoitsisi, niinkuin he himoitsivat.

4 Moof. 11: 4, 33. Ps. 78: 30. Ps. 106: 14.

7. Mäkäät siis olko epäjumalten palveliat, niinkuin muutamat heistä; niinkuin kirjoitettu on: kansa istui syömään ja juomaan, ja nousivat mäsäämään. 2 Moof. 32: 6.

8. Mäkäämme huorin tehti, niinkuin muutamat heistä itsensä huoruudella saastuttivat, * ja lankeesivat yhtenä päivänä kolmekolmattakymmentä tuhatta.

* 4 Moof. 25: 1, 9. Ps. 106: 28.

9. Mäkäämme Christusta kiusatto, niinkuin myös muutamat heistä kiusasivat, * ja surmattiin färmeiltä. † * 2 Moof. 17: 2. Ps. 78: 18, 56.

Ps. 95: 9. Ps. 100: 14. † 4 Moof. 21: 6.

10. Mäkäät napisko, niinkuin muutamat heistä napisivat, * ja hufattiin kadottajalta. †

* 2 Moof. 16: 2. Ps. 106: 25. † 4 Moof. 14: 2, 9, 28.

11. Mutta kaikki nämät tulivat heidän kohtaan esitunvaksi; * waan je on kirjoitettu meille karttamijeksi, joidenka päälle maailman loput tulleet ovat.

* Rom. 15: 4. 1 Kor. 9: 10.

12. Sentähden joka luulee seisovan, kaatokaan, ettei hän lankee. Rom. 11: 11, 20.

13. Eipä yksitään kiusaus ole teitä kättänyt, waan ihmisen: mutta Jumala on uskollinen, joka ei jalli teitä kiusattaa ylitse teidän voimanne; waan hän tekee myös kiusauksesta lopun, * että te sen voisitte färsiä.

* 2 Kor. 1: 7.

14. Sentähden, minun rakkaani, paettaat epäjumalten palvelusta.

2 Kor. 6: 17. 1 Joh. 5: 21.

15. Minä puhun niinkuin toimellijalle: tuomittaat te, mitä minä sanon.

16. Se sinuattu kaikki, jota me sinuamme, eikö se ole Christuksen weren osallisuus? Se leipä, jonka me murramme, eikö se ole Christuksen ruumiin osallisuus?

Matth. 26: 28.

17. Sillä se on yksi leipä, niin mekin monta olemme yksi ruumiis, * sillä me kaikki yhdestä leivästä olemme osalliset.

* Rom. 12: 5. 1 Kor. 12: 27.

18. Kaatokaat Israelia lihan jälkeen: eivätkö ne, jotka uhria syöwät, ole alttarista osalliset?

3 Moof. 2: 3. 1. 7: 14. 1 Kor. 9: 13.

19. Mitästä siis minä sanon? että epäjumalat jotakin ovat, eli jos epäjumalten uhri jotakin on?

1 Kor. 8: 4.

20. Mutta sen minä sanon: mi

lä pakanat uhraawat, sen he per-
teleille uhraawat, * ja ei Jumal-
alle. En minä tahdo, että teidän
pitää oleman perteleistä osalli-
set. * 3 Mos. 17: 7. 5 Mos. 32: 17. Ps. 106: 37.

21. Et te taida Herran kalfkia
juoda, ja perfelein kalfkia. Et te
taida osalliset olla Herran pön-
dästä, ja perfelein pöndästä.

2 Kor. 6: 15.

22. Eli tahdommeko me Her-
raa härjntellä? * Olemmeko me
häntä wäfewämmät? * 5 Mos. 32: 21.

23. Kaikki tosin ovat minulle
luvalliset, waan eiwät kaikki ole
tarpeelliset: * kaikki ovat minulle
luvalliset, mutta eiwät kaikki ta-
pahdu parannusjeksi. * 1 Kor. 6: 12.

24. Ulkään kenties omaa pa-
rastansa katsoko, waan toisen.

Rom. 15: 2. 1 Kor. 13: 5. Phil. 2: 4.

25. Kaikkea, mitä teurashuo-
neesja myydään, niin syökööt,
ja älkööt omantunnon tähden
kyselfö:

26. Sillä maa on Herran ja
kaikki, mitä siinä on.

2 Mos. 19: 5. Ps. 24: 1. Ps. 50: 10, 12.

27. Mutta koska joku uskoma-
toin teitä wieraaksi tutjui, ja
te mennä tahdotte, niin syökööt
kaikkia, mitä teidän eteenne tuo-
daan, ja älkööt omantunnon
tähden kyselfö.

1 Kor. 10: 7.

28. Mutta jos joku silloin teille
sanoi: tämä on epäjumalten
uhri, niin älkööt syökö, hänen
tähdenjä, joka sen ilmoitti, ja
omantunnon tähden. * Sillä maa
on Herran ja kaikki, mitä siinä
on.

* 1 Kor. 8: 7, 10, 11.

29. Mutta minä sanon omaista
tunnosta: ei sinun, waan toisen;

sillä minä tähden minun wapau-
teni tuomitaan toisen omalta-
tunnolta?

Rom. 14: 16.

30. Sillä koska minä sen kii-
toksella nautitsen, * miksi minua
pilkataan sen edestä, kuin minä
kiitän?

* Rom. 14: 6. 1 Tim. 4: 4.

31. Jos te nyt syötte eli
juotte, eli mitä te teette,
niin tehtäät kaikki Jumal-
lan kunniaksi.

1 Kor. 10: 31.

32. Olkaat ilman pahennukse-
ta * sekä Juutalaisille, että Gre-
kiläisille, ja Jumalan seurakun-
nalle.

* Rom. 14: 13.

33. Niinkuin minä kaifisja kai-
sille telpaan, ja en etsi omaa
parastani, waan monen, * että he
autuaaksi tulijwat.

* Rom. 15: 2. 1 Kor. 9: 19, 22.

11. Lufu.

Vaawati opettaa Korinthon seurakunnalle sää-
dyllisiä tapoja; ohentaa heidän kokoon tulemis-
tansa, ja kirjoittaa Herran ehtoollisen asetuf-
sen, ja neuvoo sen mahdolliseen nautittamiseen.

Olkaat minun seuraajani, niin-
kuin minäkin Christuksen.

1 Kor. 4: 16. Eph. 5: 1.

Phil. 3: 17. 1 Thess. 1: 6. 2 Thess. 3: 9.

2. Mutta minä kiitän teitä, rak-
kaat weljeni, että te minua kaifis-
ja muistatte, ja että te pidätte ne
säädyt, jotka minä teille annoin.

3. Mutta minä tahdon, että
teidän pitää tietämän, että Chris-
tus on jokaisen miehen pää; *
mutta mies on waimon pää, ja
Jumala on Christuksen pää. †

* Eph. 5: 23. † Joh. 14: 28. 1 Kor. 3: 23. 1. 15: 27, 28.

4. Jokainen mies, kuin rutoilee
eli propheteeraa, ja pitää jota-
kin päänsä päällä, se häwäisee
päänsä.

5. Mutta jokainen waimo, kuin rukoilee eli propheteeraa peittämättömällä päällä, se häväisee päänsä; sillä se on niinkuin se ajeltu olisi.

6. Sillä ellei waimo anna itseänsä peittää, niin kerittätään myös hänen hiuksensa; waan että se on ruma, * että waimon pitäisi keritty eli ajeltu oleman, niin peittätään päänsä.

* 4 Mos. 5: 18. 5 Mos. 22: 5.

7. Mutta ei miehen pidä päänsä peittämän; sillä hän on Jumalan kuva * ja kunnia: mutta waimo on miehen kunnia.

* 1 Mos. 1: 26, 27. 1. 5: 1. 1. 9: 6.

8. Sillä ei mies ole waimosta, mutta waimo on miehestä.

1 Mos. 2: 18, 21.

9. Ja ei mies ole luotu waimon tähden, mutta waimo on luotu miehen tähden.

10. Sentähden pitää waimon pitämän woiman päänsä päällä, * enfelein tähden. * 1 Mos. 24: 65.

11. Muutoin ei ole mies paitsi waimoa, eikä waimo paitsi miestä, Herrassa.

12. Sillä niinkuin waimo on miehestä, niin on myös mies waimon kautta; mutta kaikki Jumalasta.

13. Tuomitkaat itse testenänne: onko se kunnias, että waimo arwoipäin Jumalata rukoilee?

14. Eikö luontokaan sitä teille opeta, että se on miehelle häpiäksi, jos hänellä on pitkät hiukset?

15. Mutta waimolle on se kunnia, että hänellä on pittät hiukset; sillä hiukset ovat hänelle peitteeksi annetut.

16. Mutta jos joku näkyy riitainen * oleman, ei meillä eikä Jumalan seurakunnilla se tapa ole.

* 1 Tim. 6: 4.

17. Mutta kuin minä tätä teille ilmoitan, en minä teitä kiitä, ettette kokoon tule parannukseksi, waan pahennukseksi.

18. Sillä ensin, koska te seurakuntaan tullette, niin minä kullen eripuraisuudet olewanteidän seasanne; * jonka minä myös puolittain uskon.

* 1 Kor. 1: 10, 11, 12.

19. Sillä teidän seasanne pitää myös eriseurrot oleman, * että ne, jotka koetellut ovat, teidän seasanne ilmoitettaisiin. †

* Matt. 18: 7. Luf. 17: 1.

Ap. 1. 20: 30. † Luf. 2: 35. 1 Joh. 2: 19.

20. Koska te siis kokoon tullette yhteen, ei se ole Herran ehtoollista pitää.

21. Sillä jokainen eumättää syödä oman ehtoollisensa, yksi isoo, ja toinen juonuksissa on.

22. Bai eikö teillä huoneita ole, joissa te syödä ja juoda saatte? Tai kka katsotteko te ylönn Jumalan seurakunnan, ja häväisette ne, joilla ei mitään ole? Mitä minun pitää teille sanoman? pitääkö minun teitä kiittämän? Tässä en minä kiitä.

23. Sillä minä olen sen Herralta saanut, jonka minä myös teille annoin; sillä Herra Jeesus, sinä yönä, jona hän petettiin, otti leivän,

Matt. 26: 26. Mark. 14: 22. Luf. 22: 19.

24. Ja kiitti, murssi, ja sanoi: ottakaat, syökööt: tämä on minun ruumiini, joka teidän edes-

tämme muretaan: se tehkää te minun muistokseni.

25. Niin myös kalliin ehtoollisen jälkeen, ja sano: tämä kalli on se uusi testamentti minun weresijani: se tehkää, niin usein kuin te juotte, minun muistokseni.

26. Sillä niin usein kuin te syötte tästä leivästä, ja juotte tästä kalkista, pitää teidän Herran tuoleman julistaman, siihen asti kuin hän tulee. Ap. 1. 11.

27. Sentähden, joka selwottomasti syö tästä leivästä, ja juo Herran kalkista, se on witapää Herran ruumiiseen ja vereen.

28. Mutta koetelkaan ihminen itseänsä * ja niin syökään tästä leivästä, ja juokaan tästä kalkista.

* 2 Kor. 13: 5.

29. Sillä joka syö taikka juo selwottomasti, hän syö ja juo tuomion itsellensä, ettei hän Herran ruumiista eroita.

30. Sentähden on myös monta heittoa ja sairasta teidän seasanne, ja moni makuu.

31. Sillä jos me itsemme tuomitimme, niin emme ensinkään tuomitaisi.

32. Waan koska me tuomitaan, niin me Herralta kiritetaan, * ettemme maailman kanssa kadotettaisi.

* Hebr. 12: 5, 10.

33. Sentähden, rakkaat weljeni, koska te kotoon tulette syömään, niin odottakaat toinen toistanne.

34. Mutta jos joku isoo, hän syököön kotonansa, ettette kotoon tulisi kadotutiesi. Me nuut minä tultuani tahdon toimittaa.

12. Luku.

Opetetaan, että Christuksen ustoon tähtynneet ovat taikki Pyhästä Hengestä osallistit tulleet ja kalliin erinäiset lahjat siitä yhdestä Hengestä, saanut. Sentähden, niinkuin jäsenet luonnollisessa ruumiissa, juuri niin myös hengellisessä ruumiissa pitää kunkin lahjoillansa palwelman toistansa yhden ruumiin rakennukseksi.

Mutta hengellisistä lahjoista, rakkaat weljet, en minä tahdo teiltä salata.

2. Te tiedätte, että te olette pakanat olleet, * ja käyneet niiden mykkäin epäjumalten tykö, niinkuin te wiedyt olitte.

* 1 Kor. 6: 11. Eph. 2: 11, 12. 1 Thes. 1: 9.

3. Sentähden teen minä teille tietäväksi, ettei yksikään, joka Jumalan Hengen kautta puhuu, Jesusta kiroile: * ja ei yksikään taida Jesusta kutsua Herraksi, waan Pyhän Hengen kautta. †

* Mark. 9: 39. † 2 Kor. 3: 5.

4. Lahjat ovat moninaiset, * mutta yksi on Henki; † * Rom. 12: 3.

Hebr. 2: 4. 1 Piet. 4: 10. † Eph. 4: 4.

5. Ja wirat ovat moninaiset, * mutta yksi on Herra;

* Rom. 12: 7, 8. Eph. 4: 11.

6. Ja voimat ovat moninaiset, mutta yksi on Jumala, joka taikki taikissa waihuttaa.

7. Mutta jokaiselle annetaan Hengen ilmoitus hyödytykseksi.

8. Sillä yhdelle annetaan Hengen kautta puhua wiisaudesta, * toiselle puhua tiedosta, jen yhden Hengen kautta,

* Kol. 1: 28.

9. Mutta toiselle usko, siitä yhdestä Hengestä: toiselle lahjat terveeksi tehdä, * siinä yhdestä Hengessä,

* Mark. 16: 18. Luk. 10: 9. Jaf. 5: 14, 15.

10. Toiselle voimallisia töitä

tehdä,* toiselle ennustus, toiselle henget erottaa, † toiselle moninaiset kielet,** toiselle moninaisten kielten selitys. ††

* Ap. X. 6: 8. † Ap. X. 8: 11.

** Ap. X. 2: 4. I. 10: 46. †† I Kor. 14: 27.

11. Mutta nämät kaikki se yksi Henki waituttaa, jafain kullenkin omanja, niinkuin hän tahtoo.

Rom. 12: 8. 1 Kor. 7: 7. 2 Kor. 10: 13. Eph. 4: 7.

12. Sillä niinkuin ruumis on yksi, ja hänellä on monta jäsentä, mutta kaikki yhden ruumiin jäsenet, ehtä heitä on usia, ovat kuitenkin yksi ruumis; niin on myös Kristus. Rom. 12: 4, 5. Eph. 4: 16.

13. Sillä me olemme myös yhdesä Hengesä kaikki yhdesi ruumiiksi kastetut:* sekä Juutalaiset että Grekiläiset, † sekä orjat että vapaat,** ja kaikki me olemme yhteen Henkeen juotetut. ††

* Rom. 6: 4, 5. † Eph. 2: 14, 15.

Rof. 3: 11. ** Gal. 3: 27, 28. †† Joh. 6: 63.

14. Sillä ei ruumis ole yksi jäsen, vaan usia.

15. Jos jalka sanoisi: en minä ole käsi, sentähden en minä ole ruumiista: eikö hän sen ruoksi ole ruumiista?

16. Ja jos kormo sanoisi: en minä ole filmä, sentähden en minä ole ruumiista: eikö hän sen ruoksi ruumiista ole?

17. Jos koko ruumis filmänä olisi, kussa siis kuulo? Jos se kaikki kuulona, kussa siis haisto?

18. Mutta nyt on Jumala pannut jäsenet erinäjä itsekunkin ruumiissa, niinkuin hän on tahtonut.

19. Bai jos kaikki olisivat yksi jäsen, kussa sitte ruumis olisi?

20. Mutta nyt on monta jäsentä, vaan yksi ruumis.

21. Mutta ei filmä taida kädelle sanoa: en minä sinua tarvitse: eli taas pää jalvoille: en minä teitä tarvitse.

22. Baan paljon enemmän ne ruumiin jäsenet, jotka heikommaksi näkyvät, owat tarpeelliset.

23. Ja jotka me luulemme häpiällisemmäksi ruumiissa, niiden päälle me enimmänn kunnian panemme; ja jotka häjymmäksi näkyvät, niillä on enin kaunistusta.

24. Sillä jotka meissä kauniit owat, eivät ne mitään tarvitse; mutta Jumala on ruumiin koon liittänyt, ja sille puuttuvalle enemmän kunnian antanut;

25. Ettei eripuraisuutta ruumiissa olisi; vaan kaikkein jäsenten pitää toinen toisestansa surun pitämän.

26. Ja jos yksi jäsen kärsii jotakin, niin kaikki muut jäsenet kanssa kärsiwät: ja jos yksi jäsen kunniaassa pidetään, niin kaikki jäsenet myös riennuilevät.

27. Mutta te olette Kristuksen ruumis* ja jäsenet, jokainen osansa jälkeen.* Rom. 12: 5.

Eph. 1: 23. I. 5: 23, 30. Rof. 1: 24.

28. Ja Jumala on pannut* seurakuntaan ensin apostolit, sitte propheetat, senjälkeen opettajat, sitte voimalliset työt, jälleen parantamisen lahjat, arwut, hallitukset, moninaiset kielet.

* Eph. 4: 11.

29. Owatko kaikki apostolit? Owatko kaikki propheetat? Owatko kaikki opettajat? Onko kaikilla voimalliset työt?

30. Onko taitilla parantamisen lahjat? Puhuvatko taitti moninaisilla kielillä? Taitavatko taitti selittää?

31. Mutta noudattakaat te pa-rakita lahjoja.* Ja vielä minä teille kirkon tien osoitan.

* 1 Kor. 14: 1.

13. Lufu.

Osoitetaan, etteivät muut lahjat, ilman rak-taudeta, ole mitään. Rakkauden tunnii omat-suudet. Rakkaus pyhy, koska muut lahjat lakkaawat.

Jos minä ihmisten ja enfelein kielillä puhuin, ja ei minulla olisi rakkautta, niin minä olisin kuin helijewä wasti, taitta kili-ferwä tulkuinen.

2. Ja jos minä propheteerata taitaisin, * ja taitti salaisuudet tietäisin, ja taiten tiedon, ja minulla olisi taitti usko, niin että minä wuoret firtäisin, † ja ei olisi minulla rakkautta, niin en minä mitään olisi.

* Matt. 7: 29. † Matt. 17: 20. L. 21: 21.

Marf. 11: 23. Luf. 17: 8. 1 Kor. 12: 8, 9.

3. Ja jos minä taiten tawarain kuluttaisin kōnhain rawinnoksi: ja jos minä antaisin ruumiini poltettaa, ja ei olisi minulla rakkautta, niin ei se olisi mi-mulle mitään hyödyllinen.

4. Rakkaus on kärkeäinen ja laupias. * Ei rakkaus kadehdi, ei rakkaus ole tyly, ei hän pahu,

* 1 Piet. 4: 8.

5. Ei hän käytä itseänsä sopi-mattomasti, ei hän omaansa etsi,* ei hän wihaan syty, ei hän pahaa ajattele,

* 1 Kor. 10: 24. Phil. 2: 4, 21.

6. Ei hän wäärnydestä iloi-

se, * mutta hän iloitsee totuu-desta; †

* Ps. 10: 3.

Ps. 15: 4. Ps. 40: 19. † 2 Joh. 8: 4.

7. Taitti hän peittää, * taitti hän usko, taitti hän toivo, taitti hän kärkeä.

* San. 1: 10: 12.

8. Ei rakkaus koskaan wäsy; waikka prophetiat lakkaawat, ja kielet waihenewat, ja tieto kato.

9. Sillä me ymmärtämme puolittain, * ja propheteeraamme puolittain;

* Phil. 3: 12.

10. Mutta koska täydellinen tulee, sitte wajaa lakkaa.

11. Koska minä olin lapsi, niin minä puhuin kuin lapsi, minulla oli lapsen mieli, ja ajattelin kuin lapsi: mutta sitte kuin minä mieheksi tulini, niin minä hyl-jäsin lapselliset.

12. Sillä nyt me näemme niin-kuin peilistä tapauksessa,* mutta silloin kaskwoista kaskwoihin: † nyt minä tunnen puolittain, waan silloin minä tunnen, niin-kuin minä tuttu olen.**

* 2 Kor. 5: 7. † 2 Kor. 3: 18. 1 Joh. 3: 2. ** 1 Kor. 8: 3. Phil. 3: 12.

13. Mutta nyt pysywät usko, toivo, rakkaus, nämät kolme: waan rakkaus on suurin niistä.

14. Lufu.

Apostoli osoittaa, että propheteerata, se on, selittää pyhää Raamattua, on suurempi lahja kuin puhua oudoilla kielillä ilman selittämät-tä. Kuinka tumpisiin niistä lahjoista pitää sikein käytettämän. Ettei waimon sorwi pu-hua seurakunnassa.

Noudattakaat rakkautta, olkaat ahferat hengellisten lahjain perään: * mutta enemmän pro-pheteeraamaan.

* 1 Kor. 12: 31.

2. Sillä joka kielillä puhuu, *

ei hän ihmisille puhu, vaan Jumalalle; sillä ei kenties kuulle, vaan hän puhuu salaisuudet hengesä.

* Ap. L. 2: 4. L. 10: 46.

3. Mutta joka propheteeraa, se puhuu ihmisille parannukseksi, ja neuvoiksi, ja lohdutukseksi.

4. Joka kielillä puhuu, hän parantaa itsensä; mutta joka propheteeraa, hän seurakunnan parantaa.

5. Mutta minä tahtoisin, että te kaikki kielillä puhuisitte, mutta paljon enemmän, että te propheteeraisitte; sillä se, joka propheteeraa, on suurempi kuin se, joka kielillä puhuu, paitsi sitä jos hän sen selittää, että seurakunta saisi siitä parannuksen.

6. Vaan nyt, rakkaat veljeni, jos minä tulen teidän tyköni kielillä puhuin, mitä minä olisin teille hyödyllinen, ellen minä puhuisi teille eli ilmoituksen kautta, eli tiedon kautta, eli prophetian kautta, taikka opin kautta?

7. Kuitenkin ne hengettömät, jotka äänen antavat, joko se on huilu eli kantele, koska eivät ne anna eri ääntä itsestään, kuinka se tiedetään, mitä huilulla eli mitä kanteleilla soitettu on?

8. Ja jos waskitormi antaa ymmärtämättömän äänen itsestään, kuka tietää sotaan hankita?

9. Niin myös te, jos te kielillä puhutte, ja ette puhu selkeästi, kuinka se ymmärretään, mitä puhuttu on? Sillä te puhutte tuulehen.

10. Moninaiset tosin ovat ää-

net maailmassa, ja ei yhtään niistä ole äänetöntä.

11. Sentähden, ellen minä tiedä äänen tointa, niin minä olen puhujalle outo; ja se, joka puhuu, on myös minulle outo.

12. Niin tekin, että te ahkerasti hengellisiä lahjoja etsitte, niin ahteroitkaat seurakunnan parannukseksi, että teillä kyllä olisi.

13. Sentähden, joka kielillä puhuu, se rukoiltaan, että hän sen taitaisi myös selittää.

14. Sillä jos minä kielellä rukoilen, niin minun henkeni rukoilee; mutta minun mieleni on hedelmätön.

15. Kuinkasta se siis on? Minä rukoilen hengesä, ja rukoilen myös mielesäni: minä weisaan hengesä, ja weisaan myös mielesäni.

Ep. 5: 19. Kol. 3: 16.

16. Mutta koska sinä hengesä siunaat, kuinka sen, joka oppimattoman siassa on pitää sinun kiitoskehes amen sanoman, sillä ei hän ymmärrä, mitäs sanot?

17. Sinä tosin hywästi kiität, vaan ei se toinen siitä parane.

18. Minä kiitän minun Jumalatani, että minä taidan usjammalla kielellä puhua, kuin te kaikki.

19. Mutta seurakunnassa tahdon minä paremmin wiisi sanaa puhua minun mielestäni, muita neuvoakseni, ennen kuin kymmenen tuhatta sanaa kielillä.

20. Rakkaat veljet, älkäätkä olko lapset taidossa; vaan olkaat lapset pahuu-

deſſa, mutta olkaat taidoſſa täydelliſet.

Rf. 131: 2. Matth. 11: 25. 1. 18: 3.

Eph. 4: 14. Hebr. 5: 12. 1 Piet. 2: 2.

21. Laissa on firjoitettu: minä tahdon puhua tälle fanjalle toisilla kielillä, ja toisilla huulilla, ja eivät he jüttekään minua kuulle, sanoo Herra. Ef. 28: 11, 12.

22. Niin siis kielet ovat merkittii, ei niille, jotka ufowat, waan niille, jotka eivät ufko; mutta eivät prophetiat ole ufottomain, waan ufowaisten tähden.

23. Sentähden, jos koko seurakunta yhteen paikkaan kokoontuiſi, ja kaitti puhuiſivat kielillä, ja ſinne tuliſi oppimattomat, tailla ufomattomat; eivätkö he teitä mielipuoletſi ſanoiſi?

24. Mutta jos te kaitti propheteeraiſitte, ja ſinne tuliſi joku ufomaton taikka oppimaton, ja hän mihdetaiſiin kaitilta, ja tuomittaiſiin kaitilta:

25. Ja niin hänen ſydämeniä ſalaudet jultti tuliſiſivat, ja hän lanteiſi ſaswoillensa, ja rukoiliſi Jumalata, tunnustain, että Jumala oliſi totiſeſti teiſſä.

3aoh. 8: 28.

26. Kuinkaſta ſe on, rakkaat weljet? Koska te kokoon tulette, niin tullakin teiſtä on pfalmi, hänellä on opetus, hänellä on tieli, hänellä on ilmoitus, hänellä on ſelitys: * ne tapahtu- loon kaitti parannuſetſi.

* 1 Kor. 12: 8, 9, 10.

27. Jos joku kielellä puhuu, ſe puhukaan itse toisena, taikka enimmäin itse kolmantena, ja

muorottain, ja yſſi ſen ſelittä- kää.

28. Ellei hän ſelittäjä ole, niin olkaan ſeurakunnassa ääneti, ja puhukaan itsellensä ja Jumalalle.

29. Mutta propheetat puhukaan itse toisena, eli itse kolman- tena, ja ne muut tuomitſaan.

30. Ja jos jollekulle tykönä istuvalle ilmoitus tapahtui, niin olkaan enſimäinen ääneti.

1 Theſſ. 5: 20.

31. Sillä, kyllä te kaitti propheteerata taidatte, yſſi toisenne perään, että kaitti oppiſiſivat, ja tuliſiſivat neuwotukſi.

32. Ja propheettain henget ovat propheetaille alamaifet.

33. Sillä ei Jumala ole ſe- ſeuraifisuuden waan rauhan Ju- mala, niinkuin kaitiſſa pyhain ſeurakunnissa.

1 Kor. 11: 16.

34. Teidän wainonne pitää ſeurakunnissa ääneti oleman; ſillä ei heille ole ſallittu puhua, waan että he ovat alamaifet, * niinkuin myöſ laſi ſanoo.

* 1 Moſ. 3: 16. 1 Kor. 11: 3.

Eph. 5: 22. Kol. 3: 18. 1 Piet. 3: 1, 5.

35. Mutta jos he jotain oppia tahtowat, niin kysykää miehil- täniſä kotona; ſillä häjyſti ſe wainoille ſopii, että he ſeura- kunnassa puhuwat. 1 Tim. 2: 11, 12.

36. Eli onko Jumalan ſana teiſtä tullut? Taikka onko ſe ai- noaſtaan teidän tyköne tullut?

37. Jos joku luulee hänenſä propheetakſi, eli hengelliſekſi, ſe tutkilaan, mitä minä teille fir- joitan, että ne ovat Herran käſtyt.

2 Kor. 10: 7. 1 Joh. 4: 6.

38. Mutta jos joku on tietämätöin, se olkoon tietämätöin.

39. Sentähden, rakkaat weljet, ahkeroitkaat propheteerata, ja alkäätkätki kieltäkö kielillä puhumasta.

40. Kaikki tapahtuoon soveliaasti ja säädyllisesti.

15. Luku.

Paawali saarnaa ewangeliumia Christuksen kuolemasta ja ylösnousemuksesta. Osoittaa sillä ja myös muilla perustuksilla kuolleitten ylösnousemisen. Niillä muotoa kuolleitten ylösnousemus tapahtuu. Rohduttaa sillä uskovalaisia.

Mutta minä teen teille tietäväksi, rakkaat weljet, sen ewangeliumin, * kuin minä teille ilmoitin, jonka te myös saaneet olette, jossa te myös seisotte,

* Gal. 1: 11.

2. Jonka kautta te myös autuaaksi tulette, * jos te sen pidätte, kuin minä teille olen ilmoittanut, etlette hukkaan ole uskoneet. †

* Rom. 1: 16. 1 Kor. 1: 21. † Gal. 3: 4.

3. Sillä minä olen sen ensin teille antanut, jonka minä myös saanut olen, * että Kristus on kuollut meidän synteimme tähden, raamattuun jälkeen; †

* Gal. 1: 12. † Ps. 22: 16, 17.

Es. 53: 5. Dan. 9: 24. Sach. 13: 7. 1 Kor. 5: 7.

4. Ja että hän oli haudattu, * ja nousi ylös † kolmantena päivänä, ** raamattuun jälkeen:

* Es. 53: 9. † Ps. 16: 10.

** Sof. 6: 2. Jon. 2: 1. Matth. 12: 40.

5. Ja että hän nähtiin Repphaalta, ja sitte niiltä kahdetatoistakymmeneltä. Mark. 16: 14.

Luf. 24: 34. Joh. 20: 19. Ap. T. 10: 41.

6. Sen jälkeen hän nähtiin usiammalta kuin wäideltä sadalta

weljeltä yhdellä haawalla, joista monta vielä eläwät, mutta muutamat ovat nukkuneet.

7. Sitälähin nähtiin hän Jakobilta: ja sen jälkeen kaikilta apostoleilta.

Luf. 24: 50.

8. Waan kaikkein viimein on hän myös minulta nähty, * niin kuin kesken syntyneeltä.

* Ap. T. 9: 8, 17. 1. 22: 17.

1. 23: 11. 1 Kor. 9: 1. 2 Kor. 12: 2.

9. Sillä minä olen kaikkein huonoin * apostolein seasja, enkä ole kelmallinen apostoliksi kutsuttua, että minä olen Jumalan seurakuntaa wainonnut. †

* Eph. 3: 7, 8. † Ap. T. 8: 3. 1. 9: 1.

1. 22: 4. 1. 26: 9. Gal. 1: 13. 1 Tim. 1: 13.

10. Mutta Jumalan armosta minä olen se, kuin minä olen: ja hänen armonsa minun kohtaan ei ole tihjä ollut, * waan minä olen enemmän työtä tehnyt, kuin muut kaikki; † mutta en tuitenkaan minä, waan Jumalan armo, joka minussa on. * Rom. 15: 18, 19.

† 2 Kor. 11: 23. 1. 12: 11.

11. Olisin siis minä eli he, näin me saarnaamme, ja näin te olette myös uskoneet.

12. Mutta jos Kristus saarnataan kuolluista nousneeksi ylös, miksi siis teidän seasanne muutamit sanovat, ettei kuolleitten ylösnousemista ole?

13. Mutta ellei kuolleitten ylösnousemus ole, niin ei Kristuskaan nousnut ylös.

14. Mutta josle Kristus nousnut ylös, niin on meidän saarnamme turha, ja teidän uskonne on myös turha.

15. Ja me löydetään Jumalan vääräksi todistajiksi, että me Jumalata vastaan todistaneet olemme, että hän on herättänyt ylös Kristus; * jota ei hän ole herättänyt ylös, elleivät kuolleet nouse ylös.

* Ap. 1. 2: 24, 29.

16. Sillä jolleivät kuolleet nouse ylös, eipä Kristuskaan noussut ole.

17. Mutta ellei Kristus ole noussut ylös, niin on teidän uskonne turha; ja te olette viettä teidän synneissänne;

18. Niin ovat myös ne, jotka Kristusessa nukkuneet ovat, kadotetut.

19. Jos meillä ainoastaan tässä elämässä on toivo Kristus pään, niin me olemme vihelijäisemmät kaikkea muita ihmisiä.

20. Mutta nyt on Kristus kuolluista noussut ylös: ja on tullut uutiseksi nukkuneitten seas-
ja.

Ap. 1. 26: 23.

Rof. 1: 18. 1 Piet. 1: 3. 1 Tim. 2: 1: 5.

21. Sillä että ihmisen kautta kuolema on, * niin on myös ihmisen kautta kuolleitten ylösnou-
semus. †

* 1 Moos. 2: 17. 1. 3: 6. Rom. 5: 12.

22. Sillä niinkuin kaikki Adamsia kuolevat; niin he myös kaikki pitää Kristusessa elävää tekemän.

Rom. 6: 23.

23. Mutta kulin järjestyksessä: * uutinen Kristus, sitte ne, jotka Kristus omat ovat, hänen tulemisessansa.

* 1 Thes. 4: 15, 16, 17.

24. Sitte on loppu, koska hän antaa valtakunnan Jumalan ja Jän haltuun: ja panee pois kaiken herrauden ja kaiken val-
lan ja voiman.

1 Kor. 2: 6.

25. Sillä hänen tulee hallita, * siihenasti kuin hän kaikki vihollisensa panee hänen jalkainsa ala. †

* Eph. 1: 20. Kol. 3: 1. † Ps. 110: 1.

Ap. 1. 2: 34. Hebr. 1: 13. 1. 2: 8. 1. 10: 13.

26. Viimeinen vihollinen, joka pannaan pois, on kuolema.

27. Sillä hän on kaikki hänen jalkainsa ala heittänyt. * Mutta koska hän sanoo, että kaikki hänen alansa heitettyt ovat, † niin on julki, että se on eroitettu, joka hänelle kaikki heitti ala. **

* Ps. 8: 7. Eph. 1: 22.

Hebr. 2: 8. † Matth. 28: 18. ** Ps. 110: 2.

28. Koska nyt kaikki hänen alansa ja heitettyt tulevat, silloin myös itse Poika hänen alansa heittää, * joka kaikki hänen alansa heitti, että Jumala kaikki kaikkis-
olisi.

* 1 Kor. 8: 29. 1. 11: 3.

29. Mitä ne muutoin tekivät, jotka heittänsä kaistaa antavat kuolleitten päälle, jolleivät kuolleet nouse ylös? Miksi he siis antavat kuolleitten päälle heittänsä kaistaa?

30. Miksi myös me joka aika vaarassa olemme?

Rom. 8: 26.

31. Minä kuolen joka päivä meidän kerskaamisen puolesta, kuin minulla on Kristusessa Jeesuksessa meidän Herrassamme.

1 Kor. 4: 9. 2 Kor. 4: 10, 11. 1. 11: 23.

32. Jos minä olen ihmisten ta-
walla Ephesosssa petoin kansa-
sotanut, mitä se minua auttaa, elleivät kuolleet nouse ylös?

Syötkäämme ja juokaamme; sillä huomenna me kuolemme.

Es. 22: 13. I. 56: 12.

33. Älkää antakopettaa teitä: pahat ja aritukset tulevat hywättä. *Kol. 2: 8.*

34. Herättää ylös * hurskaasti, ja älkää syntiä tekö; sillä eivät muutamat Jumalasta mitään tiedä. Häpiätki minä näitä teille sanon.

* Rom. 13: 11. Eph. 5: 14.

35. Waan joku taitaisi sanoa: kuinka kuolleet nousevat? * Ja mintäkaltaisilla ruumiilla he tulevat?

* Hes. 37: 8.

36. Sinä tomppeli, se, kuin sinä kylvät, ei tule eläväksi, ellei hän (enjin) kuole. *Joh. 12: 24.*

37. Ja jonka sinä kylvät, ei se ole se ruumis, joka tulewa on, vaan paljas jyvä, nimittäin nisun jyvä eli joku muu.

38. Mutta Jumala antaa hänelle ruumiin niinkuin hän tahtoi, ja kullentkin siemenelle oman ruumiinsa.

39. Ei kaikki liha ole yhtäläinen liha; vaan toinen on ihmisten liha, toinen on karjan liha, toinen on kalain, toinen on lintuin.

40. Ja ovat taivaalliset ruumiit, ja maalliset ruumiit; mutta toinen kirkkaus on taivaallisilla, ja toinen maallisilla.

41. Toinen kirkkaus on aurin-golla, ja toinen kirkkaus kuulla, ja toinen kirkkaus tähdeillä; sillä ylsi tähti woittaa toisen kirkkaudessa.

42. Niin myös kuolleitten ylös-nousemus: se kylwetään turmeluksessa, ja nousee ylös turmelamatoihin;

43. Se kylwetään huonona, ja nousee ylös kunniasa; se kylwetään heikkouudessa, ja nousee ylös wäfewyhydessä; *Phil. 3: 20, 21.*

44. Se kylwetään luonnollinen ruumis, ja nousee hengellinen ruumis. Meillä on luonnollinen ruumis, on myös hengellinen ruumis.

45. Niinkuin myös kirjoitettu on: ensimmäinen ihminen Adam on tehty eläväksi sieluksi; * ja viimeinen Adam † eläväksi tewe-wäiseksi Hengeksi.

* 1 Moos. 2: 7. † Rom. 5: 14.

46. Mutta hengellinen ei ole se ensimmäinen, vaan se luonnollinen, senjälkeen se hengellinen.

47. Ensimmäinen ihminen on maasta ja maallinen; toinen ihminen on itse Herra taivaasta.

Luf. 1: 78. Joh. 8: 13, 31.

48. Mintäkaltainen se maallinen on, sentkaltaiset ovat myös maalliset, ja mintäkaltainen taivaallinen on, sentkaltaiset ovat myös taivaalliset.

49. Ja niinkuin me olemme kantaneet maallisen kuvaa, * niin pitää myös meidän kantaman taivaallisen kuvaa. †

* 1 Moos. 5: 8. † Rom. 8: 29.

2 Kor. 3: 18. I. 4: 11. Phil. 3: 21. 1 Joh. 3: 2.

50. Mutta minä sanon, rakkaat weljet, ei liha ja veri taida Jumalan waltakuntaa periä, * ja ei turmeltu pidä turmelematointa perimän.

* 1 Kor. 6: 13.

51. Katso, minä sanon teille salaisuuden: * emme tosin kaikki nuku, vaan kaikki me nautetaan,

* 1 Thess. 4: 15, 16, 17.

52. Ujan rahduſſa, filmän räpähjeſſä, viimeiſellä paſuunalla; * ſillä paſuuna ſoi, ja fuolleet pitää turmelematoinna nouſeman ylöſ, ja me tulemme muutetuſſi. * Matth. 24: 31.

53. Sillä tämän katoovan pittää pukeſen päälleenſä katoomattomuuden, ja fuolewa pukee päälleenſä fuolematommuuden.

2 Kor. 5: 4.

54. Mutta koſka katoowa pukee päälleenſä katoomattomuuden, ja fuolewa pukee päälleenſä fuolematommuuden, ſilloin täytetään ſe ſana, kuin kirjoitettu on: fuolema on nieltä voitokſa.

Eſ. 25: 8. Joſ. 13: 14. Hebr. 2: 14.

55. Kuolema, kuſſa on ſiunotaſ? helwetti, kuſſa on ſiunvoittoſ?

56. Mutta fuoleman ota on ſynti, ja ſynnin voima on laki.

Rom. 4: 15. 1. 5: 13. 1. 7: 5, 13.

57. Mutta kiitoſ olkoon Jumalan, jota meille voiton antanut on meidän Herran Jeſuſen Chriſtuſen kautta. Joſ. 16: 23. 1 Joſ. 5: 5.

58. Sentähden, minun rakkaat veljeni, olkaat wahwat, järkähtymättä, ja aina yltätylläiſet Herran töiſſä, tietäen, ettei teidän työnnä ole turha Her-
raſſa.

16. Lufu.

Paavali läſkee Korinthilaisten koota apua köyhille pohille Jeruſalemiſſa, ja lupaa heitä oppia. Anoo ſempä Timotheuſta ja muutamia muita kohtaan, neuvoen wahvuuteen. Wäärää tämän epiſtolan terweiſiä, uhkaufella, ja toivotuſella.

Mutta awun hakemiſeſtä * pyhiä warten, kuin minä Ga-

latian ſeurakunnille ſäätänyt olen; niin te myöſ tehkää.

* Ap. 1. 11: 29. Rom. 12: 13. 1. 15: 26.

2 Kor. 8: 4. 1. 9: 1, 2, 12. Gal. 2: 10.

2. Enſimäiſenä ſabbathina otta-
kaan jokinainen teiſtä tykönsä jotta-
kin, ja kootaan waranſa jälkeen,
ettei äſken ſilloin, koſka minä
tulen, niitä hakemaan ruveta.

3. Mutta kuin minä tullut olen, jotka te kirjoilla walitſette, ne minä tahdon lähettää wiesmään teidän lahjojanne Jeruſalemiin.

4. Joſ taas niin on ſoweliaſ, että minä itſe ſinne waellan, niin he ſaawat minun kanſani waeltaa.

5. Mutta minä tahdon teidän työnnä tulla, koſka minä Macedonian kautta waellan. (Sillä minun pitää Macedonian läpitſe waeltaman.) Ap. 1. 19: 21. 2 Kor. 1: 16.

6. Mutta teidän työnnänne minä mitämäkſ wiivyn, * eli myöſ talwea pidän, että te minua ſaattaiſitte, kuhunka minä matkufſtan. * 2 Kor. 1: 15.

7. Sillä en minä nyt menneſjani tahdo teitä nähdä: ſillä minä toivon ſaawani jonkun ajan wiipynä teidän työnnänne, joſ Herra ſallii:

Ap. 1. 18: 21. 1 Kor. 4: 19. Jaſ. 4: 15.

8. Mutta minä tahdon Epheſoſſa wiipynä, heluntaihin aſti.

9. Sillä minulle on ſuuri ja wäferä omi awattu, * ja on monta waſtaanſeiſojata.

* 2 Kor. 2: 12. Kol. 4: 3.

10. Mutta joſ Timotheuſ tulee, * niin katſokaat, että hän pelkäämättä oliſi teidän työnnän-

ne; sillä hän tekee myös Her-
ran työtä, niinkuin minäkin;

* Rom. 16: 21. 1 Kor. 4: 17. Phil. 2: 19, 22.

11. Älkään häntä kenkään kat-
sojo yllön: * mutta saattakaat
häntä rauhassa minun tyköni
tulemaan; sillä minä odotan
häntä weljein kanssa. * 1 Tim. 4: 12.

12. Mutta weljestä Apollosta
tietäkää, että minä olen häntä
paljon neuvonut weljein kanssa
teidän tykönnä tulemaan: mutta
ei hän nyt tahtonut tulla; kui-
tenkin on hän tulewa, koska
hänelle sorwelias aika on.

13. Walwokaat, pysykää
uskossa, olkaat urhoollis-
et, olkaat mahwat.

Eph. 6: 10. Kol. 1: 11.

14. Kaikki teidän menonne ta-
pautukoon rakkaudessa.

15. Mutta minä neuvon teitä,
rakkaat weljet: te tunnette Ste-
phanan perheen, * että he owatal-
leet Achajassa, ja owat ruwen-
neet pyhiä palwelemaan.

* 1 Kor. 1: 16.

16. Että te myös olisitte sen-
kaltaisille alamaiset, * ja jokai-
selle apulaiselle ja auttajalle.†

* Phil. 2: 29. Hebr. 13: 17. † 1 Tim. 5: 17.

Ensimmäinen Epistola Korinthilaisten tykö, kirjoitettu Philippiästä, Stephanan, Fortunatuksen,
Achaktuksen ja Timotheuksen kanssa.

P. Paawalin toinen Epistola Korinthilaisten tykö.

1. Luku.

Terwehtyksen jälkeen Korinthilaistille, kiittää
Paawali Jumalata lohdutuksen edestä wal-
woisja, joita hän hywän oman tunnon tobi-
tussella luettelee. Sanoo esteensä, ettei hän
alkomimensa jälkeen joutunut heidän tykönsä.
Paawali, Jesuksen Christuksen
apostoli, Jumalan tahdon
t kautta, ja Timotheus weli, Ju-

17. Mutta minä iloitsen Ste-
phanan, Fortunatuksen, ja Achai-
tuksen tulemisesta; sillä he owat
teidän puuttumiseen täyttäneet;

18. Sillä he wirmoittiwat mi-
nun henkeni ja teidän; sentäh-
den tuntekaat senkaltaiset.

1 Thess. 5: 12.

19. Teitä terwehtävät Asian
seurakunnat. Teitä terwehtä-
vät suuresti Afula ja Priskilla
Herrassa, * ja seurakunta, joka
heidän huoneessansa on.

* Ap. 18: 2. Rom. 16: 3, 5.

20. Teitä terwehtävät kaikki
weljet. Terwehtäkää toinen
toistanne pyhällä suumantami-
jella.

Rom. 16: 16. 2 Kor. 13: 12.

1 Thess. 5: 26. 1 Piet. 5: 14.

21. Minä Paawali terwehdän
teitä omalla kädelläni.

Kol. 4: 18. 2 Thess. 3: 17.

22. Joka ei Herraa Jesusta
Christusta rakasta, se olkoon
anathema, maran atha.

23. Herran Jesuksen Chris-
tuksen armo olkoon teidän kans-
sanne!

Rom. 16: 24.

24. Minun rakkauteni olkoon
kaikkein teidän kanssanne Chris-
tussessa Jesuksessa, amen!

malan seurakunnalle, joka on
Korinthossa, ja kaikille pyhille,
jotka koko Achajassa owat:

2. Armo olkoon teille ja rauha
Jumalalta meidän Isältämme,
ja Herralta Jesukselta Chris-
tukselta!

Rom. 1: 7. 1 Kor. 1: 3. Eph. 1: 2. 1 Piet. 1: 2.

3. Kiitetty olkoon Jumala ja meidän Herran Jeesuksen Kristuksen Isä, laupuden Isä, ja taiten lohdutuksen Jumala!

Eph. 1: 3. 1 Piet. 1: 3.

4. Joka meitä lohduttaa kaikessa meidän vaikeassamme, että me taitaisimme lohduttaa niitä, jotta kaikinlaisessa vaikeassa ovat, sillä lohdutuksella, jolla Jumala meitä lohduttaa.

Rom. 15: 5. 2 Kor. 7: 6.

5. Sillä niinkuin Kristuksen kärsimys on paljon tullut meidän päällemme, * niin myös meille tulee paljo lohdutusta Kristuksen kautta. † * Ps. 34: 20.

† Ps. 94: 19. 2 Kor. 4: 10. Kol. 1: 24.

6. Mutta jos meitä vaikeataan, niin se tapahtui teille lohdutukseksi ja autuudeksi, * joka vaikeuttaa niiden vainain kärsivällisyydessä, joita myös me kärsimme: eli jos meitä lohdutetaan, niin se tulee teille lohdutukseksi ja autuudeksi: ja meidän toivomme on vahva teistä,

* 2 Kor. 4: 15, 17.

7. Että me tiedämme, että niinkuin te olette kärsimisestä osalliset, niin te myös tulette lohdutuksesta osalliseksi.

8. Sillä en me tahdo salata teiltä, rakkaat weljet, meidän vaikeamme, kuin meille Afriassa tapahtui, * että me olimme sangen suuresti rasitetut ylitse meidän voimamme, niin että me jo meidän hengestämme epäilimme. * Ap. T. 19: 23. 1 Kor. 15: 32.

9. Mutta me itsellämme juuri niin päätimme, että meidän piti suoleman, ettei meidän pitäisi

itse päällemme uskaltaman, vaan Jumalan päälle, joka suolleekin herättää; * Jer. 17: 5, 7.

10. Joka meitä niin suuresta suolemasta * päästi, ja päästää: ja me turvaamme hänen päälensä, että hän tästedeskin meitä päästää;

* 1 Kor. 15: 31.

11. Dynä myös teidän rukoustenne avulla * meidän edestämme, että meidän tähtemme, siitä lahjasta, kuin meille annettu on, pitäisi monelta ihmiseltä kiitos tehtämän.

* Rom. 15: 30.

Psalm. 1: 19. Psaltem. b. 22.

12. Sillä se on meidän kerkauksemme, nimittäin meidän oman tuntomme todistus, että me yksikertaisuudessa, ja Jumalan vakkuudessa, ei lihallisessa viisauudessa, * vaan Jumalan armoissa olemme maailmassa vaeltaneet, mutta enimmästi teidän tyköämme.

* 1 Kor. 2: 4, 13.

13. Sillä empä me muuta teille kirjoita, vaan sitä, kuin te luette, eli myös tiedätte; mutta minä toivon, että te myös loppuun asti tiedätte:

14. Niinkuin te puolittain meidän tietäneet olette, että me olemme teidän kerkkaamisemme, niinkuin tekin meidän kerkkauksemme, Herran Jeesuksen päänä olette.

2 Kor. 5: 12.

Psalm. 2: 16. I. 4: 1. 1 Thess. 2: 19, 20.

15. Ja sentaltaisella uskalluksella tahdoin minä ennen tulla teidän tyköenne, * että te toisen kerran olisitte saaneet minulta jonkun hyvän työn;

* Rom. 1: 11.

16. Ja minä olisin waeltanut teidän kauttamme Macedoniaan,* ja Macedoniasta teidän tykönnne takaperin tullut, ja niin teiltä Judeaan johdatetuksi. * 1 Kor. 16: 5.

17. Koska minä tätä ajattelin, lienekö minä sen tehnyt hempeydestä? Eli owatko minun aiwoitukseni, joita minä aivoin, lihalliset, että minun tykönnni olisi niin, niin, ja ei, ei?

18. Mutta Jumala on waaka, ettei meidän puheemme ole teille niin ja ei ollut.

Matth. 5: 37. Jak. 5: 12.

19. Sillä Jumalan Poika Jeesus Kristus, joka teidän seasanne meiltä saarnattu on, nimittäin, minulta ja Silwanukselta ja Timotheukselta, ei ollut niin ja ei, vaan oli hänessä niin.

20. Sillä kaikki Jumalan lupaukset owat niin hänessä, ja owat amen hänessä, Jumalan kunniaaksi meidän kauttamme.

21. Mutta Jumala on se, joka meitä teidän kanssanne Kristusuksessa wahvistaa, ja on meitä woidellut,

1 Joh. 2: 20, 27.

22. Joka myös on meitä luvinnut, ja antoi Hengen pantiksi meidän sydämihimme.

Rom. 8: 16. 2 Kor. 5: 5. Eph. 1: 13, 14. I. 4: 30.

23. Mutta minä rukoilen Jumalata todistajaksi* sieluni päälle, että minä olen säästännyt teitä, etten minä vielä ole Korinthoon tullut. †

* Rom. 9: 1.

2 Kor. 11: 31. Gal. 1: 20.

... Phil. 1: 8. † 2 Kor. 12: 20. I. 13: 3, 10.

24. Ei niin, että me hallitsimme* teidän uskoanne, vaan

me olemme auttajat † teidän ilohonne; sillä te seisotte uskossa.

* 1 Piet. 5: 3. † 1 Kor. 3: 5.

2. Lufu.

Apostoli antaa tietää rakkauteensa Korinttilaisia, erinomattain sitä katuwaista kohtaam, jonka hän ennen oli pannaan pannut. Kättä Jumalata Kristusfen autuaaksi tekeväisen tunnon ilmoituksen edestä.

Mutta sitä minä olen itselläni aikunut, etten minä taas murheella teidän tykönnne tulisi.

2. Sillä jos minä teidän murheeseen saatan, kufas minua ilahuttaa, vaan se, joka minulta on murheelliseksi tehty?

3. Ja sen minä olen teille kirjoittanut, etten minä tultuani saisi niistä murhetta, * joista minun tulisi ilo saada; sillä minulla on sentkaltainen uskallus kaikkein teidän tykönnne, että minun iloni kaikkein teidän ilonne on.

* 2 Kor. 12: 21.

4. Sillä minä kirjoitin teille suuressa wainwassa ja sydämen kirwussa, monilla kyyneleillä, ei, että teidän pitäisi nurhehtiman, vaan että te ymmärtäisitte sen erinomaisen rakkauden, kuin minulla on teidän kohtaanne.

5. Jos joku* on murheen matakaan saattanut, ei hän ole minua nurheelliseksi saattanut vaan puolittain, etten minä teitä kaikkia rasittaisi. * 1 Kor. 5: 1.

6. Mutta kyllä siinä on, että se monelta niin rangaištu on.

1 Kor. 5: 5.

7. Että te tästedeä sitä enäm-män häntä armahaisitte, ja lohduttaisitte, ettei hän uppoisi ylönpalttinessa murheessa.

8. Sentähden neuvon minä teitä, että te hänen kohtaansa rakkautta osoittaisitte:

9. Sillä sentähden minä myös olen kirjoittanut, koetellakseni teitä, jos te olette kaikkihin kiulliaiset.

10. Mutta joille te jotain anteesi annatte, sen minä myös anteesi annan: sillä jolle minä jotain anteesi annoin, sen minä anteesi annoin teidän tähtenne Christuksen puolesta, ettemme saatavalta voitetuksi tulisi:

11. Sillä eipä meiltä ole sallattu, mitä hänen mielessänsä on.

12. Mutta kuin minä tulin Troadaan * Christuksen ewangeliumia saarnaamaan, ja minulle awattiin ovi† herrassa: niin ei minulla ollut yhtään lepoa hengesäni, etten minä Titusta minun weljeäni löytänyt: * Ap. T. 18: 8. † 1 Kor. 16: 9.

13. Mutta kuin minä olin heidän hyvästi jättänyt, menin minä sieltä Macedoniaan.

2 Kor. 7: 5, 6.

14. Mutta kiitetty olkoon Jumala, joka aina antaa meille voiton Christuksessa, ja julistaa jota paikassa hänen tuntemiseni * hyvin meidän kauttamme * 2 Kor. 1: 27.

15. Sillä me olemme Jumalalle yksi hyvä haju Christuksessa, sekä niiden seasssa, jotka autuaaksi tulevat, että myös niiden seasssa, jotka hukkuvat.

16. Näille tosin surman haju kuolemaksi, mutta

toisille elämän haju elämäksi: * ja kuka on nyt tähän kelmollinen? †

* 2 Kor. 2: 34. † 2 Kor. 3: 5, 6.

17. Sillä empä me ole sentaltaiset kuin muutamat, jotka Jumalan sanaa myyskentelevät; waan wakiudesta, * ja niinkuin Jumalasta, me puhumme Jumalan kaswain edessä, Christuksessa. * 2 Kor. 4: 2.

3. Luku.

Paawali sanoo Korinthilaiset kirstykirjaksensa. Osoittaa, mistä wiran soveliaisuus tulee. Rähittää eroituksen lain ja ewangeliumin wiran välillä.

Rupeeemmeko me siis itsiämme taas kehumaan? eli tarvitsemmeko me, niinkuin muutammat, kiitoskirjaa teidän tyköne, eli kiitoskirjaa teiltä?

2 Kor. 5: 12. 1. 10: 8, 12.

2. Te olette meidän kirjamme, * meidän sydämiimme kirjoitettu, joka kaikilta ihmisiltä tunnetaan ja luetaan;

* 1 Kor. 9: 2, 3.

3. Ja te olette ilmoitettu, että te Christuksen lähetyskirja olette, meidän palveluksemme kautta valmistettu, ei plätillä kirjoitettu, waan elävän Jumalan Hengellä, ei tiwisiin tauluihin, * waan lihallisiin † sydämen tauluihin. **

* 2 Moos. 24: 12. 1. 84: 1.

† Hes. 11: 19. 1. 36: 26.

** Jer. 31: 33. Hebr. 8: 10.

4. Mutta sentaltainen uskallus on meillä Christuksen kautta Jumalan puoleen;

5. Ei niin, että me olemme itse meistämmes soveliaat jotakin ajattele-

maan, niinkuin itse meistämmme, * waan jos me olemme johontuhun some-
liaat, niin on se Jumalal-
ta. * 2 Kor. 2: 16. Psil. 2: 13.

6. Joka meitä someliaaksi tehnyt on uuden testamentin * wirkaa+
pitämään, ei puustawin, waan
Hengen; sillä puustawi tuloet-
taa, waan Henki tekee eläväksi. **

* Jer. 31: 31. + 2 Kor. 5: 18.

Hebr. 8: 6, 8. ** Rom. 2: 27, 29. I. 7: 6, 10, 11.

7. Mutta jos sillä wiralla, joka puustawin kautta tuloettaa ja kiihiin kiihuttu * oli, oli sentkalainen kirkkaus, niin ett-
eivät Israelin lapset taitaneet katsoa Moosesen kaswoihin, + hänen kaswoinsa kirkkauden tähden, joka kuitenkin katoo;

* 5 Mos. 10: 1. + 2 Mos. 34: 29, 30.

8. Mitä ei siis paljon enäm-
min sillä wiralla, joka Hengen antaa, pitäisi kirkkaus oleman?

9. Sillä, jos wiralla, joka kadotuksesta saarnaa, kirkkaus oli, paljon enemmän sillä wiralla, joka wanhurstaudesta saarnaa, on ylönpalttinen kirkkaus.

Rom. 1: 17. I. 3: 21.

10. Sillä se toinen, joka kirkastettu oli, ei ole ensinkään kirkkaudeksi luettava, sen ylönpalttisen kirkkauden suhteen.

11. Sillä jos sillä oli kirkkaus, joka katoo, paljon enemmän on sillä kirkkaus, joka pysyy.

12. Että meillä siis sentkalainen toivo on, niin me puhumme rohkeasti;

Epil. 6: 19.

13. Ja emme tee niinkuin Mooses, joka kaswoillensa peitte-
en pui, * etteivät Israelin

lapset taitaneet sen loppua katsoa, joka katoo. * 2 Mos. 34: 33.

14. Waan heidän taitonsa olivat paatuneet. * Sillä tähän päivään asti, koska wanhaa testamenttia luetaan, pysyy se peite ottamata pois, joka Christussesta laittaa. + * Ef. 6: 10. Ef. 12: 2. Ap. 2: 28, 29. Rom. 11: 8. + Matth. 13: 11, 14.

15. Mutta tähän päivään asti, koska Mooses luetaan, rip-
puu se peite heidän sydämensä edessä;

16. Mutta koska he palajavat Herran puoleen, niin peite otetaan pois. * Ef. 2: 7. Rom. 11: 23, 26.

17. Sillä Herra on Henki: * mutta kussa Herran Henki on, siinä on vapaus. * Joh. 4: 24.

18. Mutta me kaikki avoimilla kaswoilla Herran kirkkautta katselemme, niinkuin peilisä, * ja me muutetaan siihen kuvaan kirkkaudesta niin kirkkauteen, niinkuin Herran hengestä.

* 1 Kor. 13: 12.

4. Luku.

Paawali julistaa uskollisuutensa ja suuttu-
mattomuutensa ewankeliumin wirassa. Roh-
duttaa itseänsä ajallisten waiwain alla us-
kallutuksessa Jesuksessa, ja wakuutusella ijan-
kaikkisesta kunnasta.

Sentähden että meillä sentkalainen wirka on, sen jälkeen kuin armo meidän kohtaamme tapahtunut on, niin emme suutu;

2. Waan wältämme ne salaiset häpiät, * ja emme waella kawa-
luudella, emmekä petoksella + Ju-
malan sanaa turmele, waan me ilmoitamme totuuden, ja mei-
tämme julkisesti kaikkein ihmis-

ten omaatuntoa kohtaan Jumalan edessä osoitamme.**

* Rom. 1: 16. + 2 Kor. 2: 17.

1 Thess. 2: 3, 5. ** 2 Kor. 5: 11. 1. 6: 4.

3. Jos nyt meidän ewangeliumimme on peitetty, niin se on niille peitetty, jotta kadotetaan;

2 Thess. 2: 10.

4. Joissa tämän maailman Jumala on uskottomain taidot so-waisnut, * ettei ewangeliumin paiste heille pitäisi Kristus-firkaudesta walistaman, + joka on Jumalan kuroa.** * Ef. 6: 10.

Matth. 13: 14. Joh. 12: 31, 40.

+ 2 Kor. 3: 18. ** Kol. 1: 15. Hebr. 1: 3.

5. Sillä en me itse meistämmen saarnaa, vaan Kristus-firkaudesta, että hän on Herra; mutta me olemme teidän palvelijamme * Jesuksen tähden. * 2 Kor. 1: 24.

6. Että Jumala, joka käski walteuden pimyydestä paistaa, * se paisti tummon walteuden meidän sydämissämme Jumalan firkaudesta Jesuksen Kristus-firkauswoissa.

* 1 Mos. 1: 3.

7. Mutta meillä on tämä tawara iawiisissa astioissa, * että se ylönpalttinen woima pitää olemassa Jumalalta, ja ei meistä; +

* 2 Kor. 5: 1. + 1 Kor. 2: 5.

8. Meillä on joka paikassa ahdistus, mutta en me sitä sure: meillä on pakko, mutta emme epäile.

9. Me kärkeimme wainoa, mutta ei meitä anneta ylöns: me painetaan alas, mutta emme huku;

Ps. 37: 24.

10. Me wienimme nypäri aina Herran Jesuksen kuoleman * meidän ruumiissamme, + että Her-

ran Jesuksen elämäkin meidän ruumiissamme ilmoitettaisiin.

* Rom. 8: 17.

+ Gal. 6: 17. 2 Kor. 1: 5. 2 Tim. 2: 11, 12.

11. Sillä me, jotta elämme, annetaan ylöns aina kuolemaan Jesuksen tähden, * että Jesuksen elämä meidän kuolemaissamme lihassamme ilmoitettaisiin. +

* Ps. 44: 23. Matth. 5: 11.

Rom. 8: 36. 1 Kor. 15: 31, 49. + Kol. 3: 4.

12. Sentähden on kuolema meissä woimallinen, mutta teissä elämä.

13. Mutta että meillä on yksi uskon henki, niinkuin kirjoitettu on: minä uskoin, sentähden minä puhuin; * niin me myös uskomme, ja sentähden me myös puhumme;

* Ps. 116: 10.

14. Ja tiedämme sen, joka Herran Jesuksen herätti, * että hän meidänkin Jesuksen kautta herättää, + ja asettaa meitä teidän kanssanne.

* Ap. T. 2: 24, 32.

+ Rom. 8: 11. 1 Kor. 6: 14.

15. Sillä kaikki teidän tähten tapahtui, että se ylönpalttinen armo monen kiitos-firkaudesta runsaasti Jumalan ylistykseksi tulisi.

2 Kor. 1: 3, 11. 2 Tim. 2: 10.

16. Sentähden en me wäsy; sillä waikka meidän ulkonainen ihminen turmellaan, niin sisällisen kuitenkin * päivä päivästä uudistetaan:

* Rom. 7: 22. Eph. 3: 16. Kol. 3: 10.

17. Sillä meidän waiwamme, joka ajallinen ja kewiä on, * saattaa meille ijankaikkisen ja määrättömän kunnian; +

* Ps. 30: 6.

+ Matth. 5: 12. Rom. 8: 18. 2 Thess. 1: 7. 2 Tim. 4: 8.

18. Jotka emme näkymäisiä katso, vaan näkymättömiä; * sillä näkymäiset ovat ajalliset, mutta näkymättömät ijankaikkiset.

* Rom. 8: 24, 25.

5. Luku.

uskotavaiset lohduttavat itsiänsä nykypäisten vaikeiden alla tulevaisen kunnian toivolla. Paawali vastaa virkansa puolesta, ja osoittaa, mikä saarnaviran vaikeus on.

Sillä me tiedämme, että jos tämän majan meidän maallisen huone * purjetaan, meidän me olemme rakennuksen Jumalalta, huoneen, ei täällä tehdyn, joka on ijankaikkinen taiwaissa, †

* 2 Kor. 4: 7. † Hebr. 11: 10. 2 Piet. 1: 18, 14.

2. Joka me myös huokaamme, itävoiten, että me meidän majallamme, joka taiwaasta on, puetetuksi tulisimme. Rom. 8: 23.

3. Jos me muutoin puutettuna, ja ei alasti löydettäisiin.

Matth. 22: 11. Gal. 3: 27. 1 Tim. 2: 18. 1. 16: 15.

4. Sillä me, jotka tässä majassa olemme, huokaamme, että me rakennetut olemme, jossa emme tahdo riisuttuna, vaan puutettuna olla, että se kuolemainen eläimältä nieltäisiin.

Rom. 8: 11. 1 Kor. 15: 53, 54.

5. Mutta joka meitä siihen valmistaa, * se on Jumala, joka myös Hengen on meille pantiksi antanut. †

* Ef. 2: 23. Eph. 3: 10.

† Rom. 8: 16. 2 Kor. 1: 22. Eph. 4: 30.

6. Niin me olemme sentähden aina hyvässä turvassa, ja tiedämme, että niinkauvan kuin me ruumiissa asomme, niin me olemme kaukana Herrasta,

1 Nita. 2: 29: 15.

Ps. 39: 13. Ps. 119: 19. Hebr. 11: 13.

7. (Sillä me vaellamme uskosja, ja emme katsomisesja.) Rom. 8: 24, 25.

1 Kor. 13: 12. 2 Kor. 4: 18. Hebr. 11: 1.

8. Mutta meillä on turwa, ja paljon halajamme enämin olla kaukana pois ruumiista, ja mennä ajumaan Herran tykö; Phil. 1: 23.

9. Sentähden joko me kotona olemme, eli ulkona vaellamme, niin me aheroitsemme siitä, että me hänelle telpaisimme.

10. Sillä meidän taikkein pitää ilmestymän Kristuksen tuomioistuimen esteen, * että jokainen saisi sen jälkeen, kuin hän ruumiissansa tehnyt on, oltoon se hyvä eli paha. †

* Matth. 25: 31. Rom. 14: 10. † Ps. 62: 13.

Jer. 17: 10. Rom. 14: 12. Kol. 3: 24, 25.

11. Että me siis tiedämme, että Herraa pitää peljättämän, * niin me neuvoimme ihmisiä, mutta Jumalalle olemme me julkkiset: kuitenkin minä toivon, että me olemme myös julki teidänkin omassa tunnosjanne. †

* Job. 31: 23. Job. Ep. 5: 23. † 2 Kor. 4: 2.

12. Emme taas kerskaa itsiämme teidän edessäanne; vaan me annamme teille tilan kerskataksenne meistä; * että teilläkin olisi kerskaamista niitä vastaan, jotka itsiänsä kasvoin jälkeen kerskaavat, ja ei sydämen jälkeen. †

* 2 Kor. 1: 14. 1. 3: 1. 1. 10: 8, 12. † 2 Kor. 11: 12.

13. Sillä jos me tyhmistyneet olemme, niin me sen Jumalalle olemme: eli jos me taidossa olemme, niin me teille taidossa olemme. 2 Kor. 11: 1, 16, 17. 1. 12: 6, 11.

14. Sillä Kristuksen ratkaus vaatii meitä,

15. Että me ſen niin pidämme, että jos yſſi on kuollut kaikkein edeſtä, niin he kaikki ovat kuolleet: ja hän on ſentähden kaikkein edeſtä kuollut, että ne, jotka elävät, eivät nyt enää eläiſi itsellensä, vaan hänelle,* jota heidän edeſtänſä kuollut ja nouſnut on ylöſ.*Rom. 5:13. 1.6:11,12. 1 Kor. 6:19. Gal. 2:20. 1 Theſſ. 5:10. 1 Piet. 4:2.

16. Sentähden en me täſtedes lihan puoleſta tetaän tunne. Ja jos me olemme Chriſtufjen lihan puoleſta tunteneet,* niin emme kuitenkään ſilleen tunne.

*Matth. 12:50. 1 Joh. 5:14.

17. Sentähden, jos joku on Chriſtufjeſſa, niin hän on uusi luontokappale;* ſillä wanhat ovat kadonneet, katſo, kaikki ovat uudeſſi tulleet.†

*Rom. 8:10. Gal. 5:6. 1.6:15.

Kol. 3:11. †Ef. 43:18, 19. Jfm. R. 21:5.

18. Mutta ne kaikki ovat Jumalaſta, jota meitä on itſe ſauſſamia ſowittanut Jeſufjen Chriſtufjen kautta,* ja antoi meille wiran ſowinnolta ſaarnata.*Rom. 5:10. 1 Joh. 2:2. 1.4:10.

19. Sillä Jumala oli Chriſtufjeſſa,* ja ſowitti maailman itſe ſauſſaansa,† ja ei lufenut heille heidän ſyntiänſä, ja on meitä ſowintoſaarnan jättänyt.

*Kol. 2:9. †Rom. 3:24, 25. Kol. 1:20.

20. Niin olemme me Chriſtufjen puoleſta täſkyläijet; ſillä Jumala neuwoo meidän kauttamme. Niin me rufoilemme ſiis Chriſtufjen puoleſta, että te Jumalan ſauſſa ſowitte.

21. Sillä hän on jen, joka ei

mitään ſynniſtä tietänyt,* meidän edeſtämme ſynniſi tehnyt,† että me hänellä tulifimme ſiſſi wanhuſſkaudeſſi, jota Jumalan edeſſä telpaa.** *Ef. 53:6, 9, 12.

1 Piet. 2:22. †Rom. 8:3.

Gal. 3:13. 1 Joh. 3:5. **Rom. 5:19.

6. Lufu.

Neuwo kriſtiſiſten awuin harjoitufſeen. Wa-roitus wäittäämään jumalattomain ſauſſa-fähmiſtä ja oſallifunta.

Mutta me niinkuin apulaiſet* neuwomme teitä, ettette Jumalan armoa hukkaan ottaifi.†

*1 Kor. 3:9. †Hebr. 12:15.

2. Sillä hän ſanoo: minä olen otollifella ajalla ſiuna kuollut, ja olen ſiuna autiuden päivänä auttanut.*Katſo, nyt on otolinen aita, katſo, nyt on autiuden päivä.†

*Ef. 49:8. Luf. 4:19. †Rom. 13:12.

3. Älkäämme kellenkään joſſa-kuſſa pahemmulta antaa,*ettei meidän wirkaamme laitettaifi:

*1 Kor. 10:32.

4. Baan oſoittakaamme meitämme kaitſiſia aſioiſſa, niinkuin Jumalan palveliat:* ſiuresſä kärjwällifinydellä, waiwoiſſa hädiſſä, ſuruifſa,*1 Kor. 4:1,2. 2 Kor. 4:2.

5. Haawoiſſa, wankeuſſiſſa, ſapinoiſſa, töiſſä,* walwomiſiſſa, paſtoifſa,*2 Kor. 11:23.

6. Puhtaſſa elämäſſä, taidoſſa, pitkämielifinydellä, ſuloiſiudessa, Pyhäſſä Hengellä, wilpittömäſſä rakkaudessa,

7. Totuuden ſanaſſa, Jumalan wäeſſä,* wanhuſſkauden ſota-aſeitten kautta† oſialla ja wäſemmalla puolella,*1 Kor. 2:4.

Epſ. 6:11,13. 2 Tim. 4:7. †2 Kor. 4:2.

8. Kunnian kautta ja piltan, panetuksen ja kiitoksen kautta: niinkuin vietteliät, ja kuitenkin wakaat;

9. Niinkuin tuntemattomat, ja kuitenkin tutut; niinkuin kuolewaijet, ja katso, me elämme; niinkuin rangaištut, ja ei kuitenkään tapetut; Pf. 118: 18.

10. Niinkuin murheelliset, ja kuitenkin aina iloiset: niinkuin köyhät, mutta kuitenkin monta rikkaaksi tekemäiset; niinkuin ne, joilla ei mitään ole, ja joiden kuitenkin kaikki omat owat. Phl. 4: 11, 12.

11. Te Korinthilaiset, meidän suunne on hänensä awannut teidän kohtaanne, meidän sydämemme on lewinnyt.

12. Et te ole ahtaalla meisjä; mutta itse teissäme te ahtaalla olette. 2 Kor. 7: 2, 3.

13. Minä sanon niinkuin lapsilleni, että te myös minua vastaan teitäme niin asettaisitte, ja lewittäkää teitäme. 1 Kor. 4: 14.

14. Älkää wetäkö ijestä epänskoisten kanssa.* Sillä mitä oikeuden on wäärnyden kanssa tekemistä? Eli mitä osallisuutta on walkeudella pimeyden kanssa? † 3 Mos. 7: 2. 1 Kor. 5: 9. + Eph. 5: 11.

15. Ja mikä jowinto on Christussella Belialin kanssa?* Taikka mikä osa on uskowaisella uskotoman kanssa?

* 1 Sam. 5: 1, 10. 1 Kor. 10: 21.

16. Eli kuinka Jumalan templi sopii epäjumalten kanssa?* Sillä te olette elävän Jumalan temp-

li, + niinkuin Jumala sanoo: minä tahdon heissä asua, ja heissä waeltaa, ja minä tahdon olla heidän Jumalansa, ja heidän pitää oleman minun kansani. ** 1 Kor. 10: 14. + 1 Kor. 3: 16.

1. 6: 19. Eph. 2: 21. Hebr. 3: 6. 1 Piet. 2: 5.

** 3 Mos. 28: 12. Hes. 36: 28. 1. 37: 27.

17. Sentähden paetkaat heidän seastansa, ja eroittakaat teitäne, * sanoo Herra: ja älkää jaaštaisehen ruwetko, ja niin minä korjaan teitä,

* Es. 52: 11. Jlm. 2. 18: 4.

18. Ja olen teidän Isänne, ja teidän pitää oleman minun poikani ja tyttäreni,* sanoo kaikkivaltias Herra. * 2 Sam. 7: 14.

Jer. 31: 1, 9. Jlm. 2. 21: 7.

7. Lufu.

Paawali osoittaa huolensa Korinthilaisla kohtaan, ja ylistää heidän kuuliaisuuttansa; näyttää läheystirjanja osseen heille hyödyllisen; puhuu myös Tituksen suostosta heitä kohtaan.

Etä meillä nyt sentkaltaiset lupaukset owat, * minun rakkaani, puhdistakaamme + siis itsemme kaikesta lihan ja hengen jaaštaisuudesta, täyttäm pyhyyttä Jumalan pelwossa.

* 1 Tim. 4: 8. + 1 Joh. 3: 3.

2. Ottakaat meitä vastaan: en me tellentään wäärnyttä tehneet, * en me ketään turmelleet, en me feneltäkään mitään waa-tineet. * Ap. 1. 20: 38. 2 Kor. 12: 17.

3. Sentkaltaista en jano minä teille kadotuksetsi; sillä minä olen ennen sanonut,* että te olette meidän sydämisjämme ynnä kuolla ja ynnä elää. * 2 Kor. 6: 11, 12, 13.

4. Minä puhun teille suurella rohkeudella: minä ferskaan pal-

jon itseäni teistä: minä olen lohdutuksella täytetty: minä olen ylönpalittiesssa ilossa * kaikessa meidän waiwassamme.

* Matth. 5: 12.

Ap. T. 5: 41. Phil. 2: 17. Kol. 1: 24.

5. Sillä koska me Macedoniaan tulimme, * ei meidän lihallamme ollut yhtään lepoa, waan kaikissa paikoissa olimme me waiwatut, † ulkona jota, sijällä pelko. **

* 2 Kor. 2: 13.

† Ap. T. 16: 19, 23. 5 Mos. 32: 25.

6. Mutta Jumala, joka nöyriä lohduttaa, hän lohdutti meitä Tituksen tulemisella.

7. Waan ei ainoastaan hänen tulemisellansa, mutta myös sillä lohdutuksella, jonka hän teiltä saanut oli, ja ilmoitti meille teidän halunne, teidän itfunne ja teidän kiwautesenne minusta; niin että minä vielä enämmin ihastuin.

8. Sillä jos myös minä teitä minun lähetyksirjallani murheeseen saatin, empä minä sitä kadu, eikä minä oliin katunut; * sillä minä näen sen lähetyksirjan teitä hetken aikaa murheessa pitäneen.

* 2 Kor. 2: 4.

9. Nyt minä iloitsen, en siitä, että te murheissa olitte, waan että te olitte murheissa parantuneeksi; sillä te olitte murheelliset Jumalan mielen jälkeen, niin ettei teille pitäisi meistä joskus wahinkota oleman.

10. Sillä se murhe, joka Jumalan mielen jälkeen tapahtuu, saattaa katumisen autuudeksi, * jota ei ylsittää kadu; mutta maa

ilman murhe saattaa kuoleman.

* 2 Sam. 12: 13. Matth. 26: 75. Luk. 18: 13.

11. Sillä katso, että te olitte Jumalan mielen jälkeen murheelliset, kuinka suuren aherruiden se on teissä waituttanut? Ja tosin edeswastauksen, närkästyksen, pelwon, ikäwöitsemisen, kiwauden ja koston. Te olette kaikissa teitänne puhtaaksi osoittaneet tässä asiassa.

12. Sentähden waikka minä teille kirjoitin, niin ei se ole kuitenkään sen tähden tapahtunut, joka rikkonut oli, eikä sen tähden, jolle wääritys tehtiin, mutta sentähden, että teidän ahkeriutenne meidän kohtaamme Jumalan edessä julkiseksi tulisi.

13. Sentähden me olemme saaneet lohdutuksen, että tekin olette lohdutetut. Mutta vielä enämmin iloitsimme me Tituksen ilosta: sillä hänen hentenjä oli teiltä kaikilta wirmoitettu.

14. Ja mitä minä hänen edesänjä teistä kerskannut olen, en minä sitä häpee; waan niinkuin kaikki owat todet, kuin minä teille puhunut olen, niin on myös meidän kerskauksemme Tituksen edessä todeksi tullut.

15. Ja hänellä on sangen suuri sydämellinen halu teidän puoleenne, koska hän kaikkein teidän kuuliaisuuttanne muistaa, kuinka te pelwolla ja wapistuksella häntä otitte vastaan. Phil. 2: 12.

16. Minä siis iloitsen, että minä kaikissa asioissa teihin taiban luottaa.

8. Luku.

Paawali ylistää Macedonian seurakunnan anteliaisuutta köyhä köhtaan; kehoittaa Korinthilaisla myös anteliaisuuteen. Titus lähetetään muutamain muiden kansa heidän tyhönä apua kotoomaan, joita he waroitetaan ystävällisesti köhtaamaan.

Mutta minä teen teille tietäwäksi, rakkaat weljet, Jumalan armon, joka Macedonian seurakuntiin annettu on;

Rom. 15: 28.

2. Sillä heidän ilonsa oli ylön-palttinen, koska heitä monen waiwan kautta koeteltiin, ja waikka he sangen köyhät olivat, ovat he kuitentkin runsaasti kaikessa ystijertaisuudessa antaneet; Rom. 12: 8. Gal. 2: 10.

3. Sillä he olivat kaikesta woimastansa (sen minä todistan), ja ylitsefin woimansa, hywäntahtoiset,

4. Ja meitä suurella ahferuudella rukoilivat, että me ottaisimme vastaan sen hywän työn, ja sen palveluksen osallisuuden, kuin pyhäin waraksi koottu oli;

Ap. T. 11: 29.

Rom. 15: 28. 1 Kor. 16: 1, 2. 2 Kor. 9: 1.

5. Ja ei niin kuin me toivoimme, waan he antoivat itsensä ensisti Herralle, ja (sitte) meille Jumalan tahdon kautta,

6. Että meidän pitäisi Titusta neuwomaan, että niinkuin hän oli ennen ruvennut, hänen pitäisi sentkaltaisen hywän työn niin teidän seasanne päättämän.

7. Mutta niinkuin te olette kaikissa rikkaat, * uskoissa ja saanasssa, ja taidoissa, ja kaikkeinajessa ahferuudessa, ja teidän rakkaudessaanne meidän köhtaamne

(niin sowittakaat siis), että te myös tässä armossa rikkaat olisitte.

* 1 Kor. 1: 5.

8. Eupä minä waatimisesta sitä sano, waan muiden ahferuudesta koettelen minä myös teidän rakkautenne wakuutta.

9. Sillä te tiedätte meidän Herran Jesuksen Chrístuksen armon, että hän rikkaana ollessansa tuli kuitenkin teidän tähtenneköyhäksi, * että te hänen köyhyytensä kautta rikkaaksi tulisitte.

* Matth. 8: 20. Luk. 9: 58. Psal. 2: 6, 7.

10. Minun neuwoni * minä tästä annan: sillä se on teille hyödyllinen, † että te olette ennen ruvenneet, ei ainoastaan sitä tekemään, waan jo memmeenä muonna tahdoitte ** sitä.

* 1 Kor. 7: 7, 25.

† San. I. 19: 17. Matth. 10: 42. ** 2 Kor. 9: 2.

11. Täyttäkää siis nyt se työ, kuin te rupesitte; että niinkuin tahto walmis oli, te myös sen woimanne perästä täyttäisitte.

12. Sillä jos joku edellä mieellinen on, niin hän on otollinen * hänen waransa jälkeen, ja ei sen jälkeen, jota ei hänellä ole.

* San. I. 3: 28. Mark. 12: 43.

Luk. 21: 3. 2 Kor. 9: 7. 1 Piet. 4: 10.

13. Ei niin luullen, että muilla pitää olemas huojemus, ja teillä ahdistus; waan että se tasan olisi, niin palvelkaan teidän rikkautenne heidän köyhyyttänsä, tällä ajalla;

14. Että myös heidän rikkaatensa teidän puittumistanne palvelisi, että tasan tapahtuisi:

15. Mitäkuin kirjoitettu on: joka paljon koki, ei hänellä ollut liitää; ja joka vähän koki, ei häneltä mitään puuttanut.

2 Mos. 16: 18.

16. Mutta Jumalan olkoon kiitos, joka sentaltaisen ahferunden antoi Tituksen sydämeen teidän tähtenne!

17. Sillä hän otti sen neuvon hyväksi, ja tosin oli sitä ahferampi, että hän lätki mielellänsä teidän tyköne.

18. Mutta me olemme yhden weljen hänen kansansa lähettäneet, jota ewangeliumissa kuitetaan kaikissa seurakunnissa;

19. (Mutta ei se ainoasti, vaan hän on myös jäänyt seurakunnilta* meidän matkakumppanijemme tämän armon kansa, joka meidän lauttamme Herran kunniaksi toimitetaan, ja teidän hyvän tahtonne koettelemiseksi;)

* Ap. 1. 11: 30.

20. Karttain sitä, ettei kukaan meitä panettelisi sentaltaisen rikkaan awun puolesta, joka meidän lauttamme toimitetaan;

21. Sillä me ahferoitsemme sitä, tuun kunniallinen on, ei ainoastaan Herran edessä, vaan myös ihmisten edessä.

Rom. 12: 17. Psal. 4: 8. 1 Piet. 2: 12.

22. Ja me olemme heidän kansansa lähettäneet meidän weljemme, jonka me monessa olemme niasi toetelleet, että hän ahfera on, ja vielä nyt paljon ahferampi, jurella usalluksella, kuin on teidän tyköne.

23. Sekä Tituksen puolesta, joka minun kumppanini on, ja apulaiseni teidän seassamme, että myös meidän weljemme tähden, jotka ovat seurakuntain apostolit, Kristuksen kunnia.

24. Osoittakaat siis teidän rakautenne merkki, ja meidän kerskaamisemme teistä, mitä kohtaan, julkisesti seurakunnan-kin edessä.

9. Luku.

Paavali waroitaa, että Korinthilaiset turvaten antelaskuensa ilman kiitowyytyksellä ja kiitowyytyksellä tähtäisivät. Sanoo, että Jumala on heille siihen armonsa antawa.

Sillä siitä arvusta, kuin pyhille annetaan,* ei tarwita minun teille kirjoittamaan.

* Ap. 1. 11: 29.

Rom. 15: 26. 1 Kor. 16: 2. 2 Kor. 8: 4.

2. Sillä minä tiedän teidän hyvän tahtonne,* josta minä teidän tähtenne kahun Macedonialaisten seassa, että Achaja on ollut jo ajastajan valmis, ja että te olette monta siihen kiivaudellanne kehoittaneet.

* 2 Kor. 8: 10.

3. Kuitenkin minä olen tämän weljen sentähden lähettänyt, ettei meidän kerskaamisemme teistä tässä asiassa tyhjäksi tulisi, että (niinkuin minä sanoin) te valmiit olisitte;

4. Etten, jos Macedonialaiset minun kansani tulewat, ja ei wät löydä teitä valmisna, me jolloin (en minä sano te) sentaltaisesta kerskauksesta häpiään tulisi.

5. Sentähden näihin minä tarpeelliseksi weljiä neuwoa, että he ensin menewät teidän tyköne,

ja edellä valmistawat sen teidän ennen luvatun hyvän lahjanne, että se valmis olisi, niinkuin hyvä teko, ja ei niinkuin vaatimus.

6. Mutta sen minä sanon: joka tiivistä tyhää, sen pitää myös tiivistä niittämän: ja joka siunauksessa tyhää, sen pitää myös siunauksessa niittämän.

San. 1. 11: 24, 25. 1. 22: 9. Gal. 6: 8.

7. Entin sydämensä ehdon jälkeen, ei ylönmielen eli waatein; * sillä iloista antajata Jumala rakastaa. * 2 Mos. 25: 2.

1. 35: 5. 5 Mos. 15: 7. Rom. 12: 8.

8. Mutta Jumala on wäfewä niin sowittamaan, että kaikkinainen armo teidän seasamme ylönpalttiseksi tulisi: että teillä kaikissa aina yltätyllä olisi, ja olisitte rikkaat kaikkiin hyviin töihin;

9. (Niinkuin kirjoitettu on: hän on hajoittanut ja antanut köyhille: hänen wanhurskautensa pysyy iankaikkisesti. Ps. 112: 9.

10. Mutta joka siemenen tyhjälle antaa, hän teillekin antaa leivän syödäkseen, ja lisää teidän siemenenne, ja kasvattaa teidän wanhurskautenne hedelmän.)

11. Että te kaikissa rikkaaksi tulisitte, kaikella yksilertaisuudella, joka meidän kauttamme Jumalalle kiitosen waikuttaa.

12. Sillä tämän wiran palvelus ei ainoastaan täytä sitä, kuin pyhiltä puuttui, waan on siihen yltätylläminen, että moni tiittää Jumalata;

2 Kor. 1: 11. 1. 4: 15.

13. (Tämän palveluksen teotekemuksen kautta ylistäin Jumalata teidän nöyrän tunnustuksenne tähden Christuksen ewangeliumissa, ja myös teidän yksilertaisen tasajaan tähden, heidän ja kaikkein tohtaan;)

14. Ja heidän rukouksiansa teidän edestämme, jotka teitä itäwoitseroat, sen ylönpalttisen Jumalan armon tähden, kuin teissä on.

15. Mutta kiitos olkoon Jumalan hänen sanomattoman lahjansa edestä!

10. Luku.

Paawali vastaa edestänsä wäkriä apostoleita vastaan. Ei tahdo kerskata niiden tavalla, waan totuudessa ja Herrassa.

Mutta minä Paawali uenwon teitä Christuksen siwenyen ja wakiuden tähden, minä, joka teidän tykönnäme ollessani keho olen, waan poisja ollessani olen minä rohkea teitä vastaan.

2. Mutta minä rukouilen teitä, ettei minua waadittaifi rohkiaksi tykönä ollessani, niinkuin minulla luullaan rohkeus muutamia vastaan olevan, jotta meidän luulewat lihan jälkeen waeltaman.

3. Sillä ehtä me lihassa waelamme, empä me sentähden lihan jälkeen jodi;

4. Sillä meidän sota aseemme eiwät oli lihalliset, waan wäfewät Jumalan edessä tufista maan warjeluksia;

Jer. 1: 10. Eph. 6: 13.

5. Ja me maahan lyömme ainoitukset, ja taiken korkeuden, kuin hänenpä korottaa Jumalan

tuntemista vastaan, ja vangitsi otamme faken ajatuksen Chriſtufſen kuuliaisuuden ala,

6. Ja olemme valmiit koſta-
maan faktea kowaformaiſuutta,
koſta teidän kuuliaisuutemme täy-
tetään.

7. Katsotteko te niiden jälkeen,
kuin filmäin edessä ovat? Joſ
joku uſkaltaa ſen päälle, että
hän on Chriſtufſen oma, ſe taas
ajatellaan itſellänſä, että niin-
kuin hän on Chriſtufſen oma,
niin olemme me myöſ Chriſ-
tufſen omat.

1 Kor. 14: 37.

8. Sillä joſ minä vielä enäm-
min itſeäni kerſkaiſin * meidän
wallaſtamme, † kuin Herra meille
antanut on teidän parannufſe-
ſemme, ja ei kadotufſeſemme, empä
minä häpeiſi.

* 2 Kor. 12: 6. † 2 Kor. 13: 10.

9. Etten minä näkyſi teitä
lähetyskirjoilla peljättäväni;

10. Sillä lähetyskirjat (ſano-
wat he) ovat raskaat ja väke-
vät, mutta ruumiillinen läſ-
näolemus on heikko, ja puhe on
ylönkatsottu.

11. Senſaltainen ajatelſaan,
että niinkuin me olemme lähe-
tuskirjain kautta ſanoiſſa pois
ja olleſiamme, niin me myöſ
olemme itſe työllä läſnä olleſ-
ſamme.

12. Sillä empä me rohtene
meitämme lufea eli verrata
mihin, jotta itſiänſä yliſtävät; *
mutta että he itſe heilläänſä hei-
tänſä mittaawat, ja pitävät
ainoaſtaan itſe heitänſä, niin
eiwät he mitään ymmärrä.

* 2 Kor. 3: 1. 1. 5: 12.

13. Mutta en me meitämme
kerſkaa ylitſe määrän, * waan
ainoaſtaan kohtuullifen määrä-
tyn mitan jälkeen, kuin Jumala
meille mitannut on, † jotta myöſ
teihinkin ulottuu.

* 2 Kor. 11: 18. 1. 12: 5, 6. † 1 Kor. 12: 11.

14. Sillä empä me itſiämme
leriännemältä anna ulos kuin
ſopii, niinkuin emme oliſitaan
teihin ulottuneet; ſillä me olem-
me jo hamaan teidän tykömme
Chriſtufſen ewangeliumilla tul-
leet.

15. Ja emme kerſkaa mei-
tämme ylitſe määrän wieraifſa
töiſſä; waan me toiwomme,
koſta teidän uſkonne kaſwaa
teiffä, että mekin meidän mää-
rämme jälkeen tahdomme lewitä
yltätſylläiſeſti,

16. Ewangeliumia ſaarnaa-
maan niille, kuin tuolla puolen
teitä aſuwat; enkä meitämme
kerſkaa niistä, kuin wieraan mi-
tan jälkeen valmistetut ovat.

17. Mutta jotta itſeänſä
kerſkaa, ſe kerſkattaan itſe-
änſä Herraffa:

Ef. 65: 16. Jer. 9: 23, 24. 1 Kor. 1: 31.

18. Sillä jotta itſeänſä kiittää,
ei ſe ole koeteltu, * waan ſe, jotta
Herra kiittää. †

* San. 1: 27: 2. † Rom. 2: 29. 1 Kor. 4: 5.

11. Lufu.

Paawali ahſeroiſtee luowuttaa Korinthilaifſia
wiſiellityſteſtä. Oſoitaa ſaarnanneenſa heille
ilman hakkata, ja ilman wiſpitä, waan wä-
rät apoſtolit ulkoſuſſaiſuudeſta. Kerſkaa itſe-
änſä wäärä opettaſita vastaan, ſuſtantaſa,
työſtänſä ja waiwoiſtantaſa.

D joſta te wäähänkin minun
tyhmyyntäni käreſiſitte: ja to-
ſin te minua käreſitte.

2. Sillä minä kiivaan teitä Jumalan kiivaustjella.* Sillä minä olen teitä tihlannut yhdelle miehelle, että minä puhtaaneitse en Chris tusselle tuottaisin.

* 2 Kor. 5: 13.

3. Mutta minä pelkään, että niinkuin kärme wietтели Ewan kawaluidellansa; * niin myös teidän taitonne turmellaan siitä yhsifertaisuudesta, kuin on Chris tussessa.

* 1 Mos. 3: 4. Job. 8: 44.

4. Sillä jos se, joka teidän tykönnöme tulee, toisesta Jesuksesta teille saarnaa, * josta en me saarnanneet, taikka jos te toisen hengen saatte, jota ette ole saanneet, eli toisen ewankeliumin, jota ette ole ottaneet vastaan, niin te sen oikein kärsitte.

* Gal. 1: 8.

5. Sillä minä arwaan, etten minä ole ollut halvempi * niitä kaikkein korkeimpia apostoleita.

* 1 Kor. 15: 10. 2 Kor. 12: 11. Gal. 2: 6.

6. Ja ehtä minä olen puhessa yhsifertainen, * niin en minä ole tiedossa yhsifertainen; + kuitenkin olemme me kyllä kaikille teille tiettävät.**

* 1 Kor. 1: 17. I. 2: 1, 13.

+ Eph. 3: 4. ** 2 Kor. 4: 2. I. 5: 11. I. 12: 19.

7. Eli olenko minä syntiä tehnyt, että minä olen itseni alentanut, että te ylennettäisiin, että minä olen teille Jumalan ewankeliumia ilman palkata ilmoittanut?

1 Kor. 9: 6, 12.

8. Ja olen muut seurakunnat ryöstänyt, ja heiltä palkan ottanut, * jolla minä teitä palvelin: ja koska minä olin tei-

dän tykönnänne, ja minulta jo takin puuttui, empä minä teidän rasittanut.

* Phil. 4: 10, 15.

9. Sillä mitä minulta puuttui, sen weljet täyttiwät, jotka Macedoniasta tulivat: ja niin minä pidin itseni kaikkissa, etten minä kenenkään kuormana ollut,* ja tahdon vieläkin minui niin pitää.

* Ap. T. 20: 33.

2 Kor. 12: 13. 1 Thess. 2: 9. 2 Thess. 3: 8.

10. Niin totta kuin Christuksen totuus minussa on, niin ei tämä kerskaus pidä minulta Achajan maakunnissa otettaman pois:

1 Kor. 9: 15.

11. Minkätähden? Senkötähden, etten minä teitä rakastata? Sen Jumala tietää.

12. Mutta mitä minä teen, sen minä tahdon tehdä, että minä heiltä tilan ottaisiin pois, jotka ersiwät tilaa heidän kerskata, että he owat niinkuin me.

1 Kor. 9: 12.

13. Sillä senkaltaiset wäärät apostolit, ja petolliset työntetiät teestelewät itsensä Christuksen apostoleiksi.

Phil. 3: 2.

14. Ei myös ihmeikään ole: sillä itse saatana muuttaa itsensä walkeuden enkeliksi.

15. Ei siis se ole suuri, jos myös hänen palveliansa heidän asettelewat, niinkuin he olisimat wanhuksouden saarnaajat; joiden loppu pitää oleman heidän töidensä perään.

Phil. 3: 19.

16. Taas sanon minä, ettei yhädenkään pidä minua tyhmiäks luuleman; waan ellei niin ole, niin ottakaat minua vastaan

niinkuin tyhmääkin, että minä myös vähän itseäni kerskaasin.

2 Kor. 12: 6.

17. Sitä, kuin minä nyt puhun, en minä puhu niinkuin Herrassa, vaan niinkuin tyhmyydessä, että me nyt kerskaamaan ruvenneet olemme.

18. Että moni kerskaa itseänsä lihan jälkeen, niin minäkin tahdon itseäni kerskata.

2 Kor. 10: 18. 1. 19: 5. Phil. 3: 3, 4.

19. Sillä te kärsitte mielellämme tyhmiä, että te wiisaat olette.

1 Kor. 4: 10.

20. Te kärsitte, jos joku teitä orjuuteen vaatii, jos joku teitä lyö, jos joku teiltä jotakin ottaa, jos joku itsensä korottaa, jos joku teitä lyö kasvoille.

21. Sen minä sanon häväistyksen tähden, niinkuin me heikot olimme: * mihinkä joku uskaltaa, (minä puhun tyhmyydessä) siihen minäkin uskallan.

* 2 Kor. 10: 10.

22. He ovat Hebrealaiset, minä myös. * He ovat Israelitat, minä myös. He ovat Abrahamin siemen, minä myös.

* Ap. T. 22: 3. Rom. 11: 1. Phil. 3: 5.

23. He ovat Christuksen palvelijat, minä puhun tyhmästi, paljon enemmän minä olen: * minä olen enemmän työtä tehnyt: minä olen enemmän haavoja kärsinyt: minä olen useimmin wankuna ollut: usein olen kuoleman hädässä ollut. †

* 1 Kor. 16: 10. 31. Ap. T. 9: 16. 1. 21: 11. 1 Kor. 4: 11.

24. Juutalaisilta olen minä wudestineliäkynmentä haawaa saanut, yhtä wailla. 5 Mos. 25: 3.

25. Kolmasti olen witsoilla pieksetty: * olin kerran kivitetty: † kolmasti olen minä tullut haaksirikkohon: ** yön ja päivän olin minä meren syvyydessä.

* Ap. T. 16: 22.

† Ap. T. 14: 19. ** Ap. T. 27: 41.

26. Minä olen usein waeltanut, minä olen ollut weden hädässä, hädässä ryövärein keskellä, hädässä Juutalaisten keskellä, hädässä pakanain keskellä, hädässä kaupungissa, hädässä kormessa, hädässä merellä, hädässä wietasten weljein seassa;

Gal. 2: 4.

27. Työssä ja tuskassa, paljossa walwomisessa, näljässä ja janossa, paljossa paastossa, wylussa ja alastomuudessa.

2 Kor. 6: 5.

28. Ilman niitä kuin muutoin tapahtuivat, nimittäin, että minia joka päivä waiwataan, ja pidän surun kaitista seurakunnista.

* Ap. T. 20: 18, 19.

29. Kuka on heikko, ja en minä myös heikko? * Kuka parhoidetaan, † ja en minä pala?

* 1 Kor. 9: 22. † 1 Kor. 8: 13.

30. Että minun pitää nyt itseäni kerskaaman, niin minä kerskaan itseäni minun heikkoudestani.

2 Kor. 12: 5.

31. Jumala ja meidän Herran Jesuksen Christuksen Jä, joka olkoon ylistetty iankaikkisesti! tietää, etten minä walehtele.

Gal. 1: 20.

32. Damaskussa Urethan kutsuntaan maamvauhin wartieiti; Damaskun kaupunki: ja tahtoi minun ottaa kiinni;

33. Ja minä laskettiin maahan muurin affunasta korissa,* ja pääsin niin hänen käjistänsä.

* Ap. X. 9: 25.

12. Luku.

Paawali puhuu Jumalan ilmoituksesta hänelle, ja nöyryyttämistänsä; sanoo hyyn kerstäamisesnsä, ja pyhyttä ojentaa Korinthilaisia.

Ei minun ole hyvää minun kerstäamisestani; tulen kuitenkin näkyihin ja Herran ilmoituksiin.

2. Minä tunnen ihmisen Chrístuksessa ennen neljätoistatymmentä ajastaikaa, (oliko hän ruumiissa, en minä tiedä; eli oliko hän ulkona ruumiista, en minä sitäkään tiedä: Jumala sen tietää:) se temmattiin ylös haamaan kolmanteen tairvaaseen.

Ap. X. 9: 3. I. 22: 14, 17, 18. 1 Kor. 15: 8.

3. Ja minä tunnen sen ihmisen, (jos hän ruumiissa, taikka ulkona ruumiista oli, en minä tiedä: Jumala sen tietää:)

4. Hän temmattiin ylös paratiisiin, ja kuuli sanomattomia sanoja, joita ei yhdenkään ihmisen sori puhua.

5. Siitä minä itseäni kerstään; mutta en minä itsestäni kerstaa, vaan minun heikkoudestani.

2 Kor. 11: 30.

6. Sillä jos minä tahtoisin itseäni kerstata, niin en minä tetisi tyhmästi,* sillä minä tahdon totuuden sanoa; mutta kuitenkin minä itseni siinä pidätän, ettei joku minua korskiammaksi lufisi kuin hän minun näkee, eli minusta kuulee.

* 2 Kor. 10: 8. I. 11: 16.

7. Ja ettei ilmoitusten ylön-palttisuus minua ylön paljon korottaisi, on pistin annettu minun lihaani, nimittäin saatanan enkeli,* rufikoitsemaan minua, etten minä itseäni ylön paljon korottaisi.

* Job. 2: 6.

8. Sentähden olen minä kolmasti Herraa rukoillut, että hän lätkisi minusta.

9. Ja hän sanoi minulle: tydy minun armooni: sillä minun voimani on heikoissa wälewä. Sentähden minä mielelläni kerstään itseäni minun heikkoudestani, että Chrístuksen voima minussa asui.

10. Sentähden iloitsen minä heikkoudesta, ylönkatseisista, hädisistä, wainoista, ja ahdistuksista Chrístuksen tähden; sillä koska minä heikko olen, niin minä wälewätkin olen.

11. Minä olen tällä kerstäamisella tyhmätki tullut: te olette minua siihen waatineet: sillä minua piti teiltä kiitettämän; etten minä ensinkään wähempi ole kuin korkeimmattaan apostolit, ehken minä mitään ole.

1 Kor. 4: 9. I. 15: 9, 10. 2 Kor. 11: 1, 5.

12. Niin ovat tosin apostolin merkit* teidän seasanne tapah-tuneet kaikella kärsiwällisyydellä, merkeillä, ihmeillä, ja woimalisilla töillä.

* 1 Kor. 9: 2.

2 Kor. 4: 2. I. 6: 4. I. 11: 6.

13. Mitäs te muita seurauntia huonommat olette, paitfi sitä, etten minä itse teidän fuormananne ollut? * Antakaat minulle se wäärpyös anteeksi.

* 2 Kor. 11: 9.

14. Katso, minä olen valmis kolmannen kerran * teidän tykönnöne tulemaan, ja en tahdo eninkään teitä rasittaa; sillä empä minä etsi teidän omaanne, + vaan teitä: sillä ei lasten pidä tavarata kokoaman vanhempainsa varaksi, vaan vanhemmat lapsillensa.

* 2 Kor. 13: 1. + Ap. T. 20: 33.

15. Mutta mielelläni minä tahdon fuluttaa, ja itseni annettaa ulos teidän sieluinne edestä: * vaikka te vähän minua rakastatte, + joka kuitenkinkin sangen paljon teitä rakastan.

* 2 Kor. 1: 6.

Rof. 1: 24. 2 Tim. 2: 10. + 2 Kor. 6: 12, 13.

16. Mutta olfoon sillänsä, että en minä ole teitä raskauttanut; mutta että minä olin kavalaa, niin minä olen teidän petoksella saarouttanut.

17. Olenko minä keltään mitään vaatinut niiden tähden, kuin minä teille lähettänyt olen?

18. Minä olen Titusta neuvoanut, * ja lähetin hänen kanssansa yhden welsen: onkoista Titus jotakin teiltä vaatinut? Emmekö me ole yhdessä hengesä waeltaneet? Emmekö me ole yhä jälkiä myöten käyneet?

* 2 Kor. 8: 6, 16, 13, 22.

19. Muuletko taas, että me vastaamme edestämme teidän edessäanne? Me puhumme Christuksessa, Jumalan edessä; mutta kaikki nämät, rakkaat weljet, teidän parannukseksenne. 2 Kor. 5: 12.

20. Sillä minä pelkään, etten minä tultuani teitä löydä sentaltaisena, kuin minä tahdon,

ja te myös löydätte minun, ei niinkuin te tahtoisitte: * etteivät siellä riidat, kateudet, wihat, torat, panetukset, parjaukset, paisumiset, ja kapinat olisi;

* 1 Kor. 4: 21. 2 Kor. 10: 2. 1. 13: 2.

21. Ettei taas minun palatuani, minun Jumalani teidän tykönnöne minua nöyryyttäisi, ja minun pitäisi monen tähden murhehtiman, * jotka ennen rikoneet ovat, ja eivät ole itsiänsä parantaneet, siitä saastaisuudesta, ja huoruudesta, ja haureudesta, kuin he tehneet ovat.

* 2 Kor. 13: 10.

13. Lufu.

Paawali uhlaa katumattomia, ja neitwoo heitä parannukseen; päättää tämän kirjoituksensa neuvoilla, tervehdyksellä ja toivotuksella.

Nyt minä kolmannen kerran tulen * teidän tykönnöne. Niin pitää kahden eli kolmen suun + tautta kaikkinaiset asiat kiinnittämän.

* 2 Kor. 12: 14.

+ 4 Mojs. 35: 30. 5 Mojs. 17: 6. 1. 19: 15.

Matth. 18: 16. Joh. 8: 17. Hebr. 10: 28.

2. Minä olen ennenkin sen teille sanonut, ja vieläkin edellä sanon, niinkuin toisella kerralla, läsnä ollessani, ja kirjoitan nyt poisfa ollessani niille, jotka ennen syntiä tehneet olivat, ja muille kaikille, että jos minä sinne tulen, niin en minä säästä.

2 Kor. 12: 20, 21.

3. Että te kerran saatte tietää, kuka minussa puhuu, * nimittäin Christus, joka ei suinkaan ole heikko teidän kohtaanne, vaan hän on wäkevä teissä;

* Matth. 10: 20.

4. Ja ehtä hän oli ristiin

naulittu heikkouudessa: * niin hän kuitenkin elää Jumalan voimassa; † sillä myös me olemme heikot hänessä, mutta meidän pitää elämän hänen kansansa, Jumalan voimassa teidän tykönänne. * Phil. 2: 7, 8. † 1 Piet. 3: 18.

5. Koetellaat teitä, jos te olette uskossa, kokeaat teitä: * eli ettekö te itsiänne tunne, että Jeesus Kristus on teissä? Ellei niin ole, että te kelmottomat olette.

* 1 Kor. 11: 28.

6. Mutta minä toivon, että te tunnette, ettemme kelmottomat ole.

7. Ja minä rukoilen Jumalata, ettette mitään pahaa tefifi; ei, että me kelmollisiksi näkyisimme, vaan että te hyvää tefifitte, ja me olisimme niinkuin kelmottomat. 2 Kor. 8: 9.

8. Sillä en me mitään voi totuutta vastaan, vaan totuuden puolesta.

9. Mutta me iloitsimme, koska me heikot olemme, * ja te voi malliset olette; jota me myös

toivotamme, nimittäin teidän täydellisyhtänne.

* 2 Kor. 11: 30. 1. 12: 5, 9, 10.

10. Sentähden minä myös poisja ollessani näitä firjoitan, ettei minun pitäisi läsnä ollessani kowa olemas, * sen voiman jälkeen, kuin Herra antoi minulle rakemutseksi, ja ei kuitseksi.

* 1 Kor. 4: 21.

2 Kor. 2: 8. 1. 10: 2, 8. 1. 12: 20, 21.

11. Wiimein, rakkaat weljet, iloittaat, olkaat täydelliset, lohduttakaat teitä, olkaat ysimieliset, * olkaat rauhalliset; † niin rakkauden ja rauhan Jumala on teidän kanssanne.

* Rom. 12: 16, 18. 1. 15: 5. 1 Kor. 1: 10.

Phil. 2: 2, 1. 8: 15, 16. 1 Piet. 3: 8. † Hebr. 12: 14.

12. Terwehtätää teitä, festenänne pyhällä jumantamijella: * kaitfi pyhät teitä terwehtävät.

* Rom. 10: 16. 1 Kor. 10: 20.

1 Thess. 5: 20. 1 Piet. 5: 14.

13. Meidän Herran Jeesuksen Kristusen armo, ja Jumalan rakkaus, ja Pyhän Hengen osallisuus olkoon kaitkein teidän kanssanne, amen!

Tohen Epistola Korinthilaisien tykö, firjoitettu Philippiisä Macedoniasja, Thuksen ja Luuffaan lautta.

P. Paawalin Epistola Galatalaisten tykö.

1. Lufu.

Paawali, terwehdyttänjä Galatalaisia, nuselee heidän hufentelewaifuutansa opifia, ja firoo wäheviä opettajia. Ofoittaa sen oiflan ewangelliumin opin häneffensä ilmoitetuffi Jumalalta, ja ei ihmifiltä.

Paawali apostoli, (ei ihmifiltä, eitä ihmifen lautta, vaan Jeesuksen Kristusen lautta, * ja

Jän Jumalan, jofa hänen fuoleista herättänyt on, †)

* Tit. 1: 3. † Ap. 2: 24, 32. Eph. 1: 20.

Rof. 2: 12. 1 Thess. 1: 10. Hebr. 13: 20.

2. Ja kaitfi weljet, jofa minun kanssani owat, Galatian feuratunnille:

3. Armo olkoon teille ja rauha Yffältä Jumalalta ja meidän

Herralta Jeesukselta Kristukselta!

Rom. 1: 7. 1 Kor. 1: 3.

4. Joka itsensä meidän syntemme edestä antanut on, * että hän meitä vapautaisi tästä nykyisestä pahasta maailmasta, Jumalan, ja meidän Isämme tahdon jälleen,

* Matt. 20: 28.

Gal. 2: 20. Eph. 1: 2. Tit. 2: 14. Hebr. 9: 14.

5. Jolle oltoon kiitos iankaikkisesta iankaikkiseen, amen!

6. Minä ihmettelen, että te niin pian annatte teidän lään tää pois sitä, joka teitä Kristuksen armoon kutsunut on, toiseen ewangeliumiin:

7. Joka ei muuta ole, vaan että muutamit esittäivät teitä, * ja tahtovat Kristuksen ewangeliumia toisin lääntää.

* Ap. 1. 15: 1. 2 Kor. 11: 4.

8. Mutta ehkä me, taikka jotkut emme, taivasta saarnaisi teille toisin ewangeliumia, kuin me olemme teille saarnanneet, se olloon kirottu!

9. Niinhan me ennen sanoim me, niin minä vielä sanon: jos joku teille toisin saarnaa ewangeliumia, kuin te ottaneet olette, * olloon kirottu!

* 6 Mos. 4: 2.

1. 12: 32. San. 1. 50: 6. Jim. 2. 22: 18.

10. Saarnaanko minä nyt ihmisten eli Jumalan mielen jälleen? eli, pyydänkö minä ihmisille selwata? Eillä jos minä tähän asti olisi tahtanut ihmisille selwata, niin en minä olisi Kristuksen palvelia.

1 Theos. 2: 4. Gal. 4: 4.

11. Mutta minä teen teille

tiettäväksi, rakkaat weljet, ettei se ewangeliumi, kuin minulta saarnattu on, ole ihmisen jälleen.

1 Kor. 15: 1, 8.

12. Eillä en minä ole sitä ihmiseltä saanut enkä oppinut, vaan Jeesuksen Kristuksen ilmoituksesta.

Eph. 3: 3.

13. Eillä te olette kuulleet minun muinaisen olentoni Juutalaisten tawoisja, kuinka ylön-palttisesti minä Jumalan seuraluntaa wainosin, ja häwitin sitä.

Ap. 2. 8: 3.

1. 9: 1. 1. 28: 4. 1. 28: 9. Phil. 3: 6. 1 Tim. 1: 13.

14. Ja menestysin Juutalaisten menoissa, ylitsi monen minun wertaiseni minun siunaksani, ja olin ylön liiwas isäin säätysin tähden.

15. Mutta koska Jumala tahtoi, joka minun oli eroittanut äitini lohdesta, * ja armonsa tautta kutsui, †

* Ef. 44: 2.

Jer. 1: 6. + Ap. 1. 9: 15. 1. 13: 2. Rom. 1: 1.

16. Että hän Boiansa minun lauttani ilmoittaisi, * ja minä julistaisin hänen ewangeliumin lautta palanain jeassa, † niin en minä eninkään lihan ja weren lautta tutkinut: **

* 2 Kor. 4: 6.

+ Gal. 2: 6. Eph. 3: 3. ** Matt. 16: 17.

17. En myös Jerusalemiin niiden tykö palainnut, jotta ennen minua apostolit olivat; vaan menni pois Arabiaan, ja palasin jällejä Tamasium.

18. Sitten kolmen vuoden perästä tulin minä Jerusalemiin * Pietaria oppimaan, ja olin hänen lausansa wiisitoistakymmentä päivää.

* Ap. 1. 9: 26.

19. Mutta en minä muita apostoleita yhtään nähnyt, paitsi Jakobia, Herran veljeä. Mark. 6:3.

20. Mutta sen, kuin minä teille kirjoitan, katso, Jumala tietää, * etten minä valehtele.

* Rom. 1: 9. 1. 9: 1. 2 Kor. 1: 23.

1. 11: 31. 1 Theßf. 2: 5. 1 Tim. 5: 21. 2 Tim. 4: 1.

21. Sitte tulin minä Syrian ja Cilician maakuntiin. Ap. T. 9: 30.

22. Ja minä olin tuntemattomien kakswoista niille Judean seurakunnille, jotka olivat Kristus-
fessä.

23. Mutta he olivat ainoastaan kuulleet, että se, joka meitä muinen wainosi, hän saarnaa nyt uskoa, jota hän muinen hävitti:

24. Ja kiittivät minun tähteni Jumalata.

2. Luku.

Paavali osoittaa oppinsa muiden apostolein opin kanssa yhteen sopivan. Huhtelee Pietarin erehtymistä. Perustaa wanhurskaustamaisen tapahtuvan uskon kautta Kristus-
sen päälle.

Sitte neljäntoistakymmenen vuoden perästä menin minä taas Barnaban kanssa ylös Jerusalemiin, * ja otin Tituksen kanssani.

* Ap. T. 15: 2.

2. Ja minä menin ylös * ilmoituksen jälkeen, ja asetin heidän eteensä sen ewangeliumin, jota minä pakanain seassa julistetan; mutta erinomaisesti niiden eteen, jotka jonakin pidetään, etten minä hukkaan juoksisi, elikkä olisi jo juosnut. †

* Ap. T. 19: 21. † Psal. 9: 16.

3. Mutta ei Tituskaan, joka minun kanssani oli, ollut waa-

dittu itseänsä ympärileikkaamaan, * ehkä hän Gretiläinen oli.

* Ap. T. 16: 3. 1 Kor. 9: 21.

4. Sillä koska nuutamat wä-
rät weljet heittänsä tunkiwat sisälle, ja jo olivat tulleet sisälle* koettelemaan meidän wapauttamme, joka meillä Kristus-
fessa Jesuksessa on, että he meitä orjuuteen waatisiwat;

* Ap. T. 15: 24.

5. Empä me tosin niille hetkeksitään myöntyneet kuuliaisuuteen, että ewangeliumin totuus teidän tyköänne pysyväinen olisi.

6. Mutta niihin, jotka jonakin pidetään, minkälaiset he muinen olivat, ei minun mitään tule: ei Jumala katso ihmisen muotoa; * sillä ne, jotka jonakin pidetään, eiwät minulle mitään opettaneet.

* 5 Mos. 10: 17.

2 Alfa 2. 19: 7. Job. 34: 19. Ap. 10: 34.

Rom. 2: 11. Eph. 6: 9. Kol. 3: 25. 1 Piet. 1: 17.

7. Waan sitä vastaan, koska he näkiwät, että minulle ewangeliumi esinahan puoleen uskottu oli, * niinkuin Pietarille ympärileikkauksen puoleen,

Ap. T. 13: 46.

Rom. 11: 13. 1 Tim. 2: 7. 2 Tim. 1: 11.

8. (Sillä joka Pietarin kanssa oli voimallinen apostolin w-
rassa ympärileikkauksen seassa, se on minunkin kanssani pakanain seassa voimallinen ollut.)

Ap. T. 9: 15.

1. 13: 2. 1. 22: 21. Gal. 1: 10. Eph. 3: 8.

9. Ja kuin he tunsiwat sen armon, kuin minulle annettu oli, niin Jakob ja Kephas ja Johannes, jotka patsaina pidet-

tiin, antoiwat minulle ja Barnaballe tättä, ja sopeiwat niin meidän kanssamme, että meidän pakanain seasfa, ja heidän ympärileikkautsen seasfa saarnaa-man piti;

10. Niinöastaan että meidän piti waiwaisia muistaman; jota minä myös olen ahferoinnut tehdä.

Ap. T. 11: 29, 30.

I. 24: 17. Rom. 15: 26, 28.

1 Kor. 16: 1. 2 Kor. 9: 1, 2. I. 9: 1.

11. Mutta kuin Pietari Antiochiaan tuli, niin minä olin julkisesti häntä vastaan; että kanne oli tullut hänen päällensä.

12. Sillä ennen kuin joku Jakobin tyköä tuli, söi hän pakanain kanssa; waan kuin ne tuliwat, wälitti hän itsensä, ja eroitti hänensä heistä, peljäten niitä, kuin ympärileikkautsesta oliwat.

13. Ja muuttin Juutalaiset wiestasteliwat hänen kanssansa; niin että Barnabas myös wiesteltiin heidän ulkofullaisuudellansa.

14. Mutta kuin minä sen näjin, etteiwät he oikein waestaneet ewangeliumin totuuden jälkeen, sanoin minä Pietarille julkisesti kaikkein kuullen: jos sinä, joka Juutalainen olet, pakanain tavalla elät, * ja et Juutalaisten, missis waadit + pakanaita Juutalaisten tavalla elämään? * Ap. T. 10: 28. + Ap. T. 15: 10, 11.

15. Me jotka olemme Juutalaiset luonnon puolesta, ja emme syntiset pakanoista: Eph. 2: 12.

16. Että me tiedämme, ettei ihminen lain töiden

kautta wanhurstaaksi tule, waan uskon kautta Jesuksen Christuksen päälle: niin me myös olemme uskoneet Jesuksen Christuksen päälle, * että me wanhurstaaksi tulemme uskon kautta Christuksen päälle, ja emme lain töiden kautta: sentähden ettei yksikään liha tule lain töiden kautta wanhurstaaksi.

* Ps. 143: 2.

Ap. T. 13: 38, 39. Rom. 1: 17.

I. 3: 20, 28. I. 8: 3. Gal. 3: 11. Hebr. 7: 18, 19.

17. Mutta jos me, koska me tahdomme Christuksen kautta wanhurstaaksi tulla, löydetään myös itse syntisiksi, onko siis Kristus synnin palvelia? Pois se!

18. Sillä jos minä sitä taas rakennan, jota minä särkenyt olen, niin minä teen itseni ylitsetäyväksi.

19. Mutta minä olen lain kautta laista kuollut pois, * että minä Jumalassa eläisin.

* Rom. 6: 14. I. 7: 4, 6. I. 9: 2.

20. Minä olen Christuksen kanssa ristiin naulittu: * mutta minä elän, en silleen minä, waan Kristus elää minussa; sillä jota minä nyt elän lihassa, sen minä elän Jumalan Pojan uskossa, joka on minua rakastanut, ja antoi itsensä minun edestäni. +

* Rom. 6: 6. Gal. 5: 24.

I. 6: 14. + Gal. 1: 4. Eph. 5: 2. Tit. 2: 14.

21. En minä hyljää Jumalan armoa; sillä jos wanhurstaustulee laista, niin on Kristus hukkaan kuollut.

Hebr. 7: 11,

3. Luku.

Ehdespäin wahvistaa apostoli wanhurstaamtamisen uskon kautta useilla perustuksilla. Osoittaa lain tultentien olevan hyödyllisen, vaikka elivät uskoisaisat ole lain, vaan armon alla.

Te hullut Galatalaiset, kuka teidän on wimmammut * totuutta uskomaasta? Joiden silmäin eteen Jeesus Kristus kirjoitettu oli, teidän seassanne ristiin nautittu.

* Gal. 5: 7.

2. Sen tahdon minä ainoastaan teiltä tietää: oletteko te hengen saaneet lain töiden kautta, eli uskon saarnaamisen kautta?

Ap. T. 2: 38. I. 8: 15. I. 15: 8. Eph. 1: 13.

3. Oletteko te niin tomppelit? Hengessä te olette alkaneet, tahdotteko te nyt lihassa lopettaa?

4. Oletteko te niin paljon hufkaan kärsineet? Jos se muutoin hufassa on.

5. Joka siis teille hengen antaa, ja tekee voimalliset työt teidän seassanne, tekeekö hän sen lain töiden kautta, eli uskon saarnaamisen kautta?

6. Niinkuin Abraham oli Jumalan uskomut, ja se on luettu hänelle wanhurstaudeksi,

1 Mos. 15: 6. Rom. 4: 3. Jak. 2: 23.

7. Niin te myös jo tiedätte, että jotka uskosssa ovat, ne ovat Abrahamin lapset. Rom. 4: 11, 12, 16.

8. Mutta raamattu oli sitä jo ennen katsonut, että Jumala palkanattin uskon kautta wanhurstaaksi tekee, sentähden hän edellä ilmoitti Abrahamille: sinussa (sanoo hän) kaikki pakanat pitää siunattut oleman.

1 Mos. 12: 3.

I. 18: 18. I. 22: 18. I. 26: 4. Ap. T. 3: 25.

9. Niin tulewat kaikki ne, jotka

uskosta ovat, siunattuksi sen uskomaisen Abrahamin kanssa.

10. Sillä niin monta kuin lain töissä rippuvat, ovat kirouksen alla; sillä kirjoitettu on: kirottu olkoon jokainen, joka ei pysy kaikkisissa, kuin lairaamatussa kirjoitettu on, että hän niitä tetisi.

5 Mos. 27: 28.

11. Mutta ettei kenkään wanhurstaaksi tule Jumalan edessä lain kautta, * se on tietävä; sillä wanhurstaan pitää elämän uskosta. †

* Rom. 3: 20. Gal. 2: 16.

† Gal. 2: 4. Rom. 1: 17. Hebr. 10: 38.

12. Mutta laki ei ole uskosta, vaan ihminen, joka ne tekee, hän elää niissä.

3 Mos. 18: 5. Hes. 20: 11.

Rom. 4: 4, 5. I. 10: 5, 6. I. 11: 6.

13. Mutta Kristus on meitä lunastanut lain kirouksesta, koska hän tuli kiroukseksi meidän edestämme; * sillä kirjoitettu on: kirottu on jokainen, joka puussa ripuu; †

* Rom. 8: 3. 2 Kor. 5: 21. † 5 Mos. 21: 23.

14. Että Abrahamin siunauksen pitäisi pakanain ylitse Jeesuksessa Christuksessa tuleman, ja me niin saissimme uskon kautta sen luvattun hengen.

15. Rakkaat weljet, minä puhun ihmisten tavalla. Ei uskikään riko ihmisen testamenttia, koska se wahvistettu on, * eikä siihen mitään lisää.

* Hebr. 9: 17.

16. Lupaukset ovat tosin Abrahamille, ja hänen siemenellen; annettut. * Ei hän sano: ja siemenille, niinkuin monesta, vaan: niinkuin yhdestä: ja sinun siemenestä, joka on Kristus.

* 1 Mos. 12: 3, 7. I. 13: 15. I. 17: 7. I. 22: 18.

17. Mutta sen minä sanon: testamentti, joka Jumalalta on vahvistettu Christuksen päälle, ei rikota, ettei lupaus lain kautta turhaan raukeisi, joka sitte neljän sadan ja kolmenkymmenen vuoden perästä annettu oli.

1 Mos. 15: 19, 16. 2 Mos. 12: 40, 41. Ap. 7: 6.

18. Sillä jos perintö on laista, niin ei se silleen ole lupaukselta: * mutta Jumala on sen Abrahamille lupauksen kautta lahjoittanut.

* Rom. 4: 13, 14.

19. Mihinä siis laki? Hän on tullut ylitseikäymisten tähden, * sitthenästi kuin siemen oli tulewa, jolle lupaus tapahtunut oli, ja on enkeleiltä asetettu Wälimiehen käden kautta.

* Rom. 4: 15. 1. 5: 20.

20. Mutta Wälimies ei ole yhden; vaan Jumala on yksi.

Rom. 3: 30.

21. Onko siis laki Jumalan lupauksia vastaan? Pois se! Sillä jos laki olisi annettu eläwäksi tekemään, niin tosin wanhurskaus tulisi laista.

22. Mutta raamattu on kaikki sullemut symin ala, * että lupaus annettaihin uskon kautta Jesuksen Christuksen päälle uskowaisille.

* Rom. 3: 9, 28. 1. 11: 32.

23. Mutta ennentuin usko tuli, olimme me lain alla kätkeyt, ja siihen uskoon juljetut, joka piti ilmoitettaman.

24. Niin on laki ollut meidän opettajamme Christuksen tykö, * että me uskon kautta wanhurskaaksi tulisimme.

* Matth. 5: 17. Ap. 13: 38. Rom. 10: 4.

25. Mutta sitte kuin usko tuli,

niin en me enämpi ole sen opettajan alla.

26. Sillä te olette kaikki Jumalan lapset * uskon kautta Jesuksen Christuksen päälle.

* Ef. 5: 5. Joh. 1: 12. Rom. 8: 15. Gal. 4: 5.

27. Sillä niin monta kuin te Christuksehen kastetut olette, niin te olette Christuksen päällemene puseeneet.

Rom. 8: 3. 1. 13: 14.

28. Ei ole tässä Jumalainen eli Grekiläinen: ei orja eli wappaa, ei mies eli waimo; sillä te olette kaikki yksi * Christuksessa Jesuksessa.

* Joh. 17: 21. Rom. 10: 12.

1 Kor. 12: 13. Eph. 2: 14, 15. Kol. 3: 11.

29. Mutta jos te olette Christuksen, niin te olette myös Abrahamin siemen, ja lupauksen jälkeen perilliset.

1 Mos. 21: 12. Rom. 9: 7. Gebr. 11: 18.

4. Luku.

Baawasi opettaa lain orjuuden uudessa testamentissa lakanneen. Huhtelee taas Galatalaisia poikkeamisen tähden lain tykö, ahkeroiten saattaa heitä takatesoon. Selittää uskon wanhurskauden, wertaustella Abrahamin kahdesta pojasta.

Mutta minä sanon: niin kauwan kuin perillinen on lapsi, ei ole hänen ja palvelian wälillä eroitusta, waikka hän on kaiten tarwaran herra;

2. Waan hän on esimiesten ja haltiaan hallussa, ijältä määrättyyn aikaan asti.

3. Niin myös me, koska me olimme lapset, niin me olimme waaditut orjuuteen ulkonaisten säätyin ala.

Kol. 2: 8.

4. Mutta koska aika * oli täytetty, lähetti Jumala

Poikansa, syntyneen waimosta, lain alaiseksi tehdyn; †

* 1 Mos. 49: 10.

Dan. 9: 24. Eph. 1: 10. † Matth. 5: 17.

5. Että hän ne, jotka lain alaiset olivat, lunastaiksi, että me hänen lapsiksenja luettaisiin. Joh. 1: 12. Gal. 3: 26.

6. Mutta että te olette lapset, lähetti Jumala Poikansa Hengen teidän sydämihinne, joka huutaa: Abba, rakas Isä!

Rom. 8: 15.

7. Niin ei silleen ole orja, vaan poika: mutta jos poika, niin myös Jumalan perillinen Christuksen kautta. Rom. 8: 16, 17.

8. Mutta sillä ajalla, koska et te Jumalata tunteneet, palvelitte te niitä, jotka eivät luonnostansa jumalat olleetkaan;

1 Kor. 8: 4. 1. 12: 2. Eph. 2: 11, 12.

9. Mutta nyt sittekuin te Jumalan tunnette, ja tosin enemmän Jumalalta tutut olette, * kuinka te siis teitänne käännätte jälleen heikkoihin † ja köyhiin säätyihin, joita te vastaudesta palwella tahdotte? **

* 1 Kor. 8: 3.

1. 13: 12. † Hebr. 7: 18. ** Kol. 2: 20.

10. Te otatte waarin * päiwistä, ja kunkaufista, ja ajoista, ja wuofista.

* Rom. 14: 5. Kol. 2: 16.

11. Minä pelkään teidän tähtenne, etten minä turhaan olisi teidän tähtenne työtä tehnyt.

12. Olkaat niinkuin minä olen, että minäkin olen niinkuin te: rakkaat weljet, minä rukouilen teitä: et te ole mitään minua vastaan tehneet.

13. Mutta te tiedätte, että minä olen lihan heikkoudeksa * teille

ensisti ewangeliumia saarnanut.

* 1 Kor. 2: 8.

14. Ja minun kiusaustani, kuin minä lihan puolesta kärsen, ette katsoneet yllön, ettekä hyljänneet, vaan korjasitte minun niinkuin Jumalan enkelin, * niinkuin Christuksen Jesuksen. †

* Mal. 2: 7. † Matth. 10: 40. Joh. 13: 20.

15. Kuinka autuaat te silloin olitte! Minä olen teidän todistajanne, että jos se olisi mahdollinen ollut, niin te olisitte teidän silmänne kairwaneet ulos, ja minulle antaneet.

16. Olenko minä siis nyt teidän vihollisefsenne tullut, että minä teille totuuden sanon?

17. Siwät he teitä oikein kiwaudesta rakasta, * vaan he tahtowat teitä minusta kääntää pois, että te heitä kiwauksessa rakastaisitte.

* Rom. 10: 2. 2 Kor. 11: 2.

18. Kyllä kiwaten rakastaa hywä on, aina hywyydessä, ja ei ainoastaan silloin, koska minä teidän tykönänne olen.

19. Minun rakkaat lapseni, jotka minun täntyy vastaudesta kiwulla synnyttää, * siihenasti kuin Christus teissä jonkun muodon saisi.

* 1 Kor. 4: 15. Philsem. v. 10. Gal. 1: 18.

20. Mutta minä soisin olerwani teidän tykönänne, että minä taisin äänenikin muuttaa: empä minä tiedä, mitä minä tästedes teen teidän kanssanne.

21. Sanokaat te minulle, jotka lain alla olla tahdotte: ettekö te lakia kuule?

22. Sillä kirjoitettu on: Abra-

hamilla oli katfi poikaa, ykfi palffawaimosta * ja ykfi wapaasta. †

* 1 Mos. 16: 15.

† 1 Mos. 21: 1, 2. Ap. T. 7: 8. Hebr. 11: 11.

23. Mutta joka palffawaimosta oli, se oli lihan jälkeen syntynyt; ja joka wapaasta oli, se oli lupauksen kautta.

Joh. 8: 39. Rom. 9: 7, 8.

24. Nämät jotakin merkitsevät; sillä nämät ovat ne katfi testamenttia: ykfi Sinain wuoresta, joka orjuuteen synnyttää, joka on Agar.

25. Sillä se Agar on Sinain wuori Arabiassa, ja ulottuu (a) hamaan Jerusalemiin, joka nyt on, ja on lastensa kansa orjana.

(a) Gr. yhteen sopii Jerusalemin kansa.

26. Mutta se Jerusalem, joka ylhäältä on, * on vapaa, joka on kaikkein meidän äitimme.

* Ef. 2: 2. Hebr. 12: 22. Tim. 2: 12. I. 21: 2, 10.

27. Sillä kirjoitettu on: iloitse sinä hedelmätöin, joka et synnytä, pakahda ja huuda sinä, joka et raskas ole; * sillä yksinäisellä on enämpi lapsia, kuin sillä, jolla mies on.

* Ef. 54: 1.

28. Mutta me, rakkaat weljet, olemme, niinkuin Isaakitin, lupauksen lapset.

Rom. 9: 7.

29. Mutta niinkuin se silloin, joka lihan jälkeen syntynyt oli, wainosi * sitä, joka hengen jälkeen syntynyt oli: niin se nytkin tapahtui.

* 1 Mos. 21: 9.

30. Mutta mitä raamattu sanoo? aja palffawaimopoikimensa ulos; sillä ei palffawaimon pojan pidä perimän wapaan pojan kanssa.

1 Mos. 21: 10, 12. Job. 8: 35.

taat weljet, palffawaimon pojat, waan wapaan.

5. Luku.

Neuwotaan Christuksesta ansaittua wapautta pitämään, huikentelwaisuutta karttamaan, ja uskoa rakkaudessa osoittamaan, lihan töitä hyljäämään, ja hengenhedelmistä ahferoitsemaan.

Niin pyrkääät siis siinä wapaudessa, jolla Christus meitä wapahtanut on, * ja älkääät taas teitänne sestoittako orjuuden ifeeseen.

* Rom. 6: 18. 1 Piet. 2: 16.

2. Katso, minä Paawali sanon teille: jos te annatte teitänne ympärileikata, * niin ei ole Christus teille hyödyllinen.

* Ap. T. 15: 1.

3. Mutta minä taas todistan, että jokainen ihminen, kuin ympärileikataan, se on kaikkea lastia welkapää pitämään.

4. Te olette Christuksen kadottaneet, jotka lain töillä tahdotte wanhurskaaksi tulla, ja olette armosta luopuneet.

5. Mutta me odotamme hengesä uskon kautta wanhurskauden toirwoa.

2 Tim. 4: 8.

6. Sillä ei Christuksessa Jeesuksessa ympärileikkaus, eikä esinahka mitään telpaa, * waan usko, joka rakkauden kautta työtä tekee.

1 Kor. 7: 10.

2 Kor. 5: 17. Gal. 6: 15. Kol. 3: 11.

7. Te juoksitte hywin: kutas teidän esti * totuutta uskomaasta?

* Gal. 3: 1.

8. Ei sentkaltainen yllitys ole hänestä, joka teitä kutsuu.

Gal. 1: 8.

9. Wähä hapatus kaiken taiinan hapattaa.

1 Kor. 5: 6.

10. Minä turvaan teihin Her-

rasja, ettette toista muelta ottai-
si; mutta josta teitä espyttää, * hä-
nen pitää tuomionsa kantaman,
olkaan kuka hän olisi. * Gal. 1: 7.

11. Mutta jos minä vielä, rak-
kaat weljet, ympärileikkausta
saamaan, minätähden minä siis
wainoa kärsin? * Ja niin olisi riis-
tin pahennus häviönyt. * 1 Kor. 1: 23.

12. O josta ne erotettaisiin,
jotka teitä haukuttelevat!

13. Sillä te, rakkaat weljet,
olette wapauteen kutsutut, ai-
noastaan karttakaat, ettette salli
sen wapauden lihalle tilaa an-
taa, * waan palweltaat rakkau-
desja toinen toistanne: † * 1 Kor. 8: 9.

1 Piet. 2: 16. † 1 Kor. 9: 19. Gal. 6: 2.

14. Sillä kaikki lafi yhdessä
sanassa täytetään, nimittäin:
rakasta lähimmäistäsi niinkuin
itseäsi. 3 Mos. 19: 18. Matth. 7. 12. 1. 22: 39.

Marl. 12: 31. Rom. 13: 8—10. Jak. 2: 8.

15. Mutta jos te toinen tois-
tanne purette * ja syötte, niin
katsokaat, ettette toinen toisel-
tanne syödytşi tule. * 2 Kor. 12: 20.

16. Mutta minä sanon: wael-
takaat Hengessä, * niin et
te lihan himoa täytä: †

* Rom. 6: 12.

1. 8: 1, 4, 12. 1. 13: 14. † 1 Piet. 2: 11.

17. Sillä liha himoitsee
Hentä vastaan, ja Henti
lihaa vastaan: nämät o-
wat vastaan toinen tois-
tanja, niin ettette tee,
mitä te tahdotte. Rom. 7: 16, 17.

18. Mutta jos te Hengel-
tä hallitaan, niin et te ole
lain alla. Rom. 6: 14. 1. 8: 14.

19. Mutta lihan työt * o-
wat julkiset: kuin on: huo-

ruus, salawuoteus, saas-
taisuus, haureus,

* 1 Kor. 3: 3. 1. 6: 9. Eph. 5: 3, 4. Kol. 3: 5.

20. Epäjumalten palwe-
lus, noituus, waino, riita,
tateus, wiha, torat, eri-
puraisuus, eriseura,

21. Pahansuomuus, mur-
ha, juopumus, ylönryö-
mys, ja muut senkaltai-
set: joista minä teille edellä
sanon, niinkuin minä ennenkin
sanonut olen, että niiden,
jotka senkaltaisia tekewät,
ei pidä Jumalan walta-
tuntaa perimän. 1 Kor. 6: 10.

Eph. 5: 5. Kol. 3: 6. Jlm. R. 22: 15.

22. Mutta Hengen hedel-
mä on: rakkaus, ilo, rau-
ha, pitkämielisyyys, ystä-
wyyys, hywyyys, usko, hil-
jaisuus, puhtaus. Eph. 5: 9.

23. Senkaltaisia vastaan ei
ole lafi.

24. Mutta jotka Chris-
tuksen omat ovat, ne o-
watriistiin naulinneet li-
hanja, himoin ja haluin
kansja. Rom. 6: 6. Gal. 2: 19.

25. Jos me Hengessä elämme,
niin waeltakaamme myös Hen-
gessä. Rom. 8: 5.

26. Mikäämme turhaa hiunna-
ta pyytäkö, wihoittain ja ta-
dehtien toinen toistamme.

6. Luku.

Apostoli opettaa horjahtrunelta kärsimään, o-
pettajilta muistamaan, ja jokselle hywää te-
kemään. Päättää tämän kirjottuksen warot-
tusella ja toiwotusella.

Rakkaat weljet, jos ihminen
osaa johonfuhun witaan tulla,
niin te, jotka hengelliset * olette,

ojentataat + sentaltaista siiveyden hengessä: ja katso itseäs, ettes sinä myös kiusattaisi.

* 1 Kor. 3: 1. + Rom. 14: 1. 1 Kor. 9: 22.

2. Kantataat toinen toisenne luormaa, * ja niin Kristusfen latia täyttäkää. †

* Rom. 15: 1. 1 Thes. 5: 14. + Joh. 15: 12.

3. Sillä jos joku luulee itsensä jotakin olevan, joka ei kuitenkaan mitään ole, hän viettelee itsensä.

1 Kor. 8: 2.

4. Mutta koetelkaan kufin oman tefonfa, ja fitte hän taitaa ainoastaan itsestänfa kerskata, ja ei pphdessäkään muussa.

5. Sillä kufin pitää oman fuormanfa kantaman.

Ps. 62: 13.

Jer. 17: 10. Rom. 2: 8. Jlm. 2: 23.

6. Joka sanalla neuvo-taan, se jafataan kaitkea hywää sille, joka häntä neupoo.

1 Kor. 9: 7, 11, 14.

7. Alkäätkä etkö: ei Jumala anna itseänfa pilkatta: sillä mitä ihminen kylvää, sitä hän myös niittää.

Luf. 16: 25. Rom. 2: 6.

8. Joka lihassansa kylvää, se lihastansa turmeluksen niittää; mutta joka hengessä kylvää, se hengestä ijankaikkijen elämän niittää.

2 Kor. 9: 6.

9. Ja koska me hywää teemme, niin alkäämme suuttuko; * sillä aikamansa mefin saanme niittää ilman lakkaamata.

* 2 Thes. 3: 13.

10. Kosta siis meillä aita on, niin tehkäämme jokaiselle hywää; * mutta enimmäten niille, jotka meidän kansjaveljemme uskosfa ovat.

* Eph. 2: 10.

11. Katsokaat, kuinka juuren lähetystirjan minä olen teille omalla kadelläni kirjoittanut.

12. Jotta tahtowat myös näön jälkeen lihassa keltwata, ne teitä ympärileikkaufseen waativat, ainoastaan ettei heitä Kristusfen ristillä wainottaisi.

Phl. 3: 18.

13. Sillä eiwät nekään, jotka ympärileikataan, latia pidä; waan he tahtowat teitä ympärileikata, että he teidän lihastanne itsiänfa kerskata saisi-wat.

14. Mutta pois se minusta, että minä muusta kerskaifin, waan ainoastansa meidän Herran Jesusfen Kristusfen rististä; jouta kautta maailma minulle ristiin naulittu on, ja minä maailmalle.

Rom. 6: 6. Gal. 2: 20.

15. Sillä Kristusfessa Jesusfessa ei ympärileikkaus, eikä ejnahka mitään kelpaa, * waan uusi luontokappale. †

* Kol. 3: 11.

1 Kor. 7: 19. + 2 Kor. 5: 17. Gal. 5: 6.

16. Ja niin monta kuin tämän ojennusmuoran jälkeen waeltawat, heidän päällänfa olkoon rauha ja laupeus, ja Jumalan Jsraelin päällä!

Ps. 126: 5.

17. Alkäätkä uskikää tästälähin minua jälleen waiwatto; sillä minä kannan minun ruumiisfani meidän Herran Jesusfen Kristusfen armet.

2 Kor. 4: 10.

18. Meidän Herran Jesusfen Kristusfen armo olkoon teidän henkenne kansfa, rakkaat weljet, amen!

P. Paawalin Epistola Ephesiläisten tykö.

1. Lufu.

Paawali tervehtää Ephesiläisiä, ja kiittää Jumalata armonvalitsemisen edestä. Rukoilee heille enäämpää ja enäämpää valistusta tätä armoa oikein hymmärtääksensä.

Paawali, Jeesuksen Kristusksen apostoli Jumalan tahdon kautta, pyhille, * jotka Ephesossa asuvat, ja Kristusksen Jeesuksen päälle uskovat:

* Rom. 1: 7. 1 Kor. 1: 2. 2 Kor. 1: 1.

2. Armo olkoon teille, ja rauha Jumalalta meidän Isältämme, ja Herralta Jeesukselta Kristuskselta!

Gal. 1: 3. 1 Piet. 1: 2.

3. Kiitetty * olkoon Jumala ja meidän Herran Jeesuksen Kristusksen Isä, joka meitä on siunannut kaikinlaisella hengellisellä siunauksella taivaallisissa Kristusksen kautta.

* 2 Kor. 1: 3. 1 Piet. 1: 3.

4. Niinkuin hän meitä on sen kautta valinnut, * ennenkuin maailman perustus laskettu oli, että me olisimme pyhät ja laitattamattomat + rakkaudessa hänen edessänsä;

* Rom. 8: 29, 30.

2 Thes. 2: 13. 2 Tim. 1: 9.

+ Luuk. 1: 75. Eph. 5: 27. Kol. 1: 22. Tit. 2: 12.

5. Ja on säätänyt meitä löytää lapsiksensa, * Jeesuksen Kristusksen kautta, hänen hylvän tahtonsa jälkeen,

* Rom. 8: 15. Gal. 4: 5.

6. Hänen kunniallisen armonsa kiitokseksi, jonka kautta hän on meitä siinä rakkaassa otolliseksi tehnyt,

Matth. 3: 17. L. 17: 5.

7. Jossa meillä on lunastus *

hänen verensä kautta, nimittäin syntein anteeksi antamus, hänen armonsa rikkauden jälkeen, +

* Ap. T. 20: 28.

Kol. 1: 14. Hebr. 9: 12, 14. 1 Piet. 1: 18, 19.

+ Rom. 9: 23. Eph. 2: 7. Phil. 4: 10.

8. Jonka hän meille runsaasti kaikinlaisen viisauden ja taidon kautta antanut on;

9. Ja on meille hänen tahtonsa salaisuuden * hyvästä suostamansa tietäväksi tehnyt, + ja sen hänen kauttansa tuottanut edes, **

* Rom. 16: 25. Eph. 3: 9. Kol. 1: 26.

+ 2 Tim. 1: 10. Tit. 1: 2. ** 1 Piet. 1: 20.

10. Koska aika * täytetty oli, että hän kaikki kappaleet päältä iskein Kristusksessa yhdistäisi, sekä ne, jotka taivaassa, että myös ne, jotka maan päällä ovat: +

* Gal. 4: 4. + Kol. 1: 20.

11. Hänessä, jonka kautta me myös perillisiksi tulleet olemme, * jo ennen hänen aiwoituksensa jälkeen säätyt, joka kaikki kappaleet oman tahtonsa neuvon jälkeen waituttaa:

* Rom. 8: 17. Gal. 4: 7. Kol. 1: 12.

12. Että me olisimme hänen kunniansa kiitokseksi, me jotka ennen Kristusksen päälle toivoimme.

13. Jonka kautta te myös totuuden sanan kuulleet olette, nimittäin ewangeliumin teidän autuudestanne; jonka kautta te myös, sittekuin te uskoitte, kiinnitettyt olette lupauksen Pyhällä Hengellä,

Rom. 8: 15, 16. 2 Kor. 5: 5. Eph. 4: 30.

14. Jota meidän perintömme pantti * on, meidän lunastuksehemme, † että me hänen omaisensa olisimme, ** hänen kuniansa kiitokseksi.

* 2 Kor. 1: 22. † Rom. 8: 23. ** 5 Mos. 7: 6.

15. Sentähden minäkin, sittenuin minä kuulin siitä uskosta, kuin teillä Herran Jeesuksen päälle on, ja teidän rakkaudestanne kaikkein pyhäin tykö,

16. En lakkaa kiittämästä Jumalata teidän edestänne, ajatellen aina teitä minun rukouksiani;

Rom. 1: 9. Psil. 1: 3.

1 Thess. 1: 2. 2 Thess. 1: 3.

17. Että meidän Herran Jeesuksen Kristusfen Jumala, kunian Isä, antaisi teille viisauden ja ilmoituksen hengen hänen tuntemiseensa;

18. Ja walaisi teidän ymmärryksenne silmät, että te tietäisitte, mikä hänen kutsumisensa toivo on, ja mikä hänen kuniansa perimisen rikkaus on hänen pyhisänsä;

19. Ja kuinka suuri hänen voimansa meidän kohtaamme on, jotta hänen wälewän voimansa waituttamisen jälkeen uskomme,

Kol. 2: 12.

20. Jonka hän Kristusfessa waitutti, koska hän hänen kuoluista herätti, * ja pani istumaan oikialle kadellensa taiwaisissa, †

* Ap. 2: 24, 32.

† Psil. 110: 1. 1 Kor. 15: 25.

Kol. 3: 1. Hebr. 1: 3, 13. 1 Piet. 3: 22.

21. Kaiken hallituksen ja wailan, ja wälewyyden, ja herrauden päälle, ja kaiken sen päälle, kuin nimittää taidetaan * ei ai-

noastaan tässä maailmassa, mutta myös tulewaisessa.

* Psil. 2: 9. Kol. 2: 10.

22. Ja on kaiikki pannut hänen jalkainsa ala, * ja on myös hänen pannut Pääksi kaikkein päälle seurakunnalle, † * Psil. 8: 7.

† Eph. 4: 15. 1. 5: 23. Kol. 1: 18.

23. Joka on hänen ruumiinsa, sen täyttämys, joka kaiikki kaitisja täyttää.

2. Lufu.

Apostoli opettaa, mikä suuri armo se on, päästä wihan lapsesta armolapseksi. Kehottaa ajattelemaan pakanallista wiheisäisyyttä, ja sitä vastaan Kristittyin onnellisuutta.

Ja myös (herätti) teidän, koska te kuolleet olitte ylitseäymisten ja syntein tähden, Rom. 8: 10. Kol. 2: 13.

2. Joissa te muinen waelсите, tämän maailman juoksun jälkeen; ja sen pääruhtinaan, * jolla tuulessa walta on, nimittäin sen hengen jälkeen, joka nyt epäuskoisissa lapsissa waituttaa; †

* Joh. 14: 30. † Kol. 3: 6, 7.

3. Joiden seassa me myös kaiikki muinen meidän lihamme himoissa waelsimme, ja teimme lihan ja toimen tahdon jälkeen: ja me olimme luonnostamme wihan lapset, niin kuin muutkin;

4. Mutta Jumala, joka ristas * on laupeudesta, hänen suuren rakkautensa tähden, jolla hän on meitä rakastanut, * Rom. 10: 12.

5. Ja koska me vielä synnissä kuolleet olimme, on hän meitä Kristusfen kanssa eläwäkki tehnyt; † (sillä armosta olette te autuaakki tulleet,) * Rom. 5: 6, 8, 10.

† Rom. 8: 4. 1. 8: 11. Kol. 2: 12, 13. 1. 3: 3.

6. Ja on meidän ynnä hänen kansansa herättänyt, ja istutanut taimaallisiin menoihin Kristusessa Jeesuksessa:

7. Että hän tulevaisilla ajoilla, hänen ylönvalttisen armonsa rihtauden, hänen hyvydestänsä meidän kohtamme Kristusessa Jeesuksessa osoittaisi.

8. Sillä armosta * te olette autuaaksi tulleet, uskon kautta; ja ette itse teistänne: Jumalan lahja se on: * Rom. 3: 24. I. 4: 10. Tit. 3: 5.

9. Ei töistä, ettei yksikään itseänsä kerskaasi. Rom. 3: 20, 27. I. 4: 2.

I. 9: 11. I. 11: 8. 1 Kor. 1: 29, 30. 2 Tim. 1: 9.

10. Sillä me olemme hänen tekonsa, * luodut Kristusessa Jeesuksessa hyviin töihin, joihin Jumala meidän on jo ennen vaeltamaan valmistanut. †

* Ps. 100: 3. Ef. 29: 23.

† Eph. 1: 4. I. 4: 24. Tit. 2: 14.

11. Sentähden muistakaat, että te olitte muinen pakanat lihan jälkeen, * ja niiltä kutsuttiin esinahaksi, jotta lihan jälkeen ympärileikkautteksi kutsuttiin, joka käsillä tehdään,

* 1 Kor. 12: 2. Eph. 5: 8. Kol. 1: 21.

12. Että te siihen aikaan ilman Kristuseta olitte, muukalaiset Israelin kyläkummaista, * ja wieraat lupauksen testamentista, ja ei teillä toivoakaan ollut, ja olitte maailmassa ilman Jumalata. * Rom. 9: 4.

13. Mutta nyt te Kristusessa Jeesuksessa olette, jotta muinen taampana olitte, nyt te Kristusen weren kautta olette lähes pääsneet.

14. Sillä hän on meidän rauhamme, jota molemmista on yhden tehnyt, * ja waihe-aidan särkenyt, * Joh. 10: 16.

15. Että hän lihansa kautta wihan, otti pois, * nimittäin lain, jota käskyihin päätetty oli: † että hän kahdesta yhden uuden ihmisen loisi ** itse hänessänsä, ja tekisi rauhan,

* Ap. 1: 10: 36. Rom. 5: 1. Kol. 1: 20.

† Kol. 2: 14. ** 2 Kor. 5: 17. Gal. 6: 15.

16. Ja että hän ne molemmat Jumalan kansa yhdessä ruumiissa ristin kautta sormittaisi, ja on sen wihan itse kauttansa tuolettanut. Rom. 6: 6. I. 8: 3. Kol. 1: 20.

17. Ja on tullut ewankeliumin kautta rauhaa ilmoittamaan teille, jotka taampana olitte, ja niille, jotta läsnä olivat;

Ef. 57: 19.

18. Sillä hänen kauttansa me molemmiin yhdessä hengessä saamme Isää lähestyä.

Joh. 10: 9. I. 14: 6. Rom. 5: 2.

Eph. 3: 12. Hebr. 4: 16. I. 10: 19, 20.

19. Niin ettepä te silleen ole wieraat ja muukalaiset, waan pyhään kylämiellet ja Jumalan perhe,

Gal. 6: 10. Ps. 3: 20. Hebr. 12: 22, 23.

20. Apostolein ja propheettain perustuksen * päälle raketut, † jossa Jeesus Christus paras lumaifi * on: * 1 Kor. 3: 9—11.

† Tim. 2: 21: 14. ** Ps. 118: 22.

Ef. 28: 16. Matth. 21: 42. 1 Piet. 2: 4.

21. Jonka päälle kaikki rakennus toinen toiseensa liitetään, ja kasvaa pyhäksi templiksi * Herrassa, * 1 Kor. 3: 16, 17. I. 8: 19. 2 Kor. 6: 16.

22. Jotka päälle te myös rasetaan Jumalalle asuiniaiki * Sengessä. * 1 Piet. 2: 5.

3. Luku.

Paavali osoittaa, että hän on kutsuttu pakanille ewangeliumia saarnaamaan. Rukoilee siis, että Jumala heitä Kristuksen yhteyteen ja hänen rakkauteensa tuntuun kiinnittäisi ja wahuistaisi.

Sentähden minä Paavali, Jeesuksen Kristuksen wanki, * teidän pakanain tähden:

* Ap. T. 21: 23. Eph. 4: 1. Phil. 1: 7, 13, 16.

Rol. 4: 8. 2 Tim. 1: 8. I. 2: 9, 10. Phil. 1: 1.

2. Jos te muutoin kuulleet olette Jumalan armon huoneen hallituksesta, * joka minulle teidän puoleenne annettu on,

* Ap. T. 9: 15. I. 13: 2. 1 Kor. 4: 1. Gal. 1: 11, 12.

3. Että minulle on tämä salaus * ilmoituksen + kautta tietäväksi tehty, niinkuin minä jo ennen lyhytäksesti kirjoitin;

* Eph. 1: 9, 10. Rol. 1: 26.

+ Ap. T. 22: 17, 21. I. 26: 16, 17. Gal. 1: 11, 12.

4. Josta te lukein taidatte minun ymmärryksen Kristuksen salaisuudessa tuta;

5. Joka ei ole entisiin aikoihin niin ihmisten lapsille tietäväksi tehty, kuin se nyt hänen pyhille apostoleilleensa ja propheetailensa Hengen kautta ilmoitettu on: Ap. T. 20: 28.

6. Nimittäin, että pakanain pitää kansjaperilliset ja yski ruumiset oleman, ja osalliset hänen lupauksestaansa * Kristuksessa, ewangeliumin kautta;

* Gal. 3: 14. Eph. 2: 15, 16.

7. Jotka palveliaksi minä tulutolen Jumalan armon lahjan kautta, joka hänen woimansa

waitutuksesta minulle annettu on: Rom. 1: 6.

8. Minulle, joka kaikkein wähin pyhain seassa olen, * on tämä armo annettu, + että minä pakanain seassa tutkimattoman Kristuksen rikkauden julistaisin, * 1 Kor. 15: 9. Gal. 1: 16. I. 2: 8.

1 Tim. 1: 13, 15. + 1 Tim. 2: 7. 2 Tim. 1: 11.

9. Ja jokaiselle wakteuteen saattaisin, * mikä osallisuus siinä salaisuudessa on, + joka iankaikittisesti on salattu ollut Jumalassa, joka kaikki Jeesuksen Kristuksen kautta luonut on; **

* 2 Tim. 1: 10. Tit. 1: 2, 3. 1 Piet. 1: 20. + Rom. 16: 25.

Rol. 1: 26. ** Joh. 1: 3. Rol. 1: 16. Hebr. 1: 2.

10. Että nyt haltioille ja esivalloille taiwaallisissa Jumalan moninainen wisaus seurakunnan kautta tietäväksi tulisi;

11. Sen iankaikittisen aivoituksen jälkeen, jonka hän Kristuksessa Jeesuksessa meidän Herrassamme osoittanut on;

12. Jotka kautta meillä on uskallus, ja tyköämyys * kaikella rohkeudella, uskon kautta hänen päällensä. * Job. 10: 9. I. 14: 6. Rom. 5: 2. Eph. 2: 18. Hebr. 4: 16. I. 10: 19, 20.

13. Sentähden minä rukoilen, ettette minun waiwaini tähden wäsyysi, kuin minä teidän edestänne kärsin, joka teidän kunnianne on.

Phil. 1: 14. Rol. 1: 24. 1 Thess. 3: 3.

14. Sentähden kumarran minä polweni meidän Herran Jeesuksen Kristuksen Jän puoleen,

15. Joka kaikkein oikia Jä on, kuin taiwaissa ja maassa lapsiksi kutsutaan,

16. Että hän antaisi teille

voimaa hänen kunniansa rikauden jälkeen, että te hänen Sentensä kautta väkewäksi * tulisitte, siällisessä ihmisessä;

* Eph. 6: 10. + 2 Kor. 4: 16.

17. Ja että Kristus asui si uskon kautta teidän sydämissänne;

18. Että te olisitte rakkauden kautta juurtuneet ja perustetut,* että te selkiästi käsittäisitte kaikkein pyhän kanssa, mitä leveys ja pituus, ja syvyys ja korkeus olisi;

* Kol. 2: 7.

19. Ja Kristus sen rakkauden tuntisitte, joka kaiken tuntemisen ylitse käy; että te olisitte kaikella Jumalan täydellisyydellä täytetyt.

20. Mutta hänelle, joka kaikki ylönpalttisesti voi tehdä, kaiken sentkin ylitse, kuin me rukouksemme taikka ymmärrämme, sen voiman jälkeen, joka meissä vaikuttaa,

21. Hänelle olkoon kunnia seurakunnassa, joka on Kristusessa Jeesuksessa, kaikin aitoihin ijankaikkiseen niin ijankaikkiseen, amen!

4. Luku.

Apostoli neuvoa jokaista kutsumisessaan soveltaasti waeltamaan, erinomattain hengellisesti yhteydessä, kullentin annetun armon mitan jälkeen. Varoitaa pakanallista elämästä wälttämään ja elämän uudistuksessa waeltamaan.

Niin minä wangittu * Herrassa neuwon teitä, että te siinä kutsumisessa, johon te kutsutut olette, niin waeltaisitte kuin sopii, +

* Eph. 3: 1.

+ 1 Mos. 17: 1. 1 Kor. 7: 20.

Psil. 1: 27. Kol. 1: 10. 1 Thess. 2: 12.

2. Kaikella nöyryydellä, siwyydellä ja pitkämielisyydellä, ja karsikaa toinen toistanne rakkaudessa;

Kol. 1: 11. 1. 3: 12. 1 Thess. 5: 14.

3. Ahferoitkaat myös pitämään Hengen yhteyttä rauhan fiteen kautta.

4. Yksi ruumis * ja yksi henki, + niinkuin tekin olette teidän kutsumisessanne yhdenkaltaiseen toivoon kutsutut.

* Rom. 12: 5, 10. Eph. 2: 16. + 1 Kor. 12: 4, 11.

5. Yksi Herra, * yksi usko. yksi lause;

* 1 Kor. 12: 5.

6. Yksi Jumala ja kaikkein Isä, * joka kaikkein päällä on, ja kaikkein kautta, ja teissä kaikissa.

* Mat. 2: 10. 1 Kor. 8: 4, 6. 1. 12: 6.

7. Mutta jokaiselle meille on armo annettu Kristus sen lahjan mitan jälkeen.

Rom. 12: 3, 6. 1 Kor. 12: 11.

8. Sentähden hän sanoo: hän on astunut ylös korkeuteen, ja on wanteuden wangiksi wienyt,* ja ihmisille lahjoja antanut.

* Ps. 68: 19. Kol. 2: 15.

9. Mutta se, kuin hän astui ylös, * ei ole mikään muu, kuin että hän ennen tänne astui alas, alimmaisiin maan paikkoihin.

* Joh. 3: 13. 1. 6: 62.

10. Joka on astunut alas, hän on se, joka kaikkein taimasten päälle astui ylös, * että hän kaikki täyttäisi.

* Ep. 2: 23.

11. Ja hän on pannut muutamat apostoleiksi, muutamat propheetiksi, muutamat ewangeliste-

reiksi, * muutamat paimeniksi ja opettajiksi, †

* Ap. 2. 21: 8.

2 Tim. 4: 5. † Rom. 12: 7. 1 Kor. 12: 28.

12. Pyhäintähdeksyyteen, palveluksen työhön, ja Kristuksen ruumiin * rakennukseen:

* Eph. 1: 23. Kol. 1: 24.

13. Siihenasti kuin me kaikki tulemme uskon ja Jumalan pojan tuntemisen yhteydessä tähdeksi mieheksi, Kristuksen tähdelisen warren mitan jälkeen;

14. Ettemme silleen lapset olisi, * jotta horjuisimme ja kaikkinaisilta opetuksen tuulilta wietäisiin, † ihmisten koiruuden ja kavaluuden kautta, jolla he meitä käywät ympäri, saatatensä pettää.

* 1 Kor. 14: 20. † Hebr. 13: 9.

15. Mutta olkaamme toimelliset rakkaudessa, ja kaswakaamme kaitsissa, hänessä, joka Pää * on, Kristus,

* Eph. 1: 22. 1. 5: 23.

16. Josta koko ruumis on koottu, ja yhteen liitetty, kaiken yhdistyksen kautta, kuin siihen liijääntyn, sen waiikutuksen ja määrän jälkeen, kuin kullakin jäsenellä * on, siitä kaswaa ruumis omaksi rakennukseksensa rakkaudessa.

* Rom. 12: 4. 1 Kor. 12: 27.

17. Niin minä nyt sanon, ja todistan Herrassa, ettette silleen waella niinkuin muut pakanat waeltawat mielenä tyhmyydessä,

18. Joiden ymmärrys pimitetty on, ja ovat wieraantuneet siitä elämästä, joka Jumalasta on, tyhmyyden kautta, kuin heis-

sä on, ja heidän sydämensä kouruuden kautta; Eph. 2: 12. 1 Thes. 4: 5.

19. Jotka, sitten kuin he olivat paatuneet, antoivat ylönsä haureuteen, * ja tekivät kaikkinaista saastaisuutta ylönsä palttinessa himossa. * Rom. 1: 24, 26.

20. Mutta et te niin Kristusta ole oppineet;

21. Jos te muutoin hänestä kuulleet olette, ja hänessä opetetut olette, niinkuin totuus Jeesuksessa on;

22. Niin pankaat pois se wanha ihminen, jonka kansia te ennen waelsitte, joka himoin kautta eksyksissä itsensä turmelee;

Rom. 6: 6. Eph. 2: 2, 3. Kol. 2: 11.

1. 3: 9. Hebr. 12: 1. 1 Piet. 2: 1. 1. 4: 2.

23. Mutta uudistakaat teitänne teidän mielenne Hengesä,

Rom. 6: 4. 1. 12: 2.

24. Ja puketaat päällenne uusi ihminen, joka Jumalan jälkeen luotu on, totisessa wanhurskaudessa ja pyhyydessä.

2 Kor. 5: 17. Kol. 3: 10.

25. Sentähden pankaat pois walhe, ja puhukaan jokainen lähimmäisensä kansa totuutta; * sillä me olemme jäsenet keksennämme. †

* Sach. 8: 16. 1 Piet. 2: 1. † Rom. 12: 5.

26. Wihastukaat (a) ja älkää syntiä tehkö: * älkää antako aurinon laskea ylitse teidän wi-hanne;

* Ps. 4: 6.

(a) Eli: Jos te wihastutte niin ic.

27. Älkää antako laittajalle sias.

1 Piet. 5: 9. Gal. 4: 2.

28. Joka warastanut on, ä-

kään silleen warastako; waan paremmin tehtään työtä, * ja toimittakaan käjillänjä jotakin hywää, että hänellä olisi tarwitsewalle jätämistä.

* Ap. 2. 20: 34. 1 Thess. 4: 11. 2 Thess. 3: 8, 12.

29. Ilköön ystijään rietas * puhe teidän suustanne lähtekö; waan mitä sowelias + on parannuksen tarpeeksi, että se kelloinen huulla olisi.

* Matth. 12: 38. Eph. 5: 3, 4. + Kol. 3: 16.

30. Ja älkää Jumalan Pyhää Hentä murheelliseksi saatako, * jossa te lunastuksen päiwään asti + kiinnitetty olette.**

* Ef. 7: 13.

1. 68: 10. + Rom. 8: 16, 23.

** 2 Kor. 1: 22. 1. 5: 5. Eph. 1: 13, 14.

31. Raitti haifeus, ja nartästy, ja wiha, ja huuto, ja sadatus olkoon kautana teistä, taiten pahouden kanssa.

32. Mutta olkaat keskenänne ystävälliset ja laupiaat, * ja anteeksi antakaat toinen toisellenne, niinkuin Jumalateillennekin Christuksen kautta anteeksi antanut on. +

* Kol. 3: 12, 13.

+ Matth. 6: 14. Mark. 11: 25. Eph. 2: 12.

5. Lufu.

Apostoli waroittaa kaikfia yhteisesti syntisiä wikoja hyljäämään, ja kristillisiä awuja harjoittamaan. Erinomattain neuwoo hän awio-
wäkeä keskinäiseen rakkauteen, bengelisen rak-
sauden esikuvalla, joka on Christuksen ja seu-
rakunnan välillä.

Niin olkaat siis Jumalan seu-
raajat, niinkuin rakkaat lap-
set;

Matth. 5: 45, 48. Lu. 6: 36.

2. Ja waeltakaat rakkaudessa, niinkuin myös Christus meitä rakasti, * ja antoi hänenjä ulos meidän edestämme lahjaksi, uh-

riksi + ja Jumalalle miatiaksi ha-
jussi.

* Joh. 13: 34. 1. 16: 12.

1 Thess. 4: 9. 1 Joh. 3: 11, 23. 1. 4: 20.

+ Gal. 2: 20. Hebr. 8: 9. 1. 9: 14. 1 Piet. 3: 18.

3. Mutta huoruutta ja kaikkea riettautta, eli ahneutta älkää antako teidän seasanne maini-
takaan, * niinkuin pyhain sopii,

* Eph. 4: 29.

4. Ja häpiällisiä sanoja, ja hulluja puheita, eli jaarittuksia, jotka eiwät mihintään kelpaa, *
waan paremmin kiitossanoja.

* Mark. 7: 21. Gal. 5: 19, 20.

5. Sillä se te tietäkää, ettei ystijään huorintekä, taikka saas-
tainen, eli ahne, joka epäjumalan palwelua on, * ole Christuksen ja
Jumalan waltakunnan perilli-

nen. + * Kol. 3: 5. + 1 Kor. 6: 9, 10. Jim. 2: 22: 15.

6. Älkää antako yhdenkään pettää teitäne * turhilla pu-
heilla; sillä sentähden Jumalan wiha epäuskoisten päälle tulee. +

* Jer. 29: 8. Matth. 24: 4. Mark. 13: 5.

Lu. 21: 8. 2 Thess. 2: 3. + Rom. 1: 18. Kol. 3: 6.

7. Älkää sentähden olko heidän osamelijä.

8. Sillä muinen te olitte pi-
meys, mutta nyt te olette wal-
keus Herrassa; * waeltakaat
niinkuin walkeuden lapset; +

* 2 Kor. 3: 13. 1 Thess. 1: 9. + Joh. 12: 36.

9. (Sillä hengen hedelmä * on kai-
tesia hywynydessä ja wanhurs-
kaudessa, ja totuudessa;)*

* Gal. 5: 22.

10. Ja koetelkaat, mikä Her-
ralle otollinen on.

Rom. 12: 2.

11. Älkää olko osalliset * pi-
menden hedelmättömissä töis-
sä, + waan paremmin miuhdelkaat.

* Matth. 18: 17. 2 Kor. 6: 14. 2 Thess. 3: 14.

+ Rom. 13: 12. 1 Kor. 5: 8. 1. 10: 20. Hebr. 9: 14.

ja ne katji tulewat yhdeksi li-
haksi.

1 Mos. 2: 24.

Matth. 19: 5. Mark. 10: 7. 1 Kor. 6: 16.

32. Tämä salaisuus on suuri;
mutta minä puhun Christukses-
ta ja seurakunnasta.

33. Kuitenkin rakastakaan myös
kukin teistä waimoansa niinkuin
itseänsä; mutta peljättään wai-
mo miestänsä.

6. Lufu.

Paawalmuistuttaa lapsia ja vanhempia, pas-
tollisia ja isäntiä heidän welvollisuudestaan.
Neuwoo jokaisia hengellisiä sota-aseilla
itseänsä warustamaan. Päättää epistolan
muutamilla erinäisillä muistutuksilla, ja rau-
han toivotuksella.

Rapset, olkaat kuuliaiset teidän
vanhimmillenne Herrassa;
sillä se on oikein.

Kol. 3: 20.

2. Runnioita isääs ja äitiäs,*
(joka on ensimmäinen käsky, jolla
lupaus on:)

* 2 Mos. 20: 12.

5 Mos. 5: 16. Matth. 15: 4. Mark. 7: 10.

3. Ettäs menestyisit, ja kau-
wan eläisit maan päällä.

4. Ja te isät, alkää nlyyttää*
teidän lapsianne wihaan, waan
kaswattakaat heitä kirituksessa
ja Herran nuhteessa. †

* Kol. 3: 21.

† 5 Mos. 6: 7, 20. Ps. 78: 4. San. I. 20: 17.

5. Palweliat, olkaat kuuliaiset
teidän ruumiillisille isännillen-
ne,* pelwolla ja wapistuksella,
teidän sydämenne ystikertaiuu-
dessä, niinkuin Christukselle;

* Kol. 3: 22. 1 Tim. 6: 1. Tit. 2: 9.

6. Ei silmäin edessä palwellen,
niinkuin ihmisten mieltä nou-
tain; waan niinkuin Christuksen
palweliat, tehden sydämeistä, mi-
tä Jumala tahtoo;

7. Hyvällä mielellä palwellen
Herraa, ja ei ihmisiä;

8. Tietäen, että mitä hyvää
kukin tekee, sen hän on jälleen
Herralta saapa,* olkoon orja eli
vapaa.

* Rom. 2: 6. 2 Kor. 5: 10.

9. Ja te isännät, tehkää myös
niin heitä kohtaan, ja pankaat
pois uhkaukset; tietäen, että tei-
dän Herranne on myös tawais-
sa, jonka edessä ei ole ihmisen
muodon katjomusta.

5 Mos. 10: 17. 2 Krla R. 19: 7. Ap. X. 10: 34.

Rom. 2: 11. Gal. 2: 6. Kol. 3: 25. 1 Piet. 1: 17.

10. Wiimein, rakkaat weljeni,
olkaat wälewät Herrassa, ja hä-
nen wälewyytensä woimassa.

11. Pukekaat päällemme
kaikki Jumalan sota-aseet,*
että te perkeleen kawalia
päällekarkaamisia woisit-
te seisoa vastaan;

* Rom. 12: 13. 2 Kor. 6: 7. Kol. 3: 12. 1 Thes. 5: 8.

12. Sillä ei meillä ole sota
werta ja lihaa vastaan, waan
päärutinoita ja waltoja was-
taan, maailman herroja was-
taan, jotta tämän maailman
pimeydessä wallitsewat,* pahoja
henkiä vastaan taiwaan alla (a).

* Eph. 2: 2. (a) Eli muutamain selityksen jäl-

keen: hengellistä pahuntaa was-
taan tawallisissa asioissa.

13. Sentähden ottakaat kaikki
Jumalan sota-aseet,* että te
woisitte pahana päivänä seisoa
vastaan, ja kaikissa asioissa
pysyiwäiset olisitte.

* 2 Kor. 10: 4.

14. Niin seisokaat wyötetyt
fupeista totuudella,* ja wan-
hurskauden rintaraudalla pue-
tetut,

* Ef. 11: 5. Ruf. 12: 35. 1 Piet. 1: 13.

15. Ja jalat walmiiksi kengi-
tetut, saarnaamaan rauhan e-
wankeliumia.

16. Mutta kaitissa ottakaat uskon kilpi, jolla te voitte sammuttaa kaitfi sen ruman tuliset nuolet,

17. Ja ottakaat päähänne autuuden rautalatti, * ja Hengen miekka, † joka on Jumalan sana:

* Ef. 59: 17. † Hebr. 4: 12.

18. Ja rukoilkaat joka aika kaitella rukoilemisella ja anomisella hengesä, ja siinä walwokaat kaitella ahkeruudella ja rukouksella, kaitkein pyhain tähden,

Marf. 13: 33.

Luf. 18: 1. Rom. 12: 12. Kol. 4: 2. 1 Thess. 5: 17.

19. Ja minunkin tähteni, että minulle puhetta annettaisiin awoimella suulla rohkiasti puhuakseni, * ja niin tiettävästi tetisin ewangeliumin salaisuuden, * Ap. 1: 29. Kol. 4: 3. 2 Thess. 3: 1.

20. Jonka käskyläinen * minä näissä kahleissa olen, † että minä

niissä rohkiasti puhuisin, niin kuin minun puhua tulee.

* 2 Kor. 5: 20. † Ap. 1: 28: 20.

21. Mutta että te myös tietäisitte minun tilani, ja mitä minä teen, kaiten sen on Tyhikūs, * minun rakas weljeni, ja uskollinen palvelia Herrassa, teille tiettävästi tekewä;

* Kol. 4: 7.

22. Jonka minä teidän tykönnelähetin, * sen syyn tähden, että te saisitte tietää meidän tilamme, ja hän teidän sydämenne lohduttaisi.

* 2 Tim. 4: 12.

23. Rauha olkoon weljille, ja rakkauts uskon kanssa, Isältä Jumalalta, ja Herralta Jesukselta Christukselta!

24. Armo olkoon kaitkein kanssa, jotta meidän Herraa Jesusta Christusta lattaamata rakastawat, amen!

Kirjoitettu Romista Ephesiläisten tykö Tyhikuksen kanssa.

P. Paawalin Epistola Philippiläisten tykö.

1. Lufu.

Paawali, tervehditthänsä Philippiläisiä, kiittää Jumalata heidän tähtensä. Ilmoittaa wankautensa olerwan ewangeliumille menestysell. Neuwoo heitä ymmielisyyteen ja wabwunteen.

Paawali ja Timotheus, Jesuksen Christuksen palveliat, kaitille pyhille * Christuksessa Jesuksessa, jotta Philippissä oimat, ynnä pispoille ja palvelioille:

* 1 Kor. 1: 2.

2. Armo olkoon teille ja rauha, Jumalalta meidän Isältämme, ja Herralta Jesukselta Christukselta!

Rom. 1: 7. Kol. 1: 2. 1 Pet. 1: 2.

3. Minä kiitan minun Juma-

latani, niin usein kuin minä teidän muistan, Rom. 1: 8, 9. 1 Kor. 1: 4. Eph. 1: 16. Kol. 1: 3. 1 Thess. 1: 2. 2 Thess. 1: 3.

4. (Minä kaitissa minun rukouksissani teidän edestäanne, ja rukoilen ilolla,)

Rom. 1: 10.

5. Että te olette ewangeliumista osalliseksi tulleet, ensimmäisestä päivästä niin tähän asti;

6. Sen totisesti tietäen, että se, joka teissä on hyvän työn * alkanut, on sen Jesuksen Christuksen päivään asti päättävä;

* Job. 6: 29.

7. Niinkuin minulle on myös kohtuullinen teistä kaitista niin

ajatella, sentähden että minä teidän sydämessäni pidän, sekä minun tahleissani, * että ewangeliumin edeswastauksessa ja wahvistuksessa, te kaikki, jotka minun kanssani armosta osalliset olette:

* Eph. 3: 1.

Rof. 4: 3, 18. 2 Tim. 1: 8. Hebr. 13: 3.

8. Sillä Jumala on minun todistajani, että minä sydämen pohjasta kaikkia teitä Jesuksessa Christuksessa halajan: Rom. 1: 9.

9. Ja sitä rukoulen, että teidän rakkautenne enämmin ja enämmin yltäkylläiseksi tulisi kaikki-naisessa tuntemisessa ja ymmärtämisessä;

10. Että te koettelisitte, mikä paras olisi, * ja olisitte wilpittomat, † ei kellenkään pahennukseksi Christuksen päivään asti;

* Rom. 2: 18. † Rom. 12: 1, 2.

11. Täytetty roanhurskauden hedelmillä, * jotka Jesuksen Christuksen kautta teissä tapahtuivat, Jumalan kiitokseksi ja kunniaksi. †

* Joh. 15: 4, 5, 8. Eph. 2: 10. † Piet. 2: 12. † Matth. 5: 16. Eph. 1: 12.

12. Mutta minä tahdon, että te, rakkaat weljet, tietäisitte, että ne, kuin minulle tapahtuneet ovat, ovat enimmäksi ewangeliumin menestyskseen tulleet;

13. Niin että minun siteeni ovat ilmi tulleet Christuksessa koko raastuvassa ja myös kaikille muille;

14. Ja että monta weljeä Herasssa, minun siteistäni wahvistetut, * ovat paljon rohkeammaksi tulleet pelkäämätä sanaa puhumaan.

* Eph. 3: 18. 1 Thess. 3: 3.

15. Muutamit tosin saarnaa-

wat Christusta kateudesta ja riidasta; mutta muutamat hywästä tahdosta.

16. Ne ilmoittawat Christusta eripuraisuudesta, ei puhtaalla sydämellä, vaan luulewat niin lisäävänsä minun siteihini murhetta.

17. Mutta nämät rakkaudesta; sillä he tietävät minun olewan pantuna ewangeliumin edeswastauksiksi.

18. Mitäs siis? että Christus kuitenkä ilmoitetaan, ehtä kunka se tapahtuu, joko se olisi muodoiksi, eli totuudella: niin minä siitä iloitseen, ja vielä tahdon iloita.

19. Sillä minä tiedän sen minulleni joutuvan autuudeksi teidän rukouksenne * ja Jesuksen Christuksen Hengen arvon kautta:

* 2 Kor. 1: 11.

20. Niinkuin minä ikäwöiten odotan ja toivon, etten minä misjään häpiään tule; vaan että Christus nyt, niinkuin ainakin, kaikella wapaudella minun ruumiissani ylistetään, joko elämän eli kuoleman kautta.

21. Sillä Christus on minulle elämä, ja kuolema on minulle voitto.

22. Mutta jos lihassa elää, * se on minulle tarpeellinen, ja mitä minä valitsen, en minä tiedä.

* 2 Kor. 10: 3.

23. Sillä molemmilta minä ahdistetaan: minä halajan täältä eritä, ja olla Christuksen kanssa; * sillä se paljon parempi olisi;

* 2 Kor. 5: 8.

24. Mutta paljon tarpeellisempi on lihassa olla teidän tähtenne.

25. Ja minä tiedän totisesti, että minun pitää oleman, ja teidän taikkein kansjamme pysymän, * teidän menestystksenne ja uskonne iloksi; * Psll. 2: 24.

26. Että teidän kerskaamisenne olisi yltäkylläinen Kristusjessa Jesuksessa minusta, * minun läsnäolemiseni kautta taas teidän tykönänne. * 2 Kor. 1: 14. I. 5: 12.

27. Minoaastaan käyttäkää itsekseenne niinkuin Kristusjensewanfeliuimille somelias on, * että jos minä tulen ja näen teidän, eli poisja ollessani saan kuulla teistä, että te olette yhdessä hengessä ja yhdessä sielussa meidän kansjamme ewanfeliuimin uskosja kilwoitelleet; * 1 Mos. 17: 1. 1 Kor. 7: 20.

Eph. 4: 1. Kol. 1: 10. 1 Thess. 2: 12. I. 4: 1.

28. Ja älkää antako misjään peljätettää teitäme vastaan seijoilta: jokatosin heille kadotuksen merkki on, mutta teille autuudeksi, ja se on Jumalalta.

Rom. 8: 17. 2 Thess. 1: 5, 8, 11.

29. Sillä teille on lahjaksi annettu Kristusjense puolesta, ei annoastaan että te hänen päällensä uslotte, mutta myös kärsitte hänen tähtensä; Ap. T. 5: 41. Rom. 5: 3.

30. Ja pyiutte siinä kilwoitusesja, kuin te minussa näitte, ja nyt minusta kuulette.

2. Lufu.

Paawali neuwoo vielä Philippiläisiä ystämieshyteen ja nöyryyteen, Kristusjense merkillä, kuuliaisuuteen, kärsiwällä hyteen ja nuhteettomaan elämään. Lupaa lähettää heidän tykönsä Timotheuksen, ja myös itse tulla, mutta lähettää nyt ensin Epaphrodituksen.

Jos siis joku neuwo on teidän tykönänne Kristusjessa, jos joku rakkauden lohdotus, jos joku

hengen osallisuus, jos joku sydämellinen rakkaus ja laupheus,

2. Niin täyttäkää minun iloni, että teillä olisi yksi mieli, yhtäläinen rakkaus, ja te olisitte yksimielisiet ja yhtäpitäväisiet;

Rom. 12: 16. I. 15: 5.

1 Kor. 1: 10. Psll. 3: 18. 1 Piet. 3: 8.

3. Älkää tehkö mitään riidan eli turhan kunnian kautta, vaan nöyryydessä pitäin toinen toisensa parempana kuin itsensä.

Rom. 12: 10. 1 Piet. 5: 5.

4. Ja älkään jokainen omaa parastaansa katsoko, vaan myös toisen parasta. 1 Kor. 10: 24.

5. Kullakin olkoon se ajatus, kuin Kristusjella Jesuksella oli: Matth. 11: 29.

1 Piet. 2: 21. 1 Joh. 2: 6.

6. Joka, waitta hän oli Jumalan nuodossa, ei lutenut saaliiksi Jumalan kaltainen olla, Joh. 1: 1, 2.

I. 17: 5. 2 Kor. 4: 4. Kol. 1: 15. Hebr. 1: 3.

7. Vaan alensi * itsensä, otti orjan muodon päällensä, † ja tuli muiden ihmisten wertaiseksi,

* Ps. 22: 7. Es. 53: 3. Dan. 9: 26. † Es. 49: 1.

I. 49: 3, 6. I. 52: 13. Hes. 54: 28. Jaoh. 3: 8.

Matth. 20: 28. Rom 1: 4. I. 15: 3, 8. Gal. 4: 4.

8. Ja löydettiin menoissa niinkuin ihminen, nöyryytti * itsensä, † ja oli kuolemaan saaffa kuoliainen, ** ja ristiin kuolemaan asti. * Hebr. 2: 9, 14, 17. † Joh. 10: 18.

Hebr. 12: 2. ** Matth. 26: 39, 42.

9. Sentähden on Jumala hänen myös korottanut * ja antanut hänelle nimen, joka taikkia nimiä suurin on: * Ps. 110: 1, 7.

Es. 53: 12. Joh. 10: 17. I. 17: 1, 2, 5.

Ap. T. 2: 33. Eph. 1: 20, 21. Hebr. 1: 4. I. 2: 9.

10. Että Jesuksen nimeen pitää

kaikki polvet heitänsä kumartaman,* jotta taivaassa, ja maan päällä ja maan alla ovat,

* Ef. 4: 23. Rom. 14: 11.

11. Ja kaikki kielet pitää tunnustaman, että Jeesus Kristus on * Herra, Isän Jumalan kunniaksi. * Ap. 2: 36. Rom. 14: 9. 1 Tim. 2: 5: 13.

12. Sentähden, minun rakkaani, niinkuin te aina olette kuuliaiset olleet, (ei ainoastansa minun läsnä-ollessani, mutta nyt paljon enemmän minun poissa-ollessani,) laittakaat pelvollajavapistuksella, että te autuaaksi tulisitte.

13. Sillä Jumala vaikuttaa teissä * sekä tahdon että toimituksen, hänen hyvän suosionsa jälkeen.

* 2 Kor. 3: 5. Hebr. 13: 21.

14. Tehkäätkä kaikki napisemata ja kamppailemata,

15. Että te olisitte laittamatomat ja yksivakaaiset, mihteetomat Jumalan lapset pahaneltisen ja murian sukutunnon keskellä; * joiden seassa te paistakaat niin kuin kynttilät maailmassa,†

* 1 Pet. 2: 12. † San. 1: 4: 18. Matth. 5: 14, 15, 16.

16. Että te elämän sanassa pysytte; minulle Kristus on päiwänä kerskaamiseksi,* etten minä hukkaan juosnut olisi, eli turhaan työtä tehnyt.†

* 1 Thess. 2: 19, 20. † 1 Thess. 3: 5.

17. Ja jos minä uhrattaisiin* teidän uhrin ja uskon palvelukseen tähden, niin minä iloitsen ja riemuitsen kaikkein teidän kanssanne.† * 1 Thess. 2: 8. 2 Tim. 4: 8. † 2 Kor. 7: 4.

18. Sentähden tekin minun kanssani iloittaat ja riemuittaat.

19. Mutta minä toivon Herrassa Jeesuksessa, että minä pian Timotheuksen teidän tykönnne lähettän,* että minäkin ihastuisin, koska minä tietää saan, kuinka teidän tilanne on. * Ap. 2: 16: 1.

20. Sillä ei minulla ole ketään, jolla yksi mieli minun kanssani on, ja joka niin wiisusti murheen teistä pitää.

21. Sillä he etsiwät kaikki omaansa,* ja eiwät niitä, kuin Jeesuksen Kristus on.

* 1 Kor. 10: 24. 1. 13: 5. 2 Tim. 4: 10, 16.

22. Mutta te tiedätte hänen koetteluksensa; sillä niinkuin lapsi isänsä kanssa on, niin on hän minun kanssani ewangeliumissa palwellyt.

23. Tämän siis minä toivon lähettäväni, koska minä olen asiani toimittanut.

24. Mutta minä uskallan Herran päälle, että minä itsekin olen pian tulewa.

25. Waan minä olen nähnyt tarpeelliseksi teidän tykönnne lähettää weljeä Epaphroditusta, joka minun wirtaweljeni, ja soikamppanini, ja teidän myös apostolinne on; joka minua myös tarpeessani autti;

26. Sillä hän itäwöitsi kaikkia teitä, ja oli toimin suruissansa, että te hänen fairaatsi kuulleet olitte.

27. Ja tosin hän oli jo kuoleman tielisä; mutta Jumala armahti hänen päällensä; ja ei ainoastaan hänen, waan myös minun päälleni, etten minä murhetta murheen päälle olisi jaanut.

28. Sentähden olen minä hä-

nen sitä pikemmin lähettänyt, että te taas hänen saistitte nähdä, ja iloitistitte, ja minulla myös vähempi murhetta olisi.

29. Niin ottakaat häntä Herrassa vastaan kaikella ilolla, ja pitäkää senkaltaiset kunniasia.

1 Kor. 9: 14. 1. 16: 18. Gal. 6: 6.

1 Thess. 5: 12. 1 Tim. 5: 17. Hebr. 13: 7, 17.

30. Sillä Kristusken työn tähden oli hän niin kuolemata lähestynyt, ettei hän hengestänsä totellut, että hän olisi minua teidän puolestanne palvellut.

3. Luku.

Apostoli neuvoo wääriä opettajia wäittä-
mään, ja Kristusken uskon kautta wanhurs-
tautta etsimään. Opettaa uskon kuuliaisuu-
den saattamaan ja suruttomuutta tarttamaan.

Mielä, minun weljeni, iloitkaat Herrassa. * Että minä teille yhdellä tavalla kirjoitan, en minä siitä suutu; sillä se tekee teidän wahrenmaksi. * 2 Kor. 13: 11. Phil. 4: 4. 1 Thess. 5: 16. 1 Piet. 4: 13. Jak. 1: 2.

2. Kawahatakaat teitäne koiril-
ta, kawahatakaat teitäne pahoil-
ta työmiehiltä, * kawahatakaat poisleikkaamisesta.

* Ef. 5: 10. 2 Kor. 11: 18.

3. Sillä me olemme se ympärileikkaus, * jotka Jumalata hengesä palvelemme, + ja kers-
kaamme meitäme Kristusken-
sa Jeesuksen; ja emme turvaa lihaan;

* 5 Mos. 10: 16.

Rom. 2: 29. 1. 4: 11, 12. + Joh. 4: 23, 24.

4. Ehtä minulla on, johon minä lihasfain turvaan. Jos joku näkyy lihaan uskaltawan, minä paljon enemmän;

2 Kor. 11: 16, 21, 29.

5. Joka kahdeksantena päivänä

ympärileitattu olen, * Israelin kansasta, Ben-Jaminin suvusta: Hebrealainen Hebrealaisista, lain jälkeen Phariseus,

* 1 Mos. 17: 12.

Ap. 2: 23: 6. 1. 20: 4, 5. Rom. 11: 1.

6. Kiivaudesta seurakunnan wainooja, * wanhurskaudessa, joka laista tulee, laittamaton.

* Ap. 2: 8: 3. 1. 9: 1. 1. 22: 4. Gal. 1: 13, 14.

7. Mutta ne, kuin minulla olivat voittona, olen minä Kristusken tähden wahingoksi lutenut.

8. Sillä minä luen kaikki wahingoksi, sen ylönpalittisen Kristusken Jeesuksen minun Herrani tuntemisen suhteen, jonka tähden minä olen kaikki wahingoksi lutenut, ja ne raistana pidän, että minä Kristusken voittais, ja

9. Ja hänessä löydettäisiin, ettei minun wanhurskauteni laista olisi, waan joka tulee us-
kosta Kristusken päälle, nimit-
tään se wanhurskaus, joka Ju-
malalta uskalle omistetaan:

Rom. 1: 17. 1. 3: 21, 22. 1. 9: 30. 1. 10: 3, 10.

10. Häntä tutakseni, ja hänen ylösnousemisen sa voimaa, ja kärsimisen sa osallisuutta, koska minä tulen hänen kuolemansa kaltaiseksi,

Rom. 6: 3, 4, 5. 1. 8: 17.

2 Kor. 4: 10, 11. 2 Tim. 2: 11, 12. 1 Piet. 4: 13.

11. Jolla metodolla minä kuol-
leitten ylösnousemisessa tulewa olen.

12. Ei niin, että minä sen jo käsitännyt olen, eli jo täydelli-
nen olen; mutta minä aheroit-
sen suuresti, että minä sen myös
käsitäisin, niinkuin minäkin Je-
susken Kristusken käsitetty

olen. Kor. 10: 1: 4. Joh. 8: 44. 1 Tim. 6: 12.

13. Minun weljeni, empä minä pidä itjeni sitä käsittäneen:

14. Mutta yksi on se, minä unhohdan ne, kuin takaperin ovat,* ja kokotan niiden perään, kuin edessä ovat, ja samoon eteen pannun määrän jälkeen,† sen kalliin tavaran jälkeen, joka Jumalan kutsumisen kautta ylhäältä Kristusjessa Jesuksessa ilmoitetaan. ** * Ps. 45: 11. Euf. 9: 62.

1 Kor. 9: 26. + 1 Kor. 9: 24. 2 Tim. 4: 7. ** Hebr. 3: 1.

15. Niin monta siis, kuin meistä täydellistä on, ajatellaamme niin; ja jos te toisin ajattelette, niin Jumala on sen teille ilmoittava.

16. Kuitenkin että me yhden mitan jälkeen siinä waellamme,* johon me joutumcet olemme, ja että me yksimieliset olisimme.†

* Gal. 3: 16. † Rom. 12: 16.

I. 15: 5, 7. 1 Kor. 1: 10. Phil. 2: 2. 1 Piet. 3: 8.

17. Seuratkaat, rakkaat weljet, minua,* ja katsokaat niitä, jotka niin waeltawat, kuin me teille esikuvaa olemme.†

* 1 Kor. 4: 16. I. 11: 1.

1 Thess. 1: 6. + 2 Thess. 3: 9. 1 Piet. 5: 9.

18. Sillä monta waeltawat, joista minä jo usein olen teille sanonut,* ja nytkin itkein sanon, he ovat Kristusfen ristin viholliset,†

* Rom. 16: 17. † Gal. 6: 12.

19. Joidenka loppu on kadotus, ja heidän watsansa on heidän jumalansa, ja heidän kunniansa joutuu heille häpiäksi,* jotka maallisia rakastawat.†

* Jos. 4: 7.

2 Kor. 11: 13, 15. † Rom. 8: 5. I. 16: 18.

20. Mutta meidän me-
nomme on taimaisissa,* jo-
s-

ta me myös Runastajata Herraa Jesusta Christus-
ta odotamme,† * Hebr. 13: 14.
+ 1 Kor. 1: 7. Eph. 2: 6. Kol. 3: 3. 1 Thess. 1: 10.

21. Joka meidän heikon ruumiimme kirkastaa,* että se hänen kirkkaan ruumiinsa kaltainen olisi, sillä voimalla, jolla hän myös woi kaikki itsellensä almaiseksi tehdä.

* 1 Kor. 15: 26, 27, 43, 49, 53. Kol. 3: 4. 1 Joh. 3: 2.

4. Lufu.

Baarwali neuwoo lujunteen, yksimielisyyteen, ja muihin kristillisiin awuisiin. Mistää Philippiälästen hywäntahtoisuutta häntä kootaan. Päättää tämän lähetyksirjansa tawallisella toivotuksella.

Sentähden, minun rakkaat ja ihanat weljeni, minun iloni ja minun krumuni,* seisokaat niin Herrassa,† minun rakkaani.

* Phil. 2: 16. 1 Thess. 2: 19, 20. + 1 Kor. 15: 58.

2. Guodita minä neuwon, ja Syntychestä minä neuwon, että he Herrassa yksimieliset olisivat.

3. Ja minä rukoilen sinua, minun uskollinen kumppanini, ole niille awullinen, jotka minun kansjani ewankeliumissa tilwoittelleet * ovat, ynnä Kletmetin ja muiden minun auttajaini kanssa, joiden nimet elämän kirjassa ovat.†

* Phil. 1: 27.

† Jm. 2: 3: 5. I. 17: 8. I. 20: 12, 15. I. 21: 27.

4. Iloitkaat aina Herrassa; ja taas minä sanon: iloitkaat.

Phil. 3: 1. 1 Thess. 5: 16.

5. Oltoon teidän siwertyenne kaikille ihmisille tiettävä: Herra on läsnä.

6. Alkää mistään murhehtik-
waan oltoon teidän anomuksen-
ne kaikissa asioissa Jumalalle

tiettävä, * kaikella rukouksella, ja pyyntämisellä kiitoksen kanssa.

* Ps. 55: 23. Matth. 6: 25. 1 Piet. 5: 7.

7. Ja Jumalan rauha, * joka ylitse kaiken ymmärryksen käy, varjeltsoon teidän sydämenne ja teidän taitonne Christuksessa Jesuksessa. * Joh. 14: 27. Eph. 2: 14.

8. Vielä, rakkaat weljet, mikä rosi, mikä kunniallinen, mikä oikein, mikä puhdas, mikä otollinen on, mikä hyvin kuului, jos joku hyvä tapa, ja jos joku kiitos on, ajatelkaat niitä.

Rom. 12: 17. 1. 13: 13.

9. Mitä te myös opitte, ja saatte, ja kuulitte, ja nähneet olette minusja, se tehkää, niin rauhan Jumala on teidän kanssanne.

2 Kor. 13: 11. 2 Thes. 3: 16.

10. Mutta minä olen suuresti iloinen Herrassa, että te olette taas wirvonneet minuista murhetta pitämään: ehkä te sen tehneetkin olette, vaan ei teillä ollut tilaa.

11. Empä minä sitä sentähden sano, että minulta jotakin puuttuu: sillä minä olen oppinut, joissa minä olen, niihin tyty-mään.

1 Tim. 6: 6, 8.

12. Minä taidan nöyvä olla, ja taidan myös kokiä olla; minä olen aina ja kaikissa harjoitettu, taidan ravittu olla ja isota, hyötyä ja koulutua. 1 Kor. 4: 11. 2 Kor. 11: 27.

13. Minä voin kaikki sen kautta, joka minuun wälewäksi tekee, Christuksen.

14. Kuitenkin te teitte hyvin, että te minun murheeni pääl-
lenne otitte.

15. Mutta te, Philippiläiset, tiedätte, ettei ensin ewankeliu-min alusta, koska minä Macedoniasta lätkin, yksitään seura-kunta minulle mitään ollut ja-kanut * antamisessa ja ottami-
sessa, vaan ainoastansa te;

* 2 Kor. 11: 8, 9.

16. Sillä koska myös minä Thesjalonikassa olin, lähetitte te kerran ja kaikki minun tar-peeni.

17. Ei niin, että minä lahjo-ja pyydän, vaan ahferoitseen sitä, että teidän lumussanne ylitse wuotawa hedelmä olisi.

Tit. 3: 14.

18. Sillä minulla on kaikki, ja yltäkyllä: minä olen täytetty, jitte kuin minä Epaphrodituselta sain sen, kuin teiltä lähe-tetty oli, makian hajun, otolli-sen ja Jumalalle kelwollisen uhrin.

2 Kor. 9: 12. Hebr. 13: 16.

19. Mutta minun Jumalani on teille antawa * hänen rik-kaudestansa kaikki teidän tar-peenne, kunniasja, Jesuksen Christuksen kautta. * 2 Kor. 9: 8.

20. Mutta Jumalalle ja meidän Isällemme olkoon kunnia ijan-kaikkisesta ijankaikkisehen, amen!

21. Terwehtäkää jokaisista py-hää Christuksessa Jesuksessa. Teitä terwehtävät ne weljet, jotta minun kansjani owat.

22. Teitä terwehtävät kaikki pyhät, erinomattain ne, jotta teijarin huoneesta owat.

23. Meidän Herran Jesuksen Christuksen armo olkoon kaikkein teidän kanssanne, amen!

P. Paawalin Epistola Kolossilaisten tykö.

1. Luku.

Tervehdyksen jälkeen Paawali kiittää Jumalata Kolossilaisten uskon edestä. Autoilee heille lisäännyttä siinä. Saarnaa Christuksen luonnoista, persoonallisesta yhdistyksestä ja wirasta. Puhuu omaista apostoliwirastansa.

Paawali, Jesuksen Christuksen apostoli Jumalan tahdon kautta, ja weli Timotheus,

2. Niille, jotka ovat Kolossissa, pyhille ja uskollisille welimille Christuksessa: armo olkoon teille ja rauha Jumalalta meidän Isältämme ja Herralta Jesuksesta Christuksesta!

Rom. 1: 7. Gal. 1: 3. 1 Piet. 1: 2.

3. Me kiitämme Jumalata ja meidän Herran Jesuksen Christuksen Isää, ja rukoilemme aina teidän edestämme,

Eph. 1: 16.

Phil. 1: 3. 1 Thes. 1: 2. 2 Thes. 1: 3.

4. Sittetuin me kuulimme teidän uskonne Christuksessa Jesuksessa, ja teidän rakkautenne kaikkia pyhiä kohtaan,

Eph. 1: 13, 15. Phil. 1: 5.

5. Sen toivon tähden, joka teille tairvaisa tallelle pantu on, josta te ennen sen totisen ewangeliumin saarnan kautta kuulleet olette,

1 Piet. 1: 3, 4.

6. Joka teidän tykönnne tullut on, niinkuin myös kaikkeen maailmaan; ja hedelmän kantaa, * niinkuin teissäkin hamaasta siitä päivästä, kuin te sen kuulleet olette, ja Jumalan armon toimuudessa tunnitte:

* Marf. 4: 8, 20. Ap. 1: 6: 7.

7. Niinkuin te myös meidän rakkaaltakansapalvelialtamme

Epaphraalta opitte, *joka teidän edestänne Christuksen uskollinen palvelia on, * Kol. 4: 12. Phil. 1: 23.

8. Joka myös on meille ilmoittanut teidän rakkautenne hengesissä.

9. Sentähden myös me siitä päivästä, kuin me sen kuulimme, emme lafanneet teidän edestänne rukoilemasta ja anomasta, että te hänen tahtonsa tuntemisella täytettäisiin kaikkinaisessa hengellisessä wiisaudessa ja toimesissa:

Rom. 12: 2, 8.

1 Kor. 1: 5. Eph. 1: 15, 16. 1: 5: 10, 17.

10. Että te soweliaasti waeltaisitte, * kelwatan kaikissa Herralle, ja hedelmän tekisitte + kaikissa hywisissä töissä, ja kaswaisitte Jumalan tuntemisessa,

* 1 Mos. 17: 1. Eph. 4: 1.

Phil. 1: 27. 1 Thes. 2: 12. 1: 4: 1. + Joh. 15: 16.

11. Ja wahvistetuksi tulisitte kaikella voimalla, hänen kunniansa wäkewyyden jälkeen, kaikkien kärsiwällisyyteen ja pitkämielisyyteen ilon kanssa.

12. Ja kiittäkää Isää, joka meitä soweliaaksi tehnyt on, pyhäin perimisen osallisuuteen walkeudessa.

Ap. 1: 26: 18.

13. Joka meitä pimeyden walaasta pelasti, * ja on meidän siirtänyt rakkaan Poitansa + waltakuntaan,

* Eph. 6: 12.

Hebr. 2: 14. 1 Piet. 2: 9. + Matt. 17: 5.

14. Jonka kautta meillä lunastus on hänen werensä kautta, * nimittäin syntein anteeksi antamus;

* Ap. 1: 20: 28.

Eph. 1: 7. Hebr. 2: 14. 1 Piet. 1: 19.

15. Joka näkymättömän Jumalan kuva on,* esikoinen ennen kaikkia luontokappaleita.

* Joh. 14: 9. 2 Kor. 4: 4. Psil. 2: 6. Hebr. 1: 3

16. Sillä hänen kauttansa ovat kaikki luodut,* jotka taiwaassa ja maan päällä ovat, näkymäiset ja näkymättömät, thronit ja herraudet, wallat ja hallitukset:† ne ovat kaikki hänen kauttansa ja hänen luodut.

* Joh. 1: 3. Rom. 11: 36. 1 Kor. 8: 6.

Eph. 3: 9. Hebr. 1: 2. † 1 Piet. 3: 22.

17. Ja hän on ennen kaikkia ja kaikki ovat hänessä. Joh. 17: 5.

18. Ja hän on ruumiin, nimittäin seurakunnan Pää,* joka on alku ja esikoinen fuolleista,† että hän kaikkein ylitse käwisi,
* Eph. 1: 22. † Ap. T. 28: 23. 1 Kor. 15: 20, 23.

19. Sillä niin telpasi Hälle, että hänessä kokonainen täydellisyys* asui;

* Joh. 1: 14, 16. I. 3: 34, 35. Kol. 2: 9.

20. Ja kaikki olisivat hänen kauttansa hänen itse kansjansa sormitetut,* sekä ne, kuin maassa että ne, kuin taiwaissa ovat: sillä hän teki werenjä kautta ristien päällä rauhan, itse kauttansa.

Ef. 9: 5. Ap. T. 10: 36.

Rom. 5: 1, 10. 2 Kor. 5: 18, 19.

Eph. 1: 10. I. 2: 15, 16. 1 Joh. 2: 2. I. 4: 10.

21. Ja te olitte muinen oudot ja viholliset ymmärryksen puolesta, pahoisissa töissä;* mutta nyt hän on teidän sormittanut,
* Eph. 2: 1, 2, 11, 12. I. 4: 18.

22. Vihansa ruumiissa, kuoleman kautta, että hän teidän saattaisi pyhiä, laittamattomiksi

ja nuhteettomiksi* hänen kaswoinsa edessä; * 1 Kor. 1: 2. Eph. 1: 4.

I. 2: 15. I. 5: 26, 27. 2 Tim. 1: 9. Tit. 2: 14.

23. Jos te muutoin uskosja pysytte* perustettuina ja wainoina ja horjumattomina ewangeliumin toimesta, jonka te kuulitte, joka on saarnattu kaikin luontokappalten edessä,† kuin taiwaan alla ovat; jonka palveliaksi minä Paawali tullut olen.

* Joh. 15: 5.

† Matk. 16: 15. Rom. 10: 18.

24. Joka nyt minun wainoistani iloitsen, jotta minä kärsin teidän edestänne, ja tähtän Christuksen kärsimiset minun lihassani,* hänen ruumiinsa edestä, joka on seurakunta:

* Rom. 12: 5. 2 Kor. 1: 5, 6.

I. 4: 10, 11. I. 7: 4. Eph. 3: 1, 13. Psil. 2: 17.

25. Jotka palveliaksi minä tullut olen Jumalan toimituksen jälkeen,* joka minulle teidän kohananne annettu on, täyttämään Jumalan sanaa,
* Eph. 3: 2.

26. Sitä salaisuutta, joka ianäkättisestä ja sukununnista on salattu* ollut, mutta nyt hänen pyhillensä ilmoitettu:†

* Matk. 13: 11. Rom. 16: 25. 1 Kor. 2: 7. Eph. 1: 9.

I. 3: 9. † 2 Tim. 1: 10. Tit. 1: 3. 1 Piet. 1: 20.

27. Joilla Jumala tahtoi sen julistaa, mitä tämän salaisuuden tunniallinen rikkaus* pakanoitteen seasja on,† joka on Christuus teissä, se tunnian toivo;

* Rom. 9: 23. 2 Kor. 2: 14. † Eph. 3: 8.

28. Jotka me ilmoitamme, ja kaikkia ihmisiä neuvoimme, ja kaikkia ihmisiä kaikkinaisessa wii- saudessa opetamme, että me jostaisten ihmisen Christuksessa Je-

sutjessa täydelliseksi * saattai-
simme; * 2 Kor. 11: 2. Eph. 4: 13. I. 5: 27.

29. Jota minä myös ahferoit-
sen, ja hänen waitutuksensa jäl-
keen kilwoittelen, * joka minus-
sa wäfewästi waituttaa.

* Phil. 1: 30. 2 Tim. 4: 7. Hebr. 10: 32.

2. Luku.

Apostoli ilmoittaa huolensa koloosilaisista.
Neuvoo heitä karttamaan niitä, jotka heitä
pyyhäwät wietellä pois Christuksen tunnosta.
Erinomattain wäittäämään wäärää oppia.

Sillä minä soijin teidän tietä-
wän, kuinka suuri kilwoitus*
minulla on teistä ja niistä, jotka
Laodiceassa owat, ja kaikista
niistä, jotka eivät minun kas-
wojani lihas- ja nahkoihin nähneet;

* Phil. 1: 30. 1 Thes. 2: 2.

2. Että heidän sydämensä saisi-
wat lohdutuksen, * ja liitetynsi
tulisiwat rakkaudessa kaikkeen
riffauteen, täydellises- ja ymmär-
ryksessä, Jumalan ja Isän ja
Christuksen salaisuuden tunte-
miseen; † * 2 Kor. 1: 3. † Ef. 5: 11. Job. 17: 3.

3. Jossa kaikki wiisauden ja
taidon tawarat kätkeytyn owat.

4. Mutta sen minä sanon, ettei
joku teitä wiettelisi kawalalla
puheella. Eph. 5: 6.

5. Sillä waikka en minä lihas-
läsnä ole, niin minä kuitenkin
hengessä teidän tykönnä olen. *
iloitsen ja näen teidän toimelli-
suutenne, ja teidän wahwan us-
konne Christuksen päälle. * 1 Kor. 5: 3.

6. Niinkuin te nyt Herran Je-
sus Christuksen olette otta-
neet vastaan, niin waeltakeat
hänessä, 1 Thes. 4: 1. Jud. Ep. v. 8.

7. Ja olkaat hänessä jiwitetut
ja ratetut, ja uskoissa wahwiste-

tut, niinkuin te oppineet olette,
ja olkaat siinä runsaasti kiitol-
liset. 1 Kor. 1: 5. Eph. 2: 20—22. I. 3: 16.

8. Katsokaat, ettei joku teitä
wiettele philosophian ja turhain
jaaritusten kautta, ihmisten o-
pin ja maailmallisten säätyin
jälkeen, * ja ei Christuksen jälkeen.

* Matth. 15: 2. Rom. 16: 17. Gal. 4: 8, 9. Hebr. 13: 9.

9. Sillä hänessä asuu
koko Jumaluuden täydel-
lisyy- * ruumiillisesti;

* Job. 1: 14. Kol. 1: 19.

10. Ja te olette hänessä täy-
delliset, * joka taiken herrauden
ja esiwallan Pää on, † * Job. 1: 16.

† Rom. 8: 38. Eph. 1: 21. 1 Piet. 3: 22.

11. Jonka kautta te myös ym-
päri- ja ympärileikattut olette sillä ympäri-
leikkauksella, joka käsitä tapah-
tuu, * syntisen ruumiin pois pane-
misen kautta, † lihas- ja Christus-
sen ympärileikkauksella,

* 5 Mos. 10: 16. Phil. 3: 3. † Eph. 4: 22. Kol. 3: 5, 9.

12. Onnä hänen kansansa kas-
teen kautta haudatut; * jossa te
myös hänen kansansa olette
nousneet ylös uskon kautta,
jonka Jumala waituttaa, joka
hänen kuolluista herättänyt on.

* Rom. 6: 3, 4. Kol. 3: 1.

13. Ja on teidän hänen kans-
ansa eläwäsi tehnyt, koska te
synnisiä kuolleet olitte, ja tei-
dän lihanne esinahassa, * ja on
meille kaikki synnit anteeksi an-
tanut, * Eph. 2: 1, 5, 11.

14. Ja on pyhittynyt pois sen
käsitirjoituksen, joka jäätyn kaut-
ta meitä vastaan oli, ja oli
meille wastahakoinen, sen hän
otti pois ja nautitsi ristiin;

15. Ja on ryöstänyt wallituk-

set * ja wäfewyydet, ja toi heidän nätywiin, ja sai heistä woitto-kunnian + itje sauttansa. * Joh. 12:31.

Eph. 6: 12. Hebr. 2: 14. + 1 Mos. 3: 15.

Matth. 12: 29. Luf. 11: 22. Eph. 4: 8.

16. Mlkään siis kenkään teitä tuomitto * ruuasta, + eli juomasta, taikka määrätynistä pyhäpäivistä, ** ei uudesta kuusta, eikä sabbateista; * Tit. 1: 15. + 3 Mos. 11: 2, 3c.

Rom. 14: 2, 3c. ** 3 Mos. 23: 2, 3c. Gal. 4: 10.

17. Jotka ovat tulewaisten warjo, mutta itse ruumis on Christuksessa. Hebr. 9: 5. 1. 10: 1.

18. Mlkään antako kenenkään woittaa teidän tilwoituksenne palftaa, josta tahtoo teitä nöyryyteen ja enfelein palvelukseen, waeltain niissä, joita ei hän nähty ole, * ja on tyhmästi hänen lihallisessa mielessänsä paisunut, * Jer. 29: 8. Hes. 13: 3. Matth. 24: 4. 1 Joh. 4: 1.

19. Ja ei ripu kiinni Päässä, * josta koko ruumis, jäsenistä ja rawioista saa wäfewyyden, ja tofoon liitetty on, ja niin siinä liijäämisessä kasvaa, kuin Jumala antaa. * Eph. 4: 15, 16.

20. Jos te siis olette Christuksen kansja maailman säädyistä kuolleet, * miksi te teitänne annatte säädyillä solmita, + niin kuin te maailmassa eläisitte?

* Rom. 6: 3, 5. 1. 7: 4, 6.

Gal. 2: 19. + Gal. 4: 9. Kol. 2: 8.

21. Mlä siihen rupee, sanowat ne, älä maista, älä pitele.

22. Jotka kaikki tulumisessa hukkuwat, ja ihmisten käsyt ja opit owat; Matth. 15: 9. Tit. 1: 14.

23. Joilla kyllä wiijauden muoto on, * itsewalituksia palveluksessa ja nöyryydessä, ja siinä,

etteiwät he ruumistansa armahda, eiwättä tee lihallensa kunniaa hänen tarpeisjansa. +

* 1 Tim. 4: 8. + 1 Tim. 5: 23.

3. Lufu.

Varoitus pyrkimään taitwaallisten perään. Neuwo kristilliseen elämään yhteisesti. Erinomainen opetus huoneelliselle säädylle.

Jos te siis Christuksen kansja olette nousneet ylös, * niin etsitää neitä, kuin ylhäällä owat, kussa Christus istuu Jumalan oikialla kädellä. + * Rom. 6: 5.

Eph. 2: 6. Kol. 2: 12. + Ps. 110: 1. Eph. 1: 20.

2. Pyrkikää niiden perään, kuin ylhäällä owat, ja ei niiden, kuin maan päällä owat.

3. Sillä te olette kuolleet, ja teidän elämämme on kätetty Christuksen kansja Jumalassa.

Rom. 6: 2, 3c. 1. 8: 24. Gal. 2: 20.

4. Koska Christus, meidän elämämme, ilmoitetuksi tulee, silloin tefin hänen kansjansa kunniasa ilmoitetaan.

Ps. 3: 21. 1 Joh. 3: 2.

5. Niin kuolettakaa * sentähden teidän jäsenenne, jotka maan päällä owat, huoriuus, saastaisuus, häpiällinen himo, rietas halaus + ja ahneus, joka on epäjumalten palvelus: *** Rom. 6: 13.

1. 8: 13. + 1 Thess. 4: 5. ** 1 Tim. 2: 22: 15.

6. Joidenka tähden Jumalan wiha epäuskoisten lasten päälle tulee; 1 Kor. 6: 9, 10. Gal. 5: 21. Eph. 5: 6.

7. Joissa tefin muinen waelfitte, koska te niissä elitte.

Rom. 6: 20. 1. 7: 5. 1 Kor. 6: 11.

8. Mutta nyt panfaat myös te pois * nämät kaikki, wiha,

närfästyş, pahuus, pilkka, ilkiät sanat, teidän suustanne.

* Eph. 4: 25, 29, 31. 1. 5: 4. Hebr. 12: 1. 1. Jaf. 1: 21.

9. Älkää walehdelko keskenämme, ja riisukaat pois teistämme wanha ihminen * tekojennesa, * Eph. 4: 22.

10. Ja pukekaat päällemme uusi, * joka hänen tuntemiseensa uudistetaan, hänen kuwanja jälkeen, † joka sen luonut on; * Rom. 8: 4.

† 1 Mos. 1: 26. Eph. 2: 10. 1. 4: 24.

11. Ruşa ei ole Grekiläinen ja Jumalalainen: ympärileikkaus ja esinahka: Barbarus ja Skytta: orja ja vapaa: waan kaikki ja kaifissa Kristus. Rom. 10: 12.

1 Kor. 7: 21, 22. Gal. 3: 28. 1. 5: 6.

12. Niin pukekaat * siis teistämme niinkuin Jumalan waliut, pyhät ja rakkaat, sydämelisellä laupendella, ystämyydellä, nöyryydellä, hiljaisuudella ja pitkämielisyydellä; †

* Eph. 6: 11. † Gal. 5: 22.

13. Ja kärsikää toinen toistanne, ja anteesi antakaat toisen toisellenne, jos jollakin on kannetta toista vastaan: niinkuin myös Kristus teille on anteesi antanut, niin myös tekin tehkää.

Matth. 6: 14. Mark. 11: 25. Eph. 4: 32.

14. Mutta ylitse näiden kaifkein pukekaat päällemme rakkaus, joka on täydellisyuden side.

Joh. 15: 12. Eph. 4: 3. Kol. 2: 2.

15. Ja Jumalan rauha * hallitsoon teidän sydämissämme, johonka te myös kutsutut olette † yhteen ruumiiseen; ja olkaat kiitolliset.

* Psal. 4: 7. Eph. 4: 4.

16. Asutaan Jumalan sana runsaasti teissä, kaifella wiisaudella: opettakaat ja neuvoakaat teitänne keskenämme psalmeilla ja kiitoswirsillä, ja hengellisillä lauluilla, waijaten armon kautta (a) Herralle teidän sydämissämme.

1 Kor. 14: 15, 26.

Eph. 5: 19. (a) Efti: otollisesti.

17. Ja kaikki, mitä te teette puheella eli työllä, niin tehkää kaikki Herran Jesuksen nimeen, ja kiittäkää Jumalata ja Isää hänen kauttansa.

1 Kor. 10: 31.

Eph. 5: 20. 1. Thes. 5: 18. Hebr. 13: 15.

18. Waimot, olkaat teidän miehellenne alamaiset * Herrassa, niinkuin kohtuullinen on.

* 1 Kor. 14: 34. Eph. 5: 22.

19. Miehet, rakastakaat waimojanne, * ja älkää olko tyllyt heitä vastaan. * Eph. 5: 25. 1. Piet. 3: 7.

20. Lapset, olkaat kuuliaiset wanhimmillenne kaifissa; sillä se on Herralle hywin otollinen.

Eph. 6: 1.

21. Isät, älkää tehoittako teidän lapsianne * wihaan, etteiwät he araksi tulisi.

* Eph. 6: 4.

22. Palweliat, olkaat kuuliaiset kaifissa teidän ruumiillisille isännillenne, ei silmäin edessä palwellen, niinkuin ne, jotka ihmisten mieltä noudattawat, waan sydämen ystifertaisuudessa, ja Jumalan pelwossa;

Eph. 6: 5, 6. 1. Tim. 6: 1. Tit. 2: 9. 1. Piet. 2: 18.

23. Ja kaikki, mitä te teette, se tehkää sydämeistämme, niinkuin Herralle, ja ei ihmisille;

Eph. 6: 7.

24. Ja tietäkää, että te saatte Herralta perimisen palkan;

sillä te palvelette Herraa Christusta.

25. Mutta joka väärin tekee, sen pitää saaman sen jälkeen kuin hän väärin tehnyt on; ja ei pidä nuotoa katsottaman.

Ap. T. 10: 34. Rom. 2: 11. 1 Piet. 1: 17.

4. Lufu.

Paatavasi, neuvoituansia isäntiä, opettaa ruhtoisemista, ja toimeilijista lähetysistä uskontomaisesta. Lähetää Kolossilaisten tiedon tilastansa. Tervehdyksen jälkeen käski tulla tätä lähetyskirjaa, jonka hän nyt päättää.

3. Nämmät, se kuin oikeus ja lohtuus on, niin osoittakaat palvelioille, tietäen, että teilläkin on Herra taivaissa. Eph. 6: 9.

2. Ostaat alinomaisesti ruhtouksissa, * walvoin niissä kiihtoksen kanssa; * 2 Tim. 18: 1.

Ap. T. 1: 14. Rom. 12: 12. Eph. 6: 18.

3. Rukoillen ynnä meidänkin edestämme, että Jumala meille jananja oven awaasi, * Christuksen salaisuutta puhumaan, + jonkatahden minä myös sidottu olen; * 1 Kor. 16: 9. 2 Thes. 3: 1.

+ 1 Kor. 4: 1. Eph. 3: 3. 1. 6: 19. Kol. 1: 26.

4. Että minä sen julistaisin, niinkuin minun puhua tulee.

Eph. 6: 20.

5. Waeltakaat wiisaasti niiden kanssa, kuin ulkona ovat, ja ottakaat ajasta waari.

Eph. 5: 15, 16. 1 Thes. 4: 12.

6. Teidän puheenne olloon aina otollinen, * ja suolalla sekoitettu, + että te tietäisitte, kuinka teidän pitää jolaisista waastamaan.

* Eph. 4: 29. + Mark. 9: 50. Kol. 3: 8, 16.

7. Raikista minun menoistani

pitää Tyhityksen, sen rakkaan weljen ja uskollisen palvelian ja kanssapalvelian Herrassa, teille tiettäväksi tekemän;

Ap. T. 20: 4. Eph. 6: 21. 2 Tim. 4: 12.

8. Jonka minä sitäwarten lähetin teidän tyköne, että minä saisin tietää teidän tilanne, ja että hän teidän sydämenne lohduttaisi:

9. Ynnä Onesimuksen, * uskollisen ja rakkaan weljen kanssa, joka yksi teistä on: kuinka kaikki täällä ovat, he teille tiettäväksi tekewät. * Philsem. v. 10.

10. Aristarchus * minun kanssawankini tervehtää teitä, + ja Markus ** Barnaban napa, josta te käskyt saaneet olette; jos hän tulee teidän tyköne, niin ottakaat häntä vastaan.

* Ap. T. 19: 29. 1. 27: 2.

+ Philsem. v. 23, 24. ** Ap. T. 15: 37. 2 Tim. 4: 11.

11. Ja Jesus, joka Justukseksi kutsutaan, jotka ympärileikkauksesta ovat: nämät ainoat ovat minun auttajani Jumalan waltakuntaan, jotka minulle lohdutukseksi olleet ovat.

12. Teitä tervehtää Epaphras, joka on teistä Christuksen palvelia, ja rukoilee ahkerasti teidän edestämme, * että te tähdelliset olisitte, kaikella Jumalan tahdolla tähtetyt.

* Rom. 15: 30. Kol. 1: 7. Philsem. v. 23.

13. Sillä minä todistan hänestä, että hän suuren kiivauden teistä pitää ja niistä, jotka Laodiceassa* ja Hierapolisissa ovat.

* Kol. 2: 1. Tim. 2: 8, 14.

14. Teitä tervehtää Lukas lääkäri, se rakas, ja Demas. 2 Tim. 4: 10, 11.

15. Terwehtäkääät weljiä, jotka ovat Laodiceassa, ja Nymphaa, ja sitä seurakuntaa, kuin hänen huoneessansa on.

16. Ja koska tämä lähetykskirja on teidän edessänneluettu,* niin laittakaat, että se Laodiceankin seurakunnassa luettaisiin: ja että tekin sen lufistitte, joka Laodiceassa kirjoitettu on. * 1 Thesf. 5: 27.

17. Ja sanokaat Archippukselle:* pidä wirastas waari, jonka Herrassa saanut olet, että sen toimittaisit. * Philen. v. 2.

18. Terwehdys minun, Paawalin, kädelläni: * muistakaat minun siteitäni. † Armo olkoon teidän kanssanne, amen! **

* 1 Kor. 16: 21. 2 Thesf. 3: 17.

† Hebr. 13: 3. ** Rom. 16: 24. 1 Kor. 16: 23.

Kolosssaisten tykö, kirjoitettu Romista Thakituksen ja Onesimuksen kanssa.

P. Paawalin edellinen Epistola Thessalonikalaisen tykö.

1. Lufu.

Paawali, taivallisen terwehdyksen jälkeen, riittää Jumalata Thessalonikalaisen tähden. Muistää heidän lähtöstänsä uskoissa, rakkaudessa ja kärsivällisyydessä.

Paawali ja Silwanus* ja Timotheus Thessalonikan seurakunnalle, Jssä Jumalassa, ja Herrassa Jeesuksessa Kristus: armo olkoon teille ja rauha Jumalalta, meidän Isälämme, ja Herralta Jeesuselta Kristuselta! †

* 2 Kor. 1: 19. 1 Piet. 5: 12.

† Rom. 1: 7. 1 Kor. 1: 3. Eph. 1: 2. 1 Piet. 1: 2.

2. Me kiitämme aina Jumalata kaikkein teidän edestänne, ja muistamme meidän rukoussissamme teitä, Rom. 1: 8, 9.

Eph. 1: 16. Phil. 1: 3. 2 Thesf. 1: 3.

3. Ja lakkaamata muistamme teidän telojanne * uskoissa, ja teidän töitänne rakkaudessa, ja teidän kärsivällisyyttänne toivoissa, joka on meidän Herramme Jeesuksen Kristusin päälle Jumalan ja meidän Isämme edessä; * Joh. 6: 29.

4. Sillä, rakkaat weljet, Jumalalta rakastetut, me tiedämme, kuinka te walitut olette,

2 Thesf. 2: 13.

5. Että meidän ewankeliumi on teidän tykönänne ollut, ei ainoastansa puheessa,* vaan myös voimassa † ja Pyhässä Hengessä,** ja wahvassa tiedossa; niinkuin te tiedätte, minäkaltaisiet me teidän tykönänne teidän tähtenne olimme.

* 1 Kor. 2: 4. 1 Thesf. 2: 1, 10.

† 1 Kor. 4: 20. ** 2 Kor. 6: 6.

6. Ja te olette meitä ja Herraa seuraamaan ruvenneet,* ja olette sanan † monessa waiwasssa, ilolla Pyhässä Hengessä,** ottaneet vastaan;

* 1 Kor. 4: 16. Phil. 3: 17.

2 Thesf. 3: 6, 9. † Ap. 1: 17: 11. ** Hebr. 10: 34.

7. Niin että te olette tulleet esikuvaksi kaikille uskowaisille Macedoniassa ja Achajassa.

8. Sillä teistä on Herran sana kajahtanut, ei ainoastaan Macedoniassa ja Achajassa, mutta myös joka paikassa on tei-

dän uſtonne Jumalan tykö kuulunut, niin ettei meidän tarvita mitään puhumaan.

9. Sillä he iſe ilmoittawat meistä, minkälainen tulemuſ meillä on ollut teidän tyköne, ja kuinka te Jumalan tykö epäjumaliſta kääntyt olette, * eläwätä ja totiſta Jumalata palvelemaan, * 1 Kor. 13: 2.

10. Ja hänen Poikaanſa taiwaista odottamaan, * jonka hän on kuolluiſta herättänyt, † Jeſuksen, joka meitä tulewaifeſta wihaſta vapahtaa. **

* 2 Theſſ. 1: 10. 1 Tim. 3: 1: 7.

† Ap. 1. 2: 24, 32. ** Matth. 3: 7. Rom. 5: 9.

2. Luku.

Apoſtolein wiran toimitus Theſſaloniklaſſa. Sen hywä waikutus Theſſalonikalaiſten tykönä. Apoſtolein iſäwöittämyſ ja toivo heistä.

Sillä te tiedätte, rakkaat weljet, meidän tulemiſemme teidän tyköne, ettei ſe ole turha ollut; 1 Theſſ. 1: 5, 9.

2. Waan niinkuin me ennen kärsineet ja häwäiſtyt olimme Philippiſſä, * niinkuin te tiedätte, kuitenkin olemme me rohſiat meidän Jumalaſſamme, puhumaan teille Jumalan ewangeliumia, ſuureſſa ſilwoittelemiſeſſä. † * Ap. 1. 16: 22.

† Ap. 1. 17: 5, 22. Phil. 1: 30. Kol. 2: 1.

3. Sillä ei meidän neuwomme ollut eſſytykſeſſä eikä ſaaſtaifuudeſſa, ei myöſ petokſeſſä; 2 Kor. 7: 2.

4. Waan niinkuin me Jumalalta koetellut olemme, ja meille on ewangeliumi uſkottu, * niin me myöſ puhumme: ei niin, että me tahtoifiimme ih-

miſille ſelwata, † waan Jumalalle, jofa meidän ſydämemme koettelee. * Gal. 2: 7. 1 Tim. 1: 11.

Tit. 1: 3. † Gal. 1: 10.

5. Sillä empä me koſkaan waeltaneet liukkailla ſanoilla, * niinkuin te tiedätte, emmekä ahneuden tilalla; † Jumala on todiftaja. ** * 2 Kor. 2: 17. 1. 4: 2.

† Ap. 1. 20: 33. 2 Kor. 12: 17.

** 2 Kor. 1: 23. 1. 11: 31. Gal. 1: 20.

6. Emme myöſ ole ihmifiſtä kunniaa pyytäneet, eikä teiltä, eikä muilta; * waikka me oliſimme taitaneet † teitä raſittaa, niinkuin Chriſtuſen apoſtolit, ** * Joſ. 5: 41, 44. 1. 7: 18. 2 Kor. 3: 1.

1. 10: 12. † 2 Theſſ. 3: 9. ** 1 Kor. 9: 1, 1c.

7. Mutta me olimme hienot * teidän keſtellämme; niinkuin imettäjä lapſiaanſa holhoo,

* 2 Kor. 10: 1, 2, 8, 10, 11. 1. 19: 4.

8. Niin oli myöſ meidän ſydämemme halu teihin, jakamaaw teille, ei ainoaſtaan Jumalan ewangeliumia, mutta myöſ meidän hienomme; * ſillä te olette meille rakkaat tulleet.

* Ap. 1. 20: 24. 2 Kor. 12: 15. Phil. 2: 17.

9. Sillä te muiftatte, rakkaat weljet, meidän työmme ja waivamme, * ſillä yöllä ja päiwällä me työtä teimme, ettemme ketaän teiſtä raſittaifi, ja ſaarnafiimme Jumalan ewangeliumia teidän edeſſämme. * 1 Kor. 4: 12. 2 Kor. 11: 9.

1. 12: 13, 14. 2 Theſſ. 3: 8.

10. Siihen te olette todiftajat ja Jumala, kuinka pyhäſti, hurſtaaſti ja nuhteettomaſti me olimme teidän tykönämme, jotta uſkotte;

11. Niinkuin te tiedätte, kuinka

me jokaista teitä niinkuin Jhä lapsiansa olemme neuwoneet ja lohduttaneet,

12. Ja todistaneet, että te o-
tollisesti Jumalan edessä wael-
taisitte,* joka teitä hänen walta-
kuntaansa ja kunniaansa kutsu-
nut on.

* 1 Mos. 17: 1. 1 Kor. 7: 20.

Eph. 4: 1. Phil. 1: 27. Kol. 1: 10.

13. Sentähden me myös la-
taamata kuitamme Jumalata,
että koska te saitte sen ja-
nan Jumalasta, jonka te
meiltä kuulitte, niin te sen
otitte vastaan ei niin kuin
ihmisen sanan, vaan (niin-
kuin se totisesti on) kuin
Jumalan sanan,* joka
myös teissä uskowaisissa
waikuttaa.* Matth. 10: 40. Gal. 4: 14.

14. Sillä te olette tulleet,
rakkaat weljet, Jumalan seura-
kuntain, jotka ovat Judeassa,
tawoittajiksi, Kristusjessa Je-
sussessa, että te olette myös
niitä kärsineet* teidän omilta
langoiltanne, niinkuin hekin
Juutalaisilta.†

* Hebr. 10: 34. † Ap. X. 17: 5, 13.

15. Jotka myös tappoiwat
Herran Jesuksen, ja omat pro-
pheettansa, ja ovat meitä wai-
nonneet,* ja eivät he Jumalalle
kelpaa, ja ovat kaikille ihmisille
wastahakoiset.

* Matth. 23: 34, 37.

Luf. 13: 33, 34. Ap. X. 7: 52.

16. Jotka meidän kieltävät
pakanoille puhumasta, että he
autuaaksi tulisiwat, että he aina
heidän syntinsä tähttäisiwät:*
sillä wiha on jo peräti heidän
päällensä tullut.

* Matth. 23: 32.

Ap. X. 13: 50. I. 14: 5, 19. I. 19: 9. I. 23: 21, 22.

17. Mutta me, rakkaat weljet,
sitte kuin me hetkeksi olemme
teiltä otetut pois, nätyivistä, ei
sydämeistä, niin me olemme sitä
enämmin suurella halulla pyh-
täneet teidän kaswojanne nähdä.

18. Sentähden tahdoimme me
tulla teidän tykömme, (minä Paa-
wali,) herran ja kassin, mutta
saatana esti meitä.

19. Sillä mikä on meidän toi-
womme taikka ilomme, eli mei-
dän kerskauksemme kruunu? *
Ettekö myös te meidän Herran
Jesuksen Kristusjen edessä hä-
nen tulemisessansa?

* 2 Kor. 1: 14. Phil. 2: 16. I. 4: 1.

20. Sillä te olette meidän
kunniamme ja ilomme.

3. Lufu.

Paawali lähettää Timotheuksen heitä loh-
duttamaan. Timotheuksen palattua hän iloi-
see heidän illsastansa, ikäwöitsee heitä näh-
dä, ja toiwottaa heille wahwistusta.

Sentähden emme saaneet sitä
enää wiivyttää, vaan olem-
me mielistyneet jäämään Athee-
naan ystjänänsä,

2. Ja lähetimme Timotheus-
sen,* meidän weljemme, Juma-
lan palvelian, ja meidän apu-
laistemme Kristusjen ewankeliu-
missa, wahwistamaan ja loh-
duttamaan teitä teidän uskos-
janne,

* Ap. X. 16: 1. Phil. 2: 19.

3. Ettei kenkään näissä wai-
moissa murhehtisi; sillä te tie-
dätte, että me olemme sitä war-
ten pannut.

Ap. X. 14: 22.

Eph. 3: 13. Phil. 1: 14. 2 Tim. 3: 13.

4. Ja tosin, kuin me olimme
teidän tyköämme, niin me sen
teille edellä sanoimme, että

meidän piti waiwaa kärfimän, niinkuin te tapahtuneenkin tiedätte.

5. Sentähden myös minä en taitanut enää malttaa itseäni, mutta lähetin tietämään teidän uskoanne, ettei kiusaaja * olisi teitä kiusannut, ja niin meidän työmme turhaksi tullut. †

* Matth. 4: 3. † Phil. 2: 16.

6. Mutta nyt koska Timotheus tuli teiltä meidän tykömme, ja ilmoitti meille teidän uskonne ja rakkautenne, että te aina meitä hyvässä muistossa pidätte ja halajatte meitä nähdä, niinkuin mekin teitä;

7. Niin me saimme teistä, rakkaat weljet, lohdutuksen kaikesja meidän waiwasjamme ja tuskasjamme, teidän uskonne tähden.

8. Sillä nyt me elämme, jos te Herrassa pysytte.

9. Minkä kutojen siis me taidamme Jumalalle antaa teidän tähtenne taiteſta tästä iloſta, kuin me iloittimmme teistä meidän Jumalamme edessä?

10. Yötä ja päivää rukoillen ahterasti, että me teidän kaswonne näkſimmme, * ja täyttäſimmme, mitä teidän uskoſtanne puuttuu.

* Rom. 1: 10, 11. I. 15: 23.

11. Mutta itse Jumala ja meidän Jämme, ja meidän Herra Jeesus Christus saattaa koon meidän tiemme teidän tykömme.

12. Mutta Herra lähättöön teitä, ja antakoon rakkauden yllätylläisin olla teidän seassan-

ne, * ja jokaista lohtaan, niinkuin mekin teille olemme:

* 1 Theſſ. 5: 15.

13. Että hän teidän laittamat² jydämemme wahwistaifi pyhyndessä, Jumalan ja meidän Jämme edessä, meidän Herran Jeesuksen Christuksen tulemijesja ** kaikkein hänen pyhäinjä kanssa.

* Phil. 1: 10.

1 Theſſ. 5: 23. † 2 Theſſ. 2: 17.

** Matth. 25: 31. 2 Theſſ. 1: 7. Jud. Ep. v. 14.

4. Luku.

Neuvo pyhään ja kristilliseen elämään. Lohtutus murheesja kuolleitten hlitse, otettu ylös² nousemisesta ja viimeisestä päivästä.

Mielä siis, rakkaat weljet, ruokoilemme me teitä, ja neuwomme Herrassa Jeesuksesja, niinkuin te meiltä saaneet olette, kuinka teidän waeltaman * ja Jumalalle telpaaman pitää, että te täydellisemmätſi tulisiſitte.

* Phil. 1: 27. 1 Theſſ. 2: 12.

2. Sillä te tiedätte ne käskyt, jotka me Herran Jeesuksen kautta teille annoimme.

3. Sillä se on Jumalan tahto, * teidän pyhyttenne, että te huoruutta wältätte;

* Rom. 12: 2. Eph. 5: 17, 27. Phil. 4: 8.

4. Että jokainen tietäisi pitää astiansja pyhyndessä ja kunniaſsa,

5. Ei himoin halauksissa, niinkuin pakanat, jotka eivät Jumalasta mitään tiedä.

1 Kor. 15: 34. Eph. 4: 17, 18.

6. Ja ettei yſſikään sortaisi eikä pettäisi weljeänsja jossalusſa aſiasja; * sillä Herra on kaikkein näiden kostaja, kuin me myös

teille ennen sanoneet ja todistaneet olemme. * 1 Kor. 6: 8.

7. Sillä ei Jumala ole meitä kutsunut jaastaisuuteen, vaan pyhyyteen.

3 Mos. 19: 2. Joh. 17: 19. 1 Kor. 1: 2.

8. Joka siis nämät katsoo ylöns, ei hän katso ylös ihmistä vaan Jumalan, * joka myös Pyhän Henkensä meihin antanut on. * Ruf. 10: 16.

9. Mutta weljellisestä rakkaudesta ei minun tarwita teille kirjoittamaan; sillä te olette itse Jumalalta opetetut * rakastamaan toinen toistanne. †

* Jer. 31: 34. Joh. 6: 45. † 3 Mos. 19: 18.

Matth. 22: 39. Joh. 13: 34. 1. 15: 12.

Eph. 5: 2. 1 Piet. 4: 8. 1 Joh. 3: 11, 23. 1. 4: 21.

10. Ja sen te myös kaikille weljille teette, jotka koko Macedoniassa ovat; mutta me neuvoimme teitä, rakkaat weljet, että te vielä täydellisemmäksi hulisitte;

11. Ja pyytäkää olla lemolliset, ja ottakaat waari omista askareistanne, tehden työtä käsiillänne, * niinkuin me käskeneet olemme; * Ap. 1. 20: 34.

Eph. 4: 28. 2 Thess. 3: 8, 12.

12. Että te itsenne kunniallisesti * ulkonaisten kohtaan käytäisitte, ettette mitään tarwitsisi.

* 2 Thess. 3: 7. 1 Piet. 2: 12.

13. Mutta emme myös tahdo teiltä salata, rakkaat weljet, niistä, jotka nukkuneet ovat, ettette murhehtisi, * niinkuin muut, joilla ei toirwoa ole.

* 5 Mos. 14: 1. 2 Sam. 12: 20.

14. Sillä jos me uskomme, että Jeesus on kuollut ja nous-

nut ylös, niin on Jumala myös ne, jotka nukkuneet ovat, Jeesuksen kautta tuopa edes hänen kanssansa.

1 Kor. 15: 13, 18, 20, 21, 22.

15. Sillä sen me sanomme teille Herran puolesta: että me, jotka elämme ja jälkeen jäämme Herran tulemiseen, emme suinkaan enmätä niitä, jotka nukkuneet ovat. 1 Kor. 15: 51.

16. Sillä itse Herra astuu alas taimaasta, suurella himdolla, ja ylimmäisen enkelin äänellä, ja Jumalan pasunalla; ja kuolleet Kristusessa ensin nousawat ylös. Matth. 24: 31.

1 Kor. 15: 52. 2 Thess. 1: 7.

17. Sitte me, jotka elämme ja jälkeen jäämme, temmataan ynnä heidän kanssansa pilviin Herraa vastaan tuuliin; ja niin me aina Herran kanssa olemme. Joh. 12: 26. 1. 14: 3. 1. 17: 24.

18. Rohduttakaat siis teitänne keskenänne näillä sanoilla.

5. Luku.

Opetus viimeisestä päivästä ja valmistuksesta siihen. Neuwo opettajita kunnioittamaan, ja jumalisuutta harjoittamaan. Tämän epistolan päätös.

Mutta ajoista ja hetkistä, * rakkaat weljet, ei teille tarwita kirjoittamaan:

* Matth. 24: 3, 36.

2. Sillä te itse wisusti tiedätte, että Herran päivä on tulewa niinkuin waras yöllä.

Matth. 24: 43. Mark. 13: 33, 34.

Ruf. 21: 34. 2 Piet. 3: 7, 10. 1 Tim. 4: 3. 1. 16: 15.

3. Sillä koska he sanovat: nyt on rauha, ja ei mitään hätää, silloin kadotus lankee äitiä

heidän päällensä, niinkuin ras-
taan waimon lipu, ja eivät he
suinkaan saa paeta. 2. Th. 21: 35.

4. Mutta te, rakkaat weljet,
ettepä te ole pimeydessä,* ettei
se päivä teitä käsittäisi niinkuin
waras. * Eph. 5: 8.

5. Te olette kaiikki walkeuden
lapset ja päivän lapset: emme
ole yön, emmekä pimeyden.

6. Niin älkäämme siis maatto
niinkuin muut, vaan walwo-
taamme* ja olkaamme raittiit. †

* Matth. 24: 42.

2. Th. 21: 38. Rom. 13: 11. † 1 Piet. 5: 8.

7. Sillä jotka makaavat, ne
yöllä makaavat, ja ne, jotka
juopuivat, ne yöllä juoruksissa
ovat. Rom. 13: 13.

8. Mutta me, jotka päivän
lapset olemme, olkaamme rait-
tiit, puetetut uskon ja rakkau-
den rintaraudalla, ja autuuden
toivon rautalakilla. Ef. 59: 17.

Rom. 13: 12. 1 Kor. 16: 13. Eph. 6: 14, 17.

9. Sillä ei Jumala ole meitä
pannut wihaan,* vaan autuut-
ta omistamaan, † meidän Her-
ran Jesuksen Christuksen kautta,

* Rom. 9: 22. Jud. Ep. v. 4. † 1 Piet. 2: 8.

10. Joka meidän edestämme
kuollut on; että, jos me wal-
vomme eli makaamme, me yn-
nä hänen kansansa eläisimme.

Rom. 14: 8, 9. 2 Kor. 5: 15.

11. Sentähden neuvoaat tei-
tämme keskenämme ja rakettaat
toinen toistanne, niinkuin te
myös teette.

12. Mutta me ruoilemme tei-
tä, rakkaat weljet, että te ne
tuntisitte, jotka teidän seas-
sanne työtä tekewät, ja teidän esimie-

henne ovat Herrassa, ja teitä
neuwovat:

Rom. 15: 27. 1 Kor. 16: 18. Phil. 2: 29.

13. Pitäkää heitä sitä rak-
kaampina heidän tekonsa täh-
den. Olkaat rauhalliset keske-
nämme.

14. Mutta me neuvomme tei-
tä, rakkaat weljet, neuvoaat
tawattomia,* lohduttakaat heif-
tomielisiä, holhokaat heikkoja, †
olkaat kärsiwäiset jokaisen kans-
sa.* 2 Thes. 3: 6, 11. † Rom. 14: 1. Gal. 6: 1, 2.

15. Katsokaat, ettei joku pa-
haa pahalla kosta; * vaan nou-
dattakaat hyvää, sekä keskenän-
ne, että jokaista kohtaan. †

* 3 Mos. 19: 18. Ean. I. 17: 13.

I. 20: 22. I. 24: 29. † Rom. 12: 17. Gal. 6: 10.

16. Olkaat aina iloiset.

2. Th. 10: 20. Rom. 12: 12. Phil. 4: 4.

17. Ruikoilkaat lakkaama-
ta.

2. Th. 18: 1. Eph. 6: 18. Kol. 4: 2.

18. Riittäkää kaikkein edestä;
sillä se on Jumalan tahto tei-
sä Christuksessa Jesuksessa.

Eph. 5: 20.

19. Älkää henkeä sammuttako.

Eph. 4: 30. 2 Tim. 1: 6.

20. Älkää prophetiaa katsoko
ylön.

1 Kor. 14: 30.

21. Koetelkaat kaikki,* ja pitä-
kää se, kuin hyvä on.

* 1 Kor. 2: 11, 15. 1 Joh. 4: 1.

22. Wälttäkää kaikkea, kuin
pahaksi näkyy.

23. Mutta itse rauhan Juma-
la* pyhittäköön teitä kokonansa,
että koko teidän henkenne ja sie-
lunne ja ruumiinne, meidän
Herran Jesuksen Christuksen
tulemisessa nihtectoinna pidet-
täisiin. † * Phil. 4: 9. † 1 Kor. 1: 8. 1 Thes. 3: 13.

24. Hän on uskollinen, joka teitä kutsunut on * ja sen myös täyttää. * 1 Kor. 1: 9. 2 Kor. 1: 18. 2 Thess. 3: 3.

25. Rakkaat weljet, rukoilkaat meidän edestämme.

26. Tervehdätäkää kaikkia weljiä pyhällä suunnannolla. Rom. 16: 18.

1 Kor. 16: 20. 2 Kor. 13: 12. 1 Piet. 5: 14.

27. Minä wannotan teitä Herran kautta, että te tämän lähetyksen kirjan kaikkein pyhain weljein edessä lukea annatte. Kol. 4: 16.

28. Meidän Herran Jeesuksen Christuksen armo olkoon teidän kanssanne, amen!

Rom. 16: 24. 1 Kor. 16: 23.

Ensimmäinen Epistola Thessalonikalaisien tykö, kirjotettu Atheenista.

P. Paawalin toinen Epistola Thessalonikalaisien tykö.

1. Luku.

Tervehdyksen iäkseen Paawali kiittää Jumalata Thessalonikalaisien tähden. Lohduttaa heitä Christuksen tulemisesta. Rukoilee heidän edestänsä.

Paawali ja Silvanus ja Timotheus * Thessalonikan seurakunnalle Jumalassa meidän Ystävämmme, ja Herrassa Jeesuksessa Christuksessa: * 1 Thess. 1: 1.

2. Armo olkoon teille ja rauha Jumalalta meidän Ystävämmme, ja Herralta Jeesukselta Christukselta! Rom. 1: 7. 1 Kor. 1: 3. 1 Piet. 1: 2.

3. Meidän pitää aina teidän edestämme, rakkaat weljet, Jumalata kiittämän, * niinkuin kohtuullinen on, sillä teidän uskonne kasvaa jalosti, ja kaikkein teidän rakkauteenne lisääntyy jokaista kohtaan. † * Psal. 1: 3.

Kol. 1: 3. 1 Thess. 1: 2. † Eph. 1: 16.

4. Niin että me meitämme teistä Jumalan seurakunnissa keräämme, * teidän kärsivällisyydestämme ja uskoistanne kaikesa teidän mainosanne ja mainosanne, kuin te kärsitte:

* 2 Kor. 7: 14. 1. 2: 2. 1 Thess. 2: 19.

5. Jotka osoittavat, että Ju-

mala on oikein tuomitsewa, * ja te Jumalan valtakuntaan soveliaaksi tulette, jonkatähden te myös kärsitte. †

* Psal. 1: 28. † 1 Thess. 2: 14.

6. Että se on oikein Jumalan edessä niitä taas waiwata, jotka teitä waiwaavat, Sach. 2: 8.

7. Mutta teille, jotka waiwataan, antaa lewon meidän kanssamme, koska Herra Jeesus taivaasta ilmaantui, hänen woi-
mansa enkelein kanssa, 1 Thess. 4: 16.

8. Ja tulen leimauskella, joka niille kostaa, jotka eivät Jumalata tunteneet, ja niille, jotka eivät meidän Herran Jeesuksen Christuksen ewankeliumia tottele;

Rom. 2: 8. 2 Piet. 3: 7.

9. Jotka waiwaa kärsimän pitää, ijankaikkisen kadotuksen, Herran kaswoista, ja hänen kunniansa wälewyydestä: Eph. 2: 19.

10. Koska hän tulewa on, * kirjastettaa hänen pyhäinsä kanssa, ja ihmeelliseksi tulemaan kaikkein uskovaisten kanssa: sillä meidän todistuksemme teidän tyköenne siitä päivästä olette te uskonneet.

* Ap. T. 1: 11. 1 Thess. 1: 10. 3 Tim. 2: 1: 7.

11. Ja ſentähden me myös aina rukoilemme teidän edestä, että meidän Jumalamme teitä otolliseksi tekiin siihen kutsuſumiseen, ja täyttäisi kaiken hywynyden ſuoſion, ja uſkon waitutuksen, voimassa:

12. Että meidän Herran Jeſuksen Chriſtuksen nimi teiſsä yllistettäisiin, ja te taas hänessä, meidän Jumalan ja Herran Jeſuksen Chriſtuksen armon kautta.

2. Luku.

Opetus Chriſtuksen tulemiſeſta, ja anti-chriſtuksen, ſ. o. Chriſtuksen waſtaanſeiſojan ſe-
maantumieſeſta. Rehoitus kiitoſiſuuteen, ja pyhyyſiſyyteen totuudeſſa.

Mutta me rukoilemme teitä, rakkaat weljet, meidän Herran Jeſuksen Chriſtuksen tulemiſen ja meidän kokoontumieſemme kautta hänen tykönsä:

2. Ettette aivan nopiaſti teitä, meidän mieleſtämme läättää pois * eli peljätettää, ei hengen, eikä puheen, eikä firjan kautta, niinkuin ſe meiltä lähettetty oliſi, niinkuin Chriſtuksen päivä jo käſiſsä oliſi. * Jer. 20: 8. Matth. 24: 4. Eph. 5: 6. Kol. 2: 18. + 1 Joh. 4: 1.

3. Mikäät antako ſenenkään teitä, meietellä millään tavalla; sillä ei hän ennen tule * kuin luepumus tapahtui, + ja ſynniin ihminen ilmoitetaan, ** ſe fadotuksen lapſi, * Matth. 24: 23.

+ 1 Tim. 4: 1. ** 1 Joh. 2: 18.

4. Joka on waſtaanſeiſoja, ja forottaa iſienä kaikkein päälle, kuin Jumalaki taikka Jumalan palveluſieſi tutintaan, niin että hän iſtuttaa iſenſä Jumalan

templiin niinkuin Jumala, ja tekee iſenſä Jumalaki.

Dan. 11: 36.

5. Ettetö te muista, että minä teidän tykönmme olleſani näitä jo teille ſanoin?

6. Ja mikä nyt eſtää, te tiedätte, että hän pitää ajallanſa ilmoitettaman.

7. Sillä hän nyt pahutta waituttaa ſalaiſeſti, * ainoastaan että ſen, kuin nyt eſtää, pitää tuleman pois. * Ap. 2: 20: 29.

8. Ja ſilloin ſe pahaneſtinen ilmoitetaan, jonka Herra ſuunſa hengellä tappaa, * ja tekee hänen ſanſanſa lopun, hänen tulemiſenſa ilmoituksen kautta;

* Joh. 4: 9. Ef. 11: 4. Jm. R. 19: 18, 15, 20, 21.

9. Joka tulemus ſaatanan waitutuksen jälkeen tapahtui, * kaikella voimalla ja merkeillä ja petoliſilla ihmeillä, +

* Joh. 8: 41. 2 Kor. 4: 4. Eph. 2: 2.

+ 5 Moſ. 13: 1. Matth. 24: 24. Jm. R. 13: 13.

10. Ja kaikella wäärnyden petotſella, niiden ſeaſſa, jotka fadotukseen tulewat; * etteiwät he rakkautta totuuden puoleen ottaneet, autuaaki tullakſenſa.

* 2 Kor. 4: 3. Jm. R. 9: 4. I. 13: 8.

11. Sentähden on Jumala heille lähettävä wäkevän eſyn tyſen, * niin että he walheen uſkowat;

* Rom. 1: 24.

12. Että ne kaikki tuomittaiſiin, jotka eiwät totuutta uſkoneet, vaan wäärnyteen ſuoſinwat.

13. Mutta meidän pitää aina teidän edeſtämme Jumalata kiittämän, * rakkaat weljet + Herrasſa, että Jumala on teidän aluſta autuuteen walinnut, Hengen

pyhityksen kautta, ja totuuden uskossa; * 2 Thes. 1: 3. + 1 Thes. 1: 4.

14. Johonka hän teitä meidän ewankeliumin kautta kutsunut on, meidän Herran Jeesuksen Kristuksen kunnian omaisuuteen.

15. Niin olkaat siis, rakkaat weljet, pysyväiset, ja pitäkää ne säädnyt, kuin te oppineet olette, olkoon se meidän saarnastamme taikka kirjastamme. 2 Thes. 3: 6.

16. Mutta itse meidän Herra Jeesus Kristus, ja Jumala ja meidän Isämme, joka meitä rakasti, ja antoi meille iankaikkisen lohdutuksen ja hyvän toivon armon kautta,

17. Lohduttakoon teidän sydämenne, ja teitä kaikkinaisessa opissa ja hyvässä työssä wäiwistakoon!

3. Lufu.

Neuvoo rukoukseen Jumalan sanan menestyksestä. Waroitus karkkimaan tawattomia, niin myös laiskuutta, ja Jumalan sanan hlönkatsojita. Päätöksen osoitetaan tunteimiksi Paawalin lähetyskirjoihin.

Mielä, rakkaat weljet, ruokokaat meidän edestämme, että Herran sana meneestynisi,* ja niin kunnioitettaisiin kuin teidänkin tykönänne;

* Matth. 9: 38. Eph. 6: 18, 19. Kol. 4: 3.

2. Ja että me häjyistä ja pahoista ihmisistä pelastettaisiin,* sillä ei usko ole joka miehen.† * Rom. 15: 30, 31. + Joh. 6: 44.

3. Mutta Herra on uskollinen,* joka teitä wäiwistaa,† ja pahasta warjelee. ** * 1 Kor. 1: 9. + 1 Kor. 10: 13. 1 Thes. 5: 24. ** Joh. 17: 15.

4. Mutta me toivomme Herrassa teistä,* että te teette ja

tekewäiset olette, mitä me teille olemme käskeneet; * 2 Kor. 7: 16.

5. Mutta Herra ojentakoon teidän sydämenne Jumalan rakasteen, ja Kristuksen kärsiwällisyhteen!

6. Mutta me käskemme teitä, rakkaat weljet, meidän Herran Jeesuksen Kristuksen nimeen, että te teitäme eroittaisitte * jo-kaista weljestä, joka häjyesti itsensä tänttää, ja ei sen säädyn jälkeen, kuin hän meiltä saanut on. * 1 Kor. 5: 11, 13.

1 Thes. 5: 14. Tit. 3: 10. 2 Joh. 6: 10.

7. Sillä te itse tiedätte,* kuinka teidän meitä seuraaman pitää:† empä me ole tawattomasti teidän seas-sanne olleet, **

* 1 Kor. 4: 10. + 1 Kor. 11: 1.

1 Thes. 1: 6. ** 1 Thes. 2: 10

8. Emme myös ole leipää keltään ilman ottaneet, waan työllä ja hijellä,* yöllä ja päiwällä olemme me työtä tehneet, ettemme kellenkään teidän seas-sanne kuormaksi olisi.†

* Ap. 2: 18: 3. 1. 20: 34. 1 Kor. 4: 12.

+ 2 Kor. 11: 9. 1. 12: 13. 1 Thes. 2: 9.

9. Ei, ettei meillä se walta olisi; * waan että me itsemme opiksi teille antaisimme, seuraatksen meitä.† * Matth. 10: 10.

1 Kor. 9: 4, 10. 1 Tim. 5: 18. + 1 Kor. 4: 16.

1. 11: 1. 1 Thes. 1: 6. 1. 2: 7, 10. Phil. 3: 17.

10. Ja koska me teidän tykönänne olimme, niin me sentaltaisia teille käskimme, että jos ei joku tahdo työtä tehdä, niin ei hänen syömänkään pidä.

1 Mos. 9: 29.

11. Sillä me kuulemme, että muutamat teidän seas-sanne ta-

1. lsk. P. Paawalin 1 Ep. Timotheuksen tykö. 391

wattomasti waeltawat, ja eivät tee työtä, waan joutilaisna owat.

12. Mutta sentaltaisia me käskemme ja neuvomme meidän Herran Jeesuksen Christuksen kautta, että he hiljaisuudessa työtä tefisivät, ja omaa leipäänsä söisivät. *Ev. 4:28. 1Thes. 4:11.*

13. Mutta te, rakkaat weljet, älkää wäsykö hywää tekemästä.

Gal. 6:9.

14. Ellei siis joku tottele meidän sanaamme lähetyksirjan kautta, niin merkittkää se, ja älkää kansakäymistä pitäkö hänen kansjanja, * että hän häpeisi;

* Matt. 18:17. 1 Kor. 5:9.

15. Ja älkää häntä pitäkö niinkuin wihollisena, waan neuwoakaat niinkuin weljeä.

16. Mutta itse rauhan Herra antakoon teille rauhan aina kaikkella tawalla! Herra olkoon teidän kaikkein kansjanne!

Rom. 15:33. 1. 16:20. 1 Kor. 14:33.

2 Kor. 13:11. Phil. 4:9. 1Thes. 5:23.

17. Terwehdys minun, Paawalin, kädelläni, * joka on merkki kaikissa lähetyksikirjoissa: näin minä kirjoitan.

* 1 Kor. 16:21. Kol. 4:18.

18. Meidän Herran Jeesuksen Christuksen armo olkoon kaikkein teidän kansjanne, amen!

Toinen Epistola Thesjalonikalaisten tykö, kirjoitettu Atteenista.

P. Paawalin edellinen Epistola Timotheuksen tykö.

1. Luku.

Paawali terwehtää Timotheusta ja neuwoo häntä wäärää oppia estämään. Näyttää lain ytimen ja tarkoituksen. Kiittää Jumalan armoa itseänsä kohtaan ja osoittaa, mikä ewangeliumi on. Waroittaa Timotheusta urhoolliseen lujuteen ewangeliumin opissa.

Paawali, Jeesuksen Christuksen apostoli, Jumalan meidän lunastajamme asetuksen jälkeen, * ja Herran Jeesuksen Christuksen, jota meidän toivomme on, † * *Ap. T. 9:15. Gal. 1:1. † Kol. 1:27.*

2. Timotheukselle, minun waikalle pojalleni uskosja, * armo, laupus ja rauha Jumalalta meidän Isältämme, ja meidän Herralta Jeesukselta Christukselta! †

* Ap. T. 16:1. 1 Kor. 4:17.

1Thes. 3:2. † Gal. 1:3. Tit. 1:4. 1 Piet. 1:2.

3. Niinkuin minä Macedoniaan * lähteisäni käskin sinun olla Ephejosssa, niin neuwo

muutamia, etteivät he toisin opettaisi, † * *Ap. T. 20:1, 3. † Gal. 1:6, 7.*

4. Eiwätkä juttuja tottelisi ja polwilukija, joilla ei loppua ole, jotka enänmin tutkuiset matkaan saattawat, * kuin parranuksen Jumalan tykö, joka on uskosja. * *1 Tim. 4:7. 2 Tim. 2:16, 23.*

5. Mutta käskyn päätös on rakkaus * puhtaasta sydäimestä, ja hywästä omasta tunnosta, ja wilepittömästä uskosta.

* Rom. 13:8—10. Gal. 5:14.

6. Joista muutamit owat häirähtyneet, ja owat turhiin jarrutuksiin kääntyneet,

1 Tim. 6:4, 20. Tit. 1:14. 1. 3:9.

7. Ja tahtowat lain opettajat olla, ja eivät ymmärrä, mitä he puhuwat eli päättawät.

8. Mutta me tiedämme lain

hyväksi, * jos se oikein käy-
tään, * Rom. 7: 12.

9. Tietäen se, ettei vanhurs-
kaalle ole laki pantu, * vaan
vääriille, ja tottelemattomille,
jumalattomille ja syntisille, pa-
kanallisille ja keliwottomille, isän-
sä tappajille ja äitinsä tappajille,
miehentappajille, * Gal. 3: 19. 1. 5: 23.

10. Suorintekijöille, miesten
kanssa makaajille, ihmisten war-
kaille, valehtelijalle, walapattoi-
jille, ja mitä muuta senkaltais-
ta sitä terveellistä oppia was-
taan on,

11. Sen autuaan Jumalan
kunniallisen ewankeliumin jäl-
keen, joka minulle uskottu on.

12. Ja minä kiitän meidän
Herraa Christusta Jესusta, jo-
ka minun voimalliseti tehnyt
on, ja luti minun uskolliseti,
asettain tähän wirkaan,

13. Joka ennen pilkkaa ja
wainooja ja häwäisiä olin: *
mutta minulle on laupeus ta-
pahtunut, + sillä minä tein sitä
tietämätä epäuskoissa, **

* Ap. 13: 8. 1. 9: 1. 1. 22: 4. 1. 26: 9.

1 Kor. 15: 9. Gal. 1: 13. Psal. 3: 6.

+ 1 Kor. 7: 25. ** Joh. 9: 39. Ap. 13: 17.

14. Mutta meidän Herran ar-
mo oli sitä runsaampi, uskon
ja rakkauden kanssa, joka Chris-
tusessa Jესuksessa on.

15. Se on totinen sana-
ja kaiketi mahdollinen ot-
taa vastaan, että Chris-
tus Jესus on tullut maail-
maan syntisiä wapahta-
maan, * joista minä suu-
rin olen. * Matt. 9: 13. Mark. 2: 17.

Luf. 5: 32. 1. 19: 10. 1 Joh. 3: 5.

16. Mutta sentähden on mi-
nulle laupeus tapahtunut, että
Jesus Christus minussa ensin
osoittaisikaikenpittämielisyden,
mille esituvaksi, jotta hänen
päällensä pitää uskoman ijan-
kaikkiseen elämään.

17. Mutta Jumalalle, ijan-
kaikkiselle kunintaalle, fuolemat-
tomalle ja näkymättömälle, ja
ainoalle wiisaalle olkoon kun-
nia ja ylistys ijanikaikkisesta
ijanikaikkisehen, * amen!

* Rom. 16: 27. 1 Tim. 6: 16.

18. Tämän täskyn minä an-
nan sinulle, minun poikani Ti-
motheus, entisten ennustusten
jälkeen sinusta, että sinä so-
tisit niinkuin jalo sotamies,

1 Tim. 6: 12. 2 Tim. 4: 7.

19. Ja pitäisit uskon ja hy-
vän oman tunnon, * jonka muu-
tammat ovat hyljänneet, ja ovat
uskon puolesta haaksirikkoontul-
leet;

* 1 Tim. 3: 9.

20. Joista on Hymeneus * ja
Alexander, + jotta minä olen
saatanan haltium antanut, **
että he tulisiwat kiritetutji enää
pilkkaamasta.

* 2 Tim. 2: 17. + 2 Tim. 4: 14. ** 1 Kor. 5: 5.

2. Lufu.

Apostoli neuwoo rukoilemaan kaikkein edestä,
sillä Jumala tahtoo kaikkia autuaaksi Chris-
tusessa. Opettaa miehiä oikein rukoilemaan,
ja waimoja säähyäisesti itsiänsä käyttämään.

Niin minä siis neuwon, että en-
nen kaikkia pidettäisiin rukouk-
set, anomiset, toivotukset ja ki-
tokset kaikkein ihmisten edestä:

2. Runingasten ja kaiken esi-
wallan edestä, * että me rau-
hasa ja lewossa eläisimme,

kaikesja jumalisuudessa ja kunniallisuudessa: * Jer. 29: 7.

3. Sillä se on hyvä ja otollinen Jumalan meidän Baapahtajamme edessä,

4. Joka tahtoo kaikkia ihmisiä autuaaksi, * ja että he totuuden tuntoon tulisivat. * Hes. 18: 23. 2 Piet. 3: 9.

5. Sillä yksi on * Jumala ja yksi Valimies, † Jumalan ja ihmisten välillä, Ihminen Kristus Jeesus, * Joh. 17: 3. Rom. 8: 30. 1. 10: 12.

† Gal. 3: 19, 20. Hebr. 9: 15. 1. 12: 24.

6. Joka itsensä kaikkein edestä lunastuksen hinnanaksi on antanut, * että senkaltaista piti ajallansa saarnattaman; †

* Matth. 20: 28. Eph. 1: 7. Kol. 1: 14. † 1 Kor. 1: 6.

7. Johonta minä myös olen saarnaajaksi ja apostoliksi asetettu (minä sanon toden Kristuksessa, ja en valehtele, *) paftanain opettaja † uskoissa ja totuudessa. * Rom. 9: 1. † Ap. 2: 15.

1. 13: 2. 1. 22: 21. Rom. 11: 13. 1. 15: 16.

Gal. 1: 16. 1. 2: 7, 8. Eph. 3: 8. 2 Tim. 1: 11.

8. Niin minä tahdon siis, että miehet rukoilisivat joka paikassa, * ja nostaisivat ylös pyhät laudet, † ilman vihata ja epäilyksellä. ** * Mat. 1: 11. Joh. 4: 21.

† Ps. 134: 2. ** Matth. 5: 23. 1. 6: 14.

9. Niin myös että vaimot kohtuullisissa vaatteissa olisivat, ja kunnistaisivat heitänsä hävyllä ja lainoudella, * ei lahara hirtillä, eli kullalla, eli päärlyillä, eli kalleilla vaatteilla; †

* Tit. 2: 3. † 1 Piet. 3: 3.

10. Waan niinkuin niille wai-

moille sopii, jotta jumalisuuden hywään töiden kautta osoittawat.

11. Oppikaan waimo hiljaisuudessa, kaikella nöyryydellä.

1 Mos. 3: 16. Eph. 5: 24.

12. Mutta en minä salli waimon opettaa, * enkä miestänsä wallita, waan että hän on hiljaisuudessa. * 1 Kor. 14: 34, 35.

13. Sillä Adam on ensin luotu, * ja sitte Ewa. † * 1 Mos. 1: 27.

† 1 Mos. 2: 18, 22. 1 Kor. 11: 8, 9.

14. Ja ei Adam petetty: mutta waimo petettiin, * ja saattoi pletsekämyksen. * 1 Mos. 3: 6. 2 Kor. 11: 3.

15. Mutta kuitenkin hän lasten synnyttämisen kautta autuaaksi tulee, jos hän pysyy uskoissa ja rakkaudessa, ja pyhyudessa siiven den kanssa.

3. Lufu.

Pispan ja opettajain olkiet avut ja omaisuusdet. Muiden seurakunnan pastorelain ja heidän emäntänsä tähtöset.

Se on totinen sana: jos joku pisan wirtaa pyytää, hän hywää työtä halajaa.

2. Niin pitää siis pisan oleman nuhteettoman, yhden emännän miehen, * walppaan, raittiin, siwiän wierasten holhoojan, opettawaisen; * Tit. 1: 6, 7.

3. Ei juomarin, ei tappelian, ei ilkiän woiton pyytäjän; waan armeliaan, ei riitaisen, * eikä ahneen;

* 2 Tim. 2: 24.

4. Joka oman huoneensa hywin hallitsee, jolla kunnialiset lapset owat, kaikella kunniallisuudella:

5. (Mutta jos joku ei taida omaa huonettaan ja hallita, kuin-
ka hän Jumalan seurakunnan
taitaa hallita?)

6. Ei äskен kristityn, ettei hän
päässeenä laittajan tuomioon
lankeisi.

7. Mutta hänellä pitää myös
hyvä todistus oleman niiltä,
kuin ulkona ovat; * ettei hän
laittajan pilkkaan ja paulaan
lankeisi.

* 1 Kor. 5: 12.

8. Niin pitää myös seurakun-
nan palvelijat toimelliset * ole-
man, ei kaksikieliset, ei juomarit,
ei häpiällisen voiton pyntäjät;

* Ap. 2: 8: 3.

9. Jotka uskon salaisuuden puh-
taassa omassa tunnoissa pitä-
vät.

10. Jotka pitää ensin koetela-
man, ja palvelkaan sitte, kuin
he ruhteettomiksi löytään.

11. Heidän emäntänsä pitää
myös siwiät oleman, ei laittajat,
vaan raittiit, kaisissa uskolliset.

Eft. 2: 3.

12. Seurakunnan palvelijat
olkoon yhden emännän miehet,
jotka heidän lapsensa ja oman
huoneensa hywin hallitsewat.

13. Sillä jotka hywin palvele-
wat, he itsellensä hyvän menez-
tyksen ansaitsewat, * ja suuren
vapauden + uskoissa, jota on
Christuksessa Jeesuksessa.

* Matth. 25: 21. + 1 Joh. 3: 21. 1. 5: 14.

14. Näitä minä kirjoitan si-
mille, ja toivon pian tulewani
sinun tykö:

15. Mutta jos minä viiwyin, et-
tästietäisit, kuinka sinun pitää Ju-
malan huoneessa waeltaman, jo-

ka on elämän Jumalan seurakun-
ta, totuuden patjas ja perustus.

16. Ja se on julkisesti
suuri jumalisuuden jalai-
suus: että Jumala on il-
moitettu lihassa, * wan-
hurskautettu Hengesä,
nähty enkeleiltä, saarnat-
tu pakanaille, uskottu
maailmassa, ja otettu y-
lös kunniaan.

* Joh. 1: 14.

Eph. 3: 5, 6. 1 Piet. 3: 18. 1 Joh. 1: 2.

4. Luku.

Paavali ennustaa viimeisillä ajoilla nouse-
wan wääriä opettajita. Neuvoo Timotheusta
jumalisuuden harjoittukseen, niin myös taita-
waan toimellisuuteen wiraajansa.

Mutta Henki sanoo selkiästi,
että viimeisillä ajoilla miui-
tamat luopuwat uskosta, * ja
ottawat waarin wiettelewistä
hengistä, ja perfeleitten opetus-
fista,

* Matth. 24: 23. 2 Thes. 2: 3.

2 Tim. 3: 1. 2 Piet. 3: 3. 1 Joh. 2: 18. Jud. Ep. v. 18.

2. Niiden kautta, jotka ulko-
tullaisuudessa walheenpuhujat
ovat, joiden omatunto on pol-
tinraudalla merkitty,

3. Ja kieltävät naimasta, ja
ruokaa ottamasta, kuin Jumala
loi * uskollisille kiitoksella nau-
tita, + ja niille, jotka totuuden
ymmärtäneet ovat.

* 1 Mos. 9: 3. + Rom. 14: 6. 1 Kor. 10: 30.

4. Sillä taitti, mitä Jumala
luonut on, on hyvä, ja ei ole
mitään hyljättävää, kuin kiitok-
sella nautitaan. 1 Mos. 1: 31. Ap. 2: 10: 15.

Rom. 14: 14, 20. 1 Kor. 10: 25. Eft. 1: 15.

5. Sillä se Jumalan sanalla
ja rukouksella pyhitetään.

6. Koska nyt sentaltaista wel-
jille opetat, niin sinä Jeesuksen

Christuksen uskollinen palvelia olet, uskon sanoissa hyvässä opissa kasvatettu, * jota sinä seurannut olet. * 2 Tim. 1: 5. 1. 3: 14, 15.

7. Mutta wästä kelmottomia ämmän juttuja, * ja harjoita sinuas jumalisuuteen.

* 1 Tim. 1: 4, 6. 1. 6: 20.

8. Sillä runniillinen harjoitus wähän kelpaa: * Mutta jumalisuus on tarpeellinen kaikissa asioissa, jolla on jekä nykyijen että tulewaisen elämän lupaus. * Kol. 2: 23.

9. Tämä on totinen sana, ja kaiketi mahdollinen ottaa vastaan.

1 Tim. 1: 15.

10. Sillä sitäwarten me työ-täin teemme ja meitä pilkataan, että me eläwän Jumalan päälle toiwoneet olemme, joka kaikkein ihmisten Wapahtaja on, * erinomattain uskowaisien. * Ps. 107: 2.

11. Näitä sinä neuwo ja opeta.

12. Alköön tentään sinun ruuhtas katsojo ylö, * waan ole sinä uskowaisille esikuwa + jasasja, kansajakymisessä, rakkaudessa, hengessä, uskosja, puh-taudessa.

* 1 Kor. 16: 10, 11.

Tit. 2: 15. + Tit. 2: 7. 1 Piet. 5: 3.

13. Ota lufemisesta, neuwosta, ja opista waari, siihenasti kuin minä tulen.

14. Älä inhohda sitä lahjaa, kuin sinulle * prophetian kautta annettu on, + wanhemmuitten kätten päälle panemisessa. **

* 1 Thess. 5: 19. + 1 Tim. 1: 18. ** Ap. 13: 6.

1. 8: 17. 1. 19: 9. 1. 19: 6. 1 Tim. 5: 22.

15. Ota näistä waari, pysy näissä; että sinun menestykses kaikille julistetutsi tulisi.

16. Ota itsestä waari, ja opista: pysy alati näissä; sillä jos sinä sen teet, niin sinä itses autuaaksi saatat ja ne, jotka sinua kuulewat.

Rom. 11: 14. 1 Kor. 9: 22. Jak. 5: 20.

5. Lufu.

Baawasti opettaa Timotheusta nuhtelemisen toimellisuudesta, leskein holhoomisesta eroitustella, wanhinten eli pappein arwoissa pitämisestä, monikahboista muista asioista.

Älä wanhaa kowin nuhtele, waan neuwo häntä niinkuin isää: * nuoria, niinkuin weljiä;

* 3 Mos. 19: 32.

2. Wanhoja waimoja niinkuin äitejä: nuoria niinkuin sisaria, kaikella puhtaudella.

3. Runnioita niitä lestiä, kuin oikia lesket owat.

4. Mutta jos jollakulla leskellä lapsia on, eli lasten lapsia, ne oppikaan ensin oman huoneensa jumalisesti hallitsemaan, ja wanhimmuittensa hywän työn maksamaan; sillä se on hywin tehty, ja Jumalalle otollinen.

5. Ja se on oikia leski, joka yksinänsä * on, ja asettaa toiwonsa Jumalan päälle, pysyin aina rukouksissa ja awuksi-huutamisessa yötä ja päivää.

* Luf. 2: 36, 37.

6. Mutta joka heikumasja elää, se on eläwältä kuollut.

7. Sentaltaisia neuwo, että he nuhteettomat olisivat.

8. Mutta jos ei joku omistansa, liatentfin perheestänsä, murhetta pidä, se on uskon fieltänyt, * ja on pakanata pahempi.

* 2 Tim. 3: 5.

9. Älä jalki nuorempata leskeä

otettaa, kuin kuudentymmenen ajastaifasta, joka yhden miehen emäntä on ollut,

10. Ja jolla on hyivistä töistä todistus, jos hän lapsia kasvattanut on, jos hän mieraisten holhooja ollut on, * jos hän pyhäin jalvoja pesnyt on, † jos hän murheellisia auttanut on, jos hän on kaikesa hyvässä työssä ahtera ollut. * 1 Piet. 4: 9.

+ 1 Mos. 18: 4. † 19: 2. Euf. 7: 38, 44.

11. Mutta nuoret lesket hyljää; sillä koska he suuttuvat Christukseen, niin he tahtovat huolla;

12. Joilla on heidän tuomionsa, että he sen ensimmäisen uskon rikkoneet ovat.

13. Niin myös joutilaisna ollessansa oppivat he huoneita ympärinsä juoksentelemaan; waan eivät he ainoastaan ole joutilaat, mutta myös kielevät, hempiät ja puhuvat luvattomia.

Tit. 2: 3.

14. Sentähden minä tahdon, että nuoret lesket huolitsivat, lapsia kasvattaisivat, huoneen hallituksesta waaria pitäisivät, eivätkä antaisi tilaa vastaanseisojille pahoin puhua. 1 Kor. 7: 9, 39.

15. Sillä muutamat ovat jo saatanan jälkeen palainneet.

16. Jos nyt jollakin uskollisella miehellä eli waimolla leskejä on, se heitä holhokoon, ja ältään seurakuntaa rasittako, että oikeille leskeille täytyisi.

17. Wanhimmat, jotka hywin hallitsewat, pitää kaksikertaisesja kunniasja pidettämän, erinomattain

ne, jotka sanassa ja opissa työtä tekewät. Rom. 12: 8.

1. 15: 27. 1 Kor. 9: 11. Gal. 6: 6.

Phil. 2: 29. 1 Thess. 5: 12. Hebr. 13: 17.

18. Sillä raamattu sanoo: ei sinun pidä riittä tappawan härjän suuta sitoman tiinni: * ja työmies on palkkansa ansainnut. † * 5 Mos. 25: 4. 1 Kor. 9: 9.

+ 3 Mos. 19: 13. 5 Mos. 24: 14.

Matth. 10: 10. Euf. 10: 7.

19. Älä salli wanhinta wastaan yhtään kannetta, waan kahden eli kolmen todistuksen kautta.

5 Mos. 17: 6. 1. 19: 15, 16.

20. Ruhtele niitä, kuin syntiä tekewät, kaikkein kuullen, että muutet peltäisivät. * 5 Mos. 17: 4, 5. 1. 19: 18, 19.

21. Minä rukoulen Jumalan, * ja Herran Jesuksen Christuksen, ja walittuin enkelein edessä, että nämät pidät ilman waltsemista, ja älä mitään tee toisen puolta pitäin. * Gal. 1: 20.

Phil. 1: 8. 1 Thess. 2: 5. 1 Tim. 6: 13.

22. Älä pitäisesti jonkun päälle käsiäs pane; * ja älä ole muiden synneistä osallinen: pidä itse puhtaana. * Ap. 2: 6. 1. 8: 17. 1. 13: 3.

1. 19: 6. 1 Tim. 4: 14. 2 Tim. 1: 6.

23. Älä silleen wettä juo, waan nautitse jotakin wiinaa * sydämes tähden, ja että myös usein fairastat. * Ps. 104: 15.

24. Muutamain ihmisten synnit ovat kyllä julkiset, * että ne ennenkin tuomita taidetaan; mutta muutamain äsken jälistä julkiseksi tulewat. * Gal. 5: 19.

25. Niin myös muutamat hywät työt ovat jo ennen julkiset; ja ne, kuin muutoin tapahtuwa, eivät taideta salattaa.

6. Luku.

Opetukset: parvelelain welvollisuudesta, wäärän opin karttamisesta, tytywäisyydestä ja ahneudesta, wilpittämästä jumalisuudesta, rikasten käytöistä. Epistolan päätös.

Palweliat, jotka iteen alla ovat, pitää isäntänsä kaikessa suniasa pitämän; * ettei Jumalan nimi ja oppi pilkatuksi tulisi.

* Eph. 6: 5. Kol. 3: 22. Tit. 2: 9. 1 Piet. 2: 18.

2. Mutta joilla uskolliset isäntät ovat, niin älköön niitä katsoa ylö, että he weljekset ovat; vaan olkoon sitä huuliaisemmat, että he uskolliset ovat ja rakast, jotka hyvästä työstä osalliset ovat. Näitä opeta, ja neuro.

3. Jos joku toisin opettaa, * ja ei pysy meidän Herran Jeesuksen Kristuksen terweellisissä sanoissa, ja siinä opissa, kuin jumalisuudesta on,

* Gal. 1: 8, 7. 2 Tim. 1: 13.

4. Hän on paisunut, ja ei taida mitään, * vaan on sairas kysymyksissä ja sanain kilwoituksissa, ja, joista katens, riita, häwäistys, ja pahat luulot tulewat,

* 1 Kor. 8: 2. + 1 Tim. 1: 4. 2 Tim. 2: 23. Tit. 3: 9.

5. Häjnt kamppaukset * niiden ihmisten seassa, jotka heidän mielesjansä riivatut ovat, ja joilta totuus otettu pois on: jotta jumalisuuden voitoksi luulewat. + Eroita sinis senkaltaisista. **

* 1 Kor. 11: 16. 2 Tim. 3: 5, 8. + Tit. 1: 11. ** Rom. 16: 17. Tit. 3: 10. 2 Joh. 5: 10.

6. Mutta se on suuri voitto, olla jumalinen ja tyytä onneensa.

San. 1: 15. 1 Tim. 4: 8. 1 Piet. 5: 7.

7. Sillä empä me ole mitään maailmaan tuoneet, on siis tiet-

tävä, ettemme myöös mitään täältä taida wiedä ulos.

Joh. 1: 21. 1. 27. 19.

Pf. 49: 18. Saarn. R. 5: 14, 15.

8. Mutta koska meillä on elätyks ja waatteet, niin tyytäämme niihin.

Pf. 55: 23.

San. 1: 27: 26. Matth. 6: 25. Hebr. 13: 5.

9. Mutta ne, jotka rikastua tahtowat, lankeewat kiusaukseen ja paulaan, * ja monihin tyymin ja wahingollisiin himoihin, jotka ihmiset wahinkoon ja kadotukseen upottawat.

* San. 1: 11: 28. 1. 28: 20.

Matth. 13: 22. Mark. 4: 19. Gal. 5: 1.

10. Sillä ahneus on kaiken pahuuden juuri: jota muutammat ovat himoineet, ja ovat uskosta eksyneet, * ja itsellensä paljon murhetta saataneet. +

* 2 Mos. 23: 8.

5 Mos. 18: 19. + San. 1: 15: 18.

11. Mutta sinä, Jumalan ihminen, karta niitä: ja noudata wanhurskautta, jumalisuutta, uskoa, rakkautta, kärsiwällisyyttä ja hiljaisuutta.

2 Tim. 2: 22.

12. Kilwoittele hyvä uskon kilwoitus, * käsitä + jantakaifinen elämä, johonka sinä kutsuttu olet, ja olet tunnustanut hyvän tunnustuksen monen todistajan edessä.

* 1 Kor. 9: 24, 25, 26.

1 Tim. 1: 18. 2 Tim. 4: 7. + Psal. 3: 12, 14

13. Minä kästen sinua Jumalan edessä, * joka kaifki eläwätse tekee, + ja Jeesuksen Kristuksen edessä, joka Pontius Pilatuksen alla hyvän todistuksen tunnusti, **

* 1 Tim. 5: 21. + 5 Mos. 32: 39.

1 Sam. 2: 6. ** Matth. 27: 11. Joh. 18: 37.

14. Ettäs kästyn saastatoinna

ja nuhteetoinna pidät, hamaan meidän Herran Jesuksen Christuksen ilmoitukseen asti;

15. Jonka meille aikansa osoittaa se autuas ja ainoa valtiäs, kuningasten Kuningas * ja kaikkein herrain Herra,

* 1 Tim. 1: 17. 3 Tim. R. 17: 14. I. 19: 18.

16. Jolla ainoalla on tuolematonuus, joka asuu kirkkautessa, johon ei yksikään tulla taida, jota ei yksikään ihminen nähnyt ole, eikä taida nähdä: jolle olkoon kunnia ja iankaikkinen voima, amen! * 2 Mos. 38: 20.

5 Mos. 4: 12. Job. 1: 18. 1 Job. 4: 12, 20.

17. Räske niitä, kuin rikkaat tässä maailmassa ovat, etteivät he ylpeili, eivätkä panisi toivoansa katoowaisen rikkauten, * mutta elävän Jumalan päälle, joka meille antaa nau-

Timotheuksen tykö edellinen, kirjoitettu Laobiceasta, joka on Phrygiassa Palatiansa pääkaupunki.

titajemme runsaasti kaikkinaista.

* Job. 31: 24. Ps. 62: 11.

Marf. 4: 19. I. 10: 24. Luif. 8: 14. I. 12: 15.

18. Että he tekisivät hyvää ja hyvisä töissä rikastuisivat, * antaisivat hyvällä mielellä, olisivat avulliset,

* Jak. 2: 5.

19. Ja tallelle panisivat itsellensä hyvän perustuksen edespäin, * täjittääksensä iankaikista elämätä.

* Matth. 6: 20. Luif. 16: 9.

20. O Timotheus, kätke se, kuin sinulle uskottu on: * ja wältä turhia ja kelwottomia juttuja, † ja niitä riitoja, kuin wäärin kerstatausta taidosta tulewat;

* 2 Tim. 1: 14. † 1 Tim. 1: 4, 6.

I. 4: 7. 2 Tim. 2: 14, 16. Tit. 1: 14. I. 3: 9.

21. Josta muutammat paljon pitävät, ja uskosta esyneeet ovat. * Armo olkoon sinun kansas, amen!

* 2 Tim. 2: 19

P. Paawalin toinen Epistola Timotheuksen tykö.

1. Luku.

Tervehdyksen jälkeen ylistää p. Paawali Timotheuksen uskoa. Neuvoo häntä ahleruuteen siinä, niin myös rohkeuteen kärsimässä, hänen esikuvallansa. Lujunteen oikiasa opissa. Vaittaa muutamia, ja ylistää Onesiphorusta.

Paawali, Jesuksen Christuksen apostoli Jumalan tahdon kautta, elämän lupauksen jälkeen, joka on Christuksessa Jesuksessa,

2. Minun rakkaalle pojalleni Timotheukselle: armo, laupaus ja rauha Isältä Jumalalta, ja Jesukselta Christukselta meidän Herraltamme!

Gal. 1: 3. 1 Tim. 1: 2. 2 Piet. 1: 2.

3. Minä kiitän Jumalata, jota minä hamasta minun esiwanhemmistani palvelen, * puhtaalla omalla tunnolla, † että minä laffaamata sinua yöllä ja päivällä minun rukouksissani muistan, **

* Ap. X. 22: 3. † Ap. X. 23: 1. I. 24: 14, 16. I. 26: 4. ** Eph. 1: 16. Phil. 1: 3. 1 Thes. 1: 2. I. 3: 10.

4. Ja halajan sinua nähdä, koska minä sinun tynnelees muistan, * että minä ilolla täytettäisiin;

* Ap. X. 20: 37.

5. Koska se wilpittöin usko, kuin sinussa on, minun mieleeni tulee, * joka ennen sinun isossa äitissäs Loidassa myös asui, ja sinun äitissäs Eunissa, ja,

kuin minä totisesti tiedän, sinus-
fatin. * Ap. T. 16: 1. 2 Tim. 3: 15.

6. Jonka tähden minä sinua
neuvon, ettäs herätät sen Ju-
malan lahjan joka sinussa on,
minun tättäni päälle panemisen
kautta. Ap. T. 6: 6. 1. 8: 17.

1. 13: 3. 1. 19: 8. 1 Tim. 4: 14. 1. 5: 22.

7. Sillä ei Jumala ole meille
antanut pelwon henkeä, * vaan
väkewyuden, rakkauden ja rait-
tiuden. * Rom. 8: 15.

8. Sentähden älä häpee mei-
dän Herran Jesuksen Kristus-
sen todistusta, * eikä minua, †
joka hänen wantinsa olen; **
vaan ole osallinen ewangelii-
min waiwassa, †† Jumalan
woiman jälkeen, * Rom. 1: 16.

† Phil. 4: 14. ** Ap. T. 21: 38. Eph. 3: 1.

Phil. 1: 7. Phil. 1. v. 1, 9, 13. †† 2 Tim. 2: 3.

9. Joka meitä on autuaaksi
tehnyt, ja pyhällä kutsumisella
kutsunut; ei meidän töidemme
perästä, vaan hänen aiwoituf-
sensa, * ja armonsa jälkeen, †
kuin meille Kristusessa Jēsus-
essa ennen iankaikijia aitoja
annettu on, ** * Rom. 9: 11. Eph. 1: 4.

† Tit. 3: 4, 5, 6. ** Tit. 1: 2. 1 Piet. 1: 20.

10. Mutta nyt meidän Wa-
pahtajamme Jēsusksen Kristus-
sen ilmestystsen kautta julistet-
tu, * joka kuoleman otti pois, † ja
elämän ja kuolemattomuuden toi
ewangeliumin kautta walten-
teen, *** Rom. 16: 25. Kol. 1: 26. † Ef. 2: 8.

1 Kor. 15: 54, 55. Heb. 2: 14. ** Eph. 1: 9. 1. 3: 9.

11. Johonka minä olen pantu
saarnaajaksi ja apostoliksi, ja
pahanain opettajaksi;

Ap. T. 9: 15. 1. 13: 2. 1. 22: 21.

Eph. 3: 8. Gal. 1: 16. 1. 2: 9, 9. 1 Tim. 2: 7.

12. Jonka tähden minä myös
näitä kärsin, * ja en kuitenkään
häpee; sillä minä tiedän,
kenen päälle minä uskon,
ja olen luja, että hän woi
minulle tättä minun us-
kotun kaluni, siihen päi-
wään asti. * Eph. 3: 1.

13. Pyhy siis niiden ter-
weellisten janainmuodos-
sa, kuin sinä minulta kuul-
lut olet, * uskoissa ja rak-
kaudessa, joka on Kristus-
sessa Jēsusessa. * 2 Tim. 3: 14.

14. Tämä hywä uskottu kalu
tätke * Pyhän Hengen kautta,
joka meissä asuu. * 1 Tim. 6: 20.

15. Sinä tiedät sen, että kaikki,
kuin Afriassa owat, * luopuivat
minusta, † joista on Pyhgelus
ja Hermogenes.

* Ap. T. 19: 9, 10. † 2 Tim. 4: 10, 16.

16. Herra antakoon laupeu-
tensa Onesiphorin perheelle! *
joka minun usein wirwoittanut
on, ja ei minun kahleittani hä-
wennyt; * 2 Tim. 4: 19.

17. Waan etsei minua wifusti
Romisssa ollessansa, ja löysi
minun.

18. Herra antakoon hänen löy-
tää laupenden sinä päivänä
Herran tykönä! ja kuinka mo-
nessa asiassa hän minulle Ephe-
sossa oli awullinen, sinä parhain
tiedät.

2. Lufu.

Kaunis neuwo opettajille luhuteen ollessa
opissa, uskollisuuteen, ja pyhään toimellisuu-
teen sekä opettamisessa että elämässä.

Wahwista siis sinus, minun
poikani, sen armon kautta,
kuin Jēsusessa Kristusessa on;

2. Ja mitä sinä olet minulta monen todistajan kautta kuullut, niin käske uskollisille ihmisille, jotka myös muita olisivat soveliaat opettamaan.

1 Tim. 3: 2, 10. Tit. 1: 5.

3. Kärsi waiwaa niinkuin luja Jesuksen Christuksen sotamies.

2 Tim. 1: 8. I. 4: 5.

4. Ei yksitään sotamies jokoita itseänsä elätyksen menoihin, sille kelpwataksensa, jota hänen sotaan ottanut on.

5. Ja jos joku kilwoittelee, niin ei hän kruunata, ellei hän toimellisesti kilwoittele.

1 Kor. 9: 25.

6. Beltomiehen, joka pellon rakentaa, pitää ensin hedelmästä nautittaman.

1 Kor. 9: 10.

7. Ymmärrä, mitä minä sanon: Serran antakoon sinulle ymmärryksen kaikissa!

8. Muista Jesuksen Christuksen päälle, joka kuolleista noussut on: Dawidin siemenestä * minun ewangeliumini jälkeen;

* 2 Sam. 7: 12. Ps. 132: 11. Es. 11: 1.

Matth. 1: 1. Ap. 1: 2: 30. I. 13: 23. Rom. 1: 3.

9. Jossa minä waiwaa kärsin, tahleisiin asti, * niinkuin pahan tekiä; waan ei Jumalan sana ole sidottu.

* Eph. 3: 1, 13. I. 4: 1. Phil. 1: 7. Kol. 1: 24.

10. Sentähden minä kärsin kaikki, walittuin tähden, * että hein saisiwat Jesuksessa Christuksessa autuuden, ijankaikkisen kunnian kanssa.

* 2 Kor. 4: 15.

11. Se on totinen sana; jos me ynnä olemme kuolleet, niin me myös ynnä elämme.

Rom. 6: 8. I. 3: 17. 2 Kor. 4: 10. 1 Piet. 4: 13.

12. Jos me kärsimme, niin me myös ynnä hallitsemme; * jos me hänen kiellämme, niin hän meidänkin kieltää; + * Phil. 3: 10. + Matth. 10: 33. Mark. 8: 38. Lu. 9: 26. I. 12: 9.

13. Ellemme usko, niin hän pysyy kuitenkin uskollisena, * joka ei itseänsä kieltää taida.

* 4 Mos. 23: 19. Rom. 8: 3. I. 9: 6.

14. Näitä neuvo, ja todista Herran edessä, etteiwät he sanoista riitelifi, joka ei mihinkään kelpaa, * waan ainoastaan luowuttamaan niitä, jotka kuolewat.

* 1 Tim. 6: 4.

15. Pyydä itses Jumalalle osoittaa toimelliseksi ja laittamattomaksi työntekiäksi, joka oikein totuuden sanan jakaa.

16. Mutta siwottomat ja kelpwottomat sanat hyljää, * jotka paljon jumalatoimintoa menoa saattawat;

* 1 Tim. 1: 4.

I. 4: 7. I. 6: 20. Tit. 1: 14. I. 3: 9.

17. Ja heidän puheensa syö ympäriltänsä niinkuin ruumiin mato; joista on hymeneus, * ja Philetus;

* 1 Tim. 1: 20.

18. Jotka totuudesta owat erhehtyneet, * sanoen ylösnousemisen jo tapahtuneen; + ja owat muuttamat uskoista kääntäneet.

* 1 Tim. 6: 20, 21. + 1 Kor. 15: 12.

19. Mutta Jumalan wahwa perustus kuitenkin pysyy, joka täällä kiinnitetty on: Serran tuntee omanja: * ja lakataan jokainen wäärnydestä, joka Christuksen nimeä mainitsee.

* 4 Mos. 16: 5, 21, 26. Joh. 10: 14. I. 13: 18.

20. Mutta suuressa huoneessa

eivät ole ainoastaan kultaiset ja hopeaiset astiat, vaan myös puiset ja jarviset: ja muutamat tosin kunniaksi, mutta muutamat häpiäksi.

Rom. 9: 21.

21. Jos joku itsensä senkaltaisista ihmisistä puhdistaa, se tulee kunniaan pyhitetyksi astiaksi, perheen isännille tarpeelliseksi, ja kaikkein hyviin töihin valmistetuksi.

2 Tim. 3: 17.

22. Nuoruuden himot välttä; mutta noudata* wanhurskautta, uskoa, rakkautta ja rauhaa, kaikkein niiden kanssa, jotka puhtaasta sydäimestä Herraa rukoulevat.

* 1 Tim. 6: 11. † 1 Kor. 1: 9.

23. Sullut ja turhat kysymykset hyljää, tietäen, että ne ainoastaan riidat synnyttävät.

1 Tim. 1: 4.

24. Mutta ei Herran palvelian tule riitaisen olla, vaan siviän jokaista kohtaan, opettavaisen,* pahoja karsiväisen.

* 1 Tim. 3: 2. Tit. 1: 9.

25. Siljainuudessa* nuhtelevaisen vastahakoisia; jos Jumala heille joskus antaisi parannuksen † totuutta hymnärtämään,

* Gal. 6: 1. † Ap. 5: 22.

26. Ja he jälleen katuisivat ja perтелеen paulasta pääsivät, jolta he hänen tahtonsa jälkeen vangitut ovat.

3. Luku.

Maarvall kirjottaa viimeisten aikain itkehdän ja sitä nuhtelee. Osottaa esimerkissään pyhäin elämän onnellisuuden. Varoittaa p. Raamatun terweellisessä opissa wahwana pyhymään.

Mutta sen sinun pitää tietämän, että viimeisinä päivinä vaaralliset ajat lähenewät:

1 Tim. 4: 1. 2 Pet. 2: 1. 1. 3: 3. Jud. Ep. v. 18.

2. Sillä ne ihmiset tulewat, jotka

itsiänsä rakastawat, ahneet, kerskaajat, ylpiät, pilkkaajat, wanhemmillaensa tottelemattomat, kiittämättömät, jumalattomat,

3. Haluttomat, sopimattomat laittajat, irtaalliset, kiukkuiset, kateet,

4. Bettäjät, tuimat, paisuneet, jotka enämmin heikunata kuin Jumalata rakastawat;

5. Joilla on jumalinen meno olewanansa,* mutta sen woiman he kieltävät pois: karta siis senkaltaisia. †

* Matth. 7: 15. Tit. 1: 16. † Rom. 16: 17.

2 Thes. 3: 6. Tit. 3: 10. 2 Joh. v. 10.

6. Sillä ne ovat niistä, jotka huoneesta huoneeseen juoksewat,* ja waimowäen wangitsiwiewät, jotka synneillä rasitetut ovat, ja moninaisten himoin kanssa käywät;

* Tit. 1: 11.

7. Mina oppiwaiset, ja ei koskaan totuuden tuntuun tulewaiset.

8. Mutta niinkuin Jannes ja Jambres olivat Moesta vastaan,* niin nämätkin ovat totuutta vastaan: ne ovat ihmiset taidosta turmellut † ja felwottomat uskoon.**

* 2 Mos. 7: 11.

† Rom. 1: 28. 1 Tim. 6: 5. ** Tit. 1: 16.

9. Mutta ei heidän pidä silleen menestymän; sillä heidän hulluutensa pitää kaikille julki tuleman, niinkuin niidenkin oli.

2 Mos. 7: 12. 1. 8: 18, 19.

10. Mutta sinä olet seurannut minun opetustani, säätyäni, aivotustani, uskoani, pitkämielisyttäni, rakkauttani, karsivällisyttäni,

1 Tim. 4: 6.

11. Wainoomijani, wainvoja-ni, jotka minulle Antiochiassa,

Joniossa ja Lystrassa tapah-
tuivat: jotka mainomiset minä
tärsein, * ja kaikista on minun
Herra päästännyt. † * Ap. 13: 50.

I. 14: 1, 2, 5, 19. † Ps. 34: 20. 2 Kor. 1: 10.

12. Mutta myös kaikkein,
jotka jumalisesti Jeesuk-
sessa Kristusessa elää
tahtomat, pitää mainoa
tärsimän. Matt. 18: 24. Luc. 24: 26.

Job. 17: 14. Ap. 1: 14: 22. 1 Thes. 3: 3.

13. Mutta pahoilta ja petolli-
sille ihmisille on tapahtuva, jo-
ta edemmin sitä pahemmin, sekä
vietteliöille että vietteltyille.

14. Mutta pyhä sinä niissä,
kuin sinä oppinut olet, * ja si-
nulle uskottu on, tietäen, te-
neltä oppinut olet, * 2 Tim. 2: 2.

15. Ja ettäs jo lapsuudesta
olet pyhän raamatun taitanut,
joka sinun taitaa autuuteen
neuwoa, sen uskon kautta, joka
on Kristusessa Jeesuksessa.

16. Sillä kaikinainen
kirjoitus on Jumalalta
annettu, ja tarpeellinen
opiksi, * nuhteeksi, ojen-
nukseksi, turitukseksi, jo-
ka on vanhurskaudessa;

* Rom. 15: 4. 2 Piet. 1: 19, 20, 21.

17. Että Jumalan ihminen
täydellinen olisi; ja kaikkiin hy-
viin töihin sovelias.

4. Luku.

Paavali varoittaa Timotheusta ahfernuteen
saarnavirasja. Puhuu kuolemansa lähestymi-
sestä, ja kutsuu Timotheusta tykönsä. Valittaa
Aleksanderin pahutta, ja ylistää Herran apua.
Päättää tämän kirjoituksensa tervehdyksillä.

Minä minä siis todistan Ju-
malan ja Herran Jeesuksen
Christuksen edessä, * joka on tu-

lewa tuomitsemaan eläviä ja
kuolleita, hänen ilmestystyönsä-
sä ja waltakunnassansa:

* Gal. 1: 20. Phil. 1: 8. 1 Tim. 5: 21. I. 8: 18.

2. Saarnaa sanaa, pidä
päälle sekä hymällä että
sopimattomalla ajalla:
rankaise, nuhtele, neuwo
kaikella siweydellä * ja o-
petuksella. * 2 Tim. 2: 25.

3. Sillä aika tulee, jona eivät
he woi terveellistä oppia tärsiä;
waan omain himoinsa jälkeen ko-
koovat itsellensä opettajat, että
heidän kormansa jhyvät;

4. Ja kääntävät kormansa pois
totuudesta, ja turhiin juttuihin
poikkeewat. 1 Tim. 1: 4. I. 4: 7. Tit. 1: 14.

5. Mutta walwo sinä kaikkissa,
tärsi ja kestä wainoissa, * tee
ewangeliumin saarnaajan + työ,
ja toimita wirtas täydellisesti.

* 2 Tim. 1: 8. I. 2: 8. † Eph. 4: 11.

6. Sillä minä jo uhrataan, * ja
minun pääsemiseni aika lähes-
tyy. † * Phil. 2: 17. 2 Piet. 1: 14. † Phil. 1: 23.

7. Minä olen sen hyvän kilwoi-
tuksen kilwoitellut, juoksun päät-
tänyt, * uskon pitänyt. * 1 Kor. 9: 24, 2c.

Phil. 3: 14. 1 Tim. 6: 12. Hebr. 12: 1.

8. Tästädes on minulle tal-
lellepantu vanhurskauden kruu-
nu, * jonka Herra vanhurskas
tuomari, sinä päivänä minulle
antaa; mutta ei ainoastansa mi-
nulle, vaan myös kaikille, jotka
hänen ilmestystyönsä rakasta-
wat. * 1 Kor. 9: 25. 1 Piet. 5: 4. Jak. 1: 12.

9. Ahferoitse, ettäs pian mi-
nun tyköni tulet:

10. Sillä Demas * antoi mi-
nun ylö, ja halasi tätä maail-
maa, ja meni Thessalonikaan;

Crescens Galatiaan, Titus Dal-
matiaan; * Kol. 4: 14.

11. Minoaastansa Lukas on mi-
nun kansjani. Ota Markus *
tykö, ja tuo häntä kansjas:
sillä hän on sangen tarpeellinen
minulle palveluksean. * Kol. 4: 10.

12. Tychikuksen * minä lähetin
Ephesoon. * Eph. 6: 21. Kol. 4: 7. Tit. 3: 12.

13. Se hame, kuin minä Troa-
dasja Karpuksen tykö jätin, tuo
tullessas, ja kirjat, mutta lii-
tentin pärmäkirjat.

14. Aleksander * wastiseppä on
minulle paljon pahaa tehnyt:
Herra maksakoon hänelle hänen
työnsä jälkeen! * 1 Tim. 1: 20.

15. Josta sinä itseäs kawahda;
sillä hän on kowin meidän saar-
nojamme vastaan ollut.

16. Minun ensimmäisessä edes-
vastauksessani ei yffitään mi-
nun kansjani ollut, waan kaikki
antoivat ylönn minun: (älköön
se heille olko soimattu!)

17. Mutta Herra oli minun
puolellani, ja wawhisti minua,

Tomen Epistola Timotheuksen tykö, kirjoitettu Nomiästä, kosta Paawali toisen kerran
keisari Neron eteen seisatettiin.

P. Paawalin Epistola Tituksen tykö.

1. Luku.

Paawali tervehtää Titusta. Opettaa häntä,
minkätapaissa piispoiksi ja opettajiksi asetetta-
man pitää. Waroittaa häntä jumalattomia
ja uskottomia kowasti nuhtelamaan.

Paawali, Jumalan palvelia,
ja Jesuksen Christuksen apos-
toli, Jumalan walittuun uskon
jälkeen, ja totuuden tunnon,
jota jumalisuuden * jälkeen on:

* 1 Tim. 3: 16. I. 6: 8.

2. Jiantaattisen elämän toi-

että saarna minun kauttani piti
wawhistettaman, ja kaikki pa-
kanat piti sen kuuleman: ja minä
pelastettiin jalopeuran suusta;

18. Ja Herra pelastaa
minun kaikesta pahasta
teosta, ja auttaa hänen
taimaalliseen waltakun-
taansa, jolle olkoon kun-
nia ijantaittisesti ijan-
kaihtaiseen, amen!

19. Tervehdä Priskaa ja Ak-
fulata, * ja Onesiphorin per-
hettä. †

* Ap. T. 18: 2.

Rom. 16: 3. 1 Kor. 16: 19. † 2 Tim. 1: 16.

20. Erastus * jäi Korintheen:
mutta Trophimon minä jätin Mi-
letoon † sairastamaan. * Ap. T. 19: 22.

Rom. 16: 23. † Ap. T. 20: 4, 16. I. 21: 29.

21. Mueroitse ennen talwea
tulla. Sinua tervehtää Euba-
lus, ja Pudens, ja Linus, ja
Klaudia, ja kaikki weljet.

22. Herra Jesus Christus ol-
toon sinun henkes kansja! * Ar-
mo olkoon teidän kansjanne,
amen!

* Psaltem. v. 25.

woon, jonka Jumala, joka ei
walehdella taida, * ennen ijan-
kaihtisia aikoja † luwannut on, **

* 4 Mos. 23: 19. 2 Tim. 2: 13.

† Rom. 16: 25. 2 Tim. 1: 9. ** Rom. 1: 2.

3. Mutta ajallansa sanansa
ilmoitti * saarnan kautta, joka
minulle uskottu † on, Jumalan
meidän Wapahtajamme käskyn
jälkeen;

* Eph. 1: 6. I. 3: 9.

Kol. 1: 26. 2 Tim. 1: 10. 1 Plet. 1: 20.

† Ap. T. 20: 24. 2 Kor. 2: 12. Gal. 2: 2. 1 Thess. 2: 4.

4. Titukselle, minun toimellselle pojalleni, meidän molempain uskomme jälkeen: armo, laupeus, rauha Isältä Jumalalta, ja meidän Bapahtajaltamme Herralta Jeesukselta Chrístukselta!

Epß. 1: 2.

Rol. 1: 2. 2 Tim. 1: 2. Psilsm. b. 3.

5. Sentähden minä sinun Kretaan jätin, että sinun pitää toimittaman, mitä vielä puuttuu, ja pappeja kuhunkin kaupunkiin asettaman, * niinkuin minä sinulle käskennyt olen;

* Ap. T. 14: 23. 2 Tim. 2: 2.

6. Jos joku nuhteetoin, ja yhden emännän mies on: jolla uskolliset lapset ovat, ei juomariksi eli kankiaiksi soimatut.

* 1 Tim. 3: 2.

7. Sillä pispnan tulee nuhteetoman olla, niinkuin Jumalan huoneen haltian: ei rönkkiän, ei tylyn, ei juomarin, * ei tappelian, ei ilkeän voiton pyyntäjän; * 3 Mos. 10: 9.

Epß. 5: 18. 1 Tim. 3: 3. + 1 Piet. 5: 2.

8. Mutta wierasten holhoojan, * hywäntahtoisen, siivollisen, hurstaa, pyhän ja puh-
taan,

* 1 Tim. 3: 2.

9. Ja kiinni pitävän puhtaasta ja opettavaisesta sanasta, että hän olisi wälewä terweellisen opin kautta neumomaan, * ja vastaanseisojita woittamaan. * 1 Tim. 6: 3. 2 Tim. 1: 13. 1. 4: 3. Tit. 2: 1.

10. Sillä monta on tottelematointa, turhan puhujata * ja mielen kääntäjätä, enimmästi ne, jotka ympärileikkauksesta ovat, +

* 1 Tim. 1: 6. + Ap. T. 15: 1.

11. Joidenka sin pitää tukittaman, jotka koko huoneet kääntä-

wät pois, * ja häpiällisen woiton tähden + selwottomia opettawat. **

* 2 Tim. 3: 6. + 1 Tim. 6: 5. ** Matth. 23: 23.

12. Nssi heistä sanoi, heidän oma propheettansa: Kretalaiset ovat aina walehteliat, pahat pedot, ja laistat watsat;

13. Tämä todistus on tosi; sentähden nuhtele heitä kowin, että he uskossa terweet olisiwat;

14. Siwättä Juutalaisten turhia juttuja * ja ihmisten kästyjä tottelisi, + jotta itsensä totuudesta kääntäwät pois. *** 1 Tim. 1: 4. 1. 4: 7.

+ Matth. 15: 9. Rol. 2: 22. ** Epß. 29: 13.

15. Kaikki ovat puhtaille puh-
taat; mutta saastaisille ja uskotomille ei mitään puhdas ole, *
waan sekä heidän mieltensä että omatuntonsa on saastainen.

* Matth. 15: 11.

Luf. 11: 39. Ap. T. 10: 15. Rom. 14: 14, 20.

16. Se sanowat tuntewansa Jumalan, mutta töilänsä he sen kieltäwät, * ja owat kauhiat, ja kowakormaiset, ja kaittiin hywiin töihin selwotomat. * Jer. 4: 22. 2 Tim. 3: 5. Jud. Epß. v. 4.

2. Luku.

Tiusta waroitetaan neuwomaan jokaisista welwollisuusdestansa, ja olemaan itse hywä esikura. Kirjoitetaan Jumalan autuaaksi tekewälisen armon waitutus ja tarfotus.

Mutta puhu sinä niitä, kuin owat terweelliseen oppiin soweliaat;

2. Että wanhat olisiwat raittiit, kunnialliset, siivolliset, lu-
jat uskossa, rakkaudessa ja tär-
siwällisyysdessä.

3. Wanhat waimot myös tähtäisiwät itsensä niinkuin py-

hän sopii,* ei panetteliat, eikä juomarit, mutta hyvin opetta-
waiset; * 2 Tim. 2: 9, 10. 1. 5: 13. 1 Piet. 3: 3.

4. Että nuoret waimot heiltä hyviä tapoja oppisivat, mie-
hiänsä rakastaisivat, lapsensa rakkaana pitäisivät,

5. Olisivat siwiät, puhtaat, kotonanja pysyväiset, hyvät, heidän miehillensä alamaiset,*
ettei Jumalan sana pilkattuisi
tulisi. * 1 Mos. 3: 16. 1 Kor. 14: 34.

Eph. 5: 22. Kol. 3: 18. 1 Piet. 3: 1.

6. Neuvo myös nuoria mie-
hiä siwiästi olemaan.

7. Useta itjes kaitissa hyväin
töiden esikuvaksi,* vilpittömällä
opetuksella, kunniallisuudella,

* 1 Tim. 4: 12. 1 Piet. 5: 3.

8. Terweellisellä ja nuhteet-
tomalla sanalla, että se, joka
itsensä vastaan panee, häpeisi,
että mitään löytäisi meistä pa-
hoin puhuaksensa. 1 Tim. 5: 14.

1 Piet. 2: 12, 15. 1. 3: 16.

9. Neuvo palvelioita isän-
nillensä alamaiset olemaan, ja
kaitissa kelmollisiksi,* ei was-
taansanojat, * Eph. 6: 5.

Kol. 3: 22. 1 Tim. 6: 1, 2. 1 Piet. 2: 18.

10. Ei pettäväiset, vaan kai-
ten hyvän uskollisuuden näyt-
täväiset, että he Jumalan mei-
dän Wapauttajan opim kait-
tissa kunnistaisivat.

11. Sillä Jumalan armo,
kaitille ihmisille terweel-
linen, on ilmentynyt,

1 Tim. 2: 4. Tit. 2: 4.

12. Joka meidän opettaa
kaikeu jumalattoman me-
non hyljäämään ja maail-
malliset himot, ja tässä

maailmassa siwiästi ja
hurskaasti ja jumalisesti
elämään,

Eph. 1: 4. Kol. 1: 22. 2 Tim. 1: 9. 1 Joh. 2: 16.

13. Ja odottamaan autuaal-
lista toivoa, ja suuren Juma-
lan ja meidän Lunastajamme
Jesuksen Christuksen ilmentystä;

1 Kor. 1: 7. Phil. 3: 20.

14. Joka itsensä antoi meidän
edestämme, että hän meitä kai-
kesta wäärindestä lunastaisi,
ja itsellensä erinomaisesti kan-
saksi puhdistaisi,* ahteraksi hy-
viin töihin. * 2 Mos. 19: 5. Gal. 1: 4.

1. 2: 20. Eph. 2: 10. 1. 5: 2. Hebr. 9: 14.

15. Näitä sinä puhu ja neu-
wo, ja kaitella todella nuhtele:
ei myös kenentään pidä sinua
kaitfoman yllön.

3. Luku.

Edestäpää sa Titus kaittyn neuvoa kaittityh-
tä, niinkuin armosta osallista, heidän kait-
töistään estäwästä ja muita kohtaan. Ti-
tuksen omista kaittöistään. Wäitöskaittisi erinäi-
sistä asloista, terwehdyksen kanssa.

Neuvo heitä, että he päämie-
hille ja esiwallalle alamaiset
ja kuuliaiset olisivat,* että he
kaittiin hyviin töihin walmiit
olisivat, * Rom. 13: 1, 2. 1 Piet. 2: 13.

2. Etteiwät he ketätkään pilk-
kai, eiwätkä riitaisivat olisi, vaan
sopiwaiset, osoittain kaitille ih-
misille kaitkea siwentyä.

Eph. 4: 2. Phil. 4: 5. 2 Tim. 2: 24, 25.

3. Sillä me olimme myös
muinen taitamattomat, kowa-
korauiiset, ekkwäiset, palwella
himoja ja moninaisia hekumia,
ja waelsumme pahuuksessa ja ka-
teudessa, wainoten ja wihaten
toinen toistamme. 1 Kor. 6: 11.

Eph. 2: 1, 2. 1. 5: 8. Kol. 3: 7. 1 Piet. 4: 3.

4. Mutta sitteduin Jumalan meidän Wapahtajamme hywyns ja rakkaus ihmisille ilmestyi, *Tit. 2: 11.*

5. Ei wanhurstauden töiden kautta, * kuin me tehneet olemme: waan hänen laupeutensa + kautta hän meidän autuaaksi teki, uuden syntymisen peson, ** ja Pyhän Hengen uudistuksen kautta, * *Rom. 3: 20. I. 4: 2, 3, 5. I. 9: 11. I. 11: 6. Gal. 2: 16. + Ap. 1: 15: 11. Eph. 1: 4. I. 2: 5, 8. 2 Tim. 1: 9. ** Joh. 3: 5. Eph. 5: 26.*

6. Josta hän meidän päälemme, Jesuksen Christuksen meidän Wapahtajamme kautta, runsaasti wuodattanut on, *Jes. 38: 25.*

Joel. 2: 28. Ap. 1: 2: 33. Rom. 5: 5.

7. Että me hänen armonsa kautta wanhurstaaksi tulisimme, ja ijanikaissien elämän perilliseksi toivon jälkeen. *Rom. 8: 28, 24.*

8. Tämä on totinen sana: ja näitä minä tahdon sinun wasti opettamaan, että ne, jotka Jumalan päälle uskoneet ovat, ahteroitsiivat hywissä töissä muiden edellä käydä: nämät ovat ihmisille hywät ja tarpeelliset.

Kirjoitettu Tituksen, Aretan ensimmäisen piispan tykö, Maceдонian Nikopolista.

P. Paawalin Epistola Philemonin tykö.

Tervehdyksen jälkeen Hittää Paawali Jumalata Philemonin uskon tähden Christuksen päälle. Antollee Onesimuksen edestä, ja on wakuutettu Philemonin mieluisuudesta. Käskkee walmistaa itsellensä majaa, ja päättää tämän epistolan tervehdyksellä ja toivotuksella.

Paawali, Christuksen Jesuksen wanki, * ja weli Timotheus,

9. Mutta hulluja tutkimisia, polwilutuja, riitoja ja tilwotuksia laista wältä; sillä ne ovat turhat ja felwottomat. *1 Tim. 1: 4. I. 4: 7. I. 6: 20. 2 Tim. 2: 23. Tit. 1: 14.*

10. Griseuraista ihmistä pakenne, koska häntä kerta taikka kahdesti neuwottu on; *Matth. 18: 7. Rom. 16: 17. 2 Thes. 3: 8. 2 Tim. 3: 5. 2 Joh. 1: 10.*

11. Tietäen, että sentaltainen on käännetty pois, ja syntiä tekee, niinkuin se, joka itsensä tuoninnut on.

12. Koska minä Arteman eli Tychituksen sinun tykö lähetan, niin riennä itseäs minun tyköni Nikopoliin; sillä minä olen aikonut siellä talwea pitää.

13. Lähetä Zena lainoppinut, ja Apollo wiijusti matkaan, ettei heiltä mitään puuttuisi.

14. Mutta anna myös niidenkin, kuin meidän ovat, oppia hywissä töissä muiden edellä käymään, kussa niin tarwitaan, etteiwät hetään hedelmättömät olisi.

15. Sinua tervehtäwät kaikki, kuin minun kanssani ovat. Terwehdä niitä, kuin meitä uskossa rakastawat. Armo olkoon teidän kaikkein kanssanne, amen!

rakkaalle Philemonille, ja meidän apulaisellemme,

* *Eph. 3: 1. I. 4: 1. 2 Tim. 1: 8.*

2. Ja rakkaalle Apphialle, ja Archippukselle meidän kanssapalveliallemme, ja sille seurakunnalle, kuin sinun huoneessas on: *1 Kor. 16: 19. Kol. 4: 15, 17.*

3. Armo olkoon teille ja rauhalla Jumalalta meidän Ystävämme ja Herralta Jeesuksesta Kristuksesta!

Rom. 1: 7.

4. Minä tiitän minun Jumalani, ja muistan aina sinua minun rukouksissani,

1 Thesf. 1: 2. 2 Thesf. 1: 3.

5. Että minä tuulen siitä rakkaudesta ja uskosta, kuin sinulla Herran Jeesuksen päälle on, ja kaikkein pyhään tykö;

Eph. 1: 15. Kol. 1: 4.

6. Että sinun uskos, joka meille yhteinen on, tulisi sinussa kaiken hyvyyden tuntemisen kautta voimalliseksi, joka teillä Kristuksessa Jeesuksessa on.

7. Sillä meillä on suuri ilo ja lohdutus sinun rakkaudesta, että pyhään sydämet sinun kauttas, rakas veljeni, virvoitetut ovat.

8. Sentähden vaikka minulla on suuri uskallus Kristuksessa kästeä sinua, mitä sinun tehdä tulee,

9. Niin minä tuitenkin tahdon rakkauden puolesta ennen rufoilla, minä, joka tainkaltainen olen, nimittäin vanha Baawali, mutta nyt myös Jeesuksen Kristuksen wanki.

10. Niin minä siis neuvon sinua, minun poitani Onesimus sen puolesta,* jonka minä siteissäni siitin, †

* Kol. 4: 9. † 1 Kor. 4: 15.

11. Joka sinulle muinen telwotoin oli, mutta nyt sinulle ja minulle kyllä tarpeellinen, jonka minä nyt olen lähettänyt jälleen;

12. Mutta ota häntä vastaan; sillä hän on minun oma sydämeni.

13. Minä tahdoin häntä pitää minun tykönäni, että hän minua sinun puolestas ewangeliumin siteissä palwelisi;

14. Mutta en minä tahtonut mitään ilman sinun suosiotas tehdä; ettei sinun hyvyytes pitänyt oleman niinkuin waadittu, vaan wapaamielinen.

15. Sillä sentähden hän hetkeksi sinulta läksi, että hänen ijäksi saisi jättensä;

16. Ei nyt silleen niinkuin palwelian, vaan enämmin kuin palwelian, ja niinkuin rakkaan weljen, erinomattain minulle, mutta kuinka paljon enämmin sinulle, sekä lihan kautta, että Herrassa.

17. Jos sinä siis minun kumppaninas pidät, niin ota häntä vastaan, niinkuin minuaakin;

18. Mutta jos hän jotakin sinua wahingoittanut on, eli on sinulle welkaa, niin sano minun syykseni.

19. Minä Baawali olen tämän omalla kädelläni kirjoittanut, ja tahdon sen sinulle maksaa; etten minä sinulle sanoisi, että myös minulle sinun itses welkapää olet.

20. Armas veljeni, suo minun ihastua sinusta Herrassa: virvoita minun sydämeni Herrassa.

21. Minä kirjoitin sinun tykö, luottain * minuani sinun kuuliaisuutees; tietäen sinun e-

nämmin tekemän, kuin minä sanonkaan. * 2 Kor. 7: 16.

22. Walmista myös minulle majaa; sillä minä toirvon, että minä teidän rukoustenne kautta teille lahjoitetaan.

Phil. 1: 25. 1. 2: 24.

23. Sinua termehtävät Epa-

Rirjoitettu Philemonin tytö Romista palvelian Onesimuksen kanssa.

phras, (minun kanssawankini Christuksessa Jeesuksessa,) Kol. 4: 12.

24. Markus, Aristarchus, Demas, Lukas, minun apulaiseni.

25. Meidän Herran Jeesuksen Christuksen armo olkoon teidän henkenne kanssa, * amen!

* 2 Tim. 4: 22.

Epistola Hebrealaisten tytö.

1. Lufu.

Tässä luvussa apostoli opettaa Christuksesta, jonka kautta Jumala ewangeliumin 11. L. meille ilmoitti: että hän on Jumalan poika, jesi olemisessa Jsän kanssa; että hän on korkeampi enkeleitä, nimensä, ijankaikkisuutensa, wirtansa, ja Jumalallisen palveluksen puolesta.

Jumala puhui muinen usein ja monella muotoa * isille propheettain kautta; näinä wiimeisinä päiwinä on hän meille puhunut Poikansa kautta,

* 4 Mos. 12: 6, 8. Gal. 4: 4.

2. Jonka hän on kaikkein perilliseksi pannut, * ja on myös hänen kauttansa maailman tehnyt; †

* Ps. 2: 8. Ps. 8: 7. Dan. 7: 14.

Matth. 21: 39. † San. 1. 8: 29, 30. Joh. 1: 3.

3. Joka, että hän on hänen kunniansa firkaus, ja hänen olemuksensa juurikuwa, * ja kantaa kaikki woimansa sanalla, † ja on itse kauttansa meidän synteinne puhdistuksen tehnyt, ** ja istunut majesteetin oikialla puolella korkeuksissa: ††

* Kol. 1: 15, 17.

† Joh. 5: 17. Ps. 93: 6. 1 Tim. 2: 4: 11.

** Hebr. 9: 12. †† Ps. 110: 1. Hebr. 8: 1.

4. On tullut niin paljon paremmaksi enkeleitä, että hän

ylimmäisemmän nimen on heidän suhteensa perinyt.

Eph. 1: 20, 21. Phil. 2: 9, 10.

5. Sillä kenelle hän on kostaan enkeleistä sanonut: sinä olet minun Poikani, tänä päivänä minä sinun synnytin? * Ja taas: minä olen hänen Jsänsä, ja hän on minun Poikani? †

* Ps. 2: 7. Ap. 13: 33.

Hebr. 5: 5. † Ps. 89: 27. 2 Sam. 7: 14.

6. Ja taas: koska hän tuo esikotien* maailmaan, sanoo hän: häntä pitää kaikki Jumalan enkelit kumartaen rutoileman. †

* Ps. 89: 26.

Rom. 8: 29. Kol. 1: 15, 18. † Ps. 97: 7.

7. Mutta enkeleistä hän sanoo: hän tekee enkelinsä hengiksi, ja hänen palveliansa tulenleimaussiksi.

Ps. 104: 4.

8. Mutta Pojalle: Jumala, sinun istuimes pyssy ijankaikkisesta ijankaikkiseen: sinun valtakuntaas waltikka on oikeuden waltikka;

Ps. 45: 7, 10.

9. Sinä rakastit vanhurskautta, ja wihasit wäärpyttä; sen tähden on sinun, o Jumala, sinun Jumalas woidellut * ilo-

öljyllä, enää kuin sinun osa-
weljes. * Ap. 1. 10: 38.

10. Ja: sinä Herra olet alus-
ta maan perustanut, ja taimaat
ovat sinun täjialas: Ps. 102: 26.

11. Ne katoovat, mutta sinä
pysyt; * ja he kaikki wanhenewat
niinkuin waate;

Es. 51: 8. 2 Piet. 3: 7, 10.

12. Ja niinkuin puroun sinä
heitä muuttelet, ja he muuttu-
wat: mutta sinä kohdallasi py-
syt, ja ei sinun ajastaitas puutu.

Ps. 102: 27, 28.

13. Mutta kelle enfeleistä on
hän koskaan sanonut: istu mi-
nun oikialle kadelleni, siihenasti
kuin minä panen wihollises si-
mun jalkais astinlaudaksi?

Ps. 110: 1. Matth. 23: 44.

Marf. 12: 36. Luf. 20: 42. Ap. 1. 2: 34.

1 Kor. 15: 25. Eph. 1: 20. Hebr. 12: 2.

14. Ei wätkö he kaikki ole
palwelemaiset henget, *
palwelukseen lähetetyt
niille, jotka autuuden pe-
rimän pitää? * Ps. 34: 8. Ps. 91: 11.

2. Luku.

Rehottetaan siitä Christuksesta ilmoitetusta,
ja ihmeillä wahvistetusta II. L. opista waa-
ria ottamaan. Osoitetaan Christuksen for-
teus, niin myös hänen libaan tulemisensa ja
alentamisensa syht, ja waikutus.

Sentähden pitää meidän sitä
wisummin niistä waarin ot-
taman, kuin me kuulleet olem-
me, ettemme joskus pahenisi.

2. Sillä jos se sana oli wah-
wa, * kuin enfelein + kautta pu-
huttiin, ja kaikki yltijetämys
ja tottelemattomuus on jo an-
saitun palkansa saanut; **

* 5 Mos. 27: 26.

+ Ap. 1. 7: 36, 53. Gal. 3: 19. ** 3 Mos. 20: 5.

3. Kuinkas me wälttäisimme,
jos me sentaltaisen autuuden
katsomme ylö? * Joka sitte, kuin
se ensin Herralta saarnattu oli, +
meissä wahvistetuksi tuli niiden
kautta, jotka sen kuulleet oli-
wat; ** * Hebr. 12: 25. + Matth. 4: 17.

Marf. 1: 14, 15. ** 2 Piet. 1: 18. 1 Joh. 1: 1.

4. Ja Jumala on siihen todis-
tuksensa antanut * sekä ihmeillä
että tunnustähdeillä, niin myös
moninaisilla waimallisilla töillä,
ja Pyhän Hengen jakanisilla +
hänen tahtonsa jälkeen.

* Marf. 16: 20. Ap. 1. 2: 22

L. 5: 12. I. 14: 3. I. 19: 11. + 1 Kor. 12: 4, 7, 11.

5. Sillä ei hän ole tulewaista
maailmaa * enfelein ala anta-
nut, + josta me puhumme.

* 2 Piet. 3: 13. + Hebr. 1: 2, 4, 8.

6. Mutta yfsi sen todistaa toi-
sessä paitsa, ja sanoo: mikä on
ihminen, että sinä häntä muistat:
eli Ihmisen Poika, että häntä
etfistelet? Ps. 8: 5. Ps. 144: 3.

7. Sinä olet hänen wä-
häksi hetket si enfelein suh-
teen alentanut: sinä olet
hänen tunnialla ja ylis-
tyksellä launistanut, ja
aiettanut kättes töiden
päälle. Ps. 8: 6, 7.

8. Kaikki olet sinä heittänyt
hänen jalkainsa ala. * Sillä sii-
nä, että hän kaikki on hänen
alansa heittänyt, ei hän mitään
jättänyt, jota ei hän ole hänen
alansa heittänyt: mutta nyt
emme vielä näe kaikkia hänen
alansa heitettyksi. * Matth. 28: 18.

1 Kor. 15: 25, 27. Eph. 1: 22.

9. Waan Jesuksen, joka vähäksi
hetket si enfelein suhteen alettu

oli, näemme me kuoleman kärsimisen kautta kaunistetun kunnialla ja ylistyksellä; että hänen piti Jumalan armosta kaikkein edestä kuolemata maistaman.

Ruf. 24: 26. Ap. T. 2: 23, 33. Psil. 2: 8, 9.

10. Sillä se sopei hänen, jonka tähden kaikki ovat, ja jonka kautta kaikki ovat, * joka paljon lapsia kunniaan saattaa, että hän heidän autuutensa Väärutinaaan + kärsimisen kautta täydelliseksi tekisi. ** * Rom. 11: 36.

+ Ap. T. 3: 15. I. 5: 31. ** Hebr. 5: 9. I. 12: 2.

11. Sillä ne kaikki yhdestä ovat, * sekä se, joka pyhittää, että ne, jotka pyhitetään, + jonka tähden ei hän myös häpee heitä weljissensä kutsua, ** * Ap. T. 17: 26.

+ Hebr. 10: 10. ** Matth. 28: 10. Joh. 20: 17.

12. Sanoen: minä julistan sinun nimesä minun weljilleni, ja keskellä seurakuntaa sinua weisulla ylistän. Ps. 22: 23, 26.

13. Ja taas: minä turvaan häneen. * Ja taas: katso, minä ja ne lapset, jotka Jumala minulle antanut on. +

* 2 Sam. 22: 8. Ps. 18: 8. + Es. 8: 17, 18.

14. Että siis lapsilla on liha ja veri, niin on hän myös niistä osalliseksi tullut, * että hän olisi kuoleman kautta hufuttanut sen, jolla kuoleman valta oli, se on perkeleen, +

* Joh. 1: 14. Psil. 2: 7. + Es. 25: 8.

Gof. 13: 14. 1 Kor. 15: 54, 55. 2 Tim. 1: 10.

15. Ja päästänyt ne, jotka kuoleman pelvosta piti taiten itänsä orjana oleman.

Ruf. 1: 74. Rom. 8: 15.

16. Sillä ei tosin hän koskaan

enkeleitä päällensä ota, vaan Abrahamin siemenen hän päälensä ottaa.

17. Josta hänen taiteti piti weljensä kaltainen oleman, että hän armollinen ja uskollinen ylimmäinen Pappi Jumalan edessä olisi, sovittamaan kansan syntejä.

Hebr. 4: 15. I. 5: 2.

18. Sillä siitä, että hän kärsinyt on, ja on kuufattu, taitaa hän myös niitä auttaa, jotka kuufataan.

3. Luku.

Neuvotaan Christuksen opissa pyhymään, hänen korkeutensa tähden Moosesen suhteen. Waeroitetaan paatumista kättämään, Israelin lastenrangaistuksenmuistutuksessa, forwessa.

Sentähden, pyhät weljet, jotka tainwaallisesja kutsumisessa osalliset olette, * ottakaat waari siitä apostolista + ja ylimmäisestä Papiista, ** jonka me tunnustamme, Christuksesta Jesuksesta,

* Psil. 3: 14. + Rom. 14: 8.

** Hebr. 4: 14. I. 8: 20. I. 8: 1. I. 9: 11.

2. Joka on uskollinen sille, joka hänen tehnyt oli, niinkuin Mooseskin koto hänen huoneessaansa.

4 Mos. 12: 7.

3. Mutta tämä on sitä suuremman kunnian ansainnut kuin Mooses, että sillä suurempi kunnia huoneesta olisi, joka sen rakensi, * kuin itse huoneella.

* Sach. 6: 12. Matth. 16: 18.

4. Sillä jokin huone on joltakin rakettu; mutta joka kaikki rakensi, se on Jumala.

2 Kor. 5: 5, 18. Eph. 2: 10.

5 Ja Mooses tosin oli uskollinen kaikessa hänen huoneessaansa, niinkuin palwelua, niiden

todistukseksi, joista sitte sanot-
taman piti. ^{5 Mos. 18: 15, 18.}

6. Mutta Kristus niinkuin
poika ylitse huoneensa; jonka
huone me olemme, * jos me
muutoin sen uskalluksen ja toi-
von kerskaamisen loppuun asti
wahvana pidämme. *** Job. 14: 23.

1 Kor. 3: 16. 1 Tim. 3: 15. ** Matt. 24: 13.

7. Sentähden, niinkuin Pyhä
Henki sanoo: * tänä päivänä,
jos te kuulette hänen äänensä,
^{Hebr. 4: 7.}

8. Niin älkää paaduttako sy-
dämiänne, niinkuin haikendes-
sa tapahtui, kuusautsen päivänä
kormessa; ^{2 Mos. 17: 2.}

4 Mos. 20: 2--13. Ps. 95: 8, 1c.

9. Kuska teidän isänne minua
kuusautsivat, he koettelivat minua,
ja näkivät minun työni neljä-
kymmentä ajastaitaa;

10. Sentähden minä närkäs-
tyin tämän jukutunnan päälle,
ja sanoin: aina he efsywät sy-
dämellänsä, mutta eivät he
tunteneet minun teitäni.

11. Niin että minä wannoin
minun vihassani, ettei heidän
pidä minun lepoonni tuleman.

4 Mos. 14: 23.

5 Mos. 1: 34, 35. Ps. 95: 11. Hebr. 4: 3, 5.

12. Katsokaat, rakkaat
weljet, ettei teissä joskus
olisi telläkään paha us-
kotoinsydän, joka eläwäs-
tä Jumalasta luopuisi,

13. Waan neuwokaat teitäme
keskenämme joka päivä, niinkau-
wan kuin tänä päivänä sano-
taan: * ettei joku teistä synnin
petoksen kautta paatuisi;

* Ef. 5: 6. Joh. 12: 35. 2 Kor. 6: 2.

14. Sillä me olemme Chris-
tuksesta osalliseksi tulleet, jos
me muutoin sen aljetun uskon
loppuun asti wahvana pi-
dämme.

15. Koska sanotaan: tänä päi-
wänä, jos te kuulette hänen
äänensä, niin älkää paaduttako
sydämiänne, niinkuin haikendes-
sa tapahtui; ^{Hebr. 4: 7.}

16. Sillä koska muutamit sen
kuulivat, niin he wihoittivat
hänen, waan eivät kaikki, jotka
Egyptistä Mosesen kautta lä-
sivät ulos;

17. Mutta kuille hän neljä-
kymmentä ajastaitaa vihainen
oli? Eikö niille, jotka syntiä
tekiwät, joiden ruumiit kormes-
sa hukkuivat? 4 Mos. 14: 22, 29, 32, 36.
1. 26: 65. Ps. 106: 26. 1 Kor. 10: 5. Jud. Ep. v. 5.

18. Mutta kuille hän wannoi,
ettei heidän pitänyt hänen le-
poonsa tuleman, eikö uskomat-
tomille? 4 Mos. 14: 30. 5 Mos. 1: 35, 36.

19. Ja me näemme, etteiwät
he voineet epäuskon tähden sin-
ne tulla.

4. Luku.

Apostoli kehoittaa uskon kautta siihen Juma-
lan kansalle luovuttuun lepoon pyrkimään.
Osottaa Jumalan sanan olevan voimaallisen
wälikappaleen sitä waikuttamaan. Waikuttaa
meitä ymmärryksen Wapin Christuksen armo-
lusesta arwusta.

Niin peljättäämme siis, ettem-
me joskus hänen lepoonsa
tulemisen lupausta hyljääsi, ja
ettei kenkään meistä takaperin
jäisi.

2. Sillä se on meille il-
moitettu niinkuin heillenkin:
mutta ei heitä sanan kuulo

mitään auttanut, koska eivät he niitä uskoneet, kuin sen kuulivat.

3. Sillä me, jotka uskoimme, tulemme lepoon, niinkuin hän sanoi: niinkuin minä wannoin minun vihassani, ei heidän pida minun lepooni tuleman. * Ja tosin, koska ne työt maailman alusta täytetyt olivat.

* Ps. 95: 11. Hebr. 3: 11, 18.

4. Sillä hän sanoi yhdesiä paikasja, siitä seitsemänneestä päivästä näin: ja Jumala lepäsi seitsemäntenä päivänä kaista hänen töistänjä.

1 Mos. 2: 2. 2 Mos. 20: 11. I. 31: 17.

5. Ja taas tässä: ei heidän pida minun lepooni tuleman.

6. Että siis se vielä edespäin on, että muutamain pitää siihen tuleman, ja ne, joille se ensin ilmoitettu oli, eivät ole siihen tulleet epäuskon tähden:

7. Määrää hän taas yhden päivän, niin pitkän ajan perästä, ja Davidin kautta sanoo: tänä päivänä, (niinkuin sanottu on) tänä päivänä, jos te kuullette hänen äänensä, * niin alkää paaduttako teidän sydämiänne.

* Ps. 95: 8. Hebr. 3: 7, 15.

8. Sillä jos Josua olisi heidän lepoon saattanut, niin ei hän olisi toisesta päivästä puhunut.

9. Sentähden on Jumalan kansalle yksi lepo vielä tarjona.

10. Sillä joka hänen lepoonsa jo tullut on, se lepää töistänjä, niinkuin Jumalakin hänen töistänjä.

11. Niin ahferoitkaamme siis siihen lepoon tulla, ettei joku siihen epäuskon esituvään lankeisi.

12. Sillä Jumalan sana on elävä, ja voimallinen ja terävämpi kuin joku kaksiteräinen miekka, * ja tunkee läpitse, siihenasti kuin se sielun ja hengen eroittaa, ja jäsenet, ja ytimet, ja on ajatusten ja sydämen aiwoitusten tuomari. †

* Saarn. R. 12: 11. Ef. 49: 2.

Jer. 23: 29. Ap. 2: 37. Eph. 6: 17.

† Joh. 12: 48. 1 Kor. 14: 24. 2 Kor. 10: 4, 5.

13. Ja ei ole yhtään luonto-kappaletta hänen edesjansä näkymätä, mutta kaikki ovat hänen silmäinsä edessä paljaat ja julki, * josta me puhumme.

* Ps. 7: 10.

Ps. 83: 13, 14, 15. Ps. 34: 16. Ps. 90: 8.

Ps. 139: 11, 12. Jer. 16: 17. I. 23: 24.

14. Että siis meillä suuri ylimmäinen Pappi on, * Jeesus Jumalan Poika, joka taivassiin mennyt on, niin pysytäämme siinä tunnustuksesja. † * Hebr. 3: 1.

I. 7: 26. I. 9: 11, 24. † Hebr. 10: 23.

15. Sillä ei meillä ole se ylimmäinen pappi, joka ei taida meidän heikkouttamme armahda, * vaan se, joka kaikissa kiusattu † on, niinkuin mekin, kuitenkin ilman synnitä. **

* Hebr. 2: 17. † Ruf. 22: 28. ** Ef. 53: 9.

2 Kor. 5: 21. 1 Plet. 2: 22. 1 Joh. 3: 5.

16. Sentähden käytkäämme edes uskalluksella armoistumien tökö, * että me laupenden saissimme, ja löytäisimme silloin ar-

mon, koska me apua tarvitsemme.

* Rom. 9: 26.

Epß. 2: 18. I. 3: 12. Hebr. 10: 19.

5. Lufu.

Kirjoitetaan vanhan testamentin pappuudesta, Christuksen ylimmäisen Papin virka. Nuhdellaan Hebrealaisten taitamattomuutta sinä aslaassa.

Sillä jokainen ylimmäinen pappi, otettu ihmisistä, pannaan ihmisten edestä niissä asioissa, jotka Jumalalle tulevat, uhraamaan lahjoja ja uhreja syntein edestä;

Hebr. 2: 17. I. 8: 3.

2. Joka niitä armahtaisi, jotka taitamattamat ja ehsyväiset ovat; että hän itsekin heikkoudella ympärikäärity on.

Hebr. 2: 18. I. 4: 15. I. 7: 28.

3. Ja tämän tähden tulee hänen niinkuin kansan edestä, niin itsekin edestänsä uhrata syntein edestä.

8 Mos. 4: 3.

I. 9: 7. I. 18: 3, 6, 15. Hebr. 7: 27.

4. Ja ei yksikään omista itsellensä kunniaa, * vaan se, joka Jumalalta kutsutaan, niinkuin myös Aaron. †

* 2 Krla 2: 26: 16.

† 2 Mos. 28: 1. 1 Krla 2: 28: 13.

5. Niin myös Kristus ei ole itseänsä kunnioittanut, että hän ylimmäiseksi Bapiksi oli tuleva, mutta se, * joka hänelle sanoi: sinä olet minun Poikani, tänä päivänä minä sinun synnytin. †

* Joh. 8: 54.

† Ps. 2: 7. Ap. 1: 13: 33. Hebr. 1: 5.

6. Niinkuin hän sanoo toisessa paikassa: sinä olet Bappi ijanikaikkisesti, Melchisedekin säädyn jälkeen.

Ps. 110: 4. Hebr. 7: 17.

7. Joka on hänen lihansa päivinä uhrannut rukoukset ja

nöyrät anomiset, väkewällä huihdolla ja khyneleillä * sen tykö, joka hänen voi kuolemasta pelastaa, ja on myös kuultu, että hän Jumalata kunnioitti,

* Mattß. 23: 38, 39.

I. 27: 46, 50. Mark. 14: 33, 36. I. 15: 34, 37.

Luf. 22: 42. I. 23: 46. Joh. 12: 27. I. 17: 1.

8. Ja waitta hän (Jumalan) Poika oli, on hän kuitenkin niistä, kuin hän kärsi, kuuliaisuuden oppinut.

Phil. 2: 6, 8.

9. Ja koska hän täydelliseksi tuli, * on hän kaikille niille, jotka hänelle kuuliaiset ovat, syny ijanikaikkiseen autuuteen;

* Hebr. 2: 10.

10. Ja on Jumalalta ylimmäiseksi Bapiksi nimitetty, Melchisedekin säädyn jälkeen.

11. Josta meillä on paljo sanomista, ja se on työläs selettää; sillä te olette kowakorwaikeksi tulleet.

12. Sillä te, joiden piti aikaa opettajat oleman, tarvitsette taas, että me teille ensimmäiset puustavit Jumalan sanan opista opettaisimme; ja olette tulleet niiksi, jotka tarvitsevat rieskaa, ja ei mahvaa ruokaa.

1 Kor. 3: 1, 2. 1 Plet. 2: 2.

13. Sillä jolle vielä rieskaa pitää annettaman, se on harjoittamaton vanhurskauden sanan: (sillä hän on lapsi;)

1 Kor. 3: 2. I. 14: 20. Epß. 4: 14.

14. Mutta täydellisten sopii mahva ruoka, joilla ovat tottumisen kautta harjoitetut mielet hywää ja pahaa eroittamaan.

6. Lufu.

Apostoli neuvoa enäntymiseen Christuksen epäisä ja tunnossa, ja osoittaa luopurvaisten rangaistuksen. Kehottaa pyhymäisyyteen uskossa, niiden esimerkillä, jotka siitä luovutus- ta perimisestä osalliseksi tulleet ovat.

Sentähden antakaamme Christuksen alun opin sillänsä olla, ja ruvetkaamme niihin, jotka täydellisyypteen saattavat: ei vastauudesta perustusta laskein parannutseen kuolewaisista töistä, ja uskoon Jumalan päälle,

2. Kasteen oppiin, kätten päälle panemiseen, huolleitten ylösnoujemiseen, ja ijanakattiseen tuomioon.

3. Ja sen me tahdomme tehdä, jos Jumala muutoin sallii.

Gal. 4: 16.

4. Sillä se on mahdotoin, * että ne, jotka kerran walaistut ovat, † ja sitä taimaallistalajaa maistaneet, ja ovat Pyhästä Hengestä osalliseksi tulleet,

* Matt. 12: 31, 45. 1 Joh. 5: 18. † Hebr. 10: 28.

5. Ja maistaneet Jumalan hyvää sanaa, ja tulewaisen maailman voimaa,

6. Jos he lankeewat pois, että he vastauudesta parannutseen uindistettaisiin, jotka toistamiseen itsellensä Jumalan Bojan ristiin naulitsewat, ja pilkkana pitäwät.

2 Piet. 2: 20.

7. Sillä maa, joka sateen sillänsä särpää, joka usein sen päälle tulee, ja kasvaa tarpeellisia ruohoja niille, jotka sitä wiljelowät, se saa siunauksen Jumalalta.

8. Mutta joka orjantappuroita

ja ohdakkeita kasvaa, se on kelmotoin, ja lähin firousta, jonka loppu on, että se poltetaan.

9. Mutta me toivomme teiltä, rakkaahimmat, parempata ja sitä, kuin autuuteen sopii, ehkä me näin puhumme.

10. Sillä ei Jumala ole wäärä,* että hän inhohtaisi teidän tefonne ja työnne rakkaudessa, † jonka te hänen nimellensä osoittitte, koska te pyhiä palvelitte, ja vielä palvelette. * Rom. 3: 4.

2 Theß. 1: 6, 7. † Matt. 10: 41, 42.

1. 25: 40. Mark. 9: 41. Joh. 13: 20. 1 Theß. 1: 3.

11. Mutta me halajamme, että jokainen teistä sen ahkeruuden osoittaisi, pitäin toivon wahwuuden, hamaan loppuun asti;

12. Ettette hitaaksi tulisi, waan olisitte niiden seuraajat, jotka uskon ja pitkämielisyhden kautta luwattun perimisen saawat.

13. Sillä Jumala, joka Abrahamille * lupauksen antoi, koska ei hän taitanut yhdenkään suurenman kautta wannoaa, niin hän wannoi itse kauttansa,

* 1 Mos. 17: 4. 1. 22: 16. Ps. 105: 9. Luf. 1: 73.

14. Sanoen: totisesti tahdon minä siunata sinua, ja enäntäen enäntää sinua.

1 Mos. 12: 8. 1. 22: 17.

15. Ja että hän kärsiwällisesti odotti, niin hän sai lupauksen.

16. Sillä ihmiset tosin wannowat sen kautta, joka suurempi on kuin he, ja se on kaiken heidän riitansa loppu, jos se walalla wahvistetaan.

2 Mos. 23: 11.

17. Jossa Jumala tahtoi lu-

paufjen perillifille neuwonfa wahwuuden yltäkylläifefi oſoit-
taa, wannoï hän walan:

18. Että me kahden liitkumat-
toman kappaleen kautta, joifsa
mahdotoin on Jumalan waleh-
della,* juuri wahwan uſtalluf-
ſen pitäifimme, me jotta fiihen
turwaamme, että me taritun
toimwon ſaiſimme;

* 4 Moſ. 29: 19. 1 Sam. 15: 29. Mat. 3: 6.

19. Jonka me pidämme niin-
kuin wahwan ja lujan meidän
ſielumme antkurin, joka ulottui
ſiſälle, hamaan uihinkin aſti
jotta eſiripun ſiſälmäifellä puo-
lella owat.

20. Johonka edelläjuotſia on
meidän edellämme mennyt ſi-
ſälle, Jeſus, Melchifedefin ſää-
dyn jälkeen, ylimmäifefi Pa-
piffi tehty ijantaiſſeſti.

Hebr. 3: 1. I. 4: 14. I. 7: 17. I. 8: 1. I. 9: 11.

7. Lufu.

Apoſtoli oſoittaa wertaufſella Melchifedefin
tā, että Chriſtufſen pappuus on forſiampi
ſewiittain pappuutta; että ſewiittain pappuus
on tauwonnut, mutta Chriſtufſen pappuus
on tauwoomaton, ja täydeſlinen.

Sillä tämä Melchifedef oli Sa-
lemin turingas, kaitſein for-
ſeimman Jumalan pappi, joka
Abrahamia waſtaan meni, koſ-
ta hän palafi turingaſten tapoſ-
ta, ja ſiunafi häntä;

1 Moſ. 14: 18, 19.

2. Jolle myös Abraham jakoi
kymmenekſet kaitſiſta: enſin hän
tulkitaan wanhuſkaiden kuni-
kaakſi: waan ſen jälkeen Sale-
min kuniſkaakſi, ſe on rauhan
turingas;

3. Ilman iſätä, ilman äititä,

ilman ſuruta: ja ei hänellä
ole päiväin alkua, eikä elämän
loppua: mutta hän on Juma-
lan Poikaan werrattu, ja pyſyy
Bappina ijantaiſſeſti.

4. Mutta katſokaat, kuinka ſuuri
tämä on, jolle Abrahami pa-
triarcha ſaaliifſta kymmenekſet
antoi.

1 Moſ. 14: 20.

5. Ja ne, jotta Lewin pojiſta
papiin wiran ottawat, niin heillä
on käſty kymmenekſiä kanſalta
ottaa * lain jälkeen, ſe on hei-
dän welſiltänſä, waitſta ne A-
brahamin kupeiſta tulleet owat.

* 4 Moſ. 18: 21, 26.

5 Moſ. 18: 1. Joſ. 14: 4. 2 Kifa R. 31: 4, 5.

6. Mutta ſe, jonka ſukua ei
heidän ſeasſanſa lueta, otti A-
brahamilta kymmenekſet, ja ſiun-
nafi häntä, jolla lupauſet oli-
wat.

Rom. 4: 18. Gal. 3: 18, 19.

7. Mutta ei yſſikään ſitā kießä,
että wähempi ſiunataan ſiltā,
kuin enämpi on.

8. Ja täſſä toſin kuolewaiſet
ihmiſet kymmenekſiä ottawat:
mutta ſiellä hän todiffaa hänen
elämän.

9. Ja (että minun niin ſano-
man pitää), Lewin, joka tottui
kymmenekſiä ottamaan, täytyi
myös Abrahamiſſa kymmenekſiä
antaa.

10. Sillä hän oli vielä iſänſä
kupeiſſa, koſta Melchifedef hän-
tä waſtaan meni.

11. Sentähden, joſ täydeſſi-
ſyys on Lewin pappouden kaut-
ta tapahtunut (ſillä ſen alla
on kanſa lain ſaanut), mitä ſitte
oli tarwetta ſanoa, että toinen
pappi oli Melchifedefin ſäädyn

jälkeen tulewa, ja ei Aaronin säädyn jälkeen?

12. Sillä kussa pappuus muutetaan, siinä pitää myös laki muutettaman.

13. Sillä se, josta näitä sanotaan, on toisesta suruusta, josta ei yksikään alttaria palvellut.

14. Sillä se on julkinen, että meidän Herramme on Judan futukunnasta tullut, * jolle futukunnalle ei Moses ole mitään pappudesta puhunut.

* Es. 11: 1. Matth. 1: 2.

15. Ja se on vielä seltiämpi, jos Melchisedekin säädyn jälkeen toinen pappi tulee ylös,

16. Joka ei lihallisen käskyn lain jälkeen tehty ole, vaan loppumattoman elämän voiman jälkeen.

17. Sillä näin hän todistaa: siinä olet pappi ijankaikkisesti Melchisedekin säädyn jälkeen.

Ps. 110: 4. Hebr. 5: 6.

18. Sillä ensimmäinen laki lausaa, sen heikkouden ja heikkouttumuuden tähden;

Gal. 4: 9.

19. Sillä ei se laki taitanut täydelliseksi tehdä, vaan se oli iisälle-johdatus parempaan toivoon, jonka kautta me Jumalata lähenemme.

Joh. 1: 17. Ap. T. 13: 39.

Rom. 3: 21, 28. I. 8: 3. Gal. 2: 16.

Eph. 2: 18. I. 3: 12. Hebr. 4: 16.

20. (Ja niin paljon enämpi, ettei ilman walata;

21. Sillä ne olivat tosin ilman walata papiksi tulleet: mutta tämä walalla, hänen kauttansa, joka hänelle sanoi:)

Herra on vannonut, ja ei sitä kadu: siinä olet pappi Melchisedekin säädyn jälkeen ijankaikkisesti,)

Ps. 110: 4.

22. Ja näin paljon paremman testamentin toimittajaksi on Jesus tullut.

Hebr. 8: 6.

23. Ja niitä tosin monta papiksi tuli, ettei kuolema sallinut heidän pysyä.

24. Mutta tällä, että hän pysyy ijankaikkisesti, on katoomaton pappuus.

Rom. 8: 34. 1 Tim. 2: 5. Hebr. 9: 24. 1 Joh. 2: 2.

25. Josta hän myös taitaa ne ijankaikkisesti autuaaksi tehdä, jotka hänen kauttansa Jumalan tykö tulevat, ja elää aina ja rufoilee alati heidän edestänsä.

26. Sillä senkaltainen ylimmäinen Pappi meille sopii, pyhä, viatoin, saastatoin, syntisistä eroitettu, ja kirkkaimmaksi taitaita tullut,

Hebr. 4: 14, 15.

27. Jolla ei olisi joka päivä tarves, niinkuin muut ylimmäiset papit, ensin omain synteinsä edestä uhraamaan, sitte kansan syntein edestä; * sillä sen hän on jo silloin tehnyt, koska hän itsensä uhraasi.

* 3 Moos. 2: 7.

I. 16: 6, 11. Hebr. 5: 3.

+ Hebr. 9: 12, 28. I. 10: 12.

28. Sillä laki asettaa ihmiset ylimmäiseksi papiksi, joilla heikkous on; mutta walan sana, joka lain jälkeen sanottiin, asettaa Bojan ijankaikkisesti täydelliseksi.

Hebr. 9: 10. I. 5: 1, 2, 9.

8. Lufu.

Edeispäin osoitetaan, että Kristus on Pappi Jumalan oikialla kädellä, taivaallisessa ta-bernaaklisja; että hän on paremman testamentin välimies; sillä Jumala on luwanut uuden testamentin, ja laskauttaa wanhan.

Mutta tämä on päätappale niistä, kuin me puhumme: meillä on sentkaltainen ylimmäinen Pappi, * joka istuu oikialla kädellä, ma- jesteetin istuimella tai- vaisja. †

* Hebr. 3: 1. 1. 4: 14.

1. 8: 20. 1. 9: 11. † Ps. 110: 1.

Eph. 1: 20. Kol. 3: 1. Hebr. 1: 3, 13. 1. 12: 2.

2. Ja on pyhain lahjain pal- welia, ja sen totijen majan, jonka Jumala asetti, ja ei ih- minen.

Hebr. 9: 8, 24. 1. 10: 21.

3. Sillä jokainen ylimmäinen pappi asetetaan uhraamaan lah- joja ja uhreja: * sentähden tar- witaan, että tälläkin olisi jotakin uhraamista.

* Eph. 5: 2. Hebr. 5: 1.

4. Sillä jos hän nyt maan päällä olisi, niin ei hän olisi Pappi; sillä papit ovat, jotka lain jälkeen lahjoja uhraawat;

5. Jotka palwelewat taivaal- listen esikuwaa ja warjoa, * niin- kuin se jumalallinen vastaus Mojesielle sanoi, koska hänen piti majan päättämän: katso, sanoo hän, että's kaikki teet sen kuwan jälkeen, kuin sinulle wuo- rella osoitettu on. †

* Kol. 2: 17.

Hebr. 10: 1. † 2 Mos. 25: 40. Ap. 7: 44.

6. Mutta nyt on hän parem- man wiran saanut, niinkuin hän paremman testamentinkin wäli- mies on, joka parempain lupaus- ten päälle seisoo. †

2 Kor. 3: 6. Hebr. 7: 22.

7. Sillä jos entinen olisi

puuttumaton ollut, niin ei toi- selle olisi sias tehty.

8. Sillä hän muhtelee heitä, ja sanoo: katso, päiwät tulewat, sanoo Herra, että minä Jsraelin huoneelle, ja Judan huoneelle tahdon uuden testamentin päät- tää:

Jer. 31: 31.

9. En sen testamentin jälkeen, kuin minä heidän isillensä sinä päiwänä annoin, koska minä heidän käteensä rupefin, heitä Egyptin maalta johdattaakseni; sillä eiwät he pysyneet minun testamentissani, niin en minä- kään ole heistä lutua pitänyt, sanoo Herra.

10. Sillä tämä on se testa- mentti, jonka minä tahdon sää- tää Jsraelin huoneelle, niiden päiwain jälkeen, sanoo Herra: minä tahdon antaa minun lakini heidän mieleensä, ja tahdon ne kirjoittaa heidän sydämiinsä; ja tah- don olla heidän Jumalan- sa, ja heidän pitää oleman minun kansani.

Jer. 31: 33. Sach. 8: 8. Hebr. 10: 16.

11. Ja ei yhdenkään pida lä- himmäistänsä opettaman, eikä weljeänsä, ja sanoman: tunne Herra; sillä kaikkein pitä mi- nun tunteman, * hamasta pie- nestä heidän seassansa niin suurimpaan asti.

* Ef. 5: 18. Joh. 6: 45. 1 Joh. 2: 27.

12. Sillä minä tulen lepyte- tyksi heidän wäärmydestänsä ja heidän synneistänsä, * ja heidän wäärmyttänsä en minä tahdo enää muistaa. †

* Rom. 11: 27. † Jer. 31: 34.

13. Siinä kuin hän sanoo: uusi, vanhenfi hän entisen; sillä joka vanha ja iäällinen on, se on läsnä loppuansa.

9. Lufu.

Kirjotetaan vanhan testamentin tabernaakki, uhri ja toimitus. Uuden testamentin tabernaakki, ja Christuksen uhrin täydellisyys. Kristus on uuden testamentin Västimies werellänfä, johon vanha testamentti oli esikuvauus. Hän meni taitvaaseen meidän edestämme, sitte kuin hän oli itsensä uhrannut.

Niin oli tosin myös entisellä majalla, Jumalan palveluksen oikeus, ja ulkonainen pyhyys. 2 Mos. 25: 8. 1. 36: 8.

2. Sillä ensimmäinen maja oli rakettu, * jossa olivat kynttiläjalat, ja pöytä, ja katselmukselliset, + joka pyhäksi kutsuttiin.

* 2 Mos. 26: 1.

1. 40: 2. + 2 Mos. 25: 30. 3 Mos. 24: 5, 1c.

3. Mutta toisen esiripun takana oli se maja, joka kaikkein pyhimäksi kutsuttiin, 2 Mos. 26: 33.

4. Jossa oli se kultainen pyhän sanon astia, ja testamentin artti * kaikkialta kullalla filattu; siinä myös oli kultainen astia, + jossa oli manna, ja kukoistavainen Maronin sauva, ** ja testamentin taulut; ++

* 2 Mos. 25: 10, 21.

+ 2 Mos. 16: 33. ** 4 Mos. 17: 10.

++ 2 Mos. 34: 29. 1 Kun. 8: 9. 2 Misa R. 5: 10.

5. Mutta sen päällä olivat kunniallisuuden cherubimit, jotka armoistumien varjosivat; * joista ei nyt ole erinomattain sanomista. * 2 Mos. 25: 18, 20.

6. Mutta koska ne näin asetetut olivat, menivät papit aina siihen ensimmäiseen majaan, ja toimittivat Jumalan palveluksen;

4 Mos. 28: 3.

7. Waan toiseen meni ainoastaan ylimmäinen pappi kerran vuodessa * yksinänsä, ei ilman weretä, jonka hän uhrasi omainsa ja kansan rikosten edestä:

* 2 Mos. 30: 10. 3 Mos. 16: 2, 17, 24. Hebr. 5: 3.

8. Jolla Pyhä Henki ilmoitti, ettei pyhityksen tietä * niinkauvan julistettu, kuin se entinen maja seisoo: * Hebr. 10: 19, 20.

9. Joka sillä ajalla oli esikuvana, josja lahjat ja uhrin uhrattiin, * jotka eivät voineet omantunnon perään täydelliseksi tehdä + sitä, joka Jumalan palvelusta teki, * Hebr. 5: 1. + Ap. T. 13: 39. Gal. 3: 21. Hebr. 10: 1.

10. Ainoastaan ruuilla * ja juomilla, ja moninaisilla pesemillä + ja lihan jäädyisillä, jotka ojemmuksen aikaan asti olivat päälle pannut.

* 3 Mos. 11: 2. + 4 Mos. 19: 7.

11. Mutta Kristus on tullut tulewaisten tavarain ylimmäiseksi Papiksi, * suuremman ja täydellisemmän majan kautta, joka ei käsilä tehty ole, se on, joka ei näin ole rakettu;

* Hebr. 3: 1. 1. 4: 14. 1. 6: 20. 1. 8: 1.

12. Sikä kauristen taikka waikkain veren kautta, waan hän on kerran oman verensä kautta * mennyt pyhään, ja iankaikkisen lunastuksen löytänyt. * Ap. T. 20: 28.

Hebr. 10: 10. 1 Piet. 1: 19. Tim. R. 1: 5.

13. Sillä jos härkain ja kauristen veri, * ja heikkojen tuhka, prikoitettu + saastaisten päälle, pyhittää lihalliseen puhtautteen: **

* 3 Mos. 16: 14, 16.

+ 4 Mos. 19: 2, 4. ** Hebr. 10: 4.

14. Kuinka paljon enemmän Kristus on veri, jo-

fa itsensä ilman kaiteta
miata, ijankaikkisen hen-
gen kautta Jumalalle uh-
rannut on, on puhdistama
meidän omantunnon kuole-
mawaisistatöistä, eläwätä
Jumalata palwelemaan?

Luf. 1: 74, 75. Rom. 6: 13.

Gal. 1: 4. I. 2: 20. Eph. 5: 2. Tit. 2: 14.

1 Piet. 1: 19. I. 4: 2. 1 Joh. 1: 7. Jlm. 2: 1: 5.

15. Ja sentähden on hän myös
uuden testamentin Wälimies,*
että ne, jotka kutsutut owat, sen
lurwain ijankaikkisen perimisen
saiſiwat, että hänen kuolemansa
siinä wälillä käwi, + niiden ylit-
setäymisten lunastukseksi, kuin
entisen testamentin alla olivat.

* Rom. 3: 25. 1 Tim. 2: 5.

Hebr. 12: 24. + Rom. 5: 6. 1 Piet. 3: 18.

16. Sillä kuſsa testamentti on,
siinä pitää myös hänen kuole-
mansa oleman, jota testamentin
teki.

17. Sillä kuoleamalla testa-
mentti wahvistetaan,* jota ei
ole niin kauran wahwa, kuin se
elää, jota sen teki. * Gal. 3: 15.

18. Sentähden ei se entinen-
fään ilman weretä jäätt.

19. Sillä koska Mojes oli pu-
hunut kaitelle kansalle jofaisen
käskyn lain jälkeen, otti hän
wasikkain ja kauristen werta we-
den kausa, ja purppurawilloja,
ja isoppia, ja priſtoitti sekä raa-
matin että kaiten kansan,

2 Mos. 24: 5, 6. 3 Mos. 16: 15, 18.

20. Sanoen: tämä on se tes-
tamentin weri,* kuin Jumala
teille käſkenyt on.

* 2 Mos. 24: 8. Matth. 26: 28.

21. Ja sen majan, ja kaitfi

sen Jumalan palweluksen aſtiat,
priſtoitti hän myös werellä.*

* 2 Mos. 29: 36. 3 Mos. 8: 15, 19.

22. Ja lähes kaitfi werellä lain
jälkeen puhdistetaan, ja paitſi
weren wuodatuſta ei yhtään
anteekſi=antamuſta tapahdu.

3 Mos. 17: 11.

23. Niin ſiis tarwitaan, että
taimwaallisten kurowat ſenkaltaiſil-
la puhdistetaan; mutta itse tai-
mwaalliset pitää paremmilla uh-
reilla puhdistettaman, kuin ne
olivat.

24. Sillä ei Chriſtuſ mennyt
käſillä tehtyyn pyhään, joka to-
tiſen kuroa on, waan hän meni
itse taimwaaseen, että hän nyt
Jumalan kaſwain edeſſä mei-
dän tähtemme ilmestyſi;

25. Ei, että hänen pitää u-
ſeimmin itsensä uhraaman,*
niintuin ylimmäinen pappi joka
wuofi meni + muukalaiſella we-
rellä pyhään:

* Hebr. 7: 27.

+ 2 Mos. 30: 10. 3 Mos. 16: 2, 34.

26. (Muutoin oliſi hänen uſiam-
min tullut jo maailman aluſta
kärsiä,) mutta nyt kerran maail-
man lopulla* on hän oman uh-
rinſa kautta ilmestynyt ſynnin
pois panemiſekſi.* Gal. 4: 4. Eph. 1: 10.

27. Ja niintuin kaitkein
ihmiſten pitää kerran
kuoleman, mutta ſen jäl-
keen tuomio;

28. Niin on myös Chriſtuſ
kerran uhrattu monen ſyntejä
ottamaan pois;* mutta toijella
haarwalla on hän ilman ſynnitä
ilmestynä niille, jotka häntä
odottawat autumdekſi.* Matth. 26: 28.

Rom. 5: 6, 8, 10. 1 Piet. 3: 18.

10. Luvu.

Hoitetaan ievyittäin uhrausten wajakalsuus, ja Christuksen uhrin täydellisyys, meidän syntiemme pyhittämiseksi pois. Neuvotaan uskolla Christukseen turvaamaan ja pyhäällä elämällä hänen opiaansa pyhimään. Ilmoitetaan luopumaisille lauhia rangaistus. Bohdutuksesi hoitetaan wainoa Christuksen tunnuksien tähden kärsimään.

Sillä, lailla on tulewaisten tawarain warjo, ei itse hyvyyden olento.* niillä uhreilla, kuin he joka wuosi alinomaa uhraawat, ei se itänä taida niitä täydelliseksi tehdä, jotka uhraawat. †

* Kol. 2: 17. Hebr. 8: 5. † Hebr. 9: 9.

2. Muutoin olisi uhraamasta lakattu, jos ei niillä, jotka uhraajivat, synteistä silleen omaa tuntoa olisi, koska he kerran puhdistetut owat.

3. Waan sillä tapahtui joka wuosi synnin muistuttamus.

4. Sillä mahdotoin on härkään ja kauristen veren kautta syn-tejä ottaa pois. 3 Mos. 16: 14.

4 Mos. 19: 4. Hebr. 9: 13.

5. Sentähden, koska hän maailmaan tuli, sanoi hän: uhria ja lahjaa et sinä tahtonut,* mutta ruumiin olet sinä minulle walmistanut. * Ps. 40: 7. Ps. 50: 8.

Ep. 1: 11. Jer. 6: 20. Am. 5: 21.

6. Polttouhrit ja syntiuhrit ei-wät ole sinun mieleises. Ps. 51: 18.

7. Silloin minä sanoin: katso, minä tulen (raamatussa on minusta kirjoitettu,) että minun pitää tekemän sinun tahtos, Jumala.

Ps. 40: 8, 9.

8. Niinkuin hän ennen sanoi: uhria ja lahjaa, ja polttouhria

ja syntiuhria et sinä tahtonut, ei myös ne sinulle kelwanneet (jotka lain jälkeen uhraataan).

9. Silloin hän sanoi: katso, minä tulen tekemään, Jumala, sinun tahtos. Hän ottaa pois entisen, että hän toisen asettaisi.

10. Jonka tahdon kautta me kerran pyhitetyt olemme, Jesuksen Christuksen ruumiin uhraamisella. Hebr. 9: 12.

11. Ja jokainen pappi on siihen pantu, että hänen joka päivä Jumalan palvelusta tekemän pitää, ja usein yhtäläistä uhria uhraaman, jotka eivät koskaan voi syn-tejä ottaa pois.

12. Mutta koska tämä oli yhden iankaikkisesti kelpaawan uhrin syntein edestä uhrannut, istuu hän nyt Jumalan oitilla tähdellä;

Ps. 110: 1. Ap. T. 2: 34. 1 Kor. 15: 25.

Ep. 1: 20. Kol. 3: 1. Hebr. 1: 3, 13. 1. 8: 1.

13. Ja odottaa sitä, että hänen wihoillensa pannaan hänen jaltainsa astinlaudaksi.

14. Sillä yhdellä uhrilla on hän iankaikkisesti täydelliseksi tehnyt ne, jotka pyhitetään.

15. Mutta sen todistaa myös meille itse Pyhä Henki: sillä että hän ennen sanoi:

16. Tämä on se testamentti,* jonka minä tahdon heille tehdä niiden päivän jälkeen, sanoo Herra: minä tahdon antaa minun lakini heidän sydämiinsä, ja heidän mieliinsä minä ne kirjoitan;

* Jer. 31: 33.

Rom. 11: 27. Hebr. 8: 8, 10.

17. Ja heidän syn-tejensä ja

wäärnyttänsä en minä enämpi tahdo muistaa.

Jer. 31: 34.

18. Mitä kussa näiden anteesi-antamus on, siinä ei silleen uhria syntein edestä ole.

19. Että siis meillä, rakkaat weljet, on wapaus mennä* pyhään, Jesuksen meren kautta, * Joh. 10: 9. I. 14: 6.

Rom. 5: 2. Eph. 2: 13, 18. I. 3: 12. Hebr. 9: 8.

20. Jonka hän meille on walmistanut uudeksi ja eläväksi tieksi, esiripun kautta, se on, hänen lihansa kautta:

21. Ja meillä on yksi suuri Pappi,* Jumalan huoneen haltia:

* Hebr. 4: 14.

22. Niin käykäämme hänen tykönsä* totisella sydämellä,täydellä uskolla,† priskoitetut meidän sydämissämme, (ja päästetyt) pahasta omastatunnoista;

* Eph. 3: 12. † Gal. 1: 6.

23. Ja pestyt ruumiin puolesta puhtaalla wedellä,* ja pitäkäämme horjumaton toiwon tunnuistus:† (sillä se on uskollinen, joka ne lupasi.**)

* Hes. 36: 25.

† Hebr. 4: 14. ** 1 Kor. 1: 9. 1 Thess. 5: 24.

24. Ja ottakaamme waari toinen toisestamme, että me ahkeroitsemme meitämme rakkaudesta ja hyivistä töistä;

25. Ei antain ylöä yhteistä seurakuntaa, niinkuin muutamain tapa on, waan neuwoikat teitämme keskenämme; ja sitä enämmin kuin te näette sen päivän lähestyvän. Rom. 13: 11. 2 Piet. 3: 9, 11, 14.

26. Sillä jos me ehdollamme sitte syntiä teemme kuin me o-

lemme totunden tuntuon tulleet, niin ei meillä ole enää yhtään uhria syntein edestä;

4 Mos. 15: 30. Matth. 12: 31.

Hebr. 6: 4, 1c. 2 Piet. 2: 20, 21. 1 Joh. 5: 18.

27. Waan hirmuinen tuomion odotus, ja tulen kiivaus, joka wastahakoiset syövä on.

Hes. 38: 5. Zeph. 1: 18. I. 3: 8.

28. Jos joku Mosesen lain rikkoo, hänen pitää ilman armota kuoleman kahden taikka kolmen todistajan kautta.

4 Mos. 35: 30. 5 Mos. 17: 6.

I. 19: 15. Joh. 8: 17. 2 Kor. 13: 1.

29. Kuinka paljon enemmän rangaistuksen te luulette sen ansainneen, joka Jumalan Pojan jalvoilla tallaa, ja testamentin meren saastuttaa,* jonka kautta hän pyhitetty on, ja armon Henkeä pilkkaa? * 1 Kor. 11: 29.

30. Sillä me tunnemme hänen, joka sanoi: minun on kosto, minä tahdon kostaa, sanoo Herra:* ja taas: Herra on kansansa tuomitsewa. † * 5 Mos. 32: 35.

Rom. 12: 19. † 5 Mos. 32: 36. Ps. 135: 14.

31. Hirmuinen on langeta elävän Jumalan täsiin.

32. Muistakaat siis entisiä päiviä, joina te walistetut olitte, ja kärsitte monen waiwan kilvoituksen; Gal. 3: 4. Phil. 1: 29, 30. Kol. 2: 1.

33. Puolittain silloin, koska te sekä pilkkain että tuskain kautta taikille ihmeeksi olitte: puolittain, koska te niiden kanssa osalliset olitte, joille myös niin kävi.

Phil. 1: 7. I. 4: 14.

34. Sillä te olette myös niistä waiwoista, jotka minun siteistäni tapahtuivat, osalliset olleet,*

ja teidän hymnyttenne raatelemisen olette te ilolla + kärsineet, tietäen, että teillä on parempi ja pyhväisempi tavara taiwais-
sa. ** * 1 Thess. 2: 14. + Matth. 5: 12.

Ap. T. 5: 41. Gal. 1: 2. ** Matth. 6: 20.

L. 19: 21. Ruf. 12: 33. 1 Tim. 6: 19.

35. Mätkät siis heittäkö pois teidän uskallustanne, *jolla suuri palkan maksu on. * Matth. 10: 32.

36. Sillä kärsivällisyys on teille tarpeellinen, tehdäkseen Jumalan tahtoa, että te lupauksen saisitte. Ruf. 21: 19.

37. Sillä wähän hetken perästä tulee se, joka tulewa on, ja ei wiivyttele. Gal. 2: 8.

Agg. 2: 7. Ruf. 18: 8. 1 Piet. 1: 6.

38. Mutta wanhurskas elää uskosta: *ja joka wälttää, siihen ei minun sieluni mielisty.

* Gal. 2: 4. Rom. 1: 17. Gal. 3: 11.

39. Mutta emme ole ne, jotka meitämme kadotukseen wältämme, vaan jotka uskomme sielun tallella pitämiseen.

11. Luku.

Kirjoitetaan usko ja sen vaikutus. Osoitetaan sen wolma, monella pyhän ihmisten esimerkillä.

Mutta usko on mahwa uskallus niihin, joita toivotaan, ja ei näkymättömistä epäile.

2. Sen kautta ovat ne wanhat todistuksen saaneet. v. 39.

3. Uskon kautta me ymmärrämme, että maailma on Jumalan sanalla valmistettu, ja että kaikki, kuin me näemme, ne ovat tyhjistä tehdyt.

1 Mos. 1: 1. Ps. 89: 6. 2 Piet. 3: 5.

4. Uskon kautta Abel uhrafi

Jumalalle suuremman uhrin kuin Cain, *jotka kautta hän sai todistuksen, että hän oli wanhurskas, + koska Jumala hänen lahjoistansa todisti: ja sen kautta hän vielä puhui, waikka hän kuollut on. ** * 1 Mos. 4: 4.

+ Matth. 23: 35. ** Hebr. 12: 24.

5. Uskon kautta Enoch otettiin pois, ettei hän kuolemata nähnyt: ja ei ole löntty, että Jumala hänen otti pois: * sillä ennenkuin hän otettiin pois, oli hänellä todistus, että hän kelpasi Jumalalle. * 1 Mos. 5: 24.

6. Sillä ilman uskota on mahdotoi keltwata (Jumalalle): sillä joka Jumalan tykö tulla tahtoo, sen pitää uskomman, että hän on, ja on niille kostaja, jotka häntä etsiwät.

7. Uskon kautta sai Noah *Jumalan käskyn niistä, kuin eiwät vielä näkynneet, pelkäsi ja walmisti arkin huoneensa autuudeksi; jonka kautta hän maailman tuomitsi, ja tuli sen wanhurskautden perilliseksi, joka uskon kautta tulee. + * 1 Mos. 6: 13, 22. + Rom. 3: 22. Phil. 3: 9.

8. Uskon kautta tuli Abraham kuuliaiseksi, koska hän kutsuttiin *menemään siihen maahan, jonka hän oli periwä, ja hän meni, eikä tietänyt, kuhunka hän tulewa oli. * 1 Mos. 12: 1, 4. Ap. T. 7: 2.

9. Uskon kautta oli hän muukalainen luwatussa maassa, niinkuin wiecealla maalla, ja asui majoissa Isaakin ja Jakobin kanssa, jotka olivat sen lupauksen kanssaperilliset.

10. Sillä hän oli odottanut sitä kaupunkia, *jolla perustus

oli, jonka rakentaja ja luoja on Jumala.†

* Hebr. 12: 22. I. 13: 14.

Jlm. R. 21: 2. † Hebr. 3: 4.

11. Uſkon kautta myös Sara ſai voiman ſiittääksensä,* ja ſyntyi jälken hänen itänsä ajan;† ſillä hän piti ſen uſkoſiſena, joka ſen hänelle luvannut oli.**

* 1 Moſ. 17: 19. I. 18: 10. I. 21: 1, 2.

† Luf. 1: 36. Rom. 4: 19. ** Hebr. 10: 23.

12. Sentähden myös yhdeſtä, joka niin jo kuollut oli, ſyntyivät monta, niinkuin tähtiä on taivaasſa,* ja niinkuin ſantaa meren rannasſa, joka epäluſuinen on.

* 1 Moſ. 15: 5. Rom. 4: 18.

13. Nämät kaikki ovat uſkoſſa kuolleet, ja eivät ole niistä lupauſſiſta ſaaneet, vaan ainoas-
tansſa taampaa nähneet, ja ſui-
tenſin niihin turvanneet, ja
hyvin tyytyivät, ja tunnusti-
vat, että he wieraat ja muukalaiſet*
maan päällä olivat.

* 1 Moſ. 23: 4. Pf. 39: 13. Pf. 119: 19.

14. Sillä ne, kuin näitä ſano-
wat, he oſoittawat, että he yhtä
Jſän maata eſſivät.

15. Ja jos he ſitte muistaneet
oliſiivat, kuſta he lähteneet oli-
wat, olii heillä kyllä aikaa pa-
lata ollut.

16. Mutta he pyyntävät pa-
rempata, ſe on, taivaalliſta.*
Sentähden ei Jumala häpee
tutſuttaa heidän Jumalaksensa;
ſillä hän walmiſti heille kau-
pungin.

* Hebr. 13: 14.

17. Uſkon kautta uhraſi Abra-
ham Jſaakin, koſka hän kiuſattiin,
ja uhraſi ainotaiſensa,* koſka hän
jo oli lupauſſet ſaanut;

* 1 Moſ. 22: 2, 1c.

18. Jolle ſanottu oli: Jſaa-
kiſſa tutsutaan ſinulle ſiemen;

1 Moſ. 21: 12. Rom. 9: 7. Gal. 3: 29.

19. Ja ajatteli, että Jumala
woi kuolluiſtakin herättää; joſta
hän myös hänen niinkuin yh-
deſſä eſituvasſa jälleen ſai.

20. Uſkon kautta ſiunafi Jſaak
tulewaiſiſta aſioiſta Jakobia ja
Eſauta.

1 Moſ. 27: 27, 39.

21. Uſkon kautta ſiunafi Jakob
kuollesſansa molemmat Joſe-
phin pojat,* ruſkoili ja nojaſi ſau-
wanſa pään päälle.†

* 1 Moſ. 48: 5, 15, 16, 20. † 1 Moſ. 47: 31.

22. Uſkon kautta puhui Joſeph
kuollesſansa Jſraelin laſten läh-
temiſeſtä,* ja antoi täſkyn hänen
luſiſtanſa.

* 1 Moſ. 50: 24.

23. Uſkon kautta Moſes, koſka
hän ſyntynyt oli, ſalattiin kolme
kuukautta* hänen wanhemmil-
tanſa, että he nätiwät, kuinka
kaunis poikainen hän oli; ja ei-
wät peljänneet ſuinkaſaan haas-
toa.†

* 2 Moſ. 2: 2. Ap. I. 7: 20. † 2 Moſ. 1: 16.

24. Uſkon kautta Moſes, koſka
hän jo suureſſi tuli, tieſi tut-
ſuttaa itsensä Pharaon tyttären
pojaksi;

2 Moſ. 2: 10, 11.

25. Ja waltiſi paljon parem-
maſſi kärſiä waiwaa Jumalan
joukon kansſa, kuin ajalliſta
tarwetta ſynniſſä nautita;

26. Ja luti ſuuremmaſſi ri-
taudeſſi Chriſtuteſen pillan kuin
Egyptin tawarat; ſillä hän kat-
ſoi palkan makſoa.

27. Uſkon kautta jätti hän E-
gyptin,* ja ei peljännyt ſuinka-
ſaan hirmuiſuutta; ſillä hän
rippui häneſſä, jota ei hän näh-

nnyt, niinkuin hän jo olisi hänen nähnyt. * 2 Moos. 12: 81, 1c. 1. 18: 17, 1c.

28. Uskon kautta piti hän pääsiäistä,* ja veren vuodatuista, ettei se, joka esikoiset tappoi, olisi ruvennut heihin.

* 2 Moos. 12: 3, 21.

29. Uskon kautta kävivät ne Binaisen meren läpitse niinkuin kuivaa maata myöten, jota myös Egyptiläiset koetteliivat, ja upposivat. 2 Moos. 14: 21, 22, 27, 28.

30. Uskon kautta Jerichon muurit lautesivat,* koska niitä seitsemän päivää käytiin ympärä.

* Jos. 6: 20.

31. Uskon kautta ei portto Rahab hukkunut,* uskomattomain kanssa, koska hän wakoajat rauhallisesti huoneeseensa korjasi.†

* Jos. 6: 23. Ja. 2: 25. † Jos. 2: 1.

32. Ja mitä minun pitää nämpi sanoman? sillä aita tulisi minulle lyhyeksi, jos minun pitäisi luetteleman Gedeonista,* ja Barachista, † ja Samsonista,** ja Jephthasta, †† ja Dawidista, *** ja Samuelista, ††† ja prophetaista;

* Tuom. 6: 11, 1c. † Tuom. 4: 6.

** Tuom. 13: 24, 1c. †† Tuom. 11: 1, 1c.

*** 1 Sam. 17: 45, 1c. ††† 1 Sam. 1: 20, 1c.

33. Jotka uskon kautta ovat waltakunnat woittaneet,* tehneet wanhurskautta, saaneet lupaukset, † tulinneet jalopenrain suut,**

* 2 Sam. 8: 1.

1. 10: 19. 1. 12: 29. † 1 Kun. 9: 4.

** Tuom. 14: 6. 1 Sam. 17: 34, 1c. Dan. 6: 22.

34. Sammuttaneet tulen woi-
man,* wälttäneet miekan terän,
ovat wälewäfsi heikkoudesta tul-
leet, † ovat woiwällisefsi sodassa

tulleet,** muukalaisten sotajou-
kot maahan lyöneet.††

* Dan. 3: 25. † Tuom. 15: 15.

2 Kun. 20: 7. Job. 42: 10. ** Tuom. 7: 21.

2 Kun. 6: 16. 2 Kissa R. 20: 17. †† Ps. 69: 20.

35. Waimot ovat heidän kuol-
leenfa ylösnousemisesta jälleen
saaneet:* mutta muut ovat rikki
rewityt, ja eivät pelastusta ot-
taneet vastaan, että heidän pa-
remman ylösnousemisen saaman
piti;

* 1 Kun. 17: 23. 2 Kun. 4: 36.

36. Muutamat taas ovat pilk-
koja ja haawoja kärsineet, ja wie-
lä sittefin tahleet ja wankouden;

Jer. 20: 2. Ap. T. 22: 25. 2 Kor. 11: 25.

37. Ovat kiwitettyt,* rikki ha-
katut, läpitse pistetyt, miekalla
surmatut, waeltaneet ympärä
lammasten ja wuohen nahois-
sa, † ovat olleet köyhät, ahdiste-
tut, waiwautut,

* 1 Kun. 21: 13.

2 Kissa R. 24: 21. † 2 Kun. 1: 8. Matth. 3: 4.

38. (Joille maailma oli mah-
dotoin), ovat korwessa eksyneet
ja wuorilla, ja mäen rotkoissa,
ja maan kuopiissa.

39. Ja kaikki nämät ovat us-
kon kautta todistuksen saaneet,*
eiwättä saaneet sitälupauستا,* v. 2.

40. Että Jumala on jotakin
paremmin meille edeskatsonut,
etteiwät he ilman meitä täy-
dellisefsi tulleet olisi.

12. Luku.

Apostoli neuwoo kärsiwällisyyhteen ristisä ja
wainossa, Christuksen esimerkissä. Pyhää elä-
mätä noudattamaan, ja suruttomuutta ja pa-
hennusta wälttämään, uuden testamentin ar-
mon muistutuksessa. Waroitaa Christuksen ja
hänen sanansa ylönsästä ja hylkäämisestä.

Sentähden myös me, että meillä
on näin suuri todistusten
joukko meidän ympärillämme,

niin pantaamme pois kaitfi fuor-
ma, ja ſynti, * joka aina meihin
tarttuu ja hitaaksi tekee, ja juos-
taamme kärkevälliſyyden kaut-
ta † ſiinä kilvoituſſeſſa, kuin
meidän eteemme pantu on: **

* Rom. 6: 4. 2 Kor. 7: 1. Eph. 4: 22.

Rol. 3: 8. 1 Piet. 2: 1. I. 4: 1, 2. † Rom. 12: 12.

** 1 Kor. 9: 24. Phil. 3: 13, 14. Hebr. 10: 26.

2. Katsojokaamme uſkon
alkajan ja päättäjän Je-
ſuksen päälle, * joka, koſka
hän oliſi tyllä taitanut
iloita, kärkei ristiä, † ei
totellut pilkkaa, ja nyt
iſtuu oikſialla kädellä Ju-
malan iſtuimella. **

* Ap. 1. 3: 15. Hebr. 2: 10.

1 Piet. 1: 3. † Luſ. 24: 23, 46. Phil. 2: 8.

** Ap. 1. 5: 31. Hebr. 1: 3, 13. I. 8: 1. I. 10: 12.

3. Niin muistakaat häntä,
joka ſentaltaiſen waſtahakoſiun-
den on ſyntiſiltä iſe waſtaanſa
kärſinyt, ettette waſy teidän mie-
leſſänne ja laſtaa.

4. Sillä et te ole vielä hamaan
wereen aſti kilvoitellen ſyntiä
waſtaan olleet: Job. 5: 17.

5. Ja te olette jo unhohtaneet
ſen manauſen, joka teille niin-
kuin lapſille puhui: * minun
poikani, älä katso ylön
Herran kirituſta, ja älä
näänny, koſtas häneltä
rangaistaan.

* San. 1. 8: 11, 12. Job. 5: 17. Am. 2. 3: 19.

6. Sillä jota Herra ra-
taſtaa, ſitä hän myös
rantaſee; mutta joka iſtä poi-
kaa hän pietſää, kuin hän torjaa.

7. Jos te kirituſen kärſitte,
niin Jumala taritſee teille it-
ſenſä, niinkuin lapſillenſä; ſillä

kuka on ſe poika, jota ei iſä
kiritä?

8. Mutta jos te olette ilman
kirituſta, joſta kaitfi ovat oſal-
liſet olleet, niin te olette äpärät
ja ette lapſet. Job. 8: 41.

9. Ja koſka meillä ovat lihalli-
ſet iſät olleet kirittajina, niin
me olemme niitä kawahtaneet;
eiſkö meidän ſiis paljon enäm-
min pidä ſille hengelliſelle Iſälle
alamaiſet oleman, että me eläi-
ſimme?

10. Sillä ne toſin ovat meitä
kiritaneet harvoina päiwinä
heidän luulonſa jälkeen; mutta
tämä meidän tarpeetſemme, että
me hänen pyhytenſä ſaiſimme.

11. Mutta koſka kaitſinainen
rangaistuſ kätſiſä on, niin ei ſe
näy meille iloſſi, waan mur-
heekſi; mutta ſitte antaa hän
rauhalliſen wanhurſkauden he-
delmän niille, jotka ſiinä har-
joitetut ovat.

12. Sentähden ojentakaat tei-
dän waipuneet kätenne, ja wa-
ſyneet polvenne,

13. Ja aſtukaat wilpittömät
aſkeleet teidän jalwoillanne,
ettei joku kompaſtuiſi niinkuin
ontuva, waan paljon enämmin
terveekſi tulifi.

14. Moudattakaat rau-
haa kaitſkein tauſſa * ja
pyhyttä, paitsi jota ei
yſſiſikään ſaa Herraa näh-
dä. †

* Rom. 12: 18.

2 Tim. 2: 22. † Matth. 5: 8, 9.

15. Ja ottakaat waari, ettei
joku Jumalan armolta tulifi
pois, * ettei joſtuſ laſwaiſi joku
tarwaſ juuri, † jota kuta waſta-

hatoisuutta tekemään, ja monta sen kautta tulisi saastutetuksi;

* 2 Kor. 6: 1. + 5 Mos. 29: 18. Hebr. 3: 12.

16. Ettei joku olisi huorintekijä * eli jumalatoimintoihin osallistunut, joka ei yhden arian tähden myi pois esikoisuutensa oikeuden. + * Eph. 5: 3.

Rol. 8: 5. 1 Thess. 4: 3. + 1 Mos. 25: 33.

17. Sillä te tiedätte, että koska hän sitte tahtoi peria siunausta, tuli hän hyljättyksi; sillä ei hän löytänyt yhtään parannuksen sija, vaikka hän sitä kysyneillä etsi.

1 Mos. 27: 34.

18. Sillä et te ole käyneet sen nuoren tykö, * johon ei ruveta saa, ja tulesta paloi, ette myös käyneet siihen synkseen ja pimeeseen, ja sen hirmuiseen ilman tykö,

* 2 Mos. 19: 12. 5 Mos. 5: 23.

19. Sen pasunan tajauksen, ja sanain äänen tykö, jota ne, jotka sen kuuliivat, rufoiliivat, ettei se sana pitänyt heille sa-
nottaman.

2 Mos. 20: 19.

5 Mos. 5: 5, 24. 1. 18: 16.

20. Sillä eivät he voineet kärsiä niitä, kuin siinä sanottiin; ja jos joku peto siihen nuoreen sattui, niin se piti kiivitettämän, eli muoella ammuttaman läpitse.

2 Mos. 19: 13.

21. Niin hirmuinen sen näky oli, että Moseskin sanoi: minä olen hämmästyksissä, ja wapi-
sen.

22. Waan te olette käyneet Sionin nuoren tykö, ja elävän Jumalan kaupungin, taimaallisen Jerusalemin, * ja monen tuhannen enkelein joukon tykö,

* Gal. 4: 26. Nm. 2: 12. 1. 21: 2, 10.

23. Ohteisen totouksen ja esi-

koisten seurakunnan tykö, jotka taimaissa kirjoitetut ovat, * ja Jumalan, kaikkein tuomarin tykö, ja täydellisten vanhurs-
kusten henkein tykö, * Luk. 10: 20.

24. Ja uuden testamentin Wälimiehen * Jesuksen tykö, ja sen priskoitusweren tykö, + joka parempia puhuu kuin Abelin (meri). **

* 1 Tim. 2: 5. Hebr. 8: 3.

1. 9: 15. + 2 Mos. 24: 8. Hebr. 10: 22.

1 Piet. 1: 2. ** 1 Mos. 4: 10. Hebr. 11: 4.

25. Katsokaat, ettette häntä tiellä pois, * joka puhuu: sillä jos eivät ne paeta saaneet, jotka tielsivät sen, joka maan päällä käskyn antoi, paljon vähemmin me, jos me sitä pyydämme kart-
taa, joka taimaasta puhuu,

* Hebr. 2: 3.

26. Jonka ääni silloin maata järjisti; mutta nyt hän lupaa ja sanoo: vielä minä nytkin kerran tahdon järjittää, en ai-
noastansa maata, mutta myös taimaasta.

Sagg. 2: 6, 7.

27. Mutta koska hän sanoo: vielä kerran, tahtoo hän osoit-
taa, että ne järjensäiset pitää muutettaman, * niinkuin sen, joka rakettu on, että ne järjensäiset mät pyyhäisivät. +

* Ps. 102: 27.

2 Piet. 3: 10. + Matth. 24: 35.

28. Sentähden saamme me sen waltakunnan, joka ei järjistä tai-
da, meillä on armo, jonka kautta me Jumalata palvelemme, hä-
nen mielsä nouteeksi, * siwen-
dellä ja pelwolla.

* Ps. 4: 18. 1 Piet. 2: 5.

29. Sillä meidän Juma-
lamme on tuluttawainen tuli.

5 Mos. 4: 24. 1. 9: 3.

13. Luku.

Apostoli opettaa monitahtoja kristillisiä avuja. Neuvoo vahvuuteen ewangeliumin opissa, ja kunniaisuuteen sielun paimenia kohtaan. Päättää epistolan sydamellisillä muistutuksilla, toivotuksilla ja tervehdyksillä.

Pyhittää wahvana weljellises-
sä rakkaudessa. Rom. 12: 10.

1 Piet. 1: 22. I. 3: 9. I. 4: 8.

2. Huoneeseen ottamista alkää
unhohtako: * sillä sen kautta ovat
muutamat tietämätä enkelitkin
huoneeseensa ottaneet. †

* Rom. 12: 13. 1 Piet. 4: 9. † 1 Mos. 18: 2, 10.

3. Muistakaat sidotuita, niin-
kuin te heidän kanssansa sidotut
olijitte; ja niitä, jotka murhetta
kärsiwät, niinkuin te itse vielä
lihasa olijitte. Rom. 12: 15. 1 Piet. 3: 8.

4. Awiohästykä pitää kun-
niallisesti taikkein seass-
sa pidettämän, ja awio-
wuode saastatoinna; mut-
ta huorintekiät ja sala-
wuoteiset Jumala tuo-
mitsee.

5. Teidän menomme olkoon il-
man ahneutta, * ja tytykää ni-
hin, kuin teillä on: † sillä hän
on sanonut: en suinkaan minä
sinua anna ylö, enkä itänä
sinua hyljää; ** * 2 Mos. 23: 8.

5 Mos. 16: 19. † Matth. 6: 25, 34.

1 Tim. 6: 6, 8. ** 5 Mos. 31: 8. Jos. 1: 5.

6. Niin että me hyvässä tur-
wasja sanomme: Herra on mi-
nin auttajani, ja en minä pel-
kää, mitä ihminen minulle tekisi.

Ps. 56: 5, 12. Ps. 118: 6.

7. Muistakaat teidän opetta-
jitamme, jotka teille Jumalan
sanaa puhuneet ovat; joiden
uskoa te seurattaat, ja ottakaat

waari, millinen loppu heidän
menollansa oli.

8. Jhesus Christus se ei-
läin ja tänä päivänä, ja
myös ijankaikkisesti.

9. Alkää antako teitän-
ne wietellä moninaisilla
ja muukalaisilla opetu-
ksilla; * sillä se on hyvä, että sy-
dän wahvistuu armolla, ja ei
ruualla, † joista eiwät ne mitään
hyötynneet, jotka niissä waelsi-
wat. * Jer. 29: 8. Matth. 24: 4. Eph. 4: 14.

I. 5: 6. Kol. 2: 8, 16. 2 Thes. 2: 2.

1 Joh. 4: 1. † Joh. 8: 27. Rom. 14: 17. 1 Thes. 4: 3.

10. Meillä on alttari, josta ei
ole niiden lupa syödä, jotka ma-
jassa palwelewat.

11. Sillä kuiden eläinten we-
ren ylimmäinen pappi wie py-
hään syntein edestä, niiden ruu-
mis ulkona leiristä poltetaan.

2 Mos. 29: 14. 3 Mos. 4: 12, 21.

I. 6: 30. I. 16: 27. 4 Mos. 19: 3.

12. Sentähden myös Jhesus,
että hän oli pyhittäwä kansan
omalla werellensä, on ulkona
portista kärsinyt. Jos. 18: 17.

13. Niin menkäämme siis hä-
nen tykönsä ulos leiristä, kan-
tain hänen pilkkaansa.

14. Sillä ei meillä tässä
ole pysyväistä kaupun-
kia, vaan tulewaista me-
etsimme. Psal. 3: 20. Hebr. 11: 10, 16.

15. Niin uhrattaamme siis ai-
na Jumalalle kiitosuhri * hänen
kauttansa, se on, niiden huulten
hedelmä, † jotka hänen nimensä
tunnustawat. * 8 Mos. 7: 12. † Ps. 50: 23.

Ps. 51: 19. Jos. 14: 3. Eph. 5: 20. 1 Piet. 2: 5.

16. Mutta alkää hywin teke-
mistä ja jalamista unhohtako; *

sillä jenkaltaiset uhrin kelpaavat Jumalalle. †

* Rom. 12: 13. 2 Kor. 9: 12. † Psil. 4: 18.

17. Ollaat teidän opettajillenne kuuliaiset,* ja seurattaat heitä; sillä he malmovat teidän sielujanne, niinkuin ne, jotka lumun niistä tekemän pitää: † tettä he sen ilolla tekisivät, ja ei huokaussella; sillä ei se ole teille hyödyllinen.

* Psil. 2: 20.

1 Thess. 5: 12. 1 Tim. 5: 17. † Hes. 3: 18. Lss. 2: 8.

18. Autoilkaat meidän edestämme; sillä se on meidän uskalluksemme, että meillä on hyvä omatunto,* ja että me ahkeroitsemme pitää hyvää menoa kaikkein seasja.

* Ap. 2: 23: 1. 2 Kor. 1: 12.

19. Mutta päälliseksi minä neuvon teidän näitä tekemään, että minä sitä pitemmin teidän tykönnä tulisin.

20. Mutta rauhan Jumala, joka on kuolluista jälleen tuottanut * sen suuren lammasten paineen, tijaankaiffisente-

tamentin meren kautta,** meidän Herran Jesuksen,* Ap. 2: 24. † Hes. 40: 11. Hes. 34: 23.

Joh. 10: 11. 1 Piet. 2: 25. 1. 5: 4. ** Sach. 9: 11.

21. Saattakoon teidän kaikesa hyvässä työssä toimelliseksi, tekemään hänen tahtoansa, ja tehtöön teissä, mitä hänen edessänsä otollinen on, Jesuksen Christuksen tautta; jolle olkoon kunia ijankaikkisesta ijankaikkiseen, amen!

* 2 Kor. 3: 5. Psil. 2: 13.

22. Minä neuvon teitä, rakkaat weljet, ottakaat tämä neuvon sana hyväksi; sillä minä olen lyhykäisesti teille kirjoittanut.

23. Tietäkää, että meidän weljemme Timotheus on pääsnnyt, jonka kanssa, jos hän pian tulee, minä tahdon teitä nähdä.

24. Termehtäkää kaikfia teidän opettajitanne, ja kaikfia pyhiä. Teitä termehtävät weljet Italiasta.

25. Armo olkoon kaikkein teidän kanssanne, amen!

Sebrealaisten tykö kirjoitettu Italiasta Timotheuksen kanssa.

P. Pietarin edellinen Epistola.

1. Luku.

Pietari termehtää kääntyneitä pakanaita. Kiiittää Jumalata uuden syntymisen armon ja autuuden ilmoituksen edestä, jota propheetat ovat suurena pitäneet, ja enkeliin nähä himoineet. Neuvoa heitä vakiuuteen pyhässä elämässä, ja weljellisen rakkauden harjoitukseen.

Pietari, Jesuksen Christuksen apostoli, valituille muukalai-

sille, hajalla asuvalleille * Pontossa, Galatiassa, Kappadociassa, Asiassa ja Bithyniassa:

* Joh. 7: 85.

Ap. 2: 8: 14. Sak. 1: 1.

2. Minä Jumalan aioituksen jälkeen * Hengen pyhittämisen tautta, kuuliaisuuteen ja Jesuksen Christuksen weren pristoittami-

seen: † armo ja rauha lisäänty-
köön teille! **

* Rom. 8: 29. † Hebr. 12: 24. ** Rom. 1: 7.
1 Kor. 1: 3. Eph. 1: 2. 2 Piet. 1: 2. Jud. Ep. v. 2.

3. Kiitetty olkoon Jumala ja meidän Herran Jeesuksen Christuksen Isä, * joka meitä suuresta laupeudesta on synnyttänyt jälleen † elävään toivohon, Jeesuksen Christuksen ylösnousemisen kautta kuolluista, **

* Eph. 1: 3. † 1. 18. ** Rom. 6: 2, 8. 1 Kor. 15: 20.

4. Katoomattomaan, ja saastuttamattomaan, ja turmelemattomaan perintöön, joka taivaasja teitä warten tähteelle pantu on, Kol. 1: 5. 2 Tim. 1: 12. I. 4: 8.

5. Jotka Jumalan wäellä uskon kautta autuuteen kätetään, * joka sitä warten valmistettu on, että se viimeisellä ajalla ilmi tulisi. * Jud. Ep. v. 1.

6. Jossa te saatte iloita, * te, joita nyt vähän aikaa, † (jos tarvitaan,) moninaisilla kiusauksilla waiwataan; * Matth. 5: 12.

3. 1. 2. † 2 Kor. 4: 17. Hebr. 10: 37. 1 Piet. 5: 10.

7. Että teidän uskomne koetelemus paljon kalliimmaksi löydettäisiin, kuin katoowa kulta, joka tulesa koetellaan, * tiitoksiksi, ylistyksiksi ja kunniaiksi, koska Jeesus Christus ilmaantuu; * San. I. 17: 3.

Ef. 48: 10. 1 Kor. 3: 13. 1 Piet. 4: 12.

8. Jota te rakastatte, waikka ette häntä näe, jonka päälle te myös usotte, ehlette nyt häntä näe, * niin te kuitenkin saatte iloita sanomattomalla ja kunniallisella ilolla, * 2 Kor. 5: 7. Hebr. 11: 1, 27.

9. Ja kätitätte teidän uskomne lopun, sieluin autuuden.

10. Jota autuutta omat propheetat etsineet * ja tutkineet, jotta teille tulewaisista armoa ennustaneet omat; †

* Matth. 13: 17. Luf. 10: 24. † 1 Mos. 49: 10.

Dan. 2: 44. I. 9: 24. Sagg. 2: 8. Sach. 6: 12.

11. Ja omat tutkineet, millä taikka mintäkaltaisella ajalla Christuksen Henki, joka heissä oli, * ilmoitti, joka oli jo ennen todistanut niistä waiwoista, † kuin Christuksessa omat, ja siitä funniasta, kuin niiden jälkeen tapahtuma oli: ** * 2 Piet. 1: 20, 21.

† Ps. 22: 7. Ef. 63: 3. ** Luf. 24: 28.

12. Joille se ilmoitettu oli, * sillä eiwät he itse heittänsä † sen kautta palvelleet, waan meitä, jotka nyt teille niiden kautta julistetut omat, kuin teille ewangeliumia saarnanneet ovat Pyhän Hengen kautta ** taiwaasta lähetetyn; jota enkelit nähdä himoitsewat.

* Dan. 12: 9.

Eph. 3: 10. † Hebr. 11: 13, 39. ** Ap. X. 2: 4.

13. Sentähden wyöttäkää teidän mieleinne kupeet, * olkaat raittiit, † paukaat teidän täydellinen toivomme siihen armohon, kuin teille Jeesuksen Christuksen ilmes-tyksen kautta taritaan, * Luf. 12: 35.

Eph. 6: 14. † Luf. 21: 34. Rom. 13: 13. 1 Thes. 5: 6, 8.

14. Niinkuin kuuliaiset lapset, ei ajettaen teitäni niinkuin ennen, koska te teidän tyhmyydessänne himoissa elitte; * Ap. X. 17: 30.

15. Waan sen jälkeen, joka teitä kutsunut on, ja on pyhä, olkaat te myös pyhät * kaikissa teidän menoissanne. * 3 Mos. 11: 44.

I. 19: 2. I. 20: 7. Luf. 1: 74, 75. 2 Kor. 7: 1.

16. Sillä kirjoitettu on: teidän pitää pyhät olemassa, sillä minä olen pyhä.

17. Ja jos te rukoilette sitä Isää, joka tuomitsee kunkin toimensa jälkeen ilman ihmisten muodon katsomista, * niin katsokaat, että te teidän miipymisenne ajan pelvossa + maeltaisitte, ** * 5 Mos. 10: 17. 2 Mita R. 19: 7. Joh. 34: 19. + Ps. 2: 12. ** 2 Kor. 5: 8. Hebr. 11: 18.

18. Tietäen, ettette ole katoomaisella hapiolla eli kullalla lunastetut * teidän turhasta menostanne, jonka te isäin säädystä saitte; * 1 Kor. 6: 20. 1. 7: 23. 1 Tim. 2: 9.

19. Waankalliilla Kristuksen merellä, * niinkuin miattoman ja puhtaan karitsan, + * Ap. 2: 28.

Hebr. 9: 12, 14. + 1 Kor. 5: 7.

20. Joka tosin jo ennen oli aivottu kuin maailman perustus pantu oli; * mutta ilmoitettu viimeisinä aikoina + teidän tähtenne, ** * Joh. 17: 24. Rom. 18: 25.

2 Tim. 1: 9. 1 Tim. 2: 18: 8. + Eph. 1: 9, 10.

Gal. 4: 4. Hebr. 1: 2. ** Rom. 8: 25.

21. Jotta hänen kauttansa uskotte Jumalan päälle, joka hänen kuolluista herätti, * ja hänelle kunnian antoi, + että teillä olisi usko ja toivo Jumalan päälle. * Ap. 2: 24, 32. + Rom. 6: 4. Ps. 2: 9.

22. Ja tehkää puhtaaksi teidän sielunne totuuden kuuliaisuudessa, hengen kautta, weljelliseen rakkauteen, joka wilpittöin olisi, * ja olkaat keskenämme palomaisessa rakkaudessa puhtaasta sydäimestä; * Rom. 12: 10.

Eph. 4: 3. 1 Tim. 1: 5. Hebr. 18: 1. 1 Piet. 2: 17.

23. Niinkuin ne, jotka jälleensyntyneet ovat, * ei katoomaisesta, vaan katoomattomasta siemenestä, elävästä Jumalan sanasta, + joka iankaikijasti pysyy. * Joh. 3: 3, 5.

Jak. 1: 18. 1 Joh. 3: 9. + Joh. 1: 13.

24. Sillä kaikki liha on niinkuin ruoho, ja kaikki ihmisen kunnia niinkuin ruohon kukkainen. * Ruoho on kuivettunut, ja sen kukkainen laastunut.

* Ps. 102: 12. Ps. 103: 15. Es. 40: 6.

1 Kor. 7: 31. 1 Joh. 2: 17. Jak. 1: 10. 1. 4: 14.

25. Mutta Herran sana pysyy iankaikijasti: ja se on se sana, joka teidän seasanne saarnattu on.

2. Luku.

Pietari neuvoa kristilliseen elämään monella perustuksella; esillä on kuuliaisuutta osoittamaan; wäärhyttä kärsimään Kristuksen takana.

Niin pankaat pois nyt kaikki pahuus * ja kaikki petos, ja ulkokullaisuus, ja kateus, ja kaikki panetus,

* Rom. 6: 4. Eph. 4: 22, 25. Kol. 3: 8. Hebr. 12: 1.

2. Jahalaitkaatsitaterweellistä sanan riestä, * niinkuin äskensyntyneet lapsukaiset, + että te sen kauttakasvaisitte; * Es. 55: 1. + Ps. 131: 2. Matth. 18: 3. 1 Kor. 14: 20.

3. Jos te muutoin mataneet olette, että Herra on suloinen: Ps. 34: 9.

4. Jotka tykö te myös tulleet olette, niinkuin elävän kiven tykö, joka kyllä ihmisiltä hyljätty on, * mutta Jumalalta walittu, kal- lis; + * Ps. 118: 22. Matth. 21: 42. + Eph. 2: 20.

5. Ja myös te, niinkuin eläwät tiwet, raketta teitänne hengelliseksi huoneeksi, * ja pyhäksi pappeudeksi + uhraamaan hengellisiä uhreja, ** jotta Jumalalle Jeesuksen Kristuksen kautta otolliset ++ ovat. * Eph. 2: 21, 22.

Hebr. 3: 6. + Ef. 6: 1. 66: 21.

Tim. 2: 1: 6. ** Mat. 1: 11. Rom. 12: 1.

Hebr. 13: 15. ++ Phil. 4: 18. Hebr. 12: 28.

6. Sentähden on myös raamatussa: katso, minä panen Sionihin valitun kalliin kulkmatiwien: joka usko hänen päälensjä, ei hän juinkaan tule häpiään. Ef. 2: 16. Rom. 9: 33.

7. Teille siis, jotta nyt uskotte, on hän kallis: mutta uskottomille on se kivi, jonka rakentajat hyljänneet ovat, kulkmatiweksi tullut, * ja loukkauskiweksi, ja pahennuksen kallioiksi: + * Ap. 2: 4: 11. + Ef. 2: 14. Luf. 2: 34. 1 Kor. 1: 23.

8. Nimittäin niille, jotta itsensä sanaan loukkaawat, ja eiwät sitä usko, johonka he myös asetetut olivat.

9. Mutta te olette valittu suku, kuninkaallinen pappuus * pyhä kansa, + omaisjuuden kansa, ** ilmoittamaan sen voimaa, joka teitä pimendestä hänen ihmeelliseen waltenteensa kutsunut on. ++

* 2 Mos. 19: 6.

Tim. 2: 5: 10. + Ef. 6: 12. ** 2 Mos. 19: 6.

5 Mos. 7: 6. Eph. 1: 14. ++ Eph. 5: 8. Kol. 1: 13.

10. Jotta ette muinen kansa olleet, mutta nyt olette Jumalan kansa: * jotta ette muinen armosja olleet, mutta nyt te armosja olette. * Sof. 1: 10. L. 2: 23. Rom. 9: 25.

11. Rakkaat weljet, minä neuwon teitä, niinkuin outoja ja muukalaisia, * wälttääkää lihallisia himoja, + jotta sotiwat sie-lua vastaan; **

* Hebr. 1: 17. + Rom. 13: 14.

Gal. 5: 16, 24. ** Gal. 5: 17. 1. 4: 1.

12. Ja pitääkää hywä meno pakanain seasja; * että ne, jotta teitä panettelewat, niinkuin pahointefiöitä, näkisiwät teidän hywistä töistänne, + ja kiittäisiwät Jumalata etsikon päiwänä.

* 2 Kor. 8: 21.

+ Matth. 5: 16. Phil. 2: 15. 1 Piet. 3: 16.

13. Sentähden olkaat alamaiset kaitelle inhimilliselle säädylle Herrantähden: * olisiko se tunintaalle, niinkuin ylimmäiselle; * Rom. 13: 1. Tit. 3: 1.

14. Taitka päämiehille, niinkuin niille, jotta häneltä lähetetyt ovat, pahointefiöille rangastukseksi, ja hurstaille kiitoksi. Rom. 13: 3, 4.

15. Sillä se on Jumalan tahdo, että te hywällä työllä tikitsette hulluin ja tyhmin ihmisten suun. Tit. 2: 8.

16. Niinkuin wapaat, * ja ei niin, että se wapaus olisi niinkuin pahuiden peite, waan niinkuin Jumalan palveliat; +

* Joh. 8: 32. Rom. 6: 18. Gal. 5: 1, 13. + 2 Piet. 2: 19.

17. Olkaat kunnialliset jokaista kohtaan: * rakastakaat weljiä: + peljättäkää Jumalata: kunnioittakaat kuningasta. *** Rom. 12: 10.

Phil. 2: 3. 1 Piet. 5: 5. + Hebr. 13: 1.

1 Piet. 1: 22. 2 Piet. 1: 7. ** Matth. 22: 21.

18. Te palveliat, olkaat alamaiset kaitella pelwolla teidän

isännillenne,* ei ainoastaan hyville ja siiveille, vaan myös tuimille. * Eph. 6: 5.

19. Sillä se on armo, jos joku omantuntonsa tähden Jumalan tykö waiwaa kärsii, ja syntömästi kärsii. Matth. 5: 10. 2 Kor. 7: 10.

20. Sillä mikä kiitos se on, jos te pahain tekoinne tähden piestään, ja te kärsitte? Mutta koska te hyvin teette, ja kuitenkin waiwataan,* ja te sen kärsitte, niin se on armo Jumalan edessä.

* 1 Piet. 3: 14, 17. 1. 4: 14, 15.

21. Sillä sitä warten olette te kutsutut,* että Christus myös kärsi meidän edestämme, ja jätti meille esikuman,* että teidän pitää hänen askeleitansa noudattaman; * Matth. 16: 24. 1 Thess. 3: 3.

+ Joh. 13: 15. Phil. 2: 5. 1 Piet. 3: 17, 18.

22. Joka ei yhtään syntiä tehnyt,* eikä yhtään petosta ole hänen suustansa löytnyt;

* Ef. 5: 9. 2 Kor. 5: 21. 1 Joh. 3: 5.

23. Joka ei kironnut, koska häntä kirottiin,* ei uhanut, koska hän kärsi; mutta antoi hänelle koston, joka oikein tuomitsee; + * Matth. 27: 39. + Joh. 8: 48, 49.

24. Joka meidän syntimme itse uhrasi omissa ruumiissansa* puun päällä; että me synneistä pois tuolleet eläisimme vanhurskaudelle; + jonka haawain kautta te olette terveeksi tulleet.**

* Matth. 8: 17. + Rom. 8: 10, 11. 1. 7: 6. ** Ef. 5: 5.

25. Sillä te olitte niinkuin efsyväiset lampaat;* vaan nyt te olette palainneet teidän sie-

luinne Baimenen + ja Bisan tykö. * Ef. 5: 6. Ef. 3: 6. + Ps. 23: 1.

Ef. 3: 23. 1. 37: 24. Joh. 10: 11. Hebr. 13: 20.

3. Lufu.

Pietari neuvoo waimoja ja miehiä keskinäiseen welwoollisuuteen ja sääbyllisiin käytöksiin: laikkia kristittyitä monikahtain avuin harjoittukseen: rohkeahan uskon tunnustukseen Christusuksen tunnossa, jossa hän myös Noan aikaa ja kastetta muistuttaa.

Niin olkaan waimot myös heidän miehillensä alamaiset, että netin, jotta eivät sanaa usko, waimoin tarvoista ilman sanata voitetuksi tulisiwat,

1 Mos. 3: 16.

1 Kor. 14: 34. Eph. 5: 22. Kol. 3: 18. Tit. 2: 5.

2. Koska he teidän puhtaan menonne näkewät pelwossa.

3. Joidenka kaunistus ei pöydä oleman ulkonaississa hiusten palmikoissa, ja kullan ympäri ripustamisessa, eli waattein puuissa; Ef. 3: 18. 1 Tim. 2: 9. Tit. 2: 3.

4. Waan se salainen ihminen ilman wiata sydämessä,* latialla ja hiljaisella* hengellä, se on kaalis Jumalan edessä.

* Ps. 45: 14. Rom. 7: 22. 2 Kor. 4: 16.

5. Sillä näin ovat pyhätin waimot muinen heitänsä kaunistaneet, jotka toirvonsa paniwat Jumalan päälle, ja olivat miehillensä alamaiset:

6. Niinkuin Sara oli Abrahamille kuiliainen, ja kutsui hänen herraksi,* jonka tyttäriksi te tulleet olette, jos te hyvin teette, ja peltäämätä olette. * 1 Mos. 18: 12.

7. Te miehet myös asukaat heidän kansansa taidolla, ja antakaat waimolliselle niinkuin heikommalle astialle hänen kunniansa,* niinkuin myös elämän

armon kanssaperillijille, etteivät teidän rukouksenne estetyksi tulisi. * 1 Kor. 7: 3. Eph. 5: 25. Kol. 3: 19.

8. Mutta viimein olkaat kaikki yksimieliset, * ynnä kärsiväiset, pitäin weljellistä rakkautta keskenänne, laupiaat, ystävälliset;

* Rom. 12: 16. I. 15: 5. Phil. 3: 16.

9. Ei koston pahaa pahalla, * eikä kirouksella kirousta; vaan paremmin suunatkaat, tietäen, että te olette tutsutut suunausta perimään. † * 3 Mos. 19: 18. San. I. 20: 22.

Matth. 5: 39. 1 Kor. 6: 7. † Matth. 25: 34.

10. Sillä joka elää tahtoo, ja hyviä päiviä nähdä, hän hillittää kielenjään pahundeista ja huulensa wilppiä puhumasta.

Ps. 34: 13, 14. JaI. 1: 26.

11. Hän wälttääkään pahaa, ja tehtään hyvää: etsikään rauhaa, ja noudattakaan sitä.

Ps. 87: 27. Ef. 1: 16. 3 Joh. b. 11.

12. Sillä Herran filmät ovat vanhurskasten päälle, ja hänen formansa heidän rukouksissansa: * mutta Herran kaswot ovat pahointekijöitä vastaan. * Ps. 34: 16.

13. Ja kuka on, joka taitaa teitä wanhingoittaa, jos te hywää pyydätte?

14. Ja jos te vielä oikeuden tähden kärsitte, niin te kuitenkin autuaat olette: mutta älkää peljätkö heidän vaatimistansa, älkää myös heitä hämmästykö. † * Matth. 5: 10. 1 Piet. 2: 20. I. 4: 14, 15. † Ef. 6: 12. Jer. 1: 8. Matth. 10: 28.

15. Mutta pyhittäkää Herran Jumala teidän sydämissänne. * Olkaat myös aina valmiit vastaamaan † joistaisista, kuin teidän toi-

monne perustusta tutkistelee, joka teissä on, hiljaisuudella ja pelwolla; * Job. 1: 21.

Ef. 8: 13. † Ps. 119: 46. Ap. T. 4: 8, 10.

16. Ja pitäkäät hyvä omatunto; että ne, jotka teitä panettelewat, niinkuin pahantehtöitä, häpeisivät, * että he ovat häväisneet teidän hyvän me-
nonne Kristusessa.

* Tit. 2: 8. 1 Piet. 2: 12, 15, 19.

17. Sillä se on parempi, jos Jumalan tahto niin on, että te hyvän työn tähden kärsitte, kuin pahan.

18. Sillä Kristus myös kerran kärsi meidän synteimme tähden, * hurskas wääräin edestä; että hän meitä Jumalalle uhraisi: lihan kautta tosin luotettu, mutta Hengen kautta eläväksi tehty; † * Rom. 5: 8.

Hebr. 9: 15, 28. † Rom. 1: 4. 2 Kor. 13: 4.

19. Jossa hän myös meni pois, ja saarnasi hengille wankeudessa, Eph. 2: 17. 1 Piet. 4: 6.

20. Jotka eivät muinen uskoneet, * koska Jumala kerran Noan aikana odotti † ja kärsiväinen oli, koska arkki walmistettiin, ** jossa harwat (se on, kahdeksan sielua) weden kautta päästetyksi tulivat; ††

* Matth. 24: 38. Luf. 17: 26, 27. † Rom. 2: 4.

** 1 Mos. 6: 8, 5, 14. †† 1 Mos. 7: 7. I. 8: 18.

21. Se nyt meitäkin kasteessa autuaaksi tekee, * joka sitä aawisti (ei, että lihan saastaisuudet pannaan pois, vaan että se on hyvän omantunnon liitto Jumalan tykönä)

Jesuksen Christuksen ylösnousemisen kautta,

* Eph. 5: 28.

22. Joka on Jumalan oitiale kädelle * taivaaseen mennyt, ja hänelle ovat enkelit, ja wallat, ja voimat alamaiset.

* Ps. 110: 1. Eph. 1: 20. Kol. 3: 1.

4. Lufu.

Neutvotaan, varustettuna Christuksen mieheksi, laskamaan pakanallista menoista ja pyhästä elämäferasta ahkeroitsemaan; kärsimään ristiä ja pilkkaa, Christuksen tähden.

Että siis Christus lihas- ja meidän edestämme on kärsinyt, niin te myös varustakaat teitänne sillä mielellä; * sillä joka lihas- ja kärsii, se laskaa synnistä, † * Rom. 8: 7, 11. † Hebr. 12: 1.

2. Ettei hän enää sitä aikaa, kuin hän lihas- ja edespäin on, ihmisten himon jälkeen, vaan Jumalan tahdon jälkeen eläisi.

Rom. 12: 2. L. 14: 7. 2 Kor. 5: 15. Gal. 2: 20.

Eph. 4: 22, 24. 1 Thess. 5: 10. Hebr. 9: 14.

3. Sillä kyllä siinä on, että me edesmenneen ajan elämästä tulimme pakanain mielen jälkeen, * waeltaißamme irtaudesta, himois- ja juopumise- ja ylön- syömise- ja ylönjuomise- ja hirmuise- ja epäjumalten palwelukse- ja.

* Rom. 18: 13. Eph. 4: 17.

4. Se oudoksuvat, ettette heidän kansansa juokse siihen säädyttömän hekuman menoon, ja pilkkaavat;

5. Niiden pitää luvun teke- män hänelle, joka on valmis tuomitsemaan eläviä ja kuoleita: Joh. 5: 25. Ap. 1: 40. 2 Tim. 4: 1.

6. Sillä sitä warten ewangeliumi

mi kuolleittenin saarnattu on, * että he kyllä tuomittaisiin ihmisten jälkeen lihas- ja, mutta Jumalan jälkeen eläisivät henges- ja

* 1 Piet. 3: 19.

7. Mutta nyt kaitkein loppu lähestyy. * Niin olkaat siis raittiit- ja walypaat * rufoilemaan. †

* Luf. 21: 35.

2 Piet. 3: 9, 11. 1 Joh. 2: 18. † Luf. 21: 34.

** Rom. 13: 12. † Matth. 26: 41. Ps. 4: 6.

8. Mutta ennen kaittia pitää teidänne palawa rakkaus; sillä rakkaus peittää paljon rikoksia.

San. 1: 10: 12. Jak. 5: 20.

9. Olkaat wierasten holhoojat teidänne, * napise- ja.

* Hebr. 13: 2. † Ps. 2: 14.

10. Ja palwelkaat toinen tois- tanne, jokainen sillä lahjalla, kuin hän saanut on, * niinkuin hyvät Jumalan moninaisen † armon huoneenhaltiat. **

* San. 1: 3: 28. 2 Kor. 8: 12. † 1 Kor. 12: 4.

Eph. 4: 11. ** Luf. 12: 42. Tit. 1: 7.

11. Jos joku puhui, hän puhukaan niinkuin Jumalan sano- ja: * jos jollakin on joku wirka, † hän tehkään niinkuin siitä woimasta, jonka Jumala antaa; että Jumala kaitissa Jesuksen Christuksen kautta kunnioitettai- siin, jolla on kunnia ja walta iankaikkisesta iankaikkiseen, amen!

* Jer. 23: 22. † Rom. 12: 6, 7, 8.

12. Minun rakkaani, äläkäät oudoksuko sitä hellet- tä, * kuin teille tapahtuu, että teitä koetellaan, niinkuin teille jotakin outoa tapahtu- ja.

* Ef. 48: 10. 1 Kor. 3: 13. 1 Piet. 1: 7.

13. Waan iloikaat, että te Christuksen kansa kärsitte, * että

tefin ajallansa hänen kunniansa ilmeistykiesjäsä iloitjifitte ja riemuitjifitte. † * Gal. 6: 17. Psil. 3: 10. Kol. 1: 24. 1 Tim. 2: 1: 9. † 2 Kor. 1: 5. 2 Tim. 2: 19.

14. Mutuaat olette te, jos teitä Christuksen nimen tähden pilkataan; * sillä se Henki, joka on kunnian ja Jumalan Henki, leppää teidän päällänne: heiltä hän pilkataan, waan teiltä hän kunnioitetaan. * Matth. 5: 10, 11. 1 Piet. 2: 20. 1. 3: 14.

15. Mltään ysfifään teistä kärsikö niinkuin murhaaja eli waras, taikka pahantekijä, eli niinkuin se, joka toisen wirkaan rupee;

16. Mutta jos hän kärsii niinkuin fristitty, älköön häwetkö, waan kiittäkään Jumalata sen osan tähden. Ap. 1. 5: 41. Psil. 1: 29.

17. Sillä aika on, että tuomion pitää Jumalan huoneesta alkaman; mutta jos se ensin meistä alkaa, minkästä lopun ne saavat, jotka eivät Jumalan ewangeliumia usko? Ef. 10: 12.

Jer. 25: 29. 1. 49: 12. Hes. 9: 6. Mal. 3: 6.

18. Ja jos hurstas tuskalla wapaatji tulee, tusja sitte jumalatoim ja syntien näkny? San. 1. 11: 31. Luf. 23: 31.

19. Sentähden ne, jotka Jumalan tahdon jälkeen kärsiwät, antataa sielunsa * niinkuin uskolliselle luojalle hymisjäsä töisjäsä.

* Ps. 31: 6. Luf. 23: 46. Ap. 1. 7: 59.

5. Lufu.

Pielari neutoo pappeja ahkernuteen heidän wirasjansa, kaikkia nöyryyteen, ja Jumalan a-
roulla perkeletä vastaan seisoimaan. päättää tämän epistolan muistutuksella ja tervehdyksellä.

Wanhoja pappeja teidän seas-
sanne minä neuwon, joka

myös pappi olen, ja Christuksen kärsimisten tunnustaja, * ja osallinen siitä kunniaasta, joka ilmeistywä on:

* Psil. 69: 9. 1 Tim. 2: 9.

2. Raitkaat Christuksen laumaa, joka teidän halusjanne on, ja pitäkää siitä waari, * ei waaditut, waan hymällä mielellä: ei turhan woiton tähden, † waan hymästä tahdosta;

* Jer. 23: 4. Ap. 1. 20: 28. † 1 Tim. 3: 3. Tit. 1: 7.

3. Ei myös niinkuin herrat * kansansa päälle, waan olkaat laumalle esitumakji. †

* 2 Kor. 1: 24. † Psil. 3: 17. 1 Tim. 4: 12.

4. Niin te, ylimmäisen Baikemenen * ilmeistysjäsä, katoomatoman kunnian kruunun saatte. †

* Ef. 40: 11.

Joh. 10: 11. † 1 Kor. 9: 25. 2 Tim. 4: 8.

5. Niin myös te nuoret, olkaat wanhoille alamaifet: ja olkaat kaikki toinen toijellenne alamaifet, * ja pitäkää teitäme kiintiästi nöyryyteen; † sillä Jumala on ylpeitä vastaan, ** mut-
ta nöyrylle hän antaa armon.

* Eph. 5: 21.

† Rom. 12: 10, 16. ** San. 1. 3: 34. Psil. 2: 8.

6. Nöyryyttäkää siis teitäne Jumalan wakewän tähden ala, että hän teitä ajallansa korottajsi:

Joh. 22: 29. Luf. 1: 52. 1. 14: 11. Ja. 4: 10.

7. Raitti teidän murheenne pankaat hänen päällensjäsä; sillä hän pitää murheen teistä.

Ps. 65: 23. Matth. 6: 25. 1 Kor. 9: 9. Psil. 4: 8.

8. Olkaat raittiit, malwokaat; * sillä teidän wi-
hollisenne perkele käy hym-

päri, niinkuin kiljuva ja-lopeura, ja etsii kenen hän nielisi. † * 1 Thess. 5: 8. 1 Piet. 1: 18.

1. 4: 7. † Job. 1: 7, 8. Ps. 22: 31.

9. Sitä te seisokaat was-taan, wahwat uskoissa, * tietäen, että ne waiwat tapahtu-wat teidän weljillemmekin maail-massa. * Eph. 6: 11, 18. Jak. 4: 7.

10. Mutta Jumala, jolta kaikfi armo tulee, joka meitä on tut-sunut * ijanikailliseen kunniaan-ja Christuksessa Jeesuksessa, tei-tä, jotka wähän † aikaa kärsitte, valmistaa, wahvistaa, tukee, perustaa; ** * 2 Tim. 1: 9.

† 2 Kor. 4: 17. 1 Piet. 1: 6. ** Hebr. 13: 21.

11. Sille olkoon kunnia ja

wälewyyhys ijanikaillijesta ijan-ikailliseen, amen!

12. Silwanuksen teidän uskolli-sen weljemme kanssa (niinkuin mi-nä huulen) olen minä teidän ty-könne harwoilla sanoilla kirjoit-tanut, * neuwoen ja tunnustain, että tämä on se oikia Jumalan armo, jossa te olette. * Hebr. 13: 22.

13. Teitä tervehtäwät walitut Babyloniasssa, ja minun poikani Markus. Ap. 2: 12: 25.

14. Tervehtäkää toinen tois-tanne rakkauden suunnannolla: * rauha olkoon teille kaikille, jot-ka Christuksessa Jeesuksessa olet-te, amen! * Rom. 16: 16.

1 Kor. 16: 20. 2 Kor. 13: 12. 1 Thess. 5: 26.

P. Pietarin toinen Epistola.

1. Luku.

Pietari tervehtää uskowaisia, ja neuwoo hel-tä Christuksessa annettuihin lupauksen jälkeen uskonsa arua osoittamaan, ja tutuustansa wahvistamaan. Sanoo, minkä tähden hän sitä tekee. Osoittaa apostolein ja propheet-tain opin alun ja perustuksen.

Simon Pietari, Jeesuksen Chris-tuksen palvelia ja apostoli, niille, jotka ovat saaneet mei-dän kanssamme yhdenkaltaisen kalliin uskon wanhurskaudessa, jonka meidän Jumalamme, ja meidän Wapauttajamme Jeesus Christus antaa:

2. Armo ja rauha lisääntyköön teille, * Jumalan ja meidän Her-ran Jeesuksen Christuksen tun-temisen kautta!

* Rom. 1: 7. 1 Piet. 1: 2. Jub. Ep. v. 2.

3. Että hänen jumalallinen woimansa meille kaikkinaiset jot-ka elämään ja jumaliseen me-

noon sopiwat) on lahjoittanut, hänen tuntemisensa kautta, joka meitä kunniaan ja armoon tut-sunut on;

4. Joidenka kautta meille ne suurimmat ja kalliit lupaukset lahjoitetut ovat, että te niiden kautta Jumalan luomosta o-jalliseksi tulisitte, jos te kato-waisen maailman himon wäl-tätte: Ef. 5: 5.

Job. 1: 12. Rom. 8: 16.

2 Kor. 8: 18. Gal. 3: 26. Hebr. 12: 10. 1 Job. 3: 2.

5. Riin aheroitkaat kai-kella wirendellä teidän uskonne arua osoitta-maan, ja aruussa tointa,

6. Ja toimesta kohtuullisuut-ta, ja kohtuullisuudessa kärsi-wällisyyttä, ja kärsiwällisyydes-sä jumalisuutta,

7. Ja jumalisuudessa weljel-

listä rakkautta, ja weljellisessä rakkaudessa yhteistä rakkautta.

8. Sillä koska nämät täydellisesti teissä ovat, niin eivät he teitä salli löydetää joutilassa eli hedelmättöminä * meidän Herran Jeesuksen Christuksen tuntemisessa. * Tit. 3: 14.

9. Mutta jolla ei näitä ole, hän on sofia, ja ei näe mitään tautaa,* ja on unhottanut itsensä olleen puhdistetun entisistä synneistään.

* Ef. 59: 10. 2 Petr. 1: 17. 1 Joh. 2: 9, 11.

10. Sentähden, rakkaat weljet, ahferoitkaat paremmin sitä, että te teidän tutsunisenne ja walitsemisenne wahvistaisitte; sillä jos te sen teette, niin ette suinkaan koskaan kompastu. 1 Joh. 3: 19.

11. Sillä teidän sallitaan alusti käydä sisälle meidän Herran ja Wapahhtajan Jeesuksen Christuksen iankaikkiseen waltakuntaan.

12. Sentähden en minä tahdo unhottaa teille aina näistä muistuttaa, waikka te tiedätte, ja wahvistetut olette tässä nykyisessä totuudessa.

13. Sillä minä arwaan sen tohtuulliseksi, niinkauvan kuin minä tässä majassa olen, herättää teitä ja muistuttaa teille;

2 Piet. 3: 1.

14. Sillä minä tiedän, että minun pitää pian tämän minun majani paneman pois, * niinkuin meidän Herra Jeesus Christus minulle ilmoitti. †

* 2 Tim. 4: 6. † Joh. 21: 18.

15. Mutta minä tahdon myös aina ahferoita, että te nämät

minun lähtemiseni jälkeen muistossa pidätte.

16. Sillä empä me ole kawaloita juttuja noudatelleet, * teille tietäväksi tehdessämme meidän Herran Jeesuksen Christuksen wimaa ja tulemista; waan me olemme itse nähneet hänen suuren kunniansa. †

* 1 Kor. 1: 17. 1. 2: 1, 4, 13. 1. 4: 20.

† Matth. 17: 1. Joh. 1: 14. 1 Joh. 1: 1. 1. 4: 14.

17. Koska hän Isältä Jumalalta sai kunnian ja ylistyksen, äänen kautta, joka hänelle näin siltä suurelta kunnialta tapahtui: tämä on minun rakas Poikani, johon minä mielistyin.

Matth. 3: 17. 1. 17: 5.

Mark. 1: 11. 1. 9: 7. Luk. 3: 22. 1. 9: 35.

18. Ja tämän äänen me kuimme tulewan taivaasta, koska me pyhällä wuorella hänen kanssansa olimme.

19. Ja meillä on wahwa propheetallinen sana, ja te teette hywin, että te siitä warin otatte, niinkuin kynttilästä,* joka piimeissä walistaa, niinkauvan kuin päivä walfenee, ja kointähti † koittaa teidän sydämissänne. * Ps. 119: 105.

† Joh. 5: 35. 2 Kor. 4: 6. 2 Tim. 2: 22: 18.

20. Ja se tulee teidän ensi tietää, ettei yksikään prophetia raamatussa tapahdu omasta seilituksesta. 2 Tim. 3: 16. 1 Piet. 1: 11.

21. Sillä ei yksikään prophetia ole vielä ihmisen tahdosta tuotu edes; waan pyhät Jumalan ihmiset ovat puhuneet, waijutetut Pyhälta Hengeltä.

2. Luku.

Pietari ennustaa wääristä propheetaista, ja ilmoittaa heidän rangaistuksensa. Kirjoittaa heidän muotonsa, josta he tuta taibetaan.

Niin oli myös wääriä propheetaita kansan seas, niinkuin teidänin sefaanne * wääriä o-
pettajita tulee, jotka wahingol-
listet eriseurat tuovat, + ja hiel-
tävät ** sen Herran, joka hei-
dän ostanut on, saattain heil-
lensä nopian kadotuksen. ++

* 5 Mos. 18: 1, 1c. Matth. 24: 11. Ap. 2: 20: 29.

+ Mark. 18: 12. 1 Kor. 11: 19. ** 1 Tim. 4: 1.

2 Tim. 8: 1, 5. Jud. Ep. v. 4, 18. ++ Sof. 13: 9.

2. Ja monta noudattaa hei-
dän kadotustansa, joiden kaut-
ta totuuden tie pilkataan.

3. Ja ahneudesta ajatelluilla
sanoilla pitää heidän teitä kau-
paaman: * joiden tuomio ei sil-
leen kaupan wiinvy, eikä hei-
dän kadotuksensa maa. +

* 1 Tim. 6: 5. Eit. 1: 11. + 5 Mos. 32: 35.

4. Sillä jos ei Jumala niitä
enkeleitä, jotka syntiä tekivät,
armahtanut, * waan on pimey-
den kahleilla helvettiin syös-
nyt, + ja antoi yllön heidän tuo-
mioon kätettää; **

* Job. 4: 18. + Euf. 8: 31.

1 Sof. 3: 8. ** Jud. Ep. v. 6. Tim. 2: 20: 2.

5. Ja ei ole armahtanut en-
tistä maailmata, waan wapahti
Noan wanhurskauden saarnaa-
jan itse kahdeksantena, ja toi
wedenpaisumuksen jumalatto-
main maailman päälle;

1 Mos. 7: 7, 23. 1 Piet. 3: 19, 20.

6. Ja on ne kaupungit Sodo-
man ja Gomorran tuhaksi teh-
nyt, * kütistanut ja kadottanut,
ja tefi ne jumalattomille pel-

jästykseksi, + jotta fitte tulewat
olimat; * 1 Mos. 19: 24, 25. 5 Mos. 29: 23.

Ef. 13: 19. Jer. 50: 40. Sof. 16: 49.

Am. 4: 11. Jud. Ep. v. 7. + 4 Mos. 28: 10.

7. Ja on pelastanut hurstkaan
Lotin, joka riettaifilta ihmifilta
heidän haureutensa menollawai-
wattiin;

1 Mos. 19: 5, 7, 8, 15.

8. (Sillä hän oli hurstas ja
asui heidän seasansa, ja kuiten-
kin sentaltaista piti näkemän ja
kuuleman, he waiwasivat sitä
hurstasta sielua joka päivä hei-
dän wäärillä töillänsä;)

9. Niin Herra tietää ju-
maliset kiusauksista pe-
lastaa, * mutta wäärätkät-
teä tuomiopäiwään asti
waimattaa;

* 1 Kor. 10: 13.

10. Mutta enimmästi ne, jot-
ka lihan jälkeen saastaisessa hi-
mossa waeltavat, ja herrauden
katsowat yllön, rohkiat, itsestän-
sä paljon pitäwäiset, jotka eiwät
pellää waltojakaan pilkata;

Jud. Ep. v. 4, 7, 8.

11. Waikka ne enkelit, jotka
wäessä ja woimassa suuremmat
owat, eiwät kärsi heitä vastaan
Herran tykönä pilkallista tuo-
miota;

Jud. Ep. v. 9.

12. Kuitenkin he niinkuin jär-
jettömät luontolappaleet, jotka
luonnostansa kiinni otettaa ja
teurastettaa tehdyt owat, * pilk-
kaawat niitä, joita eiwät he
ymmärrä, + ja hukkuwat heidän
turmeluksesansa,

* Jer. 12: 3. + Jud. Ep. v. 10.

13. Ja saawat wääröynden pal-
tan, pitäin sen heumana, että
he ajallifissa hertuisja eläwät,
he owat ilkenhet ja pilkat, kers-

kaavat heidän petoksisiansa, nautiten herkkuja teidän kanssanne;

Jub. Ep. v. 13.

14. Heillä on filmät huoruutta täynnä, ja eivät taida synnistä lakata: he haukuttelevat tykönsä horjumat sielut: he ovat heidän sydämensä ahneudessa harjaantuneet: kirottu kansa,

15. Jotka antoivat ylönsä oikantien ja eksyivät, he noudattivat Baalamia Baborin pojan tietä, joka vääryyden palkkaa rakasti;

4 Mos. 22: 5, 7, 21. Jub. Ep. v. 11.

16. Mutta hän rangaistiin hänen vääryydestänsä: myrkä työjuhta puhui ihmisen äänellä ja esti sen propheetan hulluuden.

4 Mos. 22: 23, 28.

17. Ne ovat vedettömät lähteet ja pilvet, jotka tuulispäätä * ympäröi ajetaan, joille on kätkeyty syntiä pimeys iankaikfeesti. † * San. 1. 25: 14. † Jub. Ep. v. 13.

18. Sillä he puhuvat röyhkeitä sanoja, jotka turhat ovat, ja yllättävät tawattomuuden kautta liballisiin himoihin niitä, jotka tosin ovat niitä välttäneet, kuin eksyksissä waeltawat;

Jub. Ep. v. 13.

19. Ja lupaawat heille waipauden, waikka he itse turmeluksen palvelijat ovat; sillä joku voitetaan, sen palvelia hän myös on. Job. 8: 24. Rom. 6: 16.

20. Ja sitte kuin he ovat paenneet maailman saastaisuudesta Herran ja Wapahhtajan Jeesuksen Christuksen tuntemiseen, niin he kuitenkin heittänsä niihin käärimät, ja voitetaan, ja on

heille viimeinen pahemmassi tullut, kuin ensimmäinen.

Matth. 12: 45. Luk. 11: 26. Hebr. 6: 4, 10.

21. Sillä se olisi heille parempi ollut, etteivät he wanhurstauden tietä tunteneetkaan olisi, kuin että he tunsivat sen, ja poikkesivat pois pyhästä kästystä, joka heille annettu oli.

Luk. 12: 47, 48.

22. Niille on tapahtunut se toinen sananlasku: toira syö oksennuksensa; * ja pesty siä rypee ropakossa jälleen. * San. 1. 26: 11.

3. Luku.

Pietari antaa tietää syyn tämän epistolan kirjoittamiseen. Osoittaa, pilkkaajilta vastaan, viimeisen tuomion wiisheyden, ja maailman lopun muodon. Waroittaa mahdolliseen walmistukseen tuomioon, ja päättää epistolan kiitoksella Jumalan tykö.

Tämän nyt toisen lähetykskirjan minä teille, minun rakkaani, kirjoitan, jolla minä herätän ja neuvon teidän wakaata mieltänne:

2 Piet. 1: 13.

2. Että te muistaisitte ne sanat, jotka ennen pyhiltä propheetailta sanotut ovat, ja myös meidän käskymme, jotka olemme Herran ja Wapahhtajan apostolit.

3. Ja tietäkää se ensin, että viimeisinä päiwinä tulewat pilkkaajat, jotka oman himonsa jälkeen waeltawat,

1 Tim. 4: 1. 2 Tim. 3: 1. Jub. Ep. v. 13.

4. Ja sanowat: kussa on lupaus hänen tulemisestansa? * Sillä siitä päivästä, kuin isät ovat nukkuneet, pyjyivät kaikki niinkuin ne luomion alusta olleet ovat. Es. 5: 19. Jer. 17: 16. Hes. 12: 23.

5. Mutta tietensä eivät he

tahdo tietää, että tairvaat muinen oliwat, * ja maa wedestä, † joka wedessä Jumalan sanan kautta seisoo; * 1 Mos. 1: 8, 9.

Ps. 24: 2. Ps. 33: 6. † Ps. 136: 6.

6. Kuitenkin siihen aikaan se maailma niiden kautta wedenpaifumisella hukui. 1 Mos. 7: 10, 21.

7. Niin myös ne tairvaat ja maa, kuin nyt ovat, hänen sanansa kautta jäästetään tulen waraksi tuomiopäivään asti, * jona jumalattomat ihmiset kadotetaan. † * Ps. 102: 27.

Es. 51: 8. † Hebr. 1: 11. 2 Thess. 1: 8.

8. Mutta tätä yhtä ei pidä teiltä salattaman, minun rakkaani: yksi päivä on Herran edessä niinkuin tuhannen ajastaitaa, ja tuhannen ajastaitaa niin kuin yksi päivä. Ps. 90: 4.

9. Ei Herra miinytä lupauksensa, (niinkuin muutamat sen miippwan luulewat, *) waan hän on meidän kanssamme kärsiwäinen, † ja ei tahdo, että jonkun pitäisi hukkuman, waan että jokainen itsensä parannukseen kääntäisi. **

* Es. 30: 18. Ps. 2: 3. Hebr. 10: 37. † 1 Piet. 3: 20.

** Hebr. 19: 23, 32. 1. 33: 11. Rom. 2: 4. 1 Tim. 2: 4.

10. Mutta Herran päivä on tulewa niinkuin waras yöllä, * ja silloin tairvaat suurella painhinalla menewät pois, mutta elementit pitää palamuudesta sulaman, ja maa, ja rakennukset, jotka hänessä ovat, pitää palaman ylös. † * Matth. 24: 35, 43, 44.

Luk. 12: 39, 40. 1 Thess. 5: 2. 1 Tim. 3: 8.

† Ps. 102: 27. Mark. 13: 31. 1 Tim. 3: 20: 11.

11. Että kaikkein näiden pitää katooman, minkäkaltaiset teidän tulee silloin olla pyhissä menoissa ja jumalisuudessa:

12. Niin että te odotatte ja itäwöitsette Jumalan päivän tulemista, * jona tairvaat tulesta raukeewat, ja elementit palamuudesta sulawat? † * Luk. 12: 36.

Tit. 2: 13. † Ps. 50: 3. 2 Thess. 1: 8.

13. Mutta me odotamme uusia tairwaita ja uutta maata * hänen lupauksensa jälkeen, joissa wanhurskaus asuu.

* Es. 65: 17. 1. 66: 22. 1 Tim. 2: 21: 1.

14. Sentähden, minun rakkaani, että te näitä odotatte, niin ahferoitkaat, että te hänen edessänsä puhtaaksi ja nuhteettomaksi * rauhassa löydettäisiin;

* 1 Kor. 1: 3.

Phil. 1: 10. 1 Thess. 3: 13. 1. 5: 23.

15. Ja lukeaat meidän Herran Jesuksen Christuksen pitkämielisyys teidän autuudeksenne: niinkuin myös meidän rakas weljemme Paawali siitä wiisaudesta, kuin hänelle annettu on, teille on kirjoittanut,

Rom. 2: 4.

16. Joka myös jokaisessa kirjassansa näistä puhuu, joissa muutamat ovat työläästä ymmärtää, jotka taitamattomat ja huikentelewaiset turmelewat, niinkuin nimtfin raamatut, o-maksi kadotukseksensa.

Rom. 8: 19. 1 Kor. 15: 24. 1 Thess. 4: 15.

17. Nyt että te, minun rakkaani, sen jo ennen tiedätte, * niin karttakaat, ettette wieteltäisi

jumalattomain esityksellä ynnä heidän kansansa, ja lankeisi pois omasta wahvuudestaan.

* Mark. 13: 23.

18. Waan kaswakaat meidän

Herran ja Wapahdajan Jesuksen Christuksen armossa ja tuntemisessa: jolle olkoon kunni, sekä nyt että iankaikkiseen aikaan, amen!

P. Johanneksen ensimmäinen Epistola.

1. Luku.

Johannes todistaa Jesuksesta, jonka hän itse nähnyt ja jota hän kuulut oli. Osoittaa, te-
nessä Jesuksesta on osallisuus ja syntein anteeksi saaminen.

Joka alusta oli, * jonka me kuulumme, jonka me silmilmme näimme, jota me katselleet olemme, ja meidän kätemme pidelleet ovat elämän sanasta, †

2. (Ja elämä on ilmestynyt, ja me olemme nähneet, ja todistamme, ja ilmoitamme teille sen elämän, joka iankaikkinen on, joka oli Isän tykönä, * ja on meille ilmestynyt, † * Joh. 1: 2. † Rom. 16: 26. Kol. 1: 26. 2 Tim. 1: 10. Tit. 2: 11.)

3. Mitä me nähneet ja kuulleet olemme, sen me teille ilmoitamme, että teilläkin meidän kanssamme osallisuus olisi, ja meidän osallisuutemme on Isän ja hänen Poikansa Jesuksen Christuksen kanssa.

Joh. 17: 21—23. 1 Kor. 1: 9.

4. Ja näitä me teille kirjoitamme, että teidän ilonne täydellinen olisi.

2 Joh. v. 12.

5. Ja tämä on se ilmoitus, jonka me häneltä kuulleet olemme ja teille ilmoitamme, että Jumala on waleus, * ja ei hänessä ole yhtään pimeyttä.

* Joh. 1: 9. 1. 6: 12. 1. 9: 5. 1. 12: 35, 36.

6. Jos me sanomme, että meillä

on osallisuus hänen kansansa, ja waellamme pimeydessä, niin me walehtelemme, ja emme tee totuutta.

1 Joh. 2: 4.

7. Mutta jos me waleudessa waellamme, niinkuin hänkin waleudessa on, niin meillä on osallisuus keskenämme, ja Jesuksen Christuksen hänen Poikansa weri puhdistaa meitä kaikesta synnistä.

Hebr. 9: 14. 1 Piet. 1: 19. 3. Jm. 2: 2.

8. Jos me sanomme, ettei meillä ole syntiä, * niin me petämme itsemme, ja ei ole totuus meissä. * 1 Kun. 8: 46. 2 Mita 2: 36.

San. 1: 20: 9. Saarn. 2: 7: 21. Jak. 3: 2.

9. Jos me tunnustamme meidän syntimme, niin hän on uskollinen ja hurstas, joka meille synnit anteeksi antaa, * ja puhdistaa meitä kaikesta wääryydestä.

* Ps. 92: 5. San. 1: 28: 13.

10. Jos me sanomme: emmä me syntiä tehneet ole, niin me teemme hänen walehteliaksi, ja ei hänen sanansa ole meissä.

2. Luku.

Jesuksen sovinnosta, ja hänen oikasta tuntemisesta. Maailman rakkauten wahingollisuudesta. Antichristuksen ilmaantumisesta. Pysywäisyydestä tutussa totuudessa.

Minun lapsukaiseni, näitä minä teille kirjoitan, ettette syntiä tekisi. Ja jos joku syntiä tekee, niin

meillä on edeswastaaja*
 Jsan tykönä, Jesus Chris-
 tus, joka wanhurstas on.

* Rom. 3: 25. I. 8: 34.

1 Tim. 2: 5. Hebr. 7: 24, 25. I. 9: 24.

2. Ja hän on sominto
 meidän syntheimme edestä:
 ei ainoastaan meidän,
 vaan myös kaiken maail-
 man edestä.

Joh. 4: 42.

2 Kor. 5: 18. Kol. 1: 20. 1 Joh. 4: 10, 14.

3. Ja siitä me ymmärrämme,
 että me hänen tunnenme, jos
 me hänen käskynsä pidämme.

4. Joka sanoo: minä tunnen
 hänen, ja ei pidä hänen käsky-
 jänsä, hän on walehtelia,* ja ei
 hänessä ole totuus.* 1 Joh. 1: 6. I. 4: 20.

5. Mutta joka hänen sanansa
 pitää, totisesti on Jumalan rak-
 kaus hänessä täydellinen. Siitä
 me tiedämme, että me hänessä
 olemme.

Joh. 13: 35. I. 14: 21, 23. 1 Joh. 4: 12, 13.

6. Joka sanoo itsensä hänessä
 pysyvän, hänen pitää niin wael-
 taman, kuin hänkin waelsi.

Rattih. 11: 20.

Joh. 15: 4, 5. Phil. 2: 5. 1 Piet. 2: 21.

7. Rakkaat weljet, en minä
 uutta käskyä teille kirjoita, vaan
 wanhan käskyn, joka teille alus-
 ta oli.* Wanha käsky on se sa-
 na, jonka te alusta kuulitte.

* 1 Joh. 3: 11. 2 Joh. v. 5.

8. Minä kirjoitan teille taas
 uuden käskyn,* se kuin hänessä
 totinen on, ja teissä myös; sillä
 pimeys on mennyt pois, ja to-
 tinen walkeus + nyt paistaa.

* Joh. 13: 34. I. 15: 12.

+ Joh. 1: 9. I. 8: 12. Rom. 13: 12.

9. Joka sanoo walkeudessa ole-

wansa, ja vihaa weljeänsä, hän
 on vielä pimeydessä.

1 Kor. 13: 2. 2 Piet. 1: 9. 1 Joh. 3: 14, 15.

10. Joka weljeänsä rakastaa,
 se pysyy walkeudessa, ja ei hä-
 nessä ole pahennusta.

Joh. 12: 35. 2 Piet. 1: 10.

11. Mutta joka weljeänsä wi-
 haa, hän on pimeydessä, ja
 waeltaa pimeydessä, eikä tiedä,
 kuhunka hän menee; sillä pimey-
 det ovat hänen filmänsä so-
 waisneet.

12. Rakkaat poikaseni, minä
 kirjoitan teille, että teille syn-
 tit anteeksi annetaan hänen
 nimensä tähden.

Lut. 24: 47.

Ap. 1: 4: 12. I. 10: 43. I. 13: 38.

13. Minä kirjoitan teille, isät;
 sillä te tunsitte hänen, joka alusta
 on. Minä kirjoitan teille, nuoru-
 kaiset; sillä te voititte pahan.
 Minä kirjoitan teille, lapsukai-
 seni; sillä te tunsitte Jsan.

14. Minä kirjoitin teille, isät;
 sillä te tunsitte sen, joka alusta
 on. Minä kirjoitin teille, nuoru-
 kaiset; sillä te olette wälewät,*
 ja Jumalan sana pysyy teissä,
 ja te olette pahan voittaneet.

* Eph. 6: 10, 11.

15. Mitäät maailmaa rakasta-
 ko,* eli mitään kuin maailmassa
 on. Jos joku maailmaa rakas-
 taa, ei hänessä ole Jsan rak-
 kaus.* Rom. 12: 2. + Gal. 1: 10. Ja I. 4: 4.

16. Sillä kaikki, kuin maail-
 massa on, lihan himo, filmäin
 pyyntö, ja elämän koreus, ei
 se ole Jästä, vaan se on
 maailmasta.

17. Ja maailma katoa,* ja
 hänen himonsa; mutta joka te-

kee Jumalan tahdon, se pysyy ijanikaikkisesti. * Ps. 90: 10. Es. 40: 6.

1 Kor. 7: 31. 1 Piet. 1: 24. Ja. 1: 10.

18. Lapsukaiset, nyt on viimeinen aika: ja niinkuin te olette kuulleet, että antichristus tulee, niin nyt myös monta antichristusta rupee olemaan; * siitä me tunnemme, että viimeinen aika on.

* Matth. 24: 24. Ap. T. 20: 29. 2 Thes. 2: 3.

19. He ovat meistä lähteneet, * mutta eivät he olleet meistä; sillä jos he meistä olleet olisivat, niin he tosin olisivat meidän kanssamme pysyneet: mutta että ne julki tulisivat, + ettivät he kaikki ole meistä.

* Ps. 41: 10. Ap. T. 20: 30. + 1 Kor. 11: 19.

20. Ja teillä on woide * hänetä, joka pyhä on, ja te tiedätte kaikki.

* Ps. 45: 8.

Ps. 133: 2. Joh. 14: 26. Hebr. 1: 9.

21. En minä teille kirjoittanut, niinkuin totuuden tietämättömille, vaan niinkuin sen tietäville, ja ettei yksikään wale ole totuudesta.

22. Kuka on walehtelia, vaan se joka kieltää Jesuksen olevan Christuksen? Se on antichristus, joka kieltää Isän ja Pojan.

1 Joh. 4: 3. 2 Joh. 7: 7.

23. Jokainen, kuin kieltää Pojan, ei hänellä Isääkään ole.

Luk. 12: 9.

Joh. 15: 23. 2 Tim. 2: 12. 1 Joh. 4: 15.

24. Mitä te siis alusta kuulitte, se teissä pysykään: jos se teissä pysyy, niin te alusta kuulitte, niin te myös Pojassa ja Isässä pysytte.

25. Ja tämä on se lupaus,

jonka hän meille luvannut on, sen ijanikaikkisen elämän.

26. Nämät minä teille niistä kirjoitin, jotka teitä wiettelivät.

27. Ja se woide, jonka te hänetä saaneet olette, pysyy teissä, ja et te tarwitzte, että joku teitä opettaa; vaan niinkuin se woide teitä laikaista opettaa, * niin on se tosi ja ei wale: ja niinkuin se teitä opetti, niin myös te hänessä pysytätte.

* Jer. 31: 33, 34.

Joh. 14: 26. I. 16: 13. Hebr. 8: 10, 11.

28. Ja nyt, lapsukaiseni, pysytätte hänessä; että koska hän ilmestyy, meillä olisi turwa, ettemme hänen edessänsä häpiään tulisi hänen tulemisessaan.

Mar. 8: 38. 1 Joh. 3: 2.

29. Jos te tiedätte, että hän wanhurskas on, niin tietäkää myös, että jokainen, kuin wanhurskautta tekee, se on syntynyt hänestä.

1 Joh. 3: 7, 10.

3. Luku.

Jumalan lapsilla on antuus obotettavana; sentähden puhdistawat he itsensä ja wäittäwät syntiä, rakastawat toinen toistaan, turwaawat, puhdistetulla omalla tunnolla Jumalaan.

Katsokaat, minkälaisen rakauden Isä on meille osoittanut, että me Jumalan lapsiksi nimitetään: * sentähden ei maailma teitä tunne; sillä ei hän häntäkään tunne. +

* Joh. 1: 12. + Joh. 16: 8. I. 17: 25.

2. Minun rakkaani, nyt me olemme Jumalan lapset, * ja ei ole se vielä ilmestynyt, miksi me tulemme: mutta me tiedämme, koska se ilmestyy, niin me hänen kaltaistijensa tule-

me; † sillä me saamme hänen
nähdä niinkuin hän on. **

* Ef. 56: 5.

Rom. 8: 14, 15. 2 Piet. 1: 4.

† Rom. 8: 18, 29. 1 Kor. 15: 49. 2 Kor. 4: 17.

Phil. 3: 21. Kol. 3: 4. ** 1 Kor. 13: 12. 2 Kor. 5: 7.

3. Ja jokainen, jolla tämä toivo on hänen tykönsä, puhdistaa itsensä, niinkuin hänkin puhdas on.

4. Jokainen, kuin syntiä tekee, se myös tekee vääryyttä; ja synti on vääryys. 1 Joh. 5: 17.

5. Ja te tiedätte hänen ilmeistyneen, että hän meidän syntimme ottaisi pois; * ja ei hänessä ole syntiä. † * Ef. 58: 4. 1 Tim. 1: 15.

† Ef. 53: 9. 2 Kor. 5: 21. 1 Piet. 2: 22, 24.

6. Jokainen, kuin hänessä pysyy, ei hän syntiä tee: mutta jokainen, kuin syntiä tekee, ei se ole häntä nähnyt, eikä häntä tuntenut. 1 Joh. 2: 4. 1. 4: 8, 16. 3 Joh. 6: 11.

7. Lapsutaiset, alkäänt antafotenekään teitäme wietellä: jotka wanhurskautta tekee, se on wanhurskas, niinkuin hänkin wanhurskas on. 1 Joh. 2: 29.

8. Joka syntiä tekee, hän on perfeleestä; sillä perfele tekee syntiä alusta. * Sitä warten Jumalan Poika ilmeistyi, että hän perfeleen työt särkisi. * Joh. 8: 44.

9. Jokainen, kuin Jumalasta syntynyt on, ei se syntiä tee; sillä hänen siemenensä pysyy hänessä: ja ei hän taida syntiä tehdä, sillä hän on Jumalasta syntynyt. 1 Piet. 1: 23. 1 Joh. 5: 18.

10. Siitä ilmaantuvat Jumalan lapset ja perfeleen lap-

set. Jokainen, kuin ei tee wanhurskautta, ei se ole Jumalasta, ja joka ei rakasta hänen weljeänsä. 1 Joh. 4: 8, 16.

11. Sillä tämä on ilmoitus, jonka te alusta kuulitte, että me toinen toistammerakastaifimme. Joh. 13: 34. 1. 15: 12. 1 Thes. 4: 9. 1 Joh. 2: 7, 9.

12. Ei niinkuin Kain, joka pahasta oli, ja tappoi weljensä; * ja minkätähden hän tappoi hänen? Sillä hänen työnsä olivat pahat, ja hänen weljensä wanhurskaat. † * 1 Mos. 4: 8. † Hebr. 11: 4.

13. Alkäänt ihmeteltö, minun weljeni, jos teitä maailma wihaa. Joh. 15: 18, 19. 1. 17: 14.

14. Me tiedämme, että me olemme kuolemasta elämään siirretyt, sillä me rakastamme weljiä. Joka ei weljeänsä rakasta, se pysyy kuolemassa.

3 Mos. 19: 17. 1 Joh. 2: 9, 10, 11.

15. Jokainen, kuin weljeänsä wihaa, hän on murhaaja: * ja te tiedätte, ettei yhdesäkään murhaajassa ole ijanikaifinen elämä pysymä. † * Matth. 5: 21, 22. † Gal. 5: 21.

16. Siitä me tunnifimme rakauden, että hän on henkensä meidän edestäimme pannut; * niin pitää meidän weljeimme edestä meidän henkemme paneman. * Joh. 3: 16. 1. 15: 13.

Rom. 5: 8. Eph. 5: 2, 25. 1 Joh. 4: 9.

17. Mutta jos jollakin olisi tämän maailman hymnyttä, ja näkifi weljensä tarwitsewan, ja sulkee sydämensä häneltä, * kuinkas Jumalan rakkaus pysyy hänessä? † * 5 Mos. 15: 7.

Luut. 8: 11. † 1 Joh. 4: 20. 1. 5: 1.

18. Lapsutaiseni, alkäämme ra-

kastako sanalla eli kielessä, vaan työllä ja totuudella. *Jak. 2: 15, 16.*

19. Siitä me tiedämme, että me totuudesta olemme, ja tiedämme hänen edessänsä meidän sydämemme hillitä,

20. Että jos meidän sydämemme tuomitsee meitä, niin on Jumala suurempi kuin meidän sydämemme, ja tietää kaikki.

21. Te rakastahimmat, jos ei meidän sydämemme tuomitse meitä, niin meillä on turva Jumalaan,

22. Ja mitä me anomme, niin me saamme häneltä, * että me hänen käskynsä pidämme, ja teemme, mitä hänelle kelpaa.

* *Pf. 10: 17. Pf. 34: 18, 18. Pf. 145: 18.*

San. 1: 15: 29. 1. 28: 9. Mark. 11: 24. Jak. 1: 5.

23. Ja tämä on hänen käskynsä, että me hänen Poikaansa Jeesuksen Christuksen nimen päälle uskoisimme, * ja rakastaisimme toinen toistamme, † niin kuin hän käskyn meille antoi. * *Joh. 6: 29. 1. 17: 8. † 3 Mos. 19: 18.*

Matth. 22: 39. Eph. 5: 2. 1 Piet. 4: 8.

24. Ja joka hänen käskynsä pitää, * se pysyy hänessä, ja hän siinä: † ja siitä me tiedämme että hän meissä pysyy, siitä hengestä, jonka hän meille antoi. **

* *Luk. 10: 27. Joh. 13: 34. † Joh. 14: 23.*

1. 15: 10. ** Rom. 8: 9. 1 Joh. 4: 12, 13, 15, 16.

4. Luku.

Johannes neuvoa koettelemaan henkiä, jos he ovat Jumalasta, eli ei. Kehottaa Jumalan rakkauden esittävällä testä lähimmäisistä ettei Jumalata rakastamaan.

Te rakkaaimmat, älkää jokaista henteä uskoko, * vaan koetel-
taat henget, jos he Jumalasta

ovat; sillä monta väärää pro-
pheettaa ovat tulleet maail-
maan.

* *1 Kun. 22: 22. Jer. 29: 8.*

Matth. 7: 15, 16. 1. 24: 4, 5, 24. Ap. 1. 20: 28, 29.

Rom. 16: 17. Eph. 5: 6. 1 Thes. 5: 21

2 Piet. 2: 1, 2. 2 Joh. 7: 7. 1 Tim. 4: 2: 2.

2. Siitä te tuntekaat Jumalan Henki: että jokainen henki, joka tunnustaa Jeesuksen Christuksen lihaan tulleen, se on Jumalasta.

1 Joh. 5: 1.

3. Ja jokainen henki, joka ei tunnusta Jeesusta Christusta lihaan tullee, ei se ole Jumalasta: ja se on antichristuksen henki, josta te kuulitte, että hän on tuleva, * ja on jo parhaal-
lansa maailmassa.

* *2 Thes. 2: 7. 1 Joh. 2: 18, 22.*

4. Lapsitaiseni, te olette Jumalasta, ja olette heidän voit-
taneet; sillä se, joka teissä on, hän on suurempi kuin se, joka maailmassa on.

2 Kun. 6: 16.

5. He ovat maailmasta, sen-
tähden he puhuvat maailmas-
ta, * ja maailma kuulee heitä. †

* *Joh. 9: 31. † Joh. 15: 19.*

6. Me olemme Jumalasta: ja joka Jumalan tuntee, hän kuulee meitä: joka ei Jumalasta ole, ei hän kuule meitä. * Siitä me tunnenme totuuden hengen ja ehsyntyksen hengen. * *Joh. 8: 47. 1. 1. 27.*

7. Te rakastahimmat, rakasta-
taamme toinen toistamme, sillä rakkaus on Jumalasta: ja jo-
kainen, kuin rakastaa, se on Jumalasta syntynyt, ja tuntee Jumalan.

8. Joka ei rakasta, ei hän tunne Jumalata; * sillä Jumala on rakkaus.

* *1 Joh. 2: 4. 1. 3: 6.*

9. Sen kautta ilmestyi Jumalan rakkaus meidän kohtamme, että Jumala lähetti ainoan Poikansa maailmaan, * että me hänen kauttansa eläisimme.

* Joh. 3:16. Rom. 5:8. I. 8:32. 1 Joh. 3:16.

10. Siinä on rakkaus, ei että me rakastimme Jumalata, vaan että hän rakasti meitä, ja lähetti Poikansa sovinnoksi meidän synnteimme edestä. Joh. 15:16.

Rom. 8:24, 25. I. 5:8, 10. 2 Kor. 5:18, 19.

11. Te rakkaahimmat, jos Jumala meitä niin rakasti, niin meidän pitää myös toinen toistamme rakastaman.

Matth. 18:33. Joh. 15:12, 13.

12. Ei ole yksikään Jumalata koskaan nähnyt. * Jos me rakastamme toinen toistamme, niin Jumala pysyy meissä, ja hänen rakkautensa on täydellinen meissä. † * 2 Moos. 33:20. 5 Moos. 4:12. Joh. 1:18. 1 Tim. 1:17. I. 6:16. † 1 Joh. 2:5.

13. Siitä me tunnemme, että me pysynne hänessä,* ja hän meissä, ja että hän antoi meille hänen Hengestänsä.

* Joh. 14:20. 1 Joh. 3:24.

14. Ja me näimme, * ja todistamme, että Jsa on lähettänyt Poikansa maailman Vapahtajaksi. †

* Joh. 1:14.

1 Joh. 1:1. † Joh. 3:17. I. 12:47.

15. Jokainen, kuin tunnustaa Jeesuksen Jumalan Pojaksi, hänessä pysyy Jumala, ja hän Jumalassa. Joh. 17:21. 1 Joh. 3:24.

16. Ja me tunsimme ja uskoimme sen rakkauden, jolla Jumala meitä rakastaa. Jumala

on rakkaus, ja joka rakkaudessa pysyy, hän pysyy Jumalassa, ja Jumala hänessä.

17. Siinä täytetään rakkaus meissä, että meillä olisi turva tuomiopäivänä; sillä niinkuin hän on, niin olemme me myös tässä maailmassa.

1. 8:35, 36. 2. 2:13.

18. Ei pelko ole rakkaudessa, vaan täydellinen rakkaus ajaa pois pelvon, sillä pelvolla on waiwa; mutta joka pelkää, ei hän ole täydellinen rakkaudessa.

19. Me rakastamme häntä; sillä hän rakasti meitä ensin.

20. Jos joku sanoo: minä rakastan Jumalata, ja vihaa weljeänsä, se on valehtelia; * sillä joka ei rakasta weljeänsä, jonka hän näkee, kuinka hän taitaa Jumalata rakastaa, jota ei hän näe? † * 1 Joh. 2:4. † 1 Joh. 3:17.

21. Ja tämä käsky on meillä häneltä: joka Jumalata rakastaa, hänen pitää myös weljeänsä rakastaman.

3 Moos. 19:16.

Matth. 22:37, 39. Joh. 13:34. I. 15:12.

Ephe. 5:2. 1 Thess. 4:9. 1 Piet. 4:8. 1 Joh. 3:11, 23.

5. Luku.

Osittetaan uskon woiima ja wakkutus, kristillisen uskon wahwat todistukset, syh tämän epistolan kirjoitukseen, uuden syntymisen wakkutus.

Jokainen, kuin uskoo, että Jeesus on Christus, hän on Jumalasta syntynyt: * ja jokainen, kuin rakastaa sitä, joka synnytti, hän rakastaa myös sitä, joka hänestä syntynyt on.

* Joh. 1:12, 13. 1 Joh. 2:22, 23. I. 4:2, 16.

2. Siitä me tunnemme, että me rakastamme Jumalan lap-

sia, koska me Jumalata rakas-
tamme, ja hänen käskynsä pi-
dämme.

3. Sillä tämä on rakkaus Ju-
malan tykö, että me hänen käs-
kynsä pidämme; * ja hänen käs-
kynsä eivät ole rasfaat. †

* Joh. 14: 15, 21, 23.

1. 15: 10. 2 Joh. v. 6. † Matth. 11: 29, 30.

4. Sillä kaikki, mitä Juma-
lasta syntynyt on, se voittaa
maailman: * ja meidän us-
komme on se voitto, joka
maailman voitti. * Joh. 16: 33.

5. Kuka siis on, joka voittaa
maailman, mutta se, joka usko,
että Jeesus on Jumalan Poika?

1 Kor. 15: 57. 1 Joh. 4: 4.

6. Tämä on se, joka wedellä
ja werellä tulee, Jeesus Chris-
tus: ei ainoastansa wedellä,
vaan wedellä ja werellä: ja
Henki todistaa, että Henki to-
tius on.

7. Sillä kolme * ovat,
jotka todistawattaiwaas-
sa: Isä, Sana, † ja Pyhä
Henki: ja ne kolme yksi o-
wat.

* Matth. 28: 19.

† Joh. 1: 1. 1. Jim. 2. 19: 13.

8. Ja kolme ovat, jotka todis-
tawat maan päällä: Henki ja
vesi ja veri: ja ne kolme yh-
dessä ovat.

9. Jos me ihmisten todistus-
sen otamme, niin on Juma-
lan todistus suurempi; sillä tä-
mä on Jumalan todistus, jon-
ka hän Bojastansa todisti.

Joh. 5: 37. 1. 9: 17, 18.

10. Joka usko Jumalan Po-
jan päälle, hänellä on todistus
itsessänsä: * joka ei usko Ju-

malata, hän tekee hänen waleh-
teliaksi; sillä ei hän uskonut
sitä todistusta, jonka Jumala
on Bojastansa todistanut.

* Joh. 3: 18, 33. Rom. 8: 16.

11. Ja tämä on se todistus:
että Jumala on meille ijan-
kaikkisen elämän antanut: ja se
elämä on hänen Bojassansa.

Joh. 1: 4.

12. Jolla Jumalan Poika on,
hänellä on elämä: jolla ei Ju-
malan Poika ole, ei hänellä ole
elämätä.

Joh. 3: 36. 1. 5: 24.

13. Näitä minä teille kirjoitin,
jotka Jumalan Pojan nimen
päälle uskotte; että te tietäisitte
teilläänne ijankaikkisen elämän
olewan, ja että te uskoisitte Ju-
malan Pojan nimen päälle.

Joh. 20: 31.

14. Ja tämä on se turwa,
kuin meillä on häneen, että jos
me jotakin anomme hänen tah-
tonsa jälkeen, niin hän meitä
kuulee.

Jer. 29: 12. Matth. 7: 8. 1. 21: 22.

Joh. 14: 13. 1. 15: 7. 1 Joh. 3: 21, 22.

15. Ja jos me tiedämme, että
hän meitä kuulee, mitä ikänä
me anomme, niin me tiedäm-
me, että meillä ovat ne ano-
miset, kuin me häneltä anoimme.

Luf. 11: 9. Joh. 16: 23

16. Jos joku näkee weljensä
tekevän jonkun synnin, ei kuo-
lemahan, * hän rukoilkaan, niin
hän on antawa niille elämän,
jotka syntiä tekevät, ei kuole-
mahan. Jos synti on kuolema-
han; senkaltaisista en minä sa-
no, että joku rukoilisi. * 4 Mo. 15: 20.

1 Sam. 2: 25. Matth. 12: 31, 32.

Matf. 9: 28, 29. Luf. 12: 10. Hebr. 4: 4. 1. 10: 26.

17. Kaikki wääritys on synti;* on myös muutama synti ei tuolemanhan.

* 1 Joh. 3: 4.

18. Me tiedämme, että jokainen, kuin Jumalasta syntynyt on, ei hän syntiä tee; vaan joka Jumalasta syntynyt on, se varjelee hänensä,* ja se paha ei rupee häneen.

* 1 Joh. 3: 9.

19. Me tiedämme, että me olemme Jumalasta, ja koko maailma on pahuudessa.

20. Mutta me tiedämme, että Jumalan Poika tuli, ja on meille mielen antanut,* että me sen totisen tunnemme; ja olemme siinä totisessa, hänen Bojassansa Jesuksessa Christuksessa: tämä on se totinen Jumala, ja se iankaikkisen elämä.†

* 2 Pt. 24: 45. † Joh. 17: 3.

21. Lapsukaiset, kawahtakaat teitänne epäjumalista, amen!

1 Kor. 10: 7, 14.

P. Johanneksen toinen Epistola.

Tervehdyksen jälkeen neuvo Johannes rakasteen. Käsköe kawahtaa wääriä opettajita.

Päättää kirjotuksensa loppuun.

Se wanhin sille walitulle rouwalle ja hänen lapsillensa, joita minä totuudessa rakastan, ja en ainoastaan minä, mutta myös kaikki, jotka totuuden tunneneet ovat,

2. Sen totuuden tähden, joka meissä pysyy, ja meidän kanssamme pitää oleman iankaikkisesti.

3. Armo, laupeus, rauha Isältä Jumalalta, ja Herralta Jesukselta Christukselta, Isän Bojalta, totuudessa ja rakauksessa olkoon teidän kanssamme!

2 Pt. 1: 4.

4. Minä olen suuresti ihastunut, että minä löysin sinun lapsistas niitä, jotka totuudessa waeltawat, niinkuin me käskyn Isältä saaneet olemme.

5. Ja nyt rukoilen minä sinua, rouwa, en, että minä uutta käskyä sinulle kirjoittaisin, vaan sen, kuin meillä alusta oli, että

me toinen toistamme rakastaisimme.

Joh. 13: 34. 1. 15: 12.

Ep. 5: 2. 1 Thes. 4: 9. 1 Piet. 4: 8.

1 Joh. 2: 7, 8. 1. 3: 11, 23. 1. 4: 21.

6. Ja tämä on rakkaus, että me hänen käskynsä jälkeen waeltamme.* Tämä on käsky, kuin te alusta kuulitte, että te siinä waeltaisitte.

* Joh. 15: 10. 1 Joh. 5: 3.

7. Sillä monta wietтелиätä on maailmaan tullut, jotka eivät tunnusta Jesusta Christusta, että hän on lihaan tullut: tämä on wietтелиä ja antichristus.

Matth. 24: 5, 24.

2 Piet. 2: 1. 1 Joh. 2: 18, 22. 1. 4: 1, 2, 3.

8. Katsokaat wistusti teitänne, ettemme kadottaisi, mitä me työtämme tehneet olemme, vaan että me täyden palkan saisimme.

9. Jokainen, kuin harhaelee, ja ei pysy Christuksen opissa, ei hänellä ole Jumalata: * joka pysyy Christuksen opissa, hänellä on sekä Isä että Poika.

* 1 Joh. 2: 23.

10. Jos joku tulee teidän tyköenne, ja ei tuo tätä o-

petusta kansansa, niin alkää häntä huoneeseen ottako, alkää myös häntä tervehtäkö:

Rom. 16: 17.

1 Kor. 5: 11. 1. 16: 22.

Gal. 1: 8, 9. 2 Tim. 3: 5. Tit. 3: 10.

11. Sillä joka häntä tervehtää, hän on osallinen hänen pahoista töistensä.

12. Minulla olisi paljo teille

kirjoittamista, mutta en minä tahtonut paperilla ja pläkillä; * vaan minä toivon tulevani teidän tykönnne, ja tahdon läsnä ollessani teidän kanssanne puhua, että meidän ilomme täydellinen olisi. †

* 2 Joh. v. 13. † Joh. 17: 13. 1 Joh. 1: 4.

13. Sinua tervehtävät sinun walitun sisares lapset, amen!

B. Johanneksen kolmas Epistola.

Apostoli tervehtää Gajusta, ja ylistää hänen uskoansa ja rakkauttansa. Walittaa Diotrefhestä, ja ylistää Demetriusta; päättää epistolan.

Sewanhin rakkaalle Gajukselle, jota minä totuudessa rakastan.

2. Minun rakkaani, ylitse kaikkein minä toivotan, että sinä nestyisit, ja terveinä olisit, niinkuin sinun sieluksesi menehtyy.

3. Sillä minä ihastuin suuresti, koska weljet tulivat, ja todistivat sinun totuudestas, niinkuin sinä totuudessa waellat. 2 Joh. v. 4.

4. Ei minulla ole suurempata iloa kuin se, että minä kuulen minun lapseni totuudessa waeltavan.

5. Minun rakkaani, sinä teet uskollisesti, mitäs weljille * ja mierailla teet,

* 1 Joh. 3: 11.

6. Jotka myös sinun rakkautestas seurakunnan edessä todistaneet ovat: ja sinä teet hyvin, että heidän laumiisti lähettänyt olet, Jumalan edessä.

7. Sillä hänen nimensä tähden he ovat lähteneet, ja eivät ole pakanoilta mitään ottaneet.

8. Niin meidän pitää sental-

taisia forjaaman, että me totuuden apulaiset olisimme.

9. Minä kirjoitin seurakunnalle: mutta Diotrefhes, joka heidän seasansa tahtoo jalo olla, ei ota meitä vastaan.

10. Sentähden, jos minä tulen, niin minä tahdon ilmoittaa hänen työnsä, kuin hän tekee, joka pullikoitsee meitä vastaan pahoilla sanoilla: ja ei niinkään pysäähny, ja ei hän itse weljiä korjaa, estää myös muita, jotka niitä korjata tahtovat; ja ajaa heitä pois seurakunnasta.

11. Minun rakkaani, älä seuraa pahaa, vaan hyvää: * joka hywin tekee, se on Jumalasta; mutta joka pahoin tekee, ei se ole nähnyt Jumalata. † * 2 Joh. v. 27.

† 1 Joh. 3: 11. 1 Piet. 3: 11. † 1 Joh. 3: 8, 9.

12. Demetriuksella on jolaiselta todistus, ja itse totuudesta: ja me myös todistamme, ja te tiedätte, että meidän todistuksemme on tosi.

13. Minulla olisi paljo sinun tyköns kirjoittamista, vaan en minä tahtonut pläkillä ja työllä kirjoittaa.

2 Joh. v. 12.

14. Mutta minä toivon sinun pian näkeväni, ja läsnä ollesani me saamme toinen toisamme puhutella.

15. Rauha olkoon sinulle! Ystävät tervehtävät sinua. Tervehdä ystäviä, kutakin nimeltänsä.

P. Jakobin Epistola.

1. Lufu.

Tervehdyksen jälkeen opettaa apostoli Jakob kärsivällisyydestä, toisauden etsimisestä, oivasta kerskaamisesta, kiusauksesta, hyvästä lahjasta, vihan wahingollisuudesta, Jumalan sanan kuulumisesta, oivasta Jumalan palveluksesta.

Jakob, Jumalan ja Herran Jeesuksen Christuksen palvelia, kahdelletoistakymmenelle sukukunnalle, jotka hajalla ovat, * toivottaa terveyttä!

* Joh. 7: 35. Ap. 1. 8: 14. 1 Piet. 1: 1.

2. Minun rakkaat veljeni, pitäkää se sulana riemunä, koska te moninaisiin kiusauksiin lankeette;

Matth. 5: 11, 12.

Ap. 1. 5: 41. Hebr. 10: 34. 1 Piet. 1: 6.

3. Tietäen, että teidän uskomme koettelemus waituttaa kärsivällisyyden;

Rom. 5: 3. 1 Piet. 1: 7.

4. Mutta olkoon kärsivällisyydellä täydellinen työ, että te ääydelliset ja kokonaiset olisitte, ja ei missään puuttuwaiset.

5. Mutta jos joltakin teissä wiisautta puuttui, hän anokaan sitä Jumalalta, joka jokaiselle antaa yksikertaisesti, ja ei soimaa, ja se hänelle annetaan.

San. 1: 2: 3, 10.

Jer. 29: 12. Matth. 7: 7, 8.

Luf. 11: 9. Joh. 14: 13. 1. 15: 7. Jak. 5: 16.

6. Mutta anokaan usko, ja * epäilemätä; sillä joka epäilee, se on meren aallon

kaltainen, joka tuulelta ajetaan ja liikutetaan.

* Mar. 11: 24.

Joh. 16: 23. 1 Joh. 3: 22. 1. 5: 14, 15.

7. Älkään se ihminen luulko jotakin Herralta saavansa.

8. Epäilewäinen mies horjuu kaitissa hänen teihsänsä.

9. Mutta weli, joka nöyrä on, kehukaan hänen korotuksestansa.

10. Ja taas, joka rikas on, * se (kehukaan) alentamistansa; sillä niinkuin ruohon kutoistus pitää hänen katooman pois. †

* Ps. 10: 3, 5. † Joh. 14: 2. Ps. 102: 12.

Ps. 103: 15. Ef. 40: 6. 1 Kor. 7: 31.

1 Piet. 1: 24. 1 Joh. 2: 17. Jak. 4: 14.

11. Sillä aurinko nousi helteen kanssa, ja kuivasi ruohon, ja sen kuttainen warisi, ja hänen kauneutensa katosi; niin myös rikkaan pitää teihsänsä laastuman.

12. Mutuas on se mies, joka kiusauksen kärsii; * sillä koska hän koeteltu on, niin hänen pitää elämän kruunun saaman, † jonka Herra niille luwanut on, jotka häntä rakastawat.

* Joh. 5: 17. San. 1: 3: 11.

Hebr. 12: 5. 1 Piet. 3: 14.

Jlm. 2: 3: 18. † Matth. 10: 22.

1. 19: 28, 29. 2 Tim. 4: 7, 8. Jlm. 2: 2: 10.

13. Älkään kenkään sanoko, koska hän kiusataan, että hän Jumalalta kiusataan; sillä ei Jumala ole kiusaaja pahuuteen, ja ei hän ketaän kiusaa.

14. Waan jokainen kuusataan, koska hän omalta himoltansa wietellään ja haufutellaan.

15. Sitte koska himo on siittänyt, niin hän synnyttää synnin; mutta koska synti täytetty on, niin se synnyttää kuoleman.

Rom. 6: 23.

16. Älkäätkö, minun rakkaat weljeni.

17. Rakkinainen hywä anto, ja rakkinainen täydellinen lahja tulee ylhäältä* walkeuden Isältä, jonka tyfönä ei ole muu-
tosta, + eikä walkeuden ja pimeyden vaihetusta. * San. 1. 2: 6.

Joh. 3: 27. 1 Kor. 4: 7. + Ef. 14: 27.

1. 48: 10. Mat. 3: 6. Rom. 11: 29.

18. Hän on meidän synnyttänyt tahtonsa jälkeen totuuden sanalla, * että me uutiset hänen luontokappaleistansa olisimme.

* Joh. 1: 13. 1. 3: 8, 5.

1 Kor. 4: 15. Gal. 4: 19. 1 Piet. 1: 23.

19. Sentähden, minun rakkaat weljeni, olkoon jokainen ihminen nopia kuulemaan, (mutta) hidas puhumaan,* ja hidas wihaan.

* San. 1. 17: 27.

20. Sillä miehen wiha ei tee Jumalan edessä sitä, kuin oikein on.

Saarn. 2. 7: 10.

21. Sentähden panfaat pois rakkinainen saastaisuus ja rakkinainen pahuus,* ja ottakaat sana siwessä wastaan, joka teissä istutettu on, + ja moi teidän sielunne autuaaksi saattaa. **

* Rom. 13: 12. Kol. 3: 8.

1 Piet. 2: 1. + 2. 11. 1 Kor. 3: 6. ** Rom. 1: 16.

22. Mutta olkaat myös sanan tefiät, ja ei ainoas-

taan kuuliat,* pettäin teitä. * Matth. 7: 21, 24.

Luf. 11: 28. Rom. 2: 13. 1 Joh. 3: 7.

23. Sillä jos joku on sanan kuulia, ja ei tefiä, hän on sen miehen kaltainen, * joka ruumiillisen kaswonsa peilissä kirkistelee;

* Matth. 7: 26. Luf. 6: 47.

24. Ja sittekuin hän itsensä kirkistellut on, niin hän menee pois, ja unhohtaa kohta, millinen hän oli.

25. Mutta joka katsoo wapauden täydelliseen lakiin,* ja pyssyy, ja ei ole unhohtawa kuulia, waan tefiä, se tulee hänen teosfansa autuaaksi. +

* Jak. 2: 12. + Matth. 5: 19. Joh. 13: 17.

26. Mutta jos joku teistä näkyy jumalinen olewan, ja ei suista kieltänsä,* waan wiettee sydämensä, sen Jumalan palvelus on turha.

* Ps. 34: 14. 1 Piet. 3: 10. Jak. 3: 6.

27. Se on Jumalalle ja Isälle puhdas ja saastaton Jumalanpalvelus: oppia orpoja ja leskiä heidän murheessansa, ja itsensä saastattoman maailmassa pitää.

2. Lufu.

Jakob osoittaa, ettei pidä muotoa katsottaman uskon asioissa ja rakkauden harjoituksissa. Ettei eläwä usko ole ilman hywitä töitä; sillä työt osoittawat, jos usko on oltia eli ei.

Rakkaat weljeni, älkäätkö muodonatsomisessa pitäkö uskoa meidän hurrin Herran Jesuksen Christuksen päälle.

2. Sillä jos teidän seurakuntaanne tulisi joku mies, kantain kultasormusta, ja kiiltäwällä

vaatteella puuetettu; ja tulisi myös köyhä ryysillä,

3. Ja te katsojitte sitä, joka
kiiltävissä vaatteissa on, ja sa-
nojitte hänelle: istu tässä hy-
västi: ja sille köyhälle sanoi-
tte: seis sinä siellä, taikka istu
tässä minun jalvoissani;

4. Niin et te sitä oikein ajattele, vaan te tulette tuomariksi, ja teette pahan eroituksen.

5. Riikkaat, rakkaat weljeni,
ei kukaan Jumala ole tämän maail-
man kyyhkiä valinnut, * jotka
uskosja rakkaat ja valtakunnan
perilliset ovat, jonka hän niille
lupasi, jotka häntä rakas-
tavat? *** Matth. 5:9. Joh. 17: 48. 1 Kor. 1:28.

† 2uf. 12: 21. ** 2 Mos. 20: 6. 1 Sam. 2: 30.

San. 1, 8: 17. 1 Kor. 2: 9. Gal. 1: 12.

6. Mutta te olette häväisneet
föyhän. Siivätkö rikkaat ole vä-
tivaltaisiet teitä polkemaan, ja
vetämään teitä oisenden eteen?

7. Eivätkö he pilkkaa sitä hyvää nimeä, josta te nimitetyt olette?

8. Jos te kuminkaallisen lain,
raamatun jälkeen, tähtätte: ra-
kasta sinun lähimmäistäs, niin-
kuin itseäs, niin te hyvin teette.

3 Mos. 19: 18. Matth. 22: 39. Mark. 12: 31.
Rom. 13: 8, 9. Gal. 5: 14. Eph. 5: 2. 1 Thes. 4: 9.

9. Mutta jos te ihmisten muo-
toa katsotte,* niin te syntiä teet-
te, ja rangaistaan lailta, niin
kuin sen rikkojat.

* 3 Mos. 19: 15. 5 Mos. 1: 17. 1. 18: 19.

10. Sillä jos joku toko
lain pitää, ja rikkoo n-
dessä, hän on wikapää
taifissa. 5 Mos. 27:28. Gal. 3:10.

11. Sillä se, joita fanoi: * ei

sinun pidä huorin tekemän, hän on myös sanonut: ei sinun pidä tappaman. Jos et sinä huorin tee, mutta tapat, niin sinä olet lain rikkoojasi tullut.

* 2 Mcj. 20: 13, 14. 5 Mcj. 5: 17.

12. Näin te puhufaat, ja näin
te tehkää, niinkuin ne, jotka
vapauden lain lautta * pitää
tuomittaman.†* *Gal.3:25. †Rom.12:48.*

13. Sillä armottoman tuomion pitää hänen päälensä tuleman, jota ei ole laupeutta tehnyt; ja laupeus lehuu tuomiota vastaan.† * Matth. 6: 15. I. 18: 35.

Mark. 11: 25. Luk. 16: 25. + Matth. 25: 21, 42.

14. Mitä se auttaa, rakkaat
veljeni, jos joku sanoo hänel-
länsä uskon olevan, ja ei hä-
nellä kuitenkaan ole töitä? *
Taitaako usko hänen autuaaksi
saattaa? * Matt. 7: 26. Jak. 1: 25.

15. Mutta jos n^äsi weli tai-
ka sisar alasti oliji, ja puuttuissi
jokapäimäistä ravintoa,

2uf. 3: 11. 1 Job. 3: 17.

16. Ja jos teistä heille sanoisi: mentää rauhassa, lämmittäkää, ja ravitkaat teitä; ja et te kuitenkaan anna heille mitään ruumiin tarvetta: mitä se heitä auttaisi? 1. Joh. 3: 18.

17. Näin myös usko, jos ei
hänellä töitä ole, on fuollut
itsefäänsä.

18. Mutta janoakaan joku: si-
nalla on usko, ja minulla on
työt: osoita minulle sinun us-
kos sinun töillääs, niin minäkin
tahdon minun uskonni osoittaa
minun töilläni.

19. Sinä uskot, että n^ossi Xui-

mala on, sen sinä oikein teet: perfeleet myös sen uskovat, ja vapisevat. *Marf. 1: 24. Saf. 4: 34.*

20. Mutta tahdotkos tietää, sinä turha ihminen, että usko ilman töitä kuollut on?

21. Eikö Abraham, meidän isämme, töiden kautta vanhurskautetuksi osoitettu, koska hän poikansa Isaakin alttarille uhrafi? *1 Mos. 22: 9, 12.*

22. Näetkös, että usko on myös vaikuttanut hänen töisjansä,* ja että usko on töistä täydelliseksi tullut? **Hebr. 11: 17.*

23. Ja se raamattu on täytetty, joka sanoo: Abraham uskoi Jumalan, ja se luettiin hänelle vanhurskaudeksi,* ja hän kutsuttiin Jumalan ystäväksi.†

* 1 Mos. 15: 6. Rom. 4: 3.

Saf. 3: 6. † 2 Kisa R. 20: 7. Ef. 41: 8.

24. Niin te siis näette, että ihminen töistä vanhurskauteksi osoitetaan, ja ei ainoastansa uskoista.

25. Niin myös portto Rahab, eikö hän töiden kautta vanhurskautetuksi nähty,* koska hän korjasi ne wakoajat, ja toista tietä heidän päästi ulos?

* Jos. 2: 1, 21. 1. 8: 23. Hebr. 11: 31.

26. Sillä niinkuin ruumis ilman hengetä on kuollut, niin myös usko on ilman töitä kuollut.

3. Luku.

Opetukset turhan kunnian pyynnön wahingollisuudesta, ja kielen oikein ja wäärin käytämisestä; talwaallisen witsausten noutatamisesta.

Ylläät, ratkaat weljeni, jokainen pyytäkö opettajana olla, tie-

täen, että me sitä suuremman tuomion saamme.

2. Sillä moninaisissa me kufin puitunne.* Mutta joka ei puheessa lankee,† se on täydellinen mies, joka voi myös koko ruumiinsa suistaa. ** San. 1. 20: 9.*

Saarn. R. 7: 21. 1 Joh. 1: 8.

† Ps. 34: 14. 1 Piet. 3: 10. Saf. 1: 26.

3. Katso, me panemme herwoisten suuhun suitjet,* että he meitä kuulisivat, ja heidän koko ruumiinsa me käännämme ympäri. ** Ps. 32: 9.*

4. Katso, laivat myös, ehkä kuinka suuret he ovat, ja jaloilta tuulilta ajetaan, kuitenkkin he kääntään ympäri wähällä perälaudalla, kuhunka se tahtoo, joka sitä hallitsee:

5. Niin myös kieli on pistuinen jäsen, ja kuitenkkin suuria asioita toimittaa.* Katso, vähä tuli, kuinka suuren metsän se sytyttää.

* Ps. 12: 4, 5. Ps. 73: 8, 9. San. 1. 12: 18. 1. 15: 2, 4.

6. Ja kieli on myös tuli, maailma wäärpyttä täynnänsä; niin on myös kieli meidän jäsentemme seassa, joka koko ruumiin saastuttaa, ja sytyttää* kaiken meidän menomme, koska se helvettistä syttyy.

* Matth. 15: 11, 18, 19. Marf. 7: 15, 20, 23.

7. Sillä kaikki luonto sekä pe-toin että lintuin, ja kärmitten ja merellisten, tehdään lafiaksi, ja on lafiaksi tehty inhimilliseltä luonnolta.

8. Mutta kieltä ei taida ystfittää ihminen ajettaa, sitä lewointa pahunta, luolettawaista myrkkyä täynnänsä.

9. Sen kautta me kiitämme

Jumalata ja Jää, ja sen kautta me myös kiroilemme ihmisiä, jotka Jumalan kurvan jälkeen luodut ovat. 1 Moſ. 1: 26, 27. I. 9: 6.

10. Yhdestä suusta kiitos ja kiros käy ulos. Ei sen niin, rakkaat veljeni, oleman pidä.

11. Kuohuuko joku lähde yhdestä huovosta makiata ja karvasta wettä?

12. Taitaako, rakkaat veljeni, siikunapuu kantaa öljyä, taikka viinapuu siikunia? Niin ei taida myös yksikään lähde suolaista ja makiata wettä wuotaa.

13. Kuka wiisäs ja taitawa on teidän seasſanne, se osoittakaan hywällä menollansa hänen työnsä wiisauden siweydessä.

14. Mutta jos teillä on katkera kiwaus,* ja riita sydämesſanne, niin älkää kerskatko, ja älkää walehdelko totuutta vastaan.

* Rom. 13: 18.

15. Sillä ei se ole wiisaus, joka ylhäältä tullut on,* vaan maallinen, inhimillinen, ja perſeellinen.

* 1 Kor. 2: 6, 7.

16. Sillä kusja kiwaus ja riita on, siellä on myös ſekaseuraisuus, ja kaikki paha meno.

1 Kor. 3: 3. Gal. 5: 19, 20, 21.

17. Mutta se wiisaus, joka ylhäältä on, se on enſiſti toſin puhdas, ſitte rauhallinen, ſiwä, uſkowa, täynnä laupentta, ja hywiä hedelmiä, eriseuratoin ja ulokullatoin.

18. Mutta wanhurskauden hedelmiä * rauhassa kylwetään niille, jotka rauhan pitävät.

* Gal. 6: 8.

4. Lufu.

Apoſtoli oſoittaa iſhaliſten himoin wahingoliſuuden. Neuwoo katumukſeen ja pyhään elämään. Ruhtelee niitä, jotka Herran tahdon unhohtuſella jotakin alſowat.

Kuſta ſodat ja tappelutſet tulewat teidän seasſanne? Eilö ſiitä, (nimitäin) teidän himoisſanne, jotka teidän jäseniſſanne ſotimat? Rom. 7: 23. 1 Piet. 2: 11.

2. Te himoitſette, ja ette ſaa ſillä mitään: * te kadehditte ja kiwaatte, ja ette ſillä woita mitään: te ſoditte ja tappelette, ja ei teillä mitään ole, ettette mitään anokaan. * Job. 35: 12. Ps. 66: 18.

San. I. 1: 28. Jer. 11: 11. Mich. 3: 4.

3. Te anotte, ja ette ſaa, että te ſelwottomaſti anotte, että te teidän himoisſanne ſen ſuluttaſitte.

1 Joh. 3: 22. I. 5: 14.

4. Te huorintekiät ja huorat, ettekö te tiedä, että maailman yſtämyns on wiha Jumalata vastaan? Joka ſiis tahtoo maailman yſtäwä olla, hän tulee Jumalan wihamiehkiſi.

Joh. 15: 19. I. 17: 14.

Rom. 8: 9. Gal. 1: 10. 1 Joh. 2: 15.

5. Eli luuletteko, että raamattu ſanoo turhaan: henki, joka meiſſä asuu, himoitſee kateutta vastaan? Gal. 5: 17.

6. Ja antaa ruuſaasti armon; ſentähden hän ſanoo: Jumala ſeiſoo ylpeitä vastaan, mutta nöyrille antaa hän armon.

Matth. 23: 12. Luſ. 1: 53. 1 Piet. 5: 5.

7. Niin olkaat ſiis Jumalalle alamaſet, mutta vastaanſeiſokaat perſe-

lettä, * niin hän teistä
pakenee. * Eph. 4: 27. 1 Piet. 5: 9.

8. Lähestytää Jumala-
ta, niin hän lähestyy tei-
tä: puhdistakaattenne,
te syntiset, * ja peratkaa
teidän sydämenne, te
kaksimielisiet. †

* Ef. 1: 16, 17, 18. Sach. 1: 3. † Gal. 1: 8.

9. Olkaat surulliset, murhehti-
kaat ja itkeäkät. * Teidän nau-
runne kääntyyköön itkuksi ja
ilenne murheeksi.

* Matth. 5: 4. Luf. 6: 21.

10. Nöpryyttäkät teitä
Jumalan kasvoin edessä, niin
hän teitä ylentää.

Job. 22: 29. Ef. 6: 2. Luf. 14: 11.

11. Älkät toinen toistaanne
panetelko, rakkaat weljet: joka
weljeänsä panettelee, ja weljeänsä
tuomitsee, * se panettelee latia,
ja tuomitsee lain. Mutta jos
sinä tuomitset lain, niin et sinä
ole lain tekijä, vaan tuomari.

* Matth. 7: 1. Rom. 2: 1. 1 Kor. 4: 5.

12. Miksi on lain antaja, joka
voi vapauttaa ja kadottaa: kuka
sinä olet, joka toista tuomitset?

Rom. 14: 4.

13. Nyt hyvin, te kuin sanotte:
menkäämme tänä päivänä taik-
ka huomenna * si: henkele sihen kau-
punkiin, ja viettäkäämme siinä
yksi vuosi, ja tehkäämme kaup-
paa, ja voittakäämme.

* San. 1: 27: 1. Luf. 12: 18.

14. Jotka ette tiedä, mitä huo-
menna tapahtuu. Sillä mikä
on teidän elämäne? Se on
löyhä, * joka vähäksi (hetkeksi)
nähtyy, mutta sitte katoa; * Ef. 4: 6.
1 Kor. 7: 31. 1 Piet. 1: 24. 1 Joh. 2: 17. Gal. 1: 10.

15. Mutta teidän piti sano-
man: jos Herra tahtoo, *
ja me elämme, niin me
tätä taikka sitä tahdom-
me tehdä.

* Ap. 1: 18: 21. 1 Kor. 4: 19. Hebr. 6: 3.

16. Mutta nyt te kerskaatte
teitämme teidän ylpeydesjänne:
kaikki sentkalainen kerskaus on
paha.

17. Sillä joka taitaa hymää
tehdä, ja ei tee, niin se on hä-
nelle synniksi. Luf. 12: 47. Joh. 9: 41.

Rom. 1: 20, 21, 32. 1: 2: 17, 18, 23.

5. Lufu.

Jakob nuhtelee rikkauden väärin käytäntä.
Neuvoo sorrettuja kärsivällisyyteen. Päättö-
seksi opettaa, kuinka wannomississa, murhees-
sa, isossa, eiruoussissa, ja muiden neuvo-
missa kunkin tulee itseänsä käyttää.

Nyt hyvin, te rikkaat, * itkeäkät
ja ulvokaat teidän vihelijäi-
syyttänne, joka teidän päällemme
tulema on.

* San. 1: 11: 28.

2. Teidän rikkautenne ovat
mädänneet, * teidän vaatteenne
ovat koidellut.

* Matth. 6: 19, 20.

3. Teidän kultanne ja hope-
anne ovat ruostuneet, ja niiden
ruosteen pitää oleman teille to-
distukseksi, ja pitää syömän tei-
dän lihanne, niinkuin tuli: te
olette rikkauden koonneet teil-
lenne viimeisinä päivinä.

4. Katso, työmiesten palkka,
jotka teidän maafuntainne elon
niittäneet ovat, joka petoksella
teiltä pidetty on, * huutaa; ja
elonleikkaajitten parut ja hiindot
ovat tulleet Herran Zebaothin
kormille.

3 Mos. 19: 13

5 Mos. 24: 14, 15. Job. 24: 10, 11.

5. Te olette herkuissa eläneet

maan päällä, ja olette teidän heikumanne pitäneet:* ja teidän sydämiemme syötelleet niinkuin teuraspäivänä.

* Job. 21: 13. Ruf. 12: 19. 1. 16: 19, 25.

6. Te olette tuominneet, te olette tappaneet wanhurskaan, joka ei ole teitä vastaan ollut.

7. Niin olkaat siis kärsivälliset, rakkaat weljet, Herran tulemiseen asti. Katso, peltomies odottaa kallista maan hedelmää, ja on kärsivällinen siihenasti kuin hän saa warhaisen ja hiljaisen sateen.

5 Mos. 11: 14.

8. Niin olkaat te myös kärsivälliset, ja wahuistakaat sydämeimme; sillä Herran tulemus lähehtyy.

9. Alkää huoatko, rakkaat weljet, toinen toistamme vastaan, ettette kadotetuksi tulisi; katso, tuomari seisoo omen edessä.

10. Ottakaat, rakkaat weljeni, waiwan ja kärsivällisyyden esikuva niistä propheetaista,* jotka Herran nimeen puhumeet owat.

* Matth. 5: 12.

11. Katso, me sanomme ne antuaaksi, jotka kärsineet owat. Jobin kärsivällisyyden* te olette kuulleet, ja Herran lopun te nähneet olette; sillä Herra on sangen laupias ja armollinen.†

* Job. 1: 21, 22.

1. 42: 10. † Ps. 103: 8.

12. Ennen kaikkia, rakkaat weljeni, alkää wannoiko, eikä taivaan kautta eikä maan, ei myös yhtään muuta wala; * mutta olkoon teidän puheemme: niin, kuin niin on, ja se olkoon ei, kuin ei.

on: † ettette ulkotullaisuuteen lankeisi.

* Matth. 5: 34, 35. † 2 Kor. 1: 17, 18.

13. Jos joku kärsii waiwaa teidän seasanne, se rukoilkaan: jos joku on hywällä mielellä, se waisatkaan wirsiä. Eph. 5: 19.

14. Jos joku sairastaa teidän seasanne, hän kutsukaan tykönsä seurakunnan papit, ja ne rukoilkaan hänen edestänsä, woidellen * häntä öljyllä Herran nimeen.

* Mark. 6: 13. 1. 16: 18.

15. Ja uskon rukous parantaa sairaan, ja Herra ojentaa hänen: ja jos hän on syntiä tehnyt, niin ne hänelle anteeksi annetaan.

16. Tunnustakaat toinen toisellenne teidän rikoksenne, ja rukoilkaat toinen toijenne edestä, että te terveeksi tulisitte. Wanhurskaan rukous woi paljon, * koska se totinen on.

* Jak. 1: 5.

17. Elias oli ihminen, niissä haluisja wikapää kuin mekin, ja hän rukoili rukouksella, ettei pitänyt sataman; ja ei satanutkaan maan päällä kolmena wuotena ja kuutena kuukautena:

1 Kun. 17: 1. Ruf. 4: 25.

18. Ja hän taas rukoili, ja taivas antoi sateen, * ja maa kaswoi hedelmänsä. * 1 Kun. 18: 41, 42.

19. Rakkaat weljeni, jos joku teistä eksynyi totuudesta, ja joku palauttaisi hänen, Matth. 18: 15.

20. Se tietäkään, että jos ta syntisen palauttaa tienstä erihetyksestä, se wapahdtaa sielun kuolemasta, ja peittää syntein paljouden.

San. 1. 10: 12. 1 Piet. 4: 2.

P. Judaan Epistola.

Apostoli Judas tervehtää kutsutuita pyhiä, ja tehoittaa heitä kiihoitteluun uskon puolesta, vietteläisiä vastaan. Kirjoittaa määrin opettajain pahuuden ja rangaistuksen. Muistuttaa Enochin ja apostolein ennustuksia helistä. Päätöksellä neuvoa uskovaisia keskinäiseen rakennukseen, ja kiittää Jumalata.

Judas, Jeesuksen Kristusken palvelia, mutta Jakobin velli, * niille kutsutuille, jotka Jäsäsä Jumalassa pyhitetyt ovat, ja Jeesuksessa Kristuskenessa wa-pahdetut: †

* Rut. 6: 16.

Ap. 1. 1: 13. + Joh. 17: 11. 1 Piet. 1: 5.

2. Laupaus ja rauha ja rakkauts lisääntyköön teille!

3. Te rakkaat, että minulla oli suuri ahkeruus teille yhteisestä autuudesta kirjoittaa, pidin minä sen tarpeellisena, teitä kirjoituksella neuvoa, että te uskon puolesta kiihoittelisitte, * joka kerta pyhille annettu on.

* Phil. 1: 27. 1 Tim. 1: 13. 1. 6: 12. 2 Tim. 4: 7.

4. Sillä muutamia ihmisiä ovat myös luikahtaneet sisälle, jo muinen kirjoitetut * tähän tuomioon, jumalattomat, jotka meidän Jumalan armon vetä-wät haureuteen, ja kieltävät † Jumalan, joka ainoa hallitsia on, ja meidän Herran Jeesuksen Kristusken.

* 2 Pt. 1: 16.

2 Piet. 2: 1, 3, 19. + 1 Piet. 2: 8.

5. Mutta minä tahdon teille muistuttaa, että te sen Herran tietäisitte, että koska Herra kansi Egiptistä terveenä pelastanut oli, hukasi hän sitte ne, jotka eivät uskoneet.

4 Mos. 14: 29. 1. 26: 65.

Ps. 106: 26. 1 Kor. 10: 5. Hebr. 3: 17—19.

6. Ja ne enkelit, jotka eivät alkuaan pitäneet, waan antoivat ylönsä, * on hän kätkenyt pimenteen iankaikkisilla tahleilla, sen suuren paimen tuomioon asti. †

* Joh. 8: 44. + 2 Piet. 2: 4.

7. Niinkuin Sodoma ja Gomorra, * ja ne lähitaupungit, jotka sillä muotoa kuin hekin huorin tehneet olivat, ja muuttalaisen lihan jälkeen menneet, ovat pannut muille opiksi, iankaikkisen tulen waiwaa kärsimään.

* 1 Mos. 19: 24. 5 Mos. 29: 23.

Es. 13: 19. Jer. 20: 16. 1. 50: 40.

Mal. 4: 4: 6. Hes. 16: 49. Jos. 11: 8.

Am. 4: 11. Rut. 17: 29. 2 Piet. 2: 6.

8. Niin ovat myös nämät muennäkiät, jotka lihan saastuttawat, hallitukset katsovat ylönsä, ja majesteetteja pilkkawat.

2 Piet. 2: 10.

9. Mutta Michael, se ylimmäinen enkeli, koska hän perkeleen kanssa riiteli * ja kappaili Moisesen ruumiista, ei rohjennut sanoa sen pilkan tuomiota, † waan sanoi: Herra sinun rangaistoon.

* Dan. 10: 13.

Jlm. 2. 12: 7. + 2 Piet. 2: 11.

10. Mutta nämät pilkkaawat niitä, joista eivät he mitään tiedä; waan mitä he luomion lautta tietävät, niinkuin muut järjettömät eläimet, niissä he turmeltuwat.

2 Piet. 2: 12.

11. Woi heitä! sillä he käywät skainin * tiellä, ja lankeewat Balaamin eksytykseen † pal-

kan tähden, ja hukkuvat Koren kapinasja. ** *1 Mos. 4: 8. 1 Joh. 8: 12.

+ 4 Mos. 22: 7, 21. 2 Piet. 2: 15. **4 Mos. 16: 1.

12. Nämät ovat häpiäpikfut* wierasna ollessansa teidän rakkaus-aterioisjanne, jotta rawitsewat itsiänjä pelkäämätä: he owat wedettömät pilwet, + jotta tuulelta ajetaan ympäri, paljaat hedelmättömät puut, kahdesti kuolleet, juurinensa remäistyt ylös; *2 Piet. 2: 13. + San. 1: 25: 14. 2 Piet. 2: 17.

13. Meren julmat aallot, jotta heidän oman häpiänjä wahtuwat, * esjyväiset tähdet, joille pimenen kauheus on ijankaikkisesti tähteelle pantu. +

* Esj. 57: 20. + 2 Piet. 2: 17.

14. Niin on myös Enoch* seitsemäs Adamista sentaltajista ennustanut ja sanonut: katso, Herra tulee monen tuhannen pyhäinsä kanssa, + *1 Mos. 5: 18. + Dan. 7: 10. Ap. 1: 11.

1 Thes. 1: 10. 2 Thes. 1: 10. Jlm. 2: 1: 7.

15. Tekemään kaikkein tuomiota, * ja rankaisemaan kaikkia jumalattomia heidän seasjansa, kaikkein heidän jumalattomaintöidensä tähden, joilla he pahaa tehneet owat, ja kaikkea sitä kowaa, kuin ne jumalattomat syntiset häntä vastaan puhuneet owat. +

* Matth. 25: 31.

2 Thes. 1: 7. + Matth. 12: 36.

16. Nämät ovat napisiat ja walittajat, omain himonja jälkeen waeltawaiset; ja heidän suunsa puhuu röykyiötä sanoja, * ja he ihmettelewät ihmisiä, hyödytyksen tähden. * 2 Piet. 2: 18.

17. Mutta te, rakkaat weljet, muistakaat niitä sanoja, kuin ennen meidän Herran Jesuksen Christuksen apostoleilta sanottiin:

Ap. 1: 20: 29. 1 Tim. 4: 1.

2 Tim. 3: 1. 1. 4: 3. 2 Piet. 2: 1. 1. 3: 2, 3.

18. Että viimeisellä ajalla tulowat pilkkaajat, jotta jumalattomisja himoisjansa waeltawat.

19. Nämät owat ne, jotta eriseurwat tekewät, * lihalliset, joilla ei henkeä ole. +

* San. 1: 18: 1.

Hej. 14: 7. Hof. 4: 14. 1. 9: 10. + 1 Kor. 2: 14.

20. Mutta te, minun rakkaani, rakentakaat itsiänne teidän kaikkein pyhimmän uskonne päälle, Pyhän Hengen kautta, ja rukoilkaat, pitäen teitänne keskenänne Jumalan rakkaudessa.

21. Ja odottakaat meidän Herran Jesuksen Christuksen laupeutta ijankaikkiseen elämään.

22. Ja pitääkää se eroitus, että te muutamia armahtaisitte;

23. Mutta muutamia pelwolla autuaaksi tekisitte, ja temmattaat heitä ulos tuesta, * ja wihatkaat sitä lihalla saastutettua hametta. +

* Rom. 11: 14.

1 Tim. 4: 13, 16. Ja 1. 5: 20. + Jlm. 2: 3: 4.

24. Mutta hänelle, joka teidän voi wiasta warjella, ja asettaa nuhtetoinna, kunniansa kaswointeen, * riemulla, * Rom. 16: 25.

25. Ainoalle wiisaalle Jumalalle, meidän Wapatajallemme, olkoon kunnia, ja majesteetti, ja walta, ja woima, nyt ja kaikessa ijankaikkisuudessa, amen!

Rom. 16: 27. Eph. 3: 20, 21. 1 Tim. 1: 17.

Pyhän Johanneksen Theologin Ilmestys.

1. Luku.

Johanneksen oma esipuhe Ilmestyskirjastansa, ja tervehdys Afrian seurakunnille. Kuinka hän Patmosen luodossa olessansa kuulee Christuksen kansansa puhuvan, ja saa täskyn kirjoittaa. Näkee Christuksen kultaisten syntiiäjästain keskellä, ja saa taas täskyn kirjoittaa.

Jesuksen Christuksen ilmestys, jonka Jumala hänelle antoi, ilmoittaa palvelioillensa niitä, kuin pian tapahtuman pitää: ja on tietäväksi tehnyt, ja läbettänyt enkelinsä kautta palveliollensa Johannekselle,

2. Joka todisti Jumalan sanaa, ja sen todistuksen Jesuksesta Christuksesta, ja mitä hän nähnyt oli.

3. Mutuas on se, joka lukee, ja ne, jotka kuulevat prophetian sanat, ja pitävät * ne, kuin siinä kirjoitetut ovat; sillä aika on läsnä. † * Jlm. 2. 22: 7. + Rom. 13: 11.

1 Piet. 4: 7. Jaf. 5: 8. Jlm. 2. 2: 10.

4. Johannes niille seitsemälle Afrian seurakunnalle: armo olkoon teille ja rauha siltä, joka on, ja joka oli, ja joka tuleva on: * ja niiltä seitsemältä hengeltä, † jotka hänen istuimensa edessä ovat; * 2 Mos. 3: 14.

Jlm. 2. 11: 17. 1. 16: 5. + Jlm. 2. 3: 1. 1. 5: 6.

5. Ja Jesukselta Christukselta, joka se uskollinen todistaja on, * ja esikoinen kuolleista, † ja maan kuningasten päämies: †† joka meitä valasti, ja on meitä werellänsä meidän synneistämme pesnyt, ** * Jlm. 2. 3: 14. + 1 Kor. 15: 20.

†† Jlm. 2. 17: 14. ** Ap. 2. 20: 28.

Hebr. 9: 12, 14. 1 Joh. 1: 7, 9. Jlm. 2. 5: 9.

6. Ja tefi meidän kuninkaitfi ja papeiksi* Jumalan ja hänen Isänjä edessä: Hänelle olkoon kunnia ja valta iankaikkisesta iankaikkiseen, amen!

* 1 Piet. 2: 5, 9. Jlm. 2. 5: 10. 1. 20: 6.

7. Ratso, hän tulee * pilwein kanssa, ja jokaisen filmän pitää hänen näkemän, ja ne jotka häntä pistäneet † ovat; ja kaikkein maan sukukuntain pitää partuman. Niin, amen!

* Ef. 3: 13, 14. 1 Thesf. 1: 10. Dan. 7: 13.

Matth. 26: 64. + Zach. 12: 10. Joh. 19: 37.

8. Minä olen A ja D, alku ja loppu, * sanoo Herra, joka on, joka oli, ja joka tulewa on, kaikkivaltias.

* Ef. 4: 14. 1. 48: 12. Jlm. 2. 21: 6.

9. Minä Johannes, teidän weljenne, ja osallinen* waiwassa ja waltakunnassa, ja kärsiwällisyydessä, Jesuksessa Christuksessa, olin siinä luodossa, joka kutsutaan Patmos, Jumalan sanan ja Jesuksen Christuksen todistuksen tähden. * Rom. 8: 17.

Psalm. 1: 7. 2 Tim. 1: 8. 1. 2: 12.

10. Minä olin hengesä* yhtenä sumuntaina, ja kuulin minun jäljessäni suuren äänen, niinkuin pafuman, * Jlm. 2. 4: 2.

11. Sanowan: minä olen A ja D, ensimmäinen ja viimeinen: * mitäs näet, kirjoita kirjaan, ja lähetä Afrian seurakunnille, jotka Ephesosssa ovat, ja Smyrnassa, ja Pergamosssa, ja Thyatirassa, ja Sardissa, ja Philadelphiasssa, ja Laodiceassa. * Jlm. 2. 8: 1. 22: 13.

12. Ja minä läännyin sitä

ääntä katsomaan, kuin minun kanssani puhui: ja minun kääntessäni näjin minä seitsemän kultaista kynttilälajalkaa,

13. Ja niiden kultaisten kynttilälajalkain keskellä * Jhmisen Pojan muotoisen, † waatetetun pitkällä hameella, ja wyötetyn rintoilta kultaifella wyöllä.

* Jlm. R. 2: 1. † Gs. 1: 26. Dan. 7: 13. Jlm. R. 14: 14.

14. Mutta hänen päänsä ja hiuksensa oliwat walkiat, niinkuin walkia willa, ja niinkuin lumi: ja hänen silmänsä niinkuin tulen liekki; Dan. 7: 9. Jlm. R. 19: 12.

15. Ja hänen jalkansa walantowasten kaltaiset, niinkuin päätissä palawaiset: ja hänen äänensä oli niinkuin paljon weden tuohina.

16. Ja seitsemän tähteä oli hänen oikiasa kädessänsä: * ja hänen suustansa käwi ulos kaksiteräinen teräwä miekka, † ja hänen kaswonsa niinkuin aurinko paistaa hänen woimassansa.

* Jlm. R. 9: 1. † Gs. 49: 2. Eph. 6: 17.

Gsbr. 4: 12. Jlm. R. 2: 12, 16. I. 19: 15, 21.

17. Ja kuin minä hänen näjin, lankeuin minä hänen jalkainsa eteen niinkuin kuollut; ja hän pani oitian kätensä minuun päälteni, ja sanoi minulle: älä pelkää, * minä olen ensimmäinen ja viimeinen, †

* Dan. 8: 18. I. 10: 10. † Gs. 44: 6.

18. Ja eläwä, * ja olin kuollut, ja katso, minä olen eläwä iankaikkisesta iankaikkiseen: amen! Ja minulla owat helwetin ja tuoleman awaimet. † * Rom. 6: 9. † Jsb. 12: 14. Ps. 68: 21. Jlm. R. 9: 7. I. 20: 1.

19. Kirjoita, mitäs nähnyt olet, mitä nyt on, ja mitä tästä lähin tapahtuma on:

20. Se salaijuis niistä seitsemästä tähdestä, kuin sinä minun oikiasa kädessäni nähnyt olet, ja ne seitsemän kultaista kynttilälajalkaa. Ne seitsemän tähteä owat niiden seitsemän seurakunnan enkelit: * ja ne seitsemän kynttilälajalkaa, kuin sinä nähnyt olet, owat seitsemän seurakuntaa.

* Mal. 2: 7.

2. Luku.

Mitä Johanneksen läsketään kirjoittaa seurakuntain enkeleille, se on opettajille: Ephesossa, Smyrnassa, Pergamossa, Thyatirassa.

Kirjoita Epheson seurakunnan enkelille: näitä sanoo se, joka niitä seitsemää tähteä * pitää oikiasa kädessänsä, joka käy seitsemän kultaisten kynttilälajalan keskellä: * Jlm. R. 1: 13, 16, 20.

2. Minä tiedän sinun työs, ja tekos, ja sinun kärsimällisyytes, ettet sinä woi kärsiä pahoja: sinä olet niitä jo kuufannut, jotka heittänsä apostoliksi sanowat, ja eiwät ole: ja löysit heidän walehtelioiksi;

3. Ja sinä kannoit ja kärselit, ja minun nimeni tähden sinä työtä teit, ja et wäsynyt.

4. Mutta minulla on sinua vastaan, että sinä sen sinun ensimmäisen rakkautes annoit yllön.

5. Muista siis, kustas lankeisit pois, ja tee parannus, ja tee niitä ensimmäisiä töitä; waan jos ei, niin minä tulen sinulle pian, ja syöksen pois sinun kynttilälajalkas

sialtaansa, ellet sinä tee parannusta.

6. Mutta se sinulla on, ettäs vihaat Nikolaitain töitä, joita minäkin vihaan.

7. Jolla korma on, se kuulkaas, mitä Henki seurakunnille sanoo. Sen, joka voittaa, annan minä elämän puusta syödä, * kuin keskellä Jumalan paratiisia on.

* 1 Mos. 2: 9. Jlm. R. 22: 2.

8. Ja Smyrnan seurakunnan enkelille kirjoita: näitä sanoo ensimmäinen ja viimeinen, * joka oli kuollut, ja elää: † * Es. 41: 4. I. 44: 6. Jlm. R. 1: 4, 8, 11, 17. † Jlm. R. 1: 18.

9. Minä tiedän sinun tekos ja waiwas ja köyhyytes, (mutta sinä olet rikas,) ja niiden pilkan, jotka heittänsä Juutalaisiksi sanovat, ja eivät olekaan, vaan ovat saatanan joukko. Jlm. R. 3: 9.

10. Mä sinä niitä ensinkään pelkää, kuin sinun tärsimän pittää. Katto, perkele on muutamia teistä heittäwä wankenteen, kiihottaa: ja teillä pitää oleman waiwaa lymmenen päiwää. Ole uskollinen kuolemaan asti, niin minä sinulle elämän kruunun annan.

1 Kor. 9: 25. 2 Tim. 2: 5. I. 4: 7, 8. Jaf. 1: 12.

11. Jolla korma on, se kuulkaas, * mitä Henki seurakunnille sanoo. Joka voittaa, ei se toiselta kuolemalta wangingoiteta. † * Jlm. R. 3: 8, 13, 22. I. 13: 9. † Jlm. R. 20: 14. I. 21: 8.

12. Ja Bergamon seurakunnan enkelille kirjoita: näitä sanoo se, jolla on se kaksiterämen teräwä miekka: Jlm. R. 1: 16.

13. Minä tiedän sinun tekos ja kusfas asut, kusfa saatanan istuin on: ja sinä pidät nimeni, ja et kieltänyt minun uskoani, niinäkään päiwinä, joina Antipas, minun uskollinen todistajani, teidän tykönnäme tapettu on, kusfa saatana asui.

14. Mutta minulla on wähä sinua vastaan; että sinulla siellä on niitä, jotka Balaamin oppia pitäwät, joka opetti Balaakin antamaan pahemuista Israelin lasten edessä, epäjumalten uhria syödä, ja salawuotendessa maata. 4 Mos. 22: 23, 24, 25. I. 31: 16.

15. Niin myös sinulla on niitä, jotka Nikolaitain oppia pitäwät, jota minä vihaan.

16. Tee parannus: waan jos ei, niin minä tulen sinulle pian, ja tappelen heidän kanssansa minun suuni miekalla.

Es. 11: 4. I. 49: 2. Eph. 6: 17. 2 Thess. 2: 8.

Hebr. 4: 12. Jlm. R. 1: 16. I. 19: 15, 21.

17. Jolla korma on, se kuulkaas, * mitä Henki seurakunnille sanoo. Sen, joka voittaa, annan minä syödä siitä salatusta manasta, ja tahdon hänelle hyvän todistuksen antaa, ja sillä todistuksella niiden kirjoitetun nimen, † jota ei yffikään tiedä, waan se, joka sen saa.

* Matth. 13: 9. † Jlm. R. 3: 12.

18. Ja Thyatiran seurakunnan enkelille kirjoita: näitä sanoo Jumalan Poika, jonka filmät ovat niinkuin tulen liekki, * ja hänen jalkansa walantowasten taltaiset: * Jlm. R. 1: 14, 15.

19. Minä tiedän sinun tekos, ja rakkautes, ja palvelukses, ja

uiskos, ja sinun kärsivällisyytesi ja sinun tekos, ja ne viimeiset usiammat kuin ensimmäiset.

20. Waan minulla on vähä sinua vastaan, ettäs sallit sen vaimon Jesabelin,*joka itsensä prophetisakfi sanoo, opettavan, ja minun palvelioitani wiettelwän, salawuoteudessa makaw, ja epäjumalan uhria syömän: †

* 1 Kun. 18: 31. 2 Kun. 9: 7.

† Ap. T. 15: 20. 1 Kor. 10: 19, 20.

21. Ja minä annoin hänelle ajan parannusta tehdä hänen salawuoteudestaan, mutta ei hän tehnytään.

22. Katso, minä panen hänen wuoteeseen, ja ne, jotka hänen kansjansa huorin tekewät, suureen waiwaan, elleiwät he tee parannusta heidän töistensä.

23. Ja hänen lapsensa minä tapan fuolemalla: ja jokaisen seurakunnan pitää tietämän, että minä olen se, joka munaskuut ja sydämet tutkin;*ja annan kullenkin teistä, teidän työnne jälkeen. †

* 1 Sam. 16: 7.

† Ps. 7: 10. Jer. 11: 20. I. 17: 10.

Joh. 2: 24, 25. Ap. T. 1: 24. † Ps. 62: 13.

Jer. 17: 10. I. 32: 19. Matth. 18: 27.

Rom. 2: 8. I. 14: 12. 2 Kor. 5: 10. Gal. 6: 5.

24. Mutta teille minä sanon, ja muille, jotka Thyatirassa ollette, joilla ei tämä oppi ole, ja jotka eiwät saatanan synnyttä tunteneet, niinkuin he sanovat: en minä laske teidän päällemme muuta kuormaa.

25. Kuitenkin se, kuin teillä on, pitäkääst siihen asti kuin minä tulen.

Jlm. R. 3: 11.

26. Ja joka woittaa ja minun tekoni hamaan loppuun asti pitää, sille minä annan woiman pakanain ylitse; Ps. 2: 8. Jlm. R. 3: 21.

27. Ja hänen pitää heitä rau-taisella witsalla hallitseman, ja niinkuin sawenwalajan astioita heitä särkevän,* niinkuin minäkin Isältäni sain;

* Ps. 2: 9.

28. Ja annan hänelle kointähden.

29. Jolla forma on, se kuulkaan, mitä Henki seurakunnille sanoo.

3. Luku.

Mitä Johanneksen pitää kirjoittaman seurakuntain enkeleille eli opettajille: Sardisissa, Philadelphiasissa, Laodiceassa.

Ja kirjoita Sardin seurakunnan enkelille: näitä sanoo se, jolla ne seitsemän Jumalan Henkeä,* ja ne seitsemän tähteä ovat: † minä tiedän sinun tekos; sillä sinulla on nimi, ettäs elät, ja olet kuollut.

* Jlm. R. 4: 5. I. 5: 6.

† Jlm. R. 1: 16, 20. I. 2: 1.

2. Ole walpas ja wariwista niitä muita, jotka fuolemallansa ovat; sillä en minä löytänyt sinun tekojast täydelliseksi Jumalan edessä.

3. Niin ajattele siis, kuinka sinä saanut ja kuollut olet, ja pidä se, ja tee parannus. Ollet sinä siis walwo, niin minä tulen sinun päälles niinkuin waras, * ja et sinä tiedä, millä hetkellä minä sinun päälles tulen.

* Matth. 24: 42, 43. Luk. 12: 39, 40.

1 Thes. 5: 2. 2 Piet. 3: 10. Jlm. R. 18: 15.

4. Sinulla ovat myös muutamet nimet Sardisissa, jotka eiwät ole heidän waatteitansa saas-

tuttaneet, niiden pitää minun kansjani walkeissa waatteissa waeltaman; * sillä he ovat mahdolliset. * Jlm. R. 4: 4. L. 6: 11. L. 7: 9, 13.

5. Joka voittaa, se pitää niin walkeilla waatteilla puetettaman, ja en minä pyhi hänen nimeänsä elämän kirjasta, * ja minä tahdon tunnustaa + hänen nimensä minun Jhani edessä, ja hänen enkeleinsä edessä.

* 2 Mos. 32: 32, 33. Ps. 69: 29. Psll. 4: 3.

Jlm. R. 13: 8. + Matth. 10: 32. Luf. 12: 8.

6. Jolla korwa on, se kuulkaan, mitä Henki seurakunnille sanoo.

Jlm. R. 2: 7, 11.

7. Ja Philadelphian seurakunnan enkelille kirjoita: näitä sanoo se Pyhä, se totinen, jolla on Dawidin awain: * joka awaa, ja ei yskitään sulje: joka sulkee, ja ei yskitään awaa:

* Job. 12: 14. Ef. 22: 22. Jlm. R. 1: 18.

8. Minä tiedän sinun tekos: katso, minä annoin sinun etees aukian oven, ja ei yskitään voit sitä sulkea; sillä sinulla on vähä voimaa, ja pidät minun sanani, että minun nimeäni kieltänyt.

9. Katso, minä annan sinulle saatanan joukosta * ne, jotka heittäjä Juntalaisiksi sanovat, ja eivät olekaan, vaan he walehtelewat: katso, minä tahdon waatia heitä siihen, että heidän pitää tuleman ja kumartaman sinun jalkais edessä, ja heidän pitää tietämän, että minä sinua rakastin.

* Jlm. R. 2: 9.

10. Ettäs pidit minun kärsiwällisyteni sanat, niin minä tahdon sinun warjella kiusauksen hetkestä, joka koko maan piirin

päälle tulewa on, niitä kiusaamaan, jotka maan päällä asuwat.

11. Katso, minä tulen pian: * pidä + mitä sinulla on, ettei kenties sinun kuumuus ottaisi.

* Jlm. R. 22: 7, 12. + Jlm. R. 1: 3. L. 2: 25.

12. Joka voittaa, hänen minä teen patjaaksi minun Jumalani templissä, ja ei hänen pidä silleen sieltä lähtemän ulos: ja tahdon kirjoittaa hänen päällensä minun Jumalani nimen, ja minun Jumalani kaupungin, sen uuden Jerusalemin * nimen, joka taasta minun Jumalaltani tuli alas, ja minun uuden nimeni. +

* Gal. 4: 26. Hebr. 12: 22.

Jlm. R. 21: 2, 10. + Jlm. R. 22: 4.

13. Jolla korwa on, se kuulkaan, mitä Henki seurakunnille sanoo.

14. Ja Laodicean seurakunnan enkelille kirjoita: näitä sanoo se amen, se uskollinen ja totinen todistaja, * se Jumalan luontokappalten alku: +

* Ps. 89: 10.

Ef. 55: 4. Jlm. R. 1: 5. + Kol. 1: 15.

15. Minä tiedän sinun tekos, ettet sinä kylmä etkä palawa ole: o joskas kylmä taikka palawa olisit!

16. Sentähden, että penssiä olet, ja et kylmä etkä palawa, rupean minä sinua minun juustani oksentamaan ulos.

17. Ettäs sanot: minä olen rikas, * minä olen rikastunut, ja en minä mitään tarvitse: ja et tiedä, että wiheliäinen ja raadollinen olet, köyhä, sofia, ja alastoin.

* 1 Kor. 4: 8.

18. Minä neuwon sinua mi-nultani ostamaan kultaa tulella

selitettnä, ettäs rikastuisit; ja wakkiaat waatteet, joillaa sinuſ pulſiſit,* ettei ſinu alaſtommuſeſ häpy näkyſi:† ja woitele ſilmäſ ſilmäin woiteella, ettäſ näkiſit.

* Jlm. R. 7: 13. I. 19: 8. † Jlm. R. 16: 15.

19. Joita minä rakaaſtan, niitä minä myöſ nuhtelen ja kiritan: * niin ole ſiiſ ahſera, ja tee parannuſ.

* Job. 5: 17.

San. I. 3: 11, 12. Hebr. 12: 5, 6. Jak. 1: 12.

20. Katſo, minä ſeiſon oweſſa, ja kolkutan: * joſ joku minun ääneni kuulee, ja awaa owen, ſen tykö minä tahdon mennä ſiſälle, ja pitää ehtoolliaſta hänen kanſjanſa, ja hän minun kanſjani.

* Korſ. B. 5: 2. Joh. 14: 21, 23.

21. Joka woittaa, ſen minä annan iſtua minun kanſjani minun iſtuimella, niinkuin minäkin woiſin, ja olen minun Jſäni kanſſa hänen iſtuimellaſa iſtunut. Matth. 19: 29. Luk. 22: 30.

I Kor. 6: 2. 2 Tim. 2: 12. Jlm. R. 2: 26, 27.

22. Jolla korma on, ſe kuulſaan, mitä Henki ſeuraſimulle ſanoo.

Jlm. R. 2: 17, 29.

4. Luku.

Johanneſ näkee Jumalan iſtuman kunniaſſa iſtuimella, neljäkolmattaſymmentä wanhintä iſtuimen ympärillä, ja neſiä eläintä iſtuimen keſkeſellä; kirjottaa eläinten muodon ja toimituſſen, niin myöſ wanhitten läpiſſen.

Sitte näjin minä, ja katſo, owi awattiin taivaaaſſa, ja ſe enſimäinen ääni, jonka minä kuulſin niinkuin paſunan * puhuwan minun kanſjani, ſanoi: aſtu tänne ylöſ, ja minä oſoitin

ſinulle, mitä täſtälähin tapahtuma on.

* Jlm. R. 1: 10.

2. Ja kohta minä olin hengeſſä: * ja katſo, iſtuin oli pantu taivaaaſeen, ja iſtuimella oli (yſi) iſtuva. †

* Jlm. R. 1: 10. † Heſ. 1: 26. I. 10: 1.

3. Ja ſe, joka iſtui, oli näkyſänſä ſen tiwen jaſpiſſen ja ſardin kaltainen: ja taivaan kaari iſtuimen ympäri näkyſänſä ſmaragdſin kaltainen.

4. Ja ſen iſtuimen ympärillä oli neljäkolmattaſymmentä iſtuinta: ja niillä iſtuimilla näjin minä neljäkolmattaſymmentä wanhintä * iſtuman, walkeilla waatteilla puettettuna, ja heidän pääſjänſä olivat kultaiſet kruunut.

* Jlm. R. 11: 16.

5. Ja iſtuimeſtä käwiwät uloaſ leimaufſet ja piſſäiſet, ja äänet: * ja ſeiſemän tuliaſta lamppua paloivat iſtuimen edeſſä, jotka ſeiſemän Jumalan Henkeä owat. †

* Jlm. R. 11: 19.

† Jlm. R. 1: 4. I. 3: 1. I. 5: 6.

6. Ja iſtuimen edeſſä oli niinkuin laſinen meri * kriſtallſin muotoinen: ja keſkeſellä iſtuinta ja ympäri iſtuinta neljä eläintä, edeſtä ja takaa ſilmiiä täynnäſſä.

* Jlm. R. 15: 2.

7. Ja enſimäinen eläin oli jaloſpeuran muotoinen, ja toinen eläin waſikan muotoinen, ja kolmannella eläimellä olivat niinkuin ihmieſen kaſwot, ja neljäſ eläin lentäwäieſen kottan muotoinen.

8. Ja niillä neljällä eläimellä oli kullakin kuſi ſiipeä ympärillä, ja he olivat ſiſältä ſilmiiä

täynnänsä: ja ei heillä ollut lepoa päivällä eikä yöllä, ja sanoivat: pyhä, *pyhä, pyhä on Herra Jumala kaikkiwaltias, joka oli, ja joka on, ja joka tuleva on.

* Es. 8: 2, 3. Jlm. 2. 16: 5.

9. Ja koska ne eläimet antoivat kiitoksen ja kunnian ja siunauksen sille, kuin istuimella istui, joka elää iankaikkisesta iankaikkiseen,

10. Niin ne neljäkolmattakymmentä wanhintaa lankeesivat sen istuimella istuvaisen eteen, ja kumartaen rukouilivat sitä, joka elää iankaikkisesta iankaikkiseen: * ja heittivät heidän kruunujsa istuimen eteen, ja sanoivat: * Jlm. 2. 5: 14.

11. Herra, sinä olet mahdollinen saamaan ylistyksen ja kunnian ja voiman; sillä sinä olet kaikki luonut, ja sinun tahdostas he ovat, ja luodut ovat.

5. Luku.

Sen istuimella istuvan lädessä nähti seitsemällä sinetillä lufittu kirja, jota ei yksikään muu tahtonut avata, vaan karitsa s. o. Kristus. Sentähden wanhimmat, niin myös enkelit, kaikki luodut, ja ne neljä eläintä ylistävät karitsata.

Ja minä näin istuimella istuvaisen oltiassa kädessä kirjan, sijältä ja ultoa kirjoitetun, * seitsemällä sinetillä lufittu.

* Es. 2: 9, 10.

2. Ja minä näin wälewän enkelin muurella äänellä saarnaa wan: kuka on mahdollinen tätä kirjaa awaamaan, ja hänen sinetiansä päästämään?

3. Ja ei yksikään woinut, eikä taivaassa, eikä maassa, eikä maan alla, sitä kirjaa awata, eikä siihen katsoa.

4. Ja minä itkin kowin, ettei yksikään löydetty mahdolliseksi sitä kirjaa awaamaan, eikä sitä näkemään.

5. Ja yksi niistä wanhimmista sanoi minulle: älä itke: katso, jalopeura * woitti, joka on Judan sukukunnasta, Dawidin juuri, + awaamaan sitä kirjaa, ja päästämään sen seitsemää sinettiä.

* 1 Moos. 49: 9, 10.

+ Es. 11: 1, 10. Rom. 15: 12. Jlm. 2. 22: 16.

6. Ja minä näin, ja katso, keskellä istuinta, ja neljän eläimen, ja wanhimmiitten keskellä seisoi karitsa, * niinkuin tapettu, jolla oli seitsemän sarwea, ja seitsemän silmää; + jotka ovat seitsemän Jumalan Henkeä kaikelle maalle lähetetyt.

* Jes. 1: 29, 30. + Sach. 3: 9. 4: 10.

7. Ja se tuli ja otti kirjan istuimella istuvaisen oikeasta kädestä.

8. Ja koska hän kirjan ottanut oli, lankeesivat ne neljä eläintä ja neljäkolmattakymmentä wanhintaa karitsan eteen, ja jokaisella oli kantele ja kultaiset maljat suitsutusta täynnä, * jotka ovat pyhäin rukoukset.

* Ps. 141: 2.

9. Ja weisasiwat mutta wirttä, * sanoen: sinä olet mahdollinen kirjaa ottamaan, ja sen sineteitä awaamaan; sillä sinä olet tapettu, ja werelläs meitä Jumalalle lunas-

tit, + kaikkeinaiisista suku-
kunnista, ja kielistä, ja
kansoista, ja pakanoista;

* Jlm. R. 14: 8.

+ Ap. T. 20: 28. 1 Kor. 6: 20. I. 7: 23.

Epß. 1: 7. Kol. 1: 14. Hebr. 9: 12. I. 10: 10.

1 Piet. 1: 18, 19. 2 Piet. 2: 1. 1 Joh. 1: 7.

10. Ja olet meidän teh-
nyt meidän Jumalallem-
me kuninkaitfi ja papeit-
fi; * ja me saamme wal-
lita maan päällä.

* 2 Mos. 19: 6.

1 Piet. 2: 5, 9. Jlm. R. 1: 6. I. 20: 6.

11. Ja minä näjin ja kuulin
monen enkelin äänen istuimen,
ja eläinten, ja vanhimmitten
ympärillä: ja heidän lukunsa
oli kymmenen tuhatta kertaa
kymmenen tuhatta, ja tuhannen
kertaa tuhatta.

Dan. 7: 10.

12. Ja sanoivat suurella ää-
nessä: karitsa, joka tapettu on,
on mahdollinen ottamaan voi-
man, ja rikkauden, ja viisau-
den, ja kunnian, ja kiitoksen,
ja siunauksen.

13. Ja kaikki luontokappa-
leet, * jotka taivaassa ovat,
ja maan päällä, ja maan
alla, ja meressä, ja kaikki,
kuin niissä ovat, kuulin minä
sille sanovan, joka istuimella
istui, ja karitsalle: siunaus
ja kunnia, ja ylistys, ja voi-
ma, iankaikkisesta iankaikki-
seen.

* Psal. 2: 10.

14. Ja ne neljä eläintä sanoi-
wat: amen! Ja ne neljäkol-
mattakymmentä vanhinta lan-
tesivat maahan, kumarisivat ja
rukoilivat sitä, joka elää ijan-
kaikkisesta iankaikkiseen.

6. Luku.

Karitsa avaa sen ensimmäisen sinetin, niin
myös toisen; sitä sitten kolmannen, sitte nel-
jännen, niin viidennen, ja sen jälkeen kuin-
nennen.

Ja minä näjin, koska karitsa
ensimmäisen sinetin avasi: ja
minä kuulin yhden niistä nel-
jästä eläimestä sanovan, niin-
kuin pitkäisen jynän: tule ja
katso.

2. Ja minä näjin, ja katso,
valtia orhi: ja se, joka sen
päällä istui, piti joutsea: ja
hänelle annettiin kruunu, ja hän
läksi voittamaan, ja saamaan
voittoa.

Jlm. R. 19: 11.

3. Ja koska hän toisen sinetin
avasi, kuulin minä toisen eläi-
men sanovan: tule ja katso.

4. Ja rustia orhi meni ulos,
ja sille, joka sen päällä istui,
annettiin rauha maasta ottaa
pois, että heidän piti keskenän-
sä toinen toisensa tappaman:
ja hänelle oli suuri miekka an-
nettu.

5. Ja koska hän kolmannen
sinetin avasi, kuulin minä kol-
mannen eläimen sanovan: tule
ja katso. Ja minä näjin, ja
katso, musta orhi; ja sillä, joka
sen päällä istui, oli waaka kä-
dessä.

6. Ja minä kuulin äänen nii-
den neljän eläimen keuhkista sa-
novan: mitta nifuja yhteen
penninkin, ja kolme mittaa oh-
ria yhteen penninkin; ja älä
viinää eikä öljyä wahingoita.

Jlm. R. 9: 4.

7. Ja koska hän avasi neljän-
nen sinetin, kuulin minä nel-

jännen eläimen äänen sanoman: tule ja katso.

8. Ja minä näjin, ja katso, yksi hurentarwainen orhi, ja josta sen päällä istui, sen nimi oli kuolema: ja helwetti noudatti häntä: ja hänelle annettiin voima tappaan neljättä osaa maan päältä, miekalla ja näljällä, ja surmalla, ja peidoilta maan päällä.

9. Ja koska hän viidennen sinetin awasi, näjin minä alttarin alla niiden sielut, jotka Jumalan sanan tähden tapetut olivat, ja sen todistuksen tähden, * kuin heillä oli.

* Jlm. 2. 1: 9. I. 20: 4.

10. Ja he huusivat suurella äänellä, sanoen: sinä pyhä ja totinen Herra, kuinka kauwan et sinä tuomitse ja meidän wertamme kosta niille, jotka maan päällä asumat?

11. Ja kullenkin heistä annettiin valkia waate; * ja sanottiin heille, että heidän piti vielä vähän aikaa lepäämän, siihenasti kuin heidän kanssapalweliainsa ja weljeinsä luku täytettyksi tulisi, jotka piti tappettaman niinkuin hekin.

* Jlm. 2. 8: 5. I. 7: 9, 14.

12. Ja minä näjin, koska hän kuudennen sinetin awasi, katso, niin tapahtui suuri maan järjestyks: ja aurinko tuli mustaksi niinkuin karwasäkki, ja kuu tuli kokonansa niinkuin veri.

Joel. 2: 10, 31.

I. 3: 15. Matth. 24: 29. Ap. 2: 20.

13. Ja tähdet putoivat tai-

maasta maan päälle, niinkuin siikunapuu siikunansa waristaa, koska hän suurelta tuulelta hälytetään.

14. Ja taivas pakeni: * niinkuin kämärtynyt kirja, ja kaikki nuoret ja luodot siirrettiin sioistansa.

* Ps. 102: 27. Es. 34: 4.

15. Ja kuminkaat maan päällä, ja ylimmäiset, ja rikkaat, ja päämiehet, ja wälewät, ja kaikki orjat, ja kaikki wapaat kätöivät heittänsä luoliin ja muorten rotkoihin;

Es. 2: 19.

16. Ja sanoivat nuorille ja tukkuloille: langetkaat meidän päällemme, ja peittäkää meitä * sen kaswain edestä, joka istuimella istuu, ja karitsan vihasta;

* Es. 10: 8. Ent. 23: 30. Jlm. 2. 9: 8.

17. Sillä se suuri hänen wihansa päivä on tullut, ja kuka woi pysyä?

7. Luku.

Kaksi enkeliä saawat woiman maata wabin goittaa, mutta toinen enkeli estää heitä siihenasti kuin hän Jumalan palweliat merkitsee. Suuri joukko seisoo Jumalan istuimen edessä ja kiittää Jumalata. Tämä joukko on tullut suuresta waltwasta, Christuksen kautta suureen kunniaan.

Ja sitte näjin minä neljä enkeliä seisowan neljän maan kulman päällä, ja neljää maan tuulta pitävän, ettei tuuli olisi puhaltanut maan päälle, eikä meren päälle, eikä yhdenkään puun päälle.

2. Ja minä näjin toisen enkelin auringon katoasta tulewan ylös, jolla oli elävän Jumalan sinetti: ja hän huusi suurella äänellä niille neljälle enkelille,

joiden maata ja merta oli annettu wahingoittaa,

3. Ja sanoi: alkäätkä maa eikä merta, eikä puuta wahingoittako, siihenasti kuin me merkitsemme meidän Jumalamme palveliat heidän otסיםansa.

Heb. 9: 4. Jlm. R. 9: 4.

4. Ja minä kuulin, että merkittyin luku oli sata ja neljäviidettäkymmentä tuhatta, jotta kaikkein Israelin lasten sukukunnista merkityt olivat.

5. Judan sukukunnasta, kaksitoistakymmentä tuhatta merkityt: Rubenin sukukunnasta, kaksitoistakymmentä tuhatta merkityt: Gadin sukukunnasta, kaksitoistakymmentä tuhatta merkityt:

6. Asserin sukukunnasta, kaksitoistakymmentä tuhatta merkityt: Naphtalin sukukunnasta, kaksitoistakymmentä tuhatta merkityt: Manassin sukukunnasta, kaksitoistakymmentä tuhatta merkityt:

7. Simeonin sukukunnasta, kaksitoistakymmentä tuhatta merkityt: Lewin sukukunnasta, kaksitoistakymmentä tuhatta merkityt: Issacharin sukukunnasta, kaksitoistakymmentä tuhatta merkityt:

8. Zabulonin sukukunnasta, kaksitoistakymmentä tuhatta merkityt: Josephin sukukunnasta, kaksitoistakymmentä tuhatta merkityt: Benjamminin sukukunnasta, kaksitoistakymmentä tuhatta merkityt.

9. Sen jälkeen näin minä, ja katso, suuri joukko, jota ei ymmittänyt lukea taitanut, kaksitoistakymmentä, ja sukukunnista, ja kansoista ja kielistä, seisovan istuimen edessä, ja karitsan edessä, walkeilla waatteilla puuetetut: * ja palmut heidän käsissään.

* Jlm. R. 8: 5, 18. I. 6: 11.

10. Ja he hursivat suurella äänellä, sanoen: autuus olkoon meidän Jumalallemme, joka istuimella istui, ja karitsalle.

11. Ja kaikki enkelit seisoiivat ympäri istuinta, ja vanhimpia, ja neljää eläintä, ja lausuiwat kaskoilleensa istuimen eteen, kumarsiwat ja rukouiliwat Jumalata,

12. Sanoen: amen! Siunaus, ja ylistys, ja wiisaus, ja kiitos, ja kunnia, ja woima, ja wägewyys, olkoon meidän Jumalallemme ijankaikkisesta ijankaikkiseen. Amen! Jlm. R. 5: 12.

13. Ja yksi vanhimmista wastasi, ja sanoi minulle: kutka nämät walkeilla waatteilla puuetetut ovat, ja kusta he tulleet ovat?

14. Ja minä sanoin hänelle: herra, sinäpä sen tiedät. Ja hän sanoi minulle: nämät ovat ne, jotka suuresta waiwasta tulivat, ja he ovat heidän waatteensa pesneet, ja ovat heidän waatteensa karitsan wewessä walaistneet.

Hebr. 9: 14. 1 Joh. 1: 7. Jlm. R. 1: 5.

15. Sentähden ovat he Jumalan istuimen edessä, ja palwelewat häntä päiwällä ja

nyölä hänen templissänjä: ja se, joka istuimella istuu, asuu heidän päällänjä. Ps. 121: 6. Es. 4: 5, 6.

16. Ei heidän pidä enää isooman, eikä enää janooman, eikä aurinko lankee heidän päällensä, ei myös yskitään palamuuks; Cf. 49: 10.

17. Sillä karitsa, joka istuimen keskellä on, kaitsee heitä, ja johdattaa heitä elävään vesilähdetten tykö; * ja Jumala on kuuvaava kaitti kyyneleet heidän silmistänsä, †

* Ps. 23: 1, 2. † Es. 25: 8. Jlm. 2. 21: 4.

8. Luku.

Seitsemäs sinetti avataan, ja Johannes näkee seitsemän enkeliä pasunilla, ja toisen enkelin, joka suitsuttaa pyhän rukouksia. Ensimmäinen niistä seitsemästä enkelistä soittaa, toinen, kolmas, neljäs, huutain 3 kertaa: woi.

Ja koska hän seitsemännen sinetin avasi, oltiin ääneti taivaassa lähes puoli hetkeä.

2. Ja minä näin seitsemän enkeliä Jumalan edessä seisovan, joille seitsemän pasunaa annettiin.

3. Ja ylsi toinen enkeli tuli, ja seisoi alttarin edessä, ja hänellä oli kultainen pyhän savun astia; jolle paljo suitsutusta annettiin, * kaitkein pyhän rukouksiin, sille kultaiselle alttarille antaatiensa, joka on istuimen edessä. * Jlm. 2. 6: 8.

4. Ja se suitsutuksen savu pyhän rukouksista * nousi enkelin lädestä Jumalan eteen.

* Ps. 141: 2.

5. Ja enkeli otti pyhän savun astian, ja täytti sen alttarin

tulesta, ja heitti maan päälle: ja niin tapahtuivat äänet ja pitkäsen jylinät ja leimautukset ja maan järjestykset.

6. Ja ne seitsemän enkeliä, niillä seitsemällä pasunalla, hankitsivat pasunilla soittamaan.

7. Ja ensimmäinen enkeli soitti pasunalla, ja tuli rakehita ja tulta, werellä sekoitettuja, jotka maan päälle heitettiin; ja kolmas osa puista paloi, ja kaitti viheriäinen ruoho paloi.

8. Ja toinen enkeli soitti pasunalla, ja mereen heitettiin niinkuin suuri vuori tulesa palawa; ja kolmas osa merestä tuli mereksi.

9. Ja kolmas osa elävistä luontokappaleista meressä kuoli; ja kolmas osa haaksista hukkui.

10. Ja kolmas enkeli soitti pasunalla, ja suuri tähti lankesi taivaasta, palawa niinkuin tulisiotto, ja lankesi kolmannen osan virtain ja vesilähdetten päälle.

11. Ja se tähti kutsutaan koiruohoksi; ja kolmas osa wesiästä muuttui koiruohoksi, ja monta ihmistä kuoli wetten tähden, että ne haitiafsi tehdyt olivat.

12. Ja neljäs enkeli soitti pasunalla, ja kolmas osa aurinkosta lyötiin, ja kolmas osa tuusta, ja kolmas osa tähteistä; niin että kolmas osa heistä pimeni, ja ei kolmas osa päivästä valaisnut, eikä yöstä.

13. Ja minä näin ja kuulin

yhden enkelin, keskelle taimasta lentävän, ja suurella äänellä sanovan: moi, moi, moi asuvaisia maan päällä, niiden muiden kolmen enkelin * pasunan äänistä, joiden vielä pasunilla soittaman pitää!

* Jlm. 2. 9: 12.

9. Luku.

Viides enkeli soittaa, synnyden kaimo aivataan, ja mitä siltä seuraa. Kuudes enkeli soittaa, ja jutellaan, mitä silloin tapahtuu.

Ja viides enkeli soitti pasunalla, ja minä näjin tähden taimaasta maan päälle putovan, ja hänelle annettiin synnyden kaimon arvain.

2. Ja hän awasi synnyden kaimon, ja kaimon saru kävi ylös niinkuin suuren pätfin saru; ja aurinko ja ilma pimeni kaimon sarusta.

3. Ja sarusta läksivät metsäfirrat maan päälle, ja heille annettiin voima, niinkuin skorpioneilla on voimamaan päällä.

4. Ja heille sanottiin, ettei heidän pitänyt wahingoittaman maan ruohoa, eikä mitään viheriäistä, ei myös yhtään puuta; vaan ainoastaan ihmisiä, joiden otssissa ei Jumalan si-
netti * ole. * Jes. 2: 4. Jlm. 2. 7: 8.

5. Ja se annettiin heille, ettei heidän pitänyt heitä tappaman, vaan wiisi tuutautta waiwaiman: ja heidän waiwaamisensa oli niinkuin skorpionin waiwaaminen, koska hän on ihmistä pistänyt.

6. Ja niinä päiminä ihmiset etsivät kuolemata * ja eivät löydä häntä; ja

pyytävät kuolla, vaan kuolema patenee heitä.

* Es. 2: 19. Jer. 8: 3.

Jes. 10: 8. Luf. 23: 30. Jlm. 2. 8: 16.

7. Ja ne metsäfirrat * ovat niiden orihten kaltaiset, jotta sotaan valmistetut ovat; ja heidän päässänsä niinkuin kruunut, kulan muotoiset, ja heidän kaswonsa niinkuin ihmisten kasvot.

* 2 Mos. 10: 4.

8. Ja heillä olivat hiukset, niinkuin waimoin hiukset, ja heidän hampaansa olivat niinkuin jalopeuran.

9. Ja heillä oli pantfari (a) niinkuin rautapantfari: ja heidän siipensä harvina niinkuin ratasten kituma, kussa monta hewoista sotaan juoksawat.

(a) s. o. rintawarustus.

10. Ja heillä olivat pyrstöt niinkuin skorpioneilla, ja heidän pyrstöissänsä olivat neulaiset, ja heidän voimansa oli ihmisiä wiisi tuutautta wahingoittaa.

11. Ja heidän tunintaansa on synnyden enkeli; jonka nimi Hebrean kielellä on Abaddon, ja Grekan kielellä on hänen nimensä Apollyon.

12. Yksi moi on mennyt edes, katso, vielä katki woita sen jälkeen tulewat.

Jlm. 2. 8: 18.

13. Ja kuudes enkeli soitti pasunalla, ja minä kuulin äänen niistä neljästä kultaisen alttarin sarwista, joka Jumalan edessä on,

14. Sanovan sille kuudennelle enkelille, jolla pasuna oli: päästä ne neljä enkeliä, jotta siinä

suuresja Euphratin wirrasja
sidottuna ovat.

15. Ja ne neljä enkeliä
päästettiin, jotka olivat wal-
miit hetkeksi, ja päiväksi, ja
kuukaudeksi ja vuodeksi, tap-
pamaan kolmatta osaa ihmi-
sistä.

16. Ja ratsasmiesten sota-
joukon lufu oli kassin kerroin
kymmenen tuhatta kertaa kym-
menen tuhatta,* ja minä kuu-
lin heidän lufunsa.

* Ps. 68: 18. Dan. 7: 10.

17. Ja niin minä näjin ne
orhiit näyssä, ja niillä, kuin
heidän päällänsä istuivat, oli-
vat tuliset, ja teltaiset, ja tu-
litiiviset pantsarit; ja orhitten
pääät olivat niinkuin jalopeu-
rain pääät: ja heidän suustansa
kävi ulos tuli, ja savu, ja tu-
litiivi.

18. Näillä kolmella witsaufsella
tapettiin kolmas osa ihmisistä,
tulella, sawulla ja tulitiivellä,
jotka kämivät ulos heidän suus-
tansa.

19. Sillä heidän woimansa
oli heidän suustansa ja heidän
pyrstöissängä: ja heidän pyrs-
tönsä olivat kärmetten muotoi-
set, heillä olivat pääät, ja niillä
he wahingoitsewat.

20. Ja muut ihmiset, jot-
ka eivät näillä witsauf-
silla ole tapetut, eivät
heidän kätensä töistä pa-
rannusta tehneet: etteivät
he olisi perfeleitä kumartaneet,*
ja kultaista, ja hopiaisia, ja was-
tisia, ja tiivisiä ja puisia epäju-
malia, jotka eivät nähä taida,

eivätkä kuulla, eivät myös täy-
dä.†

* 3 Mos. 17: 7. Ps. 106: 37. † Ps. 115: 4, 10.

21. Ja eivät tehneet paran-
nusta heidän murhistansa, eikä
welhoudestansa, eikä huoruudes-
tansa, ei myös warfaudestansa.

10. Lufu.

Yksi wälewä enkeli kirja kädessä huntuu, ja
seitsemän pitkäistä puhuvat, jota Johannes
ei saa kirjoittaa. Enkeli wanno; että Juma-
lan tuomit, koska se seitsemäs enkeli soittaa,
pitää tähtettämän. Johannes sibi sen kirjan,
joka enkeli kädessä oli.

Ja minä näjin toisen wälewän
entelin tulewan alas tai-
waasta, joka pilwellä puetettu
oli, ja taimaan kaari hänen
päänsä päällä, ja hänen kaswon-
sa olivat niinkuin aurinko, ja
hänen jalkansa niinkuin tulen
patfaat.

Jim. 2. 1: 14, 15.

2. Ja hänen kädessängä oli
awojoin kirja, ja hän pani oi-
tian jalkansa meren päälle, ja
wasemman maan päälle.

3. Ja huusi suurella äänellä
niinkuin jalopeura kiljuu: ja
koska hän huusi, puhuivat ne
seitsemän pitkäistä äänenängä.

4. Ja koska ne seitsemän pit-
käistä olivat äänenängä puhuneet,
tahdoin minä sen kirjoittaa: ja
minä kuulin äänen taimaasta
sanovan minulleni: luitse se,
mitä ne seitsemän pitkäistä pu-
huivat, ja älä niitä kirjoita.

Dan. 8: 28.

5. Ja se enkeli, jonka minä
meren päällä ja maan päällä
näjin seisovan, nosti kätensä
taimaaseen päin.

Dan. 12: 7.

6. Ja wanno sen lautta, joka
elää ijan taikisesta ijan taikiseen,

joka taimaan luonut oli, ja ne, kuin siinä ovat, ja maan ja ne, kuin siinä ovat, ja meren ja ne, kuin siinä ovat, ettei silleen aikaa enämpi oleman pidä;

7. Baan sen seitsemännen enkelin äänen päivinä, koska hän rupee pafunalla soittamaan, * niin pitää Jumalan salaisuus täytettämän, niin kuin hän on palvelioilensa propheetaille ilmoittanut. * Jlm. R. 11: 15.

8. Ja se ääni, jonka minä kuulin taimaasta, puhui taas minun kanssani, ja sanoi: mene ja ota se awojoin kirja enkelin kädestä, joka meren ja maan päällä seisoo.

9. Ja minä menin enkelin tykö: ja sanoin: anna se kirja minulle. Ja hän sanoi minulle: ota ja syö se: ja se on karwastelowa sinun watsassas, waan sinun suussas pitää sen oleman makian niin kuin hunajan. * Gef. 3: 1, 2, 3.

10. Ja minä otin sen kirjan enkelin kädestä, ja söin sen: ja se oli makia minun suussani niinkuin hunaja; ja kuin minä sen syönyt olin, karwasteli se minun watsassani.

11. Ja hän sanoi minulle: taas tulee sinun propheteerata kansoille, ja pafanoille, ja tielille, ja monelle kuninkaalle.

11. Luku.

Johannes saa käskyn mitata templit. Kaksi todistajata eumustawat, tapetaan, wirttoowat. Se seitsemäs enkeli soittaa; Christus ottaa waltakunnan.

Ja minulle annettiin ruoko niinkuin sauwa, ja enkeli sei-

joi ja sanoi: nouse ja mittaa Jumalan templi ja alttari, ja ne, kuin siinä rukoilewat.

Gef. 40. I. 41. I. 42. I. 43.

2. Mutta syöjse sijälmäinen toori ulos templistä, ja älä sitä mittaa; sillä se on pafanoille annettu: ja he tallawat pyhää kaupunkia kassiwidettä kymmentä kuukautta.

Jlm. R. 13: 5.

3. Ja minä annan kahdelle minun todistajalleni, ja heidän pitää tuhannen kassii sataa ja kuusikymmentä päivää * propheteeraaman, säkeissä puutetuna. * Jlm. R. 12: 6.

4. Nämät ovat kassi öljyppuuta, * ja kassi kynttilälalkaa, jotka maan Jumalan edessä seisowat.

* Sach. 4: 2, 3, 11, 14.

5. Ja jos joku heitä tahtoo wahingoittaa, niin tuli käy ulos heidän suustansa, ja syö heidän wihollisensa: ja jos joku tahtoo heitä wahingoittaa, niin se tapetaan.

6. Näillä on walta taimaasta sulkea, ettei niinä päivinä, joina he propheteeraawat, sataman pidä: * ja heillä on walta wesiä wereksi muuttaa, ja lyödä maata kaikkinaisella witsautsella, + niin usein kuin he tahtowat.

* 1 Run. 17: 1. + 2 Moos. 7. I. 8. I. 9. I. 10. I. 12.

7. Ja koska he heidän todistuksensa lopettaneet owat, niin se peto, joka astui ylös synnydestä, on heidän kanssansa sotiva, ja heitä woittawa ja tappawa heidän.

Dan. 7: 21. Jlm. R. 13: 1, 7, 11. I. 17: 8.

8. Ja heidän ruumiinsa pitää

makaaman sen suuren kaupungin kaduilla,* joka hengellisesti kutsutaan Sodoma ja Egypti, kussa myös meidän Herramme ristiin naulittu on. * 3im. R. 17: 1, 5. I. 18: 10.

9. Ja muutamain sukukunnista, ja kansoista, ja kielistä, ja pakanaisista, pitää näkemän heidän ruumiinsa kolme päivää ja puolen, ja eivät he salli heidän ruumiitansa haudattaa.

10. Ja jotka maan päällä asuivat, ne iloitsivat heistä, ja riennuitsivat; ja lahjoja keksenänjä lähettelevät, sillä nämä kaikki propheettaa ahdistelivat niitä, kuin maan päällä asuivat.

11. Ja niiden kolmen päivän perästä ja puolen, meni Jumalalta elämän henki heihin; ja he seisoivat jalvoillansa, ja suuri pelko tuli niiden päälle, jotka heidän näkivät.

12. Ja he kuuliivat suuren äänen taivaasta sanovan heille: astukaat tänne. Ja he astuivat taivaaseen pilvessä; ja heidän vihollisensa näkivät heidän.

13. Ja sillä hetkellä tapahtui suuri maanjäristys, ja kymmenes osa kaupungista lankesi maahan. Ja sinä maanjäristyksessä tapettiin seitsemän tuhannen ihmisten nimi; ja ne muut hämmästyivät, ja antoivat kunnian taivaan Jumalalle.

14. Se toinen voi on mennyt edes, ja tatio, se kolmas voi pian tulee.

3im. R. 8. 13. I. 9: 12. I. 15: 1.

15. Ja seitsemäs enkeli soitti pajunalla,* ja suuret äänet ku-

luivat taivaassa, sanoen: maailman valtakunnat ovat meidän Herrallemme ja hänen Kristuksellensa tulleet, ja hän on hallitseva ijankaikkisesta iankaikkiseen. * 3im. R. 10: 7.

16. Ja neljäkolmattakymmentä vanhinta, jotka Jumalan edessä heidän istuimillansa istuivat, lankesivat kasvoillensa, ja kumarsivat Jumalata,

3im. R. 4: 4, 10. I. 5: 8.

17. Sanoen: me kiitämme sinua Herra, kaikki valtias Jumala, joka olet, ja olit, ja tuleva olet;* että sinä olet saanut sinun suuren voimas, ja hallinnut.

* 3im. R. 1: 4, 8. I. 4: 8. I. 16: 5.

18. Ja pakanat ovat vihas-tuneet, ja sinun vihas on tullut; ja kuolleitten aika, heitä tuomittaa, ja sinun palvelias propheettain palkka maksettaa, ja pyhäin, ja niiden, jotka sinun nimeäs pelkäävät, pienten ja suurten; ja kadottaa niitä, jotka maan turmelleet ovat.

19. Ja Jumalan templi aukeni taivaassa,* ja hänen testamentinsa arkki nähtiin hänen templissänsä; ja tapahtuivat leimaukset, ja äänet, ja pitkäiset, ja maan järitykset, ja suuret rakeet. * 3im. R. 15: 5.

12. Luku.

Johannes näkee synnyttäväisen waimon, jonka lasta lohikäärme wainoo, mutta se pelastetaan. Michael voittaa lohikäärmeen enfeleinsä. Lohikäärme wainoo vielä sitä waimoa, ja sotii muita vastaan hänen siemenestänjään.

Ja suuri ihme ilmestyi taivaassa: waino oli puetettu

auringolla, ja kuu hänen jal-
kainja alla, ja hänen päässänsä
kruunu kahdestatoistakymme-
nestä tähdestä.

2. Ja hän oli raskas, ja huusi
synnyttäissänj, ja hänellä oli
suuri waimo synnyttää.

3. Ja toinen ihme nähti
taiwaassa, katso, suuri ruskia
lohikärme, jolla oli seitsemän
päätä ja kymmenen sarvea: ja
hänen päissänj seitsemän kruu-
nia.

4. Ja hänen pyrstönj weti
kolmannen osan taiwaan täh-
distä, ja heitti ne maan päälle:
ja lohikärme seiso i waimon edes-
j, joka oli synnyttämällänj,
että koska hän olisi synnyttä-
nyt, se olisi synnyt hänen lap-
senj.

5. Ja hän synnytti poikalap-
sen, joka oli taikki pakanat hal-
litsewa rautaisella witsalla: * ja
hänen poikansa temmattiin Ju-
malan tykö, ja hänen istuimensa
tykö. * Ps. 2: 9. Jlm. 2: 27. I. 19: 15.

6. Ja se waimo pakeni kor-
peen, kusj hänelle oli sia Ju-
malalta valmistettu, siinä ruo-
kittaa tuhannen kassi sataa ja
kuusikymmentä päivää.

Jlm. 2: 11: 3.

7. Ja (suuri) sota tapahtui
taiwaassa: Michael ja hänen
entelinsj soteiwat lohikärmeen
kansja; ja lohikärme sotei, ja
hänen entelinsj.

Dan. 10: 13, 21. I. 12: 1. Jub. Ep. v. 9.

8. Ja eiwät he woittaneet,
eikä heidän sijaansj enämpi löy-
detty taiwaassa.

Dan. 2: 35.

9. Ja se suuri lohikärme, se
wanha mato, joka perfeleeksi ja
saatanaksi kutsutaan, heitettiin
ulos, * joka koko maan piirin
viettelee, + hän heitettiin maan
päälle; ja hänen entelinsj myös
hänen kansjansa heitettiin sinne.

* Luv. 10: 18.

Joh. 12: 31. Jlm. 2: 20: 3. + 1 Mos. 3: 1, 4.

10. Ja minä kuulin suuren
äänen taiwaassa sanowan: nyt
on autuus, ja woima, ja
waltakunta, ja wäki mei-
dän Jumalamme, ja walta
hänen Christuksensa, * että
meidän weljeimme pääl-
letantaja + on heitetty u-
los, joka heidän päällen-
sä yötä ja päivää Juma-
lan edessj kanto i.

* Jlm. 2: 11: 15. + Joh. 1: 9. I. 2: 5. Sach. 3: 1.

11. Ja he owat hänen voit-
taneet * karitsan meren
kautta, ja heidän todis-
tuksensa sanan kautta; ja
eiwät he heidän henteänsj
tuolemaan asti rakasta-
neet.

* Rom. 8: 33, 34, 37.

12. Sentähden te, taiwaat,
iloitkaat, * ja jotta niissä asutte:
moi + maan ja meren asuwia!
sillä perfele astuu alas teidän
tyköne, pitäin suurta mihaa,
tietäen hänellänj wähän aikaa
olewan.

* Ps. 96: 11. Ep. 49: 13. + Jlm. 2: 8: 13.

13. Ja sittekuin lohikärme näki
hänenj maahan heitetyksi, wai-
nosi hän sitä waimoa, joka sen
pojan synnytti.

14. Ja sille waimolle annet-
tiin kassi suuren kotkan siipeä,
että hän olisi torpeen hänen

siaansa lentänyt, kussa hän elätetään ajan, ja kaffi aittaa, ja puolen aittaa,* kärkeen kasswain edestä.

* Dan. 12: 7.

15. Ja kärke puuskasi waimon jälkeen suustansa wettä niinkuin kosken; upottaaksensa häntä.

16. Mutta maa auttoi sitä waimoa, ja maa awasi suunsa, ja särpi sen weden, jonka lohikärke suustansa puuskannut oli.

17. Ja lohikärke wihastui waimon päälle, ja meni soti maan muiden kanssa hänen siemenestänjää, jotka Jumalan käskyt tähtewät, ja Jeesuksen Kristusen todistuksen pitäwät.

1 Joh. 5: 10.

18. Ja minä seisoin meren fannalla.

13. Luku.

Seitsemäpäinen ja kymmenensarwinen peto astuu ylös merestä, pilkkaa Jumalata, ja wainoo hänen pyhiänsä. Toinen kassarwinen peto tekee ihmisiä, ja antaa sen entisen pedon kutsalle hengen, jonka nimen luku tässä lasjetaan.

Ja minä näjin pedon * merestä astuwan ylös, jolla oli seitsemän päätä ja kymmenen sarwea: ja hänen sarwisensa kymmenen frumua, ja hänen päisfänsä pilkan nimi.

* Dan. 7: 7. Ilm. 2. 17: 3, 9, 12.

2. Ja se peto, jonka minä näjin, oli pardin muotoinen, ja hänen jalkansa olivat niinkuin karhun täpälät, ja hänen suunsa oli niinkuin jalopeuran suu: ja lohikärke antoi sille woimansa, ja istuimensa, ja suuren wallan.

* Ilm. 2. 12: 9.

3. Ja minä näjin yhden hänen päistänsä, niinkuin se olisi kuoliakfi haarwoitettu ollut; ja hänen kuolemahaarwansa parani, ja koto maan piiri ihmetteli sitä petoa.

Ilm. 2. 17: 8.

4. Ja kumarfiwat lohikärmetä, joka pedolle woiman antoi: ja he kumarfiwat petoa, ja sanoivat: kuka on tämän pedon kaltainen? * kuka woi sopia häntä vastaan?

* Ilm. 2. 18: 18.

5. Ja hänelle annettiin suu, puhuaksensa suuria asioita ja pilkkoja, * ja hänelle annettiin walta pitää sotaa kasswiidettäkymmentä kuukautta. †

* Dan. 7: 8, 11. 1. 11: 36. † Ilm. 2. 11: 2.

6. Ja hän awasi suunsa pilkkoja puhumaan Jumalata vastaan, pilkkaamaan hänen nimeänsä, ja hänen majaansa ja niitä, kuin taivaassa asuivat.

7. Ja hänen sallittiin sopia pyhäin kanssa, ja woittaa heitä: ja hänelle annettiin walta* kaifein sukufuntain päälle, ja kansain, ja kielten, ja pakanain.

* Dan. 7: 21.

8. Ja kaiffi, jotka maassa asuivat, kumarfiwat häntä, joiden nimet eiwät ole kirjoitetut kiritsan elämän kirjassa, * joka maailman alusta tapettu on.

* 2 Mos. 32: 35. Psil. 4: 9.

Ilm. 2. 8: 5. 1. 17: 8. 1. 20: 12. 1. 21: 27.

9. Jos jollakin korma on, se kuulkaan:

Ilm. 2. 2: 7, 11, 17, 29.

10. Joka wankenteen wie, se wankenteen menee: ja joka miekalla tappaa, se miekalla tape-

taan. * Tässä on pyhäin
tärjivällisyys ja usko. †

* 1 Mos. 9: 6. Es. 33: 1.

Matth. 26: 52. † Jlm. R. 14: 12.

11. Ja minä näjin toisen pedon
maasta astuvan ylös, ja hänellä
oli katso sarvea niinkuin lam-
paalla, ja puhui niinkuin loh-
värme.

12. Ja se tekee kaiken sen enti-
sen pedon voiman, sen nähden,
ja saattaa maan ja sen asuwaifet
sitä ensimmäistä petoa kumarta-
maan, * jonka fuolemahaawa
parattu oli.

* Jlm. R. 19: 20.

13. Ja tekee suuria ihmeitä,*
niin että hän saattaa tulenkin
lankeemaan taimaasta alas
maan päälle, ihmisten edessä.

* Matth. 24: 24. 2 Thess. 2: 9. Jlm. R. 16: 14.

14. Ja wiettee maan asuwia,
niillä ihmeillä, kuin hänen olivat
annetut * pedon edessä tehdä;
sanoen maan asuville, että he
tekisivät pedon kivan, jolla
miekan haawa on, ja wirofi.

* 6 Mos. 13: 1.

15. Ja sallittiin hänelle, an-
taa hengen pedon kuvalle, että
pedon kuva myös puhui, ja
tekisi, että jokin kuin ei pedon
kuvaa kumarra, pitää tapetta-
man.

16. Ja se saattaa kaikki, pienet
ja suuret, rikkaat ja köyhät,
wapaat ja palveliat, ottamaan
merkin oikiaan käteensä taikka
otfiinsa.

17. Ja ettei kukaan taitanut
ostaa eikä myydä, jolla ei se
merkki ollut, * taikka pedon nimi,
eli hänen nimensä luku.

* Jlm. R. 14: 9, 11.

18. Tässä on wisaus.* Jolla
on ymmärrys, se lastetaan pe-
don kuvoin; sillä se on ihmisen
luku, † ja hänen lukunsa on kuusi
sataa kuusikymmentä ja kuusi.

* Jlm. R. 17: 9. † Jlm. R. 16: 2.

14. Luku.

Karitsa seisoo Sionin wuorella monen tuhan-
nen pyhäinkanssa. Jänkäfinen ewangeliumi;
Babylonian lankeemus; petoa palwewais-
ten waiwa; pyhäin tärjivällisyys ja autuus.
Jumalan wihan elonseittäus.

Ja minä näjin, ja katso, karitsa
seisoi Sionin wuorella, ja
hänen kansjansa sata ja neljä-
wiidettäkymmentä tuhatta, joilla
oli hänen Jänkäsi nimi kirjoitettu
heidän otsisjansa.

Jlm. R. 7: 4.

2. Ja minä kuulin äänen tai-
wasta niinkuin paljon weden
äänen, ja niinkuin suuren pit-
käisen äänen: * ja se ääni, jonka
minä kuulin, oli niinkuin kan-
teleen soittajain, jotka heidän
kanteleitansa soittawat. †

* Jlm. R. 1: 15. 1. 19: 6. † Jlm. R. 5: 8.

3. Ja waisiwat niinkuin uutta
wirttä * istuimen edessä, ja nel-
jän eläimen edessä, jawnhinten:
ja ei yksikään taitanut sitä wirt-
tä oppia, paitsi niitä sataa ja
neljääwiidettäkymmentä tuhat-
ta, jotka maasta ostetut owat.

* Jlm. R. 5: 9.

4. Nämät owat ne, jotka eivät
waimoin kanssa ole saastute-
tut; * sillä he owat neitseet: †
nämät owat ne, jotka seuraa-
wat karitsata, kuhunka hän
menee. Nämät owat ihmijiltä
ostetut, Jumalalle ja karitsalle
untiseksi; **

* Jlm. R. 2: 4.

† 2 Kor. 11: 2. ** 1 Kor. 6: 20.

5. Joiden suussa ei ole petosta löydetty; sillä he ovat ilman saastaisuutta * Jumalan istuimen edessä.

* Pf. 32: 2. 1. Pet. 3: 13. Eph. 5: 27.

6. Ja minä näjin toisen enkelin lentävän taivaan keskitse, jolla ijanikaikkinen ewankeliumi oli, jota hänen pitää niille ilmoittaman, kuin maan päällä asuwat, ja kaitille pakanoilta ja sukutunnille, ja kielille, ja kansoille:

7. Joka sanoi suurella äänellä: peljättäkää Jumalata, ja antakaat hänelle kunnia; sillä hänen tuomionsa hetki on tullut: ja kumartakaat ja rukoukkaat sitä, joka taivaan ja maan * ja meren ja wesiälhteet tefi. * 1 Moos. 1: 1.

Pf. 33: 8. Pf. 124: 8.

Pf. 146: 8. Ap. 2: 14: 15. 1. 17: 24.

8. Ja toinen enkeli seurasi, sanoen: lankefi, lankefi Babylon, * se suuri kaupunki; sillä hän oli hänen huoruutensa wihan (a) wiinalla kaitfi pakanat juottanut.

* Ef. 21: 9. Jer. 51: 8.

Jlm. R. 18: 2, 8, 10, 21. (a) eli: myrkyt.

9. Ja kolmas enkeli seurasi niitä, sanoen suurella äänellä: jos joku petoa ja hänen kuwaansa kumartaa, ja ottaa sen merkin hänen otsahansa taikka käteensä,

10. Sen pitää myös Jumalan wihan wiinasta juoman, * siitä seltiästä wiinasta, joka hänen wihansa maljaan kaattu on: ja häntä pitää tulella ja tulitwellä + pyhäin enfelein edessä ja faristjan edessä waiwattaman.

* Pf. 75: 9. Ef. 51: 17. Jer. 25: 15.

Jlm. R. 18: 19. 1. 19: 20. + Ef. 34: 10. Jlm. R. 20: 10.

11. Ja heidän waiwansa sawu astuu ylös ijanikaikkisesta ijanikaikkiseen; * ja ei heillä ole lepoa päiwällä eikä yöllä, kuin petoa ja hänen kuwaansa kumartawat, ja jos joku on hänen nimensä merkin ottanut.

* Jlm. R. 19: 3.

12. Tässä on pyhäin kärsiwälisyys: * tässä ne ovat, jotka Jumalan kästyt ja Jesuksen uskon pitävät.

* Jlm. R. 13: 10.

13. Ja minä kuulin äänen taivaasta minulleni sanowan, kirjoita: autuaat ovat ne kuolleet, jotka Herrassa kuolewattästä lähin. * Ja, Henti sanoo: heidän pitää lepäämän heidän töistänsä; sillä heidän tekonsa noudattawat heitä.

* 1 Kor. 15: 18. 1. Thess. 4: 14.

14. Ja minä näjin, ja katso, walkia pilwi, ja pilwen päällä istui ihmisen pojan muotoinen, * jonka päässä oli kultainen kruunu, ja teräwä sirppi hänen kädessänsä.

* Hes. 1: 26. Dan. 7: 13. Jlm. R. 1: 13.

15. Ja toinen enkeli läksi templistä, huutain suurella äänellä sen pilwen päällä istuwaisten työ: siwalla sirpilläs, ja leiktaa; * sillä sinulle tuli hetki leikatakses, ja elo on maan päällä kuwaksi tullut.

* Joef. 3: 13. Matth. 13: 39.

16. Ja se, joka pilwen päällä istui, siwalsi sirpillänsä maan päältä; ja maa tuli leikatuksi.

17. Ja toinen enkeli läksi templistä, joka taivaassa on, jolla myös teräwä sirppi oli.

18. Ja toinen enkeli läksi alt-

tariſta, jolla oli valta tulen päälle; ja huusi suurella äänellä ſen työ, jolla ſe terävä ſirppi oli, ja ſanoi: ſirvalla ſinun terävällä ſirpillä, ja leikkaa ne viinaoſjan verſot maan päältä; ſillä hänen viinamarjanſa ovat typpyneet.

19. Ja ſe enkeli ſirvalli terävällä ſirpillänjä maan päälle, ja niitti maan viinamäen, ja heitti ne Jumalan vihan ſuureen kuurnaan. *Jlm. 2. 19: 15.*

20. Ja ſe kuurna ſotkuttiin * ulkona kaupungista, ja veri kuurnasta kuohui ulos hamaan orihden ſuiſiin aſti, tuhannen ja kuusi ſataa ſakomittaa.

* *Eſ. 63: 3. Mal. 3: 1: 15.*

15. Luku.

Johannes näkee ſeiſemän enkeliä viimeiſten wiſtausten ſanſſa, ja kuulee wolttaajat waiſaawan. Kunka ne ſeiſemän enkeliä ottawat vihan maſjat waſtaan.

Ja minä näjin toifen merkin tairwaasſa ſuuren ja ihmeelliſen: ſeiſemän enkeliä, joilla ne ſeiſemän viimeiſtä wiſtausta olivat; * ſillä niisjä on Jumalan wiha täytetty. * *Jlm. 2. 11: 14.*

2. Ja minä näjin niinkuin klaſiſen meren, * tulella ſekoitetun; ja ne, jotka pedoſta woiſton ſaaneet olivat, ja hänen kuwaſtanſa ja hänen merkiſtänſä, ja hänen nimenſä luvuſta, ſeiſowan ſen klaſiſen meren päällä, ja heillä olivat Jumalan kanteleet.

* *Jlm. 2. 4: 6.*

3. Ja waiſaſivat Moſekſen Jumalan palwelian wirttä, ja karitſan wirttä, ſanoen: juuret ja ihmeelliſet ovat ſinun

tekoſ, * Herra Jumala kaiſſi: waltiaſ: oſiat ja totiſet ovat ſinun tieſ, + ſinä pyhäin Runin: gaſ.

* *Ps. 111: 2. Ps. 139: 14.*

+ *Ps. 145: 17. Jlm. 2. 16: 7.*

4. Kuſa ei pelkää ſinua, Herra, ja ſinun nimeäſ pliiſtää? * Sillä ſinä ykſinäſ pyhä olet; ſillä kaiſſi pakanat tulewat, ja ſinun ſaſ: woiſ edeſſä kumartawat ja ruſ: koilewat; + että ſinun tuomioſ juliiſtetut ovat. * *Jer. 10: 7. + Eſ. 66: 23.*

5. Sitte näjin minä, ja katſo, todiſtuſſen majan templi awattiin tairwaasſa. *Jlm. 2. 11: 19.*

6. Ja templiſtää läſſiwät ne ſeiſemän enkeliä, joilla ne ſeiſemän wiſtausta olivat, puete: tut puhtaila ja kirkkaila liina: waatteilla, ja wöyötetyt rinnoilta kultaifilla wöillä. *Jlm. 2. 1: 18.*

7. Ja ykſi neljäſtää eläimeſtää antoi ſeiſemälle enkelille ſeiſemän kultaifia maſjaa, täynnänſä Jumalan wihaa, joka elää ijan: kaiſſiſeſtää ijan: kaiſſiſeſen.

8. Ja templi täytettiin ſawulla Jumalan kunniaſtää, * ja hänen woiſmaſtanſa; ja ei ykſikään woiſnut templiin mennä ſijälle, ſiihenäſti kuin ne ſeiſemän enkeliſin ſeiſemän wiſtausta täytetyſſi tuliwat.

* *2 Moſ. 40: 34. 1 Run. 8: 10. Eſ. 6: 4.*

16. Luku.

Enkeliſt wuobattawat maſjanſa: enſimäinen maan päälle, toinen mereen, kolmaſ wirttoihin, neljäſ aurinkohon, wiibeſ pedon iſtulle, kundes Euphratin wirttaan, ſeiſemäſ kimaſan.

Ja minä kuulin ſuuren äänen templiſtää niille ſeiſemälle

enkeliille sanoman: menkää ja muodattakaat ne Jumalan wihan maljat maan päälle.

2. Ja ensimmäinen meni, ja muodatti maljansa maan päälle: ja tuli paha ja häijä haawa * ihmisten päälle, joilla pedonmerkki oli, ja niiden päälle, jotka sen kuvaa kumarsivat. †

* 2 Moos. 9: 9, 10, 11.

† Jlm. R. 13: 14, 16, 17.

3. Ja toinen enkeli muodatti maljansa mereen, ja se tuli niinkuin kuolleen veri; * ja kaikki eläväiset sielut kuolivat meressä.

* 2 Moos. 7: 17, 20.

4. Ja kolmas enkeli muodatti maljansa wirtoihin, ja wesi lähteisiin; ja se tuli werekki.

5. Ja minä kuulin wetten enkelin sanoman: Herra, sinä olet wanhurskas, joka olet, ja joka olit, * ja pyhä, että nämat tuomitset.

* Jlm. R. 1: 4, 8. 1. 4: 8. 1. 11: 17.

6. Sillä he ovat pyhain ja propheetain weren muodattaneet, * ja sinä annoit heille werta juoda; sillä he ovat sen ansainneet.

* Matth. 23: 34.

7. Ja minä kuulin toisen (enkelin) alttarilta sanoman: jaa, Herra kaikkiwaltias Jumala, sinun tuomios ovat totiset ja oikiat.

Jlm. R. 15: 8.

8. Ja se neljäs enkeli muodatti maljansa aurinkohon; ja sille annettiin ihmisiä waiwata helteellä tulen kautta.

9. Ja ihmiset tulivat palawaksi suuresta helteestä, ja pilkkasivat Jumalan nimeä, jolla niiden witsausten päälle walta

oli; ja eivät tehneet parannusta, antaaksensa hänelle kunniaa.

10. Ja viides enkeli muodatti maljansa sen pedon istuimelle; ja hänen waltakuntansa tuli pimiäksi: ja he pureskelivat heidän tielensä rikki kiwuillansa.

11. Ja pilkkasivat tairwaan Jumalata heidän tipuinsa ja haawainsa tähden; ja eivät tehneet parannusta heidän töistensä.

12. Ja kuudes enkeli muodatti maljansa sen suuren wirran Euphratin päälle; ja sen wesi kuivui, että tie olisi walmistettu itäisille kuminkaille.

13. Ja minä näjin lohikäärmeen suusta, ja pedon suusta, ja wäärän propheetan suusta lähtewän kolme rietasta henteä, sammatkoin muotoista;

14. Sillä he ovat perkeletten henget, jotka ihmeitä tekewät, * ja menervät maan ja koko maan piirin funingasten tykö, kokoomaan heitä sotaan, sinä suurena kaikkiwaltiaan Jumalan päiwänä.

* 2 Thes. 2: 9. Jlm. R. 13: 13.

15. Katso, minä tulen niinkuin waras. * Mutuas on se, joka walwoo, ja kätkee waatteensa, ettei hän alasti käwisi, ja ettei hänen häpiätänsä nähtäisi. †

* Matth. 24: 44.

Luf. 12: 35. 1 Thes. 5: 2

2 Piet. 3: 10. † Jlm. R. 3: 3, 4, 18.

16. Ja hän on toonnut heitä siihen siaan, joka kutsutaan hebreaksi Armageddon.

17. Ja seitsemäs enkeli muodatti maljansa ilmahan: ja tai-

maan templistä läksi suuri ääni, istuimelta, joka sanoi: se on tapahtunut. 3lm. R. 21: 6.

18. Ja äänet tulivat, ja pitkäiset, ja leimaukset: ja suuri maanjäristys tapahtui, * jonka kaltaista ei ole ollut sitte kuin ihmiset tulivat maan päälle, senkaltaisen suuri maanjäristys. * 3lm. R. 8: 5.

19. Ja se suuri kaupunki tuli kolmeksi osaksi, ja pakanain kaupungit lankeasivat: ja se suuri Babylon muistettiin Jumalan edessä, * että hän antaisi hänelle juoma-astian hirmuisen vihan sa roinaasta. † * 3lm. R. 18: 5. † Esi. 51: 22, 23.

Jer. 25: 15, 16. 3lm. R. 14: 8, 10.

20. Ja kaikki luodut pakenivat, ja ei muoria löydetty.

21. Ja suuri raje * niinkuin leiviskän paino lankei alas taivaasta ihmisten päälle: ja ihmiset pilkkasivat Jumalata rakkeen witsauksen tähden; sillä sen witsaus oli sangen suuri.

* 3lm. R. 11: 19.

17. Luku.

Enkeli näyttää Johannekselle sen suuren porton, joka pedon päällä istuu. Selittää, mikä se peto, ja se portto ovat.

Ja tuli yksi niistä seitsemästä enkeleistä, joilla ne seitsemän maljaa olivat, ja puhui minun kansani, ja sanoi minulle: tule, minä osoitan sinulle sen suuren porton * tuomion, joka paljoin wetten päällä istuu. * Maab. 3: 4.

2. jonka kansa maan kuninkaat huorin tehneet ovat, ja ne, jotka maan päällä asuvat, ovat hänen huoruutensa wiinaasta juoneet. Jer. 51: 7. 3lm. R. 14: 8. 1. 18: 3, 9.

3. Ja hän wei minun hengesjä torpeen: ja minä näjin waimon istuvan werensarvaisen pedon päällä, täynnänsä pilkkanimiä, * jolla oli seitsemän päätä ja kymmenen sarvea.

* 3lm. R. 18: 1.

4. Ja se waimo oli waatetettu purppuralla, ja werensarvaisella, ja kullalla oli kullattu, ja kalleilla kiviillä ja päärlyillä, * ja piti kädessänsä kultaisen maljan täynnä kauhistuksia ja hänen huoruutensa riettautta.

* 3lm. R. 18: 16.

5. Ja hänen otsassansa oli nimi kirjoitettu: salaus: * se suuri Babylon, huoruuden ja maan kauhistuksen äiti.

* 2 Thes. 2: 7.

6. Ja minä näjin sen waimon juopuneena pyhain ja Jesuksen todistajain werestä: * ja minä ihmettelin suuresti, koska minä sen näjin.

* 3lm. R. 18: 24.

7. Ja enkeli sanoi minulle: mitkä ihmiset? Minä sanon sinulle sen waimon salaisuutta, ja sen pedon, kuin häntä kantaa, jolla on seitsemän päätä ja kymmenen sarvea.

8. Peto, jonka näjit, on ollut, ja ei ole: ja se on synnydestä tulewa ylös, ja pitää kadotukseen menemän: ja ne ihmiset, jotka maan päällä asuvat, (joidenka nimet eivät ole elämän kirjassa * maailman alusta kirjoitetut) koska he sen pedon näkivät, joka oli, ja ei ole, waitka hän kuitenkä on. †

* 2 Moos. 32: 32. Psal. 4: 3. 3lm. R. 3: 5.

1. 20: 12. 1. 21: 27. † 3lm. R. 13: 3

9. Ja tässä on mieli, jolla wiisaus on. * Ne seitsemän päätä ovat seitsemän vuorta, joidenka päällä se waimo istuu;

* Jlm. 2. 13: 18.

10. Ja ne ovat seitsemän kuningasta. Wiisi ovat langenneet, ja yksi on, ja toinen ei ole vielä tullut, ja koska hän tulee, niin hänen pitää vähän aikaa pysymän.

11. Ja se peto, joka oli, ja ei ole, se on kahdeksas, ja on niistä seitsemästä; ja menee kadotukseen.

12. Ja ne kymmenen sarwea,* jottas näjit, ovat kymmenen kuningasta, jotka eivät vielä valtakuntaa saaneet ole, mutta niinkuin tuntuu saavat voiman yhdelle hetkelle sen pedon kanssa.

* Dan. 7: 20.

13. Näillä on yksi neuvo, ja he antavat sille pedolle heidän voimansa ja valtansa.

14. Nämät sotiivat * karitsan kanssa, ja karitsa on heidän voittawa: sillä hän on herrain Herra, ja kuningasten kuningas: † ja ne, jotka hänen kanssansa ovat, kutsutut ja valitut ja uskolliset.

* Jlm. 2. 16: 14.

† 1 Tim. 6: 15. Jlm. 2. 19: 16.

15. Ja hän sanoi minulle: ne wedet, jottas näjit, kusja se portto istuu, ovat kansat ja joukot, ja pakanat ja kielet.

Ef. 8: 7.

16. Ja ne kymmenen sarwea, jotka sinä pedossa näjit, niiden pitää sitä porttoa wihamaan, ja pitää hänen hanttamän,

ja alastomaksi tekemän, ja heidän pitää syömän hänen lihansa, ja sen tulella polttawat.

Jlm. 2. 18: 8.

17. Sillä Jumala on antanut heidän sydämiinsä, * että he hänen suosionsa jälkeen tekewät, ja että he sen yhdestä tahdosta tekewät, ja antawat heidän valtakuntansa pedolle, siihenasti kuin Jumalan sanat täytetyksi tulewat.

* Jlm. 2. 16: 19.

18. Ja se waimo, jonka sinä näjit, on se suuri kaupunki, jolla on valta maan kuningasten ylitse.

18. Luku.

Julistetaan sen suuren Babylonian lankeemus. Käsketään Babylonista lähtemään, ja maksamaan hänelle anslonsa jälkeen. Kirjoitetaan jumalattomain valitus Babylonian lankeemuksen ylitse. Jumalisten riemu Babylonian hävityksen tähden.

Ja sitte näjin minä toisen enkelin tulewan alas taivaasta, jolla oli suuri voima; ja maa walistui hänen tirkkaudeksensa.

2. Ja hän huusi wälewästi suurella äänellä, ja sanoi: lankeesi, lankeesi se suuri Babylon,* ja on tullut perkeletten asumasiaksi, ja kaikkein rietasten henkein kättöksi, ja kaikkein rietasten ja wihattawain lintuin kättöksi; †

* Ef. 21: 9. Jer. 51: 8, 37.

† Ef. 13: 21. 1. 34: 11, 14. Jer. 50: 39.

3. Sillä hänen huorittensa wihan wiinasta ovat kaikki pakanat juoneet; * ja maan kunkaant hänen kanssansa huorittehneet, ja kauppaneet maan

päällä ovat rikastuneet hänen herkkuihinsa voimasta.

* Jlm. R. 14: 8. I. 17: 2.

4. Ja minä kuulin toisen äänen taimaasta sanovan: te, minun kansani, lähtekää ulos * hänestä, ettette hänen synneistänsä osalliseksi tulisi, ettette myös jota-kin hänen witsauksistansa saisii;

* 1 Mos. 19: 12. Ef. 48: 20.

I. 52: 11. Jer. 50: 8. I. 51: 6, 45. 2 Kor. 6: 17.

5. Sillä hänen syntinsä ovat ulottuneet hamaan taimaaseen asti, ja Jumala muisti hänen wäärnytensä.

Jlm. R. 16: 19.

6. Maksakaat hänelle, niinkuin hänkin maksoi teille, ja kertokaat hänelle kaksikertaisesti hänen töitensä jälkeen; * sillä juoma-as-tialla, kuin hän teille pani sijalle, niin pankaat hänelle kaksikertaisesti. †

* Ps. 137: 8.

Jer. 50: 15, 29. † Jlm. R. 14: 10.

7. Niin paljon kuin hän itseän-sä kunnioitti, ja koreili, niin antakaat hänelle niin paljon waiwaa ja itkua; sillä hän sa-noo sydämessänsä: minä istun ja olen drotuinki ja en leski, ja ei minun pidä itkua näkemän.

Ef. 47: 8.

8. Sentähden pitää hänen witsauksensa yhtenä päivänä tule-man: kuolema ja itku ja nälkä: ja hän pitää tulella poltettaman, * sillä Herra Jumala on wälewä, joka hänen tuomitsee.

* 2 Thes. 2: 8. Jlm. R. 17: 16.

9. Ja häntä pitää itkettämän, ja maan kuninkaas parkuwat häntä, † jotta hänen kansansa huorin tekivät ja hekumassa

elivät, † koska he hänen palonsa sawun näkemät;

* Hes. 26: 16. † Jlm. R. 17: 2.

10. Ja pitää taampana seisomaan hänen waiwansa pelwon tähden, ja sanoman: woi, woi sitä suurta kaupunkia Babilonia, sitä wälewätä kaupunkia! * sillä yhdellä hetkellä tuli sinun tuomios.

* Ef. 21: 9.

11. Ja kaupiamiehet maan päällä itkewät ja murhehtiwat häntä, * ettei kenkään enämpi heidän kalujansa osta:

* Hes. 27: 26.

12. Kulta ja hopiakaluja, ja kalleita kiviä ja päärlyjä, ja kalleita liinawaatteita, ja purpurata ja silkkiä, ja tulipunaista; ja kaikkinaisia kalleita puita, ja kaikkinaisia astioita elephantin luista, ja kaikkinaisia astioita kalliimmista puista, ja waskestä, ja raudasta, ja marmorista;

13. Ja kaneelia ja hywänha-jullisia, ja woidetta, ja pyhää sawua, ja wiinaa, ja öljyä, ja sämpyliä, ja nifuja, ja karjaa, lampaita, ja hewoisia, rattaita, ja orjia (a) ja ihmisten sieluja.

Hes. 27: 13. (a) Gr. Ruumista.

14. Ja hedelmät, joita sinun sielus hinnoitsee, ovat sinulta paenneet pois, ja kaikki, kuin lihawat ja kauniit olivat, ne ovat sinusta oljenneet pois, ja ei sinun pidä niitä silleen löytämän.

15. Näiden kaluin kaupiamies-ten, jotka hänestä rikastuneet ovat, pitää taampana seisoman hänen waiwansa pelwontähden, itkemän ja murhehtiman,

16. Ja sanoman: moi, moi sitä suurta kaupunkia! joka puetettu oli kalliilla liinalla ja purppuralla, ja tulipunaissella, ja kullalla yltätullattu, ja kalleilla timillä, ja päärlyillä; sillä yhdellä hetkellä ovat senkaltaiset rikkaudet hävitetyt. Jlm. 2. 17: 4.

17. Ja kaikki haahdenhaltiat, ja kaikki haaksiwäki, jotka laivoissa asuwat, ja merimiehet,* ja jotka merellä waeltawat, seisowat taampana;

* Ef. 28: 14. Hes. 27: 29.

18. Ja huusivat, koska he sa-
roun hänen palostansa näki-
wät,* ja sanoivat: kuka on tä-
män suuren kaupungin werta?†

* Ef. 34: 10. † Jlm. 2. 18: 4.

19. Ja he heittivät multaa päitensä päälle,*huusivat, itki-
wät ja murhehtivat, sanoen:
moi, moi sitä suurta kaupunkia!
jossa kaikki rikastuneet ovat,
joilla laivat meressä olivat,
hänen kalleista kaluistansa: sillä
yhdellä hetkellä on hän hävi-
tetty.

* Jof. 7: 6. Jof. 2: 12.

20. Thastu taiwas* hänestä,
ja te pyhät apostolit ja pro-
pheetat: sillä Jumala tuomitsee
teidän tuomionne hänen pääl-
lensä.†

* Ef. 44: 23.

1. 49: 13. Jer. 51: 48. † Jlm. 2. 19: 2.

21. Ja nssi wäfewä enkeli nosti
ijon tiwen, niinkuin myllhuki-
wen, ja heitti sen mereen, ja
sanoi: näin äisti pitää se suuri
kaupunki Babylon heitettämän
pois,* ja ei häntä pidä enämpi
löydetämän.

* Jer. 51: 64.

22. Ja kantelein soittajain, ja
laulajain, ja huiluin, ja pasuman

soittajain äänen ei pidä enämpi
sinussa kuuluman:* ja ei yhtä-
kään wirtamiestä yhdestäkään
wirasta pidä enämpi sinussa
löydetämän: ja myllhyn äänen ei
pidä enämpi sinussa kuuluman;

* Ef. 24: 8. Hes. 28: 18.

23. Ja kynttilän walkeuden ei
pidä sinussa enämpi walista-
man:* ja yljän ja morsiamen
äänen † ei pidä enämpi sinussa
kuuluman: sillä sinun kauppa-
miehes olivat maan päämie-
het,** ja sinun noitumises kautta
ovat kaikki pakanat esyneet.

* Jer. 25: 10. † Jer. 7: 34. L. 16: 9. ** Ef. 28: 8.

24. Ja hänessä on propheet-
tain ja pyhäin weri löydetty,
ja kaikkein niiden, jotka maan
päällä tapetut ovat.

Jlm. 2. 17: 8.

19. Luku.

Ulkowaiset riemuitselivat Babylonin rangaist-
uksesta. Welisaawat riemuwirttä, että Juma-
la on omistanut waistalunnan, ja karitsan häät
ovat tulleet. Jumalan Poika lähtee taivaan
sotajoukon kanssa sotaan. Linnut kutsutaan
ehtoolliselle, peto heitetään palamaan mereen,
ja muut tapetaan.

Ja sitte kuulin minä suuren
äänen, niinkuin paljolta kan-
salta taivaassa, sanowan: halle-
luja! autuus, ja ylistys, kunnia
ja woima olkoon Herralle meidän
Jumalalle!

Jlm. 2. 7: 10.

2. Sillä hänen tuomionsa ovat
totiset ja wanhurskaat;* että
hän on sen suuren porton tuo-
minnut, joka huorindellansa
maan turmeli, ja on hänen
palweliansa weren sen lädestä
kostanut.†

* Jlm. 2. 18: 7.

† 5 Wof. 32: 43. Jlm. 2. 18: 20.

3. Ja taas he sanoivat: halle-

luja! Ja sen samu käy ylös ijan-
kaikkisesta ijanikaikkiseen.

Ep. 31: 10. Jlm. R. 14: 11. I. 18: 9, 18.

4. Ja ne neljäkolmattatym-
mentä vanhinta, * ja ne neljä
eläintä maahan lankešivat, ja
rukoilivat Jumalata istuimella
istuvaista, ja sanoivat: amen!
halleluja!

* Jlm. R. 4: 4.

5. Ja ääni kuului istuimelta,
sanoen: kiittäkää meidän Juma-
latamme kaikki hänen palvelian-
sa, ja jotta häntä pelkäätte, sekä
pienet että suuret.

6. Ja minä kuulin niinkuin
paljon kansan äänen, ja niinkuin
suuren veden äänen, ja niinkuin
suurten pitkäisten äänen, jotka
sanoivat: halleluja! sillä Herra
kaikkivaltias Jumala on valta-
kunnan omistanut.

Jlm. R. 11: 15, 17. I. 12: 10.

7. Gloitkaamme ja rie-
muitkaamme, ja anta-
kaamme kunnia hänelle;
sillä karitsan häät * ovat
tulleet, ja sen emäntä wal-
misti itsensä.

* Matth. 22: 2. I. 25: 10.

8. Ja hänen annettiin hänenjä
pukea puhtaalla ja kiiltävällä
kalliilla linalla; * joka kallis
liina on pyhäin vanhurskaus.

* Ps. 45: 14, 15. Hes. 16: 10.

9. Ja hän sanoi minulle, kir-
joita: autuaat ovat ne, jotka
ovat karitsan häihin ehtoolliselle
kutsutut. * Ja hän sanoi minulle:
nämät Jumalan sanat ovat to-
tiset.

* Iuk. 14: 16.

10. Ja minä lankešin hä-
nen jalkainsa eteen häntä
rukoilemaan. Mutta hän

sanoi minulle: katso, ettes
sitä tee, * minä olen sinun
ja sinun weljeis kanssa-
palvelia, janiiden, joilla
Jesuksen todistus on: ku-
marra ja rukoile Juma-
lata; sillä Jesuksen todistus
on prophetian henki.

* Ap. T. 10: 23. I. 14: 15. Jlm. R. 22: 8, 9.

11. Ja minä näin taivaan
awatutši, ja katso, waltia orhi,*
ja se, joka sen päällä istui,
kutsuttiin uskolliseksi ja toti-
seksi, † ja vanhurskaudella hän
tuomitsee ja sotii.

* Jlm. R. 6: 2. † Jlm. R. 3: 14.

12. Ja hänen silmänsä owat
niinkuin tulen liekki, * ja hänen
pääsfänsä on monta kruunua,
ja hänellä oli kirjoitettu nimi,
jota ei kenkään tietänyt, waan
hän itse;

* Jlm. R. 1: 14. I. 2: 18.

13. Ja hän oli waatetettu
wereen kastetulla waatteella.*
Ja sen nimi kutsutaan Juma-
lan sanaksi. †

* Ep. 63: 2. † Joh. 1: 1. 1 Joh. 1: 1.

14. Ja se sotajoukko, kuin tai-
waassa on, seurasi häntä wal-
keilla herwoisilla, waatetettu wal-
kialla puhtaalla kalliilla linalla.

Matth. 28: 3. Jlm. R. 4: 4.

15. Ja hänen suustansa käwi
ulos teräwä miekka, * jolla hä-
nen pitää pakanoita lyömän;
joita hän on hallitsewa rau-
taisella witsalla. † Ja hän on
sottuwa kaikkivaltiaan Juma-
lan närkästyksen ja wihan wi-
nakuurnan. **

* Ep. 11: 4.

2 Thess. 2: 8. Jlm. R. 1: 16. I. 2: 16.

† Ps. 2: 9. Ps. 76: 13. Jlm. R. 2: 27.

I. 12: 5. ** Ep. 63: 3. Jlm. R. 14: 19, 20.

16. Ja hänellä on vaattees-
sansa ja reidesjansä nimi kir-
joitettu: kuningasten Ru-
ningas ja herrain Herra.

1 Tim. 6: 16. 3. luv. 17: 14.

17. Ja minä näjin yhden
enkelin seisovan auringossa,
joka huusi suurella äänellä, ja
fanoi kaikille linnoille, jotka
taivaan alla lentävät: tulkaat
ja kotoontukaat sen suuren Ju-
malan ehtoolliselle,

Jer. 12: 9. Hes. 39: 17.

18. Syömään kuningasten li-
haa, ja päämiesten lihaa, ja
wälewitten lihaa, ja orhitten
lihaa, ja niillä ajawaiusten, ja
taikkein wapaiden ja orjain
lihaa, sekä pienten että suur-
ten.

19. Ja minä näjin sen pedon,
ja maan kuminka, ja heidän
sotawäkensä koottuna sotimaan
sen kanssa, joka orihin päällä
istui, ja myös hänen sotawä-
kensä kanssa.

20. Ja se peto otettiin kiinni,
ja hänen kansjansa se wäärä
propheetta, * joka niitä ihmeitä
hänen edesjansä tefi, joilla hän
mitä wietтели, kuin pedon mer-
kin ottuivat, † ja jotka hänen ku-
waansa kumarfiwat: ** nämät
taikfi ovat eläwältä tuliseen jär-
ween heitetyt, joka tulifiwestä
paloj. ††

* 5 Mos. 13: 1.

† Matth. 24: 24. ** 3. luv. 13: 12.

†† 2. luv. 7: 11. 3. luv. 14: 10. 1. 20: 10.

21. Ja ne muut tapettiin sen
miekalla, joka sen suusta käwi
ulos, kuin orihin päällä istui;
ja taikfi linnot rävittiin hei-
dän lihastansa.

20. Lufu.

Perfele sidotaan; pyhät wirkoot ja hallit-
sewat Christuksen kanssa tuhannenajastaikaa.
Perfele päästetään wallallensa wäähäsi ajakfi;
Gog ja Magog häwitetään, ja perfele heite-
tään tuliseen järween. Wiimeinen tuomio pi-
detään.

Ja minä näjin enkelin astu-
wan alas taivaasta, jolla
oli synnyhden awain, * ja suuret
kahleet hänen kädesjansä.

* 3. luv. 1: 18.

2. Ja hän otti lohikärmeen
kiinni, sen wanhan madon, joka
on perfele ja saatana; ja sitoi
hänen tuhannekfi vuodekfi.

2 Piet. 2: 4. 3. luv. 12: 9.

3. Ja heitti hänen synnyhteen,
ja sulki hänen, ja lukitsi päältä,
ettei hänen enämpi pitäisi pa-
kanoita wiettelemän, siihenasti
kuin tuhannen vuotta kului:
ja sitte pitää hän wäähäsi het-
teksi päästettämän.

4. Ja minä näjin istuimet, *
ja he istuivat niiden päällä,
ja heille annettiin tuomio; † ja
niiden sielut, jotka Jesuksen to-
distuksen ja Jumalan sanan
tähdien mestatut oliwat, ** ja
jotka eivät petoa kumartaneet,
eiwättä hänen kuwaansa; ja ei-
wät ottaneet hänen merkkiänsä
heidän otjiinsa taikka käsiinsä;
ja he eliwät, ja hallitsiawat ††
Christuksen kanssa tuhannen
vuotta.

* 2. luv. 7: 9.

† Matth. 19: 28. Luf. 22: 30. 1 Kor. 6: 2, 3.

** 3. luv. 13: 9, 11. †† Rom. 8: 17. 2. luv. 2: 12.

5. Mutta ne muut eiwät kuol-
leista wirwonneet, siihenasti
kuin tuhannen ajastaikaa kului.
Tämä on ensimmäinen ylösnou-
semus.

6. Mutuas ja pyhä on se, jolla on osa siinä ensimmäisessä ylösnousemisessa; niiden ylitse ei ole toisella kuolemalla pyhtään valtaa; vaan he tulevat Jumalan ja Christuksen pa-peiksi, ja hallitsivat hänen kansansa tuhannen vuotta.

7. Ja koska tuhannen vuotta kuluneet ovat, niin saatana päästetään vankeudestaan;

8. Ja hän menee ulos pafanoita viettelemään, jotka neljällä maankulmalla ovat, Gog* ja Magog, että hän heitä sotaan kotoisi, + joidenka luku on niin kuin meren fanta.

* Gcf. 38: 2. I. 39: 1. + Jlm. 2. 18: 14.

9. Ja he astuivat maan avaruuden päälle, ja piirittivät pyhäin leirit, ja rakkaat kaupungin: ja tuli lankefi Jumalalta tairaasta, ja söi heidän.

Dan. 7: 11.

10. Ja se perfele, joka heitä vietteli, heitettiin tuliseen ja tulifirviiseen järveen, jossa sekä se peto että se väärä propheetta oli; ja ne pitää vainvattaman päiwää ja yötä ijankaikkisesta ijankaikkiseen. Jlm. 2. 14: 10, 11. I. 19: 20.

11. Ja minä näjin suuren valkian istuimen, ja sen päällä istuvan, jonka kasvoin edestä maa ja taitvas pakeni; ja ei heille löydetty ftaa.

12. Ja minä näjin kuolleet, sekä pienet että suuret, seisovan Jumalan kasvoin edessä, ja kirjot awattiin, * ja toinen kirja awattiin, joka on elämän: + ja kuolleet tuomittiin niistä, kun

firjoissa firjoitetut olivat, heidän töidensä jälkeen. **

* Dan. 7: 10. + 2 Mos. 32: 32. Ps. 69: 29.

Psil. 4: 3. Jlm. 2. 3: 5. I. 13: 8. I. 21: 27.

** Ps. 62: 13. Jer. 17: 10. I. 32: 19.

Matth. 18: 27. Rom. 2: 6. I. 14: 12.

2 Kor. 5: 10. Gal. 6: 5. Jlm. 2. 2: 23. I. 22: 12.

13. Ja meri antoi ne kuolleet, kuin hänessä olivat, ja kuolema ja helwetti antoi ne kuolleet, kuin heissä olivat; ja ne tuomittiin jokainen töidensä jälkeen.

14. Ja kuolema ja helwetti heitettiin tuliseen järveen: tämä on se toinen kuolema.

1 Kor. 15: 26, 54, 55. Jlm. 2. 2: 11.

15. Ja joka ei löydetty elämän kirjassa firjoitetuksi, se tuliseen järveen heitettiin.

21. Luf.

Johannes näkee uuden taitwaan ja uuden maan niin myöskin uuden Jerusalemin; ja saa tietää sen afutitten onnellisuuden, ja fadotettuihin onnettomuuden. Kirjoitetaan taitwaallisen Jerusalemin launens ja tunnua Rukfa sinne pääsevät.

Ja minä näjin uuden taitwaan ja uuden maan; * sillä ensimmäinen taitwas ja ensimmäinen maa katofi, ja ei meri silleen ole.

* Gcf. 65: 17. I. 66: 22. 2 Piet. 3: 13.

2. Ja minä Johannes näjin pyhän kaupungin, uuden Jerusalemin, astuvan alas taitwaasta * Jumalalta + walmistetun, niinkuin morsiamen launistetun hänen miehensä. **

* Gcf. 12: 22. I. 18: 14.

+ Gcf. 11: 10. ** 2 Kor. 11: 2. Gal. 4: 26.

3. Ja kuulin suuren äänen taitwaasta sanowan: katso, Jumalan maja * ihmisten seasfa, ja hän on afuwa heidän kans-

sanja, ja he tulevat hänen kansajensa, ja itse Jumala on oleva heidän kansajansa, ja heidän Jumalansa. * Ef. 48: 7.

4. Ja Jumala on pyhittävä pois kaikki kynneleet heidän silmistänsä, ja ei kuolemata pidä silleen oleman; eikä itkua, eikä parua, eikä kipua pidä silleen oleman; * sillä ne entiset poismenivät. * Ef. 25: 8. I. 35: 10.

1 Kor. 15: 26, 54. Jlm. R. 7: 17.

5. Ja se, joka istuimella istui, sanoi: katso, minä uudistan kaikki. * Ja sanoi minulle: kirjoita; sillä nämät sanat ovat totiset ja mahwat. † * Ef. 43: 19.

2 Kor. 5: 17. † Jlm. R. 19: 9.

6. Ja hän sanoi minulle: se on tapahtunut. Minä olen A ja D, alku ja loppu. * Minä annan janoovalle siitä elävän veden lähteestä † lahjaksi. ** * Ef. 41: 4. I. 44: 6.

Jlm. R. 1: 8, 11. I. 22: 18. † Ef. 12: 3.

Joh. 4: 10, 14. I. 7: 37. ** Ef. 66: 1. Jlm. R. 22: 17.

7. Joka voittaa, sen pitää kaikki nämät perimän, ja minä olen hänen Jumalansa, ja hänen pitää oleman minun Poikani.

Rek. 8: 8. Hebr. 8: 10.

8. Mutta pelkureille ja uskottomille, ja hirmuisille, ja murhaajille, ja salavuoteisille, ja welhoille, ja epäjumalisille, ja kaikille valehtelioille, * pitää osa oleman siinä järnessä, joka tulesta ja tulikivestä palaa, joka on toinen tuolema. †

* 1 Kor. 6: 9. Gal. 5: 21. Eph. 5: 5. 1 Tim. 1: 9.

Jlm. R. 22: 15. † Jlm. R. 20: 14, 15.

9. Ja minun työni tuli yksi niistä seitsemästä enkelistä, joilla olivat ne seitsemän maljaa täynnä seitsetä viimeistä witajasta; * ja puhui minun kansani, sanoen: tule, minä osoitan sinulle morsiamen, sen kartsan emännän. †

* Jlm. R. 15: 1. † Jlm. 19: 7.

10. Ja hän vei minun hengessä suurelle ja korkealle ruorelle, ja osoitti minulle suuren kaupungin, pyhän Jerusalemin, * ostuvan alas taivaasta Jumalalta, * Hebr. 12: 22. I. 13: 14.

11. Jolla oli Jumalan kirkkaus; ja sen valkaus oli kaikkein kauniimman firven muotoinen, niinkuin kirkas jaspis;

12. Ja hänellä oli suuri ja korkia muuri, jolla oli kaksitoistakymmentä porttia, ja porteissa kaksitoistakymmentä enkeliä, ja nimet kirjoitetut, jotka ovat kahdentoistakymmenen Israelin lasten sukufuntain nimet.

Ef. 48: 31.

13. Idässä, kolme porttia; pohjaissa, kolme porttia; etelässä, kolme porttia; lännessä, kolme porttia.

14. Ja sen kaupungin muurilla oli kaksitoistakymmentä perustusta, * ja niissä karitsan kahdentoistakymmenen apostolin nimet.

* Matth. 16: 18. Eph. 2: 19, 20.

15. Ja sillä, kuin minun kansani puhui, oli kultainen ruoko, kaupunkia mitatatsensa, * ja hänen porttejaansa, ja muuriansa.

* Ef. 40: 3. Rek. 2: 1.

16. Ja se kaupunki on pantu

nelikulmaisesti, ja hänen pituutensa on niin suuri kuin hänen leveytensä. Ja hän mittasi kaupungin sillä ruowolla kaksitoista kymmentä tuhatta wakomittaa: ja hänen pituutensa ja leveytensä ja korkeutensa owat yhtäläiset.

17. Ja mittasi hänen muurinsa, sata ja neljäwiidettä kymmentä kymnäätä ihmisen mitan jälkeen, kuin enkelillä oli.

18. Ja sen muurin rakenus oli jaspitsestä; ja itse kaupunki puhtaasta fullasta, puhtaan klaasin kaltainen.

19. Ja sen kaupungin muurin perustukset olivat kaikkinaisilla kalleilla kiviillä kaunistetut: ensimmäinen perustus oli jaspis, toinen saphir, kolmas kalcedoni, neljäs smaragdi,

20. Wiides sardonis, kuudes sardius, seitsemäs chrysolit, kahdeksas berillos, yhdeksäs topazi, kymmenes chrysoprasus, yksitoistakymmenes hyacinthi, toinentoistakymmenes ametysti.

21. Ja ne kaksitoistakymmentä porttia olivat kaksitoistakymmentä päärlyä, ja kufin portti oli yhdestä päärlystä. Ja sen kaupungin kadut olivat puhdas kulta, niinkuin läpitse paistawainen klasi.

22. Ja en minä hänessä templiä nähnyt; sillä Herra se kaikkivaltias Jumala on hänen templinsä, ja karitsa.

23. Ja ei se kaupunki tarwitse aurinkoa eikä kuita hänessänsä walistamaan; sillä Jumalan

kirkkaus walistaa hänessä, * ja hänen waleutensa on karitsa.

* Ef. 60: 19. Sach. 14: 7. Jlm. 2. 22: 5.

24. Ja niiden pakanain, jotka autuaaksi tulewat, pitää hänen waleutessansa waeltaman; ja maan kuninkaat tuowat heidän kunniansa ja ylistyksensä siihen.

Ef. 60: 3, 5.

25. Ja ei sen portteja suljeta päiwiillä; sillä ei siellä yötä pidä oleman.

Ef. 60: 11, 20.

26. Ja pakanain ylistys ja kunnia tuodaan siihen. Ef. 66: 12.

27. Ja ei pidä hänehen mitään saastuttawata tuleman sisälle, * taikka sitä, kuin kauhistuksen eli walheen saattaa; waan ne, jotka karitsan elämän kirjassa kirjoitetut owat. †

* Ef. 35: 8. Joel. 3: 17.

Jlm. 2. 22: 15. + 2 Moof. 32: 32. Ps. 69: 29.

Psalm. 4: 3. Jlm. 2. 3: 5. I. 18: 3. I. 20: 12

22. Luku.

Kirjoitetaan elämän wesi, ja elämän puu, niin myös taitwaallinen iso ja autuus. Christus wahwistaa näiden nähtyn puuttumattomuuden; kieltää niitä lufitsemaista; lupaa pian tulla, jota morsian myös kirkuttaa. Pääte-tään tämä kirja ja toso pyhä Raamattu weroituffella, Christuksen tulon wakuutuffella, ja Johanneksen toiwotuffella.

Ja hän osoitti minulle puhtaan elämän weden wirran, * jeltiän niinkuin kristallin, wuotawan Jumalan ja karitsan istuimesta.

* Jes. 47: 1. Sach. 14: 8.

2. Kesellä hänen katuansa, ja molenmilla puolilla wirtaa seisoi elämän puu, * joka kantoi kaksitoistakymmeniset hedelmät, ja antoi hedelmänsä kunkin kunkautena; ja puun lehdet pakanain terweydeksi. †

* 1 Moof. 2: 9. Jlm. 2. 2: 7. + Jes. 47: 12.

3. Ja ei kirousta * pidä silleen enjintään oleman; vaan Jumalan ja karitsan istuin pitää hänessä oleman; ja hänen palveliansa pitää häntä palveleman. * Sach. 14: 11.

4. Ja näkemän hänen kasvonsa, * ja hänen nimensä pitää heidän otissansa oleman. †

* Matth. 5: 8.

1 Kor. 13: 12. 1 Joh. 3: 2. † Jlm. R. 3: 12.

5. Ja yötä ei pidä siellä oleman, eivät he myös tarvitse kynttilät, taikka auringon valkeutta; sillä Herra Jumala valaisee heitä: * ja heidän pitää hallitsemman ijanlaittimesta ijanlaittiin. †

* Ps. 36: 10. Es. 60: 19, 20.

Sach. 14: 6, 7. Jlm. R. 21: 23.

6. Ja hän sanoi minulle: nämät sanat ovat vahvat ja totiset, * ja Herra, pyhäin propheettain Jumala, on hänen enkelinsä lähettänyt osoittamaan palvelioillessa niitä, kuin pian tapah-tuman pitää. †

* Jlm. R. 19: 9. I. 21: 5. † Jlm. R. 1: 1.

7. Katso, minä tulen nopiaasti. * Mutuas on se, joka kätkee tämän kirjan prophetian sanat. †

* Jlm. R. 3: 11. † Jlm. R. 1: 3.

8. Ja minä Johannes olen se, joka näitä kuulin ja näjin: ja koska minä näitä kuulin ja näjin, lanfesi minä maahan rukoilemaan enkelin jalkain eteen, kuin minulle näitä osoitti.

9. Ja hän sanoi minulle: katso, ettes sitä tee; * sillä minä olen sinun kansapalvelias, ja sinun weljeis propheettain, ja niiden, jotka tämän kirjan sanat kätke-

wät: kumarra ja rukoile Jumalata.

* Ap. R. 10: 28.

I. 14: 14, 15. Jlm. R. 19: 10.

10. Ja hän sanoi minulle: älä tämän kirjan prophetian sanoja luitse; * sillä aika on läsnä. †

* Dan. 8: 26. I. 12: 4. † Jlm. R. 1: 3.

11. Joka paha on, se olkoon vielä paha, ja joka saastainen on, se tulkoon vielä saastaiseksi: * mutta joka vanhurskas on, se tulkoon vielä hurstaaksi: ja joka pyhä on, se tulkoon vielä pyhäksi.

* 2 Tim. 3: 19.

12. Ja katso, minä tulen pian; ja minun palffani on minun kansani, * antamaan kullentkin niinkuin hänen työnsä on. †

* Es. 40: 10. I. 62: 11. † Jlm. R. 20: 12.

13. Minä olen A ja O, alku ja loppu, ensimmäinen ja viimeinen.

Es. 41: 4. I. 44: 6. Jlm. R. 1: 4, 8, 11. I. 21: 6.

14. Mutuaat ovat ne, jotka hänen käskynsä pitävät, * että heidän voimansa elämän puusja olisi, ja he porteista kaupunkiin sisälle menisivät. * 1 Joh. 3: 23.

15. Mutta ulkona ovat koirat ja welhot, ja huorintekiät, ja murhaajat, ja epäjumalan palveliat, ja kaikki ne, jotka waltetta rakastawat ja tekewät.

1 Kor. 6: 10. Eph. 5: 5.

Phil. 3: 2. Kol. 3: 5, 6. Jlm. R. 21: 8, 27.

16. Minä Jeesus lähetin minun enkelini * todistamaan näitä teille seurakunnissa: minä olen Dawidin juuri- ja suku, se kirkas kointähti. *** Jlm. R. 1: 1. † Es. 11: 10. Rom. 15: 12.

Jlm. R. 5: 5. ** 4 Mos. 24: 17. 2 Piet. 1: 19.

17. Ja Henki ja morsian sanowat: tule. Ja joka kuulee, se sanotaan: tule. Joka janoo, se

tulkaan, ja joka tahtoo, se ottaa-
 kaan elämän wettä lahjaksi.

Es. 55: 1. Joh. 7: 37. Ilm. 2. 21: 6.

18. Mutta minä todistan jokai-
 selle, kuin tämän kirjan prophe-
 tian sanoja kuulema on: jos
 joku lisää näihin, * niin
 Jumala on panema hänen
 päällensä ne witsaukset,
 kuin tässä kirjassa kirjoi-
 tetut ovat. * 2 Moos. 4: 2. San. 1. 30: 6.

19. Ja jos joku tämän
 kirjan prophetian sanois-
 ta ottaa pois, niin Ju-

mala ottaa pois hänen
 osansa elämän kirjasta, *
 ja siitä pyhästä kaupungista, +
 ja niistä, kuin tässä kirjassa
 kirjoitetut ovat. * 2 Moos. 32: 33.

Ps. 69: 29. Ilm. 2. 3: 5. I. 13: 8. I. 17: 8.

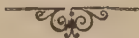
I. 20: 12. I. 21: 27. + 5 Moos. 12: 32.

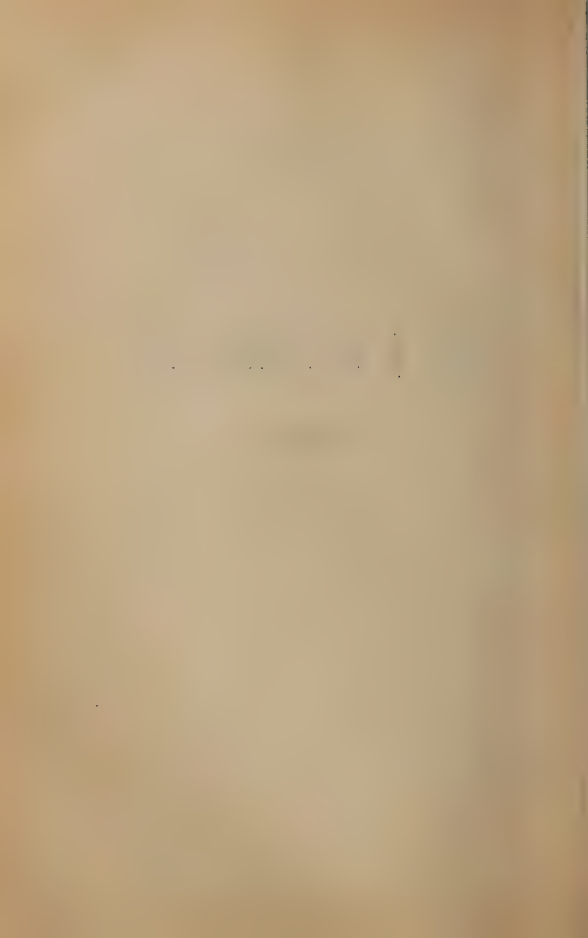
20. Se sanoo, joka näitä todis-
 taa: Taa, minä tulen pian:
 amen. Riin tule, Herra
 Jeesus!

21. Meidän Herran Jeesuksen
 Christuksen armo olkoon teidän
 kaikkein kanssanne, amen!

P. Johanneksen Ilmestysten loppu.

psalmit.

Kuningas Davidin

Psalmit.

Englannin ja Ulkomaan Bibliaseuran
kustantamat.

Helsinki

Mariankatu N:o 4.

1899.

Psaltari.

1. Psalmi.

Jumalisten tähtös ja onni. Jumalattomain onnetoin tila.

Mutuas on se, jota ei maella jumalattomitten neuvoissa, eikä syntisten tiellä. * eikä istu kussa pilkkaajat istuvat; †* San. 1. 1: 10. L. 3: 31. I. 4: 14.

† Ps. 26: 4, 5. 2 Kor. 6: 14, 15. 2 Piet. 3: 3.

2. Waan rakastaa Herran lakia, ja ajattelee hänen lakiansa päiwät ja yöt. Jos. 1: 8. Ps. 119: 55, 62.

3. Hän on niinkuin istutettu puu * wesiöjain tykönä, joka hedelmänsä antaa ajallansa, ja hänen lehtensä ei warise, ja kaikki meneestyn, mitä hän tekee.

* Ps. 92: 13, 15. Ef. 60: 21. I. 61: 3. Jer. 17: 8.

4. Mutta jumalattomat ei ole niin, waan niinkuin akana, jonka tuuli hajottelee. Job. 21: 18. Ps. 35: 5.

Ef. 17: 13. I. 29: 5. Jer. 13: 24. Jos. 13: 3.

5. Sentähden ei jumalattomat kestä tuomiota, eikä syntiset wanhurskasten seuraa.

6. Sillä Herra tietää * wanhurskasten tien; mutta jumalattomitten tie hukkuu.

* San. 1. 2: 8. Mal. 3: 18. 2 Tim. 2: 19.

2. Psalmi.

Gnustus Christuksen waltakunnasta ja sen vastaanseisojitten rangastuksesta. Christuksen propheetallisuudesta, papillisesta ja kuninkaallisesta wirasta. Neuwo kääntymyksen Christuksen tykö.

Miksi pakanat kiukitsewat, ja lausut turhia ajattelawat?

Ps. 99: 1. Ap. X. 4: 25.

2. Maan kuninkaat hankitsewat heitänsä, ja päämiehet keskenänsä neuwoa pitawät Herraa ja hänen woideltuansa vastaan:

Ps. 45: 8. Ef. 61: 1.

3. Katkaistaamme heidän siteensä, ja heittäkäämme meistämme pois heidän köytensä. Jer. 2: 20.

4. Mutta joka taivaisissa asuu, nauraa heitä: Herrapilkaa heitä.

Ps. 37: 13. Ps. 59: 9. San. 1. 1: 26. I. 3: 34.

5. Kerran hän puhuu heille wihoisiansa, ja hirmuisuudensansa peljättää heitä.

6. Mutta minä asetin minun kuninkaani Zioniin, minun pyhälle nuorelleni.

Ps. 45: 7.

Ps. 89: 28. Ps. 98: 1. Ps. 110: 1.

7. Minä tahdon saarnata senkaltaisesta jäädyestä, josta Herra minulle sanoi: Sinä olet minun poikani, tänäpä nä minä sinun synnytin.

Ap. X. 13: 33. Hebr. 1: 5. I. 5: 5.

8. Uno minulta, niin minä annan pakanut sinun perinnökses ja maailman ääret omakses.

Ps. 22: 28. Ps. 72: 8. Sach. 9: 10.

9. Sinun pitää järkemän heitä rautaisella waltikalla, * ja niinkuin samaisen astian heitä murentaman. †* Tim. 2: 27. I. 19: 15. † Ef. 30: 14.

10. Nyt te, kuninkaat, siis ymmärtäkää, ja te, maan tuomarit, antakaat teitänne furittaa.

11. Palwelkaat Herraa neuvoissa, ja iloitkaat wawistuksessa.

Ps. 124: 2: 12.

12. Antakaat suuta Bojalle, ett-
ei hän vihastui, ja te huttui-
sitte tiellä; sillä hänen vihansa
syttyy pian. Mutta autuaat ovat
kaikki ne, jotka häneen uskalta-
vat.

Ps. 34: 9. Es. 30: 18. Jer. 17: 7.

3. Psalmi.

David valittaa vihollistensa paljouutta. Roh-
koilee itseänsä uskalluksella Jumalaan. Ru-
koilee edespäin armaa. Tämä Psalmi on myös
maalaus Christuksen kärsimiseen.

1. Davidin Psalmi, koska hän
pakeni poikaansa Absalomia.

2 Sam. 15: 14.

2. Voi Herra! kuinka monta
on minulla vihollista,
ja niin usiat karkaavat minua
vastaan.

Ps. 38: 20, 21. Ps. 56: 3.

3. Moni puhuu minun sielus-
tani: ei ole hänellä apua * Juma-
lan tykönä, Sela! * 2 Sam. 16: 7, 8.

4. Mutta sinä, Herra, olet
minun tilpeni, joka minun
kunniaan saatat, ja minun pääni
kohennat.

Ps. 18.

5. Vänelläni minä huudan
Herraa; ja hän kuulee minua
pyhästä vuorestaan, * Sela!

* Ps. 121: 1.

6. Minä makaan ja nuku-
n: minä herään myös; sillä Herra
tukee minua.

Ps. 4: 9.

7. En minä pelkää kymmentä
tuhatta kansoista, jotka minua
piirittävät.

Ps. 27: 3.

8. Nouse, Herra, ja auta minua,
minun Jumalani! sillä sinä lyöt
kaikkia minun vihollisiani pos-
kelle: sinä murennat jumalatto-
main hampaat.

Ps. 58: 7.

9. Herran tykönä apu löy-
tään: * sinun kansas päälle on
sinun siunaukses, Sela! * Es. 43: 11.

4. Psalmi.

David rukoulee Jumalalta apua tuskasansa.
Neuvoo vastaanasejojittansa kääntymyksen.

Sihauttaa itseänsä Jumalan lemmellä.

1. Davidin Psalmi, edellä-
weiseajalle, kanteleilla.

2. Rukoillesani kuule minua,
minun wanhurskauteni*
Jumala, joka minua lohdatat
ahdistuksessani: ole minulle
armollinen, ja kuule minun
rukoukseni.

* Ps. 17: 2.

3. Te uljaat miehet, kuinka
kauvan pitää minun kunniani
pilkkattaman? miksi te rakastatte
turhuutta ja kysytte valhetta?
Sela!

4. Niin tuntekaat, että Herra
vieppyhänsä* ihmeellisesti. Herra
kuulee, koska minä häntä ru-
koilen.

* Ps. 88: 2.

5. Jos te vihastutte, niin
älkää syntiä tekö: * puhutaat
sydämissänne, teidän vuoteis-
sanne, ja odottakaat, Sela!

* Es. 4: 28.

6. Uhratkaa wanhurskauden
uhria, * ja toivokaat Herran
päälle.

* Ps. 51: 21. Rom. 12: 1.

7. Moni sanoo: kuka osoittais
meille hyvää? Mutta nosta
sinä, Herra, meidän päällemme
sinun kasvois paiste.

4 Mos. 6: 28. Ps. 80: 4.

8. Sinä ilahutat minun sydä-
meni; ehtä muilla on joutia ja
wiinaa kyllä.

Ps. 17: 14.

9. Minä makaan ja lepään
juuri rauhassa; sillä sinä Herra
yksinäsi autat minua turvassa
afumaan.

Ps. 3: 6.

5. Psalmi.

Dawidin rukous anien kuulemisesta. Tobias-
tus, että jumalattomat tulewat Jumalalta
hyljättyksi, mutta jumalliset ovat Herralle
otolliset.

1. Dawidin Psalmi, edellä-
weisaajalle, perimisestä.

2. Herra, ota minun sanani
korviis, hawaitse minun
puheeni. Ps. 17: 1.

3. Ota waari minun huudos-
tani, minun kumintaani ja mi-
nun Jumalani; sillä sinua minä
rukoulen.

4. Herra, kuuntele warhain *
minun ääntäni: warhain han-
kitse minä itseni sinun tykö, ja
sitä otan warin.

* Ps. 55: 16. Ps. 63: 2, 7.

5. Sillä et sinä ole se
Jumala, jolle jumalatoim-
meno telpaa: jota paha on,
ei se pysy edessä.

6. Tykkärit ei pysy sinun sil-
mäis edessä: taiffia pahante-
kiöitä sinä mihaat.

7. Sinä kadotat walhetteliat:
Herra kauhistui murhaajita ja
wiekkaita. Ps. 55: 24.

8. Mutta minä menen sinun
huoneesiin sinun suuresa lau-
piudesias, ja kumarran sinun
pyhään templiis päin sinun
pelwoissas.

9. Herra saata minua wan-
hurslandesias, minun wihollis-
teni tähden: ojenna sinun ties
minun eteeni.

Ps. 27: 11.

10. Sillä heidän suussansa ei
ole mitään totuutta, heidän si-
jalluksensa on sydämen lipu:
heidän kitanja on awoin hauta,*

ja heidän kielillänsä he lieha-
koitsewat. * Jer. 5: 16. Rom. 3: 13.

11. Ruhtele heitä, Jumala, että
he lankeisivat heidän ajatuksis-
tansa: syötkse heitä ulos heidän
suurten ylitseäymistensä täh-
den; sillä he ovat sinulle was-
tahakoiset.

12. Iloitkaan taiffi, jotka si-
nuun uskaltawat, anna heidän
riemuuta ijantaittisesti; sillä sinä
warjelet heitä: iloitkaan ne si-
nuksa, * jotka sinun nimeäs
rakastawat. * Ef. 65: 13.

13. Sillä sinä, Herra, siunaat
wanhurskaita: sinä kauristat
heitä armoillas * niinkuin til-
wellä. * Ps. 103: 4.

6. Psalmi.

Dawid rukoulee ahdistuksen ja omantunnon
walwan alla armollisewituksesta. Wakuuttaa it-
seänsä rukouksen kuulemisesta, ja kerskaa wi-
hollisiansa vastaan.

1. Dawidin Psalmi, edellä-
weisaajalle, kahdeksalla kielellä.
1 Nika R. 15: 21.

2. Oi Herra, älä rantaise
minua wihassas, ja älä
minua julmuudesias kuita.

Ps. 38: 2. Jer. 10: 24. Hes. 5: 15.

3. Herra, ole minulle armol-
linen, sillä minä olen heikko:
paranna Herra minua, sillä
minun luuni ovat peljästy-
neet.

Job. 6: 4. Ps. 13: 2, 3. Ef. 38: 17.

4. Ja minun sieluni on sangen
töwin hämmästynyt, woi sinä
Herra, kuinka kauwan!

5. Käännä sinuas, Herra, ja
pelasta minun sieluni; auta
minua sinun hywynytes tähden.

6. Sillä ei kuolemasa kentään

muišta sinua, kuka kiittää sinua tuonelaissa? Ps. 30: 10. Ps. 88: 11, 1c.

Ps. 115: 17. Es. 38: 18, 19.

7. Minä olen niin väsynyt huokauksista: minä uitan minun nuoteeni yli yötä, ja kastan minun leposiani tynnelilläni.

8. Minun nuotoni on muuttunut murheesta, ja on vanhennut; sillä minä ahdistetaan kaitilta puolilta.

9. Eritkää minusta kaitti pahointekijät; * sillä Herra kuulee minun ittuni.

* Matth. 7: 23. I. 25: 41. Luk. 13: 27.

10. Herra kuulee minun rukoukseni: minun anomiseni Herra ottaa vastaan.

11. Kaitti minun viholliseni saakoon häpiän, ja suuresti peljätettävään: kääntyköön takaperin, ja nopiaasti häväistävään.

Ps. 83: 17.

7. Psalmi.

Dawid rukoulee wainollisiansa vastaan, ja osoittaa walttomuutensa. Turwaa Jumalan wanhurskauteen, joka jumalattomat rankaisee, ja kiittää Jumalata.

1. Dawidin wiattomuus, josta hän Herralle weisafi, Chusin * Seminen pojan sanan tähden.

* 2 Sam. 16: 7.

2. Simun, Herra minun Jumalani, minä uskallan: auta minua kaitista minun wainollisistani, ja pelasta minua;

3. Ettei he repisi minun sieluni niinkuin jalopeura, ja järkefi ilman holhoojata.

4. Herra minun Jumalani, jos minä sen tein, ja jos wääritys on minun käsišani;

5. Jos minä pahalla koistanut

olen niille, jotka minun kanssani rauhassa eliwät; waan minä olen niitä pelastanut, jotka ilman syytä minua wihasiwat; 1 Sam. 24: 5.

6. Niin wainotkaan minun viholliseni minun sieluaani ja sen käsittävään, ja poljeskelskaan maahan minun elämäni, ja painakaan minun kunniani tommuun, * Sela!

* Jos. 16: 15. I. 30: 19. Ps. 44: 26.

7. Nouse, Herra, wihassa, korota sinuas ylitse minun vihollisteni hirmuisuuden, * heräjä minun puoleeni; sillä sinä olet täskenyt oikeuden, †

* Ps. 138: 7. † 2 Sam. 8: 21.

8. Että kansat kokoontuissiwat jälleen sinun tykö; ja tule heidän tähtensä taas ylös.

9. Herra on kansain tuomari: * tuomitse, Herra, minua minun wanhurskauteeni ja wakiutteni jälkeen.

* Ps. 94: 2.

10. Loppukoön jumalattomitten pahuus, ja holhoo wanhurskaita; sillä sinä, wanhurskas Jumala, tutkit sydämet ja munastuut.

1 Sam. 16: 7. Jer. 11: 20. I. 17: 10. I. 20: 12.

11. Minun kilpeni on Jumalan tykönä, joka waat sydämet auttaa.

12. Jumala on oikia tuomari; * ja Jumala, joka jokapäiwä uhkaa.

* Ps. 58: 12.

13. Ellei he palaja, niin hän on miekkansa teroittanut, * joutsensa jännittänyt, ja tarkoittaa.

* 5 Mos. 32: 41.

14. Ja on pannut sen päälle surman nuolet; * hän on walmistanut wasamansa kadottamaan.

* Ps. 21: 18.

15. Katso, hänellä on pahaa mielessä: hän on onnettomuutta rakas, mutta hän synnyttää puuttumisen.

Joh. 15: 35. Ef. 33: 11. I. 59: 4.

16. Hän kaimoi haudan ja valmisti, ja on kaatunut siihen kuoppaan, jonka hän oli tehnyt.

Ps. 9: 16. Ps. 57: 7. San. I. 26: 27. Saarn. 10: 8.

17. Hänen onnettomuutensa pitää hänen päänsä päälle tuleman, ja hänen wääryytensä pitää hänen päänsä laelle lankeaman.

18. Minä kiitan Herraa hänen vanhurskautensa tähden, ja kunniotan ylimmäisen Herran nimeä.

Ps. 35: 28.

8. Psalmi.

Christuksen valtakunnan servenemisestä. Erinomattain Christuksen asentamisen ja ylönnäytämisen tilasta.

1. Dawidin Psalmi, edellä-
weisaajalle, Githithin päällä.

Ps. 81: 1. Ps. 84: 1.

2. Herra meidän Herramme!
kuinka ihmeellinen on
sinun nimes kaikessa maassa,
joka panit kunnias taivaasten
ylitse.

Ps. 118: 2.

3. Nuorten lasten ja ime-
väisten suusta * perustit sinä
voiman, vihollistes tähden,
ettäs vihollisen ja kostajan
murentaisit,

* Matth. 21: 18.

4. Sillä minä näen taivaat,
sinun formeis teot, kuun ja
tähdet, jotka valmistiit.

5. Mikä on ihminen, ettäs häntä
muistat? eli ihmisen poika, ettäs
häntä etsiskelet?

Hebr. 2: 6.

6. Sinä teit hänen vähää
vähemmäksi enfeleitä; waan

sinä kaunistat hänen kunnialla
ja kaunistuksella.

Hebr. 2: 7, 10.

7. Sinä asetat hänen sinun
käsitekois herraksi: kaikki olet sinä
hänen jalkainsa ala heittänyt:

Matth. 28: 18. Ap. I. 2: 36.

I Kor. 15: 27. Eph. 1: 22. Psal. 2: 9.

8. Lampaat ja kaikki karjat, ja
myös metsän eläimet,

9. Linnut taivaan alla, ja
kalat meressä, ja mitä meressä
waeltaa.

10. Herra meidän Herramme,
kuinka ihmeellinen on sinun
nimes kaikessa maassa!

9. Psalmi.

Kiitos pelastuksen edestä vihollisista. Kehotus tuntemaan Jumalan armoa ja vanhurskautta.

1. Dawidin Psalmi, kauniista
muoruudesta, edelläweisaajalle.

I Sam. 17: 50.

2. Minä kiitan Herraa kai-
kesta sydämeistäni,* ja
luettelen kaikki sinun ihmees.

* Eph. 5: 19. + Ps. 118: 17.

3. Minä iloitsen ja riemuitsen
sinussa, ja weisaan kiitosta sinun
nimelles, sinä kaikkein ylimmäi-
nen;

4. Ettäs minun viholliseni
olet ajanut takaperin: he lan-
tesivat ja hukkuivat sinun etees.

I Sam. 17: 52. Sam. I. 21: 31.

5. Sillä sinä saatat minun
oikenteni ja asiani toimeen: sinä
istuit istuimelle, vanhurskau-
den Tuomari.

6. Sinä nuhtelet pafanoita,*
ja kadotat jumalattomat: sinä
pyhit heidän nimensä pois aina
ja iankaikfisesti.

* Ps. 44: 3.

7. Vihollisten häwiinukset ovat

lopetetut ijäisesti, ja kaupungit sinä tukistit: heidän muistonja, on heidän kansansa kadonnut.

8. Mutta Herra pysyy iankaikkisesti: hän on valmistanut istuimensa tuomioon.

9. Ja hän tuomitsee maan pöörin vanhurskaudessa, ja hallitsee kansat oikein. Ps. 96: 13. Ps. 98: 9.

10. Ja Herra on köyhän turva: hän on turva hädän aikana.

Ps. 37: 39. Ps. 145: 18.

11. Sentähden he sinuun toivovat, jotka sinun nimesä tunnetaan; sillä et sinä niitä hyljää, jotka sinua, Herra, etsivät.

12. Weisattaat Herralle, joka Zionissa asuu: julistataat kansoissa hänen tekonsa. Ps. 107.

13. Sillä se, joka koston werenwikoja, muistaa heitä, * eikä unhohda köyhäin parhaimista.

* Ps. 118: 15.

14. Herra ole minulle armollinen, katso minun ahdistustani niillä, jotka minua vihauvat, sinä, joka ylönnotat minun surman porteista;

Job. 38: 17. Ef. 38: 10, 16.

15. Että minä luettelisin kaikki sinun kiitoskes Zionin tytärien porteissa, ja iloittisin sinun armousta.

16. Pakanat ovat wajonneet siihen hautaan, jonka he valmistivat: heidän jalkansa on käsitetty siinä werkoissa, jonka he wörittivät. Ps. 7: 16.

17. Niin ymmärretään Herran tekemän oikeuden, koska jumalatoimijuri omisissa kätensä toisissa käsitetään; * se on tutkisteltawa asia, Sela!

* Sam. I. 5: 22.

18. Joska jumalattomat palajaisivat helwettiin, ja kaikki pakanat, jotka Jumalan unhoitawat!

19. Sillä ei hän köyhää peräti unhohda, ja raadollisten toivo ei hukut iankaikkisesti. Ps. 12: 6.

20. Nouse, Herra, ettei ihmisen saisi valtaa: anna kaikki pakanat edessäs tuomittaa.

21. Herra, anna heille opettaja, että pakanat tuntuksivat itsensä ihmiseksi, Sela!

10. Psalmi.

Jumalattomain pahuus ja ylpeys jumalissa vastaan. Jumalan lasten rukous jumalattomain pahuutta vastaan.

Miksi, Herra, niin kaukana seisot, ja tustan ajalla sinus peität?

2. Ylpeydesänsä jumalatoimainoo köyhää: * käsitettäköön he heidän juonisjansa, joita he ajattelemat. * Ps. 37: 12.

3. Sillä jumalatoimitse kerskaa omaa mielinvaltaansa: ahne sinnailee itseänsä, ja wihooittaa Herran.

4. Jumalatoim on koria ja wihainen, ettei hän tetään tottele: ei hän Jumalata olewakaan luule. Job. 21: 14.

5. Hänen tiensä menestywät joka aika, sinun tuomios on kaukana hänestä: hän ylpeilee kaikkein wihollistenja edessä.

6. Sillä hän puhui sydämesänsä: en minä itänä tukisteta, ei sukunimasta sukununtaan hättää ole.

7. Jontka sin on täynnä kironksia, * kavaluutta ja wiettelystä,

hänen tielensä saattaa waiwan ja työn. * Rom. 8: 14.

8. Hän istuu ja wäijyy karta-noisja, murhataksensa salaa wia-tointa: hänen filmänsä palaa köyhän puoleen.

9. Hän wäijyy salaa niinkuin jalopeura luolasfansa, * hän wäijyy raadollista käsittäaksensä, ja hän käsittää hänen, koska hän tempaa sen werkkoihinsa.

* Job. 39: 2. Ps. 17: 12.

10. Hän paiskaa ja polkee alas, ja syjää köyhän wätiwällä maahan.

11. Hän sanoo sydämesfänsä: Jumala on hänen unhottanut, ja werhonnut kaswonfa, ei hän ikänä näe. Ps. 73: 11. Ps. 94: 7.

12. Rouhe, Herra! Jumala, ylönmä kätes, ja älä köyhää unhohda.

13. Mitfi jumalatoi pillkaa Jumalata ja sanoo sydämesfänsä: et sinä fitä tottele?

Ps. 8: 12.

14. Katso siis; sillä sinä näet tuskat ja surut, se on sinun käsifjäs: sinun köyhä itsensä luottaa, ja sinä olet orpolasten holhooja.

15. Zarje jumalattoman käfi-warji, ja etfi pahan jumalatto-muutta, niin ettei sitä enää löyttäifi.

Ps. 87: 36.

16. Herra on kuningas aina ja ijantakfifisesti: * pakanat pitää härviämän hänen maastansa.

* Ps. 29: 10.

17. Köyhäin halauksen sinä, Herra, tunte: heidän sydämensä sinä wahwistat, että sinun for-was fitä ottaa waarin;

18. Ettäs oikeuden saatat or-woille ja köyhille, ettei ihminen enää ylpeile heitä vastaan maan päällä.

11. Psalmi.

Jumalan lasten rohwaistus maailman ka-waluutta ja wainoa vastaan. Uskallus Ju-malan tasaiseen wanhurskauteen.

Davidin Psalmi, edelläweisao jalle.

Herraan minä uskallan: kuinta te fanotte minun sielulleni, että hän lentäis niinkuin lin-tu teidän nuoreltanne?

1 Sam. 26: 20.

2. Sillä katso, jumalattomat jännittävät joutsen ja panewat nuolensa jänteen päälle, salai-festi ammutaksensa hurstkaita.

3. Sillä he rikkoivat perus-tuksen: mitä wanhurskas taitaa toimittaa?

Ps. 4: 7.

4. Herra on hänen pyhäsfä templisfänsä, * Herran istuin on tawaisja: † hänen filmänsä ottawat waarin, ja hänen fil-mänsä laudat koettelewat ih-misten lapsia.

* Ps. 2: 20. † Ps. 113: 5. Ps. 66: 1.

5. Herra koettelee wanhurs-kasta: hänen sielunsa wihaa ju-malatointa, ja jotta wäärnyttä rakastawat.

6. Hän antaa sataa jumalat-tomain päälle pitkäisen leimauf-sia, tulta ja tulifiveä, * ja an-taa heille tulinispäät palkaksi.

* Ps. 140: 11.

7. Sillä Herra on wanhurs-kas ja rakastaa wanhurskautta, että hänen kaswonfa katjowat oikeutta.

12. Psalmi.

David valittaa yhteisen jumalattomuuden
yltise. Wakuuttaa sorrettuja Jumalan lapsia
Herran avusta.

1. Davidin Psalmi, edellä-
weisaajalle, kahdetkalla tieellä.

2. Mutta, Herra; sillä
pyhät ovat wähen-
tyneet, ja uskolliset o-
vat harvat ihmisten las-
ten seassa.

Mich. 7: 2.

3. Jokainen puhuu lähimmäi-
seusä kanssa walhetta: he lie-
hakoitsewat ja opettawat eripu-
caisista sydämistä.

4. Kattofooon Herra kaikki ul-
kokukselliset huulet ja ylipiästi
puhuwaiset kielet,

5. Jotta sanovat: meidän kie-
lemme pitää voittaman, mei-
dän tulee puhua: * kuka meidän
herramme on? †

* Ps. 73: 8. † 2 Mos. 5: 2.

6. Että köyhät hävitetään,
ja waiwaiset huokaawat, nyt
minä nousen, sanoo Herra:
minä saatan awun, * että roh-
keasti pitää opetettaman.

* Ps. 10: 17.

7. Herran puheet ovat tirk-
kaat, niinkuin selitetty hopia
sarwiastioissa, seitsemän kertaa
toeteltu.

2 Sam. 22: 31. Ps. 18: 31.

Ps. 119: 140. San. I. 30: 5.

8. Sinä Herra, kätke ne, ja
warjele meitä tästä suruusta
ijankaikkisesti.

9. Sillä joka paikka on juma-
lattomia täynnä, koska ne huo-
not ihmisten lasten seassa ko-
rotetaan.

13. Psalmi.

David valittaa, kuin Jumala näkhis hä-
nen hyllänneeksi. Rukoillen iloitsee, että Ju-
mala on kuitenkin mielinen auttamaan. Tä-
mä taidetaan myös Christuksen kärsimiseen
jorvitettua.

1. Davidin Psalmi, edellä-
weisaajalle.

2. Kuinka kauwan sinä, Herra,
peräti tahdot minua un-
hottaa? Kuinka kauwan sinä peität
kasvos minusta? Ps. 6: 4. Ps. 27: 9.

3. Kuinka kauwan minä neu-
woa pidän sielussani? ja ah-
distetaan sydämessäni joka päi-
wä? Kuinka kauwan minun wi-
holliseni yltyy minua vastaan?

4. Katso siis ja kuule minua,
Herra minun Jumalani: wa-
listi minun silmäni, ett-
en minä koskaan kuole-
maan nukkuisi;

5. Ettei minun viholliseni sa-
noisi: minä voitin hänen, ja
minun sortajani iloitsi, koska
minä kompastun.

6. Mutta minä turvaan sinun
armoos: minun sydämeni rie-
muttee, että näin mielellä
autat: minä weisaan Herralle,
että hän minulle niin hyvästi
tekee.

Ps. 50: 15.

14. Psalmi.

Kirjoitetaan yhteinen ihmisten turmelus.
Sen tuntemattomuus. Itäwöitsiä Mes-
sian perään.

1. Davidin Psalmi, edellä-
weisaajalle.

Tyhvät sanovat sydämessän-
sä: ei Jumalata olekaan; ei
he mitään telpaa, ja ovat ilkiät

heidän menoissansa, ei ole, joka hymää tekee.

Ps. 53: 2, 10. Hes. 22: 30. Rom. 3: 10.

2. Herra katsoi tairvaasta ihmisten lapsia, nähdäksensä, jos joku hymärtäis eli etsis Jumalata.

3. Mutta he ovat kaikki poikenneet pois, ja kaikki ovat keltottomat: ei ole yksikään, joka hymää tekee, ei ainoakaan.

4. Eikö siis kenties pahoin-tekijöistä sitä havaitse? jotta minun kansaani syövä *niin-kuin he söisivät leipää; vaan ei he rukoile Herraa. *Mich. 3: 2, 3.

5. Siellä he kowin pelkäsiwät; sillä Jumala on läsnä wan-
hurskasten sukua.

6. Te häväisette köyhän neuwon; mutta Jumala on hänen turwansa.

7. Di, jos apu tulis Israelille Zionista! sillä koska Herra päästää wangi-
tun kansan, *niin Jakob iloitsee ja Israel riemuitsee.

* Ps. 69: 7. Hab. 2: 3. Matth. 1: 21.

15. Psalmi.

Kyömyks Jumalan seurakunnan jäsenistä.
Vastaus niitten täyttyksestä ja onnesta.

1. Davidin Psalmi.

Herra, tuka ajui sinun majas-
jas? eli tuka on pysyvänen
sinun pyhällä wuorellas?

Ps. 24: 3.

2. Joka waeltaa wakaana ja tekee oikenden, ja puhui totuuden sydämeistään;

Es. 33: 15, 16. Eph. 4: 25.

3. Joka ei hiehellänjä panet-
tele, eikä lähimmäisensä mitään

pahaa tee, ja ei häwäise lähim-
mäistään;

4. Joka jumalattomat katsoo
ylön,* vaan kunnioitsee Juma-
lata pelkääwäisiä; joka lähim-
mäisellensä wannoos ja pitää.

* San. 1. 29: 27.

5. Joka ei anna rahaansa kor-
wolle,* ja ei ota lahjoja + wa-
tointa vastaan. Joka näin te-
kee, ei hän horjahda ijankaikki-
sesti.

* 2 Mos. 22: 25.

3 Mos. 25: 36. 5 Mos. 23: 19.

+ 2 Mos. 23: 8. 5 Mos. 16: 19. Es. 5: 23.

16. Psalmi.

Ennustus Christuksesta. Kuinka hän puhuu
taivaallisen Yksän kansa ansonsa tarlois-
tuksesta ja osallisuudesta. Kiittoa amon edestä,
ja iloittaa lähimmäisensä puolel seuraawaisen sulos-
suuden ylitte

1. Davidin kultainen kappale.
Rätke minua, Jumala; sillä
minä uskallan sinuun.

Hebr. 2: 13.

2. Sinä (a) olet Herralle sa-
nonut: sinä olet minun Her-
rani: minun hywätyhöni ei ole
sinun tähtes,

(a) nimittäin: minun selunt.

3. Vaaan pyhäin tähden, jotka
maan päällä ovat, ja kunnial-
listen tähden,* joissa kaikki mi-
nun mielisuostioni on. Hebr. 2: 10.

4. Mutta jotka toisen jälkeen
rientäwät, niillä pitää suuri
sydämen kipu oleman: en minä
uhraa heidän juomauhriansa
worestä, enkä mainitse heidän
nimiänsä suussani.

5. Mutta Herra on minun ta-
warani ja osani: sinä tähteelli
panet minun perimiseni.

6. Arpa lantesi minulle rau-

niimmisä: minä olen jalon perimisen saanut.

7. Minä kiitän Herraa, joka minua on neuvoanut: niin myös minun munasikumi ovat minua yöllä kurrittaneet.

8. Minä pidän aina Herran kasvoini edessä; sillä hän on minun oikialla puolellani, sentähden en minä horju.

Ap. 2. 25. Ef. 50: 7, 8.

9. Sentähden minun sydämeni riennuitsee, ja minun kunniani on iloinen, ja minun lihani lepää toivosä.

Ps. 31: 8.

10. Sillä et sinä hyljää minun sieluani helvetissä, etkä salli sinun pyhäsnäkewän turmelusta.

Ap. 2. 31. 1. 18: 35.

11. Sinä osoitat minulle elämän tien, sinun kasvoini edessä on täydellinen ilo, ja riemulinen meno oikialla kädelläs ijankäitkiseä.

Ps. 21: 7. Hebr. 8: 1.

17. Psalmi.

David halajaa Jumalalta edeswastauästä wiattomuädesansa ja pyyhäiäyhtä wakuädesä. Rukoilee warjelusta wihoäksiansa wastaan, osoittaen toiwonsa wahuuden.

1. Dawidin rukous.

Kuule Herra oikcutta, hawaitse minun huutoni, ota waari minun rukouksestani, joka ei wietkaasta suusta lähde.

Ps. 66: 18, 19.

2. Buhu sinä minun aäiasäni, ja sinun filmäs katsokaan oikcutta.

Ps. 20: 1.

3. Sinä koettelet minun sydämeni, ja etäiskelet sitä yöllä, ja tutkit minua,* ja et mitään

löydä; minä olen aäfonut, ettei minun suuni misäkään rifo.†

* Ps. 139: 1. † Ps. 39: 2.

4. Minä warjelen minuni sinun huultes sanoisä, ihmisten töistä, murhaajan tiellä.

5. Hallitse minun käyntöni polwuiälas, ettei minun aäseleeni liukahtaisi.

Ps. 18: 37.

6. Minä huudan sinua, ettäs, Jumala, minua kuulisit: kallista korwas minun puoleeni, kuule minun puheeni.

7. Osoita sinun ihmeelliset hywpyhtes, sinä niitten wapahtaja, jotka sinun usäaltawat, niittä wastaan, jotka sinun oikiaata kättäs wastaan ovat.

8. Warjele minua niintuin silmäterää: * suojele minua siipeis warjon alla,†

* Ps. 36: 2. † Ps. 57: 2.

9. Jumalattomista, jotka minua häwittäwät, minun wihoäksistani, jotka minun sieluani piirittäwät.

Ps. 63: 7.

10. Heidän lihawansa yhtä piittäwät: he puhuwat suullansa yläpiästi.

Ps. 73: 7.

11. Rukunä me menemme, niin he meitä piirittäwät: siihen he filmänsä tarfoittawat meitä kufistaaksensa maahan,

1 Sam. 23: 26.

12. Niintuin jalopeura saalistä himoitsee, niintuin nuori jalopeura, joka luolasta wäijyy.

13. Nouse, Herra, ennätä hänen kasvonsa, ja polje häntä: wapaäda minun sieluni mieäälläs jumalattomista,

14. Sinun kädelläs ihmisiästä, Herra, tämän maailman ihmi-

fistä, joitten osa on tässä elä-
mässä,* ja joitten watsan sinä
täytät tawarallas: heidän lap-
fensa rawitaan, ja he jättävät
tähteenjä lapsukaisillensa.

*Sut. 18: 25.

15. Mutta minä saan nähdä
sinun kasvos wanhurskaudessa:
minä rawitaan herättyäni sinun
kawas jälkeen.

Job. 19: 28, 27.

Job. 17: 24. 1 Cor. 13: 12. 1 Job. 3: 2.

18. Psalmi.

David laittaa Jumalata avun ja rukouksen
kuulemisen edestä. Juttelee sen avun muo-
toa. Osoittaa Jumalan olewan wafain puo-
sen pitäjän. Opettaa oiklan muodon wihol-
lisuista woittoa saada. Ennustaa Christuksen
woitoista.

1. Edelläweisaajalle, Davidin
Herran palvelian Psalmi, joka
Herralte nämät weisun sanat
puhui sinä päivänä, jona Herra
hänen wapahti kaikkein wihol-
listensa käfistä ja Saulin kä-
fistä.

2 Sam. 22.

2. Ja hän sanoi: minä ra-
kastan sydämeistäni si-
nua, Herra, minun woimani.

3. Herra, minun kallioni, mi-
nun limani ja minun wapa-
tajani: minun Jumalani on
minun wahan, johon minä
turwaan: minun kilpeni, ja mi-
nun autuuteni sarwi, ja minun
warjelukseni.

Ps. 3: 4. Ps. 144: 2. Hebr. 2: 13.

4. Minä kiitän ja awukseni
huudan Herraa, niin minä wa-
pahdetaan wihollisistani.

5. Eillä kuoleman siteet owat
käärinwet minun ympär, ja Be-
lialin ojat peljättiwät minun.

Ps. 118: 3.

6. Helwetin siteet kietoiwat
minun: kuoleman paulat en-
nättiwät minun.

7. Ahdistuksejani minä awuk-
seni huudan Herraa, ja minun
Jumalani tykö minä huudan;
niin hän kuulee minun ääneni
templistänjä, ja minun huutoni
hänen edesjängä tulee hänen
kormiinsa.

8. Maa liikkui ja wapii, ja
wuorten perustukset liikkuiwat:
he wärijiwät, koska hän wihaa-
tui.

2 Mos. 19: 18.

9. Sarwi suitfi hänen siera-
mistansa ja kuluttawa tuli hä-
nen suustansa, niin että hiilet
siitä syttyiwät.

10. Hän noittiisti tairaat ja
astui alas, ja synkiä pimeys
oli hänen jalkainsa alla.

11. Hän astui Cherubimin
päälle ja lensi, ja hän lensi
tuulen sulkein päällä.

12. Hän pani pimeyden ma-
jansa ympärille, ja mustat pal-
jut pilwet, jossa hän lymysjä*
oli.

* Es. 45: 15.

13. Kirjkaudesta hänen edes-
jängä hajosiwat pilwet rakeilla
ja leimauksilla.

14. Ja Herra jylisti tai-
waissa, ylimmäinen antoi pau-
hinansa, rakeilla ja leimaut-
silla.

15. Hän ampui molensa* ja
hajoitti heitä: hän iski kowa-
leimaukset, ja peljätti heitä.

* Ps. 148: 8.

16. Ja niin ilmestyiwät wet-
ten fuljut, ja maan perustuk-
set ilmauntuuivat, Herra, sinun
krowasta nuhtelenuksestas ja si-

min sierames hengen puhallutsesta.

17. Hän lähetti korkeudesta ja otti minun, ja veti minun ulos suurista vesistä.

18. Hän vapautti minun * voimallistani vihollistani, minun wainollistani, jotka minua wäkemämmät olivat. * 1 Sam. 23.

19. Ne ennättivät minun tuskapäivänäni; mutta Herra tuli minun turmakseni.

Ps. 4: 2. Ps. 26: 1.

20. Ja hän wei minun laskialle: hän tempasi minun ulos; sillä hän mielistyi minuun.

21. Herra maksoi minulle minun wanhurskauteni jälkeen: hän antoi minulle kätteni puh-
tauden jälkeen. Seb. 22: 30.

22. Sillä minä pidän Herran tiet, ja en ole jumalatoiminnun Jumalatani vastaan.

23. Sillä kaikki hänen oikeutensa ovat minun silmäni edessä, ja hänen käskyjensä en minä tyköäni hyljää;

24. Waan olen wakaa hänen edessänsä ja wältän wäärnyttä.

25. Sentähden Herra kostaa minulle wanhurskauteni perästä, minuun kätteni puhtauden jälkeen, hänen silmäinsä edessä.

26. Pyhäin kanssa sinä pyhä olet, ja toimellisten kanssa toimellinen.

27. Puhdasten kanssa sinä puhdas olet, ja nuriain kanssa sinä nuri olet.

Heb. 7: 27. Mich. 2: 8.

28. Sillä sinä vapahdat ahdistetun kansan, ja kokiit silmät sinä alennat

Sal. 1: 51.

29. Sillä minun kynttiläni sinä walailet; Herra minun Jumalani walailee minun pimeyteni.

30. Sillä sinun kauttas minä sotawäen murran, ja minun Jumalassani tarkaan muurin ylitse.

31. Jumalan tie on täydellinen. Herran puheet tulella koe-
tellut: * hän on kaikkein kilpi, jotka häneen uskaltawat.

* Ps. 12: 7. San. 1. 30: 5.

32. Sillä kuka on Jumala, paitsi Herraa? ja kuka on kallio, paitsi meidän Jumalattamme?

33. Jumala wyöttää minun voimalla, ja panee minun tieni miattomaksi.

34. Hän tekee minun jalkani niinkuin peurain, * ja asettaa minun korkeudelle. * Hab. 3: 19.

35. Hän opettaa minun kätteni sotimaan, ja käsiwarteni wastajoutsea wetämään. Ps. 144: 1.

36. Ja sinä annoit minulle autuutes kilwen, ja sinun oitia kates wahvistaa minun: ja koskas minun alemmat, niin sinä teet minun suureksi. Ps. 71: 20, 21.

37. Sinä lewitit minun askeleeni minun allani, ettei minun kantapäätäni liivistyneet. Ps. 17: 5.

38. Minä ajan vihollisiani takaa ja käsitän heitä, ja en palaja, enmenttiin minä heidän hufutan.

39. Minä runtelen heitä, ettei he taida nousta: heidän täntynp kaatua minun jalkaini ala.

Ps. 27: 2.

40. Sinä valmistat minun voimalla sotaan: sinä tairoutat

minun alani ne, jotka nousewat minua vastaan.

41. Sinä annat minulle wi-
holliseni taulan, ja minä kado-
tan mainoojani.

42. He huutawat, waan ei ole
auttajata: Herran tykö, mutta
ei hän wastaa heitä.

Es. 1: 15. Joh. 9: 31.

43. Minä surwon heitä niin-
kuin maan tomun tuulen edessä,
ja heidän pois niinkuin loan
laduilta.

44. Sinä pelästat minua riit-
taisesta kansasta: * sinä asetat
minun pakanain pääksi; se kan-
sa, jota en minä tuntenut, pal-
welee minua. †

* 2 Sam. 15: 20. † Ps. 60: 10.

45. Se kuultele minua tuu-
laissa kornilla: muutalaiset
lapset kieltäwät minun.

46. Muutalaiset lapset waipu-
wat ja wapisewat heidän siteis-
fänsä.

47. Herra elää, ja kiitetty ol-
toon minun kallioni, ja minun
autuuteni Jumala olkoon ylis-
tetty!

48. Jumala, jota minulle
kosten antaa, ja waatii kansat
minun alani;

49. Joka minua auttaa wi-
hollisistani: sinä korotat myös
minun niistä, jotka karkaaawat mi-
nua vastaan: sinä pelästat mi-
nua wäliwaltaisesta miehestä.

50. Sentähden minä kiitän
sinua, Herra, pakanain seas-
sa, ja weijaan nimelles kiitoksen,

Rom. 15: 9.

51. Joka suuren autuuden
tunintaaallensa osoittaa, ja tekee

hymästi woidellussensa, Davi-
dille, ja hänen siemenellensä
ijankaikkisesti.

19. Psalmi.

David julistaa Christuksen waistakunnan le-
wenemisen; Jumalan sanan waitutuksen; sen
hyödytyksen katuwalisille.

1. Davidin Psalmi, edellä-
weisaajalle.

2. Taiwaat ilmoittawat Ju-
malan kunnian, ja wah-
vuus * julistaa hänen kätensä
teot.

* 1 Mos. 1: 8.

3. Päiwä sanoo päiwälle, ja
yö ilmoittaa yölle tiedon.

4. Ei ole kieltä eikä puhetta,
tuska ei heidän äänensä kuulu.

Ap. T. 2: 4, 8.

5. Heidän muoransa käy ulos
taiktiin maihin, ja heidän pu-
heensa maailman ääreen asti.*
auringolle hän pani majan
heissä.

* Rom. 10: 18.

6. Ja hän käy ulos kammios-
tansa niinkuin ylkä, ja riemuut-
see niinkuin santari tietä juos-
taksensa.

7. Hän käy ylös taiwasten lo-
pulta, ja juoksee ympäri hamaan
siihen loppuun jälleen; ja ei ole
peitetty mitään hänen lämpy-
mänsä edestä.

8. Herran laki on täydellinen
ja wirmoittaa sielut: Herran
todistus on wahwa ja tekee
ylsifertaiset taitawaksi.

Rom. 15: 4. 2 Tim. 3: 16, 17. 2 Piet. 1: 19.

9. Herran käskyt owat oikiat
ja ilahuttawat sydämet: Herran
käskyt owat sirksaat ja walista-
wat filmät.

Ps. 119: 111, 130.

10. Herran pelko on puhdas

ja pysyn iankaikkisesti: Herran oikendet ovat todet, kaikki tynni wanhurskaat.

11. Ne ovat kalliimmat kulta ja kaikkein parasta kulta, * ja matiammat hunajata ja mesileipiä. †

* Ps. 119: 72, 127.

San. I. 8: 10. † Ps. 119: 108.

12. Sinun palvelias myös niissä opetetaan: ja joka niitä pitää, hänellä on suuri palkka.

Joh. 14: 21, 23. 1 Tim. 4: 8.

13. Erhetykset kuka ymmärtää? anna minulle anteeksi salaiset ritokset.

Ps. 32: 8.

14. Warjele myös palvelias ylpeistä, ettei he minua hallitsi, niin minä olen viaton ja nuhteeton suuresta pahasta teosta.

Ps. 141: 4.

15. Kellwatkoon sinulle minun suuni puheet, * ja minun sydämeni ajatukset sinun edessä, Herra, minun wahani ja minun Runastajani!

* Ps. 104: 34.

20. Psalmi.

David opettaa rukoukseen esivallan edestä. Osoittaa voiton tulevan Jumalalta, ja ei ihmisten voimasta.

1. Davidin Psalmi, * edellä-veisaajalle.

* 1 Sam. 10: 1.

2. Herra kuulkoon sinua hädäsäs, Jakobin Jumalan nimi sinua warjeltoon!

3. Hän lähettätöön sinulle apua pyhästä, ja Zionista sinua wahvistatsoon!

4. Hän muistatsoon kaikki sinun ruokauhris, ja sinun peltouhris olkoon lihawat, * Sela!

* Ps. 141: 2.

5. Hän antatsoon sinulle, mitä

sinun sydämes anoo, ja päättätöön kaikki aiwitukses! Ps. 21: 3.

6. Me kerstkaamme sinun awustas, ja meidän Jumalanme nimesä me ylemmämme meidän lippumme: Herra täyttätöön kaikki sinun rukoukses!

7. Nyt minä tunnen Herran woideltuansa auttawan, ja häntä kuulewan hänen pyhästä taiwaastansa: hänen oikia kätensä auttaa woihallisesti.

8. Nämät usaltawat rattai-siin ja oreihin; mutta me muistamme Herran meidän Jumalamme nimeä.

San. I. 21: 31. Jer. 9: 23, 24.

9. He ovat tukistetut ja lan-genneet; mutta me nousemme ja pystyällä seisomme.

10. Auta Herra! Runingas meitä kuulkaan, koska me huudamme.

21. Psalmi.

Ennustus Christuksen waltakunnan korottamisesta; hänen woihallisista töistensä waltakuntansa wihollisia vastaan.

1. Davidin Psalmi, edellä-veisaajalle.

2. Herra, Runingas riemuitsee sinun woimasas: ja kuinka suuresti hän iloitsee awustas!

Ps. 16: 9.

3. Hänen sydämensä halun sinä annat hänelle, ja et tiellä, mitä hänen suunsa anoo, * Sela!

* Joh. 11: 41, 42. Hebr. 6: 7.

4. Sillä sinä ennätät hänen hywällä siunauksella: sinä panet kultaisen kruunun hänen päähänsä.

5. Hän anoi elämätä sinulta,

niin sinä annoit hänelle pittää
ijän aina ja ijanlaittisesti.

Es. 53: 8. Rom. 6: 9.

6. Hänellä on suuri kunnia
sinun avustas: sinä panet ylis-
tyksen ja kaunistuksen hänen
päälleen.

7. Sillä sinä asetat hänen siu-
nauttettui ijanlaittisesti: sinä ila-
hutat hänen kasvois edessä
ilolla.

Ps. 18: 11.

8. Sillä Kuningas * turvaa
Herraan: ja ylimmäisen lau-
piudessa ei hän horju.

* Ps. 24: 8, 10.

9. Sinun kätes löytää taikki
vihollises: sinun oikia kätes löy-
tää ne, jotka sinua kahtivat.

10. Sinä panet heitä niinkuin
kummaan pätšin sinun vihas
aitana: Herra nielee heitä vi-
hasansa, ja tuli syö heitä.

5 Mos. 32: 22. Jer. 17: 4.

11. Heidän hedelmänsä sinä
kadotat maan päältä, ja heidän
siemenensä ihmisten lapsista.

Ps. 109: 18.

12. Sillä he ajattelivat tehdä
sinulle pahaa: he pitivät neu-
woa, jota ei he voineet täyttää.

13. Sillä sinä teet heitä olka-
pääksi: sinä tarkoitat janteelläs
heidän kasvojansa vastaan.

Ps. 7: 13, 14.

14. Herra ylönä sinuas sinun
väkewyhdessä; niin me wei-
saamme ja kiitämme sinun woi-
maas.

22. Psalmi.

Ennustus Christuksen luterasta kirkonis-
tä; Christuksen ansion julistamisesta ja o-
sallisuudesta.

1. Davidin Psalmi, edelläwei-

saajalle, peuraasta, jota warhain
wäijyttään.

2. Minun Jumalani, minun
Jumalani! miksis mi-
nun hyljäsit? * minä parun,
waan minun apuni on kautana.

* Matth. 27: 46. Marc. 15: 34.

3. Minun Jumalani! päivällä
minä huudan, ja et sinä was-
taa, ja en myöös yöllä waikene.

Ps. 88: 2.

4. Sinä olet pyhä, * joka asut
Israelin kiitoksessa. * *Ps. 77: 14.*

5. Meidän isämme toivoivat
sinuun; ja kuin he toivoivat,
niin sinä wapahtit heitä.

6. Sinua he huusivat, ja wa-
pahdettiin: sinuun he turvasi-
wat, ja ei tulleet häpiään.

7. Mutta minä olen mato
ja en ihminen, * ihmisten
pilffa ja kansan ylönkatse.

* Es. 52: 14.

8. Kaikki, jotka minun näke-
vät, häwäiwät minua: he
wääristelewät huuliansa ja pää-
tänsä wäentelewät.

*Matth. 27: 39.
Marc. 15: 29. Luk. 23: 35, 36.*

9. Hän walittaa Herralle, hän
wapahtakoon hänen: hän autta-
koon häntä, jos hän mielistyy
häneen.

Matth. 27: 43.

10. Sillä sinä olet minun we-
tänyt ulos äitini kohdusta: sinä
olit minun turvani, ollessani
vielä äitini rinnalla.

11. Sinun pääles minä olen
heitetty äitini kohdusta: sinä
olet minun Jumalani hamasta
äitini kohdusta.

12. Älä kautana ole minuista;
sillä ahdistus on läsnä, ja ei
ole auttajata.

13. Suuret mullit ovat minun piirittäneet, lihavat härjät kiersivät minun ympäri.

14. Heidän kitanja awasivat he minua vastaan, niinkuin raatelewa ja kiljuwa jalopeura.

15. Minä olen kaattu ulos niinkuin wesi, ja minun luuni ovat kaikki hajoitettut: minun sydämeni on niinkuin sulattu medenwaha minun runniissani.

16. Minun woimani on kuitwettu * niinkuin kruusin muri, ja minun kieleni tarttuu suuni lakeen; ja sinä panet minun kuoleman tomuun. * Ps. 109:24.

17. Sillä koirat ovat minun piirittäneet: julmain parvi saartain läwisti niinkuin jalopeura minun kätteni ja jalkani.

Matth. 27:31. Marc. 15:20.

Joh. 19:18. Ap. 7:23. Col. 2:14.

18. Minä lutifin kaikki minun luuni; mutta he katselivat ja näkivät ihastuksensa minuista.

19. He jaksawat heillensä minun waatteeni, ja heittäwät minun hameestani arpa.

Matth. 27:35.

Marc. 15:24. Luk. 23:34. Joh. 19:23.

20. Mutta sinä, Herra, älä ole kaukana! minun wäkewyteni, riennä minun awukseni!

21. Pelasta minun sieluni miekasta, ja minun ainokaiseni koirilta.

22. Wapahda minua jalopeuran suusta, ja päästä minua yksisarwillisista.

23. Minä saarnaan sinun nimeäs weljilleni: minä ylistän sinua seurakunnassa.

Hebr. 2:12. Joh. 20:17.

24. Ylistäkää Herraa te, jotka häntä pelkätte: koko Jakobin siemen kunnioittakoon häntä, ja kawahtakoon häntä kaikki Jsraelin siemen!

25. Sillä ei hän hyljännyt eikä katsonut ylös köyhän raadollisuutta, eikä kääntänyt kaswojansa hänestä pois; waan kuin se häntä huusi, kuuli hän sitä.

26. Sinua minä ylistän seurassa seurakunnassa: * minä maksan lupaukseni heidän edesjäsä, jotka häntä pelkääwät.

* Ps. 85:18. Ps. 40:10, 11.

27. Raadolliset syöwät ja rawitaan, * ja jotka Herraa etsiwät, pitää häntä ylistämän: teidän sydämenne pitää elämän ijan kaikkisesti. Ps. 69:28.

28. Kaikki maailman ääret muistakaan ja kääntäkään heitänsä Herran tykö, ja kumartakaan sinun edesjäs kaikki pakanain sukukunnat. Ps. 2:8.

29. Sillä Herralta on waltahuuta, ja hän wallitsee pakanain ylitse.

30. Kaikki lihavat * maan päällä pitää syömän ja kumartaman, hänen edesjäsä polwiansa notkistaman kaikki, jotka tomussa makaawat ja jotka surusjansa eläwät. † * Ps. 68:23. † 1 Sam. 2:8.

31. Hänen pitää saaman siemenen, * joka häntä palwelee: Herrasta pitää ilmoitettaman lasten lapsiin.

* Es. 53:10. Hos. 2:23.

32. He tulewat ja hänen wanhurskauttansa saarnaawat * syn-tyrwälle kansalle, että hän sen tefee.

* Jer. 23:6.

23. Psalmi.

Ulkorvaisten kerskaus yllimmäisestä paimenestansa Christuksesta. Pohutus hänen warjeluksestaan kaittija tllloisja.

Davidin Psalmi.

Herra on minun paimeneni: * ei minulta mitään puutu.

* Ef. 40: 11. Jer. 28: 4.

Heb. 34: 20. Joh. 10: 11, 1c.

Hebr. 13: 20. 1 Piet. 2: 25. 1. 5: 4.

2. Hän kaitsee minua wiherjäässä niitussa, ja wie minua wirvoittawan veden tykö.

3. Minun sieluni hän wirvoittaa: hän wie minun oikialle tielle, hänen nimensä tähden.

4. Ja waikka minä waeltaijin piniässä laakiossa, en minä pelkäsi mitään pahutta, että olet kansani: siunni witsas ja saawas minun tukewat.

5. Sinä valmistat minulle pöydän, minun wihoilliseni kohdalle: sinä woitelet minun pääni öljyllä, * ja minun maljani on ylitsewuotawainen.

* Ps. 92: 11.

6. Hyvyys ja laupius noudattawat minua kaiken eliniani, ja minä saan asua Herran huoneessa iankaikkisesti.

Ps. 27: 4. Ps. 84: 5.

24. Psalmi.

Julistetaan Jumalan woiman waltakunta. Kirjoitetaan armonwaltakunnan oikiat alamaiset. Neuwotaan Christusta ottamaan vastaan.

Davidin Psalmi.

Herran on maa, ja kaikki kuin siinä ovat, maan piiri ja ne kuin sen päällä asuwat.

2 Mos. 19: 5. 5 Mos. 10: 14.

Joh. 41: 2. Ps. 60: 12. 1 Cor. 10: 26, 28.

2. Sillä hän on perustanut *

sen merten päälle, ja wirtain päälle sen wahwistanut.

* Job. 38: 6. Ps. 104: 5.

3. Kuka astui Herran wuoralle? ja kuka taitaa seisoa hänen ynhässä siassansa?

Ps. 15: 1.

4. Jolla wiattomat kädet owat ja on puhdas sydämeistä, joka ei halaja turhuutta eikä wanno wäärin,

5. Se saa siunauksen Herralta, ja wanhurskauden autuutensa Jumalalta.

6. Tämä on se sukukunta, joka häntä etsii, joka kysyy sinun kaswojas, Jakob, Sela!

7. Tehkää portit awaraksi ja owet maailmasja forkiaksi, tunnian Runinkaan * mennä sijälle.

* Ps. 21: 8. Ps. 29: 1, 2.

8. Kuka on se tunnian Runingas? se on Herra, wätewä ja woimallinen, se Herra woimallinen sodassa.

2 Mos. 15: 3.

9. Tehkää portit awaraksi ja owet maailmassa forkiaksi, tunnian Runinkaan mennä sijälle!

10. Kuka on se tunnian Runingas? se on Herra Zebaoth, hän on se tunnian Runingas, Sela!

25. Psalmi.

Rufous häiplän poistamisesta, neuwon saamisesta ja syntein anteeksi antamisesta. Jumalan hywyhyden ja totuuden ylistys. Turwallinen halu suojeluksen perään ahdistuksessa.

Davidin Psalmi.

Sinun tykö, Herra, ylönnän minä minun sieluni.

2. Minun Jumalani! siunni minä turwaan, älä salli minua häwäistää, ettei minun wihoilliseni iloitsi minusta.

3. Sillä ei yksikään tule häpiään, joka sinua odottaa; * mutta irralliset pilkkaajat saavat häpiän. * Es. 49: 23.

4. Herra, osoita minulle sinun ties, ja opeta minulle sinun polkus. Ps. 27: 11. Ps. 86: 11. Ps. 143: 10.

5. Johdata minua sinun totuudessa, ja opeta minua; sillä sinä olet Jumala, joka minua autat, yli päivää minä odotan sinua.

6. Muista, Herra, sinun laupiuttas ja hyvyttäs, joka maailman alusta on ollut.

7. Älä muista minun nuoruuteni syntejä * ja ylitsekäymistäni; mutta muista minua sinun laupiutes jälkeen, sinun hyvytes tähden, Herral!

* Job. 13: 26. Jer. 31: 19.

8. Herra on hyvä ja vakaa, sentähden saattaa hän syntiset tielle.

9. Hän johdattaa oikeudella raadollisen ja opettaa siiveille hänen tienfä.

10. Kaikki Herran tiet ovat hyvyys ja totuus niille, jotka hänen liittonsa ja todistuksensa pitävät.

11. Sinun nimes tähden, Herra, ole armollinen minun pahalle teolleni, joka suuri on.

12. Kuka on se mies, joka Herraa pelkää? sillä hän opettaa parhaan tien.

13. Hänen sielunsa asuu hyvydessä, ja hänen sikiänsä oimistaa maan.

Ps. 112: 1, 2. San. I. 20: 7.

14. Herran salaisuus on niillä,

jotka häntä pelkäävät, ja hänen liittonsa ilmoittaa hän heille.

San. I. 3: 32.

15. Minun silmäni katsovat alati Herraa, * sillä hän ilmoittaa minun jalkani verkosta.

* Ps. 141: 8.

16. Käännä sinuas minun puoleeni, ja ole minulle armollinen; sillä minä olen yksinäinen ja raadollinen.

17. Minun sydämeni murheet ovat moninaiset: wie siis minua ulos minun tuskistani.

18. Katso minun vaimaisuuteni ja raadollisuuteni puoleen, * ja anna kaikki minun syntini anteeksi. * Ps. 119: 153.

19. Katso, kuinka monta vihollista minulla on? * ja sulasta kateudesta he minua vihaavat. † * Ps. 9: 2. † Job. 15: 25.

20. Varjele minun sieluni ja vapahda minua, älä laske minua häpiään; sillä sinun minä turvaan.

21. Vakuus ja oikeus * varjeltiin minua; sillä minä odotan sinua. * Job. 1: 1. I. 2: 3.

22. Jumala, vapahda Israel kaikista tuskistansa.

26. Psalmi.

David turvaa Jumalan varjettukseen vakuuden lupauksella. Rutoilee, ettei hän hyljättäisi jumalattomain selaan.

Davidin Psalmi.

Tuomitse minua, Herra; sillä minä olen vakuudekseni waeltamut: * ja minä toivon Herraan, sentähden en minä liviسته.

* 1 Sam. 19: 4.

I. 24: 12. Ps. 7: 9, 10. Ps. 17: 2, 3.

2. Koettele minua, Herra, ja

tiusaa minua: puhdisti minun munastuuni ja sydämeni.

Ps. 139: 2, 3, 23.

3. Sillä sinun hymyys on minun silmäini edessä, ja minä waellan * sinun totuudessas.

* Job. 31: 5.

4. En minä istu turhain ihmisten seassa, enkä seuraa pe-tollisia.

Ps. 1: 1.

5. Minä wihaan pahain seuraluntaa, enkä istu jumalattomain tykönä.

Ps. 119: 128.

6. Minä pesen käteni viatto-muudessa, * ja olekselen, Herra, alttaris tykönä, †

* Ps. 73: 13. † Ps. 43: 4.

7. Ruuska kiitossanani ääni kuullaan, ja kaikki sinun ihmees saarnataan.

1 Tim. 4: 4.

8. Herra, minä raastin sinun huonees asuin-siaa ja sitä siaa, jossa sinun kunnias asuu.

Ps. 84: 5. Ps. 122: 1.

9. Älä tempaa minun sieluani pois syntisten kanssa ja minun henkeäni verikoirain kanssa,

10. Jotka pahanjuoniset ovat, ja mielellänsä lahjoja ottavat.

11. Mutta minä waellan viat-tomuudessani: wapahda minua, ja ole minulle armollinen!

12. Minun jalkani käy oiksi: minä kiitän Herraa seurakun-nissa.

27. Psalmi.

Davidin ja Jumalan lasten rokkeus Her-raassa. Hartaus saada alati olla seurakunnan oisiana jäsenenä. Halu Jumalan avun ja hoitoon perään.

Davidin Psalmi.

Herra on minun valistukseni ja autuuteni, ketä minä pel-

tään? Herra on minun henkeni väkewyys, ketä minä wapisen?

2. Sentähden ehtä pahat, mi-nun wainolliseni ja wiholliseni, lähestywät minun lihaani syö-mään, täntyy heidän kuitenkin heittänsä loukata ja langeta.

Ps. 18: 39.

3. Ja waikka sotawäki saartais minua, niin ei minun sydämeni sentähden pelkäisi: * ja jos sota nousis minua vastaan, minä turwaan sittenkin häneen.

* Ps. 3: 6.

4. Nytä minä Herralta anon, sitä minä pyydän, asuakseni Herran huoneessa kaiken elinai-kani: * että minä nätis Herran kauniin Jumalan-palveluksen ja hänen templiänsä etsiä.

* Ps. 23: 6. Ps. 84: 2. Suf. 10: 42.

5. Sillä hän peittää minua majassansa pahana aikana: hän kätkee minun salaiseen majaan-sa, * ja korottaa minua kalliolle.

* Ps. 31: 21. Jer. 38: 28.

6. Ja hän korottaa nytin minun pääni wihollisteni ylitse, jotta minun ympärilläni ovat; niin minä uhraan hänen majas-sansa kiitosuhria: minä weisaan ja laulan Herralle.

7. Herra, kuule minun ääneni, koska minä huudan: ole minulle armollinen, ja kuuntele minua.

8. Minun sydämeni sanoo si-mulle tämän sinun sanas: etsitää minun kaswojani! * sentähden minä etsin, Herra, sinun kaswo-jas.

* 5 Mos. 4: 29. Ps. 50: 15.

9. Älä peitä * kaswojas mi-nulta, ja älä syöä pois palve-liatas wihassas; sillä sinä olet

minun apuni: älä minua hyljää,
älä myös minua anna ylöns,
minun autuuteni Jumala.

* Ps. 18: 2.

10. Sillä minun isäni ja äitini
hyljäsiwät minun; mutta Herra
korjasi minun.

11. Herra, osoita minulle sinun
ties, ja johdata minua oikista
poltua, * minun vihollisteni täh-
den.

* Ps. 5: 9. Ps. 25: 4, 5.

12. Älä anna minua vihollis-
teni tahtoon; sillä väärät to-
distukset seisowat minua was-
taan ja tekewät häpeemätä wä-
ryyttä.

13. Mutta minä uskon kuiten-
kin näkewäni Herran hywynyt-
tä eläwitten maalla.

14. Odota Herraa, ole hywässä
turvassa, ja hän wahvistaa
sinun sydämes: ja odota Herraa.

Ps. 31: 25.

28. Psalmi.

Datoli rukoulee armoa Jumalasta wälistää-
sensä pahain seuraa. Kiittää rukouksen kuule-
misen edestä.

Davidin Psalmi.

Koska minä huudan sinua,
Herra, minun usastukseni,
niin älä waijene minulle; etten,
koska sinä waihenisit minulle,
minä tulisi niitten kaltaiseksi,
jotta hautaan menewät.

Ps. 143: 7.

2. Kuule minun rukoukseni
ääni, koska minä huudan sinua,
koska minä nostan käteni sinun
pyhää kooriai päin.

3. Älä anna minun tulla ju-
malattomain * ja pahointetiain
sekaan, jotta lähimmäistensä
kanssa puhuwat ystäwällisesti,

maan pahutta on heidän syda-
missänsä. * Ps. 141: 4. + Ps. 82: 5. Jer. 9: 8.

4. Anna heille heidän työnsä
jälkeen ja heidän pahan menousa
perään: anna heille heidän kät-
tensä töitten perään, maksa heille
ansionsa perästä.

5. Sillä ei he ota waaria
Herran töistä, eikä hänen käsi-
aloistansa; * sentähden rikkoo
hän heitä, ja ei rakenna heitä.

* Es. 5: 11, 12.

6. Kiitetty olkoon Herra; sillä
hän on kuullut minun rukouk-
seni äänen.

7. Herra on minun wälewyy-
teni ja kilpeni, häneen minun
sydämeni toiwoo, ja minä olen
autettu; ja minun sydämeni rie-
muutsee, ja minä kiitan häntä
weisullani.

8. Herra on heidän wälewyy-
tensä; hän on wälewä, jota
woideltuansa auttaa. Ps. 18: 51.

9. Muta kansaas ja sinua
perimistäs, * ja rawitse heitä ja
korota heitä ijankaikkisesti.

* 5 Mos. 9: 29.

Ps. 79: 13. Ps. 95: 7. Ps. 100: 2, 3.

29. Psalmi.

Neuwotaan woihallisia tekemään Christuk-
selle wispitöntä waltwusta. Osoitetaan Ju-
malan sanan, lain ja ewankeliumin woima.

Davidin Psalmi.

Tuokaat Herralle, te wälewät,
tuokaat Herralle kunnia * ja
wälewyytä.

* Ps. 24: 7. Ps. 47: 10.

2. Tuokaat Herralle hänen
nimensä kunnia: * kunnartakaat
Herraa pyhässä kunnistuksessa.

* Ps. 98: 7, 8.

3. Herran ääni käy wetten
päällä: kunnian Jumala pau-

haa, * Herra suurten wetten päällä.

* Job. 37: 2, 10.

4. Herran ääni käy voimassa: Herran ääni käy suuressa tunniasa.

5. Herran ääni särkee cedripuit, ja Herra särkee cedripuit Libanonissa.

6. Hän hyppäyttää heitä niin kuin wäsitän, sekä Libanoninettä Sirionin, niinkuin nuoren yfisarwisen.

7. Herran ääni leikkaa, niinkuin tulen liekki.

8. Herran ääni häälyttää korwen, ja Herra liikuttaa Eadeksen korwen.

4 Mos. 20: 1. 5 Mos. 8: 2.

9. Herran ääni saattaa peurat poistamaan, ja paljastaa metsät; ja hänen templisjensä pitää koto hänen joukkonsa sanoman hälle kunnian.

10. Herra istuu wedenpaisumisen päällä: * Herra pysyy kuningasna iankaikkisesti.

* Hes. 36: 25.

Joel. 3: 18. Sach. 13: 1. 1 Piet. 3: 20, 21.

11. Herra antaa kansallensa wäkewyöden: Herra siunaa kansansa rauhalla.

30. Psalmi.

Dawid kehottaa esimerkikseen kättämään Jumalata pelastuksen edestä tuofiata. Opettaa myöskin ja wastoinlääymisessä Jumalassa kiinni rippumaan.

1. Psalmi weisattawa Dawidin huoneen wihtimiesjessä.

5 Mos. 20: 5. 2 Sam. 6: 20.

1 Kun. 2. 8: 1. 1 Alta 2. 16: 43.

2. Minä ylistän sinua, Herra, sillä sinä olet korottanut minua: et myös sallii iloitaa wiholliseni minusta.

3. Herra minun Jumalani, koska minä huusin sinua, niin sinä teit minun terweeksi.

4. Herra, sinä weit minun sieluni ulos helwetistä: sinä olet minun elämäni pitänyt niitten mennessä kuoppaan.

5. Pyhät weisatkaat kiitosta Herralle, ja kiittäkää hänen pyhytensä muistoksi.

6. Sillä hänen wihansa wiipyy silmänräpäyksen,* ja hän ihastuu elämästä: ehtoona on itku, mutta aamulla ilo.

* Ef. 54: 7, 8. Job. 16: 19, 20. 2 Cor. 4: 17.

7. Mutta minä sanoin myöskin käymisesjani: en minä itänä kufisteta.

8. Sillä sinä, Herra, olet hywässä tahdossas minun nuoreni wahwistanut; mutta koska sinä kasvos peitit, niin minä hämmästyin.

9. Sinua, Herra, minä huihdan, ja Herraa minä rukoulen.

10. Mitä hywää minun wiesjani on, koska minä haetaan alas menen? kiittäneekö myös tomi * sinua, ja ilmoitaneeko se sinun totuuttas?

* Ps. 6: 8.

11. Herra, kuule, ja ole minulle armollinen: Herra, ole minun auttajani.

12. Sinä olet muuttanut minun walitukseni ilokseni: sinä olet riisunut minun sätini, ja wötit minun riemulla.

13. Etä minun kunniani * weisais sinulle kiitosta ja ei waitenisi. Herra minun Juma-

Iani, minä kiitän sinua ijan-
kaijifisesti! * Ps. 57: 9. Ps. 108: 2, 10.

31. Psalmi.

Ennustus Kristusesta, kuinka hän rukoilee
Isäänsä suuressa kärsimysensä tuskaassa. Kiit-
tää aivan edestä ja rohkaisee jumalissa.

1. Dawidin Psalmi edelläwei-
saajalle.

2. Herra, sinuun minä us-
kallan, * etten minä itä-
nä häpiään tulisi: vapahda mi-
nua sinun wanhurskautes kaut-
ta. * Ps. 16: 1. Ps. 71: 1.

3. Kallista korvas minun puo-
leeni, auta minua äkistä: ole
minulle wahwa kallio ja linna
minua auttamaan.

4. Sillä sinä olet minun kal-
lioni ja minun limmani, * ettäs
siis sinun nimes tähden mi-
nua taluttaisit ja weisit;

* Sam. I. 18: 10.

5. Ettäs minun kirjoittaisit
werkosta, jonka he minun eteeni
wirittivät; sillä sinä olet mi-
nun wäkeröyteni.

6. Sinun käsiis minä amman
minun henkeni: * sinä olet mi-
nun lunastanut, Herra, sinä
totinen Jumala. * Luf. 23: 46.

7. Minä wihaan niitä, jotka
pitävät wäärää oppia; mutta
minä uskallan Herraan.

8. Minä ihastun ja riemuit-
sen * sinun hywynytes tähden,
ettäs katsot minun raadolli-
suuttani, ja tunnet minun sie-
luni tuskaassa. * Ps. 16: 9.

9. Ja et sinä sulje minua wi-
hollisteni käsiin: * sinä asetat
minun jalkani awaraan pais-
kaan. † * 1 Sam. 23: 7. † Ps. 40: 3.

10. Herra, ole minulle ar-

moellinen; sillä minä ahdiste-
taan: minun laswoni ovat
muuttuneet murheesta, niin
myös minun sieluni ja wat-
sani.

11. Sillä minun elämäni on
tulutettu murheesta, ja minun
wuoteeni huofauttasta: minun
voimani on rauvennut minun
pahain tefoini kautta, ja minun
luuni ovat muserretut. Ps. 40: 13.

12. Minä olen pilkaksi tullut
kaijille minun wihamiehilleni ja
kylälisilleni ylönpaltisesti, ja
hämmästyksesi tuttavilleni: jot-
ta minun ulkona näkewät, pa-
fenewat minua. Ef. 53: 2, 3.

13. Minä olen sydäimestä un-
hotettu niinkuin kuollut: * minä
olen niinkuin rikottu astia.

* Luf. 24: 21.

14. Sillä minä kuulen monen
häwäistyksen, että jokinainen kart-
taa minua: he pitävät keske-
nänfä neuwoa minuista, ja tah-
towat ottaa minun henkeni.

15. Mutta minä toivon sinuun,
Herra, ja sanon: sinä olet mi-
nun Jumalani!

16. Minun aikani ovat sinun
käsiissä: pelasta minua minun
wihollisteni kädestä ja niistä,
jotka minua wainoowat.

17. Anna paistaa kaswos *
palwelias päälle: auta minua
laupiutes kautta.

* 4 Mos. 6: 25, 26. Ps. 80: 4.

18. Herra, älä minua anna
häpiään tulla; sillä sinua minä
arwufsi hundan: jumalattomat
tulsoo häpiään, waijettsoon hel-
wetissä.

19. Tulsoo myrkäsi wäärät

suut, * jotka puhuvat vanhurs-
kasta vastaan kovaasti ylpey-
destä ja ylönkatseesta.

* Psj. 63: 12. Psj. 107: 42.

20. Kuinka suuri on sinun hy-
vyytes, jontas panit tallel-
le niille, jotka sinua pelkäävät! ja
jontas niille osoitat, jotka sinun
ustaltavat, ihmisten lasten e-
destä!

21. Sinä tättet heitä tykönäs
salaisesti* jokaisen haastosta: si-
nä peität heitä majassas riitele-
väisistä kielistä. * 1 Sam. 23: 14, 19.

1. 24: 2, 10. Psj. 27: 5. Jer. 36: 26.

22. Herra olkoon kiitetty, että
hän on minulle osoittanut ih-
meellisen hyvyyden, wahvassa
kaupungissa.

23. Sillä minä sanoin pitai-
suudekseni: minä olen sinun
ilmäis edestä syfätty pois: *
kuitenkin kuulit sinä minun ru-
toukseni äänen, koska minä sinun
tyköä huusin. †

* Psj. 22: 2. † 1 Sam. 23: 26, 27.

24. Rakastakaat Herraa kaikki
hänen pyhänsä: Herra warjeele
ustollisia, ja runsaasti kostaa
niille, jotka ylpeyttä harjoitte-
levat.

25. Olkaat hyvässä turvassa,
ja hän wahvistaa teidän sydä-
menne, kaikki jotka Herraa odo-
ttatte. Psj. 27: 14.

32. Psalmi.

Etä syntein anteeksi saamisessa on oikia au-
tuus, osoittaa Dawid esimerkillään. Kuinka
Jumala opettaa sitä olkein esimään.

Dawidin opetus.

Mutuas on se, jonka pahat teot
ovat annettut anteeksi ja jonka
synnit peitettyt ovat. Rom. 4: 6, 10.

2. Mutuas on se ihminen,
jolle Herra ei soimaa wääräy-
ttä, jonka hengessä ei wilppiä
ole.

3. Sillä koska minä tahdoin
sitä waifeta, * musertuivat mi-
nun luuni minun jokapäiväi-
sestä itkustani. * San. 1. 28: 19.

4. Sillä sinun kätes oli yöllä
ja päivällä raskas * minun
päälläni, niin että minun nes-
teeni kuivui, niinkuin se kessällä
kuivuu, Sela! * Psj. 38: 3, 5. Psj. 65: 4.

5. Sentähden minä tunnustan
sinun edessä minun syntini, ja
en peitä minun pahoja tefojani.
Minä sanoin: minä tunnustan
Herralle minun pahat tefoni;
niin sinä annoit anteeksi minun
syntini wääräyden, * Sela!

* Esj. 65: 24.

6. Tämän tähden pitää kaikki
pyhät* sinua rukoileman oikia
ajalla: † sentähden koska suuret
wedenpaisumiset tulewat, ei he
niihin ulotu.

* Psj. 19: 13. † Esj. 49: 8. 2 Cor. 8: 2.

7. Sinä olet minun warjeluk-
seni, kätke minua murheesta,
että minä pelastettuna sangen
riemuksesti kerskaisin, Sela!

8. Minä neuvon sinua ja osoi-
tan sinulle tien, jotas waellat:
minä johdatan sinun minun sil-
milläni.

9. Alkää olko niinkuin orhiit
ja muulit, joilla ei ymmär-
rystä ole, joille pitää suitset
ja ohjat * suuhun pantaman,
ellei he lähene sinua.

* San. 1. 26: 3.

10. Jumalattomaha on monta
witsausta; * mutta joka Herraan

toivoo, hänen hyvyyys ympäri
piirittää. * San. I. 12: 21.

11. Riemuitkaat teidänne Her-
rasa, ja olkaat iloiset, te wan-
hurskaat, ja kerskatkaat itsiänne,
kaiikki te ykšimmaisiet.

33. Psalmi.

Rehoitus kiittämään Herraa. Jumalan omai-
suuksen ja suurten tefoin iustus. Kiittän
autuus, jotta Herraan turvaawat.

Riemuitkaat, te vanhurskaat,
Herrassa; wakaat pitää häntä
kauniisti kiittämän.

2. Kiittäkää Herraa kante-
leilla, waisatkaa hänelle kiitosta
tynnenen-kielisellä psaltarilla.

Ps. 92: 4.

3. Waisatkaa hänelle uusi wirsi:
waisatkaa jalosti kielten leikissä,
helisemisellä.

4. Sillä Herran sana on to-
tinen, ja mitä hän lupaa, sen
hän wahwana pitää.

4 Mos. 23: 19. 1 Sam. 15: 29.

5. Hän rakastaa vanhurskautta
ja tuomiota; maa on täynnänsä
Herran laupiutta.

Ps. 119: 64.

6. Herran sanalla owat tai-
maat tehdyt, ja kaiikki heidän
joukkonsa hänen suunsa hengellä.

1 Mos. 1: 2.

7. Hän pitää koossa weden me-
ressä niinkuin roukkiossa, ja
tättee syvyydet. 1 Mos. 1: 9. Job. 38: 10.

8. Peljättöön Herraa kaiikki
maa: häntä peljättöön kaiikki
maan piirin asuwaiset.

9. Sillä koska hän sanoo, niin
se tapahtuu; jos hän käskää,
niin se on tehty.

Ps. 148: 5.

10. Herra tekee pahanain neu-
root tyhjäksi; hän saattaa kan-
sain ajatukset turhaksi.

Ps. 2: 1, 2, 4.

11. Mutta Herran neuwo py-
syy ijanikaisesti,* hänen sydä-
mensä ajatukset sukutunnasta
sukutuntaan. * San. I. 19: 21. Es. 46: 10.

12. Autuas on se kansa,
jonka Herra on Jumala,
se kansa, jonka hän itsellensä on
perinnöksi valinnut.

Ps. 144: 15.

13. Herra katsoi taimaasta
ales, ja näki kaiikki ihmisten
lapset.

14. Wahvalta istuimeltansa
katsoi hän kaiikkia, jotka maan
päällä asuwat.

15. Hän valmistaa kaikkein
heidän sydämensä: * hän ym-
märtää kaiikki heidän työnsä.

* San. I. 19: 1, 2, 9. I. 21: 1, 2.

16. Ei kuningasta auta hänen
suuri wäkinsä,* eikä sankari wa-
pahdeta suurella woimallansa.

* 2 Kifa R. 14: 11.

17. Orhiit ei myöskään auta: ja
heidän suuri wäkenyhtensä ei
pelasta.

Job. 39: 21.

Ps. 147: 10. San. I. 21: 31.

18. Katso, Herran filmät kat-
sowat niitä, jotka häntä peltää:
wät, jotka hänen laupiuteensa
toiwowat,

19. Että hän pelastais heidän
sielunsa kuolemaasta, ja elättäis
heitä näljän aikana.

Ps. 34: 10, 11. Ps. 37: 19.

20. Meidän sielumme odottaa
Herraa, joka on meidän apum-
me ja tilpemme!

21. Sillä meidän sydämemme
iloiilee hänessä, ja me toiwomme
hänen pyhään nimeensä.

22. Olkoon sinun laupiutes
Herra, meidän päällämme, niin-
kuin me sinuun uskallamme!

34. Psalmi.

David iehoitaa esimerkikseen kiittämään Herraa pelästysen edestä tuskasta. Puhuu Jumalan lasten onnesta ja jumalattomain rangaistuksesta.

1. Davidin Psalmi, koska hän nuotonsa muutti Abimelechin edessä, joka hänen ajoi pois tykönsä, ja hän meni pois.

1 Sam. 21: 10. Ps. 56: 1.

2. Minä kiitan Herraa aina: hänen kiitoksensa on alati minun suusjani. Ps. 146: 2.

3. Minun sieluni kerskaa Herrassa, että raadolliset sen kuulovat ja iloitsivat.

4. Olistakaa Herraa minun lausjani, ja korottakaamme ynnä hänen nimeänsä.

5. Koska minä Herraa etsin, kuuli hän minun rukoukseni, ja pelasti minun kaitista wawistujistani.

6. Jotka häntä katsowat, ne walaistaan: heidän kaswonsa ei tule häpiään.

7. Koska raadollinen huusi, kuuli Herra häntä, ja autti hänen kaitista tuskistansa.

8. Herran enkeli piirittää * niitä, jotka häntä peltaawät, ja pelastaa heitä.

* 1 Mos. 32: 1, 2. 2 Sam. 6: 17.

9. Maistakaa ja katso: kuinka Herra on suoloinen: * autuas on se, joka häneen turvaa. †

* 1 Piet. 2: 3. † Ps. 2: 12.

10. Beljättään Herraa kaitfi hänen pyhänsä; sillä jotka häntä peltaawät, ei niistä mitään puutu. Ps. 33: 19. Ps. 37: 19.

11. Nuorten jalopeurain pitää

tarwitseman ja isooman; mutta jotta Herraa etsiwät, ei heiltä mitään hyvää puutu. Lut. 1: 53.

12. Tulkaat tänne, lapset, kuulkaat minua: Herran pelwon minä teille opetan.

13. Kuka on, joka (hyvää) elämätä pyytää? ja pitäis miellensä hyviä päiviä? 1 Piet. 3: 10.

14. Warjele kieleä pahudesta, * ja huules wilppiä puhumasta. * Eph. 4: 29. 1. 5: 4. Col. 4: 6.

15. Lakkaa pahasta, ja tee hyvää: etsi rauhaa ja noustele häntä. Am. 5: 15. Hebr. 12: 14.

16. Herran silmät katsowat * wanhurskaita, ja hänen korwansa heidän huutoansa.

* 2 Aika R. 16: 9. Ps. 33: 18.

17. Mutta Herran kaswot owat pahointekijöitä vastaan, hufuttamaan maasta heidän muistonsa. Ps. 73: 20. Ps. 109: 15.

18. Koska (wanhurskaat) huutawat, niin Herra kuulee, * ja pelastaa heitä kaitista tuskistansa. * Ps. 145: 19.

19. Herra on juuri läsnä niitä, joilla on murheellinen sydän, ja auttaa niitä, joilla on surkea mieli. Ps. 51: 19. Ef. 6: 2.

20. Wanhurskaalle tapahtuu paljo pahaa; mutta Herra hänen niistä kaitista päästää.

21. Hän kätkee kaitfi hänen luunsa, ettei ykfitään * niistä mureta. †

* Matth. 10: 30. † Joh. 19: 36.

22. Bahuus tappaa jumalattoman, ja jotta wanhurskasta wihaawat, ne hufutetaan.

23. Herra lunastaa palweliansa sielut; ja kaitfi, jotka

häneen toiwomat, ei pidä huffu-
man.

35. Psalmi.

Ennustus Christuksesta kuinka hän rukoilee
heteisesti kaikkia wihostensa vastaan; erin-
omaisesti wääriä todistajita vastaan; jul-
kista pilkkaajitansa vastaan.

Davidin Psalmi.

Riitele, Herra, minun riita-
weljeni kanssa: jodi minun
wihostisiani vastaan.

2. Tempaa kilpi ja keihäs, ja
nouse minua auttamaan.

3. Siwalla ase ja suojele mi-
nua minun sortajitani vastaan;
sano sielulleni: minä olen apus.

4. Häpiään ja pilkkaan tulfoon
kaikki, jotka minun sieluani wai-
jyivät: palatkoon takaperin ja
nauvoksi tulfoon, jotka minulle
pahaa suovat.

Ps. 40: 15, 16. Ps. 70: 3, 10.

5. Otkoon he niinkuin akanat *
tuulessa; ja Herran enkeli sytät-
köön heitä pois. * Ps. 1: 4. Sof. 18: 3.

6. Heidän tiensä olkaan pimiä
ja niljatas; * ja Herran enkeli
wainotkoon heitä. * Ps. 69: 24.

7. Sillä he ovat ilman syntyä
heidän werkonsa wirittäneet
minua kadottaaksensa, ja ilman
syntä ovat sielulleni kairwaneet
haudan. Ps. 9: 16. Ps. 57: 7. Matth. 22: 15.

8. Tulfoon hänelle waiwa, jota
ei hän tiedä, ja werkko, jonka
hän wiritti, kättäköön hänen:
siihen hän langetkoon. Ps. 141: 10.

9. Mutta minun sieluni iloit-
taan Herrassa, ja riemuittaa
hänen armustansa.

10. Kaikki minun luuni sano-
taan: Herra, kuka on sinun wer-
taises? sinä joka päästät nöyrän

wäkewämmän kädistä, raadolli-
sen köyhän raateliaktansa.

11. Wäärät todistajat astu-
wat edes, jotka minua niihin
soimaawat, joista en minä mi-
tään tiedä.

Matth. 28: 80. Enf. 28: 2, 10. Joh. 18: 30.

12. He tekewät minulle pahaa
hywästä, * minulle mielifarmu-
deksi. * Ps. 109: 5.

13. Mutta minä, koska he
sairastivat, pujin sätin pääl-
leni, waiwasin itseäni paastolla,
ja rukoilin sydämeistäni. Ps. 69: 11.

14. Minä käytin itseni kuin he
olisiwat olleet minun ystäväni
ja weljeni: niinkuin se joka äi-
tiänsä murhehtii, käwin minä
tumarruksissa murhewaatteissa.

15. Mutta he iloitsewat minun
wahingostani ja kotoontuivat: *
ontuivat myös kotoorwat heitän-
sä hawaitsemata minua was-
taan, he repiwät ja ei lakkaa.

* Matth. 28: 3, 4.

16. Ufokullattu in seassa, jotta
leipätyrsäntin tähden pilkkaa-
wat, kiristäwät he hampaitan-
sa minun päälleni.

17. Herra, kuinka kauwan sinä
tätä katselit? Päästä siis minun
sieluni heidän häwityksestänsä,
ja minun yksinäiseni nuorista
jalopeuroista. Ps. 22: 21, 22.

18. Minä kiitan sinua suu-
ressa seurakunnassa: paljon
kansan kestellä minä sinua ylis-
tän. Ps. 22: 26. Ps. 40: 10, 11.

19. Älä salli heidän iloita mi-
nusta, jotka syntymästä minun
wihostiseni ovat, eli silmää isticä,
jotka minua ilman syntä * wi-
haawat. * Joh. 15: 25.

20. Sillä ei he puhu ystävällisesti, vaan etsivät wääriä syitä hiljaisia vastaan maan päällä.

21. Ja lewittävät * kitanja avaralta minua vastaan, ja sanovat: niin, niin: sen me mielelämme näemme. * Job. 16: 10. Es. 57: 4.

22. Herra, sinä sen myös näet, älä siis wait ole: Herra älä laulana ole minusta.

23. Herää ja nouse katsomaan minun oikenttani ja asiאתני, minun Jumalani ja Herrani.

24. Herra minun Jumalani, tuomitse minua vanhurskautes jälkeen, ettei he riemuitsifi minusta.

25. Älä salli heidän sydämissäniä sanoa: niin, niin me tahdomme; ja älä anna heidän sanoa: me olemme hänen nielleet.

26. Häväistäköön ja nauroffi joutufoon kaikki, jotta minun onnettomuudestani iloitsawat: puetettakoon häpiällä ja pilkalla, * jotta itsiänsä minusta kerskaawat. * Ps. 109: 18, 19.

27. Nioitkaan ja riemuitkaan, jotta minun vanhurskauttani rakastawat, ja sanoaan aina: Herra olkoon suuresti kiitetty, * jota suo palveliallensa rauhan. * Ps. 40: 17.

28. Ja minun tieleni puhuu sinun vanhurskauttas, ja kiittää sinua jokapäivä. Ps. 7: 18.

36. Psalmi.

David maalaa jumalattomain itkeyden. Juhottaa Jumalan hywyttä jumalisia tohtaan. Rukoilee jumalissile suofelusta jumalattomain pahuutta vastaan.

1. Dawidin, Herran palvelian Psalmi, edelläweijaajalle.

2. Se on sydämeistäni sanottu jumalattomain menošta: ei he ensinkään Jumalata pelkää.

3. Sillä hän suofittelee itseänsä filmäinsä edessä, niinkauwan kuin hän löytää pahuu- tensa, saattaaksensa vihaa matkaan.

4. Hänen suunsa sanat ovat wääritys ja petos; ei hän tahdo enämpi ymmärtää, että hän jottafin hywää tekis;

5. Mutta ajattelee muoteesansa wahinkota, * ja pysyy wawasti pahalla tiellä; ja ei he mitään pahaa hyljää.

* San. 1. 4: 16. Mich. 2: 1.

6. Herra, sinun laupiutes ulottuu niin lewiältä kuin taivas on, ja sinun totuutes niin avaralta kuin pilwet juoksawat.

Ps. 57: 11. Ps. 108: 5.

7. Sinun vanhurskautes on niinkuin Jumalan wuoret, ja sinun oikentes niinkuin suuri sywyys: * Herra, sinä autat setä ihmiset että eläimet. †

* Ps. 92: 8. Rom. 11: 33. † Ps. 145: 15.

8. Kuinka kallis on sinun hywytes, Jumala! että ihmisten lapset sinun siipeis warjon ala uskaltawat. Ps. 17: 8. Ps. 57: 2.

9. He juopuwat sinun huonees runsaasta tawarasta, ja sinä juotat heitä hehumallas niinkuin wirralla.

10. Sillä sinun tyfönäs on eläwä lähde, * ja sinun walkeudesjas me näemme walteuden. * Jer. 2: 13. 1. 17: 13.

11. Lewitä laupiutes niille, jotka sinun tuntewat, ja sinun vanhurskautes toimellisille.

12. Älä salli minua tallattaa ylpeiltä; ja jumalattomain käsi älköön minua tukista.

13. Waan anna pahointefiät siihen langeta, että he syöstäisiin pois, ja ei seisolla pysyisi.

37. Psalmi.

Dawid waroittaa Jumalan lapsia pahemasta jumalattomain menestyksen tähden. Osoittaa laivalta, jumalattomain myötäkäymisen päälle seuraavaa pitkäsen onnettomuuden, waan jumalliset vastoinkäymisesäkin olewan onnelliset.

Dawidin Psalmi.

Älä vihastu pahain tähden, ja älä kadehti pahointefiöitä.

San. 1. 24: 19. Saarn. 7: 10.

2. Sillä niinkuin heinä he pian hakataan pois, ja laastuivat niinkuin wihoittawa ruoho.

Ps. 92: 8.

3. Toiwo Herraan, ja tee hywää: asu maassa, ja elätä itjes wakuudella.

4. Iltoitse Herrassa, ja hän antaa sinulle, mitä sinun sydämes halajaa.

5. Anna ties Herran haltium, ja toiwo hänen päälensä; kyllä hän sen tekee. Ps. 55: 23. 1 Piet. 5: 7.

6. Ja hän tuo edes sinun wanhurskautes niinkuin walkeuden, ja sinun oikeutes niinkuin puolipäivän.

7. Tydy Herraan, ja odota häntä: älä kiivoittele* sitä, jonka tie pahuudessa mienestyy, ja sitä ihmistä, joka wäärnyttä tekee.

* Saarn. 10: 4.

8. Laskaa vihasta ja hyljää tuimuus: älä niin vihastu, että itsefin pahaa teet.

9. Sillä pahat hävitetään;

mutta Herraa odottavaiset periwät maan. Matt. 5: 5.

10. Vielä wähä hetki on, niin ei jumalatoim olekaan; ja kuin sinä katsot hänen siaansa, niin hän on poissa.

11. Mutta siwiät periwät maan, ja iloitsawat suuressa rauhassa.

Ps. 119: 165.

12. Jumalatoim uhkaa wanhurskasta, ja kiristelee hampaitansa hänen päälensä. Ps. 119: 10.

13. Mutta Herra nauraa häntä; * sillä hän näkee hänen päiwänsä joutuman. * Ps. 2: 4.

14. Jumalattomat wetävät miekkansa ja jännittävät joutsensa, tukistaaksensa raadollista ja köyhää, ja teurastaaksensa hurskaita heidän teisiänsä.

15. Mutta heidän miekkansa pitää käymän heidän sydämeen; ja heidän joutsensa pitää särkyvän.

16. Se wähä, kuin wanhurskaalla on, on parempi kuin monen jumalattoman suuret tavarat.

17. Sillä jumalattoman käsiwarssi pitää rikottaman; mutta Herra wahwistaa wanhurskaat.

Ps. 1: 6.

18. Herra tietää hurskasten päiwät,* ja heidän perimisen; ja pysyy iantaittisesti. * Ps. 139: 16.

19. Ei he tule häpiään pahalla ajalla; ja nälkävuosina pitää heillä kyllä oleman.

Ps. 33: 19. Ps. 34: 10.

20. Sillä jumalattomat hukkuwat, ja Herran wihoilliset, ehtä he olisivat niinkuin ihana niittu, niin heidän pitää kuitenkin niin kuin sawu katooman. Ps. 68: 3.

21. Jumalatoim ottaa lainan ja ei maksa; mutta hurskas on laupias ja runsas.

22. Sillä hänen siunattunsa perivät maan; mutta hänen siunattunsa pitää hävitettämän.

23. Herralta senkaltaisen miehen maellus hallitaan; ja hänen tiensä telpaa hänelle.

24. Jos hän lankee, niin ei häntä hyljätä; sillä Herra tukee hänen kätensä.

25. Minä olin nuori, ja vanhennein, ja en ikänä nähnyt vanhurskasta hyljätynsi, enkä hänen siemenensä terjäävän leipää.

26. Hän on aina laupias, ja lainaa * mielellänsä; ja hänen siemenensä on siunattu.

* Ps. 112: 5. Ruf. 6: 34, 35.

27. Vältä pahaa, ja tee hyvää, * ja pysy iankaikkisesti.

* Ps. 34: 15.

28. Sillä Herra rakastaa oikeutta, ja ei hyljää pyhiänsä: ne käsitellään iankaikkisesti; mutta jumalattomain siemen pitää hävitettämän.

Ps. 21: 11.

29. Hurskaat perivät maan, ja asuvat sinä iankaikkisesti.

30. Vanhurskaan suu puhuu viisautta, ja hänen tielensä opettaa oikeutta.

San. 1. 31: 28.

31. Hänen Jumalansa laki on hänen sydämensänsä; * ja ei hänen askeleensa liivisty.

* Ps. 40: 9. Ef. 51: 7.

32. Jumalaton väijyy vanhurskasta, ja etsii häntä tapakseen.

33. Mutta ei Herra jätä häntä

hänen käsiinsä, ja ei tuomitse häntä, koska hän tuomitaan.

34. Odota Herraa, ja kätke hänen tienjä, niin hän sinun korottaa, että perit maan: ja sinä saat nähdä, koska jumalattomat hävitetään.

35. Minä näin jumalattoman, sangen jalon ja valtiaan, * joka leivitti itsensä, ja vihoitti niin kuin viherjänen laurbärin puu.

* 1 Sam. 26: 2, 10. 1. 31. Job. 20: 5. Ps. 52: 3, 9.

36. Ja hän meni pois, ja katso ei hän enää ollut: ja minä kysyin häntä, ja ei häntä kutsaan löytty.

Job. 20: 7. Ps. 10: 15.

37. Ole miatoin, ja pidä sinus oikein; sillä senkaltaiset viimein menestyvät.

38. Mutta väärät pitää ynnä hukuman, ja jumalattomat pitää viimein hävitettämän.

* Ps. 5: 6, 6.

39. Mutta Herra auttaa vanhurskaita: hän on heidän väkivallantensä tuskien ajalla.

40. Ja Herra auttaa heitä, ja päästää heitä: hän pelastaa heitä jumalattomista ja vapahtaa heitä; sillä he usalsivat häneen.

38. Psalmi.

Rakkaus-psalmi. Synnin valtion tunnosta ja tunnustuksesta. Armon ja avun etsimisestä.

1. Davidin Psalmi muistoksi.

Ps. 132: 1.

2. Herra, älä rankaise minua vihassas! ja älä kuita minua hirmuisuudestas!

Ps. 6: 2. Jer. 10: 24. Hes. 5: 15.

3. Sillä sinun nimesi ovat minun siunatut, ja sinun kätös vainaa minua.

5 Mos. 32: 23. Job. 6: 4.

4. Ei ole terveys minun ruumiissani, sinun uhtautsestas: ja ei ole rauha minun luisiani, minun syntini tähden.

5. Sillä minun syntini käywät pääni ylitse; * niinkuin raskas kuorma ovat he yllön rakastajille.
* Eer. 9: 6. Ps. 68: 17.

6. Minun haavani haiewat ja mätänewät minun hulluuteni tähden.

7. Minä käyn kymärässä ja tumarruksissa: yli päivää minä käyn murheissani.

8. Sillä minun lupeeni peräti huiwettuvat, ja ei ole mitään terwettä minun ruumiissani.

9. Minä olen yllön paljon runneltu ja lyöty rikki: minä myrjien minun sydämeni tiwusta.

10. Herra, sinun edessä on kaikki minun haluni, ja minun huokautjeni ei ole sinulta sa-
lattu.

11. Minun sydämeni wäri-
see, minun woimani on mi-
nusta luopunut, ja minun sil-
mäni walkeus ei ole minun
tykönäni.

12. Minun ystäväni ja lä-
himmäiseni ovat kohdastansa
minua vastaan, ja minun o-
maiseni seisowat kaukana.

Ps. 27: 10. Ps. 88: 19.

13. Jotka minun sieluni etsi-
wät, ne wirittelewät paulat mi-
nun eteeni, ja jotka minulle pahaa
suowat, ne puhuwat sulaa pa-
huutta, ja petosta jokapäiwä a-
jattelewat.

14. Mutta minun täytyy olla
niinkuin kuoron, ja ei mitään

kuuleman, ja niinkuin mylän,
joka ei awaja suutansa. Ps. 39: 2, 10.

15. Ja minun täytyy olla
niinkuin se, joka ei mitään
kuule, ja jonka suussa ei ole
wastauksia.

16. Mutta minä odotan sinua,
Herra; sinä, Herra minun Ju-
malani, kuultelet minua.

17. Sillä minä ajattelen, ettei
heidän suinkaan pidä minusta
iloitseman: jos minun jalkani
kompastuis, niin he kerskaisivat
sangen paljon minusta.

18. Sillä minä olen tehty
tärsmään, ja minun kipuni on
alati minun edessäni. Ps. 39: 3.

19. Sillä minä julistan pahan
tekon, * ja murhehdin minun
syntini tähden. * Ps. 51: 5.

20. Mutta minun wiholliseni
elävät ja ovat wälewät: ne o-
wat suuret, jotka minua synt-
tömästi wihaawat. Ps. 3: 2.

21. Ja ne, jotka minulle ma-
sawat pahalla hywän, asettawat
heitänsä minua vastaan, * että
minä hywää noudatan. * Ps. 119: 95.

22. Älä hyljää minua, Herra:
minun Jumalani, älä ole kau-
kana minusta!

23. Riennä sinuas minua aut-
tamaan, Herra minun autuute-
ni!
Es. 45: 21. Ap. T. 4: 12.

39. Psalmi.

Dawid opettaa esimerkillänsä tärswällisyy-
destä hääntemään kieltä; Jumalan avulla
kuolevaisuutta ja tämän elämän lyhyt-
syyttä muistamaan; tuloilemaan liekeystä
syntein rangaistuksesta.

1. Dawidin Psalmi, Jeduthu-
nilta, edelläweisaajalle.

1 Alta R. 25: 1, 3, 4

2. Minä olen sanonut: minä tahdon pitää waarin minun teistäni, etten minä te-
tisi syntiä tielelläni: minä hal-
litsen minun suuni niinkuin
suijilla, * niin kauvan kuin minä
näen jumalattoman edessäni.

* Ps. 17: 8.

3. Minä tulin myläksi, vai-
kenemisella waihenin hyvästä;
mutta minun murheeni lisäyn-
tyi.

Ps. 38: 18.

4. Minun sydämeni on palawa
minussa, ja kuin minä sitä a-
jattelen, niin minä sytyn: minä
puhun minun tielelläni.

5. Herra, opeta minua a-
jattelemaan minun lop-
puani, ja mikä mitta mi-
nun elämälläni on, tie-
täkseni, että minä erka-
nen täältä.

Ps. 90: 12.

6. Katso, minun päiväni ovat
tämminen leveys tykönäs, ja
minun elämäni on niinkuin ei
mitään * sinun edessäs: kuinka
aiwan turhat + ovat kaikki ih-
miset, jotka kuitenkin niin su-
ruttomasti elävät, Sela!

* Ps. 144: 4. + Ps. 62: 10.

7. Waan he menewät pois
niintuun warjo, * ja tefewät heil-
lensä hukkaan suuren murheen:
he tokoowat ja ei tiedä, kuka
sen saa. +

* Job. 8: 9. 1. 14: 2.

+ Saarn. 2: 15. 1. 5: 13, 15.

8. Ja nyt, Herra, mihintä
minä itseni luotan? sinuun minä
toirvon.

9. Wapahda minua kaikista
synneistäni, ja älä anna minun
tulla hulluin pillaksi.

10. Minä waihenen, ja en a-

waa suutani; * tyllä finä sen
teet.

* Ps. 38: 14.

11. Käännä sinun rangaistut-
ses pois minuista; sillä minä
olen nääntynyt sinun kätes piek-
sämisestä.

12. Koskas jonkun rankaiset
synnin tähden, niin hänen kau-
nistuksensa kuluetaan * niinkuin
koilta; tosin aiwan turhat ovat
kaikki ihmiset, Sela!

* Ps. 6: 8.

13. Kuule minun rukoukseni,
Herra, ja ota minun huutoni
korviis, ja älä waihenen minun
tyynelteni tähden; sillä minä
olen muualainen sinun tykönäs
ja wieras, * niinkuin kaikki mi-
nun isäni.

* 3 Mos. 25: 23. 1 Alfa. 2: 29: 15.

Ps. 119: 19. Hebr. 11: 13. 1 Piet. 2: 11.

14. Luovu minuista, että minä
wirkoisin, ennenkuin minä me-
nen pois, ja en silleen tässä ole.

Job. 7: 16.

40. Psalmi.

Ennustus Christuksesta, kuinka hän on wa-
luutettu Isänsä arusta kärsimisenä alla;
puhuu ewangeliumin julistamisesta; rufoilee
sulosta loperusta piinauksensa; toiwottaa hä-
plätä jumalattomille ja ksoa jumallille.

1. Dawidin Psalmi, edellä-
weisajalle.

2. Minä hartaasti odotin
Herraa: ja hän kal-
listi hänenä minun tyköni, ja
hän kuuli minun huutoni.

3. Ja hän weti minun ylös
siitä hirmuisesta haudasta ja
fontaisesta loasta, * ja asetti
minun jalkani kalliolle, + ja
hallitsi minun käymiseni.

* Ps. 69: 15. + Ps. 31: 9.

4. Ja hän antoi minun suu-
huni uuden weisun, kiittämään

meidän Jumalattamme. Sen pitää monen näkemän,* ja pelkäämään Herraa, ja toivoman häneen.

* Es. 52: 15.

5. Autuas on se ihminen, joka panee uskalluksensa Herraan, ja ei käänny ylpeitten työ ja niitten, jotka walheella waeltavat.

6. Herra minun Jumalani, suuret ovat sinun ihmees ja ajatukses,* jotka sinä meille osoitat: ei ole mitään sinun vertaas; † minä ilmoitan niitä ja sanon, waikka ne ovat epäluksiset.

* Ps. 92: 8. † 2 Mos. 15: 11.

7. Uhri ja ruoka-uhri ei sinulle telpaa, waan korwat sinä minulle arasit: * et sinä tahdo polttouhria eli syntiuhria.

* Hebr. 10: 5.

8. Silloin minä sanoin: katso, minä tulen: Raamatussa* on minusta kirjoitettu. †

* 1 Mos. 3: 15. I. 12: 3.

I. 18: 18. I. 22: 18. I. 26: 4. I. 49: 10.

† 2u1. 24: 27. Ap. 1. 10: 43. Hebr. 13: 8.

9. Sinun tahtos, minun Jumalani, teen minä miehelläni; ja sinun lais on minun sydämesfäni. Ps. 37: 31.

10. Minä saarnaan sinun wan hurskauttas suuresa seurakunnassa: * katso, en minä anna tufita suutani; Herra, sinä sen tiedät.

* Ps. 29: 23, 26. Ps. 35: 18.

11. En minä salaa wanhurskauttas sydämesfäni: minä puhun sinun totuudestas ja autuudestas: en minä peitä sinun laupiuttas ja wakiuttas suuresa seurakunnassa.

12. Mutta sinä, Herra, älä

käännä laupiuttas minusta pois: sinun laupiutes ja wakiutes aina minua warjelloon. Ps. 50: 2.

13. Eillä lufemattomat waiwat ovat minun piirittäneet: minun syntini ovat minun otaneet kiinni, niin etten minä nähdä taida: ne ovat usiammat kuin hiukset pääsfäni, ja minun sydämeni on minussa waiipunut

Ps. 31: 11.

14. Kelwatkoon se sinulle; Herra, ettäs minun wapahtat: riennä, Herra, minua auttamaan!

15. Häwettöön ja kaitfi piltatfi tulfoon, jotka minun sieluani wäijywät hukataksensa sitä: palatkoon takaperin ja häpiään tulfoon, jotka minulle pahaa suowat.

Ps. 35: 4. Ps. 70: 3, 10.

16. Häminästyköön heidän häpiäsfänsä, jotka minulle sanowat: niin, niin.

17. Bloittaan ja riemuittaan kaitfi sinussa, jotka sinua etsiwät, ja jotka sinun autuuttas ratastawat, sanokaan aina: Herra olkoon kokiasti ylistetty!

Ps. 34: 3, 4, 5. Ps. 35: 27.

18. Minä olen köyhä ja waiwainen, mutta Herra pitää minusta murheen: sinä olet minun auttajani ja wapahtajani: minun Jumalani, älä wiiruy.

41. Psalmi.

Ennustus Christuksesta, kuinka hän ylistää niitä onnelliseksi, jotka wiheksäistä hohkewat: walttaa wiholiksien ja julmuutta; rufoilee Isältänsä apua, ja kiittää häntä.

1. Davidin Psalmi, edelläweisaajalle.

2. Mutuas on, jota löyhäi holhoo: * häntä Herra auttaa pahana päivänä.

* Psj. 119: 5, 9. Ef. 1: 8: 7.

3. Herra kätkee hänen ja pitää hänen elävänä, että hän meressä tyty maan päällä,* ja ei hyljää häntä vihollistensa tahtoon.

* Mt. 2. 4: 24.

4. Herra virvoittaa häntä tautivuoteessansa: sinä autat hänen kaikesta sairaudestansa.

5. Minä sanoin: Herra, ole minulle armollinen, paranna minun sieluni; sillä minä tein syntiä sinua vastaan.

6. Minun viholliseni puhuivat pahaa minua vastaan: koska hän tuollee ja hänen nimensä kadonnee?

7. Ja kuin he tulevat katselemaan, niin he puhuvat valhetta: heidän sydämensä katoa heillensä wäärnyttä; niin he menevät pois ja sitä panettelevat.

2 Pt. 14: 1, 3c.

8. Kaikki, jotka minua vihaavat, kuiskuttelevat keskenänsä minua vastaan, ja ajattelevat pahaa minua vastaan.

9. Paha asia on hänen päälensä tullut; ja koska hän makuu, niin ei hän nouse jälleen.

2 Sam. 16: 1, 17.

10. Niin myös minun ystäväni, johon minä uskalsin, joka söi minun leipääni, se tallasi minun jalkainsa ala.

Psj. 55: 14, 15. Matt. 26: 14. Mark. 14: 10.

2 Pt. 22: 4. Joh. 13: 18. Ap. 2: 1: 18.

11. Mutta sinä, Herra, ole minulle armollinen ja auta

minua, niin minä sen heille koston.

12. Siitä minä ymmärrän, että suot minulle gyrovää, ettei minun viholliseni saa kerskata minusta.

13. Mutta minua sinä holhoo minun viattomuuteni tähden, ja asetat minun kasvois eteen iankaikkisesti.

14. Kiitetty olkoon Herra Israelin Jumala iankaikkisesta iankaikkiseen! Amen, amen.

42. Psalmi.

David paossa ollessansa, itkävitsee päästäksensä jälleen yhteiseen Jumalan-palvelukseen. Rohvaisee itseänsä vihollistensa pilsan alla uskalluksessa Jumalaan.

1. Corahn lasten opetus, * edelläweisaajalle.

* 1 Kefa 2: 8: 33, 3c. Psj. 44: 1.

2. Niinkuin peura himoitsee tuoretta wettä, niin minun sieluni himoitsee sinua, Jumala.

3. Minun sieluni janoo * Jumalata, sitä elävätä Jumalata: koska minä tulen Jumalan kasvoja näkemään?

* Psj. 63: 2, 3. Psj. 84: 3.

4. Minun hyyneleeni ovat minun ruokani * päivällä ja yöllä, että jokapäivä minullesanotaan: kussa nyt on sinun Jumalas?

* Psj. 80: 6. Psj. 102: 10.

5. Koska minä näitä muistelen, niin minä ruodatan ulos minun sydämeni itsesiäni; sillä minä menisin mielelläni jouton kausa, ja waeltaisin heidän kansansa Jumalan huoneeseen: ihastuksella ja kiitoksella sen jouton seassa, jotta juhlaa pitävät.

6. Mitäs murhehdit, minun sieluni, ja olet niin levotoin minussa? Turvaa Jumalaan; sillä minä vielä nytkin häntä kiitän, että hän minua auttaa kaaivoillansa.

7. Minun Jumalani! minun sieluni on murheissansa minussa; sentähden minä muistan sinun Jordanin ja Hermonin * maalla, sillä vähällä vuorella.

* 5 Mos. 3: 8.

8. Sinun virtas pauhaawat korvin, niin että yksi syroyys pauhaa tässä ja toinen syroyys siellä: kaikki sinun wesilainees ja aaltos käyvät minun ylitse.

9. Päivällä on Herra luwanut hänen hyvyytensä, ja yöllä minä hänelle weisaan, * ja ruhtosen minun elämäni Jumalata.

* Ps. 92: 3.

10. Minä sanon Jumalalle, minun kalliolleni: miksi sinä olet minun unhohtanut? miksi minä käyn niin murheissani, koska minun viholliseni minua ahdistaa?

Ps. 3: 2. Ps. 18: 3. Ps. 43: 2.

11. Se on niintuin murha minun luissani, että minun viholliseni häväisewät minua, koska he jokapäivä sanovat minulle: kussa nyt on sinun Jumalas?

Ps. 115: 2.

12. Mitäs murhehdit, minun sieluni, ja olet minussa niin levotoin? Turvaa Jumalaan; sillä minä vielä nytkin häntä kiitän, että hän on minun kasvoini apu ja minun Jumalani.

Ps. 48: 5.

43. Psalmi.

David rutoilee Jumalata astansa rattaisiaksi, ja että hän pääsis taas seurakunnan kokouseen. Rohduttaa itseänsä usfolia.

Tuomitse minua, Jumala, ja rattaise minun asiani armointia kansaa vastaan, ja päästä minua kavaloiista ja vääristä ihmisistä.

2. Sillä sinä olit minun wakeruuyteni Jumala, miksis syöket minun pois? miksis minun anniat murheissani käydä, koska wihollinen minua ahdistaa? Ps. 42: 10.

3. Lähetä wakteutes ja totuutes minua saattamaan, ja tuomaan sinun pyhän vuores tykö ja sinun asumises tykö. 2 Sam. 6: 17.

4. Ja minä käwisin sisälle Jumalan alttarin tykö, * sen Jumalan tykö, joka minun iloni ja riemuni on, ja kiittäisin sinua kanteleilla, Jumala, minun Jumalani.

* Ps. 26: 6.

5. Mitäs murhehdit, minun sieluni, ja olet minussa niin levotoin? Turvaa Jumalaan; sillä minä vielä nytkin häntä kiitän, että hän on minun kasvoini apu ja minun Jumalani.

Ps. 42: 12.

44. Psalmi.

Seurakunta, muistutellen entisiä Herran apuja, uskaltaa Jumalaan. Walittaa tuostan-alaista tisaansa. Rutoilee wakuudesta, ja rutoilee pelastusta.

1. Korahn lasten opetus, edelläweisaajalle. Ps. 42: 1.

2. Jumala! me olemme korwillamme kuulleet, meidän isämme ovat meille luetelleet, mitäs heidän aikansa ja muinan tehnyt olet. Ps. 78: 3.

3. Sinä olet ajanut pakanat pois kädellä; mutta heitä sinä olet istuttanut jälleensä: * sinä olet kansat kadottanut, † mutta heitä sinä olet lewittänyt.

* 2 Mos. 15: 17. Ps. 80: 9. + Ps. 9: 6.

4. Sillä ei he ole miekallansa sitä maata omistaneet, ja heidän käsiwartensa ei auttaneet heitä,* waan sinun oikia kätes ja sinun käsiwartes, ja sinun taswois waltuus; † sillä sinä mielistyit heihin.

* Jos. 24: 12. + 2 Mos. 33: 14. 4 Mos. 6: 25.

5. Jumala, sinä olet minun kunniani, joka autuuden Jakobille lupaat.

6. Sinun kauttas me wihollisemme paistaamme maahan; sinun nimesjäs me tallaamme meidän vastaanatarkaajamme.

Ps. 18: 39.

7. Sillä en minä luota joutseeni, ja minun miekkani ei auta minua.

1 Sam. 17: 39.

8. Mutta sinä autat meitä meidän wihollisistamme, ja saatat niitä häpiään, jotka meitä wihaawat.

9. Jumalasta me kerskaamme jokapäiwä, ja kiitämme sinun nimeäs iankaikkisesti, Sela!

10. Miksi sinä nyt sysäät meitä pois, ja annat meidän häpiään tulla, ja et lähde meidän sotajoukkomme kanssa?

11. Sinä annat meidän paeta wihollistemme edesjä, että ne raatelisivat meitä, jotka meitä wihaawat.

12. Sinä annat meitä syötää niinkuin lampaita, ja hajoitat meitä pakanain selaan.

13. Sinä myit* kansas ilman hinnata, ja et mitään siitä otanut.

* 5 Mos. 32: 30. Luom. 2: 14. Hes. 30: 12.

14. Sinä panet meitä häpiätki meidän läsnä asuwaisillemme, pilkatti ja nautoksi niille, jotka meidän ympärillämme ovat.

Ps. 79: 4.

15. Sinä teet meitä sananlastuksi pakanain seassa, ja että kansat wäentelewät päätänsä meidän tähtemme. 2 Kun. 2: 21.

16. Jokapäiwä on minun häwäistykseni minun edesjäni; ja minun taswoini häpiä peittää minun;

17. Että minun pitää pilkkaajita ja laittajita kuoleman, ja wiholliset ja tylyt kostajat näkemän.

18. Nämät kaikki ovat tulleet meidän päällemme; ja emme sentähden ole sinua unhottaneet, emmekä petollisesti sinun liittoa vastaan tehneet.

19. Ja ei meidän sydämenme takaperin kääntynyt, eikä meidän käymisemme poikennut sinun tiestä;

20. Ettäs meitä niin löit rikki lohikärmeitten seassa, ja peitit meitä kuoleman warjolla.

21. Jos me olisimme meidän Jumalamme nimenunhottaneet, ja meidän kätemme nostaneet wieraalle Jumalalle;

22. Eikö Jumala sitä etsisi? waan hän itse tietää meidän sydämen pohjan.

23. Sillä sinun tähtes surmataan me jokapäiwä: ja me luetaan teuraslampaksi. Rom. 8: 36.

24. Herää, Herra, mitkäs ma-
kaat? walwo, ja älä meitä syjää
pois kaitetakaan.

25. Mitkäs peität kasvos, ja un-
hohdat meidän raadollisuutem-
me ja ahdistuksemme? Ps. 13: 2.

26. Sillä meidän sielumme on
painettu alas maahan asti: mei-
dän watsamme rippuu maassa.

Ps. 7: 6. Es. 51: 23.

27. Nouse, auta meitä, ja lu-
nasta meitä sinun laupiutes
tähten!

45. Psalmi.

Morsiamweisu: sieluin yhästä Chrístuksesta;
morsiamen, se on seurakunnan, ihanaisuus-
ta; pahanain kääntymisestä.

1. Morsiamen opetuswirsi kuf-
taisesta * Corahn lapsilta, edellä-
weisaajalle. * Ps. 69: 1. Eph. 5: 25, 32.

2. Minun sydämeni ajattelee
kauniin laulun: minä
weisaan kuninkaasta, * minun
tieleni on jalon kirjoittajan
tytä. †

* Ps. 2: 6. † 2 Sam. 23: 2. 1 Piet. 1: 11, 1c.

3. Sinä olet kaikkein kaunein
ihmisten lasten seas: armo
on muodotettu ulos sinun huu-
lissas; * sentähden sinua Ju-
mala sinua iankaikkisesti.

* Korf. 10: 1: 16. 1. 5: 13.

4. Pane miekkas wyölles, sinä
sankari, ja kaunistat itses kun-
niallisesti.

5. Menesty sinun kauneudes-
sas, kiihda sinus sanan to-
tuuden, siiven ja vanhurs-
kauden tähden, * niin sinun oi-
lia kätes ihmeellisiä osoittaa.

* Ps. 72: 4.

6. Teräwät ovat sinun nuo-
les, että kansat lankeewat etees

maahan, jotta sydämeistänsä ku-
nintaan wiholliset ovat.

7. Jumala, sinun istuimes
pysyy aina ja iankaikkisesti: si-
nun waltatuntas waltitta on
oikeuden waltitta.

Ps. 110: 2. Hebr. 1: 8.

8. Sinä rakastit wanhurs-
kautta, ja wihasit jumalatoim-
ta menoa: sentähden o! Ju-
mala, on sinun Jumalas woi-
dellut * sinua iloollyllä, enäm-
pi kuin sinun osaweljes.

* Ps. 2: 2.

9. Kaikki sinun waattees ovat
sula mirrham, aloes ja ketsia.
Koska sinä elephantinhuisesta
tuwastas lähdet, niin he ilaut-
tawat sinun.

10. Sinun kaunistuksesas käy-
wät kuningasten tyttäret: * mor-
sian seisoo oikialla kädelläs ju-
lassa kalliimmassa kullassa.

* Es. 49: 18.

11. Kuule, tytär, katso, ja kal-
lista korwas: unhohda kansas ja
isäs huone;

12. Niin kuningas saa halun
sinun kauneutees; sillä hän on
sinun herras, ja sinun pitää
häntä kumartaman.

13. Tytrin tyttären pitää myös
siihen lahjoimensa tuleman: *
rikkaat kansan seas ja pitää sinun
edessäs rukoileman.

* Ps. 68: 30. Ps. 72: 10. Ps. 87: 4.

14. Kuninkaan tytär on koto-
nansa kunniallinen sijältä: hän
on kultaisses ja waattees ja pue-
tettu.

15. Hän wiedzään monella ta-
walla kudotuisja waatteisja ku-
nintaan tytö: neitjet, hänen

ystävänsä, jotta häntä seuraavat, tuodaan sinun tykösi.

16. Me wiedään ilolla ja riemulla, ja he menewät sinun tupaan.

17. Sinun isäis siaan pitää sinun lapsia saaman, jottas asetat päämieheksi * kaikkeen maailmaan. * Matth. 19: 28. Jlm. R. 1: 6. 1. 5: 10.

18. Minä tahdon muistaa sinun nimeäs sulukunnasta niin sulukuntaan: sentähden pitää kansat sinua kiittämän aina ja iankaikkisesti.

46. Psalmi.

Seurakunnan rohkeus Jumalan turvissa. Rehottus Jumalan wanhurskusten tekein tultuun.

1. Corahn lasten weisu nuoruudesta, edelläweisaajalle.

Ps. 42: 1.

2. Jumala on meidän turvamme ja wälewyytemme, joka on sangen sorwelias apu tusksissa.

3. Sentähden emme pelkää, jos vielä maailma hukkuu, ja wuoret keskelle merta wajoisivat;

4. Waikka vielä meri pauhais ja lainehtis, * niin että siitä pauhinastamaet tufistuusivat, Sela!

* Ps. 98: 3, 4. Ps. 124: 4, 5. Es. 17: 12, 13.

5. Kuitenkin on Jumalan laupunki * ihana wirtouensa, jossa korkeimman pyhät asumiset ovat.

* Ps. 48: 2.

6. Jumala on hänen keskellensä, sentähden se kyllä pysyy: Jumala auttaa häntä warahin.

7. Pafanain pitää hämmästyvän ja waltakunnat lanteeman; ja maa hukkuu, koska hän äänensä antaa.

8. Herra Zebaoth on meidän kanssamme, Jakobin Jumala on meidän tukemme, Sela!

9. Tulkaat ja katsokaat Herran tekoja, joka maan päällä sentaltaijet häwitysket tekee;

10. Joka hillitsee sodat kaikessa maailmassa, joka joutsen särkee, ja rikkoo keihään, ja rattaat tulesa polttaa. 2 Sam. 8: 1, 10. Ps. 78: 4.

11. Katkaat * ja tietkää, että minä olen Jumala: minä olen woittawa kunnian pafanain seassa, ja minä yletään maan päällä.

* Es. 30: 15.

12. Herra Zebaoth on meidän kanssamme: Jakobin Jumala on meidän tukemme, Sela!

47. Psalmi.

Enustus Christuksen waltakunnasta, ewangeliumin kautta loottawasta. Christuksen tauwaaseen astumisesta, ja pafanain läänthynifestä.

1. Corahn lasten Psalmi, edelläweisaajalle.

2. Kaikki kansat, pauhuttakaat täsiänne, ja ihastukaat Jumalalle iloisella äänellä.

Ps. 97: 1, 3.

3. Eillä Herra kaikkein korkein on hirminen, suuri kuningas toko maan päällä.

4. Hän waatii kansat meidän alanime, ja pafanat meidän jalkaimme ala.

5. Hän walitsee meille meidän perimisemme, * Jakobinkunnan, jota hän rakastaa, Sela!

* 1 Piet. 2: 9.

6. Jumala astui ylös * riemulla, ja Herra heliseväällä pasunalla.

* Ps. 68: 19. Mart. 16: 19. Col. 2: 15.

7. Weisattaat, weisattaat Jumalalle: weisattaat, weisattaat meidän kuninkaallemme.

8. Sillä Jumala on koko maan kuningas: weisattaat hänelle taitavasti.

9. Jumala on pakanoitien kuningas: Jumala istuu pyhällä istuimellansa.

10. Kansain päämiehet ovat kokountuneet Abrahamin Jumalan kansan tykö; sillä maan edesvästääjat ovat Jumalan: hän on sängen suuresti ylötty.

Ps. 29: 1. Ps. 68: 23, 32.

48. Psalmi.

Ennustus uuden Testamentin seurakunnan eli hengellisen Zionin ihanatsesta tilasta; sen uskollisten jäsenten uskallusriemusta Jumalassa. Varoitus sen tulkintoon.

1. Corahulasten Weisu-Psalmi.

2. Suuri on Herra, ja sängen kiitettävä, meidän Jumalamme kaupungissa, hänen pyhällä vuorellansa.

Ps. 76: 2, 3.

3. Zionin vuori on kaimiilla paikalla,* koko maan ilo, pohjan puolella, suuren kuninkaan kaupunki. †

* Es. 4: 2. I. 11: 1. † Matth. 5: 85.

4. Jumala on tuttu hänen huoneesfansa, että hän sen warjelia on.

5. Sillä katso, kuninkaas ovat kokountuneet, ja ynnä menivät ohitse.

6. He ihmettelivät, koska he tämän näkivät: he hämmästyivät, ja kiihuhtivat pois.

7. Waristus on heidän siellä käsittänyt, ja ahdistus niinkuin synnyttäväisen.

8. Sinä färjet haahdet meressä itätuulella.

9. Niinkuin me kuulinme, niin me sen näemme Herran Zebaothin kaupungissa, meidän Jumalamme kaupungissa: Jumala sen wahvistaa ijankaikkisesti, Sela!

10. Jumala! me odotamme sinun hyrovyttäs sinun tempelissä.

11. Jumala! niinkuin sinun nimes on, niin myös on sinun kiitokses hamaan maailman ääreen: sinun oikia kätes on täynnä wanhurskautta.

12. Riemuitkaan Zionin vuori, ja Judan tyttäret iloitkaan sinun oikeutes tähden.

13. Menkää Zionin ympäri ja piirittäkää häntä: lufekaat hänen torninsa.

14. Turwatkaat hänen muurinsa, wahvistakaat hänen seinänsä, että te sitä juttelisitte tulevaisille sukukunnille.

15. Sillä tämä Jumala on meidän Jumalamme aina ja ijankaikkisesti: hän johdattaa meitä kuolemaan asti.

49. Psalmi.

Neutvotaan hämmästyttämättömyyteen pahana päivänä. Osoitetaan rikkauteen luottamisen ja jumalattomain hulluus ja wahinto. Kielettään pahenemasta jumalattomain myötätymisestä.

1. Corahn lasten Psalmi, edelläweisaajalle.

2. Kuulkaat tätä, kaikki kansat,* ottakaat kormiinne,

kaikki maan asuwaiset,* Ean. I. 8: 4.

3. Sekä yhteinen kansa että herrat, niin rikkaat kuin köyhät.

4. Minun suuni puhuu viisautta, ja minun sydämeni sanoo ymmärryksen.

5. Minä tahdon kallistaa korvani kertauksiin, * ja minun tapaukseni kanteleella soittaa.

* Ps. 78: 2. Matth. 12: 35.

6. Miksi minun pitäis pelkäämän pahoina päivinä, koska minun sortajani vääritys käy minua ympäri?

7. Jotka luottavat tavaroihin, ja suuresti kerskaavat paljosta rikkaudestaan.

8. Ei velitään taida ketään lunastaa, eikä Jumalalle ketään sovittaa.

Job. 17: 3. Matth. 16: 26.

9. Sillä heidän sielunsa lunastus on yllön kallis, * niin että se jää tekemättä ijankaikkisesti.

* 1 Piet. 1: 18.

10. Baikka hän myös vielä laivoon eläis, ja ei näkisi hautaata.

11. Sillä hänen täytyy nähdä, että viisasten pitää kuoleman, niin myös tyhjän ja taitamattoman pitää hukuman, ja pitää vieraille tavaransa jättämän.

1 Sam. 25: 28. Saarn. 2: 18. Jer. 17: 11.

12. Heidän sydämensä ajatus on, että heidän huoneensa pitää ijankaikkisesti pysymän, ja heidän majansa suvusta sukuhun, ja heidän nimensä kuuluisaksi tuleman maan päällä.

13. Mutta ei ihminen taida pysyä kunniasa, vaan verrataan eläimiin, jotka hukkuvat.

14. Tämä heidän tiensä on sula hulluus; kuitenkin heidän

jälkeentulewaisensa sitä suulansa kiittävät, Sela!

15. He makaavat helvetissä niinkuin lampaat, kuolema heitä kalvaa; mutta hurstasten pitää varhain heitä hallitseman, * ja heidän öykkäyksensä pitää hukuman, ja heidän täytyy jäädä helvettiin. * 1 Kor. 6: 1, 2. Jlm. 2: 26.

16. Kuitenkin vapahtaa Jumala minun sieluni helvetin vallasta; sillä hän korjasi minun, Sela!

17. Mä sitä tottele, koska joku rikastuu, eli jos hänen huoneensa kunnia suureksi tulee.

Ps. 37: 1, 7.

18. Sillä koska hän kuolee, niin ei hän mitään myötänsä wie, eikä hänen kunniansa mene alas hänen kansansa. Job. 27: 19.

19. Sillä hän kiittää sielunsa elämänsänsä: ja he ylistävät sinua, jos sinä itselles hyvä teet.

20. Niin he menewät isäinsä perässä, ja ei saa nähdä ikänä valkeutta.

21. Koska ihminen on kunniasa, ja ei ole ymmärrystä, niin hän on verrattu eläimiin, jotka hukkuvat.

50. Psalmi.

Ennustus, kuinka Kristus kutsuu ewangeliumin kuulustajuteen. Osoittaa vanhan Testamentin uhrin laskaarvan, ja uuden Testamentin olkian Jumalan-palveluksen muodon. Kokee uskottavuuksia nuhtelemisella saattaa läänitymykseen, että heille hyvin kävis.

Aksaphin Psalmi.

1 Aika I. 25: 1. 2 Aika I. 29: 30.

Herra wätewä Jumala puhuu, ja kutsuu maailman hamasta

auringon koitosta niin laske-
seen asti.

2. Zionista antaa Jumala
täydellisen firrtauden paistaa.

Es. 2: 3. Mik. 4: 1, 2.

3. Meidän Jumalamme tulee,
ja ei waikene: kuuluttawainen
tuli käy hänen edellänsä,* ja hä-
nen ympärillänsä wälewä ilma.

* *Ps. 97: 3.*

4. Hän kutsuu taivaat ylhäältä
ja maan,* tuomitaksensa kan-
saansa.

* *5 Mos. 31: 28.*

5. Rootkaat minulle minun
pyhäni, jotta minun liitostani
enemmän pitävät kuin uh-
rista.

6. Ja taivaat pitää hänen
wanhurestauttansa ilmoittaman;
sillä Jumala on tuomari, Seia!

1 Mos. 18: 25. Joh. 5: 22, 27.

7. Kuule, minun kansani!
minä tahdon puhua, ja sinun
seassas Israel todistaa: mi-
nä Jumala olen sinun Juma-
las.

8. Sinun uhreistas en minä
sinua nuhtele; sillä sinun polt-
touhrit owat alati minun edes-
fäni.

9. En minä ota härkiä sinun
huoneestas, enkä kauriita nawe-
tostas.

10. Sillä kaikki metsän eläimet
owat minun, ja eläimet wuo-
rilla tuhansin.

11. Minä tunnen kaikki linnut
wuorten päällä, ja metsän pedot
owat minun edessäni.

12. Jos minä isoon, en minä
sitä sano sinulle; sillä maan
piiri on minun, ja kaikki mitä
sinä on.

Jos. 41: 2. Ps. 24: 1.

13. Kuuletkos minun syöwän
härjän lihaa? ja kauristen werta
juowan?

14. Uhraa Jumalalle kiitos-
uhri, ja matja ylimmäiselle
lupautes;

15. Ja amutses huuda
minua hädässäs, niin mi-
nä tahdon auttaa sinua,
ja sinun pitää tunnioit-
taman minua.

Ps. 18: 6. Ps. 91: 15.

16. Mutta jumalattomalle sa-
noo Jumala: miksi sinä ilmoitat
minun säätyjäni? ja otat minun
liittoni suulles?

Rom. 2: 17.

17. Sitäs kiritusta wihaat, ja
heität minun sanani tatakäs.

18. Kostas warkaan näet,
niin sinä juokset hänen kans-
sansa, ja pidät yhtä huorin-
tehtäin kanssa.

San. I. 29: 24.

19. Sinun suus sallit sinä
pahaa puhua, ja tieles saattaa
petosta matkaan.

20. Sinä istut ja puhut wel-
jeäs vastaan, äitäs poikaa sinä
pilkkaat.

21. Näitäs teet, ja minä o-
len wait; niin sinä huilet, et-
tä minä olen sinun kaltaisies;
mutta minä nuhtelen sinua, ja
asetan näitä filmäis eteen.

22. Ymmärtäkääts siis näi-
tä te, jotta Jumalan imho-
tatte; etten minä tempaisi jos-
kus pois, ja ei olisi wapah-
jata.

23. Joka kiitosta uhraa, se n-
listää minua, ja sinä on se
tie, että minä osoitan hänelle
Jumalan autuuden.

Ps. 91: 16. Es. 49: 6. Sul. 2: 30.

51. Psalmi.

Aetnuus-Psalmi, jossa Dawidras lausantse-
misen ja jälleen, murheellisen mielen alla, ru-
totee Jumalalta armoa ja syntein anteeksi-
saamista. Salajaa Pyhän Hengen waikutukse-
ta uskon elämää. Lupaa wilpittömän uuden
luulisiisuuden. Toivottaa seurakunnalle ne-
nessytystä.

1. Dawidin Psalmi, edelläwei-
saajalle.

2. Kosta propheetta Nathan
tuli hänen tykönsä, sittekuin hän
Bathsheban tykö käynyt oli.

2 Sam. 11: 4. 1. 12: 1, 1c.

3. Jumala, ole minulle ar-
mollinen sinun hyvyy-
tes tähden: pyhi pois minun
syntini sinun suuren laupiutes
tähden.

4. Pese minua hywin wäärin-
destäni, ja puhdistä minua syn-
nistäni.

5. Sillä minä tunnen pahat
tekonni, ja minun syntini on aina
edessäni.

2 Sam. 12: 13.

6. Sinua, sinua ainoata was-
taan minä syntiä tein, ja pa-
hasti tein sinun edessä, ettäs
olisit oikia sanoissas ja puhdas
tuomitesas.

Rom. 3: 4.

7. Katso, minä olen syn-
nissä* syntynyt, ja minun
aitini on synnissä minun
siittänyt.

* Job. 14: 4. 1. 26: 4.

8. Katso, sinä halajat totuutta,
joka salaudessa on, ja ilmoitat
salatun wujsauden minulle.

9. Puhdistä minua isopilla,
että minä puhdistuisin: pese mi-
nua, että minä lumivalkeaksi
tulisin.

8 Mos. 14: 4, 7. 4 Mos. 19: 13.

10. Anna minun kuulla iloa
ja riennä, että ne luut ihas-
tuusivat, jotka järkenyt olet.

11. Peitä kasvos minun syn-
neistäni, ja pyhi pois kaikki pa-
hat tekoni.

12. Jumala, luo minuun
puhdas sydän, ja anna mi-
nulle uusi wahwa henki.

Heb. 10: 31. 1. 26: 26.

13. Älä heitä minua pois
kasvois edestä, ja älä mi-
nulta ota pois sinun Py-
hää Henkeäs.

14. Anna minulle taas sinun
autuutes ilo, ja sillä hyvällä
hengelläs tue minua.

15. Minä tahdon wäärille o-
pettaa sinun ties, että syntiset
tykö palajaisivat.

16. Päästä minua weren
wioista, Jumala, minun au-
tuuteni Jumala, että minun
fieleni ylistäis sinun wanhus-
tutta.

17. Kuva, Herra, minun hui-
leni, että minun suuni ilmoit-
tais sinun kiitokses.

18. Sillä ei sinulle telpaa
uhri,* että minä sen antaisin;
ja ei polttouhri sinulle ensin-
tään telpaa.

* Heb. 8: 3.

19. Ne uhrit, jotka Ju-
malalle telpaawat, ovat
murheellinen henki: ah-
distettua ja särjettyä sy-
däntä et sinä, Jumala,
hyljää.

Ps. 34: 19. Ef. 6: 2.

20. Tee Zionille hyvästi si-
nun armos jälleen; rakenna
Jerusalemiin muurit.

21. Silloin sinulle telpaawat
wanhurskaiden uhrit,* polttouh-
rit ja muut uhrit: silloin sinun
alttarilles härtiä uhrataan.

* Ps. 4: 3. Hebr. 13: 15.

52. Psalmi.

Dauid osoittaa Doegin ja kaikkein tyrannien pahuuden ja rangaistuksen; wanhurskaiden menestyksen.

1. Davidin opetus, edelläwei-
saajalle,

2. Koska Edomealainen Doeg tuli ja ilmoitti Saulille, ja sano i hänelle: Dauid on tullut Abimelechin huoneeseen.

1 Sam. 21: 7. I. 22: 9, 10.

3. Mitäs keräat pahuu-
dessas, sinä wälewä?
Jumalan laupius pysyy joka-
päiwä.

4. Sinun kieleä ajattelee wa-
hinkoa, ja leikkaa walheellansa
niinkuin teräwä partaweitti.

5. Sinä rakastat enämpi pa-
haa kuin hywää, ja puhut wal-
hetta pikemmin kuin oikeutta,
Sela!

6. Sinä puhut mielelläs kaik-
kia murhasanoja wäärällä kie-
lellä.

Jak. 8: 6.

7. Niin Jumala myös tutistaa
sinun ijanikaikkisesti: hän muren-
taa sinun, ja masta tempaa
sinun ulos, ja juurittaa sinun
ulos eläwitten maalta, Sela!

8. Ja wanhurskaiden pitää sen
näkemän ja pelkäämän; ja he
naurawat häntä.

Ps. 58: 11.

9. Katso, tämä on se mies,
joka ei pitänyt Jumalata tur-
wanansa, waan uskalsi suureen
riffauteensa: hän on wahwistu-
nut pahuudessaansa.

10. Mutta minä olen niinkuin
wiheryäinen öljypuu * Herran
huoneessa: minä usallan Ju-
malan laupiuteen aina ja ijan-
ikaikkisesti.

* Ps. 92: 18.

11. Minä tahdon sinua kiittää
ijanikaikkisesti, ettäs sen teit, ja
odottaa sinun nimeäs; sillä se
on hywä sinun pyhäis edessä.

53. Psalmi.

Kirjoitetaan jumalattomain suonto, ja kaikkein
ihmisten turmelus suonnon puolesta. Wä-
rään opettajain käyös ja rangaistus. Usko-
waisten itäwöittämys Messiaffen perään.

1. Davidin opetus, edelläwei-
saajalle, Mahelathin päällä.

2. Tyhmät sanowat sydämes-
sänsä: ei Jumalata ole-
kaan; * ei he mitään kelpaa, ja
owat ilkiät menoisjansa: ei ole
joka hywää tekee.

* Ps. 10: 4. Ps. 14: 1, 10.

3. Jumala katsoi taivaasta
ihmisten lapsia, nähäksensä, jos
joku * ymmärtäis, joka Juma-
lata etsis.

* Rom. 8: 10, 10.

4. Mutta he owat kaikki wil-
pistelleet, ja kaikki owat kel-
wottomaksi tulleet: ei ole yksi-
kään, joka hywää tekee, ei ainoa-
kaan.

5. Eiköstä pahantekiät sitä huo-
maitse? jotta minun kansani
syöwät, niinkuin he söisiwät lei-
pää; waan ei he Jumalata a-
wutensa huuda.

6. Siellä he kowin pelkäsiwät,
tussa ei mitään peljättäwätä
ollut; sillä Jumala hajoittaa
niitten luut, jotka sinua ahdis-
tawat: sinä saatat heitä häpiään,
sillä Jumala hyljää heidän.

7. Oi, jos apu tulis Zionis-
ta Israelille! Koska Jumala
wangitun kansansa päästää,
niin Jakob iloitsee ja Israel
riemuitsee.

1 Mos. 49: 18. Ps. 14: 7. Enl. 10: 24.

54. Psalmi.

Davidin rukous vihamehettä vastaan. Us-
kalis Jumalan apuun. Mielulnen kiitossen
lupaus.

1. Davidin opetus, edelläwei-
saajalle, kanteleilla,

2. Kesä Ziphiläiset tulivat
ja sanoivat Saulille: David
on lymyttänyt itsensä meidän
tykönämme. 1 Sam. 23: 19. 1. ps. 2.

3. Kuta minua Jumala sinun
nimelläs * ja saata mi-
nulle oikeus sinun väkewyhdel-
läs. * Ps. 20: 2. Ps. 31: 4.

4. Jumala, kuule minun ru-
kouseni, ota kormiis minun
suuni sanat.

5. Sillä muukalaiset tarkasivat
minua vastaan, ja väkivaltai-
set wäijyivät minun sieluani: ei
he pitäneet Jumalata silmänsä
edessä, Sela! Ps. 10: 4. Ps. 86: 14.

6. Katso, Jumala auttaa mi-
nua: Herra tufee minun sie-
luani.

7. Hän kostaa minun wihollis-
teni pahuiden: hajoita ne totuu-
desfas.

8. Niin minä mielelläni sinulle
uhraan: minä kiitän, Herra, si-
nun nimeäs, sillä se on hyvä.

9. Sillä hän on pelastanut
minun kateesta hädästä: ja mi-
nun silmät ovat nähneet mi-
nun wiholliseni.

1 Sam. 23: 26, 1c. Ps. 58: 11.

55. Psalmi.

David walittaa, että hän oli ahdistuksessa
wihollistensa tähden. Rukouksella heille perika-
toa. Rohkaisee itseänsä uskaluksella Juma-
lan apuun.

1. Davidin opetus, * edellä
weisaajalle, kanteleilla. * 2 Sam. 15.

2. Jumala, kuule minun ru-
kouseni, ja älä peitä
sinuas minun rukouseni edestä.

3. Ota minusta waari ja kuule
minua; että minä suriasti wa-
litan rukouksiani ja parun;

4. Että wihamies niin huu-
taa, ja jumalatoim ahdistaa;
sillä he kääntävät walheen mi-
nun päälleni, ja asettawat it-
sensä wihassansa minua was-
taan.

5. Minun sydämeni wapijee
minussa, ja fuoleman pelko lan-
tesi minun päälleni.

6. Pelko ja wawistus tulivat
minun päälleni, ja tauhistus
peitti minun.

7. Ja minä sanoin: joska mi-
nulle olisivat siivet niinkuin
mettijellä, että minä lentäisin,
ja (joskus) lepäisin! Jer. 9: 2.

8. Katso, niin minä tauwas
pakenisin, ja oleskelisin korwes-
sa, Sela!

9. Minä rientäisin, että minä
pääsisin tuulen puuskasta ja
tuulispäästä.

10. Turmele, Herra, ja sekoita
heidän kielenjä; sillä minä näin
wäkiwollan ja riidan kaupun-
gissa.

11. He käywät sen ympäri päi-
wällä ja yöllä hänen muurinja
päällä: wääritys ja waiwa on
sen keskellä.

12. Wääritys on sen keskellä:
walhe ja petos ei luovu hänen
kaduiltansa.

13. Sillä jos minun wihamie-
hen häwäisis minua, sen minä
kärsisin: ja jos minun wainoo-
jani nousis minua vastaan,

niin minä kätäksini itseni hänen edestänsä.

14. Waan sinä olet minun kumppanini, minun johdattajani ja minun tuttavani:

2 Sam. 16: 23. Matth. 26: 14.

15. Me, kuin ystävällisesti keskenämme neuvoa pidimme, ja waelsimme Jumalan huoneeseen joukossa.

16. Langettoon kuolema heidän päälleen, ja he menkään elämänä alas helwettiin; sillä sula pahuus on heidän asuinsioisensa ja heidän keskellensä.

17. Mutta minä huudan Jumalan työ; ja Herrä auttaa minua.

18. Ehtoona, aamulla * ja puolipäivänä minä walitan ja itken; ja hän kuulee minun ääneni.

* Ps. 5: 4. Dan. 6: 10.

19. Hän lunastaa minun sieluni niistä, jotka sotivat minua vastaan, ja saattaa hänelle rauhan; sillä monta on minua vastaan.

20. Jumala kuulfoon, ja heitä nöyryyttäköön, joka alusta ollut on, Sela! jotka ei paramia heittänsä, eikä peltää Jumalata.

21. He laskevat kätensä hänen rauhallistensa päälle, ja turmelewat hänen liittonsa.

22. Heidän suunsa on liutaampi kuin woi, ja sota on heidän sydämessänsä: heidän sanansa owat siliämmät kuin öljy, ja ne owat paljaat miekat.

Ps. 57: 5. Ps. 59: 8.

23. Heitä sinun surus Herran päälle, hän sinusta murheen pitää, * ja ei sallii

wauhurskaan olla kulfiana ijan kaittimesti.

* Ps. 37: 1.

Matth. 6: 25. Luk. 12: 22. 1 Piet. 5: 7.

24. Mutta sinä, Jumala, joutset heitä syvään kuoppaan: murhamiehet ja pettäjät * ei pidä tuleman puoli-ikänsä; waan minä toivon sinuun.

* Ps. 5: 7.

56. Psalmi.

Davidin rufous awusia wainoojittansa vastaan. Turvaaminen Jumalan lupauksiin. Kiitossen lupaus awun edestä.

1. Davidin kultainen kappale mylästä mettimestä muukalaisien seassa, koska Philistealaiset käsittiwät hänen Gathissa.

1 Sam. 31: 10. Ps. 34: 1.

2. Jumala, ole minulle armollinen; sillä ihmiset tahtowat minua niellä ylös: jokapäivä he sotivat ja ahdistawat minua.

3. Minun kadehtiani tahtowat jokapäivä minua niellä ylös; sillä moni sotii ylästi minua vastaan.

Ps. 3: 2.

4. Koska minä peltään, niin minä toivon sinuun.

5. Jumalassa minä kerskaan hänen janaansa: Jumalahan minä toivon, en minä peltää: mitä liha * minun tekis?

* 2 Knta I. 32: 8.

Ps. 78: 39. Ps. 118: 6. Jer. 17: 5. Sebr. 13: 6.

6. Jokapäivä he minun sanojani kääntelewät; kaitti heidän ajatuksensa owat pahunteen minua vastaan.

7. He pitäwät yhtä, ja wäijywät, ja ottawat minun aseleistani waarin, kuinka he minun sieluni käsittäisiwät.

8. Pitäiskö heidän määrnydes-
tämä pääsemän? Syötkö, Ju-
mala, ja kansa alas vihasjas.

9. Sinä olet lutenut minun
tulkemukseni: sinä panet minun
tyyneleeni leiliis: eikö ne ole
sinun kirjassas?

10. Silloin pitää minun vi-
holliseni kääntämän heitänsä ta-
kaperin, sinä päivänä, kuin mi-
nä huudan: sen minä tiedän,
että sinun Jumalani olet.

11. Jumalassa minä kerstään
hänen janaan: Herrassa minä
kerstään hänen sanaansa.

12. Jumalaan minä toivon,
en minä pelkää: mitä ihminen
teki?

13. Minä olen sinulle, Jumala,
luvannut, * minä tahdon sinua
kiittää. * Psj. 66: 13.

14. Sillä sinä olet pelastanut
minun sieluni kuolemasta, mi-
nun jalkani lankeemisesta; että
minä waeltaisin Jumalan edessä
eläwitten walkeudessa. Psj. 116: 8, 9.

57. Psalmi.

Dawid turvaa Jumalaan vihollisten hukui-
tesa. Wakautettu awusta; lupaa kiitoffen.

1. Dawidin kultainen kappale,
edelläweiaajalle, ettei hän huk-
unut, koska hän Saulin edestä
pateni luolaan.

1 Sam. 22: 1. 1. 24: 4. Psj. 142: 1.

2. Jumala, ole minulle ar-
mollinen, ole minulle
armollinen; sillä sinun minun
sieluni uskaltaa, ja sinun siipeis
warjon ala minä turwaan *
siihenasti, että ahdistukset ohitse
käywät. * Psj. 17: 6. Psj. 36: 8. Psj. 91: 4.

3. Minä huudan sen korkeim-

man Jumalantytö, sen Jumalan
tyttö, joka minun waiwani päälle
lopun tekee. Psj. 138: 8.

4. Hän lähettää taivaasta, ja
warjelee minua, ja antaa ne
häpiään tulla, jotka minua tah-
towat niellä ylös, Sela! lähettä-
köön Jumala armonsa ja totuu-
tensa.

5. Minun sieluni makaa jalo-
peurain keskellä, jotka owat niin-
kuin tulen liekki; ihmisten lapset,
joitten hampaat owat keihäs ja
nuolet, ja heidän tielensä teräwä
miekka. Psj. 55: 22. Psj. 59: 8.

6. Korota itses, Jumala, tai-
wasten ylitse ja sinun kunnias
ylitse kaiken maan.

7. Verkon he wirittiwät mi-
nun käymijeni eteen, ja minun
sieluni wältti: kuopan he kai-
woiwat minun eteeni, ja siihen
he itse lankefiwat, Sela!

Psj. 7: 16.

Psj. 9: 16. Psj. 35: 7.

8. Walnis on minun sydä-
meni, Jumala, walnis on mi-
nun sydämeni weisaamaan ja
kiittämään. Psj. 108: 2.

9. Herää minun kunniani, *
herää Psaltari ja kantele, war-
hain minä tahdon herätä.

* Psj. 30: 13.

10. Herra, sinua minä tahdon
kiittää kansain seasja, ja weijata
pakanain seasja.

11. Sillä sinun armos on
suuri hamaan taiwaisiin asti,
ja sinun totuutes pilviin asti.

Psj. 36: 6. Psj. 108: 5.

12. Korota itses, Jumala, tai-
wasten ylitse, ja sinun kunnias
ylitse kaiken maan.

58. Psalmi.

Davidin vihollisten ja seurakunnan sortajien kiukku. Mittien rangaistus. Wanhurskausten ilo.

1. Davidin kultainen kappale, edelläweisaajalle, ettei hän hukunut. Ps. 57: 1.

2. Oletteko te juuri niin myttät, ettette puhu sitä, kuin oikeus on, ja tuomitse, kuin kohtuus on, * te ihmisten lapset? * Ps. 82: 2.

3. Sydämeistänne te myös wäärnyttä teette, ja maakunnasja käsillänne wäriwaltaa toimittatte.

4. Jumalattomat ovat kääntyneet pois jo äitinsä kohdusta, * walhetteliat ovat etjyneet hamasta äitinsä kohdusta. * Es. 48: 8.

5. Heidän kiukkunsa on niin kuin kärmeen kiukku, niinkuin kuoron kyskärmeen, joka korwansa tukitsee,

6. Ettei hän kuulisi * lumojitten ääntä, sen joka wiisaasti lumota taitaa.

* Jer. 17: 23. Hes. 12: 2. Ap. T. 7: 57.

7. Jumala, särje heidän hampaansa * heidän suuhunsa: murenna, Herra, nuorten jalopurain syömähampaat. * Ps. 3: 8.

8. Heidän pitää sulaman niinkuin wesi: * he ampuvat uotillansa, + mutta ne käyivät rikki.

* Job. 14: 10, 11. + Ps. 64: 4, 5, 8.

9. He hukkuwat, niinkuin närintota raukee, niinkuin waimon keskeneräinen, * eikä saa nähdä aurinkota.

* Job. 3: 16.

10. Ennenkuin teidän orjantappuranne puutsi kaswawat,

niin pitää wihan heitä eläwänä rewäisemän pois.

11. Wanhurskaan pitää iloitseman, * koska hän koston näkee, ja pesemän jalkansa jumalattoman meressä; * Ps. 54: 9.

12. Että jokaisen pitää sanoman: wanhurskaalle on kuitenkin hedelmä; * että Jumala on se, joka tuomitsee + maan päällä.

* Ps. 37: 37. + Ps. 7: 12. 2 Thess. 1: 5.

59. Psalmi.

David rufoilee pelastettua vihollistensa julmuudesta. Wakuuttaa itseänsä Jumalan avustusta, ja kiittää Herraa.

1. Davidin kultainen kappale, ettei hän hukunut, koska Saul lähetti hänen huonettansa piritämmään, saadaksensa häntä tappa.

1 Sam. 19: 11.

2. Pelasta minua vihollisteni, minun Jumalani, ja warjele minua niistä, jotka heitänsä asettawat minua vastaan.

3. Pelasta minua pahointeioisista, ja auta minua murhamiehistä.

4. Sillä katso Herra, he wäijywät minun sieluni: wälewät kotoowat heitänsä minua vastaan, ilman minun syytani ja rikostani.

5. He juoksawat ilman syytä, ja walmistawat heitänsä: nouse tulemaan minua vastaan ja katsomaan.

6. Ja sinä, Herra Jumala Zebaoth, Israelin Jumala, herää etsimään kaikkia pakanoita: älä ketään heistä armahda, * jotka

niin wäkiwaltaisesti wäärnyttä
teferwät, Sela! * Jer. 7: 16.

7. He tulkoon taas ehtoona,
ja ulwotaan niinkuin toira, ja
samottaan ympäri kaupungin.

8. Katso, he puhuwat suul-
lansa: miekat ovat heidän huu-
lissansa, * kuka sen kuulis.

* Ps. 55: 22. Ps. 57: 5. Ps. 120: 4.

9. Mutta sinä, Herra, naurat
heitä, ja pilkkaat * kaikkia pata-
noita. * Ps. 2: 4.

10. Heidän wäkerwynytensä edes-
tä minä turvaan sinun tytös;
sillä Jumala on minun warje-
luskeni.

11. Jumala osoittaa minulle
runsaasti laupiutensa, Jumala
antaa minun nähdä koston wi-
hollisistani.

12. Mä heitä tapa, ettei mi-
nun kansani sitä unhoitaisi:
hajoita heitä voimallas, lyö
heitä maahan, Herra meidän
silpemme.

13. Heidän huultensa puhe
on heidän suunsa synty: ja he
käsitetään heidän ylipendessä-
nä; ja he juttelevat kirouksia
ja wähetä.

14. Pyhi heitä pois vihasas,
pyhi heitä pois, ettei he olisi-
taan; että he ymmärtäisivät sen,
että Jumala hallitsee Jakobissa,
hamaan maailman ääriin asti,
Sela!

15. He tulkoon taas ehtoona,
ja ulwotaan niinkuin toira, ja
samottaan ympäri kaupungin.

16. Anna heidän juosta sinne
ja tänne ruuan tähden; ja ul-
wotaan, koska ei he rawitussu-
tule.

Ps. 8: 21, 22. Nm. 8: 11.

17. Mutta minä weisaan sinun
wäkerwynttä, ja warhain fers-
taan sinun laupiuttas; sillä sinä
olet minun warjeluskieni ja tur-
wani minun hädässäni.

18. Sinä olet minun wäke-
wynyteni, sinulle minä kiitosta
weisaan; sillä sinä Jumala olet
minun warjeluskieni ja minun
armollinen Jumalani.

60. Psalmi.

David juttelee maakunnan surklatat tšaa, ja
ikäwöitsee sille pelastusta. Jhoitsee waltatun-
tansa wahwisitetuksi Jumalan awun kautta.

1. Davidin kultainen kappale,
edelläweisaajalle, kultaisesta sep-
peleen tukkaista opettamaan;
Ps. 60: 1.

2. Koska hän oli sotinut Sy-
rialaiisten kanssa Mesopota-
miasta, ja Zoban Syrialaiisten
kanssa; koska Joab palasi,
ja löi Suolalaaksossa kaks-
toistakymmentä tuhatta Edo-
mealaista.

2 Sam. 8: 3. 1. 10: 7. 1 Alfa R. 18: 3, 1c.

3. Jumala, sinä jota olet
meitä lykännyt pois,
hajoittanut meitä ja ollut wi-
hainen, palaja taas meidän
tykömme.

4. Sinä, kuin maan liikutta-
nut ja halaisnut olet, paranna
hänen rakonsa, jota niin hal-
jennut on.

5. Sinä olet kansallesi kowuntta
osoittanut, ja meitä kompastut-
seen wiinalla juottanut.

Ps. 75: 9. Es. 51: 17, 22. Jer. 25: 15, 16.

6. Sinä annoit lipun niille,
jotka sinua pelkäävät, jolla he
itsensä ojentaisivat ylös, totuu-
den tähden, Sela!

7. Että sinun ystäväsi vapahdetuksi tulisivat: niin auta nyt oikialla kädelläsi, ja kuule meidän rukouksemme. Ps. 108: 7.

8. Jumala on puhunut pyhänsä, siitä minä iloitsen: minä tahdon jakaa Sichenin ja mitata Suchotin laakson.

9. Gilead on minun, minun on Manasse, Ephraim on minun pääni voima: Juda on minulle lainopettaja.

10. Moab on minun pesinpatani, Edomin ylitse heitän minä kenttäni: sinä Philistea, iloitsen minusta. 2 Sam. 8: 1, 2, 14. Ps. 18: 44.

11. Kuka wie minun vahvaan kaupunkiin? kuka johdattaa minun hamaan Edomiin?

12. Etkösinä, Jumala, joka meitä lykkäsit pois? ja etkö sinä, Jumala, lähde ulos meidän sotaväkemme kanssa?

13. Saata meille apu tussassasi; sillä ihmisten apu on turha. Ps. 58: 5. Jer. 17: 5.

14. Jumalassasi tahdomme me voimalliset työt tehdä: ja hän tallaa alas meidän vihollisemme.

61. Psalmi.

Elivallan rukous vaimon alla. Vakuutus avusta. Ristokiusuuden lupaus.

1. Davidin Psalmi, edellä-veisaajalle, kanteleilla.

2. Kuule, Jumala, minun huutoni: ota vaari minun rukouksestani.

3. Maan äärestä minä huudan sinun tykösi, koska minun sydämeni näännyttäjänä on: * wie minua siis kottialle kalliole.

* Ps. 26: 16.

4. Sillä sinä olet minun turvani, * vahva torni vihollisten edessä. * San. I. 18: 10. Neh. 1: 7.

5. Minä tahdon asua sinun majassasi ijanikaikkisesti, ja uskaltaa sinun siipeis warjon ala, Sela; Ps. 27: 5.

6. Sillä sinä, Jumala, kuulet minun lupaukseni, ja annat perinnön niille, jotka sinun nimessä pelkäävät.

7. Sinä annat kunniaaalle pitkän iän, että hänen vuotensa olisivat survesta sattuun.

8. Että hän alati pysyis Jumalan edessä: osoita hänelle laupiutta ja totuutta, jotka häntä warjelsivat. Ps. 40: 12.

9. Niin minä weisaan kiitosta sinun nimelles ijanikaikkisesti, matkakseni minun lupaukseni päivä päivästä. Ps. 66: 13. Ps. 116: 14.

62. Psalmi.

Davids opettaa esimerkillänsä, turvaamaan tussassasi Jumalaan. Osoittaa ihmisiin ja taivaroihin turvaamisen olewan turhan.

1. Davidin Psalmi Jeduthunin * edestä, edellä-veisaajalle. * Ps. 39: 1.

2. Minun sieluni odottaa ainoastaan Jumalata, joka minua auttaa.

3. Hän on ainoastaan minun kallioni, minun autuuteni, minun warjelukseni, etten minä kowin kompastuisi.

4. Kuinka kauan te yhtä väijytte, että te kaitin häntä surmaisitte, niinkuin kallistuvata seinää ja raukeewata muuria?

5. Kuitenkin he nainvoa pitävät, tutistaaksensa häntä kor-

teudestanja; he rakastawat wal-
hetta: suullansa he siunaawat,
ja sydämesjäsä kiroilewat,
Sela!

Ps. 28: 3.

6. Minun sieluni odottaa
ainoastaan Jumalata; sil-
lä hän on minun toiwoni.

7. Hän on ainoastaan minun
kallioni ja minun autuuteni,
minun warjehukseni, * etten mi-
nä lankeisi.

* Ps. 18: 3.

8. Jumalassa on minun au-
tuuteni, minun kunniani, minun
wälewyyteni kallio, minun tur-
wani on Jumalassa.

9. Te kausjat, toiwokaat häneen
joka aika, wuodattakaat teidän sy-
dämenne hänen eteensä: Jumala
on meidän turwanme, Sela!

10. Mutta ihmiset owat kui-
tenkin turhat, woimalliset myös
puittuwat: he painawat wähem-
män kuin ei mitään, * niin mon-
ta kuin heitä on.

* Ps. 89: 8. Es. 40: 15, 17. Dan. 5: 27.

11. Älkää luottako wää-
ryyteen ja wäkiwaltaan;
älkää turwatto niihin,
kuin ei mitään ole: jos ri-
fandet teidän tykönnel lan-
keewat, niin älkää panko
sydän tänne niitten päälle.

Job. 31: 24. 1 Tim. 6: 17.

12. Jumala on kerran puhu-
nut, sen olen minä kahdesti
kuullut: että Jumala (ytsinäsä)
wätewä on.

13. Ja sinä, Jumala, olet
armollinen; sillä sinä mak-
sat jokaiselle työnsä jäl-
leen.

Job. 34: 11. San. 1. 24: 12.

Jer. 32: 19. Matt. 18: 27.

Rom. 2: 6. 1 Cor. 3: 8. Jlm. 2. 22: 12.

63. Psalmi.

Davidin halu pakoja alla, väkätäkseen jäl-
leen seurakunnan totoutseen, jonka ihanaisuut-
ta hän muistelee. Ennustaa wihoillisuuden
perittoa ja itsellensä tuumata.

1. Davidin Psalmi, koska hän
oli Judan kormessa.

1 Sam. 22: 5. 1. 23: 14, 15.

2. Jumala, sinä olet mi-
nun Jumalani! War-
hain * minä sinua etsin:
sinua minun sieluni ja-
noo, + minun lihani halaa
sinua kartiassaja kuivas-
ja maassa, joka wedetöin
on.

* Ps. 5: 4. + Ps. 42: 2, 3. Ps. 84: 3

3. Niinkuin minä näin sinun
pyhässä, * katsellakseni sinun
woimaas ja kunniaas;

* 2 Sam. 15: 25.

4. Sillä sinun laupiutes on
parempi kuin elämä: minun
huoleni pitää sinua kiittämän.

5. Niin minä tahdon kunnioit-
taa sinua minun elinaikanani,
ja minun kätteni nostaa ylös
sinun nimees.

6. Niinkuin lihawuudella ja
raswalla pitää minun sieluni
ravittaman: ja minun suuni
pitää kiittämän iloifilla huulilla.

7. Koska minä wuoteeseeni
lasten, niin minä muistan si-
nua; koska minä herään, niin
minä puhun sinusta.

8. Sillä sinä olet minun apu-
ni, ja sinun siipeis warjon alla*
minä kerstaan.

* Ps. 17: 8. Ps. 36: 8. Ps. 57: 2. Ps. 91: 4

9. Minun sieluni rippuu si-
nusta: sinun oitia kates minur-
tukee.

10. Mutta he etsiwät * kadet

taaksensa minun sieluni: heidän täytyy maan ala mennä.

* Ps. 17: 9.

11. Heidän pitää miekkaan lankeeman, ketuille osaksi tuleman.

12. Mutta kuninkaan pitää iloittseman Jumalasja: joka hänen kauttansa wannoo,* se kunioitetaan; sillä waltetteliain suu pitää tukittaman.†

* 5 Mos. 8: 13. † Ps. 31: 19. Ps. 107: 42.

64. Psalmi.

Rukous wiekkaita kieltä vastaan, ja niitten maalaus. Kaikkein panetteliain rangaistus.

1. Davidin Psalmi, edelläweisaajalle.

2. Kuule, * Jumala, minun ääntäni, minun walitutsekseni: warjele minun elämäni wihollisen pelwosta. * Ps. 5: 2.

3. Peitä minua pahain newosta, wäärintekiiin metelistä,

4. Jotta heidän kielsä hiewat niinkuin miekat: he ampuwat heidän myrkylisillä sanoillansa niinkuin nuolilla;

Ps. 11: 2.

5. Että he salaisesti ampuuivat * wiatointa: he ampuwat häntä äkistä ilman pelwota.

* Ps. 58: 8.

6. He wahwistawat itsensä pahoissa juonissansa ja puhuivat, kuinka he paulat wirittäisivät, ja sanovat: kuka taitaa ne nähdä?

7. He ajattelewat wäärnyttä, ja päättävät sen kuin he ajatelleet ovat; wiekkaat ihmiset ja salakawalat sydamet.

8. Mutta Jumala ampuu heitä; äkillinen nuoli on heidän rangaistuksensa.

Ps. 21: 13.

9. Heidän oma kielsä pitää heitä langettaman,* että jokainen, kuin heidän näkee, pafenee heitä.

* Ps. 7: 16. Ps. 9: 16.

10. Ja kaikkein ihmisten pitää pelttämän, ja Jumalan työtä ilmoittaman, ja hänen työnsä ymmärtämän. Ps. 94: 15. Rom. 9: 17.

11. Wanhurskaat pitää Herasja riemuittseman, ja häneen uskaltaman; ja kaikki waat sydämmet kerskattoon siitä.

65. Psalmi.

Riitos Jumalan hengellisten hywäin töitten edestä seurakunnassa; Jumalan ruumiillisien hywäin töitten edestä maailmassa säädyssä; Jumalan hywäin töitten edestä huoneellisessa säädyssä.

1. Davidin Psalmi ja weisu, edelläweisaajalle.

2. Jumala, sinua kiitetään Zionissa hiljaisuudessa; ja sinulle maksetaan lupaus.

Ps. 61: 9. Es. 66: 13.

3. Sinä kuulet rukouksen; sentähden tulee kaikki liha * sinun tykö.

* Ps. 80: 9. Es. 43: 7.

4. Meidän pahat tekomme meitä kowin raskauttavat;* waan ana sinä meille synnit anteeksi.

* Ps. 38: 5.

5. Autuas on se, jontas waltiset ja otat tykö, asumaan kartanoissas: hän rawitaan * sinun huonees ja pyhän templis hymynydestä.

* Ps. 36: 9.

6. Kuule meitä ihmeellisestä wanhurskaudesta, meidän autuutemme Jumala, kaikkein turwa maan päällä ja kaukana meresä,

Es. 42: 4.

7. Jota wuoret wahwistat woi-

mallas, ja olet hankittu väkewyhdellä,

8. Sinä, kuin asetat meren pauhinan * ja hänen aaltoinsa pauhinan, ja kansain metelin;

* Ps. 89: 10.

9. Että ne hämmästyisivät, jotka niissä maan äärisissä asuwat, sinun ihmeitäs. Sinä iloitat kaikki liikkuwait aamulla ja ehtoonä.

10. Sinä etsiskelet maan ja liotat sen ja teet sen ylönsä; Jumalan wirta * on wettä täynnä: sinä kaswatat heidän jyvänsä, että näin maan walmistat.

* Ps. 46: 5.

11. Sinä juotat hänen wäkonsä ja kastat hänen tyntönsä: sateella sinä ne pehmität, ja siunaat hänen laihonsa.

5 Mos. 11: 12. San. I. 10: 22.

12. Sinä kaunistat wuoden hywyhdellä, ja sinun astelees tiukkumat raswasta.

13. Korwen laitumet myös tiukkumat, * ja tukkulat owat ympäri iloisjansa.

* Ps. 104: 10.

14. Kedit owat laumaa täynnä, ja laaksoissa on tihtiäلتä jywiä, niin että siitä ihastutaan ja myös lauletaan.

66. Psalmi.

David kehoittaa kaikkia, iloiten tutkimaan Jumalan suuria tekoja. *Neuvoo esimerkillään sä kiittämään Jumalata.*

1. Davidin Psalmi ja weisu, edelläweisaajalle.

Zhastukaat Jumalalle, kaikki maa.

2. Weisatkaat kiitosta hänen

nimenjä tunniaksi, * ylistäkäänt häntä suuresti.

* Ps. 8: 2.

3. Sanokaat Jumalalle: kuinka ihmeellijet owat sinun työs! sinun wihollisiltas pitää puuttuman, sinun suuren wäkes tähden.

4. Kaikki maa kumartakoon sinua, ja weisatkaan kiitosta sinun nimelles, Sela!

5. Tulkaat ja katsokaat Jumalan tekoja, joka niin ihmeellinen on töissänsä ihmisten lasten seassa.

6. Hän muuttaa meren kuivaksi, * niin että jalkaisin käydään weden ylitse: siitä me hānessä iloitsemme.

* 2 Mos. 14: 21. Jos. 3: 16. Ps. 114: 3.

7. Hän hallitsee woimansa kautta iankaikkisesti, hänen silmänsä katselewat * kansoja: eripuraiset ei pidä woiman torottaa heitänsä, Sela!

* 2 Aika R. 16: 9. Job. 28: 24.

8. Kiittäkäänt te, pakanat, meidän Jumalatamme: kajahtakaan hänen kiitoksensa ääni kauwas,

9. Joka meidän sielumme elättää, ja ei salli meidän jalkamme liukastella.

10. Sillä sinä, Jumala, olet meitä koetellut, ja walamut meitä niinkuin hopia waletaan.

11. Sinä weit meitä wankeuteen, ja panit kuorman * meidän lantehillemme.

* Ps. 68: 20.

12. Sinä olet antanut ihmiset meidän päämme päällitse menä: * me olemme tuleen ja weiteen tulleet, mutta sinä weit meitä ulos, ja wirvoitit.

* 5 Mos. 28: 43, 44.

13. Sentähden minä mene

polttouhriilla sinun huoneesees,
ja majan sinulle lupaukseni,

Ps. 61: 9. Ps. 116: 14.

14. Joita minun huuleni lupasivat, ja minun suuni puhunut on tustassani.

15. Rihavat polttouhrit minä teen sinulle oinasten suitsutuksella: minä uhraan sinulle naudat kauristen kanssa, Sela!

16. Tulkaat, kuulkaat te kaikki, jotka Jumalata pelkätte: minä ilmoitan, mitä hän minun sielulleni on tehnyt.

17. Häntä minä suullani huusin, ja ylistin kielessäni.

Ps. 50: 15.

18. Jos minä jotakin vääryyttä pitäisin sydämessäni, niin ei Herra minua kuulis. Job. 27: 8, 9.

San. I. 15: 29. I. 28: 9. Ef. 59: 2. Job. 9: 31.

19. Sentähden Jumala on minua kuullut, ja ottanut waarin minun rukoukseni äänestä.

20. Riitetty olkoon Jumala, jota ei hyljää minun rukoustani, eikä käännä laupiuttansa pois minusta!

67. Psalmi.

Vanhan Testamentin seurakunnan ikävöitysemys Messiauksen perään. Kehotus kiitosriemuun sen ikävöityn autuuden ylitse.

1. Psalmi ja weisu, edellä: weisaajalle, kanteleilla.

2. Jumala olkoon meille armollinen, ja siunatkoon meitä! hän valistatkoon kasvoonsa* aina meidän päällemme, Sela!

* 4 Mos. 8: 24, 25. Ps. 44: 4.

3. Että me maan päällä tuitimme sinun ties, ja kaikkein pakanain seasja sinun autuutes.

Luuk. 2: 30. Ap. X. 4: 12.

4. Sinua, Jumala, kansat kiittäköön: sinua kaikki kansat kiittäköön.

5. Kansat iloittaan ja riemuitaan, ettäs kansat oikein tuomitset, ja hallitset kansat maan päällä, Sela!

6. Sinua, Jumala, kansat kiittäköön: sinua kaikki kansat kiittäköön.

7. Maa antaa hedelmänsä; siunatkoon meitä Jumala, meidän Jumalamme.

8. Siunatkoon meitä Jumala, ja kaikki maailma* peljättöön häntä.

* Ef. 3: 3.

68. Psalmi.

Enustus Christuksen loibullisesta maailmaan tulemisesta. Evankeliumin suloisesta saarnaamisesta. Christuksen riemullisesta taitvaaseen astumisesta. Hänen valtakuntansa muodosta ja leivenemisestä.

1. Davidin Psalmi ja weisu, edellä: weisaajalle.

2. Nouskaan Jumala, että hänen vihollisensa hajoitettaisiin; ja jotka häntä vihaavat, paettaan hänen edestänsä.

4 Mos. 10: 35.

3. Aja heitä pois, niinkuin sarvu ajetaan pois; * niinkuin medenwaha sulaa tulen edessä, niin huffutkaan jumalattomat Jumalan kaswain edessä.

* Ps. 37: 26.

4. Mutta vanhurskaat riemuitaan ja iloittaan Jumalan edessä, ja riemuitaan ilossa.

Ps. 35: 27.

5. Weisatkaa Jumalalle, weisatkaa tiitosta hänen nimellensä; tehtäät hänelle tietä, joka istuu ylimmäisten taitvaisten

väällä: * hänen nimensä on Herra, ja ja iloittaat hänen edessänsä. * Ef. 40: 3, 4. + Jlm. 2. 19: 16.

6. Joka on orpoin isä ja leskein tuomari: * hän on Jumala pyhässä asumisessansa.

* Ps. 146: 9.

7. Jumala, joka yksinäisten antaa asua huoneessa, ja vie vangit ulos oikeudella; mutta vastahakoiset asuvat kuivassa.

8. Jumala, koskas kävit * tanhas edellä, koskas waelsit kormessa, Sela! * 2 Mos. 13: 20, 1c. 1. 33: 14.

9. Niin maa rapisi * ja taivaat tiukkuivat Jumalan edessä: tämä Sinai, sen Jumalan edessä, joka Israelin Jumala on. * 2 Mos. 19: 16. Luom. 5: 4, 5. Ps. 18: 8.

10. Mutta nyt sinä, Jumala, annat armollisen sateen, * ja virvoitat sinun perimises, joka väsynyt on. * Ef. 41: 17. Ap. 2. 2: 17, 33.

11. Että sinun laumas sinä asuis: Jumala, sinä virvoitat* hyvyydelläs raadolliset. * Ps. 36: 9.

12. Herra antaa sanan suurella Ewangelistain joukolla. Eph. 4: 11.

13. Eotawäen kuminkaat pakenewat, he pakenerwat; ja se, kuin huoneessa asuu, jakaa saaliit. Ef. 9: 8.

14. Koska te leirisssä olette, niin mettisen fulat owat filatut hopiaalla, ja hänen siipensä ruusfialla kullalla.

15. Koska Raikkivaltiass sinä jokapäivässä kuminkaat lewittää, niin Zalmonissa walaisee kuin lumi.

16. Jumalan vuori on hedelmällinen vuori: korkia vuori on se hedelmällinen vuori.

17. Mitä te, suuret vuoret, tippaatte? Tämä on Jumalan vuori, jossa hän mielistyy asumaan; ja Herra asuu siellä iankaittäisesti.

18. Jumalan rattaita on monta tuhatta kertaa tuhatta: Herra on heissä, pyhässä Sinaisa.

19. Sinä astuit ylös * korkeuteen, ja olet wangiiksi ottanut waltkeuden. Sinä olet lahjoja saanut ihmisille: vastahakoiset myös, että Herra Jumala siellä kumminkin asuu.

* Ps. 47: 8. + Eph. 4: 8.

20. Kiitetty olkoon Herra jokapäivä! Jumala panee kuorman * meidän päällemme; mutta hän myös auttaa meitä, Sela!

* Ps. 66: 11.

21. Meillä on Jumala, Jumala, joka auttaa, ja Herra, Herra, joka kuolemasta wapahtaa.

22. Mutta Jumala särkee wihollistensa pään heidän päälläkensä kanssa, jotta pysyvät heidän synneissänsä.

23. Herra sanoo: minä palautan (muutamatt) lihavista; * meren syvyydestä minä heitä palautan; * Ps. 22: 30.

24. Että sinun jalkas tulis painetun woresssä, ja koirais tieli sinun wihollisistass.

Luuk. 19: 43. 1. 21: 20, 1c.

25. He näkiwät, Jumala, kuinka waellat: kuinka, minun Jumalani ja kuminkaan, pyhässä waellat:

26. Laulajat käywät edellä, ja sitte leikarit piikain seassa, jotka kanteleita soittawat.

27. Kiittäkää Herraa Jumalata seurakunnissa Israelin lähteestä.

28. Siellä hallitsee heitä wähä BenJamin, Judan päämiehet joukkoinensa, Zebulonin päämiehet, Naphtalin päämiehet.

29. Sinun Jumalas on täsentynyt sinun olla wälewän: wälewistä Jumala se, kuin sinä meissä tehnyt olet.

Matth. 6: 10, 13. 2 Thess. 3: 2, 3.

30. Sinun templis tähden, kuin on Jerusalemissa, pitää kuninkaas sinulle lahjoja wiemän.

Ps. 45: 13. Ps. 72: 10, 11, 15. Es. 60: 8. Matth. 2: 11.

31. Huhtele ruowon petoa, härkään laumaa kansain wasikain kanssa, jotka kumartelewat heitänsä rahan tähden: hajoita kansat, jotka miehellänsä sotiwat.

32. Egyptin päämiehet pitää tuleman: Ethiopia pitää käsiänsä Jumalalle ojentaman.

Ps. 47: 10. Es. 19: 18.

33. Te maan valtakunnat, weisatkaat Jumalalle, weisatkaat kiitosta Herralle, Sela!

34. Sille, kum asui taiwaisa jokapaisassa, hamasta alusta: katso, hän antaa ylinälle woi-

Ps. 29: 4.

35. Antakaat Jumalalle woima: hänen herrautensa on Israelis-

sa, ja hänen woimansa pilwissä. 36. Jumala on ihmeellinen * pyhänsänsä, hän on Israelin Jumala: hän antaa kansalle wäen ja woiman: kiitetty ol-

* Ps. 66: 5.

69. Psalmi.

Christus rukoilee katkerassa piinassa pelastusta Isästänsä. Toiwottaa kääntymättömille wihollisillensa rangaistusta. Ylistää Isänsä pelastuksen edestä, ja neuwo myös muita siihen.

1. Dawidin Psalmi tukkaijista, * edelläweisaajalle. * Ps. 45: 1.

2. Jumala, auta minua; sillä wedet käywät hamaan minun sieluni asti. Matth. 26: 38.

3. Minä wajoon sywään murtaan, jossa ei pohjaa ole: minä olen tullut sywiin wesiin, ja wirta upottaa minun.

4. Minä wäsyn huutamisesta: * minun turkkuni kuivettu: minun näköni waipui, toiwosisani + minun Jumalani päälle.

* Hebr. 5: 7. + Ps. 22: 3.

5. Niitä on enämpi kuin minun päässäni hiuksia, jotka ilman syytä minua * wihaawat; jotka syyttömästi minun wiholliseni owat, ja minua hufuttawat, owat wälewät: niitä täytyy minun matkaa, joita en minä ryöwännyt. * Ps. 35: 19. Job. 16: 25.

6. Jumala, sinäpä tiedät minun tyhmyyteni, ja minun ri-
tokseni ei ole sinulle salatu.

7. Älä salli heitä häpiään tulla minun tähteni, jotka sinua odottawat, Herra, Herra Zebaoth: älä anna heitä häwäistää minun tähteni, jotka sinua etsiwät, Israelin Jumala.

8. Sillä sinun tähtes * minä pilkkaa kärsin; minun kaswoni owat täynnä häpiätä. * Ps. 16: 2.

9. Minä olen muukalaisetfi weljilleni tullut, ja oudotfi äitini lapsille.

Ps. 31: 12.

10. Sillä sinun huonees tii-
maus * syö minua: ja heidän
pilkkansa, jotka sinua pilkkasi-
wat, lankefi minun päälleni. †

* Joh. 2: 17. † Rom. 15: 3.

11. Minä itkin ja paastotin
hartaasti, ja minä pilkattiin
päällisefsi.

Ps. 55: 13, 14.

12. Ja minä pujin säfin yl-
leni, ja olin heille sananlaskufsi.

13. Jotka portissa istumat,
ne minusta jaarittelewat, ja
juodesjansa he minusta laules-
telewat.

Joh. 20: 9. Mat. 10: 3: 68.

14. Mutta minä rukoulen sinua,
Herra, otollisella ajalla, * Ju-
mala, sinun suuren laupiutes
puolesta: kuule minua sinun
autuutes totuuden tähden.

* Ef. 49: 8. 2 Cor. 6: 2.

15. Belasta minua loasta,
etten minä wajoifi; että minä
pelastettaisiin wihollisistani ja
sywistä wesiästä.

16. Ettei wuo minua upottaifi
ja sywyhet minua lainaifi, eikä
taivon suu suljettaifi minun
päälleni.

Mat. 10: 3: 53, 55.

17. Kuule minua, Herra; sillä
sinun laupiutes on hyvä: kään-
nä sinuas minun puoleeni, si-
nun suuren laupiutes tähden.

18. Ja älä peitä kaswojas
palvelialtas; sillä minä ah-
distetaan: kuulte minua no-
piasti.

19. Läheni minun sieluani, ja
lunasta häntä: minun wihol-
listeni tähden pelasta minua.

20. Sinäpä tiedät minun pilk-
kani, häpiäni ja häwäistykseni:
taiffti minun wiholliseni owat
edessäs.

21. Pilffa särkee minun sydä-
meni ja wainvaa minua: minä
odotan, jos joku armahtais, ja
ei ole kenkään, ja lohduttajita,
waan en tetään löydä.

22. Ja he antoimat mi-
nulle sappea syödäkseni,
ja etikkata juodakseni mi-
nun janossani.

Matth. 27: 48.

Mat. 15: 23. Luk. 23: 36. Joh. 19: 28, 29.

23. Heidän pöntänsä olkoon
heille paulaksi, sekä kostoksi että
lanteemisefsi.

Rom. 11: 9.

24. Tulloon heidän filmänsä
pimiäksi, ettei he näkifi, ja salli
heidän lanteensa aina horjua.

Ps. 35: 6. Rom. 11: 10.

25. Wuodata närkästykses hei-
dän päällensä, ja sinun hirmui-
nen wihās käsittäköön heitä.

26. Olkoon heidän huoneensa
fylmällä; ja ei kenkään olko, joka
heidän majassansa asuis.

Ap. 1: 20.

27. Sillä he wainoowat sitä,
jotas lyönyt olet, ja juttelawat
niitten kipua, joitas haarvoit-
tanut olet.

Ef. 53: 4, 5.

28. Salli heitä langeta syn-
nistä syntiin, ettei he tulifi si-
nun wanhurstautees.

29. Pyhi heitä eläwitten kir-
jasta, ettei he kirjoitettaifi wan-
hurstausten kansja.

30. Mutta minä olen raadol-
linen ja murheellinen: Jumala,
sinun autuutes suojele minua!

31. Minä kiitän Jumalan ni-
meä waisulla, ja suuresti ylis-
tän häntä kiitoksella.

32. Se kelpaa paremmin Her-
ralle kuin härkä taiffta mulli,
jolla owat sarwet ja sorkat.

33. Raadolliset näkivät sen ja loitsivat, ja jotka Jumalata etsivät, heidän sydämensä piää elämän.

Ps. 22: 27.

34. Sillä Herra kuulee köyhä,* ja ei hän wankiansa katso ylönn.

* Ps. 72: 12. Matth. 5: 8.

35. Kiittäkään häntä taimaat ja maa, meri, ja kaikki kuin niissä liikkuvat.

36. Sillä Jumala auttaa Zionia ja rakentaa Judan kaupungit, että siellä asutaan, ja se perinnöllä omistetaan.

37. Ja hänen palveliainsa siemen sen perii: ja ne, jotka hänen nimeänsä rakastawat, pitää asuman siinä.

Ps. 102: 29.

70. Psalmi.

David rukouksella wihoillisia vastaan. Toivottaa jumaliksille iloa ja itsellensä pikaista pelastusta. Tämä sopii myös Christukseen.

1. Davidin Psalmi, edellä: weisaajalle, muistoksi. 2 Tim. 2: 8.

2. Kiennä, Jumala, minua wapahamaan: tiiruhda, Herra, minua auttamaan.

Ps. 81: 8.

3. Häpiään tultoon ja häwettyköön, jotka minun sieluani wäijywät: ajettakoon takaperin ja tultoon häwäistyksi, jotka minulle pahaa suowat;

Ps. 35: 4. Ps. 40: 15.

4. Että he jälleen häpiään tulsivat, jotka minua pitittäwät.

Ps. 40: 16. Ps. 71: 18.

5. Loitkaan ja riemuittakaan sinussa * kaikki, jotka sinua etsivät; ja jotka sinun autuuttas rakastawat, sanokaan aina: Jumala olkoon suuresti ylistetty!

* Ps. 115: 4: 4.

6. Mutta minä olen raadollinen ja köyhä, riennä, Jumala, minun tyköni; sillä sinä olet minun auttajani ja pelastajani, Herra, älä wiiwytä.

Ps. 40: 18.

71. Psalmi.

Jumalan seurakunnan joka-aikainen rukous Jumalan tykö. Kehottawaisten syitten luotelemus rukouksen laulemiseen. Kiitollisuuden lupaus.

Sinun, Herra, minä uskal-lan: älä anna minua itänä häwäistä.

Ps. 81: 2.

2. Wapahda minua wanhurs-taudessa ja pelasta minua: tal-lista korwas minun puoleeni ja auta minua.

3. Ole minulle wahwa turwa, johon minä aina patenisin: sinä olet luvannut * minua auttaa; sillä sinä olet minun kallioni ja linnani.

* Ps. 27: 8.

4. Minun Jumalani, auta minua jumalattoman kädestä, wäärän ja wäkiwaltaisen kädestä.

5. Sillä sinä olet minun turwani, Herra, Herra: minun toiwoni hamasta minun nuoruudesta.

6. Sinun minä olen luotanut hamasta äitini kohdusta, sinä minun wedit ulos äitini kohdusta: * sinusta on aina minun kerskaustjeni.

* Ps. 82: 10, 11.

7. Minä olen monelle ihmeeksi tullut; mutta sinä olet minun wahwa turwani.

8. Täytä minun suuni sinun kiitoksestas ja sinun tunniastas jokapäiwä.

9. Mä minua heitä pois minun wanhuudestani: älä minua hyljää, koska minä heikoksi tulen.

10. Sillä minun viholliseni puhuvat minua vastaan: ja jotka minun sieluni wäijywät, he keskenänsä neuvoa pitävät,

11. Ja sanovat: Jumala hyljää hänen: ajakaat takaa ja käsittätää häntä: * sillä ei ole vapautajata. *2 Sam. 17: 1.

12. Jumala, älä etkane kauwas minusta: minun Jumalani, riennä minua auttamaan.

13. Hävetköön ja hukkuoon, jotka minun sieluni vastaan ovat: häpiän ja häväistykseen ala tultoon, jotka minulle parha suovat. Ps. 35: 4.

14. Mutta minä odotan aina, ja korotan aina sinun kiitosses.

15. Minun sinui pitää ilmoittaman sinun wanhurskauttas, jokapäivä sinun autuuttas, jota en minä voi kaikkia lukea.

16. Minä waellan Herran, Herran wälewyydestä: minä tahdon muistaa ainoastaan sinun wanhurskauttas.

17. Jumala, sinä olet minua nuoruudestani opettanut, sentähden minä julistan sinun ihmeitäs.

18. Ja minun wanhuudestani ja harmaaksi tultuani älä, Jumala, minua hyljää, * siihenasti kuin minä ilmoitan sinun käsiwartes lasten lapsille, ja sinun wälewyytes taitille tulemaisille. * Ps. 40: 4.

19. Ja tosin, Jumala, sinun wanhurskautes on jangen kor-

tia, sinä teet suuria: * Jumala, kuka on sinun wertaises? **

* Rut. 1: 49. ** 2 Mos. 15: 11.

20. Sillä sinä annat minun nähdä paljon ja suuria ahdistuksia, ja wirvoitat minua jälleen; ja taas sinä haet minua ulos maan syvyydestä.

Ps. 86: 18. Ps. 116: 8.

21. Sinä teet minun jangen suureksi, * ja lohdutat minua jälleen. * Ps. 18: 36.

22. Niin minäkin kiitan sinua Psaltarilla, sinun totuuttas, minun Jumalani: minä weisaan kiitosta sinulle kanteleilla, sinä pyhä Israelissa.

23. Minun huoleni pitää kiittämän, koska minä sinulle weisaan, ja minun sieluni, jontas lunastit.

24. Ja minun kieleni puhui myös jokapäivä sinun wanhurskaudestas; sentähden hävetkään he ja häpiään tultoon, jotka minulle pahaa suovat.

72. Psalmi.

Jumalan seurakunnan halu Messiaksen tulemisen ja hänen lunastuksensa perään. Kertos Christuksessa suodun armon edestä.

1. Salomolle.

Jumala, anna tuomios minunkaalle, ja wanhurskautes tunintaan pojalle;

2. Että hän weis sinun kansas wanhurskauteen, ja auttais sinun raadollistas.

3. Wuoret tuokaan rauhan kansalle, ja tukkulat wanhurskauden.

4. Hänen pitää raadollisen kansan oikeudessa pitämän, * ja

köyhäin lapsia auttaman ja säre-
män pilttaajat. †

* Ps. 45: 5. † Ps. 2: 9.

5. Sinua peljätään, niinkau-
van kuin aurinko ja kuu ovat,
lapsista niin lasten lapsiin.

6. Hän lantee alas niinkuin
sade heinän sängen päälle, *niin-
kuin pisarat, jotka maan lioi-
tavat. * Luom. 8: 37. San. 1. 19: 12.

7. Hänen aitanansa vanhurs-
kas kutoistaa, ja on suuri rau-
ha siihen asti, ettei kuuta enää
olekaan.

Ef. 9: 7. 1. 11: 8. 1. 35: 1, 2. Ezk. 2: 14.

8. Hän hallitsee merestä me-
reen ja wirrasta maailman ää-
riin. Ps. 2: 8. Ps. 89: 26. Sach. 9: 10.

9. Häntä pitää kornen asu-
waiset kumartaman, ja hänen
vihollisensa pitää tomun nuo-
leman. Ef. 49: 23. Mtch. 7: 17.

10. Kuninkaas meren tyköä ja
luodoista pitää lahjoja tanta-
man: kuninkaas rikkaasta Ara-
biasta ja Sebasta pitää annot
tuoman. Ps. 45: 13.

Ps. 68: 30. Ef. 60: 5, 6. Matth. 2: 11.

11. Kaikki kuninkaas pitää hän-
tä kumartaman, ja kaikki paka-
nat pitää häntä palveleman.

12. Sillä hän vapahtaa hui-
tawaisen köyhän, ja raadollisen,
jolla ei ole auttajata. Ps. 69: 34.

13. Hän on armollinen wai-
waiselle ja köyhälle, ja köyhäin
sielua hän auttaa.

14. Hän lunastaa heidän sie-
lunsa petoksesta ja wäkiwallas-
ta, ja heidän werensä luetaan
kalliiksi hänen silmäinsä edessä.

Ps. 116: 15.

15. Ja hän elää, * ja hänelle

pitää annettaman kultaan ri-
kaasta Arabiasta, ja häntä alati
kumarten rufoiltaman, jokapäi-
vä pitää häntä kiitettämän.

* Ef. 59: 10.

16. Piwo jyrviä pitää niin
oleman maassa ja wuorten kuf-
fuloilla, että sen hedelmä pitää
häälymän niinkuin Libanon; ja
kaupungin asuwaiset pitää kutois-
taman niinkuin ruoho maan
päällä.

17. Hänen nimensä pysyy ijan-
kaikkisesti: niinkauvan kuin au-
rinko on, ulottuu hänen nimensä
jälkeentulewaisille; ja he tulewat
siunatuksi hänen kauttansa: * kait-
ti pakanat ylistawät häntä.

* 1 Mos. 22: 18.

18. Kiitetty olkoon Herra Ju-
mala, Israelin Jumala, * joka
nyksinänjä ihmeitä tekee!

* Ps. 106: 48.

19. Ja kiitetty olkoon hänen
kunniansa nimi ijankaikkisesti;
ja kaikki maa täytettäköön hänen
kunniaastansa, amen! amen!

20. Davidin, Isain pojan,
rukoukset loppuwat.

73. Psalmi.

Asaph tunnustaa pahentuneensa jumalatto-
main menestyksestä. Saa waltistuksen täällä
asua oikein hymmärtäksensä. Tunnustaa tyy-
myhtensä ja turwaa tyytyväisesti Jumalan
loibbatukseen.

1. Asaphin Psalmi.

Totta on Jumala Israelille
hyvä, niille, jotka puhtaat
sydämeistä ovat.

2. Mutta minä olisin pian
jalwoillani horjunut: minun
askeleeni olisimat lähes liukas-
tuneet.

3. Sillä minä nälkästyin öytfäreistä, että minä näin jumalattomat menestymän.

Ps. 37: 1, 1c. Jer. 12: 1.

4. Sillä ei he ole misjään fuoleman hädässä, * vaan heidän voimansa pysyy vahvana.

* Job. 21: 7.

5. Ei he ole vastoinkäymisessä niinkuin muut ihmiset, ja ei waiwata niinkuin muita ihmisiä.

6. Sentähden on heidän ylpeytensä koria, ja heidän wäkiwaltansa kunnistaa heitä.

7. Heidän silmänsä paisuivat lihavuudesta: * he tekewät mitä ainoastansa heille telpaa.

* 5 Mos. 32: 15. Ps. 17: 10.

8. Kaikkia he katsowat ylö, ja sitte pahasti puhuivat: he puhuivat ja laittawat yläpiästi. Ps. 12: 5.

9. Mitä he puhuivat, sen tähtyy olla tairwaasta puhuttu: mitä he sanowat, sen tähtyy maan päällä keltwata.

10. Sentähden noudattaa heitä yhteinen kansa, ja kokoontuwat heidän tykönsä niinkuin wedet.

11. Ja sanowat: mitä Jumalan pitäis heitä kysymän? mitä pitäis korkeimman heistä lukua pitämän? Ps. 10: 11. Ps. 94: 7. Hes. 8: 12.

12. Katso, ne owat jumalattomat: he owat onnelliset maailmassa ja rikaistuwat.

13. Bitäiskö siis sen turhaan oleman, että minun sydämeni nuhteetoinna elää, ja minä pesen wiattomuudessa minun käteni?

Ps. 26: 6.

14. Ja minä ruoskitaan joka päivä, ja minun rangastukseni on joka aamulla täsisjä?

15. Minä olisin lähes niin sanonut kuin hekin; mutta katso, niin minä olisin tuominnut kaikki sinun lapses, jotka itänänsä olleet owat.

16. Minä ajattelin sitä tutkia; mutta se oli minulle ylö, rasas;

17. Siihenasti kuin minä menin Jumalan pyhään, ja ymmärsin heidän loppunsa.

18. Tosin sinä asetit heitä liukkaalle, ja syöksit heitä pohjaan.

Job. 21: 30.

19. Kuinka he niin pian hukkuwat: he hukkuwat ja saawat kauhian lopun.

1 Sam. 25: 29.

20. Niinkuin uni, * koska joku herää, niinpä sinä, Herra, teet heidän kumansa kaupungissa ylö, löntätsotuksi.

* Job. 20: 8. Ps. 34: 17. Es. 29: 8.

21. Waan kuin se karmasteli minun sydämesäni ja pisti minun munaskuitani,

22. Silloin olin minä tyhmä ja en mitään tietänyt: minä olin niinkuin nauta sinun edessä.

23. Kuitenkin minä pysyn alati sinun tykönä; sillä sinä pidät minun oikiasta tädestäni.

24. Sinä talutat * minua neuwollas, + ja korjaat minua wiimein kunnialla. * Ps. 4: 4. + Es. 28: 29.

25. Kuin sinä ainoastansa minulla olisit, niin en minä ensinkään sitte tairwaasta eli maasta tottelsi.

26. Waikka vielä minun ruumiini ja sieluni wai-puis, niin sinä, Jumala, kuitenkin olet aina minun

sydämeni uskallus ja minun osani.

Ps. 142: 6.

27. Sillä katso, jotta sinusta heittänsä erittävä, ne hukuttavat: sinä kadotat kaikki, jotka sinua vastaan huorin tekivät.

28. Mutta se on minun iloni, että minä itseni Jumalan tykö pidän, ja panen minun toivoni Herran, Herran päälle, ilmoittamaan kaikkia sinun töitäsi.

74. Psalmi.

Jumalan seurakunta valittaa vihollistensa julmuutta. Turvaa sen alla Jumalan voimalliseen apuun.

1. Asaphin opetus.

Jumala, miksi meitä niin ratti pois syösket? ja olet niin hirmuisesti vihainen sinun laitumies lampaille?

2. Muista seurakuntaas, josta kas muinen omistit ja sinulles perimiseksi lunastanut olet, Zionin vuorta, jossa asuit.

3. Tallaa heitä jalvoillasi, ja syysä heitä iäiseen hävitykseen: vihollinen on raistannut kaikki pyhässä.

2 Kun. 2. 25.

4. Sinun vihollises kiljuvat sinun huoneessas, ja asettavat epäjumalansa siihen.

5. Kirveet näkyvät välkkyvän yhäällä, niinkuin metsässä haktajain;

2 Nita R. 30. Jer. 52.

6. Ja haktavat rikki kaikki hänen kuvainsa kunnistukset, * sekä teihäillä että kirveillä.

* 1 Kun. 8. 6: 18, 29, 32.

7. He polttavat sinun pyhästä, * ja tirmelevät sinun nimesä a-
suinsian maan päällä.

* 2 Kun. 2. 25: 9.

8. He puhuvat sydämessänsä: raadeltaamme heitä ynnä; he polttavat kaikki Jumalan huoneet maalla.

9. Emme näe meidän ihmetämme, eikä silleen prophetata ole: ei myöskään meidän seas-
samme ole, joka ymmärtää kuinka kauvan.

10. Jumala, kuinka kauvan vihaintes häväisee ja vihollinen sinun nimeäs ratti niin pilkkaa?

11. Miksi täännät pois sinun kates? ja oikian kates niin ratti sinun porvestas?

12. Mutta Jumala on alusta minun kumintaani, joka kaikkinaisen autiuden matkaan saat-
taa maan päällä.

2 Nf. 1: 69.

13. Sinä hajoitat meren * voimallas: sinä muremmat lohikäärmetten päät vesissä. †

* 2 Mos. 14: 21. † Es. 51: 9, 10. Hes. 29: 3.

14. Sinä muserdit valaskalain päät, ja annat ne kansalle ruuaksi metsän kormessa.

15. Sinä tuohutat lähteet ja virrat: * sinä kuivaat väkivät kosket. †

* 2 Mos. 17: 6.

4 Mos. 20: 11. † Jos. 3: 16.

16. Päivä ja yö ovat sinun: sinä rakennat valkeuden ja aurinon.

17. Sinä sovitit jokaisen maan rajat: sinä teet suven ja talven.

18. Min muista siis, että vihollinen häväisee Herraa, ja hullu kansa pilkkaa sinun nimesä.

19. Älä siis anna pedolle met-
tises sielua, ja älä niin ratti unhohda sinun köyhäis joukkoa.

20. Muista liittoja; sillä maa

on jokapaitasäsa surtiasti häwi-
tetty, ja huoneet ovat täyn-
nä wäärnyttä.

21. Älä anna köyhän mennä
pois häpiällä; sillä köyhät ja raa-
dolliset kiirtävät sinun nimeäs.

22. Nouse, Jumala, ja aja a-
fias: * muista niitä häwäistys-
siä, † jotka sinulle jokapäiwä hul-
luilta tapahtumat.

* Ef. 49: 4. † Rom. 2: 24.

23. Älä unhohda wihollistes
ääntä: sinun wainollistes me-
teli tulee aina suuremmaksi.

75. Psalmi.

Ulkowaisien kerskaus Christuksen atwusta.
Jumalattomain alentamisen ja jumalisten
korottamisen julistus.

1. Asjaphin Psalmi ja weisu,*
ettei hän hukunut, † edelläwei-
saajalle.

* Psj. 65: 1. † 2 Sam. 2.

2. Me kiitämme sinua, Ju-
mala, me kiitämme si-
nua, ja ilmoitamme sinun ih-
meitäs, että sinun nimes on
niin läsnä.

3. Sillä ajallansa minä oikein
tuomitsen.

4. Maa wapisee ja kaikki, jotka
sen päällä asuwat; mutta minä
wahwistan lujasti hänen pat-
saansa, Sela!

5. Miää sanoin öytkäreille: äl-
kää niin kerskatko,* ja jumalatto-
mille: älkää wallan päälle haas-
tafo.

* Psj. 94: 3. San. 1. 27: 1.

6. Älkää niin paljon haastato
teidän waltanne päälle: älkää
puhuko niin nisturisti;

7. Niinkuin ei mitään hätää
oli, eikä idästä eikä lännestä,
taikka nuorilta formessa.

8. Sillä Jumala on tuo-
mari, joka tämän alentaa
ja toisen ylentää.

1 Sam. 2: 7. Dan. 4: 32. Luf. 1: 52.

9. Sillä Herran kädesä on
malja täynnä, wälewällä mi-
nalla * täytetty, ja siitä här-
paneet sijälle; waan sen rakkan
tähtyy kaikkein jumalattomain
maan päällä juoda, ja rhyppätä
ulos.* Psj. 60: 5. Ef. 51: 17, 22. Waf. w. 4: 21.

10. Mutta minä ilmoitan
ijantaittisesti, ja weisaan kii-
toista Jakobin Jumalalle.

11. Ja minä tahdon särkeä
kaiken jumalattomain wallan,
että wanhurskasten walta koro-
tettaisiin.

Ef. 40: 31.

76. Psalmi.

Jumalan hyöhyden ja wanhurskauden blis-
työ. Waroituus Jumalan kunnioittamiseen.

1. Asjaphin Psalmi ja weisu,
tanteleilla, edelläweisaajalle.

2. Jumala on tuttu Judasäsa,
Israelisäsa on hänen suuri
nimensä.

Psj. 48: 2.

3. Salemisäsa on hänen ma-
jansa, ja Zionisäsa hänen asu-
misensa.

Ef. 31: 9.

4. Siellä hän särkee joutjen
nuolet, filwet, mietan ja sodan,
Sela!

Psj. 48: 10.

5. Sinä olet kirkkaampi ja
wälewämpi kuin ryöstöwuoret.

Jer. 51: 25. Hab. 3: 6.

6. Urholliset pitää ryöstettä-
män ja uneensa mukkuman; ja
kaikki sotamiehet tähtyy täsis-
tänsä hermottomaksi tulla.

7. Sinun rangaistuksestas,
Jakobin Jumala, wajoo uueen
orhi ja rata.

8. Sinä olet peljättävä: kuka voi seisoa sinun edessä, kosta vihastut?

9. Koska tuomion annat kuulia taiwaasta, niin maa rapisee ja waifenee;

10. Koska Jumala nousee tuomitsemaan, että hän auttais kaikkia raadollisia maan päällä, Sela!

11. Koska ihmiset kiukuitsewat sinua vastaan, niin sinä voitat kunnian, ja kuin he vielä enämmin kiukuitsewat, niin sinä olet valmis.

Es. 37: 28, 29.

12. Luovattaat * ja antaataat Herralle teidän Jumalallemme kaikki, jotka hänen ympärillensä olette, wietäät lahjoja peljättäwälle,

* Ps. 85: 2. Saarn. 5: 3.

13. Joka päämiehiltä ottaa pois rohkeuden, ja on peljättävä maan kuninkaille.

Joh. 12: 21, 24. Ps. 107: 40. Es. 40: 23.

77. Psalmi.

Asaph walittaa suurta sydämensä ahdistusta. Rohduttaa kuitenkin itseänsä Jumalan en-
tisten apun ja ihmetten muistamisella.

1. Asaphin Psalmi, Jeduthunin edestä, edelläweisaajalle.

2. Minä huudan äänelläni Jumalata: Jumalata minä huudan, ja hän kuultelee minua.

3. Minun hätä-ajallani etsin minä Herraa: * minun kätteni on yöllä ojettu, ja ei lakkaa; sillä ei minun sieluni salli hantänsä lohdutettaa.

* Ps. 9: 11. Ps. 27: 8. Es. 26: 16.

4. Minä ajattelen tosin Jumalan päälle, olen kuitenkin

murheissani: minä tutkin, ja minun henkeni on sittentin ahdistuksessa, Sela!

5. Sinä pidät minun filmäni, että he walwowat: * minä olen niin woimaton, + etten minä voi puhua. * Ps. 102: 8. + Es. 26: 18.

6. Minä ajattelen wanhoja aikoja, entisiä wuofia. Ps. 143: 5.

7. Minä muistan yöllä minun kantelettani: minä puhun minun sydämelleni, ja minun henkeni tuttii:

8. Heittäneekö Jumala pois ijankaikkisesti, ja ei yhtään armoa silleen osoittane?

Ps. 79: 5. Ps. 85: 6.

9. Buuttuneeko hänen laupintensa ijankaikkisesti, ja olleeko lupauksella jo loppu suwusta sutuhun?

10. Onko Jumala unhohstanut olla armollinen? ja sulkenut laupintensa wihansa tähden? Sela!

11. Minä sanoin: se on minun heikkouteni; waan ylimmäisen oikia täsi voi kaiki muuttaa.

12. Sentähden minä muistan Herran töitä, ja minä ajattelen sinun entisiä ihmeitä;

13. Ja puhun kaitista sinun töistä, ja sanon sinun teoistäs.

14. Jumala, sinun ties on pyhä: kussa on niin wälewätä Jumalata kuin sinä, Jumala?

15. Sinä olet se Jumala, joka ihmeitä teet: sinä osoitit woi-
mas kansain seasia. Ps. 136: 4.

16. Sinä lunastit sinun kansas täsiwarrellas, * Jakobin ja Josephin lapset, Sela! * 2 Mos. 6: 6.

17. Wedet näkiwät sinun, Jumala, wedet näkiwät sinun ja wapisiwat, ja synnydet pauhasimat.

2 Mos. 14: 21, 27, 28.

18. Pääit pilwet kaasiwat wetttä, pilwet jylsivät ja nuolet lensivät setaan.

19. Se jylsi taiwaassa, ja sinun leimaufjes wältyi maan piiriin päälle: maa liikkui ja wäriäsi siitä.

20. Sinun ties oli meressä, ja sinun polkus olivat suurissa wesisä, ja ei sinun jälkiäs kenkään tuntenut.

2 Mos. 14: 26.

21. Sinä weit kansas niinkuin lammaslauman, * Mosesen ja Aaronin kautta.

* 2 Mos. 14: 19. Ps. 78: 52. Ps. 80: 2.

78. Psalmi.

Kaunis neuwo Jumalan sanasta waaria otamaan. Antara nubdellusfaarna Judalaisten lowakorwaisuutta ja epäuskoa vastaan; joka on esimaalaus Christuksen saarnoihin.

Afsaphin opetus.

Quile, minun kansani, minun lapsini: kallistakaat teidän korwanne minun suuni sanoihin.

2. Minä awaan suuni sananlastuum, * ja wanhat tapaukset mainitsen, * Ps. 49: 5. Matth. 13: 35.

3. Kotta me kuulleet olemme ja tiedämme, ja meidän iämme meille jutelleet ovat; Ps. 44: 2.

4. Eutemme sitä salaisi heidän lapsiltania, jälkeentulewaiselta sulutunmalta, julistain Herran tuitotia, ja hänen woimaansa ja ihmeitänj, jotta hän on tehnyt.

5. Hän sääsi todistuksen Jakobissa, ja antoi lain * Israelissa, jonka hän täs-

si meidän isäimme opettaa heidän lapsillensa; * 2 Mos. 20.

6. Että wastatulewaiset oppisiwat, ja lapset, jotta wielä syntywät: kuin he kaswawat, että hekin myös ilmoittaisiwat lapsillensa;

5 Mos. 4: 10. I. 8: 7. I. 11: 19.

7. Että he paniisiwat toivonsa Jumalaan ja ei unhoitaii Jumalan tekoja, waan pitäisiwat hänen kästynj,

8. Ja ei olisi niinkuin heidän isänsä, wastahakoinen ja kankia suku, * joka ei wahwistanut sydäntänj, ja heidän henkensä ei rippunut uskollisesti Jumalass;

* 2 Mos. 32: 9. I. 33: 3, 5. I. 34: 9.

9. Niinkuin Ephraimin lapset, jota-aseilla warustetut joutsimiehet, pakeniwat sodan ajalla.

4 Mos. 14: 40, 41. 5 Mos. 1: 41, 42.

10. Ei he pitäneet Jumalan liittoa, ja ei waeltaneet hänen laisjansa.

Hes. 20: 10, 11.

11. Ja he unhoitiwat hänen tekonsa ja ihmeensä, jotta härheille osoittanut oli.

12. Heidän isänsä edessä teti hän ihmeitä, * Egyptin maassa, Zoanin fedolla.

* 2 Mos. 14. I. 15.

13. Hän halkasi meren ja weiheitä sen läpitse, ja asetti wedet niinkuin rouffion.

2 Mos. 14: 21. Ps. 106: 9.

14. Ja hän talutti heitä yli päiwää pilwellä, yli yötä tulen walolla.

2 Mos. 13: 21, 22. Ps. 106: 39.

15. Hän halkasi kalliot korwessa, ja juotti heitä wedellä ylätyllä.

2 Mos. 17: 6.

16. Ja hän lasi ojat wuota-

4 Mos. 20: 10. Ps. 105: 41. I Kor. 10: 4.

maan kallioista, niin että vedet siitä vuosisivat niinkuin virrat.

17. Ja vielä he sittenkin syntiä tekivät häntä vastaan, ja vihoittivat korkeimman korkeessa.

18. He kiusasivat Jumalata sydämensijä, anoen ruokaa sielullensa.

2 Mos. 16: 2, 3.

4 Mos. 11: 4, 5. Ps. 106: 14.

19. He puhuivat Jumalata vastaan * ja sanoivat: voineeko Jumala valmistaa pöydän korvessa? * 4 Mos. 11: 1, ac.

20. Katso, kyllä tosin hän kallioon löi, ja vedet vuosisivat, ja ojat juoksisivat; mutta voineeko hän myös leipää antaa, eli kansallensa lihaa toimittaa?

21. Kuin Herrä sen kuuli, vihastui hän: * ja tuli syntytettiin Jakobissa, ja julmuus tuli Israelin päälle; 4 Mos. 11: 1, ac.

22. Ettei he uskoneet Jumalan päälle, ja ei uskaltaneet hänen apuunsa.

23. Ja hän käski pilviä ylhäältä, ja avasi taivaan ovet.

24. Ja antoi sataa heille mannaa syödäksensä, ja antoi heille taivaan leipää. 2 Mos. 16: 14, ac.

4 Mos. 11: 7. Jos. 6: 31. 1 Kor. 10: 3.

25. He söivät väkewitten leipää: hän lähetti heille kyllä ruokaa ravinnoksi.

26. Hän antoi itätuulen puhaltaa taivaan alla, ja hänen väkewyydellensä lehoitti hän etelätuulen. 2 Mos. 16: 13. 4 Mos. 11: 31.

27. Ja antoi sataa, niinkuin tomua, lihaa heille, ja lintuja niinkuin fantaa meressä;

28. Ja sallee langeta festelle

heidän leiriänsä, jokapaitassa kuin he asuivat.

29. Niin he söivät, ja yltätyllä ravittiin: ja hän antoi heille heidän himonsa.

4 Mos. 11: 33. Ps. 106: 15.

30. Kuin ei he vielä lakanneet himoitsemasta, ja ruoka oli vielä heidän suusfansa,

31. Tuli Jumalan viha heidän päällensä, ja tappoi jaloummat heidän seastansa, ja parahimmat Israelissa hän maahan löi.

32. Mutta vielä sittenkin taikissa näissä he syntiä tekivät ja ei uskoneet hänen imeitänsä.

4 Mos. 13. I. 14: 20, 30, 36. 5 Mos. 2: 1, 14, 15.

33. Sentähden lopetti hän heidän päivänsä turhuudessa, ja heidän vuotensa kiuruhtain.

34. Kuin hän heitä tappoi, etsivät he häntä: ja he palasivat ja tulivat warhain Jumalan tykö.

35. Ja muistelivat, että Jumala on heidän turvansa, ja Jumala se korkein heidän lunastajansa.

36. Ja he puhuivat hänelle ulkofullaisesti heidän suullansa, ja valehtelivat hänelle kielellänsä.

37. Mutta heidän sydämensä ei ollut oikia hänen puoleensa, ja ei pitäneet uskollisesti hänen liittoansa.

38. Mutta hän oli armollinen, ja antoi pahat teot anteeksi, ja ei hukuttanut heitä; ja hän käänsi pois usein vihanja, ettei hän laskenut taikkea vihaansa mennen.

39. Eillä hän muisti heidän lihaksi, tuuleksi, joka menee pois ja ei palaja.

Jos. 7: 7. I. 14: 1, 19, 1c. Ps. 103: 13, 15.

40. Kuinka usein he vihoittivat hänen * kornessa? ja he hoittivat hänen erämaassa?

* 4 Mos. 14: 22.

41. Ja he kiusasivat taas Jumalata joka aika, ja laittivat sitä pyhää Israelissa.

42. Ei he muistaneet hänen kättänsä siinä päivänä, jona hän lunasti heitä vihollisista:

43. Niinkuin hän oli merkinsä Egyptissä tehnyt, ja hänen ihmensä Joanin fedolla,

44. Koska hän heidän wirtansa werekki * muutti, ettei he ojis-
tansa tainneet juoda;

* 2 Mos. 7: 19. Ps. 105: 29.

45. Koska hän turilaat heidän jekaansa lähetti, jotka heitä söivät, ja sanmakot, kuin heitä hukuttivat;

* 2 Mos. 8: 2, 6, 21.

46. Ja antoi heidän tulonsa ruohomadoille, ja heidän työnjä heinäsiirtoille;

2 Mos. 10: 4, 1c. Ps. 105: 34.

47. Koska hän rakehilla heidän wiinapruunsa löi, ja heidän metjäsiitunansa jääsiivillä;

2 Mos. 9: 18. Ps. 105: 32, 1c.

48. Koska hän löi heidän karjansa rakehilla, ja heidän laumansa pitkäsen tulella;

49. Hän lähetti heidän päälensä wihanja, närkästyksen, julmuuden ja ahdistuksen, pahain enkelitten lähettämiselä;

50. Hän päästi wihansa heidän jekaansa, ja ei jäästännyt

heidän sielujansa fuolemaasta, ja heidän eläimensä rutolla fuo-
letti;

2 Mos. 9: 3, 8.

51. Koska hän kaitti esikoijet löi Egyptissä, * ensimmäiset perilliset Chamian majoissa,

* 2 Mos. 11: 5. I. 12: 29, 30.

52. Ja antoi kansansa waeltaa * niinkuin lampaat, ja wei heidän niinkuin lauman * kornessa,

* 2 Mos. 12: 13. + Ps. 77: 21.

53. Ja saatti heitä turvallisesti, ettei he peljänneet; waan heidän wihollisensa peitti meri.

2 Mos. 14: 27, 28.

54. Ja hän wei heitä pyhänsä rajoihin, * tämän wuoren tykö, jonka hänen oikia kätensä saanut oli.

* Jos. 1: 1, 1c.

55. Ja hän ajoi pois heidän edestänsä pakanat, ja jakoi heille perimisen arwalla: * ja mittien majoissa antoi hän Israelin sutfukunnat asua. +

* Jos. 13: 7. + 2 Sam. 5: 8, 1c.

56. Mutta he kiusasivat ja vihoittivat sen forkian Jumalan, ja ei pitäneet hänen todistustiansa.

57. Waan he palasivat takaperin ja petollisesti luopuivat pois niinkuin heidän isänsälin: poikkeiwat pois niinkuin hel-
linnyt joutsi.

Jos. 7: 16.

58. Ja he vihoittivat hänen korkeusillansa, ja kehoittivat häntä epäjumalainsa luwilla.

2 Mos. 32: 1. Luom. 2: 1, 1c.

59. Ja kuin Jumala sen kuuli, niin hän närkästyi, ja hyljäsi komin Israelin;

60. Niin että hän luopui ajuinjastaansa Silosja, * siitä

mujasta, jonka hän ihmisten
sekaan asetti, * 1 Sam. 4: 11. Jer. 7: 12.

61. Ja antoi heidän voimansa
wenteuteen, * ja heidän kauneu-
ter. ja wihollisten käsiin.

* 1 Sam. 4. l. 5. l. 6.

62. Ja hän hyljäsi kansansa
miekan ala, ja närkästyí peri-
mistänsä vastaan.

63. Heidän parhaat murukai-
sensä tulutti tuli, ja heidän
neitjeensä ei tulleet hääwirsillä
turmioitetuksi.

64. Heidän pappinsa lantefiwat
miekalla; ja heidän leskensä ei
ittmeet.

65. Ja Herra heräsi niinkuin
jokumakaawainen, niinkuin joku
wäikewä luikkaaja wiinan juo-
misesta,

66. Ja löi wihollistansa perä-
wieriin, ja pani ijanlaittisen
häpiän heidän päälleen,

67. Ja heitti Josephin majan
pois, ja ei valinnut Ephraimin
sukukuntaa.

68. Waan hän valitsi Judan
sulutunnan, Zionin wuoren,
jota hän rakasti,

69. Ja rakensi pyhänsä for-
teuteen, niinkuin ijanlaittisesti
pysyväisen maan,

70. Ja valitsi palweliansa
Dawidin, ja otti hänen lam-
mashuoneesta.

1 Sam. 16: 11. l. 17: 34.

71. Lmettävistä lampaista ha-
ti hän hänen, että hän hänen kan-
sansa Jakobin taittis, ja Israe-
lin hänen perimisensä. 2 Sam. 7: 8.

72. Ja hän taitti heitä laitel-
lähämensä wakuudella, ja hallit-
ti heitä laitellessä ahferuudella.

79. Psalmi.

Seurakunnan waikeroitus walaon alla.
Suolaus awun perään, ja kilttoisuuden lu-
paus.

Asaphin Psalmi.

Jumala, pakanat owat peri-
kuntaas karanneet: he owat
saastuttaneet sinun pyhän temp-
lis, ja Jerusalemistä siwiran-
nion tehneet.

Waf. w. 1: 1.

2. He antoiwat sinun palwe-
liottes ruumiit linnuille tai-
maan alla ruuaksi, ja sinun
pyhäis lihan maan pedoille.

3. He wuodattiwat heidän we-
rensä niinkuin weden Jerusale-
min ympärille, ja ei kentään
haudannut.

4. Me olemme meidän läsnä
asuwaisillemme nautoksi tulleet,
häwäistykseksi ja pilkatksi niille,
jotka meidän ympärillämme o-
wat.

Ps. 44: 14. Ps. 80: 7. Hes. 36: 2, 3.

5. Herra, kuinka kauwan sinä
taukoomata niin wihainen olet?
ja annat sinun siwaulses niin-
kuin tulen palaa?

Ps. 89: 47.

6. Wuodata wihäs pakanain
päälle, jotka ei sinua tunne, ja
niitten waltakuntain päälle,
jotka ei sinun nimeäs awutski
huuda;

Jer. 10: 22.

7. Sillä he owat Jakobin syö-
neet, ja hänen huoneensa häwit-
täneet.

8. Mä muistele meidän
entisiä pahoja tekojamme:
armahda sinuas nopiaasti
meidän päällemme; sillä
me olemme sangen wihe-
liäiseksi tulleet.

Es. 64: 9.

9. Muta meitä, meidän antuu-
temme Jumala, sinun nimes

kunnian tähden: pelasta meitä, ja anna meille synnit anteeksi sinun nimesä tähden. Ps. 115: 1.

10. Mitäs jallit pakanain sanoa: kusja on nyt heidän Jumalanja? ilmoitettakaan pakanain seasja, meidän silmämme edessä, sinun palvelioittes woren kosto, joka wuodatettu on!

11. Anna etees tulla wankein huofaukset: * sinun juuren käsiwartes kautta, torjaa fuoleman lapset. * Ps. 102: 21.

12. Ja kosta meidän läsnä asuwaillemme seitsmän feroin heidän helmaansa * heidän pilkkanja, jolla he sinua, Herra, pilkanneet owat. †

* Jer. 32: 18. † Es. 65: 7.

13. Mutta me sinun kansas, ja sinun laitumes lauma, * kiitämme sinua ijantaittisesti, ja julistamme sinun kiitostas suwusta fukuhun.

* Ps. 28: 9. Ps. 95: 7. Ps. 100: 3.

80. Psalmi.

Jumalan kansa rukoulee Jumalasta apua ahdistuksensa alla. Puuttelee Herran muinaisja hänelle osoitettuja armoiteja. Kertoo aniansa.

1. Asaphin Psalmi, tulkajesta tulkajesta, * edelläweisaajalle.

* Ps. 60: 1.

2. Kuules, Israelin paimen, joka laatat Josephin niinkuin lampaat: * ilmoita sinus, joka istut Cherubimin päällä.

* Ps. 28: 1. Ps. 77: 21.

Es. 40: 11. Es. 34: 12. Job. 10: 11.

3. Herätä sinun woimas, sinä kuin Ephraimin, Ben Jaminin ja Manassin edessä olet, ja tule meidän aruuksemme.

4. Jumala, käännä meitä, ja

anna kaswos paistaa, * niin me tulemme autetuksi. * Ps. 4: 7.

5. Herra Jumala Zebaoth, kuinka kauwan sinä wihastul kansas rukouksiin?

6. Sinä ruoetit heitä kynnellitten leivällä, * ja juotat heitä suurella mitalla, täynnä kynneleitä. * Ps. 42: 4. Ps. 108: 10.

7. Sinä olet meidän pannut riidaksi meidän läsnä asuwaillemme; ja meidän wihollisemme pilkkaawat meitä.

Ps. 44: 14. Ps. 79: 4.

8. Jumala Zebaoth, käännä meitä, ja anna kaswos paistaa, niin me autetuksi tulemme.

9. Sinä toit wiinapuun * Egyptistä, ja olet pakanat lautoittanut ulos, ja sen istuttanut. * Es. 6: 3, 4. Jer. 2: 21. Matth. 21: 33.

10. Sinä perkasit tien hänen eteensä, ja annoit hänen hywästi juurtua, niin että se täytti maan.

11. Wuoret owat sen warjolla peitetyt, ja hänen offillansa Jumalan cedripuit.

12. Sinä lewitit hänen oksansa hamaan mereen asti, ja hänen haaranja hamaan wirran tykö.

1 Mos. 15: 18. 2 Mos. 22: 31.

5 Mos. 11: 24. Jos. 1: 4. 1 Kun. 8: 4: 21, 21.

13. Mitäs siis särjit hänen aitanja, * että sitä kaitti ohitse käywät repiwät. * Ps. 69: 47, 42.

14. Metsästä on sen kaimunut ylös, ja metsän pedot sen syöwät ylös.

15. Jumala Zebaoth, käännä siis sinuas, katso alas kaimaasta ja näe, ja etsi sitä wiinapuita.

16. Ja pidä se kiintiänä, jonka sinun oikia kätes on istuttanut;

(ihmisen) pojan tähden, jontas sinulles lujasti valinnut olet.

17. Se (a) on poltetu tulella ja revitty: sinun uhkauksestas he ovat huttuneet. (a) Wiinapun.

18. Sinun kätes marjalkoon oikian kätes kansan, ja ihmisen pojan, jontas sinulles lujasti valinnut olet.

19. Niin emme sinusta luovu: meidän elää, niin me sinun nimeäz amujsihuudamme.

20. Herra Jumala Zebaoth, käännä meitä: anna kaswoš paistaa, niin me autetuksi tulemme.

81. Psalmi.

Varoitus Herraa kiittämään. Jumalan hywän töitten muistutus ja kiittämättömyyden muhdeus. Armosupaus Jumalata peittäväksi siä.

1. Githithin päällä, * edellä-
weisaajalle, Asaphin (Psalmi).

* Ps. 8: 1.

2. Weisatkaat iloisesti Jumalalle, joka on meidän wäsewyytemme: ihastukaat Jakobin Jumalalle.

3. Ottaakaat Psalmiä ja tuokaat kanteleet, iloiset harput ja Psaltari.

4. Soittakaat pasunilla uudessa kuussa, meidän lehtinamme juhlapäivänä.

8 Mos. 28: 24. 4 Mos. 10: 10.

5. Sillä se on tapa Israelisja, ja Jakobin Jumalan oikens.

8 Mos. 16: 16.

6. Sen hän pani Josephiessa todistukseksi, koska he Egyptin maalta lätsiwät, ja oudon kielen kuulleet * olivat. * 1 Mos. 42: 23.

7. Minä olen heidän olkansa

tuormasta wapahtanut; ja heidän kätensä pääsiwät tiliä tefemästä.

8. Koska sinä tuskasjas minua amukses huusit, niin minä autin sinua: minä kuulin sinua, koska tiulisää tuli sinun päälles, ja koettelin sinua riitaweden tykönä, Gela!

2 Mos. 17: 2, 3, 7.

9. Kuule, minun kansani, minä todistan sinun seassas: Israel, koska sinä minua kuulisit!

10. Ei pidä sinun seassas muu-
talainen Jumala oleman, ja ei pidä sinun wieraasta Jumalata tumartaman.

2 Mos. 20: 2, 3.

11. Minä olen Herra sinun Jumalas, joka sinun wein ulos Egyptin maalta: lewitä suus, niin minä sen täytän.

12. Mutta minun kansani ei kuullut minun ääntäni, ja Israel ei totellut minua.

13. Niin minä lastin heitä sydämensä pahuuteen, waelta-
maan neuwonja jälkeen.

Hej. 20: 25, 28. Ap. T. 14: 16. Rom. 1: 24.

14. Jos minun kansani kuulis minua, ja Israel minun teissäni käwis,

5 Mos. 32: 29. Es. 48: 12.

15. Niin minä pian heidän wihollisensa painaisin alas, ja käteni kääntäisin heidän wihollistensa päälle,

16. Ja Herran wiholliset hutaan tulsiwat; mutta heidän aikansa olis ijantaittisesti py-
sywä.

17. Ja minä ruokkisin heitä parhailta nisuilla, ja ravitsisin heitä hunajalla kallioista.

5 Mos. 32: 13, 14.

82. Psalmi.

Huuhdellaan tuomareita, ja waroitetaan oikseut-
ta tekemään. Ilmoitetaan väärille tuoma-
rellle rangaistus, ja totutetaan oikeudelle
holhousta.

1. Asaphin Psalmi.

Jumala seisoo Jumalan seura-
kunnassa: hän on tuomari *
jumalitten seasja. †

* 2 Krla 2. 19: 6. † 2 Mos. 22: 28.

2. Kuinka kauvan te väärin
tuomitsette, ja jumalattoman
muotoa katsotte? Sela!

5 Mos. 1: 16, 17.

3. Tehkää oikeus köyhälle ja
orvolle, ja auttakaat raadolliset
ja vaimoiset oikeudelle.

4. Pelastakaat ylönsäköttua
ja köyhää, ja päästäkää häntä
jumalattoman kädestä.

Joh. 29: 12, 13.

San. 1. 24: 11. 1. 31: 8, 9. Ef. 1: 17. 1. 10: 1, 2.

5. Mutta ei he tottele eikä
lufua pidä: he käyvät laffaa-
mata pimeissä; sentähden tähtyy
kaikki maan perustukset kaatua.

6. Minä tosin sanoin: te olette
jumalat, * ja kaikki korkeimman
lapset;

* Joh. 10: 34.

7. Kuitenkin tähtyy teidän
tuolla niinkuin ihmiset, ja niin-
kuin tyrannit hukua. Ps. 73: 19.

8. Nömie, Jumala, ja tuomitse
maa; sillä kaikki pakanat ovat
sinun omas.

Ps. 2: 8. Hebr. 1: 2.

83. Psalmi.

Waltius seurakunnan wainon pitse. Rufous
sen hämmäntämisestä.

1. Asaphin Psalmi ja weisu.

2. Jumala, älä niin ratti
waitene, ja älä niin
ääneti ole: Jumala, älä sita
niin tärffi.

Ps. 28: 1.

3. Sillä katso, sinun vihollises
tiukuitsewat, ja jotka sinua wi-
haawat, ylönsäköttävät päänsä.

4. He pitävät kawaloita juo-
nia sinun kansaas vastaan, ja
pitävät neuwoa sinun salatui-
tas vastaan,

5. Sanoen: tulkaat, hävittä-
käämme heitä, niin ettei he
ensinkään kansa olisikaan, ettei
Israelin nimeä silleen muistel-
taisi.

6. Sillä he ovat sydämesänsä
panneet neuwonsa yhteen, ja
tehneet liiton sinua vastaan:

7. Edomealaiset ja Ismaeli-
laiset majat, Moabilaiset ja
Sagarilaiset,

8. Gebalilaiset, Ammonilaiset
ja Amalechilaiset, Philistealai-
set ja Tyron asumaiset.

9. Assur on myös hänenä he-
hin liittänyt, auttamaan Botherin
lapsia, Sela!

10. Tee niille niinkuin Mi-
dianilaisille, * niinkuin Eise-
ralle, † niinkuin Sabinille **
Kisonin ojan tykönä; * Tuom. 7: 22.
† Tuom. 4: 15, 16, 1c. ** Tuom. 4: 2. 1. 6: 21.

11. Jotta mestattiin Endorin
tykönä, ja tulivat loaksi maan
päälle.

12. Tee heidän pääruhtinaansa
niinkuin Oreb ja Seeb, * ja kaikki
heidän ylimmäisensä niinkuin
Sebah ja Salmuna, †

* Tuom. 7: 25. † Tuom. 8: 12, 21.

13. Jotta sanowat: me omis-
tamme meillemme Jumalan
huoneet.

14. Jumala, tee heitä niin
kuin rattaan, niinkuin korren
tuulen edessä.

15. Niinkuin tulo metsän polttaa, ja niinkuin liekki mäet sytyttää;

16. Wainoo juuri niin heittä sinun rajuilmallas, ja hämmästyttä heitä tuulispäälläs.

17. Täytä hoidän kaswonsa häpiällä,* että he sinun nimeäs, Herra, etsivät. * Ps. 6: 11.

18. Hävettöön he ja hämmästyttöön iankaikfisesti, ja häpiään tulkoon ja hukukoon.

19. Niin he saavat tuta, että sinä, jonka ainoan nimi on Herra,* olet ylimmäinen kaikessa maailmassa.

* 2 Mos. 15: 8. Ef. 42: 8.

84. Psalmi.

Kirjotetaan seurakunnan ihanaisuus, ja sen jäsestien onni, opettajain welvoitisuus ja tolijutus, halullisten sieluin hartaus Jumalan palvelukseen.

1. Corahn lasten Psalmi, Gi-thithin päällä,* edelläweisaajalle. * Ps. 8: 1.

2. Kuinka ihanat ovat sinun asuinsias, Herra Zebaoth!

3. Minun sieluni itäwoitsee ja halajaa Herran esikartanoihin: minun ruumiini ja sieluni iloittaa elävässä Jumalassa.

Ps. 42: 2, 8. Ps. 63: 2.

4. Sillä lintu on huoneen löytänyt, ja päästyinen peittä, johonka he poitansa lastewat: sinun alttaris, Herra Zebaoth, minun kuminkaan ja minun Jumalani.

5. Mutuaat ovat, jotka sinun huoneessas asuwat: * he kiittäwät sinua iankaikfisesti, Sela!

* Ps. 23: 6. Ps. 27: 4.

6. Mutuaat ovat ne ihmiset, jotka sinun pitäwät wäkenänsä, ja sydämeistänsä waeltawat sinun jälkees;

7. Jotka käywät itkun laakson läpitse, ja tekewät siellä kairoja; ja opettajat monella sinnausella kaunistetaan.

8. He saawat yhden woiton toisen jälkeen, että tuttaisiin oikia Jumala Zionissa.

9. Herra Jumala Zebaoth, kuule minun rukoukseni: ota, Jakobin Jumala, tätä kormiis, Sela!

10. Katsele siis, Jumala, meidän tilpemme, katso sinun woiteltus kasvoja.

11. Sillä yksi päivä sinun esikartanoissas on parempi kuin tuhannen muualla: ennen minä olisin owen wartia minun Jumalani huoneessa, kuin asuijin jumalattomain majoissa.

12. Sillä Herra Jumala on aurinko ja filpi: Herra antaa armon ja kunnian: ei hän anna hurstailta mitään hywää puutua.

Ps. 23: 1.

13. Herra Zebaoth, autuas on se ihminen, joka sinun uskaltaa.

Ps. 2: 12. Ps. 34: 9.

85. Psalmi.

Seurakunnan rukous, nautittaksensa Jumalan armoa nyt niinkuin ennenkin. Sinnauksen toiwotus hengelliselle, maailmalliselle ja huoneelliselle säädysle.

1. Corahn lasten Psalmi, edelläweisaajalle.

2. Herra, sinä kuin (nuinen)* olit armollinen sinun

maafunnalles, ja Jakobin wangi-
git lunastit, * Ps. 77: 6.

3. Sinä autteeksi annoit kansas
pahat teot, ja kaikki heidän syn-
tinsä peitit, Sela! Ps. 32: 1.

4. Sinä lepytit kaiken vihas, ja
käänsit sinuas vihas julmuu-
desta.

5. Käänä meitä, meidän
autuutenne Jumala, ja pane
pois vihas meistä.

6. Tahdotkos siis iankaikkisesti
olla vihainen meidän päällem-
me? eli sinun vihas pitää siku-
funnasta sikuuntaan?

7. Ettös käännä, ja meitä
wirwoita, että kansas sinussa
iloittis?

8. Herra, osoita meille ar-
mos, ja sinun aututes anna
meille.

9. Joska minä kuulisin, mitä
Herra Jumala puhui, että hän
rauhan lupais kansallensa ja
pyhillensä, ettei he hulluuteen
joutuisi. Ps. 126: 3.

10. Kuitenkin on hänen apuinsa
niitten tykönä, jotka häntä pel-
käävät, että meidän maallamme
kunnia asuis;

11. Että laupius ja totuus
testenensä kohtaisivat: wan-
hurskaus ja rauha toinen toi-
senia juuta antaisivat;

12. Että totuus maasta we-
sois, ja vanhurskaus taivaasta
katsois;

13. Että myös meille Herra
hyvin tekis, ja meidän maamme
hedelmänsä antais; Ps. 67: 7.

14. Että vanhurskaus sitten-
kin hänen edesjängä pysyis ja
menehtyis.

86. Psalini.

Ustollisen sielun rukous armosta ja armusta;
Pyhän Gengen johdatuksesta; wiholleston
hämmennyksestä.

1. Dawidin Rukous.

Kallista, Herra, korwas ja kuule
minua; sillä minä olen raa-
dollinen ja köyhä.

2. Rätke minun sieluni; sillä
minä olen pyhä. * Mutta minua,
minun Jumalani, sinun pal-
weliasus, joka itseni sinuun
luotan. † * Ps. 4: 4. † Ps. 25: 20.

3. Herra, ole minulle armol-
linen; sillä minä huudan yli-
päiwää sinua. Ps. 88: 10.

4. Jlabuta sinun palvelias
sielu; sillä sinun tykö, Herra,
minä ylönnän minun sieluni.

Ps. 25: 1.

5. Sillä sinä, Herra, olet hyvä
ja armollinen, * jaangen laupias
kaikille, jotka sinua arwuksensa
huutawat. * Joel. 2: 13. Jon. 4: 2.

6. Ota korwiis, Herra, minun
rukoukseni, ja ota waari minun
rukoukseni äänestä.

7. Tuskasjani minä sinua ru-
koilen, että minun kuulisit.

Ps. 50: 16.

8. Herra! ei ole yksikään
jumalista sinun kaltaises,
ja ei ole kenkään, joka niin
tehda taitaa kuin sinä.

5 Mos. 3: 54.

9. Kaikki pakanat, jottas teh-
nyt olet, pitää tuleman * ja
kunnartaman sinua, Herra, ja
sinun nimeäs kunnioittaman;

* Ps. 66: 3. Es. 48: 1, 7.

10. Ettäs niin suuri olet, ja
teet ihmeitä; ja sinä olet yksin
Jumala.

11. Osoita minulle, Herra, sinun ties, maeltaakseni sinun totuudessa: * kiinnitä minun sydämeni siihen yhteen, että minä sinun nimeäs pelkäisin.

* Ps. 25: 4, 10. Ps. 27: 11. Ps. 119: 33. Ps. 143: 10.

12. Minä kiitan sinua, Herra minun Jumalani, kaikesta sydämeistäni, ja kunnioitan sinun nimeäs iankaikkisesti.

13. Sillä sinun hymyntes on suuri minussa, ja sinä olet pelastanut minun sieluni syvimmästä helvetistä.

Ps. 71: 20. Ps. 116: 3, 8.

14. Jumala! yläpiät karkaavat minua vastaan, ja julmain joukot väijyvät minun sieluani, ja ei pidä sinua silmänsä edessä.

Ps. 54: 5.

15. Mutta sinä, Herra Jumala, olet armollinen ja laupias, kärsiväinen ja sängen hyvä ja vakaa.

2 Mo. 34: 6. Neh. 9: 17. Ps. 108: 8. Ps. 146: 8.

16. Käännä itses minuun päin, ole minulle armollinen: vahvistapa mieliaas sinun voimalas, * ja auta piifas poikaa.

* Ps. 138: 8.

17. Tee merkki minun kansjani, että minulle hyvin kävis, ja he sen näkisivät, jotka minua roivat, ja häpeisivät, että sinä, Herra, autat ja lohdutat minua.

87. Psalmi.

Uuden Testamentin seurakunnan otollisuus.
Evangeliumin saarnaaminen.

1. Psalmi, Corahn lasten weisu. Hän on vahvasti perustettu pyhäin nuorten päälle.

Ps. 68: 16, 17. Ps. 125: 1, 2. Matth. 16: 18

2. Herra rakastaa Zionin portteja enämpi kuin kaikfia Jakobin asuinsoja.

3. Korfiat ja kunnialliset asiat sinussa saarnataan, sinä Jumalan kaupunki, Sela!

4. Minä aiman saarnata Rahabin ja Babelin edessä, että he minun tuntevat: katso, Philistealaiset, Tyriläiset ja Ethiopia-laiset syntyvät siellä. Ps. 45: 13.

Ps. 19: 18. I. 30: 7. Matth. 28: 19. Ap. T. 2: 9, 10.

5. Zionille pitää sanottaman, että kaikkinaiset kansat siellä syntyvät, * ja että Korkein sitä rakentaa.

* Ps. 110: 8.

6. Herra antaa saarnata kirjotuksessa kaikkinaisilla kielillä, * että myös muutamat heistä siellä syntyvät, Sela!

* Ap. T. 2: 4. I. 10: 46. 1 Kor. 12: 10.

7. Ja weisaajat niinkuin tanssissa, kaikki minun lähteeni sinussa.

88. Psalmi.

Ennustus, kuinka Kristus valittaa kärsimänsä alla; rukoilee hartaa huojeumusta.

1. Psalmi, Corahn lasten weisu, edelläweisaajalle, raadollisten heikkoudesta, Semanin sen Esrahitin oppi.

1 Run. 2. 4: 31. 1 Kisa 2. 2: 6.

2. Herra minun autuuteni Jumala, minä huudan päivällä ja yöllä sinun edessä.

3. Anna minun rukoukseni sinun etees tulla: kallista korvas minun huutoni puoleen.

4. Sillä minun sieluni on surkeutta täynnä, ja minun elämäni on juuri liki helvettia.

5. Minä olen arvattu niitten kaltaiseksi, jotka hantaa mene-

vät: * minä olen niinkuin se mies, jolla ei yhtään apua ole.

* Psj. 28: 1. Psj. 143: 7.

6. Minä makaan hyljättynä kuolleitten seassa, niinkuin haavoitetut, jotka haudassa makawat, joita et sinä silleen muista, ja jotka kädestäs eroitetut ovat.

7. Sinä olet minun painanut alemmaiseen kairoon, pimeyteen ja synnyteen.

Psj. 130: 1.

8. Sinun hirmuisuutes * ahdistaa minua, ja pakoittaa minua sinun aalloillasi, † Sela!

* Psj. 38: 3. † Psj. 42: 8.

9. Sinä eroitit kauwas minun ystäväni minuista: sinä olet minun tehnyt heille kauhistukseksi: * minä makaan vangittuna, etten minä voi päästä ulos.

* Job. 19: 19. Psj. 38: 12.

10. Minun kasvoni * ovat surkiat raadollisuuden tähden: Herra, minä arvokseni hundan sinua jokapäivä: minä hajoitan läteni sinun puolees.

* Psj. 6: 8.

11. Teetkös siis ihmeitä kuolleitten seassa? eli nousewatko kuolleet sinua kiittämään? Sela!

Psj. 6: 8.

12. Luettelaaanko haudoissa sinun hywynyttä? ja sinun totuuttas kadotukseksa?

Psj. 30: 10.

13. Tutaanko sinun ihmees pimiässä? eli sinun vanhurskautes sinä maassa, jossa kaikki unhohdetaan?

Psj. 115: 17. Esj. 38: 18.

14. Mutta minä hundan sinua, Herra, ja minun rukoukseni tulee warabin sinun etees.

15. Miksi, Herra, heität pois minun sieluni, ja peität kasvosi minulta?

16. Minä olen raadollinen ja väetöin, että minä näin hyljätty olen: minä kärsin sinun hirmuisuuttas, että minä lähes epäilen.

17. Sinun vihas tulee minun päälleni: sinun pelkos listää minua.

Psj. 38: 5.

18. Ne saartawat minua joka päivä niinkuin wesi, ja ynnä minua piirittävät.

19. Sinä teet, että minun ystäväni ja lähimmäiseni erkanewat kauwas minusta, * ja minun tuttavilleni olen minä pimeydessä.

* Job. 19: 13.

89. Psalmi.

Enustus Christuksesta Dawidin nimen alla. Kuinka hän julistaa sitä hänen lauttansa koko ihmisen sukutunalle osoitettavaa Jumalan laupiutta ja totuutta. Tuo edes seurakunnan walituksen ja rukouksen ahdistuksen alla; jossa myös Christuksen kirkkumys lauwataan.

1. Ethanin sen Esrahitin opetus.

1 Kun. 2. 4: 31. 1 Alfa 2. 2: 8

2. Minä weisaan Herran armoja ijanikaikkisesti, ja sinun totuuttas * ilmoitan juulani suwusta sukuni.

* Job. 1: 17.

3. Ja sanon: ijanikaikkinen armo käy ylös: sinä pidät uskollisesti sinun totuutes taiwaissa.

4. Minä olen liiton tehnyt walittuini kanssa: minä olen Dawidille minun palvelialleni wannomut:

5. Hamaan ijanikaikkisuuteen wahwistan minä sinun siemenes, ja rakennan sinun istuimes suwasta sukuni, Sela!

2 Sam. 7: 12, 13. 1 Alfa 2. 17: 11, 12.

6. Ja taiwaat * pitää ylistämän, Herra, sinun ihmeitäs.

niin myös totuuttas pyhäin seurakunnassa.

* Ef. 6: 3. Eph. 3: 10. 3im. 2. 4: 8.

7. Sillä kuka taidetaan pilvisä * verrattaa Herraan? ja kuka on Herran kaltainen jumalitten lasten seas? * Ps. 104: 8.

8. Jumala on sangen wäkevä pyhäinsä kotouksissa, ja ihmeellisen kaitkein niitten seas, jotka ovat hänen ympärillensä.

9. Herra Jumala Zebaoth, kuka on niinkuin sinä, wäkevä Jumala? ja sinun totuutes on sinun ympärillä.

10. Sinä wallitjet pauhaamaisen meren: sinä hillitjet pauswaiset aallot. Ps. 65: 8.

11. Sinä lyöt Rahabin tuoliaksi: sinä hajoitat sinun vihollises urhoollisella käsiwarrellas.

12. Taiwaat ovat sinun, maa myös on sinun: sinä olet perustanut maanpiiriin, ja mitä sinä on. Ps. 24: 2. Ps. 104: 5.

13. Pohjan ja etelän olet sinä luonut: Thabor ja Hermon kiittäwät sinun nimeäs.

14. Sinulla on woinallinen käsiwarssi: wäkevä on sinun kätes, ja korfia on sinun oikia kätes.

15. Wanhurskaus ja tuomio on sinun istuimes wahwistus: * armo ja totuus ovat sinun kaswois edessä. * Ps. 97: 2.

16. Autuas on se kansa, joka ihastua taitaa: Herra, heidän pitää waestaman sinun kaswois walkeudessa. Ps. 97: 11. Ps. 112: 4.

17. Heidän pitää iloitsentan jokapäiwä sinun nimestäs, ja

sinun wanhurskaudessa kunnialliset oleman.

18. Sillä sinä olet heidän wälewyytensä kerskaus, ja sinun armos kautta nostat sinä ylös meidän sarmemme. Luf. 1: 69.

19. Sillä Herra on meidän kilpenne, ja pyhä Israelissa on meidän kuninkaamme. Ef. 33: 22.

20. Silloin sinä puhuit nämyisä pyhilles * ja fanoit: minä olen sankarin herättänyt auttamaan: minä olen korottanut yhden walitun kansasta.

* 2 Sam. 7: 4. 1 Kisa 2. 17: 4.

21. Minä olen löytänyt palveliani Dawidin: minä olen hänen woidellut * pyhällä öljylläni. * 1 Sam. 16: 12. Ap. T. 13: 22.

22. Minun käteni tukkee häntä, ja minun käsiwarteni wahwistaa häntä.

23. Ei pidä wiholliset häntä woittaman, ja wäärät ei pidä häntä sulloman.

24. Waan minä lyön hänen wihollisensa hänen ebestänsä; ja niitä, jotka häntä wihaawat, tahdon minä waiwata.

25. Mutta minun totuuteni ja armoni pitää hänen tykönänsä oleman, ja hänen sarmensa pitää minun nimeeni nostettaman ylös.

26. Minä asetan hänen kätensä mereen, ja hänen oikian kätensä wirtoihin. Ps. 72: 8. Sach. 9: 10.

27. Näin hänen pitää minun kutsuman: sinä olet minun Isjäni, * minun Jumalani ja turwani, joka minua auttaa.

* 2 Sam. 7: 14.

1 Kisa 2. 17: 13. Ps. 2: 7. Gedr. 1: 5.

28. Ja minä asetan hänen esikoisiksi, kaikkein korkeimmaksi kuningasten seasja maan päällä.

Ps. 2: 6.

29. Minä pidän hänelle armoni tähteellä ijankaikisesti, ja minun liittoni pitää hänelle vahva oleman.

30. Minä annan hänelle ijan-kaikkien siemenen, ja vahvistan hänen istuimensa niinkauvan kuin taitvaat pöysyvät.

31. Mutta jos hänen lapsensa minun lakini hyljäävät, ja ei maella minun oikeudessani,

32. Jos he minun säätyäni turmelovat, ja ei minun käskyjäni pidä;

33. Niin minä heidän syntinsä witjalla rankaisen, ja heidän pahat teonsa haavoilla.

34. Mutta minun armoani en minä hänestä käännä pois, enkä salli minun totuuteni wipeistellä.

35. En minä riko liittoani, ja mitä minun suustani käynyt on, en minä muuta.

36. Minä olen vihdoon vannonut pyhentyä kanta: en minä Dawidille walhehtele.

37. Hänen siemenensä on oleva ijankaikisesti, ja hänen istuimensa minun edessäni niinkuin aurinko.

2 Sam. 7: 16. Ps. 72: 17. Joh. 12: 34.

38. Ja niinkuin kuu, vahvistetaan se ijankaikisesti, ja on vahvana niinkuin todistus pilviissä, * Sela!

* 1 Mos. 9: 13.

39. Baan nyt sinä syöjset ja

heität pois, ja vihastut woidellulles.

40. Sinä särjet palvelias liiton, ja tallaat hänen kruununsa maahan.

41. Sinä rikot hänen muurin, ja annat hänen liunansa särjettää.

Ps. 80: 13.

42. Häntä raatelevat kaikki ohitsikäyväiset: hän on tullut läsnäolevaisillensa nauroksi.

Ps. 79: 4.

43. Sinä korotat hänen vihollistensa oikian käden, ja ilahutat kaikki hänen wainollisensa.

44. Hänen miekkansa woi-man olet sinä myös ottanut pois, ja et salli hänen woittaa sodassa.

45. Sinä hävitit hänen puh- tautensa, ja annoit hänen istuimensa kaatua maahan.

46. Sinä lyhennät hänen nuoruutensa ajat, ja peität hänen häpiällä, Sela!

47. Herra, kuinka kauvan sinä sinus niin salaat? ja annat hirmuisuutes palaa niinkuin tulen?

Ps. 79: 5.

48. Muista, kuinka lyhyt minun elämäni on: missis tahdoit kaikki ihmiset hukkaan luoda?

49. Kuka elää, ja ei näe tuolemata? joka sielunsa tuonelan käristä pelastaa? Sela!

50. Herra, kussa ovat sinun entiset armos, jotka Dawidille vannonut olet sinun totuudessas?

2 Sam. 7: 15, 2c.

51. Muista, Herra, palvelioit- tes pillkaa, jonka minä tannan helmasjani, kaikista niin muista kansoista;

52. Joilla, Herra, vihollises piltkaawat, joilla he piltkaawat sinun voideltus astelia.

53. Riitetty olkoon Herra ijan-kaikkisesti, amen! ja amen!

90. Psalmi.

Jumalan ijantaittisen voiman julistus. Wastitus ihmisen elämän raabollisuuden ja lyhykäisyyden ylitse, johon synti on syh. Suofaus armon perään, sekä kuolemaisuuden muistamiseen, että muhlin edesotiamisiin.

1. Moseksen Jumalan miehen rufous.

Herra, sinä olet meidän turvamme, surusta sukun.

2. Ennenkuin nuoret olivat, eli maa ja maailma luotiin, olet sinä Jumala ijantaittisesti ijan-kaikkiseen;

3. Sinä, joka annat ihmiset kuolla, ja sanot: tulkaat jälleen, te ihmisten lapset.

Ps. 104: 29, 30. Saarn. 2. 1: 4.

4. Sillä tuhat ajastaitkaa ovat sinun edessäs niinkuin eileinen päivä, * joka meni ohitse, ja niinkuin wartia yöllä.

* 2 Piet. 3: 8.

5. Sinä muodatat heitä niinkuin kosken, ja he ovat niinkuin uni, niinkuin ruoho aamulla, joka kohta laastuu;

Job. 14: 2.

6. Joka aamulla kukoistaa ja nopiaasti kuivuu, ja ehtoona leikataan ja kuivettuu.

Ps. 103: 15, 16. Ef. 40: 6, 7, 8.

7. Sen tekee sinun vihas, että me niin hukumme, ja sinun hirmuisuutes, että me niin äkistä täältä temmataa.

8. Sillä meidän pahat tekot me sinä asetat etees, meidän

tuntemattomat syntimme valkeuteen sinun kasvois eteen.

9. Sentähden tuluwat kaikki meidän päiwämme sinun vihas-
tas: meidän vuotemme loppu-
wat pikemmin kuin juttu.

10. Meidän elinaikamme on seitsemäntymmentä vuotta, taifka enninnäkin kahdeksantymmentä vuotta: * ja kuin se paras on ollut, niin on se tusta ja työ ollut; sillä se leikataan pois, niinkuin me lentäisimme pois.

11. Mutta kuka uskoo sinun niin raskaasti vihastruvan? ja kuka pelkää sentaltaista sinun hirmuisuuttas?

12. Opeta meitä ajattelemaan, että meidän pitää kuoleman, * että me ymmärtäwäisefsi tulisimme.

* Ps. 88: 5.

13. Herra! käännä siis itses taas meidän puoleemme, ja ole palwelioilles armollinen.

4 Mos. 14: 17, 18, 19.

14. Täytä meitä pian armoilas, niin me riemuitsemme ja iloitsemme kaikkena meidän elinaikanamme.

15. Ilahuta nyt meitä jälleen, että meitä niin kauwan waiwammut olet, että me niin kauwan onnettomuutta kärsineet olemme.

16. Osoita palwelialles sinun tekos, ja sinun kunnias heidän lapsilensa.

17. Jaa, Herra meidän Jumalamme olkoon meille leppynen, ja wahwistakoon meidän tättemme teot meisjä: jaa, mei-

dän kättemme teot hän wah-
vistakoon!

5 Mos. 33: 26.

91. Psalmi.

Jumalan lasten turvaaminen Jumalaan, ja
lohdutus kaikkeinlaisissa taudissa, vaaroissa
ja tiloissa. Heidän rukoustensa otollisuus.

Joka korkeimman warjeluksessa
istuu ja kaffiwaltiaan war-
jossa oleskelee,

Ps. 36: 8.

2. Hän sanoo Herralle: minun
toivoni ja linnani, minun Ju-
malani, johonka minä uskallan.

3. Sillä hän pelastaa sinun
wäijyjän paulasta, ja wahin-
gollisesta ruttotaudista.

4. Hän sulillansa sinua war-
joo, ja sinun turvas on hänen
siipein的角度 alla: * hänen totuutensa
on keihäs ja kilpi;

* Ps. 17: 8. Ps. 57: 2. Ps. 63: 8.

5. Ettes pelkäisi yön kauhis-
tusta, * ja nuolia, † jotta päi-
väällä lentävät,

* San. I. 3: 24, 25.

† Job. 6: 19. Ps. 112: 7, 8. Ps. 121: 5, 6.

6. Sitä ruttoa, joka pimeissä
liikkuu, ja sairautta, kuin puo-
lipäivänä turmelee.

7. Vaikka tuhannen lankeisi
sinullas, ja kymmenen tuhatta
sinun oikiallas, niin ei se si-
nuun satu.

Ps. 92: 2.

8. Ja tosin sinun pitää sil-
milläs näkemän ja katsoman,
kuinka jumalattomille koste-
taan.

9. Sillä Herra on sinun toi-
vos, ja ylimmäinen on sinun
turvas.

10. Ei sinua pidä mitään paha
kohtaaman, * ja ei yhtään wai-
waa pidä sinun majaan lähes-
tymän.

* San. I. 12: 21.

11. Sillä hän on antanut

käskyn enfeleillensä sinusta,
että he kätseivät sinua kaikissa
teissäs,

Ps. 34: 8. Matth. 4: 6. Luk. 4: 10, 11.

12. Että he kantawat sinua
käsisä, ettes jalkaasfiween louf-
kai.

Job. 5: 23. San. I. 3: 23.

13. Sinä känt jalopeuran ja kyy-
färmeen päällä, ja tallaat nuo-
ren jalopeuran ja lohikärmeen.

14. Että hän minua ha-
lasi, niin minä hänen pääs-
tän: hän tuntee minun ni-
meni, sentähden minä war-
jelen häntä.

16. Hän awuksihuutaa mi-
nua, sentähden minä kuu-
len häntä; * hänen tykö-
nänsä olen minä tustas-
sa; siitä minä hänen tem-
paan pois ja saatat hänen
funniaan.

* Ps. 50: 15.

16. Minä rawitsen hänen pit-
källä ijällä, ja osoitan hänelle
autuuteni.

Ps. 50: 23.

92. Psalmi.

Rehoitus Jumalan ylistykseen, hänen suur-
ten tekoinsa tähden, jotka ei thymät hymä-
rä. Eroitus jumalattomain ja jumalisten
myötäläymisen välillä.

1. Psalmi sabbathina weifat-
tawa.

2. Hywä on * Herra kiit-
tää, ja weisata kii-
tosta sinun nimelles, sinä
kaikkein ylimmäinen,

* Ps. 147: 1.

3. Namulla julistaa sinun ar-
moas, ja ehtoona sinun totuut-
tas,

Ps. 42: 9.

4. Kymmenen kielisellä ja Psal-
tarilla, soitain kanteleilla.

Ps. 33: 2, 3.

5. Sillä sinä ilahutit minua, Herra, sinun teoissas: ja minä iloiten kerskaan sinun kättes töitä.

Ps. 77: 12, 13.

6. Herra, kuinka sinun tekos ovat niin suuret? Sinun ajatusses ovat yllön syvät.

Ps. 36: 7. Ps. 40: 6.

7. Hullu ei usko sitä, ja tomppeli ei ymmärrä niitä.

Ps. 14: 1. Ps. 94: 8.

8. Jumalattomat wiherjöitsemät niinkuin ruoho, ja pahointefiat kaikki kukoistawat, siihenasti kuin he hukkuwat ijan-kaikkisesti.

Ps. 37: 2, 20. Ps. 73: 3, 18.

9. Mutta sinä, Herra, olet korkein, ja pysyt ijankaikkisesti.

10. Sillä katso, sinun vihollises, Herra, katso, sinun vihollises pitää katooman, ja kaikki pahantefiat pitää hajoitettaman.

11. Mutta minun sarveni tulee korotetuksi * niinkuin yksisarwisen, † ja minä voidellaan tuoreella öljyllä, **

* Ps. 112: 9.

† 4 Mos. 23: 22. ** Ps. 23: 5.

12. Ja minun silmäni näkewät viholliseni, ja minun korwani kuulawat pahoja, jotka heittänsä asettawat minua wastaan.

Ps. 91: 8. Jer. 11: 20. I. 20: 12.

13. Wanhurstaan pitää wiherjötsemän niinkuin palmupuu, * ja kaswaman niinkuin cedripuu Libanoniissa.

* Ps. 1: 3.

Ps. 52: 10. Jer. 17: 8. Sof. 14: 8, 7.

14. Jotka ovat istutetut Herran huoneessa, pitää wiherjötsemän meidän Jumalamme kartanoissa.

Ef. 58: 11.

15. Heidän pitää wesoiman

wielä wanhuudessaansa, hedelmälliset ja vihannot oleman,

16. Ja julistaman, että Herra on niin hurstas, minun turwani, ja ei ole hänessä wääräyttä.

5 Mos. 32: 4. Jeph. 3: 5.

93. Psalmi.

Christuksen wastakunnan arwo. Sen vihollisten kiukku, ja ewankeliumin wolma sitä wastaan.

Herra on kuningas: * hän on pakenut yllensä suuren kunian: Herra on pakenut ja wyötänyt itsensä wälewyydellä, ja on wahvistanut maan piirin, ettei sen pidä liikkuman. *

Ps. 2: 6.

Ps. 96: 10. Ps. 97: 1. Ps. 99: 1. Ef. 52: 7.

2. Siitä ajasta pysy sinun istuimes wahwana: sinä olet ijankaikkinen.

3. Herra, wesikokset paisumat, wesikokset paisuttawat pauhinansa, wesikokset paisuttawat aaltonsa.

Ps. 46: 4.

4. Allot meressä ovat suuret ja pauhaawat hirmuisti; * mutta Herra on vielä wälewämpi korkeudessa. *

5. Sinun todistuses ovat aiwan lujat: * puhys on sinun huonees kaunistus, Herra, ijan-kaikkisesti.

* Joh. 17: 17.

94. Psalmi.

Wastus jumalattomain pahuden ystise. Opetus ristin hyödytyksestä. Tuskaşa olewaisten jumalisten lohdutus.

Herra Jumala, jonka koston ovat, * Jumala, jonka koston ovat, selkiästi ises näytä.

* 5 Mos. 32: 35. Jer. 51: 56. Rom. 12: 19.

2. Korota sinuas, maailman tuomari: * maksa ylpeille, mitä he ansainneet ovat. *

1 Mos. 18: 25. Ps. 7: 9.

3. Herra, kuinka kauvan pitää jumalattomain, kuinka kauvan pitää jumalattomain riemuitseman?

Psj. 75: 5, 10.

4. Tiuskuman ja puhuman niin ylipiästi, ja kaikki pahan-
tekiät heittänsä niinkerskaaman?

5. Herra, he polkewat alas sinun kansas, ja sinun perimistäs he waiwaawat.

6. Lesket ja muukalaiset he tappawat, ja orwot he kuolettawat,

7. Ja sanowat: ei Herra sitä näe, ja Jakobin Jumala ei sitä tottele.

Psj. 10: 4, 11. Psj. 73: 11.

8. Ymmärtäkäät siis, te hultut* kansion seasja! ja, te tyh-
mät, koska te taitawaksi tulette?

* Psj. 53: 2. Psj. 92: 7.

9. Joka korwan on istut-
tanut, eikö hän kuule? eli
joka silmän loi, eikö hän
näe?

2 Mos. 4: 11.

10. Joka pakanoita kurittaa,
eikö hän rankaise, joka ihmisille
opettaa tiedon?

11. Mutta Herra tietää ih-
misten ajatukset, että ne tur-
hat ovat.

1 Kor. 3: 20.

12. Mutuas on se, jota sinä,
Herra, kuritat, ja opetat sinun
laistas,

Psj. 119: 71.

San. 1. 3: 11, 12. Hebr. 12: 5, 10.

13. Että hänellä kärsiwällisyys
olis, koska wastoin käy, siihen-
asti kuin jumalattomalle han-
ta valmistetaan.

14. Sillä ei Herra heitä kan-
saania pois, eli hyljää perimis-
tänsä.

15. Sillä oikeuden pitää sit-
tenkin oikeuden oleman, ja kaikki

hurstaat sydämet sitä seura-
wat.

Psj. 64: 10, 11.

16. Kuka seisoo minun kans-
sani pahoja vastaan? kuka as-
tuu minun tyköni pahointekijöitä
vastaan?

17. Ellei Herra minua aut-
taisi, niin minun sieluni ma-
kais lähes hiljaisuudessa.

18. Minä sanoin: minun jal-
kani on horjunut, waan sinun
armos, Herra, minun tukesi.

19. Minulla oli paljo surua
sydämesjäni; mutta sinun loh-
dutukses ilahutti minun sieluni.

Psj. 119: 50, 92.

20. Etpäs mielisty koskaan
tofin wahingolliseen istuimeen,
joka lain häijyesti opettaa.

21. He kosoowat joutkonsa wan-
hurstaan sielua vastaan, ja
tuomitsewat wiattoman weren
kadotukseen.

22. Mutta Herra on minun
warjelukseni: minun Jumalani
on minun uskallukseni turwa.

23. Ja hän kosta heidän wä-
ritynsä, ja hukuttaa heitä hei-
dän pahutensa tähden: Herra,
meidän Jumalamme, hukuttaa
heitä.

95. Psalmi.

Neuvo mieluisesti Jesusta vastaan otta-
maan ja kiitwaasti Jumalata palwelemaan.
Varoitus paatumisista ja epäuskoa wälttä-
mään.

Tulkaat, weisatkaamme kiitosta
Herralle, ja iloitkaamme mei-
dän autuutemme turwalle!

Psj. 100: 1, 2.

2. Tulkaamme hänen kaswoin-
sa eteen kiitoksella, ja riemuit-
kaamme hänelle lauluilla!

3. Sillä Herra on suuri Jumala,* ja suuri kuningas kaikkein jumalitten ylitse. * Ps. 96: 4, 5. Eit. 2: 18.

4. Sillä hänen kädesänsä on taikki, mitä maa kantaa, ja vuorten kukkulat ovat myös hänen. Ps. 8: 7.

5. Sillä hänen on meri, ja hän on sen tehnyt, ja hänen kätensä ovat kiuwan valmistaneet.

6. Tulkaat, kumartakaamme ja polvillemme langetkaamme, ja maahan lastukaamme Herran meidän luojamme eteen!

Ps. 100: 4. Ef. 48: 6, 7. Eph. 2: 10. 1 Piet. 2: 9.

7. Sillä hän on meidän Jumalamme ja me hänen elatuskansansa, ja hänen kätensä lauma.* Tänäpäinä, jos te kuulette hänen äänensä, †

* Ps. 28: 9. † Hebr. 3: 7. 1. 4: 7.

8. Niin alkää paadutako sydäntänne, niinkuin Meribassa tapahtui, niinkuin kiusauksen päivänä kornessa,

2 Moos. 17: 7. 4 Moos. 14: 28.

9. Kussa teidän isänne minua kiusasivat,* koettelivat minua, ja näkivät myös minun tekoni;

* 1 Kor. 10: 9.

10. Että minä neljäkymmentä ajastaka* suutuin tähän kansaan, ja sanoin: se on sentaltainen kansa, jonka sydämet aina ehsyä tahtovat, ja jotka minun tietäni ei tahtoneet oppia; †

* 4 Moos. 14: 34. † 2 Moos. 32: 9.

5 Moos. 32: 5, 6, 28. Hebr. 3: 9.

11. Zoille minä vihoisfani wannoin: ettei heidän pidä minun lepoonni tuleman.

4 Moos. 14: 21, 1c. Hebr. 4: 3.

96. Psalmi.

Jumalan kansa ja pakanat neuvotaan kolla Kristus tulleista kostaamaan. Häntä viispittämällä nöyryydessä palvelemaan.

Weisatkaat Herralle nusi weisu: weisatkaat Herralle, taikki maa!

1 Ps. 148: 1.

2. Weisatkaat Herralle, ja kiittäkää hänen nimeänsä: julistakaat päivä päivästä hänen autuuttansa!

Lut. 2: 30, 31.

3. Quetelkaat pakanain seasä hänen kunniaansa, kaikkein kansain seasä hänen ihmeitänsä!

4. Sillä Herra on suuri ja sangen kiitettävä, ihmeellinen kaikkein jumalitten seasä.

Ps. 95: 3.

5. Sillä taikki kansain jumalat ovat epäjumalat; mutta Herra on taimaat tehnyt.

6. Kunnia ja kaunistus ovat hänen edessänsä, väkewyys ja kauneus hänen pyhässänsä.

7. Kansan sukukunnat tuokaat Herralle, tuokaat Herralle kunnia ja voima!

Ps. 29: 1, 2.

8. Tuokaat Herralle hänen nimensä kunnia: tuokaat lahjoja ja tulkaat hänen esihuoneisiinsa!

Ps. 84: 3.

9. Kumartakaat Herraa pyhässä kaunistuksessa: * peljätäkään häntä taikki maailma!

* Ps. 110: 3.

10. Sanokaat pakanain seasä: Herra on kuningas, jota maan piirin on wanhistanut, ettei se liiku,* ja tuomitsee kansan oikeudessa.

* Ps. 93: 1. Ps. 99: 1.

11. Taimaat riennütään, ja maa iloittaa: meri pauhatkaan ja mitä siinä on.

* Ps. 98: 7, 1c.

12. Redot oltaan iloiſet, ja
ſaiſſi tuin häneſſä ovat, ja
ſaiſſi puut ihaſtukaan metſiſſä.

13. Herran edessä; sillä hän tulee, sillä hän tulee tuomitsemaan maata. Hän tuomitsee maan piirin vanhurskaudessa, ja lausut hänen totuudessaan.

Ps. 9: 9. Ps. 98: 9. Eccl. 3: 13, 14. Job. 16: 8.

97. Psalmi.

Christuksen valtakunnan korkeus ja tunnia.
Seurakunnan iso sen piltse ja jumalisen elä-
män barjoitus.

Serra on tuingas,* siitä maa
iloitaa: oltoon saaret† rie-
miijet, niin monta kuin heitä
on.

+ Ps. 72: 10. Eccl. 11: 10, 11. L. 60: 9.

2. Pilvet ja pimeys ovat hänen ympärillään: * wanhurskaus ja tuomio ovat hänen istuimensa mahwistus. †

* 2 Mos. 19: 16, 18. + Ps. 89: 15.

3. Tuli käy hänen edellänsä,*
ja polttaa ympärillä hänen vi-
hollisensa. * Ps. 50: 3. Jlm. 2. 4: 5.

4. Hänen leimaufjensa wälftýwät maan piirin päällä: maa nätee sen ja wopisee.

5. Vuorel julawat niinkuin
medenwaha Herran edessä, koto
maailman Herran edessä.

6. Tämmäät julistawat hänen vanhurskauttaansa, * ja taikki kansat näkewät hänen kunniansa.

* 3f. 8: 2. 3f. 19: 2. 3f. 50: 6. 3f. 89: 6.

7. Säveltekkäät taikki, jotka tu-
mia palvelevat,* ja kerskaavat
heitänsä epäjumalista: tumarta-
kkaat häntä taikki enkelit. †

* 2 Mof. 20: 4. 5 Mof. 5: 8.

+ 2mf. 2: 13, 14. Phil. 2: 20. Hebr. 1: 6.

8. Zion tullee sen ja iloitse,

ja Judan tyttäret ovat riemuisjansa, * Herra, sinun hallituksiestas.

* Cf. 12: 6.

9. Sillä sinä, Herra, olet korkein kaikissa maatummissa: sinä olet jangen suuresti korotettu kaikkein jumalitten ylitse.

10. Te kuin Herraa rakastatte,
vihattaat pahaa! * hän tättée
pyhäinsä sielut: jumalattomain
tähistä hän heitä pelastaa. †

* Num. 5: 15. Rom. 12: 9. + Job. 10: 28.

11. Vanhurskaalle koittaa wal-
teus, * ja ilo hurstkaille syda-
mille. * Ps. 89: 10. Ps. 112: 4.

* 93f. 89: 16. 93f. 112: 4.

12. Wanhurskaat iloittaat her-
rasja, fiittätää hänen pyhy-
tensä muistofi.

98. Psalmi.

Rehoitus ihastukseen Kristusfen ansioista,
kiitoista wiisaamman hänelle se edestä.

Psalmi.

Reijattaat Herralle uusi veisu;
sillä hän tekee ihmeitä. Hän
saa voiton oitilla kädellänsä
ja pyhällä käsiwarrellansa.

Ef. 52: 10.

2. Herrä antaa tietäväksi teh-
dä hänen autuutensa: * lausain
edessä hän ilmoittaa wanhurs-
tustensa. * Ap. T. 4: 12.

* Ex. 2. 4: 12.

3. Hän muistaa armonsa ja totuutensa Israelin huoneelle: *
taikki maailman ääret näkivät
meidän Jumalamme autuuden.

* *Qm*l. 1:54. † *Uf*. 40:5.

4. Niemuittaat Herralle, taikki
maa: weisattaat, ylistätfäät ja
kiittätfäät.

5. Kiittäkää Herraa kanteleella, kanteleella ja psalmeilla.

6. Wasfitorwilla ja pasuniilla:

riemuittaat Herran kunniaan edessä.

7. Meri pauhattaan ja kaikki, mitä hänessä on, maan piiri ja jotta asuvat sen päällä.

Ps. 96: 11, 12.

8. Kosket pauhattaan ilosta, ja kaikki vuoret olkaan iloiset,

9. Herran edessä; sillä hän tulee maata tuomitsemaan: hän tuomitsee maan piirin wanhurskaudella ja kansatoitendella.

Ps. 9: 9. Ps. 96: 13.

99. Psalmi.

Julistetaan Christuksen valtakunnan korkeus ja kunnia. Käsketään kaikkia, pyhäin esimerkkiä, häntä palvelemaan.

Herra on kuningas, kansat kuitsevat: hän istui Cherubimin päällä,* sentähden liikkui maailma. † * 1 Sam. 4: 4. † Ps. 2: 1, 2.

2. Suuri on Herra Zionissa, ja korkein kaikkein kansain ylitse.

3. Kiittäkään he sinun suurta ja ihmeellistä nimeäs, jota pyhä on.

Ps. 111: 3.

4. Ja kunniaan voima rakastaa oikeutta: sinä toimitat oikeuden, sinä saatat tuomion ja vanhurskauden Jakobissa.

5. Korottakaat Herraa meidän Jumalattamme, ja kunnartakaat hänen astinlautansa juuressa, sillä hän on pyhä. Ef. 6: 7. Dan. 9: 24.

6. Mooses ja Aaron * hänen pappeinsa seassa, ja Samuel † niitten seassa, jotka hänen nimeänsä aruussensa huutavat: he aruussensa huutavat Herraa, ja hän kuulee heidän rukoussensa.

* 2 Mos. 14: 15. 1. 32: 11.

4 Mos. 16: 22, 47. † 1 Sam. 7: 9. Jer. 15: 1.

7. Hän puhui heille pilven

patsaasta: * he pitivät hänen todistuksensa ja säätynsä, jonka hän heille antoi.

* 2 Mos. 33: 9, 20.

8. Herra, sinä olet meidän Jumalamme, sinä kuulit heidän rukoussensa: sinä, Jumala, annoit heille anteeksi, ja laitit heidän työnsä.

9. Korottakaat Herraa meidän Jumalattamme, ja kunnartakaat hänen pyhällä vuorellansa; sillä Herra meidän Jumalamme on pyhä.

100. Psalmi.

Kunnis kehoitus hartaaasti Christusta meidän Luojaamme, Kunnastajaamme ja holhoojaamme palvelemaan.

1. Kiitos-Psalmi.

Riemuitkaat Herralle, kaikki maa!

Ps. 95: 2. Ps. 98: 4.

2. Palvelkaat Herraa ilolla: tulkaat hänen kasvojensa eteen riemulla!

3. Tietäkää, että Herra on Jumala: hänpä meidän tefi, ja emme itse meitämmme, hänen kansassensa ja laituimensa lamppaiksi.

Ps. 28: 9. Ps. 70: 13. Ps. 95: 7. Hes. 34: 31.

4. Menkää hänen porttinsa tiitoksella, hänen esihuoneisiinsa weisulla: kiittäkää häntä ja ylistäkää hänen nimeänsä!

5. Sillä Herra on hyvä, ja hänen laupiutensa pysyy iankaikiksi, ja hänen totuutensa sukunnasta sukuntaan. Ps. 117: 2.

101. Psalmi.

David opettaa esimerkillänsä, kuinka esivalanmiesten tulee heidänkä käytää. Minkälaisia käskyksiä ja palvelloita heidän pitää waltseman, ja niillä hyljäämän.

1. Davidin Psalmi.

Minä weisaan armosta * ja oikeudesta: † sinulle, Herra, minä weisaan.

* San. I. 20: 28. † San. I. 16: 12.

2. Minä tahdon waarin ottaa oitiasta tiestä, * koska minun tyköni tulet: minä tahdon waeltaa sydämeni wakuudessa minun huoneessani.

* 1 Sam. 18: 14.

3. En minä ota pahaa asiata eteeni: minä wihaan wäärinteitä, ja en salli heitä olla tyköni.

5 Mos. 18: 13, 14.

4. Muria sydän olfoon minusta pois: en minä färsi pahaa.

5. Joka lähimmäistänää salaa panettelee, sen minä hukutan: en minä färsi ylpeitä ja röykkiöitä.

6. Minun silmäni katsovat uskollisia maan päällä, että he asuijivat minun tyköni: joka waeltaa oitialla tiellä, se pitää oleman minun palveliani.

San. I. 22: 11.

7. Petollisia ihmisiä en minä pidä huoneessani: ei walehtelijat meneisty minun tyköni.

8. Warahin minä hukutan kaikki jumalattomat maasta, häwittääkseni kaikki pahointekijät Herran kaupungista. Rom. 13: 4.

102. Psalmi.

Murheellinen sielu rukousee ja walittaa tuksan alla. Sobduttaa itseänsä Messiasin tuomella, ja Jumalan wankkijalla waimalla ja totuudella.

1. Raadollisen rukous, koska hän nurehissansa on, ja waltijensa Herran eteen wuodattaa.

2. Herra, kuule minun rukoukseni, ja anna minun huutoni tyköks tulla!

3. Mä kaswojas minulta peitä hädässä: kallista korwas minun puoleeni; koska minä sinua rufoilen, niin kuule pian minun rukoukseni.

4. Sillä minun päiwäni ovat kuluneet niinkuin sauru, ja minun luuni ovat poltetut niinkuin kekäle.

5. Minun sydämeni on lyöty ja kiiwettunut niinkuin heinä, niin että minä myös unhohdan minun leipäni syödä.

6. Minun luuni tarttumat minun lihaani minun huokaukseni.

7. Minä olen niinkuin ruomonpäristäjä korwessa: minä olen niinkuin hyypä * häwite-tyissä kaupungeissa.

* 3 Mos. 11: 17, 18.

8. Minä walwon, * ja olen niinkuin yksinäinen lintu katon päällä.

* Ps. 77: 5.

9. Jokapäiwä häwäisewät minun wihostukseni minua, ja jotka minua syljestelewät, wamowat minun kauttani.

10. Sillä minä syön tuhkaa niinkuin leipää, ja sekoitan minun juomani itkulla,

Ps. 42: 4. Ps. 80: 6.

11. Sinun uhkaukses ja wihas tähden, että minun uostanut olet, ja paiskannut maahan.

12. Minun päiwäni ovat kuluneet niinkuin warjo, ja minä kiiwetun niinkuin ruoho.

13. Mutta sinä, Herra, pyhnt ijanaittisesti, ja sinun muistos sulutunnasta sulutuntaan.

14. Nouse siis ja armahda

Zionia; sillä aika on häntä armahda, ja aika on tullut.

15. Sillä sinun palveliaas halajavat sitä rakentaa, ja näkivät mielellänsä, että hänen kivensä ja kalkkinsa valmiit olisivat;

16. Että pakanat Herran nimeä pelkäisivät, ja kaikki kuninkaat maan päällä sinun kuniaas.

17. Koska Herra rakentaa Zionin, niin hän nähdään kunniasfansa.

18. Hän kääntää itsensä hyljättöiden rukouksen puoleen, ja ei katso heidän rukoustansa ylös.

19. Se pitää kirjoitettaman tulevaisille sukutunnille, ja se kansa kuin luodaan,* pitää kiittämän Herraa.

* Ps. 87: 6.

20. Sillä hän katselee pyhästä korkeudestaan: Herra näkee taivaasta maan päälle,

21. Että hän kuulee vankeihin huokaukset, ja firvoittaa kuoleman lapset;

Ps. 79: 11. Sach. 9: 11. Hebr. 2: 14.

22. Että he saarnaavat Herran nimeä Zionissa, ja hänen kiitostansa Jerusalemissa,

23. Koska kansat ynnä kokuontuvat, ja valtakunnat, Herraa palvelemaan.

Ef. 2: 2, 3.

24. Hän nöyryyttää tiesiä minun voimani: hän lyhentää minun päiväni.

25. Minä sanoin: minun Jumalani, älä minua ota pois minun keski-ikästäni: sinun ajastaitas pysyvät suvusta sukun.

26. Sinä olet muinaan

maan perustanut, ja taivaat ovat sinun käsialas.

Hebr. 1: 10, 11, 12.

27. Ne katoovat, mutta sinä pysyt: ne kaikki vanhenevat niinkuin vaate: ne muuttuvat niinkuin vaate, koska sinä heitä muuttelet.

Ef. 51: 6.

28. Mutta sinä pysyt niinkuin sinä olet, ja sinun vuotes ei lopu.

Hebr. 13: 8.

29. Sinun palveliais lapset pysyvät, ja heidän sikiänsä sinun edessä menevät.

Ps. 69: 37.

103. Psalmi.

Dawid herättää sielunsa kiittämään Herraa hänen hyvään tekoinsa edestä. Näittää Jumalan lauppiutta katuvaisten heikouutta kohtaan. Kehottaa enkeleitä ja kaikkia luontokappaleita myös Herraa kiittämään.

Dawidin Psalmi.

Kiitä Herraa, minun sieluni, ja kaikki mitä minussa on, hänen pyhää nimeänsä!

2. Kiitä Herraa, minun sieluni, ja älä unhoeta, mitä hyvää hän minulle tehnyt on,

3. Joka sinulle kaikki syntis antaa anteeksi, ja parantaa kaikki sinun rikokset;

Ps. 147: 3.

4. Joka sinun henkes päästää turmeluksesta, joka sinun kruunaa armolla * ja laupiudella;

* Ps. 51: 13.

5. Joka sinun siunsi hyvyydellä täyttää, että sinun nuorimies uudistetaan niinkuin kottan.

Ef. 40: 31.

6. Herra saattaa vanhurskauten ja tuomion kaikille, jotka vääräntä kärsivät.

7. Hän on tienjä Mooselle

tiettäväksi tehnyt, Israelin lapsille hänen tekonsa.

8. Laupias ja armollinen on Herra, kärsiväinen ja aivan hyvä. 2Mos. 34: 6, 7. 4 Mos. 14: 18. 5Mos. 6: 10. Ps. 86: 5, 16. Ps. 145: 8. Joel. 2: 13. Jon. 4: 2.

9. Ei hän aina riitele, eikä vihastu iankaikkisesti.

Es. 57: 16. Jer. 3: 5. Mich. 7: 18.

10. Ei hän meidän synteimme perästä tee meille, eikä köstä meille pahain tekoimme jälkeen.

11. Sillä niin kofia kuin taipas on maasta, antaa hän armonsa lisääntyä niille, jotka häntä pelkäävät.

12. Niin laukana kuin itä on lännestä, siirsi hän meistä pahat tekomme.

13. Niinkuin isä * armah-
taa lapsiansa, niin Herra-
lin armahtaa pelkääväi-
siänsä; * Es. 63: 16. 1. 64: 8. Jer. 31: 9, 10.

14. Sillä hän tietää mintä-
kaltainen teko me olemme: hän
muistaa meidän tomuksi.

1 Mos. 3: 19. 1. 18: 27.

15. Ihminen on eläisjansä
niinkuin ruoho: hän kukoistaa
niinkuin kukkainen kedolla:

Job. 14: 2. Ps. 90: 5, 6.

Es. 40: 6, 7. Jak. 1: 10. 1 Piet. 1: 24.

16. Koska tuli täy sen pääl-
luse, niin ei hän enään testä,
eikä hänen siansa tunne häntä
ensinkään.

Job. 7: 10. 1. 8: 18.

17. Mutta Herran armo pysyy
iankaikkisesta iankaikkiseen, hä-
nen pelkääväisten päälle, ja
hänen vanhurskautensa lasten
lapsiin,

2 Mos. 20: 6. 5 Mos. 7: 6.

18. Niille, jotka hänen liit-
tonsa pitävät, ja muistavat

hänen käskyjensä, tehdänsensä
niitä.

Es. 44: 21.

19. Herra on valmistanut
istuimensa taivaassa, ja hänen
valtakuntansa hallitsee kaikkia.

20. Riittäkää Herra, te hä-
nen enkelinsä, * te wälewät san-
tarit, jotka hänen käskynsä toi-
mitatte, että hänen sanansa ääni
kuultaisiin.

* Ps. 148: 2. Hebr. 1: 8.

21. Riittäkää Herra, kaikki
hänen sotawäkinsä, * te hänen
palweliansa, jotka teette hänen
tahtonsa.

* 1 Mt. 22: 2. 1 Kun. 22: 19.

2 Pt. 2: 13. Eph. 3: 10. Kol. 1: 16.

22. Riittäkää Herra, kaikki
hänen työnsä, kaikissa hänen
waltansa paikoissa: kiitä, minun
sieluni, Herra.

104. Psalmi.

Kiitos-Psalmi Jumalan suurten tekojen edestä
suomisesa, kaikkein suotuin woimassa pitämi-
sesä ja hallitsemisessa.

Kiitä Herra, minun sieluni!

Herra, minun Jumalani, sinä
olet sangen suuresti kunnioi-
tettu, suurella kunnialla ja
kunnistuksella olet sinä puetettu.

2. Sinä puetat itses walten-
della niinkuin waatteella: sinä
lewität taiwaat niinkuin peit-
teen.

1 Mos. 1: 3, 6, 7, 8.

3. Sinä peität sen päällyksen
wedellä: sinä menet pilwisä
niinkuin ratasten päällä, ja
käyt tuulen siipein päällä.

Ps. 18: 11. Ps. 89: 7.

4. Sinä teet enkelis hen-
geksi, ja sinun palwelias
liekitsewäiseksi tuleksi.

Hebr. 1: 7.

5. Sinä joka maan perustit

perustuksensa päälle, * ettei sen pidä liikkuman iankaikkisesti.

* 1 Mos. 1: 9, 10. Job. 38: 6.

Ps. 24: 2. Ps. 89: 12. Ps. 102: 26.

6. Synnydellä sinä sen peität niinkuin vaatteella, ja vedet seisovat vuorilla.

7. Mutta sinun nuhtelemises-
täs he pakenevat: sinun jyl-
nästä he menevät pois.

8. Nuoret astuvat ylös, ja
laaksot astuvat alas jiallensa,
johonkas heidän perustanut o-
let.

9. Määrän sinä panit, * jota
ei he käy ylitse, eikä palaja
maata peittämään.

* Job. 28: 10. I. 38: 10, 11. Jer. 5: 22.

10. Sinä annat lähteet laak-
soissa kuohua, niin että ne
vuorten välitse vuotavat;

11. Että kaikki eläimet met-
sässä joisivat, ja että pedot ja-
nonsa sammuttaisivat.

12. Heidän tykönsä istuvat
taivaan linnut, ja wifertävät
offilla.

13. Sinä liotat nuoret yl-
häältä: sinä täytät maan hedel-
mällä, jonka sinä saatat.

14. Sinä kasvatat ruohon
karjalle, ja jyvät ihmisten tar-
peeksi, tuottaakses leipää maasta.

1 Mos. 1: 11, 12. Ps. 147: 8.

15. Ja että wiina ihmisen sy-
dämen ilahuttaa, * ja hänen
kaswonsa kaimistuu öljystä: ja
leipä wahvistaa ihmisen sydä-
men.

Luom. 9: 13.

16. Että Herran puut nes-
teestä täynnä olisivat: Liba-
nonin cedripuut, jotka hän on
istuttanut;

17. Siellä linnut pesiä tefe-
wät, ja haikarat hongissa asu-
wat.

18. Korfiat nuoret ovat met-
sävuohen turva, * ja kivi-
rautiot kaninein.

* Job. 39: 4.

19. Sinä teet kuun aikoja ja-
kamaan, * ja aurinko tietää las-
kemisensa.

* 1 Mos. 1: 14.

20. Sinä teet pimeyden, ja
yö tulee: silloin kaikki metjän
eläimet tulewat ulos.

21. Nuoret jalopuut saaliin
perään filjuwat, ja elatustansa
Jumalalta etsiwät.

Job. 39: 1.

22. Mutta koska aurinko koit-
taa, niin ne kokoontuvat, ja luo-
lisjansa mafaawat.

23. Niin menee myös ihminen
työhönsä, ja askareillensa eh-
tooseen asti.

24. Herra, kuinka suuret ja
monet ovat sinun käsialas?
Sinä olet kaikki taitavasti jaa-
tänyt, ja maa on täynnä sinun
tavaratas.

25. Tämä meri, joka niin
sinui ja lawia on, sinä epälu-
kuiset liikkumat, sekä pienet että
suuret eläimet;

1 Mos. 1: 20.

26. Siellä haahdet kuljeskele-
wat: sinä walaskalat ovat, *
jotkas tehnyt olet, leikitsemään
hänessä.

* Job. 40: 10, 20.

27. Kaikki odottawat sinua,
että heille antaisit ruuan ajal-
lansa.

Ps. 145: 15, 16.

28. Koskas heille annat, niin
he kokoowat: koskas tätes awaat,
niin he hywynydellä ravitaan.

Ps. 36: 7. Matth. 6: 26.

29. Jos sinä kasvos peität,
niin he hämmästyvät: koska

sinä otat heidän henkensä pois, niin he hukkuvat, ja tomuksi tulevat jällen.

Job. 34: 14, 15. Ps. 90: 3.

30. Sinä lähetät ulos sinun henkes, niin he luoduksi tulevat, ja sinä uudistat maan muodon.

31. Herran kunnia pysyy iankaikkisesti: Herra iloitsee töisjäänsä.

32. Hän katsahtaa maan päälle, niin se rapisee: hän rupee vuoriin, niin ne suitsewat.

Ps. 144: 6.

33. Minä weisaan Herralle minun elinaikani, ja kiitan minun Jumalattani niinkauvan kuin minä olen. Ps. 34: 2. Ps. 146: 2.

34. Minun puheeni kelpaa hänelle, * ja minä iloitsen Herrassa. * Ps. 19: 15.

35. Syntyiset maalta lopetetaan, ja jumalattomat ei pidä silleen oleman: kiitä Herraa, minun sieluni, Halleluja!

105. Psalmi.

David kehottaa Herraa kiittämään. Muistuttaa Jumalan kiittoa Patriarchain kanssa. Luettelee Jumalan ihmeitä kanssa johdattamisessa Egyptiin, ja sieltä taas ulos torven läpi Kanaan maalle.

Juttutää Herraa, ja saarnataat hänen nimeeniä, julistalaat hänen töitäänsä kansain seasja! 1 Mof. 2. 16: 8. Es. 12: 4.

2. Weifatkaat hänelle, soittakaat hänelle, puhutaat laulista hänen ihmeistäänsä!

3. Muistatää hänen puhää nimeeniä: * niitten iordan iloitetaan, jotka etjivät Herraa!

* Ps. 99: 3.

4. Kysykää Herraa ja hänen voimaansa, etjivää alati hänen kaswojansa!

5. Muistatää hänen ihmeellisiä töitäänsä, jotka hän tehnyt on, hänen ihmeitäänsä ja hänen sanojansa,

6. Te Abrahamin hänen palveliansa siemen, te Jakobin hänen walittunsa lapset.

7. Hänä on Herra meidän Jumalamme: hän tuomitsee kaikesä maailmassa. Ps. 96: 13 Ps. 98: 9.

8. Hän muistaa liittonsa iankaikkisesti, * sanansa, jonka hän on täskent tuhannelle + sukunnalle,

* 1 Mof. 22: 16.

+ 2 Mof. 20: 6. Lu. 1: 50, 1c.

9. Jotka hän tefi Abrahamin kanssa, ja hänen walaansa * Isaacin kanssa. * Hebr. 6: 17.

10. Ja pani sen Jakobille säädys, ja Israelille iankaikkiseksi liitoksi,

1 Mof. 13.

1. 15. 1. 17. 1. 22. 1. 26. 1. 28. 1. 35.

11. Ja sanoi: sinulle minä annan Kanaan maan, teidän perimiseen arwan. 1 Mof. 15: 15. 1. 15: 18.

12. Koska heitä wäähä ja harwat oliwat, ja he oliwat muukalaiset siinä,

13. Ja waelsiwat kansasta kansaan ja waltatumasta toiseen kansaan:

14. Ei hän sallinut yhdenkään ihmisen heitä wahingoittaa, waan rautaiji kuminkaat heidän tähtensä.

1 Mof. 19. 1. 20. 1. 26. Ps. 111.

15. Älkäää ruwetko minun woideltuini, * ja älkäää tehkö pahaa minun prophetailleni, +

* 2 Sam. 1: 16.

1 Mof. 2. 16: 22. + 1 Mof. 20: 2.

16. Ja hän kutsui näljän *
maan päälle, ja wei kaiken lei-
wän waran pois. * 1 Mos. 41: 54. 1. 42: 1.

17. Hän lähetti miehen hei-
dän eteenjä: * Joseph myytiin
orjaksi. † * 1 Mos. 45: 5. † 1 Mos. 37: 28.

18. He ahdistivat hänen jal-
kansa jalkapainhun: hänen ruu-
miinsa täytyi raudoissa maata,
1 Mos. 39: 20.

19. Siihenasti että hänen sa-
nansa tuli, ja Herran puhe
koetteli hänen.

20. Niin lähetti kuningas ja
päästi hänen: * kansain päämieh
laskei hänen vallallensa,
* 1 Mos. 41: 14, 20.

21. Ja asetti hänen huoneensa
herraksi, ja kaiken tavaransa
haltiaksi, 1 Mos. 41: 40, 20.

22. Opettamaan päämiehiänsä
oman tahtonsa jälkeen, ja wan-
hemmille wiisautta.

23. Ja Jsrael meni Egyptiin, *
ja Jakob tuli muukalaiseksi Sa-
min maalle. * 1 Mos. 46: 6.

24. Ja hän antoi kansansa
sangen suuresti kasvaa, * ja teki
heitä väkewämmäksi kuin heidän
vihollisensa. * 2 Mos. 1: 7, 12.

25. Hän käänsi heidän sydä-
mensä wihaamaan hänen kan-
saansa, ja hänen palvelioitansa
wiekkaudella painamaan alas.
2 Mos. 1: 10.

26. Hän lähetti palveliansa
Moseksen, ja Aaronin, jonka hän
walitsi. 2 Mos. 3. 1. 4.

27. Ne tekivät hänen mer-
kinjä * heidän seasansa, ja hä-
nen ihmeensä Samin maalla.
* 2 Mos. 7: 9. Ps. 78: 43.

28. Hän antoi pimeyden tulla,

ja sen pimeytti; * ja ei olleet
he hänen sanoillensa kuulemat-
tomat. * 2 Mos. 10: 22.

29. Hän muutti heidän we-
tensä wereksi, * ja kuoletti heidän
kalansa. * 2 Mos. 7: 19, 20. Ps. 78: 44.

30. Heidän maansa tuohutti
häneistänsä sammakoita, * heidän
kuningastensa kammioissa.
* 2 Mos. 8: 6. Ps. 78: 45.

31. Hän sanoi, niin turilaat
ja täit tulivat heidän maansa
ääriin. 2 Mos. 8: 24.

32. Hän antoi rakeet heille
sateeksi, tulen liekit heidän
maallensa, 2 Mos. 9: 18, 23. Ps. 78: 47, 48.

33. Ja löi heidän viinapunnsa
ja siikunapunnsa, ja särki puut
heidän maansa äärisä.

34. Hän sanoi, niin tulivat
epäluhuiset parmat ja wapsaiset,
2 Mos. 10: 4, 13, 14. Ps. 78: 46.

35. Ja ne söiwät kaiken ruo-
hon heidän maaltansa, ja he
söiwät heidän maansa hedelmän.

36. Ja hän löi kaikki esikoiset
heidän maallansa, ensimmäiset
kaikesta heidän voimastansa,
2 Mos. 12: 29. Ps. 78: 51.

37. Ja wei heitä hopialla ja
kullalla ulos: * ja ei ollut hei-
dän jukufunnisjansa ystikään
sairas. * 2 Mos. 12: 35.

38. Egypti iloitti heidän lähte-
mistänsä; sillä heidän pelkonsa
oli tullut heidän päällensä.

39. Hän lewitti pilwen wer-
hoksi, ja tulen yötä walistamaan.
2 Mos. 13: 21. 1. 14: 19, 20. Ps. 78: 14.

40. He anoiwat, niin antoi
hän metsäkanat tulla, ja rawitsi
heitä taiwaan leiwällä.

2 Mos. 16: 12. Ps. 78: 24, 25.

41. Hän awasi kallion, * niin wesi vuoti, ja wirrat juoksivat kuivaa myöten. * 2 Mos. 17: 6.

4 Mos. 20: 11. Ps. 78: 20. 1 Kor. 10: 4.

42. Sillä hän muisti pyhän sanansa, kuin hän palveliallensa Abrahamille puhunut oli,

1 Mos. 15: 14.

43. Ja wei kansansa ilolla ulos, ja walittunsa riennulla.

44. Ja antoi heille pakanain maan, niin että he kansain hywyydet omistivat heillessä; Jos. 1.

45. Että he pitäisivät hänen säätnsä, ja hänen lakinsa kätäisivät, * Halleluja!

* 2 Mos. 19: 4, 5, 6. 3 Mos. 4: 1, 40. 1. 8: 24.

106. Psalmi.

Dawid neuwoo Herraa kiittämään ja rufoilee armoa. Tunnustaa, että Israelin lapset rikkoivat Herraa vastaan Egyptissä, fornessa ja Ranaan maassa; Kiittää, ettei Jumala heitä peräti hyljännyt, ja rufoilee edespäinkin armoa.

Halleluja.

Kiittäkää Herraa! sillä hän on hywä, ja hänen lauputensa pysyy iankaikijesti. 1 Aika R. 16: 31.

Ps. 107: 1. Ps. 118: 1. Ps. 136: 1.

2. Kuka taitaa puhua ulos Herran suurta voimaa, ja ylistää tahtia hänen kiitettäviä tekojansa?

3. Mutuaat ovat, jotka täskyn pitävät ja aina wanhurskauden tekewät.

4. Herra, muista minua sen armos perästä, jonka kanjalles luwannut olet: opi minua sinun autuudella;

5. Että minä näkisin walittuittes menestysten, ja iloitsisin sinun kanssas ilosia, ja kerskaisin sinun perimises kanssa.

6. Me teimme syntiä meidän isäimme kanssa: me teimme wäärin, ja olemme olleet jumalattomat.

3 Mos. 28: 40. Jer. 3: 25. Dan. 9: 5, 6.

7. Ei meidän isämme tahtoneet ymmärtää Egyptissä sinun ihmeitäs, eikä muistaneet sinun suurta laupiuttas, ja olivat meren tykönä tottelemattomat, * Punaisen meren tykönä.

* 2 Mos. 14: 11, 12.

8. Kuitenkin autti hän heitä nimensä tähden, niin että hän voimansa osoitti.

9. Ja hän uhkasi Punaista merta, niin se kuivui; ja wei heitä syvyyden läpitse, niinkuin fornessa.

2 Mos. 14: 21. Ps. 78: 13.

10. Ja wapahiti heitä niitten käsistä, jotka heitä wihasivat, ja lunasti heitä wihoillistensa käsiistä.

11. Ja wedet peittivät * heidän wainollisensa, niin ettei ysfikään eläwäkö jäännyt.

* 2 Mos. 14: 23, 27.

12. Silloin he uskoivat hänen sanansa, * ja weijasivat hänen kiitoksensa. †

* 2 Mos. 14: 31. † 2 Mos. 15: 1.

13. Mutta he unhohtivat pian hänen työnjä, ja ei ottaneet hänen neuwoansa.

14. He kiehuivat himosta fornessa, ja kiusasivat Jumalata erämaassa.

2 Mos. 16: 3.

4 Mos. 11: 4. Ps. 78: 18. 1 Kor. 10: 6.

15. Mutta hän antoi heille heidän anomisensa, ja lähetti heille laihuuden heidän himonsa tähden.

4 Mos. 11: 31. Ps. 78: 29.

16. Ja he asettivat itsensä *

Mosesta vastaan leivissä, Aaronia Herran pyhää vastaan.

* 4 Mos. 16: 1, 2c.

17. Maa aukeni ja nieli Dathanin, ja peitti Abiramia joukon.

4 Mos. 16: 31. 5 Mos. 11: 6.

18. Ja tuli syttyi heidän joukossansa, ja liekki poltti jumalattomat.

4 Mos. 16: 35.

19. He tekivät wafan Horibissa, ja kumaršivat walettua kumaa.

2 Mos. 32: 4.

20. Ja he muuttelivat kunniansa härjän muotoon, joka heiniä syö.

Rom. 1: 23, 25.

21. He unhohtivat Jumalan heidän wapahtajansa, joka oli niin suuria töitä tehnyt Egyptissä,

22. Ihmeitä Hamin maalla, ja peljättäviä töitä Punaisen meren tykönä.

23. Ja hän sanoi heitä hukutawansa, ellei Moses hänen wailuttunsa olisi seisunut siinä wälissä, * ja palauttanut hänen wihaansa, ettei hän ratki heitä kadottanut. †

* Hes. 13: 5.

† 2 Mos. 32: 11. 5 Mos. 9: 12, 1c.

24. Ja he katsoivat sen ihanan maan yllön, eikä uskoneet hänen sanaansa,

4 Mos. 13. 1. 14.

25. Ja napisivat majoisansa, eikä olleet kuuliaiset Herran äänelle.

26. Ja hän nosti kätensä heitä vastaan, maahan lyödäksensä heitä korwessa,

4 Mos. 10: 27, 28.

27. Ja heittääkseen heidän siemenensä pakanain setaan, ja hajoittaäkseen heitä maahan.

5 Mos. 28: 49, 51, 1c. 1. 32: 25.

28. Ja he ryhtyivät Baal

Beoriin, ja söivät kuolleitten (epäjumalitten) uhreista;

4 Mos. 25: 1, 2, 3. 1. 31: 16.

29. Ja wihoittivat hänen heidän töillensä; niin tuli myös rangaiustus heidän setaansa.

30. Niin Pinehas astui edes, ja lepytti asian, ja rangaiustus lakkasi.

4 Mos. 25: 7, 8.

31. Ja se luettiin hänelle wanhurskaudeksi, surwusta sukuun ijanikaikkisesti.

4 Mos. 25: 11, 12, 13.

32. Ja wihoittivat hänen riitaweden tykönä, * ja tapahtui Moseskalle pahoin heidän tähtensä.

* 4 Mos. 20: 2. Ps. 95: 8.

33. Sillä he saattivat hänen sydämensä murheelliseksi, niin että hän sanoisjansa etkä.

34. Ei he hukuttaneet niitä pakanaita, kuin Herrä heille käskennyt oli;

35. Waan jekoittivat heitänsä pakanain setaan, ja oppivat heidän töitensä;

Tuom. 2. 1. 3.

36. Ja palvelivat heidän epäjumalaitansa; ja ne tulivat heille paulaksi.

37. Ja he uhrasivat heidän poikansa ja tyttärensä perfeleille;

2 Kun. 2. 21: 6. 1. 23: 10.

2 Alfa R. 28: 3. Jer. 7: 31. 1. 19: 5. 1. 32: 35.

38. Ja muodattivat wiattoman weren, heidän poikainsa ja tyttärensä weren, jotka he uhrasivat Kananealaisten epäjumalille, niin että maa weren wioilla * turmeltiin.

* 4 Mos. 35: 33.

39. Ja saastuttivat heitänsä omisia töissään, ja tekivät huorin heidän teoissansa.

40. Niin julmasti Herran

wiha kansansa päälle, ja hän kauhistui perimistänsä;

41. Ja hyljäi ne pakanoitteen täiin, * että ne wallitsivat heitä, jotka heitä wihasivat. * Tuom. 3: 8.

L. 4: 2. L. 6: 1, 1c. L. 10: 7, 1c. L. 13: 1, 1c.

42. Ja heidän vihollisensa ahdistivat heitä, ja he painettiin heidän käteensä ala.

43. Hän monesti heitä pelasti; mutta he wihoittivat hänen neuvoittansa, ja he painettiin alas pahain tefoinsa tähden.

44. Ja hän näki heidän tuskansa, koska hän heidän waliutuksensa kuuli,

45. Ja muisti liitonnsa, kuin hän heidän kansansa tehnyt oli, ja katui sitä * juuresta laupiudestansa, * 5 Mos. 30: 1, 1c.

46. Ja antoi heidän armon löytää taitkein edessä, kuin heitä wanginneet olivat.

47. Auta meitä, Herra meidän Jumalamme, ja kotoa meitä pakanoista, että me kiittäisimme sinun pyhää nimeäs, ja kehui sinne kiitosta.

1 Kiis. 2. 16: 35, 36.

48. Kiitetty olkoon Herra Israelin Jumala, * ijanlaittisuudesta niin ijanlaittisuuteen: ja sanotaan kaikki kansa: Amen, Halleluja! * Ps. 72: 18, 19.

107. Psalmi.

Rehoitus Herran liittoon pelastuksen edestä: taittinaisesta puutteesta; waukudesta; sairaudesta meren häädystä; taittinaisesta ajasta, ja wälivalaasta.

Kiittäkää Herraa; sillä hän on hyvä, ja hänen laupiuksensa pysyy ijanlaittisesti.

Ps. 118: 1. Ps. 136: 1.

2. Sanokaan Herran lunastut, jotka hän on tuskasta wapahtanut,

3. Ja jotka hän on maan nista koonnut, idästä ja lännestä, pohjaisesta ja etelästä,

4. Jotka egyptissä waelisivat kormessa * umpi tietä, ja ei löytäneet kaupunkia asuaksensa, * Hebr. 11: 38.

5. Isoowaiset ja janoowaiset; ja heidän sielunsa waipui heissä.

6. Ja he huusivat Herraa heidän tuskisjansa, ja hän pelasti heitä heidän hädistänsä,

7. Ja wei heitä oikiata tietä, että he menivät asuin-kaupunkiin.

8. Kiittäkään he siis Herraa hänen laupiutensa edestä, ja hänen ihmeittensä tähden, jotka hän ihmisten lasten kohtaan tekee:

9. Että hän ravitsee himoitsewaisen sielun ja täyttää isoo-waisen sielun hywynydellä.

10. Jotka istuvat pimeissä ja kuoleman warjossa, wangitut ahdistuksessa ja raudassa:

Job. 36: 8.

11. Että he olivat Jumalan kästnä vastaan lowaformaiset, ja olivat katsoneet ylös ylimmäisen lain;

12. Sentähden täytyi heidän sydämensä onnettomuudella waiwattaa, niin että he lankeisivat, ja ei kenkään heitä auttanut.

13. Ja he huusivat Herraa heidän tuskisjansa, ja hän autti heitä heidän hädistänsä;

14. Ja wei heitä pimeydestä ulos ja kuoleman warjosta, ja särki heidän siteensä.

15. Kiittäkään he siis Herraa hänen laupiutensa edestä, ja hänen ihmeittensä tähden, jotta hän ihmisten lasten kohtaan tekee:

16. Että hän järkee waskiporrit, ja rikkoo rautaiset salwat.

17. Sullut, jotta rangaistiin heidän ylitseäymisensä tähden, ja heidän synteinsä tähden,

18. Heidän sielunsa tauhistui kaikkea ruokaa, ja saivat kuolintautinsa.

Job. 33: 20.

19. Ja he huusivat Herraa heidän tuskiinsa, ja hän autti heitä heidän hädistänsä.

20. Hän lähetti sanansa ja paransi heitä, * ja pelasti heitä, ettei he kuolleet.

Wih. 16: 12.

21. Kiittäkään he siis Herraa hänen laupiutensa edestä, ja hänen ihmeittensä tähden, jotta hän ihmisten lasten kohtaan tekee.

22. Ja uhrattaa kiitosuhria, ja luetellaan hänen tefojansa ilolla.

23. Jotta haakilla meressä waeltawat, ja asiansa toimittawat suurilla wessillä,

24. He näkiwät Herran työt, ja hänen ihmeensä syvyydessä.

25. Kuin hän sanoi, ja paisutti suuren ilman, jotta aallot nosti ylös,

Ps. 135: 6.

26. Niin he meniwät ylös taiwasta kohden ja meniwät syvyyteen alas, että heidän sielunsa ahdistuksesta epäili,

27. Että he horjuivat ja hoipertelivat niinkuin juopuneet, ja ei silleen neuwoa tietäneet;

28. Ja he huusivat Herraa

heidän tuskiinsa, ja hän autti heitä heidän hädistänsä,

29. Ja hän hillitsi kovan ilman, että aallot heitänsä asettivat.

30. Ja he tulivat iloisiksi, että tyweni, ja hän wei heitä satamaan heidän mielsä jälkeen.

31. Kiittäkään he siis Herraa hänen laupiutensa edestä, ja hänen ihmeittensä tähden, jotta hän ihmisten lasten kohtaan tekee.

32. Ja ylistäkään häntä kansan seurakunnassa, * ja kiittäkään häntä wanhimpain seassa,

* Ps. 9: 12.

33. Joka wirrat tefi erämaaksi, ja wesi-lähteet kuivaksi maaksi,

34. Ettei hedelmällinen maamitään kantanut, * heidän pahiuutensa tähden, jotta siinä asuiwat.

* Joel. 1: 10, 11.

35. Erämaan tefi hän wesi-lammiksi, ja kuivan maan wesi-lähteeksi,

36. Ja asetti sunne isoomaiset; ja he valmistiwat siihen kaupunkia, jossa he asuiwat,

37. Ja kylwiwät pellot ja wiinapuita istuttiwat, ja saivat jokawuotisen hedelmän.

Job. 2: 22.

38. Ja hän suunnasi heitä ja he sangen suuresti enäniwät, ja hän antoi paljon karjaa heille;

39. Jotta olivat painetut alas ja sorretut pahain wäiwassalta ja ahdistukselta,

40. Koska ylönnatse päämiehen päälle wuodatettu oli, * ja kaikki maa esykisissä ja autiana oli.

* Job. 12: 21. Ps. 76: 13. Es. 40: 23.

41. Ja hän warjeli löyhää

raadollisuudesta, ja enänsi hänen sukunsa niinkuin lauman.

42. Näitä vanhurskaat näkivät ja iloitsivat,* ja jokainen paha suu pitää tukittaman. †

* Job. 22: 19. † Job. 5: 16. Ps. 63: 12.

43. Kuka on taitava ja näitä kätkee, se ymmärtää Herran moninaisen laupiuden.

108. Psalmi.

David kiittää Jumalata ja rukoilee Jumalan lasten puolesta; wakuuttaa itseänsä Jumalan avusta.

1. Psalmi, Davidin weisu.

2. Jumala! minun sydämeni on valmis: minä weisaan ja kiitän,* niin myös minun tunniani.

* Ps. 57: 8.

3. Nouse, psaltari ja kantele; minä nousen warahin.

4. Sinua, Herra, minä kiitän kansain seasja: minä weisaan sinulle kiitosta sukuniin.

5. Sillä sinun armos on suuri ylitse taivasten, ja sinun toimitus hamaan pilviin asti.

Ps. 36: 6. Ps. 57: 11.

6. Korota sinua, Jumala, taivasten ylitse, ja sinun kunias kaiken maan ylitse;

7. Että sinun rakkaat ystäväsi wapaaksi tulisiwat; auta oikialla kädellä, ja kuule minun rukoukseni.

Ps. 60: 7.

8. Jumala on puhunut pyhänsä, siitä minä iloitsen: minä jaan Sichemin, ja mitaan Buchothin laakson.

Ps. 60: 8.

9. Gilead on minun, Manasse on myös minun, ja Ephraim on minun pääni wälewyytä: Juda on minun päämieheni;

10. Moab on minun pefinas-tiani, minä wenyntän kentäni Edomin päälle: Philistealaisten ylitse minä iloitsen.

11. Kuka wie minua wahvaan kaupunkiin? kuka wie minua Edomiin?

12. Etkösinä, Jumala, joka meitä heittänyt olet pois? Ja etkösin mene ulos, Jumala, meidän sotawäkemme kanssa?

13. Saata meille apua tusksissamme; sillä ihmisten apu on turha.

14. Jumalassa me tahdomme urhoollisia töitä tehdä;* ja hän polkee meidän wihollisemme alas.

* Ps. 18: 30. Ps. 60: 14.

109. Psalmi.

Christus rukoilee kostoa wihollisillensa, erinomattain hänen pettäjälensä Judalle; pyhästä pelastettaa heidän häwäistyksensä.

1. Davidin Psalmi, edelläweisaaja^{ne}.

Jumala, minun kiitokseni, älä waitene.

Ps. 28: 1. Ps. 63: 2.

2. Sillä he owat heidän jumalattoman ja pettäwäisen suunsa awanneet minua vastaan: he puhuwat minun kanssani wietkaalla kielessä.

3. Ja myrkkyisillä sanoilla owat he minun piirittäneet, ja sotiwat minua vastaan ilman syytä.

4. Että minä heitä rakastan, owat he minua vastaan; mutta minä rukoilen.

5. He osoittawat minulle pahaa hnwän edestä,* ja wihaa rakkauden edestä.

* Ps. 35: 12, 13.

6. Useta jumalattomat hänen

päällensä,* ja perkele seisokaan hänen oisilla kädellensä.†

* Matth. 26: 14. † Joh. 18: 2.

7. Koska hän tuomitaan, niin lähtekään siitä ulos jumalattomana, ja hänen rukouksensa olkoon synti.

8. Olkoon hänen päivänsä harvat, ja hänen Wirkansa otakoon toinen.

Joh. 17: 12. Ap. T. 1: 20, 25.

9. Hänen lapsensa olkoon * orvot, ja hänen emäntänsä leski.

* 5 Mos. 28: 18, 32, 41.

10. Känkään hänen lapsensa kulkiana, ja kerjättään,* ja etsitään elatuksensa köyhyydessään.

* Joh. 20: 10.

11. Raikki mitä hänellä on, korforahainen ottakoon, ja muukalaiset repikään hänen hyvyytensä.

5 Mos. 28: 43, 44, 48.

12. Olkoon kentään hänelle hyvää tehkö, eikä yksikään armahasto hänen orpojansa.

13. Hänen sukunsa olkoon hävitetty:* heidän nimensä olkoon toisessa polvessa pyhitty pois.

* 5 Mos. 28: 61, 62. Ps. 21: 11.

14. Hänen isäinsä pahat teot tulkaan muistoksi Herran edessä, ja hänen äitinsä synti ei pidä pyhittämän pois.

2 Mos. 20: 5.

15. Olkoon ne alati Herran kasvoihin edessä, ja hukutkoon heidän muistonsa maan päältä;

Ps. 34: 17.

16. Ettei hänellä ensinkään laupiutta ollut, vaan vainosi raadollista ja köyhää,* ja murheellista tappaaksensa.*

* Es. 53: 3, 4.

17. Ja hän tahtoi kironsa, sen myös pitää hänelle

tuleman: ei hän tahtonut siunausta, sen pitää myös hänestä kauwas erkane-

man. 18. Ja hän puki kiron pään päällänsä niinkuin paitansa, ja se meni hänen sisällyksiinsä niinkuin vesi, ja hänen luhinsa niinkuin öljy.

19. Se olkoon hänelle niinkuin vaate, jolla hän itsensä verhoittaa, ja niinkuin wyö, jolla hän aina itsensä myöttää.

20. Niin näin tapahtuukin heille Herralta, jotka ovat minua vastaan, ja puhuvat pahoin minun sieluni vastaan.

21. Mutta sinä, Herra, Herra, tee minun kansjani sinun nimes tähden; sillä sinun armon on hyvä, pelasta minua.

22. Sillä minä olen köyhä ja raadollinen: minun sydämeni on särjetty minuissa.

23. Minä menen pois niinkuin warjo, koska se tulee pois, ja pudistetaan ulos niinkuin kasfaat.

Joh. 39: 23.

24. Minun polweni ovat heikoksi tulleet paastosta, ja minun lihani on lahtunut lihavuudesta.

25. Ja minun täntyn olla heidän pilkkansa: koska he minun näkivät, niin he päätänsä pudistavat.

Ps. 22: 8. Matth. 27: 39.

26. Auta minua, Herra minun Jumalani: auta minua sinun armon perästä;

27. Että he tunteisivat sen sinun tädessä, ja että sinä Herra sen teet.

28. Koska he sadattawat, niin sinua sinä: koska he tarkaawat sinua vastaan, niin tulkoon he häpiään, mutta sinun palwelias iloitkaan.

29. Olkoon minun wainolliseni häwäistytksellä puetetut, ja olkoon häpiällänsä werhoitetut niinkuin hameella. Ps. 35: 26.

30. Minä kiitän suuresti Herraa minun suullani, ja ylistän häntä monen seasja. Ps. 22: 23, 30.

31. Eillä hän seijoo köyhän oikialla kädellä, * auttamassa häntä niistä, jotka hänen sielunsa tuomitsewat. * Ps. 18: 8.

110. Psalmi.

Ennustus Christuksen waltakunnasta, pappeudesta, woitoista.

1. Dawidin Psalmi.

Herra sanoi minun Herralleni: istu minun oikialle kädelleni, siihenasti kuin minä panen sinun vihollises sinun jalkais astinlaudaksi. Matth. 22: 44.

Matth. 12: 26. Luc. 20: 42.

Ap. 7: 2: 54. 1 Kor. 15: 25. Hebr. 1: 13. I. 10: 12.

2. Herra lähettää sinun wäestösi waltitan * Zionista: waltitse sinun vihollistes seasja. * Ps. 45: 7.

3. Sinun woittoos päivänä palwelee sinun kansas sinua mielellänsä pyhisiä launistuksia: * sinun lapses synnyttään sinulle + niinkuin laste aamuruskosta. * Ps. 90: 9. + Ps. 87: 4, 5.

4. Herra on wainonut, ja ei kadu sitä: sinä olet pappi ijan kaikkisesti, Melchijedechin jäädyn jälkeen. I Mos. 14: 18. Jos. 12: 34.

Hebr. 5: 6. I. 6: 20. I. 7: 11, 15, 17.

5. Herra on sinun oikialla

tädellä: hän musertaa kunniaa wihanja päiwinä. Ps. 45: 6.

6. Hän tuomitsee pakanoitteen seasja: * hän täyttää maafunnat ruumeilla: hän musertaa monen maafunnan pään. * Es. 2: 4.

7. Hän juo ojaista tiellä; sentähden korottaa hän päänsä. Luc. 24: 26.

111. Psalmi.

Kiitos Jumalan hengellisten ja ruumiillisten hywäin tekein edestä. Herran pelwon ylistys.

Halleluja!

Minä kiitän Herraa kaikesta sydämeistäni, * hurstasten neuwossa ja seurakunnassa.

* Ps. 9: 2.

2. Suuret owat Herran työt: joka niistä ottaa waarin, hänellä on isä riemu niistä.

3. Mitä hän asettaa, se on kunniallinen ja jalo, ja hänen wanhurskautensa pysyy ijan kaikkisesti.

4. Hän on säätänyt ihmeittensä muiston: armollinen ja laupias on Herra.

5. Hän antaa ruuan * pelkääwäisillensä: hän muistaa liitonja ijan kaikkisesti. * Ps. 104: 14.

6. Hän ilmoittaa kunniansa wäestötönä, antaaksensa heille pakanain perimisen.

7. Hänen kätensä työt owat totuus ja oikeus: kaikki hänen käskynsä owat toimelliset.

8. Ne pysyvät wahwana aina ja ijan kaikkisesti: ne owat tehdyt totuudessa ja oikeudessa.

9. Hän lähetti kunniansa lunastuksen, hän lupaa liitonja pyhymään ijan kaikkisesti: pyhä

ja peljättävä on hänen nimensä. * Jer. 31: 33.

10. Herran pelko on wiisauden alkū: * se on hyvä ymmärrys taikille, jotta sen tekevät: hänen kiitosensa pysyy iankaikkisesti. * Job. 28: 28. San. I. 1: 7. I. 9: 10.

112. Psalmi.

Herraa pelkääväisten onni. Antelaisuuden palkka ja jumalattomain onnettomuus.

Halleluja!

Mutuas on se, kuin pelkää Herraa: jota hänen käskyjäänsä sangen himoitsee. Ps. 1: 2. Ps. 128: 1.

2. Hänen siemenensä on valtiās maan päällä: hurstasten suku pitää suunnatusti tuleman. Ps. 25: 13. San. I. 20: 7.

3. Rikkaus ja runsaus on hänen huoneesjansa, ja hänen vanhurskautensa pysyy iankaikkisesti.

4. Hurstaille koittaa valkeus* pimeissä, armolliselta, laupiaalta ja vanhurskaalta.

* Ps. 97: 11. San. I. 13: 9. Es. 58: 8.

5. Hyvä ihminen on laupias ja mielellänsä lainaa, * ja toimittaa asianja toimellisesti. +

* Ps. 37: 26. Lu. 8: 34, 35. + Ps. 15: 3.

6. Sillä hän pysyy iankaikkisesti: ei vanhurskas ikänä unhoteta. Es. 49: 15. Mal. 3: 16.

7. Koska rangaistus tulee, niin ei hän pelkää: * hänen sydämensä uskaltaa lujasti Herran päälle. * Ps. 91: 5. San. I. 3: 24, 25. I. 28: 1.

8. Hänen sydämensä on wäristetty ja ei pelkää, siihenasti kuin hän näkee ilonsa wihollisjansa. Ps. 52: 8.

9. Hän jakaa ja antaa waiwai-

sille: hänen vanhurskautensa pysyy iankaikkisesti: * hänen sarrwensa + korotetaan kunnialla.

* 2 Kor. 9: 9. + Ps. 92: 11.

10. Jumalatoim näkee sen ja närkästyy: hän purestelee ham-paitansa * ja nääntyy; + sillä mitä jumalattomat halajawat, se tyhjäksi tulee.

* Ps. 37: 12, 13. + San. I. 10: 28.

113. Psalmi.

Dawid neuvoos taiffia kiittämään Herraa. Osoittaa kunnia-arwon ja hedelmällisyyden tulewan Herrasta.

Halleluja!

Kiittäkää te, Herran palveliat, kiittäkää Herran nimeä!

2. Kiitetty olkoon Herran nimi, nyt ja iankaikkisesti!

Ps. 115: 18. Dan. 2: 20.

3. Muringon soitosta hänen laskemiseensa asti olkoon Herran nimi kiitetty! Ps. 8: 2. Mal. 1: 11.

4. Herra on korkia ylitse taiktein pakanain, ja hänen kunniansa ylitse taivaasten.

5. Kuka on niinkuin Herra meidän Jumalamme, joka niin korkialla asuu?

Ps. 138: 6. Es. 57: 15.

6. Ja kuitenkin katsoo alimmaisja taivaassa ja maassa;

7. Joka köyhän tomuista ylentää, ja waiwaisen loasta korottaa,

1 Sam. 2: 7. Job. 5: 11.

8. Istuttaaksensa häntä päämiesten siivun, hänen kanjansa päämiesten siivun;

9. Joka hedelmättömät saattaa huoneeseen asumaan, että hän riemuisesti lasten äidiksi* tulee. Halleluja!

* 1 Mos. 21: 2.

1 Sam. 1: 20. I. 2: 5. Lu. 1: 57.

114. Psalmi.

Israelin kansan pelastus Egyptistä. Ne ihmiset, kuin siinä tapahtuivat.

Quin Israel Egyptistä läksi,*
Jakobin huone muukalaisesta
kansaasta, * 2 Mos. 12: 41. 1. 13.

2. Niin Juda tuli hänen pyhäkseen: Israel hänen vallakseen.
2 Mos. 6: 7. 1. 19: 5, 6.

3. Sen meri näki ja pakeni:*
Jordani palasi takaperin, †

* 2 Mos. 14: 21, 16. Ps. 68: 6. † Jos. 3: 16.

4. Wuoret hyppäsivät niinkuin oinaat, ja tukkulat niinkuin nuoret lampaat. 2 Mos. 19: 18. Ps. 18: 8.

5. Mitä sinun oli, meri, ettäs pakenit? ja sinä Jordani, ettäs palasit takaperin?

6. Te wuoret, että te hyppäsitte niinkuin oinaat? te tukkulat, niinkuin nuoret lampaat?

7. Herran edessä wapii maa, Jakobin Jumalan edessä,

8. Joka kalliot muuttaa wesi-
lammiksi, ja kiven wesi-
lähteeksi.

2 Mos. 17: 6. 4 Mos. 20: 11.

115. Psalmi.

Esitetään, että Herrä on kunnioitettava Jumala: mutta pakanain epäjumalat ovat mitättömät. Kehoitetaan kaikkia säätöjä Herran siunausta etsimään.

Ei meille, Herrä, ei meille,
waan sinun nimelles* anna
kunnia, sinun armos ja totuus
tes tähden. * Ps. 79: 9.

Jer. 14: 20, 21. Dan. 9: 5, 7, 18, 19.

2. Miksi pakanat sanovat:
tusja on nyt heidän Jumalansa?

Ps. 42: 4, 11. Ps. 79: 10.

3. Mutta meidän Jumalamme
on tawaisia: mitä ikänä hän
tahtoo, sen hän tekee.

Job. 23: 13. 1. 42: 2. Ps. 135: 6.

4. Waan heidän epäjumalan-
sa owat hopia ja kulta, ihmis-
ten käsillä tehdyt. Ps. 135: 15.

5. Heillä on suu, ja ei puhu:
heillä owat silmät, ja ei näe.

6. Heillä owat korvat, ja ei
kuule: heillä owat sieramet, ja
ei haista.

7. Heillä owat kädet, ja ei
rupee: heillä owat jalat, ja ei
käy; ja ei puhu surfustansa.

8. Jotka niitä tefewät, owat
niitten kaltaiset,* ja saitti, jotka
heihin uskaltawat. * Es. 44: 9.

9. Mutta Israel toiwokaan
Herran päälle: hän on heidän
apunsa ja heidän kilpensä.

10. Aaronin huone toiwokaan
Herran päälle: hän on heidän
apunsa ja kilpensä.

11. Jotka Herraa pelkäävät,
toiwokaan myös Herran päälle:
hän on heidän apunsa ja heidän
kilpensä.

12. Herrä muistaa meitä ja
siunaa meitä: hän siunaa Is-
raelin huoneen, hän siunaa Aa-
ronin huoneen.

13. Hän siunaa ne, kuin Herraa
pelkäävät, sekä pienet että suuret.

14. Herrä siunattoon teitä e-
nämmin, teitä ja teidän lap-
sianne.

15. Te olette Herran siunatut,*
joka tairwaat ja maan on tehnyt.

* Matth. 25: 34.

16. Tairwaisten tairwaat owat
Herran; mutta maan on hän
ihmisten lapsille antanut.

17. Kuolleet ei taida Herraa
kiittää, eikä ne, jotka menewät a-
las hiljaisuuteen. Ps. 6: 6. Es. 38: 18, 19.

18. Mutta me kiitämme Her-

raa, hamasta nyt ja ijanikaiksi-
seen, * Halleluja! * Ps. 113: 2. Dan. 2: 20.

116. Psalmi.

Dawid ylistää Herran armoa, joka hänen
maasta pelasti. Lupaa kiittolisuuden.

Sitä minä rakastan, että Herra
kuulee minun rukoukseni ää-
nen; Ps. 4: 4. Ps. 10: 17. Ps. 84: 5, 7, 18.

2. Että hän korvansa kallistaa
minun puoleeni: sentähden mi-
nä avukseni huudan häntä elin-
aikanani.

3. Kuoleman paulat ovat mi-
nun piirittäneet, ja helvetin
ahdistukset ovat minun löytä-
neet: * minä tulin waiwaan ja
tuskaan. * 2 Sam. 22: 5, 6. Ps. 18: 5, 6.

4. Mutta minä avukseni huu-
dan Herran nimeä: o Herra,
pelasta minun sieluni!

5. Herra on armollinen ja
wanhurskas, ja meidän Jumä-
lamme on laupias.

6. Herra kätkee yksikertaiset:
kuin minä olin towin waiwattu,
niin hän minua autti.

7. Palaja taas, minun
sieluni, sinun lepoos; sil-
lä Herra tekee hyvästi si-
nulle.

8. Sillä sinä olet minun sie-
luni temmannut pois kuolemas-
ta, * minun sieluni kynnelistä,
minun jalkani kompastuksesta.

* Ps. 71: 20. Ps. 86: 13.

9. Minä waellan Herran edes-
sä eläwitten maassa. Ps. 56: 14.

10. Minä uskon, sentähden
minä puhun; * mutta minä
sangen waiwataan. * 2 Kor. 4: 13.

11. Minä sanoin hämmästy-
ksessä: * kaikki ihmiset ovat
walehteliat. † * Ps. 81: 23. † Rom. 3: 4.

12. Kuinka minä maksan Her-
ralle kaikki hänen hyvät tekonsa,
jotka hän minulle teki?

13. Minä otan sen autuaallisen
kaljin, ja saarnaan Herran ni-
meä.

14. Minä maksan lupaukseni *
Herralle kaiken hänen kansansa
edessä. * Ps. 61: 9. Ps. 66: 13.

15. Hänen pyhäinsä kuolema
on kallis Herran edessä. Ps. 9: 13.

16. O Herra! minä olen sinun
palwelias, minä olen sinun pal-
welias, sinun piikas poika: sinä
olet minun siteeni waltallensa
päästännyt.

17. Minä uhraan sinulle kiitos-
uhria, ja Herran nimeä saarnaan.

18. Minä maksan Herralle
lupaukseni kaiken hänen kansan-
sa edessä,

19. Herran huoneen esikarta-
noisja, keskellä sinua, Jerusa-
lem. Halleluja!

117. Psalmi.

Waroktus Herran kiittokseen hänen armonsa
ja totuutensa edestä.

Kiittäkää Herraa, kaikki paka-
nat: ylistäkää häntä kaikki
kansat! Rom. 15: 11.

2. Sillä hänen armonsa on
womallinen meidän päällemme,
ja Herran totuus * ijanikaikki
sesti. Halleluja! * Job. 1: 17.

118. Psalmi.

Christus tehoittaa uskowaisia kiittämään Ju-
malata hänen hyvyhtensä ja pelastuksensa
edestä. Uskowliset welisaamat kiitoswirttä.
Sunastuksen työstä.

Kiittäkää Herraa; sillä hän on
hyvä, ja hänen laupiutensa
pysyy ijanikaikkisesti.

Ps. 106: 1. Ps. 136: 1.

2. Sanotaan nyt Israel: * hänen laupiutensa pysyy iankaikkisesti. * Ps. 22: 24.

3. Sanotaan nyt Aaronin huone: hänen laupiutensa pysyy iankaikkisesti.

4. Sanotaan nyt kaikki, jotka Herraa pelkäävät: hänen laupiutensa pysyy iankaikkisesti.

5. Tuskissani minä Herraa araukseni huusin, ja Herra kuuli minua, ja pelasti minun.

6. Herra on minun kanssani; sentähden en minä pelkää, mitä ihmiset minun tekisivät.

Ps. 56: 5.

Ef. 50: 7, 8, 9. Rom. 8: 31. Hebr. 13: 6.

7. Herra on minun kanssani auttamassa minua, ja minä tahdon nähdä iloni minun vihollisistani.

8. Parempi on uskaltaa Herran päälle, kuin luottaa ihmisiin. Ps. 62: 9, 10. Jer. 17: 5.

9. Parempi on uskaltaa Herran päälle, kuin luottaa päämiehiin. Ps. 148: 8.

10. Kaikki pakanat piirittävät minua; mutta Herran nimeen minä heitä lyön maahan.

11. He piirittävät minua joka kuiltä; mutta Herran nimeen minä heitä lyön maahan.

12. He piirittävät minua niinkuin kimalaiset, * ja he sammuvat niinkuin tuli orjantapuroissa; mutta Herran nimeen minä heitä lyön maahan. * 5 Mos. 1: 44. Ps. 17: 11.

13. Minua kowin syfätään lankeeman; mutta Herra auttaa minua.

14. Herra on minun väke-

nyhteni, ja minun wirteni, ja on minun autuuteni. 2 Mos. 15: 2.

15. Ilon ja autuuden ääni on vanhurskasten majoissa: Herran oikia käsi saa woiton.

Ps. 20: 7. 1 Kor. 15: 57. Hebr. 13: 20.

16. Herran oikia käsi on korotettu: Herran oikia käsi saa woiton.

17. En minä kuole, waan elän, * ja Herran tekoja luette-
len. * Rom. 6: 9, 10.

18. Kyllä Herra minua kurttaa, waan ei hän minua kuolemalle anna.

19. Uvattaat minulle vanhurskaiden portit, minun käydäkseni sisälle, kiittämään Herraa.

20. Tämä on Herran portti: vanhurskaat siitä käyvät sisälle.

21. Minä kiitän sinua, ettäs minun rukoukseni kuulit, ja autit minua.

22. Se kivi, jonka rakentajat hyljäsi, on tullut kulmakiveksi.

Ef. 28: 16. Matt. 21: 42. Mark. 12: 10.

Luk. 20: 17. Ap. T. 4: 11. 1 Piet. 2: 6.

23. Herralta se on tapahtunut, ja on ihme meidän silmämme edessä.

24. Tämä on se päivä, jonka Herra teki: iloitskaamme ja riemuitkaamme hänessä.

25. O Herra, auta, o Herra, anna menehtyä!

26. Sumattu olkoon se, joka tulee Herran nimeen! * me siunaamme teitä Herran huoneesta.

* Matt. 21: 2.

Mark. 11: 9. Luk. 19: 38. Joh. 12: 13.

27. Herra on Jumala, joka

meitä valistaa: * kaunistataat juhlahdeillä hamaan alttarin sarviin asti. * 2 Kor. 3: 18. 1. 4: 4, 6.

28. Sinä olet minun Jumalani, ja minä kiitän sinua; minun Jumalani! sinua minä ylistän.

29. Kiittäkää Herraa; sillä hän on hyvä, ja hänen laupiuksensa pysyy iankaikkisesti.

119. Psalmi.

Tämä Psalmi on erinomainen sohdullinen opetus Jumalan sanan arvosta, tarpeellisuudesta, voimasta, vaikutuksesta, hyödytyksestä, vahvuudesta ja muista omaisuuksista: jota jakaa itsensä 22 osaan Hebrean A. B. C. tuvun jälkeen: ja on jokaisessa osassa 8 versyä.

Mutuaat ovat ne, kuin viattonasti elävät, ja jotka Herran laissa waeltawat. Ps. 1: 2.

2. Mutuaat ovat ne, jotka hänen todistuksiansa pitävät, * ja kaikesta sydäimestä häntä etsivät. * Joh. 14: 21, 23. 1 Joh. 3: 23.

3. Sillä, jotka hänen teisiänsä waeltawat, * ei he tee mitään pahaa. * Ps. 128: 1.

4. Sinä olet käskennyt sangen viijusti pitää sinun käskys.

5. O koska minun tieni ojettaisiin pitämään sinun säätyjäs!

6. Koska minä katson kaikkia sinun käskyjäs, niin en minä tule häpiään.

7. Minä kiitän sinua oikiaista sydäimestä, että opetat minulle vanhurskautes oikeudet.

8. Sinun sääty minä pidän, älä minua itänä hyljää.

9. Kuinka nuorutainen tiensä puhdistais? koska hän itsensä käyttää sinun sanas jälkeen.

10. Minä etsin sinua kaikesta sydäimestäni: älä jalli minun etsyä sinun käskyistäs.

11. Minä pidän * sydämessäni sinun sanas, etten minä rikkoisi sinua vastaan. * Ps. 19: 12.

12. Kiitetty ole, sinä Herra: opeta minulle sinun säätyjäs!

13. Minä luettelen huulillani kaikki sinun suus oikeudet.

14. Minä iloitsen sinun todistukses tiellä, niinkuin kaikkinaisesta rikkaudesta.

15. Minä tutkistelen sinun käskyjäs, ja katselen sinun teitäs.

16. Minä halajan sinun oikeutta, ja en unhohda sinun sanojäs.

17. Tee hyvästi palvelialles, että minä eläisin ja sinun sanas pitäisin.

18. Awa minun silmäni näkemään ihmeitä sinun laistäs.

19. Minä olen roieras * maan päällä: älä peitä minulta käskyjäs. * 1 Kefa 2: 29: 15.

Ps. 39: 13. Hebr. 11: 13.

20. Minun sieluni on muserrettu rikki itävoittamisesta, * alati sinun oikeutes jälkeen.

* Ps. 63: 2, 3.

21. Sinä rantaiset ylpiät tirotut, jotka sinun käskyistäs poikkeewat.

22. Käännä minuista pois pilkka ja ylönkatse; sillä minä pidän sinun todistukses.

23. Istuvat myös päämiehet ja puhuvat minua vastaan; mutta sinun palvelias tutkistelee sinun säätyjäs.

24. Sinun todistukses ovat minun iloni, ne ovat minun neuvonantajani.

25. Minun sieluni tomusja matak: wirwoita minua sinun sanas jälkeen.

26. Minä luen minun teitäni, ja sinä kuulet minua: opeta minulle sinun säätyös.

27. Anna minun ymmärtää sinun käskyis tie, niin minä puhun sinun ihmeistäs.

28. Niin minä suren, että sydän sulaa minusja: wahwista minua sinun sanas jälkeen.

29. Käännä minusta pois wäärä tie, ja suo minulle sinun latis.

30. Totuuden tien minä olen walunut, sinun oikeutes olen minä asettanut eteeni.

31. Minä ripun sinun todistuksissas: Herra, älä jalli minua häpiään tulla.

32. Koskas minun sydämeni wahwistat, niin minä juoksen sinun käskyis tietä myöten.

33. Opetä minulle, Herra, sinun säätyjes tie, * että minä sen loppuun asti tätkisin.

* Ps. 25: 4. Ps. 27: 11.

34. Anna minulle ymmärrys, tätkökseni sinun latis, ja pitääkseni sitä koko sydämešäni.

35. Anna minun käydä sinun käskyis tietä; sillä niihin minä halajan.

36. Kallista minun sydämeni sinun todistuksis, ja ei ahneuden puoleen.

37. Käännä minun sieluni pois katselemasta turhuutta; *

waan wirwoita minua sinun tiehes.

* Sam. I. 19: 27

38. Anna palvelias lujasti sinun käskyis pitää, että minä sinua pelkäisin.

39. Käännä minusta pois se pilkka, jota minä pelkään; sillä sinun oikeutes ovat suloijet.

40. Katso, minä pyydän sinun käskyjäs: wirwoita minua sinun wanhurskaudellas.

41. Herra, anna armos minulle tapahtua, sinun autuutes sinun sanas jälkeen,

42. Että minä woisin wastata minun pilkkaajitani; sillä minä luotan itseni sinun sanas.

43. Älä ota totuuden sanaa peräti pois minun suustani; sillä minä toiwon sinun oikeutas.

Ser. 15: 16.

44. Minä pidän alati sinun latis, aina ja iankaikkisesti;

45. Ja waellan ilossa, sillä minä etsin sinun käskyjäs;

Ps. 101: 2.

46. Ja puhun sinun todistuksista sinningasten edessä, ja en häpee.

47. Ja iloitsen sinun käskyistäs, joita minä rakastan.

48. Ja nostan käsiäni sinun käskyis, joita minä rakastan, ja puhun sinun jäädyistäs.

49. Muista sanaas sinun palvelialles, jota sinä annoit minun toiwoa.

50. Tämä on minun turvani minun waiwasjani, että sinun sanas wirwoittaa minun.

Ps. 64: 19.

51. Mpiät irwittelsiwät minua

jangen; en minä sentähden sinun laistas poiffee.

52. Herra, kuin minä ajattelen, kuinka sinä maailman alusta tuominut olet, niin minä lohduitetaan.

53. Minä hämmästyin jumalattomain tähden, jotta sinun lais hyljäävät.

54. Sinun oikeutes ovat minun weisuni minun waellukseni huoneessa.

55. Herra, minä ajattelen yöllä * sinun nimeäs, ja pidän sinun lais.

* Ps. 77: 8.

56. Se olis minun tavarani, että minä sinun kästys pitäisin.

57. Minä olen sanonut: Herra, se on minun perimiseni, että minä pidän sinun sanas.

58. Minä rukoilen sinun käswois edessä täydestä sydämeestä: ole minulle armollinen sinun sanas jälkeen.

59. Minä tutkin minun teitäni, ja käännän minun jalkani sinun todistustes puoleen.

60. Minä riennän, ja en wiiwy, sinun kästysjäs pitämään.

61. Jumalattomain joukko raatelee minua; mutta en minä umohda sinun laias.

62. Puolinystä * minä nousten sinua kiittämään, sinun vanhurskautes oikeuden tähden.

* Ap. 2. 18: 25.

63. Minä olen heidän kumparinisa, jotta sinua pelkäävät ja sinun kästysjäs pitävät.

Ps. 101: 4, 10.

64. Herra! maa on täynnä sinun hywynytäs: * opeta minulle sinun säätyjäs.

* Ps. 33: 5.

65. Hyvästi sinä teit sinun palveliaas kohtaan, Herra, sinun sanas jälkeen.

66. Opetä minulle hyviä tapoja ja taitoa; sillä minä uskon sinun kästys.

67. Ennen kuin minä nöyryytettiin, etsyin minä; mutta nyt minä pidän sinun sanas.

68. Sinä olet hyvä ja teet hywin: opeta minulle sinun säätyjäs.

69. Olpiät ajattelewat walheen minun päälleni; mutta minä pidän täydestä sydämeestä sinun kästys.

70. Heidän sydämensä on lihawa * niinkuin raswa; mutta minä iloitjen sinun laistas.

* 5 Mos. 32: 15. Ps. 17: 10. Ps. 73: 7.

71. Se on minulle hyvä, etäs minun nöyryytit, että minä sinun säätyjäs oppisin.

72. Sinun suus laki on minulle otollisempi kuin monta tuhatta kappaletta kulta ja hopiata.

Ps. 19: 11.

73. Sinun kätes ovat minun tehneet ja walmistaneet: * anna minulle ymmärrystä oppiafeni sinun kästysjäs.

* Job. 10: 8. Ps. 139: 14.

74. Jotta sinua pelkäävät, ne minun näkewät ja iloitsewat; sillä minä toivon sinun sanaas.

75. Herra! minä tiedän sinun tuomios vanhurskaaksi, ja sinä olet minua totuudessa nöyryyttänyt.

76. Oltoon siis sinun armos minun lohduitukseni, niinkuin sinä palvelialles luvannut olet.

77. Anna minulle sinun laupiuksesi tapahtua, että minä eläisin; sillä sinun laitis on minun iloni.

78. Joska ylpiät häpiään tulisivat, jotka minua painavat alas walheellansa; mutta minä ajattelen sinun käskyjäs.

79. Tulkaan ne minun tyköni, jotka sinua peltäivät, ja sinun todistukses tuntevat. Ps. 16: 4.

80. Olkoon minun sydämeni toimellinen sinun säädöissäs, etten minä häroäistäisi.

81. Minun sieluni ikävoittaa sinun autuuttas: * minä toivon sinun sanas päälle.

* 1 Mos. 49: 18. Es. 49: 6. Luf. 2: 30.

82. Minun silmäni hiveltyvät * sinun sanas jälkeen, ja sanovat: koskas minua lohdutit? * Ps. 6: 7, 8.

83. Sillä minä olen niinkuin nahta sawussa: en minä unohda sinun säätöjäs.

84. Kuinka kauvan sinun palvelias odottaa? koskas tuomitset minun wainoojani?

85. Ylpiät minulle kuoppia kaivawat, jotka ei ole sinun laitis perään.

86. Kaikki sinun käskys ovat sulat totuus: he walheella minua waiwaarwat: auta minua.

87. He olisivat juuri lähes minun maan päällä hukuttaneet: mutta en minä sinun käskyjäs hyljännyt.

88. Wirvoita minua sinun armoillas, että minä pitäisin sinun suus todistuksen. Ps. 40: 9.

89. Herra! sinun sanas pysyy iankaikkisesti taiwaisfa.

90. Sinun totuutes pysyy suvusta sukum: sinä perustit maan, ja se pysyy.

91. Ne pysyvät tähän päivään asti sinun asetukses jälkeen; sillä kaikki sinua palwelewat.

92. Ellei sinun laitis olisi ollut minun lohdutukseneni, niin minä olisin raadollisuudessani hukunut.

93. En minä itänä unohda sinun käskyjäs; sillä niillä sinä minua lohdutat.

94. Sinun minä olen: * auta minua! sillä minä etsin sinun käskyjäs.

* Kor. w. 2: 16, Rom. 14: 8. 1 Kor. 6: 20.

95. Jumalattomat minua warioittisewat* hukuttaaksenja; mutta sinun todistuksesistäs minä otan waarin. * Ps. 38: 21.

96. Kaikista kappaleista minä olen lopun nähnyt; mutta sinun käskys ovat määrättömät.

Es. 40: 8.

97. Kuinka minä rakastan sinun laias? Jokapäivä minä sitä ajattelen.

98. Sinä teit minun taitawammaksi käskyilläs kuin minun wiholliseni ovat; sillä se on minun iankaikkinen tarwarani.

99. Minä olen oppineempi kuin kaikki minun opettajani; sillä sinun todistukses ovat minun ajatukseni.

100. Enemmän minä ymmärrän kuin wanhemmat; sillä minä pidän sinun käsky.

101. Minä estän jalkani kai

lista pahoista teistä, että minä sinun sanas pitäisin.

102. En minä poikkee sinun oikeudestas; sillä sinä opetat minua.

103. Sinun sanas ovat minun suulleni matiammat kuin hunaja.

104. Sinun käskys tekewät minun ymmärtäväisiksi; sentähden minä vihaan kaikkia wääriä teitä.

105. Sinun sanas on minun jalkaini kynttilä, * ja walkeus † minun teilläni.

* San. L. 6: 23. † 2 Piet. 1: 19.

106. Minä wannon, ja sen wahwana pidän, että minä sinun wanhurskautes oikeudet pitää tahdon.

Reb. 10: 29.

107. Minä olen sängen kowin waimattu: Herra, wirvoita minua sinun sanas perästä.

108. Olkoon sinulle, Herra, otolliset minun suuni mieliset uhrit, ja opeta minulle sinun oikeutes.

109. Minun sieluni on alati minun käsisjani, ja en unohda sinun laias.

110. Jumalattomat wirittäwät minulle paulan; mutta en minä eksy sinun käskystäs.

111. Sinun todistukses ovat minun ijanikaikkiset perimiseni; sillä he ovat minun sydämeni ilo.

112. Minä kallistan minun sydämeni tekemään sinun säätyä jälkeen, aina ja ijanikaikkisesti.

113. Minä vihaan wiefkaita

henkiä, ja ratastan sinun laias.

114. Sinä olet minun warjelukseksi ja tilpeni: minä toiwon sinun sanas päälle.

115. Poikettaat minusta, te pahaneikkijet; ja minä pidän minun Jumalani käskyt.

116. Tue minua sanallas, että minä eläisin, ja älä anna minun toiwoni häpiään tulla.

Psj. 31: 2. Rom. 5: 4, 5.

117. Wahwista minua, että minä autetuksi tulisin, niin minä halajan alati sinun säätyjäs.

118. Sinä tallaat alas kaikki, jotka sinun jäädyistä horjuvat; sillä heidän wiettelysensä on sula walhe.

119. Sinä heität pois kaikki jumalattomat maanpäältä niin kuin loan; sentähden minä ratastan sinun todistuksesias.

120. Minä peltään sinua, niin että minun ihoni wärijee, ja wapisen * sinun tuomioitas.

* Psj. 2: 11. Psal. 2: 12.

121. Minä teen oikeuden ja wanhurskauden: älä minua hyljää niille, jotka minulle wäkiwaltaa tekewät.

122. Wastaa palwelias edestä, ja lohauta häntä, ettei yläpiät tekisi minulle wäkiwaltaa.

123. Minun filmäni hieweltywät sinun autuutes perään, ja sinun wanhurskautes sanan jälkeen.

124. Tee palwelias kanssa sinun armos jälkeen, ja opeta minulle sinun säätyjäs.

125. Sinun palvelias minä olen: * anna minulle ymmärrystä, että minä tuntisin sinun todistukses. * Ps. 18: 1. Ps. 36: 1. Ps. 116: 16.

126. Jopa aika on, että Herra siihen jotain teki: he ovat sinun laisi särkeneet.

127. Sentähden minä rakastan sinun käskyjäs, enämpi kuin kultaa ja parasta kultaa.

128. Sentähden minä pidän viisusti laittia sinun käskyjäs: minä mihaan laittia määrää teitä. Ps. 26: 5.

129. Yhmeelliset * ovat sinun todistukses; sentähden minun sieluni ne pitää. * Ps. 68: 26.

130. Kun sinun sanas julistetaan, niin se valistaa ja antaa ymmärtäisille ymmärryksen. Ps. 19: 8, 9. 2 Tim. 3: 15.

131. Minä araan suuni ja huotaan; sillä minä halajan sinun käskyjäs.

132. Käännä sinua minun puoleeni, ja ole minulle armollinen, niinkuin sinä olet niille tottunut tekemään, jotka sinun nimeäs rakastavat.

133. Wähvistä minun käymäni * sinun sanassas, ja älä anna väkivallan minua valita. * Ps. 17: 5.

134. Lunasta minua ihmisten väkivallasta, niin minä pidän sinun käsky.

135. Valista sinun kasvos * palvelias päälle, ja opeta minulle sinun sääty.

* 4 Mos. 6: 25. Ps. 80: 4, 8, 20.

136. Minun silmäni wettä wuotawat, niinkuin wirta, ettei sinun käskyjäs pidetä.

137. Herra! sinä olet wanhursta, ja sinun tuomios ovat oisiat.

138. Sinä olet wanhurstautes todistukset ja totuuden wiusti käskenyt.

139. Minä olen lähes surmafseni kiwannut, että minun wihoilliseni ovat sinun sanas unhohtaneet. Ps. 139: 21.

140. Sinun puhees on sangen koeteltu, * ja sinun palvelias sen rakkaana pitää.

* Ps. 12: 7. Ps. 18: 31. San. 1. 30: 5.

141. Minä olen halpa ja yllönsätyttö, mutta en minä unohda sinun käskyjäs.

142. Sinun wanhurstautes on iankaikkinen wanhurstautes, ja sinun laisi on totuus.

143. Uhdistus ja tuesta ovat minun saaruttaneet; mutta minä iloitsen sinun käskyistäs.

144. Sinun todistustes wanhurstautes pysyy iankaikkisesti: anna minulle ymmärrys, niin minä elän.

145. Minä huudan laikesta sydämeistäni: kuule, Herra, minua, että minä sinun säätyä pitäisin.

146. Sinua minä huudan, auta minua, että minä sinun todistukses pitäisin.

147. Warahin minä ennätkän, * ja huudan: sinun sanas päälle minä toivon. * Ps. 139: 6.

148. Warahin minä herään, tutkistelemaan sinun sanojas.

Ps. 5: 4.

149. Kuule minun ääneni sinun armos jälkeen: Herra,

wirwoita minua sinun oifeutes jälkeen.

150. Bahanelkiset wainoojat karfaawat minun päälleni, ja ovat kaukana sinun laistas.

151. Herra, sinä olet läsnä, ja sinun käskys ovat sulat toisuus.

Ps. 19: 10. San. I. 8: 8.

152. Mutta minä sen aifaa tiesin, että sinä olet todistukses ijankaikkisesti perustanut.

153. Katso minun raadollijuuttani, ja pelasta minua; sillä empä minä unohda sinun laias.

154. Toimita minun afiani ja päästä minua: wirwoita minua sinun sanas kantta.

155. Autuus on kaukana jumalattomista, sillä ei he tottele sinun säätyjäs.

156. Herra, sinun laupiutes on suuri: wirwoita minua sinun oifeutes jälkeen.

157. Minun wainoojaani ja vihollistani on monta; mutta en minä poikkee sinun todistufista.

158. Minä näen ylönfatsojat, ja siihen juutun, ettei he sinun sanaas pidä.

159. Katso, minä rakastan sinun käskhjäs: Herra, wirwoita minua sinun armos jälkeen.

160. Sinun sanas on alusta totuus ollut: *kaikki sinun wanhurstautes oifeudet pysyivät ijankaikkisesti.

* Job. 17: 17.

161. Päämiehet wainoowat minua ilman syötä; mutta minun sydämeni pelkää sinun sanojas.

162. Minä iloitsen sinun pu-

heestäs, niinkuin se, joka suuren saaliin löytänyt on.

163. Valhetta minä wihaan ja kauhistun; mutta sinun laias minä rakastan.

164. Seitsemästi päivässä minä kiitan sinua sinun wanhurstautes oifeuden tähden.

165. Suuri rauha on niillä, jotka sinun laias rakastawat, ja ei he itsiänsä loukkaa.

Ps. 37: 11, 31.

166. Herra! minä odotan sinun autuuttas, ja teen sinun käskys.

167. Minun sieluni pitää sinun todistukses, ja minä rakastan niitä sängen suuresti.

168. Minä pidän sinun käskys ja todistukses; sillä kaikki minun tieni ovat edessäs.

169. Herra! anna minun huutoni tulla sinun etees: anna minulle ymmärrystä sinun sanas jälkeen.

170. Anna minun rutoukseni tulla sinun etees: pelasta minua sinun sanas jälkeen.

171. Minun huuleni kiittävät, kostas minulle opetat sinun sääty.

172. Minun kieleni puhuu sinun sanastas; sillä kaikki sinun käskys ovat wanhurstaat.

173. Olkoon sinun tätes minulle amullinen; sillä minä olen walinnut sinun käskys.

174. Herra, minä itäwöitsen sinun autuuttas, ja halajan sinun laias.

175. Anna minun sieluni elää, että hän sinua kiittäis, ja sinun oifeutes auttafoon minua!

176. Minä olen efsymä
niinkuin kadotettu lam-
mas, * etsi + sinun palve-
liatas; sillä en minä unohda
sinun käskijäs.

* Ef. 58: 6. Luk. 15: 4. + Ps. 23: 1. Joh. 10: 27.

120. Psalmi.

David rukoilee tulla pelastetuksi wietkeistä
ihmisistä. Osoittaa wäärän kielen wahingol-
lisuuden.

1. Weisu korkeimmassa koo-
riissa.

Minä huudan Herraa minun
tuskisiani, ja hän kuulee
minun rukoukseni.

2. Herra, pelasta minun sie-
luni walhettelewiästä suista ja
wäärästä kielistä!

1 Sam. 24: 10. 1. 26: 19.

3. Mitä wäärä kieli taitaa si-
nulle tehdä? ja mitä se taitaa
toimittaa?

Jak. 3: 5, 8.

4. Se on niinkuin wäkewän
teräwät nuolet, * niinkuin tuli
katarwisia. * Ps. 11: 2. Ps. 57: 5. Ps. 59: 8.

5. Voi minua, että minä o-
len muukalainen Mesechin seas-
sa! minun täytyn asua Redarin
majain seasssa.

6. Se tulee minun sielulleni
itäwäksi, asua niitten tykönä,
jotka rauhaa mihaawat.

7. Minä pidän rauhan, mutta
sui minä puhun, niin he jodan
nostawat.

121. Psalmi.

David opettaa, että Herralta tulee apu ja
warietus.

1. Weisu korkeimmassa koorissa.
Minä nostan silmäni mätiin
päin, * joista minulle apu
tulee.

* Ps. 3: 6.

2. Minun apuni tulee

Herralta, * joka taivaan
ja maantehnyt on.

* 2 Nita R. 20: 12. Ps. 124: 8.

3. Ei hän sallii sinun jalkas
horjua; eikä se torlu, jota sinua
k. tee.

Ps. 127: 1.

4. Ei, joka Israelia war-
jeksi, ei se torlu eli matkaa.

5. Herra kätkeköön sinua: Her-
ra on sinun warjos, * sinun oi-
kialla kädelläs,

* Ps. 91: 4, 10.

6. Ettei aurinko sinua polt-
taiji päiwällä, eikä suu yöllä.

7. Herra kätkeköön sinun kai-
kesta pahasta: hän kätkeköön
sinun sielusi!

8. Herra kätkeköön sinun ulos-
käymises ja sisälletäymises, ha-
masta nyt ja iankaikkiseen!

122. Psalmi.

Isakowaisen himo pitää Dumasen palwestu-
ta. Rauhan tolmous seurakunnalle.

1. Davidin weisu korkeim-
massa koorissa.

Minä iloitsen niistä, kuin mi-
nulle sanotut ovat: että me
menemme Herran huoneeseen;

2 Sam. 6: 14. 1 Nita R. 13: 1. 15: 1. 16.

2. Ja että meidän jalkamme
pitää seisoman sinun porteissas,
Jerusalem.

Ps. 42: 3. Ps. 84: 3.

3. Jerusalem on rakettu kau-
pungiksi, johonka on tuleminen
kokoan;

2 Nita R. 6: 6.

4. Että jufutumat astuiwat
sinne ulos, Herran jufutumat,
Israelille todistukseksi, kiittä-
mään Herran nimeä.

2 Nita R. 31: 4. 1. 35: 3.

5. Sillä siellä ovat istuimet
raketut tuomittaa, * Davidin
huoneen istuimet.

* 2 Nita R. 17: 7, 10. 1. 19: 8.

6. Toivottakaat Jerusalemile rauhaa: he meneistyköön, jotta sinua rakaistavat!

7. Rauha olkoon sinun muureis sisällä, ja onni sinun huoneissas!

8. Minun weljeini ja ystäväini tähden minä toivotan nyt sinulle rauhaa!

9. Herran meidän Jumalamme huoneen tähden etsin minä sinun parasta.

123. Psalmi.

Kuinla Jumalan lapset turvaavat Jumalaa; ylönkatsotaan maailman lapsilta.

1. Weišu korkeimmasa koorissa. Minä nostan filmäni sinun tykö, joka asut taivaissa.

Ps. 3: 5.

2. Katso, niinkuin palweliaini filmät katsowat heidän isäntänsä käsiin, niinkuin pitkain filmät katsowat heidän emäntänsä käsiin, niin meidänkin filmämme katsowat Herraa meidän Jumalattamme, siihenasti että hän meitä armahtaa.

3. Ole meille armollinen, Herra, ole meille armollinen! sillä me olemme sangen täytetty ylönkatseesta.

4. Sangen täynnä on meidän sielumme rikaisten pilkkaa ja ylpeitten ylönkatsetta. Job. 12: 4, 5.

124. Psalmi.

Seurakunnan holhous Jumalalta. Kiitos sen edestä.

1. Dawidin Weišu korkeimmasa koorissa.

Ellei Herra olisi meidän kanssamme, * niin sanotaan Israel: . . . . .

* Rom. 8: 31.

2. Ellei Herra olisi meidän kanssamme, koska ihmiset rakasivat meitä vastaan,

3. Niin he nielisivät meidän elämästä, koska heidän vihansa julmistuu meidän päällemme;

4. Niin wesi meitä upottaais: kosket käwisiwät meidän sielumme ylitse;

5. Niin yläpiät weden aallot käwisiwät meidän sielumme ylitse.

6. Kiitetty olkoon Herra, joka ei meitä anna raatelukseksi heidän hampailleensa!

7. Meidän sielumme pääsi niinkuin lintu lintumiehen paulasta. * Paula on särjetty, ja me olemme päästetyt. * San. 1. 8: 5.

8. Meidän apumme on Herran nimesä, joka taivaan ja maan tehnyt on. Ps. 121: 2.

125. Psalmi.

Uskovaisten wahvuus Jumalassa. Toivotus hyville ja pahalle.

1. Weišu korkeimmasa koorissa.

Jotka Herran päälle uskaltawat, ei he lankee, * waan pysyiwät ijanlaittisesti niinkuin Zionin wuori.

* Matth. 7: 24. 1. 16: 18.

2. Jerusalemin ympäri owat wuoret, ja Herra on kansansa ympärillä, hamasta nyt ja ijanlaittiseen.

3. Sillä jumalattomain waltikka * ei pidä pysymän wanhurskasten joukon päällä, ettei wanhurskaat ojentaisi käsiänjää wäärnyteen. * Ef. 14: 5.

4. Herra, tee hyvästi hyville ja hurksaille sydämille.

5. Mutta jotka poikkeewat wääriin teihinj, niitä Herra aja pois pahantekijän kansja; mutta rauha olkoon Israelille!

Ps. 128: 6. Gal. 6: 16.

126. Psalmi.

Jumalan lasten belästus hengellisestä wan-
teudesta. Murheen päälle seuraawainen ilo.

1. Weisu korkeimmasa koorissa.

Koska Herra päästää Zionin vangit, niin me olemme niinkuin unta näkewäiset.

2. Silloin meidän suomme naurulla täytetään, ja meidän mieleemme on täynnä riemua; * silloin sanotaan pakanaisja: Herra on suuria heidän kohtaansa tehnyt. † * Job. 8: 21. + 5 Mos. 4: 34.

3. Herra on suuria tehnyt meidän kohtaamme: siitä me olemme iloiset. Neh. 1: 4. 1. & 1.

4. Herra! käännä meidän wankentiemme, * niinkuin wirrat etelässä. † * Ef. 43: 14, 16.

+ 2 Mos. 14. Job. 3. Ef. 51: 9, 10, 11.

5. Jotka tynneleillä kylwäwät, ne ilolla niittäwät.

6. He menewät matkaan ja itkewät, ja wiewät ulos kalliin siemenen, ja tulewat riemulla, * ja tuowat heidän lyhteensä.

* Ef. 25: 10.

127. Psalmi.

Opetus, kuinka kaikill työntekijä kussallu sää-
yössä, ilman Herran siunauksia, on turha: että
lapset owat Herran lahja.

1. Salomon weiju korkeimmasa koorissa.

Jos ei Herra huonetta rakenna, niin he hukkaan työtä teke-

wät, jotka sitä rakentawat: jos ei Herra kaupunkia warjele niin wartiat hukkaan walwowat.

Ps. 121: 3.

2. Se on turha, että te warhain nousette ja hiljain maata menette, ja syötte leipänne surulla; * sillä hän antaa ystä-
willensä heidän maatesjausa. †

* Job. 30: 18. + Ps. 61: 6.

3. Katso, lapset owat Herran lahja, ja kohdun hedelmä on anto.

1 Mos. 30: 1, 2. Ps. 113: 9.

4. Ruin nuolet wäkewän kädessä, niin owat nuorukaiset.

5. Mutuas on se, jonka wiini on niitä täynnänsä: ei ne häwäistä, koska heillä wihollis-
tensa kansja portissa tekemistä on.

128. Psalmi.

Herraa pelkääwäisten onni työntekösja, a-
wiosja ja lapsisja.

1. Weisu korkeimmasa koorissa.

Mutuas on jokainen, kuin Herraa pelkää, ja hänen teillänsä waeltaa.

Ps. 112: 1. Ps. 119: 1, 2, 3.

2. Sillä sinä elätät sinis tates töistä: * autuas sinä olet, ja sinulle käy hywästi. * 1 Mos. 3: 19.

3. Sinun emäntäs on niinkuin hedelmällinen wiinapuu, * sinun huonees loukkaita ympäri: sinun lapses niinkuin öljypuu wesat, sinun pöytäes ympärillä.

* Ps. 127: 3.

Gal. 1. 5: 18, 19. 1. 18: 22. Ps. 19: 10.

4. Katso, näin se mies siunataan, joka Herraa pelkää.

5. Herra siunaa sinua Zio-

nistä, * että näet Jerusalemin onnen taikfena sinun elinaikana; * Ps. 134: 3.

6. Ja saat nähdä sinun lastes lapset: * rauha olkoon Israe- lille! * Job. 42: 16. + Ps. 125: 5. Gal. 6: 16.

129. Psalmi.

Seurattun pelastus wainoista. Wainoo- jitten rangastus.

1. Weisu korkeimassa koo- riissa.

He ovat usein minua ahdis- taneet, hamasta minun nuo- ruudestani, sanokaan nyt Is- rael;

2. He ovat usein minua ah- distaneet, hamasta minun nuo- ruudestani; mutta ei he minua voittaneet.

3. Kyntäjät ovat minun sel- täni päällä kyntäneet, * ja wa- konsa pittäkö wetäneet. * Es. 61: 23

4. Herra, joka wanhursta on, on jumalattomain köydet katko- nut.

5. Tultoon häpiään ja tään- tyköön takaperin taikki, jotka Zionia vihaawat.

6. Olkoon niinkuin ruoho kat- toin päällä, joka ennen kuiveti- nuin kuin se rewiästään ylös,

2 Kun. 8. 19: 26. Job. 8: 12. Es. 37: 27.

7. Joista niittäjä ei kättänsä täytä, eikä lyhteensitoja syliänsä;

8. Sitä yskitään ohitetänpä sano: olkoon Herran siunaus teidän päälläne: me siunaam- me teitä Herran nimeen. Ruth. 2: 4.

130. Psalmi.

Katumus-psalmi. Kuinka murheellinen sielu rukoilee syntien anteeksi saamisita. Wahwas- sa toiwossa sitä odottaa.

1. Weisu korkeimassa koorissa.

Syowyndessä* minä huudan si- nua, Herra. * Ps. 69: 2. Ps. 68: 7.

2. Herra, kuule minun ääne- ni: waarinottakaan sinun kor- was minun rukousteni äänestä.

3. Jos sinä, Herra, soi- maat syntiä: Herra, kuka siis pysyy? Job. 9: 2, 3. Ps. 143: 2.

4. Sillä sinun tykönä on anteeksi antamus, että sinua peljättäisiin.

5. Minä odotan Herraa: mi- nun sieluni odottaa, ja minä toiwon hänen sanansa päälle.

6. Minun sieluni wartioitsee Herraa huomenwartiasta toi- seen huomen wartiaan asti.

Ps. 119: 147, 148.

7. Israel toiwokaan Herran päälle; sillä Herralla on armo, ja runjas lunastus hänellä.

2 Sam. 24: 14.

8. Ja hän lunastaa * Israe- lin taikista synneistänsä.

* Matth. 1: 21.

131. Psalmi.

David tunnustaa nöyryhtensä. Neutwoo mul- tain toiwomaan Herran päälle.

1. Davidin Weisu korkeim- massa koorissa.

Herra! ei minun sydämeni ole paisunut,* eikä minun silmä- ni ole ylpiät; enkä minä waella suurissa asioissa, jotta minulle työläädet ovat.

* 2 Kttä 8. 32: 25. Ps. 101: 5. San. 1. 16: 5.

2. Koska en minä minun sie- luani asettanut ja waikittanut, niin minun sieluni tuli wieroit- tetuksi, niinkuin lapsi äidistään wieroitetaan.

3. Israel toiwokaan Herran

päälle, * hamasta nyt ja ijan-
taikfiseen.

* Waf. 10.3: 26.

132. Psalmi.

Davidin ohferuus Herran ajumasiasta. Ju-
malan lupauswala Messiafsesta ja hänen
waltafunnastansa.

1. Weifu korkeimmasfa too-
risfa.

Muista, Herra, Dawidia, ja
taikfia hänen waiwojansa,

Ps. 56: 9.

2. Jota Herralle wannoï, ja
lupau lupautjen Jakobin wäke-
wälle:

3. En minä mene minun huo-
neeni majaan, enkä vuoteeseeni
pane maata;

4. En minä anna filmäini
unta saada, enkä filmälautaini
torttua, 2 Sam. 7. 2, 10. 1 Nita R. 17. 1, c.

5. Siihenasti kuin minä löy-
dän jian * Herralle, Jakobin
wälewän asumiheffi. * Ap. T. 7: 46.

6. Katso, me kuulimme hä-
neftä Ephratassa: me olemme
fen löymmeet metsän fedoilla.

7. Me tahdomme hänen asuin-
fioihinfa mennä, ja tumartaa
hänen jalkainfa astinlaudan
edessä. 1 Nita R. 28: 2. Ps. 122: 1.

8. Houfe, Herra, sinun lepoos,
finä ja sinun wälewynhes arffi.

4 Mos. 10: 35, 36. 2 Nita R. 6: 41.

9. Anna sinun pappis
pukea heitänsä wanhurs-
taudella ja sinun pyhäf
riemuittaan.

10. Mä täänmä pois sinun
woideltus * laswoja, sinun pal-
welias Davidin tähden.

* Ps. 18: 51.

11. Herra on wannonnut * Da-

widille totisen walan, ja ei hän
fiitä wilpistele: sinun ruumiis
hedelmästä minä istutan sinun
istuimelles.

* 2 Sam. 7: 12.

1 Nita R. 17: 11. Ps. 89: 4, 20. Ap. T. 2: 30.

12. Jos sinun lapses minun
liittoni pitäwät, ja minun to-
distustjeni, jotka minä heille o-
petan, niin heidän lapsensa
myös pitää sinun istuimellas
istuman ijanfaikfisesti.

13. Siellä Herra on Zionin
walinnut, ja tahtoo sitä asuin-
fiaksensa.

14. Tämä on minun leponi
ijanfaikfisesti: tässä minä tah-
don ajua; sillä se minulle telpaa.

15. Minä hymästi fiunaan
hänen elatustjensa, ja hänen löy-
hillsensä tyllä annan leipää.

16. Hänen pappinsa minä pue-
tan autiudella; ja hänen py-
hänsä pitää ilolla riemuuttjeman.

Es. 61: 6, 10.

17. Siellä minä annan puh-
jeta Davidin sarwen: * minä
walmistan tynttilän woidellul-
leni. †

* Ent. 1: 69.

† 1 Sam. R. 11: 36. Luf. 2: 32.

18. Hänen wihollisensa minä
häpiällä puetan; mutta hänen
päällänsä pitää hänen truu-
nusa kufoistaman. Hes. 21: 27.

133. Psalmi.

Sopiwaifisuuden yllistys ja hyödnys.

1. Davidin weifu korkeim-
massa koorisfa.

Katsof, kuinka hymä ja
kuinka suloinen se on,
että weljetset sominnos-
fa teftenänjä asumat.

San. 1, 6: 16, 10.

2. Niinkuin se kallias moide, * joka Maronin päästä muotaa koto hänen partaansa, joka muotaa hänen maatettensa liepeeseen; * 2 Mos. 29: 7.

3. Niinkuin Hermonin kaste, joka tulee alas Zionin vuorelle; sillä siellä lupaa Herra siunauksen ja elämän alati ja iankaikkisesti.

134. Psalmi.

Herran palveliain usollinen viran toimintus kiitoksella, rukouksella ja siunauksella.

1. Weiäsi korkeimmassa koorissa.

Katso, kiittäkää Herraa, kaikki Herran palveliat, jotka yöllä seisotte Herran huoneessa!

2 Mos. 27: 21

3 Mos. 8: 35. 1 Mita R. 9: 33. Ps. 135: 1, 2.

2. Nostakaat * lätenne pyhää päin, ja kiittäkää Herraa.

* 1 Tim. 2: 8.

3. Herra siunatkoon * sinua Zionista, joka tainnaan ja maan tehnyt on. * 4 Mos. 6: 23. Ps. 128: 5.

135. Psalmi.

Herran palvelioita kehoitetaan kiittämään Herraa. Julistetaan Jumalan tekoja voiman ja armon valtakunnassa. Epäjumalain palvelijat häväistään. Neuvotaan kaikki kiittämään Herraa.

1. Halleluja.

Julistakää Herran nimeä, kiittäkää, Herran palveliat.

Ps. 134: 1.

2. Te kuin seisotte Herran huoneessa, meidän Jumalamme esihuoneissa.

3. Kiittäkää Herraa, sillä Herra on hyvä, ja seisattaat tiitosta hänen nimellensä; sillä se on suloinen.

4. Sillä Herra on itsellensä valinnut Jakobin, Israelin hänen omaksensa.

2 Mos. 18: 5. 5 Mos. 7: 6.

5. Minä tiedän, että Herra on suuri, ja meidän Jumalamme kaikkein jumalitten ylitse

Ps. 97: 9. Ps. 136: 5.

6. Kaikki, mitä Herra tahtoo, niin hän tekee, * tainnaassa ja maassa, meressä ja kaikessa synnydessä;

* Ps. 118: 8.

7. Joka pilvet nostaa maan ääristä, joka pitkäisen leimaustesta sateen saattaa, ja tuulen tuo ulos tavaroistansa;

Jer. 10: 13. L. 51: 16.

8. Joka esikoiset Egyptissä löi, setä ihmisistä että karjasta,

2 Mos. 12: 29, 30. Ps. 78: 51.

9. Ja antoi merkinsä ja ihmensä tulla Egyptin keskelle, Pharaolle ja kaikille hänen palvelioilleensa;

2 Mos. 7.

10. Joka monet pakanat löi, ja tappoi väkivät kuinka:

3 Jos. 12.

11. Sihonin Amorealaisten kuinka, ja Ogin Basanin kuinka, * ja kaikki Kanaan valtakunnat,

* 4 Mos. 21.

12. Ja antoi heidän maansa perimiseksi, Israelille hänen kansallensa perimiseksi. Ps. 136: 21.

13. Herra, sinun nimes pysyy iankaikkisesti: Herra, sinun muistos pysyy suvusta sutaun.

14. Sillä Herra tuomitsee kansansa, ja on palvelioilleensa armollinen.

5 Mos. 32: 36.

15. Pakanain epäjumalat ovat hopia ja kulta, ihmisten käsillä tehdyt.

Ps. 115: 4.

16. Heillä on suu, ja ei puhu: heillä ovat silmät, ja ei näe;

17. Heillä ovat korvat, ja ei kuule: eikä ole henkeä heidän suussansa.

18. Jotka niitä tekivät, he ovat niitten kaltaiset, ja kaikki, jotka heihin uskaltavat.

19. Te Israelin huoneesta, kiittäkää Herraa! te Aaronin huoneesta, kiittäkää Herraa!

Ps. 128: 2, 3, 4.

20. Te Levyn huoneesta, kiittäkää Herraa! te kuin Herraa pelkääte, kiittäkää Herraa!

21. Kiitetty olkoon Herra Zionista, joka Jerusalemissa asuu! * Halleluja!

* Ps. 31: 9.

136. Psalmi.

Sehoitus Herran kiitokseen. Hänen hyväin teoinsa edestä yhteisesti suomiseksä; kansansa holhoomiseksä, luotun ylöspitämiseksä.

Kiittäkää Herraa, sillä hän on hyvä; sillä hänen laupiu-
tensa pysyy iankaikkisesti. 1 Aita R. 16: 34.

Ps. 108: 1. Ps. 107: 1. Ps. 118: 1.

2. Kiittäkää kaikkein jumalitten Jumalata; * sillä hänen laupiu-
tensa pysyy iankaikkisesti.

* 5 Mos. 10: 17. 1 Kor. 8: 5, 6.

3. Kiittäkää kaikkein herrain Herraa; * sillä hänen laupiu-
tensa pysyy iankaikkisesti;

* 1 Tim. 6: 15.

4. Joka yskimänsä suuret ihmeet tekee; sillä hänen laupiu-
tensa pysyy iankaikkisesti;

Ps. 77: 15

5. Joka taivaat toimellisesti on tehnyt; sillä hänen laupiu-
tensa pysyy iankaikkisesti;

6. Joka maan on levittänyt

weden päälle; * sillä hänen laupiu-
tensa pysyy iankaikkisesti;

* 1 Mos. 1: 9, 20. Ps. 104: 5. Jer. 10: 12. L. 51: 15.

7. Joka suuret valkeudet on tehnyt; * sillä hänen laupiu-
tensa pysyy iankaikkisesti; * 1 Mos. 1: 14.

8. Muringon päivää hallitsemaan; sillä hänen laupiu-
tensa pysyy iankaikkisesti;

9. Kuun ja tähdet yötä hallitsemaan; sillä hänen laupiu-
tensa pysyy iankaikkisesti;

10. Joka Egyptin esikoiset löi; * sillä hänen laupiu-
tensa pysyy iankaikkisesti; * 2 Mos. 12: 29, 30.

11. Ja wei Israelin ulos heidän keskeltänsä; * sillä hänen laupiu-
tensa pysyy iankaikkisesti; * 2 Mos. 12: 37.

12. Wälewällä kadella ja ojetulla käsiwarrella; * sillä hänen laupiu-
tensa pysyy iankaikkisesti. * 5 Mos. 4: 34.

13. Joka Punaisen meren jatkoi kahtia; * sillä hänen laupiu-
tensa pysyy iankaikkisesti;

* 2 Mos. 14. 21, 22.

14. Ja antoi Israelin käydä sen keskeltä; sillä hänen laupiu-
tensa pysyy iankaikkisesti;

15. Joka Pharaon sotawä-
nensä Punaiseen mereen upotti; * sillä hänen laupiu-
tensa pysyy iankaikkisesti; * 2 Mos. 14: 27.

16. Joka johdatti kansansa korwen läpitie; sillä hänen laupiu-
tensa pysyy iankaikkisesti;

17. Joka suuret kuminkaat löi; sillä hänen laupiu-
tensa pysyy iankaikkisesti;

18. Ja tappoi wälewät kuminkaat; sillä hänen laupiu-
tensa pysyy iankaikkisesti;

19. Sihonin Amorealaisten kuninkaan; * sillä hänen laupiutensa pysyy iankaikkisesti;

* 4 Mos. 21: 21. 5 Mos. 2: 32, 33.

20. Ja Ogin Basanin kuninkaan; * sillä hänen laupiutensa pysyy iankaikkisesti; * 5 Mos. 3: 1, 10.

21. Ja antoi heidän maansa perimiseksi; * sillä hänen laupiutensa pysyy iankaikkisesti:

* Jos. 12: 7. Ps. 135: 12.

22. Perimiseksi palweliallensa Israelille; sillä hänen laupiutensa pysyy iankaikkisesti.

23. Hän muisti meitä, koska me olimme painetut alas; sillä hänen laupiutensa pysyy iankaikkisesti;

24. Ja lunasti meitä vihollistamme; sillä hänen laupiutensa pysyy iankaikkisesti;

25. Joka antaa kaitelle lihalle ruuan; * sillä hänen laupiutensa pysyy iankaikkisesti.

* Ps. 104: 14, 27. Ps. 145: 15.

26. Riittäkää tainwaan Jumalata! sillä hänen laupiutensa pysyy iankaikkisesti.

137. Psalmi.

Enustus surullisuudesta Babelin wankudessa, wangittuina toivosta ja pyhimöistä Jumalan tykö.

Babelin wirtain tykönä me istuimme ja itkimme, koska me Zionin muistimme.

2. Meidän kanteleemme me ripustimme pajuun, jotka siellä olivat.

3. Siellä he käskivät meidän weisata, jotka meitä wankina pitivät, ja ilolta meidän itsumme: Weisatkaa meille Zionin wirtsiä.

4. Kuinka me weisaisimme Herran weisun wieraalla maalla?

5. Jos minä unhohdan sinua, Jerusalemi, niin olkoon minun oikia käteni unhohdettu.

6. Tartutkoon minun kieleni suuni lakeen, ellen minä sinua muista, ellen minä tee Jerusalemiä minun ylimmäiseksi ilokseni.

7. Herra, muista Edomin lapsia * Jerusalemin päivänä, + jotka sanovat: repitäät maahan hamaan hänen perustukseensa asti.

* Jer. 49: 12. Wai. 10: 4: 21, 22.

Ps. 25: 12. 1. 35: 2. + Obab. 10: 11, 12.

8. Sinä hävitetty tytär, Babel! * autuas on se, joka sinulle kostaa, niinkuin sinä meille tehnyt olet. + * 31. R. 18: 16. + Jer. 50: 22.

9. Autuas on se, joka sinun pistiukset lapses ottaa ja paiskaa kiviin.

Ps. 18: 16.

138. Psalmi.

David kiittää Jumalata hänen hyöhytensä edestä. Neuwoo myös kuninkaita sitä tekemään. Turvaa uskalutella Jumalan suojeleeseen.

1. Dawidin.

Minä kiitän sinua kaitesta sydämeistäni: jumalitten edessä minä sinulle kiitosta weisaan.

2. Minä tahdon kumarten ruukoilla sinun pyhän templis puoleen, * ja kiittää sinun nimeäs, sinun armos ja totuutes tähden; sillä sinä teit nimes ja janas suureksi kaikkein ylitse. * Ps. 5: 8.

3. Koska minä sinua awukseni huudan, niin sinä kuulit minua, ja annat minun sielulleni suuren wätewyöden.

Ps. 88: 16.

4. Herra! sinua kiittävätkä kaikki
tuntemaat maan päällä, että he
tunnevat sinun suursanoja;

Ps. 47: 10. Ps. 68: 30. Ps. 102: 18, 23.

5. Ja wisaawat Herran teillä,
että Herran kunnia on suuri.

Ps. 147: 5.

6. Sillä Herra on karkia, ja
katselee nöyriä, ja ylipiät tuntee
kaukaa. Ps. 118: 5, 6. Ps. 1: 48, 52. 1. 14: 11.

7. Jos minä waeltaisin ah-
distuksen keskellä, niin sinä wir-
voitat minua, ja lähetät kätes
minun wihollisteni wihan pääl-
le: sinun oikia kätes warjelee
minua.

Ps. 7: 7.

8. Herra tekee siihen lopun *
minun tähteni: Herra, sinun
laupius on iankaikkinen, älä
sinun täsi-alas hyljää! * Ps. 57: 3.

139. Psalmi.

David julistaa Jumalan laittitietäwäisyyttä,
jotapaikassa läsnäolemistä, ihmisen ihmeel-
lisiä luomista. Toiwottaa Jumalan wihollis-
sille rangaistusta, ja itsellensä neuwoa.

1. Dawidin Psalmi, edelläwei-
saajalle.

Herra! sinä tutkit minua, ja
tunnet minun.

Ps. 17: 8.

2. Joto minä istuin eli nousen,
niin sinä sen tiedät: sinä ym-
marrät taampaa minun ajatuk-
sen.

3. Joto minä käyn eli ma-
laan, niin sinä olet minun ym-
päriilläni, ja näet kaikki minun
tieni.

Job. 34: 21, 22. Job. 21: 17. Ps. 4: 13.

4. Sillä katso, ei ole sanaa-
laan minun tieleni päällä, joita
et sinä Herra taikita tiedä.

Job. 42: 2.

5. Sinä olet tehnyt minun

jälkimäiseni ja ensimmäiseni, ja
pidät sinun kätes minun pääl-
läni.

6. Senkaltainen tieto on mi-
nulle yllön ihmeellinen ja yllön
karkia, etten minä woi sitä kä-
sittää.

Ps. 147: 5. Ps. 40: 28.

7. Kuka minä menen sinun
hengestäs? ja kuka minä si-
nun taswois edestä pakenen?

8. Jos minä astuisin yllös
taivoaseen, niin sinä siellä o-
let: * jos minä wuoteeni hel-
wetisjä rakentaisin, katso, sinä
myös siellä olet. †

* Job. 22: 12. † Job. 28: 6. Am. 9: 2.

9. Jos minä ottaisin aamu-
ruston siivet, ja asuisin meren
ääriässä,

10. Niin sinun kätes sielläkin
minua johdattais, ja sinun oi-
kia kätes pitäis minun.

11. Jos minä sanoisin: pimeys
tuitenfin peittää minun, niin
on myös yö walkeus minun
ympäriilläni.

12. Sillä ei pimeys sinun
edesjäs pimitä, ja yö walistaa
niinkuin päivä; pimeys on
niinkuin walkeus.

Jas. 1: 17.

13. Sinun hallussas ovat mi-
nun muuskuuni: sinä peitit
minun äitini kohdussa.

14. Minä kiän sinua sen
edestä, että minä niin ai-
wan ihmeellisesti tehty olen: *
ihmeelliset ovat sinun
teko, ja sen minun sie-
luni tyllä tietää.

* Job. 10: 8, 10.

15. Ei minun luuni olleet si-
nulta salatut, koska minä sinä
salaisessa tehty olen, koska minä

maan sijällä niin taitavasti loottu olin.

16. Sinun filmäs näkivät minun, koska en minä vielä valmistettu ollut, ja kaikki päivät * sinun firjaas olivat firjoitetut, jotka vielä oleman piti, joista ei yskitään silloin vielä tullut ollut.

* Job. 14. 5. Ps. 37. 18.

17. Mutta kuinka kalliit ovat minun edessäni, Jumala, sinun ajatukses? kuinka suuri on heidän lufunsa?

18. Jos minä heitä lufisin, niin ne olisivat usiammat kuin santa: koska minä herään, olen minä vielä tykönä.

19. Jumala, joskas tappaisit jumalattomat, ja werikoivat minusta poikkeisivat.

20. Sillä he puhuvat sinusta häpiällisesti, ja sinun vihollises turhaan lausuvat (sinun nimes).

21. Herra, minä tosin vihaan niitä, jotka sinua vihaavat, ja minä närkästyn heistä, jotka karkaavat sinua vastaan.

Ps. 119. 130, 139.

22. Täydestä todesta minä heitä vihaan; * sentähden ovat he minulle viholliset.

* Jlm. 2. 3: 16.

23. Tutki minua, Jumala, ja koettele minun sydämeni: kuusaa minua, ja ymmärrä, kuinka minä ajattelen.

Ps. 26: 2

24. Ja katjos, jos minä pahalla tiellä lienen, niin saata minua ijanikaikselle tielle.

140. Psalmi.

Rukous vihollisten vainoa vastaan. Valloojitten rangaistuksen julistus, ja ahdistettu toivo.

1. Dawidin Psalmi, edellä: weisaajalle.

2. Herra, pelasta minua pahoista ihmisistä: warjele minua wääristä miehistä,

3. Jotka pahaa ajattelevat sydämisensä, ja jokapäivä soitaan hankitsewat.

4. He hiovat kieltänsä niin: kuin kärme: kytäkärmeen myrkky on heidän huultensa alla, * Sela!

* Ps. 55: 22. Ps. 57: 5. Ps. 64: 4. Rom. 3: 13.

5. Warjele minua, Herra, jumalattomain käpistä, warjele minua wääristä ihmisistä, jotka ajattelevat minun käymiseni kufistaa.

6. Olpiät asettawat paulat ja nuorat minun eteeni, ja wenyttävät werkot tien viereen: minun eteeni panewat he paulan, Sela!

Jer. 18: 22.

7. Mutta minä sanoin Herralle: sinä olet minun Jumalani: Herra, kuule minun rukoukseni ääni.

8. Herra, Herra, minun wäfewä apuni! sinä warjelet minun pääni sodan aikana.

9. Herra, älä jalli jumalattomalle hänen himoansa: älä wahwista hänen pahaa tahtoansa, ettei hän ylpeyntyisi, Sela!

10. Heidän sappensa, jotka minua piirittävät, ja heidän huultensa warwa langettoon heidän päällensä.

Ps. 7: 17.

11. Tulisiet hielet pitää heidän

päällensä putooman: * hän antaa heidän langeta tuleen ja syvään fuoppaan, ettei heidän pidä nouseman ylös. * Ps. 11: 6.

12. Kielilakkarin ei pidä menestymän maan päällä: häilyvä väärä ihminen tarjotetaan ja kufistetaan.

13. Sillä minä tiedän, että Herra raadollisen asian ja köyhän oikeuden toimittaa.

14. Tosin vanhurskaat kiittävät sinun nimeäs, ja wakaat asuwat sinun kaswois edessä.

141. Psalmi.

Dawid rukoilee, että Jumala häntä kuulis ja sinunsa warjeltis: suojeleis jumalattomain wäärymmisestä.

1. Dawidin Psalmi.

Herra, minä arwusjeni huudan sinua: riennä sinuas minun puoleeni: ota korwiiis minun ääneni, koska minä sinua huudan.

2. Keltwattoon minun rukoukseni sinun edessäsi niinkuin sauru-uhri, minun kätteni ylönnys niinkuin ehto-uhri. 2 Mos. 29. l. 39.

Ps. 20: 4. 1 Tim. 2: 8. Sal. 2. 5: 8. l. 8: 3.

3. Herra, warjele minun suuni ja warjele minun huuleni.

4. Älä kallista minun sydäntäni mihinlään pahuuteen, pitämään jumalatoiminta menoa pahointefiäin kanssa,* etten minä iöiä niistä, jotka heille telpaawat. * Ps. 19: 14. Ps. 28: 9.

5. Vanhurskas lyököän minua ystäwällisesti,* ja uuhdellaan minua, se olooon niinkuin öljy minun päätäni päällä; sillä minä

vielä rukoilen heidän pahuuksansa vastaan. * Sam. 1. 27: 8.

6. Heidän opettajanja syfättäköön siween, niin sitte kuullaan minun opetusjeni suloisesti.

7. Heidän luumme owat haioitetut haudan reumalla, niin kuin joku maan repis ja kawaais.

8. Sillä sinua, Herra, Herra, minun silmäni katjowat: * minä uskallan sinuun, älä minun sieluani hyljää. * Ps. 26: 15.

9. Warjele minua siitä paulasta, jonka he asettiwat eteeni, ja pahointefiäin ansasta.

10. Jumalattomat lanteewat toinen toisensa kanssa omiin werkkoihinsa,* siihenasti kuin minä pääsen ohitse. * Ps. 7: 15, 17.

142. Psalmi.

Dawitus ahdistutjes alla. Uskallus Jumalan apuun.

1. Dawidin oppi, rukoeltaa, koska hän luolassa oli.

1 Sam. 22: 1. l. 24: 4. Ps. 57: 1.

2. Minä huudan Herran tykö minun äänelläni, ja ru-

koilen Herraa minun äänelläni. 3. Minä muodatan minun ajatusjeni hänen edessänsä,* ja ojoitan hänelle minun hätäni.

* Ps. 62: 9.

4. Koska minun henkeni on ahdistutjessa, niin siinä tiedät minun käymiseni: * tiellä, jota minä waellan, asettawat he paulat minun eteeni. †

* Ps. 77: 4. † Ps. 140: 8. Ps. 141: 9.

5. Katsele oikialle puolelle ja näe, siellä ei yksikään tahdo minua tuta: en minä taida paeta, ei tottele kentaan minun sieluani

6. Herra, sinua minä huudan ja sanon: sinä olet minun toivoni ja minun osani * elävi-
ten maalla. † * Ps. 73: 26. † Ps. 116: 9.

7. Ota waari minun rukouk-
sestani, sillä minua wainwataan
sangen: pelasta minua wainolli-
sistani; sillä he ovat minua
wäkewämmät.

8. Wie minun sieluni wan-
keudesta ulos tiittämään sinun
nimeäs: wanhurskaat kotoon-
tuovat minun tyköni, koska mi-
nulle hywästi teet.

143. Psalmi.

*Statutus-Psalmi, kuinka murheellinen sielu
tuntee syntinsä, ja niitä anteeksi anoo; rukou-
lee wirvoitusta ja pelastusta tuksassa.*

1. Dawidin Psalmi.

Herra! kuule minun rukouk-
seni, ota minun anomiseni
kormiis, sinun totuutes tähden,
kuule minua sinun wanhurs-
kautes tähden.

2. Ja älä täy tuomiolle pal-
welias kanssa; sillä ei ystifään
eläwä ole wataa sinun edesjäs.

2 Mos. 34: 7.

Job. 9: 2, 3. Ps. 130: 3. Rom. 3: 4.

3. Sillä wihollinen * wainoo
minun sieluani, ja lyö minun
elämäni rikki maahan asti: hän
panee minun pimeyteen, niin-
kuin kuolleet maailmassa.

* 2 Sam. 17: 1.

4. Minun henkeni on minuissa
ahdistettu: minun sydämeni on
minussa kulutettu.

5. Minä murstelen entisiä ai-
toja: minä ajattelen kaittia sinun
tekojas, ja tutkistelen sinun kät-
tes töitä.

Ps. 77: 6, 12.

6. Minä lewitän kätteni sinun

puolees: minun sieluni janoo
sinua, niinkuin kartia maa, *
Sela!

... * Ps. 42: 3. Ps. 63: 2.

7. Herra, * kuule minua no-
piasti, minun henkeni kato-
o: älä kaswojas minulta kätke, et-
ten minä nitten kaltaiseksi tu-
lisi, jotka hautaan menewät. †

* Ps. 28: 1. † Ps. 88: 5.

8. Suo minun warhain kuulla
sinun armojas, sillä sinun mi-
nä toivon: ilmoita minulle tie,
jota minä käyn; sillä minä y-
lönnän sieluni sinun tykö.

Ps. 25: 1.

9. Pelasta minua, Herra, mi-
nun wihollisistani! sinun tykö
minä pafenen.

10. Opetä minua teke-
mään sinun suosios jäl-
keen; sillä sinä olet mi-
nun Jumalani: sinun hy-
wä henkes wietään minun
tasaisista tietä.

Ps. 26: 4, 5. Ps. 27: 11. Ps. 86: 11.

11. Herra, wirvoita minua
sinun nimes tähden: wie minun
sieluni hädästä ulos sinun wan-
hurskautes tähden.

12. Ja teloita minun wiholli-
seni * sinun laupiutes tähden,
ja kadota kaitfi, jotka minun
sieluani ahdistawat; sillä minä
olen palwelias. †. * Ps. 136: 17, 18.

† Ps. 86: 16. Ps. 116: 16.

144. Psalmi.

*David tiittää woiton edestä, jonka hän omis-
taa Jumalalle. Rukoulee edespäinkin apua.
Puhuu maailman lasten miekisuosioita, ja
Jumalan lasten oikasta armuudesta.*

1. Dawidin Psalmi.

Kitetty olkoon Herra, minun
turvani, jota minun kätteni

opettaa sotimaan, ja minun
formeni tappelemaan,

2 Sam. 22: 35. Ps. 18: 35, 40.

2. Minun laupiuteni ja mi-
nun linnani, minun warjelus-
jeni ja minun wapahtajani, mi-
nun tilpeni, johon minä us-
tallan, * joka minun kansani
minun alani waati. * Ps. 18: 2, 3.

3. Herra, mitä ihminen on,
että häntä forjaat? eli ihmi-
sen poika, että häneestä otat
waarin? Job. 7: 17. Ps. 8: 5. Hebr. 2: 6.

4. On sittentfin ihminen tyh-
jän werta: * hänen aikansa ka-
too niinkuin warjo. † * Ps. 99: 12.

Ps. 62: 10. † Job. 8: 9. I. 14: 2. Ps. 102: 12.

5. Herra, kallista sinun tai-
waas, ja astu alas: rupee wuo-
rihin, että he suitsisivat.

Ps. 18: 8, 10. Ps. 104: 32.

6. Anna leimauffet iskeä, ja
hajoita heitä: ampuu sinun nuo-
lias ja kauhistuta heitä.

7. Lähetä kätes ylhäältä, ja
tirkwota minua, ja pelasta mi-
nua suurista weistä, * ja muu-
talaisten † lasten käfistä.

* Ps. 18: 17, 19. † Ps. 18: 45, 46.

8. Joitten suu puhuu wal-
hetta, ja heidän oikia kätensä
on petollinen oikia käfi.

9. Jumala, minä weisaan *
sinulle uuden wirren: minä
soitan sinulle hymmenten-kieli-
fellä psaltarilla; * Ps. 18: 50, 51.

10. Sinä, joka sinunkaalle woi-
ton annat, ja sinun pahwelias
Davidin wapahtat murhamie-
lasta.

11. Päästä myös minua ja
pelasta minua muutalaisten
lasten kädestä, joitten suu pu-

huu walhetta, ja heidän oikia
tätenjä on petollinen oikia käfi;

12. Että meidän pojat kas-
waisivat nuoruudesjansa niin-
kuin wesat, ja meidän tyttäret,
niinkuin templin kunnistetut
seinät. Job. 31: 11.

13. Meidän aittamme olkoon
täynnä, jotta runjaat elatukset
antaisivat toinen toisensa pe-
rasta, että meidän lampaamme
poisisivat tuhannen, ja sata tu-
hatta, meidän tyliisämme;

14. Että meidän härkämme
olisivat wahwat työhön; ettei
nyhtään wahintoa, eikä walitus-
ta eli kannaetta olisi meidän ka-
duillamme.

15. Autuas on se kansa, jolle
niin käy; waan autuas on
se kansa, jonka Herra Ju-
malana on. Ps. 38: 12.

145. Psalmi.

David ylistää Jumalan kunnian korkeutta,
tempyänsä hallitusta, armon avaruutta.

1. Davidin kiitos.

Minä ylistän sinua, minun
Jumalani, sinä kuningas,
ja kiitan sinun nimeäs aina ja
ijankaikkisesti.

2. Kotapäävä minä kunnioi-
tan sinua, ja kiitan sinun ni-
meäs aina ja ijankaikkisesti.

Ps. 34: 2. Ps. 146: 2.

3. Suuri on Herra, ja san-
gen kunniallinen, ja hänen suu-
ruutensa on sanomaton. Job. 5: 9.

4. Sulu pitää sinulle * jut-
teleman sinun töitä, ja sinun
woimastas puhuman.

* 5 Mos. 4: 10. I. 6: 7.

5. Minä ajattelen sinun suu-

ren kunnias kauneutta ja sinun ihmeitä;

6. Että puhuttaisiin sinun ihmeellisten töitten voimasta: ja sinun suurta herrauttas minä juttelen;

7. Että sinun suuren hyvyytes muisto ylistettäisiin, ja sinun vanhurskautes kiitettäisiin.

8. Armollinen ja laupias on Herra, hidas vihaan ja sangen hyvä.

2 Mos. 34: 6, 12, 4 Mos. 14: 18.

Ps. 86: 5, 15. Ps. 103: 8. Joel. 2: 13. S. 4: 2.

9. Suloinen on Herra kaikille, ja armahtaa kaikkia tekojansa.

10. Kiittäään sinua, Herra, kaikki sinun tekos, ja sinun pyhästä kiittäään sinua;

11. Julistakaan sinun valtakuntas kunniaa, ja puhutaan sinun voimastas,

12. Että sinun voimas tulis ihmisten lapsille tietäväksi, ja sinun valtakuntas juuri kunnia.

13. Sinun valtakuntas on iankaikkinen valtakunta, ja sinun herrautes pysyy sumusta sutaan.

Ps. 146: 10.

14. Herra tukee kaikkia kaatuvaisia, ja nostaa kaikkia sulloituia.

15. Kaikkein silmät martioitsevat sinua, ja sinä annat heille ruuan ajalansa.

Ps. 36: 7. Ps. 104: 27.

16. Sinä awaat kätes, ja ramitset kaikki, kuin eläwät, suosiolla.

Ap. X. 14: 17.

17. Vanhurskas on Herra kaikissa teissänsä, ja laupias kaikissa töissänsä.

18. Läsnä on Herra kaikki, jotka häntä amuksensa huutawat,

kaikkia, jotka totuudessa häntä amuksensa huutawat. Ps. 34: 18, 19.

19. Hän tekee, mitä häntä pelkääväiset halajawat, ja kuulee heidän huutonsa, ja auttaa heitä.

Ps. 10: 17.

20. Herra marjeelee kaikkia, jotka häntä rakastawat, ja hufuttaa kaikki jumalattomat.

21. Minun suuni pitää puhuman Herran kiitoksen, ja kaikki liha kunnioittakaan hänen pyhää nimeänsä, aina ja iankaikfisesti.

146. Psalmi.

Jumalata tulee alati kiittää. Ei pidä uskalletaman ihmisiin, vaan Jumalaan; sillä hän on voimallinen ja iankaikkinen auttaja.

1. Halleluja!

Kiitä Herraa, minun sielu.

2. Minä kiitan Herraa niin kauan kuin minä elän, ja minun Jumalalleni kiitoksen weisaan, niinkauan kuin minä täällä olen. Ps. 34: 2. Ps. 104: 83. Ps. 146: 2.

3. Alkää uskaltaako päämiehiin; ihmiset he ovat,* ei he moi mitään auttaa.

* Ps. 62: 10. Ps. 118: 8, 9. Jer. 17: 5.

4. Sillä ihmisen henti pitää erkaneman, ja hänen täntyy maaksi tulla jälleen: * silloin ovat kaikki hänen aivotuksensa hukassa.

* 1 Mos. 3: 19. Saarn. 12: 7.

5. Mutuas on se, jonka apu Jakobin Jumala on, jonka toivo Herrassa hänen Jumalassansa on;

Jer. 17: 7, 8.

6. Joka taivaan ja maan, meren ja kaikki, jotka niissä ovat, tehnyt on,* joka totunden pitää iankaikfisesti;

* Ap. X. 14: 15. 3im. R. 14: 7.

7. Joka oikeuden saattaa nulle, tuun väkivaltaa kärsivät, joka isoovaiset ravitsee. Herra kirjoittaa vangitut:

8. Herra avaa sorian filmit: Herra nostaa kutsutut: * Herra rakastaa vanhurskaita. * Ps. 147: 6.

9. Herra varjelee vieraat, ja holhoo orpoja ja leskejä, * ja jumalattomain tien hajoittaa.

* Ps. 68: 6.

10. Herra on tuijgas ijan-kaikkisesti, sinun Jumalas, Zion, sinusta sutiin, * Halleluja!

* 2 Mos. 15: 18. Ps. 146: 13.

147. Psalmi.

Propheta tehoittaa kaikkia ihmisiä ylistämään Herraa. Erinomattain herättää hän seurakuntaa Jumalalle kiitosta viisaamaan.

Kuttatää Herraa! sillä meidän Jumalattamme kiittää on kaikkis asia: * kiitos on suloinen ja kaunis.

* Ps. 92: 3.

2. Herra rakentaa Jerusalemin, ja kooko * hajoitetut Israelit.

* 5 Mos. 30: 4.

3. Hän parantaa nurretut sydämet, ja sitoo heidän lipunsa.

Ps. 34: 19. Ps. 51: 10. Ps. 103: 3. Ef. 61: 1.

4. Hän lukee tähdet, ja kutsuu heitä kaikkia nimeltänsä. Ef. 49: 26.

5. Suuri on meidän Herramme, ja suuri hänen voimansa, ja hänen viisautensa on määrätöin.

Ps. 139: 6.

6. Herra ojentaa raadolliset, * ja jumalattomat maahan paita.

* Ps. 118: 8. + Euf. 1: 52.

7. Nuoroin viisatkaat Herralle tutosjanalla, ja viisatkaat meidän Herrallemme kanteleella;

8. Joka tawaan pilvillä peittää, ja antaa iateen meren pääl-

le; joka ruohot nuorilla kasvattaa;

Ps. 104: 14. Ap. 2: 14: 17.

9. Joka eläinten antaa heidän ruotansa, ja kaarneen pojille, jotta häntä arvutensa huutavat.

Job. 39: 3. Matth. 6: 26. Euf. 12: 24.

10. Ei hän mielisty hermoisten väkivyyteen, * eikä hänelle telpaa miehen sääriluut.

* Ps. 38: 17.

11. Herralle telpaavat ne, jotta häntä pelkäävät, ja jotta hänen laupiuteensa uskaltavat.

12. Olistä, Jerusalemin, Herraa: kiitä, Zion, sinun Jumalattas!

13. Sillä hän vahvistaa sinun portit salwat, ja sinua sinussa sinun lapses.

14. Hän saattaa rauhan sinun ääriis, ja ravitsee sinua parhilla nisuilla.

15. Hän lähettää puheensa maan päälle: hänen sanansa nopeasti juoksee.

16. Hän antaa lumen niin kuin villan; hän hajoittaa härman niinkuin tuhvan.

Job. 37: 6.

17. Hän heittää rakeensa niin kuin palat; tuka hänen pakkaisensa edessä kestää?

18. Hän lähettää sanansa, ja sulaa ne; hän antaa tuulensa puhalttaa, niin vedet juoksevat.

19. Hän ilmoittaa Jakobille sanansa, ja Israelille säätynsä ja oikeutensa.

20. Ei hän niin tehnyt kaikille pakanaille; * eikä he tiedä hänen oikeuttansa, Halleluja!

* 5 Mos. 4: 7, 8

148. Psalmi.

Rehoitetaan Herraa kiittämään: kaikki hengelliset ja hengettömät luontokappaleet taiwaassa, kaikki sekä järjettömät että järjelliset luontokappaleet maan päällä.

Halleluja!

Kiittäkää Herraa taiwaista: kiittäkää häntä korkeudessa.

Lut. 2: 14.

2. Kiittäkää häntä kaikki hänen enkelinsä: kiittäkää häntä kaikki hänen sotamäensä.

Ps. 103: 21. Lut 2: 13.

3. Kiittäkää häntä aurinko ja kuu: kiittäkää häntä kaikki tirkkaat tähdet.

4. Kiittäkää häntä, te taiwasten taiwaat, ja vedet, jotka taiwasten päällä ovat. 1 Mos. 1: 7.

5. Heidän pitää Herran nimeä kiittämän; sillä hän kästi, ja ne luodutti tulivat. Ps. 33: 6, 9.

6. Hän pitää ylös ne aina ja iankaikkisesti: hän asettaa heitä, ettei heidän toisin käymän pitäisi. Job. 14: 5. Jer. 33: 25.

7. Kiittäkää Herraa maan päällä, te valaaskalat ja kaikki syvyydet; Jer. 31: 35.

8. Tuli ja rakeet, lumi ja sumu, tuulispää, jotka hänen sanansa toimittavat; Job. 37: 12.

9. Nuoret ja kaikki tutkulat, hedelmälliset puut ja kaikki cedripuut;

10. Bedot ja kaikki eläimet, madot ja siivelliset linnut;

11. Maan kuninkaat ja kaikki kansat, päämiehet ja kaikki tuomarit maan päällä;

12. Nuorukaiset ja neitseet, vanhat nuorten kanssa;

13. Kiittäkään Herran nimeä!

sillä hänen ainoan nimensä on korotettu, * ja hänen suuri kuniansa ylitse maan ja taiwaan.

* Sam. 1. 18: 10. Es. 12: 4.

14. Ja hän korottaa sarwen kansallensa: * kaikki hänen pyhänsä kiittäkää, Israelin lapset, kanja, joka häntä lähin on, Halleluja!

* Ps. 132: 17.

149. Psalmi.

Seurakunnan tulee kiittää Jumalata hänen hyvyyhtensä edestä; erinomaittain wolton edestä hengellisten wihoillisten ylitse.

1. Halleluja!

Reiätkaat Herralle uusi weisu: * pyhäin seurakunnan pitää häntä kiittämän. * Ps. 98: 1.

2. Illoikkaan Israel teliässän: Zionin lapset riemuittaan kuninkaastansa. Ps. 100: 3.

3. Heidän pitää tanssissa hänen nimeänsä kiittämän: * harpuilla ja kanteleilla pitää heidän joittaman. †

* 2 Sam. 6: 14. Ps. 87: 7.

† 2 Mos. 15: 20. Ps. 68: 28. Ps. 81: 3, 4.

4. Sillä Herra rakastaa kansaansa: hän kunnioittaa nöyriä autuudella.

5. Pyhäit pitää iloitseman kunnialla, ja kiittämän heidän vuoteissansa.

6. Heidän suussansa pitää Jumalan ylistys olemian, ja kaksiteräiset mietat * heidän kässjnsä,

* Eph. 6: 17. Hebr. 4: 12. Jlm. 2: 12.

7. Kõstamaan pafanoille, ja rankaisemaan kansoja;

8. Heidän kuninkaitansa sitomaan * kahleisiin, ja heidän jalompianja rautakahleisiin; †

* Matth. 18: 18. † Es. 41: 15. Mtch. 4: 12.

9. Ja tekemään heille kirjoitetun oikouden: tämä kunnia pitää taitille hänen pyhillensä oleman, Halleluja!

150. Psalmi.

Päätösjeski pannaan edes Herran kiitojen paikka, syh, nuoto, ja sehoitus.

1. Halleluja!

Kiittäkää Herraa hänen pyhänsä: * kiittäkää häntä hänen väkemyytensä avaruudessa! * Ps. 6: 3.

2. Kiittäkää häntä hänen voimallisten tekojensa tähden: kiit-

täkää häntä ylönpaltisen suuruutensa tähden!

3. Kiittäkää häntä pasunilla: kiittäkää häntä psaltarilla ja kanteleilla!

4. Kiittäkää häntä harpuilla ja tanssilla: kiittäkää häntä harpun kielillä ja huiluilla!

2 Moſ. 15: 20.

1 Sam. 18: 6. Ps. 68: 26. Ps. 149: 3.

5. Kiittäkää häntä kilisevillä symboleilla!

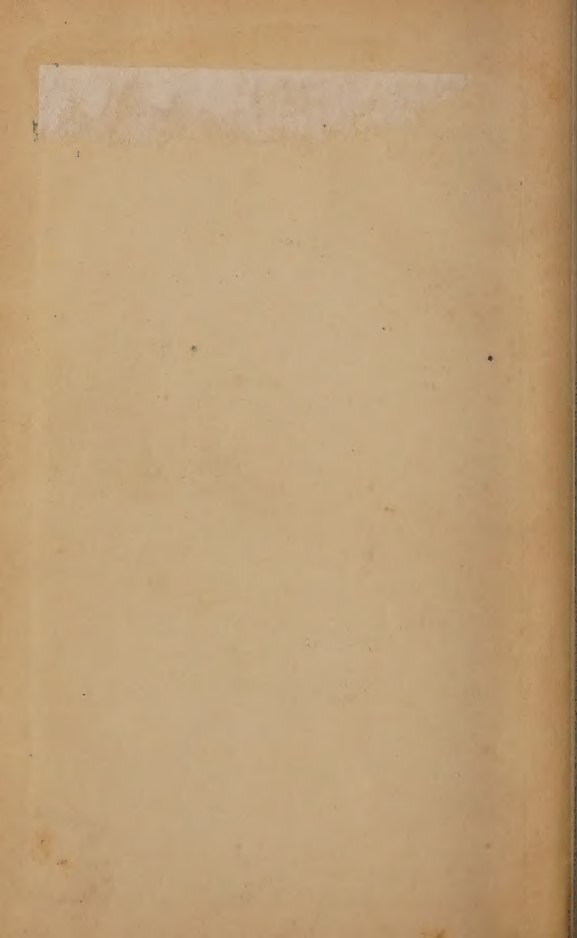
6. Kaike, joilla henki on, kiittäkään Herraa, Halleluja!

2 tm. R. 5: 18, 19.

Psaltarin loppu.

CB55.6 Meiden Herramme Jesuksen
1899 Christuksen Uusi Testa-
mentii. Finnish

CBPac

Bible. N.T. Finnish. 1899 CB55.6
Meiden Herramme Jesuksen 1899
Christuksen Uusi Testamentii

